Efendinin güzeli

ALBERT COHEN

Fransızca'dan Çeviren: Saadet Özen

AYRINTI

ALBERT COHEN

1895 yılında, Yunanistan'ın Korfu Adası'nda doğdu. Orta öğrenimini Fransa'nın Marsilya kentinde gören yazar, üniversite eğitimini İsviçre'nin Cenevre kentinde tamamladı. Cenevre'de bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün dış ilişkiler komisyonunda yer aldı. Savaş sırasında Londra'ya giderek, özellikle Birleşik Krallık, Fransa ve ABD bölgesindeki göçmenler için hükümetler arası adli düzenlemeler komisyonunda çalıştı. Bu görevine binaen 15 Ekim 1946 tarihinde mülteci haklarının korunmasına dair yeniden düzenlenen protokolde avukat olarak görevlendirildi. Savaş sonrası Birleşmiş Milletler'de yöneticilik yaptı.

Albert Cohen'in *Solal* adlı romanı 1930'da yayımlandı. Ardından 1938'de *Mangeclous*, 1954'te *Le Livre de Ma Mere* (Annemin Kitabı), 1968'de *Belle du Seigneur* (Efendinin Güzeli) adlı kitapları basıldı. *Efendinin Güzeli* romanı Fransa'nın edebiyat Oscar'ı olan *l'Academie Française* ödülüne layık görüldü.

Ayrıca 1969'da *Les Valeureux* (Korkusuzlar), 1972'de *O Vous, Freres Humains* (Oh Siz, Kardeşler, İnsanlar), 1978-1979 arası *Carnets* (Notlar) romanlarını yayınladı. 17 Ekim 1987'de Cenevre'de hayatını kaybetti.

Ayrıntı: 933
debiyat Diz i: 219

Efendinin Güzeli
Albert Cohen

Kitabın Özgün Adı
Belle du Seigneur

Fransızca'dan Çeviren
Saadet Özen

Yayıma Hazırlayan
Nil Ormanlı

Son Okuma
Derviş Aydın Akkoç

© Editions Gallimard, Paris, 1968

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Fotoğrafı
Henry Steadman/Photolibrary / Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan hraman

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *İstanbul, Kasım 2015*
Baskı Adedi *1000*

ISBN 978-605-314-038-2
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/AYRINTIYAYINEVI facebook.com/ayrinti.yayinlari instagram.com/ayrintiyayinlari

Albert Cohen

Efendinin Güzeli

Karıma...

Birinci Bölüm

1

Atından inmiş, peşinde seyisin dizginlerinden tuttuğu iki atla, fındık ağaçlarının, yaban güllerinin arasından ilerliyordu. Öğle güneşi altında belden üstü çıplak, sessizliğin çıtırtıları içinde ilerliyordu, istediğini alacağından emin, tuhaf ve asil bir edayla ilerliyor, gülümsüyordu. Dün ve önceki gün iki kez korkaklığı tutmuş, tehlikeyi göze alamamıştı. Bugün, mayıs ayının bu ilk günü cesur davranacak, kadın da onu sevecekti.

Güneşin dağınık ışıklarına boğulmuş ormanda, kadim bir korkuyla taş kesilmiş ormanda, karmaşık bitki öbeklerinin arasından ilerlerken yakışıklı, en az atası Musa'nın ağabeyi Harun kadar asildi. Kâh dünyanın en deli insanı olup gülerek, göz alıcı bir gençlik ve aşk-

la gülerek ilerliyor, kâh bir çiçek koparıp ağzına atıyor, kâh birden raksa başlıyordu, uzun çizmeli, uzun boylu efendi raks ediyor, dalların arasından süzülen kör edici ışığa gülüyordu, peşi sıra yürüyen iki akıllı hayvanın önünde zarafetle, aşkın ve zaferin coşkusuyla raks ediyordu. Peşindeki maiyeti ve ormanın yaratıkları ise o sırada dünyadan habersiz, koşturup durmaktaydılar; büyük mantarların yapraklı gölgelerinde ömür tüketen sevimli kertenkeleler, geometrik şekiller çizen altın rengi sinekler, pembe süpürgeotu öbeklerinden fırlamış, tarih öncesinden kalma gövdeleriyle bitleri kollayan örümcekler, birbirlerine dokunarak birbirlerine geçiş parolalarını ilettikten sonra yeniden tek kişilik işlerinin başına dönen karıncalar, gagalarıyla etrafı yoklayan gezgin ağaçkakanlar, özlemlerini haykıran yalnız kalmış kurbağalar, her nedense uyanmış gürültücü gece kuşları.

Durdu, ve evet, uşağını omzundan öptükten sonra bu yürek isteyen işte kullanacağı valizi aldı elinden, dizginleri şu dala bağlayıp kendisini beklemesini emretti, sonuna kadar, gerekirse akşama kadar, hatta daha fazla, ıslığını duyana dek. "Islığı duyar duymaz derhal atları getireceksin bana, sonra dile benden ne dilersen, şerefim üzerine yemin ederim! Çünkü benim kalkışacağım bu işe hiçbir âdemoğlu kalkışmadı, dünya dünya olalı hiçbir âdemoğlu, bunu böyle bilesin! Doğrudur kardeşim, istediğin kadar para sana!" Böyle söyledi, sonra hareket emri verir gibi kırbacını neşeyle çizmelerinde şaklatıp kaderine doğru, kadının yaşadığı eve doğru yola koyuldu.

Fazla cilalandığı için maundan yapılmış hissi veren İsviçre şaleleri tarzındaki kâşanenin önünde durdu, çatıdaki arduvazların tepesinde ağır ağır dönen anemometrenin kâseciklerine baktı, son kararını verdi. Elinde valizi, bahçe kapısını ihtiyatla itip içeri girdi. Ateşli başını yerlere eğmiş kayın ağacındaki yavru kuşlar aptalca bir yaygara tutturmuş, bu küçük, sevimli dünyayı selamlıyordu. Fazla ses çıkaran çakıllı yola basmamak için bir sıçrayışta dekoratif kayalarla kuşatılmış ortanca tarhlarının olduğu tarafa geçti. Büyük cam kapının önüne gelince sarmaşıkları siper ederek içeri baktı. Kırmızı kadifelerle, yaldızlı ahşaplarla dolu salonda, kadın oturmuş piyano çalıyordu. Çal güzelim, diye mırıldandı, başına geleceklerden hiç haberin yok.

Erik ağacına tırmanarak birinci kattaki balkonun hizasına ulaştı, ayağını köşe taşına basıp dışarı taşmış bir tahtaya tutundu, toparlandı; ikinci katın penceresinin pervazını yakaladı, aralık panjurları, sonra perdeleri aşıp bir sıçrayışta odaya daldı. Onun evindeydi işte, tıpkı dün ve önceki gün olduğu gibi, ama bugün kendini ona gösterecek, cesur davranacaktı. Çabuk, o büyük olayın hazırlığını yapmalı.

Çıplak gövdesiyle kapağı açık valize eğilip lime lime olmuş eski bir paltoyla güve yeniği, kürk bir takke çıkardı, rastgele eline takılan askeri bir madalya şaşırttı. Madem yanındaydı onu da takabilirdi; kıpkırmızı, güzel bir şey. Boynuna dolayıp boy aynasının karşısına geçti. Evet, insanı kusturacak kadar yakışıklıydı. Üst kısmı dağınık gölgelerle süslenmiş, soğuk bir yüz. Dar kalçalar, dümdüz bir karın, geniş bir göğüs ve bronz cildinin altında birbirine dolanmış esnek yılanlara benzeyen kaslar. Bunca güzellik gelecekte bir gün, bir kabirde, şurası biraz yeşermiş, burası biraz sararmış olarak, nemden dağılmış bir kutunun içinde, yapayalnız. O gün geldiğinde, onu sandukanın içinde sessizce, kaskatı yatarken gören kadınlar derhal cazibesine kapılacaktı. Sebepsizce gülümsedi, arada bir otomatik tabancasını eliyle tartarak tekrar rastgele yürümeye koyuldu.

Her an emrine amade bekleyen küçük, bodur yoldaşına bakmak için durdu. Kurşun zaten ağzındaydı, daha sonra, evet, daha sonra. Hayır, şakağa olmaz, sağ kalıp kör olma tehlikesi var. Yürek mi, o olur, ama fazla aşağı nişan almamak lazım. En iyisi iman tahtasıyla üçüncü kaburga boşluğunun kesiştiği köşeydi. Sehpanın üstüne, bir kolonya şişesinin yanma rastgele atılmış bir kalemle doğru yeri işaretledi, gülümsedi. İşte tam buraya açılacaktı siyah noktacıklarla çevrili, yıldız biçimli o küçük delik, nice peri kızının öptüğü meme ucunun birkaç santim ötesine. Bu angaryadan hemen şimdi kurtulsa mıydı? Kin tutmaya, dedikoduya fırsat kollayan insanlık denen o çeteyle hesabını kapatsa mıydı? Yeni yıkanıp paklanmış, tıraş edilmiş haliyle cesedi pek göz alıcı olurdu, hem de bir şövalye cesedi. Hayır, ilk önce bu duyulmamış işe girişmeliydi. Aşağıda piyano harikalar yaratmaya devam ederken, sandığım gibiysen Tanrı'nın rahmeti

üzerine olsun, diye mırıldandı, sonra kendi elini öptü, bu yarı çıplak, abes şövalye burnuna tuttuğu kolonya şişesini derin derin koklayarak tekrar rastgele yürümeye koyuldu. Yatağın başucundaki sehpanın önünde durdu. Mermer tablada Bergson'un bir kitabı, çikolatalı fondanlar. Hayır, kalsın, canım istemiyor. Yatağın üstünde bir okul defteri. Defteri açtı, dudaklarına götürdü, okudu.

"Kalemi kuvvetli bir roman yazarı olmaya karar verdim. Fakat yazarlığa henüz yeni adım atıyorum ve çalışmam lazım. Ailem ve kendimle ilgili kafamdan geçen her şeyi bu deftere yazmak işe yarayabilir. Daha sonra, anlatacağım gerçek olaylar yüz sayfayı bulunca bu sefer yazdıklarımı gözden geçirip romanımın başlangıcını bunların içinden çıkarırım, ama isimleri değiştirerek."

"İlk adımı atarken heyecan içindeyim. O ulvi yaratıcılık hasletinden bende olabilir, en azından öyle olduğunu umuyorum. Demek ki her gün en az on sayfa yazmak lazım. Bir cümlenin içinden çıkamazsam ya da kafam karışırsa telgraf üslubuna dönerim. Ama romanıma sadece sahici cümleler koyacağım elbette. Öyleyse, ileri!"

"Fakat başlamazdan önce Spot adındaki köpeğin hikâyesini anlatmalıyım. Gerçi ailemle hiçbir ilgisi yok ama güzel bir hikâye, ayrıca gerek köpeğin, gerekse onunla ilgilenen İngilizlerin yüksek ahlakını gözler önüne seriyor. Hem romanıma da yakışabilir. Birkaç gün önce Daily Telegraph'ta okuduğuma göre (İngiltere'yle bağımı koparmamak için arada bir alırım) Spot diye siyah beyaz kırma bir köpek Sevenoaks'ta, otobüs durağında, her akşam saat altıda sahibini beklemeyi adet edinmiş. (Çok fazla de, da oldu. Cümlenin üzerinden geçilecek) Gelgelelim bir çarşamba akşamı sahibi otobüsten inmemiş, Spot duraktan ayrılmayıp bütün gece yolun ortasında, soğuğun, sisin içinde onu beklemiş. Köpeği iyi tanıyan, bir önceki gün de saat altıya doğru görmüş olan bisikletli bir adam Spot'u ertesi sabah sekizde aynı yerde otururken bulmuş, zavallıcık hâlâ sabırla sahibini bekliyormuş. Bisikletli o kadar duygulanmış ki Spot'a sandviç vermiş, sonra Sevenoaks Hayvanları Esirgeme Cemiyeti (R.S.P.C.A.) müfettişine koşmuş. Bunun üzerine bir araştırma yapıldığında Spot'un sahibinin önceki gün Londra'da kalp krizinden aniden öldüğü anlaşılmış. Gazetede başka ayrıntı yoktu."

"Tam on dört saat sahibini beklemiş olan bu bahtsız yavrucağın ıstırabı öyle yüreğime dokundu ki (destekçi üyelerinden olduğum) Sevenoaks Hayvanları Koruma Cemiyeti'ne telgraf çekerek Spot'u yanıma almaya hazır olduğumu haber verdim, ayrıca masrafları tarafımdan karşılanmak üzere onu bana uçakla göndermelerini rica ettim. Cevap aynı gün geldi: "Spot sahiplenildi." Ben de telgraf çektim: "Spot'u güvenilir biri mi aldı? Bütün ayrıntıları bildirin." Cevaben gelen mektup mükemmeldi. İngilizlerin ne kadar harika insanlar olduğunu göstermek için olduğu gibi buraya alacağım. Tercüme ediyorum: 'Sevgili Hanımefendi, sorunuza cevap olarak Spot'un, kanımızca bir ahlak timsali olan İngiltere Başpiskoposu, Canterbury Piskoposu Hazretleri tarafından sahiplenildiğini bildirmekten büyük mutluluk duyarız. Spot ilk yemeğini başpiskoposluk sarayında büyük bir iştahla yemiştir. Hürmetlerimizle.'"

"Şimdi gelelim aileme ve bana. Kızlık adım Ariane Cassandre Corisande d'Auble. Cenevre'de Aubleların üstüne yoktur. Kökleri Fransa'ya dayanan Aublelar 1560'da Calvin'e katılmak üzere buraya gelmişlerdir. Ailemiz Cenevre'ye alimler, ahlakiyatçılar, birbirinden kıymetli ve ağzı sıkı bankerler, ayrıca Muhterem Compagnie tarikatına sayısız din adamları ve idareciler yetiştirmiştir. Bir ceddimiz de Pascal'le birtakım ilmi işler yapmıştır. İngiliz aristokrasisi hariç, Cenevre aristokrasisinin eline kimse su dökemez. Büyükannem Armiot-Idiotlardandı. Esasen bir Armiot-Idiotlar vardır, ki gayet oturaklı insanlardır, bir de Armyau-Boyaular vardır ki onların pek esamesi okunmaz. Tabii ikinci isimler, yani Idiot ve Boyau aslında yok, bunları sırf ilk isimlerin sonunun hangi harflerle yazıldığı anlaşılsın diye kullanıyoruz. Ne yazık ki bizim adımız yakında silinip gidecek. Bekâr, dolayısıyla çocuksuz olan Agrippa Amca hariç bütün Aublelar öbür dünyayı boyladı. Bana gelince, günün birinde çocuklarım olursa ancak Deume ismini taşıyabilecekler."

"Şimdi babamdan, annemden, ağabeyim Jacques'tan ve kız kardeşim Eliane'dan bahsetmeliyim. Annem, Eliane'ı dünyaya getirirken ölmüş. Romanda bu cümleyi değiştireyim, çok aptalca duruyor. Annemi hiç hatırlamıyorum. Fotoğraflarında pek sevimli görünmü-

yor, sert bir yüzü var. Babam papaz ve İlahiyat Fakültesi'nde hocaydı. Babam öldüğünde biz henüz çok küçüktük; Eliane beş, ben altı, Jacques ise yedi yaşındaydı. Hizmetçi, babamın göğe çıktığını söyleyince ödüm patlamıştı. Babam çok iyi, çok oturaklı bir insandı, ona hayrandım. Agrippa Amca'mın dediğine göre utangaçlığı yüzünden dışarıdan soğuk sanılan, titiz, namuslu biriymiş, Cenevre Protestanlığının en büyük eseri olan o namus anlayışından bol bol nasiplenmiş. Ne çok ölen oldu ailemizde! Eliane ve Jacques bir otomobil kazasında can verdiler. Ne Jacques'm adını anmaya dilim varır ne Eliane'ımın. Onları anlatmaya kalkarsam gözyaşlarımı tutamam, o zaman da devam edemem."

"Şu anda radyoda Rossini'nin o tüyler ürpertici Cenerentola'sından 'Zitto, zitto' çalıyor. Rossini kendi yaptığı *cannelloni* makarnalarından gayrısını gözü görmeyen eşeğin tekiydi. Az önce Saint-Saëns'den Samson ve Dalila çalıyordu. O daha da beter. Radyo demişken, geçen akşam Sardou diye birinin "Madame Sans-Gêne" [Fütursuz Hanım] diye bir oyununu tekrar verdiler. Korkunç! Seyircinin o kahkahalarını, alkışlarını duyduktan sonra insan demokrat olabilir mi hiç? Dantzig Düşesi olan Fütursuz Hanım'ın bazı laflarına o aptalların sevinmesi yok mu... Mesela saraydaki bir davette tam ayaktakımı ağzıyla "Geldim ayol!" demesi. Düşünsenize bir, çamaşırcı eskisi bir düşes, üstelik bununla gurur duyuyor! Hele Napolyon'un karşısındaki o tiradı! Mösyö Sardou nazarımda beş para etmez. Deume anne haliyle oyunu pek sevdi. Futbol seyircisinin radyodaki kaba saba bağırışları da çok iğrenç. Gel de bu insanları hakir görme."

"Babam öldükten sonra üçümüz, kısaca Haleri dediğimiz Valérie halamızın yanına taşındık. Romanda halamın Champel'deki müstakil evini iyi anlatmak lazım, dedelerimize ait bir yığın berbat portreyle, kutsal kitaptan ayetlerle ve eski Cenevre manzaralarıyla doluydu. Champel'de Haleri'nin erkek kardeşi, benim Gri Amca dediğim Agrippa d'Auble vardı bir de. Çok ilginç biridir, ama onu başka bir sefer anlatırım. Şimdilik sadece Haleri'den bahsedeceğim. Romanımda kesinlikle kullanacağım bir karakterdir. O derin sevgisini bana zerre kadar belli etmemek için ömür boyu elinden ne gelir-

se yapmıştır. Adeta romanımın giriş kısmını yazarmış gibi ciddiyetle tasvir etmeye çalışacağım onu."

"Valérie d'Auble Cenevre aristokrasisine mensup olduğunun sapına kadar bilincindeydi. Doğruyu söylemek gerekirse Auble sülalesinin ilk ferdi Calvin zamanında çuhacılıkla uğraşırmış, ama üzerinden çok zaman geçti, ayrıca affedilmeyecek günah yoktur. Halam uzun boylu, heybetli bir insandı, düzgün, güzel bir yüzü vardı, hep siyah giyer, modaya zerre kadar itibar etmezdi. Nitekim hep tuhaf, yassı bir şapkayla sokağa çıkardı, arkası kısa bir tülle süslenmiş, koca bir *galette.* Yanından hiç ayırmadığı, önünde tutup ağırlığını vererek baston niyetine kullandığı mor şemsiyesi Cenevre'de nam salmıştı. Çok hayırsever olduğundan gelirinin büyük bir kısmını hayır kurumları, Afrika'daki Protestan misyonerleri ve Cenevre'nin eski güzelliğini korumayı amaç edinmiş bir cemiyet arasında pay ederdi. Dini bütün genç kızlar için de fazilet bursları tesis etmişti. 'Ya genç erkekler hala?' Şöyle karşılık vermişti bana: 'Serserilerle meşgul olamam.'"

"Haleri bugün yok olmaya yüz tutmuş olan, Tout Saints diye bilinen koyu Protestan bir topluluğa mensuptu. Ona göre dünya seçilmişler ve uygunsuzlar olarak ikiye ayrılırdı, bu arada seçilmişlerin çoğu Cenevreliydi. İskoçya'dan da birkaç seçilmiş çıkmıştı gerçi, ama tek tük. Bununla birlikte halam Cenevreli ve Protestan olmayı selamete ermek için kesinlikle yeterli saymazdı. Tanrı'nın lütfuna mazhar olmak için beş şartı yerine getirmek gerekirdi. Bunlardan birincisi *Kitab-ı Mukaddes*'teki her kelamda bir hikmet olduğuna, dolayısıyla Havva'nın Adem'in kaburgasından yaratıldığına inanmaktı. İkincisi sanırım milliyetçi demokrat dedikleri muhafazakâr partiye kayıtlı olmaktı. Üçüncüsü kendini İsviçreli değil, Cenevreli hissetmekti. ("Cenevre Cumhuriyeti İsviçre kantonlarıyla müttefiktir, fakat o insanlarla bundan başka hiçbir ortak noktamız yoktur.") Ona göre Fribourglular ("Ah, iğrenç! Papa taraftarları!"), Vaudlular, Neuchâtelliler, Bernliler ve konfederasyonun bütün diğer mensupları Çinlilerden farksız ecnebilerdi. Dördüncü şart "muteber bir aileye" mensup olmaktı, başka bir deyişle ataları, tıpkı bizimkiler gibi 1790'dan önceki Küçük Meclis'te yer almış bir aileye. Bu kuralın

yegâne istisnası papazlardı, ama sadece *ciddi* papazlar, yoksa "hiç yüzü kızarmadan Yüce Rabbimiz için alt tarafı peygamberlerin en büyüğüydü diyebilen, kafası kazınmış o toy liberaller değil!" Beşinci şart "sosyetik" olmamaktı. Bu kelimenin halamın kafasında apayrı bir anlamı vardı. Sözgelimi şen mizaçlı ya da kolasız yakalık takan, daha olmadı spor kıyafet, yahut halamın tüylerini ürperten açık renk kunduralardan giyen bütün papazlar onun gözünde sosyetikti. ("Şşşş, rica ederim, sarı potin de neymiş!") Aynı şekilde iyi aile mensupları da dahil tiyatroya giden Cenevreliler de toptan sosyetikti. ("Tiyatro oyunları uydurmadır. Yalanlara karnım tok.")"

"Haleri Cenevre Gazetesi'ne aboneydi, çünkü bu bir aile geleneğiydi, dahası bu gazetede hissesi olduğunu 'sanıyordu'. Ne var ki bu saygın yayını asla okumaz, üstündeki bandı bile çıkarmazdı, zira gazetenin siyasi çizgisini değil tabii ama, kendi tabiriyle münasebetsiz bölümlerini tasvip etmezdi: Moda sayfası, ikinci sayfanın dibindeki tefrika roman, evlilik ilanları, Katolik dünyasından haberler, Selamet Ordusu toplantıları. ("Şşş, bak hele, bandolu mızıkalı din mi olurmuş!") Bunun yanı sıra korse reklamları ve 'kabare' ilanları da uygunsuzdu. Halamın dilinde müzikhol, dans salonu, sinema, hatta kafe gibi bütün şüpheli yerlerin genel adıydı kabare. Yeri gelmişken, unutmadan: Agrippa Amca'mın çok susadığı bir gün, ömründe ilk kez bir kafeye oturup gözünü budaktan sakınmadan kendine bir çay söylediğini öğrendiğinde ne kadar ayıplamıştı. Büyük skandal! Auble ailesinin bir ferdi kabarede ha! Yine yeri gelmişken, romanımın bir yerinde Haleri'nin ömür boyu en ufacık bir yalan söylememiş olduğunu da belirtmeliyim. Doğrularla yaşamak onun şiarıydı."

"Cömertliğine cömert, ama aynı zamanda çok tutumlu biri olduğundan kendini bildi bileli ona ait olan hisselerden bir tekini bile sattırmamıştı, dünya malına düşkün olduğundan değil, kendini servetinin sadece mütevellisi saydığından. ("Babamdan bana ne kaldıysa hepsi el sürülmeden torunlarıma geçmeli.") Cenevre gazetesinde hisseleri olduğunu "sandığını" yukarıda söylemiştim. Hakikaten para işlerinden pek anlamadığından hisselerini ve tahvillerini mümkün olduğu kadar konuşulmaması gereken, meşgul olunması ayıp, lüzumlu ama bayağı şeyler sayardı. Auble bankası kapandığından

beri Aubleların bankerliğini yapan, Chapeaurouge ve Şürekası'ndan Saladin beylere kendini gözü kapalı emanet etmiş durumdaydı. Her ne kadar Cenevre Gazetesi'ni okuduklarından şüphelense de gayet efendi insanlardı. ("Ama onları hoş görüyorum, bankacı beyler için bunun bir ihtiyaç olduğunu anlıyorum, havadisler onlara lâzım.")"

"Sadece bizimle aynı kumaştan, koyu dindar insanlarla görüştüğümüzü söylemeye gerek yok tabii. Cenevre'nin *muteber* Protestan cemiyeti içinde halam ve onun cinsindekiler küçük, aşırılıkçı bir klan oluşturuyordu. Katoliklerle görüşmemiz söz konusu bile olamazdı. On bir yaşımdan aklımda kaldığına göre bir keresinde Gri Amca, Eliane ile beni ömrümüzde ilk kez Cenevre yakınlarındaki küçük Fransız şehri Annemasse'a götürmüştü. Arabacımız Moiz'in -adına rağmen sapına kadar Kalvinist'ti- kullandığı Haleri'nin çift atlı faytonunda, Katolikler denen o tuhaf kavmi, o esrarlı yerlileri nihayet göreceğimizi düşündükçe biz iki küçük heyecandan yerimizde duramaz olmuştuk... Yol boyunca hecelere basa basa şarkılar söylemiştik: 'Katolikleri göreceğiz, Katolikleri göreceğiz!'"

"Haleri'ye dönüyorum. Başında arkası kısa siyah tüllü, yassı şapkasıyla her sabah saat onda, silindir şapkalı, tozluklu Moiz'in kullandığı faytonuyla sokağa çıkardı. Sevgili şehrini ziyaret eder, her şeyin yerli yerinde olup olmadığına bakardı. Parkeleri bozulmuş bir yokuş, düştü düşecek bir demir parçası ya da suyu kurumuş bir halk çeşmesi gibi kusurlar görüp infiale kapılırsa "malum beyefendilerden birini" görmeye gider, başka bir deyişle Cenevre hükümet üyelerinden birini bir güzel paylardı. İsminin ve karakterinin, eli açıklığının ve bağlantılarının da iyice pekiştirdiği öyle bir itibarı vardı ki beyefendiler işi gücü bırakıp onun gönlünü yapmaya uğraşırdı. Haleri'nin Cenevre sevgisine dair: Kendisi kadar dindar biri olmasına rağmen bir mektubunda Cenevre hakkında bir şaka yapma gafletinde bulunan bir İngiliz prensesine küsmüşlüğü vardır mesela."

"Saat on bire doğru faytonuyla yegâne lüksü olan Champel'deki evine çoktan dönmüş olurdu. Söylediğim gibi hayır işlerini çok seven Haleri kendine gelince parayı dirhemle harcardı. Arkası kısa kuyruklu, gösterişli, ama adamakıllı eskimiş, aklanıp paklanıp pür dikkat tamir edilmiş siyah elbiseleri hâlâ gözümün önündedir. Saat

on ikide ilk gong sesi. Yarımda, ikinci vuruşta derhal yemek salonuna inilirdi. Gecikmeye kesinlikle müsamaha gösterilmezdi. Agrippa Dayı, Jacques, Eliane ve ben ayakta, kendi aramızda bazen Patroniçe diye andığımız Haleri'yi beklerdik. Tabii, o oturmadan kimse yerine geçmezdi.

"Sofrada şükür duasından sonra münasip konulardan sohbet ederdik, mesela çiçeklerden ("Günebakanlar dayansın istiyorsan sapının ucunu biraz ezeceksin") ya da günbatımının renklerinden ("Öyle keyif aldım, o ihtişamın karşısında içim öyle bir şükranla doldu ki"), hava durumundan ("Bu sabah kalktığımda hava soğumuş gibi geldi") yahut sevdiğimiz bir papazın son vaazından ("Çok incelikliydi, dili de çok tatlıydı"). Bunun yanı sıra Zambezi'deki misyonerlik faaliyetlerindeki gelişmelerden çokça bahsedilirdi, bu nedenle zenci kabileler hakkında bilmediğim yoktur. Sözgelimi Lessuto'daki kralın adının Lewanika olduğunu, Lessutolulara Bassutolar dendiğini ve Sessuto dili konuştuklarını bilirim. Buna karşılık halamın tabiriyle maddiyattan konuşmak ayıp sayılırdı. Hatırlıyorum da bir keresinde çorbaya tuzlu demek gibi bir densizlik etmiştim. Halam kaşlarını çatarak tek sözüyle kanımı dondurmuştu: "Şşşş, Ariane, lütfen." Kendimi tutamayıp önümüze konan çikolatalı mousse'u övdüğüm zaman da aynı tepkiyi vermişti. Buz gibi gözlerini üzerime diktiğinde kaçacak delik arardım."

"Soğuktu, ama çok iyi kalpliydi. Sadece bunu ortaya koymayı, ifade etmeyi bilmezdi. Onunki duyarsızlık değil asaletten gelen bir vakar, belki de ten korkusuydu. Ağzından şefkatli bir söz duyulmamıştır desek yalan olmaz, nadiren beni öptüğünde de dudaklarını hafifçe alnıma değdirip geçerdi. Buna karşılık hastalandığımda gece defalarca kalkar, sırtında Nuh nebiden kalma gösterişli geceliğiyle uyanıp uyanmadığımı, üstümün açılıp açılmadığını kontrol ederdi. Ah sevgili Haleri, ki bir kez olsun korkumu yenip yüzünüze karşı böyle hitap edememişimdir."

"Küçükken Tanrı'ya nasıl sövdüğümü romanımın bir yerine sıkıştırmalıyım. Gayet dindardım, gelgelelim duş alırken birdenbire "Pis Tanrı!" diye kaçıverirdi ağzımdan, fakat anında çığlığı basardım: "Yo yo, söylemedim öyle bir şey! Tanrı iyidir, Tanrı çok nazik-

tir!" Sonra başa döner, kendimi yine küfrederken bulurdum! Bu beni hasta eder, ceza olarak kendi kendimi döverdim.

"Başka bir anı geldi aklıma. Haleri Kutsal Ruh'a karşı işlenen günahın günahların en büyüğü olduğunu söylemişti. Bunun üzerine akşamleyin yataktayken "Bak hele, ben de Kutsal Ruh'a karşı günah işliyorum!" diye fısıldamaktan kendimi alamaz olmuştum. Tabii ne anlama geldiğini bilmeden. Ama hemen arkasından korkuya kapılarak örtülerin altına sığınır, Kutsal Ruh'a şakacıktan söyledim diye açıklamaya çalışırdım."

"Eliane ile bana ne eziyetler ettiği zavallı Haleri'min aklının ucundan bile geçmezdi. Mesela sık sık ölümden dem vurarak bizi önem taşıyan tek şeye, ebediyete hazırlarken manevi bakımdan bizim için en hayırlısını yaptığını sanırdı. Ölüm döşeğinde gaipten sesler duyarak güle oynaya ölüme giden, gönül gözü açılmış örnek çocukların hikâyelerini bize okumaya başladığında sanırım on–on bir yaşımızda var yoktuk. Kız kardeşim de ben de sinir sahibi olmuştuk bu yüzden. Bir dini takvimde bir sonraki pazar gününe yazılmış olanları okurken nasıl dehşet içinde kaldığımız hâlâ aklımdadır: "Ölecek ve Tanrı'nın bağrında saklanacaksın." O pazar Armiotlardan yaşça küçük bir kuzenimiz Eliane'la beni öğleden sonra çaya davet etmişti. Ona gelip gelmeyeceğimizi bilemediğimizi, belki de o esnada Tanrı'nın bağrında saklanmış olabileceğimizi söylemiştim. O gün bugündür, neticede inancımı kaybetmedimse de ilâhiler içimi ürpertir, özellikle Ezeli Zaferin Diyarında diye başlayan. Kiliseye toplanıp sahte bir neşe, marazi bir heyecanla bu ilâhiyi terennüm eden, ölümü canı gönülden beklediklerine kendilerini inandırıp tatlı canları azıcık yandığında derhal doktora koşan o insanları her işittiğimde içimi bir korku kaplar."

"Bölük pörçük birtakım başka anılar, üç-beş kelimeyle geçilecek, sırf unutmamak için. Romanda geliştiririm. Haleri'nin sabah ve akşam ayininden sonra gergefte nakış işlemesi. Ayini genellikle 'Geyik Akarsuları Nasıl Özlerse' diye başlayan mezmurla bitirirdik, her seferinde içimden gülmek gelir, kendimi zor tutardım. Haleri yalnız başına da sık sık dua ederdi, günde üç kez, hep aynı saatte, soyunma odasında. Bu sırada onu rahatsız edeni pişman ederdi. Bir keresinde

anahtar deliğinden bakmıştım ona. Diz çökmüştü, başı öne eğik, gözleri kapalıydı. Birden yüzünde içime dokunan tuhaf, güzel bir gülümseme belirdi. Ömür boyu Gri Amca da dahil hiçbir doktora akıl danışmaya yanaşmadığını da bir yerlerde belirtmek lazım. Halam duayla şifa bulunacağına inanırdı. Yukarıda bahsettiğim ten korkusuyla ilgili olarak banyodaki havlularını anlatmalı. Vücudunun her yeri için ayrı havluları vardı. Orta kısım için kullanılan kesinlikle yüze sürülmezdi. Bilinçsiz bir günah korkusu, mukaddesle haramın birbirinden ayrılması. Yo, havlu hikâyesini romanda anlatmayacağım: Kimsenin onunla alay etmesini istemem. Haleri'nin asla roman okumadığını söylemeyi unuttum, hep aynı gerekçeyle, yalan dolandan nefret ettiği için."

"Bundan sonrası tamamen telgraf tarzında. Jacques ve Eliane'ın ölümünden sonra villada sadece Haleri'yle ben kalmıştık, çünkü Gri Amca misyoner hekim olarak Afrika'ya gitmişti. Dini bunalımlarım. İnançsız olmuştum, daha doğrusu inançsız olduğuma inanmıştım. Bizim çevrelerde buna insanın ruhunu kurutan bir kriz deniyordu. Edebiyat okuma kararım. Üniversitede ince, zeki, genç bir Rus göçmeni olan Varvara Ivanova'yla tanıştım. Çabucak kaynaştık. Onu çok güzel buluyordum. Ellerini, pembe avuç içlerini, örgülü gür saçlarını öpmek hoşuma gidiyordu. Hiç aklımdan çıkmıyordu. Kısacası aşktı bu."

"Haleri bu dostluktan memnun değil. Bir Rus mu, şşş, rica ederim!" ('Rica ederim', bir buhar bulutu gibi buram buram yayılarak.) Varvara'yı ona takdim etmeme olur vermedi, ama onu görmemi yasaklamadı da, bu da eni konu büyük bir nimetti. Ne var ki günün birinde polis geçici ikamet izni olan Sianova diye biri hakkında soru sormaya bize geldi. Ben evde yoktum. Haleri polisten iki korkunç şey öğrenmiş: Birincisi arkadaşımın Menşevik bir grubun mensubu, kısacası Rus devrimcilerinden olduğunu, İkincisi bu grubun İsviçre'den sürülmüş olan şefinin metresi olduğunu. Akşama doğru eve döndüğümde polisin takibindeki bu haysiyetsiz, üstüne üstlük devrimci şahısla derhal ilişkimi kesmemi emretti. İsyan ettim. Varinka'mı terk etmek mi? Asla! Hem ayrıca reşittim. Hemen o akşam ihtiyar hizmetçi Mariette'in yardımıyla eşyamı topladım. Odasına kapanmış olan Haleri benimle görüşmeyi reddetti, ben de çıkıp

gittim. Bütün bunlardan bir roman çıkarabilecek miyim acaba? Devam edelim."

"Arkadaşımla birlikte şehirde eşyalı, içler acısı bir daireye yerleştik. Kendime ait çok az param vardı, babam aşağı yukarı bütün servetini 'krach' denen ekonomik krizlerden birinde kaybetmişti. Arkadaşımla mutluyduk. Birlikte üniversiteye gidiyorduk, ben edebiyata, o beşeri bilimlere. Öğrenci hayatı. Küçük lokantalar. Yavaş yavaş pudra sürünmeye başlamıştım, Haleri'nin evinde asla yapmadığım bir şeydi. Ama dudak boyası bir kez bile sürmedim, sürmem de. Pis, kaba bir şey. Arkadaşımla konuşabilmek, iyice yakınlaşabilmek için Rusça öğrenmeye başlamıştım. Birlikte uyuyorduk. Evet, aşktı bu, ama katıksız aşk, yani öyle sayılır. Bir pazar günü, sık sık beni görmeye gelen Mariette'ten halamın İskoçya'ya gideceğini öğrendim. Duyunca fena oldum, benim hayat tarzım yüzünden kendini sürgüne mahkûm ettiğini iliklerime kadar hissetmiştim."

"Birkaç ay sonra, Paskalya tatilinde Varvara vereme yakalandığını, artık üniversiteye gidemeyeceğini itiraf etti bana. Hem beni telaşlandırmamak hem de dağlara taşınıp bütçemizi altüst etmemek için bunu benden saklamıştı. Derhal gidip konuştuğum doktoru da zaten sanatoryum için çok geç kalındığını, Varvara'nın en fazla bir yıllık ömrü kaldığını söyledi."

"Ömrünün bu son senesinde düzgün davranmadım. Gerçi kendimi tamamen ona vakfetmek için okulu bırakmıştım, orası öyle. Ona bakıyor, yemeklerini yapıyor, çamaşırları yıkayıp ütülüyordum. Fakat bazı akşamlar birden dışarı çıkmayı, üniversiteden arkadaşların bir davetine evet demeyi canım çekiyordu. Bunlar benim çevremden kızlarla oğlanlar değil, genellikle yabancılardı. Neyse, arada bir akşam yemeklerine, öğrenci balolarına ya da tiyatrolara gitmeye başlamıştım. Onun ağır hasta olduğunu bildiğim halde eğlenceden de geri kalmıyordum. Varinka, hayatım, affet beni, çok gençtim. Eve döndüğümde, hele o en ufak bir serzenişte bulunmayınca yerin dibine geçerdim. Ne var ki bir gece sabahın ikisinde bir balodan döndüğümde, kendimi affettirmek için kim bilir ne masallar okurken bana sükûnetle şöyle cevap vermiştir: "Evet, ama ben öleceğim." Yüzüme kenetlenmiş o bakışları ömrüm oldukça unutmayacağım."

"Ölümünün ertesi günü ellerine baktım. Mermer gibi ağırlaştıklarını insan görür görmez hissediyordu. Rengi kâğıt gibiydi, donuk, parmakları şişmişti. Artık bittiğini, her şeyin bittiğini o zaman anladım."

"Cenazeden sonra geceleri yolumu gözlediği o küçük evde korkar olmuştum. Bunun üzerine Bellevue Otel'e yerleşmeye karar verdim. O sıralar Milletler Cemiyeti'nde işe kabul edilmiş olan, annesiyle babasını bekleyen Adrien Deume de aynı otelde kalıyordu. Bir akşam cebimde neredeyse tek kuruş kalmadığını fark ettim. Haftalık hesap pusulasını ödemek imkânsızdı. Dünyada bir başımaydım, gidecek kimsem yoktu. Amcam Afrika'nın göbeğinde, halam İskoçya'da kim bilir neredeydi. Hem zaten adresini bilsem de ona yazmaya cesaret edemezdim. Kendi çevremden insanlar, kuzenler, hısımlar, ahbaplar evden kaçıp 'Rus devrimciyle' yaşamaya başladığımdan beri bana sırt çevirmişti".

"O kadar uyku hapını içtikten sonra ne oldu, tam bilemiyorum. Kapıyı açmış olmalıyım, çünkü Adrien kendi odasına giderken beni koridorda, yerde yatarken bulmuş, kaldırıp odama taşımış. Boş ilaç kutusunu görmüş. Doktorlar. Mide yıkamalar, bilmem ne iğneleri. Anlaşılan günlerce ölmekle yaşamak arasında gidip gelmişim."

"Nekahet dönemi. Adrien'in ziyaretleri. Ona Varvara'dan, Eliane'dan bahsediyordum. Beni teskin ediyor, kitap okuyor, kitaplar, plaklar getiriyordu. Dünya yüzünde kahrımı çeken yegâne varlık. Uyuşmuştum. Zehir zihnimi harap etmişti. Bir akşam bana evlenme teklif etti, ben de kabul ettim. Benimle ilgilenecek, hayranlık duyacak iyi birine ihtiyacım vardı, ki düşmüş bir kadın olduğumun gayet farkındaydım. Üstelik param yoktu, hayatla mücadele edecek silahım yoktu, hiçbir marifetim yoktu, benden kâtibe bile olmazdı. Annesiyle babası gelmeden evlendik. Karı koca olmaktan korktuğumu söyleyince nasıl da sabırlı davranmıştı."

"Evlendikten kısa süre sonra Haleri'nin İskoçya'da ölümü. Noterine çağrılışım. Evden kaçma skandalından sonra yazmış olmasına rağmen vasiyetinde bütün mirasını bana bırakmıştı, Agrippa Amca'ya verdiği Champel'deki ev hariç. Adrien'in ailesinin gelişi. Sinir krizlerim. Haftalarca odamda yatıp kitap okudum, yemeğimi

Adrien getirdi. Sonra Cenevre'den gidelim diye tutturdum. Adrien aylarca ücretsiz izin yaptı. Seyahatlerimiz. İyi niyeti. Benim huysuzluklarım. Bir akşam Varvara değil diye kovdum onu. Sonra geri çağırdım. Geri geldi, öyle tatlı, öyle iyi yürekliydi ki. Ona ben kalpsiz bir kadınım dedim, ama artık bitti, bundan böyle terbiyeli davranacaktım, o da yeniden işinin başına geçmeliydi. Cenevre'ye döndük, sözümü tutmak için elimden geleni yaptım."

"Döndükten sonra eski kız arkadaşlarımı bize davet ettim. Kocalarıyla beraber geldiler. O kadarla kaldı, bir daha hiç haberlerini almadım. Deume anneyle küçümen kocasını gördüler, bu onlara yetti. İçlerinde Armiotlar ve Saladinlerin olduğu kuzenlerim de beni davet ettiler tabii, ama yalnız başıma, kocamın adını anmadan. Haliyle gitmekten imtina ettim."

"Çok sevdiğim ufak tefek Deume babadan, bir de dinden konuşurken heyecandan kaşı gözü oynayan sahte Hıristiyan Deume anneden birer roman kahramanı çıkarmam lazım. O pis hayvan geçen gün ruhun ne durumda diye sordu bana, ayrıca onunla ciddi bir sohbet yapmak istersem emrime amadeymiş. Onun dilinde ciddi sohbet din sohbeti demektir. Bir keresinde bana Tanrı'ya inanıp inanmadığımı soracak kadar ileri gitti. "Her zaman değil" dedim karşılık olarak. Bunun üzerine beni imana getirmek için Napolyon'un Tanrı'ya inandığını anlattı, dolayısıyla ben de inanmalıymışım. Dizginleri ele geçirme çabaları hep bunlar. Ondan nefret ediyorum. O bir Hıristiyan değil, tam tersi. İneğin, devenin teki. Agrippa Amca ise, evet, o sahici bir Hıristiyan. Kalbinde zerre kötülük olmayan bir aziz. Hakiki Protestanların üstüne yoktur. Yaşasın Cenevre! Haleri de iyiydi. Biraz Eski Ahit usulü olsa da asil, samimi bir inançtı onunki. Ayrıca Deume annenin dili de berbat. İsraf etmek diyeceğine istiğfar etmek diyor. Güzel diyeceğine gözel, çevre diyeceğine çövre, ayakkabı yerine ayakbı, lütfen diyeceğine lutfan. Hele olur olmaz her lafa Belçika ağzıyla 'müddetinde' lafını sokuşturması yok mu."

"Romanımda önce illa ki boğazını temizler gibi yaptıktan sonra kalleşçe laf sokmakta ne kadar mahir olduğundan da bahsetmeliyim. Gırtlağını temizlediği anda aklından dünya tatlısı bir şeytanlık geçtiğini anlarım. Mesela dün! Sabah aşağı inerken potinlerinin tüy-

ler ürpertici tıkırtıları geldi kulağıma. Birinci katın sahanlığındaydı! Kaçmak için çok geçti! Beni kolumdan tutup, "Çok ilginç bir şey söyleyeceğim" diyerek odasına götürüp oturttu. Gırtlak temizleme faslı, sonra o pırıl pırıl, dehşet verici, Tanrı'nın iyi evladı gülümsemesi ve nihayet ağzındaki baklayı çıkardı: "Hayatım, size müthiş güzel bir şey anlatacağım, eminim çok hoşunuza gidecek. Düşünebiliyor musunuz, az önce, işe gitmeden önce Adrien gelip dizlerime oturdu. Bana sıkı sıkı sarılıp dedi ki: Anneciğim, dünyada en sevdiğim insan sensin! Ne dersin canım, gözel değil mi?" Suratına bakıp odadan çıktım. Midemi bulandırdığını söylesem ne olacağını adım gibi biliyordum. Aslanların önüne atılmış din şehidi misali elini yüreğine götürecek, beni affettiğini, hatta benim için dua edeceğini söyleyecekti. Öte yandan ebedi hayata ve Tanrı'nın etrafında ilelebet kanat çırpacağına körü körüne inanan bu habis kadın kadar kısmetlisi de zor bulunur doğrusu. Kendince 'seyahat tezkeresi almak' diye tabir ettiği ölümden bile büyük haz duyacağını iddia edebiliyor."

"Romanım için birkaç ayrıntı daha. Deume annenin kızlık adı Antoinette Leerberghe, kendisi Belçika, Mons doğumlu. Sanırım noterlik yapan babasının ölümünden sonra talihi dönmüş. Eti butu ve cazibesi kıt, kemiği ve siğili bol kırk yaşında bir kadın iken Cenevre'deki özel bir bankanın eski muhasebecisi, namuslu, sıska Hippolyte'e nikah kıydırtmayı başarmış. Hippolyte aslen Vaud taraflarından, en küçüğünden bir burjuvacıkmış. Kadın Belçika vatandaşıyken sakallı bıyıklı, mini mini kibar Hippolyte'le evlenerek İsviçre tabiyetine geçmiş. Adrien, Antoinette'in yeğeniymiş. Antoinette'in kız kardeşi, yani Adrien'in annesi Janson diye Belçikalı bir dişçiyle evliymiş. Adrien'in annesiyle babası o daha çok küçükken ölünce teyzesi elini taşın altına koyup annelik rolünü üstlenmiş. Vaktiyle refakatçi-hizmetçisi olduğu, yılın büyük bir kısmını Vevey'de geçiren Rampal adında asil bir hanım, bu küçük İsviçre şehrinde ona bir ev miras bırakmış. Antoinette de evi nekahet dönemindeki din adamları ve vejetaryenler için özel bir pansiyona çevirmiş. Derken o tarihte elli beş yaşında olan, Cenevre'de küçük, güzel bir akareti bulunan Hippolyte Deume karısının ölümünden sonra işte buraya hava değişimine gelmiş. Antoinette onun üzerine titremiş, hastalandığında

başından ayrılmamış. Hippolyte de iyileşince ona bir buket çiçek getirmiş. Kırklık bakire o dakika bayılarak kendini ürkmüş adamcağızın kollarına bırakmış, sonra Tanrı'nın buna razı olduğunu hissettiği için kabul ettiğini fısıldamış. Brüksel'de edebiyat fakültesinde okumakta olan Adrien ise Deume hanımın uzaktan kuzeni, Belçika hariciyesinin kıdemlilerinden van Offellerden birinin sayesinde Cenevre'deki Milletler Cemiyeti'nde bir kâtipliğe tayin edilmiş. Söylemeyi unuttum, bundan birkaç yıl önce Deume çifti sevgili yetim yavruyu evlat edinmiş, böylece adı Adrien Deume olmuş."

"Yukarıda şunu da söylemeyi unuttum, Deume anne Cenevre'ye yerleşir yerleşmez Oxford denen gruba katılmaya manen ihtiyaç hissetmiş. Bu dini tarikata girdi gireli (ortama bayılıyormuş, çünkü hemen senli benli olmakta, mevki sahibi hanımlara isimleriyle hitap etmekte kimse bir sakınca görmüyormuş) devamlı birtakım 'talimatlar' almaya başlamış, Oxford argosunda bu dosdoğru Tanrı'dan gelen emir demek oluyor. Topluluğa girer girmez Deume hanıma kalburüstü din kardeşlerini hemen akşam çayına ya da öğlen yemeğine davet etmesi için talimat gelmiş. (Daha kibar bulduğu için *lunch* demeyi tercih eder, onu da *lonç* diye telaffuz eder). Deumelerin oturduğu Cologny nezih bir semt olduğundan bu hanımlara da kabul edin talimatı inmiş. Fakat ilk ziyaretlerinde ufak tefek Deume babayla tanışınca daha sonraki davetlerde hep geri çevirin diye talimat almışlar. İçlerinden sadece Madam Ventradour diye birine iki-üç kez daha akşamüstü çay davetini kabul etmesi için talimat gelmiş. Ey babam, ey Valérie halam, ey Agrippa amcam, ey benim sapma kadar gerçek, sapına kadar samimi, katıksız, asil Hıristiyanlarım. Evet, sahiden, maneviyatta dünyada kimse Cenevreli asil Protestanların eline su dökemez. Yoruldum, bu kadar yeter. Yarın devam ederim."

Alt katta telefon çaldı. Kapıyı açtı, merdivenin başına çıkıp eğildi. Kulak kabarttı. İhtiyar kadının sesi, hiç şüphe yok.

"Hayır Didiciğim, sakın geç kaldım diye tasalanma, ister Milletler Sarayı'nda öğlen yemeğine kal ister o çok sevdiğin Perle du Lac lokantasına git, planlarımızda büyük bir değişiklik oldu da... Ben de tam telefon açıp sana büyük havadisi verecektim. Düşünebiliyor mu-

sun cicim, az önce durup dururken babacığınla ben sevgili Madam Ventradour'un evine *lonç*'a davet edildik! Bu aldığımız ilk yemek daveti, bağlarımız kuvvetlenir, yakınlaşırız. Ne diyordum, planlarımız hepten altüst oldu, çünkü birincisi hemen sevgili Ruth Granier'ye telefon edip bu akşamüstü yapacağımız tefekkür çayını yarına erteletmem lazım, ikincisi öğlen yemeğine ızgara barbun düşünmüştüm, ama buzdolabında bile yarın öğlene kadar dayanır mı bilmem, akşama yesek yazık olur, hele az sonra gideceğimiz büyük *lonç*'un üstüne, ama ne yapalım, akşam yeriz, akşamki *kiş loreni* de yarın öğlen yeriz, ne de olsa tuzlu tart barbun kadar kolay bozulmaz. Davete dönecek olursak, bunu sana anlatmam lazım ama üç satırla, çok az vaktim var, neyse canım, istasyondan taksiye bineriz, anlatmam şart, sen de sevineceksin. Az önce, daha on dakika geçmedi üzerinden, içimden bir ses sevgili Madam Ventradour'a telefon edip Hellen Keller hakkındaki o faydalı kitabı tavsiye et dedi, daha doğrusu talimat geldi, bilirsin, şu neşe küpü kör, sağır ve dilsiz harika kızcağız hakkında, anlarsın ya, bağlar kopmasın istiyorum, neyse, her zamanki gibi o ulvi plan gereği laf lafı açtı, evde çektiği zahmetlerden bahsetti bana, bilirsin, evinde sürüsüne bereket insan çalışıyor, aşçı kadın, yamağı, en görgülüsünden oda hizmetçisi, şoförlük de yapan bir bahçıvan. Yarın birkaç günlüğüne bir başkonsolosla eşi geleceklermiş, o da haliyle her şey dört dörtlük olsun istiyor. Planlarının arasında bugün yirmisi ön cephede bulunan otuz pencerenin camlarını sildirmek varmış, ama gel gör ki her zaman ağır işleri yapmaya gelen kadın aniden hastalanıvermiş, öyle insanlardan zaten ne beklenir, hiç şaşmaz, üstelik hep son anda hastalanırlar ki başka bir çare bulamayasın. Pek sevgili Madam Ventradour haliyle ne yapacağını şaşırmış, iki ayağı bir pabuca girmiş. Bunun üzerine yalnızca yüreğimin sesini dinleyerek, benim Martha'yı ona bugün, bütün öğleden sonra camlar için ödünç vermek geldi içimden, camların on tanesi modern tarzda Japon vitrayı, ocak ayında çaya gittiğimiz zamandan hatırlarsın. Minnetle kabul etti, teşekkür üstüne teşekkür etti, çok duygulanmıştı. İyi ki içime doğmuş, iyilik yap denize at demişler. Neyse, Martha'yı derhal ona götüreceğimi söyledim, kızcağız o muhteşem Ventradour malikânesinin yolunu tek başına doğrultamazdı.

Bunun üzerine Madam Ventradour her zamanki doğallığıyla bir çığlık atıp, baksanıza, niye eşinizi alıp yemeğe gelmiyorsunuz, Tanrı ne verdiyse yeriz demesin mi! Düşünebiliyor musun, Tanrı ne verdiyse ne demek, sevgili Ruth Granier hep der ya, o evde her şey hep en mükemmelinden, en iyisindendir! Üstelik adabıyla servis edilir! Uzun lafın kısası özel olarak davet edilmiş olduk! Nasıl? Tabii ki saat birde, bilirsin, kibarlarda *lonç* vakti saat birdir. Ayrıca Martha'yı bu öğleden sonra kullanabileceğime sevindiğimi de söylemeliyim, yoksa fazla işi kalmayacaktı, şimdi çamaşır makinesi sayesinde bütün işler sabah erkenden bitiyor, hem zengin evi terbiyesi almış hizmetkârları görürse o da biraz adap öğrenir. Bir şato sahibesinin camlarını silmenin onun için bir onur olacağını kafasına soktum. Taksi durağına giderken tabii onu birkaç adım arkamızdan yürüteceğiz, ne de olsa komşular var. Hiç kalbini kırmadan söyleyeceğim bunu. Zaten yanımızda yürüse rahat edemez, huzursuz olur. İşte böyle şekerim, bu iyi haberin üstüne şimdi kapatıyorum, üstümü değiştirmem lazım, sevgili Ruth Granier'ye telefon etmem lazım, ayrıca babacığının üstüne başına da bir bakmam, bazı konularda kulağını bükmem lazım, özellikle çorba meselesi için, çok feci höpürdetiyor! Velhasıl, Madam Ventradour büyük bir nezaketle seni sordu, resmi görevlerinle ilgili her söylediğimi can kulağıyla dinledi, selamını söyleyeyim mi? Nasıl? Hürmetlerini mi sunayım? Doğru, haklısın, bu daha kibar olur, o kadar muhterem bir insan ki. Efendim? Tamam, nasıl istersen. Dur çağırayım, her zamanki gibi piyanosunun başındadır, bekle biraz. (Sessizlik, sonra yeniden aynı ses). Sonatını yarım bırakamayacağı için telefona gelemezmiş, öyle haber yolladı. Evet hayatım, öyle söyledi. Dinle Didiciğim, eve kadar zahmet etme, sakin sakin Perle du Lac'ta ye öğle yemeğini, hiç olmazsa seninle ilgilenirler orada. Şimdi kapatıyorum, acelemiz var. Hoşça kal canım, akşama görüşürüz, anneciğini hep görevinin başında bulacaksın, biliyorsun, ben hep arkandayım."

Adam odaya dönünce yatağa uzandı, salondan yükselen Schumann'ın Çocukluk Sahneleri arasında kolonyayı içine çekti. "Çal güzelim, çal, başına geleceklerden hiç haberin yok" diye mırıldandı, sonra birden ayağa kalktı. Çabuk, kılık değiştirelim.

Topuklarına kadar inen, çizmelerini kapatacak uzunluktaki rengi atmış antika mantoyu sırtına geçirdi. Lime lime kürk takkeyi kafasına geçirip kıvır kıvır siyah saçlarını saklamak için sıkıca oturttu. Boy aynasının karşısına geçip hazin rüküşlüğünü kontrolden geçirdi. Fakat en önemlisini henüz yapmamıştı. Vernik gibi bir şeyle asil yanaklarına aksakalı tutturdu, sonra siyah yakıdan iki şerit kesip biri solda, biri sağda iki diş hariç bütün ön dişlerine yapıştırdı. İki köpek dişinin pırıl pırıl parladığı boş bir ağzı vardı artık.

Loş ışıkta aynadaki suretini İbranice selamladı. Yoksul ve çirkin olmasına rağmen vakur, yaşlı bir Yahudi'ydi şimdi. Esasen ileride olacağı da buydu. Eğer çoktan gömülüp çürümüş olmazsa yirmisindeki yakışıklı Solal'den eser kalmayacaktı. Birden taş kesilerek kulak kabarttı. Merdivende ayak sesleri, sonra Cherubino'nun şarkısı. Voi che sapete che cosa è amor. "Evet canım, bilirim aşkın ne olduğunu" dedi. Valizi kaptığı gibi fırlayıp ağır kadife perdelerin arkasına gizlendi.

2

Kadın Mozart'ın ezgisini mırıldanarak içeri girip boy aynasının karşısına geçti, aynada dudaklarının görüntüsünü öptü, kendini seyretmeye koyuldu. Sonra içini çekerek yatağa uzandı, çikolatalı fondanlar eşliğinde Bergson'un kitabını açıp karıştırmaya başladı. Neden sonra kalkıp odaya bitişik banyoya yöneldi.

Su sesleri, farklı perdelerden küçük kahkahalar, anlaşılmaz cıvıltılar, sonra bir sessizlik ve ardından birden sulara gömülen bir bedenin suya çarpışı ve parlak tınılarla dolu bir ses. Perdeler aralıktı. Adam banyonun yarı açık duran kapısına yaklaşıp kulak kabarttı.

"Kaynar suya bayılırım, dur şekerim dur hele, sıcak sudan azıcık akıtalım ki banyo biz anlamadan ısınsın iyice, rahatsız olduğumda

birkaç saniye kötü bakıyorum galiba ama bu da çok hoş, Mona Lisa'da hizmetçi suratı var, bu kadıncağızın nesini bu kadar övüyorlar hiç anlamıyorum, sizi rahatsız mı ettim hanımefendi? o nasıl söz beyefendi, yalnız arkanızı dönünüz, çünkü şu an pek görülecek halde değilim, kiminle müşerref oluyorum beyefendi? ismim Amundsen hanımefendi, Norveçlisiniz galiba? evet hanımefendi, pek güzel Norveç'e bayılırım, hiç gittiniz mi hanımefendi? hayır ama memleketiniz pek cezbediyor beni, fiyortlar kutup ışıkları iyi yürekli foklar, hem sonra çocukken morina karaciğeri yağı içmişliğim vardır Lofoten adalarından gelirdi şişenin etiketi çok hoşuma giderdi, isminiz neydi beyefendi? Eric, hanımefendi, ben de Ariane, evli misiniz beyefendi? evet hanımefendi altı çocuğum var biri de minik bir zenci, pek güzel beyefendi, karınıza selamlarımı söyleyin peki hayvanlarla aranız iyi midir? elbette hanımefendi, öyleyse sizinle iyi anlaşacağız beyefendi, Grey Owl'un kitabını okumuş muydunuz? Kanadalı bir yerli melezi hayatını kunduzlara adamış harika bir bey, kitabını gönderirim size eminim bayılacaksınız, fakat beyaz Kanadalılardan nefret ederim o şarkıları yüzünden hani bilirsiniz tarlakuşu cici tarlakuşu tüyler takacağım sana, önce cici tarlakuşu deyip sonra tüy takacağım demek nasıl bir faciadır, üstelik tüy takicağım diyorlar ki iğrenç, bu beş para etmez şarkıyla bir de övünürler ki adeta milli marşları, İngiltere kralına söyleyeyim de yasaklasın, evet evet kral bir dediğimi iki etmez beni hiç kırmaz, ayrıca kunduzlar için kocaman bir rezerv kurmasını da isteyeceğim, acaba Hayvanları Koruma Cemiyeti azası mısınız? maalesef değilim hanımefendi, teessüf edilecek şey beyefendi, neyse size bir kayıt vesikası yollarım beyefendi, ben çocukluğumdan beri destekçisiyim, kayıt vesikası göndermelerini istemiştim, vasiyetimde Hayvanları Koruma Cemiyeti'ne para bıraktım, madem ısrar ediyorsunuz size Eric derim ama yüzünüzü bana dönmeyin rica ederim, küçük isme evet teklifsizliğe hayır, kabuğu kaldırmayın sakın yoksa kanar, geçen gün düştüm de dizim azıcık sıyrıldı, sonra kuruyan kan küçücük bir kabuk yaptı, kabuğu oynatmamaya dikkat etmeliyim, kaldırması nefis olur ama o zaman da kanar, hem sonra yara yeniden kabuk bağlar, ben tekrar yolarım, küçükken kabuğu hep yolardım içim bir hoş olurdu ama şimdi yol-

mak yasak, ah çirkin bir şey değil dizimi hiç bozmayan küçücük bir kabuk, üzerimi giyince gösteririm size, peki kedileri sever misiniz? evet hanımefendi bayılırım, hiç şüphem yoktu Eric, muteber bir insan olsun da kedi sevmesin olacak iş değil, minik dişi kedimin fotoğrafını gösteririm size, göreceksiniz nasıl enfes bir şey, ismi Duman'dı, güzel isim öyle değil mi? İsmi ben buldum kediyi getirdiklerinde bir anda aklıma geliverdi, henüz iki aylıktı, melek gibi masmavi, dumanlı gözleri vardı, gözlerini bana dikmiş uslu uslu duruyordu, anında gönlümü kaptırdım ona, maalesef hayır Eric, artık hayatta değil, ameliyat etmek zorunda kaldılar, yavrucak anesteziyi kaldıramadı, çünkü kalbi delikmiş, son bir kez bana bakıp, o güzelim mavi gözleriyle son bir kez bakıp kollarımda can verdi, evet ya, henüz iki yaşında, hayatının baharındaydı, anneliği bile tatmamıştı henüz, hem zaten çocuk sahibi olamadığı için bin kere düşündüm ameliyat ettirmeyi kabul edene kadar, aklıma geldikçe kendime kızarım, daha yeni yeni cesaretimi toplayıp fotoğraflarına bakabiliyorum, yürekten sevdiğimiz bir varlığın gidişinin verdiği acının zaman geçtikçe azalması ne korkunç öyle değil mi, benim için benzersiz bir dosttu o, ince duygularla dolu seçkin bir ruh, üstelik öyle terbiyeliydi ki, mesela karnı acıktığında yemek vaktinin geldiğini anlatmak için mutfaktaki buzdolabına koşar, sonra salona dalıp tatlı tatlı yemek isterdi benden ama ne büyük bir zarafetle Tanrım minicik pembe ağzını çıt çıkarmadan, bir tek miyav demeden açıp kapayarak kibar kibar yalvarırdı ne ince zarif bir ricaydı bu, ben banyo yaparken küvetin kenarına çıkıp bana arkadaşlık ederdi, bazen oyun oynardık ayağımı dışarı çıkarırdım o da yakalamaya çalışırdı, daha fazla konuşmak istemiyorum kedim hakkında içim yanıyor, yarın isterseniz Eric gidip sincabımı görürüz, beni üzüyor dün öyle kederliydi ki yüzü, minik ot döşeğini havalansın diye güneşe çıkardığında yahut fındıklarını ayıklarken insanın içi titriyor, dişleri kırılmasın diye fındıkları hep kabuksuz veririm ona, Eric hayalimi anlatayım mı size? beni mesut edersiniz hanımefendi, lütfen, pekâlâ hayalim koskoca bir malikâne, içinde her tür hayvan olacak, ilk başta hiç elimden düşmeyecek pofuduk tombik patili bir aslan yavrusu, gıdıgıdıgıdı, büyüyünce de bana hiçbir kötülük yapmaz, işin sırrı onları sevmek,

sonra nefis bir dede filim olurdu, bir filim olsa alışverişe gitmeye, hatta pazardan sebze almaya bile gocunmazdım, fil beni sırtında taşır hortumuyla sebzeleri bana uzatır, hortumuna koyduğum parayı da satıcılara verirdi, sonra malikânemde kunduzlar da olurdu, sırf onlara özel bir nehir yaptırırdım, huzur içinde yuvalarını çatarlardı, soylarının tükenmekte olması ne acı, gece yatınca bu kâbus gibi üzerime çöküyor, kunduz kürkü giyen kadınlar hapse atılmayı hak etmiyor mu kuzum? kesinlikle haklısınız hanımefendi kesinlikle, sizinle sohbet etmek ne hoş Eric her konuda hemfikiriz, sonra koalalarım da olurdu, tostoparlak, bir lokmacık bir burunları var, maalesef Avustralya'dan başka yerde yaşayamıyorlarmış, çünkü özel bir ökaliptüs türünün yapraklarıyla beslenirlermiş, yoksa çoktan bir çift getirtmiştim, huyum böyle bütün hayvanları hatta herkese çirkin gelenleri bile severim, küçükken teyzemdeyken çok cana yakın evcilleştirilmiş bir baykuşum vardı dünya tatlısı bir yaratık, gün batarken uyanır hemen gelip omzuma tünerdi, yüzüme bakacağı zaman gövdesini hiç oynatmadan kafasını çevirirdi, yoksa gövdesini oynatmaksızın mı olacaktı, o güzelim, altın sarısı gözlerini üzerimde sabitler, sonra birden iyice sokulup güngörmüş basık burnuyla bir güzel öpücük verirdi, bir keresinde gece uyku tutmayınca biraz gevezelik ederiz diye yanma gideyim demiştim, bir de baktım ki tavan arasında ona kurduğum minik yuvasında yok, sabaha kadar bahçede Magali, Magali diye ismini haykırdım, ne korkunç bir geceydi! Heyhat bulamadım onu, gönül rızasıyla terk etmemiştir beni, zerre şüphem yok, çünkü bana çok bağlıydı, kesin yırtıcı bir kuş çalmıştır onu benden, neyse artık ıstırabı dinmiştir, yeter ki beni canlı canlı gömmesinler, bundan ödüm kopuyor, mezarımın üstünde ayak sesleri, ayak sesleri yaklaşıyor, tabutumun içinde haykırıyorum imdat diye haykırıyorum kapağı itmeye çalışıyorum, ayak sesleri uzaklaşıyor, diriler beni duymuyor, nefesim kesiliyor, yo nefesim kesilmiyor banyomdayım, ne diyordum bütün hayvanları severim, örneğin kurbağalar pek dokunaklıdır, geceleyin her şey sessizliğe gömülmüşken kurbağa sesinde asil bir hüzün, bir yalnızlık vardır, gece bir kurbağa sesi duyarsam kalbim özlemle dolup taşar, geçen gün bacağı ezilmiş bir kurbağa yakaladım, bacağına tentürdiyot sürdüm, bir bezle sa-

rarken hiç sesini çıkarmadı çünkü onu iyileştirmeye çalıştığımı anlamıştı, zavallı minicik yüreği çırpınıp duruyordu, o kadar bitap bir haldeydi ki gözlerini bile açmadı, ey kurbağacık bir şey söyle ne olur, hadi cicim bir gülücük ver bana, vücudu kıpırdamadı ama gözünü açıp bana öyle bir baktı ki adeta iyi niyetinizin farkındayım demek istiyordu, sonra onu huzurlu bir ortamda hissetsin diye pembe pamuklarla dolu bir kutuya koyup mahzene sakladım, inşallah Deume fark etmez, Tanrı'ya şükür iyi şimdi, kurtulacak, orası kesin, giderek daha çok bağlandığımı hissediyorum ona, pansumanını değiştirmek için mahzene indiğimde öyle güzel bir minnetle bakıyor ki, ah bahçede kimsenin işine yaramayan şu eski püskü köşk var ya orayı tepeden tırnağa elden geçireceğim, kendi âlemime dalabileceğim bana ait bir yer yapacağım orayı, iyileşene kadar kurbağamı da oraya koyacağım, böylece nekahet dönemini daha canlı bir ortamda geçirmiş olur belki bana o kadar bağlanır ki ayrılığı içi kaldırmaz, şimdi ayıp bir şey söyleyeceğim ama yüksek sesle değil, üşüdüm rica etsem sıcak suyu açar mısın, kâfi teşekkür ederim, iyi ki odama o kalın perdeleri taktırmışım, insan kendi anlattığı hikâyelere böyle daha kolay inanıyor, benim keşiş etraf karanlıkken daha bir gerçek oluyor, gardırobumu banyoya koydurmak hataymış elbiselerim mahvolacak, yarından tezi yok gardırop odama geri dönüyor tamamdır bitti bu iş, evet meşhur bir roman yazarı olsam hayır işleri için kitaplarımı imzalamamı isterlerdi ama hayır derdim hiç benim tarzım değil, bacaklarım nefis diğer kadınların hepsi kıllı hepsi biraz maymun kılıklı oysa ben yok muyum ben heykellerde bile yok bendeki pürüzsüzlük evet hayatım sen çok güzelsin, ya dişlerim, düşünsenize Eric dişçim dişlerimi harikulade buluyor, ne zaman ona gitsem hanımefendi olacak iş değil diyor dişlerinize asla yapacak bir şey bulamıyorum hepsi dört dörtlük, ne kadar şanslı olduğunuzu görüyor musunuz hayatım? tek sorun mutlu değilim, neyse ki odalar ayrı, ama sabahleyin kalkıp Brabançonne'u ıslıkla çaldığını duyuyorum, Auble sülalesi Cenevere'nin köklü asilzadelerindendir, gel gör ki şimdi bir küçük burjuvalar ailesindeyim, evet Eric haklısınız bendeki endam bir başka, fark ettiniz mi gözlerimdeki menevişleri? kalanında tek bir kusur yok kehribar rengi mat yanaklar nefis bir ses asil

bir alın hafif büyük olsa da hakikaten hokka gibi bir burun, makyajsız, temiz bir yüz, hem ayrıca dehşetengiz bir zarafeti var, her daim büyük insan olmak korkunç bir şey, birazdan gidip hayvanlarımı alacağım bana iyi gelir, samimiyeti ilerlettiğimizde size gösteririm onları, koyunlar ördek yavruları yeşil kadifeden bir kedi yavrusu var ama kedi hasta içindeki kıtıklar azalmış beyaz ayılar tahta inekler beyaz olmayan ayılar üfleme camdan köpekler ondüle kâğıttan küçük kaplar hani küçük kek kalıpları olur ya ayılarımı yıkamak için onlar, saydım hepsi altmış yedi hayvan, büyük ayı kralları olur ama size söylememde bir mahzur yok gerçek kral gizli kral bir ayağını kaybetmiş olan küçük fil karısı da bir ördek, veliaht bir deniz kabuğunda uyuyan benim minik kalemtıraş buldogum adeta bir İngiliz dedektif, neyse aptal kadın hikâyeleri bunlar, şimdi rica ediyorum gidiniz çünkü banyodan çıkacağım ve görülmek niyetinde değilim, hoş kalınız Eric, laf aramızda sizde alık bir hal var tek bildiğiniz evet hanımefendi demek, öyleyse güle güle aptal delikanlı, sırf kendi zevkime şöyle bir güzel giyineceğim."

Adam tekrar perdelerin arkasına gizlenip en ufak bir kusuru olmayan harika yüzüyle asil bir tuvalet içinde boy gösteren selviyi hayranlıkla seyretti. Elbisenin kıvrım kıvrım dökülen kuyruğunu peşinden sürükleyerek, arada bir aynaya kaçamak bakışlar atarak gururla salınıyordu.

"Dünyanın en güzel kadını" diye ilan etti ve aynaya yaklaşıp sevimli bir edayla somurttu, uzun uzun seyretti kendini, yarı aralık dudakları ona şaşkın, hatta hafif aptal bir hava veriyordu. "Evet, her şey dehşet güzel" dedi sonunda. "Burnu biraz büyük mü ne? Yo, ilgisi yok. Tam kararında. Şimdi sıra Himalaya'da. Gizli Tibet şapkamızı takalım bakalım."

Banyodan başında elbisesine hiç uymayan ekose bir bereyle dönüp tecrübeli dağcılar gibi kararlı, ölçülü adımlarla odada bir aşağı bir yukarı yürümeye koyuldu.

"Oldu işte, pek kıymetli anaç Himalaya dağlarındayım şimdi, son tanrıların ürkütücü rüzgârlarla kuşatılmış doruklara tutunduğu insansız gece ülkesinin yücelerine tırmanıyorum. Evet, Himalaya benim vatanımdır. Om mani padme hum! Ev lotusun içindeki cevher!

Biz Tibetli Budistlerin din düsturumuz budur. Şimdi Tibet'in en büyük gölü olan Yamirok yahut Yamrok'tayım! Tanrılara şükürler olsun! Lhai gyalo! Şimdi dua bayraklarının önünde eğilelim biraz! Aman aman, nefesim kesilmiş, oksijeni düşük bir havada altı saat yürümek beni bitirmiş! Hem ayrıca Tibetli bir kadın olmanın kötü tarafı insanın bir sürü kocasının olması. Bende dört koca var, bu da akşamleyin dört kere gargara sesi, gecede dört horlama, sabahları da dört Tibet milli marşı demek oluyor. Kocalarımı bir ara boşayayım bari. Of halimden hiç memnun değilim."

Kollarını çaprazlayıp elleriyle omuzlarını tutmuş, karamsar teranelerle kendini avutarak, bütün bunların saçmalığını vurgulamaktan ayrı bir keyif duyarak, çocuk gibi içe basarak bir aşağı bir yukarı geziniyordu. Aynanın karşısına gelince ayakları içe dönük vaziyette durdu, gözlerini, ağzını bir karış açıp dilini çıkararak kendini çirkinleştirdi. Kendi kendine haddini bildirince gülümsedi, güzelliğine tekrar kavuştu, ekose bereyi çıkarıp yatağa uzandı, gözlerini kapadı, hayallere daldı.

"Ah ah, şu benim şeyle sakinleşsem, korkunç bir şiddetle duvara vuruyorum kendimi, pat, küt, pek güzel, daha hızlı, duvara doğru son sürat, obüs gibi, takkk, muhteşem, başım biraz dumanlı, çok iyi geliyor, ne hoş, şimdi daha iyi, şık, evde kimse yok, akşama kadar özgürlük, acaba kurbağam yakında iyileşir mi, bu sabah fenaydı, evet yine tentürdiyot süreyim, zavallı yavrucak öyle nazik öyle sabırlı ki ah bile demiyor, oysa kim bilir ne biçim yakıyordur, elden ne gelir hayatım hain tentürdiyotu senin iyiliğin için sürüyorum, hâlâ çok zayıf, kuvvetli bir şey yedireyim, öğlen uykumdan kalkınca onu bahçeye çıkarayım, göreceksin çok hoşuna gidecek, birlikte çay içeriz, çimenlerde piknik yaparız yahut muhteşem bir kaplan terbiyecisi olayım, ayağımda çizmeler kafese giriyorum okkalı bir kırbaç şaklaması ateş saçan baskın gözlerle ve ürkmüş on iki kaplan kızararak af buyurun kızarak geri çekiliyor sonra neyse işte bir alkış yağmuru, yahut büyük bir orkestra şefiymişim ve herkes beni alkışlıyormuş ben selam bile vermiyormuşum biraz kibirle öyle kıpırdamadan duruyormuşum sonra sitemli bir edayla gidiyormuşum, ama bu doğru değil işte, on bir yaşımdayken saat sekizde okulda olmak için saat

yedide kalkmak zorundaydım ama saati altıya kurardım ki kahraman bir askere bakıcılık yaptığımı hayal edecek vaktim olsun, iki asprin alacağız aspirin yerine asprin demek daha çok hoşuma gidiyor, uykunu getirir, anlaştık mı? anlaştık şekerim, evet ya sen benim şekerparemsin, asprine ihtiyacım yok uykum çöktü bile, yaşasın hava karardı, göz gözü görmüyor, bayılıyorum buna loş ışıkta daha bir kendimleyim, yatakta keyfim yerinde kendimi kocasız ve öfkesiz, yapayalnız hissetmek için bacaklarımı yatakta bir sağa çeviriyorum bir sola, galiba elbisemle uyuyacağım, ne yapayım, mühim olan uyumak, uyurken mutsuzluk uçar gider, zavallı Didi pek nazik, geçen gün şu elmaslı bileziği getirdi diye yüzü ışıl ışıldı, ama ben de pek kibardım elmasları sevmem demedim ona, çok nazik ama durmadan eli üzerimde çok rahatsız edici, şu an böyle kıpır kıpırken daha sonra bir kutunun içinde kıpırtısızlık üzerimde toprak nefes almak kabil değil insan boğuluyor, ruhun kıpırtısızlığına inanmak mı ya rabbim, sülalede bir sürü papazdan çektiğim yeter, diyelim buracıkta odamda birbirinden tatlı on koala varmış her biri sepetinde minik patilerini göğüslerinde kavuşturmuş tortop olmuş uyuyormuş her biri dünya tatlısı koca burnuyla yatmadan önce onlara akşam yemeği niyetine okaliptüs yaprakları vermişim, gözlerimi açık tutamıyorum, bu geceki uyku hapının etkisi hâlâ geçmedi fazla almışım, hiç olmazsa beyaz satenden güzelim çizmelerimi çıkarsaydım, yok neyse artık, aşırı yorgunluk aşırı uyku, kalsın ayağımda ben gayet rahatım, oh yeter bu kadar konuşmak, iyi geceler canım renkli rüyalar.

3

Yatağın kenarına oturmuş, elbisesinin içinde tir tir titriyordu. Bir deli, kapısı kilitli bir odada bir deliyle birlikteydi ve deli anahtarı ele geçirmişti. Yardım mı çağırsaydı? Neye yarardı ki, evde kimsecikler yoktu. Adam konuşmayı kesmişti. Sırtını dönmüş, uzun paltosu, kulaklarına kadar inmiş başlığıyla boy aynasında kendini süzüyordu.

Kadın adamın aynadan ona baktığını, korkunç aksakalını sıvazlayarak gülümsediğini görünce ürperdi. Sakalın düşünceli bir edayla, ağır ağır okşanışı dehşet vericiydi. Bu dişsiz gülümseme dehşet vericiydi. Hayır, korkmamalıydı. Zaten adam korkacak bir şey olmadığını, sadece onunla konuşmak istediğini, sonra çekip gideceğini

söylemişti. İyi ama delinin tekiydi, zıvanadan çıkabilirdi. Adam aniden dönünce kadın onun konuşacağını hissetti. Evet, can kulağıyla dinliyormuş gibi yapmalı.

"Ritz'te, bir kader gecesinde, Brezilyalıların davetinde ilk kez görülmüş ve görüldüğü an sevilmiş kadın" dedi ve yine iki köpek dişinin parladığı o kara tebessüm belirdi. "Benim gibi zavallı bir ihtiyarın o parlak davette ne işi ola? Bir uşak parçası olarak canım, Ritz'in bir hizmetkârı olarak, mazide kalan genç, zengin, kudretli günlerimin, çöküşümden, sefaletimden evvelki benzerlerimin süprüntülerine, nazırlara, sefirlere içki sunan Ritz'te bir uşak olarak. O Ritz gecesinde, o kader gecesinde göründü bana, göründü çöplükteki asalet korkunç güzelliğiyle, eski benzerlerim, başarı kumkumaları, itibar kurtları güruhu yoktu başka kimse yoktu bir o vardı bir ben, yalnız bizdik sürgün, o da benim gibi yalnız, benim gibi kederli ve mağrur, kimseyle konuşmuyor, yegâne yoldaşı kendinin, gözlerini ilk kırptığında tanıdım onu. Oydu, beklenmeyen ve beklenen, o kader gecesinde bir anda seçilen, uzun kıvrık kirpiklerinin ilk çırpınışında seçilen kadın. O ki mukaddes bir Buhara, mesut bir Semerkand, zarif nakışlı bir gergef. O, sizsiniz."

Durup yüzüne baktı, sonra yine o çukurlu tebessüm, ihtiyarlığın sefaleti. Kadın titreyen bacağına hâkim olmayı başarmıştı, hayranlık dolu, dehşetengiz gülümsemeyi görmemek için gözlerini yere çevirdi. Dayanmalı, tek kelime etmemeli, iyi niyetli görünmeli.

"Başkaları sevebilmek, üstelik azıcık sevebilmek için haftalarca, aylarca uğraşır, sohbetlere, ortak zevklere, kıpırtılara muhtaçtır. Benimki bir göz kırpışa sığdı. Deli deyiniz bana, kabulümdür, ama inanınız. Bir göz kırpışta görmeden bana baktı ve nurlar yağdı bahar oldu, güneş oldu, ılık deniz oldu ve suyun kıyıdaki berraklığı ve gençliğim geri geldi ve dünya doğmuştu ve ne Adrienne ne Aude ne Isolde ne genç parlak zamanlarımdaki diğerleri hiç kimse kalmamıştı anladım hepsi onu müjdeleyen kullardı. Evet, yok ondan öncesi, ondan sonrası yok, sinagogda azametle önümden geçerken öptüğüm, altınlara kadifelere sarılı Mukaddes Kanun üzerine, inanmadığım ama hürmet ettiğim o Tanrı'nın mukaddes emirleri üzerine yemin ederim, çılgınca gurur duyarım Tanrımla, İbrahim'in Tanrısı,

İshak'ın Tanrısı, Yakub'un Tanrısı, İsmini ve Kelamını işittiğimde iliklerime kadar ürperirim onun."

"Şimdi asıl mucizeyi dinleyin. O bayağı kalabalıktan sıkılıp rabıta peşindekilerle dolu zevzek salondan kaçtı ve yandaki tenha salona gönüllü sürgüne gitti. O, sizsiniz. O da benim gibi gönüllü bir sürgündü ve perdenin arkasından ona baktığımı bilmiyordu. Derken, iyi dinleyin şimdi, kalkıp küçük salondaki aynaya yaklaştı, çünkü o da tıpkı benim gibi takıktır aynalara, mahzunların, yalnızların bir saplantısıdır bu, ve o an yapayalnız, görüldüğünü bilmeden aynaya yaklaşıp dudaklarını öptü. Bu ilk öpüşmemizdi aşkım. Ey bir anda gönlümü çalan, kendi kendine verdiği bu öpücükle bir anda sevgilim olan çılgın kardeşim benim. Ey servi boylu, ey aynada kıvrılan o uzun kirpikler, ruhum kıvrık uzun kirpiklerine takılı kaldı. Bir göz kırpış, aynadaki bir öpüşme müddeti ve artık oydu, sonsuza kadar o. Deli deyiniz bana kabulümdür, ama inanınız. İşte böyle, sonra büyük salona döndüğünde yanına gitmedim, konuşmadım, ona ötekiler gibi muamele etmek istemedim."

"Şu da onun bir başka cevheri, dinleyin. Haftalar sonra, bir akşam vakti göl boyunca takip ettim onu, arabaya koşulmuş ihtiyar bir atla durup konuştuğunu gördüm, ciddiyetle konuştu atla, çılgınım benim, amcasıyla konuşur gibi saygıyla, ihtiyar at ise ferasetle başını sallıyordu. Sonra yağmur başladı, o arabanın içini karıştırmaya koyuldu, derken bir battaniye çıkardı, ihtiyar atı o halleriyle, taze bir anne halleriyle örttü. İşte o an, dinleyin hele, atı boynundan öptü ve ona dedi ki, mutlaka demiştir ki, bilirim ben akıllımı ve delimi, mutlaka demiştir ki üzgünüm demiştir, ama gitmek zorunda olduğunu çünkü evden beklediklerini söylemiştir. Ama telaş etme demiştir, dedi, sahibin neredeyse gelir, güzel, sıcacık ahırın yağmurdan korur seni. Hoşça kal cicim demiştir, dedi, bilirim onu. Sonra gitti, yüreğinde bir sızıyla, hiç sesini çıkarmadan giden, efendisinin emrettiği her yere giden, efendisi emretse İspanya'ya kadar gidecek olan o ihtiyar mülâyime için için üzülerek gitti. Hoşça kal cicim, demiştir ona, bilirim onu."

"O kader gecesinden sonra gün be gün aklımda iyice yer etti. Ey kadın, ey bütün güzellikler, ey servi boylu, ay yüzlü, ey altın mene-

vişli puslu gözler, birbirinden iyice ayrık gözler, ey dudaklarının düşünceli kıyıları, ey merhametten ve akıldan ağırlaşmış dudağı, ey sevdiğim kadın. Ey odasında, perdelerin ardından baktığım, çılgın halleriyle onu keşfettiğim sırada yüzüne yayılan o alık tebessüm, horoz tüylü ekose beresiyle Himalaya'ya tırmanan dağcı, ey bir kutudan çıkma hayvanların tıpkı benim gibi kendi tuhaflıklarından zevk alan ecesi, ey sırf bana yazılmış ve benim için yaratılmış pırlantam ve kardeşim, Tanrı razı olsun anandan, ah güzelliğin aklımı alıyor, ey bana baktığın zaman çöken o tatlı delilik ve o dehşetengiz neşe ve yüzüme bakmanla gelen sarhoşluk, ey gece ve ey durmadan kapanan ve durmadan benden çıkan ve seyredilen ve yeniden büzülüp kalan ve yüreğime hapsolup saklanan benden içre bana aşkım, ey uykularımdaki kadın, uykularımdaki seven kadın, uykularımdaki tatlı ortağım, ey ismini parmağımla havaya yahut yalnız anlarımda bir kâğıda yazdığım, evirip çeviririm ismini yazarken ama harfleri aynı kalır sadece karıştırırım onları, Tahiti isimleri yaparım, bütün meziyetlerinin isimleridir bunlar, Rianea, Eniraa, Raneia, Aneira, Neiraa, Niaera, Ireana, Enaira, aşkımın tüm isimleri."

"Ey yapayalnız yürürken ve uyuduğu evin etrafında dört dönerken mukaddes ismini söylediğim, kıyamıyorum uykusuna ve o bunu bilmiyor ve ismini sırdaş ağaçlara söylüyorum, ve o kıvrık uzun kirpiklerine çıldırarak onlara diyorum ki seviyorum onu, sevdiğimi, beni sevecek olanı seviyorum, çünkü başka kimsenin sevemeyeceği gibi seviyorum onu, hem bir kurbağayı bile aşkla sevebilen beni niye sevmesin ki, beni sevecek, sevecek, sevecek, kadınların bir tanesi beni sevecek ve her akşam onu görme anını iple çekeceğim ve gözüne hoş görünmek için güzelleşeceğim ve tıraş olacağım, hoşuna gitsin diye sinek kaydı tıraş olacağım ve yıkanacağım, vakit daha çabuk geçsin diye uzun uzun yıkanacağım ve her an onu düşünmekle geçecek ve beklenen vakit çabucak gelecek, ey mucizem, ey beni ona, beni bekleyecek olan ona, yıldız yıldız uzun kirpiklere götürecek olan arabadaki şarkılar, ey az sonra yanma vardığım andaki o bakışları, kapıda, dal gibi beyazlar içinde bekliyor olacak beni, benim için hazır ve güzel, hazır ve gecikirsem güzelliğinin yıpranmasından kor-

karak gidip aynada güzelliğine bakmış, güzelliğinin hâlâ kusursuz olup olmadığına, sonra kapıya dönüp aşkla beni beklemiş olacak, kapıda, güllerin altında duruşu insanın içini eritecek, ey kadife gece, ey geri gelen gençlik, ey karşısına çıkacağım anın saadeti, ey bakışları, ey aşkımız, ve bir köylü kızı olup elime eğilecek, ah elimi öpüşünün verdiği o saadet ve başını kaldıracak ve bakışlarımız sevişecek ve sen ve ben, birbirimize bunca sevgi bizi gülümsetecek, Tanrı'ya şükürler olsun."

Gülümsedi, kadın hafifçe ürperdi, gözlerini yere eğdi. Bu dişsiz tebessüm korkunçtu. Bu boş ağızdan dökülen aşk sözleri korkunçtu. Erkek bir adım attı, kadın tehlikenin soluğunu hissetti. Huyuna gitmeli, ne isterse söylemeli ki gitsin, Tanrım, n'olur gitsin.

"Karşındayım işte" dedi, "ben buyum, ihtiyarın teki, ama senden bir mucize bekleyen biri. Buyum ben, çelimsiz ve zavallı, aksakallı, iki dişinden gayrısı dökülmüş, ama kimse seni benim sevdiğim gibi sevmeyecek ve bildiğim gibi bilmeyecek, seni böyle bir aşkla onurlandırmayacak. İki dişim kalmış kala kala, onları aşkımla sunuyorum sana, aşkım kabulün müdür?"

"Evet" dedi kupkuru dudaklarını ıslatıp gülümsemeye çalışarak.

"Tanrı'ya şükürler olsun" dedi, "hakikate şükürler olsun, çünkü bütün kadınların günahının kefaretini ödeyen burada, ilk insan burada!"

Gülünç bir tavırla kadının önünde diz çöktü, sonra doğrulup yanma gitti ve ilk öpücükleri ihtiyarlığının kapkara tebessümüne karıştı, elleri bütün kadınların günahlarını kaldırana, ilk insana uzanmıştı, kadın birden geriledi, boğuk bir çığlıkla geriledi, bir korku ve nefret çığlığıyla, yatağın başındaki sehpaya çarptı, boş bardağı kavradığı gibi o ihtiyar surete fırlattı. Adam elini gözkapağına götürüp akan kanı sildi, elindeki kana baktı ve birden bir kahkaha atarak ayağını yere vurdu.

"Dön arkanı aptal!" dedi.

Kadın denileni yaptı, döndü, ensesine bir kurşun yeme korkusuyla taş kesilmişti, oysa erkek o sırada perdeleri açıp pencereden sarkmış, iki parmağını dudaklarına götürmüş ıslık çalıyordu. Ardından sırtındaki eski püskü mantodan ve kürk başlıktan kurtulup tak-

ma sakalı çıkardı, dişlerini kaplayan siyah bantı söküp attı, perdelerin arkasındaki döküntüleri topladı.

"Dön şimdi" diye emretti.

Kadın kara bir elmasa benzeyen keskin hatları, pürüzsüz yüzü, darmadağın kara saçlarıyla bu uzun boylu atlının, Brezilyalıların davetinde kocasının uzaktan, fısıldayarak ona gösterdiği kişi olduğunu anladı.

"Evet ya, Solal, hem de en zevksiz haliyle" dedi ve gülümsedi adam bütün dişlerini göstererek. Çizmeleriyle! diye işaret etti ve neşeyle sağ çizmesine kırbacı indirdi. "Dahası dışarıda beni bekleyen bir at var! Hatta iki at var! İkincisi senin içindi aptal, gençliğimiz ve eksiksiz dişlerimizle seninle sonsuza kadar yan yana at sürecektik, otuz iki dişim de yerinde, üstelik sapasağlam, gel bak say istersen yahut seni dosdoğru terkime atıp muhtaç olduğun mutluluğa gururla götürecektim! Ama hevesim geçti, burnun birden kocaman oluverdi, üstelik deniz feneri gibi parlıyor, isabet olmuş, gidiyorum ben! Ama önce kulağını dört aç ey kadın! Kadın, sana kadın muamelesi yapacağım, seni bayağı yollarla baştan çıkaracağım, aynen hak ettiğin ve istediğin gibi. Bir dahaki buluşmamızda, ki pek yakındır, iki saate varmadan bütün kadınların sevdiği numaralarla, kirli, kirli yollarla aklın çelinmiş, yaman şaşkın bir aşka düşmüş olacaksın, ben ise ihtiyarların ve çirkinlerin ve gönül çelmeyi bilmeyen bütün safdillerin öcünü almış olacağım, ve alev alev gözlerle, mest olmuş vaziyette benimle geleceksin! O zamana kadar, keyfim gelip de sana köpek gibi ıslık çalana kadar kal bir tanecik Deume'ünle!"

"Kocama her şeyi anlatacağım" dedi kadın, sonra utandı, kendini gülünç, bayağı hissetti.

"İyi fikir" diyerek gülümsedi öteki. "Tabancayla düello yaparız, hem de beni ıskalamasın diye altı adım mesafeden. Yüreğini ferah tutsun, ben havaya ateş ederim. Ama ciğerini biliyorum senin, ona tek kelime etmeyeceksin."

"Her şeyi söyleyeceğim, o da sizi öldürecek!"

"Bayılırım ölmeye" dedi adam gülümseyerek ve kadının yaraladığı gözkapağındaki kanı sildi. "Bir dahaki sefer gözlerin alev alev yanacak!" diyerek gülümsedi tekrar, bacağını pencereden aşırdı.

"Hödük!" diye haykırdı kadın, hemen ardından yine bir utanca kapıldı.

Islak toprağa inen Solal uşağın tuttuğu burnundan soluyan safkana atladı. Mahmuzlanan at kulaklarını dikti, şahlandı ve dörtnala ileri atıldı, kadının pencerede olduğuna zerre şüphesi olmayan atlı bir kahkaha attı. Bir kahkaha daha, ardından dizginleri bırakıp üzengilere basarak ayağa kalktı, iki yana açılmış bacaklarıyla heybetli bir gençlik heykeli, gülüyor ve kadının yaraladığı gözkapağındaki kanı, çıplak gövdesine can suyu gibi yol yol yayılmış kanı siliyordu, ah o gülen, bineğine cesaret veren, sevgi sözleri söyleyen kanlı atlı.

Kadın pencereden çekildikten sonra topuğuyla cam kırıklarını un ufak etti, sonra Bergson'un kitabından bazı sayfaları paramparça etti, sonra küçük çalar saatini duvara çaldı, sonra iki eliyle elbisesinin açık göğsüne asıldı, sağ göğsü derin yırtıktan dışarı fırladı. Evet, gidip Adrien'i bulmalı, ona her şeyi anlatmalı, yarın da düello olur. Ah, yarın olsa da o zalimin kocasının tabancası karşısında bembeyaz kesildiğini, ölümcül bir yarayla işinin bittiğini bir görse. Yeniden mazbut halini takınarak boy aynasının karşısına geçti, uzun uzun burnunu inceledi.

4

Elinde fildişi gaga topuzlu ağır bastonu, bilhassa seçtiği açık renk tozlukları ve sarı eldivenleriyle, Perle du Lac'ta yediği mükellef yemekten ziyadesiyle memnun, bu uzun hazım yürüyüşüyle vücudundaki zehirleri yakmanın tadını çıkararak, kararlı adımlarla yürüyordu.

Milletler Sarayı'nın önüne gelince doya doya baktı ona. Başını kaldırıp derin nefesler alarak binanın kudretini, işçiliğini sevdi. Vay canına, bir memur, o bir memurdu ve bir sarayda çalışıyordu, yepyeni, son derece modern, devasa bir sarayda monşer, dört dörtlük konfor içinde! "Üstelik vergi ödemek de yok" diye mırıldandı giriş kapısına yönelirken.

Toplumsal konumunun verdiği asaletle muhafızın selamına babacan bir baş işaretiyle karşılık verdi, sonra o kıymetli cila kokusunu içine çekerek, karşısına çıkan bütün amirlerini kadınsı bir edayla selamlayarak uzun koridorda yürümeye koyuldu. Asansördeki aynada kendine baktı. "Adrien Deume, beynelmilel memur" diye fısıldadı kendi suretine, gülümsedi. Evet, dün aklına gelen edebiyat konferansları düzenleyecek bir dernek kurma fikri gerçekten müthişti. Bağlantı sermayesini kuvvetlendirmek için biçilmiş kaftandı. Sekretaryanın bütün kodamanları şeref komitesinde olur, diye karar verdi dördüncü katta inerken. Evet, şahsi ilişkiler geliştirmenin yolu idari olmayan şeyleri, biraz sosyetik ve sanatsal şeyleri vesile ederek büyükbaşlarla bağ kurmaktan geçiyordu. Şeref başkanlığını büyük patrona vermeli, kim bilir ne verimli sohbetler ederlerdi. Daha sonra iyice samimi olunca A sınıfına terfi etmek için şöyle güzel bir manevra!

"Şeref başkan yardımcılığı da kıçımın Solal'ine" diyerek sırıttı yazıhanesinin kapısını iterken.

İçeri girer girmez her zamanki gibi ilk iş yeni işlerin konulduğu kutuya baktı. Tanrım, dört yeni dosya! Dünkü on ikiyle beraber toplam on altı dosya! Üstelik hepsi muamelelik! Biri bile bilgi talebi dosyası değil! Hastalık izninden dönen birine güzel bir hoş geldin merasimi doğrusu. Evet, tamam, hatır gönülle alınmıştı rapor, ama Veve'nin bundan haberi yoktu ki, o onu gerçekten hasta sanıyordu! Bu nasıl insanlık! Alçak Veve! (Mandalar dairesinin müdürü olan şefi *Jonkheer* Vincent van Vries notlarını isminin baş harfleriyle imzalardı. Bu yüzden altındaki memurlar kendi aralarında ona Veve derlerdi.)

"Domuz!" diye bağırdı şefine.

Pekari derisinden eldivenlerini, ısmarlama kahverengi paltosunu çıkardı, oturur oturmaz yeni gelen dört dosyayı art arda gözden geçirdi. Sonraki işler çok canını sıksa da dosyayla ilk temas hoşuna giderdi. Meslektaşlar arası kısa yazışmaların dolambaçlı yollarında dolaşmayı, kibar ibareler altındaki alayları, sivrilikleri, düşmanlıkları tespit etmeyi, hatta pislik ya da kalleşçe manevralar dediği şeyleri tahmin etmeyi, tatmayı severdi, ne rafine bir zevk. Kısacası geldiği anda iştahla karıştırdığı yeni dosyalar ona biraz dışarının havasını

getirirdi, bu heyecan verici bir olay, bir avuntu, bir değişiklik ve bir bakıma ıssız bir adadaki yalnız, mahzun bir adamı yolu tesadüfen oraya düşmüş turistlerin ziyareti gibiydi.

Dördüncü dosya da bittikten sonra sayfanın sol kenarındaki boşluğa, bir A kişisinin dilbilgisi yanlışının karşısına faili meçhul, kindar bir ünlem işareti koyma zevkini bahşetti kendine. Dosyayı kapatıp içini çekti. Eğlence bitmişti.

"İş başına!" Dışarıda giydiği paltonun yerine manşetleri parlayan eski püskü başka bir şey geçirmişti.

Oyalanmak için bir şeker parçasını dişledi, sonra gözlüğünü ortasından kavrayıp sapları bozulmasın diye bir hamlede çıkardı, bağa bir tütün tabakasında sakladığı güderiyle camlarını sildi, gözüne taktı, ismine bakmadan bir dosya kapıp açtı. Tüh, Suriye'ymiş (Cebel-i Dürûz), sevimsiz bir dosya. Şimdilik zihnin istiap haddi doldu. Birazdan yeniden bakarız. Dosyayı kapadı, kalkıp Kanakis'le çene çalmaya gitti. İkisi temkinli bir dille kısa süre önce A sınıfına terfi etmiş olan Çinli Pei'nin dedikodusunu yaptılar.

Birkaç dakika sonra geri dönüp Suriye'yi (Cebel-i Dürûz) yeniden açtı, ellerini ovuşturdu, derin bir nefes aldı. "Hadi bakalım, iş başına!" Bu tarihi kararını Lamartine'in dizeleriyle selamladı.

Ey çalışma, mukaddes kanunu âlemin,
Esrarın tamamına erecek,
Toprağı bereketli kılmak için
Onu alın teriyle yoğurmak gerek.

Savaşa hazırlanan bir cengâver gibi kolları sıvayıp Suriye (Cebel-i Dürûz) dosyasına eğildi. Hayır, imkânı yok, bu dosyaya bir türlü ısınamıyordu. Halet-i ruhiyemiz müsait olduğunda tekrar bakılacak! Ancak iyice azmettiği günlerde eline aldığı bunaltıcı dosyalarla dolu, araf, bazen de cüzzamhane dediği sağdan en alt çekmeceye bunu da tıkıştırdı.

"Sıradaki! Kısmet hanginizeyse! Kimseye torpil yok!"

Rastgele aldığı ikinci dosya önceki gün zaten göz atmış olduğu N/600/300/42/4, Filistinli Yahudi Kadınlar Cemiyeti'yle yazışmalar

dosyası çıktı. Bunların da Manda İdaresi'yle dertleri bitememişti bir türlü! Münasebetsizler, ne olacak! Bu çıfıt cemiyetiyle Majesteleri'nin hükümeti bir miydi canım! Hele bir-iki ay bekletsindi de görsünlerdi günlerini. Hatta cevap bile yazmasa mıydı! Bir şeycikler olmazdı, özel kurumdu. Hadi bakalım, doğru tahtalıköye! İncecik dosyayı gönül rahatlığıyla bir daha yüzüne bakılmayacak işlerin durduğu soldaki en alt çekmeceye attı.

İnleyerek gerindi, geçen ay satın almış olmasına rağmen kalbinde ilk günkü tazeliğini koruyan kol saatine gülümsedi. Tersini düzünü inceden inceye gözden geçirdi, camını ovuşturdu, tamamen su geçirmez oluşu hoşuna gitti. Dokuz yüz İsviçre frangı ama değerdi doğrusu. İnsana doğru dürüst selam vermeden geçen Huxley denen o züppenin saatinden bin kat güzeldi. Kafasında Brükselli bir arkadaşıyla sohbete koyuldu, edebiyat mezunu zavallı Vermeylen'le, şimdi aşağı yukarı beş yüz İsviçre frangı gibi bir paraya, karın tokluğuna el âlemin veletlerine dilbilgisi öğretiyordu.

"De bakalım Vermeylen, şu kolumdaki saate bak hele, Patek Philippe derler buna, İsviçre'nin bir numaralı markası dostum, kronometresi birinci sınıf, kalite belgesiyle veriyorlar, hem alarmı da var, gördün mü, istersen çaldırayım, üstelik yüzde yüz su geçirmez, istersen banyo yap, hatta canın çekerse bir güzel sabunlarsın, öyle altın kaplama filan da değil ha, on sekiz ayar som altın, bak, ayarı yazıyor burada, İsviçre parasıyla tam iki bin beş yüz kaime, anladın mı!"

Keyfinden kıs kıs güldü. Şefkatle iyi bir adam olan Vermeylen'i ve kolundaki koca çelik saati düşündü. Bahtsızın tekiydi biçare Vermeylen, hakikaten iyi adamdı, pek severdi. Yarından tezi yok en iyisinden koca bir kutu çikolata gönderecekti ona. Vermeylen'le o zavallı veremli karısı küçük, karanlık mutfaklarında afiyetle yerlerdi. İyilik yapmak gibisi yoktu. Vermeylen'in nasıl sevineceğini düşünerek ellerini birbirine sürttü, sonra bir başka dosyayı açtı.

"Hay Allah! Kamerun dosyası yine mi geri gelmiş!"

Bitmek bilmiyordu bu dosyanın işi! Fransız hükümetinin Kamerun'daki uyku hastalığı teraneleriyle dolu bu raporuna her seferinde alındı diye yazmaktan gına gelmişti! Kamerunlu çocuklar da, uyku hastalıkları da yerin dibine batsındı! Gelgelelim dosya acildi, ne de

olsa işin içinde bir devlet vardı. Bugün mutlaka halletmeliydi. Bu kallavi dosya haftalardır sürünüyordu. Suç Veve'deydi, defalarca tashih isteyerek geri göndermişti. Ve her seferinde her şeyi sil baştan yapmak zorunda kalmıştı. En son, meselesine dair tabiri yüzünden. Umumi kalem müdürü, van Vries'e bu meselesine dair lafını sevmediğini söyleyeli beri Veve meselesine dair'lere göz açtırmıyordu. Basbayağı köle zihniyeti! Bu sefer derdi neydi acaba? Şefinin kâğıda yazdığı notu okudu. "Mösyö Deume. Lütfen projenizin son paragrafını değiştiriniz. *De* bağlacı iki kez geçiyor. Fransız hükümeti hakkımızda ne düşünür? V.V." Son paragrafı okudu. "Zat-ı alinize samimi şükranlarımı takdim etmeyi de, en derin hürmetlerimin kabulünü arz etmeyi de şeref addederim."

"Evet, tabii" diye hak verdi Veve'ye. Sizi gidi pis Kamerunlu bacaksızlar! Hepsi uyku hastalığından ölse de kurtulsak!

Bedbin, kederli bir dalgınlıkla bunalmış başını masaya yan yatırıp gözlerini yukarı çevirdi, sonra her seferinde bıkkınlıkla yakası açılmadık bir laf savurarak hasım dosyayı defalarca açıp kapadı. Nihayet doğruldu, baştan yazılacak paragrafı tekrar okudu, bir inilti koyuverdi. Peki, öyle olsun, derhal işe koyulacaktı.

"Derhal" dedi esneyerek.

Kalkıp çıktı, huzurlu bir vaha olan tuvaletlere yöneldi, gayet makul, kısa bir oyalanma şekli. Boşu boşuna gitmiş görünmemek için sular sızan fayansların karşısında epey uğraştı, sonra tuvaleti kullanıyormuş gibi yaptı. Bu iş de bitince büyük aynanın karşısına geçti. Yumruğunu beline dayayıp hayranlıkla kendini seyre daldı. Açık kahve pötikareli bu takım hakikaten çok yakışmış, ceket kalıbını iyice ortaya çıkarmıştı.

"Adrien Deume şık adam doğrusu" diye fısıldadı aynaya, her sabah kinin suyuyla özenle beslediği saçlarını parmaklarıyla usulca tarayarak.

Enerjik bir edayla yürümeye koyuldu. Van Vries'in masasının önünden geçerken bu aşağılık herifin hafifmeşrep bir kadının oğlu olduğunu bilmezmiş gibi, alçak sesle amirini bilgilendirmeyi ihmal etmedi. Yaptığını pek beğenerek boğuk bir yaramaz çocuk kahkahası attı, kahkaha benzeri bir şey, ağız sımsıkı kapalıyken boğazı temiz-

lemekten ibaret, yoğunlaştırılmış, sembolik bir kahkaha. Arkasından canı sıkılan memurların can simidi olan, tespih gibi zincirle birbirine bağlanmış, biri inerken biri çıkan açık asansör kabinlerinden birine girdi, tıpkı bir önceki gün gibi. Beşinci katta indi, peşinden aşağı giden asansöre bindi. Zemin katta varınca da acele işi varmış havalarında yukarı çıkan bir asansöre atladı.

Kafesine geri döndüğünde kaybettiği vakti telâfi etmeye kararlıydı. Havaya girmek için büyük bir ciddiyetle nefes egzersizleri yapmaya koyuldu (Kendini çok sevdiğinden kıymetli sıhhatine sıhhat katmak için hiçbir fırsatı kaçırmaz, birkaç haftada bir yenisi çıkan kuvvetlendiricilere bayılırdı. En son hangisi çıktıysa ona öyle iyi gelirdi ki bir öncekini derhal unuttururdu. Nitekim şu sıralar harikalar yaratıyor diye tarif ettiği bir İngiliz kuvvet şurubuyla dolduruyordu midesini. "Metatone müthiş bir şey" diyordu karısına, "içmeye başladığımdan beri adeta bambaşka bir insan oldum." İki hafta sonra mucizevi bir vitamin tertibi uğruna Metatone'u yüz üstü bırakacaktı. Pek az değişen veciz ifadesiyle: "Vitaplex müthiş bir şey, kullanmaya başladığımdan beri kendimi bambaşka bir insan gibi hissediyorum.").

"Mükemmel" dedi yirminci ve son nefeste. "Tebrikler azizim. Hadi bakalım beyim, şimdi iş başına!"

Ama önce sırf ne olup ne bitiyor haberdar olmak için Tribune'e bir göz atılacak. İhtiyar mübaşir görevini iyi bellemişti, her akşam saat tam dörtte Tribune ile Paris-Soir hiç sekmezdi. Huyu kurusun, o böyle bir insandı işte, insanlara nasıl laf dinleteceğini iyi bilirdi. Cenevre'nin akşam gazetesini açtı, başlıkları mırıldanarak geçti. Belçika'da seçimler, Reksist partinin yeni zaferi. Mükemmel. Degrelle büyük adamdı. Evet, Belçika'yı pek yakında Yahudi-Mason mafyasından temizleyecek olan bu Degrelle'le pek çok ortak noktalarının olduğunu hissediyordu. Yahudilerin aklı fikri bozgunculuktaydı. Freud denen adam da o ipe sapa gelmez teorileriyle iyice zıvanadan çıkmıştı! Her neyse, hadi, artık iş başına!

Masasına oturup hiç lazım olmadığı halde çakmağına gaz koydu, aslında daha dün doldurmuştu ama bu küçük dostunu sever, onunla meşgul olmaktan zevk alırdı. Bu meşgale de bitince bir insan yüzü

görmek için tekrar cep aynasında kendini seyretmeye koyuldu. Çocuksu, toparlak yüzünü, bağa çerçeveli koca gözlüklerin kuşattığı kararlı mavi gözlerini severdi, küçük badem bıyıklarına, kısa, bakımlı kolye biçimli sakalına iyi not verdi, eni konu entelektüel sakalıydı, ama sanatçı cinsinden entelektüel. Mükemmel. Dili paslanmış mıydı ne? Yok, normal, pespembeydi. Mükemmel.

"Hiç fena değil muhterem Deume. Hakikaten güzel adamsınız, zevceniz hiç şikâyet etmesin."

Aynayı timsah derisinden kılıfına kaldırıp esnedi. Günlerden salıydı, salı sallanır, keyifsiz gündür. Daha üç buçuk gün vardı şafağa. Teselli olsun diye saatine baktı. Dört duvar arasında kimseciklerin görmeyeceğine güvenerek saatine küçük bir öpücük kondurdu. Cici şey, dedi ona. Sonra Ariane'a gitti aklı. Şaka değil, güzel bir kadının kocasıydı, göğsüne, belden aşağısına, istediği her yerine canı her çektiğinde, nasıl isterse dokunabilirdi. Yalnız ona ait güzel bir kadın. Evlilik hakikaten güzel şeydi. Evet, bu akşam kesin. Neyse, madem dünyanın mukaddes kanunu bu, şimdi sıra işte. Nereden başlasaydı? Aman Tanrım, tamamen unutmuştu, İngilizlerin şu raporu tabii, çok acil düzeltmeleri olan! Aşağılık Veve! Hep acil hep acil! Tuğla gibi dosyayı karıştırdı. İnsafsız herifler, tam iki yüz sayfa yahu! Colonial Office'te çok oyalayacaklardı onu, çok! Saat kaç? Neredeyse dördü yirmi geçiyor. Saatin altı olmasına bir saat kırk dakikadan fazla zaman var. Aşağı yukarı bir buçuk saatte tek aralıklı yazılmış iki yüz sayfayı mümkün değil okuyamazdı. Önünde bol zaman olsun, şöyle sıkı sıkı çalışacak en az dört saat, bir de başladığı işi bitirebileceğini bilsin, o öylesini severdi, kısacası ciddi çalışmayı. Hem ayrıca meselenin geneline vâkıf olmak için bu paçavrayı bir oturuşta okumak lazımdı. Ayrıca altı çizilmiş de olsa acil de neymiş, aynı gün demek değil ya. İki yüz sayfa yahu! Kalleş İngiliz! Neyse, bu paçavrayı yarın sabah bir lahzada okurdu.

"Söz, yemin, yarın kesin! Saat tam dokuzdan itibaren göreceksin mirim! Ah ah, Deume kolları sıvadı mı yer yerinden oynar, camlar tir tir titrer!"

İngilizlerin raporunu kapadı. Fakat kalınlığı canını sıkıyordu, cüzzamhaneye fırlatıp dilini şaklattı. Bu akşamüstü ona hafif bir iş

lazımdı, şöyle iç açıcı cinsten. Bir bakalım hele. Kamerun'a cevap yazma işi? Yo, o da az gelirdi, önünde bir saatten fazla zaman vardı. Kamerun'u iki iş arasına sıkıştırmak daha iyiydi. Tamam, ama bu Kamerun işi de acildi. Pekâlâ, birazdan hazırlayacaktı bunu.

"Evet, birazdan" dedi eğlence olsun diye Bourgogne aksanıyla, "birazdan, hele eşref saatim gelsin."

Fakat zindandaki İngiliz raporu aklından uçup gidebilirdi! Ne var ki yüksek öncelikli bir dosyaydı. Şakası olmazdı! Cüzzamhaneyi açıp raporu çıkardı, büyük bir azimle aciller sepetine koyup kendine bir aferin dedi. İyi niyetinin, yarın ilk iş bu raporla meşgul olmayı aklına koyduğunun kanıtıydı bu. Az sonra Tribune de Genève gazetesiyle üzerini örterek dosyanın sevimsiz ağırlığını azaltmıştı.

Sakinleşerek piposunu doldurup yaktı, bir nefes çekti. Bu Hollanda harmanı mükemmel, pek rayihalı, Vermeylen'e de göndermeli. Piponun ağızlığını emerek bir not defterine birtakım hesaplar yaptı, meblağın büyüklüğünün iyice zevkine varabilmek için işlem yaptığı altın frankları Belçika frangına, sonra Fransız frangına çevirerek eğlendi. Cebine giren hakikaten büyük paraydı! Mozart efendinin parasının on katı!

(Bunun ardından bıyık altından gülüşü bir açıklama istiyor. Hastalık iznine çıkmadan bir akşam evvel Mozart'ın bir biyografisini okumuş, sefalet içinde ölüp cesedi kimsesizler mezarlığına atılmış olan bestecinin düşük kazancıyla ilgili bölüm çok ilgisini çekmişti. Daha sonra iktisat dairesinde 1756'yla 1791 arasında Avrupa'da farklı para birimlerinin alım gücü hakkında yaptığı araştırmanın sonucunda Adrien Deume olarak kendisinin Figaro'nun Düğünü ile Don Juan'ı yaratan kişiden on kat fazla para kazandığı kanaatine varmıştı.)

"Wolfgang Amadeus Efendi pek işini bilen biri değilmiş" dedi yine kıs kıs gülerek. "Dokuz yüz İsviçre frangına saat almak onun harcı değilmiş!"

Hevesle başka hesaplara girişti. En üst kademeden filanca memur Mozart'tan on altı kat fazla kazanıyordu, sefaret başkâtipleri de öyle, bir daire başkanı Mozart'ın yirmi katı, ortaelçi de bir o kadar, yani aşağı yukarı, sefir ise Mozart'tan kırk kat fazla! Vay canına, Sir

John masrafları da sayarsan Mozart'ın elli katı! Uzun lafın kısası Milletler Cemiyeti'nin umumi kâtibinin cebine Beethoven, Haydn, Schubert ve Mozart'ın toplamından daha fazla para giriyordu! Doğruya doğru, Milletler Cemiyeti az buz bir kurum değildi! Adamı çarpardı!

Keyfe gelerek iş bilmez Mozart'ın nefis bir havasını ıslıkla çalmaya koyuldu, ki kendilerinin bir senfonisi bir önceki akşam hepsi müzik aşkıyla yanan, aynı zamanda hinoğlu hin B ve A kademesindeki memurlar, daire müdürleri, bakanlar ve sefirlerden oluşan iş bilir takımı tarafından hürmetle dinlenmiş, coşkuyla alkışlanmıştı.

"Azizim Mozart, kısacası seni fena kazıklamışlar" diye bağladı sözü. Peki, öyle olsun. Şimdi biraz da cemiyet hayatımızla ilgilenelim.

Evet, Kanakis'in karısı pek sevgili Pénélope'a telefon etmeden olmazdı. Hem zaten adab-ı muaşeret kitabına göre akşam yemeğinin ertesi günü teşekkür edilmeliydi. O da öyle yaptı. Kanakis'in karısıyla konuşması bitince bir iç geçirdi. Ah ah, Ariane da tutmuş Kanakislere ısınamamış diye migren hikâyeleri anlattırıyordu ona, oysa ne cana yakın insanlardı. Neyse, şimdi Madam Rasset'ye kibar bir telefon, Kızıl Haç'ın milletler arası komitesi reis vekilinin kızı yabana atılacak biri sayılmazdı! Dün akşam Kanakislerin evinde onunla gayet iyi anlaşmışlardı. Hoşlanmaksa kadın ondan hoşlanmıştı, bu ayan beyan belliydi. Gerçi Rassetlerden dört aydır hiç ses çıkmamıştı, üstelik son aylarda birbirinden renkli bir yığın insanı, hatta Kanakislere sorarsan bir prensesi bile evlerinde ağırladıkları halde. Bütün bunlara sebep akşam yemeklerinin karşılığını vermemiş olmalarıydı elbette. Rassetler misilleme yapıyordu, aslında haksız sayılmazlardı da. Madem Deumeler onları dikkate değer insanlarla tanıştırmıyordu, onlar niye zahmete girsindi ki? Bu da yine bu insanlara bir türlü ısınamayan Ariane'ın kabahatiydi. Cemiyet hayatında altın değerindeki Rassetlerle acilen buzları eritmek lazımdı.

Numarayı çevirdi, gırtlağını temizledi, kibar bir aksanla konuşmaya hazırlandı.

"esrarlı, has cazibenin şahikası saydığı yumuşacık, ş olmalarıydı elbette. onlar beyan belliydi bu. büyük bir saygıyla dını Madam Ras-

set? (sonra sosyetik zarafetin şahikası saydığı yumuşacık, buğulu, boğuk, ağır başlı, özenli, dokunaklı, içe işleyen bir tonda kendini tanıttı:) Adrien Deume. (İsmiyle anlaşılmaz bir gurur duyuyordu.) Merhaba küçük hanım, nasılsınız? Dün akşam rahat dönebildiniz mi? (Kur yapma gayesiyle:) Güzel rüyalar gördünüz mü? Ben de var mıydım? (İnce ruhlu cemiyet adamı havalarına girdiğinde adeti olduğu üzere uzun, sivri dilini bir an için çıkarıp geri çekti.)"

Vesaire. Telefonu kapadı, kalktı, ceketini ilikledi, ellerini ovuşturdu. Tamamdı bu iş! Yirmi iki Mayıs salı, Rassetlere yemek verilecek! Mükemmel, mükemmel. Cemiyet ilişkileri haddinden fazla iyi gidiyordu! Fevkalade bir ilerleme azizim! Rassetlerin çevresi genişti! "Adrien Deume, seni gidi sosyete aslanı seni!" diye bağırdı, mutluluktan bir hamlede ayağa fırlayıp olduğu yerde bir tam dönüş yaptı, kendine alkış tuttu, eğilerek teşekkür etti, sakinleşti. Kendine hayranlıkla dolup taşarak Rassetciğe sunduğu ince, terbiyeli cümleleri tekrar etti, dili kırmızı bir şimşek gibi fırlayıp üst dudağı bir saniyede ıslattıktan sonra yuvasına saklandı yine.

Mükemmel, tebrikler. Şimdi Rassetlerle kanı uyuşacak başka hangi çiftleri davet edeceklerini düşünmeli. Bir kere Kanakisler kesin. Bu şarttı. Veve de öyle, bu aşağılık herifle arayı iyi tutmalı. Öteki çiftleri bu akşam, evde adres fişlerini elden geçirirken düşünecekti. Aslında cemiyet içindeki itibarlarına göre bu fişlere farklı renklerde kâğıtlar yapıştırmak iyi bir fikir olabilirdi. Örneğin has kaymak tabakadan olanlara kırmızı kâğıtlar. Davetiyeleri düzenlemek daha kolay olurdu. Kırmızılar kırmızılarla, maviler sırf mavilerle. B sınıfından biri A sınıfına terfi etti mi tek yapılması gereken mavi kâğıdı çıkarıp yerine kırmızısını koymaktı. Fişler arasında kırmızı süvariler çoğunluğa geçince mavi süvarilerden tamamen kurtulurlardı. Maviler dosdoğru çöpe!

"Pekâlâ, bu kadar vakit kaybı yeter. Şimdi iş başına. Ama önce iki dakikacık bir tur atalım da işe başlamadan bacaklarımız gevşesin, beyin hücrelerimiz hava alsın."

Parkta aynı niyetle dışarı çıkmış dört iş arkadaşının arasına karıştı ve anında üç temel konu hakkında dönen sohbete dahil oldu. Önce yaklaşan tatil için nefis seyahat planlarından bahsettiler, üst tabaka-

ya ait olmanın, imtiyazlı olmanın verdiği enfes duyguda birleşen bu beş memur aynı dikkatle dinlemekte, anlatmaktaydı. Sonra aynı konforlu hayatı paylaşmaktan memnuniyet duyan, sevecen baht ortakları olarak iyimserlikle ve aşkla, çoktan belirlemiş oldukları yakında alacakları arabanın markasını birbirlerine söylediler.

Nihayet son konuya geçerek hararetle ufukta görünen haksız terfileri tartıştılar. İktisat dairesinde B kademede olan Garraud, A kademesine geçiş için bir sınav duyurusundan bahsetti. Milliyet ve dilbilgisi bakımından aranan niteliklere bakıldığında sınavın dairenin B takımından Şilili Castro için kasten düzenlenmiş olduğu ayan beyan ortadaydı. Sinirlendiler. Düpedüz hile vardı! Ve haliyle tek sebep Castro'nun kendi heyetinin gözbebeği olmasıydı! "İğrenç, adam kayırma denir buna!" diye haykırdı Adrien. Bunun üzerine Garraud bu Castro sahiden atanırsa derhal başka bir daireye tayinini isteyeceğini ilan etti! Castro'nun emrine girmek mi! Katiyen olmaz! Evet, kesinlikle tayinini isteyecekti! Bakalım onsuz ne yapacaklardı!

"Beyler, müsaadenizi isteyeceğim" dedi Adrien. "Görev her şeyden önce gelir. Dağlar kadar iş bekliyor."

Odasına döndüğünde tırnaklarını gözden geçirirken bir iç çekti. Castro gibi bir kabiliyetsiz ha! Bu hödüğün, "Bilmez değilsiniz ki" diye başlayıp, "Bu olumsuzlukları örtbas etmek için..." diye bitirdiği bir mektup müsveddesini hatırlayarak bıyık altından güldü. Bunu tutup A sınıfına terfi ettireceklerdi demek, deri koltuğu, kilitli camlı kütüphanesi, şark halısıyla! Bu iş yerinde daha neler görecekti bakalım.

Arada bir cüzzamhaneden çıkardığı fondan kutusuna el atarak bir monokl satın almakla ilgili hayallere daldı. Monokl Huxley'e müthiş yakışıyordu. Gözlük kadar rahat değildi gerçi ama olsun, alışırdı. Tek sorun gözündeki camı arkadaşlarına nasıl yutturacaktı? Durup dururken monokl ile çıkagelirse alay ederlerdi, özellikle ilk günler. Huxley'in durumu başkaydı, kitabette işe girdiğinden beri onu hep monokl ile görmüşlerdi, hem canım Lord Galloway'in de akrabasıydı. Monokl Heller'de de fevkalade şık duruyordu. Talihli adamlardı ikisi de. Kanakis'e bakılırsa Avusturya İmparatoru dedelerinden birine asalet payesi verdiği için Heller baronmuş. Baron de Heller. Baron Deume, asıl bu güzel olurdu, değil mi?

"Monoklu yutturmak için bir tertip düşünmek lâzım. Mesela göz doktoru sırf sağ gözümün iyi görmediğini söylemiş olsa? Olabilir, ama henüz erken. Hele A'ya terfi edeyim, o zaman daha rahat davranabilirim. Hem ayrıca monokl kıçımın Solal'inin de hoşuna gitmeyebilir. Bu herif ne yaptı da umumi kâtip muavinliğine kondu? Yunanistan'da doğmuş, Fransa tabiyetine girmiş bir Yahudi parçası, daha iyisi can sağlığı! Ne de olsa sünnetli tarikatından tabii! Bu Castro sırf iğrenç bir torpille sahiden terfi ederse ben de boş durmayacağım! İş yavaşlatayım da görsünler! Randımanı yarıya düşüreceğim!"

Son fondanın ardından bir zevk iniltisi koyverdi. Yarın değil öbür gün Mandalar Daimi Komisyonu'nun onuncu şurasının açılışı vardı. MDK'nin toplantılarını severdi. Bürosuna kapanmak zorunda kalmaz, tartışmalara katılırdı, koridorlarda dönen kumpaslar, uçuşan gizli tüyolarla politikaya gark olurlardı, hem ayrıca Veve de mektup müsveddeleriyle insanın ensesinde boza pişirmez, ikide bir dosya göndermezdi, komisyondan başka hiçbir şeyle ilgilenilmezdi, eğlenceliydi, epey tiyatro çıkardı, git geller, koş belge getirler, dönünce Veve'nin sağına oturmalar, komisyondaki kodamanlardan birinin kulağına bir şey söylemeler, manalı tebessümler, zekice ayak oyunlarını takdir etmeler, en önemlisi molalarda kendi seviyenden insanlarla, aşağı yukarı diyelim, delegelerle eller cepte sohbetler, falanca delegenin bilmem hangi sırrını Veve'ye yetiştirmeler, kısacası büyük politika. Garcia'ya karşı çevirdiği manevra hiç fena olmamıştı. Can alıcı darbeyi bu Arjantinli delegenin yazdığı son şiir kitabını edinip bir şiiri ezberleyerek indirmeli.

"Sefir hazretleri, yüksek müsaadelerinizle Fatih'in Kalyonları'na olan hayranlığımı zat-ı alilerinize ifade etmek isterim, işte tam bu noktada beş para etmez şiirini adamın yüzüne karşı okursun, şöyle gözlerini yere eğip, içli içli, samimi durur, kısacası sıkı bir methiye, Fransız Akademisi kitaba ödül vermekle şeref kazanmıştır vesaire. Laflarım hoşuna gider, edebiyattan konuşuruz, tekrar görüşürüz, birlikte öğlen yemeği yeriz, üçüncü karşılaşmada B sınıfının en üst basamağına çıktığımı ağzımdan kaçırıveririm! Gider Sir John'la konuşur, işlem tamamdır!"

Emeline ulaşmış bir kötü adam gibi alaycı bir tiyatro kahkahası attı, sonra alnını masaya dayayıp inledi ve doğrulup Kamerun dosyasını açtı. Görmeyen gözlerle esneye esneye şöyle bir karıştırıp kapadı, çakmağını çıkarıp çaktı. Alevi biraz kısa mıydı ne? Fitili inceledi, adeta üzülerek doğru boyda olduğuna karar verdi, ardından çakmaktaşını çıkardı, gayet yıpranmış olduğunu görüp yenisini koydu, diline bir şarkı dolandı. İnsanın çakmağındaki taşın yepyeni olması gibisi yoktu. Hiç sızlanma, sana çok iyi bakıyorum, dedi çakmağına. Sonra kaşlarını çattı. Yo, Garcia tezgâhının işe yarayacağı kesin değildi, hiç değildi.

Aslında kurumun kodamanları dışında hiç kimsenin himayesi işe yaramazdı. Büyükbaşlar terfi dolaplarını döndürmeyi, bütçe hilelerini, başka dairelere tayin edilmenin yollarını filan gayet iyi bilirlerdi. En uygun büyükbaş ise kurum içinde sözü kanun olan Solal'di. Bu domuz insanı beş dakikada A sınıfı memura çevirebilirdi. Ah ah, kaderi bir Yahudi parçasının ellerindeydi demek!

"Peki, benim için araya girmesini nasıl sağlamalı?"

Başını ellerinin arasına aldı, alnını tekrar masaya yasladı, uzun süre kıpırdamadan durdu, suni derinin hüzün veren kokusu burnuna doluyordu. Birden doğruldu. "Aha!" diye haykırdı bir anda aklına gelen fikirle. Aaha, umumi kâtip muavininin odasının etrafında turlayıp dursa nasıl olurdu? Azmedip beklerse sonunda mutlaka geçerken görürdü. Selamını verir, kim bilir çıfıt parçası da bu kez durur, iki çift laf ederlerdi.

"Tamam, benden yana tamam, denemekte fayda var. Karar alınmıştır beyler" diye ilan etti, kalkıp hevesle ceketinin düğmelerini iliklleyerek.

Aklına geleni hiç bekletmeden yürürlüğe koyacaksın. Saçını tekrar toparladı, kolye şeklindeki sakalını taradı, cep aynasına baktı, kravatını düzeltti, ceketinin düğmelerini açtı, eteklerini çekiştirdi, bir daha iliklediı ve belirsiz, derin bir duyguyla odadan çıktı.

"Struggle for life" diye mırıldandı asansörde.

Birinci katta indiğinde kendi içinde bir ahlaki kriz başlattı. Umumi kâtip muavinine rastlarım umuduyla ortalıkta dolaşmak doğru muydu? Vicdanı derhal hayatın için savaşmak görevindir, cevabını

verdi. A kademesinde olup da yerini hak etmeyen adamlar vardı. O ise hak ediyordu. Demek ki U.K.V.'nin dikkatini çekmeye gayret ederken adalet için savaşmış oluyordu. Hem ayrıca A sınıfına terfi ederse Milletler Cemiyeti'nin davasına daha büyük hizmetlerde bulunabilirdi, zira o zaman hakikaten seviyesine uygun gerçek siyasi görevler alırdı. Ayrıca maaşı yükselirse çevresine iyilik yapar, zavallı Vermeylen'e destek olabilirdi. Hem canım, Belçika'nın şerefi söz konusuydu.

Vicdanıyla hesabını kapattıktan sonra arada bir pantolonunun düzgün durup durmadığını kontrol ederek koridorda bir aşağı bir yukarı yürümeye koyuldu. Birden durdu. Onu böyle eli boş yakalarlarsa ne düşünürlerdi? Odasına koşup kolunun altında ciddi, meşgul bir hava veren koca bir dosyayla geri döndü. İyi ama ağır ağır gezinmek de miskin gösteriyordu. Bunun üzerine koridoru baştanbaşa enerjik adımlarla arşınlamaya girişti. U.K.M. zuhur ederse acele bir iş arkadaşına koşuyor gibi yapardı, kolunun altındaki dosya da kanıtı. Peki ama ya U.K.M. onu tam koridorun ucuna varıp aksi yöne yarım dönüş yaptığı o nazik anda yakalarsa? İhtimal hesabına vurduğunda bu pek mümkün değildi. Hem canım, bu tehlikeli yarım dönüş anında yakalanırsa bir açıklama bulurdu mutlaka. Evet, tamam, filanca kişiye gidecekken fikir değiştirdiğini, falanca kişinin fikrini almayı daha uygun gördüğünü söylerdi. Çılgınca voltalarına başladı. Ter dökerek umutla bekliyordu.

"Ah, merhaba Rianunet, bu ne güzel sürpriz, ne iyi ettin de aradın." "Affedersin şekerim, bir dakika." (Güya o an odaya giren biriyle konuşur havalarında, karısına duyurmak için almacı iyice ağzına yaklaştırarak yüksek sesle:" Üzgünüm mirim, bugün sizi kabul edecek vaktim yok, dedi. Yarın bir boş anım olursa haber veririm") "Affet hayatım, Huxley bir şey sormaya gelmiş, hani şu kendini bir şey sanan herif var ya, ama bana vız gelir." (Solal'in personel müdürü Huxley koca kitabetteki en şık, en küstah İngiliz'di. Adrien'in onu kurban seçmesinin sebebi, heyhat, Huxley'in onları evine davet etmeyeceğine emin olmasıydı. Dolayısıyla başka zaman bu züppeye gayet sıcak davrandığını Ariane'ın anlamasına imkân yoktu.) "Şeke-

rim, tatlı sesini hangi rüzgâr attı buralara?" (Uzun, sivri dil bir an görünüp kayboldu, Huxley özentisi bir tik.) "Bana uğramak mı istiyorsun? Harika olur elbette, pek memnun oldum! Bakalım, şu an saat dört elli. Arabayı alıp hemen yetişmeye çalış, olur mu? Sana benim minik Brunswick'i gösteririm, bahsetmiştim hani, Valescure'e gitmeden önce malzeme dairesine ısmarladığım müthiş kalem açacağı, hademe az önce getirdi. Henüz denemedim ama muazzam bir şeye benziyor."

Cevap gelmedi, kadın kapatmıştı bile. Gözlüğünü sildi. Rianunet'nin garip halleri vardı ama ya güzelliği? Evet, içeri girdiğinde elini öp, şık ve zarif durur. Sonra hafif Fransız hariciyesi kokan bir jestle oturmasını işaret et. Can sıkıcı olan, elinin göstereceği yerde deri bir koltuk yerine alelade bir sandalyenin durmasıydı. Hadi canım siz de, bilmiyordum demeyiniz! Eksiğe gediğe çare bulaydınız! Neyse, sabır.

"Nasıl? Fakat azizim, elimden ne gelir, şu kıçımın kenarı kahrolası Solal'le görüşmek için elimden geleni ardıma komadım. Daha ne yapayım, Huxley denen o domuz tuhaf tuhaf bakarak önümden geçtiyse bu benim suçum mu? Kesin o koca dosyayla ne halt karıştırdığımı düşünmüştür. Ben de ne yapayım, kalktım geldim, başka çare yoktu. Yarın yine denerim. Tamam dedik, rahat bırak beni, hem zaten bu da yetmez ki, şu bizim Brunswick ne âlemde onu da görmek lzım. Gel şekerim."

Adeta heyecanlanarak ilk kalemi deliğe geçirdi, kolu usulca çevirdi, rahat dönüşünü pek beğendi, açılmış kalemi geri çekti. Dört dörtlüktü ucunun sivriliği. Pek çalışkan bir şeydi şu Brunswick, onunla çok iyi geçineceklerdi.

"Sana bayılıyorum" dedi ona. "Ve şimdi sıradaki beyefendi!" diyerek bir başka kaleme yapıştı.

Birkaç dakika sonra telefon çaldı. Yedinci kalemi açacaktan çıkarıp almacı kaldırdı. Ana kapıdaki muhafız Madam Adrien Deume'ün yukarı çıkıp çıkamayacağını soruyordu. Şu an bir toplantıda olduğunu, işi biter bitmez telefon edeceğini söyledi. Almacı yerine koyar koymaz dilinin ucunu bir anlığına gösterip yok etti. Toplantıda olup biraz bekletmek hoşuna gitmişti!

"Toplantıda" dedi azametle heceleyerek, sonra kalemin ucunu tekrar açacağa sokup kolu üç kez çevirdi, çıkardı, baktı, beğendi, yanağına batırarak sivriliğini kontrol etti. Muhteşem. Yarın devam edecekti. Pekâlâ, şimdi hazırlık vakti. Ariane'ın oturacağı iskemleyi iyi bir yere koydu. Heyhat, rahatsız, gösterişsiz bir şeydi bu sandalye, kuru tahtadandı bu sandalye, küçük memur havası veriyordu! Oysa Castro gidip deri ziyaretçi koltuklarına konuyordu!Neyse, kendimize de çeki düzen verelim, öncelikle varsa kepeklerimizden kurtulalım.

Cep aynasını Statesman's Year Book'a yaslayıp ceketinin yakasını, sonra toparlak sakalını fırçaladı, kaşlarını düzeltti, kravatını sıktı, tırnaklarını muayene edip temiz buldu, yuvarlak yanaklarını inceledi, bir siyah noktaya rastladı.

"Sıkalım şu aşağılık mahlûku."

Fışkıran aşağılık mahlûku hazla inceleyip kurutma kâğıdında ezerek yok etti. Potinlerine de bir bez vurduktan sonra kül tablasını kâğıt sepetine boşalttı, masasının üstünü bir güzel üfledi, meşgul görünmek için üç dosya açıp koltuğunu geri çekti. Evet, bacak bacak üstüne atabilecek şekilde masayla arasına biraz mesafe koyarak. Son olarak mendilini Huxley gibi sol yenine soktu. Rahat bir zarafet, bir Oxford havası veriyordu, biraz efemine ama şık bir efeminelik. Güzelce süslendiğine göre onu yukarı alabilirlerdi, toplantı bitmişti. Yo, kesinlikle hayır, muhafıza telefon etmektense kendi aşağı inecekti, böylesi daha nazik, daha bir Foreign Office tarzı olurdu. Hem ayrıca kitabet Saray'a yerleşeli beri ilk kez geldiğine göre ona binayı da gezdirebilirdi. Gözleri kamaşacaktı.

"Kabul edilmiştir, gözler kamaştırılacaktır" dedi, sonra kalktı, ceketinin düğmelerini iliklediği, kendini erkeksi hissetmek için derin bir nefesle göğsünü şişirdi.

5

"Fransız umumi kâtib muavininin odası" diye fısıldadı Adrien Deume, ürkek bir bakışla yüksek bir kapıyı işaret ederek. "Tanırsın, Solal" diye ekledi daha da alçak bir ses, adeta bu ismi telaffuz etmek tekinsiz, kurallara aykırı bir şeymiş gibi. Dediklerine göre içerisi muhteşemmiş, Fransa'nın bağışladığı Gobelinler varmış ("Dediklerine göre"den pişman oldu, bu tapmağa asla ayak basmamış olduğunu ele veren bir rivayet cümlesiydi. Cümlenin etkisini dağıtmak için sertçe boğazını temizledi ve kararlı adımlarla yürüyüşüne hız verdi).

Koridorlar, merdivenler boyunca, karısına sevgili sarayının harikalarını gösterdi. Bu koca, asil mekâna kendini kaptırmış, adeta sahiplerinden biriymiş gibi ağır bir havayla binanın insana heyecan

veren resmiyetini vurguluyor, farklı ülkelerin bağışladığı şeyleri gururla tek tek sayıyordu, Acem halıları, Norveç'ten ahşap, Fransız dokumaları, İtalyan mermerleri, İspanyol resimleri ve diğer bütün bağışlar; her birinin olağanüstü kalitesini ayrı ayrı anlatarak.

"Üstelik burası devasa bir yer. Düşünsene, tam bin yedi yüz kapısı var, bembeyaz olsun diye her biri dört kat boyanmış, biliyorum, tahmin edersin ki vaziyeti görmek için çalışmalar sırasında sık sık geldim buraya, ayrıca dikkatini çekerim, bütün kapı kasaları madeni, krom kaplama. Bitmedi, bin dokuz yüz radyatör, yirmi üç bin metre kare muşamba, iki yüz dokuz kilometre elektrik kablosu, bin beş yüz musluk, elli yedi yangın musluğu, yüz yetmiş beş yangın söndürücü! Muazzam, değil mi? Uçsuz bucaksız bir yer, uçsuz bucaksız... Mesela sence kaç tuvaletimiz vardır?"

"Bilmem."

"Söyle bir sayı, sence taç tanedir?"

"Beş."

"Altı yüz altmış sekiz" dedi üzerine basa basa, gururla karışık heyecanını bastırmaya çalışarak. "Üstelik hepsi hakikaten büyük zekâ ürünü. Saatte sekiz kere havayı temizleyen makinalarla otomatik havalandırmalar, dalgın ya da düşüncesizlere karşı üç dakikada bir kendi kendine çalışan sifonlar. İstersen gidip birini görebiliriz."

"Başka bir sefer. Yorgunum biraz."

"Tamam tamam, başka zaman. Evet, işte geldik. *After you*, Madam" dedi kapıyı açarken. "Burası da benim fakirhane" diye gülümsedi boğazı heyecandan bir parça sıkışarak. Nasıl buldun?

"Gayet güzel."

"Çok lüks sayılmaz, ama sevimli bir yer, hem gayet kullanışlı."

Odasının ne kadar mükemmel olduğunu kanıtlamak, güzelliklerini paylaşmak gayretiyle telaşla yeni kafesinin şirin taraflarını göstermeye koyuldu, her seferinde nasıl bir etki yarattığına da dikkat ediyordu. Sözlerini madeni dolaba övgüler düzerek bitirdi, biri pardösü biri ceket için iki askısıyla pek pratikti, ayrıca Yale kilidi vardı, yani içinden bir şey çalınması mümkün değildi, tepedeki küçük çekmece de şahsi ufak tefeği koymak için birebirdi: aspirin, tentürdiyot, mide ilaçları, leke çıkarıcı. Hafifçe güldü. En önemlisini atlamıştı!

Tabii ya, masasını! Görüyordu ya, gıcır gıcırdı, alıcı gözle bakınca modeli de A kademe memurların masalarıyla aşağı yukarı aynıydı, çok kullanışlı, gerçekten müthiş bir tasarım.

"Gel bak, ortadaki çekmeceyi kilitlediğim anda tek harekette sağlı sollu toplam on iki çekmeceyi de bloke etmiş oluyorum. Ne acayip değil mi? Bunun da kilidi Yale, yani piyasanın en iyisi."

Takdir topladığına sevinerek kendi tabiriyle döner modellerin en yenilerinden olan, beli çok iyi destekleyen koltuğuna kuruldu, ayaklarını van Vries gibi masaya dayadı ve van Vries gibi koltuğunda yaylandı. Ellerini van Vries usulü ensesinde birleştirmiş, kendi azamet ve iktidar hülyalarına dalmış vaziyetteki bu müstakbel ceset, az sonra bir bahaneyle geçenlerde amiriyle tartışırlarken ne kadar cesur, nasıl kişilikli davrandığını, nasıl bol bol iğnelediğini anlatıyordu. Amirinin habersiz içeri girebileceği aniden aklına gelince ayaklarını toplayıp sallanmayı bıraktı. Zedelenen erkekliğin telafisini masasındaki pipoda buldu. Pipoyu alıp kül tablasına sertçe vurarak boşalttı, tütün tabakasını açtı.

"Eyvah, tütünüm kalmamış! Dinle, bir koşu gidip tütüncüden alayım, iki dakika sürmez. Hemen dönerim, olur mu?"

"Affedersin, istemeden geç kaldım" diyerek şimşek hızıyla içeri dalıyordu az sonra, başına gelen inanılmaz olayı anlatma hevesiyle yanarak. (Heyecanını bastırmak, sakin konuşabilmek için derin bir nefes aldı). "Çünkü U.K.M'ye rastladım."

"O da kim?"

"Umumi kâtip muavini" dedi hafif bozulmuş bir edayla, ağır ağır heceleyerek. "Mösyö Solal" diye ekledi tekrar derin bir nefes alıp. "U.K.M. dillere pelesenk olmuş kısaltmasıdır, kaç kere anlattım sana. (Bir sessizlik.) Az önce kendisiyle bir görüşme yaptım."

"Ya?"

Kadına merakla baktı. Sir John'un sağ koluyla görüşmesine karşılık basit bir ya, öyle mi? Toplumsal değerler hakkında en ufak bir fikri yoktu, orası kesin! Neyse, varsın öyle olsun, huyu böyleydi, aklı hep bir karış havada. Olayı ona anlatmalıydı şimdi, ama dikkat, fazla heyecanlanmadan, önem veriyormuş gözükmeden. Sesi çatlak çıkıp vereceği sürpriz haberin tadını kaçırmasın diye boğazını temizledi.

"Senin anlayacağın Milletler Cemiyeti'nin umumi kâtip muaviniyle ayaküstü bir görüşme yapmış bulunuyorum. (Dudakları titredi, nedense gözleri dolmuştu.) Karşılıklı sohbet ettik. (Yükselen hıçkırığı bastırmak için derin bir nefes.) Hatta kendi koltukta oturuyordu. Demek ki beni başından savmak gibi bir niyeti yoktu. Neyse, demek istediğim benimle konuşmayı gerçekten istiyordu. Yani sırf nezaketten değildi. Hakikaten müthiş kafalı bir adam (Heyecanından nefesi daraldığı için uzun cümle kuramıyordu.) Olay şöyle gerçekleşti. Bildiğin üzere zemin kata indim, buraya kadar tamam. Tütüncüden Amsterdamer'i aldıktan nereden estiyse aklıma dönüşte U.K.M.'nin odasının, daha doğrusu dairesinin olduğu koridordan geçmek geldi, tuhaf fikir aslında, çünkü yolumu uzatmış oluyorum. Neyse, tam o sırada odasından çıkmasın mı? Üstelik düşünsene, üzerinde binici kıyafetiyle, arada bir yapar böyle. Yeri gelmişken çok da yakışır hani. Ama onu ilk kez gözünde monokl ile gördüm, siyah bir monokl, düşünebiliyor musun, sanki gözünde bir şey varmış da saklamak istemiş gibi. Anlaşılan bugün öğleden sonra başına bir iş gelmiş, attan düşmüş, gözü yaralanmış. Bunu da Kanakis'den duydum, yukarı çıkarken rastladım ona, Miss Wilson'ın yanından geliyormuş, o da U.K.M.'nin kâtibesi olur, araları da iyidir, Miss Wilson kimseye söylememek kaydıyla olan biteni anlatmış. Henüz birkaç saatlik bir hadise, at sırtında, yanında uşağıyla gelmiş, adetidir, sık sık atla gelir, sonra uşak atı götürür, ne de olsa bir centilmen, neyse Miss Wilson o zaman gözüne kan oturduğunu fark etmiş, daha doğrusu gözkapağına, yarası varmış, sivri bir şeyin üzerine düşmüş olmalı, ama müdahale istememiş, sadece Miss Wilson'ı derhal birini gözlükçüye gönderip kara bir monokl aldırmasını söylemiş, anlaşılan kolay bulunan bir şey bu. Biraz süsüne düşkün galiba, hı? (Hayranlık ve şefkatle hafifçe güldü.) Aklına ilk gelen şeyin bir monokl olması pek hoş. Neyse, umarım yarası ciddi değildir. Laf aramızda burada her şey ondan sorulur, tek kelimeyle klas adam. (Yine sevecen, hafif bir gülüş.) O kara monokl nasıl yakışmış bilemezsin, pek bir yüksek, pek bir büyük efendi havası vermiş, anlatabildim mi. Şu Kanakis de az değil, hı? Miss Wilson'ı devamlı pohpohluyor. Bilirsin, büyükbaşlardan birinin kâtibesiyle arayı iyi tutarsan işin kolay, her

şey kolay, büyükbaşla görüşmek istersen, haberleri herkesten önce duymak istersen, gizli tüyoları almak istersen vesaire vesaire. Neyse, sadede gelelim, U.K.M. son sürat gidiyordu, elindeki katırlar, pardon kâğıtlar birden yere saçılıverdi. Ben de topladım. Nezaket icabı, kim olsa yapardım. O da durup büyük bir kibarlıkla bana teşekkür etti. 'Teşekkürler Deume,' dedi bana. Ama sesinin tonu her şeyi ele veriyordu. Gördün mü bak, ismimi hatırladı, bir kere bu çok önemli. Kim olduğumu bilmesi hoşuma gitti doğrusu, yani yaşadığımın farkında olduğunu hissetmek. Bu büyük bir şey, anlıyor musun? İşte tam o sırada koltuğa oturup bana da kibarca karşısındaki koltuğu işaret etti. Çünkü dairesinin tam önünde küçük bir hol ve tabii çok rahat koltuklar var. Sonra hayal bile edemeyeceğin bir nezaketle hangi bölümde çalıştığımı, ihtisasımı, işimi sevip sevmediğimi sordu, yani benimle ilgilendi. Geç kaldığıma değmiş, değil mi! Neredeyse on dakika sürdü sohbet! Bunun idare katındaki semeresini düşünebiliyor musun! O ise nasıl mütevazı, nasıl dostaneydi anlatamam, ikimiz karşılıklı otururken aramızdaki mevki farkını hiç hissettirmedi. Tek kelimeyle büyüleyiciydi. Ben çok rahat, konuşkandım. Tam o sırada Veve oradan geçip U.K.M. ile beni gayet samimi sohbet ederken görmesin mi! Sürpriz! Veve öfkesinden hop oturup hop kalkıyordur."

"Niye kızsın ki?"

"Hasetinden tabii" diyerek gülümsedi mutlulukla omuz silkerek. "Ayrıca korku da var. Bir şube müdürü için yanında çalışanlardan birinin büyükbaşlarla sıkı fıkı olması tehlikelidir. Başına nice çoraplar örülebilir! Senin anlayacağın adam tutup patronu hakkında aklından geçeni laf arasında anlatıverir, dolaylı yoldan eleştirir, patronunu ezip kendini üste çıkarabilir, hatta büyükbaşın havasına göre hiç lafı dolandırmadan da beğenmediği şeyleri söyleyebilir, anladın mı, büyükbaşın patronu, yani konuşan kişi olarak kendi patronunu, mesela Veye'yi pek tutmadığını hissederse, yani atış serbest diye hissederse, anladın mı?"

"Anladım, elbette."

"Ama Veve'mi bilirim ben, kan kusar kızılcık şerbeti içtim der, yarın şeker gibi olur. Monşer Deume aşağı Monşer Deume yukarı,

rahatsız ediyorum amalar, yoksa ne kadar meşgul olduğunuz bilirimler, vesaireler ve tebessümler! Düpedüz köle zihniyeti. Tehlikeli hale geldiğime göre hizaya sokulmam gerekir! Neyse, neticede epey sohbet ettik, aşağı yukarı on dakikayı bulmuştur! Kara monoklünü, gözünü sorsam mı bilemedim. Kararsız kalınca dilimi tuttum. Sence doğru mu yaptım?"

"Evet."

"Evet, bence de öyle, tersi fazla teklifsiz kaçardı. Sohbetin sonunda kalkıp elimi sıktı, hakikaten klas adam. Benimle konuşmak için durması klas bir hareket değil mi? Hem de onu çağırmış olan U.K.'yi görmeye giderken, düşünebiliyor musun? Neticede benim yüzümden Sir John'u bekletmiş oldu! Ne diyorsun?"

"Pek güzel."

"Bence de pek güzel! Sir John'la can ciğer kuzu sarması bir büyükbaşla sohbet ne demek! Ve dikkatini çekerim, U.K.M.'nin odasında, resmi bir sohbet değil, koridorda, aynı tarz koltuklarda oturarak, yani özel bir sohbet canım, eşit insanlar olarak! Şahsi ilişki dediğin böyle başlamaz da nasıl başlar! Ah, en önemlisini unutuyordum, düşünsene, gitmek üzere ayağa kalktığında dostça omzuma vurmasın mı! Daha doğrusu sırtıma vurdu, neyse işte, sırtıma, ama omzuma yakın bir yere, şöyle kuvvetlice, çok dostane bir şekilde. Bana sorarsan en büyük kibarlığı buydu, sırtıma vurması, samimi, içten gelen, dostça bir şey. Fransa'da nazırlık yapmış, Légion d'honneur sahibi birinin eli bu, aklın alıyor mu, Sir John'dan sonra bizim bütün kitabetin şaka değil en kuvvetli adamı! Umumi kâtip muavini ondan daha önemli diyeceksin ama kazın ayağı öyle değil, tamam, daha yüksek rütbeli ama yine de o umumi kâtip muavininden daha önemli, laf aramızda... (Etrafa şüpheyle göz attıktan sonra, alçak sesle) Laf aramızda, bir yığın kâğıdı vekile vermiyoruz, o da hiç kalkıp ağzını açmıyor, inanabiliyor musun! (Ariane'a baktı. Evet, sırta vurma hareketinden etkilenmişti) Bak bunlar hep aramızda, tamam mı? Ve onun yanında solda sıfır kalan öteki iki umumi kâtip muavininden de kat be kat daha nüfuzlu tabii. U.K.M. dendiğinde hemen akla onun gelmesi de bunun delili. Ya gördüğü hürmete ne demeli! Umumi kâtip muavini olup da özel dairesi olan bir tek o! Düşünebiliyor

musun! (Sesini iyice alçaltarak) Hatta, ama ne olur başkası duymasın, aslında umumi kâtipten bile daha nüfuzlu. Kesinlikle! Çünkü Sir John'un işi gücü golf oynamak, bundan başka U.K.M.'nin her kararına olur diyen bir süs vazosu! Yani omzuma vurması ne demek, şimdi anlamışsındır. (Yüzünde kadınsı, hülyalı bir gülümseme belirdi.) Hem ayrıca, nasıl desem, bu adamda inanılmaz bir cazibe var. Gülüşü insanın içini eritiyor! Ya o sıcak, içe işleyen bakışları! Kadınların niye ona ölüp bittiğini anlayabiliyorum. O kara monokl bile ona öyle yakışmış, ona öyle... nasıl anlatsam, romantik bir hava vermiş ki. Ya o binici kıyafetiyle endamı! Tam bir centilmen. Buraya atla gelmek kitabette herkesin harcı değil elbette. Bunu... (az kalsın "küçükbaşlardan biri" diyecekti ama kendini de harcamış olmamak için vazgeçti)... daha düşük rütbeli bir memur yapsa haliyle kıyamet kopar. Düşünsene, Veve günün birinde ayağında çizmelerle çıkıp geliverse! Gelgelelim U.K.M. yaptı mı kimse yadırgamaz. Yetmiş bin kaime, üstüne de masraflar! Rivayete göre Ritz otelinde iki salonlu kocaman, lüks bir dairesi varmış. Yeri gelmişken, unutmadan. Kanakis'e U.K.M. ile görüşmemden haliyle hiç bahsetmedim, ne olur ne olmaz. Her ihtimale karşı bilmiş ol, belki karşılaşırsınız. İki salon, düşünebiliyor musun? Otel faturası ne kabarıktır kim bilir! Ne de olsa atadan büyük efendi, şıklık, zarafet hep onda. Neyse, konu bu değil. Müthiş zeki bir adam. O tarifsiz cazibesi de cabası, nasıl desem, yumuşak, aynı zamanda zalimane bir şey, Sir John'un ona bayıldığını herkes bilir, ikisini sık sık gayet samimi konuşurken görürüz, o hep rahattır, ona sadece John hitap ediyormuş, inanabiliyor musun? Dediklerine göre Lady Cheyne daha beter hayranmış ona! Zaten bir Don Juan olduğunu herkes bilir, kitabetteki bütün kızlar mest. Hele Kontes Kanyo yok mu, iki yıl önce ölen Berne'deki Macaristan sefirinin karısı onun metresi, adama deli olduğunu bilmeyen yok. Kanakis bir keresinde kadını burada U.M.K.'nin elini öperken görmüş! Aklın alıyor mu? Müthiş kültürlü bir kadınmış. Kaşı gözü yerinde, henüz yaşı genç, otuz iki, taş çatlasın otuz üç, zarafetine diyecek yok, ayrıca büyük servet sahibiymiş" diye gururla bitirdi sözlerini. (İşaret parmağıyla kadın yanağını okşadı.) "Niye böyle yapıyorsun?"

"Çünkü çok tatlısın."

"Ya, öyle mi" dedi belli belirsiz bir kırgınlıkla.

Tatlı olmak pek hoşuna gitmiyordu. Pipolu, soğuk bakışlı sert bir adam, bir çetin ceviz olmayı tercih ederdi. O kadar da tatlı olmadığını göstermek için çenesini öne çıkardı. Tehlikeli yollara baş koymuş adam pozunu karısının karşısında her aklına geldiğinde takınırdı. Ama pek sık aklına geldiği söylenemez.

(Kuvvetli, gözü pek, amansız erkek figürü Adrien Deume'ün değişmez idealiydi ama hepsi birbirinden farklı daha başka idealleri, taban tabana zıt ve birbiriyle eşdeğer başka modeller de vardı. Örneğin bir gün Huxley'den etkilenip hafif efemine, hafif demode nezaket anlayışıyla sapına kadar sosyetik bir medeniyet şaheseri olmaya özenir, ertesi sabah, büyük bir yazarın hayat hikâyesini okuduktan sonra başka kalıba girmekte sakınca görmezdi. Böylece duruma göre kâh taşkın ve sağlam iradeli, kâh gönlü kırık ve alaycı, kâh feleğin sillesini yemiş, kırılgan biri olup çıkardı, ama hep kısa süreliğine, bir iki saatliğine. Sonra unutur ve yine kendi olurdu, alelade bir Deume.)

Haddinden fazla gerilmiş buyurgan çenesi ensesine ağrı yaptığından tekrar yumuşak bir poz takındı, sonra bu muhteşem olayı birlikte yorumlamaya, uzun uzun tartışmaya, önlerinde ne ufuklar açacağını birlikte hesaplamaya can atarak karısına baktı, bir tepki bekledi.

"Eee sevgilim, ne diyorsun?"

"Ne diyebilirim, gayet umut verici" dedi kadın bir sessizliğin ardından.

"İşte bu" dedi Adrien minnetle, gerisini getirmeye hazır. "İpucunu verdin. Doğru, bu umut verici bir görüşme. Şahsi bağlar kurma noktasına geldik demiyorum, ama şahsi bağlar doğurabilecek bir şeylerin başlangıcı bu. En önemlisi sırta vurma hareketiyle bitmiş olması. (Zekice bir tarif bulmak, sırta vurmanın özüne inmek için çabalayarak gözlerini kırpıştırdı.) O vuruş, nasıl desem, bir samimiyet, bir sevecenlik alametiydi. İnsani bir temas, evet, işte bu. Hele kuvvetlice vurmuş olması, laf aramızda az kalsın düşüyordum. Neyse, bütün bunlar geleceğim için çok kritik olabilir, anlıyor musun?"

"Evet, anlıyorum."

"Dinle sevgilim, seninle ciddi bir konuşma yapmamız gerekiyor. (Konuya sıkı bir giriş yapmak, dramatik bir gerilim yaratmak, en çok kendini önemli hissetmek ve ikna edici konuşabilmek için piposunu yaktı.) Şekerim, sana söyleyeceğim oldukça önemli bir şey var. (Bu "oldukça" aşırı ifadelerden uzak duran güçlü adam havası vermek içindi.) Pekâlâ, bu gece pek uyuyamadım ve yattığım yerde aklım bir şeye takıldı. Sana bu akşam söyleyecektim, ama iyisi mi hemen olsun bu iş, çünkü içim içimi yiyor. Pekâlâ, madem anneyle baba önümüzdeki cumadan itibaren bir ay yoklar, derim ki cemiyet hayatına gerçekten girmek için bunu fırsat sayalım, şimdiye kadar olduğu gibi ucundan kıyısından, tesadüfen değil, dört dörtlük, planlı bir cemiyet hayatından bahsediyorum, iyi bir plan yaparak, akşam yemekleri, kokteylleriyle kâğıda dökülmüş bir plan. Sana bu konuda çok diyeceğim var, çünkü karışanım görüşenim olmasın diye annemle babamdan ayrılmaya niyetliyim. Az sonra hem bu hem de düşündüğüm birkaç büyük yemek daveti hakkında konuşacağım seninle. Ama önce meselenin en acil parçası olan kokteylleri ele alalım. Bana sorarsan bu akşamdan tezi yok ilk adım olarak büyük bir kokteyl için davetli listesi çıkaralım derim."

"Neden?"

"İyi ama şekerim" diye söze girdi sabırlı davranmaya çalışarak, "çünkü bu mevkide en alt seviyeden de olsa bir cemiyet hayatım olmalı. Bütün iş arkadaşlarım bir yolunu bulup yirmi, otuz kişilik kokteyller veriyor. Kanakis evinde yetmiş kişiye kadar çıktı, hepsi renkli, sözü geçen insanlar. Biz beş yıldır evliyiz ve şimdiye kadar planlı programlı tek bir şey yapmış değiliz. Davetlere karşılık vermezsek insanlar bizi mimler, bir daha da çağırmazlar. Kokteyl davetleri iyice azaldı zaten. Yani tehlike kapıda demektir, buna canım sıkılıyor. Sevgilim, hayatta bağlantıların olmadan hiçbir yere varamazsın, bağlantı kurmak için de kokteyllerden iyisi yoktur. Bir batında bir sürü hoş insan davet edersin, onlar da kokteyline karşılık verirler, böylece bir batında kartopu gibi çoğalacak bir yığın başka insan tanıma fırsatın olur, sonraki kokteyllerde yeni tanıdıklarının davetleri arasından seçimini yaparsın, çünkü seçici olmak, kanının uyuştuklarıyla, yakınlık duyduklarınla sınırlı kalmak elbette şarttır. Ayrıca dikkatini

çekerim, davet sahibi için kokteyl akşam yemeğinden çok daha ucuza gelir, üstelik ikisi aşağı yukarı aynı kapıya çıkar. Aşağı yukarı diyorum, çünkü özel ilişkiler dedin mi yine de hiçbir şey akşam yemeğinin yerini tutamaz, biz de en cana yakın bulduklarımızdan başlayarak yemek davetlerine girişmeliyiz artık, babamla annemi işe karıştırmamak kaydıyla, yani düşündüğüm gibi tez elden onlarla ayrılmayı bile beklemeden. Ama şimdilik kokteyl planlarında kalalım. Kafama koydum, mutlaka yapacağım. Az önceki görüşmenin üstüne iyi kötü üzerinden geçip zenginleştirdiğim planım şudur, ilk kokteylimize en başta U.K.M.'yi davet etmek. Sırtıma vuruşunu düşünürsen kesinlikle gelecektir. Ve gelecek diyebiliyorsam sırf kitabetin değil bütün daimi heyetlerin kaymak tabakası avucumda demektir. Merak etme, eften püften kimseyi çağırmayacağım. Dolayısıyla U.K.M.'yle yakınlaşmanın ilk adımı olarak kokteyl, ileri bir tarihte de büyük bir gala yemeği. Hoşnut musun? (Konuya kendini o kadar kaptırmıştı ki annesinin bu tabiri ağzından kaçıvermişti.)"

"O adamdan hoşlanmıyorum. Niye bu kadar istiyorsun onu davet etmeyi?"

"Ama hayatım" dedi yavaş yavaş uç veren öfkesini gizleyen manalı bir yumuşaklıkla, "birinci cevabım bir büyükbaşı davet etmek için cana yakın biri olması gerekmez; ikincisi kendi payıma U.K.M.'yi oldum olası son derece cana yakın bulmuşumdur; üçüncüsü dediğin gibi onu davet etmeye bu kadar önem veriyorsam bunun van Vries'e bağlı olmam, van Vries'in de U.K.M.'ye bağlı olması gibi çok yerinde bir sebebi var. Yedi aydır B kademesinin en üst basamağındayım ve van Vries parmağını bile kımıldatmayacak, duyuyor musun, A sınıfı olmam için hiçbir şey yapmayacak! Yapmaz çünkü ödleğin teki! Ödlek çünkü terfi teklifinin üst kademelerde belki de hoş karşılanmayacağını, başına iş açabileceğini düşünür. Fakat U.K.M.'nin beni kanatlarının altına aldığını öğrenirse harekete geçer, hele bu bir gerçek olsun bunu ona tatlı tatlı belletmeyi kendime görev bileceğimi tahmin edersin! Hem zaten belletmeme gerek bile kalmaz, zira büyük kokteylimde U.K.M.'nin geldiğini görür görmez anlayacağını anlar, o zaman beni A sınıfı için teklif etmeye korkmaz çünkü teklifinin iyi karşılanacağını, başını derde

sokmayacağını bilir. Korkmaz mı dedim, ne korkmaması, zevkle yapar bunu, canla başla tavsiye eder beni, samimiyetine yeminler ederek, arkamdan övgüler düzerek, çünkü U.K.M.'nin de gözüne girer bu sayede! Anladın mı dümeni?"

"Bu beyefendiyle konuşmana amirinin bozulduğunu söylemiştin."

"Affedersin sevgilim, ama bu işten hiç anlamıyorsun" dedi anlayışla. "Ben sarayın içindeyim, girdisini çıktısını bilirim. Tabii ki rahatsız oldu, tabii ki benden nefret ediyor. Ama dedim ya sana, bu bana bin türlü cilve yapmasına engel değil. Ortada sağlam bir dostluk olduğunu, yani U.K.M.'yi evinde ağırladığımı, U.K.M.'nin evimde yemek yediğini öğrendiğinde düpedüz ayaklarıma kapanacak! U.K.M.'yle çok iyi başladık, ama demiri tavında dövmeli, bahşetmekle bana şeref verdiği yakınlığı sağlamlaştırmalı, evet, şeref verdi, hiç çekinmeden söylüyorum! Fakat bunun için beni daha iyi tanıması şart. Onu davet edeceğim kokteylde bağlar kurulur, sohbetler edilir, beni beğenir. Görüyorsun ya, amirlerle özel ilişkiler başarının abc'sidir. Ama insan ancak kendi evinde, kendi davetinde, eşit koşullarda olursa gerçek anlamda kişisel bağlar kurabilir. Üstelik onu davet etmemden daha doğal bir şey yok. Laf aramızda sırtıma vuran eli ağırmış hani. Durup dururken akşam yemeğine çağırmak biraz aşırı, biraz pervasızca olur. Ama büyük bir kokteylle ilerideki yemeğe bir geçiş ve hazırlık yapılabilir. Şöyle muazzam bir kokteyl yaparız. Gravürlü davetiyeler. Gerektiğinde kesenin ağzını açacaksın. Aşağıya, sağa L.C.V., neyse işte, usulü neyse öyle. Şunu da bir kenara yaz, U.K.M.'yi evimde görmekte bu kadar ısrarcıysam sebebi içten içe ona gerçekten kanımın kaynamış olmasıdır. Tanıdıkça ısınıyorsun. Tabii terfi için bana destek olursa ne âlâ, ama asıl sebep bu değil. Bana soğuk davransaydı ne çare, davet etmeyi aklımdan bile geçirmezdim, ama benzer taraflarımız olduğunu hissediyorum, anlıyor musun? Ama gönlümde asıl yatan aslanı söyleyecek olursam, A kademesinde Debrouckère dışında bir tek Belçikalı'nın olmaması da ülkem adına kanıma dokunuyor. Belçika daha iyisini hak ediyor. Bunca acı çekmiş bir memlekete boynumuzun borcudur bu! 1839 anlaşmalarıyla garantiye alınmış olduğu halde tarafsızlığı on dörtte

ihlal edildi! Louvain harap oldu! Ya Alman işgalinin azabı! Bir şey diyeyim mi, kokteylin her ayrıntısıyla bizzat ilgileneceğim, beyaz ceketli kiralık personel, içkiler, sandviçler, kanepeler. Senin tek görevin kılığın kıyafetinle akılları şaşırtıp herkese iyi davranmak olacak, U.K.M. dahil."

Sustu, alnını kuruladı, hayallere dalarak gülümsedi. Kesinlikle, şöyle klas bir kokteyl! Altın vuruş pek yakında Dördüncü Komisyon'a gelmesi beklenen Belçika sefirini de evde ağırlamak olurdu. Evet, Debrouckère'e kendini takdim ettirmeli ve sefiri kokteyle davet etmeliydi. İşin püf noktası U.K.M.'nin geleceğini sanki kesinmiş gibi sefire söylemekti, bu durumda sefir daveti kesin kabul ederdi, sonra da laf arasında sefirin geleceğini çıtlarak U.K.M.'yi davet edersin! O gün elli araba park edecekti evin kapısına! Manzaraya bak! Komşular hasetinden çatlayacaktı!

Bir parça şekeri keyifle tavşan gibi dişleyiverdi. U.K.M. ile ikisi ağızlarında puro, ellerinde bir martini ya da porto fliple, eşit insanlar olarak koyu bir sohbete dalmışlar. Davetliler bastırmadan hemen önce kendinden emin ve enerjik gözükmek için yarım kadeh sek viski. Yo, kokteyl başlar başlamaz onunla konuşmak olmaz, çıkar için davet etmiş gibi olmasın. Biraz sabır. Kodamanlar terfi lafına çabuk parlar. Ancak arkadaş olduktan sonra araya sıkıştırmalı.

Evet, bundan böyle dibine kadar cemiyet hayatı! Bütün tanıdıklara yılbaşı kartları! Ama kıdemsizlere zırnık yok! A takımı ve üstüne pahalısından kartlar! Üstüne de el yazısı üç-beş kelime! Semeresi büyüktü bunun! Bağlantılar, hey Tanrım, bağlantılar! İnsan bağlantıları olmadan bir hiçti! Hatta ve hatta insan bağlantılarından ibaretti! Acilen aşçısı, metrdotel seviyesinde uşağı olan bir müstakil ev tutmalı! Sektirmeden her gün öğlen ve akşam yemeğine kuvvetli misafirler davet etmek, başarının sırrı buydu! Beyaz eldivenlerle servis yapacak bir metrdotel! Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmezdi! En âlâsından yemekler kâr demekti! Adrien Deume'ün evinde yemeğe doyulmuyor! İki oda arasındaki duvarı yıktırıp devasa bir salon yapmalı, kendini göstermek için birebirdi! Salonun ortasına da havalı bir kuyruklu piyano! Ve haftada bir briç partileri! Briç oynarken sadece bağlantılar kurmakla kalmaz, onları pekiştirirsin de! Ve gayet

lüks döşenmiş bir misafir odası! Meclis'in her oturumunda, Konsey her toplandığında en makbul Belçika delegesi kimse evde kalmaya davet etmeli! Otelden daha rahattır muhterem sefirim! Ve bir akşam, yemekten sonra bahçede dolaşırken tatlı, hüzünlü bir ses ay ışığında aniden içini döküverir, neylersiniz muhterem sefirim, dostum, senelerdir A basamağını zorluyorum. Sonra bir iç çekiş, hepsi bu. Ve Belçika delegesiyle U.K.M.'nin ortak ve planlı himayeleriyle küçük Adrien ansızın daire danışmanlığına, hatta müdürlüğüne getiriliverir!

Çay tepsisini kaldırmak üzere içeri giren hizmetçinin maşalı saçlarına tatlı tatlı takıldı. Sonra Ariane'dan bir dakikalığına müsaade aldı, gelecekteki kokteyllerin, peşinden gelecek davetlerin, misafir odalarında kalacak getirisi yüksek Belçikalı delegelerin ışığıyla parlayarak dışarı çıktı. Koridoru koşar adım geçti. İçinden koşmak, bağırmak, ellerini tutkuyla öpmek geliyordu. Can yakıcı bir sevinçle patlamak isteyen çığlıklarını bastırırken delice seviyordu kendini. Ey Adrien'im, ey hazinem, sana tapıyorum, diye mırıldanıyordu.

"Sırtıma vurdu, sırtıma vurdu!" diye haykırdı tenha tuvalette. "Adrien Deume kazandı!" dedi yüksek sesle, suyu hiç kesilmeyen pisuvarın karşısında.

Karısının yanına döndüğünde ciddi bir edayla yerine geçirip ellerini ensesinde kavuşturdu, ayaklarını masaya uzatıp tekrar koltuğunda yaylandı, tıpkı van Vries gibi, bir taraftan da umumi kâtip muavini gibi ifadesiz bir surat takındı. Fakat Veve'nin ansızın içeri girebileceği yine aniden aklına gelince ayaklarını masadan çekti, yaylanmayı da bıraktı. Kayıtsız, umursamaz ayakların yokluğunu hissettirmemek için boynunu kasarak alt dudağını ve çenesini yine o İtalyan diktatör gibi öne çıkardı.

"Bak aklıma ne geldi, düşündüm de sırtıma vuruşunu göz önüne alırsak kokteyli atlayıp onu düpedüz akşam yemeğine ya da canım işte öğlen yemeğine davet edebiliriz, anladın değil mi? Ne olursa olsun kokteylden daha kibar durur. Akşam yemeği düşünelim daha çok, yemekten sonra sohbete daha fazla zaman kalır. Kanakislerdeki gibi şamdanlı bir yemek yeter derim, mumlar klas duruyor. Yeri gelmişken bizde de servis için eksik var mı bakmak gerek, tabaklar, bı-

çaklar, çatallar, boy boy bardaklar, masa örtüleri, peçeteler vesaire. Çünkü her şeyin dört dörtlük olması şart, o her şeyin en iyisine alışık, anlıyor musun? (Parmağını burnuna sokmak arzusuna direnerek burun deliklerini bir güzel karıştırmak yerine okşamakla yetindi.) Şu Hitler var ya, aslında hödüğün teki, öyle değil mi, üstelik zavallı Yahudilerin de çok üstüne gidiyor, onlar da hatası sevabıyla herkes gibi insan. Hele Einstein, o nasıl bir dehadır! Şimdi masa meselesine dönecek olursak U.K.M.'yi akşam ya da öğlen yemeğine çağırdığımızı farz edersek bir konuda karar vermek gerekecek, o da masa örtüsü sorunu. Acaba diyorum örtüden tamamen vazgeçsek mi, çünkü bakıyorum da büyük davetlerde artık kullanılmıyor gibime geliyor. Kanakislerde hep örtü oluyor diyeceksin, ama beni işkillendiren Sanat ve Dekorasyon dergisinde, hani bizim dergi-gazete şubesini abone yaptırdığım şık mecmua var ya, hah işte o dergide kıymetli ağaçlardan masaların olduğu kerli ferli yemek odaları gördüm, nitekim örtü yoktu, tabakların altına yalnızca birer servisle hakikaten harika duruyordu. Neyse, sonra salim kafayla konuşuruz."

Telefonun ziliyle yerinden sıçradı, azametli çene pozu biraz gevşedi. Abartılı bir bıkkınlıkla göğüs geçirdi, "Bu iş yerinde insanı bir an olsun rahat bırakmıyorlar" dedi, telefonu açtı.

"Deume. Evet müdür bey hazretleri, elbette bende, derhal getiriyorum." (Kalktı, ceketini iliklediği.) "Arayan Veve, ne can sıkıcı adam yahu, Üçüncü Daimi Mandalar Komisyonu'nun zabıtlarını istiyor, şubenin arşivcisi miyim ben canım, şaka maka iyice sıkmaya başladı." (Ceketinin düğmelerini açıp yiğitçe yerine oturdu. Veve'yi iki-üç dakika bekletmekte bir mahzur yoktu, Ariane gel denildiğinde koşup giden bir köle olmadığını görmüş olurdu. Van Vries'e o eski zabıtları bulmanın çok uzun sürdüğünü söylerdi. Hem bir dakika, sırtını sıvazlayanlar olmuştu neticede.) "Pekâlâ asil ve kudretli kadın" diye devam etti, "sevgili umumi kâtip muavini şerefine mumlu şamdanlı bu büyük yemek davetine ne dersin?"

"Sana bir şey söyleyeceğim" dedi Ariane ona her şeyi anlatmaya karar vererek.

"Bir dakika sevgilim, bekleteceğim seni. Aklımda bir şey var. (Veve bekletilmeyi sevmezdi ve sesinin tonu her zamankinden daha

tatsız gelmişti. Ayrıca zabıtları bulmasının uzun sürdüğünü söylemesi iyi puan getirmezdi. Belgelerini nereye soktuğunu bilemeyen dağınık memur havası verirdi. Kalktı, bir klasörü açtı, içinden bir belge çıkardı, ceketinin düğmelerini iliklediı.) Dinle sevgilim, düşündüm de iyisi mi ben şimdi gideyim. Genellikle bizim Veve'yi bekletmekten hınzırca keyif alırım ya neyse. Bu sefer seninle rahat rahat sohbet etmek istiyorum, iyisi mi bu işten bir an önce kurtulayım. Onun için gidip çabucak döneyim. Ne baş belası yahu! Peki, az sonra görüşürüz, tamam mı?"

Gülümsedi ve teslimiyet bayrağını çektiğini belli etmemek için ağır adımlarla kapıya yöneldi.

Koridora çıkar çıkmaz içine doğmuş olan belaya doğru koşmaya başladı. Van Vries'in sesi iyi gelmiyordu. Amirinin oda kapısında yüzüne bir gülümseme oturttu, kapıyı usulca tıklattı, dikkatle açtı.

6

Kayıtsız bir edayla, ıslık çalarak içeri girdi. Oturdu, parmaklarıyla masada piyano çalmaya koyuldu, sonra üç dosyayı da kapattı, Ariane'a gülümsedi.

"Sorun nedir?"

"Yok bir şey" diye karşılık verdi masumiyetle. "Tam tersine, her şey yolunda. Biraz sağ yanım ağrıyor, hepsi bu" dedi bir sessizliğin ardından, kalktı, sağ elini beline dayadı, tekrar gülümsedi.

"Eninde sonunda söyleyeceksin. Mesele müdürün mü?"

Kendini tekrar koltuğa bırakarak bir faciadan güç bela kurtulmuş biri gibi bakan gözlerini Ariane'a çevirdi.

"Sıkı bir fırça çekti. İngilizlerin şu raporu yüzünden. Çünkü düzeltmelerimi hâlâ yollamadım. İkide bir rahatsız edilirken çalışmak

kolaydı sanki. (Soru gelmesini bekleyerek sustu. Ariane suskunluğunu koruyunca devam etti.) Neyse, gecikmelerimi, daha doğrusu güya gecikmelerimi yıllık raporuma yazacakmış. Bu durumda senelik zammı alamam, umumi kâtipten ihtar, hatta kınama bile gelebilir. Hale bak, nereden nereye. (Parmakları masada kayıtsız bir umutsuzluğun ezgilerini çaldı.) Haliyle bütün terfi şansım yanar, sicilime işlenir bir kere. Bu rapor ömür boyu peşimi bırakmaz. Ateşten bir gömlek bana. Üstelik elimden geleni yaptım, düzeltmelerimi yarın sabah erkenden göndereceğimi söyledim. Çok geç dedi, sonra lafı Kamerun dosyasına yazılacak cevaba da getirdi. Deli etti beni, deli. Kısacası düpedüz felâket. (Parmaklar yine kahırla kadere razı olmanın ezgisini tıngırdattı.) Sana hiçbir şey söylemeyecektim, acıyı tek başıma göğüsleyecektim. (Susup hüzünle kalem açacağının kolunu çevirdi.) Ah, kesin intikam alıyor, eminim çünkü beni U.K.M.'yle konuşurken gördü, köşede yakaladı. Kıskançlıktan, demiştim sana. Hiç vakit kaybetmedi. (Bir teselli bekleyerek Ariane'a baktı.) Senelik değerlendirmede böyle bir görüş idam fermanı demektir, temyizsiz infaz, B sınıfında müebbet. Yani bittim, memuriyet hayatım bitti" diye bağladı sözlerini yiğitçe bir tebessümle.

"Kuruntu yapıyorsun, o kadar da ciddi değildir" dedi Ariane, kocasının teselli edilmek için kasten abarttığını sezerek.

"Nedenmiş" diye atıldı Adrien hevesle. "İzah et."

"Yarın o işi teslim edersen öfkesi geçer."

"Sahi mi? Söyle, gerçekten inanıyor musun buna?"

"Elbette inanıyorum. İşi bu akşam evde yaparsın."

Adrien, kulağı çekilmiş öğrenci gibi üst üste başını sallayarak içini çekti:

"İki yüz sayfa. Bütün gecemi alır, farkında mısın?"

"Sana koyu bir kahve yaparım. İstersen arkadaşlık da ederim."

"Yani cidden durum düzelir mi dersin?"

"Elbette düzelir, niye düzelmesin. Hem zaten artık arkanda biri var."

"Umumi kâtip muavinini mi kastediyorsun? (Ariane'ın ondan bahsettiğini bal gibi biliyor, ama illa onay istiyordu. Üstelik bu itibarlı unvanı eksiksiz telaffuz etmek, bu güçlü hecelerin aracılığıyla ko-

ruyucu bir gölgeyi anmak iyi geliyordu. Sihir gibi, büyü gibi yani.) Umumi kâtip muavini mi" diye tekrar etti, belli belirsiz gülümsedi, oturduğu yerde öne eğilerek karısının eteğini tuttu.

"Elbette, anlattın ya, az önce sana çok nazik davranmış."

"Umumi kâtip muavini, tabii ya..." Yüzünde tekrar bir gülümseme belirdi, eli kendiliğinden pipoya uzandı, sönmüş tütünü kokladı, masaya bıraktı. Doğru, çok nazikti.

"Hangi şubede çalıştığını da sormuştu sanırım."

"Hem de ne büyük bir kibarlıkla, ihtisasımı, işimden hoşlanıp hoşlanmadığımı merak ederek, yani ilgiyle sordu, üstelik bana Deume diye hitap etti."

"Sana oturacak yer de gösterdi, sohbet de ettiniz."

"Eşit insanlar olarak, aramızdaki rütbe farkını bana hissettirmeden."

"Bir de sırtına vuruşu var."

"Evet, şu vuruş." Yüzü bir anda aydınlanan Adrien gülümsedi, piposunu boşaltıp tekrar doldurdu.

"Sanırım kuvvetlice vurmuştu sırtına, değil mi?"

"Hem de nasıl, bir bilsen. Kalıbımı basarım omzum hâlâ kıpkırmızıdır, bakmak ister misin?"

"Yok, gerek yok, sözün yeter."

"Üstelik umumi kâtip vekilinden bile daha nüfuzlu biri yaptı!"

Ariane eli artırdı:

"Hatta umumi kâtipten bile."

"Kesinlikle! Bilirsin, Sir John'un işi gücü golf, golf, o değilse şömine süsleri, bir de U.K.M.'nin her kararına olur demek! Yani görüyorsun bu sırta vurma işi ne kadar önemli!"

"Evet, görüyorum" dedi Ariane ve dudaklarını ısırdı.

Adrien piposunu yaktı, nefis, huzurlu bir nefes çekti, sonra ayağa kalktı, bir eli cebinde, diğerinde pipoyla tütün bulutları içinde küçük odada bir aşağı bir yukarı yürümeye koyuldu.

"Biliyor musun Rianunet" dedi piposunu dişlerinin arasından çıkarmadan, bu yüzden telaffuzu şişko van Geelkerken'e benzemişti şimdi, "kalıbımı başarım benim Veve uşlu duracak, havladı ama olşun, ışırmayacak, içini ferah tut, hatta hakkımda reşil bir rapor yaşsa

bile telâfi ederim, korkmuyorum ondan, aşağılık herif, it ürür kervan yürür! (Tekrar yerine oturup ayaklarını masaya dayadı, piposu hâlâ teklifsizce dişlerinin arasından sarkıyordu, arada bir ıslak şapırtılar.) Peki o cazibesine ne diyorşun? Breşilyalıların davetinde keşin göşüne çarpmıştır. Tarifşiş bir karışım, öyle değil mi? Biri bir şey söylerkenki o dalgın hali, heykel gibi başı, yani tepeden bakışı, sonra birden o şıcacık, gönül yakan gülümşeyişi, hı? Bildiğin kalp hırşızı. Laf aramızda seni temin ederim ki Konteş Kanyo da benimle aynı fikirde. Sana Petroşco'nun hizmetçişinden bahşetmiş miydim?"

"Yok" dedi Ariane. (Adrien sönmüş piposunu kül tablasına bıraktı.)

"Sahi mi, unutmuşum demek. Tabii ya, Petresco Pont-Céard'da, kontesin şatosuna yakın oturuyor."

"Pont-Céard'ı bilirim. Orada şato mato yok."

"Tamam canım, çok şık bir ev diyelim. Neyse, mesele bu değil. Petresco'nun hizmetçisi kontesin oda hizmetçisiyle pek sıkı fıkıymış, yani kontesin evinde ne olup ne bitiyorsa Petresco'nun kulağına gidiyor. Kanakis'e anlatmış, o da bana çıtlattı. Meğer kontes her akşam U.K.M.'yi beklermiş. (Bu edepsiz dedikoduyla gelen nefis şaşkınlık, esrar, heyecan ve muziplikle sivri dili yine dışarı fırladı.) Rivayete göre her akşam en pahalı neyi varsa giyer, mükellef sofralar kurulur, enfes meyveler, çiçekler, aklına gelen ne varsa. Saatlerce yolunu gözlermiş. (Farkında olmadan etrafı kolaçan edip sesini alçalttı.) Duyduğuma göre o da çoğu zaman gitmezmiş. Kontes hiç sektirmeden her akşam sanki gelecekmiş gibi hazırlanır, saatlerce Rolls'uyla köşe başında görünecek diye pencerenin önünden ayrılmazmış, sonra sıfıra sıfır. Pek manidar değil mi?"

Ariane kalkıp bir rafta dizili duran kitapların isimlerine baktı, sonra mahsustan esnedi.

"Sen gördün mü bu baronesi?"

"Kontes" diye düzeltti Adrien. "Daha yüksek bir rütbe oluyor. Köklü Macar asilzadelerinden, ailesinde bir sürü diplomat varmış. Onu gördüm elbette, Meclis'e, heyet celselerine, komisyonlara hep gelir, senin anlayacağın o nereye kontes oraya, gözleriyle yer adamı. Şu an aşağıda, bekleme salonundaysa hiç şaşmam, babasının geç-

mişteki nüfuzu sağ olsun, sayesinde kaymak tabakasından tanımadığı yok. Neyin var sevgilim?"

"Hiç. Bu ilişkileri sevimsiz buluyorum, hepsi bu."

"Ne diyebiliriz ki, adam bekâr, kadın dul, ne isterlerse yaparlar."

"Madem öyle, evlensinler."

"Şekerim bilirsin, evlilik dışı ilişkileri olan pek çok nezih insan vardır. XIV. Louis ile Madam de Maintenon'u ne yapacağız?"

"O dediğin kralın halktan bir kadınla yaptığı bir evlilikti."

"Peki, mesela Aristide Briand'ın bir ilişkisi var, duymayan kalmadı, ama kimse ona saygıda kusur etmiyor."

"Ben hariç."

Adrien gözlüğünün arkasından gözlerini fal taşı gibi açarak baktı. Hangi şeytan dürtüyordu bunu? En iyisi konuyu değiştirmekti.

"Pekâlâ benim kıdemli asilzadem, fakirhanem çok sıkmadı sizi umarım? Haliyle sevgili U.K.M.'nin odasındaki gibi Gobelinler yok burada, ama yine de cici bir yer, değil mi? Belçika'daki sefaretleri görsen yerimizin ne kadar şık olduğunu anlardın. Üstelik gayet nezih yaşıyoruz. Burada diplomatik usul geçerli, mesela saatler konusunda. Öğleden sonra işe genellikle üçte, hatta daha geç başlarız, ama gerekirse akşamın yedisine kadar da kalırız, hani Quai d'Orsay, Foreign Office havasında. Burası Milletlerarası Çalışma Teşkilatı kitabetine hiç benzemez, orada çalışmak mecburidir, yani mecburi derken oradakiler buna bayılır, bambaşka bir ortam, anlatabildim mi, sendikalılar, solcular. Bizim burada diplomatik hayat var, tatlı hayat. Gör bak, çalışmadığım günleri hesaplayayım sana. (Aniden ağzı kulaklarına vararak uçlu bir kalemle bir bloknot kapıp dilini dudaklarında gezdirdi.) Birincisi her ay bir gün bütün memurların mazeretsiz izni var, personel tüzüğü madde otuz bir. Fırsatı hiç kaçırmadığımı tahmin edersin. (Not etti.) Bu da yılda fazladan on iki gün izin demek!"

(Bu noktada bir açıklama gerekiyor. Sözkonusu otuz birinci madde aslında kadınların muayyen günleri içindi, ne var ki personel tüzüğünü kaleme alan edep bekçilerinin bunu yazmaya eli varmamış, sonuç olarak erkek memurlar da ayda bir gün sağlık raporu getirmeden hasta sayılmaya hak kazanmıştı.)

"Al işte" diye tekrarladı Adrien Deume, "yılda fazladan on iki gün istirahatimiz var. Tamam mıyız? (Rahat, ferah bir gülümsemeyle altın uçlu kalemiyle özenle on iki rakamını yazdı.) Sonra yılda iki kez bir yolunu bulup sağlık raporuyla mazeret izni almayı da beceriyorum. Sürmenaj vaziyetleri. Bu arada son rapordaki mazeret de hiç fena değildi. Reaktif depresyon, cuk oturmuş, değil mi? Göze batmamak için sadece iki kere on beşer günlük hastalık izni. Al işte, etti mi fazladan otuz gün istirahat! Otuz on iki daha kırk iki yapar, değil mi, anlaştık mı? Al işte, kırk iki! (Not ettiği bu rakamı rahatça duyulan bir pom-pom-pom sesiyle selamladı.) Efendime söyleyeyim, otuz iki çalışma günü de yıllık resmi iznimiz var, normal izin, yani nizami, tüzüğün kırk üçüncü maddesi. Güzel. Fakat dikkatini çekerim, çalışma günü diyor!" diye haykırdı coşkuyla. "Yani aslında bu tam otuz altı gün eder! Haftada beş buçuk çalışma günümüz var! Yıllık otuz altı çalışma günü dedikleri aslında kırk beş gün yan gelip yatmak demek! Fazladan kırk iki gün istirahatimiz vardı. Nizamisinden kırk beş günü de ekledin mi, eder sana seksen yedi! Doğru hesapladım, değil mi? (Telaşla:) Sen de benimle birlikte hesaplamak ister misin şekerim? (Ariane'e kâğıt-kalem uzattı. Nezaketin canlı örneğiydi adeta.) Etti mi seksen yedi gün istirahat!" "Sonra" diye fısıldadı yaramaz bir çocuk edasıyla, "elli iki cumartesi sabahımız var, kâğıt üzerinde iş günüdür, ama aslında tatildir ve Adrien Deume efendi tatlı tatlı keyfine bakar! (Bir zevk selinde sürüklenirken bir erkeğe yaraşır ağırbaşlılığı, itibarı unutarak genzi temizleme sesinden ibaret o mekanik haylaz öğrenci kahkahasını attı.) Hem kabul et, tabiidir ki iki-üç saatte insan doğru dürüst bir iş çıkaramaz. Azami iki saat çalışmak için Cologny'den Saray'a o kadar yol tepmeye hakikaten değmez, çünkü cumartesi gelenler bile saat iki dedi mi tüyer! Öyleyse? Hem Veve cumartesileri asla gelmez, cuma akşamı La Haye ve Amsterdam'daki büyükbaşların gönlünü hoş etmek, senin anlayacağın yalamak için uçağa atlayıp gider. Öyleyse ben niye rahatımı bozayım ki? Demek ki elli iki cumartesi sabahı aslında, bak aslında diyorum, yirmi altı günlük kısa, biraz değişik bir tatil demek. Seksen yedi, yirmi altı daha, eder yüz on üç, hesabım zayıf değilse. Sen de hesaplayıp doğru gidiyor muyum bakar mısın, diye sordu telaşla. Peki, güzel,

nasıl istersen. Neyse, pek kıymetli yüz on üç günümüzde kalmıştık." (Dilini incelterek rakamı not etti.) "Al işte, yüz on üç!" diye mırıldandı şarkı söyler gibi. "Bitmedi, dikkatini çekerim, ayrıca elli iki cumartesi öğleden sonramız, elli iki pazarımız var. Ama şunu iyice netleştirelim: Nizami tatil hesabıma ikisinden de altışar, hastalık iznime de dörder günü dahil etmiştim zaten. Dinliyor musun?"

"Evet."

"Bu durumda elli iki pazar eksi on, etti kırk iki. Elimizde yüz on üç vardı. Yüz on üç artı kırk iki, yüz elli beş gün istirahat eder, onu da elli iki cumartesi öğleden sonra eksi on, yani kırk ikiyle topladık mı bu da yirmi bir gün fazladan izin demek. Yüz elli beş artı yirmi bir, yüz yetmiş altı adet aylak bendeniz eder! Diplomatik hayat neymiş anladın mı?"

"Evet."

"Ama bir de resmi tatillerimiz var! Noel, Kutsal Cuma falan filan, on iki gün istirahat, madde kırk dokuz! Yüz yetmiş altı, on iki daha, al işte, tam yüz seksen sekiz gün izin. Hepsi bu kadar galiba, değil mi?"

"Evet."

"Hayır şekerim!" diye haykırdı aniden yüzü aydınlanıp masaya yumruğunu indirerek. "Ya Meclis toplantısından sonra verdikleri izinleri niye saymıyorsun? Genellikle iki, zor geçtiyse üç gün. Yüz seksen sekiz iki daha, görüyorsun, mütevazı davranıyorum, yüz doksana vardık. Ne diyorsun?"

"Al işte" dedi kadın.

"Efendim?" Şaşkınlıktan kalakalmıştı.

"Al işte."

"Alayım da neyi?"

"Onu sen bilirsin. İkide bir diyorsun ya, bu sefer senden hızlı davrandım."

"Ha tamam, anladım." (Adriane'ın kafası karışmıştı. Hesabı baştan aldı.) Hesap harfiyen doğruydu. Al işte, yorgunluğa karşı birebir yüz doksan gün istirahat! (O güzelim yüz doksan rakamının etrafına güneş ışınları çizdi. Sonra birden şeytani bir kahkaha attı.) "Hayatım, daha bitmedi yahu! (Masaya bir yumruk indirdi.) Daha geçici görevlendirmeler var! Görevlendirmeler diyorum yahu! Yılda orta-

lama on beşer günlük iki görevlendirme olsa, her seferinde dolu dolu ikişer gün çalışsan, malum, bu durumlarda işe asılmazsın, patron sensindir, başında durup kontrol edecek kimse yoktur, paşa gönlün nasıl isterse öyle yaparsın, üstelik görevlendirmelerde en önemli iş leziz yemek davetleridir! Uzun lafın kısası iki görevde dört tam gün çalışma desen, bize kalır, yanlışsam söyle, bize kalır kısa günün kârı yirmi altı gün istirahat ve çeşit çeşit eğlence, biz de bunu büyük bir memnuniyetle yukarıdaki yüz doksan güne ekleriz! Al sana yılda iki yüz on altı gün izin!"

Muzaffer bir edayla başını kaldırdığında yüzü öyle saf, öyle çocuksu bir neşeyle aydınlanmıştı ki Ariane aniden merhamete gark olarak işaret parmağıyla elini okşadı. Adrien gözleri minnetle parlayarak baktı sevgili karısına.

"Dur hele" diye fısıldadı, "sana gizli bir şey göstereceğim."

Orta çekmeceden büyük bir titizlikle yazılmış mikroskobik sayı sütunlarıyla dolu, çarşaf boy kareli bir kâğıt çıkardı. Üzerinde karınca orduları geziyor gibiydi.

"Otuz yıllık bir takvim bu" dedi biraz sıkılarak. "Bunu yapmak haftalarımı aldı. Gördüğün üzere her sütun bir yıl oluyor. Üç yüz altmış beş günlük otuz sütun, tabii artık yıllar hariç. Üstü çizili olan günler şimdi burada hesapladıklarım. Baksana nereden baksan beş yıldan fazlasının üstü çizilmiş! Yine de şuraya vardığımda pek şık olacak" dedi otuzuncu sütunun altına işaret ederek. "Yani önümde yirmi beş yıldan biraz az zaman var, bu da üzeri çizilecek aşağı yukarı dokuz bin gün demek. Düşünebiliyor musun, her gün bir rakamı çiziyorum. Gelgelelim hafta sonları mesele oluyor: Cumartesiyi, pazarı ne zaman çizmeliyim? Sence cuma akşamı mı, pazartesi sabahı mı? Bence cuma akşamı, çünkü bildiğin gibi, anlattığım sebeplerden dolayı mümkün olduğu kadar cumartesi sabahları işe gelmiyorum. Kısacası baştan mı çizmeli sonradan mı? Ne dersin? (Ariane bilmiyorum anlamında başını salladı.) Hadi ama, sence cumartesi akşamı mı pazartesi sabahı mı?"

"Pazartesi" dedi kadın başından savmak için.

Adrien gözlüğünün arkasından bakışlarıyla ona bir teşekkür yolladı.

"Evet, ben de pazartesi daha iyi diyordum. Haftaya iyi başlarsın. Sabah gelir gelmez ilk iş cumartesiyle pazarı çizersin! İki gün daha geçmiş, hadi hayırlı olsun! İnsan rahatlıyor! (İç çekti.) Gelgelelim cuma akşamından çizme formülü de hiç fena değil. Bir seferde üç rakam birden çizmesi de pek keyifli oluyor: Cuma, cumartesi ve pazar! Haftayı kapatmış oluyorsun! Cumaları her zamankinden biraz daha erken, için ferahlamış çıkıyorsun! (Dudaklarında düşünce titreşimleri dolaştı.) Şöyle bir düşündüm de yine de pazartesi çizmek daha iyi, rahatlama şeyi yüzünden, hem ayrıca gönlünden öyle geçti, senin gönlünden geçeni yapmak hoşuma gidiyor. (Şefkatle gülümsedi Ariane'a. Şaka bir yana insanın her şeyi karısıyla paylaşabilmesi gibi yoktu.) Dur hele, sana bir şey göstereceğim. (Fişlerin durduğu çekmeceyi açtı, kartları eliyle şefkatle sahiplendi.) Gördün mü bak? Manda idaresindeki topraklarımın hepsi burada." "Burada" diye tekrar etti zanaatkârane bir kıvançla. (Okşayan eli fişlerin üzerinde şehvetle gezindi.) Bana ait toprakların yerlileriyle ilgili her şeyi bendeniz fişlemiş bulunuyor!"

"Bu yerlilere iyi muamele ediliyor mu?"

"Elbette iyi muamele ediliyor. Hiç merak etme, onlar bizden daha mutlu, dans edip duruyorlar, ne gam ne keder. Keşke onların yerinde olsam."

"İyi muamele edildiğini nereden biliyorsunuz?"

"Hükümetler bize bilgi gönderiyor da oradan!"

"Bilgiler doğru mu, emin misiniz?"

"Elbette doğru. Resmi bilgi onlar."

"Ya sonra? Ne yapıyorsunuz o bilgilerle?"

Adrien merakla yüzüne baktı. Derdi neydi bunun?

"Ne yapalım, Mandalar Daimi Komisyonu'na takdim ediyoruz. Bak, şu da benim mitralyöz" diye ekledi zımba aletini göstererek. "Bizim bölümde bu modelden benden başka kimsede yok."

"Şu dediğin komisyon yerlilerin iyiliği için ne yapar?"

"Ne yapsın, durumu inceler, mandacı iktidarı medeniyet götürdüğü için tebrik eder."

"Ya yerliler kötü muamele görüyorsa?"

"Kolay kolay olmaz öyle şey."

"Ama Gide'in bir kitabını okumuştum, suistimallerden bahsediyordu."

"Tamam, şimdi anlaşıldı" dedi Adrien somurtarak. "Abartmış da abartmış. Oğlancının teki, ne olacak."

"Yani anlıyoruz ki kötü muamele varmış. Bu durumda ne yapar bu komisyon?"

"Ne yapsın, temennilerde bulunur, mandacı devlete güvenin tam olduğunu, bu vakanın tekrarlanmayacağının umut edildiğini, ayrıca yetkili mercilerin yeni gelişmeler hakkında göndermekte fayda göreceği her tür bilginin memnuniyetle kabul edileceğini söyler. Evet, basının da yalan yanlış aktardığı suistimal veya fena muamelelerden bahsederken tercihen kulağa daha nezih, daha incelikli gelen "gelişmeler" terimini kullanırız. Baksana, en âlâsından bir Bostitch. Dakikada kırk zımba basıyor!"

"Peki ya temenniler bir işe yaramazsa? Yerlilere kötü muamele devam ederse?"

"İyi de ne yapalım? Hükümetleri gücendirecek halimiz yok. Hükümetler haddinden fazla hassastır. Üstelik bütçemizi besleyen onlar. Ama genellikle işler tıkır tıkır yürür. Hükümetler elinden geleni yapar. Temsilcileriyle çok dostça ilişkilerimiz vardır. Dakikada kırk zımba diyorum, bak şimdi!"

Demesiyle yumruğu zımba aletinin üzerine iniverdi.

Kutsal bir sarhoşluk içinde, çılgınca ve şevkle, pür-heyecan, yiğitçe vuruyordu. İnatla ve titreyerek vuruyordu. Gözlüğü sarsılarak, insanlıktan çıkmış, başka âlemlere dalmış vaziyette amansızca zımbaya vururken dört bir yandan koşup gelen meslektaşları da koridorda birikmiş, aşka gelmiş, kan terlere batmış bu memurun düzensiz soluklarını tecrübeli kulaklarla, keyifle dinliyorlardı.

"Gidip parkta biraz gezineyim" dedi Ariane. "Birkaç dakikaya kalmaz dönerim."

Kadının kapıyı arkasından çekmesiyle Adrien'in bir anda ayılarak zımba aletini öteye göndermesi bir oldu. Yapmayacaktı bunu. Bu el oyalayan bir iş, bir sekreter meşgalesiydi. Hem ayrıca şu avanta tatil manevralarını da açmayacaktı, insana bir emir kulu, bir hilekâr havası veriyordu. Sonuç olarak kendi gradosunu düşürmüştü. Bütün

bunlara sebep onunla her şeyi paylaşma, her şeyi söyleme, birlikte heyecanlanma ihtiyacıydı.

"Haddinden fazla seviyorum, hepsi bu."

Sağ elini ant içmek üzere havaya kaldırdı. Bundan böyle içini dökmeler, laubalilikler yoktu. Bu ona pahalıya patlayacaktı, ama ne yapalım. Önemli olan karısının saygısını kaybetmemekti. Yoksa az önceki koyu memur havasını silmek için bu akşam, belki yarın halüsinasyon gördüğünü, peşinden akrepler kovalıyor sandığını mı anlatsaydı? Panzehir niyetine. Ama o kadarı da fazla olurdu, Ariane kanmazdı. Bundan böyle tek yapacağı ketum davranmak, az konuşmak, peşinden koşturmak için kendini biraz naza çekmekti, hepsi bu. Az sonra geri geldiğinde ona roman projesinden bahsetmeliydi, bu zımbayı unuttururdu. Bir punduna getirip bir sabah aklına eserse Saray'a saat on, on buçuk gibi gelebileceğini söylemeliydi, tamamen paşa gönlü bilirdi, kimsenin ona diyecek bir lafı olmazdı, ne de olsa kıdemli memurdu. Bu da yine teraziyi dengelerdi. Ayrıca M.C.'de çalışanların tam vaktinde işe gelen, üstelik nefes almadan çalışan M.Ç.B. (Milletlerarası Çalışma Teşkilatı) personeline göre daha iyi para aldığını da söylemeliydi. Kıyas kabul etmez. Bizimki diplomatik hayat sevgilim, bilmem anlatabildim mi.

"Hadi şimdi iş başına, şu raporu halledelim. Hay Allah, saat altıyı çeyrek geçiyor, vakit nasıl da geçivermiş."

7

Kadın içeri girer girmez Adrien ayağa fırlayıp iki yanağından öptü.

"Dinle, akla gelmedik bir şey oldu. Bir soluklanayım, hemen söylüyorum. İyi ki bu saate kadar çıkmamışım, mesai saati geçtiği halde burada kalmam iyi puan kazandıracak. Bunu da sana borçluyum, Tanrı'ya şükür geri dönerken oyalanmışsın." Nefes nefese kaldığını belli etmemek için tane tane, "Vaziyet şöyle" dedi, "tam on dakika önce, saat altıyı yirmi geçe kalem müdürü beni aradı, U.K.M'nin kalem müdürü tabii. Düşünsene, ya beni bulamasaydı! Saat yediyi çeyrek geçe U.K.M.'nin makamına çıkacağım, kalem müdürüne değil. Yani saat yedi on beşte. (Yeleğinin özel cebinden köstekli kronometresini çıkardı, bakmadan yerine koydu.) Sana söylemek için derhal parka koştum ama yoktun, ben de tekrar yukarı çıktım. Neyse. (Sükûnetle gülümsemeye çalıştı.) Söyle bakalım, kıyafetim iyi mi?"

"İyi."

"Toz falan?"

"Yok."

"Ceketin arkası çizgi yapmış mı?" (Kadına sırtını döndü.)

"Yok."

"Dün iş ceketimi giymeyi unuttum da ondan. Otururken ne olacağı hiç belli olmaz. (Ceketinin kolunda bir yağ lekesi gördü. 'Aman Tanrım, bu ne rezillik!' diye mırıldandı kadınsı bir edayla. Küçük dolaptan leke çıkarıcı Détachol'ü çıkarıp ceketin yenini ovuşturdu. Fakat karısının inceleyen bakışlarından rahatsız olup şişenin ağzını kapadı.) Neyse, oldu işte, lekeden eser kalmadı. Saat altı otuz üç olmuş bile, daha kırk iki dakika var. Dinle, aslında biraz yalnız kalıp bu olanlara kafa yorsam iyi olur, ama sen de beni aşağıda, birinci katta, odasının önündeki küçük salonda bekleyebilsen ne hoş olur, göreceksin, iki mübaşir oturur orada. Bu sayede... (Durdu. U.K.M.'nin yanına girmeden son bir kez seni görmüş olurum dememeliydi.) Çünkü, anlarsın ya, çıkar çıkmaz nasıl geçtiğini anlatabilirim sana. Ben biraz erken inerim aşağı. Sen yedide, en geç yediyi beş geçe orada ol ki konuşmaya, son anda aklımıza bir şey gelirse söylemeye vaktimiz kalsın. (Düşünmeden zımbaya bir kâğıt takıp birkaç kez gevşekçe vurdu, önce bu işin sonucuna, sonra karısına baktı.) Sence beni niye çağırmıştır, söylesene?"

"Bilmiyorum."

"Demek bilmiyorsun" diye mırıldandı sersemce. (Bir an ağzı aralık kaldı, sonra bir sigara yaktı, bir nefes çekti, cesaret toplamak için var gücüyle kül tablasında ezdi.) "Pekâlâ, söylediğim gibi saat yediyi beş geçe birinci katta buluşuyoruz, hatta ne olur olmaz, saat yedi diyelim biz, belki olur da birbirimize fikir danışmamız gerekir. Hadi bakalım, görüşürüz şekerim."

Kadın kapıyı kapar kapamaz Détachol'ü kaptığı gibi mendiline döküp gayretle kolunun yenini ovalamaya koyuldu. Leke nihayet çıkınca benzin kokuları içinde bara koşup iki kokteyl söyledi ve arka arkaya mideye indirdi. Burada kokteyller şehre göre daha pahalıydı. Neyse, bunu dert edecek zaman değildi. Revire gidip zihin açıcı uyarıcı haplardan mı isteseydi. Ama kokteylle karıştırınca dokunabilirdi. Emin olmadığına göre iyisi mi vazgeçsindi, en iyi, iyinin düşmanıydı.

Odada ceketinin yenini ince ince gözden geçirdi. Hay Allah, yuvarlak bir leke. Neyse, dirsekten aşağısını fazla göstermezdi. Bu davetin önemli bir şey olduğuna şüphe yoktu olmasına da, acaba iyi yönde mi kötü yönde mi? Miss Wilson'ı arayıp ne dolap döndüğünü sorsa mıydı? Yo, kadını o kadar iyi tanımıyordu, açık vermezdi. Veve'ye mi çıtlatsaydı? Yok canım. Ya bu davet işi Veve'nin başının altından çıktıysa, geciktirdiği işleri şikayet ettiyse? Şu İngilizlerin raporu meselesi? Şikayetin, hatta kınamanın resmen bildirilmesinden önce U.K.M. güzel bir fırça mı çekecekti? (Personel tüzüğünün o korkunç bölümünü içinden okudu.) Ceza iki nüsha halinde memura gönderilir, memur bir nüshayı paraflayıp geri yollar! Hey Tanrım! Hâlâ benzinin hafif nemini taşıyan mendiliyle alnını kuruladı.

Ama çok geçmeden kokteyller etkisini gösterince içi rahatladı. Yo, Veve koltuğa kurulup U.K.M.'yle karşılıklı sohbet eden birini şikayet etmeyi göze alamazdı. Hem canım, ayrıca şu omza vurma meselesi vardı! Hakikaten sağlam bir vuruştu, az kalsın yere düşüyordu! Hiç şüphe yok, işler yolundaydı. U.K.M. belki hoş bir teklifte bulunacak, belki kendi dairesine, kısacası iktidarın merkezine katılmasını isteyecekti! Vay canına, bu kokteyller amma kuvvetliymiş, başı dönüyordu. Ama nahoş değil, hiç nahoş değil, diye gülümsedi sevdalı bir edayla.

"Evet monşer, beni hayırlı bir iş için çağırıyor, inan bana dostum, göreceksin, seni temin ederim her şey çok güzel olacak. Hem bugüne bugün ben entelektüel bir insanım. Bu durumda harekat planımız, içeri giriyorum, eğilerek selam veriyorum ama abartmadan tamam mı, gülümsüyorum, şöyle hafif bir tebessüm, hiç aşırılığa kaçmadan. Bana oturmamı söylüyor, oturuyorum, bacak bacak üstüne atıp sohbet ediyoruz. Göreceksin, her şey yolunda gidecek. Lafı Filistin Yahudi Ajansı'na getiririm, ilgisini çeker. Yo, belki de canını sıkar, imalı konuşuyorum sanabilir. Senin anlayacağın önemli olan sevimli davranmak, biraz mizah, incelikli bir cevap, yerli yerinde hareketler, kolay lokma olmadığımı göstermek için Latince bir alıntı. Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomod, quando. Kıymetimin farkında olmalıyım, mesele bu. İnsanlar sadece kendine inananlara inanır. Sevecenlik, o tamam, ama bir bölümü çekip çevirebileceğimi anlasın diye hafif otoriter bir ton da lazım. Muhterem umumi kâtip muavini, şahsi görüşüme göre bu meselenin siyaseti şu şekilde özetlenebilir."

Şu okkalı umumi kâtip muavini unvanı amma uzundu, dili dolaşmadan söylemeye dikkat etmeliydi. Mümkün olduğu kadar hızlı söylemeli, ama heceleri yutmadan. Saat altı elli beş, meşum tedbiri alma vakti. Kendini azami rahatlatmalıydı ki kafası da rahat olsun.

"Hadi, çabuk!"

Bacaklarını iki yana açıp mutlu bir gülümseme, alkolden dumanlanmış gözlerle beyaz porselenin karşısına dikilip hafif rahatlama ürpertileriyle bir nutuk çekmeye koyuldu. Muhterem umumî kâtip muavini, yerli ırkların ıslahı hakkındaki fikirlerimi size açma imkânına kavuştuğum için mutluyum. Fikirleri şahsi tasarıyla değiştirip cümleyi baştan aldı. Bunun ardından, işini bitirince iki kez kıyafetinin malum yerinin düzgün durup durmadığını kontrol etti. Hatta bütün düğmelerini iliklediğinden emin olmak için önce düğmelerini açtı, her bir düğmeyi idrak ederek ilikledi, tam U.K.M.'nin yanına gireceği an tedirgin olup eli ayağı birbirine dolaşmasın diye.

"İlikliler, kesinlikle ilikliler" diye mırıldandı. Görüldü, tespit edildi ve resmen kontrolden geçirildi.

Yerine döndüğünde panik tekrar bastırdı. Çabucak iki bölümlü bir not mu yazsaydı? Küçük a, azarlanma durumu için muhtemel cevaplar. Küçük b, azar yememe durumunda geliştirebilecek konular. Evet, saklı tutacağı küçük bir kâğıt parçası. Yok, saat yedi sıfır üç, vakit kalmamış!

"Hepsi bir yana nasıl olsa beni işten atamaz, daimi sözleşmem var. Başıma gelebilecek en kötü şey kınama almak, o da Veve şikâyet ettiyse. Bundan böyle bütün işler anında bitecek."

Büyük bir telaşla saçını taradı, üstünü başını fırçaladı. Tekrar benzine bulandıktan sonra cebini dışarı çıkardı, yerine soktu, yeniden çıkardı ve pencerenin camında sonucu kontrol etti. Nihayet dudaklarında marazi bir gülümseme, cansız bacaklarla odadan çıktı. Buram buram benzin kokuları içinde o kadar aklı karışmış durumdaydı ki karşılaştığı memurları rütbelerine göre bir gülümsemeyle yahut eğilerek selamlamayı akıl edemedi, herkesle iyi geçinmeyi, kibarlığın bedava ve çok kâr getirebilecek bir şey olduğunu düstur bellemiş olduğu halde.

8

Birinci kata varıp ciğerlerine hava depolarken oturmakta olan kadını fark etti. "Saat yedi on dört, gidiyorum" dedi ona yanından geçerken durmadan, sonra koltuğuna rahatça yayılmış, bir polisiye romana kendini kaptırmış olan baş mübaşire yöneldi. "Randevunuz var mıydı?" diye sordu Saulnier hem sevecen hem temkinli bir tonla. Olumlu cevap alınca şefkatle gülümsedi, zira randevusu olan memurları severdi. Adrien kadına dönerken baş mübaşir kalktı, itibar ve saygıyla cilalanmış cana yakın bir papaz edasıyla kalem müdürüne Mösyö Deume'ü haber vermeye gitti. Ariane durmadan ceketinin düğmelerini çözüp iliklemekten vazgeçirmek için kocasının elini tuttu. Kocası fark etmedi bile.

"Söylesene, içinden ne geçiyor" diye sordu Adrien.

Cevabı duymadı ki zaten olumsuzdu. Saat yedi on yedi. Birden U.K.M.'nin cumartesi sabahları gelmediğini öğrendiği içine doğdu. Panik içinde kadının yanma, Güney Afrika Birliği'nin hediyesi örgü deri koltuklardan birine çöktü. Bir dizi titreyerek bir suaygırı derisine oturduğunu mırıldandı belli belirsiz, suaygırı derisi, suaygırı derisi. Ayrıca bir de Valescure'deki hastalık izni vardı! Belki biri onu Monte-Carlo ruleti oynarken görüp gammazlamıştı!

Yedi on dokuz. Mübaşir üzerine yürüyünce gözleri kırpışarak, U.K.M.'yi her gün gören, efendinin nuruyla aydınlanmış bu düşük rütbeli karşısında saygıyla kalktı. "Pekâlâ, gidiyorum" dedi Ariane'a. "Beni beklersin değil mi?" Görüşmeden sonra yanında duruma göre belki onu avutacak biri, belki bir hayran kitlesi olsun istiyordu.

Gelgelelim Saulnier ondan beklemesini istedi sadece, umumî kâtip muavini halen Büyük Britanya sefiri hazretleriyle görüşmekteydi, fakat uzun sürmezdi, sefir hazretlerinin daha sonra umumî kâtiple görüşmesi vardı. Bunca şaşaa karşısında Adrien Deume Saulnier'ye tevazu ile gülümsedi, bir sis bulutunun ardından onun bugün havanın ne güzel olduğunu, sonra bu yakınlarda Corsier'de satın almış olduğu şirin kır evini anlattığını duydu. Ah tabiat, hayattaki tek hakikat buydu, açık hava sağlığın temeliydi, hem gürültü de yoktu. Mübaşir belki de daire ataşeliğine doğru yürümekte olan bu genç adama iyi davranmaya bakıyordu. Adrien, Saulnier'nin sevecen sözlerini anlamadan dinliyordu, Saulnier ise müstakbel bir müttefiki ve muhtemel bir hamiyi cebe attıktan sonra romanına geri döndü.

Birkaç dakika sonra boğuk bir zil sesi duyuldu ve mübaşir görev bilinciyle titreyerek harekete geçip umumî kâtip muavininin odasına seğirtti. Girmesiyle ehalin kapısını açık tutarak dışarı fırlaması neredeyse bir oldu. "Mösyö Deume", diye seslendi hayırhah bir ciddiyet ve ona eşlik eden inançlı, dost bir gülümsemeyle, anlamı da galiba şöyleydi: "İkimiz iyi anlaştık, sizi öteden beri pek sevdiğimi bilirsiniz." Sağ eliyle kapının tokmağını tutuyor, hafifçe eğilmiş, sol elinin kendinden emin, dairesel hareketiyle adeta bu çok beğenilen genç adama içeri girmesine izin vermekten mutlu olduğunu, hatta dahası içeri girmesine yardım etmekten keyif duyacağını anlatıyordu.

O dakika ayağa fırlayan Adrien Deume birden ihtiyacının geldiğini hissetti. Tanrım, nasıl da canı istiyordu! Yapacak bir şey yok, tutacaktı. Ceketini son bir kez ilikledi, bilmediği farklı sebeplerden dolayı ilikledi – zira ceket bu kapalı haliyle bir cemiyet adamı olduğuna dair o tuhaf inancını iyice pekiştiriyordu; çünkü terzisinde takım elbise denerken sonunda hep düğmeleri ilikli ceketin sevgili hatlarını daha iyi ortaya çıkardığına, cazibesine cazibe kattığına karar verirdi; çünkü kapalı bir ceket nihai bir koruyucu zarftı; çünkü bir kavga sırasında kıyafetleri uçuşan bir adam altta kalmış demekti; çünkü on yaşındayken onu komşu kızıyla "ayıp şeyler" yaparken yakalamış olan teyzesinin azarı Adrien'in yüreğine korku salmıştı; çünkü şu resmi anda son bir kontrole cüret edemiyordu ve beklenmedik uygunsuz bir durum varsa düğmeleri ilikli ceket bu skandalın üzerini örterdi.

Kaderine doğru yürürken istemsiz bir hareketle düğümünü sıkıştırarak kravatına daha bir hava verdi. Karısını unutmuş, zihni korkudan bomboş kalmış, dudaklarında temiz, saf bir gülümseme, can çekişmekte olan bütün güçleriyle yüzüne zeki ama ciddi, asil ama canlı, kültürlü ama meraklı, ciddi ama hayranlık dolu, saygılı ama muteber ve ilgi çekici bir ifade oturtmaya uğraşıyordu, ama daha önemlisi amirinin ifade edeceği soylu, dikkate değer, verimli, anında not edilmeye ve kanun hükmünde kullanılmaya layık kutsal görüşlere daha şimdiden ilgili görünmesiydi, amirinin davasına ve bütün milletlerarası dava ve meselelere kendini adamış olan genç memur katıksız bir saygı ve görgüyle, idarecilere özgü sevimli bir canlılıkla kutsal mekâna koştu, karnında ise anlaşılmaz, yersiz ve hakikaten adaletsiz bir arzu kıpırdanıyordu.

Tanrım, amma uzaktı bu kapı! Adrien Deume bilinçsizce, başı dönerek, esaret tutkusuyla adımlarını hızlandırdı, milletlerarası işbirliğine inancı tamdı, ama aynı zamanda ilahi yahut insani, uçuk ya da trajik daha başka konulara hemen oracıkta tutkuyla bağlanmaya da hazırdı; terfi, özel görev ve tatil mucizesini, ama aynı zamanda uyarı, şikayet, kınama, terfi durdurma, rütbe indirimi, önceden uyarmadan görevden el çektirme ve işten çıkarma şimşeklerini bereketli ellerinde tutan kişinin hoşuna gidecek her şeye. Hem tapınır

hem kafası karışmış vaziyette, havada yüzercesine, düşünceler içinde içeri girdi, gözlerini kaldırdı, kocaman odanın en dibinde umumî kâtip muavinini gördü, kendinden geçti.

Saulnier dini bir görev gibi kapıyı kapadı, birkaç adım attı, Ariane'a gülümsedi, sevimli ve yetenekli bir memura eşlik ettiğine göre hoş biri olmalıydı bu. Birden arkasını döndüğünde kapının aralık kaldığını fark etti. İleri atıldı, sevgili kapı kanadını bir anne özeniyle kendine çekti. Azametli kaşlarıyla hıncını emrindeki günah keçisi Octave'dan çıkardı, gevşek tavırlı, kansız, çöp gibi, uzun bir oğlan.

"Seni gidi serseri" diye fısıldadı hıncından çarpılmış ağzıyla alçak sesle, "niye beni uyarmadın? Her şeye ben mi dikkat edeceğim? Patron soğuk alsa umurunda değil, öyle mi?"

Sonra Ariane'a tekrar gülümseyerek ayağıyla Octave'ın nasırını iyice ezdi, o da hiç sesini çıkarmadan sandalyesini uzaklaştırıp ağır ağır kâğıtları katlayarak şekiller yapmaya devam etti, tahmin edilebileceği üzere amirininkilerden daha küçüktü bu kâğıtlar. Ariane kalktı, kocasına onu aşağıda, büyük salonda bekleyeceğini iletmesini rica etti. Saulnier bir papaz edasıyla sonsuz bir anlayışla eğildi, oturdu ve terini kuruladı, çünkü yorulmuştu. Sonra cebinden tarağını çıkarıp kepekleri toplamak üzere serilmiş bir kâğıda kısacık fırça saçlarını taradı. Kepekler yeterli sayıya ulaşınca sevinip üzerlerine üfledi. Sonra aniden içine dolan çılgınca bir çalışma arzusuyla bir kalemi büyük model bir Brunswick'e taktı, Octave aletin kolunu çevirmeye davrandı. Amir kölesini arada bir durdurup kalemin ucunu kontrol ediyordu. Nihayet beğenince sol elini kaldırdı, Napolyon usulü bir "dur" çekip kalemi masaya bıraktı.

"Üç yüz elli" diye bildirdi, zira Milletler Cemiyeti Umumi Kitabeti'ne girdiğinden beri açmış olduğu kalemlerin çetelesini tutmaktaydı.

Oda kapısı açıldı, Adrien önce önden çıkmayı reddetmeye cüret etti, sonra da söyleneni yapmaya cüret etti. Katlayıp şekil yaptıkları kâğıtları yok etmiş olan mübaşirlerin bakışları altında iki memur salonda gezindi, büyük olan konuşuyor, küçük olan hayranlık dolu yüzünü Solal'e çevirmiş dinliyordu ki Solal birden onun kolunu tuttu.

Bu enfes dokunuş, bunca iyilik Adrien Deume'ü altüst etmiş, leziz bir akıl tutulmasına uğratmıştı. Şimdi tertemiz, ürkekçe, adeta ruh gibi şefin yanında yürüyor, yürüyor ve yürürken şaşırmaktan, adımlarını o asil adımlara uyduramamaktan deli gibi korkuyordu. İçlenmiş, aklı karışmış, hiyerarşik bir elin dokunuşuyla kendinden geçmişti, böyle bir temasın yumuşaklığını olduğu gibi hissedemeyecek kadar gerilmiş, ter dökerek ve gülümseyerek, bütün ruhuyla dinleyip hiçbir şey anlamaksızın uslu uslu, kayan adımlarla ilerliyordu. Gönlünü kaptırmış, tinselleşmiş, kadınsı, titrek ve hafifti, adeta altüst olmuş bir bakire, sunağa götürülen ürkek bir gelin gibi amirinin kolunda yürüyordu, yüzündeki ergen tebessümde zarif bir cinsellik vardı. Samimiydi, bir müdürle samimiydi, nihayet şahsi ilişkileri vardı! Ah o ellenmiş kolunun verdiği saadet! Ömründeki en güzel andı bu.

9

Yalnız kaldığında Adrien Deumee'e ilk yanaşan Saulnier oldu, her zamankinden daha tatlı bir dille Madam'ın mesajını iletti. Amirine duyduğu sevgiyle hâlâ gülümsemekte olan genç memur adeta bir rüyada gibi aşağı indi. Zemin kata vardığında hep aynı tebessümle, bir mutluluk sureti gibi karısını görmeden önünden geçip gitti. Kadın koluna dokununca döndü, tanıdı.

"Ah" dedi.

Ariane'ı kolundan tuttu, o inanılmaz sevinçle bağırmamak için kendini zor tutuyordu. Sohbete dalmış olan çıkmakta geç kalmış iki diplomata her zamankinden daha büyük bir sevgiyle bakarak –çünkü bu doğruydu, hiç olmadığı kadar seviyordu onları!– kadını asan-

söre götürdü, girişte ona öncelik vermeyi unuttu, düğmeye bastı, gözlerini kapadı.

"Ah" dedi yine.

"Ne oldu? Kötü mü hissediyorsun?"

"A kademesinden biri" diye açıkladı boğuk bir sesle. "Yok, burada, asansörde olmaz. Odamda, yalnız kalınca."

"Durum şu" diye başladı koltuğuna gömülüp heyecanını yenmek için piposuna abanarak, "evet, bu tam bir peri masalı. Ama sana her şeyi en başından anlatmalıyım. (Duman içinde kalmıştı. Ağlamak yok, elde ettiği zaferi umursamaz görünmeli. Yüzüne fazla bakmamalı, yoksa Ariane'ın gözlerinde okuyacağı hayranlık göğsünde hazır bekleyen hıçkırıkları anında su yüzüne çıkarabilir.) Neyse, içeri giriyorum, akıl almaz derecede muhteşem bir çalışma odası, Gobelinler vesaire. O müthiş klas masanın arkasında gayet gösterişli, taş gibi bir yüz, içe işleyen bakışlar, sonra birden bir tebessüm. Sana yemin ederim bir anda kalbimi çeldi, inanılmaz bir cazibesi var. Ah, böyle bir adama canım feda! Neyse efendim, tebessüm, sonra sessizlik, ama haylice, belki iki dakika! İtiraf edeyim pek rahat değildim, ama neylersin, o düşünürken konuşacak halim yoktu ya, ben de bekliyordum. Sonra birden akla gelmedik bir şey oldu. Düşünebiliyor musun, ansızın ona diyecek bir şeyim olup olmadığını sormasın mı! Şaşırdım, tabii ki hayır dedim. Dedi ki, o da tam böyle düşünüyormuş. Doğrusunu istersen ne kastettiğini anlamış değilim ama önemi yok. Bunun üzerine ben de, aptal değilim ya, kabul edersin ki gayet nadir bir kıvraklıkla yakaladığım fırsata sıkı sıkı yapıştım ve aslında bir maruzatımın olduğunu söyledim, emrinde hizmet vermekten duyduğum sevinci dile getirme imkânına kavuştuğum için çok mutlu olduğumu söyledim – her ne kadar uzaktan da olsa, diye ekledim kurnazca, onun dairesine girmeyi ima ettiğimi anladın mı? Uzun lafın kısası yağlama ballama. Bunun üstüne dereden tepeden konuşmaya daldık, milletlerarası siyaset, Briand'ın son konuşması, ben her seferinde diyeceğimi diyorum, kısacası bildiğin sohbet. Üstelik o muhteşem çalışma odasında, Gobelinlerin karşısında geçiyor sohbet, yani eşitler arasında, bir bakıma sosyetik bir sohbet. Güzel, ama dur, henüz bitmedi, dahası var. Düşün hele, birden bir kâğıt alıp bir

şeyler yazıyor, ben de patavatsız görünmemek için pencereden tarafa bakıyorum. Derken kâğıdı bana veriyor. İdari daireye yazılmış! Üzerinde ne yazıyordu biliyor musun? Sıkı dur, söylüyorum. Terfi ettiğim! (Derin derin soluk aldı, gözlerini kapadı, açtı, uç veren bir hıçkırığı bastırmak için piposunu tekrar yaktı, maçoluğundan ödün vermemek, heyecandan titreyen dudaklarıyla başa çıkabilmek için arka arkaya nefesler çekti.) Uzun lafın kısası, umumî kâtibin kararıyla Mösyö Adrien Deume bir hazirandan itibaren geçerli olmak üzere A kademesine terfi etmiştir! İşte bu kadar! Kâğıdı elimden aldı, imzalayıp giden evrak kutusuna koydu! Benim için Sir John'un fikrini bile sormadı! Kısacası doğrudan seçim, istisnai bir işlem! Eee, ne diyorsun?"

"Muhteşem bir şey."

"Muhteşem tabirine katılıyorum! Düşünebiliyor musun, durup dururken A sınıfına kapağı atmışsın! Üstelik dikkatini çekerim, hiçbir talepte bulunmadığım halde! Düşünebiliyor musun, ne biçim bir adam yahu, birkaç dakikada insanın ciğerini okuyor, ne de olsa bu akşamüstü onunla olsun olsun dört-beş dakika konuşmuşumdur, bu kadarı yetmiş demek ki, kiminle aşık attığını anlamış, hemen birtakım sonuçlara varmış! Parlak bir psikolog, değil mi? Hem de asil huylu! Biliyor musun, şu antisemitizm meselesi var ya, itiraf edeyim hiçbir şey anlamıyorum, beni aşıyor! Bergsonları, Freudları, Einsteinları çıkarmış bir soydan bahsediyoruz! (Islak şapırtılarla pipodan bir nefes.) Evet evet, anladı kiminle aşık attığını! Eee, yok mu beni tebrik etmek?"

"Evet, tabii, terfiini tebrik ederim". Bir sessizlikten sonra ekledi, "O kadar hak etmiştin ki."

Sevinçten içi içine sığmayan Adrien'in dudaklarında beliren tebessüm, kolye sakalının altında ter damlacıklarının boncuklandığı suretini iyice toparlak yaptı. Bütün kalbiyle Ariane'ı kucakladı, sonra burnunu sildi. Ah, ne şık şeydi insanın şık bir karısının olması! Leke çıkarıcıya bulanmış mendili yerine koyup koltuğuna gömüldü.

"Tüh yahu, birinci katta kalıp beni bekleseydin keşke, kol kola, ahbap çavuş misali, sohbet muhabbet dışarı çıkarken görecektin bizi! Düşünebiliyor musun, Sir John'un koluna giren kol bu kulunu-

zun koluna da girdi! Ha, yeri gelmişken benden ayrılırken sana saygılarını iletmemi istedi. Evet evet, saygılarımı dedi. Aslında seni tanımadığını düşünürsek büyük kibarlık bence. Uzun lafın kısası iyi terbiye görmüş bir beyefendi. (Kadının yanağına bir fiske vurdu.) Uzun lafın kısası Rianunet'cim, bugüne bugün haziranın birinden itibaren A sınıfıyım! Haziranın biri bütçe meselesi yüzünden, kadronun boşalmasına daha bir ay var, Sundar gidiyor, Hindistan'da muhaberat dairesinin başına geçecek, ister istemez müdür unvanıyla, bildiğin arpalık, şanslı adammış!. A diyorum, aklın alıyor mu? Düşünsene, senelik yirmi iki bin beş yüz elli minik altın, tabii bu başlangıç, üstüne bir de senelik zamlar var! Ayrıca moral bakımından müthiş bir şey! Çünkü A, bir Şark halısı demektir, içi yün deri ziyaretçi koltuğu demektir, B sınıfı memurlarınki gibi raf değil anahtarla kilitlenen camlı kütüphane demektir! Yüksek memur havası verir bu! (Heyecandan yerinde duramıyor, farkında bile olmadan bir dosyanın sayfalarını çevirip kapatıyor, bir başkasını eline alıyordu.) Niye deri koltuk, anlarsın ya, A sınıfı memurun çok daha fazla geleni gideni olur, siyasi sorumluluklar getiren bir mevkidir bir kere, sohbetler, durum değerlendirmeleri. Düşünebiliyor musun, ayrıca artık duvara bir-iki modern tablo asmayı da hak sayabilirim kendime! A sınıfı bir memur kendinde her şey hak görebilir! Figüratif değil, soyut tablolar! Çalışma masamın üstünde de misafirlik lüks sigaralar için telkâri bir kutu! Servis şefine benzersin. Masaya da U.K.M.'nin imzalı bir resmi! Bunu usulca isteyiveririm ondan. Koluma girip dolaşan bir adamdan fırsat yakalarsam bir fotoğraf da isteyebilirim, değil mi ya?"

"Evet, belki."

"Sadece belki mi?"

"Kesinlikle evet diyecektim."

"Ha, tamam. Yani sence fotoğraf isteyebilirim, öyle mi?"

"Evet, sanırım."

"Tamamdır. Hem ayrıca düşünsene hele, Mandalar Daimi Komisyonu üyeleriyle ilişkilerimde bambaşka bir telden çalacağım. Volpi'yle konuşursam, yani reisle, kendisi bir markidir, bu da başka türlü bir itibar sağlar. Ya kapıma dizilecek olan misyonlar! Çünkü A

sınıfından birine ustalık ve diplomasi, incelik ve genel bakış isteyen siyasi işler verilir! (Birden alnına vurdu.) Ah, hale bak, en önemli şeyi unuttum! Baktım keyfi yerinde, demiri tavında döveyim deyip akşam yemeği davetimi yaptım! Kabul etsin diye senin de çok seveneceğini vesaire sana sormadan söyledim, hatta onu görmeye gideceğimi bildiğin için akşam yemeğine davet etmem için ısrar ettiğini bile söyledim, kısacası bir bakıma centilmenliğine oynadım. Fena fikir değil ha? Neylersin, bazen biraz diplomasi şart. Bunun üzerine o da kabul etti, ama ancak haziranın birine, yani bir ay sonra, daha önce vakti yokmuş, tahmin edersin, peşinde çok insan var! Tabii haziranın birini A sınıfındaki ilk günüm diye seçmiş de olabilir, öyleyse çok ince düşünmüş demektir, sence de öyle değil mi? Baksana, her yemeğe ayrı bir şarap gerekecek. Fişlerimin arasında en iyi yılların bir listesi var. Şekerim sen de abiye giyinirsin, gece elbisesi, şaka değil, bir A sınıfının hanımısın! Masada haliyle o senin sağında, sende akılları baştan alan cömert bir dekolte! Böyle önemli birini yemeğe aldığımıza memnun musun Rianunetim? Hiçbir şey söylemiyorsun?"

"Başım ağrıyor, eve gitmem lazım" dedi Ariane ayağa kalkarak.

"Elbette, tabii, hemen götüreyim."

"Yok, yalnız kalmaya ihtiyacım var. Epey rahatsızlık çekeceğim."

Adrien ısrar etmedi. Bu ürkütücü cümleyi telaffuz ettiğinde ayağını denk almak gerektiğini bilirdi, aylık tehlike işareti, şüphecilik, huysuzluk, vara yoğa ağlama sinyali. Damarına basmaya gelmezdi, hele bir önceki gün. Sinirine hâkim olacaksın, her şeye olur diyeceksin, şirin görüneceksin.

"Tamam hayatım" dedi böyle durumlarda hepimiz gibi öngörülü ve ketum davranarak ve kardeşlerim, kadınlığın esrarengiz ejderhasının kapıya dayanması yakınken hepimiz gibi boyun eğerek.

"Haklısın meleğim, eve gidip bir banyo yapmak sana iyi gelir. İyi ki arabayla gelmişsin. Aspirin almak istersin belki, aspirinim var burada. İstemez misin? Pekâlâ şekerim, nasıl istiyorsan öyle olsun. Bu durumda ben biraz daha kalayım, saat sekizi beş geçiyor ama ne yaparsın? Her şeye rağmen şu rapora girişmem lâzım. Ben çok geç gelirim eve, on bire doğru, hatta belki gece yarısını bulur, ama olsun. A

sınıfının asaleti icabı! (Dil hızla görünüp kayboldu.) Aşağıya kadar geçireyim mi seni?"

"Hayır, teşekkürler."

"Tamam. Öyleyse hoşça kal canım. Anneciğimle babacığıma da elde olmayan sebeplerden buradan çıkamadığını söylersin, ama terfiimden bahsetme, ilk söyleyen ben olmak istiyorum."

Karısı çıktıktan sonra İngilizlerin raporuna kafasını gömdü. Ama dördüncü sayfada başını kaldırdı. U.K.M.'nin imzalı fotoğrafını buradaki masasına mı koysaydı, yoksa eve, salona mı? Masa üstünde Veve'nin çenesini kapatmış olurdu, ama tabii ki evde, salonda müthiş duracağı açıktı, misafirler onun kimlerle düşüp kalktığını anlasındı. Her çözümün iyi bir tarafı vardı. Acaba iki adet imzalı resim mi isteseydi? Yok canım daha neler, o kadarı tuhaf kaçardı.

"Evreka!"

Tabii ya, çok basit, eve misafir beklediği günler fotoğrafı masadan alır çantasına atıp götürür, misafirler gelmeden salona asar, ertesi gün çalışma odasına geri getirirdi! Bir taşla iki kuş! Saat kaç olmuş? Sekiz on dokuz.

Raporun kapağını kapadı. Yok, olacak gibi değildi, korkunç karnı acıkmıştı. Veve efendinin gönlü olsun diye açlıktan ölecek hali yoktu ya canım. Kıçının kenarı şu Colonial Office'in olmadık icatlarından daha önemli şeyler vardı hayatta. Olup biteni öğrendikleri zaman babacığıyla anneciğinin yüzünün alacağı şekil vardı mesela! Eve gidince önce üzülmüş gibi yapmalı, rütbesinin düşürüldüğünü, artık sadece yardımcı dairelerden birinde çalışacağını söylemeli, sonra birden haykırarak haberi vermeli! Kucaklaşmalar! Anneciğin gözyaşları! Şampanya! Rapor da beklesindi! Neticede dört hafta sonra A sınıfına geçecekti! Moral bakımından çoktan geçmişti bile! Veve de malum yerimi yesin! Ona yorumlarını sunacaktı, ama kendi istediği vakit, A sınıfı vaktiyle! Telefonu alıp kapıcının numarasını çevirdi.

"Mösyö Deume için bir taksi, derhal" diye emretti boğuk bir tonla, sonra almacı hırsla yerine bıraktı.

Saçı başı iyice dağılmış vaziyette kapıyı arkasından çarpıp çıktı. Koridorda B takımından bir meslektaşına rastladı, iri yarı işgüzar bir adam, yakın zamanda Milletlerarası Çalışma Teşkilatı'ndan gelmiş,

eski alışkanlıklarından da vazgeçmemiş, akşamın sekiz-dokuzuna kadar Saray'da kalıyordu. Ayrı bir dostlukla selamladı onu, içi yana yana büyük haberi patlamamayı başardı. Aman tedbirli ol, hiç belli olmazdı. Bir terfi atama tablosunda ilan edilene kadar hiçbir şey kesin sayılmazdı, iptal da edilebilirdi. Dolayısıyla şimdilik ağzımızı sıkı tutuyoruz, kimseye bir şey söylemiyoruz ki entrika çevirenler, karşı çıkanlar olmasın. Haziranın birinden itibaren arayı kapatırız. O zaman Chrysler'den de kurtulur, Cadillac'ı alırız! Ariane'a da tamamen ona ait bir Fiat! Bugün pek bir sevimliydi, değil mi? Olur tabii, kadınlar galipleri sever, bunu herkes bilir.

"Karşındakini görüyor musun" diye fısıldadı asansör aynasındaki suretine. "Bu, monşer, bu bir A sınıfı mensubudur!"

İkinci Bölüm

10

Adrien Deume arabasını bir hamlede iki Cadillac'ın arasına çekivermenin gururuyla memnuniyetle iç çekti. Anahtarı çıkardı, camların kapalı olduğunu kontrol etti, çıktı, kapıyı kilitledi, iyice emin olmak için kapının kolunu defalarca yokladı, arabasına şefkatle baktı. Göz alıcıydı Chrysler, gümbür gümbür kalkışlar yapardı. Tatlı ama asabi, ötesi yok. Kolunun altında koca bastonu, seçkin memurlara has çantasını büyük bir ciddiyetle taşıyarak enerjik adımlarla yürümeye koyuldu. Günlerden yirmi dokuz mayıs, salı. Üç gün içinde, haziranın birinde yirmi beş bin beş yüz elli lirayla başlayıp, yirmi altı bin tavanla her yıl zam alacak bir A sınıfı mensubu olacak! Azımsanacak gibi değil ha?

Büyük salona varınca umursamaz bir edayla atama tablosuna yöneldi, kimsenin bakmadığından emin olduktan sonra tıpkı önceki günlerdeki gibi terfiini ilan eden harika kelimelerin doya doya tadını çıkardı. Gözleri kamaşmış, derinden sarsılmış vaziyette, ilahi bir varlığın karşısındaki bir ermiş gibi dakikalarca baktı yazıya, derinden anlayarak, iyice sindirerek, başı dönene kadar gözlerini ayırmamacasına. Evet, bu kendisiydi, ta kendisiydi şu Deume, şu A sınıfı mensubu, bir hazirandan itibaren geçerli olmak üzere. Üç gün içinde A sınıfı olacaktı! Bu mümkün müydü? Evet ya, verilen söz tam karşısındaydı, olanca ciddiyeti ve resmiyetiyle!

"Seni gidi kıymetli şey" dedi onu işlerine götüren asansörün aynasındaki yüzüne.

Dördüncü katta asansörden çıktığında uzaktan Garraud'yu fark etti ve alacağı iltifatları düşünerek keyiflendi. Ne var ki zavallı bir B sınıfı mensubu olan Garraud sahtekârlık yapacak cesareti bulamayarak onu tebrike mecbur kalmamak için gerisin geri döndü. Buna karşılık az sonra karşılaştığı, kısa süre önce A'ya terfi etmiş olan Castro pek hararetle tebrik etti. Biri çiçeği burnunda, biri eli kulağında iki A sınıfı memur dostça sohbet ettiler, Castro korkunç baş ağrılarından şikâyet ederken Adrien hemen kendi doktorunu tavsiye etti, Cenevre'nin bir numarasıydı, tıpkı Cenevre'ye ait olan her şey gibi. Sonra Kitabetin yüksek kademelerini ve sürekli düzeni bozup tekrar kurma saplantılarını ihtiyatlı bir dille eleştirdiler. Bir önceki yıl lağvedilmiş olan Kültür Dairesi'ni kalkıp yeniden kurmuşlardı, büyük ihtimalle önümüzdeki sene tekrar kaldırmak üzere. Karşılıklı anlayışla gülümseyip dostça el sıkıştılar.

"İyi adam şu Castro, pek cana yakın" diye mırıldandı Adrien odasının kapısını arkasından çekerek.

Evet, Castro'yu acil davet edilecekler listesine yazmalıydı. Buna karşılık artık itibar zedeleyici konumdaki bütün B'leri listeden silmeliydi. Bir bakanın yeğeni olan Kanakis hariç, hem zaten o küçük domuz çok geçmeden A'ya terfi ederdi. İş ceketini çıkarmak için küçük dolabı açtı, vazgeçti. Yo, üç gün sonra A sınıfına mensup olacak bir adam eski püskü bir ceketle komik duruma düşmemeliydi. Bir A

sınıfı mensubu daima etkileyici görünmeliydi. Olduğu yerde bir döndü, sonra oturdu, mutluluğunu seyre daldı.

"Vay canına, resmi terfi diyorum sana, ilan edilmiş, vay canına, artık geri dönüş yok, faka bastırdım onları! Artık itiraf edebilirim dostum, terfiim ilan edilene kadar yüreğim hep ağzımdaydı! Anlarsın ya, bu işler hiç belli olmaz, son dakikada ne dolaplar döner! Ama şimdi ilan edildi dostum, kesinkes! Heyhat sevgili Veve, o hapı mecburen yutacaksın. Üstelik monşer, Umumi kâtip muavini haziranın birinde bana yemeğe gelmek istiyor! Üç gün içinde, anladın mı Veve? Sana yemeğe geliyor mu? Bence zor! Biraz daha kahve alır mısınız muhterem umumî kâtip muavinim? Yok, bu olmadı, fazla içli dışlı durdu, ne de olsa ilk gelişi. Biraz daha kahve alır mısınız muhterem beyefendi? Yok, bu da olmadı. Biraz daha kahve? Rahat bir gülümsemeyle, evet, aynı dünyanın insanları olarak. İşin can sıkıcı tarafı anneciğimle babacığımın da yemekte bulunacak olması. Tanrım, Brüksel'den dönüşlerini erkene alma fikri hiç güzel değil! Türlü türlü gaflar yapacaklar, en azından babam kesin. Neyse, ne yapalım, Umumî Kâtip Muavini kendi kendini yetiştirmiş bir adam olduğumu görmüş olur. Hem Ariane olacak, o telâfi eder. Hadi bakalım, iş başına!"

Gönülsüzce İngilizlerin raporunu önüne çekti, sonra geri itti. Yok, sabah sabah bu koca işe kesinlikle kendini veremezdi, ruh hali meselesi. Yapacak bir şey yok, elde olmayan sebeplerden. Hem zaten saat neredeyse on bire yirmi vardı. Bu cüssede bir işe başlamak için çok geçti. Öğleden sonra arayı kapatırdı. Fakat sevgili dostum, bundan böyle sabahları vaktinde gelinecek, dokuzu çeyrek geçe kesinlikle geçirilmeyecek. Tamam, anlaşılmıştır. Ama mücbir sebeplerden olağanüstü bir gecikme olursa şapka, baston ve çanta arabada bırakılmalı. Böylece giriş kapısından geçtiğin anda dört dörtlük memur gibi görünürsün. Bu da tamamdır. Şimdi koridorda küçük bir gezintiye çıkalım ki hafif bir iş için ilham gelsin, ruh haline uygun eften püften bir şey. Hem zaten belki de tuvalete gitmesi lâzımdı. Buna yerinde karar verecekti. Odadan çıkıp bakışlarında bir hüzünle ağır ağır gezinmeye koyuldu, çünkü çalışmadığı için samimiyetle ıstırap çekiyordu, masasında insafsızca, bütün heybetiyle bekleyen İngilizlerin şu raporu zihnini ele geçirmiş gibiydi.

Her zamanki gibi dolu olan tuvalette iktisat dairesinin müdürü Johnson'la her nasılsa yan yana düştü, Johnson dostça günaydın dedi ona. Büyükbaşların devamlı akan muslukların önünde durup bir anda mevkidaşları, yoldaşları haline gelen astlarına dostça gülümsediği bu rahatlama mekânında sevecen bir eşitlik hüküm sürerdi. Büyük bir ciddiyetle umumi helalarda dikilmiş birlikte tefekkür eden, sürekli bir azalma duygusuyla bazen istemsizce ürperen katılımcıların yarım daire şeklinde dizildiği bu ayinden dostça bir birlik ve uyum, bir ruh birliği, eril bir masonluk, gizli bir kardeşlik havası yayılırdı. Sonuç olarak Adrien tuvaletten neşesi yerine gelmiş, çalışmaya hız vermeye karar vermiş olarak çıktı.

"Şimdi de sıra Kamerun'un taahhütlü mektubunda!" diye ilan etti odasına döner dönmez. Masasının başına geçip, "Çalışmak hayatın mukaddes kanunudur" dedi şatafatla, sonra Kamerun dosyasını hevesle açtı. Ellerini kulaklarına yapıştırıp işe yoğunlaştı. Nasıl başlasaydı? Mektubunuzu aldığımı bildirmekten onur duymaktayım vesaire mi, en samimi teşekkürlerimi sunarım vesaire diye mi? Doğru tonu bulmak için gözlerini kapadı. Gelgelelim kapı iki kez çalındı ve ağlamaklı suratı, gevşek kravatıyla Le Gandec içeri daldı. Yaranmak, şirin gözükmek niyetiyle bir asker selâmı çaktı.

"Saat on bir generalim, tören vaktidir" diye bildirdi, esprili ve muzip görünmek için son kelimede dudaklarını büzerek. "Bir kahve içelim mi?"

"Müthiş bir fikir" dedi Adrien, dosyayı anında kapatıp ayaklanarak. "Gidelim de bir kafede karnımızı doyurup güç toplayalım."

Her sabah aynı saatte hep yaptıkları gibi asker adımlarıyla mola yerine gittiler. İkisi de mutluydu. Le Gandec, müstakbel bir A kademesi mensubuyla görünerek itibar topladığı için, Adrien sıradan bir tali daire memuru olan Le Gandec'in yanında kendini üstün hissedip zevklendiği için. Bu zavallı adamcağızın varlığı içini gıcıklıyor, onu cazip, derin, küstah bir beyefendiye çeviriyor, mütevazı yoldaşını aşağılamak, sorularını tekrar ettirmek için kasten dikkatsiz davranıyordu. Bir bakıma küstahlıktan ileri gelen sağırlığın üstadı Huxley'den gördüğü eziyeti zavallı Le Gandec'e aynen çektiriyordu.

Kafede, bölümün iki güzel sekreterinin masasına oturdular. Kadınlardan içi gıcıklanan Adrien gözleri parlayarak "Çok koyu bir espresso lütfen, beynimin kapasitesi artsın diye" dedi, sonra cinaslı bir söz oyunu yapmayı başardı, dengelemek için de Horatius'tan bir alıntı yaptı. Şımartıldıkça kıkır kıkır gülen bu iki astıyla, onların hayran bakışlarını hissederek şakalaştı, hem afacanlık hem Don Juanlık tasladı, zihnini okumak için birinin fincanından bir yudum içti, flört havasında ötekinin ekmeğinden bir ısırık aldı. Kısacası diğer üçünün kayıtsız şartsız saygısıyla şişmiş, ortamın önemli adamı olmanın şehvetine gark olarak pırıl pırıl parlıyordu. On biri yirmi geçe, küçük hanımların hesabını ödemek için ısrar edip dörtlünün efendisi olarak birden ayaklandı ve gitme sinyalini verdi.

"Ey çalışmak, mukaddes kanunu âlemin, esrarın tamama erecek" diyerek gülümsedi sekreterlere.

Masanın başına oturdu, yanaklarını şişirdi, dudaklarıyla çocukça sesler çıkararak eğlenmeye koyuldu. Ardından alnını sumene yasladı, iç karartıcı bir ezgi tutturup başını sağa sola yuvarlamaya başladı. Derken bir kolunu masanın üstüne kıvırdı, sol yanağını koluna dayadı, gözlerini kapadı ve arada bir başı yana yatık halde bir fondan atıştırmak için durarak alçak sesle hayallere daldı.

"Heller Petresco yemekte gayet iyiydi, Veve'nin başka yere sözüm var demesi de hikâye, terfi etmeme sinirlendi, umurumda değil omzumu sıvazladılar bir kere, Kanakis meşgulüm derken doğru söylüyordu, Rasset'lerin teyzeleri rahmetli oldu diye gelememiş olması can sıkıcı, bu da doğru çünkü ölüm ilanını gördüm, kadın da ölecek zamanı buldu, neyse, zamanlama dersi olsun bana, acilen briç öğrenmek lazım o zaman üstlerini de davet edebilirsin, muhterem müdürüm pazar öğleden sonra briçe oturacağız, bize katılmaz mıydınız, iş bitmiştir, sonra davet etme sırası onlara geçer, briç iyidir, devamlı sohbet gerekmez ama aynı zamanda samimiyeti ilerletir şahsi ilişkiler, hem ayrıca kültürlü zarif bir ortam canım, şu sıralar bizimki pek rahat değil, Dietsch'i aramayı düşünüyorum dediğimde kopardığı kıyamet neydi öyle o adama ne yaptık ki ayağını kesti, yazık oldu çevresi çok geniştir, hem ayrıca orkestra şefi ağırlamak iyidir bizimki canını sıkmış olmalı, seyahate giderken götürülecek şeyler için iki

alfabetik dosya yapayım, A dosyası valize konulacak eşya, B dosyası konmuş olanlar, götürülecek eşyayı fişlere not etmeli hangi valize konacağını gösteren kısaltmalarla, kısacık bir seyahate bile götürülmesi şart olanlara kırmızı etiket, sadece uzun seyahatte lazım olanlara siyah etiket, yola çıkacağımız gün her bir eşyayı valizine koyduğumda A dosyasından fişini çıkarıp B dosyasına naklederim böylece kontrol altında tutmuş olurum, bu öğleden sonra kolları sıvarız iki metal klasör isteyeyim, ayrıca taş gibi vücudu var dostum canım her çektiğinde çıplak görebiliyorum üstelik, değer mi değer lütfen inan bana, müşavirlerin duruşu A sınıfı memurlara benzemez, müşavirlerin odalarında iki pencere olur, iki penceresi olunca kendini insan gibi hissedersin, evet A sınıfında çürümemeli, müşavirlik hem de acil tarafından."

Başını kaldırdı, etrafına dalgın gözlerle baktı, ansızın aklına düşen ölüm düşüncesini kovmak için ağzına bir bisküvi attı, saatine göz attı. On bir elli. Daha kırk dakika zaman öldürecek. Revire gidip tansiyonunu mu ölçtürseydi? Yok, en iyisi bekleme salonunda bir tur atmak. Bugün Altıncı Komisyon'un toplantısı vardı, çok siyasi bir komisyondu, ekâbirden bir sürü insan vardı.

"Hadi şekerim, gidip yeni insan tanıyalım."

11

Bekleme salonunda nazırlar, diplomatlar iş bilir havalarda ciddiyetle tartışarak geziniyordu, bu karınca yuvasındaki kısa ömürlü işlerinin ehemmiyetine, kendilerinin ehemmiyetine de inanmış olarak, gülünç bir resmiyet ve gösterişle eften püften görüşlerini ciddiyetle paylaşıyorlardı, hemen arkasından hemoroit bahsi sökün ediyor, ansızın güler yüzlü, sevecen oluyorlardı. Güç ilişkilerinin dayattığı kibarlıklar, sahte tebessümler, dostça tavırlar ve dudak kenarlarında hain kıvrımlar, asaletle sarmalanmış hırslar, hesaplar ve manevralar, övgüler ve kuşkular, yarın can çekişeceklerin işbirlikleri ve entrikaları.

İsveç baş delegesi hüzünle boyun bükmüştü, mekanik dev bir vinç gibiydi Lady Cheyne'in karşısında, Lady Cheyne ruh gibi çayını

içiyor, ardından sarsak bir rahatlıkla uzun, esnek, yanık kollarını iki yana bırakıyordu. Zarafetle bozulmuş iri kulakları, güler yüzü, pısırıklığı, çıkıntılı sırtıyla uzun boylu kambur bir akbaba, takma yakalı, romantik bir aktördü Lord Robert Cecil, Fransız heyetinin ufak tefek, göbekli, radikal başkanına müthiş bir golf hamlesini anlatıyordu, adam bu işten hiç anlamıyor ama oy zamanını düşünerek takdir ediyordu. Genç Chester markisi iyi niyetli bir ürkeklikle tebessümler ediyor, mahcup bir edayla Benès'e terbiyeli tavsiyeler kekeliyordu, *if I may say so*, öteki de şirin gözükmek ve borç işini zora sokmamak için fazlasıyla düzgün dişlerini gösterip duruyordu. Dünyaya tepeden bakan, iri kıyım at Fridtjof Nansen dinlemediği belli olmasın diye Times'in özel muhabirini sarkık bıyıklı kafasını hızlı hızlı sallayarak onaylıyordu. Lady Cheyne muhatabının seviyesine göre kibar sözleri hakkaniyetle dağıtıyor, burnunun iki yanından dudak kenarlarına inen, kibirli bir varsıllığa işaret eden çizgilerle gülümsüyordu. Altlar üstleri hayranlık dolu bir doymazlıkla dinliyordu. Keçi sakallı, hırçın bir hariciye nazırı bu kabul edilemess, ülkem asssla rassı gelmeyecektir, deyip duruyordu. Başında sırma türbanı, kül rengi elleri, kan oturmuş gözleriyle racanın biri hayallere dalmıştı. Milletlerarası işlerin kurdu Amerikalı bir kadın gazeteci bir hariciye nazırıyla söyleşi yapıyordu, bakanın dediğine göre bu yıl bir dönüm noktası olacak, milletlerarası siyasette iz bırakacaktı. Çın çın öten bilezikleri, broşlarıyla kalın bağa gözlüklü obez bir Hint dansçısına benzeyen, bundan otuz yıl önce genç, ürkek bir kralı piyasaya çıkarmayı başarmış, aynı zamanda bir şair olan, Bulgaristan'ın kadın delegesi itici kokular saçarak Bergson'un ruh takviyesinden bahsediyor, sonra ceketinin düğmesine yapıştığı Yunan delegesini ikna edebilmek için memelerini hoplatarak ısrarla uğraşıyordu. Güneş yanığı burnunu kaşıyıp duran umumi kâtibin güzel kâtibesi geçtiği yerde çiçek açmış armut ağacı kokuları bırakıyordu. Çok dil bilen, parlak genç kurtlar teklifsiz kahkahalar atıyordu. Kelebek gözlüğünü göğsüne tutturmuş, güzelce sabunlanmış, hijyen meraklısı Danimarka delegesi hanım, bakire bir ahlak timsali havasında telaşlı selamlara gecikmeli olarak cevap vermekte olan bir baş vekili dinliyordu, baş vekil diyordu ki bu yıl bir dönüm noktası olacak ve milletlerarası siyasette iz

bırakacak, kulakları dört açmış bir gazeteci de gizlice bunu not ediyordu. Umumi kâtip vekili bir gözünü kapayıp yanaklarını şişirmiş, köse harem bekçisi kılıklı Titulesco'nun kibar cümlelerinin altında yatan anlamı kavramaya çabalıyordu. Haber dairesinin müdürü Benedetti zoraki dostça bir tonda sakar yardımcısına talimatlarını tekrar geçiyor, bu sırada yıllardır nikâh bekleyen kıskanç sekreteri, onu uzaktan göz hapsinde tutuyordu. Haiti'nin beyaza yakın delegesi saç yumaklarını hüzünle düzelterek tek başına geziniyordu. Bir kenar mahalle yaratığı suretindeki Albert Thomas'ın kıpkırmızı dili papaz sakalının çalılarında gezinip duruyor, gözlük camları sakalda muzip ışıltılar bırakıyordu. Bulgaristan delegesi kadın, muhteşem kalçalarının ardında sandal ve bergamot karışımı bir koku bırakarak tutkulu bir havayla tıkır tıkır bir aşağı bir yukarı yürüyordu, sonra aniden zuhur eden, ölü suratlı Anna de Noailles'a atılıp kükreyerek boynuna sarıldı. Ciddiye alındığına bir türlü inanamayan Lüksemburg'lu bir delege elini kulağına boru yapmış, Alman delegenin gözlemlerinin tadını çıkarıyordu, Alman delegenin de ürkütücü köpek dişlerini açıkta bırakan bir tiki vardı. İki düşman kol kola dolaşıyor, birbirlerinin kol kaslarını okşuyordu. İnce hastalığa tutulmuş bir akbaba suretindeki Polonya hariciye nazırı Liberya delegesinin hararetli kutlamalarını öfke içinde dinliyordu. Yüce gönüllü Spaak o ne dese onaylayan güleç yüzlü bir Belçika sefirinin sadakatine inanmaktaydı. Düşük alt dudağından sönmüş bir izmarit sarkan, kamburu çıkmış Aristide Briand bir köşeye oturmuş, minnetten gözleri yaşarmış bir yazı işleri müdürüne bu yılın bir dönüm noktası olacağını ve milletlerarası siyasette iz bırakacağını haber vermekteydi, sonra ölü gözlerini kaldırdı, gevşek parmağıyla bir sefaret kâtibini çağırdı, yakaladığı bu şanstan tepeden tırnağa ürperen kâtip, işinin ehli dansözlere has zarif tavırlarla koştu, eğildi, sevgiyle kulak kabarttı, başka kimseye söylenmeyen bu emrin tadını çıkardı. Mandalar Daimi Komisyonu'nun yeni reisi Volpi fazla kaz ciğeri yemekten bir koltuğa çökmüş, uzun bir sigaranın keyfini çıkarıyor, kendisine liyakat madalyası getirecek bir tezgah düşünüyordu.

Adrien Deume mütevazı bir tavırla, velfecri okuyan gözleriyle önemli tanıdıkları kollayarak içeri girdi. Marki Volpi'yi görünce dur-

du, kafasını toplamak için dudaklarını ısırdı. Neyse canım, sonuç olarak son oturumda Adrien'e birtakım belgeler vermiş, hatta yol yöntem bile göstermişti, üstüne hararetli teşekkürler tabii. Kaçırılacak fırsat değildi, hele reis bey tek başına sigara tüttürürken. Niyetin hiç bu değilmiş gibi yanma git, selam ver, saygılarını sun, böylece laf lafı açar, şahsi bağlar gelişebilir. Sözü Leonardo da Vinci ya da Michelangelo'ya getirmeye çalışırsın. Ceketini iliklediği, karşılaşma tesadüfen olmuş, plansızmış gibi dursun diye onu henüz fark etmemiş gibi yaparak semiz avına yöneldi. Hedef tahtasındaki avın karşısına geldiğinde memnuniyetle karışık şaşkınlığı ifade eden sosyetik bir tabir uydurdu, gülümsedi ve sağ elini hazır tutup yerlere kadar eğilerek selam verdi. Marki Volpi hiç cevap vermeden yüzüne bakınca genç memur aklına güzel bir fikir gelmiş de gülümsüyormuş havasında yüzünü başka tarafa çevirip kaçtı.

Salonun öbür ucuna sığınan Adrien Deume sırtını duvara vermiş, ellerini arkasında birleştirmiş, tevazu ve hüzünle bir av fırsatı kollayarak gelip giden siyasetçilere bakıyordu, epey sıkı tartışmalara dalmış olan ve Sir John'un kulağına fısıldayacakları tek bir cümleyle bir A sınıfı memuru mucizevi bir şekilde bir müşavire dönüştürebilen bu gıpta edilesi nüfuzlu adamlardan büyülenmişti, uzaktan uzağa saygı duyarak, hatta acıyla severek onları, bir âşık ve bir dilenci, kıymetsiz ve hakir görülen biri olarak, kendisinin ait olmadığı güçten mürekkep bir hayatın, sarayların, harcırahların, görüş alışverişlerinin, durum değerlendirmelerinin ardında bıraktığı çürük kokularını içine çekiyordu. Yapayalnız ve çelimsiz haliyle duvara yaslanmış, ona hem sunulup hem yasaklanmış olan, elini uzatsa dokunabileceği bu yüksek şahsiyetlerden hiçbirini tanımadığına yanıyordu. Ah keşke gidip ellerini sıkabilseydi, *hello how are you*, diyebilseydi, *nice to see you*, hayatın efendileriyle sohbet edebilse, hem maneviyatı kuvvetli hem ciddi çıkışlarıyla parlayabilseydi, en önemlisi mühim şahsiyetlerden biri omzuna şöyle kuvvetlice vuruverseydi. Heyhat, tanıdık kimse yok, onu takdim edebilecek tek bir delege olsun yok, dişinin kovuğunu dolduracak bir teknik müşavir bile yok. Cesaretini toplasa, gidip Spaak'a kendini tanıtsa mıydı, ne de olsa hemşerisi? Aklında bunu evirip çeviriyor, cesaret edemiyordu.

Hep hayal kırıklığıyla sonuçlanan umut dolu uzun bir bekleyişten sonra önemli simalardan hiçbiri onu tanımadığı, hatta dönüp bakan bile olmadığı için av mevzini terk edip ötelere açıldı, bakışları etrafı taradıysa da oltaya gelecek hiçbir şey bulamadı. Büyük balıklar, yabancı nazır ve sefirler ona on numara büyüktü. Bir köşede duran geri kalanlar ise eften püften ıskartaydı, tercümanlar, kâtibeler, kıymeti birtakım bilgileri kamuoyundan üç saat önce yalan yanlış öğrenmekten kaynaklanan, birbirlerinin sırtına vurarak teklifsizce yarenlik eden şakacı gazeteciler. Bir Yahudi telgraf ajansının yalnız, görmezden gelinmiş muhabiri bir kenara atılmışlara has şefkatle genç memura gülümsedi ve elini uzattı. Adrien bir saniye bile durmadan üstün körü bir merhabayla adamı savuşturup hızlandı.

Başka bir gözetleme duvarına yaslanmış duruyordu ki Konsey salonundan çıkan umumi kâtibi gördü, altın çerçeveli gözlüklü, yüzü gözü kırışmış, küçük, ihtiyar bir çocuk olan Japon sefiriyle dostça şakalaşıyor, samimi bir dostluk alameti olarak pazısını yokluyordu. Birden sırtından bir ter boşandı, bir an göz göze geldiklerinde Sir John Cheyne'in kaşlarının çatıldığına emindi. Hiç yerinin olmadığı büyük işlerin döndüğü bu mekânda aylaklık ediyor diye mimlenmemek için çark edip kararlı ve namuslu, mütevazı ama sitemsiz görünmeye çalışarak, biri bir iş emretmiş havasında çıkışa yöneldi. Sağ salim koridora ulaştıktan sonra kafesinin o tatlı, esirgeyen kollarına koştu.

12

İşte geldi Valeureuxler, beş kuzen ve toprak sahibi dostlar, Cenevre'ye yeni indiler, işte geldi büyük hatipler, güneşe ve Yunan diline ait Yahudiler, Yunan adası Kefalonya'daki gettolarında, asil memlekete ve kadim dile sadık kalmış, Fransız vatandaşlığını koruyabilmiş olmakla gurur duyanlar.

İşte bu da Solallerden Saltiel, yakışıklı Solal'in dayısı, iyilik timsali bir ihtiyar, içi dışı bir, efendi biri, şimdi yetmiş beşinde, sinekkaydı traşlı, sevimli kırışıklarla dolu ince yüzüyle öyle cana yakın ki, yumak gibi ak saçları, yana yatırılmış kunduz takkesi, önü hep ilikli kahverengi redingotu, diz altından bir tokayla tutturulmuş kısa pantolonu, hareli çorapları, eski gümüş tokalı pabuçları, kulağında hal-

kası, kolalı okul yakası, narin omuzlarını koruyan bir Hint şalı, çiçekli bir yeleği var, genellikle iki parmağını içine sokardı yeleğin, bunun Napolyon'dan kalma, ama bir o kadar da Eski Ahit'ten, hatta gizli gizli Yeni Ahit'ten kalma bir hareket olduğunu bilerek.

Çiviyiyen dedikleri Solallerden Pinhas da gelmiş, Rüzgârların Kaptanı da derler, sahte avukat, diplomasız hekim, çatal sakallı, dertli suratlı, uzun boylu bir veremli, her zamanki silindir şapkası ve kıllı göğsünde kavuşturulmuş redingotu var üstünde, ama bugün kabaralı ayakkabılar giymiş, dediğine göre İsviçre'de bu şartmış. Çiviyiyen budur.

İşte Oynak-Çene dedikleri Solallerden Mattathias, Ekonomik Sebeplerden Dul da derler, kuru, sakin, ihtiyatlı, mavi gözlü, sarışın bir adam, sivri kulakları var, her daim işe yarar sesler kollayan hareketli uzantılar. Tek kolludur kendisi, sağ kolunun ucunda da kocaman bakır bir çengel var, bir borçlunun ödeme gücünü hesaplarken sıfıra vurulmuş kafasını bununla kaşır.

İşte heybetli, sürekli terleyen, ellilik bir yiğit, Solallerden Michaël, Kefalonya hahambaşının fiyakalı hademesi, kadın tadına düşkünlüğüyle meşhur, iri yürekli bir çam yarması. Yaşadığı adada bir elini kalçasına dayar, diğerinde nargilesiyle Yahudi mahallesinin dolambaçlı, dar sokaklarında gezinmeye çıktığında bas sesiyle şarkılar söylemeyi sever, kalıbına, boyalı koca bıyıklarına hayran genç kızların emrine amade gözlerine gözlerini kenetleyerek.

Ve nihayet Valeureuxlerin en genci, Solallerden Salomon, Kefalonya'da kayısı suyu satar, bir ellilik boyuyla etli butlu bir lahanacık, serpme çilli toparlak, köse yüzü, kalkık burnu, alnında hep havaya dikilen perçemiyle insanın içine dokunur. Hep hayran ve saygılı, her şeyden etkilenen, hemen mest olan bir melek. Salomon, temiz yüreklim, mide bulandıran günlerde benim bodur samimi arkadaşım.

"Evet beyler" diye başladı Saltiel Amca, yumruğu belinde, bacakları ayrık. "Patroniçenin yardımıyla insan seslerini taşıyan cihazın elektrik marifetiyle Milletler Cemiyeti'ndeki muadil cihaza bağlanmasını sağladım ve karşı cinse ait ince bir sese yeğenimle konuşmak istediğimi söyledim. Bunun üzerine daha da ince ve ezgili, çiçek gibi

bir kadın sesi yükseldi, tam bir lokum, dediğine göre yeğenimin siyasi sırlarını saklayan kişiymiş, ben de kendilerine bugün mayısın otuz birinci günü, Solcüğümün talimatları doğrultusunda Cenevre'ye ayak basmış bulunduğumuzu ve şu Modest'Hôtel'de tepeden tırnağa yıkanarak kendimize çeki düzen verme işini bitirdiğimize göre Majesteleri'nin keyiflerine amade olduğumuzu söyledim, hatta o dilberi gülümsetmek için Salomon'un inatçı perçemini manasız bir umutla vazeline bulayarak yatıştırmaya çalıştığını da ekledim. Amcası olduğumu öğrenince o sırma ses yeğenimin Cenevre'ye dönüşünü ertelediğini, çünkü birtakım gizli işler için acilen Avrupa'nın çeşitli başkentlerine gitmek zorunda kaldığını anlattı."

"Gizli mi dedi" diye sordu Çiviyiyen hafif bir rahatsızlıkla.

"Hayır, ama ses tonundan öyle anlaşılıyordu. Yarın dönecekmiş ve dün uzaktan telefonla bana bir sözlü mesaj bırakma inceliğini göstermiş!"

"Tamam, tamam, anladık, en sevdiği senmişsin!" dedi Çiviyiyen. "Söyle bakalım şu sözlü mesajı da bitsin bu tantana!"

"Sesinden epey iyi para kazandığı anlaşılan o kültürlü hanımın aktardığı mesaja göre yarın, haziranın birinci günü, lüks Ritz Oteli'nde onu görmeye yalnız ben davetliymişim."

"Ne demek yalnız ben" diye kızdı Çiviyiyen.

"Yalnız siz, dedi hanım, benimle baş başa görüşmek istiyorsa elimden ne gelir?" dedi Saltiel enfiye kutusuna davranıp zarafetle içine çekerek. "Siz büyük ihtimalle önümüzdeki günlerde kabul edileceksinizdir" diye ekledi hafif kalleşçe.

"Uzun lafın kısası boşu boşuna yıkanıp dökündüm" dedi Çiviyiyen. "Saltiel, bunun hesabını bana vereceksin, çünkü gayet iyi biliyorsun ki kendim için katlanmadım tepeden tırnağa ıslanmaya! Bu arada ben de dışarı çıkacağım, kapalı yerde kalınca hafakanlar basıyor."

Salomon sordu:

"Nereye gideceksin?"

"Nezaketen Cenevre Üniversitesi'nin rektörüne kart bırakmaya, bildiğiniz üzere büyük bir başarıyla kurmuş olduğum Kefalonya Musevi Felsefe Üniversitesi'nin eski rektörü sıfatıyla usul icabı işte."

"Ne üniversitesi" diye sordu Mattathias, Saltiel Amca omuz silkse de. "O dediğin senin mutfaktaydı, üstelik tek hocası sendin."

"Mühim olan nicelik değil niteliktir monşer" diye karşılık verdi Çiviyiyen. "Fakat bu kadar kıskançlık yeter. İsmimi matbaa harfleriyle güzelce yazarak kartvizitimi imal ettim. Eski görevlerimi sayıp döktükten sonra sadece "meslektaştan meslektaşa, saygıyla" yazdım, olur da o da kartını bırakmak ister diye otelimizin adresini de ekledim, hani belki beni rektör rektöre yüksek bir sohbete davet eder, adına fondü denen, peynir, sarımsak, beyaz şarap, hintcevizi ve son anda eklenen kirşle yapılan İsviçre yemeği eşliğinde. Her şey aldığı terbiyeye bağlı. Hoşça kalın beyler."

13

Ritz Oteli'nin kapıcısı kulağında halkası, elinde kunduz kürkü takkesi, kolunda yağmurluğuyla karşısında dikilen ufak tefek ihtiyarın yanardönerli çoraplarını şöyle bir süzdü, otel çalışanı üniformalı üç delikanlı da o esnada bir bankta uslu uslu oturmuş bacaklarını sallayarak, neredeyse dudaklarını bile kıpırdatmadan alçak sesle konuşmaktaydılar.

"Randevunuz var mıydı?"

Tuhaf adam takkesini tekrar başına geçirerek sükûnetle cevap verdi:

"Randevuyu kız kardeşinin gözünün ta ortasına! Behey yeniçeri, behey lüzumsuz sırmalarla dolu kahverengi redingotlu, bil ki bana

dayı derler, nokta, randevum var mıdır yok mudur seni ilgilendirmez, kaldı ki var bir randevum, dün tatlı sesli bir kadın tarafından telefon cihazıyla iletildi, bugün, bir haziran saat dokuzda, ama saat sekiz daha iyi olur diye düşündüm, sabah kahvesini birlikte almış oluruz."

"Yani randevunuz saat dokuzda?"

Saltiel mutluluk sarhoşluğu ve yeğeninin yakında olduğunu bilmenin küstahlığıyla adamı duymadı bile.

"Ben bugüne bugün dayıyım" diye devam etti, "sana düzmece falan değil, sapına kadar hakiki pasaportumu göstermemi istersen göreceksin ki adım Solal'dir, tıpkı onunki gibi! Dayısıyım dayısı, öz annesinin öz kardeşi, ki o da yine Solallerdendi, ama alt koldan, ki aslında ana kol olur! Neyse, bırakalım bunu bir kenara. Dayısı diyorum ya, aslında babası demeliydim, çünkü tabiatın tayin ettiği yaratıcısına beni hep tercih etmiştir! Hayat böyledir dostum, gönül ferman dinlemez! Kimileri sevilmek için yaratılmıştır, kimileri daha az sevilmek için! Kimi aklı sayesinde Milletler Cemiyeti'ne müdür olur, kimi otelde kapıcı olur, gelene köle olur, gidene avuç açar! Tanrı o emir kulunun yardımcısı olsun! Lafı uzatmayalım efendim, saat dokuzdaki randevuya aykırı bir saatte geldim onu görmeye, çünkü sabah kahvemi onunla içmek benim için keyiftir, zira Alliance mektebine girişinin sekizinci gününde onu dizime oturtmuşumdur, ayrıca böyle bir lüksün tadına vara vara çeşitli yüksek konularda onunla sohbet etmek de bir başka keyiftir, ama bunda biraz kekre bir tat da yok değildir, çünkü bu otelde mutlaka ondan dünyanın parasını alıyorlardır, bakıyorum da sabahın sekizinde elektrikli lambalar açık hâlâ, bu da umumi masrafın kabarması demek! Peki bunu kim ödüyor? Kim olacak, o! Onun cüzdanına dokunan bizzat benden para çalmış sayılır! Dışarıda firavunlara layık bir güneş varken elektrikleri söndürsen ölür müsün?"

"Kim geldi diyeyim kendisine" diye sordu kapıcı, bu deliyi kapı dışarı etme işini ağırdan almaya karar vermişti, çünkü belki de gerçekten de bir akrabasıydı, bu yabancıların işi hiç belli olmazdı.

"Değil mi ki kazandığın parayı ve yakandaki iki sırma anahtarı hak etmeye mecbursun, Solallerden Saltiel dersin, Londra'dan bindiği uçan makineden sağ salim inmiş olan biricik dayısı, İngiliz adet

ve ananelerini öğrenmek için gittim Londra'ya, kâh lokomotif gücüyle, kâh bulut yollarından, kâh deniz yollarından çıktığım nice başka seyahatlerden sonra, hep bilgilerimi artırmak, insan kalbinin derinliklerine inmek amacıyla. Ama şimdi yeğenimin, manevi oğlumun davetiyle buradayım işte! Diyeceğimi dedim, şimdi sen de hizmetkârlık görevini yerine getir!"

Kapıcı ahizeyi eline alıp ziyareti haber verdi, cevabı dinledi, telefonu kapadı, yüzüne sevecen bir gülümseme oturtarak ziyaretçiden yukarı çıkmasını rica etti. Saltiel ise bir kumandan edasıyla kollarını kavuşturdu.

"Kral lütfetsin sana" dedi, "küstah yılan kanaryanın mütevazı şarkılarını dalga dalga çınlatacak! Ben buyum dostum, iyiyle iyiyim, ama kükreyene kükrerim, sırtlan gördüm mü aslan kesilirim! Fakat ayak takımına karşı yüreğim yufkadır, geçmişi unutalım gitsin! Oda numarasını söyle bana."

"Otuz yedi numaralı daire beyefendi, ama uşaklardan biri size eşlik edecek."

Şefinin bir işaretiyle uşaklardan biri ayaklandı. Saltiel iyi terbiye edilmiş delikanlının kırmızı üniformasını, sırma örgü apoletlerini, kısa ceketinin parlak düğmelerini, pantolonuyla kol uçlarındaki altın şeritleri merakla süzdü.

"Daha bu yaşta uşak olmuş ha!" diye geçti aklından. "Ne biçim adetler! Üstelik üstü başı Galler prensi gibi! Al sana bir masraf kapısı daha!" Uşak ciddiyetini korumak için dudağını ısırarak onu peşinden gelmeye davet etti. Fakat asansöre iki metre kala Saltiel aniden aklına gelen bir düşüncenin verdiği rahatsızlıkla durdu. Bu hizmetçiler şimdi kalburüstü müşterilerinin kibarlıktan nasibini almamış bir dayısı olduğunu, demek ki itibarsız bir aileye mensup olduğunu yayacaklardı etrafa. Pekâlâ, durum buysa kendisi bu Avrupalılara adaptan anladığını, yüksek sosyeteye alışık olduğunu gösterecekti.

"Önden buyurun" dedi sevecen bir gülümsemeyle, asansörün önünde dikilen beyaz eldivenli ufak tefek hizmetkâra.

Gülmesini tutmaktan kıpkırmızı kesilmiş olan uşak söyleneni yaptı, Saltiel diplomatik davranış adabının şahikası saydığı süzülmeli, kıvırmalı yürüyüşüyle onu takip etti.

Asansör üçüncü katta durduğunda:

"İşinize dönün çocuğum" dedi. "Bana eşlik etmenize lüzum yok, numarası yazan daireyi kendim bulabilirim. Alın bu da on İsviçre kuruşu, ister kendinize şeker alırsınız, ister muhterem annenize hediye edersiniz, gönlünüz nasıl isterse."

Fakat sonra bu terbiyesiz çocuğun nankörlüğüyle şok oldu, çocuk bir teşekkürü bile esirgemişti ondan. Prens hazretleri şu dikey lokomotifin düğmesine basmaktan başka ne iş yapmışlardı? Küçük bey ne kadarlık bir bahşişi münasip görürlerdi? Tamam, iki para olmasına iki para, ama İsviçre parası, başka bir deyişle iki altın damlası!

Öfkesi yatıştıktan sonra ıssız koridorda kendi kendine gülümseyerek Galler prensini başından savmayı başardığı için kendini tebrik etti. Böylece rahat rahat içeri girmeye hazırlanabilir, iyi bir izlenim bırakabilirdi. Cebinden bir ayna çıkarıp baktı. Yakası iyiydi, tertemiz, gayet güzel kolalanmıştı. Sabah redingotunu ütülemekle iyi etmişti. Yakasındaki kırmızı karanfil çiçekli yeleğiyle uyumluydu, hem ayrıca İngiliz nazırların yakalarında hep bir çiçek oluyordu. Cılız ak perçemini düzleştirdi, ardından takkesini kulağına doğru indirdi, çünkü yeğeninin tam takım giyindiğinde o güzelim silindir şapkasını hep biraz yana eğdiğini fark etmişti.

"Evet, eğri takke daha modern, daha neşeli, ayrıca daha itibarlı gösteriyor."

Küçük aynayı yere doğru, diz hizasına indirdi. Eski gümüş tokalar külot pantolonu kalıp gibi tutmuştu. Çiviyiyen önceki akşam bu eski moda külot pantolonlar hakkında demediğini bırakmamıştı. Besbelli kıskançlıktan. O oldum olası bu pantolonlardan giyerdi ve bu yaşta vazgeçecek hali yoktu. Uzun lafın kısası iyi görünüyordu. Gülümseyerek derin bir iç çekti. Demek onu düşünen, bekleyen yeğeni şuracıkta, şu kapının arkasındaydı. Evet, içeri girer girmez onu kucaklayacak, sonra kutsayacaktı. Boğazındaki bir düğümü temizledi, ihtiyar kalbi kesik kesik gümbürdeyerek heyecan verici kapıya yaklaştı, usulca tıklattı. Cevap yok. Bu kez daha kuvvetli vurdu.

Kapı açıldı, muhteşem robdöşambrıyla Solal eğildi, Saltiel'in elini öperek dizlerinin bağını çözdü. Bu el öpme onu altüst etmişti, diyecek hiçbir şey bulamıyordu. Gülümseyerek onu süzen yeğenini ku-

caklamaya cesaret edemedi, zaten boyu fazla uzundu. Toparlanmak için ellerini birbirine sürttü, sonra Sol'a hal hatır sordu. İyiyim cevabı gelince tekrar ellerini birbirine sürttü.

"Tanrı'ya şükür. Ben de çok iyiyim, teşekkür ederim. Bir sessizlikten sonra, bugün hava muhteşem" diye ekledi.

Sonunda Solal merhamete geldi ve sinekkaydı tıraşlı yanaklarından öperek küçümen dayısının sıkıntısına bir son verdi. Saltiel öpücüğe öpücükle karşılık verdi, burnunu sildi, bir dua mırıldandı, etrafına baktı, neşesi yerine geldi.

"Güzel salonmuş oğlum. Uzun zaman tadını çıkarasın hayatım. Ama bakıyorum da pencere açık, cereyana dikkat et evlAadım, ayrıca bil ki burun deliklerine bir parça mentollü vazelin sürersen nezleye yakalanmazsın. Eee Solal, siyasette her şey yolunda mı? Tependeki bu kadar milletten memnun musun?"

"Gayet uslu davranıyorlar" diye karşılık verdi Solal ciddiyetle.

Saltiel'in bozmaya cesaret edemediği yeni bir sessizlik oldu. Sol zihninde birtakım ağır fikirleri evirip çeviriyor, belki zor nutuklar hazırlıyor olmalıydı. Aklını karıştırmamak için ona bir süre ilişmemeye karar verdi. Kollarını bağlayıp sesini çıkarmadan oturup salonda bir aşağı bir yukarı yürümekte olan yeğenini gözüyle takip etmeye koyuldu. Ne kadar da uzundu boydu! Sünnetinde onu dizlerine oturttuğunu düşündükçe! Ağlayan bir bebekti o zaman, şimdi bir efendi, milletlerin reisi. Her şeyi bir kerametle yapan Rabbe şükürler olsun! Evet, büyük ihtimalle sebep buydu. Kafası vereceği nutukla, belki de bir ülkenin kaderini tayin edecek bir kararla meşgul olduğu için az konuşuyordu. Gel gör ki görünüşte Solal'in amiri olan şu uğursuz İngiliz sağda solda karar sanki kendi eseriymiş gibi anlatacak, kendine fayda sağlayacaktı! Adına umumi kâtip denen bu memur gırtlağında bir kılçıktı ve bir türlü yutamıyordu. İyi ama bu İngiliz ne zaman istifasını verip hakikaten işinin ehli birine yerini bırakacaktı? Bu faydasız İngiliz'in ölmesini istediği yoktu elbette, ama Tanrı ister de onu emekli edecek bir romatizma başına musallat ederse, ne diyelim, Tanrı'nın takdiri.

"Dayı, bu akşam Deume denen şu adamın evindeki yemeğe gideyim mi gitmeyeyim mi? Karar verin."

"Ben ne diyebilirim oğlum? Anlamam ki. Keyif alıyorsan gitmelisin."

Solal bir çekmeceyi açtı, birtakım banknotlar çıkarıp dayısına verdi, o da alıp saydı, sonra bağışçısına gururla, gözleri aniden fışkıran yaşlarla parlayarak baktı. Bu şehzade nane şekeri verir gibi on bin İsviçre frangı veriyordu insana!

"Tanrı senden razı olsun evlâdım, bütün kalbimle teşekkür ederim sana, ama hiç ihtiyacım yok. Bu kadar para için yaşım geçmiş, hem ne yaparım ki bununla? Alın terini sakla hayatım, ama çekmecede değil, kilidi olsa bile, çünkü anahtarların sahtesi yapılabilir, anahtarların kaderi budur. Paraları cebine koy, çift iğneyle de tuttur, çünkü ceplerin ağzı açılır, onların âdeti de budur. Ve şimdi bir tanem, bil ki gözümden hiçbir şey kaçmaz, gayet iyi anladım ki bu akşamki yemeğe kafa yormak için yalnız kalmaya ihtiyacın var. Ben aşağı inip bir koltuğa yerleşeceğim, canım sıkılmaz, sen rahat ol, gelene gidene bakar oyalanırım. Düşünmen bitince beni tekrar çağırtırsın. Birazdan görüşürüz gözümün nuru, Tanrı seninle olsun."

Koridora vardığında içini tekrar bir sıkıntı bastı. Öyle veya böyle az önce kapıcıya az buçuk hakaret etmiş bulunuyordu. Bu çakal dayısının hıncını yeğenden çıkarmaya kalkışabilir, birtakım önemli mektupları ortadan kaldırabilir ya da Tanrı bilir daha ne kalleşlikler yapabilirdi! Bu hainin gözüne girmek, intikam arzusunu yatıştırmak kesinlikle şarttı.

Küçük masaya yanaştı, masum bir edayla dirseklerini dayayıp: "Yeğenim bana sizden bahsetti, sizi çok beğeniyormuş" dedi. Ağzı bir karış açık kalan kapıcı teşekkür etti, Saltiel etkisiz hale getirdiği hain adama büyüleyici bir edayla gülümsedi, sempatiyi artıracak başka bir şirinlik icat etmeye çalıştı. "İsviçre vatandaşınız sanırım?" Milletler Cemiyeti'nin kodamanlarından birinin bu külot pantolonlu, takkeli adamın yeğeni olduğu gerçeği karşısında şoka uğramış olan kapıcı istemeye istemeye evet dedi. Bu yabancılardan her şey beklenirdi, üstelik bu işlerin nasıl olup bittiği de pek bilinmezdi.

"Tebrikler" dedi Saltiel. "İsviçre hikmetli, asil bir memlekettir, insanın gönlünü hoş edecek her şeyi var. Refahına bütün kalbimle duacıyım, aslında hiç ihtiyacı yok hani, gemisini gayet güzel idare ediyor.

Bu otelin idaresi de pek güzel, ne olacak canım, elektrik açık kalabilir, daha iç açıcı duruyor. (Bir sessizliğin ardından Sol hakkında birkaç ayrıntı bu donuk adamın dikkatini çekip gönlünü tamamen fethedebilir, diye geçirdi içinden.) Düşünebiliyor musunuz muhterem konsiyerjim, Solallerin büyük kolundan doğan bütün ilk çocuklar gibi yeğenimin de adı Solal! Bu bir gelenek! Hatta hahamlıktaki doğum akdinde bile Solallardan XIV. Solal, muhterem Kefalonya hahambaşının oğlu, Musa'nın kardeşi başhaham Harun'un soyundan diye kayıtlı! İlginç değil mi? Size bir bilgi daha vereyim güler yüzlü konsiyerjim, dört kuzenim ve bendeniz de ortanca kola mensup olma onuruna sahibiz! Fransa taşrasının farklı yerlerinde kâh tatlı kâh biraz tatsız geçen asırlardan sonra 1799'da Yunan adası Kefalonya'ya gidip 1492'de, Yahudilerin İspanya'dan kovulmasından sonra oraya sığınmış olan büyük kolla buluşmuşuz! Lanet olasıca Torquemada! Nefretimiz üzerine olsun! Ama şunu bilin ki, Fransa'nın Yiğitleri diye bilinen Ortanca Solaller olarak, Milli Meclis'in 27 Eylül 1791 tarihli latif kararıyla dört dörtlük Fransız vatandaşı ilan edilmiştik, sonra Kefalonya konsolosluğuna kaydolarak Fransız vatandaşlığımızı gururla koruduk, asil memleketin tatlı dilini, ama sadece bizim bildiğimiz Venaissin kontluğunun eski kelimeleriyle zenginleştirerek heyecanla konuştuk hep, kış gecelerinde gözümüzde yaşlarla Ronsard ve Racine okuduk, muhterem konsiyerj son olarak şunu da biliniz ki Çiviyiyen ve Michaël Marsilya'da yüz kırk birinci bölükte askerliklerini yaptılar, ben dahil diğer üçümüz askerliğin zahmetine müsait görülmedik, bu da bir hayal kırıklığı ama neylersiniz?"

Telefonun zili sözünü kesti, telefonu açan kapıcı yeğeninin onu istediğini haber verdi. "Bu sohbete çok memnun oldum, lütfedip şu anasonlu şekeri de kabul ediniz" dedi Saltiel küçük şeker kutusunu uzatarak, sonra zarafetle eğildi ve kurnazlığına sevinerek gitti. Artık Sol için tehlike yoktu, konsiyerji tava getirmişti! "Yaşınıza daha uygun" bir meyankökü şekeri ikram ettikten sonra şu diğer isyankâr düşman adayını, kırmızı kıyafetli, altın düğmeli şu küçük prensin asansör teklifini de sevecenlikle geri çevirdi. İnip çıkan bu kafes ona hiç anlamlı gelmiyordu. Kablo kopabilirdi, onunsa ahirete dair şüpheleri vardı.

"Bu kaliteli kahve harikulâde, ruhuma iyi geldi" dedi Saltiel, ikinci bir fincan doldurup kokusunu içine çekti, sonra bir şeyin tadına bakarken kaçınılmaz olan höpürtülerle yudumladı. "Tepsi, iki fincan ve kaşıklar gümüşten, damgalarını görüyorum, Tanrı'ya şükürler olsun. Ah ah, zavallı anneciğin seni bu gümüşlerin arasında görebilseydi keşke! Yeri gelmişken, sana söylemeyi unutmuşum, geçen seneki ziyaretten sonra senden ayrılınca Cenevre'ye iki adım mesafede Salève diye bir dağa gittik, Çiviyiyen'in fikriydi. Yükseklik sekiz yüz metre! Uçurumlar yavrum, bir de serbest gezen inekler! Boynuzları bir metre, hiç abartmıyorum! Bakışları desen aptallık, duygusuzluk inanılır gibi değil! Dağ başında boynuz yemek, soğuktan donmak, yorgunluktan bitap düşüp taşlarda yuvarlanmak için dünyanın parasını veren şu kibarlar var ya, işte bunu hiç aklım almıyor! Evet, madem var bir fincan kahve daha içerim seve seve, niye onlara bırakalım ki, zaten haddinden fazla para alıyorlar senden. Sağ ol oğlum, Tanrı seni korusun, yolunu açık etsin. Ah oğlum, Cenevre'de olduğunu bilmek ne güzel şey, küçük bir cumhuriyet ama yüreği büyük, Kızılhaç'ın, iyiliğin vatanı! Almanya'dan ne kadar farklı! Bu arada, dün öğleden sonra Çiviyiyen gelip büyük bir sır verir gibi Pasteur Enstitüsü'nden kuduz köpek almak istediğini söyledi, inanabiliyor musun! Gizlice Almanya'ya sokacakmış birkaç Alman'ı ısırsınlar diye, onlar da kudurup başka Almanları ısıracakmış, böyle böyle kahrolası Almanların hepsi birbirini dişleyecekmiş. Neticede bizim Alman olmadığımızı izah ederek böyle iğrenç bir hareketten kesinlikle men ettim onu. Uzun uzun tartıştık, neyse sonunda pes etti! Sonra biraz göl havası almak için Salomon'la çıktım, dostça el ele tutuşup gezindik. Sonra Reform Duvarı'na bakmaya gittik, muhteşemdi. Kendimizi dört büyük Reformcunun karşısında buluverdik, bir dakika saygı duruşu yaptık, çünkü Protestanlık asil bir dindir, hem ayrıca Protestanlar çok namuslu, çok düzgün insanlardır, bilinen bir şey bu. Salomon'u görecektin, küçük hasır şapkası elinde, asker gibi dimdik durmuş, bir ciddiyet bir ciddiyet. Hatta saygı duruşunu bir dakika daha uzatalım istedi. Bana sorarsan Calvin bey biraz bizim Musa efendimizin huyundan, sadece birazcık tabii, çünkü Musa efendimiz kimseyle kıyaslanamaz, Tanrı'nın biricik dostuy-

du, ikinci biri olmadı zaten, düşünebiliyor musun! Ama Calvin yine de çok hoşuma gidiyor, sert ama adil, dalga geçemezsin onunla! Sonra tam karşıdaki üniversiteyi görmeye gittik. Büyük kapının üstüne kazınmış olan meseli ezberledim, söylüyorum bak: "Cenevre halkı bu binayı yüksek eğitime adamakla özgürlüklerinin temel güvencesi olan eğitimin meziyetlerine saygısını ifade eder." Güzel değil mi? Bu cümle yüce bir milletin aklından çıkmış, inan bana! İtiraf edeyim gözümden yaş bile geldi. Salomon'u sorarsan, şapkasını çıkarıp bu sefer de üniversitenin önünde saygı duruşunda bulunmaya kalkışmasın mı! Al işte, dünü anlatmış oldum sana. Aklıma gelmişken hayatım, senin şu şef, şu İngiliz iyi mi hâlâ?"

Solal gülümsedi.

"Gayet iyi."

"Tanrı'ya şükür" dedi Saltiel, sonra içini çekti. "Gerçi yaşı epey ileri."

"Turp gibi."

"Tanrı'ya şükür" dedi Saltiel, kesik kesik öksürdü. "Demek dünya siyasetinden memnunsun. Ama dikkat et, şu Hitler yemeğe davet ederse kabul etme sakın! Mevkinden dolayı evet demeye mecbursan git tabii, ama karaciğerinden rahatsız olduğunu, hiçbir şey yiyemediğini söyle. Kulağıma geldiğine göre zehir dolu bir dolabı varmış. O yüzden Rabbim aşkına onun mekânında ağzına lokma koyma, kızarsa kızsın! Kızsın, geberip gitsin, o burnuna da lânet olsun! Sen sen ol Fransızlarla, İngilizlerle aranı iyi tut, işte bu kadar. Mektuplarda biraz pohpohla onları, yüksek hürmetler falan. Eee oğul, bu akşamki yemek için neye karar verdin?"

"Gideceğim."

"Yüksek tabakadan insanlar herhalde?"

"Kadın çok güzel, Ariane da ismi."

"Yahudi mi yavrum?"

"Hayır. Bu akşam son bir kez görürüm, sonra biter, rahat bırakacağım. Hoşça kal dayı."

Dayısının takkesini başına oturttu, omzundan öptü, kapıya kadar geçirdi ve zavallı Saltiel kendini loş ışıklı koridorda başıboş buluverdi. Burnunu ovuşturup alnını kaşıyarak merdivenleri ağır ağır indi.

Bu hakikaten bir saplantıydı canım! Bu çocuk bir tek Goyim kızlarını beğeniyordu! Önce o konsolos karısı vardı, sonra konsolos karısının kuzeni, ölüp giden Aude kadın, zavallıcık, sonra Tanrı bilir kaç tane daha, şimdi de bu Ariane! Bu sarı saçlı insanlar güzelliğine güzeldiler elbette, ama güzel, eğitimli, şiir okuyabilen Yahudi kadınlar da vardı. Sarı saçtan başka neleri eksikti?

Kapıcıyı melankolik bir edayla selamladıktan sonra, gözünden antisemitizm akan, açlıktan deliye dönmüş martıların aptalca bağırarak, daireler çizerek uçtuğu sokağa çıktı. Gölün karşısında durdu. Ne güzel suydu bu, tertemiz, insanın içesi geliyordu. İsviçreliler talihli insanlardı doğrusu. Tekrar yürümeye koyuldu, içinden yeğeniyle konuşmaya başladı.

"Şunu yaz bir kenara hayatım, Hıristiyanlarla hiçbir alıp veremediğim yok, ayrıca hep söylemişimdir, iyi bir Hıristiyan Yahudi'nin vasatına yeğdir diye. Ama anla işte, bizimkilerden biriyle aile olursun, her şeyi konuşabilirsin, deyim yerindeyse erkek kardeş, kız kardeş gibi. En güzelinden, en uysalından bile olsa bir Hıristiyan kadınla bazı şeyleri konuşmamak daha iyidir, canını sıkmamak, damarına basmamak için, hem ayrıca o asla felâketlerimizi, ıstıraplarımızı bizim gibi anlamaz. Hem ayrıca ne kadar cazibeli olursa olsun gözlerinde seni inceleyen bir tarafhep olacak, kavga ettiğiniz bir gün sevimsiz bir düşünce, bizimkilere karşı bir düşünce kafasından geçecek. Goyim dediklerimiz kötü insan değiller, ama yanılıyorlar. Zavallılar, sahi zannederek hakkımızda kötü düşünüyorlar. Yanlış bildiklerinin doğrusunu anlatmak için bir kitap yazmalıyım. Hem ayrıca bilirsin ya, her yirmi-otuz yılda bir, yani her bir insan ömründe başımıza bir felâket gelir. Evvelki gün Rusya'daki ve daha başka yerlerdeki pogromlardı, dün Dreyfus davasıydı, bugün Almanların büyük zalimliği, yarın Tanrı bilir ne olur. Bu felâketleri seninle gönül birliği etmiş bir Yahudi kadınla yaşamak daha iyidir. Ah ciğerimin köşesi, aklını başına getiremeden niye gönderdin beni?"

İyiden iyiye kendini kaptırmış, burnunu ovuşturarak, alnını kaşıyarak ilerliyordu. Tamam, Sol, Ariane denen bu kimseyi rahat bırakacağını vaat etmişti. Ama ne yazık ki bu kadından hoşlanıyordu, söylemişti bunu. Bu akşam şu yemekte gördüğünde kadın o kadar

narin, o kadar sarışın olacaktı ki Sol'un azminden eser kalmayacak ve tabii, kadına şöyle derin derin bakacak, dişlerini gösterecek, zavallı kadın da paçayı kaptıracaktı, çünkü Sol'de şeytan tüyü vardı, kadınların hoşuna gidiyordu. Daha on altısında enine boyuna, güzeller güzeli bir Fransız konsolos karısını kaldırmamış mıydı bu şeytan? Saltiel içini çekti.

"Tek çare ona bizden birini bulmak."

Ellerini birbirine vurdu. Evet, Ariane denen şu küçük hanımın karşısına güzelliği, sağlığı, kalburüstü kıyafetleri, şiirleri, piyanosuyla, her gün banyo yapan, karlarda modern usulde kayabilen Yahudi bir bakireyi rakip çıkarmalıydı. Hele aday bir bulunsun, yeğenine meziyetlerini ballandıra ballandıra anlatacak, ikna edici bir konuşma yapacak, dili tecrübeli bir kâtibin kalemi gibi döktürecekti. Kısacası Solal'in biraz aklını karıştırıp acele baş göz edeceklerdi, bu kadar fantezi yeterdi!

"Şimdi derhal hahamın yanma! Bakalım bize önerecek neleri var!"

14

Öğleden sonra saat ikide Madam Deume ile evlatlığı salona yerleştiler, Madam Deume'ün üzerinde somon rengi kaşkorse, ötekinde golf pantolonu vardı. Parkeleri korumak için ayakkabılarına seyyar keçe tabanlar bağlanmıştı.

"Söyle bakalım hayatım, bir A sınıfı mensubu olarak Saray'da ilk sabahın nasıl geçti?" diye sordu heybetli bir deve kafasına sahip iri kemikli kadın, boynundan sarkan kısa bir deri parçasının ucunda etli, küçük bir top vardı, durmadan sallanan sessiz bir çıngırak.

"Pek güzel" diye kestirip attı Adrien, umursamaz görünmeye, böyle şeylere alışık havası vermeye çalışıyordu. "Pek güzel" dedi tekrar, "camlı kütüphanemin kilidinin bozuk olmasını saymazsak. Doğ-

ruyu söylemek gerekirse çalışıyordu çalışmasına, ama her seferinde yüklenmek gerekiyordu, düşünsene, levazımattaki ufak tefek adamcağıza durumu söylememle çilingiri göndermesi bir oldu. A sınıfı memur ihtimam ister."

"Elbette canım" diye onayladı Madam Deume, gülümsedi, gülümseyince uzun üst köpek dişleri verevine alt dudağının yumuşak yastığına batmıştı. "Dinle, umarım A sınıfına layık olmayan sandviçten ibaret bu fakir öğlen yemeğini affedersin, ama ne yapalım, böyle bir günde aklım başka şeyle meşguldü, hem akşama iştahın iyice açılmış olur." (Birden sustu, derin düşüncelere daldığı zaman esnek yoğunluğunu hissetmeyi sevdiği o canlı çanı, gerdanındaki köfteyi parmaklarının arasında yuvarladı). "Ne var Didi? Birden yüzün asıldı. Ariane'ın yüzünden mi? Dök içini anneciğine."

"Kapısındaki şu kahrolası not. Hep aynı hikâye, uyuyormuş, uyandırmayalımmış. Ne pis şey şu uyku hapı alışkanlığı!"

Madam Deume elini tekrar etli kolyesine götürerek tecrübeli parmaklarının arasında evirip çevirdi, içini çekti, fakat aklından geçen her şeyi ortalığa saçmanın zamanı olmadığına karar vermişti. Akşam yemeğinde Milletler Cemiyeti umumi kâtip muavinini ağırlayacakları bu şanlı günde Didi'nin enerjisinin her damlasına ihtiyacı vardı.

"Ne yapalım, hayatta bir amaca ihtiyacı var" demekten kendini alamadı yine de. "Ah, keşke biraz ev işiyle meşgul olabilseydi! Zavallıcık, saatlerce odasına kapanıp roman okumak kaçırıyor uykusunu."

"Hele şu daveti atlatalım yarın karşıma alıp konuşacağım onunla" dedi Adrien. "Uyku hapını niye aldı biliyor musun? Johnsonlardan gece yarısı döndük diye! Yeri gelmişken, bu sabah o yemeği anlatacak vakit bulamadım. Çok şık, çok kalburüstüydü, on sekiz kişiydik. Servis mükemmel. Silme yüksek sosyete. Bu daveti A sınıfı olmama borçluyum. Senin anlayacağın Johnson için artık varım. U.K.M. de oradaydı, çok zarifti, ama hemen hemen hiç konuşmadı. Sadece Lady Haggard diye biriyle konuştu, kadın Johnsonlarla pek sıkı fıkı, birbirlerine isimleriyle hitap ediyorlar, Johnsonlar ona ikide bir Jane deyip duruyor. Kocası Büyük Britanya başkonsolosu, ama ortaelçi mevkiine sahip, Cenevre'de çok önemli bir mevki olduğu için bazen

olur böyle, başkonsolos yoktu, grip olmuş. Kadın güzel, kocasından çok genç, otuz ikisinde var yok, U.K.M.'yi gözleriyle yiyordu. Salona, daha doğrusu daha büyük salona geçtiğimizde, zira arka arkaya üç salon diziliydi, düşünsene hele..."

"Van Offe'lerin evinde de arka arkaya üç salon var" diye araya girdi Madam Deume mütevazı bir tebessümle, sonra burnundan derin bir soluk aldı.

"Her neyse, salona geçince Lady Haggard U.K.M.'nin yanına kuruldu ve konuştu durdu, ciddi ciddi kur yapıyordu, düşünebiliyor musun, Johnsonların kır evinin oralardaki bir mağaradan bahsedilirken mağarayı ona göstermeyi teklif etmiş. Mağarada ne olup bittiğinden hiç haberim yok. Tıp! Sonra giderken onu Ritz'e arabasıyla bırakmayı teklif etti, U.K.M. arabasız gelmiş, belki tamirdeydi, gerçi şaşarım buna, arabası bugüne bugün Rolls. Aralarında ne geçti kesin söyleyemem, orası bir muamma! Unutmuşum, Romanya heyetinin müsteşarı da yemekteydi, Madam Johnson'un solundaydı, yani U.K.M. sağında kalıyordu. A sınıfı olmak beni nasıl bir cemiyete soktu, görüyor musun?"

"Görüyorum hayatım" dedi Madam Deume, evlatlığının cemiyet hayatındaki başarılarına seviniyordu, ama kendi dahil olmadığı için kıvranıyor, ondan haberi bile olmayan yüksek tabakadan insanlar hakkındaki ayrıntılar pek ilgisini çekmiyordu.

"Neyse, yeter bu kadar gevezelik. Baksana anneciğim, aklıma takılan küçük bir şey var. Zavallı babacığım yemekten sonra odacığına çıkarken çok kederliydi, ne olursa olsun, onu biraz fazla ihmal ettin."

"Kesinlikle yok öyle bir şey, akşamın hazırlıkları için seninle rahat rahat konuşmam gerektiğini tatlı bir dille anlattım, hatta sevgili Hippolyte dedim, daha ne olsun."

"Evet ama kendini bir köşeye atılmış hissediyor."

"Kesinlikle hayır, o şimdi adabı muaşeret rehberiyle meşgul. Doğru bak, unuttum sana söylemeyi, düşünebiliyor musun, bu sabah alelacele şehre inip kendine bir adabı muaşeret kitabı almış, üstelik ne bir haber verme, ne bir fikrimi alma! Beyefendi beni oldubittiye getirmeye heves etmiş! Tamam, cep harçlığından harcadı, orası öyle, ama yine de daha saygılı davranabilirdi. Neyse, bütün

kalbimle affettim gitti. Ama hiç olmazsa rahat dursaydı, gelgelelim bütün sabah, sen Saray'dayken dibimden ayrılmadan kitap okudu bana, gerçi yarım kulakla dinledim ya, inan bana kafamda bambaşka şeyler vardı."

"Neyse, onu da biraz işin içine katmaya çalış. Masada ağzını bıçak açmadı, zavallı kendini dışlanmış hissediyor."

"Elbette işe katıyorum onu. Bu sabah koridorda bir ileri bir geri yürüttüm, parkeleri cilalamak için bu keçe tabanlardan iyisi yok. Bir işe yaradığı için pek memnundu."

"Güzel. (İkinci heceyi Madam Deume'ü hayran bırakan ani bir eylem adamı hareketiyle, piposunu boşaltarak noktaladı. Evet, Didiciği ona gönülden bağlıydı, tam bir Leerberghe. Fakat bir taraftan aklının bir köşesine yazmadan edemedi: ("Martha'ya kül tablasını temizlet, sehpanın altını tekrar süpürgeyle çeksin.") Söyle bakalım anneciğim, hazırlıklarda ne durumdayız? Büyük misafir saat yedi buçukta geliyor. Aslında keşke sekiz deseydim."

"Neden?"

"Daha şık olurdu. Kanakis"lerde yemek hep sekizde oluyor, Rassetlerde ve Johnsonlarda da öyle. Anlarsın işte, davet oltamı atarken yine de biraz heyecanlıydım. (Bu imge hoşuna gitmişti). Neyse, ne yapalım, oldu bir kere. Önemli olan bizim bölümde U.K.M.'yi yemekte ağırlayan tek kişi olmam. Belki bir tek Veve hariç, ama yok, sanmam. Neyse. Şimdi söyle bakalım, ne âlemdeyiz, neler yaptık, geriye ne kaldı, uzun lafın kısası kısa bir rapor ver ki ben de kendimi ona göre ayarlayayım, ama çabuk ol, saat ikiyi yirmi geçe olmuş bile, şehirde daha bir yığın alışveriş işim var. Keşke bu sabah izin alabilseydim, ama bu sıralar Veve hiç havasında değil. Haliyle A sıfatımı sindiremiyor, üstelik artık beni kesinkes kendi yerine aday görüyordur."

"Öyledir Didiciğim, dedi Madam Deume bakışlarıyla onu sarmalayarak."

"Neyse, öğleden sonra izin alabilmiş olmak da bir nimet, tabii ona U.K.M. yemeğe gelecek de ondan diyemezdim, o zaman bir daha yıldızımız barışmazdı işte."

"Elbette hayatım, kesinlikle. İyi ama alacağın ne var ki?"

"Mesela mum. Yemekte mumlar olsun. Şu sıralar çok revaçta."

"Ama tatlım, mumumuz var zaten!"

"Hayır" dedi itiraz kabul etmez bir tonda. (Piposunu tekrar yakıp haşmetli bir nefes çekti.) "Bizim mumlar burgulu, eski moda duruyor. Bize Rassetlerdeki gibi sap sade mumlar lazım. (Rassetlere hiç davet edilmemiş olan Madam Deume hiç tepki vermedi). Dahası var, şarapları da değiştirmek lazım. Düşünsene, Goretta bana 1924 Bordeaux ile 1926 Bourgogne göndermiş. Bunlar gayet iyi şaraplar ve iş görür diye düşünmüş. Ama ben 1928 Saint-Emilion, yine 1928 Château-Lafite, bir de 1929 Beaune isteyeceğim, bunlar çok çok iyi seneler, hatta en iyileri diyebilirim. (Bir önceki gün alınmış bir şarap kitabından edinilmiş yeni bir uzman görüşü.) Telefon etmek yerine bizzat kendim gidip değiştireceğim hemen. Beni kandıracaklarını sandılar ama görecekler kiminle aşık attıklarını!"

Tam o sırada Mösyö Deume zarafetle topallayarak içeri girdi, kelebek gözlüğünün camları ardından ürkek ürkek bakan, iri, yuvarlak, patlak gözlü, sakallı küçük bir fok, rahatsız ettiği için özür diledi, işaret parmağıyla ayırdığı yerden adabı muaşeret rehberini açtı, boynuna bir kordonla asılmış kelebek gözlüğünü düzeltti, okumaya koyuldu.

"Masaya oturulduğunda ekmek yemek için ilk yemeğin servis edilmesi beklenmelidir. Daha gelir gelmes ekmeği kemirmek ayıptır. (Bir orkestra şefinin çubuğu gibi salladığı işaret parmağıyla bir sonraki cümlenin önemini vurguladı.) Yemeklerin arasında fasla ekmek atıştırmak da yakışıksızdır, görgüsüzce yemeğe saldırmak olur."

"Tamam dostum, pek güzel" dedi Madam Deume, o sırada heyecanı yatışmış görünen Adrien aklına gelen müthiş fikri söylemek için kıvranıyor, içi içine sığmıyordu. "Hadi odana çık şimdi."

"Bu ise yarar gibi geldi de bana. (Tehlikeyi göze almaya karar verdi). Hani basen yemek aralarında ekmek yersin ya sen."

"Gönlünü ferah tut sevgili dostum" diye karşılık verdi Madam Deume melek gibi gülümseyerek, "biz bizeyken başka, cemiyet içinde başka davranabilirim. Tanrı'ya şükür babam misafir ağırlayan biriydi. (Alabildiğine zarif bir edayla tükürüğünü içine çekti.) Hadi, git

smokinini giy de son dakikada sürpriz olmasın, hem oyalanmış olursun. Babacığımın göbeği yoktu, onun için iyice genişlettim smokini. (Fok balığı pes ederek keçe tabanlarıyla sessiz sedasız çıkıp gitti. Madam Deume Didiciğine döndü.) Bütün sabah neyle uğraştım görüyorsun. Eee şekerim, bir fikrim var diyordun?"

"Fikir şu" diye bildirdi Deume ve fikrin önemini vurgulamak için ayağa kalktı, yumrukların İtalyan diktatör usulü kalçalarına dayayıp kadının karşısına dikildi. "Fikir şu, tekrar söylüyorum. Şampanya iyidir, hatta çok iyidir, ama nihayetinde şampanyaya o karar verecek. Ama kararını benim vereceğim bir şey var, o da havyar!" (Hayranlıkla izlendiğini hissetti, burun deliklerini titreterek çenesini öne çıkardı.) "Havyar!" diye haykırdı, romantik gözlükleriyle. "Havyar yemeklerin şahikası ve en pahalısıdır! (Tumturaklı bir sesle:) A sınıfından Mösyö Adrien Deume'ün amiri Milletler Cemiyeti Umumi Kâtip Muavini beyefendi için bu akşam vereceği yemekte havyar bulunacaktır!"

Madam Deume sevdiği erkeğin karşısında savunmasız bir kadın edasıyla:

"Ama korkunç bir para!" dedi ezgili bir sesle.

"Umurumda değil! U.K.M. ile dostça ilişkiler benim için önemli! Hem bu cemiyetteki yerimizi korumanın da bir yolu! Merak etme, bu para boşa gitmeyecek!"

"Ama zaten ezme çorbasıyla başlıyoruz! İçinde balık var!"

"Umurumda değil! Çorba vermeyiz olur biter! Balık ezmesi havyarın yanında kaka gibi kalır! Havyardan daha şık bir şey yok! Tost ekmeği, tereyağı, limon! Üstelik gani gani havyar! Muhterem umumi kâtip muavinimiz, biraz daha havyar alır mıydınız? Sir John'dan sonraki en önemli adamı her gün evimizde ağırlamıyoruz!"

"Ama hayatım, sonra ıstakoz zermidor var."

"Termidor" diye düzeltti.

"İngilizce'de şey sanıyordum..."

"Termidor, Yunanca sıcaklık anlamındaki thermê ile bağış ya da hediye anlamındaki doron'dan. Aman dikkat et anneciğim, bu akşam misafirimizin karşısında zermidor deme sakın!"

"Arka arkaya çok fazla deniz ürünü olacak."

"Havyar asla fazla değildir! Yo, yo, kararımda ısrarcıyım. Kimse bana fikrimi değiştirtemez! Havyar, havyar, yine havyar! Havyarı basit bir ıstakoza feda edemem! Anneciğim, senin anlayacağın büyük ziyafetlerde her şeyden azar azar yenir. Birkaç kaşık çorba, bir lokma ıstakoz. Sen bana bırak! Havyar bomba etkisi yaratacak, bomba! Bu işten anlayan biri varsa o da benim! Hem zaten canı ıstakoz istemezse geri çevirir, olur biter! Gözümden kaçmadığını görsün diye ben de araya bir espri sıkıştırıveririm. Mönü biraz fazla deniz kokmuş muhterem umumi kâtip muavinimiz. Neyse, buluruz söylemenin bir yolunu. Havyar be, havyar! Üstelik karışığından, siyahından değil ha! Tazesinden, grisinden, dosdoğru Stalin'in memleketinden geleninden!"

Elleri yelek ceplerinde hışımla salonda bir aşağı bir yukarı yürümeye koyuldu, havyar denen tanrı aklını ele geçirmişti.

"Galiba babacığın beni çağırıyor. Bir saniye bekle hayatım, geliyorum."

Madam Deume koridorda başını kaldırıp merdivenden sarkmış olan kocasına baktı, öldüresiye tatlı bir edayla ne istediğini sordu.

"Dinle Bicette, rahatsız etmek istemesdim. Tamam, mönüyü bana şöyleme ki şürpris olsun, ama yine de bir şey var merak ettiğim, en basta sebze çorbası gibi bir sey olacak mı?"

"Yok. Kalburüstü yemeklerde öyle çorba verilmez. (Bu deyimi bir önceki gün Adrien'le sohbet ederken öğrenmişti, o da kısa süre önce Kanakislerden kapmıştı.) Dinle, Didi'yle konuşacak önemli şeylerim var hâlâ ve şu korkunç baş ağrılarım yüzünden sükûnet istiyorum. Var mı soracağın başka bir şey?"

"Yok, teşekkür ederim" diye karşılık verdi Mösyö Deume hüzünle.

"Öyleyse yerine çık ve kendine faydalı bir meşgale bulmaya çalış."

Çelimsiz babacık merdivenden ağır ağır çıktı ve rahatlamak için birinci kattaki tuvalete kendini attı. Sırf bu niyetle oturduğu yumuşak oturakta bir tuvalet kâğıdını ince ince katlayarak bir Japon yelpazesi yaptı, nasıl aşağılandığını aklından tekrar tekrar geçirerek yüzüne doğru salladı. Sonunda omuz silkip kalktı, faşist selamı verip dışarı çıktı.

"Hadi, acele edelim" dedi Adrien. "Durumu bir özet geç de içim biraz rahat gideyim. İş planı gibi yani."

"Peki, salon ve yemek odası gıcır gıcır cilalanıp kapatıldı. Her yere süpürge tutuldu, döşemeler dahil. Koridor da süpürüldü, daha doğrusu misafirimizin geçeceği her yer. Martha kristal bardaklarla altın işlemeli sofra takımını, yani dedenin Leerberghelerini bir güzel yıkadı. Tabaklar ve bütün gümüşler cilâlandı. Milim milim teftiş ettim. Kısacası her şey hazır, bir tek sofra kurulmadı, o işi kiralık uşak yapacak, onlar alışkındır. Yemek odasının kapısını kilitledim. Uşak gelince mecburen açacağız, ama babacığına yasak edeceğim, gidip olmadık işlere kalkışmasın, etrafın altını üstüne getirmesin. Salonda işimiz bitince buranın da kapısını kilitleyeceğim."

"Alt kattaki tuvalet ne âlemde? Masaya geçmeden önce elini yüzünü yıkamak isterse?"

"Düşünmez olur muyum? Her yer pırıl pırıl, lavabo, musluklar, ayna, fayanslar, hepsi tertemiz. Teftişten geçirdikten sonra tuvaleti de kilitledim, bu da demek oluyor ki bize hela lazım olursa birinci kattakini, el yüz yıkamak için mutfaktaki musluğu ya da senin banyonu kullanıyoruz."

"Tuvaletteki havlular değiştirildi mi?"

"Sen beni ne sanıyorsun canım? Hiç kullanılmış, yepyeni havlular koydum, kat yerleri ütüyle açılıp tazelendi, ayrıca yine açılmamış İngiliz sabunu da var, özellikle alındı, van Offel'lerin evindeki markadan."

"Dinle annecim, aklımda bir şey var. Acaba alt kattaki tuvalette ellerini yıkatmakla iyi mi yapıyoruz, çünkü orada bir de klozet var, hiç hoşuna gitmeyebilir. Üst kata, benim banyoya çıkarsak daha iyi olmaz mı?"

"Didi, daha neler! Sırf elini yıkayacak diye iki kat çıkarmak olur mu hiç? Dur bak, çaresi basit, klozetin üstüne benim o gümüş işlemeli cici Hint örtümü sererim, hani var ya, Eliseciğim lizöz yapayım diye hediye etmişti bana. Klozeti kapatır, hem zarif durur."

"Peki, tamam, ama tuvaletin kapısını vaktinde açmayı unutmazsın değil mi? Anahtarı onun gözünün önünde kilide sokarsak facia olur!"

"Saat yediyi çeyrek geçe açarım. Nitekim mutfak saatini de kurdum. Ne olur ne olmaz, o an babacığı da gözümün önünden ayırmam."

"Metrdotel işi tamam mı?"

"Görünüşe göre evet. Bu sabah ajansı tekrar aradım ki kiralık uşağın saat tam beş buçukta burada olacağı kafalarına iyice girsin, gelsin ki ortama alışacak vakti olsun, adabına göre sofrayı kursun vesaire."

"Güvenilir biri miymiş?"

"Neticede bir uşak. Ama ajans ciddi bir yer, sevgili Madam Ventradour tavsiye etti. Her halükârda Martha'ya gölge gibi uşağın peşinden ayrılmamasını söyledim, gümüş eşya yüzünden."

"Ya aşçı?"

"Yemeği saat altıda getirecekler. Saat yediden önce getirmeye niyetleri yoktu, ama ben altı dedim ki gecikme olursa gürültü koparacak zaman kalsın. En iyi aşçıları her şeyi arabayla getirecek, yemekleri ısıtmak, soslar gibi son dakika hazırlıkları için kalacak. Saat dörtte, saat altıyı beş geçe değil, tam altı diye hatırlatmak için tekrar telefon edeceğim. Kendime küçük bir saat tarifesi yapıp odama koydum."

"Çok iyi, şimdi kafama oturdu. Müsaade edersen ben de küçük bir ekleme yapayım. Saat yediyi çeyrek geçeye kurmuşsun ya, iki başka saat daha kuralım, seninkiyle benimkini. Birini saat beş buçuğa, ötekini altıya. Hani olur da bu iki adamcağız tespit edilen saatte gelmezse acilen telefon ederiz."

"Tamam hayatım, ne iyi akıl ettin. Ah T, ah yine çağırıyor!" ("T", "Tanrım"ın dindarane kamufle edilmiş haliydi.)

Holde başlarını kaldırıp baktılar. Kolalı gömleğinin içine sıkışmış vaziyetteki Mösyö Deume adeta bir zindandan gelen bir sesle inliyordu: "Gömleğimden kurtulamıyorum çünkü her yerime yapıştı!" Küçümen fok balığı, bir dizi dramatik kol hareketinin ardından kafasını çıkarmayı başardı ve gülümseyerek rahatsızlık verdiği için özür diledi. Ne var ki birkaç dakika sonra Adrien kapıdan çıkarken yeni bir imdat çağrısı geldi: "Yakalığımı takamıyorum! Çünkü sismanlamısım!"

"Dinle hayatım" dedi Madam Deume alçak sesle, "iyisi mi bir bakıver. Erkenden hazırlanırsa bir dert eksilmiş olur, son dakikada acıklı sahneler yaşanmaz."

"Tamam, önce bir dakika Ariane'a uğrayıp uyanmış mı bakayım."

"Cesur ol Didiciğim, güçlü ol. Öğle uykumu geç uyuyacağım, ama uyumazsam olmaz, sevgili eşinle paylaşmayı canı gönülden dilediğim büyük sorumluluklarım yüzünden gücümün her damlasına ihtiyacım olacağını düşünürsen, bu benim görevim. Fakat nihayetinde insan neşeyle kendini feda etmeyi, her şeye rağmen sevmeyi bilmelidir" diye bitirdi sözünü insanın kanını donduran, meleksi bir tebessümle.

Mösyö Deume içine sığamadığı smokiniyle, bütün iyi niyetiyle kılını kıpırdatmadan duruyor, takma yakasını iliklemeye çalışan Adrien'in işini kolaylaştırmaya çalışıyordu. Ne var ki bu hiç kolay değildi. Küçümen ihtiyar gözlerini göğe çevirmiş, hırsla mırıldanıp duruyordu: "Ah bi' yakalasam su yakaları icat edeni!" Gövdesini yay gibi germeye çalışırken bir çiçek saksısını düşürüp kırılmasına sebep oldu. İki adam alelacele cesedi ortadan kaldırdılar. Saksı halıya düştüğü için Madam Deume duymuş olamazdı. "Ne kırıldı yukarıda?" diye bağırdı Madam Deume. Mösyö Deume cesaretini toplayıp,"Koltuk devrildi" diye cevap verdi, sonra tekrar takma yakayla boğuşmaya girişmiş olan Adrien'e derdini açtı: Misafirin karşısında, ona takdim edilmeden önce mi eğilmeliydi?

"Hayır, ben sizi takdim ettikten sonra."

"Sok mu eğileyim biraz mı?"

"Birazcık."

"Kendimi biliyorum ben" dedi Adrien'in işini kolaylaştırmak için hazır ol'da bekleyen Mösyö Deume. "Onu görür görmes o kadar etkileneceğim ki kendimi tutamayıp hemen eğileceğim. Neyse, umarım eğilirken yahut şofrada konuşurken su lanet olaşıca yaka yerinden fırlamas. Ne olursa olsun, neticede iki çift laf etmem lasım. Dikkat et, boğuyorsun!"

"Tamamdır, oldu işte, iliklendi."

"Şağ ol, çok kibarsın. Peki nereye kadar eğilmek lasım sence? Meşela bu kadar eğilsem yeter mi? Şu kahrolaşıca adabı muaseret kita-

bında da aklımı karıştıran bir bölüm var. Dur, okuyayım sana. (Küçük fok balığı, Adrien'in kravatını düğümlemesine mani olmamak için görgü kuralları rehberini evlatlığının başının üstüne yükseltti: "Bir şalonda, yüksek şeşle konusmak daha rahat, eğitimli, modern bir hava verir.") Şence yüksek şeş söyle bir sey mi?" diye sordu ve anlaşılmaz, küçük bir çığlık attı.

"Belki" dedi Adrien dalgınca, aklı Ariane'ın az önce kapının arkasından cevap verişindeki tuhaflıktaydı.

"Yokşa böyle mi" diye bağırdı Mösyö Deume.

"Babacığım, kıpırdamayın, ilikleyemiyorum."

"Doğru şöyle, meşela böyle sok yükşek değil mi?" diye sesini iyice yükseltti Mösyö Deume. (Ve bu tuhaf sosyete adetine alışmak için bağırıp çağırmaya devam etti) "Pek muhterem umumi kâtip muavinimiş, Didi şmokinimi bağlamaktadır!"

"Ne oluyor orada" diye aşağıdan ciyakladı Madam Deume. "Ne bağırıyorsun?"

Cesaretini topladığı anlardan birinde olan Mösyö Deume:

"Şoşyetik şohbet yapıyorum" diye haykırdı. "Rahat, modern bir hava vermek isin! Baksana Didi, sence bu biras garip değil mi? Çünkü besimiz birden böyle bağırmaya baslaysak bence ortam tımarhaneye döner! Neyse, madem kibarcası buymuş, bana uyar, birbirimisin ne konuştuğunu duymayıs, olur biter. Doğruya doğru, böyle bağırınca inşana bir ceşaret geliyor, kendini önemli hissediyorşun. (Adrien gözlüğünü çıkarıp gözlerini sıvazladı.) Bir derdin mi var Didi?"

"Kapı arkasından bir tuhaf konuştu benimle. Bu akşam yemeğe hangi elbiseyi giyeceğini sormuştum. (Burnunu sildi, mendiline baktı.) O da dedi ki: Hiç merak etme, sen hiç merak etme, beyefendi için en güzel elbisemi giyeceğim!"

"Ne var bunda, kötü bir zevap gibi gelmedi bana."

"Sesinin tonu. Sinirliydi, mesele bu."

Mösyö Deume alışkın eliyle sivri sakalına karışan bıyıklarını iyice aşağı indirdi, kafasını çalıştırıp rahatlatıcı bir fikir aradı.

"Bilirsin Didi, genz kadınlar bazen biras sinirli olurlar, sonra gezer."

"Hoşça kalın babacığım. Sizi seviyorum, biliyorsunuz değil mi?"

"Ben de öyle Didi. Şıkıma canını, git hadi. Aşlında çok iyi biri, inan bana."

Evlatlığının arabası gözden kaybolunca Mösyö Deume ufacık odasına çıkıp kapıyı kilitledi. Yere bir yastık atıp diz yapmasın diye pantolonunu biraz çekip çömeldi, takma dişini yerine oturttu ve Tanrı'dan evlatlık oğlunu korumasını, sevgili Ariane'a minik bir çocuk ihsan eylemesini diledi.

O gün göğe yükselen duaların en kötüsü olmayan, hele karısının dindarca taleplerinden daha güzel olduğu kesin olan duası bitince sakallı melek ayağa kalktı, dokuz ay içinde, hatta daha önce işlerin yoluna gireceğine emindi, çünkü Ariane bir bebek beklediğini öğrendiği anda yatışacak, uysallaşacaktı hiç şüphesiz. İçi rahatlamış olarak yastığı yerine koydu, pantolonunu fırçaladı, koltuğa yerleşti. Yuvarlak bukalemun gözlerini adabı muaşeret rehberine kilitleyip dudaklarını sessizce, gayretle kımıldatarak, benim koca benim dediği şarap rengi doğum lekesini okşayarak tekrar okumaya döndü.

Ne var ki çabucak sıkıldı, kitabı kapattı, ayağa kalkıp oyalanacak bir şey aradı. Evdeki makasları bileylese? Çocuk oyuncağı. Tek yapması gereken makasla zımpara kâğıdı kesmekti, iki dakika bile sürmezdi. Evet, gelgelelim Antoinette şimdi sırası değil, derdi. Peki, yarma kalsındı, hele sosyete icabı bağırmak lazım gelen şu kahrolası davetten kurtulsunlar.

Tekrar oturdu, esnedi. Of, Mösyö Leerberghe'nin smokiniyle hiç rahat değildi. Sevgili küçümen adam fazla sıkan pantolonun üstten iki düğmesini açtı, oyalanmak için toparlak karnına kuvvetle vurmaya, kendini tamtam çalarak kabilesini çağıran bir zenci şef olarak hayal etmeye koyuldu.

15

Mont-Blanc Caddesi'nde gelip geçenler durup çelimsiz ihtiyarın kunduz takkesine, külot pantolonuna, yanardönerli gri çoraplarına bakıyorlardı, aslında fazla şaşırdıkları söylenemezdi, ne de olsa Milletler Cemiyeti'nin faunasına alışıktılar. Ne yapmak lazım, diye düşünüyordu Saltiel dayı küçük adımlarla ilerleyerek, arada bir çocukların yanağını okşamak için duruyor, sonra sırtını kamburlaştırıp yürümeye ve düşüncelerine dönüyordu.

"Neticede evet."

Neticede evet, yapılması gereken bu Hıristiyan küçükhanımın karşısına birinci sınıf bir Yahudi rakibe çıkarmaktı. İyi ama nereden bulunurdu böylesi? Haham hasta olduğu için onunla görüşememiş-

ti, sinagogdaki aptal yardımcısının elinin altında bir kasap kızı vardı sadece, yani şiirden bihaber, kar üstünde kaymayı bilmediği de kesin. Kefalonya'ya mı yüklenseydi? Dur hele, oralarda gelinlik kız kim vardı? Kızları parmaklarıyla sayarak bir bir gözünün önünden geçirdi. Sekiz, ama ancak ikisi olur cinsten. Güzel bir çeyizi olan Jacob Meshullam'ın torun çocuğu, üstelik hiç fena değildi, bir dişi eksikti sadece, ne yazık ki ön dişlerinden biri. Hemen dişçiye götürürlerdi. Yok, Sol'a yapma dişli bir nişanlı bulmak olmazdı. Geriye kala kala hahambaşının kızı kalıyordu, ama o ahmağın da çeyizi yoktu.

"Eğri oturup doğru konuşalım, Solal'in çeyize ihtiyacı mı var? Hesabıma göre pantolonunun cebine her üç dakikada bir, bir Napolyon altını giriyor. Gelgelelim, laf aramızda yüz güzelliği desen bu iki kızın böcekten farkı yok, Ariane denen o küçükhanım bunları üfler geçer."

İki gelin adayına tiksintiyle tükürdü ve yarından tezi yok Milano'ya gidip, Marsilya'da rastladığı Manchesterlı bir kuzenden hakkında iyi şeyler duyduğu büyük bir kuyumcunun kızına bir bakmaya karar verdi. Hem ayrıca kuyumcuların yeri hep ayrıydı. Ama yok, kuyumcu kızı Sol'un tarzı değildi. Zavallıcık, yakuttan, inciden başka şey konuşamazdı onunla. Hem ayrıca kuyumcu kızları hep tombul olurdu. Ariane hanımefendi ise bir içim suydu mutlaka. Ceylan gözler vesaire. Kısacası ona karşı savaşmak için ay parçası gibi bir Yahudi kızı bulmak lazımdı. Evet, kesinlikle güzeller güzeli bir Yahudi kızı! Tanrı Çıkış'ın otuz dördüncü faslında halkına yabancı kızları eş olarak almayı yasak etmemiş miydi?

"İyi ama nerede, nereden bulacağız bu dört dörtlük kadını Yahudilerin içinde?"

Düşüne düşüne ilerlemeye devam etti. Karşısına bir jandarma çıkınca masum, ilgisiz bir yüz ifadesi takınarak başka kaldırıma geçti, bu yüzden az kalsın eziliyordu. Doğruluk yolundan hiç ayrılmamıştı, dolayısıyla kendi suçlu hissetmesi için hiçbir sebep yoktu, ama polis denen bu şeytanların işi belli olur muydu? Cornavin Garı'nın karşısına geldiğinde aniden durup parmağıyla alnını işaret etti, çünkü az önce muhteşem bir fikir geçmişti aklından.

"Tabii ya monşer, Yahudi gazetelerine ilan vermeli!"

Üçüncü mevkiin büfesinde elleri sabırsızlıktan titreyerek "beyaz kâğıt, sevabına göl suyu, bir de lokum" istedi. Son kelime garsonda düşmanca bir alaycılığa yol açınca sade kahveyle yetindi, "ama bol şekerli olsun sevabına". İlk yudumu aldıktan sonra, çizik içindeki camlarıyla keskin görüşünü bozan eski demir gözlüğünü taktı, sonra cebinde bulduğu bir kalemin ucunu emmeye koyuldu.

"Kuşan kılıcını ey kahraman" diye mırıldandı kendi kendine, "ve halkın arılığını korumak için tak beline!"

İlham gelsin diye havada birtakım müsvedde yuvarlaklar çizdikten sonra yazmaya koyuldu, arada bir başıyla onaylamak ya da hülyalı bakışlarla tabakasından bir tutam enfiye almak için duruyordu. İşi bitince keyifle gülümseyerek kendi yazdıklarını hayran hayran baştan sona alçak sesle tekrar okudu. Evet, güzel yazıda rakip tanımazdı!

"Bekâr bir Dayı Dünya Yakışıklısı Yeğenini evlendirmek ister Muhteşem Mevkie sahiptir Sefirden öndedir yanında sefirin adı bile anılmaz! Hak edilmiş mevki bir de Boyun Bağı Nişanı! Boşboğazlık olmasın diye nişanın rengini söylemiyorum! Müthiş Endamındaki tek kusur gözkapağında, attan düşmekten olan küçük bir yara izidir, bunu kendisi söylemiştir! Ne de olsa ata binmek gibi sosyetik bir âdeti vardır! Yara izi derken, eften püften bir şeydir! Fark edilmeyen küçük, ak bir çizgi! Dayısından başkası fark etmezdi bile! Ama namus icabı söylüyorum yarayı! Biricik kusuru budur! Cazibeli bir kusur! Bunun dışında Muhteşemdir! Gelin adayı Sağlıklı olmalıdır, Gizli Kusuru olmamalıdır! Genç! Dünya Güzeli! Ceylan gözlü! Dişleri yalaktan dönen kırpılmış bir koyun sürüsü gibi olsun! Saçları Gilead'ın yamaçlarına asılmış bir keçi sürüsü misali! Yanakları yarım nar! Ve daha akla ne gelirse! Ama aynı zamanda gayet Ciddi! Onunla bununla oynaşmamış! Dayı bundan hiç hazzetmez! Tanınmış Namuslu bir Yahudi ailesinin kızı! Haliyle Tanrı'ya inanan cinsten! Faziletli ve Aklı Başında! Kafası Çalışan ve İyi Öğütler verebilen ve hatta arada bir onu Azarlayabilecek! Kısacası Namus Timsali bir kız ve Namus Timsali değilse sahtekârlık yapmak Namus Timsali geçinmek faydasız çünkü Dayı Psikologdur ve bütün kızları Akıl Süzgecinden geçirecektir! Çeyiz gerekmez çünkü Yeğen yığınla para

kazanmaktadır! Para bizim için pek önemli değildir! Bize lazım olan Fazilet ve Güzelliktir! Cevaplar S.S. rumuzuyla postrestant Cenevre adresine! Yeni bir fotoğraf gönderiniz on yıl önce çekilmişini değil çünkü bize Genç ve Güzel biri lazım! Aynı zamanda tutumlu iyi bir ev hanımı olmalı! Bütün vaktini Paris'ten elbise almakla geçirmeyecek! Ama bir çeyizi varsa geri çevirecek de değiliz! Bilhassa Genç Kızın Bağımsızlığı için ve durmadan şuyum yok buyum yok bana Yeni Şapka lazım diye Papağan Gibi Para İsteyip adamın kafasını şişirip de küçük düşmesin diye! Ama olmasa da olur! Mühim olan Faziletli ve Aklı Başında olsun! Bir de Biraz Sakin durmayı ve Bazı Kafa Şişiren Zenginler gibi olduk olmadık çene yapmamayı bilsin! Ama yine de Eğitimli ve Hoş Sohbet olsun! Müzik! Çeşitli şiirler! Kısacası Sinagoga giderken biraz Modern bir tarzı olsun! Evine asla Domuz Sokmasın! Salyangoz da yok istiridye de yok! Zaten sağlığa zararlı! Ayrıca bazı dindaşlarımız gibi durmadan mühim tanıdıklarından bahsetmesin! Yok Kaymakam'ın karısını davet etmemiz lazım bilmem ne! Kafasını şişirmesin çünkü Yeğen zaten bizzat Mühim bir kişidir ve Kaymakam'a ihtiyacı yoktur! Ne zaman bir Kaymakam görse tükürür! Ayrıca Yeğen'i Borsa kurlarıyla bunaltmasın! Bir kadına hiç yakışmaz! Her akşam Tiyatro'ya yahut Dans etmeye gitmek de yok! Durmadan süslenmek de yok! Dudak boyası da yok! Biraz pudra yeter! Kısacası Dört Dörtlük bir Genç Kız!"

"Ariane'ı büyük bir hezimet bekliyor!" dedi sonunda.

Birden üzerine ağır bir yorgunluk çöktü, alnını eline dayadı, gözlerini kapadı ve bir anda uyuyakaldı, çünkü yaşlıydı. Uyumasıyla uyanması neredeyse bir oldu, ilanını tekrar okudu, hiçbir işe yaramayacağını anladı. Hıristiyanların en güzeliyle, bir yaz gecesi sakin deniz üzerindeki dolunaya benzeyen, ezberden kim bilir kaç şiir bilen bir kadınla kim savaşabilirdi? Çare, evet çare bu Hıristiyan küçükhanımı Musevi yapmaktı! Tamam, bu işi kendisi üstlenecekti! Onunla dokunaklı bir dille konuşur, Emirlerin kutsallığından, peygamberlerin büyüklüğünden, seçilmiş kavmin başına gelen felâketlerden bahseder, en önemlisi Tanrı'nın gerçekten Bir olduğunu anlatır, o da kaçınılmaz olarak bütün samimiyetiyle din değiştirirdi!

"İşte böyle Sol, çok düşündüm ve evet diyorum! Madem bu senin kaderin, evlen bu küçükhanımla! Mutluluğun her şeyden önce gelir, yapacak bir şey yok, hem belki Tanrı'nın takdiridir. Kim bilir, kim bilebilir? Hem değil mi ki kralımız Süleyman kavmimizden olmayan nice hanımlarla evlenmiş. Yani ben tamam diyorum ve manevi baban olarak, hiç yanımdan ayırmadığım, cüzdanımdan yani, güzel mektubunda dediğin gibi, evet, istersen ailesine giderim, olur derim, rıza veririm, yani manevi baba sıfatıyla, kızı senin adına isterim, daha münasip olur, bazı meseleleri de konuşurum. Usulünce giyinirim, beyaz eldiven, çiçek buketi, hepsi yolunca yordamınca. Bir de müsaade edersen nişanda onunla biraz konuşurum, akıl veririm. Kim bilir, anlarsın ya, belki Tanrı yardım eder de hayırlı bir olay olur."

Kim bilir, belki kız kendi isterdi ondan İbranice öğretmesini. Başını salladı, kutsal dilin öğretileceği gönül okşayıcı dersleri ve din sohbetlerini düşünerek gülümsedi. Her gün iki saat ders, bir saat İbranice, bir saat Mukaddes Kitap, Kutsal Emirlerin izahatı, hepsini iyice anlatacaktı. O yanında oturup can kulağıyla dinleyecek, kendisi tatlı dille onu aşka getirecek. O güzelim yüzüyle din değiştirmeyip de ne yapacak? Bu durumda nikâh sinagogda olur, nişanlılar hupanın altında, kız narin, yüzü kızarmış! Hahamın yerine nikâh kıyma iznini kesinkes alırdı. Haham kadar bilmiyor muydu? Merasim kupasından şarap içerken gördü kendini, sonra Sol'a ve güzel, utangaç kıza içsinler diye verirken, sonra İbranice hayır duasını söylerken. Alçak sesle duayı okudu.

"En saf duygularla bir araya gelmiş olan bu çift cennet bahçesindeki Adem ile Havva gibi mesut olsun. Ey Rabbim, Kudüs sokaklarında çok yakında neşenin sesi, ziyafetten çıkan nişanlıların sesi duyulsun. Evlenenleri sevindiren ve refaha kavuşturan Rabbe şükürler olsun!"

Mendilini çıkarıp gözünden akan tatlı yaşları sildi, burnunu çekti, gülümsedi. Hayır duasından sonra tekrar şarabı tadacak, Sol'a ve bembeyaz danteller içindeki gencecik dilbere verecek, sonra şarabı serpecek, kadehi kaybedilmiş olan Kudüs'ün anısına kıracaktı. Ardından onları balayı trenine geçirecek, tekrar hayır duası edecek,

ikisini de kucaklayacaktı. Evet, genç kadını saygıyla kucaklayacaktı, ne de olsa yeğeni sayılırdı.

Garın büfesinden çıktıktan sonra küçük adımlarla Chantepoulet Caddesi'nde ilerlemeye koyuldu, sırtı kambur, zihni hoş düşüncelerle meşguldü. İki yanağından öpmeliydi. Her şey için çok teşekkürler sevgili dayıcığım, diyecekti kız. Tanrı sizi korusun sevgili yavrum, her adımına dikkat et, aman ihtiyatı elden bırakma, hoplayıp zıplama, özellikle üçüncü aydan sonra. Merasimden dokuz ay sonra birincisi gelirdi, sonra ikincisi ve üçüncüsü. İki oğlan bir kız. İkincisinin adı belki Saltiel olurdu, anne razı olursa. Neyse, bakılırdı buna. Tanrı'nın dediği olur.

Rab, Rab ne büyüktü! İbrahim'in, İzak'ın ve Yakup'un tanrısı! Bu akşam sinagoga gidip şabatın gelişini selamlayacak, kardeşleriyle beraber Ölümsüz'e ilahi okuyacak, Ölümsüz'ün Mukaddes Kanununu öpecekti! Tanrı'nın kavminden olmak ne büyük bir mutluluk, ne büyük bir onurdu! Ve ne büyük bir şanstı! Coşkusundan etraftakilerin meraklı yahut alaycı bakışlarına aldırmadan ayağını kuvvetle yere vurdu, üç kez.

Meraklı yahut alaycı bakışlara aldırmadan kendi yolunda ilerliyordu, yenilmez bir edayla, Tanrı'ya şükrederek, yenilmez ve Tanrı'nın gücü ve kalesi olduğunu söyleyerek, gücü ve kalesi olduğunu bütün kalbiyle söyleyerek, bütün ruhuyla ayağını yere vurarak, bazen yüzünü beğendiği insanların karşısında takkesini çıkararak ve onlara gülümseyerek, çünkü Tanrı yüreğinde yüceydi ve tekrar ayağını vurup Tanrı'ya övgüler söyleyerek.

16

Gündüzleri baş ağrıları yüzünden yalnızlığa ve kafasını toplamaya ihtiyaç duyan Madam'm tekelinde olan Deume çiftinin yatak odası.

Kafuru, metil salisilat, lavanta ve naftalin harmanı bir koku. Şöminenin üstünde altın yaldızlı bronz bir duvar saati, tepesinde vatan için can veren bir sancaktar, bir cam kürenin altında bir gelin tacı, sarı kır çiçekleri, küçük bir Napolyon büstü, pişmiş topraktan mandolin çalan bir İtalyan, dil çıkarmış bir Çinli köylü, Mont-Saint-Michel hatırası, deniz kabuğu kakmalı mavi kadifeden bir kutu, küçük bir Belçika bayrağı, çekme camdan küçük bir araba, porselen bir geyşa, Saxe porseleni taklidi bir marki figürü, içi iğnelik olarak

kullanılan kadifelerle doldurulmuş, madeni bir hava verilmiş küçük bir çizme, Ostende hatırası büyük bir çakıl taşı. Şöminenin önünde iki küçük köpeğin bir ayçöreği için çekiştiği yağlıboya bir şömine paravanı. Duvarlarda ahşap oyma devasa bir yürek, içine van Offel, Rampal, Leerberghelerin, çıplak haliyle altı aylık Hippolyte Deume'ün, Joséphine Butler ve sevgili Dr. Schweitzer'in fotoğrafları serpiştirilmiş, Japon yelpazeleri; bir İspanyol şalı; bir Westminster çalar saat; kızgın demirle ağaç üzerine kazınmış kimi fosforlu, kiminin kenarı işlemeli İncil'den ayetler; birinde genç bir fırıncıyla bilye oynayan genç bir bacak temizleyicisi, diğerinde yemek yiyen, bir taraftan da sevimli, beyaz bir kediye takılan bir kardinalin tasvir edildiği iki yağlıboya tablo. Yatağın üstünde ilk Madam Deume'ün etine dolgun, gülümseyen bir fotoğrafı, doğum ve ölüm tarihleriyle. Sağda solda örtüler; lamba ayakları; püsküllü abajurlar; tığ işi boyun yastıkları; ayaklar için tabureler; ayak örtüleri; ayak tandırları; yarıklardan giren havaya ve cereyana karşı paravanlar; bağa kaplama bir fırça faraş takımı; eldiven kutuları; suni çiçeklerle bezenmiş yeşil yosundan bir çiçeklik; eğrelti otları; kakmalı kalay saksı kapları; Gallé camları; kel bir cüce şeklinde bir kibritlik; mektup terazileri; İngiliz tuzu; hatmi çiçeği özlü boğaz pastilleri.

Madame Deume upuzun, kemikli gövdesiyle yatağa uzanmış, kahverengi siğillerle dolu ellerini göğsünde çaprazlamış, içe bakan eğri dişlerini renksiz alt dudak yastığına batırmış, kararlılıkla, haklılıkla horlayarak gecikmiş öğlen uykusunu uyuyordu. Aniden uyandı, üzerindeki pikeden kurtuldu ve etine batmış tırnaklarıyla cazibesiz ama aklı başında, süssüz bir kadın olarak kalktı. Hava akşama doğru hep serinlerdi, tedbirli davranıp her zamanki madampol pantolonlardan giymekte ve ayak bileklerine kadar inen, vücuduna pek oturmayan yün erkek iç donlarıyla kendini paketlemekte fayda görmüştü; önden ve arkadan yarıkları olan bu iç donlarının içi astarlıydı, dış tarafı gayet pratik hardal rengiydi, kıçı mor çiçekli pamuklu bir kumaşla pekiştirilmişti.

Evrensel'le ahengi tutturmak için birkaç yoga egzersizi yaptıktan sonra (bu yakınlarda hafif Budist meşrep bir kitap okumuş, pek bir şey anlamamıştı ama Evrensel denen bu şey çok hoşuna gitmiş-

ti) halıya uzandı, ayaklarını kaldırıp rahatlatmak için bir tabureye dayadı, sonra gözlerini kapayıp Tanrı'nın onu koruyup kolladığı gibi yatıştırıcı, yapıcı düşünceleri zihnine çağırdı. Saat dört buçukta kalktı çünkü hazırlanma vaktiydi, kiralık uşak bir saat içinde gelecekti. Aynalı dolabının yansımalarında ev kıyafeti ve erkek iç çamaşırı içindeki dolgun etlerine sevgiyle baktıktan sonra kiremit rengi bir kaşkorse, sonra bir jüpon, nihayet delik işi yeni elbisesini giydi. Lisa Teyze'nin saati usulüne göre göğsüne kopçalanmıştı, gevşek, gevrek, iffetli göğsüne bir de lavantaya batırılmış bir mendil soktu, sonra üzerine çeşitli ufak altın süsler asılmış uzun bir zincir taktı: dört yapraklı bir yonca, bir karenin içinde 13 rakamı, küçük bir at nalı, generallerin taktığı türden iki kenarlı bir şapka, minik bir lamba. Bütün ağırlıklarını kuşanmış vaziyette, bir ana kraliçeden bile daha görgülü bir edayla, haşmetle merdivenden indi.

Mutfağa kısa bir ziyarette bulunup hizmetkârlardan birine bir tespitini bahşetmeye tenezzül etti ("Zavallı yavrum, kenar mahalleden geldiğiniz hemen belli oluyor"), hemen ardından komşusunu sevmeyi amansızca şiar bellemişlerin alışılmış gülümsemesini oturttu yüzüne, sonra salonu teftişe gitti, her şey dört dörtlük geldi gözüne. Yine de üç koltuğun yerini değiştirip samimi bir köşe yaratmak için kanepeye yaklaştırdı. O ve Hippolyte kanepeye, misafir ortadaki en rahat koltuğa, Didi ile karısı da kalan iki koltuğa. Kanepeyle koltukların arasında likörlerin, sigaraların ve lüks puroların durduğu sevimli maroken sehpa. Evet, her şey yerli yerindeydi. İşaret parmağını sehpada gezdirip inceledi. Toz yoktu. Herkes oturduktan sonra kahve ve çay teklif ederdi, sonra muhabbet başlardı. Van Offeller iyi bir sohbet konusu olurdu. "Çok eski, çok ince ruhlu dostlarımızdır." Bu genel prova girişimi, Mösyö Deume'ün birinci kattan aşağı sarkıp bir dakika aşağı inip inemeyeceğini sorması, arkasından "parke koruyucu tabanlarımı çıkarmadığım için" yerleri kirletmeyeceğini eklemesiyle yarım kaldı.

"Yine ne istiyorsun dostum?" dedi çileden çıkmak üzere olan Madam Deume, adam haddinden fazla cilalanmış parkede kayma tehlikesi atlatarak içeri girdiğinde.

"Düsündüm de bence hakikaten açılışı çorbayla yapmak lasım. Belki öyle şeviyordur."

"Kim kim? "diye sordu kadın eziyet etmekten hafif zevk alarak.

"Kim olacak, Didi'nin müdürü."

"Zahmet olmazsa unvanıyla ansan kendisini?"

"O kadar usun ki isin izinden zıkamıyorum. Neyşe iste, belki zorba şeviyordur. (Küçük riyakâr onur konuğundan çok kendini düşünüyordu. Çorbaya bayılır, sık sık "sıkı bir çorbacı" olduğunu söylerdi.)"

"Olmayacak dedim ya sana. Sebze çorbası kaba bir şey."

"Ama her aksam yiyorus!"

"Usul bakımından" diye inledi kadın. "Çorba değil, konsome. Önemli bir şahsiyete çorba servis edilmez. Bu akşam bir konsomemiz var."

"Ha, peki. İyi mi bari?"

"Kral sofralarında ikram ediliyor."

"Ne var izinde" diye sordu Mösyö Deume tükürüğünü yuttuktan sonra.

"Ne ararsan var" diye karşılık verdi Madam Deume ihtiyatlı davranarak. Akşam görürsün.

Bunun üzerine Mösyö Deume bütün cesaretini toplayarak akşam mönüsünün tamamını çok merak ettiğini söyledi. Evet, tamam, "tatilde gittiğimiz otellerdeki gibi sürpriz olsun diye" kendisi istememişti listenin söylenmesini. Ama o kadar dayanıklı olmadığı ortaya çıkmıştı. Karısının iyi niyetle arzusunu yerine getirmesi adeta gözlerini yaşarttı. Kadın bir çekmeceyi açıp dikkatle Bristol kâğıttan, dikdörtgen şeklinde uzun bir şey çıkardı.

"Adrien'e sürpriz, mönüyü bastırma işini üstüme aldım, baksana, gravür tarzında, ayrıca varaklı, yüzde on fazla ödüyorsun ama değer. Elli tane var. Beşi masaya koymak için, ötekileri Didi'nin çevresine başka yemek verirsek diye saklarız, hiç olmazsa yeri gelirse gösteririz. Beş tane yaptırmakla elli tane aynı hesaba geliyordu, faydalanmak lazım. Bakabilirsin, ellerin temiz."

Deniz ürünü konsome
Istakoz termidor
Prenses dana uykuluk
Suçulluğu kanepe
Colmar kazciğeri
Kremalı kuşkonmaz
Karışık Pompadour salata
Dondurmalı mereng
Peynir çeşitleri
Egzotik meyveler
Meyveli dondurmalı bomba
Kuru pasta
Kahve
Likör
Henry Clay ve Upmann puroları

Mösyö Deume belli bir panik de içeren bir heyecanla menüyü okudu, sonra daha sakin, iyice nüfuz edebilmek için her kelimeyi telaffuz ederek tekrar okudu, Madam Deume ise o sırada kocasının yüzünden hayranlık aktığını sanarak mest oluyordu. Özenle biriktirdiği gazetelerden kesilmiş kraliyet menülerinden ilham alarak yarattığı eseriyle gurur duyuyordu. Adam ona iltifat etmesi gerektiğini hissetti, ama kaşların çatılmasıyla sonuçlanan bir uyarıyla övgünün dozunu biraz düşürdü.

"Sence biraz fasla olmamış mı? Istakos, sonra uykuluk, arkasından suzulluğu, arkasından kasciğeri. Ağır olur. İki dondurmalı şey de cabası, mereng, sonra bomba tatlısı."

"Menü Adrien tarafından onaylandı, bu bana yeter. Hem ayrıca büyük siyasi yemeklerde her şeyden çok az yendiğini herhalde bilmiyorsun. Birkaç kaşık çorba, bir lokma ıstakoz vesaire. Adet böyle."

"Adrien onay verdiyse tamam demektir."

"Yalnızca parasını kendi cebimden ödediğim kaz ciğeri hariç, bu da başka bir sürpriz ki hiç ucuz değil inan ki, ama neticede lüks bir şey, Elysée'de, İran şahına verilen yemekte Colmar kaz ciğeri varmış. Basılı menüde en başta ikram edeceğimiz havyar eksik, neden der-

sen Adrien buna az önce karar verdi, ne yapalım, umumi kâtip muavini beyefendi illa ki fark eder."

"Ya purolar, purolar da yaşılıyor mu menülere?"

"Tanesi yedi frank. Didi'nin dediğine göre Cenevre'de daha iyisi yokmuş."

"Demek öyle. Peki şu ıstakos zermidor ne oluyor?"

"Zermidor değil termidor. İngilizce bir kelime değil, Fransız devriminden kalma Yunanca bir kelime. Umarım misafirimizin karşısında zermidor demeye kalkışmazsın?"

"Ne var izinde?"

"Biraz karışık bir yemek. Laeken'deki kraliyet şatosunda Majesteleri İngiliz kralına ikram etmişler. Bak ne diyeceğim, her yemeğin tarifine giremeyeceğim şimdi, işim başımdan aşkın."

"Peki, tek bir sey. Havyar nasıl yenir?"

"Misafirimiz nasıl yiyor, bir de tabii bana bak anlarsın. Şimdi anlatacak vaktim yok."

"Dinle, son bir sey. Masada kim kimin yanına oturazak?"

Madam Deume büyük bir ciddiyetle bir çekmeceden beş küçük kart çıkardı.

"Bu da Didi'ye başka bir sürpriz. Görüyor musun, elim değmişken isimlerimizi kartlara bastırdım. Az sonra sofra kurulsun hele, protokole göre bunları da yerlerine koyacağım. (Protokol kelimesinin bir şeker gibi tadını çıkardı, sonra zarafetle tükürüğünü içine çekti.)"

"Ama bu beyefendinin kartında zadece umumi müdür muavini yasıyor, niye öyle?"

"Çünkü böylesi daha münasip."

"Onu nereye oturtacağıs?"

"Baş köşeye."

"Orası neresiymis?"

"Daima evin hanımının sağı. Belli bir çövreye ait herkes bunu bilir. (Tekrar tükürük içeri çekildi.) Yani benim sağıma oturacak. Sen soluma, orası ikinci kademe oluyor. Ariane beyefendinin yanına, Didi'nin karısı olduğu için. Tabii prenses hazretleri aşağı inmeye tenezzül ederse, yoksa yandık. Adrien ile ben sohbetle meşgul oluruz. Adrien de senin de yanma."

"Baksana, önemli yermis, ikincisiymis, bana göre hava hos. Çünkü o beyefendinin karşısına otururşam onunla konusmak sorunda kalırım. Adrien'i kendi şoluna oturt, böyleze tam karşı karşıya kalacağı için müdürüyle sohbet eder."

"Yok, yaştan dolayı ikinci mevkie hakkı olan sensin, bu kadar, konu kapandı. İşte böyle, sanırım artık her şeyden haberin var."

"Dinle, kitabımda yazdığına göre zorba tabağı..."

"Konsome tabağı."

"Diyor ki yarıya kadar doldurulmalıymış."

"Biliyorum dostum, biliyorum" dedi Madame Deume bu faydalı bilgiyi aklının bir köşesine kaydederek. "Şimdi dostum, yalnız kalmak isterim" diye ekledi mahcubane.

Adam kadının dua etmek istediğini anlayıp çıktı. Tavan arasında adabı muaşeret kitabını okuyarak gezinmeye koyuldu. Birden yüzü kâğıt gibi oldu, çünkü sosyetede kuşkonmaz yeme adabı korkunçtu. Hakikaten dehşet bir şeydi, ilk üç parmağını üç sert halkadan geçirip kuşkonmazları kıskaçla tutuyordun! Aşağı indi, salonun kapısına gidip kulak kabarttı. Çıt yoktu. Duası bitmemiş olmalıydı. Beklemeye karar verdi, ikide bir kalın köstekli saatine bakarak çılgın gibi bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Onuncu dakikada kadının içini tamamen dökecek kadar vakit geçirmiş olduğuna, hem zaten Tanrı'nın bu kadar izahata ihtiyacı olmadığına karar verdi. İçi biraz titreyerek salonun kapısını çalıp kafasını içeri uzattı. Kanepenin önünde diz çökmüş olan Madam Deume, banyodan çıkarken yakalanmış bir bakire gibi ürkerek başını çevirdi.

"Ne var" diye içini çekti, bıkkın ve ne bu çile dercesine, fakat bu tatlı mahremiyet anına tecavüz edilmesini affedemeyecek kadar Tanrı'ya yakındı hâlâ.

"Çok üsgünüm, ama dinle bak, kuskonmaslara kıskaç lasımmış!"

Kadın kanepeden destek alarak, gizli bir randevudan istemeyerek ayrılır gibi ağır ağır ayağa kalktı. Döndü, adama hâlâ maneviyat yüklü gözlerle baktı.

"Biliyorum dostum" dedi tatlılıkla sabretmeye çalışır gibi. "Evlenmeden önce çok sıkı fıkı olduğum Belçika aristokrasisinden van Meulebeke'lerin yemeklerinde biz hep kuşkonmaz kıskacı kullanır-

dık. (Cıvıl cıvıl anlatırken bu sevgili, parlak geçmişi içinden özlemle andı.) Dün değil önceki gün altı tane aldım."

"Her seyi düşünmüssün sevgilim. Tek mesele, ben o kahrolası kıskazları nasıl kullanacağımı bilmiyorum."

"Hippolyte, doğru dürüst konuşur musun lutfan?"

"Parmakları halkalardan geçirme işinde ben batarım, hangi parmağı geçireceğimi kessin unuturum."

"Beni seyredersin" dedi kadın sevmeye, her ne olursa olsun ve daima sevmeye kararlı bir Tanrı evladı olarak, ışıl ışıl bir tebessümle. "Şimdi beni yalnız bırakır mısın lutfan? Henüz işim bitmedi" diye ekledi, iffetli görünen aldatıcı gözlerini yere eğerek.

Hippolyte parmak uçlarına basarak çıktı. Sahanlıkta bıyıklarını aşağı doğru sıvazlayıp cılız sakalına iyice karıştırarak derin düşüncelere daldı. Hayır, mümkün değil, bu kıskaçlarla başa çıkamayacaktı. En iyisi bir ara Martha'yı yalnız yakalayıp kendi kuşkonmaz payını yarına saklamasını söylemekti.

"Ve yarın yemin ederim kuşkonmasları parmaklarımla yiyip nefiz bir siyafet çekeceğim kendime!"

17

Tiz feryada koşup ödü patlamış vaziyette odaya girdiğinde karısı yine kaşkorsesini takmış İngiliz tuzlarını koklayıp duruyordu, birinden bir haksızlık görmüş gibi.

"Ne oluyor hayatım?"

"Ne olacak, şu senin deli divane olduğun insanlar var ya..."

"Ben kime deli divane olmuşum?"

"Evet, prenses hazretleri var ya! Onun yanından geliyorum! Daha doğrusu lafın gelişi öyle, çünkü kendileri lütfedip kapıyı açmadılar! Elbette piyano çalmakla meşguldüler! Kibarca kapıyı tıklattım, ne cevap verdi, biliyor musun? Açamazmış, çünkü çıplakmış! Harfi harfine böyle dedi! Şuna bak hele, anadan doğma

Chopin çalıyor! Belki Cenevre aristokrasisinin âdeti budur, kim bilir! Gün ortasında, saat beşte çıplakmış! Ve ben, bugüne bugün Leerberghe ismiyle doğmuş Madam Antoinette Deume, kapı ardından konuşmak gibi bir hakareti sineye çektim! Didi'nin hatırına sineye çektim, bu zavallı çocuk işin içinde olmasa buna müsaade eder miydim hiç! İstediği kadar Auble sülalesinden olsun! Neyse, çok kibarca dedim ki: (Sesi bal kıvamına döndü.) "Çok var mı hazır olmanıza?" Huyumu bilirsin, yumuşaklığımı, terbiyemi. Peki o ne cevap verdi biliyor musun, hani şu dünya tatlısı görünen, tebessüm etmeye doyamadığın o kişi? (Dolabın aynasında kendine baktı.) Cevap olarak kelimesi kelimesine dedi ki: (Yüzünü korkunç bir şekle sokup sesini acılaştırdı.) "Kendimi iyi hissetmiyorum. Bu akşam yemeğe inip inemeyeceğimi bilmiyorum." Taklit bile edemem ses tonunu, öylesi benim hamurumda yok. Kibirli prenses, ne olacak! Tabii bu arada Auble sülalesinden meteliğe kurşun atıp bunu evlerine sokmayanlar da var! Daha doğru Auble sülalesinden değil de kuzenler, güya yüksek koldan! Ah ah, bu evliliğin sonu iyiye varmayacak demiştim! Didi'ye harcattığı onca para! Côte d'Azur'lerde tatiller! O hediyeler! Ben hediye istiyor muyum hiç? Bu lafımı yaz bir kenara, bu kadın onu beş parasız bırakacak! Hanımefendiye özel yapılan banyoları hatırla hele! Buraya girdiğimizde iki banyo vardı, birinci kattaki bize, ikinci kattaki genç çifte, gayet güzeldi bence! Ama yok, hanımefendi kocasıyla paylaşmak istemedi, iğreniyor mudur nedir! Haspam, kendilerine banyo istediler! Prenses işte ne olacak! Odası ayrı, banyosu ayrı! Zavallı çocuk üçüncü banyo için tam dört bin üç yüz doksan beş frank çekmeye mecbur kaldı! Hindistan'dan gelip sokaklarda yaşayan şu sefilleri düşünüyordum da! Eee, sen ne diyorsun bu duruma?"

"Tam senin söylediğin gibi hayatım. İki banyo odaşı elbette yeterdi."

"Banyo odası denmez, kötü Fransızca bu. Okumuş insanlar banyo derler, kaç kere söyledim sana. Bu bir eğitim, bir çövre meselesi. Neyse, böyle işte. Ya onu götürdüğü o pahalı pahalı lokantalar! Ee, yok mu hiçbir diyeceğin?"

Mösyö Deume yutkundu, öksürdü, gönülsüzce teslim oldu.

"Saten bir evin varsa lokantaya gitmessin, bu böyledir, kesinlikle katılıyorum."

"Ah, pek fena bir insan bu! Düşünüyorum da Didi'nin ne işine yarıyor acaba! Her şey bir yana, Didi'ye faydası oldu mu! Düşünebiliyor musun, kimseyle tanıştırmıyor onu, güya yüksek çövresinden kimseyle! Ne diyorsun buna?"

"Durum bu."

"İzah et. Durum ne?"

"Söylediğin gibi."

"Hippolyte, üzülerek görüyorum ki bu yaratık konu olduğunda asla içimi rahatlatamıyorsun."

"Niye öyle diyorzun Bicette, rahatlatıyorum."

"Şu anki mesele hakkında düşünceni açık açık söyle lutfan."

"Tamam, azık azık söylüyorum, haklısın."

"Ne konuda haklıyım?"

"Bu yaptığının hiç hos olmadığı konuzunda" dedi zavallı adam alnının terini silerek.

"Amma zor çıktı ağzından. Zavallı çocuk, paçayı kaptırmış! Tanıştıklarında yanında olsaydık böyle olmazdı. Çünkü yemin ederim sana, ben olsam bu evlilik gerçekleşmezdi! Didi'nin gözünü açardım hemen, tuzağa düşmezdi!"

"Zok doğru" dedi Mösyö Deume,ve yarından tezi yok gelinine bir hediye almaya karar verdi, fildişinden güzel bir kâğıt bıçağı alıp gizlice verecekti.

"Peki bu akşam yemeğe inmeme aklına ne diyorsun?"

"Ne yapalım, hastaysa..."

"Hasta olsa anadan doğma Chopin çalıyor olmazdı! Bakıyorum da hâlâ onu savunma derdindesin!"

"Azk olsun hayatım."

"Neyse, umarım çırılçıplak Chopin çalmaya başladığım gün bana da aferin dersin!"

"Hiçbir seye aferin dediğim yok ki."

"Tabii, doğru, Auble sülalesinin bir ferdi değilim ki ben! Hiç skandallara bulaşmamış bir aileden geliyorum alt tarafı! Lafımı bilip de konuşuyorum! (İngiliz tuzlarını derin bir nefesle içine çekti, sonra şimşekler saçan gözlerle kocasına baktı.) Vaktiyle yoldan çıkmış bir Auble kadını bilirim! Ağzımı kirletmemek için daha fazla anlatmayacağım! (Ya kız kardeşinin eczacıyla meselesi? diye sordu Mösyö Deume içinden, cesaretini toplayarak.) Ayrıca hasta falan değil! Bizi çileden çıkarmak, seçkin bir adamın ziyarete gelmesinin bir Auble kadınına vız geldiğini göstermek için yapıyor."

"Yılda yetmiş bin frank kasanan bir adam" dedi Mösyö Deume kendini gösterme gayretiyle.

"Mesele bu değil. Mümtaz bir insan o. Hiçbir şey kazanmasa da mümtazlığından bir şey kaybetmezdi."

"Elbette" diye destekledi Mösyö Deume. "Dinle, gidip Ariane'la konusacağım."

"Tabii ya, durma, koş şımart hemen! Sakın ha, duydun mu! Mösyö Hippolyte Deume bir kendini beğenmişin karşısında diz çöktü dedirtmeyeceksin, üstelik bir akrabası da, neyse, bende kalsın! Yemeğe gelmezse ne yapalım, biz de ondan vazgeçeriz! Tanrı'ya şükür sohbet için Didi var."

"Sen de varsın Bicette, sohbette kimseden çekinmessin sen" dedi alçak adam. "Çok hazırcevapsındır. Casibelisin de."

Kadın zarafetle içini çekti, melankolik seçkin pozunu takındı, İngiliz tuzu şişesini bıraktı.

"Neyse, o şahsı artık düşünmeyelim, değmez buna. Gel de kravatını düzelteyim, iyice yamulmuş."

"Önce şöyle bana, niye o güsel merasim elbiseni çıkardın? Çok yakışıyor?"

"Baktım arkası buruşmuş. Martha ütülüyor şu an."

Giriş kapısının zilini duyunca ejderhaların alevler saçtığı bir kimonoyu alelacele üstüne geçirip sahanlığa koştu. Siğillerden nokta nokta kabarmış ellerini tırabzana dayayarak eğildi, ne oluyor diye sordu. Saçı başı dağılmış, ter içinde kalmış, gözleri yuvalarından uğramış vaziyetteki hizmetçi durup "yemekçi beyin" geldiğini söyledi. Tam o anda saat çalmaya başlayınca Madam Deume işi anladı.

"Metrdotel demek istiyorsunuz?"

"Evet han'fendi."

"Beklesin. Durun Martha" diye ekledi alçak sesle, "size söylediğimi sakın aklınızdan çıkarmayın, peşinden bir an olsun ayrılmayın. Anlaşıldı mı?"

Buen retiro yahut istirahatgâh dediği yerde bir süre oyalandıktan sonra aşağı indi, o sırada Neuchâtel işi duvar saati beş buçuğu çalıyordu, Mösyö Deume'ün kıymetli malıydı bu saat, rivayete bakılırsa Napolyon'un bir keresinde İsviçre'den geçerken bu saate bakmış olmasıyla övünürdü. Madam Deume toplumsal mevkisinden aldığı güçle bir zırhlı gemi heybetiyle mutfağa girdi. Girer girmez kiralık uşağı gördü, mukavva valizinden frakını çıkarmakta olan, tıraşsız ellilik bir adam, onda bir düşmanlık sezdi ve derhal burnunu sürtmeye karar verdi.

"Yemek sekizde servis edilecek. Misafirimiz yedi buçukta gelecek. Kendisi Milletler Cemiyeti'nin umumi kâtip muavinidir. Kapıyı açtığınız zaman, büyük şahsiyetlere yaraşır şekilde davranacaksınız. (Kiralık uşak hiç tepki vermedi, Madam Deume bir sinsilik sezdi. Adama haddini bildirmek, kiminle aşık attığını belletmek için mönülerden birini uzattı. Uşak okuyup bitirdikten sonra tek kelime etmeden, hep aynı inatçı havayla masaya bıraktı. Ne küstah bir adam. Öyle olsun, bahşişi rüyasında görürdü öyleyse.) Menüye yazılmamış olan, ayrıca ısmarladığımız havyar hariç hepsi Rossi lokantasından gelecek, çok meşhur bir yerdir."

"Bilirim hanımefendi."

"Son dakikada ısıtılacak şeylerle Rossi'nin adamı ilgilenecek. Yani siz sadece servise bakacaksınız."

"Elbette Madam. İşim bu."

"Sofrayı şimdiden kurabilirsiniz, tabii adabına uygun bir şekilde. Umumi kâtip muavini beyefendi dahil beş kişi olacağız. Yemek odasının anahtarını oda hizmetçisine verdim, kendisi size yardımcı olacak. Peçeteler her zamanki gibi yelpaze şeklinde olacak."

"Af buyurun hanımefendi?"

"Peçeteler yelpaze şeklinde olacak diyorum, misafir ağırlarken hep yaptığımız gibi."

"Yelpaze şeklinde mi? Emredersiniz hanımefendi. Yine de zat-ı alilerine uzun zamandır böyle yapılmadığını hatırlatmak isterim. Öğlen yemeğinde peçete sadece katlanıp tabağa konur. Akşam yemeğinde ekmeğe sarılıp yine sade bir şekilde katlanarak önceden servis edilen çorba tabağının soluna, küçük ekmek tabağına konur. Her halükârda on yıl boyunca hizmet vermek şerefine nail olduğum, kraliyet ailesinden Nemours Dükü Hazretleri'nin evindeki düzen buydu. Fakat hanımefendi ısrarcıysa peçeteleri onun için yelpaze, şemsiye, cüzdan, bisiklet tekerleği, kuğu, hatta deve şeklinde fantezi katlayabilirim. Hanımefendi nasıl arzu ederlerse. Emirlerine amadeyim."

"Böyle eften püften şeylere önem vermem" dedi Madam Deume kıpkırmızı bir suratla. "Nasıl isterseniz öyle yapın. Manasız işler bunlar."

Dişlerini öne çıkarıp mülk sahibesi haşmeti ve gösterişiyle haysiyet gömleğine büründü, burnunu havaya dikip çıktı, elini üç defa okşar gibi kalçalarında gezdirdi, kocasının "küçük yer" ya da "kralların atla gitmediği odazık" dediği yeri ziyaretinin ardından kimonosunun havada kalmadığından ve üstünün başının düzgün olduğundan emin olmak için farkında olmadan yaptığı bir hareketti bu kuşkusuz.

"Bu menü beş para etmez" dedi kiralık uşak Martha'a. "Ömrümde böyle şey görmedim. Önce konsome, arkasından ıstakoz, havyar da cabası! Sonra uykuluk, sonra suçulluğu, sonra kaz ciğeri! Akıllarına geleni akıllarına gelenin arkasına tıkmışlar, besbelli alışık değiller bu işlere. Akşam yemeğinde parçalar bir araya getirilir, bir mantığı vardır. Beş kişiye bir de menü bastırmışlar! Gel de gülme! Akşam sekizdeki yemek için beni de beş buçukta diktiler buraya! Ah ah, hayatta daha neler göreceğiz!"

Evyenin üstünde çerçeve içinde bir yazılı levha gözüne çarptı, gözlüğünü takıp Mösyö Deume'ün güzel bir el yazısıyla kâğıda geçirdiği, Madam'ın talimatıyla hizmetçinin her sabah okumak zorunda olduğu minik edebiyat yapıtına yaklaştı.

İster mutfakta ister düz ovada,
Tanrı'nın gözü görür bizi ve takip eder.
Yani üşenmeyelim çalışmaya,
Mükafat bize ondan gelir:
Ailenin sağlığıdır mükafat,
Evde saadettir mükafat.
Öyleyse hadi iş başına, ey genç kız,
Tohumu düzgün ekenin harmanı bereketli olur!
(Madam T. Combe'un dizeleri)

"Bu şiir size mi?"

"Evet beyefendi" dedi Martha, dişsiz ağzım gösteren mahcup tebessümünü eliyle gizleyerek.

Uşak oturup bacak bacak üstüne attı, gazetesini açıp spor sayfasını okumaya koyuldu.

Nemours dükünün peçeteleri yüzünden midesine ağrılar girmiş olan ve bir türlü hazmedemeyen Madam Deume, sırf bu efendinin ne zaman yola geleceğini görmek için zemin katın koridorunda bekliyordu. Hizmetçinin tekinin keyfini beklediğine için için köpürerek gözetlemeye bahane olsun diye lüzumsuzca etrafı toparlıyordu. En az on dakikadır buradaydı ve beyefendi henüz kalkıp sofrayı kurmamıştı! Martha'ya çok iyi örnek oluyordu, şimdi bir insanın söz dinlemeyip cezasız kalabildiğini görmüş olacaktı! Mutfağa dönüp emri tekrar etse miydi? O serseri acelemiz yok, henüz saat altı bile değil gibi bir cevap verebilirdi. İşte o zaman Martha'nın gözünde itibarı iki paralık olurdu. Ajansa telefon edip başka bir metrdotel istese? Alacağı cevap büyük ihtimalle elimizin altında başka kiralık uşak yok, olurdu. Hem zaten telefon koridorda olduğundan adam konuşulanları duyar, hıncından iyice zapt edilmez olurdu. Madam'ın eli kolu bağlıydı, mukavva çantalı bir işçi parçasının insafına kalmıştı. Deve lafı da pek kinayeliydi tabii. Hakikaten, yaşasın Mussolini!

Patlak gözlü, keçi sakallı, toparlak küçük surat bir kez daha birinci katın tırabzanında zuhur etti ve çorbanın gayet ölçülü bir şekilde, kaşığı yarım doldurarak alınması gerektiğini beyan etti. Adama haddini bildirmeye kararlı olan, ama merdivende patlamayı istemeyen

kadın basamakları ikişer ikişer çıktı, kocasını elinden tuttuğu gibi şaşkın vaziyette yatak odasına sürükledi. Kapı kapandı, kadın kiralık uşağın ve Dük'ün peçetelerinin hıncını kocasından çıkarmak için kolları sıvadı.

"Sıkılmaya başladım bu işten" dedi dişlerini sıkarak. "Çekip gitsen de keyfimi kaçırmasan! Parke koruyucu tabanlarını çıkar, sonra doğru bahçeye! Seni çağırana kadar kal orada!"

Sokağa atılan zavallı küçümen dışarıda fazla kalmadı. Bir gelip geçen olsa smokinle bahçede gezinen bu adama ne demezlerdi! Kullanılmayan küçük kulübeye gidip kapandı, yapacak hiçbir şey de bulamadı. Oyalanmak için bütün şirinliğiyle bir el arabasının üstüne oturup "Güneş dağlarımıza vurduğunda"yı, sonra "Çalsın davullar"ı, sonra "Ey hür dağlar"ı, sonra "Havaya yükselen kayalar"ı, sonra "Eski köşk"ü mırıldandı. Vatansever şarkı dağarcığı tükenince mahzene gideyim diye düşündü – orada yapacak eğlenceli bir şey hep çıkardı. Aralık kapıdan dışarı bir göz attı, sokağın boş olduğunu kontrol edip fırladı.

Mahzende sahiden de faydalı meşgaleler buldu. Rastgele yerleştirilmiş olan konserveleri türlerine ve boyutlarına göre ayırdı, bu epey vaktini aldı. Ardından eski bir süpürgeyle örümcek ağlarını temizledi. Nihayet iç merdivenin bir basamağına çöküp Antoinette'e verip veriştirdi.

Kulak kabarttı. Evet, bu oydu. "Hippolyte, neredesin? Hu huuu, Hippolyte, hu hu!" Hu hu, keyfi yerinde demekti. Mahzenin dış kapısını açıp bahçeye çıktı, sevgili evine dönebildiği için etekleri zil çalarak, bütün hıncını unutarak ileri atıldı. "Geldim işte!" diye haykırdı.

Hışırdayan elbisesinin içinde gayet heybetli görünen, boynunu saran siyah kadife kurdeleyle güngörmüş sosyetiklere benzeyen Madam Deume ana girişte onu sevgiyle karşıladı, çünkü aynada kendini beğenmişti. Dolayısıyla az önceki karantinadan hiç bahsedilmedi, hatta kadın onun koluna girdi. Adam kadının başına açtığı dertler yüzünden biraz mahcuptu.

Yatak odasında Madam Deume kocasına smokinini epey kirletmiş olduğunu hiç sinirlenmeden söyledi. Adam mahzende yaptığı

derleyip toparlama işlerini anlattı, kadın da ona hak verdi. Hatta sevecenliği üstünü başını özenle fırçalamaya kadar vardırdı, boyun kurdelesinin dışına taşan küçük et topu bir sağa bir sola sallanarak. Hippolyte bedenen iyice gevşeyerek kendini ona bıraktı. Gönül okşamayı pek iyi bilirdi Antoinetteciği.

"Bu elbise sana çok yakışmış, Bicette. Genç kız gibi görünüyorsun."

Kadın ideal ve melankolik havasına büründü, fırçaya iyice asıldı.

"Bu arada aşçı geldi. Hoş, terbiyeli bir çocuk, yani mevkisinden ileride. Uşaktan ne kadar farklı. Yeri gelmişken, o adamın son marifetini söylemedim sana. Nihayet sofrayı kurmaya karar vermiş."

"Peçeteleri yelpaze yap dedin mi?"

"Çoktan vazgeçildi bundan hayatım, modası geçti. Doğrusu, peçeteyi içinde ekmekle basit bir şekilde katlayıp başta servis edilen çorba kâsesinin soluna koymak. Neyse, şu serseriye döneyim. Sözümü kestiğin sırada dediğim gibi masayı kurmaya karar vermiş. Az sonra gidip yemek odasına bir göz atayım dedim, bakalım her şey yerli yerinde mi diye, bir de ne görsem beğenirsin, beyefendi benim salıncaklı koltukta sallanıyor! Lisa Teyze'nin koltuğunda!"

"Olur sey değil!"

"Dön de sırtını da güzelce halledeyim."

"Peki sen yaptın?"

"Gidip bir talimat istedim."

"Ne oldu peki?"

"Son dakikada rezalet çıkmasın diye hiçbir şey yapmamam için talimat geldi, yerine birini bulmak için artık çok geç. Ben de aynen böyle düşünmüştüm! Her şeyi bilen Tanrı'nın iradesini önceden sezmişim! Vah zavallı Hippolyteim, nedir bu ayak takımından çektiğimiz! Evet, dört dörtlük oldun işte, deyip fırçayı bıraktı sonunda."

"Çok tesekkür ederim" dedi Hippolyte ve eşinin elini öptü, kadın da bu kibarlıktan etkilenerek tekrar o mahzun, yaslı havasına büründü.

"Ama Didi salona girdiği anda vaziyet baştan sona değişti!" dedi kadın aniden. "Evin erkeğini görür görmez bizim yalancı pehlivan ayağa fırladı, hele mutfağa bir koşturması var! Adrien'in bir heybeti

var tabii, bir ağırlığı var. Ah ah, ailenin erkeğine bel bağlayabilmek ne büyük mutluluk!"

"Yani Adrien alısveristen döndü mü?"

"Olamaz, doğru, sana söylemeyi unuttum! Evet, sen mahzendeydin o sırada."

"Ariane'ı görmüs mü?"

"Evet, anlaşılan havasındaymış, saraya davet etmişler gibi giyinip kuşanmakla meşgulmüş. Tam rüzgârgülü. Neyse. Yeni smokini Adrien'e öyle yakışmış, öyle asil durmuş ki! Çok uğraştı yavrucak! Bir sürü şey yüklenmiş gelmiş! İçeriyi gündüz gibi aydınlatacak mumlar! Mumlar için altı kalaylı şamdan! Hani tiyatrolardaki gibi, bilirsin ya, kalburüstü resepsiyonlardaki gibi, bir harika! Ayrıca misafirimiz Fransız olduğu için mavi, beyaz, kırmızı çiçekler. İyi akıl etmiş, değil mi?"

"Kesinlikle" dedi Mösyö Deume içi içini yiyerek.

"Ya şarapları değiştirmesi! En üst sınıftan istemiş! Senin anlayacağın Adrien Deume beyefendinin hikâyelere karnı tok! Ama inan ki karşı taraf tek kelime itiraz etmemiş, lutfan! Ayrıca en kalitelisinden altı şişe şampanya, buz için koca bir kova ve tabii buz! Her şeyi düşünmüş yavrum. Sonra havyar! Fazladan! Kızartmak için İngiliz ekmeği! Limonu bile akıl etmiş, tabii havyar için, usulü öyle. Yeri gelmişken basılı menüde havyar yok. Yukarıda, matbaayı taklit ederek sen ekleyeceksin. Ya da yok, kalsın öyle, havyar olduğunu görür nasıl olsa. Havyar iyi fikir, değil mi?"

"Kesinlikle" dedi Mösyö Deume.

"Müdürü etkilenecek. Neticede Didi ona bu kadarını borçlu."

18

Hayır inmeyeceğim hayır görmek istemiyorum o adamı rezalet çıkarsa çıksın bana ben oh banyo ne iyi geldi çok sıcak bayılıyorum buna lay lay lay keşke doğru dürüst ıslık çalabilsem oğlan çocukları gibi ah kendimle mutluyum iki elimle tutunca seviyorum onları dolgunluklarını şöyle elimle tartmayı sıkı et geliyor elime deli gibi hoşuma gidiyor aslında kendimi aşkla seviyorum Eliane ile ben dokuz on yaşımızda kışın okula giderdik buz gibi kış rüzgârında el ele tutuşurduk uydurduğum şarkıyı kasvetle söylerdik şarkı söylerdik yollarda taşlar donmuş çatlamış ve biz zavallılar sabahın köründe mecburen iniyoruz hepsi buydu işte sonra baştan alırdık yollar taşlar donmuş çatlamış ah güzel çıplak bir kadın olsa aynı zamanda erkek bu hiç hoş

değil ya da evet ben evet ben ineceğim masada rezalet çıkaracağım ona hakaret edeceğim ne yaptığını söyleyeceğim kafasına bir sürahi fırlatacağım evet aynı zamanda erkek olacak bir kere bir puro içip neye benzediğini görsem dikkat bu ayıp bir laf söylemek istemiyorum canım söylemek istiyor hayır söylemeyeceğim söylemeyeceğim lay lay lay keşke bir çikolatalı şekerleme olsa yerken ağzıma atmadan önce şöyle bir bakarım ağzıma atmadan önce iyice evirip çeviririm ve sonra birazcık yerim ve sonra sil baştan bakarım eviririm çeviririm ve sonra çat vicdan azabı vicdan azabı bana verdiği hediyeler iyilik dolu gülümsemesi bense ekseri hainim örnek eş olmak için Tanrı'dan bir yardım istesem oh köpekleşmeye başladığındaki o köpek bakışları birtakım niyetlerle yani beni kullanmayı canı çektiğinde bana ciddiyetle kaygıyla bakarken miyop köpek korkunç komik olan aklına şey geldiğinde hapşırması köpek olacağı zaman hiç şaşmaz iki kere hapşırır hapşu hapşu ve ben de derim ki içimden tamam köpek olmuş bozmayalım üstümde yapsın jimnastiğini bir yandan hapşırınca bir gülme tutar aynı zamanda yürek daralması çünkü olacaktır bu üstüme çıkacaktır altta bir hayvan üstte bir hayvan ama son sefer komik bir yöntem icat etti önce beni bir güzel dişliyor oyun oynayan bir Pekinez köpeği geliyor gözümün önüne çok tatsız ama niye diyemiyorum beni dişleme diye kırmamak için söylemememememek lazım ama ayrıca acayiplikten zevk de alıyorum otobüste korkunç bir surata kapılıp gittiğim gibi işte o zaman yüzüne bakıyorum ama belki sırf hainliğimden ses çıkarmıyorum yaptıklarına çünkü çok gülünç hey bu yabancı hangi hakla hangi hakla canımı yakıyor canımı yakıyor bilhassa ilk başta kızgın demir gibi ah erkekleri sevmiyorum miyorum miyorum ve ne ahmakça bir fikir ne biçim bir aptallık o bu o bu şeyi birine sokmayı istemek başka birine istemeyen birine canını yakan birine romancıların şehvet sahneleri pek güzel de bu iğrenç şeyi sahiden seven aptallar var mı of şeyi korkunç ha ha ha tepeme tünemiş köpek nasıl oluyor da bu kadar kendinden geçebiliyor bir taraftan da gülme tutuyor üzerimde hareket ederken öyle bir kızarıyor ki meşgul işi başından aşkın kaygılı kaşlar çatılmış sonra şey aha ha ha gayretli köpecik bu gel git hareketinde ne var bu kadar merak edilecek komik bir şey bu üstelik bir haysiyeti de yok of aptal şey ne biçim canımı yakıyor ve bir yandan da tepemde bir saniye durmayan o kadar çaba sarf eden ve ona baktığımdan onu yar-

gıladığımdan şüphesi olmayan bu zavallı gayretkeş adama merhamet içimden onu aşağılamak istemiyorum ama her seferinde gidiş-gelişlerini hecelemek için içimden Didi Didi diye tempo tutmaktan kendimi alamıyorum üstteki zavallının aptal hareketlerini hecelemek bir arkaya bir öne bir arkaya bir öne ne kadar faydasız Didi Didi Didi diye tekrar tekrar söylüyorum içimden utanıyorum kendimden nefret ediyorum zavallı bir kibarcık ama elimden bir şey gelmez ve bitmiyor bitmiyor o üstümde ben Ariane d'Auble'u gören deli der bir vahşi ah ne çirkin affet üzgünüm affet minnoşum şeyi ha ha köpeciği korkunç evliliğim köpek gibi köp hepsi başarısız intihar girişimim yüzünden sinirlerim hep ayakta hep ayakta onun dünyadan haberi yok yok yok bende ise yetti artık diyemeyecek kadar merhamet gidiniz bitmiyor bitmiyor tepemde onurum ayaklar altında ve nihayet bitiyor sara hastalığı bu manda idaresindeki toplardan sorumlu beyefendinin tuhaf sarası üstümde yamyam çığlıkları atıyor çünkü sona geldik ve çünkü görünüşe göre bu çok hoşuna gidiyor sonra soluk soluğa yanıma düşüyor bitti bir dahaki sefere artık hayır bitmemiş zaten çünkü yapış yapış yapışıyor bana ve midemi kaldıran tatlı sözler söylüyor ve en kötüsü bu ah bıktım bıktım hepsinden terfi kokteyl tam on ikiden vurmalar ama kendi küçük sefaletindeki saflığıyla dokunaklı yine de şimdi lütfen biraz sıcak su yeter teşekkürler ama sinirimi bozuyor dikkat et sevgilim yağmur yağdı yollar kaygan yavaş sür ve ayrıca durmadan kalın giyinmemişsin diye canımı sıkıyor ve ayrıca devamlı dokunma saplantısı kudurtuyor beni geceler ne güne duruyor o kadarı yetmeli ve ayrıca durmadan tavsiye isteme saplantısı ve ayrıca ve ayrıca geçen gün elinde diş fırçası ağzı diş macunu köpüğü dolu gelmesin mi Rianonounette'im kuvvet şurubunu aldın mı sinirimi bozuyor Mısır'a yaptığımız şu sıkıcı seyahat entelektüel görünmek ve sonra etrafındaki aptallara Kanakis'e Rasset'ye hava atmak için abideler sülaleler hakkında not tutup durması Mısır mimarisi iğrenç derme çatma karman çorman sütunlar aptal piramitler ve herkes buna ayılıp bayılıyor ha Es başka türlü acıklı bir şey I think I anı quite abnormal çarpım tablosunu bile bilmem özellikle sekiz kere yedileri dokuz kere altıları bunlar için toplama yapmam lazım dünyalar kadar saygı duyduğum babam korkunç babam annemin üstünde hayvan gibi evirip çeviriyor onu babam köpek gibi bağırarak hav hav hav bu nasıl olabilir haliyle herkes

böyle tabii yoksa durmadan doğum olur mu Mösyö ve Madam Feşmekan minik Feşmekancıklarının doğumunu bildirmekten mutluluk duyarlar böyle uluorta itiraf etmek ne büyük ayıp üstelik herkes bu doğum ilanını doğal münasip buluyor evet hepsi o korkunç şeyleri yapıyor ve dokuz ay sonra uluorta duyurmaktan hiç utanmıyorlar aslında gündüzleri iyi giyimli gayet muteber insanlar Milletler Cemiyeti'nde dünya barışı hakkında nutuk çeken şu nazırlar bu nazırlar gündüz gayet ciddi giyimli gece soyunup zavallı karılarının üstünde debelenirler ama kimse bu soytarılığın farkında değil gibi ve tam takım giyinip hükümetleri vesaire ve dahi kralları adına birtakım açıklamalar yaparlarken kahkahalara boğulmadan dinleriz onları ve karşılarında eğiliriz sanki hiç debelenmiyorlarmış gibi ve kraliçeler gülümser selam verir sanki tepelerinde hiç debelenilmemiş oradan oraya atılmamışlar gibi iyi yaptım ki iyi çıplak sırta kamçı kırbaç beyaz iz bırakır o hödük hakkında iyi ki bir şey söylemedim yoksa düello zavallı Didi ölür gider zavallı Didi ne zaman biri ölse gözleri yukarı döner ve yıldızlara bir yıldız eklenir işte budur benim koccam dikkat kocam değil senli benli konuşmayı sevmiyorum onunla içimden gelmiyor kendimi zorlamam gerekiyor Yaban Hanım kesinlikle mağarada Gri Amca pek yakında sevgili amcam samimi bir Hıristiyan Deume Ana onun sahtesi Gri Amca bir aziz dokunma bir daha onlara Haleri severdim onu asildi hem ayrıca komikti de ama yavrucuğum kafelere bir tek ateistler bir de papanın müritleri gider tiyatroya gitmeye yanaşmadı hiç yanaşmadı çünkü hepsi yalan radyoda söyleşi yaptıkları beceriksiz tiyatro oyuncuları evet diyeceklerine kesinlikle derler hep zanlarınca kesinlikle lafı evete göre daha bir güvenli daha bir açık daha bir iç açıcı manen daha bir derindir ve sonra yeni ne projeleriniz var ufukta yeni sözleşme yok mu diye sorulduğunda asla itiraf etmezler ah derler her şeyden önce kırlık bir yerde dinlenmeye ihtiyacım var ya da çok büyük bir proje var derler ama söylemek istemem çünkü batıl inançlarım var ya da muzip cilveli haylaz bir tonda derler ki ah bu şimdilik küçük bir sır biraz daha sıcak su şimdi yakıcı sıcağa bayılıyorum pis herif varsa yoksa otel kendine ait bir evi bile yok çiftsiz çubuksuz radyodaki oyuncu müsveddeleri başardık demezler edep yerimiz pardon seyircimiz çok nazikti aynı oyundaki büyük erkek oyuncunun ismini de mutlaka söylerler muhteşem bir arkadaştır derler ki adamın

onlara eşiti gibi davrandığı anlaşılsın gezgin bir Yahudi düpedüz bir sonraki oyunda hangi rolü oynayacakları sorulsa kocasını aldatan korkunç kadınım ben derler ya da uslu mu uslu güzel bir genç kızım bunun üzerine ruhtan yükselen o tüyler ürpertici küçük kahkaha gelir bu delilik kendi kendime banyoda neler anlatıyorum en beteri yıldız şarkıcılar küçük beyinli hırslı yaygaracılar kadın ona arabayla eşlik etmeyi teklif ettiğinde kesinkes Ritz'e gidip oynaşmışlardır kaygılı zavallı Didi eve geç kaldığımda yola inip beni bekler sevgilim o kadar kaygılandım ki kaza oldu diye korktum bu çileden çıkarıyor beni şşt şşt dikkat asla bahsetme bundan zaten perişan halde peri şan şu andan itibaren masada dört dörtlük eş olmalı Yaban Hanım şu mağarayı göstereyim mi size sarkıtlar var içeride şirinlikler yaparak başını ona eğip sızlanan bir sesle konuşarak beceriksiz sorgulayıcı kendini yetiştirmeye hevesli minik aptalı oynayarak sonra adam cevap verdiğinde kendinden geçen ah o iğrenç sevgi dolu bakışı yok mu ave Sezar onun gönlünü okşamak için pısırık taklidi yapması kadınlar gözümde sıfır bende kadınlık pek az Ritz'de çıplak kadın mide bulandırıcı o sırada gribe yakalanmış kocası olur şey değil ayıp sözler söylemeyi niye ister insan oysa iyi terbiye görmüşümdür belki de bu yüzdendir ben ah ben ben ben hür bakire yabani maskeli balo kıyafetim hani var ya avlanan Diana onu sakladım Eliane hayatım kostümü sen bir araya getirip dikmiştin sonra beraber Armiotların balosuna gitmiştik hatırladın mı sen Minerva ben Diana kılığında giyiyorum onu korku bastırdığında biliyor musun kafama hilal kısa tunik bacaklar çıplak çapraz bantlı sandalet ve odamda omzumda sadak geziniyorum Akteon'u insan yiyen köpeklere atan ormanların kraliçesi ben ben ben İskityaların en uzağında rüzgârların okşadığı dişi atlar ne benden daha hüzünlü ne daha vahşi akşamleyin kartal yatıştığında ben ben her halükârda her zaman Antoinetteleşebiliriz sekiz yerine sekis dediğinde boynundan o sarkan et yumrusunu çekeceksin sonra bırakacaksın bakalım yaylanıyor mu diye ah evet tabii çınnn diye çarpardı boynuna ya da etten kolye kopardı şehvet sonsuza kadar yasak yahut silah zoruyla sallana sallana bir vals yaptırsak aman yeter aman ben odamda bir başıma aynı zamanda Elektra'yım ve Mikenai'daki feryadıyım Brunhild'im ayrıca ben ki merhum Iseult'ün adasına terk edilmişim ayrıca yalvar yakar ahmağın tekiyim ben aynı zamanda Eliane'ım da bazen doğruya

doğru o ürkek küstah kahkahalarıyla bazen biraz alık neyse artık hakikat bu tavan arasındaki tiyatrolarımız amma gülünç ben ateşli Phaedra güven dolu Eliane ben şapşal Desdemona o Othello ah Desdemona sahiden aptal kendini savunmayı bilmez zırlar durur ben olsam bilirdim Othello'yu yola getirmeyi pis kara surat ne olacak anlamıyor musunuz her şeyin Iago'nun başının altından çıktığını intibak zorluğu var sizde şekerim diyemedim ki ona mevkiine o kadar düşkün ki felâketi olurdu o herif ona iki çift laf etti diye öyle mutluydu ki sonra müdür azarlayınca acıdım da hem terfiinin tadını kaçırmaya cesaret de edemedim enfes bir burnum var bir kere aptal serseri ne olacak o patlak gözleriyle yazdığı o hikâye az kaldı sürahiyi kafasına bir indireceğim pis yalancı burnum gayet normal üstelik bir karakteri var nokta oysa sizinki patates gibi neyse canım Yahudi burnu Yaban Hanım'ın hoşuna gidiyorsa tepeden başlayıp ucuna kadar öpücüklere boğsun hayrını görsün en az bir saat sürer baştan başa yoklaması tabii zokayı yutmuş balık gibi yapışmazsa Eliane bazen Hippolyte olurdu bazen Oenone ama bu öteki tek bir kez neticede olmayacak iş değil ama zorlarsan sonra kesinlikle oluru yok ben anormalim ama evet öyle öyle öyle dostluk yüzünden hiç olmazsa hayatımda bu olsun ve bir de biri tarafından arzu edilmenin verdiği aptalca gurur şey yaptığın biri ayıp bir laf var var burada evet şey yaptığın biraz boşanmak yo zavallıcık ciğeri fena yanar beni mükemmelen avutacak bir dedecik tuhaf ağaçlar arasından geçen bir yolun sonunda bir yalıyarda çamlar arasında tek başına yaşadığı bir evde gider görürdüm onu benim gizli dedeciğim armonyum çalmayı keser ve çalgı birkaç saniye daha kendi kendine inlerdi ihtiyarcık öyle kibar olurdu ki başındaki takkeyi çıkarırdı biraz daha sıcak su lütfen bu küvette donuyor insan kadın devamlı lutfan diyor dizlerine otururdum kırış kırış elini kıymetli torununun saçlarında gezdirirdi yok iyisi mi ıssız bir evde bir büyükanne olsun ah ah ah çok kötü çok çirkin ama o kelimeyi söylemeyi pencereden avaz avaz haykırmayı öyle istiyorum ki evet tabii kadın zokayı yutmuş balık gibi pencereye yapışmadıysa en güzeli adamı kırbaçlamak acısından ulusun hayatım ulusun evet ulusun gözyaşları içinde suratını komik şekillere sokarak durmam için yalvarsın yalvarırım hanımefendi dizlerimin üstünde özür dilerim sizden ben de gülsem bak şu işe demek diz çökerek üstelik gözünde monoklü olmadan

ellerini kavuşturup yalvarsın bana suratında iğrenç bir dehşet ifadesiyle ama ben şak şuk suratının tam ortasına aman Tanrım şu suratını soktuğu şekillere bak yok dostum merhamet yok sadece bana bir şey yapamasın da çikolatalı trüflerimi yiyerek rahat rahat kırbaçlayayım diye sıkıca zincirletirim adamı bir kırbaç ona bir trüf bana evet işte budur eline zincir ayağına da vurulsun ne olur ne olmaz gövdesinin tam ortasına sıkı bir yumruk duvara yapışsın iyice ve şak ve şuk bana yalvarsın ama benim kılım kıpırdamasın ah gözlerinden yaşlar mı süzülürmüş ve şak ve şuk merhamet yaşlarına yaşlar Yoğurt bin Solal bin Ivır Zıvır'ın yanaklarında yol yol akarken cesur genç kadın hiç tınmadan kırbaçlamaya devam eder ve Yoğurt'un iğrenç suratında kırmızı izler bembeyaz kabartılara döner ve yürek paralayıcı bir halde yalvarıp yakarıyor gelgelelim korkusuz genç kadın kırbacı aralıksız indiriyordu şak ve şuk öyle bir buruna sahip olmanın cezası işte budur diyordu genç kadın iğneleyici bir ironiyle ah amma yedi kırbacı takati tükendi artık ağlayamıyor bile düpedüz paçavra bu hadi bakalım zincirlerini çıkarayım şimdi doğru sinagoga sıska bacaklı koca burunlulara sardırın yaralarınızı ne yazık ki burnu kocaman değil sıcak su lütfen teşekkürler şekerim kendince en cilveli haliyle o etli köftesini yoğurarak herhalde diyeceğine harhalda diyor yahut herhalda hem sonra lütfen yerine lutfan bazen letfen ricaları duaları ses tonuna rağmen aslında birer emir Tanrı'ya emir veriyor hava güzel olsun hastalanmasın Didi'yi terfi ettirsin diye buyuruyor ve en önemlisi yapmak istediğini yapması için kendisine emir vermesini emrediyor Tanrı'ya bilmem hangi işin başkanlığını kabul edeyim mi diye sorduğunda hiç şüphesiz Tanrı ona evet sevgili dostum kabul et diyecektir Tanrı'ya dinlenmeye dağa gitmeye ahlaken hakkım var mı diye sorduğunda da aynı şey Tanrı ona hep elbette der elbette hakkın var zavallı Antoinette kolay mı o baş ağrılarını çekmek kısacası Tanrı bir dediğini iki etmez ve o da hizmetlerinden çok memnundur Tanrı onun her işine koşar Agrippa Amca böyle değil hiç değil ah ah kocası kırk derece ateşle yanıp gözünün içine bakarken kontes hanım penceredeydi zavallı zarif kontes her akşam pencerede hayatı beklemekten ibaret gece yarısı gelip çattığında umut biter gelmeyecek o vakit kontes gece elbisesinden kurtulur yere bırakıverir ah zavallıcık gece bakımını bile yapmadan yatağa atar kendini ve yastık gözyaşlarının sırdaşıdır bütün bu çiçekler bütün bu

meyveler bir hiç için ve yarın her şey silbaştan ama bazen atıyla gelir ve aptal kadın gözlerini süzerek göğsüne atar kendini ve uçup giden kapkara bir öpüşme sonra adam onu yere fırlayıp tekme tokat yuvarlar Dietsch o korkunç Maupassant'a bayılırdı bunu nasıl yapabilir insan hayran olduğumuz tüyler ürpertici bir yığın şey var kişiyi aptal gösteren Yunan burnu Mona Lisa'nın salak tebessümü hay kahrolasıca niye Anne'de iki n vardır el cevap iki n seni daha iyi yemek için yavrum of dört bir yandan akın eden düşüncelerimle kendi kendime yetiyorum ben çobanın tuzuna koşan kuzular gibi bir başıma ve bitsin artık bitsin artık bu hem zaten benim kendi keşişim var hesabb tutan kıymetli keşişim benim canım çektiğinde getirtirim ah kabıma sığmıyorum dar geliyor dar aşağı inip tokadı bassam tokat t ile of sakinleşmeliyim duvar şeyimi deneyip yok iyisi mi atlama şeyini en tepede yedinci kattayım şu anda pencereden atlıyorum işte atladım oldu bitti havadayım vay canına boşluktayım al işte sert çimentoya düştüm kırık çıkık yok ama her yerim ağrıyor adam hikâyesi iyi geliyor ama sahiden inanabilmek için gözlerimi kapatarak dikkat gece kış gecesi kar sessizlik önümde melon şapkalı nizami küçük burjuva yokuş yukarı tırmanıyor ben arkasındayım çekiyorum tabancayı bir gözümü kapayıp pür dikkat nişan alıyorum küçük burjuva sessizce düşüyor karın üstüne basıp üstüne geçiyorum yumuşacıkmış bu sakinleştiriyor ama devam etmiyor bana bu küçük burjuvalardan çok lazım bu boy fukarası bostancı katırı sabahın üçünde nemli soğukta dizleri uykusuzluktan çürümüş vaziyette uslu uslu tırıs gidiyor başını azimli olgun bilinçli sallayarak efendisi nereye isterse gidiyor efendisi istese sabaha kadar aynı yolda hiç itiraz etmeden tırıs tırıs gider gelir zavallı küçük katır ah geçen gece Johnson'ların evinde evlenmeden önce diyeceğime ellenmeden önce dedim şap şap yo yo kes sesini bu çok ayıp istemiyorum şap şap hiç güzel değil ah bir kez daha dinle sonra bir daha şap şap yok babam varlığını spekülasyonla kaybetmiş Gri Amca söyledi bunu bana spekülasyon nasıl yapılıyor bir bankaya gitmek lazım orası kesin ama onlardan ne istiyorsun ah spekülasyon kaba saba münasebetsiz kafalı bir kelime Yaban Hanım işte ne olacak git speküle ettir kendini Mont-Blanc Sokağı'nda Rusya Oteli'nin girişindeki dişi sfenks heykeli piyano dersime giderken durup bu kadın kafalı ve gövdeli oturan aslana bakardım içimi bir tuhaf yapan ağır memeleri vardı on üç yaşımda olma-

lıyım gece yatarken bunu düşünürdüm on altı on yedimizdeyken Eliane ile Romain Rolland'ın Jean-Christophe'una bayılırdık içinde biz iki küçük pagan püriten Protestan'a lazım olan her şey vardı müzik vardı belli belirsiz yani kabul edilebilir bir din vardı sanatçılara has bir hassasiyet vardı asil hayatın kuralları vardı ve en önemlisi delice hayran olduğumuz Jean-Christophe denen budalanın müzik dehası vardı neyse işte iki aptal kız Serge ama onunla fazla coşku yoktu hem zaten bir tek benim keşişle ve saire bir de Varvara'yla ama Varvara'yla bir tür falan filan olduğunu anlamıyordum ki Serge akıllı ama o kadar da değil bazen içimden yolunu şaşırdın diyorum ona öpüşmeyi bir tek Varvara'yla sevdim göğsüne dokunmak hoşuma giderdi bunu şefkat sanırdım ne güzel bir yatak ah ah ama benim keşişle oluyor o iş Deume Ana bir ayçiçeğinden bile daha çirkin oh geçkin kızların sevgilisi iğrenç ayçiçekleri Deume Ana Napulyon diyor ah ah şap tek bir kez söyledim uslu durdum acokum koccam evet iki c ile o berbat başarısız şeyini okumaya başlamadan önce iyi ama canın sıkılmaz mı dedi yok canım tam tersine dedim teşekkür ederim hayatım dedi çünkü biliyorsun aslında senin için yazıyorum öyleyse başlıyorum şöyle rahat otur hele can kulağıyla dinleyeyim diye rahat otur dedi o harika şeyin bir zerresini bile kaçırmayayım ve bir de belki istekle dinleyeyim diye ve sonra gırtlağını temizledi ve sonra gözlüğüyle dinleyicisinin kendini verdiğinden emin oldu ve ilahi okur tonda efemine bir sesle kendini kaptırarak şeyini okumaya başladı dilin dişlere bastırıldığı sessiz harfleri vurguluyor tumturaklı olsun diye kelimelerin sonlarını uzatıyor arada bir bana da göz atıyordu dudaklarımda tebessüm hüzünle dinliyordum zavallıcık ilgim dağıldı sandığında daha hızlı ama hep aynı uyutan tonda okuyordu zavallıcık berbat bir şey bu dilim varmıyor söylemeye öğrenirse bir felâket olur kıyamıyorum ona dördüncü sayfada piposunu yakmak aslında bir iltifat duymak umuduyla mola verdi ah bitirdiğinde tebriklerimden etekleri zil çalarak şey istedi ay çok komik o anlarda büründüğü kaygılı telaşlı boğa havası benim hoşuma gidense tek başıma kendi kendime sigara tüttürerek doğru olmayan hikâyeler anlatmak şey olduğumu ya da tam tersine sigaranın biri söndüğünde daha da beter oluyor sönmüş sigarayı ağzımda tutuyorum elektrikçiler gibi bir keresinde yolda bir işçinin Tanrı'nın kerhanesi dediğini duydum çok hoş hayaller uyandırdı bu bende altı kere dokuz

elli üç veya elli dört alt tarafı bir rakam fark var Haleri sinemalara kabare derdi sıcak su çabuk yıldızlar kadim ölülerin gözleridir ne zaman biri ölse bakışları yukarı çıkar ve bir yıldız daha doğar işte böyle küçükken Son Yargı yüzünden İsa'dan korkardım ödüm kopardı gelecek diye geçen geceki yarasanın adı belki de Zolette'di neriye uçuyorsunuz mamzel Zolette neriye istersiniz bahçeciğimde bir küçüğüm var iki küçüğüm var üç küçüğüm var ayacıklarımla bahçeciğime uçuyorum bir küçük iki küçük üç küçük için üç sinekçik alıyorum ölmek fena fikir değil ben yokken de göl yine yerinde durur keşke çıkarsaydım gözünü küçükken patates yerine panter derdim Ayyan pantey yedi ah Varvara ne severdim onunla uyumayı onu öpmek nefisti ve öbür şey ama farkında değildik ki ah ah ah bıktım onun kurnazca zaferlerinden kodamanlarla şahsi ilişkilerinden yıldızların ölülerin gözleri olduğu meselesini iki kere söyledim ah keşke pantey yiyen küçük kız olsam ve bir de sirkte palyaçolar geldiğinde ağlamıştım ve file zorla diz çöktürdüklerinde çığlıklar atmıştım ah ne çok isterdim yayvan olmayı evet keşişim beni kumaş gibi ikiye sonra dörde katlıyor beni heybesine saklıyor o bir erkek ama kılsız ve sonra gölgelerin kaynağına geldiğimizde heybesini açıyor ve beni düzeltiyor o kadar iyi geliyor ki ah hiçbir şey yaptığım yok bana bir iş lazım fakirler şanslı durmadan çalışıyorlar ya da yoldan çıkmış genç kızları hizaya sokmak için bir tarikat kurmalı ismi iffetin şövalyeleri olsun ben tarikatın baş rahibesi olurum hepsi birbirinden güzel şövalye kızlar fazileti sevilir bir şey haline getirir göz alıcı üniformalar ama saçlar dişli görünmek için geriye atılır aptallık her zamanki gibi bana yetmez altında üç milim pislik birikmiş ojeli tırnaklı kâtibeleri yola getirmek bir de çok sevdikleri sohbet konuları var Madam Bovary çünkü iyi bir film ayrıca Anna Karenina var çünkü Greta Garbo oynuyordu parmağım büyüklüğünde bir at olsa kaslı maslı dünya tatlısı sehpada dörtnala koşup ödülünü almaya gelirdi al bakalım canımın içi al şu şekeri yok hepsini birden değil sana çok fazla gelir hazmedemezsin üzerimde kıpır kıpır kendini kaptırmış büyülenmiş vaziyette gidip gelmelerini bir daha asla isminin heceleriyle saymayacağım yani küçük ismiyle bir daha asla babamı annemi bunu yaparken düşünmeyeceğim ah çok canım yanıyor çok midem bulanıyor babam nasıl yapmış olabilir oysa yaptığı kesin yoksa Eliane yoksa ben geceleyin babam annemin üstünde tüyler ürpertici anne-babalar

asla yapmamalı Varvara belki bu yüzden bu kadar çok sevdim onu tuhaf şey erkek kardeşim hemen hiç aklıma gelmiyor bir nine evet bana gereken bir kum tepesinin zirvesinde yapayalnız bir evde dünya iyisi kırış kırış ufak tefek bir kraliçe beni sütlü kahveyle avutsun diye gider görürdüm onu dışarıda rüzgâr uğuldar ama içerisi sıcacık olurdu neyin var Ariane bilmiyorum nine mutsuzum bir şeye ihtiyacım var neye hayatım gerçek bir kadın arkadaşa evet içimi dökebileceğim kalpten seveceğim uğruna canıma kıyabileceğim ve bir yabancının tecavüzüne uğramaktan beni kurtaracak bir arkadaş tamam yavrum anlıyorum seni anlıyorum kim bilir belki çıkar karşına bu büyük dostluk şimdilik bir çikolata al canım istemiyor nine öyleyse git dışarda oyna biraz bebeğini gezdir hayır mutlu olmak istiyorum ama senin gibi güzel bir insan mutlu olmalı zaten güzellik ne işime yarıyor ki hiçbir faydam yok bütün yaptığım hayal kurmak ah durmadan aslı olmayan hikâyeler anlatmak hiç kolay değil öyleyse Amiel hakkında yapsam tezimi canım istemiyor Amiel bir sümüklüböcek iyi bir evlilik hakkındaki fikirleriyle can sıkıcı gülünç bu durumda dünyadan el etek çekeyim bari dağda bir kulübe ve Tanrı'yı aramak daha ziyade Himalayalar'da yok çok soğuk hem zor nefes alıyormuşsun ve ayrıca tepede bir başıma ne yapacağım Fransız romanlarında insanlar hep gidip tuvalette yıkanır asla banyoda değil e ne olmuş demek ki hiç yıkanmıyorlar süsenlerin dişi kokusu çiçekler bir hanım ve pek çok beylerin olduğu bir yatak odası şans kumkuması Deume Anne gelecekteki hayatının geyecekteki ayatının tadını çıkarıyor hardal rengi donlarla ötelerde uçuşmaktan zevk alıyor giydiği paçalı erkek donlarını gördüm kurusun diye asılmışlardı bahçeye dünyada ondan şanslısı yok ne de olsa hayatta kalmak diye bir şey olmadığını asla anlamayacak çünkü ölüp gittikten sonra temelli öldüğünü ve hayata tutunamadığını bilemez ki ve ettiği onca duanın hiçbir işe yaramadığını ah komşunun dişi kedisine kur yapan erkek kediler eskiden kedilerin cilveleşmesi kanımı dondururdu şimdi sevdalı erkek kedilerin kavgasında ayrı bir güzellik görüyorum yavaşlatılmış baleler Japon savaşçıların düelloları büyülüyor insanı kavga yok her şey tehditkâr tavırlarda dönüyor tehlikeli bir cazibe Johnsonların evinde herkes kendini ayar her biri kendini ayarladı laf arasında tanıdığı mühim bir şahsiyetin adını söylemek için ama kara tek gözlüklü tek kelime etmedi küçüm-

ser havalarda can sıkıntısıyla besbelli pek derin düşüncelerini sessizce evirip çevirerek of Johnsonların evindeki o aptallar sürüsü İngiliz ortaelçisinin sinirlenip masayı yumrukladığına sevinen amma önemli bir alay hizmetkâr hayal hayat Hayat perisiyim ben bir mülk mallikkanne yalnız bana ait cüce karacaların olduğu adam hemen hiçbir şey söylemedi neticede H.S.P'ye belki ancak arka kapıdan girersiniz aptalessiz onları bu kadar tehdit ederseniz yo yo ona söylememeli doğru olmaz aslında neredeyse bir eczane ismi gibi iki solal hapı tabii insanın can sıkıntısı belli etmesi gibisi yok ah hakikaten nasıl oluyor da böyle şüpheli karanlık Türk dansözü bakışlı böyle adamlar bir kadına çekici gelebiliyor bir şark çarşısının köşesinde karşıma çıksın istemem kadın adamın kalbini çelmek için başını yana eğmiş bebek gibi konuşuyordu onu kaldığı yere bırakmayı teklif ettiğinde onunla korkunç şeyler yapmaya niyetliydi ah aptal Yaban Hanım Johnson'larda bütün akşam adama kendini üstün hissettirmek gözüne girmek için soru sorup duran beceriksiz cilveli kadını oynadı ve adamın ağzından tek kelime çıktığı anda ağzına düşüyordu neredeyse hem zaten genel olarak kadınların erkekleri çekici bulmasını anlayamıyorum o kıllı kollarıyla hem ayrıca her beyefendi bir ötekinden daha iyi bilir erkeklerin hiçbir işe yaramayan minicik memeleri vardır ama ucuyla mucuyla basbayağı meme kadınlarınki kat be kat güzeldir erkekler bizi taklit eder ama boşuna oysa biz onlardan hiçbir şey almamışız her şey bize ait ah usulca yere düşen bir bebek olsa ben onu kaldırırdım sonra kıpır kıpır halıya çıkardı fışt fışt fışt fışt ve sonra halıda bir kutu bulur o minik elleriyle alır bana bak anne bak anne diye gösterirdi gece jimnastiklerinin ne işe yaradığını anlamış olurdum sayesinde hayatıma dair kara düşünceler en çok mükemmel ve faydasız dişlerimi fırçalarken aklıma üşüşüyor bu nedenle dişlerimi fırçalamadan önce lavabonun kenarına bir kitap koyuyorum dişlerimi fırçalarken okuyor okuyor okuyorum aklımı dağıtmak kara düşünceleri görmemek yok etmek hayır yok etmek değil ama en azından zapt etmek için hadi bakalım köpek bilerek kara gözlüğünü düşürünce topla bakalım ve kadın bundan hoşlanıyor başım yay gibi gergin kafamın içinde yay gibi gerilen bir kol var hiç olmadı intihar edebiliriz nihayetinde keşke göğüslerimi ucunu uzun uzun öpebilsem ama imkânsız boynum tutulur kalır tamam karar verildi gelsin madem ama önce iyice rahat etmek için sıcak su işte böyle

yat şimdi tamamen kendimle olmak kendime her şeyi iyice anlatmak için gözlerimi kapatayım değişiklik kesinlikle olmayacak yoksa yürümez yani hiç dışarı çıkmadan bir başıma günlerce onu bekleyeceğim çırılçıplak ama tertemiz çünkü böylesi daha mukaddes haftalar oldu gelmeyeli pencereden gözlüyorum işte orada beyaz elbisesiyle orada görüyorum gözü kör eden incecik tozlu yolda hızla ilerliyor çıplak ayakları toprağa değmiyor adeta şimdi daha yakında tertemiz çırılçıplak ama yassı değil şimdi vakti değil tamam çiti aştı o kutsal biri o bir kraliyet mensubu o keşiş bir derebeyi ben sadık müridi büyük bir ciddiyetle diz çöküyorum şimdi o karşımda ama bana bakmıyor beni görmezden geliyor bu çok önemli beni biraz küçümsemeli yoksa yürümez onun yanında ben bir hiçim sadece hayrına bir bakış tek bir kez tebessüme benzer bir şey ve bir daha tenezzül etmiyor bakıştaki iyilik çok dokunaklı ve tenezzül edenin bir kereye mahsus o tebessümü ben de canı gönülden hizmetkârıyım onun ne var ki esrarengiz bir samimiyet var zira sonunda kabul ediyor ama o an bana bakmadan uzaklara dalmış o bakışla Tanrı'dan bahsediyor bana öğretiyor yolu hakikati ve hayatı ben dizlerimin üstünde dinliyorum tertemiz daha fazla konuşmuyor şimdi karşımda ayakta çünkü ne olacağını biliyor heyecandan titriyorum eğiliyorum bir reverans yapıyorum büyük hürmetle şimdi kalkıp kokulu su ibriğini getireceğim kokulu yağ merasime daha uygun olurdu ama elleri kirletiyor ayin sırasında kalkıp el yıkamak aptalca olur büyüyü bozar iyisi mi kokulu su öyle olsun işte ibrikle çırılçıplak geri geldim bile ben çok dindar o hep haşmetli beni yok sayıyor beni yok saymalı ben de diz çöküp usulca suyu yolun tozuna bulanmış çıplak ayaklarına döküyorum usulcacık saçlarımı çözüyorum çok çok uzunlar ayinde kutsal ayakları uzun saçlarımla siliyorum uzun uzun yapıyorum bunu ah ne kadar iyi geliyor bunu yapmama izin veriyor çünkü onun her şeye hakkı var bana izin veriyor cesaretimden dolayı bana ceza vermiyor dudaklarım kutsal ayaklara sımsıkı yapışmış uzun uzun şimdi başımı kaldırıyorum ve o harika tebessümü evet kabul ediyorum tebessümü ki evet ben ah ne güzel bir daha bir daha ben bir daha ey efendim bir daha bir daha içimdeki efendimin tebessümünü.

19

Saat yediye on kala Deume ailesinin üç ferdi ciddi ve asil bir edayla salona yerleştiler. Naftalin kokuları içinde, lavanta kolonyasıyla ovuşturulmaktan kızarmış yanaklarıyla Madam Deume oturur oturmaz misafirin gelmesine, yani saat yedi buçuğa daha kırk dakika olduğuna göre bunu fırsat bilip iyice dinlenmenin, mümkünse gözlerini kapatıp koltuklarda iyice gevşemenin yerinde olacağını söyledi. Fakat bu akıllıca tavsiye çabucak unutuldu ve kısa süre sonra sadece sahte gülümsemeler eşliğinde sinirli sinirli bir aşağı bir yukarı yürümeler kaldı.

Tek yaptıkları oturup oturup kalkmaktı. Bir masayı az öteye itmek, kadife perdeleri az daha açmak, bir sehpayı geri çekmek, likör

şişelerini boy sırasına dizmek, perdeleri kesinlikle öyle daha iyi olduğu için eski haline getirmek, şuradaki bir leke mi yoksa sadece bir gölge mi diye bakmak, bir kül tablasını başka yere koymak, puro ve sigara kutularını ortaya çıkarmak için kalkıyorlardı, Adrien sınırlı sayıda basılmış lüks baskı kitaplarını sanatkârane bir dağınıklıkla yerleştirmeye kendini vermiş giderek ustalaşıyordu.

Madam Deume ise yedi kere dışarı çıktı: "hizmetkâr takımına talimat vermek" için, kapı girişinin ıstakoz konsome kokmadığından emin olmak için; yüzüne pudra vurmak için; yemek odasındaki masayı ve tuvaleti son bir kez gözden geçirmek için; kadife kurdelesini düzeltmek için; fazla pudrayı almak ve kaşlarını düzeltmek için; ve nihayet sifon sesiyle noktalanan son ihtiyaçlarını gidermek için. Salona dönüp belinden aşağısını ovuşturarak Hippolyte ve Didi'ye sırayla onun gibi yapmalarını tavsiye etti.

"Saat kaç" diye sordu üçüncü kez.

"Yedi on üç" dedi Adrien.

"Sadece on yedi dakika kaldı" dedi Mösyö Deume içinden adabı muaşeret rehberinin talimatlarını tekrar ederek.

Tabağa ekmek banılmayacak, tamam, bu kolaydı. Sohbeti başlatmak da yüksek rütbeliye düşerdi, bu da tamamdı. İyi ama ya bu beyefendi konuşmayı başlatmazsa onlar susup bekleyecekler miydi yani? Başka ne vardı? Ah evet, takdim faslına başlarken ortak tanıdıklardan bahsedilecek. İyi de onun bu beyefendiyle hiç ortak tanışı yoktu ki. Ama neyse, Didi vardı tabii. Didi'nin hakkında konuşurlardı. Didi'yi çok sevdiği dışında söyleyecek fazla bir şeyi yoktu gerçi. Aslında en iyisi Brüksel'de biraz daha vakit geçirecek, bu şatafatlı yemek uğruna Zenevre'ye dönmeyeceklerdi. Karısının suçuydu bu, hanımefendicilik oynamaya can atıyordu.

"Didi, misafir gelir gelmez karın aşağı iniyor, değil mi?"

"Evet anneciğim, Martha'ya talimatı verdim zaten. Misafirimiz gelir gelmez yukarı çıkıp onu çağıracak."

"Martha demişken" dedi Madam Deume, "kapıyı o açacak, emri verdim az önce."

"Niye metrdotel açmıyor? Daha şık olmaz mı?"

"Sofraya servisi metrdotel yapacağı için onu ister istemez görecek. Ama hizmetçiyi de görsün istiyorum, daha doğrusu oda hizmetçisini, zira dün aldığım işlemeli küçük önlüğüyle beyaz bonesini takacak. Madem burada bir oda hizmetçisi, bir de metrdotel var, bari ikisini de gösterelim. Martha'ya her şeyi tembihledim, kapıyı nasıl açacak, nasıl iyi akşamlar diyecek, şapkasını alacak, bizim beklemekte olduğumuz salona nasıl buyur edecek. (Babacığın sırtından bir ürperti geçti.) Ona ayrıca Madam Ventradour'un evindekilerden beyaz eldivenler de aldım. Son dakikada unutmasın diye eline giydirdim bile. O küçük beyniyle, ne olur ne olmaz! Neyse, hep hazırlıklı olmak lazımdır ya, beklenmedik bir şey çıkmazsa her şey yerli yerinde."

"Dinle anneciğim, bir fikrim var" dedi Adrien elleri ceplerinde voltasını keserek. "Kapı girişinin biraz boş durması aklıma takıldı. Benim odadaki soyut tablo var ya, çabucak asayım oraya, şu sıralar pek moda bir ressamın elinden çıkma. Şu manasız gravürün yerine çok daha iyi gider."

"Ama Didi vakit yok ki!"

"Yok canım, saat tam yediyi yirmi geçiyor, on dakika sürmez ki."

"Ya erken gelirse?"

"Büyükbaşlar asla erken gelmez. Hadi bakalım!"

"Ama tabloyu senin taşımanı istemem, çok ağır, bu iş Martha'ya düşer."

Saat yediyi yirmi dört geçe Martha bir sandalyenin üzerine konulmuş bir tabureye tünemiş, spiraller ve yuvarlaklarla dolu koca tabloyu asmaya çalışıyor, Madam Deume de kalın ayak bileklerinden sıkı sıkı tutmuş ona destek oluyordu.

"Aman düşmeyesin!" diye haykırdı Mösyö Deume.

"Niye öyle bağırarak konuşuyorsun" diye sordu Madam Deume arkasına dönmeden.

"Affederşin, ösür dilerim" dedi Mösyö Deume sosyetikliğe alışmaya çalıştığını itiraf edemeden.

Saat yediyi yirmi yedi geçe, tablo tam asıldığı anda girişteki zil çınlamaya başladı, Madam Deume'ü bir titreme alınca Martha yere yuvarlandı. O sırada koridorun öbür ucundan bir böğürtü koptu,

ahizeyi yerine koymadığı için aboneye verip veriştiren telefon santralinin öfkesi. Mösyö Deume burnu kanayan Martha'yı yerden kaldırırken Adrien telaşla sandalyeyle tabureyi yerine koyuyor, zil sabırsızca alçalıp yükseliyor, telefon böğürüyor, metrdotel ile Rossi'nin aşçısı mutfakta karınlarını tuta tuta gülüyorlardı.

"Gördün mü bak, erken geldi" diye fısıldadı Madam Deume. "Burnunuzu siliniz aptal, kanıyor" diye tısladı afallamış vaziyetteki Martha'ya, o da dönüp uzatılan mendile gürültüyle kan sümkürdü. "Tamam, yeter, kanama durdu! Çabuk, önlüğünüzü değişiniz, hep kan olmuş! Başka önlük! Gülümseyin! Gecikme için özür dileyin, küçük bir kaza oldu deyin! Gülümseyin dedim, aptal!"

Deume ailesinin üç ferdi salona sıvışıp kapıyı kapadı ve yürekleri çarparak, saygılarını en yüksek perdeden ifadeye hazır, sabit bir gülümseme tutturmaya çalışarak ayakta beklemeye koyuldu. Hep şu son dakikada tablo diye tutturmandan, diye mırıldandı Madam Deume. Diyeceğini dedikten sonra burnundan soluyarak gülümsemesini tekrar yerine oturtmaya çabaladı. Kapı açıldı, ama içeri giren önlüğünü ters takmış olan Martha'ydı ve sadece dondurmalı "pompa"nın geldiğini söyledi. Madam Deume bir oh çekti! Tabii ya, dondurmalı bomba pasta, aklından uçup gitmişti!

"Niye orada dikiliyorsunuz öyle! Çabuk gidip burnunuzu yıkayın! Ayrıca önlüğü de düz çevirin! Mendilimi geri verin! Ya da yok, sepete, kirliye atın, narin çamaşır torbasına! Hadi, koşun çabuk, saçınızı başınızı toparlayın! Aşk olsun Adrien, nereden çıkardın son dakikada bu tablo işini! Buna da şükür, daha beter olabilirdi. Bari ayağı kırılmış olmasa, bir bu eksik, bu kızın başına bir iş gelsin, bir de hastane parası ödeyelim. Saat kaç?"

"Yedi yirmi dokuz."

"Bir dakika kaldı" dedi Mösyö Deume boğulacak gibi.

Madam Deume iki erkeğini gözden geçirdi. Olay sırasında bir yerleri kirlenmiş miydi? Tanrı'ya şükür ki kirlenmemiş. Mösyö Deume'in sıkıntıdan içi içini yiyordu. Adrien onu takdim ettiği sırada çok memnun oldum derken dilinin dolaşacağına emindi. Ayrıca adabı muaşeret rehberinde prensler ve mühim şahsiyetler bahsinde bir karışıklık vardı, geldikleri yer kendi evleri sayılırmış, evin sahibi-

nin yerine oturtulmaları gerekirmiş. Bu beyefendi mühim bir şahıstı, bu durumda belki de Antoinette'in sağına almamak lazımdı. Bir de sofrada sohbet konusu vardı. Rehber asla siyaset konuşulmamalı, edebiyat konuşulmalı, diyordu. Bu çok iyiydi, ama kendisi edebiyatın e'sinden anlamazdı, hem ayrıca yaptığı işe bakılırsa siyaset bu beyefendinin ilgi alanında olmalıydı, öyle değil mi? Neyse, edebiyat konuşulursa kendisi dinler onaylardı, işte bu kadar. Bu arada sanki Antoinette edebiyattan çok mu anlıyordu kuzum? Neyse, Didi'yle Ariane orada olacaktı.

Oturup normalleşmeye cesaret edemediklerinden ayakta dikilmekteydiler. Yapmacık, cana yakın bir havayla sessizce bekleşiyorlardı. Dakikalar geçiyor, gülümsemeler geçmiyordu. Sonunda Madam Deume saati sordu.

"Otuz dokuz" diye karşılık verdi Adrien. "Kapıyı çalar çalmaz" diye ekledi yay gibi gerilmiş vaziyette, zor duyulan bir sesle, dudaklarını belli belirsiz oynatarak, "Martha'ya kapıyı açıp üstündekileri alacak kadar zaman tanımak için on beşe kadar sayacağım. Sonra onu karşılamaya, koridora çıkacağım, daha samimi olur. Siz ikiniz salonda duracaksınız."

"Önce bana takdim edersin kendilerini, kadın evin sahibesidir" diye fısıldadı kaskatı kesilmiş olan Madam Deume yapmacık bir edayla.

Bir o kadar kasılmış olan, sadece dudakları kıpırdayan Mösyö Deume de fısıldadı:

"İyi ama niye tanışma faşlı istiyorsun? Gelen Mösyö Solal, gayet iyi biliyorsun, saten onu bekliyoruz, hatta bir aydır dilimizden düsmüyor."

Madam Deume cevap vermeye tenezzül etmeden sordu:

"Saat kaç?"

"Yedi kırk üç" dedi Adrien.

"Benim şaatim kırk dört" dedi Mösyö Deume.

"Benimki radyoya ayarlı" dedi Adrien.

Elini kaldırıp kulak kabarttı. Uzaktan bir araba gürültüsü hızla yaklaştı ve söğütlerin arasından esen rüzgârın sesini bastırdı. Vakit tamam, diye fısıldadı Mösyö Deume, dişçide diş çektirmesine ramak

kalmış bir adam sesiyle. Ne var ki araba durmadı. Kulaklar kirişte, dışarıdan gelen uğultuları ayıklamaya çalışarak üç Deumeler ayakta, cesaretle bekliyordu.

"Biraz geç gelmek adettendir" dedi Madam Deume. "Saat kaç?"

"Kırk dokuz" diye karşılık verdi Adrien.

Madam Deume devam etti:

"Evet, yol yordam bilen insanlar ola ki ev sahibi hazırlığını tam bitirememiştir diye daima biraz geç gelir, bu düşünceliliktir, bu inceliktir."

Mösyö Deume dalgın dalgın "ola ki ev sahibi" diye içinden tekrar edip duruyordu, kısa süre sonra bu olakeve dönüştü, olakev, olakev. İçten içe mutsuz, dıştan gülümseyen, seçkin bir tavırla donup kalmış, ayakta bekliyorlardı.

Koltuklarında sessizce otururken bezgin görünüyorlardı. Deume Baba hiçbir şey olmamış gibi davranmak için belli belirsiz bir şarkı mırıldanıyordu. Adrien'in ucunu yere dayadığı sağ potinini çılgınca bir titremedir almıştı. Madam Deume gözlerini eğmiş, etrafı çakıyla kurcalandığı için beş milimetrelik iğrenç beyaz bir çerçevenin içinde kalmış olan uzun, kare kesilmiş tırnaklarını inceliyordu.

"Saat kaç oldu" diye sordu.

"Sekizi on geçiyor" dedi Adrien.

Mösyö Deume atıldı:

"Benimki on bir geçiyor."

"Tekrar söylüyorum, benimki radyoya ayarlı" dedi Adrien tane tane.

Madam Deume sordu:

"Saat yedi buçukta geleceğini söylediğine emin misin?"

"Evet, ama belki biraz gecikebilirim demişti" diye bir yalan kıvırdı Adrien.

"Ha tamam o zaman, bu iyi oldu, keşke söyleseydin."

Kendilerini aşağılanmış hissederek ve birbirlerinden saklayarak tekrar bekleyişe geçtiler. Saat sekizi yirmi üç geçe Adrien kulak kabarttı, elini uzattı. Bir arabanın kapısı çarpıldı.

"Bu sefer tamam" dedi Mösyö Deume.

"Kalkın!" diye buyurdu Madam Deume ve ayağa kalkar kalkmaz elini arkasında gezdirerek son bir kez kontrolden geçirdi. "İlk benimle tanıştırıyorsun."

Zil sesi. Yüzünde hemen güller açan Adrien kravatını düzeltip dışarı çıkmak, bu heyecan verici konuğu karşılamak için on beşe kadar saymaya koyuldu. On ikiye kadar gelmişti ki Martha peşinen suçluluk duyarak kan ter içinde içeri girdi ve üç heykele komşulara gelmiş bir beyefendinin kapıyı şaşırmış olduğunu söyledi.

"Sıcak bir yere alın" dedi Madam Deume tamamen kendini kaybederek.

Hizmetçi çıktı, üçü birbirlerine baktılar. Adrien gelecek soruyu tahmin ederek saatin sekizi yirmi beş geçtiğini haber verdi. Sonra bir ıslık tutturdu, bir sigara yakıp hemen söndürdü. Birtakım arabalar geçtiyse de hiçbiri durmadı.

"Kesinkes bir şey oldu" dedi babacık.

Madam Deume et köftesini parmaklarının arasında şöyle bir yuvarlayıp:

"Adrien, Saray'ı bir ara bakalım. Yüksek mertebede bir insan için bile bir saat gecikmek biraz fazla oluyor."

"Bu saatte Saray'da değildir, en iyisi oteline telefon etmek."

"İyi ya, oteli ara öyleyse, madem bir oteli var" dedi Madam Deume, bu kadar önemli bir beyefendinin kendine ait bir evi olmamasını tuhaf bulduğunu ima edercesine göğüs geçirerek.

"Bilemiyorum ki nasıl olur" dedi Adrien.

Pekâlâ, madem erkeklerin yüreği yetmiyordu, kadın haliyle o yapacaktı bu işi! Arkasında kuvvetli bir güve ilacı kokusu bırakarak kararlı adımlarla girişte duran telefona yöneldi. Konuşma sırasında iki adam hiç seslerini çıkarmadan, milim kımıldamadan beklediler, babacık utancından kulaklarını tıkamıştı. Döndüğünde Madam Deume'ün yüzünde pek ciddi bir ifade vardı.

"Ne olmuş" diye sordu Adrien.

"Ne olacak, aptalın tekiymişsin meğer" dedi kadın adeta keyifle. "Büyük bir yanlış anlama olmuş. Dediğine göre onu önümüzdeki cumaya davet etmişsin! Bir hiç uğruna ne zahmetlere girdim! Neyse, saat onda gelecek, büyük bir yemeği varmış, bitince ilk fırsatta kaça-

cak, bu işin bütün planlarını altüst ettiğini düşünürsek yine de saygılı davranıyor. Adrien, hakikaten, nasıl bu kadar dalgın olabilirsin, hiç anlamıyorum!"

Adrien itiraz etmedi, ama yutmamıştı. U.K.M.'nin bahanesi sırıtıyordu. Daha evvelki gün Miss Wilson'a U.K.M. için bu akşamki yemekle ilgili bir not, Hellerlerinki gibi bir hatırlatma bırakmıştı. Neyse ki annesine bundan hiç söz etmemişti. U.K.M. yemeği unutmuştu, hepsi bu. Evet, ağzını bile açmayacaktı, daveti unutulan bir adam olmaktansa varsın dalgın bilinsin. Tek sorun iki yüz gram havyardı, üstelik henüz tazeydi. Neyse, U.K.M. geliyordu, önemli olan buydu.

"Sana kendi mi cevap verdi?" diye sordu.

"Önce bir uşak" dedi Madam Deume içli içli, sonra umumi kâtip muavinini verdiler. Yalan yok, çok kibardı, çok hoş, hafif ciddi bir sesi vardı, bu bir yana o ne büyük bir kibarlık! Neyse, önce yanlış anlama açıklaması, sonra özürler, üzüntüler, ki aman ne güzel söyledi, tam o çövrelerin usulünce. İyi ki içimden telefon etmek gelmiş, tam son anda yakalamışım, bir gala yemeğine gitmek üzere çıkmak üzereymiş.

"Böyle mi söyledi?" diye sordu Adrien.

"Yani bence gala yemeği olması lazım, çünkü Arjantin heyetiyle birlikte olacakmış. Yanlış anlamayı anlatıp heyetten müsaade isteyeceğini ve yemek biter bitmez bize geleceğini söyledi. Kim ne derse desin, müthiş kibardı! Kalbimi fethetti diyebilirim. Hem ayrıca büyük zahmete girdiğini de kabul etmek gerek, Arjantin hükümetinden beyefendilerle yemekten hemen sonra gelmesi iyi niyetini gösterir, bizim için ne büyük şeref. Çok tuhaf, onunla sohbet ederken kendimi müthiş rahat hissettim. Baştan tanışmış olduk diyebilirim" diye noktaladı sözlerini parlayan gözlerle.

Açlıktan ölmek üzere olan Mösyö Deume atıldı:

"Hadi bakalım, Arşantinliler geç yemek yer."

"Ne kadar ekâbirsen yemeğe o kadar geç otururbut" dedi telefon konuşmasının pamuk gibi yumuşattığı Madam Deume. "Neyse, şimdi ne yapacağımızı biliyoruz, doğrusunu isterseniz sırtımdan bir yük kalktı, bu kesin, saat tam onda bizde olacağını söyledi. Şim-

di ilk iş şu metrdoteli göndermeli, suratını daha fazla görmek istemiyorum, içecekleri Martha'yla hallederiz. Hippolyte, git şu soytarıya yemek iptal oldu de, aşçıya da söyle. Bir şeyler ver de mızmızlanmasınlar, üçer frank yeter de artar bile, hallerine bakılırsa. Didi sonra sana verir."

"Baksana, elim gitmiyor."

"Tamam, ben giderim" dedi Adrien, "hem Ariane'a da durumu haber veririm."

"Ah yavrum benim, bütün angaryalar sana kaldı. Ne yaparsın, evin erkeği sensin. Lutfan Martha'yı bana, salona yolla."

Karısının peşi sıra girdiği salonda çiçeklerle, mumlarla, şampanyayla donatılmış muhteşem sofra Mösyö Deume'ün gözlerini kamaştırmıştı. Sevinçle içini çekti. O mühim beyefendinin gözünden ırak, biz bize nefiz seyler yiyeceklerdi, üstelik kuskonmasları kıskaçsız yiyeceklerdi! İri toparlak gözlerinde büyük bir heyecanla ellerini ovuşturdu.

"Eee, sofraya oturuyor muyuz?"

"Bence kesinlikle hayır" dedi Madam Deume. "Ayakta çabucak iki lokma atıştıralım. Martha, peynir ekmek, bir de öğlenden kalma o üç jambonlu sandviçi getiriverin. Hepsini büfenin üstüne koyup sofrayı kaldırın. Hadi kızım, hadi, elinizi çabuk tutun, ilk önce her şeyi mutfağa taşıyın bakalım. En son etrafa çeki düzen vermek için az sonra gelip talimat veririm, bu arada masa örtüme dikkat edin, düzgün katlayın, yanlış yerde çizgi yapmasın. Yemek Rampallerin çocuklarına yarayacak" dedi kocasına dönerek. "Yarın sabah ilk iş ararım onları."

"Rampal'ler nereden çıktı? Onlar Zenevre'de miymiş ki?"

"İyi dedin bak, hayhuy arasında söylemeyi unutmuşum. Bu akşamüstü ayaklarının tozuyla aradılar. Her zamanki gibi pek hoştular. Hazır her şeyimiz varken, şu menüden de faydalanmak için hemen bu akşam davet edeyim istedim, hem umumi kâtip muavini beyefendiye kimlerle düşüp kalktığımızı göstermiş olurduk."

"Uzun mu kalacaklarmış?"

"Üç-dört gün, bildiğin, her zamanki sebepten gelmişler. Fransa'daki korkunç vergiler yüzünden başka çareleri kalmamış. Telefon-

da çok sevimli bir imada bulundu, makasla oynamaktan ellerinde nasır çıkacakmış diye. Anlamadın galiba, aslında ne dediği besbelli, ikisinin bankada, hani vardır ya, kasa dairesindeki küçük, sevimli salonlarda kesecekleri kuponları kastediyordu. Lafımı kestiğin sırada diyordum ki bu akşam davet etmek içimden çok geçti, ama Adrien yoktu, ne diyeceğini bilemediğimden cesaret edemedim, haliyle ilk seferinde amiriyle samimi bir bağ kurmak ister, o yüzden kararsız kaldım, bu akşam büyük bir davet var, sizi yarın ararım dedim, bilmeleri de fena olmadı hani, hem hazırlık telaşından ne yapacağımı şaşırmış vaziyetteydim. Yarın ilk iş onları arıyorum."

"Ama Bicette, yarına kadar her şey kurumaz mı?"

"Tedbirimi alacağım. Buzdolabı varken korkma, ısıttın mı yine nefis olur."

"Öyledir" diye mırıldandı Mösyö Deume .

"Bu gala menüsü tam denk geldi, Rampallerin asil takımından olduğunu düşünürsen" dedi Madam Deume Martha'ya, o ise hiçbir şey anlamamıştı.

"Eski Fransız asilzadelerinden" diye otomatik olarak tamamladı Mösyö Deume.

(Leerberghelerde anne-babalar Rampallere saygıyı nesillerdir çocuklarına bir miras olarak bırakırlardı. Rampallerin Belçika'da, sadık adamları Leebergheler tarafından babadan oğula devirle idare edilen mülkleri vardı. Rampallerin serveti, şatosu ve sürek avları bir asrı aşkın zamandır kışın, Leerberghelerin uzun şömine başı sohbetlerine konu olurdu. Adrien henüz üç yaşındayken o zamanki dadısı Adèle'i Rampallerle kıyaslar, içtenlikle inanarak, ciddiyetle haykırırdı: "Del, kaka! Ampal güzel, kaka yok, yok!" Görüldüğü üzere çocuk gelecek vaat ediyordu. Madam Deume çok geçmeden kocasını da zehirlemiş, Mösyö Deume Cenevre'deki ahbaplarına Rampallerin adını boğazında hafif bir titreme, tevazu ile yere çevrilmiş gözlerle "köklü Fransız asilzadelerindendirler" diye eklemeden anmaz olmuştu.)

"Neyse, Didi'yle yarın sabah konuşurum bunu. Bu akşam amirinin karşısına tam formunda çıksın diye ilişmiyorum. Benim hiç görmediğim şu meşhur Rassetleri davet etmek daha iyidir derse, karar

onundur. Her halükârda yarın akşam büyük bir yemek veriyoruz, ister Rampaller, ister Rassetler, daha olmadı Madam Ventradour gelsin, daha olmadı diyorum çünkü ne de olsa o aynı seviyede değil, laf aramızda tek bir misafire o kadar havyar ziyan. Doğrusunu istersen gönlüm galiba Rassetlerden yana, yüksek tabakayla ahbaplık fırsatı olur. Hadi Martha, acele edin, biraz canlanın lutfan! Yeri gelmişken, beni iyi dinleyin Martha. Beyefendi saat onda gelecek, ama ne olur olmaz, belki daha erken gelir diye siz erkenden elinizde beyaz eldiven, kapıyı açmaya hazır dikilin kapının yanma. Saat dokuz buçuktan itibaren dimdik bekleyin kapının orada, beyaz eldivenleri unutmayın sakın, kirletmemeye dikkat edin, önlüğünüzü de, tertemiz durmalı. Efendime söyleyeyim, beyefendi zili çalar çalmaz gülümseyerek kapıyı açar, gülümseyerek şapkasını alırsınız, ama hafifçe, tevazu ile, sizin anlayacağınız bir hizmetçi gibi, sonra bizim beklediğimiz salonun kapısını açarsınız, Milletler Cemiyeti umumi kâtip muavini beyefendiyi yüksek sesle takdim edersiniz, ama gülümsemeden, büyük davetlerdeki âdete göre, anladınız mı?"

"Ama Antoinette, Adrien zil çaldıktan on beş saniye sonra beyefendiyi girişte bizzat karşılayacağını söylemişti."

"Haklısın, unutmuşum. Zaten bence de öylesi daha iyi, yüksek sesle birini takdim etmek belli bir eğitimden geçmiş, terbiye görmüş kimselerin harcıdır. Ah Marthacığım, hiç sizin kaleminiz değil bu işler, mühim insanların pek ağırlanmadığı bir çövreden geliyorsunuz! Dokunduruyorum sanmayın, mütevazı bir tabakadan gelmeniz sizin suçunuz değil ki" diye tamamladı sözünü pırıl pırıl bir gülümsemeyle.

O sırada geri gelen Adrien, Ariane'ın aç olmadığını, misafir gelene kadar aşağı inmeyeceğini haber verdi. Mösyö Deume büfeye yöneldi, bir lokma ekmek alıp üstüne küçük bir parça gravyer koydu. "Hippolyte!" diye bir azar geçti Madam Deume. Mösyö Deume hemen anladı, ekmekle peyniri yerine koyup karısının şükran duasını beklemeye koyuldu. Ama sırf bir parza peynir için, üstelik ayakta dikilerek dua etmek de iş değildi yani!

"Tanrım" diye başladı Madam Deume büfenin önünde, gözlerini kapayarak, "Milletler Cemiyeti umumi kâtip muavini beyefendiyle

geçireceğimiz bu geceyi bizzat isteyip hazırladığın için sana şükrediyoruz. Evet, şükürler olsun Tanrım, şükürler olsun. (Diyecek başka şey bulamadığından, başka cümleler için ilham gelsin diye beklerken "şükürler olsun"u defalarca, giderek daha tatlı, daha yumuşak bir sesle tekrar etti.) Şükürler olsun, şükür, şükür, çok şükür, şükür. Çocuğumuzu o büyük rahmetinle bu pek kıymetli amirinin yoluna çıkardığın için de dua ediyoruz sana. Tanrım, bu akşamki harika buluşmayı sevgili Adrienimiz için hayırlara vesile et, bu gece ahlaken ve ruhen ilerlemek için tekrar tekrar fırsat bulsun. Amen."

Deume Ana'nın etkisini üzerimden atmak için Vaud kantonundan, Cuarnensli sevgili peder Georges-Emile Delay'e yazacağım, tertemiz, altın kalpli bir adamdır, gerçek bir Hıristiyan, bir kardeştir. Hıristiyan kardeşim, içimden onu böyle anarım.

20

"Salona geçelim" dedi Madam Deume azametle, delik işli yanardöner tafta elbisesiyle çıtır çıtır sesler çıkararak.

Küçümen kocası:

"Evet, salona geçelim" diye tekrar edip ellerini arkasında birleştirdi ve topallayarak peşine takıldı, Adrien de onun arkasındaydı.

Herkes yerine geçti, Madam Deume dişlerinin arasında kalan jambon parçalarını ağzını şapırdata şapırdata temizlemeye girişti. Saati sordu. Erkekler saatlerini çıkarıp baktılar. Adrien, "Dokuzu yirmi geçiyor" dedi. Mösyö Deume yarım küre şeklindeki saatini bir dakika geri aldı.

"Saat tam onda burada olacağını açık açık söyledi" dedi Madam Deume bir kez daha.

"Yani kırk dakikası var" dedi Mösyö Deume.

"İyi ki Martha'ya zorla saç maşası yaptırtmışım" dedi Madam Deume. "Patiska önlüğü ve önlükle takım bonesiyle yüzüne bakılır hale geldi. Neyse ki hizmetçi önlüğünden iki tane almayı akıl etmişim. Yoksa kızın burnu kanayınca ne yapacağımızı şaşırırdık! Neyse, şimdi işler düzene girdi."

Evet, her şey önceden düşünülmüştü. Martha'ya dersi belletilmiş, aldığı talimatlar tek tek ezberden söyletilmişti. Hatta ona özel bir de prova yapılmıştı, Didi umumi kâtip muavini beyefendi olup kapıyı çalmış, içeri girmiş, şapkasını ve hatta ne olur ne olmaz diye bir de baston vermişti, her ne kadar Adrien'in bastonun amirinin tarzı olmadığını söylediyse de. Misafir salona girer girmez Martha Ariane'a haber verip aşağı inmesini rica edecekti. Saniyesi saniyesine on dakika sonra salona üç çeşit sıcak içecek getirmiş olacaktı: çay, normal kahve, kafeinsiz kahve. Misafir istediğini seçecekti. Arkasından likör, hatta dilerse şampanya teklif edilecekti. Rampallere de, Rassetlere de bol bol yetecek kadar kalırdı nasıl olsa. Şimdi, Didi'nin düşündüğünün aksine amiri bitki çayı isteyecek olursa bir çabuk yaparlardı, ellerinin altında her çeşitten vardı – mine çiçeği, papatya, ıhlamur, nane, anason... Evet, hakikaten her şey muntazamdı. Madam Deume memnuniyetle iç çekerek etrafına şöyle bir göz gezdirdi.

"Salon cidden güzel" dedi (onun deyimiyle "gözel").

Oda hizmetçisi kılığına girmiş olan Martha, lüle lüle saçları, elinde beyaz eldivenleriyle kapının yanında derhal açmaya hazır, korkudan ölecek halde dikilirken Deumeler zarafetle beklemekteydiler. İyice gerilmiş, adeta kendi evlerinde misafirmiş gibi rahat rahat oturmaya cesaret edemiyorlardı. Dışarıdan gelen seslere kulak kesilmiş, gönülsüzce incir çekirdeğini doldurmayacak sohbet konuları bulmaya çalışıyor, ne var ki sürekli körükledikleri ateşler her seferinde sönüyordu. Gizli bir vakarla gelmesi artık yakın olduğu için misafirden söz etmekten kaçınıyorlardı. Akıllarının hep onda olduğunu, gecenin onunda da olsa bu kadar yüksek bir şahsiyeti ağırlayacaklarını düşündükçe ruhlarının dalga dalga kabardığını itiraf etmek istemiyorlardı. Yine de arada bir doğal davranmış olmak için lf umumi kâtip muavinine şöyle bir geliyordu. Karşılık-

lı nezaketle ve çelişkili, mutlulukla karışık bir melankoliden örülü bir sessizlik ağırlıktaydı, Madam Deume kâh uzun tırnakları temiz mi diye bakıyor, kâh göğsüne sarkan kat kat dantel süsleri havalandırıyor, kâh eğri büğrü, sarı dişlerini alt dudağının gevşek etine özenle batırarak melek gibi gülümsüyordu. Mümtaz şahıs tam saat onda geleceğini söylediği için işin hallolduğundan şüphesi yoktu, memnuniyetle derin nefesler alıp veriyordu. O kadar mutluydu ki defalarca eline hafif hafif vurarak evlâtlık oğluna "Hey, günaydın!" diye şefkat göstermişti. Adrien oyalanmak için Solal'in bir Paris gazetesinden kesilmiş resmini getirince kadın, "İnsan idaresini bilen biri olduğu yüzünden anlaşılıyor" dedi, ağzından çıkabilecek en büyük övgüydü bu.

Dakikalar asaletle akıp gidiyor, kendilerini sevgili umumi kâtip muaviniyle en az Rampal ailesiyle olduğu kadar içli dışlı hissediyorlardı. Katıksız bir güven ve sevecenlikle, tadına vara vara beklemekteydiler. Zaman zaman biri kalkıp toz sandığı bir şeyi eliyle temizliyor, bir sehpanın ya da biblonun yerini değiştiriyor, termometrenin bir insan idaresi ustasına yakışan derecede durup durmadığını kontrol ediyor, kuyruklu piyanonun kapağını kapatıp hemen açıyordu, çünkü aslında açıkken daha iyi anlaşılıyordu ve ardından zarif bir umursamazlıkla bir notaya basıyordu. İki adam sırayla pencereye gidip karşılarındaki kadına belli etmeden düğmelerini kontrol ettiler.

"Salon hakikaten gözel" dedi tekrar Madam Deume yüksek tabakaya ait olmanın keyfiyle. "Baksana Didi, belki daha sonra birkaç düzeltme yaparız, camın ön yüzüne iyi kumaştan perdeler koyarız, elle çizilmiş rengârenk kocaman çiçekleri olur, o vakit arkasına da gizli elektrikli ampuller koyarız, akşamları perdeler çekilince açarız, yani Emmeline Ventradour'un evindeki gibi işte, çok sanatlı durur. Tabii misafir geldiği zaman. Neyse, sonra tekrar konuşuruz. Hey, günaydın beyim" dedi bu kez sevgili Didisine, cilveli bir edayla bileğini çimdikleyip sağa sola çekiştirerek.

Tiz şapırtılar çıkararak kocasının verdiği kürdanlarla dişlerini iyice temizledikten, ardından Hippolyte'in "bu işe özel çakısıyla" berbat durumdaki tırnak kenarlarını didikledikten sonra seviyeli

bir sohbet istedi canı, bu saatte adettendi. Emip durduğu pastiller yüzünden mentol buharları saçarak "Hayatımın Hikâyesi" isminde "çok iyi yazılmış" bir kitaptan bahsetti, "serviş masası" dediği tekerlekli yuvarlak sehpalardan birine büyük bir dikkatle, rahatça görülecek şekilde koymuştu zaten. Romanya Kraliçesi Marie'nin kaleminden dökülmüş olan eseri açıp onu can evinden vurmuş olan bir cümleyi yüksek sesle okudu: "Bana güzelliği en derinden hissetme, keyfine varma yeteneği verdiği için Rabbime şükürler olsun, çok şükürler olsun!"

"Gözel değil mi? Ne büyük bir zarafet!"

"Evet, doğru, çok sarif" dedi Mösyö Deume.

"Ne de olsa bir kraliçe hayatım, başka söze ne gerek."

Zarif bir edayla, hafifçe gülümsedi, çünkü Romanya kraliçesiyle gönül birliği içinde hissediyordu kendini, hele umumi kâtip muavini az sonra çıkıp gelecekken. Bu yüksek şahsiyet sevgili kraliçenin huzuruna kabul edilmiş olmalıydı, dolayısıyla Madam Deume de öyle veya böyle aracılar üzerinden kraliçeyle görüşüyor sayılırdı. Kısacası bu akşam onlarla aynı çövreden biliyordu kendini. Sonra resimli bir haftalık dergide gördüğü başka bir fotoğrafa lafı getirdi, başka bir kraliçe resmi bir tören sırasında ayağını rahatlatmak için hiç çekinmeden pabucunu yarı yarıya çıkarmıştı. Herhangi bir kadın gibi! Ay ne gözeldi!

Madam Deume son olarak bir keresinde sırf görmüş olmak için otobüse binen bir kraliçeye içlendi, hiç otobüse binmemiş daha önce! "Elini sallasa faytonları, lüks arabaları önüne dizebilecek bir kraliçe otobüse biniyor, ne gözel! Yok, fevkalade gözel! Ya nasıl bir şeymiş diye merak edip metroya binmeyen kalkışan İngiliz kraliyet ailesinin çocuklarına ne demeli! Metroda mini mini prensler! Hem ayrıca bu çok demokratik olmuş" diye belirtti Madame Deume. Sonra otobüsteki kraliçeye dönerek onun bir başka dokunaklı yönünden bahsetti.

"Bir keresinde küçük bir şehri ziyaret ederken belediye başkanının yardımcılarından birinin elini sıkmış, sakat bir bakkalmış adam, tekerlekli sandalyesiyle geride kalmış. Kraliçe zahmete girip ayağına kadar gitmiş, metrelerce öteye! Bakkalın teki! Bu ne büyük bir iyilik!

Fevkalade gözel! Gazetede bunu okuduğum an gözlerim yaşla doldu. Anlaşılan kraliçenin insanı mıknatıs gibi çeken bir cazibesi var, hem sıradan insanlara o ne büyük tevazu! Ah, tam mertebesinin insanı! Hem öyle olmayan kraliçe var mıdır zaten, hepsi öyle ince, öyle hayırseverdir ki!"

Kraliçe stoku da tükenince bir sessizlik oldu. Öksürdüler, boğazlarını öttürerek temizlediler. Adrien saatine bir göz attı. "Dokuz otuz yedi. Daha yirmi üç dakika var" dedi Mösyö Deume gerginlikten bastıran esnemesini tutarak. Neyse, diye geçirdi aklından, bu mühim sahsiyetin –hıncını almak için adamın diye düzeltti– ziyareti en fazla gece yarısı bitmiş olur, ondan sonra herif bizimle konuşsun diye bekleyip, sosyetik olduğumuz anlasılsın diye bağıra bağıra sohbet etmekten kurtulur gider yatarız. Madam Deume aniden Adrien'in dizine bir şaplak vurdu.

"Bak ne diyeceğim Didiciğim, beyefendiyi anlat bize, yani özel hayatını, karakterini demek istiyorum, tanıyalım biraz. Söyle bakalım, inançlı biri midir?"

"Bak bunu hiç bilmiyorum. Tek bildiğim muhteşem bir insan olduğunu ispat eden iki şey. Castro'dan daha bu sabah dinledim, Ariane'a da söylemem lazım, Castro'ya da evine gidip geldiği Lady Cheyne anlatmış, yani kesinkes doğru. Yeri gelmişken bir ara Castro'yu akşam yemeğine davet etmeliyim, çok efendi, çok kültürlü bir adamdır."

"Eee, neymiş o iki şey?"

"Birincisi Londradaki şu otel yangını. Rivayete göre canını tehlikeye atarak iki kadını alevlerden kurtarmış."

"Ay ne gözel!" diye haykırdı Madam Deume. "İnançlı bir adam canım, belli işte!"

"Ayrıca burada, Cenevre'de, sokaklarda gitar çalan zavallı bir cüce varmış, bildiğin dilenci işte, onu da sefaletten kurtarmış, küçük bir ev kiralamış, galiba maaşa bile bağlamış, artık dilenmiyormuş, Kurtuluş Ordusu'nda gönüllü çalışıyormuş, uzun lafın kısası bu zavallı kızın hayatını değiştirmiş."

Madam Deume atıldı:

"Pek seveceğiz birbirimizi, hissediyorum!"

"Bazen ikisini birlikte gezerken görüyorlarmış, kendi servi boylu, kız küçücük, çarpık bacaklı, sırtında Kurtuluşçuların üniformasıyla."

Mösyö Deume bıyıklarını bir hamlede aşağı indirerek:

"Mert adammız. Öyle değil mi Antoinette?"

"Hayırseverliği her zaman takdir ederim" dedi kadın."Yalnız onun mevkisinde biri yine de kendi seviyesinden olmayan, üstelik dilencilik yapmış birini yanında gezdirmemeli."

Küçümen babacık oyalanmak için alçak sesle bir şarkı tutturdu, sonra smokin yeleğinden ucuzundan, ince, siyah bir puro çıkarıp yakmaya çalıştı, canı çektiğinden değil, tanışma faslı onu çok geriyordu misafir içeri girdiğinde iyi görünmek için. Karısı puroyu ağzından kapıp bir çekmeceye tıktı.

"Brissago mu, ay çok avam."

"Ama her aksam yemekten sonra izerim bir tane!"

"Baştan hata zaten, postacı mısın sen? Adrien, lafı "Hayatımın Hikâyesi"ne getir, yani Romanya Kraliçesi hazretlerine, sonra tabii bir de sevgili Doktor Schweitzer'e. Bana da konu olur. Hiç ara vermeden feryadı bastı: Dondurmalı bomba!"

"Ne demek istiyorsun Anneciğim?"

"Tutti fruttili bomba da ikram edebilirdik!"

"Ama anneciğim, olmaz ki, gecenin onunda dondurmalı bomba ikram edilmez ki? Gören ne der?"

"Of, evet, haklısın Didi. Ama çok yazık oldu, yarın akşama kadar dayanmaz, buzdolabında bile erir gider. Bizimkini iyi fiyata alırlarsa bir tane donduruculu dolap almamız lazım. Baksana Hippolyte, git Martha'ya istediği kadar dondurmalı bomba yiyebileceğini söyle, kızcağız sevinir, hem iyilik olur."

Mösyö Deume ikiletmeden müjdeyi Martha'ya yetiştirmeye koştu. Mutfakta alelacele dondurmalı bombaya öyle bir saldırdı ki dişleri dondu. Salona döndüğünde titrediğini belli etmeden Antoinette'den küçük bir kadeh kanyak için izin istedi, "Neden bilmem, bir üsüme geldi de üstüme".

Saat dokuz ellide Madam Deume güzelliğine güzellik katmak üzere odasına çıkma vaktinin geldiğine kanaat getirdi. Briyantinli iki

tutam saçına helyotropu güzelce buladıktan sonra bir top pamukla yüzüne beyaz bir pudra sürdü. Masasının gizli çekmesinde tuttuğu bu "Carina" pudrası ancak özel durumlarda kullanılırdı. Ardından kulaklarının arkasına birkaç damla "Floramye" dokundurdu, kırk senelik parfümüydü bu. Şen şakrak aşağı indi, ahlaklı, girişken, kokular saçarak, seçkinlere has hüzünlü edayla salona girdi.

"Saat kaç?" diye sordu.

"Dokuz elli yedi" dedi Adrien.

"Üç dakika kaldı" dedi Mösyö Deume, mum gibi kaskatı.

Artık birbirlerine bakmaya cesaret edemeden bekliyorlardı. Boşluğu doldurmak için arada bir hava durumuna, tamir edileli beri aşağıdaki sifonun ne kadar iyi çalıştığına, Çin ve Seylan çaylarının meziyetlerinin kıyaslanmasına dair sözler, birincisinin aroması daha iyi ikincisi daha kıvamlı gibisinden kulağa sahte gelen cümleler havada çınlıyordu. Fakat ruhlar ve kulaklar başka yerdeydi. "Evet" diye içinden geçiriyordu Madam Deume, "gelecek pazartesi Zambezi'de hidayete erenler onuruna dikiş toplantısında göreceği arkadaşlarına hitaben, geçen akşam çok geç yattık, ah, sade, samimi bir akşamdı, tamamen kendi aramızda, Milletler Cemiyeti'nin umumî kâtip muavini vardı sadece. Tam bir entelektüel şölendi. Çok efendi, dostane, mütevazı bir adam, daha doğrusu en azından bize karşı mütevazı canım."

Neuchâtel yapımı duvar saati ve Mösyö Deume'ün titizlikle ayarını yaptığı evdeki üç diğer saat aynı anda onu çaldı. Adrien ayaklandı, babalığı da onu izledi. Çok yüce bir andı bu. Ev sahibesi boynundaki kadife kurdelesinin iyi oturup oturmadığını kontrol etti, ardından kibar bekleyiş pozisyonuna geçti, yukarıda anlatılan ıstıraplı ifadeyle, eğri köpekdişlerini göstere göstere gülümsedi.

"Zevgilim, zen kalkmıyor musun?"

"Bir hanımefendi bir beyefendiyi oturarak karşılar" dedi zevgili, ustalıkla göz süzerek.

Adrien çenesini kolye gibi saran sakalını bir kez daha taradı, sonra birdenbire bir önceki akşam satın aldığı lüks şeyleri geometrik dizmeye karar verdi, daha iyi dururdu. Ardından hepsini tekrar dağıttı çünkü yine de böylesi daha iyiydi, daha entelektüel bir hava ve-

riyordu. Madam Deume şöyle bir ürperdi, et köftesi sallandı, ne zarif bir pandantif.

"Bu ne acaba?" diye sordu kadın.

"Hiçbir şey" diye karşılık verdi Mösyö Deume.

"Sanki bir araba sesi duydum gibi geldi."

"Rüzgârdır" dedi Adrien.

Mösyö Deume pencereyi açtı. Hayır, araba yoktu.

Saat onu on geçe Arjantinlilerle yemeğin kesinkes geç başladığı, zaten Güney Amerikalıların huyunun bu olduğu ilan edildi. Dahası kahve-puro faslında adet olduğu üzere umumi kâtip muavini o beylerle birtakım önemli sohbetlere girişmiş olmalıydı. "Tam ciddi bir karar alınacakken bırakıp gidecek değil ya" dedi Madam Deume. "Kesinlikle" diye onayladı Mösyö Deume.

Saat onu on iki geçe Ariane siyah krep elbisesiyle salonda zuhur etti. Herkese gülücükler saçtıktan sonra gözkapaklarını ustalıkla kırpıştırarak umumi kâtip muavini beyefendiyi mi beklediklerini sordu. "Görüyorsun ki bekliyoruz" diye karşılık verdi Adrien, zapt edilmez bir enerjiye sahip görünmek için çene kaslarını şişirerek. "Küzük bir yanlız anlazma olmus" diye açıkladı Mösyö Deume. "Umumi kâtip muavini beyefendi ne zaman teşrif edeceklermiş" diye sordu Ariane uzun unvanın hecelerini tek tek vurgulayarak. "Saat on civarı" dedi Madam Deume kuru bir sesle.

"Ben de sizinle bekleyeyim" dedi Ariane sevecenlikle.

Oturdu. Kollarını göğsünde kavuşturdu, salon biraz soğuk, dedi. Sonra bacak bacak üstüne attı. Sonra kalktı, müsaade istedi, üstüne bir kürk alacağını söyledi. Omuzlarında vizon mantosuyla geri geldi, huzur içinde yerine yerleşti, gözlerini yere çevirdi. Sonra bir göğüs geçirdi. Sonra melek gibi uslu uslu yeniden kollarını çaprazladı. Sonra çözüp kibarca esnedi.

"Yorgunsanız gidip dinlenebilirsiniz" dedi Madam Deume.

"Teşekkür ederim Madam. İtiraf edeyim, soğukta beklemek beni biraz yoruyor sahiden de, zaten uykum var. Pekâlâ, öyleyse iyi geceler Madam" dedi gülümseyerek. "İyi geceler babacığım, iyi geceler Adrien. Umarım beyefendi tez zamanda gelir."

Saat onu yirmi yedi geçe Adrien lüks baskı kitapları bir nizama soktu, ardından rüzgârın şiddetlendiğine dikkat çekti. Mösyö Deume ona kalırsa bir fırtınanın eli kulağında olduğunu ekledi, hava soğumuştu bir kere, belki de şöminede küçük bir ateş yaksalar fena olmazdı. Madam Deume mahzende odun olmadığını söyledi, hem zaten haziranın birinde ateş mi yanardı canım. Saat on otuzda sırtının ağrıdığını beyan etti. "Şşşşt, bir araba geliyor!" diye alarm verdi Mösyö Deume. Gelgelelim otomobiller bir türlü o evin önünde durmuyordu. Saat on otuz ikide ikinci katın piyanosundan hararetli bir Marseillaise çınladı, kopup bütün eve dağıldı. Peşinden Coppélia balesinden iç bayıcı bir ezgi geldi. "Amma uykusu varmış" dedi Madam Deume.

Saat on otuz beşte, küçümen babacık beşinci pötifurunu çalıp ağzında belli etmeden eritti ve güç bela yuttu. Saat on kırkta, dokuzuncusunu yerken daha pervasızdı, Madam Deume'ün gözleri kederle kapanmıştı. İkinci kattan Chopin'in cenaze marşı bütün ağırlığıyla çökerken salonda sessizlik koyulaşıyor, rüzgâr dışarıda uğulduyor, küçümen Deume baba giderek tatsızlaşan minik pastaları hüzünlü bir iştahla çiğneyip duruyor, ana girişin yanında soğuktan takırdayan Martha komedilerdeki hizmetçiler gibi nöbet tutuyordu. Rüzgârın şiddeti ikiye katlanınca Adrien de, "Fırtına yakındır" dedi. Sonra yine sessizlik çöktü, Mösyö Deume ürperdi. Gidip kalın bir şey mi alsaydı? Yok, olmaz, karısı kızardı.

"Antoinette, aklıma gelmisken, bu davetin masraflarını bützeye nasıl yasalım?"

"Adrien'in şahsi harcamalarına" dedi kadın ayaklanırken. "İyi geceler, ben yatmaya gidiyorum."

Saat on kırk beşte salonda yalnızca iki adamla altı pötifur kalmıştı. Kocaman yünlü paltosuna iyice gömülmüş olan Mösyö Deume, "Yatma vakti geldi" dedi, bacaklarının ağrıdığını, midesinin de biraz ekşidiğini ekledi. Adrien ne olur ne olmaz diye birkaç dakika daha bekleyeceğini söyledi. Mösyö Deume iyi geceler diledi, siyatiği tutmuş gibi hissederek kapıya yöneldi. Tam kapıya geldiğinde arkasını döndü.

"Bana sorarsan bir sey olmustur" dedi.

Mösyö Deume Martha'yı yatmaya gönderdikten sonra teselli olarak kendine sıcacık bir su torbası hazırladı, girişteki türlü çeşit kilitleri kontrol etti, gaz sayacını kapattı ve Antoinette'i rahatsız etmemek için misafir odasında yatmaya karar verdi. Aslında karısından biraz korkuyor, bu akşam uzak durmayı tercih ediyordu.

Serin örtülere sığınmak ne büyük keyifti Mösyö Deume için. Küçük, dolayısıyla mükemmel, hayal kırıklığı tehlikesi olmayan sevinçler vardı, ayak parmaklarını azıcık dans ettirerek rahatlatmak, sonra ayaklarıyla sıcak su torbasını arayıp biraz onunla oynamak, sonra bir anlığına soğuğu hissetmek için ayaklarını çekivermek, sonra değişiklik olsun diye bir ayağını sıcak su torbasının altına sokup biraz kaldırmak. Hem ayrıca beyefendi gelmezse gelmesindi. Onun yatakta keyfi yerindeydi.

Dışarıda birden şimşekler parlayıp söndü, gök öfkeyle art arda gürledi ve müthiş bir yağmur bastırdı. En hasından fırtına, diye mırıldandı babacık, sonra rahatlığından dolayı gülümsedi. Ne güzeldi kendi evinde, kuru yerde, şu sevgili evin himayesinde olmak. Odsuz ocaksız zavallı serseriler, diye geçirdi aklından ayaklarını sıcak su torbasının üstüne uzatarak, tam kıvamındaydı, sıcak ama kaynar değil. Evet, bu saatte yollarda başıboş gezen, ağaç altlarından medet uman zavallı serseriler, bahtsızlar. O samimi bir merhametle göğüs geçirirken yan odada karısı yatak örtüsüne uzanmış, gizlice aldığı Nestlé hisselerine bakıyordu.

Mösyö Deume kulaklarını Madam van Offel mum topaklarıyla tıkadı, başucu lambasını söndürdü ve gülümseyerek yüzünü duvara çevirdi. Evet, kesinlikle, sağlığı gayet yerindeydi. Neresinden baksan daha yirmi yılı vardı. Yarın Martha'ya sosyalistlere çok sempati duyduğunu söyleyecekti. Böylece devrim olursa lehine tanıklık edebilirdi. Yine gülümsedi. Evet, mutfak borularına vurduğu beyaz boru temiz iş olmuştu. Çünkü boyayı en kalitelisinden kullanmış, ayrıca tam üç kat geçmişti. Yarın sabah üçüncü kat kurumuş mu diye gidip bakacaktı. Belki şimdi bile kurumuş olabilirdi. İki dakika hemen gidip baksa?

Sırtında geceliği, ayağında patikleriyle mutfakta eğilip borulardan birine parmağını sürttü. Buyurun, kupkuruydu işte! Beyazlıklarıyla göz alan borulara gülümsedi, aşkla sevdi onları.

Adrien Deume salonda, ayakta, kravatını çözdü, bir viski yuvarladı, kalan son pötifuru kemirdi, bir kez daha saatine baktı. On biri on geçiyor. Bir, bilemedin iki dakika daha kalacaktı. Herifin çıkıp gelmeyeceğinin gayet farkındaydı, ola ki telefon ederse diye. Arayıp özür dilese evdekilere karşı yine de iyi olurdu, hiç olmazsa bir açıklama yapsa, Tanrım.

"Randevu ekmenin bu kadarı, hazmetmek gerçekten çok zor. Tabii öldüyse iş başka."

Öldüyse bu elbette geçerli bir özür sayılırdı. Öyleyse cenazesine giderdi, bu kadarını ona borçluydu. Büyükbaşların cenazeleri ilginç ahbaplar edinmek için de fırsattı. Ama öldüğü falan yoktu, bunu hissediyordu, bir anda gidecek tiplerden değildi, henüz genç gösteriyordu. Esrarengiz olan anneciğine kesinkes geleceğini söylemiş olmasıydı. Eee, o zaman bu neydi Tanrım, bu neydi? Kimsenin böyle numaralar çekmeye hakkı yoktu! Önce yemeğe gelmiyor, onca havyar hey Tanrım, sonra resmen saat onda geleceğine söz veriyor, ama sıfıra sıfır! Yo, yo, yenilir yutulur lokma değildi!

"Adresi unutmuş olmasın?"

Yok, bu da inandırıcı değildi. Bir adresi unutursan telefon rehberine bakardın. Demek oluyor ki bahanesi yoktu, ölmüş olması hariç. Ayrıca telefon etmeyeceğini de kuvvetle hissediyordu. Tanrım, insan papa bile olsa böyle oyun etmez. Neyse, o şimdi A sınıfına mensuptu. Şu işe bak, fırtına dinmiş. A sınıfı mensubu, evet.

Saat on biri çeyrek geçe ikinci bir viskiden sonra salondan çıktı, anneciğinin ortalığı inim inim inleten şiddetli horultuları arasında her bir basamağı pis bir lafla geçerek ağır ağır yukarı çıktı. İkinci katın merdiven boşluğunda durdu. Olanları Ariane'la konuşsa mıydı? Rahatlardı, yarın sabah U.K.M. onu çağırıp bir açıklama yapmaz, hele annecik ile Ariane'a özürlerini göndermezse ne yapacağını danışabilirdi, iki hanımefendiden bahsediyoruz. Özür görüntüyü kurtarırdı. Evet, yarın öğlen U.K.M. tarafından çağrılmazsa kendisi görüşme talep etmeliydi, kolaydı bu, Miss Wilson'la arası iyiydi, Valescure'den dönerken ona bademli mekiklerden getirmişti. Çalsa mıydı Ariane'ın kapısını? Çoktan uyumuş olmalıydı, uyandırılmaktan hoşlanmazdı. Yok, gitmesindi. Hele bu sıralar heyheyleri üstündeyken.

"Kalp krizi geçirmiş olsa şık olur bak, kalbi sıkışmalı falan, sıkıntı kalmaz, uydursa da fark etmez, yeter ki evdekilerin gönlü alınmış olsun, ayrıca benim de, beni küçük görmüş olmasın diye. Tanrım, bir şey uydursun, ondan bütün dileğim bu. Yarın ilk iş ani bir rahatsızlık yüzünden mi gelemediniz diye sormalı, ona fikir vermiş olurum, benim de şerefim kurtulur. Evet, ama bu ekilmenin üstüne gidip görüşmek istiyorum dersem sitem edecekmişim gibi de görünebilir. Of of, o zaman yandık."

Odasında yepyeni smokinini tiksintiyle bir sandalyeye fırlattı. Sırtında eski pijamasıyla yatağın karşısına geçip sabit bakışlarla bahtsızlığını seyre daldı. Niye canım, onu uyandırmaya gayet hakkı vardı, bu olağanüstü bir durumdu. Üzerine yeni ütülenmiş, iyi bir pijama giydi, ayağına yepyeni terliklerini geçirdi, sakalına bir tarak vurdu. On bir yirmi altı. Evet, iyisi mi gitsindi.

"Hem canım, bugüne bugün kocasıyım."

21

Banyodan çıkmış alelacele saçlarını kuruluyordu, çünkü saat on bir buçuk olmadan yatağa girmiş olmak şarttı, gecikme felaket demekti. (Bu zengin kızının upuzun soyu kendini yoklamaya, yorgunluğa, yorgunluğu gideren istirahatlere, rahatlık veren uykulara pek meraklı çıtkırıldımlarla doluydu. Auble kabilesinin tartışılmaz saydığı bir ilkeye göre saat akşam on birden sonra yatılırsa uyku kaçabilirdi, küçük çaplı bir felaket. Nesilden nesile geçen bu geç yatma korkusu Aubleların dişilerinde neredeyse bir saplantıydı, erkeklerden daha uyuşuk, dolayısıyla kendilerini yoklamaya daha meraklı, sinir sağlığı dedikleri şeyle daha fazla meşguldüler, aşırı çalışıp yorulmamaya, kendi tabirleriyle kendilerini şımartmaya, özellikle yat-

ma saatini fazla geçirmemeye dikkat ederlerdi. İşte bu nedenle akşamları, yemekten sonra salondaki kibar sohbet genellikle bu kadınlardan birinin aniden irkilerek kanaviçesini ya da dikişini bırakıp bağırmasıyla kesilirdi: "Olur şey değil, saat on bire yirmi var, yıkanma vakti gelmiş de geçiyor!" Ertesi sabah kahvaltıda bu kadınların ilk aklına gelen şeyin birbirlerine nezaket ve derin bir ilgiyle uyku durumlarını sorduklarını söylemeye gerek yok, uzmanlık gerektiren bin bir ayrıntısı ve nüanslarıyla: "Evet, iyi uyudum, aslında belki o kadar da iyi değildi, en azından önceki akşamki kadar derin uyumadığım kesin." Ariane d'Auble çocukluk ve ergenlik çağında Valérie teyzesinin diline pelesenk ettiği bu kutsal saat on bir kuralına harfiyen uymuştu. Kurala bu çocukça bağlılık hiç bitmemişti. Bununla birlikte yetişkinliğe adım attığından beri, belki Rus arkadaşının etkisiyle artık büyüdüğüne göre yatma saatini bir yarım saat ileri atabileceğine karar vermişti. Fakat saat on bir buçuktan sonra ya uykum kaçarsa paniği başlardı.)

Nihai sınırı aşmadığını görüp rahatlayarak saat on bir yirmi dokuzda yatağına girdi ve derhal ışığı söndürdü. Karanlıkta gülümsedi. Yukarı çıktığından beri kapıyı çalan olmamıştı. Bu da o kaba adam gelmemiş demek oluyordu. Deumeler süklüm püklümdü.

"Oh olsun" diye mırıldandı, tortop oldu.

Tam uykuya dalmak üzereydi ki kapı iki kez hafifçe çalındı. Kesin oydu. Yine ne istiyordu? Cevap vermemeye karar verdi. Böylece uyuduğunu zanneder, üstelemezdi. Nitekim az sonra odasına dönüp kapıyı kapadığını duydu. Kurtulmuştu. Yine tortop olup gözlerini kapadı. Of, geri geliyordu. Daha kuvvetli iki vuruş. Tanrım, rahat bıraksa olmuyor muydu? İyisi mi cevap verip kestirip atmak.

"Ne var" diye inledi, sıçrayarak uyanmış havasında.

"Benim hayatım. Girebilir miyim?"

"Olur."

"Rahatsız ettiğime kızmadın ya" diye sordu girerken.

"Yo" dedi kadın, yüzüne ıstırap dolu yarım yamalak bir gülümseme oturttu.

"Fazla kalmayacağım canım. Sadece fikrini soracaktım, yani gelmedi ya, o konuda."

"Bilmiyorum. Bir manisi çıkmıştır."

"Öyledir, ama tuhaf olan, anlıyorsun ya, bir telefon açıp haber bile vermedi, hiç olmazsa bir özür bile dilemedi. Sence yarın ne yapmalıyım? Gideyim mi yanma?"

"Evet, git gör."

"Ama ya kızarsa, anlatabildim mi, sitem gibi olur, sanki hesap soruyormuşum gibi."

"Öyleyse gitme."

"Tamam, ama bir taraftan da bu işi burada bırakamam. Ya karşılaşırsak da bana tek kelime etmezse ne demezler? Anlıyorsun ya, onur şeref bakımından. Ne düşünüyorsun?"

"Öyleyse git gör."

"Gelmemden rahatsız oldun mu" diye sordu bir sessizlikten sonra.

"Hayır, ama biraz uykum var."

"Üzgünüm, gelmekle hata ettim. Affedersin, gidiyorum. Hadi o zaman, iyi geceler hayatım."

"İyi geceler" dedi gülümseyerek. "İyi uykular" diye de ekledi gittiği için teşekkür niyetine.

Adrien tam kapıdan geri döndü, tekrar yanına geldi.

"Baksana, iki dakika daha kalabilir miyim?"

"Olur, elbette."

Yatağın kenarına oturdu, elini eline aldı. Ariane örnek bir eş olarak dudaklarına donuk bir gülümseme kondurdu, Adriane ise ondan teselli bekleyerek gözlüğünün ardından yalvaran gözlerle bakıyordu. Umut ettiği sözler gelmeyince ateşi körüklemeye yeltendi.

"Anlıyorsun değil mi, fena koydu bana."

"Evet, anlıyorum" diye karşılık verdi, sonra o malum tebessüm yüzünde tekrar şekillendi.

"Eee, ne öneriyorsun?"

"Bilmiyorum. Özür dilemesini beklemeli."

"Evet ama ya dilemezse?"

"Bilemiyorum" dedi Ariane, sonra şöminenin üstündeki saate bir göz attı.

Sessizlikte kadına bakıyor, bekliyordu. Kadının aklı sadece tek tek sessizliğe dökülen dakikalarla meşguldü. Biraz daha kalırsa uykusu kaçacak, sabaha kadar gözünü kırpmayacaktı. Sadece iki dakika kalacağına söz vermişti, gelgelim zaman dolduğu halde durmuş,

gözünü dikmiş bakıyordu. Niye tutmuyordu sözünü? Ariane onun ne istediğini gayet iyi biliyordu. Teskin edilmek istiyordu. Fakat avutmaya bir başlarsa sonu gelmezdi. Daha fazla teselli edilmek için bütün tesellilerine itiraz eder, bu komedi sabahın ikisine kadar sürerdi. Eline yapışan o terli el pek sevimsizdi. Hafif hafif geri çekmeler işe yaramayınca elim karıncalandı diyerek çekti, saate baktı.

"Bir dakikacık daha kalıp gidiyorum."

"Tamam" diye gülümsedi Ariane.

Adrien bir hamlede ayağa kalktı.

"Pek hoş davranmıyorsun bana."

Ariane yatakta doğruldu. Büyük haksızlıktı bu! Kibar kibar cevap vermiş, gülümsemesini eksik etmemişti, o ise kalkmış sitem ediyordu!

"Ne bakımdan?" diye sordu dimdik gözlerine bakarak. "Ne bakımdan hoş davranmıyorum?"

"Tek istediğin gitmem, oysa sana ihtiyacım olduğunu biliyorsun."

Son sözler Ariane'ı çileden çıkarmıştı. Bu adamın ne zaman ona ihtiyacı yoktu ki!

"Saat on ikiye on var" dedi tane tane.

"Peki, diyelim ki hastalandım, gece başucumda beklemek icap etti. O zaman ne yapacaksın?"

Gece başında nöbet tutma hayali, kendinden başkasını düşünmeyen bu adama karşı kanını beynine sıçratmıştı. Taş gibi inatçı, katı ifadesini takındı. Şimdi tehlikeye girmiş olan uykusu dışında hiçbir şeyi umursamayan, uykusuz bir gece ihtimaliyle zıvanadan çıkmış, soğuk bir deliydi. Adrien sorusunu yineledi.

"Bilmiyorum, bilmiyorum!" diye haykırdı Ariane. "Ne bileyim ne yapacağımı! Saat on ikiye sekiz var, tek bildiğim bu! Gece yarısı bu sorgu faslı da nereden çıktı? Niye henüz olmamış hastalığı tartışma konusu yapıyorsun? (İçinden gece nöbeti için hemşireler var, demek geldi, vazgeçti.) Bencilliğin yüzünden gözüme uyku da girmez artık!"

Ona ihtiyaç duymak için gece yarısını bulan bu adama nefretle baktı. Ah, hiçbir konuda onsuz edememe takıntısı yok mu!

"Hayatım, bana iyi davran, kalbim kırık."

Ariane yine o hissiz ifadesini takındı, Adrien'in gayet iyi bildiği bir ifadeydi, adam korkuya kapıldı. Sağır kalpli bu yüz onun karısıy-

dı, hayat yoldaşı, seçtiği kadın. Yatağa yakın bir sandalyeye oturdu, odaklandı, ağlayabilmek için üzüntüsüne aklını verdi zorla. Nihayet gözünden yaş geldi, iyice görsün, boşa gitmesin diye yüzünü karısına çevirdi. Ariane başını eğdi, çünkü kadınlar ağlayan erkekleri hiç sevmez, hele sorumlu kendileriyse.

"Hayatım, merhametli ol" dedi tekrar dikkatini çekmek için, yaşlar henüz akarken, buharlaşmadan faydalanmak lazımdı.

"Yani zalim mi oluyorum bu durumda?"

"Şu an pek merhametli davranmıyorsun."

"Doğru değil bu, iyi kalpliyim ben!" diye haykırdı Ariane. "Çok iyi kalpliyim! Zalim olan sensin! Saat gecenin bir yarısı!"

Artık kurtuluş kalmadığını, sabaha kadar gözünü kırpmayacağını, ertesi gün korkunç bir baş ağrısıyla boğuşarak paçavraya döneceğini düşündükçe çıldıracak gibi oluyordu. Üstünde salt pijama üstüyle yataktan atlayıp uzun, çıplak baldırları, narin endamıyla öfke içinde bir aşağı bir yukarı yürümeye koyuldu. Gelecek sitemleri tahmin ederek şimdiden bunalan Adrien kendini yatağın kenarına bırakıverdi, kadın dehşet içinde kaldı. Bu adam hangi hakla yatağına, onun yatağına, genç kızlığından kalma yatağa oturabiliyordu? Öfkesinden bir kurşun kalem kapıp ikiye ayırdı. Hiddetinden alev alev yanarak zalim adama döndü, bir kurban olarak kendini korumaya kararlıydı, mücadele silahı olarak kısa pijama üstünün düğmelerini iliklediı ve verip verişmeye başladı ki pek acemisi sayılmazdı.

"Bu ne utanmazlık, bu ne münasebetsizlik!" diye haykırdı, uygun bir çıkış noktası, bir ilham beklerken ısınıp hızını almak için. "Demek öyle, taş kalplinin tekiyim ben ha? Suçum tam yarım saat bir sabır, bir tatlılık örneği gibi davranmış olmam mıdır? Yoksa uykumu feda ederek tek kelime etmeden sözünde durmamana katlanmam mıdır? Evet, sözünde durmadın! Sadece iki dakika kalacağına söz vermiştin! Beni kandırdın, tuzağa düşürdün! Tam yarım saattir buradasın, yeminini çiğnemene hiç sesimi çıkardım mı?" (Adrien mecalsiz gözlerle baktı ona. Yeminini çiğnemek ha! Amma laflar biliyordu! Hiçbir şeye yemin vermediğinin pekâlâ farkındaydı. İyi ama kendini savunmak neye yarardı ki? Her ne olursa olsun kapı dışarı edileceği kesindi.) "Yo" diye başladı tekrar, "itiraz etmedim,

tam tersine tatlı tatlı gülümsedim, sana göre taş kalplilik bu işte, gülümsedim diyorum sana, evet, tam yarım saat tebessüm ettim, elbet bana eziyet ettiğini anlarsın diye bekledim, elbet yüreğin bir nebze yumuşar diye bekledim, bir nebze merhamet, bir nebze sevgi!"

"Ama seni sevdiğimi gayet iyi biliyorsun" diye mırıldandı adam, gözleri yerde.

"Tabii, bir köleye niye acıyasın ki?" diye devam etti kadın, işine gelmeyeni duymazdan gelerek.

"Sesini alçalt biraz" diye yalvardı Adriane. "Duyacaklar."

"Duyarlarsa duysunlar! Bana nasıl davrandığını bilsinler! Evet ya, niye bir köleye acıyasın ki?" diye başladı tekrar savaş ateşiyle titreyerek, zira gayet verimli bir çıkış noktası bulmuş durumdaydı. "Köle dediğin her şeye evet diyecek! Efendisinin canı sabahın birinde uyandırmak çekerse sineye çekecek! Zalimin aklına esip de sabaha kadar konuşası tutarsa onu da sineye çekecek! Yorgunluğunu, uykusunun olduğunu saklamazsa vay haline! Uslu durmazsa, uyumaya cüret ederse vay haline! O zaman ne bencilliği kalır ne taş kalpliliği! Gece rastgele uyandırılacak bir köpek gibi değil, insan gibi muamele edin bana demeye cüret ederse vay haline! Peki niye uyumayı istemek gibi bir suç işledim? Yarın, sabahtan itibaren sana hizmet etmeye hazır olmak için! Çünkü köle dediğin her zaman hazır ve nazır olmalıdır! Bu evlilik anlayışı utanç verici! Kadın, kocasının malı! Gerçek adını kullanmasına bile izin yok! Alnına kızıl mumla vurulacak illa ki kocasının malıdır damgası! Tıpkı bir hayvan gibi! Gecenin her vakti bana ihtiyaç duyma hakkını kendinde gördüğün için bencil sensin, en eften püften hastalıkta bütün gece başında beklemeyi daha şimdiden kabul edeyim istediğin için taş kalpli de sensin! Peki, öyle olsun, hizmetçiliğe, kâhyalığa razıyım! Ama kâhya kadınların bile uyumaya hakkı vardır!"

Şevkle nutkuna devam ederek çileli hayatını evirip çevirme faslına geçti. Daha önceki sahnelerde geçmiş olan, bir kadın olarak maruz kaldığı suçların delillerini hatırlattıktan sonra serseme dönmüş olan zavallı erkeğe yerini ve tarihini de belirterek daha başka suçlarını sıraladı, adam evlilik hayatında bu suçları işlediğini yeni öğreniyordu. Bıkmadan, tükenmişlik belirtisi göstermeden, sırtında kırmızı puantiyeli beyaz pijama üstü, baldırlar çıplak şevkle bir aşağı

bir yukarı yürüyor, kutsal bir sarhoşluk ve galiba bir zafer neşesiyle konuşuyordu, intikam hırsıyla dolu bu ustaca nutuktan aklı karışmış olan koca ise tartışılmaz günahlarının baş döndürücü ama disiplinli bir alay halinde geçişini ağzı bir karış açık seyrediyordu.

Güzel bir iddianame çıktı ortaya. Bütün birinci sınıf yazarlar gibi Ariane samimiydi, söylediklerine inanıyordu. Asil bir öfkeyle dolmuş, davasının haklılığından hiç şüphe duymuyordu. Onun en kuvvetli yönü, gerçekten muazzam savaşçı ruhu ve alaycılığıyla bir gömlek aşağıdaki rakibini ezmesini sağlayan şey buydu. Dahası, kurnazdı da. İşinin ehli bir savcının hüneriyle iddiasını uygun şekilde loş ışıkta bırakmayı, işine yaramayan her şeyi bertaraf etmeyi, suçlu kocanın eylem ve sözlerini eğip bükmeyi, çarpıtmayı, şişirmeyi biliyordu. Bütün kötülükler iyilik içindi, çünkü dürüsttü.

Adrien yorulmak bilmeyen kadını karışık duygularla dinliyor, her zamanki gibi dışarıdan mantıklı görünse de haksız yere suçlandığını biliyordu. Ama aynı zamanda onu ikna edemeyeceğini, kendini hakkıyla savunabilmeye yeteneğinin ve enerjisinin yetmeyeceğini, ayrıca aşırı üzgün olduğunu biliyordu. Çünkü gerçek buydu, elinden ona kötü yürekli ve adaletsiz olduğunu tekrar tekrar söylemekten başka şey gelmez, o da eze eze, sonsuza kadar cevap verirdi buna.

Hayır, boy ölçüşemezdi onunla. Kadının silahları onunkilerden üstündü. Dolayısıyla Adrien ağırlıklarını bırakıp tek kelime etmeden çıkıp gitti, bu karısını etkiledi, kocasının hisselerinin değerini artırdı.

Zavallıcık gerçekten de boy ölçüşecek kalibrede değildi. Bu korkunç mayıs ayı boyunca karısına her kafa tutmaya, çürütülemez kanıtlarla onu hatalarına ikna etmeye her çalıştığında kadın bir adım olsun geri atmamıştı. Tartışmalarda kazanan hep o olurdu, kâh ondan daha yüksek konuşarak sözünü keser, bir alay iddiayı karşısına dizip onu dermansız ve hüzünlü, ağzı açık bırakır, kâh gerçek dışı ama çarpıcı cevaplarla, sözgelimi onun samimi delillerine "kurnazlık, madrabazlık şöleni" diyerek onu un ufak eder, kâh tartışmayı çarpıtıp bulandırır, kâh cevaplara hiç kulak asmadan anlaşılmaz, dolayısıyla karşı çıkılmaz şekilde sızlandıkça sızlanırdı.

En iyi ihtimalle kendi sitemlerini duyurmayı başarabildiğinde ve kadın kendini zor durumda hissettiğinde, Ariane kötü muamele

görmüş narin kadınlara has gözyaşlarına ve ıstıraba sığınır ya da cevap vermez, hatalarını kabul etmesi için yalvaracak olsa buz kesilir, daha olmadı "anlattıklarından hiçbir şey anlamadım" taktiğine başvururdu, Adrien kanıtlarını sayıp dökmeye, olabildiğince açık bir dille, iyi niyetle nerede hata yaptığını anlatmaya kalkıştığında bu taktiği bıkıp usanmadan devreye sokardı. (Adamcağızda bu bir saplantıydı. Açıklamalarla sorunların çözülebileceğine inanıyordu. Keşke koca olmaya kalkışmasaymış, yegâne günahı buydu.) Bu durumda Ariane hiç araya girmeden konuşmasına izin verir, ama Adrien söyleyeceğini söyleyip bu kez doğru anlattığından, nihayet onu ikna ettiğinden emin, umutla yüzüne baktığında, ele avuca sığmaz kadın yine hiçbir şey anlamadığını, söylediklerinden kesinlikle hiçbir şey anlamadığını haykırırdı!

Adrien bu mağrur, yaygaracı kötü niyet karşısında sinirlenip yumruklarını sıkarak üzerine yürüyecek olursa vay haline, vay haline, o zaman bir kadına el kaldıran bir hödük, bir alçak yerine koyardı onu, korkuyla haykırırdı, bu sahte bir korku değildi üstelik, şeytani olan da buydu, imdat diye bağırır, komşuları ayaklandırırdı. Bir akşam vakti annesiyle babasının eve dönmesinden az önce bağırmaktan vazgeçmesini emredip tokat atmayı aklından bile geçirmeden kolunu kaldırdı diye pijama üstünü parçalamış, öfkeden kudurmuş halde anadan doğma bahçeye koşmuştu. Bir sonraki akşam kendini tutamayıp bana kötü davranma derken sesini fazla yükseltti diye onu cezalandırmıştı canavarın tekisin sen diye bağırarak, bana eziyet eden zalimin tekisin, sonra duvar kâğıdını yırtarak, sonra mutfağa kendini kilitleyip sabahın dördüne kadar çıkmayarak, Adrien'i dışarıda gazı açıp intihar mı edecek diye tir tir titrerken bırakarak.

Hepsi bu kadar değildi, zavallı adamın çok iyi bildiği başka silahları vardı, bu sahnelerin ertesinde gelen intikamlar, örneğin baş ağrıları, odaya kapanma protestoları, yalnız başına ağladığının tanığı şişmiş gözler, türlü türlü rahatsızlıklar, inatçı sessizlikler, göze sokulan iştahsızlık, yorgunluk, unutkanlık, donuk bakışlar, alt edilmesi imkânsız aciz bir kadının korkunç alet çantası.

22

En iyisi intihardı. Tabancanın tetiğini bir kere çekivermek, ama rastgele bir yerde değil, aynalı dolabın içinde ya da tavana doğru yapmamalı bu işi, fazla hasar görmeyecek bir yere nişan almalı, yatağa nişan almalı, evet. Mermi fazla zarar vermeden döşeğe saplanır kalırdı. Ariane sese koşar, o da elinin titrediğini, kurşunun yoldan saptığını söylerdi. Böylece kadın onu devamlı azarladığını, ne biçim bir azap çektirdiğini sonunda anlamış olurdu.

"Yok, işe yaramaz."

Hayır, işe yaramazdı. Kulak tıkaçlarına rağmen babacıkla annecik patlamayı duyabilirdi. Duymasalar bile örtülerdeki, çarşaflardaki, döşekteki delikleri sonradan nasıl izah edecekti? Hele annenin

gözünden hiçbir şey kaçmazdı. Acaba ıstırabından kalp krizi mi geçirseydi, nefes daralması gibisinden? Hayır, beceremezdi, çok zor olurdu. Ayrıca nefes daralmasında gürültü çıkmaz, Ariane'ı alarma geçirecek bir durum olmazdı. Günlerce onunla konuşmazsa, hatta yemek yememeye çalışsa? Bu da yürümezdi. Anneciği bir şey olduğunu hemen anlayıp sorguya çeker, büyük tantana kopardı. Hayır, yegâne gerçek çözüm var gücüyle onu sevmekten vazgeçmeye çalışmaktı. Evet, aşksız yaşamayı kabullenmek, onu birlikte yaşamak zorunda olduğu bir yabancı saymak, ama artık ondan hiçbir şey beklememek ve derhal onu mirasından men edip bütün varlığını babacığıyla anneciğine bırakmak.

Tam vasiyetini yazmaya oturmuştu ki kapı hafifçe çalındı. Aynaya bir göz attı, gözlüğünü çıkarıp kapıya gitti. Ak ipekten bir bornoz içinde asil bir suçlu yürüdü içeri, uysal bir rahibe, ipin ucunu kaçırdığı, kendini kaybettiği, çılgına döndüğü için pişman olduğunu söyledi.

"Hatalı davranan benim" dedi Adrien." O kadar geç saatte gelmeyecektim. Affet beni sevgilim."

Odasında, yatağının önündeki kadının pişmanlığı karşısında içi giden Adrien onu sıkı sıkı göğsüne bastırdı. Göğüslerinin diriliğini hissederek kulağına bir şeyler mırıldandı. Ariane yatağa girince pijamasını çıkaran erkeği görmemek için gözlerini kapadı. Adrien örtüyü kaldırıp yanma uzandı, iki kez hapşırdı. Tamamdır, diye geçirdi içinden Ariane, köpek olmuş. Acıdığın için aptalsın, aptal, gelip özür dilediğin için aptalsın. Bedelini ödeyecekti şimdi.

Adrien Deume böyle durumlarda cinsel perhizden boğalara has bir doymazlığa ve aceleciliğe bir çırpıda geçiverirdi. Fakat birkaç hafta önce Kama Sutra'yı okumuş, önden bazı ısınma hareketleri yapmanın faydasını öğrenmişti. Bu nedenle karısının kulağını dişlemeye girişti. Şimdi pekinez cinsi köpek oldu, diye düşündü Ariane ve içinden havlamadan edemedi. Kahkahalarını bastırdığına kahroluyor, A sınıfı mensubu memur özenle dişlemeye devam ederken utanıyor, ama gizlice, küçük küçük havlamayı sürdürüyordu, hav hav. Hint işi kitapta tavsiye edilen, büyük bir azimle icra edilen birtakım başka ısınma hareketlerinin peşinden olması gereken oldu.

Sakinleşmiş, yanı başına uzanmış, karısına tatlı sözler, övgüler yağdırıyor, öteki ise tekme atmamak için kendini tutuyordu. Yo, yo, bu kadarı fazlaydı, ondan faydalandıktan sonra kalkıp idealistlik, duygusallık taslaması fazlaydı, onu bu hayvani şeye ortak ettikten sonra şiirsel sözler, yüksek duygularla ödeme yapması da fazlaydı. Tecavüzünü sessiz sedasız demlendirse olmaz mıydı?

Ayrıca fazla sarılıyordu ona, terliyordu, yapış yapıştı, Ariane her uzaklaştığında yaklaşıyor, yine tatlı sözlere başlıyor, az önceki kıpır kıpır yamyam böyle sözler söylemeye cüret edebiliyordu! Hangi hakla, hangi hakla yanında kalabiliyor, hangi hakla işi bittiği halde, kadın artık hiçbir işine yaramadığı halde ona yapışabiliyordu? Sara krizi geçtiğine göre artık gitse olmaz mıydı? Ne kadar korkunç, Ariane bir araçtı. Ah o nazik, ah o ince Varvara, onunla yan yana, koyun koyuna uyumak ne güzeldi.

"Seninle uyumak ne güzel olur" diyerek gülümsedi Adrien huzur içinde, doya doya yaşadıklarını hazmederken. Ne tuhaf, diye ekledi esneyerek, ancak yan yatıp bacaklarımı karnıma toplarsam uyuyabiliyorum.

Aman ne ilginç, teşekkürler, iyi ki söyledin. Köpek bey sesli sesli solumayı bıraktı, şu an kurumakta. Yanımda çıplak, pis bir yabancı, benimle senli benli konuşan, senli benli konuşmak zorunda olduğum bir yabancı. Üstelik ahmağın teki, hiçbir şeyi fark etmeyen zavallı bir ahmak. Şimdi karnındaki kocaman bene bakıyor, canı gibi seviyor onu, dokunuyor. Bu savunmasız adamcağıza kin bağlamam tuhaf, benine dokunduğu, okşadığı için diş bilemem de öyle. Şimdi de aptalca kıvranmaktan sıcak bastığından örtüleri dizlere kadar indirdi, hiç utanmadan uzvunu gösteriyor, o korkunç uzvunu. Ah uluorta açıverince nasıl da korkutuyor, dehşet veriyor o uzuv, ki gurur duyuyor onunla mutlaka, ah ne çirkin, ne kaba ve köpeksi, evet. Ey Varvara, cicim benim, gidenim. Şimdi alt patilerinden birini oynatıyor, çünkü patisini ileri geri sallamadan uyuyamaz.

Evet, doğru, dayanılır gibi olmadığının, iğrenç biri olduğunun gayet farkındaydı. Adrien onda merhamet uyandırıyor, içini sızlatıyordu. Genellikle severdi onu, ama şu an, sağ patisini ileri geri salladığı için içinden onu tekmelemek geliyordu. Yanında uyumasına

izin verse miydi? Bu iyi bir hareket olurdu. Ama horlar, onu uyutmazdı. Ah Varvara. Ayrıca nefretle karışık o korkunç merhamet duygusu yüzünden defalarca yaptığı gibi bütün gece yanında kalmasına izin verirse yarın uyanır uyanmaz alışılmış şakasını yapar ve haykırırdı, Tanrım, yatağımda bir kadın var! Sonra beğenip beğenmediğini anlamak için yüzüne bakardı. Ariane kendini zorlayarak erkeğin alnını okşadı.

"Dinle, yorgunum, yalnız kalmazsam uyuyamam."

"Tamam şekerim, gidiyorum, dinlenmeye ihtiyacın var. Söylesene iyiydi değil mi?" diye mırıldandı zor duyulan bir sesle, bir ayini, asil bir sırrı paylaşırcasına.

"Evet, çok iyi." (Git, çek git hadi, diye geçirdi aklından.)

Kalktı, pijamasını giydi, kadının elini öptü. Ariane karanlıkta yüzünü buruşturdu. Bir hayvan tarafından hayvan gibi itilip kakıldıktan sonra el öpme ha! Adrien anneciğinin hafiyelik yapmasından çekindiği için parmak uçlarına basarak çıktı.

Odasında aynada kendine bir göz kırptı, göğsünü iki eliyle dövdü. Çok iyi, demişti kadın. He he he, çok iyiymiş! Bunu söylemişti gerçekten.

"İşte ben buyum" dedi suretine.

23

Ertesi sabah erkenden, keyfi yerinde uyandı, banyoya girmeden önce koşup ona, "Günaydın" dedi, iki yanağından öptü. He he he, dedi Adrien içinden, bedeni ilişkiler kadınlar için önemliydi. İhtiyaçları vardı, yalan mı. Onu böyle canı gönülden öpmeyeli çok olmuştu. He he he, kuzu gibi olmuş! Güzel, not ediyoruz bunu.

Ariane pencereden sarkmış, bahçe havasını içine çekerken Adrien göğsünü öne çıkarmış, geceleyin, yanından ayrılmadan önce elini öptüğü için kendi kendini tebrik ediyordu. Kadının nihayetinde aşağı konumda, hükmedilen konumda olduğu bir mahrem ilişkiden sonra bu saygılı tavır ince düşünen, centilmen biri havası veriyordu. Peki dostum, tamam, geceleyin hiç renk vermedi şey sırasında, neyse işte, ama zevk almıştı, hissetmişti bunu Adrien, evet, evet, zevk

almıştı. Yalnız gösteriş yapacak cinsten bir kadın değildi, duygularını belli etmekten rahatsız olan bir asilzade, iffet meselesi işte. Hem zaten çok iyi olduğunu söylememiş miydi! Çok ketum biri olarak o söylüyorsa bunu, sonuçta bunu söylemeye cüret etmiş olması başlı başına muhteşemdi, kadının doya doya zevk aldığını ispat ediyordu. He he he, seni gidi sessiz püriten, istemem yan cebime koy ha, o taraklarda bezim yok havasıyla seviyordu bunu, seviyordu dostum, hatta çok iyi buluyordu! Madem öyle o da verecekti istediğini! Şimdi ne yapıyoruz? Manalı bir tebessümle iyi uyuyup uyumadığını, yorgun hissedip hissetmediğini sorsa mıydı?

Tam faydasını zararını hesaplamaya uğraşırken toplumsallık aniden su yüzüne çıktı ve fizyolojiyi geride bıraktı. Don Juan'ın yerini bir memur aldı, Adrien tırnaklarını kemirmeye koyuldu.

Kadın tekrar yanına geldi:

"Dünkü plan değişikliğini düşünme artık" dedi.

Adrien işaret parmağıyla dilinin ucunu yokladı.

"Yine de ne yapacağını bilememek can sıkıcı kabul edersin ki, bizi fena ekti vallahi"

"Göreceksin, özür dileyecek."

"Ah, çok heveslisi değilim."

"Peki kafanı kurcalayan nedir?"

"Bir müdürle terslik yaşamak tatsız tabii. Kendimi rahat hissetmiyorum, hepsi bu."

"Her şey yoluna girecek, göreceksin."

"Sahiden inanıyor musun?"

Dilinin ucuna küçük küçük vuran işaret parmağı insanın içini sızlatıyordu. Kadın can alıcı delili masaya sürmeye karar verdi.

"Boş şeylerle yorma kendini. Önemli olan kendin için yaptığın iş. Gerçek işin, geçerliliği olan tek şey." (Utançla karışık bir rahatsızlıkla kızardı.)

"Edebi çalışmalarımı mı kastediyorsun?"

"Evet, elbette" dedi Ariane kocasının minnet dolu bakışlarından sıkılarak. "Her şey bir yana, terfi de ettin."

Adrien gülümsedi. Evet, doğru, ekilmiş olmak A sıfatını elinden almayacaktı. Zaten şu an için U.K.M.'den başka ne bekleyebilirdi ki?

Hiç. İki seneden önce daire müdürlüğüne geçecek değildi. İki yıla kadar köprülerin altından daha ne sular akardı.

"Dinle sevgilim, ben gideyim. Günlerden cumartesi olsa da Saray'a gideyim diyorum. Ahlaki bir mecburiyet, anlarsın. Ayrıca A sınıfında ikinci günüm yalnızca. Hem bakarsın bir açıklama yapmak için beni çağıracağı tutar."

Banyoda ıslık çalmaya koyuldu. Evet, Ariane haklıydı, kahretmesin, Kitabet dünyeviydi, ama onun gerçek hayatı edebiyattı, gösterecekti herkese! Az sonra yazıhanede iyi bir roman konusu düşünmeli, hiç geciktirmeden. Orijinal bir konu ne olabilirdi acaba?

İki saat sonra Deume çifti salona yerleşmişti, kadın örgü örüyor, erkek birtakım yemek tariflerini ve pratik tavsiyeleri fişlere yazıyordu, derken konu üçüncü kez akşamki olaya geldi.

"Neyse, inşallah bu beyefendi usulünce yazılı olarak özür diler" diye sözü bağladı deve kadın. "Zaten ilişki derken elimizde ona denk van Offeller ve Rampallar var. Hem ayrıca içten içe hep temkinliydim biliyorsun, ne de olsa bir ecnebi, ecnebiler hakkında pek iyi konuşulmaz."

"Hakikaten yabanzıları hizbir yerde, hizbir ülkede sevmesler, demek var bir sebebi."

"Hem ayrıca o bir Yahudi. Biçare kız kardeşimin eczacısı Jacobson'u hatırla, kardeşim o hatanın çok acısını çekti, ailenin elini çabuk tutup kardeşimi o sevimli dul Mösyö Janson'la baş göz edebilmiş olması bir şanstır, gerçi sırtı biraz çıkık, daha doğrusu biraz kamburdur ama çok düzgün insandır Mösyö Janson. Neyse ki Didi'ye tek kelime etmemek üzere talimat aldım. Zavallı yavrucak, keşke tahmin edebilseymiş. Ne de olsa Leerberghelerin kanından, Tanrı'ya şükür."

"Eczacıya ne oldu?"

"Ayartma meselesinden birkaç gün sonra ani bir menenjitten gitti. Kasırga gelince kötü kişiyi alıp götürür, Meseller, onuncu bap, yirmi beşinci ayet. Kısacası gördüğün üzere Yahudilerden hep sakınmak gerek."

"Ama havariler Yahudi'ydi netizede. Hem ayrıca..."

"Evet ama o çok eskidendi" diye kestirip attı Madam Deume. "Yeri gelmişken pratik tavsiyeler dosyana sevgili Emmeline Ventradour'un geçen gün söylediği bir fikri de koy. Baş ağrılarım yüzünden unutabilirim. (İlgisi uyanmış olan Mösyö Deume kalemi hazır tutarak eğildi.) Dantelli kaşkorseler, ince örtüler, patiska mendiller, dayanıksız eşarplar gibi narin şeyleri çamaşır makinasına koymadan önce tamburun hareketinden korumak için bir yastık kılıfının içine dolduracaksın. Hoş bir davranış, değil mi? Sonuç olarak yöntemini bize söylemeye hiçbir mecburiyeti yoktu. Teşekkür olarak ben de ona dizleri eskimiş yün iç donlarıma, yani kışlık donlarıma ne yaptığımı söyledim."

"Senin yöntemini de bilmiyorum ki" diye haykırdı Mösyö Deume, yeni bilgileri hiç kaçırmazdı.

"Sapasağlam olan üst kısımdan kendime mevsimlik kısa donlar yapıyorum, ilkbahar ya da sonbahar için, yıpranmış diz kısmını söküp benim fakirlerden biri için top yapıyorum, ama tabii donun iyi durumdaki alt kısmını saklıyorum, üstüne bir şerit örüyorum, alt kısım için yakın renkte bir ayak örüyorum, bu da sana çorap oluyor, böyle üç çift çorabın var."

"Hiç haberim yoktu" dedi Mösyö Deume keyifle.

Tam bu iki yeni yöntemi kaydetmeye davranmıştı ki Ariane, Madam Deume'ü irkilten, eşini neşeye gark eden pırıl pırıl bir gülümsemeyle içeri girdi.

"Günaydın hanımefendi, günaydın babacığım. Umarım iyi uyuyabilmişsinizdir hanımefendi."

"Orta karar" diye karşılık verdi Madam Deume, hafif mesafeli.

"Ben de öyle, orta karar" dedi küçümen dalkavuk, iktidar sahibinin yanında saf tutma gayretiyle.

"Dün gece pek iyi değildim" dedi Ariane. "Baş ağrım geçsin diye biraz piyano çaldım, korkarım sizi rahatsız ettim hanımefendi. Özürlerimi sunuyorum size."

"Her günahın affı vardır" dedi Madam Deume kılını kıpırdatmadan.

Bunun üzerine Ariane hazır erken kalkmışken mutfakta Martha'ya biraz yardım ettiğini söyledi. Yarın da erken kalacak, bu

sayede Adrien'in bütün takımlarını fırçalamaya vakit bulabilecekti. Daha fazla kalamadığı için af diledi, Adrien'e bir pasta yapmak istiyordu, tarifini dini bir dergide bulmuştu, dolayısıyla mükemmel bir pasta olduğu kesindi. Yüzünde aynı gülümsemeyle çıktı, Madam Deume öksürdü, sonra sessizce gerdanındaki et köftesini evirip çevirmeye koyuldu.

Bir saat sonra salona döndüğümüzde bu dört dörtlük genç hanımı dikiş dikerken buluyoruz, Deumeler farklı kalemlere ayrılmış hesaplarıyla uğraşıyor, hanımefendi arada bir gelinine delici bakışlar atıyor.

"Sizce Ariane, dün aksamki seyi, yani beyefendinin gelmemesini neye yormalıyız" diye sordu Mösyö Deume, karısı ise ilgisiz bir ifade oturtmuştu yüzüne.

"Belki aniden hastalanmıştır."

"Umalım ki öyle olsun" dedi Madam Deume.

Ardından tetraklorürün yağ lekeleri, duanın siğiller üzerindeki etkisi gibi sevimli konulara geçtiler. Ariane bütün kalbiyle onayladı, sonra Madam Deume'den tavsiye istedi. Haraşodan daha ince duracak, ama bir o kadar esnek bir fanila nasıl örebilirdi?

"Pirinç örgüyü tavsiye ederim" dedi Madam Deume. "Bir düz, bir ters, ikinci sırada bir ters, bir düz, bu mantıkla her tür düzenleme olur, mesela her sırada terse düz, düze ters örmektense iki sırada bir değiştirirsiniz."

"Sonsuz teşekkürler hanımefendi, bu tavsiye çok işime yarayacak, örgü örmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki. Başka tavsiyeleriniz olursa minnet duyarım."

"Madem öyle, uzun zamandır elinizi çalıştırmadıysanız hevesiniz kaçmasın diye küçük bir parçayla başlayın derim, örneğin başlangıç olarak bir yoksulun bebeği için bir şey, bir patik."

"Aslında Adrien'e bir hırka düşünüyordum" dedi Ariane gözlerini tevazu ile yere eğerek.

"Ah, o zaman size lazım olan pirinç işi değil ki! Dümdüz örüverin! Ama tabii pirinç işi aklınıza takıldıysa neden olmasın? Tecrübe olur. Her ne olursa olsun, size tavsiyem yünü baştan toptan almanız, yoksa sonra aynı rengi tutturamamak gibi felâketler başınıza gelebi-

lir, daha can sıkıcı bir şey olamaz. Ne olur ne olmaz, gerekenden biraz fazla bile alın."

"Bu gerçekten çok akıllıca, güzel tavsiyelerinize binlerce kez teşekkür ederim hanımefendi."

"Hem ayrıca madem biraz paslanmışsınız bakmadan örmeye çalışın, üstüne yoktur."

"Gayret edeceğim hanımefendi. Şimdi Adrien için alışverişe gitme vaktim geldi. Sizin için de alışveriş yapabilir miyim?"

"Madem sordunuz, teşekkürler, belki telefon faturasını ödeyebilirsiniz, öğleden sonra benim vaktim olmayacak. Coppet'ye, Rampalları ziyarete gidiyorum, küçük Rampalları tabii."

"Eski Fransız asillerinden" dedi Mösyö Deume, kurularcasına cılız bıyıklarını düzleştirip adeta azametle burnunu çekti.

"Doğru, olup bitenleri bilmiyorsunuz. Dün, cuma günü Rampallardan çok hoş bir telefon geldi, banka işleri için birkaç günlüğüne Cenevre'ye gelmişler. Didi'yle anlaştıktan sonra bu sabah akşam yemeğine davet etmek için aradım, takdir edersiniz ki bu kadar erzakı bir şekilde kullanmamız gerek."

"Kesinlikle hanımefendi, bu kaçınılmaz."

"Ne yazık ki sevgili Corinne Rampal'ın, yani *junior* olanının espriyle söylediği üzere geç kalmışım, size öncelik vermeyi çok isterdik" diye nezaketle ekledi, "ama arada başka davetleri kabul etmek zorunda kalmışlar, sevgili dostlarımızın seveni o kadar çok ki, Salı'ya kadar öğlen ve akşam yemekleri doluymuş, Sah akşamı da Paris'e dönüyorlarmış, ama tabii daveti önümüzdeki aralığa ertelemiş olduk sadece, yeni hisseler çıkınca tekrar gelecekler. Fakat sevgili Corinne telafi etmek için nezaketle beni bu akşamüstü Coppet'deki muazzam malikânelerine davet etti, öğleden sonra bankalar kapalı olduğu için banka işi yokmuş. Kadın kadına çay içeceğiz" diyerek gülümsedi uzun, yamuk köpek dişleriyle ve tükürüğünü kibarca içine çekti. "Ah, sevgili Corinne'i tekrar göreceğime öyle seviniyorum ki! Manen o kadar gelişmiş, o kadar derinleşmiştir ki, şımarttığı fakirleri vardır, neredeyse hiç giyilmemiş çişmelerini verir onlara, layıkıyla minnet etmemelerine rağmen hem de, neyse, başlı başına bir şahsiyettir kendisi, onunla hep çok iyi vakit geçiririm, Coppet'deki on iki met-

reye dokuzluk muhteşem salonunda gönülden gönüle derin sohbetlere dalarız. Onunla sevgili kocasına göre çok daha samimi olduğumuzu da söylemeyelim, kuşkusuz terbiyeli ve sevecen biri, ama biraz mesafeli, ne de olsa diplomat. Ne diyordum? İpin ucunu kaçırdım. Ha evet, Adrien Rampalları yemeğe alamadığımızı görünce bir saniye tereddüt etmeden tehlikeyi göze aldı, bu sabah Saray'a gitmeden önce cesaretle dostu Kanakislere, yani evlerine telefon etti, ilgili kişiler, yani Kanakis'le karısı derhal olur dediler. Böylece iş halloldu, ah bizim Didi sürüncemede bırakmaz hiçbir işi, yarın akşam, bizim evde kibar bir yemek olacak, Mösyö Kanakis bir nazırın yeğeniymiş zira."

"Yunanistan Krallığı'nın bir nazırının" diye belirtti Mösyö Deume, bıyıklarını tekrar düzeltip keçi sakalına kadar uzatarak.

"Hazırlıksız yakalandıkları halde yarma evet diyebilmeleri büyük şans, sizce de öyle değil mi?"

"Bu harika bir şey, hanımefendi."

"Didi'nin Madam Kanakis'le konuşmasındaki rahatlık görülecek şeydi, küçük hanımefendi" diyordu ona, "cemiyet insanı zarafeti bu işte, hal, tavır. Sonuç olarak ben çok rahatladım, yemeğim kurtuldu, bütün o seçkin yemekleri, özellikle havyarı biz bize yemek zorunda kalsak içime oturacaktı. Hem ayrıca basılı menüyü de kullanabiliriz. Adrien bunun ardından Rassetleri de aradı, ama her nedense açan olmadı! Az önce Saray'dan aradı beni, her yaptığını anneciğine haber vermeye önem verir çünkü, evet, neyse, arayıp dedi ki Rassetleri sonradan tekrar tekrar aramış, yine açan olmamış, sanırım evde değiller, seyahatteler, yazık oldu, hanımefendi Kızılhaç reis vekilinin kızı olur."

"Kızılhaç Beynelmilel Komitesi" diye düzeltti Mösyö Deume.

"Hakikaten çok teessüf edilesi" dedi Ariane.

"Üstelik yemeğimiz gani gani. Neyse artık, Kanakislere birkaç kez havyar çıkarırız, nasıl olsa uzun süre dayanmaz."

"Ne güzel düşünmüşsünüz" dedi Ariane.

"Bir bakıma, havyarın fiyatını düşünürsek yazık, ama bozulmasından iyidir, hiç olmazsa birilerini sevindirmiş oluruz, öyle değil mi Ariane?"

"Kesinlikle doğrudur. Sizin için yapabileceğim başka alışveriş var mıdır, hanımefendi?"

"Madem öyle bana bir libre çay, dokuz yirmi beşlik İngiliz kırma çayından, bir o kadar da kahve, Kolombiya olsun."

"Brezilya kahvesinden daha kuvvetlidir" dedi Mösyö Deume.

"Memnuniyetle hanımefendi."

"Çok teşekkür ederim Ariane" dedi Madam Deume ve bir duygu seli içinde muhteşem bir dönüşüme uğramış olan gelininin iki elini tuttu, derin bir maneviyatla yüzüne baktı. "Bir de bir kalıp Palmina alabilirsiniz bana, yemeklik tereyağından çok daha faydalıdır."

Ariane, "Başka bir hizmette bulunabilir miyim?" diye sorunca zahmet olmazsa bir de kayıp eşya bürosuna uğrayıp, önceki gün tramvayda bulduğu bir paket çengelli iğneyi bırakmasını rica etti, yepyeni, iki düzine iğne, belki halktan zavallı bir kadındı kaybeden, düşündükçe azap çekiyordu. Ariane zahmet olmayacağını söyledi, çünkü zaten Bourg de Four'a uğrayıp yazılmayı düşündüğü bir yemek kursu hakkında bilgi alacaktı. Madam Deume bunu bir köşeye yazdı, yüzünde bir gülümseme belirip söndü.

"Madem öyle bir de Madam Replat'ya uğrayabilseniz ne hoş olur, dikiş grubumuzdan bir ahbabım, o da tam Bourg de Four, altı numarada oturur, yolunuzun üstü, ona yalan söylediğimi ileteceksiniz, ne korkunç, istemeden oldu tabii ama yine de vicdanım sızlıyor, bu dertten kurtulmayı çok isterim, belki uykumu kaçıran bir sebep de budur. Evet, Saint-Jean D'Aulph'ün dokuz yüz kırk metre yüksekte olduğunu söylemiştim ona. Dün akşam gidip baktım ki yüz metre yanılmışım! Saint-Jean D'Aulph sadece sekiz yüz kırk metredeymiş! Söyler misiniz ona?"

"Hay hay, hanımefendi."

"Teşekkürler hayatım, teşekkürler. Görüyorsunuz ya, yalan bana göre değil. Mesela dostlarımıza bir mektup yazacak olsam, onayını almadan Hippolyte'in selamı var bile diyemem! Şayet yanımda değilse selam söylüyor demem, en iyi arkadaşlarımıza yazıyor olsam bile! Her şeyin doğrusu, öyle değil mi, bu işin büyüğü küçüğü olmaz! Tekrar çok çok teşekkürler hayatım" diye gülümsedi Madam Deume, gözlük camlarında bir an bir sevgi kıvılcımı parlayıp söndü.

Gelini gidince kocasına baktı, Hippolyte tepkisiz duruyordu, ne olumlu ne olumsuz. İçten içe sevinçten uçuyor, sevgili Ariane'ıyla gurur duyuyordu. Fakat hiç belli olmazdı, tedbiri elden bırakmamak şarttı.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Madam Deume.

"Bana öyle geliyor ki, öyle izte."

"Dua edelim böyle devam etsin. Bana kalırsa aniden din aşkı kabarmış. Pasta tarifi için dini bir dergide buldum dediğini fark etmişsindir, acaba hangisidir, her halükârda bu iyi bir işaret. Aşağıdaki küçük odayı piyanosu vesaireyle kendine salon yapmak için benden istediğini hatırlarsın. Olmaz demiştim, çünkü o odacık benim döküntülere bire bir, ama olsun, vazgeçtim. Bugün öğlen odayı alabileceğini söyleyeceğim. Ah, bu büyük mahrumiyet benim için, bir sınav, ama öyle sanıyorum ki fedakârlığım nihayetinde bana büyük mutluluk verecek."

24

Saltiel Dayı sabah dualarını hâlâ okumamış olmanın utancıyla çabucak ellerini yıkadı, üç şükran duasını terennüm etti, sonra ayin şalıyla başını örtüp 36. Mezmur'un önceden belirlenmiş ayetlerini mırıldandı. Tam tefillinleri takacakken kapı şiddetle açıldı, kabaralı potinleriyle kayarak ilerleyen Çiviyiyen'e yol verdi.

"Hemşerim ve kuzenim" dedi, "senden başkasına söylenmeyecek sağduyulu sözleri gizlice söylemek üzere huzurundaydım. Başlıyorum. Sadık dostum, hayatımdaki fırtınaların yoldaşı, bu işkence daha ne kadar sürecek?"

"Ne işkencesi" diye sordu Saltiel kılını kıpırdatmadan, dua şalını katlarken.

"Kulağını söyleyeceklerime ver, anlarsın! Gökyoluyla Londra'dan gelip Mayıs ayının otuz birinin narin şafağında Cenevre'de bu yere vasıl olduk, bugün günlerden Salı, Haziran'ın beşinci günü. Doğru mudur? İtiraz var mı? Kabul edilmiştir. Demek oluyor ki beş gündür Cenevre'deyiz ve senin derebeyi yeğenini bir kez olsun görmüş değilim! Sen büyük bir bencillikle her gün gördün onu, ne konuştuğunuzu sır gibi saklayarak, kolay yoldan gelen bu üstünlükten mutlaka bir zevk duyarak. Tek yaptığın bu gece esrarengiz bir şekilde gelip beni uyandırmak, tatlı uykumu bölmek, mezkur derebeyiyle nefis saatler geçirmiş olduğunu söylemek, ardından ruhumu yaralayacak kadar kısa birkaç kelimeyle bu sabah, saat onda, bu handa, bu *auberge*'de bizi ziyarete geleceğini bildirmek oldu, bu arada *auberge* kelimesinin kökü Almanca'ya dayanır. Küsmeden, hakaretleri sineye çekerek, ruhumdaki öfke aslanını da kıskançlık sırtlanını da boğarak tertemiz kalbimle gülümsemekle yetindim, sırf nihayetinde benimle de kan bağı olan yeğenini sonunda görebilecek olmanın menfaatsiz neşesiyle! Güneş doğduğundan beri yüreğimde büyük bir sabırsızlıkla bekledim onu..."

"Saat on dediğine göre niye güneş doğduğundan beri?"

"Tutkulu mizacımdan dolayı! Şimdi saat on buçuk, senin yeğenin küçük tırnağı bile görünürde yok. Günler geçiyor, melankolik ve verimsiz! Bu böyle süremez, verimsizlikten sıkıldım! Cenevre'ye geldiğimden beri ileriki nesillere bırakılmaya layık, büyük, çarpıcı ne iş yaptım? Hiçbir şey dostum, hiçbir şey, elimle güzelce yazıp Cenevre Üniversite'nin görgüsüz rektörüne bıraktığım kartviziti saymazsak, terbiyeden nasibini almamış ki bir teşekkür bile etmedi! Uzun lafın kısası ezeli bekleyişten, haset çığlıkları aptal martılardan ibaret bu şehirde hayatım pek durgun. Beş gündür dostum, anlamsız bir hayat sürmekteyim, şiirsiz, idealsiz! Tek kelimeyle pür-hayvani bir hayat, keşifsiz, kıvılcımsız, macerasız, sürpriz kazançların, tek bir önemli olayın bile olmadığı bir hayat! Sonuç olarak akşam olduğunda yapacak, başaracak hiçbir şeyim olmadığından solmuş yüzüm, nuru sönmüş gözlerimle içim yana yana erkenden yatağa giriyorum, alacakaranlık çöktüğü, gecenin kara dul tülleriyle peşinden ilerlediği vakitte! Bu bir hayat mıdır, sorarım sana! Senin yeğen bizi ihmal edi-

yor, siniri ayak parmaklarıma vuruyor. Söz verdi, tutmadı, ben de gözünün yaşına bakmadan veririm hükmünü! Aile hissi eksik onda, görüşüm budur! Söz sende!"

"Küstah seni, sen kim oluyorsun da hüküm veriyorsun? Hani diplomaların, mühim mevkilerin?"

"Sabık rektör!"

"Ve nasır sökücü! Bu sabah, son anda halletmesi gereken dünyevi işleri çıkmıştır mutlaka, anlamıyor musun? Aile hissi eksikmiş ha! Ya dün akşam beşimize pay edilmek üzere zorla verdiği, inanılmaz ağır çeken üç yüz Napolyon altınına ne demeli? Otele döner dönmez haberdar ettim de sen kendi payını, yani altmış Napolyon'u derhal istedin hani, ey tamahkâr, ey gözü doymaz aslan!"

"Bütün saffetimle yastığımın altına koyup uykumda o şırıl şırıl akan müziği duymak içindi!"

"Aile hissi eksikmiş, ne demezsin! Altmış Napolyon, İsviçre'de geçerli para!"

"Geçerli ve maddi sıkıntılara son veren bir para, kabul! Ama yaratma, hareket etme, hayranlık uyandırma sevinci olmadan Napolyonlar ve verdikleri neşe nedir ki? Bana hareketli bir hayat gerek, tartışmalı ve oyunlu! Gani gani ölümden önce biraz hayat! Mantıklı ol ey Saltiel, sıkıntımı anla. Cenevre'de, lüks davetler şehrindeyiz, bense bu davetlere dahil değilim! Yeğeninin niyeti beni altın kafeste tutup pernisiyöz kansızlığa yakalatmak mı? Gücüm kalmadı, hareketsizlik beni hasta ediyor, bu yalnız hayat beni kuru yosuna çeviriyor!"

"Kısaca ne demek istiyorsun, ey çenebaz!"

"Ben hariç hepimiz aptalız! Ayrıca madem senin yeğen bize gelmedi, biz milletler şatosuna gitmeliyiz!"

"Olmaz, habersiz gitmemize kızar. Elektrik hattından onunla konuşup kendisini beklemekte olduğumuzu hatırlatırım."

"Ama buraya gelmesinin ne zevki var ki" diye inleyerek ağzındaki baklayı çıkardı Çiviyiyen. "Onu nazırların, sefirlerin arasında görmeliyiz, ruhumuz ancak o zaman ferahlar, çünkü nazırlara ve sefirlere, kısacası büyük insanlara ve onlarla hararetli sohbetlere ihtiyacı vardır! Hadi Saltiel, biraz da tehlikeye atılalım, nüfuzların yarıştığı o

nefis mekânda ziyaret edelim onu! Cesaret! Onu oldubittiye getirelim! Eninde sonunda dedemle onun dedesi kuzendi! Hem ayrıca, dostum, Milletler Cemiyeti'nde boş ve yağlı kadrolar, fırsatlar vardır! Bugün oraya gidersek kaderin karşımıza ne çıkaracağını kim bilebilir? Belki Lord Balfour'la ahbap olurum! Ayrıca bu şehrin gazetesinde okuduğuma göre yirmi beş asır Fransa'yı Fransa yapmış kırk kralın varisi Paris kontu da Cenevre'deymiş! Belki şu an milletler şatosundadır, kendisiyle tanışmak, birtakım kraliyet yanlısı sözlerle gönlünü kazanmak isterim, Fransa'da kraliyet tekrar kurulursa diye tedbirlerimi almaya bakmaktayım! İnan bana Saltiel, yeğenin beklenmedik bir anda bizi karşısında görünce sevinecek, dili sevinçten coşacak, şerefim üzerine yemin ederim! Hadi Saltiel, ileri, gel de doya doya seyredelim yeğenini, önemli işleriyle uğraşırken bakalım ona ki göğsün kabarsın, tabii benimki de!"

Daha epey dil döktü, zavallı Saltiel sonunda ikna oldu, çünkü yaşlıydı, yetmiş beşine gelmiş, direnci azalmıştı, hem yeğenini seviyordu. Titrek bacaklarıyla doğruldu, yüzü sevinçten parlayan Çiviyiyen derhal kapıyı açıp koridorda görüşmelerin sonucunu beklemekte olan Salomon ve Michaël'e büyük bir fiyakayla seslendi.

"Beyler, sosyetik hayat için ileri! Bugünkü işimiz Majesteleri'ni ziyarete gitmek! Kaliteli giysi ve balo kıyafeti mecburidir! Sevgili adamızın göğsünü kabartalım, tuvaletimizle bu Goyim milletinin gözünü kamaştıralım! Bu amaçla, kerem sahibimizin adına dayısının emrinize sunduğu Napolyon altınlarını acımadan harcayınız! Kılığı yerinde olmayan nazırları, sefirleri seyretmeye gidemeyecektir! Diyeceğimi dedim! Bense altmış Napolyon cep harçlığımla, lüks mağazalar kapanmadan yeni çullar almaya koşuyorum, kaliteli aksesuarlar, ıvır zıvırlar, hepsi büyük masraf, büyük para ödeyecek, elimi açıp hiç umursamadan her fiyata evet diyeceğim, gittiği yere kadar! Hadi bakalım hayranlarım, siz de davranın!"

Çiviyiyen öğleden sonra saat ikide elini kalçasına yaslamış, odasındaki küçük aynada kendine bakıyordu. Güzel, ipek astarlı yeni bir frak. Kolalı gömlek. Fantezi katan puanlı, geniş bir kravat. Sıcağa karşı panama şapka. Ayak parmakları hassas olduğu için plaj terlikleri. İngiliz diplomatı gibi görünmek için tenis raketi ve golf sopası.

Göğüste bir gardenya. Okumuş gösteren kelebek gözlük ve gözlüğe ciddiyet katan, uzun dişleriyle kibarca çiğnemekte olduğu siyah kurdele. Nihayet elbisesinin içinde saklayacağı bir şey, son dakikada, tam Solal bey tarafından kabul edilmeden önce ortaya çıkaracağı büyük sürpriz. Evet, biraz fazla mızmızlanan Saltiel'i oldubittiye getirmek daha akıllıcaydı.

Az sonra Mattathias ve Michaël içeri girdi. Michaël sinagog görevlisi, yani şamaş üniformasını çıkarmamıştı, küçük düğmeli, sutaşı geçilmiş sırma yelek, pilili evzon eteği, uçları yukarı kıvrak, kırmızı ponponlu pabuçlar, geniş bir kemer, kemerden taşan iki antika silahın telkâri kabzaları. Çiviyiyen onay verdi. Çok güzel, Michaël'i emir eri zannederlerdi! Mattathias ise cenaze levazımatçısı kıyafetinin (Kefalonya'da, levazımatçıda çalışan birinin varisi olan bir borçlusundan edinmişti) biyelerini çıkartmakla yetinmiş, başına da Londra-Cenevre uçağında bulduğu bir Havana şapka geçirmişti. Mattathias pek yavan, diye düşündü Çiviyiyen, ama daha iyi, tezat kendi lehineydi. İki kuzen çatal sakalındaki siyah parıltılara şaşırınca briyantinini bulamadığı için onun yerine bir parmak ayakkabı cilası sürdüğünü açıkladı, briyantin kadar yakışmıştı bu da.

Bu esnada Salomon içeri girmişti, Enfant Prodigue mağazasından almış olduğu kıyafetinin içinde yüzü kızararak. Ufak tefek bedenine göre bir şey bulamadığından kurnaz ya da şakacı bir satıcının hararetle tavsiye ettiği, çocuklara ilk komünyonlarında giydirilen bir takımda karar kılmıştı. Özellikle sırma püsküllü beyaz kolluklar göğsünü kabartıyordu, Valeureux ailesinin diğer üç ferdi gibi o da bunun dini anlamından habersizdi. Ayrıca belde biten kuyruksuz Eton ceket de gururunu okşuyordu, Çiviyiyen buna derhal "kıçdonduran" diye isim takmıştı.

Nihayet Saltiel içeri girdi ve Çiviyiyen, dayı beyin kahverengi redingotunu çıkarmadığını görüp sevindi. Mükemmel, yalnız kendisi göze çarpacak, üstün ve batılı görünecek, heyet başkanı gibi duracaktı. Saltiel kuzenlerini tepeden tırnağa, cepheyi gözden geçiren Napolyon edasıyla süzdü. Bir tek Michaël aferin aldı.

"Salomon, şu anlamsız kolluğu çıkar. Mattathias, başka şapkan yoksa başını boş bırak. Sana gelince Çiviyiyen, nedir bu soytarılık?

Frak, tamam, o kalsın. Ama diğer bütün pisliklerden kurtul. Yoksa araya girerim, huzura kabul edilmezsin."

Öyle bir tonda konuşmuştu ki Çiviyiyen boyun eğmek zorunda kaldı. Tenis raketi, golf sopası, panama şapka ve plaj terliklerinin yerini sırasıyla ince maroken deri bir çanta, topuzu yaldızlı bir baston, gri bir silindir şapka ve cilalı iskarpinler aldı – dayı kesinlikle laf anlamaya yanaşmadığı için bütün bu aksesuarların bir koşu gidilip tedarik edilmesi gerekti. Çiviyiyen buna karşılık koca kravat, gardenya ve kelebek gözlükten taviz vermedi, bu zalimlik diye haykırdı, şerefimi iki paralık etmek istiyorlar diye sızlandı. Saltiel tatsızlık çıkmasın diye razı oldu.

"İtibarlar dünyasının harikalarına doğru, ileri!" diye haykırdı Çiviyiyen.

Araba Milletler Sarayı'nın ana kapısında durdu, Çiviyiyen herkesten önce indi. Arabacının kafasına bir altın fırlattıktan sonra peşinde diğer Valeureux'lerle öğle sonrasının tenhalığı içindeki büyük salona girdi ve anında tuvalete koştu. Az sonra kuzenlerinin şaşkın bakışları altında çıktığında, göğsünü çapraz geçen koskoca bir Légion d'honneur nişanına sahipti. İtirazların önünü almak için bir çırpıda Saltiel'i etkisiz hale getirdi.

"Oldu bitti monşer! Kızmak için çok geç! Buracıkta olay çıkarıp asaletimi berbat edecek halin yok! Zaten bu nişan hem hak edilmiştir hem de hakikidir, zira Marsilya'ya gitmemizden hemen önce Paris'ten bu işte uzman bir dükkândan, üstelik sıkı paraya gizlice alınmıştır. Bu nedenle sesimizi çıkarmayalım, hadi, gidelim beyler, beni seven arkamdan gelsin! Kızıl kordonumun etrafında toplaşınız!"

Birinci katta bu önemli nişan karşısında gözü kamaşan Saulnier alelacele ayağa kalktı, kaldı ki egzotik heyetlerin tuhaf faunasına alışıktı. Bir devlet reisi, bilmem hangi Güney Amerika cumhuriyetinin reisi olmalı, diye geçirdi içinden, her ne kadar beyaz puanlı geniş kravat ve yanındakilerin acayip giysileri aklını karıştırmış olsa da. Ama büyük kordon ve bir gaf yapma kaygısı her şeyin önüne geçti. İhtiyatla gülümseyerek bekledi.

"Heyet" dedi Çiviyiyen altın topuzlu bastonunu olduğu yerde döndürerek. "Mösyö Solal ile görüşmek ister!"

"Majesteleri'nin haberli geldiklerini tahmin ederim reis beyefendi? (Nişan sahibi cevap niyetine küçümser bir edayla gülümsedi, baston şimdi aksi yönde dönüyordu.) Haber verirken kim demeliyim reis beyefendi?"

"Meçhul" diye karşılık verdi Çiviyiyen. "Pazarlıklar, siyasi sırlar. Ey uşak, ona sadece parolayı söylemen yeterlidir, o da Kefalonya. Git, koş hadi" diye emretti alelacele koşturan mübaşire.

Saulnier soluk soluğa geri döndüğünde sayın reis beye, sayın umumi kâtip muavininin Mösyö Léon Blum'la toplantıda olduklarını ve reis bey ve diğer beyefendilerden birkaç dakika beklemelerini rica ettiğini iletti. Sonra bu tuhaf sürüyü seçkin ziyaretçilere ayrılmış olan küçük salona götürdü.

"Bil ki monşer beş dakikadan fazla beklemem" dedi Çiviyiyen ona. "Meslek hayatımda hiç şaşmadığım bir kuraldır bu. Bu işe kim bakıyorsa haberi olsun."

Kapı kapanır kapanmaz Saltiel azametle parmak sallayarak düzenbaza derhal şu sahte nişanı çıkarmasını emretti. "Derhal diyorum, alçak!" Çiviyiyen kıkırdadıysa da söyleneni yaptı, nüfuzlu yeğeninin zaten görevini yerine getirmiş olan şu koca kordondan pek hoşlanmayacağını sezerek. Hem ayrıca şu Léon Blum'la da tatsızlık çıkmasındı, bakarsın karşılaşırlardı ve hükümet başkanı olduğuna göre Fransa'da büyük kordon almış herkesi bilirdi. Böylece kırmızı kordondan kurtuldu, kutsal bir şey gibi öpüp ceketinin içine soktu, Saltiel'e bir göz kırpıp yerine oturdu.

"Şimdi beyler" dedi Saltiel, "şiarınız sessizlik ve terbiye olsun, çünkü bu kapitone kapının ardında iki büyük beyin insanlığın mutluluğu hakkında konuşmaktalar. Dolayısıyla en ufak bir sinek vızıltısı bile duymayayım!"

Salonun haşmetinden etkilenmiş olan Valeureuxler uslu durdular. Salomon ne kadar terbiyeli olduğunu göstermek için kollarını göğsünde çaprazlamıştı. Michaël hançerlerden birinin ucuyla tırnaklarını karıştırdı, sigara içmeye davrandığında Saltiel'in tek kelime etmeden sigarasını ağzından çekip almasına da itiraz etmedi. Mattathias mobilyayı inceledi, halının yününü eliyle yokladı ve kafasından birtakım hesaplar yaptı.

Sessizliğin içinde Saltiel gülümsüyordu. Belki Sol onu Mösyö Blum'a takdim ederdi. Bu durumda hava müsait olursa Fransa'da işçilerin biraz fazla grev yaptığını saygılı bir dille araya sıkıştırıverirdi. Belki Mösyö Blum'a kıskançlık doğmasın diye hükümet başkanlığında fazla kalmamasını da tavsiye ederdi. Siyasette Yahudiler geride durmalıydı, böylesi daha temkinli olurdu. Tanrı'nın izniyle ileride İsrail topraklarında arayı kapatırlardı. Her halükârda az sonra Sol'u muhteşem yazıhanesinde görecek, kim bilir, belki Sol kuzenlerin büyülenmiş bakışları altında telefonla kısa emirler verecekti. Saadetin az sonra içeri dolacağını düşünerek sevecen, nazik bir gülümsemeyle kuzenlerine baktı. Hem belli mi olur, belki Sol ötekiler hayran hayran bakarken onun elini öperdi. O böyle hayaller kurarken Salomon az sonra okumak üzere manzum bir methiye hazırlıyor, nişanı gittiğinden beri güveni azalmış olan Çiviyiyen ise gerginlikten esneyip duruyor, her esnemenin sonu tiz bir çığlıkla bitiyordu.

Kapı açıldı, Valeureuxler ayağa kalktı, methiye Salomon'un aklından uçup gitti, Saltiel'in eli sahiden öpüldü. Bunun üzerine süngüsü iyice düşen küçümen ihtiyar kareli bir mendil çıkarıp sümkürdü. Solal yer gösterdi, Kefalonyalılar oturdular, Salomon koltuğun yumuşaklığından korkuya kapılarak neredeyse kaybolacak kadar içine gömüldü.

"Hükümet başkanıyla sohbetiniz iyi geçti mi Sol" diye sordu Saltiel girizgâh niyetine hafifçe öksürerek.

"Söyleyemeyeceğim devlet sırları söz konusu" dedi hoşa gidecek cevabı bilen Solal.

"Son derece doğru Majesteleri" dedi Çiviyiyen araya girip kendini gösterme telaşıyla. "Mütevazı görüşüme göre son derece doğru."

"Söyle Solal, sayın hükümet başkanıyla iyi mi ayrıldınız?"

"Birbirimize sarıldık."

Dayı cümleyi tekrar ettirmek, herkesin açıkça işittiğinden emin olmak için kulağı duymuyormuş gibi yaptı. Öksürdü, dört Valeureux'nün yüzündeki etkisine baktı.

"Başvekille kucaklaştınız demek, pek güzel, pek güzel" dedi yüksek sesle bazen kulağı duymayan Mattathias'ı hesaba katarak. "Söyle bana çocuğum, şu Vatikan devleti, bana pek küçük, pek sıradan ge-

liyor, nur yüzlü papa bey için üzülüyorum. Milletler Cemiyeti acaba mülkünü biraz büyütemez mi, ne de olsa bir hükümdar. Bunu sana söylüyorum ki denk gelirse aklında olsun, çünkü papa hazretlerine çok muhabbetim var. Elinden bir şey gelir mi diye bakarsın, hayırlı bir iş olur. Pekâlâ oğlum, dün öğrendiğime göre II. Léopold nişanın da varmış, hani şu Kongo'nun zengin hükümdarı." "Size söylemeyi unutmuşum beyler" dedi çıtı çıkmayan kuzenlerine dönerek. "Demek oluyor ki iki şövalyeliğin var, hem Fransız hem Belçika şövalyeliği. Belçika'ya hep büyük saygı duymuşumdur, çok sağduyulu bir memlekettir. Yeri gelmişken yavrum, diye ekledi masum bir edaya bürünerek, cumhurbaşkanı şu sıralar sana şövalyeden daha üstün bir Légion nişanı verdi mi? Vermedi mi? Tuhaf şey. Zaten suratı bana hep sevimsiz gelmiştir."

Solal içecek bir şeyler teklif edince Saltiel zahmet olmazsa sade bir kahve istedi. Salomon boğuk bir sesle cesaretini toplayıp ahududu şerbetini sevdiğini söyledi, sonra utançtan yerin dibine geçerek alnını kuruladı. Michaël içine iki yumurta çırpılmış konyak tercih ettiğini belirtti. Mattathias elindekini koltuğun koluna bıraktıktan sonra canının içecek çekmediğini, ama karşılığında daha sonra, şehirde bir şey yiyip içmeyi kabul edebileceğini söyledi.

"Bendeniz ise, Majesteleri" dedi Çiviyiyen, "bu fakire küçücük bir şey yeter. Birkaç dilim jambon, ki domuzun saf ve Yahudilere uygun tarafıdır. Mümkünse yanında hardal ve yumuşak ekmekle".

"Kulak asma bu görgüsüzlere!" diye haykırdı Saltiel kendini daha fazla tutamayarak. "Sizi gidi lanet olasıcalar, sizi gidi hödükler, nasıl bir görgüsüz anadan doğdunuz, hem kendinizi nerede sanıyorsunuz? Gar büfesi mi, meyhane mi burası? Sol, onları mazur görürsen herkese birer kahve, o kadar! (Mekânın sahibi havasında, kollarını göğsünde çaprazlayıp terbiyesizleri tek tek süzdü.) Ahududu şerbeti ha, şaka mı bu! Yumurta sarısıymış! Karşılık olarakmış! Ya şu alçağa ne demeli, jambon düşkünü tam bir mason değil mi!"

"Ey kaplan yürekli" diye mırıldandı Çiviyiyen. "Masum, küçük bir kahvaltı sadece, ağzımdan çekip alıyor!"

Birkaç dakika sonra Miss Wilson –Solal eğlence olsun diye akrabası olduklarını belirterek Valeureuxleri törenle ona takdim etmişti–

bu şok edici insanların karşısına beş fincan kahve koyup tek kelime etmeden çıktı, kalçaları her zamankinden bile belirsizdi, o kadar ki Çiviyiyen bakireliği yüzünden okunan bu hanımın neresinin arkası, neresinin önü olduğunu bile sorabildi. Saltiel bakışlarıyla şimşekler yağdırdı ona. Bu şeytanı kalburüstü bir yere son getirişiydi! Solal'in gülümsemesinden yüz bulan şeytan ise cilalı iskarpinlerini göstermek, beğendirmek için bacak bacak üstüne attı, gardenyasını kokladı, sakalını okşadı, bu yüzden parmakları simsiyah oldu, nihayet söze girdi.

"Majesteleri" diye sordu nazik ve imalı bir tonda, "acaba gerçekten yetenekli bir kalem müdürü için boş bir kadronuz mevcut mudur?"

"Aslında gelmiş geçmiş en akıllı kalem müdürüm olurdunuz."

"Oldu bu iş Majesteleri!" diye sözünü kesti Çiviyiyen ayağa fırlayarak. "Kabul ediyorum! İki taraf da istediğine göre sözlü de olsa anlaşma sağlam ve bağlayıcıdır! Bütün kalbimle teşekkür ederim! Yüce gönlünüz nasıl emrederse fermanımı öyle yazınız, zira sözünüzü tutacağınıza, dürüstlüğünüze güvenim tamdır! Az sonra görüşmek üzere, şefkatli Majesteleri" dedi kapıya yönelerek, "güveninize layık olacağımdan hiç şüpheniz olmasın!"

Saltiel yolunu kesti:

"Nereye gidiyorsun sersem?"

"Atamamı basma duyurmaya" diye karşılık verdi Çiviyiyen, "altımdakilerle tanışmaya, yavaştan durum değerlendirmelerine başlamaya, görüş alışverişinde bulunmaya, emirler yağdırmaya, tavsiye mektupları için sözler vermeye ve ufak tefek vergi tahsil etmeye!"

"Kesinlikle dışarı çıkamazsın! Sol, bu adamın adını kirletmesine engel ol! Atama falan olmadığını söyle olan! Kalem müdürü ha! Her şeyi altüst eder burada, bilmiyor musun? Otur oturduğun yere şeytanın evladı seni! Sol, bu adam girdiği yeri anında kurutur! Onu işe almayacağına söz ver!"

"İşe zaten kabul etmiş olduğuma göre böyle bir söz veremem" dedi Solal Çiviyiyen'in gönlünü almak için. "Ama madem arzunuz budur dayı, onu görevinden alıyorum."

Çiviyiyen alçak sesle Saltiel'in yılancığa tutulmasını diledi, sonra hiç vakit kaybetmeden ısmarlayacağı kartvizitleri düşünerek avun-

du, üzerinde Milletler Cemiyeti eski kalem müdürü yazacaktı! Kollarını kavuşturup o da Saltiel'i tepeden tırnağa süzdü, o sırada Solal gülümseyerek bir şeyler yazmaktaydı – zira Saltiel'in son yıllarını nasıl güzelleştireceğini bulmuştu.

"Dayı, Milletler Cemiyeti adına resmi bir görev üstlenir miydiniz?"

Saltiel'in beti benzi atmıştı. Fakat soğukkanlılığını korumayı bildi ve ne zamandır büyük saygı duyduğu bir teşkilatın emrine amade olduğunu söyledi, zayıf ışıklarının yettiği kadar ve saire. Kısacası cevabından pek memnundu. Çiviyiyen'e başarılara alışkın, heyecansız, kuvvetli bir adam havasında umursamaz bir bakış attıktan sonra yüreği çarparak görevin içeriğini sordu. Lozan hahamı Kitabet'e, Milletler Cemiyeti hakkında bir dizi konferans düzenlediğini bildirmişti. Bunların birincisi tam da o gün, saat dört buçuktaydı. Milletler Cemiyeti adına resmi bir mektupla usulünce akredite edilmiş, tam yetkili özel bir temsilci göndermek çok yerinde olur, konferansı varlığıyla onurlandırır, hem de umumi kâtibin iyi dileklerini iletir. Dayım Lozan'a gitmeyi kabul ederler mi acaba?

"Derhal oğlum" dedi Saltiel ayağa kalkarak. "Lozan Cenevre'ye iki adım. Hemen gidip trene binerim. Ver güven mektubunu. Teşekkür ederim. Hoşça kal evladım, ben istasyona koşuyorum."

"Bekleyiniz" dedi Solal, telefonda İngilizce bir emir verdi, ahizeyi yerine koydu, küçümen ihtiyara gülümsedi. "Dayı, Lozan'a resmi arabayla gideceksiniz, göreviniz bittikten sonra da Cenevre'ye geri getirecek. Araba sizi bekliyor. Mübaşir size yolu gösterir."

Saltiel bir kez daha galiplere özgü sakin bakışla baktı Çiviyiyen'e. Elinde resmi mektubu, kuzenlerine danışman sıfatıyla eşlik etmelerini teklif etti, bununla birlikte tam yetkili temsilci olarak hahamla konuşmaya yalnız onun hakkı olacaktı. Valeureuxler kabul ettiler, Çiviyiyen hariç, o yine kollarını bağlayıp Saltiel'e emir kulluğuna alışkın olmadığını, dahası büyük ihtimalle cahilin teki olan sıradan bir hahamla ilgili bir görevi hiç cazip bulmadığını söyledi.

Solal pencereden sarkıp dayısının gidişini seyretti, üniformalı bir şoför, kasketi elinde ona Rolls'un kapısını açıyordu. Dayı, zihni meşgul tam yetkili bir görevli havasında başı önde çevik bir hareketle

içeri girdi, Mattathias ile Michaël de peşinden karşısına yerleştiler, Salomon ise şoförün yanına oturmuştu. Araba gözden kaybolunca Solal hayırlı bir iş yaptığını düşünerek gülümsedi. Bu zavallı, küçük görevin bir tehlikesi yoktu, dayısı birtakım gaflar yapsa bile hamam hoş görürdü. Yahudiler kendi aralarında anlaşmanın bir yolunu hep bulurdu.

"Altes" dedi Çiviyiyen deri kanapeyi işaret ederek, "şu samimiyet divanına oturup, hazır iki cemiyet insanı biz bize kalmışken rahat rahat söyleşelim. Altes, bütün içtenliğimle sormak istediğim bir soru var. Mevkiimi koruyabilmem için bana küçük bir asalet unvanı bahşedemez misiniz? Mesela dünyanın reis vekili sıfatınızla beni peruklu bir yargı lordu yapamaz mısınız, hani ölüm kararı verirken kafasına siyah torba takanlardan? Olmaz mı? Sağlık olsun efendimiz. Peki kaç umumi kâtip muavini mevcut?"

"Üç."

"İngiliz müdürünüzün kulağına fısıldasanız da bunu dört yapsa olmaz mı, uğurlu sayıdır dört, bir de punduna getirip halden anlar bir adamsa maaşımı da kendisiyle paylaşabileceğimi kulağına koysanız? Kendi dilinde "fity fifty" deyin ki iyice anlasın. Olmaz mı? Sağlık olsun efendimiz. Kör talih gözümü hiç yıldıramamıştır. Peki eski kalem müdürü sıfatımla belki huzur içinde alabileceğim, üç küçük yetimime devredebileceğim küçük bir emeklilik maaşı imkânı olur mu? Olmaz mı? Ah işte buna teessüf edilir. Şimdi, başka küçük bir düzen mümkün olur belki. Milletler Cemiyeti'nin gümrüklerin patavatsızlıklarını bertaraf eden diplomatik dokunulmazlıklarını düşünerek, diplomatik kurye sıfatıyla gayet basit, masum bir kaçakçılık işi tezgâhlamaya hazırım." "Ne dersiniz efendimiz?" diye sordu, işaret parmağını burnuna dayayarak. "Hayır mı? Kuruntularınızı anlıyorum, tabii, şeref meselesi. Konuyu kapatalım, hiçbir şey demedim." (İnatçının teki, Saltiel'in yeğeni işte, diye geçirdi aklından.)

Solal tekrar zili çaldı, çünkü inanılmaz akrabasını zorla göstererek Miss Wilson'ın aklını başından almak niyetindeydi. Kadın karşısına gelince ister istemez ona bir emir vermesi gerekti. O da bir stenograf istedi, o sırada Çiviyiyen gözlerini tavana dikmiş, yeni bir tezgah düşünüyordu. Solal'in emir vermesiyle bir Rus prensesinin

içeri girmesi neredeyse bir oldu, can yakan, kıvrımlı cinsten, gösterişli bir kaidesi, elinde de küçük bir steno makinesi vardı. Kadın uzun kirpiklerle donanmış gözlerini kırpıştırarak, göğüslerini öne çıkararak oturdu, beklemeye koyuldu.

"Hazır mısınız?"

"Her zaman" dedi gülümseyerek.

"Mektup Madam Adrien Deume'e yazılacak, Cologny'de."

Mektup dikte edilirken parmakları piyano çalar gibi hareket eden prenses gözünü bir an olsun Solal'in yüzünden ayırmadan gülümsedi, hem stenoya ne kadar vakıf olduğunu göstermek, hem de başka türlü ilerlemeler kaydetmek istediğini, stenoyla ilgili olmayan her tür çalışmada da emrine amade olduğunu belli etmek için. Bu sırada Çiviyiyen kulağını tıkamayı kendine görev bilen namuslu adam pozundaydı. Bu amaçla gözler tavanda, gri silindir şapkası elinde, ağırbaşlı, anlayışlı, ciddi, ketum bir edayla hiç kıpırdamadan ayakta bekledi. Fakat haliyle dikte edilenlerin tek kelimesini bile kaçırmamıştı.

Mektup bitince Solal prensesten mektubu Saulnier'yle kendisine ulaştırmasını istedi. Mektubu kendi getirip kalçalarını sallaya sallaya önünden tekrar geçemeyeceğine sinirlenen kadın zarafetle gülümsedi, kapıya ilerlerken birincisi, bir sonraki kokteyline umumi kâtip muavininin pek sıkı fıkı olduğu Deume çiftini davet etmeyi, ikincisi, steno yazmaya gittiğinde Deume denen ufaklığa çok iyi davranmak gerektiğini aklından geçiriyordu.

"Altes" diye tekrar söze girdi Çiviyiyen şapkasını yelpaze gibi sallayarak, "hiç olmazsa, küçücükken sizi şefkatli kollarımda taşımış olmamın hatırına beni bazı ayrıcalıklar bahşedilemez mi diplomatik pasaport ya da serbest geçiş belgesi gibi? Yahut bir filin ağırbaşlılığı, sadık bir köpeğin tartışmasız, katıksız vefası, kovalanan bir geyiğin veya dinimizin yasak ettiği, oysa layıkıyla tütsülendiğinde pek nefis olan bir yılanbalığının çevikliğiyle ifa edeceğim bir görevim olsa benim de? Mesela, ey samimi dostum Saltiel'in sevgili yeğeni, dikte etmiş bulunduğunuz ve kulağımı kasten tıkamış olduğumdan ne yazdığını kesinlikle bilmediğim şu mektubu Deume denen kadına kendi elimle götürsem? Siz nasıl isterseniz Altes! Sırf benim de kü-

çük bir görevim olsun diye! Merhamet namına, kıymetli dindaşım, hem insani dayanışma boş bir laftan ibaret kalmasın diye! Ekselansları, bağırsaklardaki beklenmedik, acil bir durumdan dolayı size acilen saygılarımı sunmak mecburiyetindeyim. Az sonra görüşmek üzere, en içten saygılarımla" diye gülümsedi, zarafetle temenna edip iki elini nazikçe karnına bastırarak çıktı.

Birkaç dakika sonra yepyeni fikirlerle geri döndüğünde Solal eğilmiş, Saulnier'nin getirdiği mektuba bakıyordu. Çiviyiyen sessizce, ayakta bekledi, birden İngiltere kralının pek yakında Hindistan imparatoru unvanı taşımayacağı aklına gelmiş, hüzünlenmişti. Ne kadar yazık, ne güzel bir unvandı bu! Şu Gandhi arsızın tekiydi, ama ağzına neredeyse lokma koymayan bir adamdan ne beklenebilirdi ki? Solal imzasını attıktan sonra başını kaldırdı.

"Bağırsakların başkaldırısı neyse ki bastırıldı efendimiz. Zaten yanlış alarmmış, bağırsaklar bazen insanı yanıltabiliyor. Yeri gelmişken müsaadenizle Milletler Cemiyeti'ni müthiş rahat, tek kelimeyle büyüleyici tuvaletlerinden dolayı tebrik etmek isterim! Kefalonya'da benzerlerinden olaydı ömrümü tuvalette geçirirdim! Bu bir yana, birkaç kelimeyle dokunaklı konuşmama son vermek isterim! Efendimiz, Kefalonya'ya dönüp de Cenevre'de ne yaptığımı sorduklarımda utancımdan düşüp öldüğümü gözünüzün önüne getirebiliyor musunuz! Zira yalana müracaat etmezsem onlara ne diyebilirim? Hiçbir şey efendimiz! Hiçbir şey!" diye tekrar etti iki eliyle alnını kapayarak. "Önceki gün mecburi tembellikten sıkılıp, karalar giyinmiş devasa kadınların kocaman pastaları mideye indirdiği Bern denen o büyük şehre gittiğimde, hükümetin o aptal memuruna esasen gurur duyması gereken İsviçre vatandaşlığına geçme talebimi ilettiğimde, tabii Fransız vatandaşlığımı koruyarak, hatta onun takdirine, keyfine göre neyse parası ödemeyi teklif ettiğimde küçük düşürücü bir ret cevabı vermesin mi! İyi ama bende ne kötülük, ne ayıp görüyorsun, diye haykırdım ona! Hadi, söyle fiyatını! Ama Nuh dedi peygamber demedi! Ey yüce efendimiz, bırakın da ben de birtakım resmi görevler üstleneyim, şu üç sebepten dolayı. Birincisi, o memurdan öcümü almak, gidip haber verdiğimde yüzünün kızardığını görmek, gör bakalım, nasıl bir vatandaş kaybettin, demek için! İkin-

cisi Saltiel'in karşısında küçük düşmemek için! Üçüncüsü bana emanet edeceğiniz görevi o yeşil adada toplanacak insanlara anlatarak ağzımı tatlandırabilmek için, ki zat-ı alilerinin dünyaya gözlerini açmış olduğu yerdir o ada! Saat sabahın beşiydi, uzakta şafak göğü pembeye boyamaya başlamıştı bile, ufuk taze ışıklarla dolmuştu. Ben orada, dünyaya gelme sebebiniz olan kutlu hahambaşının sarayının merdivenine kaygıyla oturmuş bekliyordum, sadık bir köpek gibi, yumruklarımı şakaklarıma dayamış, hayırlı bir doğumun müjdesini sıkıntıyla bekliyordum! Dünyaya geldiğinizi öğrendiğimde nasıl da duygulandım, ne sevinç gözyaşları döktüm! Kalbinizi hiç mi yumuşatamadım efendimiz? Öyleyse şunu da dinleyin hele! Kralların bahtı boldur efendimiz, dünya sahnesinde hep en öndedirler, bense hep gölgedeyim! Kralın milli marşla selamlandığı, kalabalığın alkış tuttuğu, aptal askerlerin silah gösterdiği debdebeli davetleri her okuduğumda yüreğim kan ağlar. Hele kral papanın huzuruna çıktığında, onca süs püs, İsviçreli muhafızlar, saygılı, kara prensler, tek sıra dizilmiş, güler yüzlü kardinaller, papanın krala gösterdiği nezaket! Bana gelince, hiç! Bana gelince ne kalabalıkların sevgisi, ne esas duruşta askerler, ne de nazik bir papa! Oysa bana da esas duruş gösterseler, ben de nezaketle selam versem ne çok mutlu olurdum, sonra papayla, belli bir saygı çerçevesinde de olsa dostça sohbet edebilsem! Bu kral bu bahtı hak etmek için ömründe ne yapmıştır? Doğmuştur, hepsi bu! İyi ya, doğmaksa ben de doğmuş değil miyim, sevinçte, kederde, gönül ve akıl yüceliğinde ondan daha bile zengin değil miyim? Papanın mekânında kralın onuruna binlerce mumun yandığı, dilediğin kadar füme somon yiyebildiğin muhteşem akşam yemekleri var bir de! Bana gelince, zavallı Çiviyiyen, payıma düşen mahzenimde karafatmalar, karnım acıkırsa da davet menülerini ağlaya ağlaya okurken yemek için patates! Yemeğin sonunda kral somon fümeyle tıka basa midesini doldurduktan sonra, ki üst kısmı daha tuzsuz, haliyle daha iyidir, papa babacan bir edayla yanağını okşar, biraz daha somon ya da o yumuşacık çikolatalı pastadan ister mi diye sorar, yetmez, ona bir de bilmem hangi haçlı nişanı verir, sanki o talih kumkumasının yeterince nişanı yokmuş gibi, oysa benimkine benzer bir tohumdan doğmuştur o da! Kral çocukları için de harika

oyuncaklar, oysa papadan bir tuzlu fıstık bile görmemiş olan benim üç ufaklığın zekâsının yarısı yoktur onlarda! Derken papa kralı saygıyla, kucaklayarak kapıya kadar geçirir! Ben papaya gidecek olsam beni de uğurlar, beni de kucaklar mı? Ben de tıpkı kral gibi bir kadından doğmuş bir insan değil miyim? Gözyaşlarımı görünüz tatlı efendim, henüz akarken, buharlaşmadan, amansız bir hastalıkla alev alev yanan yanaklarda kurumadan kayda geçin onları! Çektiğim bu nutkun hissesi, sevgili beyim, Milletler Cemiyeti adına bir görev vermeniz için size yalvarmaktır, beni nihayet karanlıktan çıkaracak, hayatımdaki haksızlığa bir son verecek bir görev, çünkü öyle görünmedikten sonra büyük adam olmanın kıymeti yoktur, ek olarak Lozan'dan döndüğü vakit Saltiel'in çenesini kapatmama da yardımcı olur, bir görev, hatta bir iş üstlenmiş olduğunu yedi düvele martı gibi bet sesiyle haykıracaktır, ki mantıken buna katlanmam mümkün değildir! Oh, gülümsüyorsunuz efendimiz! Oh, hissediyorum, yumuşuyorsunuz! Ah, Tanrı razı olsun sizden!"

Sahiden Çiviyiyen'e gülümsüyordu, kanından biri, halkının bir üyesiydi, üstelik onu seviyor, iyiliğini istiyordu, ırkının yüzyıllar boyu görevler üstlenmiş olan sayısız, muhteşem asilleri, ululuları kadar gurur duyuyordu onunla. Solal halkıyla ilgili her şeyi seviyor, her şeyi sevmek istiyordu, kusurları ve güzellikleri, sefilleri ve prensleri. Sevgi böyledir. Belki de bu dünyada halkını seven tek kişiydi, gerçek bir aşkla seven, bilgi dolu, gözleri hüzünle dolu bir aşkla. Evet, bu sefili Goyim kızına göstermeliydi, Solal'in nasıl bir yerden çıktığını bilsin diye. Mektubu Çiviyiyen'e uzattı, o da anında kaptı. Mektubu ceketinin içinde sağlama aldı, böylece elini güçlendirmiş olan düzenbaz oturdu, tüccar havasıyla bacak bacak üstüne attı, sesi birden bambaşka, gayet pratik bir tona büründü:

"Geriye sadece meselenin maddi boyutu kaldı müsaade ederseniz, sevgili, dost canlısı Majesteleri. Evet, yüzünüzü kara çıkarmamak için küçük bir temsil masrafı konusu var, yani araba masrafı, duruma daha uygun silindir şapka, ipek çorap, saç kesimi için avans."

"Çiviyiyen, kafanızda saç kalmamış ki."

"Ne demek Majesteleri, iyice yakından bakıldığında görülebilen, incecik bir saçım var hâlâ! Dolayısıyla berberde masaj, sakala şam-

puan, manikür, diplomatik kokular saçabilmek amacıyla pahalı bir parfüm, yatağıma dizip en iyisini seçebilmem için çeşitli kravatlar, kıyafetlerde birtakım düzeltmeler, kısacası biraz züppelik! Gönlünüzden ne koparsa Majesteleri, zira çok masrafım olacak."

"Ey yalancılar şahı, ey düzenbaz, zırnık alamayacağını gayet iyi biliyorsun" dedi Solal.

"Sevgili efendimiz" diye başladı Çiviyiyen, güzel bir cevap düşünürken bir öksürük kriziyle zaman kazandıktan sonra, "kavrayışınız öksürüğümü kıkırdağıma yapıştırdı ve tevazu ile itiraf ederim ki utancımdan dilim tutuldu! Aslında hiçbir masrafım olmayacak! Sonuç olarak beklenmedik ve hayırlı bir şekilde senli benli konuşabildiğimize teşekkür ediyor, pişmanlık içinde masum bir yalan olan temsil masraflarını değil, fakat cömert elinizin güzel bir bağışını bekliyorum, şefkat şefkatle karşılık bulmalı, diye gülümsedi, karşı konulmaz, cazip, aniden kadınsı bir edayla üç parmağıyla beyefendiye bir öpücük göndererek. Teşekkürler, Tanrı razı olsun, dedi banknotu kaparken. Genç kadın güzel mi?" diye ekledi yumuşamış, babacan bir gülümsemeyle, konuşmayı samimi bir havada bitirmek için.

"Genç olduğunu nereden biliyorsun?"

"İnsan kalbini tanıdığımdan sevgili efendim ve titreşen bir hassasiyetten. Kendileri güzel midir, Ekselansları?"

"Korkunç derecede. Bu mektup ona son bir kez bakmak için. Sonra, bitti."

"Size inanmaya cesaret edemiyorum, Altes" diye incelikli bir cevap verdi Çiviyiyen, sonra eğildi, banknotu yelpaze gibi sallayarak çıkıp gitti.

Dışarıda, elinde o kıymetli mektupla Cologny'ye giderken taksi parasından tasarruf etmeyi uygun gördü. Geçen ilk arabayı durdurup cüzdanını unuttuğunu, acilen kardeşi gibi sevdiği bir bacanağı görmesi gerektiğini, onun da şu an Cologny'deki bir klinikte ameliyatta olduğunu, bir böbreğinin alındığını anlatmak iyi bir fikir olabilirdi. Yok, iyice tartıldığında bu yeterli bir kazanç getirmezdi. Hem ayrıca kazanca ne gerek vardı ki? Beyin verdiği para bin franktı, üstelik hâlâ birtakım altınları vardı. Yani şuradaki taksilerden birine

atlarsın, istikamet dosdoğru Cologny! Fakat önce otele uğrayıp tenis raketiyle golf sopasını almalı, genç hanımda iyi bir etki bırakır. Ayrıca başındakini de değiştirip siyah silindir şapkayı takmalı, o daha bir resmi durur. Mükemmel. Elinde gri şapkası bastonunu döndürerek, ıslık çalarak yürümeye koyuldu, bir temsilciydi Çiviyiyen, kendinin ve ayrıca evrenin efendisi.

Bir köşe başında kör bir adam duvara dayalı açılır kapanır bir sandalyeye oturmuş, hiç kimse için marazi bir şekilde akordeon çalıyordu. Çiviyiyen durup ceplerini karıştırdı, dilencinin köpeğinin ağzındaki sadaka çanağına bir altın fırlattı, uzaklaştı, tekrar durdu, kendini bir yokladı, gerisin geri döndü, çanağa banknotu bıraktı, köpeği okşadı. Sonra tam yetkili bir temsilci olmanın telaşıyla kravatını savura savura taksi durağına koştu. İyi ama bu aptallar niye böyle merakla bakıyorlardı ona? Ömürlerinde hiç frak görmemişler miydi?

25

Kapı açıldı, Mösyö Deume gösterişli hayaletin karşısında geriledi, göğsünde cumhurbaşkanları gibi büyük bir kordon taşıyan, silindir şapkasını ona uzatmış, fraklı, upuzun bir adam.

"Vestiyer" dedi Çiviyiyen. "İngilizce diplomatic customs icabı şapkam vestiyere alınmalı, by appointment" diye açıkladı, karşısındaki ürkek, ufak tefek sakallının temiz bir adam olduğunu ilk bakışta anlamıştı. "Dikkatli olun, yıpratmayın, çünkü yepyenidir. Nasılsınız? Ben iyiyim. Beni nasıl görüyorsanız öyle moner?"e diye devam etti şaşırtıcı bir hızla, bir yandan golf sopasını olduğu yerde döndürüp duruyordu, "Yüce efendim Majesteleri Solal of the Solals'ın özel kalem müdürüyüm, sosyete dünyasında ve Londra'da Sir Pinhas Ham-

let derler bana, A.B.C., G.Q.G., C.Q.F.D., L.S.K., insanı büyük adam yapan fahri harflerin İngilizce'deki nefis kullanımıyla, ama aynı zamanda Kraliyet'in büyük mareşali unvanına sahibim, ki bu da sayısız entrikalara, kıskançlıklara sebebiyet verir, ayrıca kraliyetin büyük beylerinin birincisiyim, evet monşer, şu gördüğünüz şahsım, dahası Shropshripshire'in yarısının bugüne bugün sahibiyim, adını unuttuğum bir nehrin ötesinde de şahsıma ait, bana özel muhteşem bir park uzanır, İngilizce ismi Gentleman's Agreement and Lavatory, kısaltılmışı Lavatory, kırk kulesini gururla göğe uzatan şatosuyla ünlüdür, sabahları usta bir ressamın elinden çıkmış bir tablonun önünde, XIV. Louis tarzı koltuğuma oturup sayısız jambonlu yumurtalar yediğim, atalarımdan kalma sevgili şatom benim, sonra karnım tıka basa dolunca ak benekli, kır donlu bir ata binip tam bir saatte dolaşırım Lavatory'yi, ey oligarşik çocukluğumun Shropshripshire'i, ey sevimli Eton ceketim, beyaz ceketim, silindir şapkamla sevgili derslerimi gördüğüm asil Shropshripshire, ki şapka hâlâ adetimdir gördüğünüz üzere, hadi beyim, mahcubane eğmeyin başınızı, gölgesinden korkan bir hayvan gibi davranmayın, dahası Jartiyer nişanına sahibim ki o da pantolonumun altındadır, en sevdiğim kulüp Crosse and Blackwell Marmalade'dır ki Cantorbéry ya da sevgili anadilimde Canterbury piskoposuyla teklifsizce sohbet ederim orada, ayrıca eşitlerim ve zarif dostlarım olan büyük kraliyet beylerinin bir düzinesiyle, bildik adres Downing Street on numarada ve aynı sokakta on bir numarada, Satranç Şansölyesi dostum Lord Robert Cecil'le, ben Bob derim ona ve hep İngilizce konuşurum, tıpkı zarif kraliçemle konuştuğum gibi, ikimizin, kraliçemle benim bayıldığımız zarif at yarışlarında başımda gri silindir şapkamla eşlik ederim ona, Royal Ascot, Derby of Epsom, that is the question, Bank of England and House of Lords in tomato sauce, fish and chips in Buckingham Palace, your sincerly, God Save the King, sizce de öyle değil mi?"

"Doğruzunu istersenis hiz bir sey anlamadım" dedi Mösyö Deume. Ürkek gülümsemesi karşısındaki centilmenin hoşuna gitmişti, omzuna şöyle bir vurarak ödüllendirdi onu.

"Rahatsız olmayın çocuğum, biz İngiliz aristokratlarının sevimli bir kusurudur bu, bir anda, düşünmeden Shakespeare'in yü-

celttiği, ama eğitimsiz insanların bilmediği dilde konuşmaya başlamak. Dolayısıyla hoşgörümden şüpheniz olmasın, şimdi sadede gelelim. Buyurun, frakımın eteğinden çıkan bir mektup, sarayının prensi, benimse derebeyim olan efendimin bir mektubu. Yüce bir yerden doğup geldiğini ispat eden resmi zarfı inceleyebilirsiniz, lüks kabartma harflerle iki kelime, Milletler Cemiyeti! Bakınız, ama el sürmeden! Gördüğünüz üzere Adrien Deume'ün karısına yazılmış. Doğru söylediğim ispat olunduğuna göre gidiniz, bu kişiye şahsen huzura gelmesini beklediğimi söyleyiniz, mektubu protokole uygun şekilde eline vereyim, birtakım ince espriler eşliğinde. (Kendi kendine hayran kalarak tenis raketiyle yelpazelenmeye koyuldu.) Hadi bakalım, bırakın kararsızlığı da koşup onu getirin bana!"

"Zok üsgünüm beyefendi, ama kendileri alısverise gittiler."

"Pek güzel, durumu inceledikten sonra değerlendirmemi söyleyeceğim. Önce tanışalım. Kimsiniz? Kılıksız bir uşak mı?"

"Ben Mösyö Deume, yani kayınpeder" diye ürkek bir cevap geldi, arkasından da bir yutkunma.

"Ah? Ailenin bir ferdisiniz demek? Hangi nişanlara sahipsiniz?"

"Korkarım ki hiz nisanım yok" dedi babacık dudaklarını ıslatarak, sonra mahcubane gülümsemeye çalıştı.

"Bu can sıkıcı işte, dedi büyük haç nişanının sahibi. "Yine de size güveniyor ve kadın cinsinin ismen belirtilmiş olan güzeline yazılmış mektubu size veriyorum. Döner dönmez mektubu kirletmeden iletiniz kendisine, o yokken mektubu kamu düzenine aykırı, yasak hareketlerle açmak da faydasızdır. Anlaşıldı mı?"

"Anlasıldı beyefendi."

Çiviyiyen yıpranır korkusuyla mektubu parmak uçlarıyla tutan, saygıyla, hiç kıpırdamadan bekleyen adamcağızı tepeden tırnağa süzdü. Şimdi ne yapsaydı? Mühim mevkideki insanların bayağılaşmamak için üzerlerinde asla para taşımadıklarını söyleyip taksiyle dönmek için ondan ödünç on frank mı isteseydi? Yok, çok nazik biriydi bu zavallı ihtiyar. Ansızın zihninin derin sularında bir fikir harekete geçti. Su yüzüne çıksın diye kafasının tepesini iyice ovuşturdu, nihayet fikir bütün parlaklığıyla zuhur etti.

"Mektubu vermek görevimin sadece ilk bölümü" dedi. "Daha ötesi, daha iyisi var. Efendimin aramızdaki samimiyetten dolayı teklifsizce şakalaşarak bana söylediği üzere, devlet işlerinden dolayı geçen gün size yemeğe gelemediği için bana sosyetedeki adaba uygun olarak yemek yeme görevini vermiş bulunuyor, protokol kitaplarının "Tam yetkili temsilcilerin yemeğe gönderilmesi üzerine" başlıklı bölümünü inceleyiniz. Kısacası Altesleri, yukarıda adı geçen bendenize bir yemek temsiliyeti ve tadım görevi tevdi ettiler, halkın anlayacağı kaba dilde demek oluyor ki ona anlatabilmek, rapor edebilmek üzere onun yerine karnımı doyurmaya gelmiş bulunuyorum. Yetkili çevrelerde, iyi haber alan kaynaklarda uygulanan bir yöntemdir. Efendim beni öğlen yemeğine katılmak üzere göndermek niyetindeydi, ki öylesi daha uygun olurdu, fakat son anda iki gözü iki çeşme ağlayan zavallı Etiyopya imparatorunu rahatlatma görevi bize engel oldu. Hem zaten telaş etmeyin, sadece sembolik olarak yiyeceğim yemekleri. Ey kayınpeder, vekaleten yemek adetinden haberdar değilseniz ya da cimrilikten nasiplendiyseniz derhal perhize başlayabilirim. Efendimin size bir onur bahşetmek için düşündüğü bir lütuftu bu. Söz sırası sizde!"

"Zok duygulandım muhterem kalem müdürüm" dedi aklı yerine gelmeye başlamış olan babacık.

"Bana sadece milord diyebilirsiniz."

"Zok duygulandım milord, size ne kadar tesekkür etsem az, ama ne yasık ki evde tek basımayım, iki kadın çıktı gitti, dün aksamdan beri hismetzimis de yok, hastalanıp evine döndü, bu nedenle mecburen yemek seyi izin sisi biras bekletmek durumundayım."

"Talihsiz bir sosyetik davet" dedi Çiviyiyen kulağının içini küçük parmağıyla hızlı hızlı kaşıyarak. "Monşer, görüyorum ki zarif toplantılara hiç alışık değilsiniz, ama önemi yok, hoşgörülü bir insanımdır. Cahil adımlarınıza bizzat yol göstereceğim, birlikte mutfağa gidip ne döndüğüne bakacağız. Majesteleri protokole hiç yüz vermez ve elinden geldiği kadar yardım edecektir size, ne de olsa asiller ayak takımıyla hep çok iyi anlaşır. Bu nedenle karanlık fikirleri kovun kafanızdan, gidip teklifsizce bir five o'clock menüsü hazırlayalım. Ama silindir şapkamı getirin hele, bu makûs koridoru soğuk bir hava ele geçirmiş."

Silindir şapkasını başına takıp mutfağa daldı, peşinden gelen Mösyö Deume'e kendisi olasılıkları incelerken oturmasını emretti. Daha rahat hareket etmek için frakını çıkarmıştı, ama göğsünü çapraz geçen büyük Légion d'honneur kordonu yerli yerindeydi. Mösyö Deume utana sıkıla karısının bir kilit yaptırdığını ve anahtarın da onda olduğunu açıkladı hemen. Sahiden çok üzgündü. Çiviyiyen kaçın kurasıydı, yanağına dostça bir fiske vurup onu rahatlatarak bir şekilde başlarının çaresine bakacaklarını söyledi.

"Endişe etmeyin monşer, arar tarar, emelime nail olurum. Alışkınım ben buna."

Feleğini şaşmış durumdaki küçük fok balığı oturup, sistemli araştırmalar kapsamında ıslık çalarak çekmecelerin içine bakan, dolapları karıştıran, bulduğu yeni şeyleri tek tek ilan eden büyük kordonlu adamı seyretmeye koyuldu. Üç kutu sardalye! Bir kutu ton balığı! Başlangıç tabağı için pek banal, ama olsun! Bir somun ekmek! Hindistan cevizli bisküviler! Bir kavanoz reçel! Milano usulü bir kutu işkembe! Bir kutu beyaz etli fasulye!

Bu ne biçim bir macera, diye düşünüyordu Mösyö Deume. İngiliz asiller ve zenginler hakikaten eksantrik insanlarmış, hep duyardı zaten. Bu beyefendi pek eksantrik, tamam, ama neticede önemli biriydi, bu belli oluyordu, hali, tavrı, konuşması, üstelik cumhurbaşkanındaki nişanın aynısına sahipti. Demek ki en iyisi hiç ilişmemek, sinirini bozmamaktı, neme lazım, Didi'ye zararı dokunabilirdi. Aman aman, büyük heyecandı gerçekten.

"Affedersiniz milord, birkaz dakika izinde dönerim."

"Gidiniz monşer, istediğiniz zaman geliniz. O sırada ben de işkembelerle fasulyeleri ısıtayım."

Mösyö Deume kendi tabiriyle küçük yerde düşüncelere dalmıştı. Gerçekten de ne biçim bir maceraydı bu. İlginç olduğu kesin, ama aynı zamanda nazik, olaylara iyi tarafından bakıyor, yardım etmek istiyor. Öte yandan üst tabakadan, mağrur, aynı zamanda mağrur olmayan, insanı rahatlatan bir beyefendi. Bir İngiliz lordunun işkembeyle, fasulyeye uğraşacağı, dolapları altüst edeceği hiç aklına gelmezdi, hem de büyük bir keyifle. Ah şu İngilizler. Yine de konserveyle ikindi kahvaltısı biraz tuhaftı. Ama doğruya doğru, İngilizler

kuvvetli kahvaltı severdi, belki ikindi kahvaltısı için de geçerliydi bu. Vekaleten ikindi kahvaltısı da komikti, ama yüksek şahsiyetlerin cenazelere, düğünlere, ziyafetlere temsilci gönderdiği de bilinen bir şeydi hakikaten, gazetelerde sık sık karşısına çıkardı. Bu beyefendi keşke dün akşam gelseydi vekalet işi için, bugünkü gibi olmaz, her şeyi hazır bulurdu. Bu yüksek beyefendilerin başı o kadar kalabalıktı ki her şeyi iki arada bir derede, vakit buldukları an hallediyorlardı besbelli. Hiç olmazsa Antoinette buzdolabının anahtarını bırakmış olaydı beyefendiye havyarın kalanını teklif ederdi. Neyse, iyisi mi hiç karışmamak, özellikle Didi'yi düşünerek.

Mis gibi işkembe ve fasulye kokan mutfağa döndüğünde nişanlı beyefendiyi ceketini, şapkasını çıkarmış ekmekten kalın dilimler keserken buldu, bir taraftan iki tencereden gözünü ayırmıyor, arada bir tahta bir kaşıkla karıştırıyordu. Masaya işlemeli güzel bir örtü serilmiş, sofra kurulmuştu. Her şey yerli yerindeydi, kuverler, güzelce katlanmış peçeteler, kristal bardaklar, başlangıç tabağına dizilmiş sardalyeler ve ton balıkları, hatta masanın ortasında çiçekler, evet, salonun çiçekleri! Bu milord hakikaten her şeyi düşünmüştü, üstelik eli ne çabuktu! İyi de Antoinette çıkagelirse ne derdi acaba?

"Ekmeği kesmenise yardım edebilir miyim milord?"

"Sakin olunuz kayınpeder, oturunuz, aklımı karıştırmayınız. Zaten bitti bile, şimdilik on iki dilim yeter. Ekmeklere tereyağı süremeyeceğiz, suç karınızda ve o meşum kilidinde."

"Gerzekten zok üsgünüm" dedi vekaleten suçlu Mösyö Deume boynunu bükerek.

"Neyse, unutalım gitsin. Bu basit, bu bayat, esasen lezzet verici esneklikten yoksun bu Hindistan cevizli bisküviler ve suyunu fazla, şekerini az koyduğu bu sulu çilek reçeli demokratik bir tatlı niyetine yenecek. George'a kahvaltıya gittiğimde ikram bambaşka olur elbette! Sarmısaklı makarnalar, patlıcan dolmalar, soğanlı ciğerler, sığırdili mantarlı salatalar! Zira George sirkeli, bol soğanlı sığırdiline bayıldığımı bilir. George, yani beni asil İngiliz hükümdarım, Tanrı onu korusun! Saygı duruşuna kalkınız! Mersi, şimdi oturabilirsiniz. Az önce uzun uzun koyuverdiğim maceraperest bağırsak yeline de şaşırmayınız, İngiliz sarayında adettir, ev sahibine kendini evinde

gibi rahat hissettiğini göstermek için gaz salınır. Hadi bakalım, peçetenizi takınız, deniz ürünlerinden başlayalım!"

"Ama zay izin su ısıtazaktım."

"Anlaşılan bilmiyorsunuz" dedi Çiviyiyen. "Şık çevrelerde dostum, saat beşte çay içmek kalktı, şimdi Bordeaux şarabı moda! Şu çirkin küçük dolapta bir sürü şişe mevcut, birini açınız! Ben başlıyorum, siz bana yetişirsiniz" dedi gülümseyerek, peçetesini boynuna bağladı, keyifle içini çekti. "Ah sevgili dostum, Shropshripshire'daki feodal malikânemden uzak, bir seferliğine mütevazı bir kulübede yemek yemek beni o kadar mutlu ediyor ki!"

Birinci kadeh Bordeaux'dan sonra sardalyelerle ton balığına saldırıp ağzını şapırdata şapırdata dibini sıyırdı, arada sadece kadehini tekrar doldurmak, bir de dostu Deume'ü rahat davranmaya, biraz yemeye canım, ayrıca içmeye davet etmek için ara veriyordu, gelecekte bir kanserin pençesine düşmeyeceklerini kim bilebilirdi? Babacık duyduklarından aldığı cesaretle başlangıçların ve Bordeaux'nun hakkını verdi. Légion d'honneur kordonu kirlenmesin diye Martha'nın beyaz önlüğünü üzerine geçirmiş olan kalem müdürü tencereleri dumanı üstünde sofraya getirip dosdoğru tabaklara boşalttığında Mösyö Deume kendiliğinden ikinci şişeyi de açtı. İki misafir parlayan yüzlerle içkiye abandılar, fasulyeyi, işkembeyi tadına vara vara yediler, neşeyle bir birinden bir diğerinden alarak, karşılıklı kuvvetli kahkahalar atarak, güle eğlene şarkılar söyleyerek, sonsuza kadar dost kalacaklarına yeminler ederek.

Sıra tatlıya geldiğinde Mösyö Deume, yüzü gözü reçel içinde coşkudan melankoliye geçerek evlilik hayatı hakkında üstü kapalı hüzünlü laflar sarf etti. Bunun üzerine Çiviyiyen her sabah bastonu birkaç kez bir güzel ekleştirmesini tavsiye etti, sonra öyle komik fıkralar anlattı ki minik fok balığı az kalsın gülmekten boğuluyordu, sonra tekrar içtiler, birbirlerinin sağlığına kadehler kaldırdılar, birbirlerine isimleriyle hitap ettiler, arkadaş Hippolyte sebepsiz yere kıkırdıyor, gülüyor, sonra dolduğu an boşalan kadehine nutuklar çekiyordu, hatta iki kez sevgili milordu kolunun altına sıkıştırıp şarkı bile söyledi. Ömründe hiç böyle şenlik görmemişti, önünde yeni ufuklar açılıyordu şimdi. Antoinette aniden çıkagelecek olursa, ona da bastonla kötek!

"Hadi dostum" diye haykırdı Çiviyiyen ona sarılarak, "cesurca içelim, yaşadığımız anlardan faydalanalım! Kahrolsun ırk ayrımı! Hatta Meryem kadının oğlu efendimiz İsa'nın zaferi için haykırmaya bile hazırım, yeter ki Hippolyteçiğim, sen de Tanrı'nın yakın dostu efendimiz Musa'nın zaferi için haykır! Kısacası yaşasın Hıristiyanlar çünkü onlarda iyilik var! Bunun üzerine başka dinlerden, ama ölene kadar yeminli dostlar olarak içelim, şarkı söyleyelim, sevgiyle kucaklaşalım, çünkü bugün bayram ve dostluk hayatın tuzu biberidir!"

26

Aynı gün öğleden sonra, Milletler Cemiyeti Kitabeti haber alma bürosu müdürü Benedetti aylık kokteyl davetinde pek kıymetli elli kadar arkadaşını bir araya getiriyordu. Benetti'nin küçük beynindeki birkaç fikirden en sabit olanı hayatta en önemli şeyin geniş bir çevre edinmek olduğuydu, bütün davetlere icabet etmek, düşman edinmemek. Devasa salonunda her ay kokteyl vermesinin sebebi buydu. Salon kocamandı evet, buna karşılık kapkara bir iç avluya bakan yatak odası küçücük. Önce görünüşü kurtaracaksın.

Kerli ferli konuklar, ellerinde buzlanmış bardaklar, bardaklarda yüzen buzları seyretmekte, onlardan daha önemsiz, dolayısıyla cemiyet yahut iş hayatında yükselmelerine fayda sağlamayacak bir mi-

safir yanlarına geldiğinde mizaçlarına göre sinirlenmekte ya da hüzünlenmekteydiler. Dalgın bakışları, stratejik düşüncelere gark olmuş zihinleriyle, onlar gibi birini yakaladığı için etekleri zil çalan, şirinlik taslayan yağdanlığı dinler gibi yapar, bu bir yere varmayacak sohbete ancak bir süreliğine, daha iyisini, yani daha çok umut vaat eden yüksek rütbeli birini ele geçirene kadar katlanırlardı. Önemsizlere katlanmalarının bir sebebi gücünü göstermenin, karşı tarafı nazikane küçümsemenin geçici bir zevk vermesiydi, bir de bunun onlara bir hava katması, yalnızlıktan kurtarması vardı ki yalnız kalmak alt kademeden biriyle görülmekten daha korkutucu bir şeydi, kimseyi tanımamak cemiyet hayatında günahların en büyüğüydü. Hem zaten babacan ve yeterince dalgın görünürsen alttan biriyle konuşmak itibarı zedelemez, kısa bir sohbetle lütufta bulunduğun varsayılırdı. Fakat yine de bu durumunu suyunu çıkarmamak, kısa kesmek, üstten biriyle muhabbete girerek toparlanmak gerekirdi. İşte bu nedenle mühim adamlar belli belirsiz "evet evet, kesinlikle" diye mırıldanırken kaygıyla etrafa bakıyor, sürekli kıpırdanıyor, arı kovanı gibi vızıldayan kalabalığı inceliyor ve hiç oralı değilmiş havalarında gözleriyle sağdan sola etrafı kolaçan ediyorlardı, dönüp duran bir ışık feneri gibi, büyük balığı, ilk fırsatta yakalanacak daha önemli birini görmek umuduyla.

Kahkahalar, gülümsemeler ve dostça şakalaşmaların altında derin bir ciddiyet hüküm sürerdi, kaygıdan ve dikkatten mürekkep bir ciddiyet, her bir davetli dünyevi çıkarlarını koruma peşindeydi. Her mühim kişi bardağındaki buzu çalkalarken, zoraki gülümsemeye çalışırken aslında hüzünlüydü, kafa ütüleyen şu kaçarı olmayan düşük rütbeliden tiksinmekteydi ve gözüne kestirdiği daha mühim birine usulca yanaşmak için alesta beklerken, heyhat, yağcının teki, nefret edilen bir rakip kaşla göz arasında ona el koymuş olurdu, mühim kişi bu durumda karşısındaki olmasa da olur adamı dinler gibi yaparak bir sonraki avını kollamaya koyulurdu, hesapçı ve dalgın gözlerle kastın en altındakini yarım ağız bir "yakında görüşürüz umarım" (yine de kimseyi küstürmemek lazım, en zayıfları bile) deyip terk etmeye, ansızın az sonra boş kalacağını hissettiği çok mühim kişiye doğru tecrübeli ve fırsatçı bir avcı acarlığıyla atılmaya hazır vaziyet-

te. Nitekim çok mühim kişiden gözlerini bir saniye ayırmaz, gülümsemesini hazırda bekletirdi. Fakat çok mühim kişi aptal olmadığından tehlikeyi sezmiş olurdu. Yanındaki dalkavuktan aniden kurtulur, zavallı mühim kişinin bakışlarını ve gülümsemesini, sevecen bir açgözlülükle dolu o bakışları ve henüz şekillenmeye başlamış o bağlılık tebessümünü görmezden gelerek, dalmış gibi yaparak usulca kaçar, bir şeyler içen, çiğneyen kalabalığa karışırdı, hayal kırıklığına uğramış ama pes etmemiş olan, üzülse de inadını ve kararlılığını koruyan zavallı mühim kişi ise bunun üzerine başındaki karın ağrısından kurtulup yeni bir avı zorlamaya ve iz sürmeye hazırlanırdı.

Öte yandan cemiyet içinde itibar kaybetme tehlikesinden kaçmış olan çok mühim kişi de beceriyle daha da önemli birine, birçok-çok-mühim kişiye yaklaşırdı, heyhat, ne dese kafa sallayan bir alay talibi tarafından kuşatılmış durumda olurdu o da. Gözleri peşinen itaatkârlıktan yaşarmış, yüzünden peşinen alabildiğine tevazu ve sevecenlik akarak, şimdi o da gururuna yediremediğinden değil ama aleyhine olacağından, ilk fırsatta ama adabıyla ava çıkmaya hazırlanırdı. Zokayı fırlatacağı anı, çok-çok-mühim-kişinin nihayet rahatlamış, gevşemiş haldeki hayran kitlesinden kurtulacağı anı kollar, kudret güneşiyle ısınarak ölümsüzlüğe kavuşmuş olan rakiplerinden de nefret ederdi. İçinden belki bir balık çıkar diye buzdaki deliğin önünde oturan bir fok balığının şirinliği ve sabrıyla bekler, cemiyet kafasında çok-çok-mühim kişinin ilgisini çekebilecek, sempati uyandırabilecek hararetli, eğlenceli bir sohbet konusu hazırlardı. Arada bir belki beni tanır, uzaktan bana gülümser umuduyla peşinden koştuğu kişinin gözlerine gözlerini kenetlerdi, böyle olursa kendi doğallığında yanına gidebilir, kendi payına, o da kadınsı bir neşeyle etrafında halka olmuş tebaasına dahil olabilirdi. Gelgelelim üsttekiler alttakileri çok nadir tanırdı.

Bütün alt kademedekiler, başarmaya azmetmiş bütün ceset namzetleri gönlünü kazanmaya çalıştıkları üstlerinin iyi niyetli ("Ah? Çok ilginç, bravo, tebrik ederim") ya da dalgın ("Belki, evet, aslında deşilmesi gereken bir fikir") ya da düşmanca ("Bilmiyorum, vaktim olmadı") can sıkıntısını hisseder, öte yandan bu üstler de çok-çok-mühim kişilerle bir muhabbete giremez, çünkü bunlar yine kendile-

rini sevdirmeye azmetmiş, onları bir sonraki kokteyllerine davet etmeye uğraşan başka ceset namzetleri tarafından zaten bunaltılmış olur, yahut ortamda gerçekten önemli insanlar az olur (bazı konuklar eve döndüklerinde, yalan yok sevgilim, derlerdi, Benedettilerdeki davet bir faciaydı, dişe dokunur kimse yoktu, silme karın ağrısı, Benedettilerle köprüleri atsak mı diye düşünmek gerek"), bu yüzden kahkahalarla, dostça gevezeliklerle yol yol yarılan bu devasa kuş kafesinde gizli, ama derin bir melankoli hüküm sürerdi. Dudaklar neşeliydi, gözlerse kaygılı ve arayış içinde.

Bununla birlikte hüzün herkesi avucuna almazdı, çünkü eşit konumda olduklarını sezdikten sonra sohbet etmeyi faydalı sayan eşitler vardı, ikinci dereceden bir faydaydı bu elbette, üstlerden biriyle sohbet etmek kadar büyük bir getirisi yoktu, ama elden ne gelirdi? İki farazi eşit antenleri dikip hiç oralı değilmiş havalarında, karşılıklı olarak dünyadaki yerleri, kendi tabirleriyle standing'leri hakkında bilgi edinmek için laf arasında önemli bağlantılarının isimlerini söylerlerdi. Sonuç tatmin ediciyse konuklardan daha az eşit olan ötekini davet eder ya da etmeye çalışırdı, tanıdık sermayesini güçlendirmek ama aynı zamanda ve en önemlisi, çünkü cemiyet insanları doymak nedir bilmez, karşılarındaki tarafından davet edilmek, orada yine böyle eşitlerle, hatta aynı amaçla davet edilecek ya da etmeye çalışılacak üst kademelerle tanışmak için.

Bu giyimli kuşamlı, özel bir el yapısına sahip memelilerin hiçbiri zekâ ya da şefkat peşinde değildi. Hepsi hırsla tanıdıkların sayısı ve özellikleriyle ölçülen itibarların peşinde koşardı. Din değiştirmiş, eşcinsel bir Yahudi (taktik geliştirmekle, dalkavuklukla, kan kusup kızılcık şerbeti içtim demekle geçen yirmi yılın ardından dahil olabildiği Avrupa yüksek sosyetesindeki bütün akrabalıkları, ittifakları ve hastalıkları bilirdi) karşısındakinin "hayranlık uyandıran, müthiş müzisyen" sürgündeki bir kraliçe tarafından kabul edildiğini büyük bir hazla kayda geçmekteydi. Yeni ahbabını kafasında belli bir yere oturttuğu, onu faydalı, dolayısıyla davet edilebilir bulduğu için davet etti. Ne olduğunu anlayamadan ölüp gidecek, pis kokulu topraklarda çürüyecek bütün bu bahtsızlar vakitlerini böyle zavallılıklarla geçirirlerdi.

Bu kuşhanede cinsellik bazen toplumsallığı hafifleterek ya da yok ederek öne çıkardı. İşte bu doğrultuda kel bir sefir (kırk sene üstlerini pohpohlayıp uşaklık etmiş, nihayet adım adım basamakları tırmanmayı, köhnemiş, kolibasili dolmuş bir haldeyken mühim biri olmayı başarmıştı) genç bir tercümanla kuytu bir köşede heyecanla konuşmaktaydı, henüz pörsümemiş göğüsleri, bilerek dar tutulmuş eteğiyle teşhir ettiği kaba, kocaman kalçalarıyla dört dilde birden aptalın tekiydi bu tercüman, kavuştuğu geçici gücün büyüsüyle kıkırdayıp duran bu şirin şeyin hayattaki amacı buydu. Cinselin etkisi geçicidir, toplumsalın etkisi ise egemen ve kalıcıdır.

Bağlantılara ve nüfuzlulara susamış Yunanlı bir kadın gazeteci nükteci, külyutmaz havalarla samimi görünmek için bir Rus prensesine nasılsın kuzen, diyor, sonra Times'ın muhabirine merhaba koca adam, dünkü yazınıza bayıldım diye bağırıyor, ardından kendi kendini pek ciddiye alan iki nazırın etrafını kolaçan ediyordu. Koca kıçlıdan randevuyu koparmış olan kel sefir büyük bir ciddiyetle küçük domuz yavrusu ortaelçi Crocet'yi dinliyordu. Usulsüzce kendine Ekselans denmesine müsaade eden bu küstahtan nefret ettiğinden sorusunu tekrar etmek zorunda kalsın diye işi dalgınlığa vuruyordu. Onu böyle aşağıladıktan sonra aşırı bir nezaketle cevap veriyor ya da cevap niyetine hiç ilgisiz bambaşka bir konuda soru soruyordu. İki adım ötede kızıl, hantal bir inek, kıvırcık saçlı, kambur, sırık gibi bir maymun olan kocasını gülümsemesini hiç eksik etmeden alçak perdeden paylamakta, şu an Mrs. Crawford'un ablukaya almış olduğu bir yüksek komisere yanaşmaya cesaret edemediği için verip veriştirmekteydi, Mrs Crawford birkaç ay içinde incelikli mutfağı sayesinde uluslararası siyasetin önemli simalarını salonuna çekmeyi başarmış Amerikalı bir milyarder kadındı, zira yiyecek doğru dürüst bir şey verirsen nüfuzlular anında üşüşür. Kontes Groning sevecenlikle dişlerini gösteriyor, kendinden emin bir tavırla elini uzatıyor, gırtlaktan bir merhaba savuruyor ve sırlara meraklı olduğundan, feleği şaşmış durumdaki Benedetti'ye Konsey'in özel oturumunda İngiliz delegesinin sahiden masaya yumruk vurup vurmadığını soruyordu. Olumlu cevap alınca siyasi bir hazla gözlerini kapatarak bu tüyonun tadını çıkardı. Aptal fakat baron sıfatlı bir Moustier'yi koca olarak satın al-

mış şişko bir Libyalı –ayrıca kibar ahbaplarını çoğaltmak için kurduğu bir edebiyat derneğinin başkanıydı– hararetle akademisyen bir dükün yaptığı konuşmayı anlatıyordu, yanaşmaya bahane olsun diye konuşmaya gitmişti, artık o inanılmaz mütevazı, inanılmaz dost canlısı sevgili dükü tanıdığını laf arasında, içinden gelmiş gibi söyleyebilirdi. Ne iş verileceği bilinemediği için umumi kâtibin özel danışmanlığına getirilmiş olan yeteneksiz ve torpilli duygusuz marki Guastalla'yla sohbet ettiği için heyecan içindeki Petresco telaşla Titulesco'ların Sinaia'daki yerlerine belki tatile gideceklerini anlatmaya çalışıyordu, fakat hava yazın orada çok sıcak olurdu, bu nedenle bakanın ısrarlı davetlerine rağmen henüz kesin karar vermemişti, dinledikçe muhatabının yüzüne dostça bir gülümseme yayılmaya başlamıştı. Bunun üzerine sivri görünme fırsatına sarılarak şımarık bir çocuk, aklı evvel yaramaz bir kız edasıyla el çırpmaya başlayan Madam Petresco "Sevgili Tituma gideceğim, başka yer istemem, varsa yoksa flörtüm Titu, o kadar!" diye bağırdı ve hatırlı biri olan Guastalla'yı büyülemek için asice el çırpmaya, ciyak ciyak Titu da Titu diye bağırmaya devam etti. Birbirinden nefret eden, ama yükseliş uğruna ittifak halinde olan iki koca, siyasi kariyerini tahta bacağına borçlu olan bir maluller bakanı tarafından yüz üstü bırakılmış, şimdi de yeni yaratılmış küçük bir devletin sefirini el birliğiyle yolundan çevirmeye davranmışlardı, adam saçından kepekler dökülen eski bir gazeteciydi, aynada kendine bakıyor, gözlerine inanamıyordu. Parmaklarına on ağır yüzük yüklemiş olan şair eskisi bir İngiliz kadın tek başına küçümser bir edayla duruyor, teselli kaynağı, Ortaçağ'dan kalma uzun tüllü şapkasını ikide bir düzeltiyordu, zehirle iş bitiren bir ana kraliçe ve Catherine de Medici havalarında. Orta elçilerden Croci, Solal'i görerek ileri atıldı, bu sevgili dostla sohbet etme fırsatına ne kadar sevindiğini ilan ederek. Aslında miadı çabuk dolacak üç beş siyasi sır yakalayıp Roma'ya göndermek, böylece göze girmek umuduyla gelmişti. Kıymete binmek, bir sefirlik kapmak, merdiveni tırmanmaktı niyeti, herkesin tepesinden paldır küldür yuvarlanıp son hız toprakta kazılmış çukura yollandığı merdiveni. Solal onu başından savmak için gizli bir tüyo uydurdu, domuzcuk Adem elmasını titrete titrete büyük bir iştahla kayda geçti bunu. Yağlı ballı birtakım

laflardan sonra sevinçten etekleri zil çalarak, farkında bile olmadığı kanser hastalığıyla gitti. Asansör yukarı bir türlü gelmeyince gün yüzü görmemiş bilgileri elçiye bir an önce bildirme telaşıyla merdivene atıldı. Sefirlik çantada keklikti! Ekselanslarına Münhasır, Çok Gizli notuyla telgrafı kendi şifreleyecekti derhal! Yoksa dosdoğru Roma uçağına atlayıp gitse miydi! Büyük patronla şahsen ilişki kurmak için güzel bahane! Barones Moustier nihayet kel sefiri kıskacına almış, geniz eti yüzünden titreyen sesiyle o mütevazı, o dostluk abidesi sevgili dükün bir fikrini tekrar ediyordu, buna göre iyi bahçıvan olmak, iyi bir dük ve taht varisi olmak kadar önemliydi. "Ne kadar güzel, ne kadar doğru!" diyordu ağzı sulana sulana bütün kalbiyle Ekselans'a gülümseyerek, karşısındaki düzenbazın numaralarını yutmamış olan Ekselans ise hiç tınmadan onu bırakıp çekinerek Lord Galloway'e yanaştı, o esnada Romen bir kadın delege temkinli bakışlarını dört bir tarafta gezdirmiş, şimdi Lord Galloway'e güvenilir kaynaklara dayanarak yarından sonraki Konsey'de İtalyan delegenin geçen yılki gibi milli taleplerden değil sadece milli özlemlerden bahsedeceğini çıtlatmaya çalışıyordu, "Faşist politikada bir dönüm noktasına işaret eden çok temel bir nüans bu" diyordu kadın, haşmetli, keskin sarkık yanakları vardı, küçük elini bir çamaşırcı kadın edasıyla devasa kalçasına dayamıştı. Kulağı kirişte bekleyen bir gazeteci onu duyar duymaz irkilerek bu muhteşem atlatma haberi iletmek üzere telefona koştu, telaştan Zürih Üniversitesi'nin yaşlı bir profesörüne çarptı, ölmeden önce bir nişan hevesiyle o da Fransız kültür ataşesini göz hapsine almıştı, ataşeye ise Madame Petresco kalburüstü takımdan olduğunu göstermek için, "Nasısınız?" demekteydi aradaki l'yi atlayarak, tıpkı Lady Cheyne gibi. "Kime karşı evlenmiş?" diye soruyordu Yunan gazeteci Barones Moustier'ye eğlenceli ve Parisli görünmek için, o ise karşılığında somurtuyordu, hiçbir sıfatı olmayan bu küçük düzenbazla daha fazla uğraşmadan gözlerini ulaşılmaz Lady Cheyne'e dikti, Kontes Groning büyük bir coşkuyla Lord Balfour'dan bahsetmekteydi kendilerine. Arthur ne muhteşem bir varlık, ne büyük bir adam hakikaten, onunla İskoçya'da nefis bir hafta geçirmişti. Evet, bu akşam o ve Anna de Noailles'la yemek yiyecekti, sevgili Anna bir dehaydı, hem ne iyi bir dost!

Davetlilerden dördü önemsizliklerinin farkından olduklarından yeni ilişkiler edinmeye çalışmıyorlardı bile. Bunlar dokunulmazlardı, birbirleriyle meşgul oluyor, alçak sesle konuşuyorlardı. Sonsuza kadar paryalığa mahkûm olduklarını biliyor, fakat bunu itiraf etmekten kaçınarak uyanık, alaycı küçük bir grup oluşturuyorlardı. Manen kendilerini üstün hissetmek için sefil köşelerinden kıskandıkları parlak davetliler hakkında alaycı yorumlarda bulunuyorlardı. Neşeliyi oynayarak sandviçleri mideye indiren, ister istemez edepsizleşmiş bu mahzun cüzzamlılar, pencere yanında bir köşede birbirine kenetlenmiş olan bu kabile Benedetti'nin ne idüğü belirsiz astlarıydı: Muhaberat bölümünün egzamalı sekreteri, Portekizli arşivci, Belçikalı bir memur, obez bir misk sıçanını andıran bir daktilo. Benedetti onları davet etmişti, çünkü bir başka ilkesine göre bir şef popüler olmaya özen göstermeli, iş arkadaşlarının en önemsizleri tarafından bile sevilmeliydi. Zaten bu nasipsizleri sadece yılda bir kez çağırır, pencere yanında uslu uslu duracaklarını adı gibi bilirdi.

Egzamalı sekreter kendini avutmak için Japonya'da bir yerlerde konsolos olan babasından bir kez daha bahsetti, bu sıfatla bir keresinde Farrère adında bir akademisyeni konuk etme şerefine nail olmuş, o da bu vesileyle Farrère'in bütün yapıtlarını ciltletmişti. Haftada birkaç kez konsolos babası ve akademisyen Farrère'i piyasaya sürerdi. Her birimizin ilk fırsatta tepesine bindiğimiz böyle bir toplumsal bineğimiz, el çabukluğuyla çıkınımızdan çıkardığımız itibarımızı kurtaran bir şeref vesilemiz vardır.

Davetlilerin en bahtsızı sosyal bilimler doktoru Jacob Finkelstein'dı, yarı aç, ufak tefek bir adam, bir Yahudi basın ajansında üç otuz paraya çalışan bir muhabir. Benedetti Siyonistleri kendine düşman etmemek için yılda bir kez onu da davet ederdi, bütün antisemitler gibi o da mantıksızca Siyonistlerin Amerika'daki etkisini abartırdı. Benedetti her kokteyle yılda bir kez olmadık birini davet eder, bu kişi ancak bir sene sonra tekrar boy gösterirdi. Bu şekilde varlığı seyreltilen bu olmadık insanlar, edebiyattan anlar geçinen Beneddeti'nin tabiriyle kokteylinin iklimine zarar vermezdi.

Birine bir faydası, daha beteri, bir zararı dokunması ihtimali olmayan, toplumsal seviyesi sıfır olan Finkelstein'la hiçbir davetli ko-

nuşmuyordu. Tehlikeli değildi, demek ki ilgi çekici değildi, idare edilmesi, sevilmesi yahut sevilir gibi yapılması gerekmiyordu. Penceredeki dört parya bile kastın en dibindeki bu itibar kırıcıdan uzak duruyorlardı. Herkesin görmezden geldiği, soydaşı olmayan bu zavallı cüzzamlı görünüşü kurtarmak için hep acelesi varmış süsü veriyordu kendine, kokteyle katılımı düzenli aralıklarla çene çalan kalabalığı yara yara başka bir tarafa geçmekten ibaretti. Adeta burnunun aşağı çektiği başını öne eğip aceleyle, bir baştan bir başa devasa salonu kat edip duruyor, bazen davetlilere çarptığında hiçbir karşılık alamadan özür diliyordu. Aldatıcı çapraz hareketlerle, acilen öbür uçta bekleyen bir ahbabının yanına gitmesi gerekiyormuş gibi yaparak tek başınalığının üstünü örtüyordu. Ne var ki bu dolaba kimsenin kandığı yoktu. Benedetti onunla karşılaştığında, görmezden gelemezse neşeli, babacan bir "Nasıl gidiyor?" ile kendinden uzaklaştırıyor ve derhal onu mesafesi belli, telaşlı koşularıyla baş başa bırakıyordu. Sosyal bilimlerden doktoralı bu çevik Yahudi gezgini bunun üzerine bir kez daha yola koyuluyor, sürgünde yine faydasız bir yolculuğa başlıyor, aynı telaşla bir teselli sandviçinin onu beklediği büfeye yöneliyordu, bu kokteylde hak sahibi olduğu tek şey, yegâne toplumsal temasıydı bu sandviç. Zavallı Finkelstein saat altıdan sekize kadar, iki saat boyunca kendini böyle kilometrelerce yürümeye zorlardı, eve gittiğinde karısına itiraf etmekten kendini men ederek. Rachel'i sever, üzüntülerini kendine saklardı. Neden yorulmak bilmeden yürür, neden kötülerin arasında bu kadar zaman geçirirdi? Çünkü senelik kokteyl hakkına önem verirdi, çünkü yenilmek istemezdi, ayrıca bir mucize, bir insan kardeşiyle bir sohbet beklerdi. Sevmeye ne kadar da hazır, zararsız, sevgili Finkelstein, gönlümün Yahudisi, umarım İsrail'de, kardeşlerinle, bizimkilerlesindir şimdi, nihayet istenen biri olarak.

Milletler Cemiyeti umumi kâtibi Sir John Cheyne saat yedi buçukta hafif çakırkeyif halde boy gösterdi. Yüzü aşkla aydınlanan Benedetti aniden bir balerine dönüşerek yanma seğirtti. Bu aşk sahte değildi, Benedetti işine yarayabilecek bütün güçlülere hayranlık ve sevgi kesp edebilecek derecede toplumsaldı. İnsan ancak samimi duygularını etkili bir şekilde, dolayısıyla azami faydayla ifade edebi-

lir. Dahası vicdanı da rahat olur. Düzenbazlığa ihtiyaç duymayacak kadar namussuz bir adam olan Benedetti ayna karşısında tek başınayken bile umumi kâtibi sevdiğinden, onu büyük bir adam olarak gördüğünden şüphe etmezdi. Bir önceki umumi kâtibi de bir bu kadar içten sevmiş ve saymıştı. Fakat umumi kâtip istifa ettiği an onu unutmuştu, çünkü Sir John'un heyecanına kapılmış, Sir John'un fotoğrafı masa üstünde anında selefine ait olanın yerini almıştı.

Sir John şimdi Benedetti'yle çene çalıyor, teklifsizce kolunu tutuyordu. Bu büyük adam dokunuşu astında sonsuz bir minnettarlık uyandırıyordu. Tıpkı birkaç hafta önceki Adrien Deume gibi o da bunca iyilik ve tevazu karşısında aklı karışmış, altüst olmuş bir bakire gibi gurur ve saflıkla, bu güçlü kol tarafından takdis edilmişçesine, hayran olduğu bu amirin kolunda yürüyor, gözlerini, dini bir inançla dolu gözlerini ara sıra şefine doğru kaldırıyordu. Çünkü büyük patrona olan bu çıkarcı sevginin altında başka bir sevgi, korkunç bir sevgi, hakiki ve çıkar gözetmeyen bir sevgi, güce duyulan iğrenç sevgi, güce kadınsı bir tapınma, hayvani bir yüceltme vardı. Yeter, usandım bu çeteden, yeteri kadar gördüm hepsini.

27

Madam Deume odasında ince çekmeceli yazı masasının başına oturmuş mektuplarını elden geçiriyor, bir taraftan da çörekleri kıyasıya çatırdatarak mideye indiriyordu. Son mektubunu az önce imzalamıştı, Lozan'dan dostları bir çifte yazdığı mektup en sevdiği kalıpla bitiyordu, yani: "Ailemizden ailenize, en içten mesajlarımızı göndeririz size." (Bu "ailemizden ailenize" kalıbını Madam Rampal'ın bir mektubunun sonunda görüp benimsemişti. "Orijinal bir şey, demeyi adet edinmişti, kısacık, hem derdini iyi anlatıyor." Kocası da eklerdi: "Hem ayrıza kafiyeli oluzu pek sevimli.")

Zarf da usulünce yalanıp kapandıktan sonra örgüsünü tekrar eline aldı. Mösyö Deume ise bir sandalyeye tüneyip dolaplı aynanın tepesi-

ne kabarcıklı tesviye aletini koymuş, tam dengede olup olmadığına bakıyordu. Ne gezer, tam düz değildi! Çabuk, derhal dolabın sol ayağının altına bir takoz koy! Yere indi, yapacak faydalı bir iş bulduğuna sevinerek ellerini ovuşturdu. Örgünün sağ başına çıkıp işi kolaylayınca Madam Deume konuşabilecek hale gelmiş hissetti kendini.

"Az önce aşağıya ne iş yapmaya gittin, niye o kadar uzun kaldın?"

"Dünkü şürahi için. İri tuz ve şirkeyle zirkin tortuyu zıkardım, sonra güselce zalkalayıp iyice ezilmiz yumurta kabuğu, biraz da zuyla cilaladım! Görezeksin, sürahi öyle güsel parladı ki!"

"Besbelli evin kadını sensin" dedi Madam Deume tepeden bakan bir gülümsemeyle, eşinin eline hafifçe vurdu, sonra esnedi. "Çarşamba olmuş bile, zaman nasıl da çabuk geçiyor, Kanakisleri ağırlayalı üç gün olmuş bile. Yemek çok başarılıydı, öyle değil mi? Pırıl pırıl bir anı bıraktı bende."

"Ah, oraşı öyle," kesinlikle, dedi alet kutusuna eğilmiş olan Mösyö Deume, işi başından aşkın.

"Dikkatini çekerim, Madam Kanakis ertesi gün telefon edip ne kadar memnun olduğunu söyledi, beni tanıdığına da memnun olmuş, yani doğru düzgün, yol yordam bilen biri, güzel bir kalbi olduğunu insan hissediyor, onunla çok keyif aldım."

"Kesinlikle" dedi Mösyö Deume. (Oysa kendisi zerre kadar keyif almamıştı, burnundan kıl aldırmayan biriydi, üstelik kimsenin bilmediği müzikler dışında hiçbir şeyden konuşturmamıştı. Hah, işte bu takoz güzel, tam uygun kalınlıkta.)

"Ya Mösyö Kanakis, ne kadar hoş bir adam, terbiyeli, hakikaten sosyetik. Elimi öptüğünü fark ettin mi?"

"Evet, fark ettim" dedi dolabın önünde diz çökmüş olan Mösyö Deume.

"O kadar guzal geldi ki bu bana, parlak bir insan olduğu belli oluyor. Neyse, Rossi'nin yemeklerinden de kurtulmuş olduk, bir tek kaz ciğeriyle havyar var hâlâ."

"Çok iyi" dedi Mösyö Deume, bütün dikkatini takoza indirdiği son minik çekiç darbelerine vererek.

Tekrar sandalyeye çıkıp tesviye aletini dolaba koyduğunda düzelmiş olduğunu tespit etti. Mükemmel, mükemmel, diye mırıldandı,

önceki akşam sevgili çekicinin sapına ateşle kazımış olduğu baş harflerini keyifle gözden geçirdi. İndi, tesviye aletini başucu sehpasının mermer yüzeyine bıraktı. Fakat vay canına, sehpa da eğri durmuyor muymuş meğer! Bunca yıl tesviyesi bozuk bir sehpanın yanı başında nasıl yaşayabilmişti? Dahası, neyse, yani olmadık kazalar da gelebilirdi başlarına, malum, gece kullanılan bir şeydi. Hadi, derhal küçük bir takoz! Yok, tahta parçası olmaz, fazla kalın gelir.

"Baksana Antoinette, zehpanın altına koymak için küzük bir karton parzası var mı, eğilmiş de..."

"Hesabımı şaşırttın bana" dedi Madam Deume örgüyü keserek. "Hep en olmadık zamanı bulursun konuşacak, hevesi kaçıyor insanın. Hayır, kartonum yok" diye de ekledi ceza olsun diye.

Mösyö Deume parmaklarının ucuna basa basa çıktı. Aynı şekilde döndü, sehpanın bir bacağının altına ikiye katlanmış bir karton parçası sıkıştırdı, şöyle bir denedi, memnun kaldı. Bu hızlı gelen başarıyla eli kolu bağlanmış, ne iş yapacağını bilemiyordu, ellerini sırtında bağlayıp karısına baktı, o da örgüsünü bırakmış, -yalnız yarma güveni olan tuzu kuruların bildiği- sıkıntısız keyif hissiyle Madam Ventradour'un hediyesi *İçimizin Özgürlüğü* adlı bir kitabın sayfalarını keserek açmaya koyulmuştu, bu akşam dinlenmiş kafayla bu kitaba başlamak için sabırsızlanıyordu, üstelik sevgili Emmeline çok faydalı, insanı düşündüren bir kitap olduğunu söylemişti. Evet, bu akşam yatakta, ayaklarının altında sıcacık bir su torbasıyla. Mösyö Deume onun sakinleşmiş olduğunu hissederek konuşmaya cesaret etti.

"Söylesene Antoinette, şu tatsız gravyeri ne yapazağız?"

"Bakkala geri götürürsün" dedi kadın sayfaları kesmeye devam ederek. "Tatsız tuzsuz bir libre peyniri saklayacak halim yok. Parayı da sana iade etsin, iki yetmiş beş."

"Ama geri götürürşem yüzüme ters ters bakazak."

"Lutfan biraz erkek gibi davran Hippolyte."

"Kendin gitsen olmaz mı?"

"Olmaz. Ben tutuldum yine." (Canı çalışmak istemediğinde ya da sevimsiz bir işi başkasına yıkacağı zaman bütün samimiyetiyle sağ bacağının kasıldığını hissederdi.)

"Yarın bazlayacak olan hizmetziyi yollasak olmas mı?"

"Hayır, sen gideceksin" dedi kadın, çenesini süsleyen benden fışkıran küçük tüy demetini ovuşturdu, sonra memnuniyetle içini çekti. Şu biçare Martha'dan kurtulduğuma pek sevindiğimi söylemeliyim. Sırtında o ağrıyla başımıza ne iş açardı, belli değil.

"Dinle, doğrusunu istersen iyilezene kadar tutalım isterdim, doktoru vesaireyi halledip."

"Akıllı dostum benim, bizim evde asla iyileşemezdi. Böyle zamanlarda insana ailesi lazımdır. Tabii ya, sevgili ailesinin koynunda dinlenecek, bakılacak, sevilip okşanacak zavallı yavrucak. Beden için moral o kadar önemli ki. Morali yerinde olursa omurları daha çabuk iyileşir. Hem ayrıca ameliyat olması gerekirse sorumluluğunu ailenin üstlenmesidir doğru olan. Can sıkıcı olan şu ki Mariette geri dönene kadar bu oda hizmetçisiyle idare etmeye mecburuz. Doğruya doğru, Mariette'in telgrafı beni çok hayal kırıklığına uğrattı. Kız kardeşine bakmak için Haziran'ın birine kadar uzun bir tatile çıkacağında anlaşmıştık. Telgrafımızda ne istedik ondan? Martha'nın sırtının durumundan dolayı anlaştığımız tarihten yirmi gün önce dönmesini."

"Ama kız kardesinin zatürresi yüzünden."

"Bu hizmetçiler hep böyle. Benim lügatimde bunun adı görgüsüzlük, vefasızlıktır, güya Adrien'in karısına çok bağlıymış madem, Matmazel Valérie d'Auble'un yanında yıllarca çalışmışmış, biraz halden anlayabilirdi. Hem ayrıca kız kardeşi hakikaten o kadar hasta mıdır, merak içindeyim. Aşağı sınıflardan insanlar o kadar nanemolla olur ki ağrıya sızıya hiç gelemez. Bronşitse ben de bronşit oldum, böyle kepazelik çıkarmadım."

"Ama tabii kız kardeşi çift taraflı zatürre olmuş."

"Al bronşiti vur zatürreye, ikisi aynı şey. Neyse, kapatalım konuyu, bu vicdansızlığı aklım almıyor. Evet, hakikaten, başka şeyden konuşalım. Şu Mösyö Solal'in malum mektubuna dönecek olursak, düşünüyorum da pek nezaketli sayılmaz aslında. Birincisi Ariane'a yazmış, bana yazması doğru olurdu gibi geliyor, neyse, geçelim bunu, ama onun dışında mektubun hiç hoşuma gitmeyen bir tarzı var. Başlangıcını hatırlıyor musun? Safi kuru özür, adettendir, bari biraz samimiyet olsaydı. Hem sonra "özürleri çevrenizdekilere kabul ettirmeniz" derken seninle beni kast ediyor. Telefonla konuştuğu-

muza göre beni ismimle anabilirdi. Hem ayrıca ani bir rahatsızlık diyor, hiçbir ayrıntı yok. Kaba buldum ben, sen ne dersin?"

"Durum ortada' dedi Mösyö Deume.

"Ayrıca üzüntülerini bildirirken zahmet edip bir derin üzüntülerimi diyememiş."

"Orası kesin" dedi Mösyö Deume.

"Ayrıca saygıyla demeden selamlarım diye bitirmiş. Tamam, Ariane genç bir kadın ama olsun. Ya onları oteline, tarihi de seçip yemeğe davet etmesine ne demeli? Sekiz Haziran cuma, saat sekizde, yani yarın değil öbür gün. Kısacası işine gelirse, diyor. Sen ne dersin?"

"Kalantor takımından, yani mezburen."

"Bilmez olur muyum" diye içini çekti kadın. "Ama ne dersen de, terbiye herkese lazım. Peki bizi davet etmemesi normal geliyor mu sana?"

"Belki Didi'yle birlikte oturduğumuzu bilmiyordur."

"Bal gibi biliyor! O akşam telefonda kendimi tanıttım ya canım, hatta kocamla ben dedim, neyse işte, bu ayarda bir şey. Bilesin ki bana göre hava hoş, birincisi zaten kendimi feda etmeye talimliyim, ikincisi zaten öbür gün biz gitmiş olacağız, hem ayrıca otel mutfağı, sağ olsun ama bana göre kolaycılık. Neyse, özür diledi, zevahir kurtuldu."

"Didi'yi terfi ettiren de o."

"Bileğinin hakkını verdi, nokta. (Bu yargısına son noktayı koymak için iştahla örgüsüne saldırdı. Sıranın başına gelince boş kalan şişle kulağının içini kaşıdı.) Didi'nin karısına gelince, o da saman alevi, olup olacağı bu! O güzel kararları uçtu gitti! Güya onun için alışverişler yapacak, pantolonlarını ütüleyecekti, daha neler neler, adı bile anılmıyor artık! Dün bütün öğleden sonra bahçede güneşlendi, hem de yoldan geçenlerin gözünün, kulağının dibinde! Komşular arasında adımız kim bilir neye çıkacak! Ona verdiğim "Sabahla ve Dua Et"e baktım da, tek bir sayfası açılmamış! Hanımefendi kendine salon yapsın diye aşağıdaki odacığıma verdiğime değdi doğrusu! Özel salonuymuş şekerim! Üstelik iş salona gelince tembellikten eser yok, göz açıp kapayana kadar yerleştirmesini bildi salonunu teyzesinin eski püsküsüyle, ben olsam hayatta kullanmam! Paçavraya dönmüş bir

halı! Piyanosunu bile indirtti! Tabii masrafını Didi'nin üstüne yıkıp! Üstelik kibarca gülümseyerek, manen nasılsınız diye sorduğumda cevap bile vermiyor haspam! Küstah şey! Eee, senin dilin yok mu?"

Zemin katta telefon çaldı. Konunun değiştiğine sevinen Mösyö Deume hemen koştu. Basamakları üçer üçer tırmandığı için soluk soluğa geri döndüğünde arayanın Madam Ventradour olduğunu söyledi. Madam Deume derhal ayaklandı.

Mösyö Deume kapı kapanınca kendini bir koltuğa bırakıverdi. Tanrı'nın bir lütfuydu şu telefon. Konuşma uzun sürerse belki karısının aklı başka tarafa kayar, Ariane konusunu bırakırdı artık. Sırf Antoinette'in gözüne girmek için onun hakkında ileri geri konuşmak mı, yok, bunu yapamazdı! Dün o İngiliz beyefendi gittikten sonra eve geldiğinde Ariane ona o kadar iyi davranmıştı ki, cesaretle dizginleri ele almış, boş konserve kutularını kaşla göz arasında saklamış, mutfağı hızla derleyip toplamış, taksiyle şehre gidip aynı konservelerden, hatta aynı Bordeaux şişelerinden bile almıştı! Üstelik ona sadece mektubu getirdiler dersiniz, o kadar, diye çok güzel bir akıl vermişti. Neyse ki Antoinette, Gantet'lerden geç dönmüştü. İngiliz beyefendiyle onu şarapla, fasulyeyle şarkı söylerken bassa görürdü gününü! Kibar biriydi şu beyefendi, birlikte çok keyifli vakit geçirmiş, ayrılırken de sarılıp kucaklaşmışlardı. Aslında ömrü boyunca gerçek bir arkadaşı olmamıştı. Onu tekrar görmeyi isterdi, ama o bir milord'du, ona göre fazla kalburüstüydü. Yine de güzel bir anı olacaktı bu ikindi kahvaltısı. Burnunu sildi, mendiline baktı, katladı, başka şey düşünmeye çabaladı. Evet, mıknatıslı bir tornavida çok pratik olurdu. Karısı Ventradour'a ne anlatıyor olabilirdi ki? Kapıyı usulca açtı, tırabzandan sarktı, kulak kabarttı.

"Jeanne Gantet'nin sohbetini kaçırmanız çok yazık oldu hayatım, öyle entelektüel bir insan ki, hem her şeye parlak bir cevabı var. Bize bilimle din arasındaki bağlardan bahsetti, insanın hiç aklına gelmeyen her tür şeyden, mesela insanı tüketen bir ahlaki krize yakalandığında telefonla dini bakımdan daha ileride olan bir arkadaştan manevi destek isteyebileceğimizden, dini kongrelerin yapılmasını sağlayan demiryollarından, radyodaki gönlü ferahlatan programlardan! Hepimizi büyüledi. Dinle bilim arasında bağlantı yoktur diye

iddia eden inançsızlara öyle bir cevap verdi ki! Bu arada her şeyin gönlünüzce olduğuna seviniyorum. Biz mi hayatım, son günlerde epey macera geçirdik. Başımıza gelmeyen kalmadı! Önce mutfaktaki evye tıkandı, kimyevi ilaçlar hiç işe yaramadı, muslukçuyu çağırmak zorunda kaldık. Arkasından bizim Martha dün değil önceki gün gitti. Pardon? Yo yo, ben kovmadım, kendi isteğiyle gitti. Daha doğrusu bir tablo asmaya çalışırken düştüğünden beri sırtı ağrıyordu, bu kızları bilirsiniz, hep olmadık icatlar çıkarırlar, evet, geçen akşam Milletler Cemiyeti umumi kâtip muavinini akşam yemeğine beklerken tablo asmaya kalkıştı, beyefendi Adrienciğimin çok yakın dostu olur. Zavallı kızcağız o zamandan beri sürünüyordu, ister istemez randımanı da düştü. Bunun üzerine yufka yürekliliğim tuttu, ailesinin yanına gidip dinlenmesini, aile ocağında gücünü toplamasını tavsiye ettim. Zaten bizim Mariette dönene kadar, geçici olarak işe alındığını baştan söylemiştim ona. Ah, çok büyük bir kayıp sayılmaz. Bu biçare yavrucak gayet beceriksiz olduğu gibi, onu yetiştirmek için bütün çabalarıma rağmen hiçbir terbiyesi olmadığından şekle sokmayı başaramadım bir türlü. Mesela salona girmeden önce kapı çalma saplantısı. Kaç kez merhametle anlatmaya çalıştım, terbiye görmüş bir insan sadece yatak odalarının kapısını çalar diye. Hem o nasıl bir densizlik! Düşünebiliyor musunuz, bir keresinde gözyaşları içinde buluyorum onu, haliyle güven vermek için ellerini tutarak ne oldu diye soruyorum, düşünebiliyor musunuz, ineklerini özlediğini söylüyor bana! Oh, bütün kalbimle affettim onu, basit bir çövreden geldiğini unutmuyorum tabii. Umarım onunla yaptığım ciddi konuşmaların hayrını görür, bu zavallıcık dinen öyle geri kalmıştı ki. İ ler halükârda onu manen yetiştirmek için elimden geleni yaptım, özellikle birlikte dua ederek, evet. Yarından itibaren başka birini alıyoruz, pek içimize sinmedi gerçi, sadece sabahları gelebilecek, öğleden sonraları doluymuş. Çalışacak insan bulmanın ne zor olduğunu düşünürsek Tanrı'nın bize hizmetçi diye yolladıklarına şükretmemiz lâzım, birinci sınıf olmasalar bile. Marthacık çövresine dönmeye karar verince tabii hemen bizim Mariette'e telgraf çektim, cevabının parasını da ödedim, Mariette şimdi Paris'te ve temmuzun birinde bizde tekrar işe başlayacak, gelişmelerden dolayı hemen iş başı yap-

masını istedim. Bir telgraf geldi, yapamazmış, kapıcılık yapan kız kardeşi çift taraflı zatürre olmuş, temmuzun başına kadar gelemezmiş. Bu hizmetçilerin hepsi aynı. Ne yaparsınız ki işimiz onların insafına kalmış. Ah şekerim, konuşup duruyorum, ama asıl büyük havadisi söylemedim henüz! Yarın değil öbür gün Brüksel'e gidiyoruz, van Offel şatosunun sahipleri akrabalarım van Offeller acilen beni çağırdılar! Evet ya, dün, öğlen postasından sevgili Elise van Offel'in, yani *junior* olanın ivedi bir mektubu çıktı, beni resmen yardıma çağırıyor! Kayınvalidesi bir kriz geçirmiş, bir tarafına inme inmiş, onlar da o halde ne yapsınlar, evlerine almışlar. Fakat büyük hanım Wilhelmine van Offel, yani sevgili hastamızın yıldızı hiçbir hemşireyle barışmamış, vaktiyle ona bakmışlığım vardır, o nedenle kavga kıyamet beni istiyormuş. Sadece kalbime kulak verdiğimden ben hemen dün gitmeye hazırdım, tabii Hippolyte'le birlikte, o bensiz edemez, gelgelelim yataklı vagonda öbür güne kadar yer yokmuş. Gece seyahatlerimi daima yataklı vagonda yaparım, ailecek prensibimizdir. Cuma akşamına on dokuz frank kırk beşe, pardon on dokuz kırk beşe iki kişilik yer ayırttık, Tanrı izin verirse, hiç belli olmaz, beklenmedik bir şey de çıkmazsa bizi cumartesi sabah sekiz ellide sağ salim Brüksel'de indirir. Belki üç ay, belki daha kısa kalırız, her şey hastalığın seyrine bağlı, doktora kalırsa sevgili hastamız en geç ağustos sonunda ayaklanırmış. Şimdilik her şey belirsiz, her şeyi bilen Yüce Tanrı'nın ellerinde. Her halükârda sevgili Elise'i derdiyle baş başa bırakamam, kendisi van der Meulenlerdendir, hani şu büyük rafineri sahipleri. Oh, elbette, ayrıca bir hemşire olacak, benim işim daha ziyade manen rahatlatmak, bir de hemşireyi idare etmek. Fırsat bu fırsat, ben de bütün örgüleri bir elden geçiririm, özellikle çorapları, kocam sağ olsun, eskitmiş hepsini, berbat, nasıl beceriyor hiç bilmiyorum. Duyamadım? Yok, topuktan sonra iki parça halinde ayakları örüyorum, sonra eksiltiyorum, istediğim uzunlukta iki şerit örüyorum, çünkü bilirsiniz, ayağın üstü kolay kolay yıpranmaz, o nedenle sadece alttaki şeridi tekrar yapsam yetiyor, tabanı da yenileyeceksem eksilterek, hem yünden hem zamandan tasarruf oluyor. Bu arada şekerim, birden aklıma geldi, havyardan önce, pardon dilim sürçtü, gitmeden önce görebilseydim sizi keşke. Yarın, perşembe

öğlen yemeğine gelmez miydiniz bize? Perşembe olmaz mı? Hiç olmazsa cuma, yola çıkacağımız gün? Öğlen başka yere sözünüz mü var? Pekâlâ, ne yapalım, akşamüstü yemeğe gelin. Ah tamam, çok sevindim! Dinleyin şekerim, erken gelin de güzelce sohbet edecek vakit kalsın, trenimiz yedi kırk beşte, yani sekize çeyrek kala kalkıyor. Saat dörtte gelin, olur mu? Saat tam beş buçukta sofraya geçeriz, ikindi kahvaltısı-akşam yemeği arası bir şey olur, evde o gün ne varsa, durumumuz malum. Öyleyse cuma görüşüyoruz, çok sevindim, narin çamaşırlarda yastık kılıfı fikri için de tekrar teşekkürler, denedim bile, çamaşırların yıpranmaması için birebir! Hippolyte de iyi dileklerimi ilet diye işaret ediyor! Adrienciğim de burada olsa onun iyi dileklerini de iletirdim, ama dürüstlükten daha önemlisi yok, öyle değil mi cicim? Ama burada olsa kesinkes en iyi dileklerini iletmemi söylerdi diyelim. Şimdilik sizi bırakıyorum şekerim, yarın değil öbür gün, saat dörtte görüşüyoruz, düşündükçe seviniyorum, bugünlük size pırıl pırıl bir gülümseme yolluyorum."

Madam Deume odasına dönünce kendini Voltaire tarzı koltuğa bıraktı, örgüsünü eline aldı, almasıyla bırakması bir oldu, kocasına şimşek gibi bir bakış attı, adam titreyerek masum ifadesini takındı.

"Bu sabah Didi'nin halini gördün mü? Evet, benden saklamaya çalıştı ama anne kalbi aldanmaz! Ben bilirim o havanın sebebini! Çünkü hanımefendi dün onunla Mösyö Benedetti'nin büyük davetine gitmeyi reddettiler! Ah, şirinliğine doyulmuyor zat-ı alilerinin! (Ürkütücü bir kendini beğenmişlik kokan uğursuz bir çatırtıyla bir çöreği dişlerinin arasında ezdi). Bak şuraya yazıyorum, az sonra hanımefendi tenezzül edip de sofraya gelirse, şuraya yazıyorum, Emmeline Ventradour yarın değil öbür gün ikindi kahvaltısı-yemeğine gelecek dediğimde tek kelime etmeyecek, prenses hazretlerini ilgilendirmediğini anlayalım diye! (diş aralarındaki çörek kırıntılarını şapır şupur sesler eşliğinde temizleme). Bu bir yana Ventradourların kırdaki malikânesi, inan bana, bizimkinin halasının malikânesine kıyasla bambaşka bir şey, gözümüze sokmadan edemediydi hani, sırf Didiciğim faydalanamasın diye amcasına miras kaldıydı! Utanmadan yüzüme karşı bunu doğru bulduğunu da söyleyebildi üstelik! Neyse, neticede onu sevmeye mecburum, onun için dua edeceğim!"

28

Miss Wilson zil çalınca refleks olarak kararlı adımlarla içeri girdi, XVI. Louis tarzı masaya iki metre mesafede durdu. Varlığının meşruiyetine inanmış bu düzgün, tepsi gibi düz kalçalı, ellilik kadın Pears sabunu notaları karışmış ürkütücü lavanta kokuları saçarak sessizce beklemeye koyuldu, dimdik, işinin ehli, dürüst, yeşil bakışları korkusuz ve sitemsiz, adil ve budalaydı.

Adam ona ağır gelen bu bakışı, mantıktan nasiplenmiş talihlilere has o bakışı görmemek için başını öne eğip kadından müdürleri çağırmasını istedi. Kadın sade, hürmetkâr ama kişilikli bir baş hareketiyle tamam dedi, arkasını dönüp düz topuklarıyla yürüyüp gitti, hep temelsiz ama kesin kanaatlerle doluydu, Tanrı'nın gücü, kralının,

lekesiz namusunun, garantiye aldığı öbür dünyadaki hayatının, Surrey'de çoktan almış olduğu kır evinin gücü vardı arkasında, emekli olduktan sonra ömrünü tamamlayacağı yerdi orası, koyu, şekersiz iki çay arasında bahçıvan makasıyla güllerini budayarak, saygı görerek, papazın karısıyla arkadaşlık ederek, kusursuz, mutlu bir hayat süreceği bu kır evini ancak dosdoğru gökyüzüne gideceği gün terk edecekti, bekâreti ve öne uzanmış koca ayaklarıyla. Talihli kadındı, öyleydi, öyle olduğuna inanıyordu da. Solal ise bir hiçti, yapayalnız, hiçbir şeye inanmayan bir adam. Dolayısıyla sonu intihar. Ama şimdilik günlük rapor soytarılığı.

Altı müdür, rapor odasında, uzun masanın etrafına oturmuş, önlerinde not defterleriyle beklemekteydiler, sigara içerek, lüks çakmaklarını kibarca birbirlerine uzatarak, dostça şakalaşarak ve birbirlerinden nefret ederek. Jonkheer van Vries sohbete pek katılmıyordu, kendinde olduğunu varsaydığı cemiyet inceliklerinden yoksun, kaba meslektaşlarını içten içe küçümserdi. (Özellikle cemiyet hayatına dair bildikleriyle pek gurur duyardı, örneğin Broglie ya da Cholmondeley gibi görkemli isimlerin beklenmedik, gönül okşayıcı doğru telaffuzlarını ya da "duché" kelimesinin belli bir anlamda dişil kullanıldığını bilmekten. Dahası "smokinim" yerine "dinner jacket'im" diyebilmek ona nefis bir üstünlük duygusu verirdi. Böylesi zavallılıklar, ayrıca yüzü toprağa dönük ama toplumsal becerileri yüksek, evinde sık sık konuk ağırlayan bir şair-kontesle ahbap olmak, sürgündeki aptal bir kraliçenin huzuruna kabul edilebilmek, sürekli keskin bir Rus derisi kokusu saçan bu fındık gözlü zavallı adamın yaşama sebepleriydi.)

Solal içeri girince müdürler ayağa kalktı. Solal onlara baktı, tanıdı. El altından aleyhine çalışan Benedetti hariç ona sadıktılar, başka bir deyişle hakkında kötü konuşulduğunu duyduklarında ihtiyatla gülümsemekle, bazen belli belirsiz onaylamakla yetinirlerdi.

Oturmalarını rica etti, gündemde tek bir konu olduğunu söyledi, umumi kâtibin isteği üzerine kayda geçilmiş, bizzat Sir John tarafından dile getirilmiş olan bir mesele, o da "Milletler Cemiyeti'nin amaç ve idealleri doğrultusunda eylem' idi.

Müdürlerden hiçbirinin bu eylemin içeriği hakkında bir fikri yoktu, kaldı ki Sir John da onlardan iyi durumda değildi, onun da altındakilerden beklediği istediği şeyin ne olduğunu kendisine göstermeleriydi. Bununla birlikte hepsi sırayla bol bol konuştular, zira temel kural asla renk vermemek, hep işinin ehli görünmek, anlamadığını ya da bilmediğini itiraf etmekten kaçınmaktı.

Böylece meselenin ne olduğu tam olarak anlaşılamadan hararetle atılıp tutuldu. Kendilerininki hariç bütün konuşmaların uzunluğundan bunalan meslektaşları not defterlerine küçük geometrik şekiller çiziktirip sonra melankolik bir edayla üzerinden geçerken van Vries on dakika boyunca sadece sistematik değil, aynı zamanda somut bir eylem planı hazırlanmanın şart olduğunu anlattı. Ardından Benedetti temel diye nitelediği iki noktayı geliştirmek üzere araya girdi, birincisi onun mütevazı görüşüne göre bir eylem planından ziyade bir eylem programı söz konusuydu, eksiksiz bir program, aradaki ince ayrım kanaatine göre esastı, en azından o öyle değerlendiriyordu, ikincisi eylem programı özgün bir proje olarak tasarlanmalıydı, bunu söylemekten çekinmiyordu, özgün bir proje.

Diğer müdürler kafa salladılar, özgün bir projenin mutlaka gerekli olduğunu kabul ettiler. Kitabet'te özgün projeler çok sevilirdi. "Özgün"ün bir "projeye" ne kattığı pek belli değildi, ama özgün bir proje sıradan bir projeye kıyasla daha ciddi, daha net dururdu ve o güne kadar hiç kimsenin aklına bu değerli sıfatın anlam ve faydası üzerine kafa yormak gelmemişti. Zevkle, derinine inmeden özgün bir proje denirdi. Bir proje özgün diye nitelendiği an çok sevilen esrarengiz bir cazibeye kavuşur, verimli faaliyetler vaat eden bir itibar kazanırdı.

Kültür bölümünün müdürü Basset sırası gelip söz aldığında kâr amacı gütmeyen ilgili teşkilatlarla sıkı işbirliği içinde hareket etmek gerektiğini bildirdi. "Ama kartları açık oynayarak!" diye sözünü kesti planlar ve bağlantılar bölümünün müdürü Maxwell, ve Kitabet'in özgün proje üzerinde son söz hakkını koruyacağını daha baştan belirterek! Fakat dikkat, diye bağırdı Johnson, tedbirli davranmakta ve üye ülkelerle tam bir uyum içinde hareket etmekte fayda var! Bu amaçla hükümetlere bir soru formu göndermek elzemdi, eylem

programının özgün projesi ancak onların vereceği cevaplar temelinde oluşturulabilirdi. Orlando'ya kalırsa en iyisi çeşitli ülkelerin milli eğitim bakanlıklarıyla bağlantıya geçerek Milletler Cemiyeti'nin amaç ve idealleri hakkında okullarda bir konferans programı başlatmaktı.

Tekrar söz alan Basset -gerçek adı Cohen'di, Musa'nın kardeşi Harun'un soyundan gelenlerin soyadı, ama bu yüzkarası alçak Basset isminin ardına saklanmayı tercih ediyordu- "özgün proje sadece sistematik ve somut değil, aynı zamanda eşgüdümlü bir eylem programını kapsamalıdır" diye iddia etti, "çakışmaların, uzmanlar arası çatışmaların, çifte görevlendirmelerin önüne geçmek için bir taraftan Kitabet'in farklı bölümleri, diğer taraftan Kitabet'le hükümetlerarası çeşitli kurumlar arasında eşgüdüme dikkat edilmesi şarttır, öte yandan söz konusu özgün projenin nihai hedefi, ilgili hükümetlerin onayı alındıktan sonra Kitabet bünyesinde Milletler Cemiyeti'nin amaç ve ideallerini geliştirmek için bir bölümün kurulması olmalıdır". Diyeceğimi dedim, manasında gözlerini yere eğdi, konuşmasından en az bir basset köpeği olmak kadar gurur duyarak. Meslektaşları yeni bölüm fikrini destekledi, çünkü umumi kâtibin durup durup yeni bölüm kurmaya iştahının kabardığını bilirlerdi. Meccano oyuncağını bıkıp uzanmadan yapıp bozan bir çocuk misali, ihtiyar Cheyne de bir bölümü lağvedip bir diğerini ikiye bölerek, yeni bir tane tesis edip birkaç ay sonra eski yapıya geri dönmekte de bir sakınca görmeyerek güzelim kurumunu söküp söküp yeniden kurmaya bayılırdı.

Sessiz patronun karşısında parlama hevesiyle beyler hevesle işe asılıyor, Kitabet'in tuhaf diliyle "incelenmesi gereken durumlar", "sorumlulukların gerek düzenleme gerek uygulama noktasında dağılımında dikkat edilmesi gereken genel rıza", "meseleyi ele almanın farklı yolları", "uzmanlaşmış kurumların tamamlanması", "hükümetlerin işbirlikçi anlayışına çağrıda bulunarak elde edilecek kolaylıklar", "somut eylemin acil gerekliliğini alabildiğine destekleyen geçmişteki tecrübeler", "düşünülen programın faydasına dair sunulacak kanıtlar", "pratikte varolmayan zorluklar", "kısa süre önce Konsey'de yapılmış olan cesaret verici konuşmalar"dan dem vurarak

akıllarına her geleni hararetle ortaya döküyorlardı. Bu böyle sürüyor, bütün bunlar birtakım karmaşık, çelişkili önerilerle de güzelce yağlanarak akıllı olduğu için olup bitenden hiçbir şey anlamayan stenograf tarafından özenle not ediliyordu.

Derken aniden bir sessizlik çöktü. Etraf o kadar toz duman olmuştu ki konunun nereye geldiğini ya da neye karar verildiğini bilen yoktu. Maxwell klasik tembel çaresini önererek durumu kurtardı, yani "durumu inceleyecek ve akabinde Milletler Cemiyeti'nin amaç ve idealleri için sistematik ve eşgüdümlü uzun vadeli bir eylem programını kaba hatlarıyla ortaya koyacak somut önerilerle desteklenmiş bir ön-proje hazırlayıp hükümet temsilcilerinden kurulacak özel bir komisyona sunacak bir çalışma grubunun oluşturulmasını" önerdi.

Bunu akıl edemediğine ve öne çıkamadığına canı sıkılan van Vries yapılan tartışmalara ve alınmış olan kararlara dayanan bir yönlendirme notunun "oluşturulacak çalışma grubunun dikkatine, grubun çizgisini ve görev tanımını tayin etmek üzere" hazırlanmasını teklif etti. Bu beklenmedik hamlesiyle şişinerek, rakiplerden birine pis bir iş yıktığına da sevinerek Sir John'un onayına sunulmak üzere Maxwell'in acilen bu yönlendirme notunu hazırlamakla görevlendirilmesini önerdi.

"Mükemmel, hepimiz aynı fikirdeyiz" dedi Solal, tekrar dudağını ısırdı. "Maxwell, hızla yol alınız. Beyler, hepinize teşekkür ederim."

Yalnız kalınca neler olacağını düşündü. Maxwell, geçici olarak plan ve bağlantılarla görevlendirilmiş olan Mossinsohn'u çağıracak, toplantının steno notlarında yönlendirme raporu için gereken bütün öğelerin mevcut olduğunu, çalışmanın aslında hazır olduğunu, Mossinsohn'a sadece yazılanları biraz düzene sokup özetlemek kaldığını söyleyecekti. Nereden baksanız bir-iki saatlik bir iş. Bu sefer o "hızla yol alınız" diyecekti, "iş hazır, ama tedbiri elden bırakmayın, meselenin siyasi yönlerine ve milli hassasiyetlere dikkat edin, esnek olsun, hükümetlerin hoşuna gitmeyecek hiçbir şey olmasın, nüanslara dikkat ederek yazın, nüanslar, nüanslar, ve bunu bana yarın sabah erkenden getirin." Zavallı Mossinsohn fincan fincan kahveden kuvvet bularak bütün gece hızla yol alacaktı. Rapordaki tutarsızlıklar çamurunun içinden çıkamayacak, bunların esrarını çözmekten

umudu keserek nihayet altı müdür adına kendi bir karar uyduracak, beyninden eli yüzü düzgün bir yönlendirme raporu çıkaracaktı. Kısacası sahipsiz küçük bir Yahudi, ayda beş yüz franga çalışan bir geçici memur dikte edecekti kararı K.C.B. ve K.C.V.O. nişanları sahibi Sir John Cheyne'e.

"Miss Wilson, van Vries'i tekrar çağırınız."

Heybetli, sinirli, kızıl bir at görünüşlü, saçı ortadan ayrılmış mandalar idaresi müdürü hep ihtimal dahilinde olan bir azardan korkarak, peşinen suçu üstlenip boynu bükük içeri girdi. Solal ona bir yer gösterdi, başka tarafa bakarak genç Deume'den memnun olup olmadığını sordu. Van Vries hoşa gidebilecek cevabı kestirebilmek için bir öksürük krizi icat etti. Hem tembelliğinden ve sürekli geç gelmesinden, bir o kadar da edebiyata düşkünlüğüyle bilinmesinden dolayı nefret ettiği Deume tepeden inme A sınıfına terfi etmişti. Demek ki yukarıdakiler bu küçük serseriyi kolluyordu. Demek ki lehinde konuşmak lazımdı.

"Çok memnunum. Mükemmel bir memur, dakik, girişken, etrafıyla ilişkileri de çok iyi."

"Ona ara sıra dışarıda bir görev verin."

"Tam da bugün aklımdan geçmişti" diye anında bir yalan kıvırdı van Vries. "Onu ilgili kurumlarla ilişkiye geçmek üzere Paris'e ve Londra'ya göndermeyi etmeyi düşünüyordum. Güvene dayalı bir işbirliği havası oluşturmak için hiçbir şey şahsi temasın yerini tutmaz. Hem ayrıca yerinde çok daha kolay tedarik edilebilecek belgeler getirebilir bize. Hatta size daha sonra özellikle nazik durumdaki iki bölgeye göndermeyi teklif edecektim, Suriye ile Filistin'i kast ediyorum."

Diyeceğini dedikten sonra saygıyla öksürdü, sadık bakışlarla bekledi. Solal onay verdi, van Vries işi kazasız belasız atlattığı için etekleri zil çalarak gitti. Koridorda yürürken başı dikilmiş, yine mühim insan olmuştu. Deume'u iki ay, yok, üç aylığına başından atması çok iyi olmuştu. Çok gayretli bir adam olan geçici memur Mossinsohn onun yerini alır, daha da iyi olurdu.

29

"Evet dostum, aferin, gerçekten iyi iş çıkardın" dedi pantolonunu düğmelerken, en sevdiği klozetin günahları alıp götüren sesinin arasında. "Tebrikler monşer" diye ekledi, birdenbire sabahın güzel çimlerinin arasında görevini yerine getirmiş neşeli bir köpek gibi çamurlarda yuvarlanmak, koşmak arzusuyla dolarak çıktı.

Koridorda şimdi ne yapabilirim, diye sordu kendine. Günlük kakodilat iğnesi revirde vurulmuş, sabah kahvesi içilmişti, besbelli artık çalışmaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı. Danimarkalı hemşire bir içim suydu. Sadece çalışmak, sadece çalışmak, diye şarkı söyleyerek odasının kapısını itti. Masasına geçer geçmez gazeteyi açtı, bir önceki gün seçilmiş olan yeni papanın iyilik akan çehresine baktı.

"Şu işe bak, bir nevi terfi ha?" dedi papa hazretlerine. "Bana da aynısı oldu da."

Gazeteyi katladı, A sınıfı memur odasına hayranlıkla baktı, ayaklarını yumuşaklığını hissetmek için İran halısına sürterek, gözleriyle anahtarlı camlı dolabı okşayarak, bugüne bugün anahtarlı bir dolaptı bu, içini kütüphaneden ödünç aldığı, gereksiz ama ciltli, şık duran güzel kitaplarla doldurmuştu.

"Geri isterlerse havalarını alsınlar, hep ihtiyacım oluyor derim! Bu iş yerinde kendini korumayı bileceksin!"

Vücut direncini artıran bedava kakodilatın verdiği sevinç ve saat gibi çalışan sindirim sisteminin verdiği neşeyle masada duran karısına ait büyük fotoğrafın hafifçe yerini değiştirdi, kendine de bir aferin dedi. Böyle döndürünce fotoğraftan sırf kendisi yararlanmış olmayacaktı. Deri koltuğu işaret edeceği bütün B sınıfı mensupları onu görecek, hayran kalacaktı. Fotoğraf eski gümüş çerçevenin içinde pek bir asil duruyordu, hafif dekolte, güzel bir kadın. Onun karısıydı, var mı ötesi, istediği kadar ona dokunma hakkına sahipti kendisi. Burun deliklerini başparmağıyla işaret parmağı arasında sıkıştırarak, "Kuvak, kuvak, kuvak" dedi genizden. Bu fotoğrafı iyi akıl etmişti, yüksek memur havası veriyordu. Keşke çocukları olsaydı. İyi giyimli sevimli küçük bir kız çocuğu resmi kallavi bir servis şefi havası verirdi. Neyse, yapacak bir şey yok. Her halükârda A sınıfına geçtiğinden beri masasını adamakıllı güzel donatmıştı. Duvarda asılı soyut tablo onu sanatsal bir atmosfere ihtiyaç duyan kültürlü bir memur gibi gösteriyordu. Yine eski gümüşten şu çekmece de iyi fikirdi, ağır duruyordu.

"Açıyorum, saygıyla bir bilgi sormaya gelmiş olan bir B mensubuna doğru itiyorum. Carvalho sigarası? Hernandez? Fakat asıl dudak uçuklatacak şey U.K.M.'nin imzalı bir fotoğrafı olurdu. Adrien Deumee, içten duygularla. Hatta dostlukla. Dostlukla çok şık dururdu. Gelip okuduğu zaman Veve'deki o surat! Evet, ama U.K.M.'yi henüz iyi tanımıyorum. Dikkat et dostum, pot kırma, sabırsız olma, bekle! İmzalı fotoğraf şahsi ilişkilerimizin gelişmesine bağlı. Demek yarın akşam, sekiz Haziran cuma, Ritz'de yemektesin dostum ha, U.K.M.'nin yerinde! Ben gıcır gıcır smokinle, Ariane gece elbisesiyle! Evet cancağızım, Milletler Cemiyeti umumi kâtip muavinin mekânında akşam

yemeği! Veve'ye söyleyecektim, dilimin ucuna kadar geldi, irademi sonuna kadar zorladım kendimi tutmak için! Yo monşer, U.K.M.'yle hakikaten samimiyet geliştirene kadar bekleyelim. Tamamdır, sağlam bir konuma gelene kadar Veve'ye tek kelime etmiyoruz. Ariane'a yazdığı mektup gayet adaba uygundu. Çevrenizdekilere özürlerimi kabul ettiriniz. Lafı iyi çevirmiş, ha? Hem ayrıca ona saygılarını da sunmuş. Şaka bir yana hayatımda epey yol aldım. "Kuvak kuvak kuvak" dedi yine genizden. Yarın akşam her şey yolunda giderse derhal bir kokteyl tertipleyip onu çağırıyorum. Ya da yok, iyisi mi akşam yemeği, hazır babacıkla annecik yarın akşamdan itibaren yoklar, en az iki ay. Aslında geçen akşam gelememiş olması hayırlı oldu. Akşam yemeğine davet ederiz, kesinlikle! Davetine cevap vermiş olurum canım. O, Ariane ve ben, aramızdan su sızmıyor. Beyaz eldivenli metrdotel. Kuvak kuvak kuvak. Ama şu an önemli olan yarın akşam iyi bir izlenim bırakmak. Maxitone'u bir saat önceden almak gerek, saat yedide, evet, zımba gibi olmak için. Bendeniz kültürlü ama esprili, eğlenceli. Gülerse, ilgilenirse zafer benim demektir. Dikkat, tam vaktinde gitmek gerek! Şakası olur mu? Mektubunda saat sekiz demiş. Demek ki tam saat sekizde, yarın, A mensubu Bay Deume, güzel eşleriyle birlikte teşrifleri. Tanrı'ya şükür bizimkinin keyfi yerinde. Aslında şeyden beri, kesinlikle. Kadınlara bu lazım. Bütün bunlar harika dostum, ama parlamalı, ilgisini çekmelisin. Demek ki yarın öğleden sonra Mozart, Vermeer, Proust hakkında ne yazıldıysa eve götürüyorsun, saat on dörtten on sekize kadar hepsinin altını üstüne getiriyorsun, adı geçenler hakkında belgelere dayalı orijinal görüşler edinmek, derin bilgilerinle beyefendiyi biraz şaşırtmak için. Önemli olan bana bakarken birden merakla: hiç de fena değilmiş şu Deume, ilişkiyi geliştirelim Deume'le, demesi. Picasso sergisini görüp görmediğini sormayı unutmamalı, bildiklerimi satmaya vesile olur. (Kıkırdadı. Picasso hakkındaki makaleden üç havalı cümle ezberleme fikri hiç fena olmamıştı. Adama feleğini şaşırtırdı bu cümleler.) Ama sanki düşüne düşüne konuşuyormuşum gibi ağırdan almalı, sanki cümleler bana aitmiş gibi. Tanrım, ya Picasso'yu sevmiyorsa? O zaman üç cümleyle batarız! Önce zemini yoklamalı, Picasso'yu sevip sevmediğine bakmalı, evet, tamam. Göreceksin, yolunda gidecek. Yani seçkin bir sohbet, laf arasına her ne ka-

darlar, açıklık getirmeler, durumumuzun sorumluluğunu üstlenmeler sıkıştırmalı. Dahası beni kültürlü, üstüne esprili gösterecek bütün diğer sohbet konularını da liste yapmalı. Derin, ama eğlenceli düşünceler. Evet, tamam, onu güldürelim, ama zarif çıkışlarla. Gülerse arkadaş olduk demektir! Bu durumda imzalı portre ve danışmanlığa terfi ufukta göründü demektir! Çünkü A sınıfında küflenmeye niyetim olmadığını takdir edersin monşer. Tanrım, Petresco danışmanlığa zıplamışken A sınıfı bana batmaya başladı. Şaşılacak bir şey yok tabii, masasının üstünde sefiri Titulesco'nun resmi var. Adam kayırmacılık çok çirkin bir şey. Namussuzun teki şu Petresco. Bu kurumda daha neler göreceğiz. Evet dostum, danışmanlık dedim, hem de acilen! Ama bütün bunlar için azizim, beyefendinin takdiri ve dostluğu lazım. Demek ki saygısını, üstüne de dostluğunu kazanacaksın. Sohbet konularını kâğıda yazarsan aklına getiremediğinde bakması kolay olur. Hiç belli etmeden, masa altında çabucak bir göz atarsın. Sakin ol monşer, parlayacağım, hem ayrıca birinci sınıf duran bir Arianeımız var, beyefendi deli gibi hoşlanıyor ondan. Hayır, Maxiton olmaz, kötü yapabilir, sadece viski, ilk on dakika cesaret versin diye. İmzalı büyük fotoğrafı şuraya, masamın üzerine koyarım, beni Veve'den korur. Yemekte terfiden bahsetmemeli, ima bile etmemeli, haneme iyi yazılır. Çıkarsız olmak çıkarımadır. Dinle dostum, bu kadar gevezelik yeter. Laf aramızda bu sabah elin hiçbir işe değmedi."

Pişmanlıklar içinde küçük kaçak topacını hülyalı bir ifadeyle evirip çevirerek, sonra kırmızı akik bilyelerini birbirine çarparak, sonra zımbasını ağır çekimde çalıştırıp keder bulutlarını dağıtarak, ruhundaki miskinliğin azabı yüzünden hiçbir zevk de almaksızın kendine mazeretler aradı. Diyecek bir şey yoktu, perşembe günleri çalışmak iç karartıcıydı. Niye olacak, perşembe esasen hafta sonu demekti, önünde fazla zaman kalmamış oluyordu, bu da insanın hevesini kaçırıyordu. Neyse, önünde daha koca bir saat vardı, ne olursa olsun yediği ekmeğin hakkını vermeliydi, mesleki vicdan meselesi. Bilyelerini, topacını, yine gizli hazinelerinden ve tatlı bir oyalanma aracı olan iki mıknatısın yanma koyduktan sonra Kamerun dosyasını açtı.

"Ey emek, dünyanın mukaddes kanunu, esrarın tamama erecek" dedi gösterişle, dolmakaleminin kapağını açarken.

Gelgelelim telefon çaldı. Sinirinden bir küfür savurdu, dolmakalemin kapağını kapadı. Tanrım, bu iş yerinde insan bir saniye rahat kalamıyordu! Ahizeyi kaptı, kibirli bir tonda ismini söyledi. Arayan van Vries'di. "Tamam beyefendi" dedi usulca, "geliyorum." Al işte, tam keyfi yerine gelmiş, hızını almıştı ki rahatsız ediyorlardı! Sakin kafa çalışmak mümkün değil! Hakikaten ne berbat bir iş yeri burası!

"Kalkın ayağa yeryüzünün lanetlileri" diye mırıldanarak ayaklandı.

Bu Veve yine benden ne istiyor, diye geçirdi aklından koridorda. Fırça mı çekecekti? Durdu, ceketinin düğmelerini çözdü, kafasının tepesini kaşıdı. Veve kesin onu Kanakis'le kafeteryaya giderken görmüştü. Aman, umurundaydı sanki! Değil mi ki yarın akşam U.K.M.'nin mekânına yemeğe gidiyordu! Ceketinin düğmelerini tekrar ilikledi, eteklerini hırsla çekiştirdi. Hem bugüne bugün A sınıfı memurdu. Ama şefinin odasının önüne vardığında kapıyı usulca çaldı, içeri bir B suratıyla girdi.

"Oturunuz" dedi van Vries başını kaldırmadan, yazı yazmayı da kesmeden, sadece şöyle bir yan bakıp.

Onun her zamanki oyunuydu bu, itibarını pekiştirmek, hafif sadizmini tatmin etmek, üstlerinin ona çektirdiklerinin hıncını altındakilerden çıkarmak peşindeydi. Dahası bu tehlikesiz küstahlık hayatta ilerleyememiş olmasının acısını da hafifletiyordu. (Ah, hariciyeci olabilmiş olsa Broglielerle, Cholmondeleylerle hiç zahmete girmeden, zorlanmadan, kendi doğallığında nasıl rahat görüşürdü!) Bundan ötürü bölümünde çalışanlardan birini çağırdığında, bir dosyadaki acil bir belgeyle ilgili bir raporu bitirmek bahanesiyle emrindekini karakterine ya da bağlantılarına göre az ya da çok bekletmeyi eğlence bellemişti. (Van Vries'in raporları diğer müdürler için bir hayranlık sebebi, onunla çalışanlar içinse bir kâbustu. Hiçbir şey söylememe sanatının ustası olmuştu artık. Patolojik bir temkinlilikten mustarip bu memur anlamlı görünen, ama dikkatle tekrar okunduğunda hiçbir anlam taşımayan, dolayısıyla ona sorumluluk yüklemeyen düzinelerce cümleyi art arda sıralayabilirdi. Sayfalar boyunca hiçbir şey söylememeyi becerebilmek bu ahmağın yeteneğiydi.)

O sabah esrarengiz bir şekilde kendi tabiriyle yüksek çevrelerin teveccühüne mazhar olmuş olan bu entrikacı bozuntusunu fazla

bekletmemeyi ihtiyaten uygun buldu. Kalemini bıraktı, kocaman hasta gözlerini kaldırdı, altındakilerden birinin tepeden inme terfi ettiğini görmek gibi bir aşağılanmayı ona yaşatan bu serseriyi dostça bir gülümsemeyle selamladı, haberi bile olmamıştı terfiden, önceden fikrini sorup görüntüyü bile kurtarmamışlardı.

"Nasıl gidiyor Deume?"

Adrien, "İyi gidiyor" diye karşılık verdi ve bu girizgâhla içi rahatlayarak koltuğuna daha rahat yayıldı, tam o sırada açılan kapıda bir garson kız tekerlekli bir sehpayla belirdi. Van Vries bir fincan çay teklif edince teşekkür etti. Fakat şefinin bu nezaketi, sadece müdürlerin faydalanabildiği çaydanlığın verdiği üzüntüyü hafifletmedi, bölüm mensuplarının sadece bir fincana hakkı vardı. Konuyu hemen o gün Castro ve diğer bazı A mensuplarıyla tartışmaya karar verdi. Evet, levazım servisine A'lardan toplu bir nota, bu skandala bir son vermek ve çaydanlık imtiyazına sahip olmak için, gerekirse müdürlerinki kadar güzel olmasın ama bir çaydanlıkları olsun, Tanrım! Hem nota vesilesiyle henüz tanımadığı, eve davet edebileceği A'larla tanışmış da olurdu.

Garson ikinci bir fincanla geri geldi, çayı koydu ve çıkıp gitti. Van Vries bunun üzerine tebaasına hiç alışılmadık şekilde komik bir şey söyledi, bu da emrindeki adamı dev bir kahkahayla saygı duruşuna sevk etti. (Adrien Deume genellikle iri iri gülerdi, ama karşısında kimin olduğuna göre farklı sebeplerle. Hiyerarşik olarak ondan yukarıda biri varsa bastıramadığı, coşkun bir gülüşle şakadan ne kadar keyif aldığını kendince kanıtlamaya çalışırdı. Onunla eşit konumda biri varsa gürültülü kahkahadan maksat herkesle iyi geçinen, içi dışı bir, dost canlısı, iyi bir adam olarak tanınmaktı. Kadınlarla, özellikle kendi kadınıyla beraberken bir anda şen bir kahkaha patlatarak insanüstü bir güce sahip, maço bir adam gibi görünmeye çalışırdı.) Yukarıdakilerin kol kanat gerdiği birini her daim idare etmek gerektiğinden şakalaşarak dostça bir atmosfer yaratmış olan van Vries koltuğunu arkaya yatırıp ayaklarını masaya uzattı, ellerini de ensesinde bağlayıp keyfi çok yerinde bir şef havasına büründü, altındakiler kendi aralarında "Mısırlı dansöz pozu" derlerdi buna.

"Size bir görev emanet etmeye karar verdim" diye üst perdeden söze girdi, özgüvenini yerine getirecek şekilde. (Bir an durup düşün-

dü. Umumi kâtip muaviniyle konuşmasından bahsetse miydi? Sonuç olarak hayır. Şu Deume denen adam o kadar tepeden birinin bu işe ön ayak olduğunu öğrenirse kendini iyice bir şey sanır, kolay kolay söz dinlemez olurdu. Dahası kendi kararlarını kendi veren bir şef olarak itibarını korumalıydı. Bununla birlikte ihtiyaten, zira her şey eninde sonunda açığa çıkardı, asgari miktarda bir gerçeklik de ekledi:) Üst idareye açtım konuyu. (Büyük keyif veren bu kelimelerin tadını çıkarmak için bir mola.) Üst idare onayladı. Sizi Paris'e ve Londra'ya gönderiyorum. Düşünüyorum da Brüksel'e de gidersiniz hatta, Belçika mandaları sizin yetkinizde olmasa bile. Tabiiyetiniz temaslarınızda kolaylık sağlar. Suriye ve Filistin'de derinlemesine araştırmalarla bitirirsiniz, manda altındaki en nazik topraklarımız. Görev on iki haftayı aşmamalı, beklenmedik durumlar hariç, o halde prosedüre göre vakitlice uzatma almak size düşüyor. İşiniz resmi olarak gerek üç başkentteki yetkili kurumlardan, gerekse Suriye ve Filistin yüksek komiserliklerinden bölümümüze faydalı olacak bütün belgeleri toplamak, tabii bir yandan da, ki bu da görevinizin resmi olmayan, ama bir o kadar önemli kısmı oluyor, bu kurumların ve yüksek komiserliklerin idari kadrosuyla güvene dayalı işbirliği için şahsi, dostça ilişkiler geliştirmek. Uygun bir dille bahsedeceğiniz şeyler arasında..."

Vesaire, van Vries boşlukta siyaseten atıp tutmaya devam ediyor, Deume'e bir sürü başka şeyin yanı sıra yetkili milli otoritelerin meşru şüphelerini hafifletmesini, Milletler Cemiyeti Kitabeti'nin onların tek kelimeyle medeniyet götürmek anlamına gelen, cömertlik olduğu kadar zorluk da içeren vasilik rollerini ne büyük bir ilgiyle takip ettiğine inandırmasını, özellikle bütün soruları nüanslı bir anlayışla, daima dikkat edilmesi gereken engellenemez siyasi olayları hesaba katarak ele almasını söylüyordu.

"Nüans, monşer Deume, nüans, daima nüans."

On beş dakika sonra görev emri Adrien'e usulünce teslim edildikten sonra van Vries kendi deyimiyle talimatlarına ya da briefing'ine son verip ayağa kalktı. Gülümseyerek, dostça el sıkarak sevgili Deume'e iyi yolculuklar ve başarılar diledi, içten içe döndüğünde elbet bir gün onu tekrar köşeye sıkıştırmaya ahdederek.

30

"Sevgilim, telefona çıkman ne büyük saadet, çıkmışsındır diye korkuyordum! Sevgilim, idari hayatımda bir dönüm noktası! On iki haftalık bir görev! Maharet isteyen siyasi bir görev! İşin zor tarafı yarın akşam hemen yola çıkmam gerekiyor! İtiraz etmeye cesaret edemedim, nasıl edeyim, kariyerim açısından öyle büyük bir şans ki. Bu çapta bir görev, düşünebiliyor musun, sicilimde olursa gelecekte bana yeni bir unvan demektir, ne demek istediğimi anlıyorsun, neyse evde tekrar konuşuruz. Kısacası yarın akşam Paris'e doğru yola çıkıyorum, ama gece on iki ellide, yani haliyle S.S. denen kişiyle, Suzanne'ın S'si, yemek iptal olmuyor. Ritz'den on iki otuzda yola çıksam yeter, gar oraya iki adım. Görev emrimi aldım bile. Vé'nin, Mös-

yö van Vries'in haber vermiş olduğu seyahat hizmetlerimize de gittim. Hakikaten müthişler! Birinci sınıf yataklı vagon, yani tek kişilik kompartıman ayırtılmış bile! George V otelinde de daire tutmuşlar, banyosu, siyasi, pardon şahsi tuvaleti içinde. George V'ten daha iyisi yokmuş, süper lüksmüş, dört yüz dokuz odası varmış, Michelin rehberine baktım. Şu işe bak, Mösyö van Vries yarın izin yapmama da olur dedi, bütün hazırlıklarımı tamamlayabileyim diye. Neyse ki valizler için dosya yapmışım, hatırladın mı, göstermiştim sana, seyahatin süresine göre yanıma alacağım her şey için fişlerim var. Ayrıca çok şükür Yakındoğu için özel aşı da gerekmiyor. Tek yapmam gereken yarın öğleden sonra Saray'a uğrayıp resmi tanıtma mektuplarımı almak, düşünebiliyor musun, Sir John imzalamış, bir de Cook acentesinden biletlerimi. Ve last but not least, bizim mali işlerin acilen Crédit Suisse'e ısmarladığı kredi mektubumu. Ah, hayatım, söyleyeceğim bir şey daha var, ama leb demeden leblebiyi anlamaya çalış, dinle beni, kendi öyle dese de malum şahsın bu çapta bir şeye ön ayak olduğunu sanmıyorum, anladın mı kimi kastettiğimi, alfabenin son harflerinden biri. Bence bu iş çok çok çok yukarıdan geldi. Bana kalırsa asıl kaynak Suzanne, hani yarın akşam yemek yiyeceğimiz Suzanne. Neyse, tekrar konuşuruz. Bu arada en önemlisini atladım. Sanırım özel dairesinde yemek yiyeceğiz. Niye olduğunu söyleyeyim. Yarın akşamki yemeği sır olarak kalmak kaydıyla çıtlattığım, adı K ile başlayan güvenilir bir kaynaktan öğrendiğime göre Ritz'de tam tekmil bir dairede kalıyormuş, tam tekmil derken sırf yatak odası ve tabii banyo değil, ayrıca salonu ve yemek odası varmış! Yemek odası diyorum, her hafta nasıl bir hesap ödüyordur, aklın alıyor mu! Öte yandan Annam'lı bir hizmetkârı varmış, otelden değil, özel oda uşağı canım. Bence uşağın da otelde odası vardır, ama bu noktada bilgi veremediler. Kısacası bu iki bilgi bir araya geldiğinde, yemek odası ile özel oda uşağı yani, yemeği dairesinde yiyeceğimiz neredeyse kesin geliyor bana. Neyse, yarın akşam göreceğiz. Söyle sevgilim, iyi misin? Güzel, iyi. Her halükârda bu akşam erken yat ki yarın tam formda olasın. Söylesene, benimle birlikte göreve gelmek istemez miydin? Paris, Londra, Brüksel! Suriye, Filistin, egzotik ortam! Harcırahlarla ve yol tazminatlarıyla neredeyse hiç ek

masraf yapmadan halledebiliriz. Hayır mı? Peki peki, nasıl istersen, tabii çok hoşuma giderdi, ama nasıl istersen öyle olsun. Neyse, şimdi gideyim çünkü beni bekleyen dağlar kadar iş var, bu da demek oluyor ki öğlen yemeğini burada yerim, ama erkenden gelip eşya toplamaya girişirim bugünden, Mösyö van Vries bu öğleden sonra elimdeki işleri bitirir bitirmez çıkmama onay verdi. Öyleyse görüşmek üzere sevgilim."

Telefonu kapadı, çocuksu bir ifadeyle gülümsedi. Vay canına, bir süredir amma ballıydı, pezevenk şansı derlerdi buna. Yedi gündür A sınıfı mensubuydu, yarın akşam U.K.M. ile yemek, saat on iki ellide görev için hareket!

"Birinci sınıf yataklı vagonumda smokinimi çıkarıp kırışmasın diye dolap-valizime yerleştirir, pijamamı giyer, mis gibi yatağın içine süzülürüm! Dikkatini çekerim, tek kişilik kompartıman dostum! Sefilin teki değiliz ya! Hayatın kralıyım ben!"

Cep aynasında hayatın kralına baktı, sevgiyle yüzünü gözünü oynattı, sen sevgili Adrien'sin dedi ona, tam bir haydut, birinci sınıf bir başarı kumkuması! Tek sorun onsuz geçecek on iki haftaydı. Akşam otele döndüğünde onu göremeyecek miydi yani? Neyse, üç ay göz açıp kapayana dek geçerdi. Hem bu gidişin bir de dönüşü vardı, Ariane kollarında, kendisi itibarlı, güneşten yanmış, şanlı şerefli bir müzakereci! Şimdilik Paris'teki ilk gecesinde, yani yarın değil öbür gün, George V otelinde saat akşam sekizde bir polisiye romanla yatağa yapışacak, kendine muhteşem bir akşam yemeği ısmarlayacaktı, sırf sevdiği şeyler, Vire sucuğuyla zengin bir başlangıç, sonra doldurulmuş ya da sadece ızgara edilmiş domuz bacağı, ikisi de gayet güzel olurdu, yanında kremalı püre ve hardal sosu, daha bir yığın güzel şey, bir de kaliteli bir şarap, menüden belli olurdu, kapanış olarak da koca bir meyveli pasta, hepsi yatağa servis edilecek, özel sehpalar vardı bunun için ve bütün bunların tadını polisiye roman okurken çıkaracaktı! Lüküs hayat! Kalktı, görevini daha derinden hissetmek için iki kez olduğu yerde döndü.

"Şimdi gidip karnımızı doyuralım, açlıktan ölüyorum. Hadi, gel."

Koridorda mutluluğun, dünyanın efendisi olmanın hafifliğiyle uzun adımlarla ilerlemeye koyuldu. Hey Tanrım, büyükbaşlardan

biri seni tepeden inme A sınıfına tayin ediyorsa, üstelik durup dururken akşam yemeğine davet ediyorsa lafı kıvırmaya hiç lüzum yok, bu basbayağı birbirinize kanınız ısındı demekti. Birden kendini ertesi akşamki lüks masada, U.K.M.'nin solunda otururken gördü, kendini parlak ve cazip gördü, teklifsizce sigara içerken, Proust ve Vermeer hakkında yumurtladığı her şeye şaşıp kalan patronunun hayranlığını kazanmış olarak. Kim bilir, belki gün gelir ona sevgili dostum, hatta Solal derdi, sadece Solal, iyisinden bir kadeh şampanya ile koca bir puro eşliğinde. Söylesenize Solal. Veve kimin umurundaydı! Veve U.K.M. ile yemek yemiyordu ki! Edebiyatı da umursayan yoktu sonuçta! George V otelinde, özel tuvaletli odada göreve çıkmış bir diplomat olmak çok daha şıktı!

Lokantada göreve gideceğini meslektaşlarına heyecandan titreyen dudaklarla, sakin sakin ilan etmeye çalıştı, birileriyle el sıkıştı. Monoton işleriyle küçücük odalarına tıkılıp kalacak bu zavallılara karşı dostça duygularla doluydu, kendi payına ise yataklı vagonlar, saraylar, nüfuzlu şahsiyetlerle kallavi yemeklerden ibaret lüks hayat! Soru geldiğinde ketum bir tonda sadece bilgi edinme amaçlı bir seyahat olduğunu söyledi, ama daha fazla izahat vermeden, gizli bir göreve gittiği havasını uyandıracak şekilde. Bu konu tükenince hevesle gündemdeki meseleye daldı, yani kendi ülkesinde harbiye nazırlığına getirilmiş olan silahsızlanma bölümünün müdürünün yerine kimin geçeceği bahsine. Odasına dönünce görevini kutlamak için satın aldığı pahalı puroyu yaktı, geniş bir hareketle muzaffer bir nefes çekti, bir taahhütlü belgeyle uğraşacak kafada olmadığına karar verdi, basit rutin bir iş, bir müzakereciye yakışmaz. Kurtulalım gitsin! Bir eylem adamı havasına girmek için purosunu çiğneyerek Kamerun dosyasını aldı ve iç yazışma kâğıdına şöyle yazdı: "M. Le Gandec. İşleme konulmak üzere ltf, A.D." Mükemmel. Saat kaç? İki kırk. Gitmek için henüz erkendi tabii. Ah, ve ayrıca vay canına, hazırlanacak valizleri vardı ve hay Allah, yarın akşam U.K.M. ile yemek yiyordu!

"Hadi, hop, kaçıyoruz!"

Masasının çekmecelerini kilitledi, topuzlarından çekerek kapandıklarından emin oldu, sırayla cüzzamhane ile mezarlığa daha kuv-

vetli asıldı. Ardından zihnine iyice kazımak, üç aylık görevi boyunca kafasına takmamak, kendini iyice ikna etmek için yüksek sesle: kapalı, sımsıkı kapalı, aşağıda imzası olan bizler tarafından görüldü, tespit edildi, onaylandı. Saçını başını tekrar düzeltip fırçaladı, fötr şapkasını da kabadayı usulü yan taktı. Öğleden sonra saat iki kırk beşte sıvışmak çok şık duruyordu, göreve gönderilmeyenler, yerleşik forsalar ise dosyaların tepesinde ter dökecekti! Son bir kez masasına göz attı. Hey Tanrım, şu İngilizlerin raporu vardı!

"Sen sıktın ama" dedi rapora.

Ne yapmalı? Yorumlanmak üzere bunu da Le Gandec'e mi gönderseydi? Bu kadarı ağır olurdu, düşman edinirdi kendine. İyi ama dışarıda pırıl pırıl bir hava varken tekrar yerine oturup, odaya kapanıp yüzlerce sayfayı yalayıp yutacak mıydı? Oturmaya zahmet bile etmeden dosyaya eğildi, raporun üstüne "Mösyö van Vries" diye yazdı. "Bu önemli belgeyi büyük bir ilgiyle okudum. Filistin'deki durumu eksiksiz ve tatmin edici bir şekilde aktarıyor. Sonuç olarak Mandalar Daimi Komisyonu tarafından tamamının onaylanabileceği kanaatindeyim. A.D."

İngilizlerin raporunun olduğu dosyayı pis kokulu bir kelimeyle beraber giden evrak kutusuna fırlattı, koca bastonu kolunun altında, görev sahibi, mağrur bakışlı, eksiksiz bir mutluluğa gark olmuş, ilik-lerine kadar bir cemiyet insanıydı, himaye edilen, aidiyetlere boğulmuş ve ölmekte olduğunu bilmeyen özgür bir adam.

31

Ufak tefek, toparlak, çocuksu dudaklı, gaga burunlu, gözlerinin feri sönmüş ihtiyar Madam Ventradour, kapıyı açmış olan Ariane'ın buyur ettiği salona girer girmez sevgili Antoinette'e koştu, kucakladı, sonra Mösyö Deume'ün elini üstün körü, heybetli bulduğu genç Adrien'in elini kuvvetle sıktı. Oturunca ilk iş balenli bir göğüslüğü olan taş işlemeli bluzunu düzeltti, soluklandı, geciktiği için özür diledi ve gününü altüst etmiş olan korkunç serüvenlerini anlattı.

Önce bu sabah, saat tam dokuzda kol saati durmuş, bu yüzden alışık olmadığı yedek saatine tornistan etmek zorunda kalmıştı. Sonra her cuma saat tam on birde gelen sevgili Jeanne Replat, çünkü

yemeğe oturmadan önce birlikte en az yarım saat birlikte tefekkür ederlerdi, evet, sevgili Jeanne Replat ömründe ilk kez geç gelmişti, oh, hata onda değildi, ama yine de korkunç geç kalmıştı, saat on ikiyi on geçe gelmiş, tefekkür ancak saat on ikiyi çeyrek geçe başlayabilmiş, sadece on dakika sürebilmişti, bu yüzden hevesi kursağında kalmış, sinirleri altüst olmuştu. Arkasından haliyle her zamanki gibi on iki yerine on iki otuzda sofraya oturmuşlardı, daha doğrusu tam olarak on iki yirmi sekizde, olan fırında patatese olmuş, patatesler kuruyup taşa dönmüştü. Kısacası her zamanki gibi saat birde öğlen uykusuna yatacağına ancak bir otuz beşte gitmiş, iyice allak bullak olmuş, hakikaten ipin ucunu kaçırmış, saat hesabı şaştığı için planlarını takip edemez olmuştu. Yetmiyormuş gibi gedikli fırıncısı daima salı ve cuma sabahları teslim ettiği grisinilerini bu sefer getirmemiş, bu nedenle en yakın fırına adam yollayıp grisini aldırmak zorunda kalmış, tadını da çok yadırgamıştı. Bunun üzerine öğlen uykusundan kalkınca sorunu çözmek için bizzat fırıncısından izahat istemeye gitmişti, gelgelelim fırıncı yerinde değildi, fırındaki küçük hanım da bir açıklama yapamayınca mecburen patronun dönmesini beklemişti. Neyse, sonunda mesele anlaşılmıştı, bir yabancı, dudakları boyalı bir Fransız olan yeni tezgâhtarın başının altından çıkmıştı her şey, hak ettiği sıkı azarı gözünün önünde yemişti.

"Antoinette, gecikmemi affettiniz mi sahiden?"

"Daha neler Emmeline, geç gelmediniz ki."

"Yo yo, hayatım, geciktiğimi gayet iyi biliyorum. Söz verdiğim gibi saat dört yerine dört kırkta geldim. Sözümü tutamadım, bu yüzden utanç içindeyim. Gerçi haberiniz vardır, şu sıralar oda hizmetçim Bern'li bir ufaklık, feleğimi şaşırttı bana."

İnsan Madam Ventradour'u dinlerken sanki etrafında cücelerden oluşan bir hizmetkâr takımı varmış gibi hisseder, çalıştırdığı bütün oda hizmetçilerinin hepsi şaşmaz bir şekilde ufaklık sıfatıyla anılırdı. Madam Deume onunla dikiş toplantısında tanıştığından beri Madam Ventradour'un sırasıyla ufak bir İspanyol'u, ufak bir İtalyan'ı, ufak bir Vaud'lusu, ufak bir Argovie'lisi, gecikmesinden dolayı içlerinde en suçlusu olarak da ufak bir Bern'lisi olmuştu. Bu sonuncunun suçlarını sayıp dökmesi bittikten sonra küçük çantasından

bir parça İngiliz tuzu çıkarıp içine çekti. Ah, bu hizmetçiler yok mu, hasta edeceklerdi onu!

"Dinle cicim" dedi Madam Deume asaletle Adriene dönerek, "sevgili Emmeline seni hoş görür, olup bitenleri anlatırım ona, ama sanırım karınla kalkmanız gerekiyor şimdi. Eşyan toplanacak, ikiniz de giyineceksiniz, ucu ucuna yetişirsiniz. Size açıklayacağım hayatım."

Adrien Madam Ventradour'un kalbini titretmek için elini öptükten sonra herkesle vedalaştı. Mösyö Deume'e sarıldı, sonra da Madam Deume'e, kadın gevşek gövdesine bastırdı onu, mümkün olduğu kadar yazmasını rica etti. "Kısacık da olsa yaz, anneciğin Didiciğin işinin yolunda gittiğini bilsin." Ariane iki kadından ve küçümen babadan müsaade istedi, baba geliniyle bir sırrı paylaştığı için heyecan içindeydi. Evet, onunla kucaklaşmışlardı! Hatta gelini ona bir resmini vermiş, kendine saklamasını, başka kimseye göstermemesini tembihlemişti! O bu hatıraya gülümserken genç çift çıkmış, Madam Deume sevgili Emmeline'e Adrien'in bu akşam karısıyla birlikte önemli birine bir "gala yemeğine" davetli olduğunu anlatmaya başlamıştı, hemen bu akşam "diplomatik bir görevle, birtakım önemli şahsiyetlerle bazı meseleleri tartışmak üzere" yola çıkacaktı.

"Şimdi şekerim, size tuhaf gelmezse sofraya geçelim. Oh, önümüzde daha çok vakit var, biliyorum, trenimiz yedi kırk beşte kalkacak, ama ikindi-yemeğine razı olduğunuz için ikindi kahvaltımı atladım ve karnımın açlıktan zil çaldığını söylemeliyim. Hem yemeği erken yersek Hippolyte son işleri hallederken kadın kadına çene çalacak bol vaktimiz olur. Saat daha yeni beş oldu, taksiyi yedi on beşe istedik. Güzel bir sohbet için iki saatimiz var."

"Fakat arabam burada hayatım, şoförüme sizi gara bırakmasını söyleyebilirim, yolumdan çevirmiş de olmazsınız, nasıl olsa oradan geçiyorum. Sadece valizleriniz koltuklarımın döşemesini yıpratabilir tabii, ama olsun, kabulümdür. Belki fedakârlığım beni mutlu bile edebilir, en azından kendimi zorlarım."

"Teşekkür ederim hayatım, bütün kalbimle teşekkür ederim, ama kendimi affedemem, hem arabanız o kadar eski ki belki hepimizin ağırlığını çekemeyebilir bile. Yeri gelmişken Didiciğim görev-

den döndüğünde kendine yepyeni bir Cadillac alacakmış. Evet, muhteşem bir araba. Hadi, masaya geçelim. Hizmetçi eksiğimizi mazur görün, durumumuzu anlattım size, zavallı Martha'cığım gitti, Mariette bizi yarı yolda bıraktı, geçici temizlikçi de ancak sabahları gelebiliyor. Bu nedenle çorba hariç her şey sofraya konuldu. Hadi, zahmet olmazsa yemek odasına geçelim. Hippolyte, sevgili Emmeline'e kolunu ver."

Madam Ventradour iyimser bir havayla oturdu, yanında getirmiş olduğu grisinileri, aile fırınından alınmış güvenilir grisinileri sağına yerleştirdi, dostça parmaklarını gezdirdi üzerlerinde, çocuksu ağzıyla gülümsedi ve uyanan gözlerini masaya serilmiş olan güzel şeylerde gezdirdi. Madam Deume tekrar özür diledi, olup bitenlerden dolayı hemen hepsi soğuk yemeklerdi, sonra şakacı bir dille kocasından oda hizmetçiliğine soyunmasını rica etti. Vakitlice dersini aldığı için Mösyö Deume derhal anladı ve harekete geçti.

Dumanlar tüten çorba kasesiyle salona dönüp çorbayı servis etti, keyifle parlayan gözlerle kendine çift porsiyon ayırdı. Fakat tam kaşığını çorbaya daldırıyordu ki Madam Ventradour sert bir hareketle elini kalbine götürdü ve ölümcül bir yara almış bir kuş yavrusu gibi inledi. Mösyö Deume derhal anlayıp mahcubiyetle başını önüne eğdi: Olur şey değil, az kalsın şükran duasını unutuyordu! Her zamanki gibi fevri davranmış olan sevgili Emmeline sevgili Antoinette'in elini kavradı.

"Ah, hayatım, affedin beni, affedin! Sizi kırdımsa kusuruma bakmayın! Canınızı sıkacak bir şeyi zorla yaptırmaya kalkışmak istemezdim!"

"Ama hayatım, duamızı hiç eksik etmediğimizi, bunun bizi hiç de sıkmadığını bilirsiniz, hatta çok şükür tam tersidir" diye karşılık verdi Madam Deume. Zavallı Hippolyte'in bir an dalgınlığına geldi.

"Oh, affedin beni hayatım, affedin!" diye haykırdı Madam Ventradour Mösyö Deume'e dönerek. Sizi kırdığım için özür dilerim.

"Ama sisi temin ederim, kesinlikle kırılmış değilim hanımefendi."

"Ah, beni affettiğinizi söyleyin! Hata ettim, ah ben ne yaptım! (Sesi yaralı, nostaljik, şehvetli bir tona büründü:) Ama bilirsiniz değil mi, benim için öyle büyük bir mutluluktur ki Tanrı'yla, Sen'le söy-

leşmek. (Duaya doğru tornistan ettiğini fark edip toparlandı.) O büyük rahmetiyle O'nun bana vermiş olduğu şeyleri yemeden önce O'nunla söyleşmek öyle büyük bir saadet ki! Şükretmek bana öyle iyi geliyor ki" diye inledi nemli bir sesle. "Oh, hepinizi böyle şoka uğrattığım için affedin beni, affedin."

"Ama hayatım" dedi Emmeline'in biraz fazla ileri gittiğini düşünen Madam Deume, "affedilecek bir şey yok ki!"

Mösyö Deume dumanları giderek azalan çorbayı süzerken Madam Ventradour fütursuzca, acılar içinde küçük kusurunda ayak direyerek tekrar özür diledi, fakat yapamazdı, vazgeçemezdi yemekten önce şükran duasından! Tanrı'dan yoksun kalmak mı, yapamazdı bunu! Oh, affedin, affedin! Hıçkıra hıçkıra serseme dönmüş olan küçümen babacığın koluna yapıştı, gözlerini kapadı, adeta can çekişiyordu.

"Ah, kendimi iyi hissetmiyorum, İngiliz tuzlarım lütfen, çantamdaki tuzlar, girişteki sehpanın üstünde, özür dilerim, küçük bir şişede, özür dilerim, sehpada, küçük şişe, özür, sehpa, şişe."

Yeteri kadar şişeleyip sehpaladıktan, küçük yeşil şişeyi bir güzel kokladıktan sonra hayata döndü, karamsar bakışlarını çorbasından ayırmayan Mösyö Deume'e hastalıktan yeni kurtulmuş bir melek edasıyla gülümsedi. ("Merak ediyorum, acaba Tanrı mı istiyor şunların duaları yüsünden yemekleri hep soğuk yememi.") Madam Deume kibarlık icabı şükran duasını Emmeline'den rica etti. Madam Ventradour hâlâ çatlak çıkan sesiyle asla böyle bir şey yapmayacağını, bu büyük mutluluğu sevgili Antoinette'e bırakacağını söyledi, şükran duasından pekâlâ vazgeçebileceğine de temin etti. Bu hanım ne zaman pekâlâ vazgeçebilirim dese tersini anlamak lazımdı. Dolayısıyla kibarlığına cevap olarak Madam Deume'ün şükran duasını kendisine bırakacağını umut ediyordu. Ne var ki sevgili Antoinette hiç ısrar etmedi, zira sevgili Emmeline bitip tükenmez duaların uzmanıydı, gün içinde olup biten bütün ufak tefeği iç çekmeler ve nice başka ince sesler eşliğinde sayıp döktüğü en hasından vaazlardı onun duaları. Böylece sivri burnunu yeşil buğday kremasına çevirip gözlerini kapadı. Madam Ventradour da mistik sulara balıklama daldı, Deume baba ise aklını verebilmek için başını iki elinin arasına aldı,

zira bu bitmek bilmeyen ilahi sohbetlerden zevk almakta bazen zorlanıyordu. ("Pasar günleri tamam, hatta hosuma bile gidiyor, ama günde üz kere, yok artık!") Zavallıcık kendini vermeye çalışıyor, ensesindeki dayanılmaz bir kaşıntıyla mücadele ederek kendini vermeye çalışıyor, fakat hafif aralık parmaklarının arasından dumanı tütmez olmuş, herhalde ılımış olan çorbaya bakmadan da edemiyordu. ("Hem ayrıca lanet olsun, ben eminim Tanrı biz ondan habire bir zey istemeden de bisimle ilgilenir, zaten her seyi biliyor, niye anlatıp da kafasını sisirelim?")

Bir profesyonelin gözünü üzerinde hisseden Madam Deume gıdısındaki eti aşağı yukarı oynata oynata birinci sınıf bir şükran duası etti. İki dakika sonra Mösyö Deume işaret parmağını gizlice tabağın altına indirmiş, sıcaklığını yokluyordu. Nedenini tam bilemese de Madam Ventradour da sabırsızlanmaya başlamıştı. Kendi yarım saatten aşağı dua etmeyen bu sofu ihtiyara başkalarının duası hep uzun gelirdi. Madam Deume şimdi Juliette Scorpème'in büyük dertlerini Tanrı'ya rapor etmeye geçmişti, Madam Ventradour malum fevriliğiyle ansızın yine küçük bir tiyatro feryadı kopardı ve elini kalbine götürdü. Sevgili Juliette'in dertleri mi vardı? Olur şey değil! Hiç haberi yoktu!

"Oh affedin hayatım, devam edin."

Yeniden gözlerini kapadı, elinden geldiği kadar kulak vermeye çalıştı, fakat kafasına bir fikir girmiş, bir türlü atamıyordu, o da Juliette'in başına neler geldiğini sormayı unutmaması gerektiği. Nihayet bu dindışı tasadan kurtulmayı başardı, gözlerini sımsıkı yumdu ve duacının söylediklerinin derinliklerine dalmaya çabaladı. Yine de şu biçare Antoinette'in cümlelerin yavan kaldığını düşünmeden edemiyordu. Madam Ventradour'un sevdiği şeyler yoktu bu dualarda, yani kendiliğindenlik, beklenmedik şeyler, kıvrak cümleler. Din konusunda damak tadı körelmiş durumdaydı, ona hep yeni çeşni lazımdı. Mesela işte bu nedenle her beş yılda bir İncil'ini değiştirirdi, sırf başını inançla sallayarak içini açan pasajların altını yeniden çizme zevki için. Aslında şunu kabul etmek gerekir ki bu gündelik din Madam Ventradour'u için için sıkıyordu da, tabii o bunun hiç farkında değildi. Nitekim acemi bir papazın ilk vaazında, siyahi bir

evanjelistin kısa söylevinde yahut Hıristiyanlığa dönmüş bir Hindu prensin konuşmasında onu dinin ilgi çekici bir şey olduğuna inandıracak çeşniyi arardı hep.

Madam Deume ansızın yedi kırk beş treni aklına gelince üçüncü aşamaya geçti, büyük bir şevkle Tanrı'ya bugün de ekmeklerini verdiği için şükretti, bu akşam ekmeğinin yanında havyar, kazciğeri jölesi, Rossi'den bir kızarmış piliç, Rus salatası, peynir çeşitleri, pasta ve meyve vardı katık olarak. Tanrı bazen bazı şeyleri güzel eyler.

"Pek güzel bir servetleri var Gantetlerin" dedi Madam Ventradour.

"Ben daha ziyade pek kuvvetli bir servet derdim" diye düzeltti Madam Deume. "Arka arkaya iki salon. Biraz daha piliç? Hiç olmazsa derisinden mi almazsınız? Bana sorarsanız hayvanın en güzel yeri iyice kızarmış derisi. Peynir? Peynir de mi istemezsiniz? Peki, öyleyse tatlıya geçelim. Hippolyte, merengini yut da bana biraz yardım et lutfan, malum, her yerim tutulmuş. Çabuk ol, saat altı olmuş bile, bütün işi bitirmek için on beş dakikan kalmış, taksiyi bekletmek olmaz tabii. Hadi, topla masayı, her şeyi güzelce mutfağa yerleştir ki yarın sabah temizlikçi kadın geldiğinde dağınıklığımızı görmesin, arkamızdan ne demezler sonra? Artan yemekleri buzdolabına koy, peynirler hariç, berbat oluyor peynirler ya da alüminyum folyoya sar, mutfağın panjurlarını sıkıca kapa, öbür panjurlar çoktan kapandı, gaz sayacını da kapat, sonra çabuk benim bagajları hallet, elbise valizi hariç tabii, senin beceremeyeceğini bildiğimden onu kendim topladım, ağrımayan yerim kalmadı. Kalanları, götüreceğim her şeyi çıkarıp yatağa, masaların üstüne serdim, hepsini benim iki valize güzelce yerleştirirsin, biliyorsun nasıl yapacağını, yeri tasarruflu kullan, kırılıp dökülecek şeylere de dikkat et, güzelce katlanmış örtümü, iki şemsiyemi kılıflarına geçirmeyi de unutma. Ah, dinle, başım o kadar kalabalık ki kanepeye, koltuklara kılıf geçirmeyi unuttum, onu da sen yapıver. Valizleri kilitlersin, sonra aşağı indirirsin, şoförler indirmek için olmadık bahşişler ister, valizleri dışarı koy ki vakit kazanalım. Dur, yok, dışarı koyma, ne olur ne olmaz. Girişe, kapının ağzına. Hadi, elini çabuk tut, canlan biraz lutfan!"

"Bulazıkları da yıkayayım mı?"

"En son, vakit kalırsa yıkarsın, ama üstünü başını batırmayasın."

"Gördün mü bak, valiz etiketlerini yağmur yağarsa diye su gezirmes yaptım, mumla ovalayarak."

"Aferin sana, hadi git artık, aylaklık edeceğine çalış biraz. Çabuk sofrayı topla, malum, kadın kadına sohbet için biraz huzur lazım bize. Ama pastalar kalsın. Buyurun şekerim, alın. Biraz daha Japon pastası ya da mereng? Ben adisababa alacağım, zayıf noktam budur."

Mösyö Deume sofrayı toplarken iki arkadaş gülümseyerek, geçen pazar iki dilde verilen vaazdan bahsederek şaşırtıcı miktarda pastayı mideye indirdiler. "Gençleri çekmek için iyi fikirdi" dedi Madam Deume. Üçüncü bir çikolatalı eklerin ardından Madam Ventradour da onayladı. İki dilde vaaz esasen gayet cüretkârdı, ama akıllıca yeniliklere karşı değildi kendisi.

Babacık son tabak çanakları yüklenip çıktıktan sonra iki kadın daldan dala atlayarak konuşmaya daldı. Önce uçsuz bucaksız, sevimli bir parkın içinde sevimli bir müstakil evi olan sevimli bir hanımdan söz edildi, sonra harcanan emeğe nadiren minnet duyan, hep daha fazlasını isteyen, verilenleri bir nebze olsun alçakgönüllülükle almayı bilmeyen yoksulların nankörlüğünden, sonra genç kuşak hizmetçilerin küstahlığından, "küçük hanımlar şimdi de pazarın dışında bir öğleden sonra daha paydos etmek isterlermiş, oysa ihtiyaçları bizimle bir mi, onları terbiye edeceğiz diye ne zahmetlere girdiğimizi düşünüyorum da, üstelik giderek azalıyorlar, hizmetçi öyle zor bulunuyor ki, küçük hanımlar evde çalışmayı istemiyorlar artık, fabrikaya gitmeyi tercih ediyorlar, gönüllerinde komşuyu sevmek diye bir şey yok artık, yani hizmete ihtiyacı olan oturaklı bir insan da ahlken komşu sayılır bence".

Madam Deume ardından Lozanlı, Malassis diye bir küçük hanımı övmeye koyuldu, "Nefis bir şey, ailesinin on dört, yo, on altı pencereli bir evivar, ahlaken de mükemmel tabii." Ardından Kanakislerin, Rassetlerin ve muhterem umumi kâtip muavininin harikalarından dem vurdu. Sevgili Emmeline Milletler Cemiyeti'nden o beyefendiyle yemeğin nasıl geçtiğini sorunca sevgili Antoinette duymazdan geldi, ayrıntılara girmekten kaçınarak seçkin biri olduğunu, sohbetinden çok keyif aldığını söylemekle yetindi, sohbetin telefonda yapıldığını belirtmeksizin.

Ardından en sevdikleri konuya geçtiler, yani birtakım kraliçelerin yaptıkları şeylere ve tavırlarına, hangisinin hangi saatte ne yaptığını, nasıl süslendiğini, sabah kaçta kalktığını, hatta genellikle bir ananasla başlayan kahvaltısında ne yediğini bilirlerdi. Çok sevimli çocukları olan, en beğendikleri kraliçe Marie-Adélaïde'la başladılar. Atlara, yarışlara olan ilgisi de çok sevimliydi, bu ne seçkinlik! Hem ayrıca, dedi Madam Deume şeytani, bencilce bir sesle elmasının son dilimini dişledikten sonra, sevgili Marie-Adélaïde daima güler yüzlü, mütevazı ve doğal görünme sanatının ustasıdır, çok cana yakın biri, öyle değil mi?

"Rivayete göre bazen perdeyi kaldırıp halktan insanlara bakarmış, gönül birliği edebilmek için başka bir çövrenin insanlarının nasıl yaşadığını anlamaya çalışırmış, fakirlerle o kadar haşır neşir ki! Çok guzal değil mi? Oğlu George, yani büyük oğlu hakkında çok guzal bir anekdot var, bu arada George sekizine geldi bile, Tanrım vakit ne çabuk geçiyor, kraliyet armalı muhteşem beşiğindeki hali sanki daha dün gibi, evet, neyse, küçük prens George, hani kıvırcık saçlı olan, büyüyünce kral olacak olan hani, annesi de kral öldüğünden beri naiptir tabii, işte bu küçük prens George bir keresinde taşradaki muhteşem şatolardan birine gitmek için istasyonda tren beklerken kim olduğunu tamamen unutmuş, bir halk çocuğu gibi peronda koşmaya başlamış, ne guzal değil mi? Sonra bayrağıyla başka bir trene kalkış işareti veren istasyon şefini görmüş, gidip lutfan, bayrağı sallayabilir miyim, demiş. Evet, lutfan demiş, küçük bir prensin ağzından çok guzal tabii. İstasyon şefi rahatsız olmuş, aslında mahcup olmuş, çünkü dünya yıkılsa bayrağı başkasına vermemesi gerekir, kanunen yasaktır bu, ama ne yapalım demiş içinden, karşımdaki bir prens, bayrağını küçük prense vermiş ama küçük prens nasıl sallayacağını bilememiş! Ah ne dokunaklı! Kim var kim yok herkesin gözleri yaşarmış! Küçük prensin bir bu kadar guzal bir serüveni daha var. Kraliyet sarayından çıkarken, asil soydan geldiğinden ve hiçbir şey gözünden kaçmadığından, hani efendi gözü dedikleri, kraliyet sarayının muhafızlarından birinin ayakkabısının bağının çözülmüş olduğunu görmüş, muhafızı uyarmış, muhafız çok müteessirim efendim demiş, evet yaşı sekiz ama efendim diyor-

lar, çok müteessirim efendim, ama eğilmeye hakkım yok, iznim yok, hazırolda beklemek zorundayım! Bunun üzerine küçük prens bizzat eğilip, çömelip sıradan bir askerin ayakkabısını bağlamasın mı! Bu kadar tevazu ancak kral kanında olur! Guzal demek yetmez buna! Nihayetinde askere, bir prens olarak size eğilmenizi emrediyorum diyebilirdi! Marie-Adélaïde arabayla sokaktan geçerken küçük prensle prensese alkış tutulmasını yasaklamış. Ama tevazu bir yana haysiyet bir yana! Büyük asillerden biri bir keresinde babanız, diyecek olmuş, derhal Majesteleri Kral Hazretleri diyecektiniz herhalde diye kestirip atmış! Asilzade allak bullak olmuş! Ama layığını bulmuş doğrusu, ne dersiniz? Bana sorarsanız sırtını dönüp öylece bırakıp gitse yeriymiş! Emmeline, birden aklıma geldi, dünkü gazetede Laurette'in hikâyesini okudunuz mu?"

"Okumadım hayatım, neymiş?"

"Oh, öyleyse anlatmalıyım size, öyle guzal ki! Neyse efendim, Laurette on iki yaşında küçük bir kız, babası sıradan bir duvarcıymış, ama öyle hassas bir kız ki, görmelisiniz! Düşünün hele, Yunanistan kralıyla zarif kraliçesi muhteşem uçaklarıyla Cenevre'ye geldiklerinde büyük bir saygıyla onları karşılamaya gelenlerin ilk safında bu küçük Laurette de varmış, sırtında basit bir elbise, elinde bir demet gülle! Gelelim bu büyük şerefe nasıl nail olduğuna. Bizim küçük Laurette haliyle Yunanistan'ın genç kraliçesinin hayranıymış. Hanedanı devam ettirecek küçük bir veliahdın doğduğunu öğrenince öyle sevinmiş ki gözünü budaktan sakınmadan Majesteleri'ne yazıp büyük mutluluğunu ve hayranlığını guzalca anlatmış ona! Majesteleri İsviçre'ye geldiğinde Laurette'i göreceğine söz vermiş! Böylece minik Laurette bir kraliçeye çiçek vermek gibi bir onura erişebilmiş! Guzal değil mi? Basit bir çövreden gelmesine rağmen ufaklığın kalbi temiz. Ah, kesinlikle umut var bu kızda! Hem onun için ne kıymetli, ne ömürlük bir hatıra, bir kraliçe tarafından öpülmüş olmak!"

Hanımlar bunun ardından VIII. Edward'la Mrs. Simpson'un aşkına geçtiler. "Avamdan biri kraliçeliğe heves etsin, ay ne iğrenç bir şey!" diye haykırdı Madam Deume. Bu şahıs yerini bilmeliydi! Bir prensesin kraliçe olması doğruydu, normaldi, kral kanı dolaşırdı damarlarında, yeri buydu, ama burjuva bir kadın, büyük küstahlık! Ya

baştan çıkarılmaya çanak tutan krala ne demeli! Zavallı ana kraliçe kim bilir ne ıstırap çekmiştir, öyle yerine yakışan, öyle asil yürekli biri ki! Gizli gizli kim bilir ne yaşlar dökmüştür! Ya demokrasi icabı halktan biriyle evlenen küçük prenses Eulalie! Oh, mutluluğu uzun sürmezdi, imkânı yoktu! Bir prenses her ne olursa olsun kral kanı taşımayan biriyle mutlu olamazdı! Bir dekoratör parçası, olur şey değil! Üstelik bohemlerle düşüp kalkmış biri! İyi ama ne olmuştu da bu prensesler avamdan insanlarla evlenmeye heves eder olmuşlardı? Bunun hanedana, ayrıca halklarına, kraliyetin tebaasına ihanet olduğunun farkında değiller miydi? Onlara düşen mevkilerini, Tanrı'nın onları koyduğu yeri korumaktı! Madam Deume bu uygunsuz evlilikleri düşünmemeyi tercih ediyordu, yüreği dağlanıyordu yoksa. Nitekim iç açıcı bir konuya geçerek sevgili Emmeline'e, geçen hafta veliaht bir prensesin son derece dokunaklı bir davranışını okuyup okumadığını sordu.

"Okumadınız mı? Ah öyleyse anlatmalıyım, çünkü çok guzal! Prenses Mathilde, yani tahtın varisi, düşünün ki ABD ya da Kanada uçağındaymış, tam hatırlamıyorum, sonuçta resmi bir ziyarete gidiyormuş. Onun için usulünce çok lüks bir özel kabin hazırlamışlar, gerçek bir yatağı olan, daha doğrusu gerçek bir oda, bitişiğinde banyosu da varmış tabii. Derken Prenses hazretleri birden muhteşem kabininden çıkıyor, doğal olarak Majesteleri'nin özel hizmetine verilmiş olan hostesi çağırıyor, ona diyor ki size elbiselerimi, mücevherlerimi göstereyim mi? Hostes tabii kabul etmiş, heyecandan ve keyiften kıpkırmızı, çekine çekine muhteşem kabine girmiş! Majesteleri ona değerli taşlarla işlenmiş bütün gece elbiselerini, incili, elmaslı kolyelerini, muhteşem zümrütlü tacını göstermiş, tahmin edersiniz, taç yüzlerce yıldır kraliyet ailesine ait, her şeyi hostese tevazu ile gösterivermiş, kadın kadına, öylesine! Hostes minnetinden ağlıyormuş. Yazıyı okurken benim de gözlerimin yaşardığını söylemeliyim, bence bu muhteşem bir şey, sahip olduğu harikaları o zavallı kızcağıza gösteren bir prenses, neresinden bakarsanız bakın kızcağız ömründe böyle şey görmemiş bir oda hizmetçisi sayılır, ama hayatında bir kez olsun birkaç dakikalığına incelikten, zenginlikten ibaret sosyete havasını solumuş yavrucak! Ah ne kadar guzal! Bu ka-

dar ahlaklı bir fikir ancak taht varisi bir prensesin aklına gelebilir! Komşunu sevmek dedikleri hakikaten budur!"

Prenslerin ruhlarına, veliahtların kalplerine methiye düzmeyi daha da sürdürürdü, ama tam o sırada küçümen Deume baba geldi, aşağı indirdiği valizlerin ağırlığından soluk soluğa, taksinin kapıda olduğunu haber verdi.

32

Yepyeni smokininin düğmelerini ilikleyip odasına girdiğinde Ariane'ı ayna karşısında buldu, gece elbisesinin içinde göz kamaştırıcıydı. Şakacı bir tavırla eğildi.

"Hürmetlerimi sunarım asilzadem. Evet, her şey halloldu. Valizlerim on iki elli için kaydedildi. Söylesene, gara uğramam iyi oldu, değil mi? Bu sayede şimdi kafam rahat. Son dakikada kayıt telaşına düşmek istemezdim. Valiz memuru bir havalara girdi, yok çok erken gelmişim, yok bilmem ne. Milletler Cemiyeti dediğim anda çenesi kapandı. Gümrükte hiçbir şeyi açıp bakmadılar, akreditasyon kartımı gösterdim, dillerini yuttular. Ah, söylemeyi unuttum. Valizlerimi sigorta ettirdim. Sanırım iyi yaptım. Bin franga karşılık altı üstü iki

frank, atla deve değil. On beş frangım gitti ama kafam rahat. Bu arada taksiyi göndermedim tabii. Aşağıda bekliyor, şoföre iniyoruz dedim. Düşünebiliyor musun, babacımla anneciğimi götüren şoför üstelik. Evet, çünkü tam ben gardan çıkarken onlar da taksiden iniyordu, haliyle taksiyi tuttum, şans oldu, başka taksi yoktu, benim valizleri taşıyan hamal da annemlerinkini taşıdı! Tesadüfün böylesi, ha? Sevgilim, bu akşamdan itibaren koca evde aylarca tek başına kalacağını düşündükçe içim içimi yiyor. Bir tek temizlikçi olacak, o da ancak sabahları gelebiliyor. En çok gecelere canım sıkılıyor. Söyle bakalım sevgilim, akşamları panjurları güzelce kapatacaksın değil mi, hı? Dış kapıyı da kilitleyip, sürgüleri de çekeceksin, değil mi, hı? Söyle, söz veriyorum de, hı?"

"Evet, söz veriyorum." ("Hı" diye mırıldandı belli belirsiz.)

"Vay canına, saat yedi otuz beş olmuş bile! Neyse, geç sayılmaz. Gidiyoruz, hı? Geç kalacağımıza erken gidelim. Çok erken olursa biraz lobide bekleriz. Baksana, yeni sigara tabakanı almayı unutmuyorsun, değil mi? Som altın, kuyumcudakilerin en güzeli buydu. Memnun musun tabakandan?"

"Evet, çok memnunum" dedi alnındaki bir perçemi düzelterek.

"İnelim mi artık, hı?"

"Evet, az sonra" dedi kendini incelemeyi sürdürerek.

"Biliyorsun dört dörtlük olduğunu" dedi incelemeye son vermek umuduyla. "Bana kalırsa tek eksiğin azıcık dudak boyası."

"Sevmem" dedi dönüp bakmadan. "Asla sürmem."

"Ama bu seferlik istisna olsun hayatım, madem dışarı çıkıyoruz. Azıcık kırmızılık."

"Zaten dudak boyam yok."

"Ben düşündüm cicim. Hoşuna gideni seçebilesin diye bir sürü dudak boyası aldım. Al işte, burada."

"Hayır, teşekkürler. Bu elbise kalçaları fazla ortaya çıkarıyor."

"Sevgilim, daha neler."

"Zaten bu dans elbisesi, akşam yemeğine gitmez."

"Hiç fark etmez, o kadar güzel ki. Daha önce hiç giymemiştin. Çok yazık, sana o kadar yakışıyor ki."

"İçinde rahat değilim."

"Neden?"

"Yakası fazla açık. Yakışıksız."

"Kesinlikle hayır, seni temin ederim, başka dekolte elbiselerden hiç farkı yok, gayet şık duruyor üstünde, hepsi bu."

"Peki, yakışıksız elbiseyi çıkarmıyorum, madem emrediyorsun."

"Ben seni bu elbisenin içinde göz kamaştırıcı buluyorum" dedi kadının keyfini yerine getirmek için.

Kadın duymadı, ayna karşısında sessizce kadınsı oyunlara vermişti kendini, geri çekilmek, ilerlemek, ellerini gereksiz yere kalçalarının üzerinde gezdirmek, iskarpinlerinden birini öne uzatmak, elbiseyi biraz kaldırıp bakmak, kaş çatıp dudak bükerek kısası daha iyi mi olurdu diye düşünmek, sessizce çatık kaşla hayır diye karar vermek, aslında bu uzunluk tam kararında. Adrien bacaklarının çıplak olduğunu fark etti, bir şey söylemeye çekindi. En önemlisi Ritz'e geç kalmamaktı. Zaten bacakları o kadar pürüzsüzdü ki patron fark etmezdi bile. Sonuç olarak bu elbiseyle akıllara durgunluk vericiydi, ayrıca çıkmaya hazırdı, önemli olan da buydu. Aklına yeni bir sıfat geldi ve anında kullandı bunu.

"Krallara layıksın, biliyor musun."

"Göğüslerimin yarısı ortada' dedi, sırtı hâlâ dönüktü ama aynadan dosdoğru kocasını süzüyordu. "Bir tek uçları kapalı. Bu seni rahatsız etmiyor mu?"

"Şekerim daha neler, birincisi yarısı ortada değil canım. Belki sadece üçte biri."

"Şöyle bir eğildiğim an, yarıya kadar."

"Eğilecek değilsin ki. Hem ayrıca gece elbiselerinde büyük dekolte kabul edilir bir şeydir."

"Göğüslerin tamamını göstermeyi mazur görseler tamam mı diyeceksin?" diye sordu, aynaya o erkeksi, dimdik bakışlarla baktı yine.

"Tanrı aşkına sevgilim, neyin peşindesin sen?"

"Hakikatin. O beyefendinin karşısında olduğu gibi çıkarayım ister misin?"

"Ariane!" diye haykırdı, dehşet içinde. "Niye böyle korkunç şeyler söylüyorsun?"

"Tamam, kendilerine sadece üst yarıyı gösteriyoruz" dedi Ariane üzerine basa basa."Yarıya kadarına izin vardır, adaba uygundur."

Bir sessizlik oldu, Adrien gözlerini yere eğdi. Niye böyle, dosdoğru gözünün içine bakıyordu hâlâ? Tanrım, en şık balolarda en sosyetik kadınlar dekolte giyiyordu. Öyleyse? En iyisi konuyu değiştirmekti, zaten saat yedi kırk iki olmuştu bile.

"İnelim mi sevgilim? Ucu ucuna yetişeceğiz."

"İniyorum yarım kürelerimi kuşanıp."

"Baksana, ona iyi davranacak mısın?" diye sordu mahsustan bir öksürerek.

"Ne yapmam gerekiyor kendilerine?"

"Biraz kibar davranmak, hepsi bu, sohbete katılmak, kısacası cana yakın olmak."

"Öyleyse kesinlikle hayır, gitmiyorum" diye gülümsedi aynadan.

Aniden elbisesini havalandırarak döndü. Adrien ağzı bir karış açık, tüyleri diken diken baktı ona. İki bin frank, iki bin frank saymıştı şu sigara tabakasına, Ariane'ın oynadığı oyuna bak!

"Neden Tanrım, neden?"

"Çünkü biraz kibar davranmayı canım istemiyor."

"Sevgilim, yalvarırım sana! Dinle, ne olur yemeği mahvetme! Tek başıma gidersem ne demezler! Sevgilim, koca meslek hayatım söz konusu! Saat sekize çeyrek var, son dakikada yapma bana bunu! Tanrı aşkına, acı bana! Kendine gel!"

Ariane fazla özenilmiş bir smokin içindeki yarım sakallı adama baktı, büyük ihtimalle yalandan hıçkırıklarla ellerini kavuşturmuş yalvarıyordu, sarkmış, titreyen alt dudağıyla ağladı ağlayacak bir bebek.

"Gitmeyeceğim" dedi tekrar ve yine fütursuzca eteğini havalandırarak aynaya döndü."Hadi, acele et, yoksa geç kalırsın, beyefendi bir güzel azarlar seni! Hadi, koş şahsi ilişkiler edin, çabuk koş sırtına vursunlar, iyice bir vursunlar, tam sevdiğin gibi, insani bir temas işte! En üst basamağa tırmandığını çıtlat ona, çabuk belert gözlerini yüzüne karşı!"

"Hain, hain kadın!" diye haykırdı Adrien, ve aynadan uğursuz bir neşe ışıltısıyla onu süzdüğünü gördü. "Lanet olsun sana!" kapıyı vurup çıktı.

Kadın aynaya gülümsedi, kendini tepeden tırnağa görebilmek için geri çekildi. Dekoltesi o kadar cesurdu ki omzunu biraz sağa sola oynatmasıyla göğüsleri sırayla göz önüne seriliveriyordu. Gözleri yarı kapalı onlara baktı, silahlarını kuşanmış, azimliydi.

"Belermiş gözler" diye mırıldandı.

33

"Yerde böyle yastıksız iyiyim yataktan daha fazla rahatlatıyor, ölümüm mümkün müdür, ağzım açık tavana bakarak yerde yatmayı bu kadar sevmem tuhaf sonra biraz çıldırmam daha doğrusu çıldırmış gibi yapmam bayılırım buna, kabaran bir dalga kuru ve hafif beyaz kumun içine dalıyor ve geri çekiliyor kumu ağır külrengi ve ıslak bırakarak, bir gözyaşı dalgası da işte böyle yükseliyor içimde gözlerime kadar geliyor kızarıyor gözlerim ve dalga geri çekiliyor içimde iniyor yüreğimi ıslak kum gibi ağır bırakarak, bu kadarı yeter bunu yazmam gerekecek, pelerine benzeyen beyaz krep bir elbise esas bu şık dururdu derin bir dekolteyi kuşatacak ve altı da yürüdükçe oynayacak, sarmaş dolaş uyumak nefisti, Varva-

ramı sevmekten asla vazgeçmeyeceğim birini sevdiysen ilelebet seversin semel semper, evet oğlum Latince bilirim ben siz Arapça ya da Türkçe'yi o kadar bilirim diyemezsiniz, sahiden korkunçtum, zavallı neredeyse ağlayarak o kadar yalvardı ki, bense tam bir yılandım neler neler söyledim ona sırtına vurmalar şahsi ilişkiler, ne olursa olsun aklında o alaycı halimle üç ay gitmesine izin veremem, tamir etmek lazım, demek ki şu Ritz'e gitmek gerek madem o kadar önem veriyor beni gördüğünde havalara uçar migrenim geçti derim yakınına oturur ona iyi davranırım adama kibar davranırım arada Adrien var söylesene sevgilim söz veriyorsun hı tesadüf gibi hı, Ventradour'a bakarsan Tanrı her derde devaymış öyleyse niye ona daha iyi hizmetçiler göndermiyor niye birtakım küstahlarla onu bunaltıyor sonuçta Tanrı'ya ona gönderdiği iyilikler için şükrediyor ve Tanrı'nın esirgemediği kötülüğü kibarca sessizlikle geçiştiriyor ne de olsa anlaşılmaz sırrına erilmezdir Tanrı, Antoinette bu durumda diyeceğine bu durumsa der, gel de boğma, evet o pis herife Adrien'in yüzünden kibar davranacağım meslek hayatı vesaire yüzünden, bu benim kefaretim olacak, kibar ama soğuk, adam kocam için geldiğimi anlayacak, gara geçiririm onu, sigara tabakası için teşekkür ederim, kurşun gibi ağır tabaka ama tabii bunu ona söylememeli, vagona binmeden hemen önce peronda üst üste defalarca öpmeli, tren hareket ederken peronda beklemeli, gülümseyerek el sallamalı, kısacası güzel bir anı bırakmalı, evet öyleyse gidip banyo yapayım ama elbiselerle yere uzanıp kendi kendime konuşmak öyle iyi geldi ki, bayılırım kendi kendime konuşmaya, ne olursa olsun iyi yaptım konuşmak kamçı kanayan çıplak sırta kırbaç kabartır sırtı, o terbiyesizle ilgili iyi ki hiçbir şey demedim yoksa zavallı koca kocca mecburen meydan okurdu terbiyesize düello için zavallı Didi ölür giderdi çok büyük haksızlık olurdu, sırf biraz pudra sürüp gitmeli sadece pudra, kadınları tırnaklarına nasıl sürebiliyorlar o kırmızı boyaları pis bir şey, migrenim geçti derim ama adama çok soğuk davranırım, o uyduruk kılığıyla ne aptaldı, şu işe bak bacaklar havaya olmaz böyle, ayıptır, zavallıcık karısını tekrar görmeden seyahate gitse mahvolur Deume junior Deumette hanım, evlenme cüzdanım nerededir ondan bile habe-

rim yok, bazen İsviçre dili konuşurum, Fransa'da çarpım tablosu diyorlar bu daha iyi, kolay yerlerini biliyorum iki kere üçler üç kere dörtler, içimden ayıp sözler söylemek geliyor ne tuhaf çünkü iyi terbiye gördüm ben, bilmediğim yedi kere sekizli dokuz kere yedili pis hayvanlar, o zaman yolumu şaşırmamak için toplamalar yapmak zorunda kalıyorum, gittiğimde yemek bitmiş olmalı, çünkü Süleyman bin yoğurtun davetlisi olmak yok imkânı yok, kocam koccamın yüzünden gönül almak için gitmem bir nimettir, iyi ki gözünü yaraladım, Deume anne Kanakislerin yemeğinde kibarlık taslarken ama ürkütücü sosyetik Kanakislere diyecek hiçbir şey bulamadığında ve ayrıca anlaşılmaz bir edebiyat sohbeti dönerken, o zaman tabağına eğilerek gülümseyerek yemeğini gagalayarak kurnaz ince bir gülümseme seçkinliğin şahikası, kendi alabildiğine ilginç matrak düşünceleriyle çok meşgul olduğundan sohbeti dinleyemeyen markiz gülümsemesi, kendi kendine yeten cinsten biri, aslında çok aşağılanmış hararetli sohbete girememekten dehşet derecede ıstırap duyuyor, sohbet pek aptalca aslında, memeleri kim bilir ne korkunçtur aklımdan çıkmıyor, hep çok esnek kumaşlar, düz renk seçeceksin daha garanti, siyah antrasit gri beyazda kalacaksın asla kahverengi ya da bej olmayacak, evet öyleyse çabucak bir banyo yapayım, sonra hazırlanayım, şey yapması, hoşuna gitmek için güzelleşeyim, trenine benden güzel bir anı götürsün, zavallıcık hak etti bunu, çabucak bir banyo, İskitya'nın en uzağında rüzgârın sevdiği kısraklar akşam kartal sakinleştiği zamanki halinizden ne daha üzgün ne daha vahşidirler, ne çok severim bu cümleyi, evet iyi bir anı bırakmalı onda, kokulu tuzlarla bir banyo, beyaz ipek elbise, saçlarımı güzelce yapmalı, sonra telefon edip taksi çağırmalı, Aix-en-Provence'ta köpük köpük eski sıcak kaplıcalar, karyatidler, oyma meşe kapılar, suratını buruşturmuş küçük bir figürle biten yivli bronz oluklar, Eliane'la küçükken Haleri'nin bahçesinde bir çukur kazmıştık, bir zula, tekrar bulabilmek için gizli ipuçlarını bir *İncil*'e yazmıştık, ayva ağacının bilmem kaç santimetre kuzey paralelinde, cam kırıkları çikolata kâğıdı eski bir anahtar ikimizin fotoğrafları bir tavus tüyü en altta da güya aç kalınca denizcilerin yiyeceği bisküviler çikolatadan bir ayı bir banyo

perdesi güya büyüyünce takacağım bir alyans, zulayı kapattıktan sonra kavgaya giriştik Eliane'a bir yumruk attım, sonra barıştık sarıldık ve burnundan akan kanla Requin adlı üç direkli geminin batmasından sonra trajik bir belge yazdık, burnundan akan kanı bir kaşığa topladık, sonra içine bir tüy daldırdık, sırayla yazdık, ben evlendiğim gün açacağım ıssız adadaki hazineyi ve alyansı sevgili kocama vereceğim diye yazdım sonra manen yükselmek için kararlarımıza esrar katmak için tersten birtakım kararlar yazdık iyi bildiğimiz bir kelimeydi bu çünkü Haleri sık sık söylerdi, ve sonra zulayı tekrar açtık trajik belgeyi gömmek için, ah canım ne çok sıkılıyor, Arabistan'da doğru, koca kocaman koskocaman bir fil varmış, bir de sahiden küçük, ama küçücük, minnacık bir karınca, karınca Nastrine merhaba kocaman şişko fil demiş fil de kısa kuyruklu koca kulaklı sanırım adı Guillaume idi ve fil ey küçük küçücük yorgun şey demiş çık çık sırtıma ben yorulmam kesinlikle inan bana demiş seni evine kadar götürürüm Nastrine de ey iyi yürekli kocaman şişko fil ah teşekkür ederim ne kadar kibarsın demiş sonra karınca demiş ki ah bilmiyorum ne dediğini kahrolsun Yahudiler demiştir belki ey şaklayan kırbaç ve çukurlaşan bel omuzların arasına çekilen kafa tırnaklar avuç içlerinde ve ağır ağır damlayan kan kendi kendini yiyen nefret belki de aşk olan nefret eksik ayak ve sonsuz büyük düşüş yeter neler söylüyorum ben böyle şimdi banyo sonra başım açık giderim sırtımda hafif tanrıça tarzı beyaz elbisemle evet uzun geniş aslında dar elbiselere göre bin kat daha zarif ve ayrıca çok edepli dekoltesi varla yok arası hatta ağırbaşlı kollar hariç kollar tabii çıplak bronz kollarım heyecan verici uzun beyaz eldivenler kolların altın rengiyle tezat yaratan beyaz satenden harika potinler kısacası ciddiyet mükemmeliyet bir daha asla dar elbise yok varsa yoksa uzun geniş elbiseler gerek saten gerek krep evet zavallı beni tekrar gördüğüne sevinecek ona çok kötü davrandım ben ben karakehribar karasıyım bu durumda tren gidene kadar yanında dururum tren kalkınca elimle öpücükler gönderirim iyi akşamlar nasılsınız sırf bir iyi akşamlar demek için çok az vaktim var Milletler Cemiyeti'nden korkunç bir adamın yerinde kocamla buluşacağım yo durun bakalım bu hiç akıllıca değil.

34

"Günde en az iki yüz frank, belki daha fazla, her halükârda salonlu lüks bir daire, Kanakis'e bakarsan yemek odası da varmış, doğru değil bu, bu işlerden anlarım gibilerden söyledi, ama yine de dört başı mamur bir daire, üstelik müthiş bir palasın, bir sarayın içinde, günlüğü iki yüz franktan fazladır kesin, palaslarda hiç de ucuza gelmeyen ek masraflar da cabası, kahvaltılar lokantada yemekler çamaşır berber vergiler bahşişler ve ayrıca özel uşağın şoförün maaşı ve masrafı, Annamlı uşak beyaz keten ceketli yani gayet sosyetik, hepsi asgari neyse salim kafa hesaplarız, kazandığı o servetle elbette böyle yaşar, vay canına lokantanın hesabını bir göz bile atmadan imzaladı hı, ya metrdotele verdiği yüz dolar düşünebiliyor musun bahşişi, eğ-

risi doğrusu aşağıdaki lokantada yemek iyi geçti, ama aslında Kanakis belki haklıdır belki bir de yemek odası vardır iyi ama öyleyse lokanta nereden çıktı, tabii iki kişi için böylesi daha pratik servis, daha hızlı, belki yemek odası sadece büyük resmi yemekler içindir, neyse yemek iyi geçti migreni tuttu ve gelemediğine çok üzüldü diye uydurunca ses çıkarmadı, alınabilirdi ama yok, yüzüme bakarak gülümsedi sadece, elbette dedi, aslında ne demek istedi ki, neyse iyi geçti, muhteşem yemek hı, ama tadını çıkarabilecek ruh halinde değildim, bana iyi davrandığı da doğrudur, hatta beni bir başıma bırakıp robdöşambrını giymeye gitmesi bile, aslında tuhaf, tamam, ama aynı zamanda hoş samimi duruyor bana dost muamelesi yapıyor, hem ayrıca aşağıda şunu mu seversin bunu mu tercih edersin diye ilgi göstermesi, müthiş incelikli bir yemekti dostum, kalburüstü mutfak dediklerinden, zaten bu işten bir kaybı olmayacak, görevden dönüşümde ona birinci sınıf bir yemek veririz, neyse bakarız düşünecek bol vakit var, bu arada ben yemeği fazla kaçırdım, suç onda, sırf benim için bir sürü yemek söyledi, kendi neredeyse ağzına lokma koymadı, sigara tüttürdü şampanya içti, bense yemeye mecburdum, ayıp olmasın diye canım.

Evet, lokmalar boğazına dizilmişti, havyar sonra güveç, sonra bıldırcın ezmesi, arkasından geyik eti, kısacası akla ne gelirse. Ölçüyü kaçırmasının asıl sebebi sessizlikti. Ariane olsaydı sofrada sohbete faydası olurdu. Ayrıca yediklerini iyi çiğnememişti, heyecandan. Evet, yataklı vagonda ilk iş biraz karbonat almalı, acil öteberiyi koyduğu küçük valizde olacaktı, kondüktörden yirmi beşlik Vichy suyu istemeli. Yine de Ariane'a yüzüne karşı hain demese, lanet okumasa iyi olurdu. Orada çizmeyi aşmıştı. Ariane bir kadındı, arada hallenirdi, büyük ihtimalle kendini pek iyi hissetmeyecekti, kendi tabiriyle ejderha durumları. Neyse, Paris'ten ona kibar bir mektup yazardı. Evet, aşağıda kesif sessizlik, ama yukarı çıktıkları an U.K.M. çok nazik davranmış, tatlı tatlı konuşmuştu. Doğduğu köyden bahsetmesi hoştu. Kefalonya'da doğmak ne acayip bir fikirdi.

"En akıl almazı dostum, birlikte gideriz oraya demiş olmasıdır."

Şahsi ilişkinin böylesi! Bu seyahat olur da gerçekleşirse ona bölümün yeniden yapılanması meselesinden bahsedebilir, nelerin yürü-

mediğini söyleyebilirdi, özellikle belgeleme konusunda. Yüzleri denize dönük, kumların üzerine yan yana uzanmışlar, işte o zaman işi kolaydı. Kumda yatarken Veve hakkında bütün düşündüklerini de dürüstçe söyleyebilirdi ona, dinamizm eksikliğini, kısaca bütün eleştirilerini sıralayabilirdi, patronla ikisi güneşte dostça yanarken. Samimiyet, güven, idari meselelere hiç girmeden. Kişisel seviyede yani. Bu arada robdöşambrını giymesi amma uzun sürmüştü. Geri geldiğinde kendine güvenini toplayıp mümkün olduğu kadar parlamalı. Ama dikkat, Picasso konusunda temkinli gitmeli, önce zemin yoklamalı, aynı anda hem iyi hem kötü konuşmalı, patronun tepkisine göre hareket etmeli. Gerekirse dergideki üç cümleden vazgeçmeli. Yine de patron Kefalonya'da birlikte deniz banyosu yapacaklarını söyleyerek büyük nezaket göstermişti. İyi fikir, bir büyükbaşla basit bir A seslenerek, şakalaşarak birlikte denize giriyorlar! Sonra iki ahbap çavuş kumlara uzanmış, kumu parmaklarının arasından akıtarak söyleşiyorlar!

"İşte o zaman dostum, danışmanlık çantada keklik, şuraya yazıyorum!"

Terlikli çıplak ayaklarına kadar inen ağır siyah ipekten muhteşem kıyafetten etkilenerek ayağa kalktı, yakalar çıplak göğüste iki yana açılmıştı. Solal'in bir işaretiyle tekrar kendini bir koltuğa bıraktı, yapmacık ve büyülenmiş görünüyordu, küçük, saygılı sesler çıkararak tükürüğünü yutuyor, Annamlı uşak kahverengi bir gülümsemeyle kahve konyak servis ederken bacaklarını bir üst üste atıyor bir çözüyordu. Genç memur sessizliği doldurmak için fincanını aldı, ses çıkarmamaya dikkat ederek kibarca içti. Ardından sessizce teklif edilen bir sigarayı kabul etti, titreyerek yaktı, kehribar bir tespihi evirip çevirmekte olan ev sahibine arada bir kaçamak bakışlar atarak nefesler çekmeye koyuldu. Neler oluyordu? Neden artık konuşmuyordu? Az önce ne kadar kalenderdi, şimdi ağzından çıt çıkmıyor.

Şefinin onunla iyi vakit geçirmediğine delalet eden sessizlik karşısında felce uğramış olan Adrien Deume diyecek hiçbir şey bulamıyor, sonuç olarak gülümseyip duruyordu. Zavallı, donuk bir gülümseme, hoşa gitme, lütuf görme peşindeki acizlerin sığınağı,

devası, farkında bile olmadığı sabit, kadınsı bir gülümseme, itaatkârlığı ifade eden, kullanıma hazır bir iyi niyet alameti, ayrıca ağzını bıçak açmasa bile amirinin yarenliğinden zevk aldığını anlatan bir gülümseme. Gülümsüyordu, mutsuzdu. Sessizliği savuşturmak, doldurmak için ya da doğal ve rahat görünmek için ya da kendini cesaretlendirmek, söyleyecek bir şeyler bulabilmek için Rus usulü trajik bir hareketle bir dikişte konyağı mideye indirdi, bu da öksürttü onu. Tanrım, ne konuşacaktı? Proust sırayı savmıştı, aşağıda, sofrada bahsi geçmişti. Mozart ve Vermeer de öyle. Picasso'ya cesaret edemiyordu, çok riskliydi. Kâğıda özenle yazıp numaralandırdığı diğer sohbet konularının hiçbiri aklına gelmiyordu. Belli etmeden peklik çeker gibi yüzünü buruşturarak hafızasını tazelemeye çalıştı, ama boşuna. Eli belinde, o kurtarıcı kâğıdı hissediyordu, smokinin cebinde durduğunu, hışırdadığını hissediyordu, ama fark ettirmeden nasıl çıkaracaktı? Ellerini yıkama bahanesiyle gidip çabucak bir göz atsa? Yok, çok rahatsız edici, ayrıca kaba kaçardı. Sessizlik ürkütücüydü ve kendini bundan sorumlu sayıyordu. Derin bir ifadeyle boş bardağının dibini inceledikten sonra makam sırasında üstünde yer alana ürkekçe bir göz atmaya cesaret etti.

"Sanırım yazıyorsunuz, doğru mu sevgili dostum" diye sordu Solal.

"Biraz" diye gülümsedi sevgili dost eşcinsel bir edayla, bu şımartıcı sıfat onu altüst etmiş, gözleri aniden minnet yaşlarıyla nemlenmişti. "Daha doğrusu mesleki görevlerimin izin verdiği ölçüde. Oh, şu ana kadar (yüzünde hafif, narin bir gülümseme belirdi) birkaç şiir ortaya çıkardım sadece, tabii boş zamanlarımda. Geçen yıl bir kitapçık yayımlandı, sınırlı baskı, satış için değil. Kendi zevkim için, bir de zevk aldıklarını umduğum birkaç arkadaşım için. İfadeye dayalı şiirler, iletişime değil. (Bu asil cümleden duygulanarak seçkin tükürüğünden çekti biraz yine içine, ardından büyük bir darbe indirmeye karar verdi.) Müsaade ederseniz, size de Japon kâğıdına basılı bir nüshasını takdim etmekten mutluluk duyarım. (Evet işaretinden aldığı cesaretle eli artırmaya, demiri tavında dövmeye karar verdi.) Fakat bir roman yazmayı düşünüyorum, tabii boş zamanlarımda. Kendine has bir eser olacak sanırım, olaysız ve bir bakıma kahra-

mansız. Geleneksel kalıplara kesinlikle karşıyım" diye tamamladı sözünü, konyak sayesinde aniden kaplan kesilmişti, sivri dilini hızla çıkarıp içeri çekti.

Bir sessizlik oldu, zavallı aslan yürek patronun roman projesinden etkilenmemiş olduğunu hissetti. Bardağını kavradı, dudaklarına götürdü, boş olduğunu fark etti, masaya bıraktı.

"Doğruyu söylemek gerekirse kesin bir karar vermiş değilim. Daha klasik bir kalıba da müracaat edebilirim. Aslında Don Juan hakkında bir roman düşünüyorum, uzun zamandır kafamı kurcalayan, bir türlü yakamı bırakmayan bir kişilik, bir bakıma beni ele geçirdi denebilir. (Kılını kıpırdatmayan Solal'e bir kontrol bakışı.) Fakat hepsi bir yana beni en çok ilgilendiren" diye gülümsedi çekinerek, "mandalar bölümündeki görevim, gerçekten heyecan verici bir iş."

"Demek Don Juan hakkında bir roman. Çok güzel Adrien."

Genç memur ürperdi. İsmini söylemişti! Bu sefer tamamdı! Şahsi ilişkiler!

"Çok düşünüyorum bu konuda, epey not aldım" dedi müstakbel romancı hararetle, seçtiği konu bir anda yücelmiş, içi heyecanla dolmuştu.

Evet, tamamdı bu iş! İmzalı bir fotoğrafın uç vermeye başladığını hissetti. Konuşmamalı, soru gelmesini beklemeli. Patron Don Juan'ı düşünmekteydi, ona bir soru soracaktı, hissediyordu bunu. Danışmanlık hemen olacak değildi elbette. Belki gelecek yıl. O esnada Don Juan'ı yalayıp yutmalıydı, madem patronun ilgisi vardı. Görevden dönünce birkaç bölüm yazıp ona sunmalıydı. Dostça sohbetlere, hatta iki tarafın kendi bakış açısını savunacağı tartışmalara vesile olurdu. Hayır, sevgili dostum, daha neler, katılmıyorum, Don Juan karakterine bu uymaz. Kısacası şahsi ilişkiler. Neyse, sonuçta gemisini gayet güzel yürütmeyi bilmişti.

"Don Juanınızı anlatın" dedi nihayet Solal bir sigara çekerek, Adrien anında çakmağını uzatıp yaktı. "Ne yapacak sizin romanda?"

"Elbette gönülleri fethedecek" dedi Adrien kurnaz bir edayla, bu çarpıcı yanıttan dolayı kendi kendini tebrik ederek. (Yoksa fazla mı kısa kalmıştı? Don Juan karakteri hakkında birkaç ayrıntı eklese

miydi? Zarif, esprili, içten pazarlıklı? Ama belki de U.K.M.'nin aklındaki Don Juan'a uymazdı. Acaba verdiği yanıt fazla mı kaba kaçmıştı?) Beyefendi, tavsiyeleriniz olursa elbette minnettar olurum. Örneğin önemli bulduğunuz birkaç karakter özelliği.

Solal göze girmek için elinden geleni yapan zavallıya gülümsedi. Hadi bakalım, köpeğe küçük bir kemik atalım.

"Peşinen küçümseme özelliği kattınız mı ona?"

"Yani hayır, tam sayılmaz" diye karşılık verdi Adrien. ("Peşinen küçümseme derken tam olarak neyi kast etmiştiniz?" diye sormaya niyetlendi. Fakat fazla serbest kaçar gibi geldi, daha dolaylı yoldan sormayı tercih etti.) "Peşinen küçümseme derken tam olarak ne anlaşılmasını bekliyoruz?" diye sordu nezaketle, saygısızlık sayılabilecek bütün tınıları dengelemek için.

"Takdim edildiği her erdemli kadına Don Juan'ın saygısı azdır" diye başladı Solal.

Durdu, burnunu sıvazladı, Adrien kapılıp dinleme pozuna geçti. Dökülecek incileri daha iyi kavramak için öne uzanan boynu, dikkat kesilmiş havası vermek için gözler yarı kapatılarak keskinleştirilmiş bakışları, derin düşüncelere dalmış görünmek için sağ eline dayadığı çenesi, entelektüel pozda üst üste attığı bacakları, dikkatini yoğunlaştırmaktan yaşlanmış yüzü, saygıyla kamburlaşmış olan sırtından pabuçlarının ucuna kadar her şey hem yoğun bir ilgi duyduğunu, aynı zamanda sabırsızlıkla beklediğini, öte yandan zihninin çoktan ikna olmuş, onaylamaya hazır beklediğini, daha şimdiden entelektüel olarak zevk aldığına işaret ediyordu, aynı zamanda da mesleki olarak üstüne bağlılığını.

"Saygısı azdır" diye tekrar söze girdi Solal, "çünkü bilir ki istediği an, heyhat, bu edepli, toplumun kurallarına uyan kadın onun olur, yatakta deli gibi kıç atar, kıvrım kıvrım kıvranır. Peki bunu nereden bilir" diye sordu Adrien'e, o ise kavrayışlı, kurnaz bir ifade takınmıştı ama cevap vermekten kaçındı. Yeter. Fazlasıyla çirkin, zaten bir anlamı da yok.

Adrien rahatsızlığını üzerinden atmak için üst üste boğazını temizledi. Kıç atmaklar, kıvrım kıvrım kıvranmaklar! Patron sözünü sakınmıyordu. Kesin şampanyanın yüzünden.

"Çok ilginç" dedi nihayet ve bakışlarına bir heyecan kıvılcımı katabilmek için kendini zorladı. "Çok, hakikaten çok" diye ekledi daha hevesli bir bağlama cümlesi bulamadığından. "Bahşetmek lütfunda bulunduğunuz bu uyarılar mutlaka çok faydalı olacaktır."

Az kalsın söylenenleri büyük bir minnetle karşıladığını da ekleyecekti, ruhuna işlemiş bir ifadeydi bu, sömürge bakanlıklarından gelen istatistiklerin eline geçtiğini hep bu şekilde haber verirdi, bunları mektup taslaklarında daima çok ilginç diye niteler ve anında, ebediyen küçük mezarlığına gömerdi, aslında istatistikler genellikle yanlış gelir, hep toplama hataları çıkardı.

"Manasız" dedi Solal tekrar. "Hem ayrıca bir kadın neye yarar? Göğüsleri mi? Palavra, üstelik hepsi sarkıktır. Gazetelerdeki bütün o alet edevat reklamları, şu meme taşıyan şeyler, neydi adı o aletlerin?"

"Sutyen, beyefendi."

"Takmayanı yoktur! Ve bu güveni suiistimal etmek demektir! Siz ne düşünüyorsunuz Adrien?"

"Yani, tabii şimdi, işte..."

"Tam da aklımdan geçen buydu" dedi Solal. "O saçma sapan şapkalarıyla öyle içler acısı görünürler ki, ya o yüksek ökçeleriyle hoplayıp zıplamaları, o yuvarlak kıçları, kendi aralarında kılık kıyafetten konuşurken coşmaları! "Düşünsene, bir kadın terziye tayyör takım diktirmiş kendine! Büyük rezalet, onun adına ben utandım! Tayyör dediğin çok ince iştir, özellikle yeleği, erkek işidir canım, kadın terziler kesmeyi biçmeyi bilmezler, her yerini penslerle doldururlar!" Hele birinin yeni elbisesine en ufak bir laf etmeyegör, anında kaplan kesilir, düşmanı olursun, yüzüne nefretle bakar, yahut zulüm görmüş gibi sinirleri bozulur, ölmek ister. Yani artık kadın yok, istemiyorum! Ha bir de Michaël'in tabiriyle o malum şeyden sonra yanlarında uzanma mecburiyeti var, duygulu duygulu kuğurdar, omzunu okşarlar, sonrasında bunu hep yaparlar, saplantıdır bu onlarda, yetmiyormuş gibi ödül şekerini beklerler bir de, minnet dolu tatlı sözler söylemeni, çok ilahi bir şeydi demeni falan. Ciddi söylüyorum, rahat bıraksalar da huzur içinde utancımla sızıp kalsam. Yani bundan sonra kadın yok! Bütün dişlerimi çektireceğim, beni istemezler o zaman, kurtulurum ben de! Ne yazık ki yapacak bir şey

yok, o kadın aklımdan çıkmıyor" diye inledi gerinerek. Adrien, Adrien'ciğim, bana üzümlerle destek ol, elmalarla kuvvet ver çünkü aşk hastasıyım. Hayır, aşk yok, ama aklıma musallat olan biri var. (Şahsi ilişkilerin sapasağlam bir kanıtı olan senli benli hitaptan büyülenmiş olan genç memur anlayışlı, duyarlı görünmeye çalıştı.) Söyle Adrien, sen dememe izin verir misin?

"Elbette beyefendi, aksine. Yani, demek istiyorum ki..."

"Beyefendi yok, kardeşim de bana! İnsan kardeşleriz senle ben, ölmeye yazgılı, yakında toprağın altına uslu uslu, yan yana uzanacak!" diye ilan etti neşeyle. "Hadi iç şu şampanyadan, senin gibi sert, onun gibi azametlidir! İç, sana gözleri kör edenin, yıldız yıldız uzun kirpiklinin, Neiraa'nın, insafsızca yanımda olmayanın aklımdan nasıl çıkmadığını anlatayım." "İç!" diye emretti Adrien'e, o da denileni yaptı, boğazına kaçtı, öksürdü. Yo dostum, hayır ey sadık Polonius, sadece aşktandır sarhoşluğum! Aşktan, o kadar ki seni sakalından tutup döndürmek isterim havada bir saat, o kadar seviyorum onu, o kadar seviyorum seni de! Evet, biliyorum, yanlış konuşuyorum, çünkü yeni geçtim bu tabiiyete! Sarhoşum aşktan, diye gülümsedi kendinden geçmişçesine, aşk sarhoşu, ama korkunç olan, anlarsın ya, bir koca var ortada, bir zavallı, onu elinden alırsam acı çekecek. Ama ne gelir elden? Ah, hakkında her şeyi anlatmalıyım sana, güzelliklerini, upuzun, kıvrık kirpiklerini, yalnız başına sayıklamalarını, vatanı olan Himalaya'yı. Her şeyi söylemek, bu bir ihtiyaç, çünkü sadece sen anlayabilirsin beni, bir de Tanrı'nın rızası lazım! Evet, her şeyi söylemeliyim sana, aramızda geçecek cilveleşmeleri, onunla benim, her şeyi söylemeliyim sana, ama önce bir banyo yapayım çünkü sıcak bastı. Az sonra görüşürüz Adrienciğim.

Genç Deume yalnız kalınca her zamanki okul çocuğu gülüşüyle güldü. Patron tam zom olmuştu. Yan yana uzanmış cesetler, üzümler, elmalar, hepsi şampanyadandı. Ve akıl karışıklığından! Nereden çıktı kör eden, nereden çıktı Polonius?

"Ya şu beni çok seviyormuş da sakalıma yapışacakmış dümenine ne demeli? Gel de gülme! İyice kafayı bulmuş! Neyse canım, beni sevdiğini söyledi, inanabiliyor musun? Şahsi ilişkide daha ötesi yok!"

Kaşlarını çattı. Vatanı Himalaya mıymış? Dur yahu, yoksa Hindistan delegesinin karısı olmasın? Evet, tabii ya, kadın Nepal'liydi, Himalayaların göbeğinden! Hem zaten söylediği isim de kulağa Hintçe gibi geliyordu. Evet evet, baş delegenin karısı! Hakikaten güzel kadındı, güzel gözler, uzun kirpikler, kesin oydu, Nepalli dilber! Doğruya doğru, çapkınlık dedin mi patronun üstüne yoktu, hiç tartışmayalım. Delege için de ne yapalım! Önemli olan Deume Adrien denen kişinin U.K.M. ile samimiyet kurmuş olmasıydı, hem de ne samimiyet! Aşk sırları, yakında terfi edeceğinin garantisi! Bir tek sen anlayabilirsin beni, bu da ne olsa insanın gururunu okşuyordu. Öyleyse görevden döner dönmez adamı en kalburüstü lokantaya davet ediyorsun, sadece ikisi, dostça, Ariane'a gerek yok, erkek erkeğe bir yemek, hadi bakalım! İsveç usulü başlangıçlar, somon füme, Belon istiridyesi, sıcak çulluk pate ya da kazciğeri çöreği, daha olmadı Madera şaraplı ördek ezmesi, yahut ıstakoz sufle, neyse bakarız, ama en son mutlaka krep süzet, ve her telden duygusal itiraflar! Ve patron doyana kadar sek emperyal roze! Garson, büyüğünden bir şampanya daha! Kahveyi de tatlıdan epey önce ısmarlamak lazım, iyi bir kahvenin yapılması rahat yirmi dakika sürer. Sek emperyalin etkisini tamamlayacak *fine* Napolyon'un vakti geldiğinde pek eğlenceli şakalaşmalar, işte o zaman araya bir sen sıkıştırırdı kendisi de, deneme mahiyetinde. Senli benli konuştuğu bir adama Veve'nin beceriksizliği hakkında ne düşündüğünü bal gibi anlatabilirdi. Şeklen kibar ama aslında dehşetli eleştiriler. Zaten Veve yakında emekli olacaktı. Yani! Peki ya şimdiden Veve'nin son gafını hafiften çıtlatsa, U.K.M. Himalayalısına doyunca? Yok, çok erken olur. Chi va piano va sano. Görevden dönüşünü beklemeli. Şimdilik azami sempati toplayarak zemini hazırlamalı. Bu durumda az sonra geri dönüp o büyük aşkı anlatmaya koyulduğunda can kulağıyla dinlemeli, anlayışlı görünmeli, sevecen suç ortağı havasında, aklına geleni söylemeye teşvik etmeli, çocuk oyuncağı canım. Fakat durmadan gülümsememeli, samimiyet kurarken fazla gülümsemişti, devamlı gülümsersen kıymeti kalmazdı. Her üç dört dakikada bir ona katıldığını, yakınlık duyduğunu belli edecek küçük bir gülümseme, ama kişilik sahibi, eşit konumda bir adam olarak. Vay canına, saat ona çeyrek var! Neredeyse

robdöşambrıyla dönerdi. Robdöşambr da gayet iyiydi, bu da şahsi ilişki anlamına gelirdi.

"Şu işe bak, umumi kâtip muavini Hindistan baş delegesine boynuzları takacak!" diye güldü sessizce, sonra genizden gelen tembel öğrenci gülüşüyle kıkırdadı.

Çok geçmeden telefon çaldı ve rüzgâr gibi içeri dalan Solal ahizeyi kaldırdı, hanımefendinin yukarı çıkabileceği yanıtını verdi. Ahizeyi yerine koyduktan sonra bir kahkaha attı ve sevinçten parlayarak bir eli kalçasında dans etti, aralık robdöşambrı çıplaklığını gözler önüne seriyordu. "Ay, mi paloma" diye mırıldandı, durdu. Kocaya döndü, yaklaştı, onu kollarından tuttu, sevinçten parlayarak omzunu öptü.

"Himalayalım geldi" dedi ona.

35

"Kocam nerede?" diye sordu kadın içeri girer girmez, Solal elini önce dudaklarına sonra alnına götürerek onu selamlarken.

"Az önce Saray'a gitti. Anlatırım size. Fakat siz hiçbir açıklama yapmayın rica ederim, çünkü biliyorum. Nefret ediyorsunuz görmekten beni ve geldiyseniz yine de onu üzmemek için, yaptığım o tarifsiz şeyden ona bahsetmediyseniz sırf kariyerine zarar verecek bir skandal patlamasın diye. Biliyor musun cicim, patronla çok iyi gitti, benimle senli benli konuşuyor, bana Adrien diyor. Yalnız kaldığınızda böyle söyleyecek size. Yani rahat olun. Ne geçiyor aklınızdan?"

"İğrenç bir insan olduğunuz."

"Doğrudur" dedi, tatlı tatlı gülümsedi. "Anlatayım. Geldiğinizi haber verdiklerinde kocanız beni bu Himalayalı hanımla baş başa

bırakmayı teklif etti. Kalmasını rica ettim, ama ketum davrandı, bitirilecek acil bir işi olduğunu söyledi. Kalması için ısrar ettim, ama gözünü karartıp sözümü dinlemeyeceğini söyledi. Ne yapabilirdim? Nguyen size görünmeden çıkardı onu. Madem baş başayız, sizi baştan çıkaracağım."

"Midemi bulandırıyorsunuz."

"Elbette" diye gülümsedi. "Ama üç saat içinde siz söz verdiğim gibi, gözleriniz belermiş bakacaksınız. Evet, kadınların pek sevdiği, ihtiyarların gözünü çıkaran sizin de gani gani hak ettiğiniz o sefil yöntemlerle baştan çıkmış olacaksınız. İhtiyarın gününde sizi aşağıda bekleyen atla alıp götürmeye hazırdım, ama şimdi akşam vakti hoşlanmadım sizden. Dahası şu iri burnunuzu bol ışıkta gördüm de dehşete kapıldım."

"Sığır" dedi kadın.

"Buyurunuz, hodri meydan. Üç saat sonra hâlâ âşık olmadıysanız kocanızı bölüm müdürlüğüne atıyorum. Dayımın başı üstüne, centilmen sözü. Kabul mü? Yok gitmeyi tercih ederseniz serbestsiniz" diye ekledi bir sessizlikten sonra ve kapıyı gösterdi. "Burun için geçiş buradan, umarım takılmaz."

"Hödük" dedi kadın çene kasları fırlayarak.

"Pekâlâ, gidiyor musunuz, iddiaya var mısınız?"

"İddiaya varım" dedi ve dimdik yüzüne baktı.

"Kendinden emin" diyerek gülümsedi. "Yine de bir şartım var. Sabahın saat birine kadar ağzınızı açmayacaksınız. Tamam mı?"

"Evet."

"Şeref sözü mü?"

"Gerek yok. Evet dediysem evettir."

"Hayırınız da öyle. Demek ki sabahın saat birinde sizde gözler belermiş, saat bir kırkta siz ve ben gara gider sarhoş deniz güneş. Ne düşünüyorsunuz? Tabii, olacağı buydu. Hadi, ne istiyorsanız söyleyiniz. Hadi, çabuk, henüz vakit varken. Çünkü sabahın birinde sarhoş gözlerle bakacaksın bana. Hadi, söyleyiniz."

"Pis Yahudi" dedi, gözünde hain bir çocuk bakışı parlayıp söndü.

"Sekizinci gününde sünnet olan Mesih'iniz adına teşekkürler. Kaldı ki pek önemi yok. Küçümsemelerinizi küçümsüyoruz. Bizi bütün halkların arasından seçip bütün milletlerin üstüne çıkaran Rab Tanrımızın adı kutlu olsun. Böyle deriz Pesah akşamımızda. Robdöşambrım şok mu etti? Genellikle kadınlar robdöşambrıma ses çıkarmaz. Erkeklerden daha hoşgörülüdürler çünkü toplum kurallarına o kadar önem vermezler, özellikle gençler. Bir iyi tarafları da kendilerini kaptırdıkları an Yahudisever kesilmeleridir. Göreceksiniz. Az sonra. Bu arada burnunuzu pudralayın. Parlıyor."

Beyaz ipek bir smokin içinde ince, uzun gövdesiyle, saçlar darmadağın geri dönüp doğrudan aynanın karşısına geçti, şövalye boyunbağını bağladı, kendini beğendi, nasıl bir etki bıraktığını görmek için kadına döndü. Kadın kılını bile kıpırdatmayınca esnemesi gelmiş de bastırmış gibi yaptı, ardından sehpaya ikiye katlanmış bir kâğıt bıraktı.

"Başarısız olursam kocanıza teslim edeceğiniz terfi kararı. Silahsızlanma bölümü müdürü. Tıpkı ötekiler gibi o da orada hiçbir iş yapmayacak. Tebrik ederim, burnunuz artık parlamıyor. Bu smokin bana yakışıyor sanırım, öyle değil mi? Evet, yakışıyor, teşekkürler."

Bir gül aldı, derin derin kokladı, arkaya fırlattı. Elinde sandal bir tespihle salonda bir aşağı bir yukarı yürümeye koyuldu, sonra aynaya döndü, göğsünü inceledi. Şaşmaz nokta göğüs kemiğinin ucuyla üçüncü kaburga boşluğunun oluşturduğu açıydı. Fakat o an geldiğinde namluyu yaslarken belki de hata, çünkü ne de olsa başta biraz heyecan. Bu nedenle güvenilir mahalli baştan işaretlemeli, tam oraya mavi bir nokta dövdürmeli. Aniden telefonun zili. Ahizeyi kaldırdı.

"İyi akşamlar, Adrien. Hayır, rahatsız etmiyorsunuz. Evet, yorumlarınıza da ihtiyacım olacak. Hiç acele etmeyin. Hayır, söyledim, rahatsız etmiyorsunuz. Baştan çıkarma işine henüz başlamadım. Yeri gelmişken romanınızda Don Juan için peşinen küçümseme özelliğini unutmayın. Dediğim gibi, küçümser, çünkü şayet isterse üç gün hatta üç saat içinde, şu mağrur, koltuğunda namusuyla oturan şu cemiyet kadınını, şayet isterse bu kadının aptalca kuğurdayacağını ve yatakta şu anki ağırlığına pek yakışmayan şekillere gireceğini bilir. Strateji meselesi. Bu nedenle daha baştan saygısı az-

dır, kadının koltuktaki iffetli havalarını komik bulur, robdöşambrından rahatsız olmasını da komik. Komik, çünkü üşenmeyip uğraşırsa kadının çok geçmeden kıvrım kıvrım kıvranacağını bilir, soluk soluğa, hayvani bir gece hizmetçisi gibi, çıplak, altında ürpererek, ah zavallı Juan, kâh usulca inleyerek, kâh kuvvetle çırpınarak ve hep o aynı akı kalmış, mest olmuş azize gözleriyle bakarak. Ey baştan çıkmayacak ya da asil sebeplerle benim olacak kadın, ömür boyu alnımı kaldırmam önünden! Kısacası peşinen küçümsesin, ama hep kanayan, hiç kapanmayan bir pişmanlık pahasına!"

"Tuhaftır, birden içimi dökesim geldi sana, sevgili Adrien. Ah o beni mecbur ettikleri aldatmacalar, komediler. Çünkü yaşamak zorundayım, üstelik bir berduş, zavallı, huysuz bir adam olarak değil. Doğruyu söyleyene karşı o kadar kötüler ki yaptığımız işlerin komedi olduğunu, meşhur Cemiyet'imizin soytarılıklarını yüksek sesle söylesem nevalemi keserler. Ne var ki bana para lazım. Bende bir bankacı ruhu olduğundan değil, saçmalık derecesinde narin olduğumdan, o kadar ki ısıtması olmayan bir odada donar kalırım, soğuk su yazın bile parmak uçlarımı dondurur. Dahası onların eline düşmek istemem. Parasızlara karşı o kadar iğrençler ki. Bilirim, tattım bunu. Umumi soytarı muavini olarak kalmaya dikkat ediyorum ki bir zavallı, zavallı ruhlu bir zavallı olup çıkmayayım. Sefalet insanı alçaltır. İnsan ancak sahip olduğunu, hükmedebildiğini küçümser. Goethe küçümsemede Rousseau'dan daha iyiydi."

"Nasıl? Don Juan hakkında başka ayrıntılar mı? Peki, mesela karşısında konuşan biri varsa pek dinlemez çünkü bakarak tanımakla meşguldür onu, bu daha anlamlıdır. Buna rağmen başkalarıyla, hatta sevdikleriyle bile bir duvar vardır arasında. Onları görür, ama gerçek gibi hissetmez, ondan başkadırlar. Onun için hepsi hayal, rüyada görülen şekillerdir. Hep yalnızdır, değildir, yalnızlık komedisini oynar. Daha başka? Ölümünün hep yanı başındadır, güven veren bir düzen saplantısı vardır, sabahın üçünde aniden ölümün cazibesine kapılır. Ve bir de başarısızlığın cazibesine dayanamaz. Geçen sene Londra'da takdim edildiği genç bir düşes ya da o cins bir şey. Kadın derhal hoşlanmıştı ondan. Ötekilerden uzak küçük bir salona geçtiler, çene çalmak, yani sonu hep yatakta biten şeye başlamak için. Don Juan

düşesin omurgasının son kemiğine, koksiks denen kemiğe dokunma arzusuna kapıldı birden. Kadın tam otururken bunu yaptı. Düşesin uzak atalarının kuyruğunun kalıntılarını hissetmek istediğini söyledi. Kadın bu merakından hiç hoşlanmadı."

"Daha mı? Aleyhinde söylenenlere rağmen sadece kadınlara karşı kötüdür. Erkeklerle ihtiyatlı davranmak, aklı başında görünmek zorundadır. Kadınlar ise onu eleştirmez kabul ederler, robdöşambrlarını doğal bulurlar, tespihleri doğaldır. Anaçtırlar. Yazın birkaç günlüğüne Isolde'un yanına gittiğinde kadın parkta sıcağa karşı ham ipekten robdöşambr, güneşe karşı kolonyal şapka, sineklerden korktuğu için çizme, iğrenç sığırsineklerine karşı at kuyruğundan sineklikle dolaşmasına şaşırmaz. Anlayışlıdır, bu gülünç zenci kral rüküşlüğünü doğal bulur. Ama bütün kadınları arasında gözdesi bücür Edmée'dir, Kurtuluş Ordusu gönüllüsü, çarpık bacaklı bir cüce, dostudur onun."

"Evet Adrien, gönüllerini çalmak çocuk oyuncağıdır. O kadar ki gençken tek başıma bir kadını kaçırmayı bile başarmışımdır. Karmaşık bir ikiz kardeş hikâyesi, ben kardeşlerden önce biri sonra öteki olmuştum, biri tıraşlı, diğeri takma sakallı. Bunu yanımdaki kadına yarın Kefalonya'nın menekşe rengi denizinin karşısında anlatırım."

"Don Juan'daki bu baştan çıkarma kudurganlığının sebebini de iyice anlatınız. Çünkü aslında namusludur ve yatak oyunlarını pek sevmez, tekdüze ve ilkel, nihayet komik bulur. Ama kadınların onu sevmesi için şarttır. Kadınlar böyledir. Buna önem verirler. Don Juan'ın sevilmeye ihtiyacı vardır. Birincisi ölümü unutmak, hayattan sonra hiçbir hayat olmadığını unutmak için, sonra hiçbir Tanrı, hiçbir umut, hiçbir anlam olmadığını, sadece mantıktan yoksun bir kâinatın sessizliği. Kısacası bir kadının aşkıyla kafasını dağıtır, sıkıntısının üzerini örter. İkincisi teselli arar. Kadınlar hayranlıklarıyla onun emsalsizlik derdine teselli olurlar. Hizmetçisi, nedimesi olan Yalnızlık adını taşıyan yücelik böyle bir şeydir. Üçüncüsü, kadınlar onun bir kral olmayışına da teselli olurlar, çünkü o kral olmak için yaratılmıştır, doğuştan, hiç zorlanmadan. Kral olamaz, siyasi önderliğe de tenezzül etmez. Çünkü kitleler tarafından seçilmek için o kadına benzemesi gerekir, sıradan olması. Bu nedenle kadınlara

hükmedecektir, kadınlar onun milletidir, onları asillerinden, temizlerinden seçecektir, çünkü kirli birini köle yapmanın ne keyfi olabilir? Zaten yatakta en iyi hizmetçiler asil ve temizlerdir." İtici, diye geçiyor kadının aklından, bu iyiye işaret.

"Fakat bu kudurganlığın en önemli sebebi başarısızlığa uğrayacağına, içlerinden birinin günün birinde ona karşı koyacağına dair bir ümittir. Heyhat, asla olmaz bu. Tanrı'ya susamış olduğu halde melankolik zaferlerinin her biri ne yazık ki Tanrı'nın varlığının pek kıt olduğunu kanıtlar ona. Birbiri ardına çabucak yatay pozisyona geçen bütün bu asil ve temizler, daha dün melek yüzlüyken bugün kudurmuşçasına dilbazlaşanlar, mum gibi eriyenler ona her seferinde bir kez daha mutlak erdem olmadığını ve sonuç olarak ve bir kez daha umut ettiği Tanrı'nın varolmak istemediğini kanıtlar, elimden ne gelir? Şimdi, sevgili Adrien, telefonu kapatıyorum, çünkü şu an beni dinlemekte, benden nefret etmekte olanı ayartmam gerek. Ama olacak o benim, sana söz veriyorum ve kaptıracak gönlünü alabildiğine, çünkü kader beni Solallerden XIV. Solal olarak dünyaya getirmiş, isimsiz bir adam, Solallerin büyük kolunun ilk doğan bütün oğulları gibi, sahiden iyice kaptıracak gönlünü, yoksa ateşli anlarımızda bana nasıl hitap eder? Evet, Deume'cüğüm, ıstırabın intikamcı neşesiyle kalbini çalacağım onun ve büyük bir aşkla zengin bir adaya gideceğiz o ve ben, hemen bu gece, sen yataklı vagonunda huzur içinde uyurken. Elveda öyleyse ve beni affet."

Ahizeyi yerine koydu, hareketsiz kaldı. Cenevre'de dövme yapan yoksa Marsilya'ya gitmeli. Eski Liman'ın orada hangi bara girse birini söylerler. Hayatta önemli olan bir lahzada ölmeyi garantiye almaktı. Kadına döndü.

"Kocanız çok talihli biri. Biri sürü aidiyeti var. Gerçek bir vatan, arkadaşlar, ona benzeyen insanlar, inançlar, bir Tanrı. Ben, hep yalnız, bir yabancı ve gergin bir ip üzerinde. Her şeyi kendimden beklemek, sadece müttefikime, Yahudilik'ten gelen zekâma güvenebilmek bazen bezdirir. Basit biri, ama biri, bir şeyin bir parçası, beşikten mezara aidiyetlerin ve kurumların taşıdığı biri olmak için delice bir arzu, köyün birinde bir postacı ya da bir yol bekçisi ya da herkesin tanıdığı, selam verdiği ve sevdiği, akşamları dostlarıyla kâğıt oyna-

yan bir jandarma olmak için delice bir arzu. Ben hep yalnız, kadınlardan başka sevenim yok, bende ise aşklarının verdiği utanç."

"Aşklarını yakışıklılığıma borçlu olmanın utancı, sevgililerin gözlerini kırpıştıran mide bulandırıcı yakışıklılığıma, on altı yaşımdan beri kafamı şişirdikleri o bayağı yakışıklılığıma. Yaşlandığımda, burnumdan sümükler akarken ya da daha iyisi toprağın altında, toprağa ait kökler, kıvrım kıvrım sessiz kurtlar eşliğinde, çürümüş tabutumun içinde yemyeşil, kupkuru yatarken fena faka basacaklar, o zaman beni bu kadar lezzetli bulmayacaklar, oh olsun, buna şimdiden seviniyorum. Yakışıklılığım, yani belli uzunlukta bir et, belli ağırlıkta bir et, ağızda eksiksiz, otuz iki kemikçik, az sonra dişçilerin yaptığı gibi küçük bir aynayla kontrol edebilirsiniz işi sağlama almak için, başımız dumanlı denize açılmadan önce."

"Bu uzunluk, bu ağırlık ve bu kemikçikler, bunlara sahipsem bir kadın bir melek, bir aşk keşişesi, bir azize kesilir. Yok değilsem lanet olsun bana! Bir iyilik, bir akıl cini olsam, ona tapıyor olsam, bütün sunabildiğim yüz elli santimetrelik bir et olduğu müddetçe ölümsüz ruhu faaliyete geçmez, beni asla ölümsüz ruhunu tamamen vererek sevmez, benim için asla bir melek, her fedakârlığa razı bir kahraman olmaz."

"Gazetelerdeki gönül postalarına, genç idealist hanımların aradıkları beyefendinin santimetrelerine ne kadar önem verdiğine bakınız. Hey! diye haykırır bu ilanlar, bize en az yüz yetmiş santimetre et lazım, üstelik bronzlaşmış olmalı! Ve zavallının sunabildiği kısa gelirse üzerine tükürür geçerler. Dolayısıyla farazi olarak sadece bu zavallı yüz elli santimetreye denk geliyorsa boyum, karşımdaki kadına en hakiki aşkımı söylemeye de çalışsam kalpsiz kesilir, kısalığıma iğrenerek bakar!"

"Evet hanımefendi, otuz beş santimetre eksik olsa etim, kadın ruhumu umursamaz bile, beni bir gangsterin kurşunlarından korumak için göğsüme siper olmaz. Diyelim ki az önce bahsettiğim gibi bir cinim, ağızdaki o küçük kemiklerden yoksa bende sonuç yine aynıdır! Maneviyata vurgun bu kadınlar kemikçiklere gönülden bağlıdır! Görünmez gerçeklikler için çıldırırlar, ama küçük kemik parçalarını görünür halde isterler!" diye haykırdı neşe ve gözlerinde bir hüzünle.

"Üstelik bunlardan onlara çok lazımdır! En azından öndeki kesicilerin eksiksiz olması şarttır! İçlerinden ikisi üçü eksik olsun bu melek tabiatlılar manevi meziyetlerimin tadına varamaz, ruhları çalışmaz olur! İki üç minik kemik birkaç milimetre kısa olmayagörsün, bitmişimdir, bir başıma, aşksız kaldım demektir! Kadına aşktan söz etmeye cüret edecek olsam kör olayım diye gözüme bir bardak atmaya kalkışır! Ne münasebet, der bana, ağzında o küçük kemiklerden yok ve beni sevmeye cüret edebiliyorsun, öyle mi? Çık dışarı sefil, şu tekmeyi de ye bakalım arkana! Demek ki iyi olmayacaksın, akıllı olmayacaksın –taklidini yap yeter– ama tartıda doğru kiloyu göstereceksin, mini mini kesicilerin, öğütücülerin olacak!

"İşte bu nedenle sorarım size, en uzunu olsa olsa iki santimetre boyundaki yarım düzine kemikçiğe bağlı bir duyguyu ne kadar önemseyebilirim? Ne, ayıp şeyler mi söylüyorum? Romeo'nun dört kesici dişi eksik olsa, tam ortada kara bir delik olsa Juliette Romeo'yu sever miydi? Hayır! Oysa Romeo'nun ruhu tastamam aynı ruh, manevi meziyetleri tastamam aynı meziyetler olurdu! Öyleyse niye bana önemli olan ruhtur, manevi meziyetlerdir diye şakıyıp dururlar?"

"Bu kadar ısrar etmekle ne kadar da masum davranıyorum! Bütün bunları gayet iyi bilir kadınlar. Tek istedikleri açıkça konuşulmasın, kalpazanlık yapılsın, imbikten süzülmüş sözler söylensin, şahsen benim düşmanlarımdır o sözler ve yüz seksen santimetre ve kemikçikler yerine asil duruş ve baştan çıkarıcı gülüş densin! Bu durumda sussunlar artık, bana tepeden bakmasınlar daha fazla, hakkımda iğrenç, materyalist biri demesinler! Burada en iğrenç insan zannedilen kişi değil!"

"Ve bu şirin küçükhanımların gözünden hiçbir şey kaçmaz! İlk buluşmada Fiorettilerden Assisili Aziz Francescolardan bahsederken seni inceden inceye süzer, notunu verirler. Hiç belli etmeden her şeyi tespit etmişlerdir, ağızdaki küçük kemiklerin sayısı ve kalitesi de dahil, bir ikisi eksikse bittin demektir! Bittin dostum, bittin! Buna karşılık yenir yutulur cinsten isen daha ilk bakışta gözlerinin kahverengi olduğunu, biraz yeşile çaldığını, elamsı menevişler de olduğunu bilirler. Birinci sınıf bakıcılardır onlar."

"Henüz bitmedi, sadece yüzü teftiş etmek yetmez onlara! Her şeyi anlamaları gerekir! İlk buluşmada meleksi, mavi bakışlarıyla fark ettirmeden, kendileri bile farkında olmadan soyarlar seni, çünkü baktıklarını itiraf etmezler kendilerine. Hepsi bir an için soyar seni, bakire olanlar bile. Ehil gözlerle kıyafetlerin altında et durumunu, yeterince kasın olup olmadığını, göğsünün geniş, karnının düz, kalçalarının dar olduğunu ve yağının olmadığını anında anlarla. Çünkü tombulsan, hafiften de olsa, bittin demektir! Karnında fazladan birkaç kilocuk yağın olmayagörsün, derhal yıldızın söner, seni istemezler!"

"Bitmedi, bilgi edinmeden olur vermeye yanaşmayan bu küçük sorgu hâkimleri dereden tepeden, minik kuşlardan bahsedilen gayet seçkin bir sohbette bir yolunu bulup hiç belli etmeden seni sorguya çekmeyi, bedeninin kıvrım kıvrım kıvranmaya uygun olup olmadığını öğrenmeyi, açık havayı, sporu sevip sevmediğini söyletmeyi becerirler. Oynak sinek dedikleri hayvanın dişisi de böyledir, erkeğine ancak spora yatkın olduğunu kanıtlarsa evet der! Zavallı erkek sinek ne yapıp edip sırtında kendinden bilmem kaç kat ağır küçük bir topu taşımak zorundadır! Hakikat bu! Kadınlar senin ata bindiğini yahut dağcılık veya su kayağı yaptığını öğrenirse bu bir garantidir, senin savaşa, üremeye müsait olduğunu bilmenin sevinciyle bir güzel tadına bakarlar. Fakat yüksek tabakadan, haliyle terbiye görmüş insanlar olduklarından süfli düşüncelerden sakınırlar. Üzerini asil kelimelerle örter, dümdüz karın ve iyi damızlık diyeceklerine çekici birisin derler. Asalet bir kelime hazinesi meselesidir."

"İğrenç. Zira hepsinin göz süzerek peşinde koştuğu bu güzellik, uzun boy, sert kaslar, ısıran dişlerden ibaret bu erkek güzelliği, bu güzellik aslen gençliğin ve sağlığın, yani beden gücünün, yani bunu kanıtlayan savaşma ve zarar verebilme gücünün alametinden başka bir şey değildir, şahikası, cezası ve gizli nihai kökeni ise öldürme gücüdür, taş devrinin antik gücü, nefis, inançlı, maneviyatçı kadınların bilinçaltının aradığı işte bu güçtür. Yüksek rütbeli subaylara düşkünlükleri bundandır. Kısacası âşık olmaları için beni onları koruyabilecek farazi bir katil gibi hissetmeleri gerekir. Ne var? Konuşunuz, izin veriyorum."

"Madem öyle niye ihtiyar, kambur bir kadına aşkınızı ilan etmiyorsunuz?"

"Aha, aklınca zekâsını konuşturuyor! Neden mi? Çünkü berbat bir erkeğim ben de! Kıllı yaratıkların et yemesini aklım alır! Ama kadınlar, inandığım kadınlar, benim katıksız kadınlarım, onlarda bunu kabul edemem! Bakışları, asil hareketleri, iffetleriyle, aşklarına karşılık güzellik talep ettiklerini her an yeniden keşfettiğim kadınlarım, dünya yüzündeki yegâne ilahi duygu budur, bu benim çilem ve beni öldürüyor! Kabul edemem çünkü onlara saygı duymamayı beceremem! Ben buyum, ilelebet bir kadının oğlu. Bana baktıklarında, boyumu, kilomu ölçtüklerinde onlar adına utanırım, ve gözleriyle, evet gözleriyle kabuğumu ve bezemesini okşadıklarında, bakışlarının aniden ilgiyle, ciddiyetle, etime saygıyla dolduğunu gördüğümde utanırım, gülüşümle, iskeletimin görülebilir haldeki bu parçasıyla mest olmuş halde yakaladığımda onları, utanırım."

"Kaldı ki kadın güzelliğini sevmek yine de kabul edilebilir bir şeydir, çünkü yumuşaklık, hassasiyet, anaçlık vaat eder. Birilerine bakmak için çırpınan, etekleri tutuşarak savaşta hasta bakmaya koşan o güzeller insanın yüreğini dağlar, bu cins bir eti sevmeye ahlaken hakkım var. Ama ya onlar, ya kaba kuvvetin, cesaretin, saldırganlığın, kısacası hayvani meziyetlerin alameti erkek güzelliğine olan o korkunç düşkünlükleri! İşte bu yüzden affedilmezler!"

"Evet, biliyorum, içler acısı bir baştan çıkarma çabası bu. Saçmadır beden görgüsü ve öldürme kudreti hakkında söylediklerim, üstelik daha bitmedi, oysa sana Bach'tan ve Tanrı'dan bahsetmek, ağırbaşlılıkla, bana dostluğunuzu bahşeder misiniz diye sormak çok daha kurnazca olurdu. Kim bilir, belki o zaman asaletle, gözlerini yere çevirerek evet derdin bana, ucunda daima bir yatak odası olan fare kapanına olanca saflığınla girerdin. Ama yapamam, artık kadınların istediği gibi çelemem gönülleri, bu onursuzluğu istemiyorum artık!"

Oturdu, kadının dikkatini çekmek diye bir kez öksürdü, ama öteki başını kaldırmayınca gücendi. Bir ıslık tutturdu, gorillik meraklısı kadınlara niye lanet ediyordu acaba, bu arsızların başka erkeklere de tutulmasına öfkelendiği için mi yoksa. Evet, aslında bütün kadınları kıskanırdı o. Omuz silkti, şövalye boyun bağını çözdü, hüzünlü bir edayla evirip çevirdi, kaşlarını kaldırarak kasten ona bakmayan bu hain kadını Tanrı'ya havale etti. Oyalanmak için bir kutunun kapağı-

nı kaldırdı, ama azıcık, sırf iki parmağı içine girecek kadar. Sultanın hareme gizlice girişi, diye aklından geçirdi kadın. Adam başka tarafa bakarak rastgele bir sigara çekti, kadın sultanın o geceki gözdesini seçtiğini düşündü, ama sürpriz olsun diye el yordamıyla. Adam bir kibrit çaktı, sigarasına yaklaştırmayı unuttu, parmağını yaktı, kibriti, sonra sigarayı tiksintiyle fırlattı. Kadın gergin bir kahkaha atacakken kendini tuttu. Gözdeyi geri gönderdiler, dedi içinden.

"İleride aşkını şu aşağılık yüksek mevkiimle kazanacağımı bilmek de utanç veriyor, kurnazlıkla, amansızca başkalarını ezerek elde ettiğim mevkiimle. Eski nazır, umumi soytarı muavini, bilmem neyin şövalyesi, evet, biliyorum aslında, şeyin güzelliği uğruna. Biraz da komedyen, diye gülümsedi tatlılıkla. Evet, buyum işte, Solallerdan on dördüncü Solal, ayak takımından Milletler Cemiyeti umumi kâtip muavini, vızır vızır işleyen ve bal vermeyen yabanarısı kovanının zavallı büyük simalarından, sahte yabanarılarıyla dolu bir kovan, umumi yabanarısının sahte muavini, umumi boş gezenlerin muavini. Söylesenize, ne işim var bu siyasi kuklaların, diplomatların, sefirlerin arasında, hepsi ruhsuz, hepsi aptal ve kurnaz, hepsi gayretkeş ve kısır, hepsi suya kapılmış birer şişe mantarı ve peşlerinden gelen var sanıyorlar, koridorlarda, bekleme salonlarında hepsi çenebaz ve dostane, nefret ettikleri sevgili dostlarının omzuna vuran, sırtını sıvazlayanlar, hepsi kuyu kazma, kendini kıymete bindirme telaşında ki itibar basamaklarını tırmansınlar, çok geçmeden yere kazılı bir çukura doğru yuvarlanmak, nihayet tahta kutuların içinde seslerini kesmek üzere, hepsi hararet ve ciddiyetle Locarno protokolü ve Kellogg paktını tartışır, hepsi bu gelip geçici aptalca şeyleri ciddiye alır, o büyük siyasi işlerini alırlar ciddiye, sefil aile entrikaları ve köylü bayağılıkları, dalgın bakışlar, eller ceplerde, yakada bir karanfil, ceketin cebinde beyaz bir mendil, kendi kendini ciddiye alan bu aptalların bir halt sandığı şeyler işte. Ve her gün oynarım aynı komediyi, her gün böyle biri gibi davranırım, ciddiyetle tartışırım ben de, ellerim ceplerimde atar tutarım ben de, siyasi, milletlerarası bakışlarla. Bu panayırın zerre değeri yoktur gözümde, ama saklarım küçümsediğimi, çünkü ruhumu Ritz'de bir daireye, ipek gömleklere, bir Rolls'e ve günde üç banyoya satmışımdır, ve umutsuzluğuma. Yeter."

Pencereye gitti, ustalıkla aydınlatılmış olan Cenevre'yi, Fransız kıyısının soğuktan titreşen ışıklarını ve kara gölün üzerinde başını tüylerine sokmuş sallanarak uyuyan kuğuları seyretti. Kadının karşısına döndü, baktı ona, ölüme yazgılı bu zavallıcığa gülümsedi.

"Söyleyiniz, sokaklardaki, kaldırımlardaki bunca müstakbel ceset, hep aceleci, hep telaşlı, içine gömülecekleri bir toprağın olduğunu, onları beklediğini bilmeyenler. Müstakbel kadavralar, şakalaşır yahut öfkelenir yahut övünürler. Ölüme mahkûm güleç yüzlüler, bir gayret memelerini sergileyen, öne çıkaran, süt güğümleriyle aptalca gurur duyan bütün o kadınlar. Müstakbel birer cesettirler, buna rağmen kısacık ömürlerini şerle geçirir, duvarlara Yahudilere Ölüm yazmayı severler. Dünyayı dolaşmak, insanlarla konuşmak mı? Onları birbirlerine merhametli olmaya ikna etmek, yakında öleceklerini gözlerine sokmak mı? Elden ne gelir, kötü olmayı seviyor bunlar. Köpek dişlerinin laneti. İki bin yıldır nefret, iftiralar, düzenler, dolaplar, savaşlar. Otuz yıl içinde daha nasıl silahlar icat olunacak? Bu bilge maymunlar sonunda birbirlerini öldürecek, insan soyu kötülükten kuruyacak. Bu durumda bir kadının aşkıyla avunmalı insan. Fakat kendini sevdirmek öyle kolay, öyle onur kırıcı ki. Hep o eski taktik, hep aynı sefil davalar, et ve toplumsal itibar."

"Toplumsal itibar, evet. Tabii, bu kadın züppeleşemeyecek kadar asildir, umumi soytarı muavini olmama da metelik vermediğini sanır. Fakat bilinçaltı çılgınca züppedir tıpkı güce tapan bütün bilinçaltları gibi. İçinden itiraz eder, beni basit bulur şimdi. Kendisi için kültürün, seçkinliğin, ince duyguların, namusun, sadakatin, mertliğin, tabiat aşkının vesairenin önemli olduğuna öyle inanmış ki. Ey aptal, görmez misin ki asil şeylerin tamamı güçlüler sınıfına dahil olmanın alametleridir, bunlara bu kadar yüksek fiyat biçmenin derin, gizli, bilmediğin sebebi de budur. Erkeği küçük hanım için cazip kılan aslında bu aidiyettir. Elbette inanmaz şimdi bana, asla inanmayacak."

"Bach yahut Kafka üzerine fikirler bu aidiyeti açık eden parolalardır. Bir aşk filizlenirken yüksek sohbetler edilmesinin sebebi budur. Adam Kafka'yı sevdiğini mi söyledi. Aptal kadın kendinden geçer. Bunu adamın entelektüel seviyesinin yüksekliğine yorar. Aslında toplumsal seviyesinin yüksekliğindendir. Kafka'dan, Proust'tan ya da

Bach'tan konuşmak sofra adabıyla, ekmeği bıçakla değil elle böleceğini, yemek yerken ağzını kapatacağını bilmekle aynı soydandır. Namus, onur, mertlik, tabiat sevgisi de yine toplumsal aidiyetin işaretleridir. Tuzu kuru dediklerin paralıdır: onurlu, mert olmasınlar da ne yapsınlar? Beşikten mezara hep koruma altındadırlar, toplum onlara karşı yumuşaktır: Sinsilik, yalancılık onların neyine? Tabiat sevgisine gelince, gecekondu mahallelerinde pek rastlanmayan bir şeydir. Tabiat sevgisi için akarın olacak. Seçkinlik ise güçlülerin sınıfına ait hal ve tavırlardan, kelime hazinesinden başka nedir? Filanca adamla hatunu dersem kabalık etmiş sayılırım. Birkaç asır önce seçkin sayılan bu ifade işçi takımı benimsediğinden beri ayağa düşmüştür. Fakat sosyetede filanca ve hatunu diyor olsalar, bugünün aksine filanca ve zevcesi dediğimde tüyleriniz diken diken olurdu. Bütün bu namus, dürüstlük, mertlik, tabiat sevgisi, seçkinlik hikâyeleri, bu şirinliklerin hepsi idareci sınıfa ait olmanın delilleridir, işte bu nedenle güya ahlaken bu kadar önem veriyorsunuz bunlara. Güce taptığınızın kanıtıdır bu!"

"Evet, güç dedim, çünkü toplumun önde gelenleri servetleri, ittifakları, dostluk ve ilişkileri sayesinde başkalarına zarar verebilme gücünü edinirler. Buna dayanarak derim ki güçlüler kastının harcı olan kültüre saygınız, aslında ve en derine inildiğinde öldürme gücüne saygıdan ibarettir, sizin bile bilmediğiniz, gizli bir duygudur bu. Gülümsersiniz tabii. Hepsi gülümser ve omuz silker. Tatsız bir gerçek benimki."

"Evrenseldir güce tapınma. Ah şeflerinin güneşi altında büyüyen o madunlar, ah o güçlüye sevgiyle bakan gözleri, ah o hazırolda bekleyen tebessümleri, ve şef aptalca bir espri yaptığında koro halinde çınlayan samimi kahkahaları. Samimi, evet, korkunç olan da bu zaten. Çünkü kocanızın bana olan menfaatçi sevgisinin altında gerçek, çıkarsız bir sevgi var, güce duyulan iğrenç sevgi, zarar verebilme gücüne bir tapınma. Ah ben konuşurken hiç silinmeyen o büyülenmiş gülümseyişi, âşıkane dikkati, sırtının saygıyla kamburlaşması. Hani büyük yetişkin şebek kafese girer girmez, hani iri yarı, ürkütücü şebek kafese girer girmez erkek, ama yaşça genç, cüssece küçük şebekler dört ayak üstüne, dişilere has bir karşılama ve ağır-

lama duruşuna geçer, efendiye bağlılığı ifşa eden bir aşk pozudur bu, zarar verebilme ve öldürebilme gücüne cinsellik yüklü bir saygı duruşu. Maymunlar hakkında yazılmış kitapları okuyun, doğru söylediğimi göreceksiniz."

"Şebeklik her yerde. Şebeklik ve hayvani bir güce tapınma hali, öldürme gücünü elinde bulunduran asker soyuna karşı saygı. Şebeklik, koca koca tanklar sırayla geçerken saygının coşmasıdır. Şebeklik, galibiyete giden boksör için koparılan vaveyladır, şebeklik seyircinin tezahüratıdır. Hadi, yatır onu yere! Ve hasmını nakavt ettiğinde gururla dokunurlar ona, sırtını sıvazlarlar. Spordu bu canım, diye haykırırlar. Şebeklik, bisiklet yarışçılarına duyulan heyecandır. Şebeklik, Jack London'un pestilini çıkardığı, dayağı yedikten sonra nefretini unutup galip gelen rakibine tapmaya başlayan kötü adamın dönüşümüdür."

"Şebeklik her yerde. Kölelik müptelası kalabalıklar şebektir, öldürme gücünün temsilcisi, köşeli çeneli diktatör zuhur ettiğinde orgazm halinde titreyen kalabalıklar. Şebektir şefin eline dokunmak, kutsanmak için uzanan eller. Anlaşmalar imzalayacak nazırlarının arkasında ayakta bekleyen ağırbaşlı, dindar ataşeler şebektir, kurutma kâğıdını yetiştirirler derhal, kutsal bir iş yapar gibi imzayı kurutmak onur verir onlara, ah o sadık küçük şebekler! Şebekliktir çiçek demetli küçük kızı kucaklayan kraliçenin etrafındaki o nazırların, o sefirlerin şefkatli gülümsemeleri! Şebektir geçen gün Altıncı Komisyon'da ihtiyar Cheyne nutkunu okurken Benedetti'nin gülümseyişi! Aşağılık herifin yağlı suratında saygıyla gelen heyecanın temiz, el değmemiş, narin kıldığı bir tebessüm. Ama bu tebessüm aynı zamanda büyük patrona olan sevgisinden dolayı kendini de sevdiğinin işaretidir, çünkü nutuk çekmekte olan bu hayran olunası Ehemmiyet'in bir parçası gibi hissetmektedir kendini."

"İtalyan diktatörün huzuruna çıkıp o hödüğün can yakıcı gülümsemesini gelip bana öven alıklar da şebektir, özünde öyle güzel bir gülümseme ki, der hepsi, ah güçlünün karşısında o kadınca kendinden geçişleri. Napolyon'un eften püften üç beş iyiliğini görüp aşka gelenler de şebektir, aynı Napolyon değil miydi yüz elli bin ölü benim için nedir ki diyen? Hepsinin güce zaafı vardır, sert adamlardan en ufak bir yumuşaklık emaresi içlerini eritir, büyüler. Tiyatroda

beklenmedik bir anda kalbi yumuşayan dediğim dedik, ihtiyar bir albay yüreklerini sızlatır! Köleler! Ama yüreğinde zerre kötülük olmayan adamları hep biraz ahmak bulurlar. Tiyatroda kötü adam asla gülünç olmaz, ama iyi bir adam genellikle öyledir, çoğu zaman güldürür. Zaten iyi adam, adamcağız laflarında bir küçümseme vardır. Hizmetçilere de kızcağız demez miyiz?"

"Hani şu Galler Prensi'nin kompartımanına dalan genç Amerikalılar var ya, güce tapan şebeklerdir onlar da, hani kaidesini koyduğu yastıkları okşadılar, hep birlikte diktikleri bir pijama hediye ettiler ona. Hakikaten. Geçen gün İngiliz başvekilinin bir esprisi üzerine bütün Meclis'in gülmekten kırılması da şebeklikti, reis az kalsın boğuluyordu. Aptalca bir espriydi, ama espriyi yapan ne kadar ehemmiyetli biriyse o kadar komik gelir, kahkahalar o an gücün tasvibinden başka bir şey değildir."

"Güç sahipleri arasına katılma arzusu, bu züppelik de şebekliktir, güce tapmadır. Bizim Galler Prensi tut ki yeleğinin son düğmesini iliklemeyi unutmuş olsun ya da yağmurlu havada pantolonunun paçalarını kıvırmış olsun yahut kolunun altında bir çıban çıktığı için el sıkışırken kolunu fazla yukarıda tutuyor olsun, şebekler anında son düğmeyi iliklemez olur, anında pantolon paçalarını kıvırır, anında kollarını yay gibi gererek el sıkmaya başlarlar. Şebeklik prenses kısmının aptalca aşklarıyla ilgilenmektir. Bir kraliçe doğuracak olsa bütün kalburüstü hanımlar o küçük tırtılın kilosunun, taşıyacağı unvanın derdine düşer. Can çekişirken dünya gözüyle kraliçesini görmeyi dileyen şu ahmak asker var ya, o da akıl almaz bir şebektir işte."

"Kadınlara has o moda kaşıntısı da şebekliktir, güç sahipleri sınıfını taklit etmek, onlardan biri olmayı istemektir bu. Toplumda mevki sahiplerinin, kralların, generallerin, diplomatların, hatta üniversite hocalarının kılıç takması şebekliktir, o kılıç ki öldürme gücünün simgesidir. Şebekliğin şahikası diyeceğim, en hürmete layık olana saygılarını, en sevilesi olana sevgilerini ifade etmek için, Tanrı için kadir-i mutlak demeye cüret ederler ki bu iğrençtir, zarar verme ve nihayetinde öldürme kabiliyetinden ibaret bir güce iğrenç şekilde tapınmalarının bir alametidir."

"Bu hayvani tapınma duygusunun dilde bile kanıtları vardır. Güç kavramıyla ilgili kelimeler hep saygı ifade eder. "Büyük" bir yazar, "güçlü" bir eser, "yüksek" duygular, "yüksek" bir ilham. Hep uzun boylu bir madrabaz, farazi bir katil imgesi. Buna karşılık zayıflıkla ilgili sıfatlar hep küçümseme doludur. "Seviyesiz" bir karakter, "sığ" duygular, "zayıf" bir eser. Neden "asil" ya da "şövalyece, yiğitçe" övgü sözüdür? Ortaçağ'dan miras bir saygı. Gerçek güce, silahların gücünün tekeline sahip asiller ve şövalyeler zararlı ve katildiler, dolayısıyla hürmete ve hayranlığa değer. Suçüstü yakalandı insanoğulları! Hayranlıklarını ifade için bu iki sıfattan iyisini bulamadılar, savaşın, yani cinayetin bir insanın hayattaki amacı ve en büyük onuru olduğu feodal toplumu hatırlatır bu sıfatlar! Kahramanlık şarkılarında asiller ve şövalyelerin öldürmeden geçen bir anı yoktur, karınlardan sarkan bağırsaklardan, yarılmış kafataslarından akan beyinlerden, yarı beline kadar ikiye bölünmüş süvarilerden geçilmez ortalık! Soyluymuş! Şövalye ruhuymuş! Evet, şebeklik halinde suçüstü yakalanmak denir buna! Fiziki güç ve öldürme kabiliyetine ahlaki güzellik fikrini yamadılar!

"Sevdikleri, hayran oldukları ne varsa güçten ibarettir. Toplumsal itibar güçtür. Cesaret güçtür. Para güçtür. Karakter güçtür. Şöhret güçtür. Güzellik, sağlığın emaresi ve teminatı olan güzellik güçtür. Gençlik güçtür. Fakat ihtiyarlık zayıflıktır ve ondan nefret ederler. İlkeller içlerindeki ihtiyarları tepeler. Kibar ailelerin koca peşindeki genç kızları gazete ilanlarında eli kulağında, kestirmeden umutları olduğunu yazar, annemle babam yakında sizlere ömür demektir bu, Tanrı'ya şükür. Ben ise trenlerde hep gelip dibime oturan ihtiyar kadınlardan nefret ederim. Bu sakallı cadılardan biri kompartımana girmeyegörsün, hiç şaşmaz, hep beni mimler, gelip yapışır, bense sessizce nefret ederim ondan, ölüme iki adım mesafedeki bu iğrenç vücuttan mümkün olduğu kadar uzağa kaçarım, ayağa kalkarsam yanlışlıkla hafifçe nasırlarına basmaya çalışırım."

"Asli günah dedikleri tabiatımızın şebeklik olduğunun ve bunun korkunç etkilerinin utançla, mahcubiyetle bilincine varmamızdan ibarettir. Bu tabiatın binlerce kanıtından sadece biri, primat ataları-mızdan miras kalmış olan gülümsemedir ki bu bir hayvan mimiği-

dir. Biri gülümsediğinde karşısındaki insansıya barışçı olduğunu, dişleriyle onu ısırmayacağını anlatmış olur, kanıt olarak dişlerinin zararsız halini gösterir. Dişleri gösterip de saldırmamak dördüncü zamanın yontulmamış insanlarının torunları için bir barış selamı haline gelmiş, bir iyilik işareti."

"Ah, yeter bu kadar. Niye bu kadar zahmete giriyorum? Baştan çıkarmaya başlayayım iyisi mi. Çok kolay. Biri fiziki, biri toplumsal iki çerçevenin üstüne birkaç oyun, tertip lazım sadece. Zekâ meselesi. Sabahın birinde siz âşık, saat bir kırk, siz ve ben garda sarhoş gitmek için denize güneşe ve son anda belki siz peronda terk edilirsiniz, ihtiyarın öcünü almak için. İhtiyarı hatırladınız mı? Uzun bir redingotu vardı hani, bazen giyerim geceleri, kalbimdeki Yahudi'nin kılığına girerim, sakalları, yürek sızlatan mutat bukleleri, kürk takkesi ve ayaklarını sürüyüşü ve kambur sırtı ve masum şemsiyesiyle, binlerce yıllık asaletiyle ihtiyar Yahudi, ah özüme olan aşkım, Kanun'un taşıyıcısı, kurtarıcı İsrail'e, ve gecenin sokaklarında yürürüm, alay etsinler diye, alaylarından gurur duyarak. Şimdi oyunlara geçelim."

"İlk tertip kadını baştan çıkarılacağından haberdar etmektir. Bu tamam. Gitmesine engel olmak için iyi bir yol. Sırf meydan okumak için, karşısındaki kendini beğenmişe haddini bildirmek için kalır. İkinci tertip kocayı ezip geçmek. Bu da tamam. Üçüncü tertip şairanelik komedisi. Küstah büyük efendi pozu takınmalı, muhteşem robdöşambrı, sandal ağacından tespihi, tekli kara gözlüğü, Ritz'deki dairesi ve özenle sakladığı karaciğer krizleriyle toplum dışı bir romantik. Hepsi şu aptal kadın o mucizevi âşıklar soyundanım sansın diye, müshil meraklısı kocasının tam tersi biri, muhteşem bir hayatın vaadi. Zavallı koca, romantik olmak onun harcı değildir. Günde yirmi dört saat tiyatro yapmak imkânsızdır. Devamlı kadının gözü önünde olunca gerçek olmaya, yani acınası olmaya mecburdur. Bütün erkekler acınasıdır, aklı başından gitmiş aptal bir kadının karşısında, sahnede olmadıkları zaman, yalnız başlarınayken gönül çeliciler de öyledir. Hepsi acınasıdır, en başta da ben!"

"Kadın eve döndüğünde kocasını şiiiyir tedarikçisiyle kıyaslayacak ve küçümseyecektir. Her şeye bir bahane bulur, kocasının kirli çamaşırlarına varana kadar. Sanki Don Juan da gömleklerini yıkat-

mazmış gibi! Ama ahmak kadın onu sadece tiyatro oynarken, yeni yıkanıp süslenmiş, puan kazandıracak haliyle gördüğünden asla gömleklerini kirletmeyen, asla dişçiye gitmeyen bir kahraman olarak hayal eder. Ne var ki Don Juan da tıpkı kocalar gibi dişçiye gider. Ama itiraf etmez bunu. Sahneden hiç inmeyen bir oyuncudur Don Juan, hep gizler kendini, bedeni sıkıntılarını belli etmez, bir kocanın olanca saflığıyla yaptığı her şeyi o gizli saklı yapar. Ama gizli saklı yaptığından, kadının da hayal gücü geniş olmadığından Don Juan onun gözünde bir yarı-tanrıdır. Ah pek yakında kocasını aldatacak ahmağın o özlem dolu, pis gözleri, ah topu topu on metre bağırsak sahibi beyaz atlı prensi asaletle konuştukça açık kalan ağzı. Ah zaten büyüye, yalana vurgun aptal kadın. Kocasıyla ilgili her şey sinirine dokunur. Kocasının radyosu, kimseye zararı olmayan, günde üç kez haber dinleme alışkanlığı, zavallı adamcağız, terlikleri, romatizma ağrıları, banyoda ıslık çalması, dişlerini fırçalarken çıkardığı sesler, ikide bir cicim, civcivim, hatta sevgilim gibi sevgi sözcükleri söylemekten ibaret masum saplantısı, incelik yoktur bunda ve kadını çileden çıkarır. Hanımefendiye sular seller gibi akan incelik lazımdır."

"Kadın evine dönmüştür. Az önce gönül çelen onu göklere çıkarırken, sen ormanların tanrıçası, yeryüzüne dönmüş Diana'sın derken şimdi kocası tarafından civcive çevrilmiştir, bu da sinirini bozar. Az önce bulutların üstünde, keyif içinde onu resim, heykel, edebiyat, kültür, tabiat gibi yüksek konulara gark eden gönül çeleni dinleyip büyük bir zevkle cevap verirken, kısacası karşılıklı fiyaka yaparlarken şimdi zavallı koca kalkmış bütün masumiyetiyle Boulisson'lar hakkında ne düşündüğünü sormaktadır, hani iki ay önce yemeğe almışlardır, sonra çıt çıkmamıştır, davete davet gelmemiştir. Bardağı taşıran şuymuş ki meğer Bourrassusları davet etmişlermiş! Bourrassuslarla sayemizde tanıştılar, düşünebiliyor musun? Ben köprüleri atalım derim, sen ne dersin? Vesaire, bir de tabii biliyor musun cicim, patronla çok iyiydik, benimle senli benli konuştu faslı vardır. Uzun lafın kısası kocayla yüce duygular yoktur, ortak Kafka zevklerini paylaşmak yoktur ve aptal kadın şu horlayan adamla hayatını harcadığını, kendine yakışmayan bir ömür sürdüğünü fark eder. Çünkü kendine hayrandır bu amfora."

"En komiği kadının kocasına sadece şairane olmadığı için değil, en önemlisi onun karşısında kendisi şairane davranamadığı için diş bileme sidir. Farkında bile değildir ama kadın kendi günlük dertlerinin tanığı olduğu için kızar ona. Sabahları nefesi kokarak, palyaço gibi karman çorman saçlarla, ebleh berduşlar gibi kalkmalar vesaireler, hatta gece surata sürülen parafinler, şiş gözler de cabası. Diş fırçası ve terlik yoldaşlığı kadına kendini tahtından olmuş hissettirir, sorumluluğu da elinden hiçbir şey gelmeyen zavallı adama yıkar. Buna karşılık, akşamüstü saat beşte saatlerce mizanplilerle güzelce çitilenmiş, kepeklerinden arındırılmışken nasıl da fiyakalıdır yürüyüşü, mutlu, en az Samotrake'nin Zafer Tanrıçası kadar gururludur, uzun adımlarla gizli gizli ishal çeken asalet timsaline koşar, az sonra bu bağırsak torbasının karşısında güzeller güzeli yüce kadını oynayacağını, dolayısıyla bu müthiş mizanpliyle kendini lekesiz bir prenses gibi hissedeceğini düşünüp coşarak Bach'tan ilahiler söyler."

"Sofu Yahudi kadınlar evlendikleri gün kafalarını kazıtıp peruk takarlardı. Severim. Güzellik müzellik kalmaz, Tanrı'ya şükür. Buna karşılık en alımlı sinema yıldızını, tam da kendini dayanılmaz zannettiği, poposuyla cazibe kraliçesi pozlarına girdiği ve bundan başka bir özelliği olmadığı için, şeytanın laneti güzelliğini cezalandırmak için müshil almış, karın ağrısından kıvranırken hayal ederim, o dakika ihtişamından eser kalmaz, anında hevesim kaçar! Kalkamasın oturağından! Fakat peruklu bir Yahudi kadın asla itibar kaybetmez, çünkü bedeni belaların insanı tahtından edemeyeceği bir boyuttadır. İpin ucunu kaçırdım. Aptal kadınla ilgili ne diyordum en son?"

"Kadın hayatını harcamakta olduğunu fark eder."

"Tanrı sizden razı olsun" diye teşekkür etti adam, sonra burnunu, o soylu palayı iki parmağıyla sıkıştırarak inceltti, adeta bir düşünceyi inceltir, arıtır gibi, yüzünde birden şefkatli bir ifade belirdi. "Oysa kutsal evlilikten daha yüce bir şey yoktur, kızışmaktan ibaret, hayvanların harcı ve daima gelip geçici olan tutkuyla değil, Tanrı'nın sureti olan şefkatle bir araya gelen iki insanın birlikteliği. Evet, hastalığa ve ölüme yazgılı, birlikte yaşlanmanın dinginliğini isteyen, birbirlerinin yegâne akrabası olup çıkan iki bahtsızın birlikteliği. Karma erkek ve kız kardeşim diyeceksin, der Talmud. (Bu alıntıyı düpedüz uydurmuş olduğunu fark ederek yumuşak bir geçiş yaptı.)

Aslında, aslında, söylüyorum size, kocasının çıbanını sıkıp incitmeden irinini akıtan kadının hali, Karenina'nın kıç atmalarından, kıvrım kıvrım kıvranmalarından bambaşka bir güzellikte ve ağırlıktadır. Yani Talmud'a selam olsun ve utansın kocasını aldatan hayvani hayat meraklıları, eteklerinin altı kızışmış halde denize doğru gidenler. Evet, hayvani hayat, çünkü Anna Wronsky kendi aptalının bedenini sever ve hepsi budur, bütün o güzel sözleri hava cıva, eti kuşatan dantellerdir. Nasıl yani, karşı mı çıkıyoruz, materyalist mi diyoruz bana? Peki, ya Wronsky salgıbezlerindeki bir arıza yüzünden obez olsaydı, karnında tam otuz kilo yağ, yani karnında yüzer gramlık üç yüz paket tereyağı olsaydı, Karenina daha ilk görüşmelerinde âşık olur muydu? Demek ki mesele etmiş, çenemizi kapayalım!"

"Dördüncü tertip, güçlü adam komedisi. Ah, o pis baştan çıkarma oyunu! Dişisi kolay lokma olmadığını bilsin diye öter horoz, goril göğsünü döver, bum bum, askerler başarılıdır. 'Die Offiziere kommen!' diye haykırır genç Viyanalı kadınlar ve derhal saçlarını başlarını düzeltirler. Güç onlarda bir saplantıdır, buna dair bütün alametleri kayda geçerler. Erkek gözlerini kadının gözlerine kenetlerse kadın hoş bir rahatsızlık duyar, bu kıymetli tehdit karşısında eli ayağı birbirine dolaşır. Erkek buyurgan bir edayla bir koltuğa kurulursa kadın hürmet eder. Adam piposunu çıkarıp yes diyen ketum İngiliz kaşif havasındaysa, kadın bu yeste ne derinlikler bulur, adamın piposunun sapını çiğneyişine, mide bulandırıcı bir şekilde suyunu emişine hayran kalır. Erkeksidir ve kadını tahrik eder. Ayartıcı istediği kadar saçmalasın, yeter ki söyleyeceğini güvenle, erkeksi bir sesle, alçak, pürüzlü bir sesle söylesin, kadın faltaşı gibi açılmış, nemli gözlerle bakar ona, sanki adam daha da kapsayıcı bir izafiyet keşfetmiş gibi. Her şeyi kayda geçer, adamın yürüyüşünü, aniden dönüşünü, yüreğinin o kıymetli derinliklerinde adamın çok şükür saldırgan ve tehlikeli olduğunu hissettiren ne varsa. Her şey bir yana kadının gönlünü okşamak için ona hükmetmek, kocasını aşağılamak zorundayımdır, utanmama, adama acımama rağmen. Evet, iyi bildiniz, az önce telefonla konuşurken utanç içindeydim, şu beş para etmez üstün havamdan dolayı, kocayı ürkütmek, aptal kadının gözünde değerini sıfırlamak için şarttır üstünlük taslamak."

"Bir köpeğin gönlünü kazanmak için ona iyi davranayım yeter. Güç onun pek umurunda olmaz. Ama kadınlar öyle mi ya, güç isterler, gücün kıymetli tehlikesini isterler. Evet, gücün tehlikeli doğası, öldürme kabiliyetidir onları çeken ve tahrik eden, ne de olsa birer şebek hepsi. İyi bir aileden gelen bir genç kız tanımıştım, dine ve yüksek duygulara gark olmuş bir aile, tertemiz bir genç kız, yüz seksen santimlik bir müzisyene tutulmuştu, ne yazık ki adam tatlı ve pısırıktı. Müzisyeni adamakıllı enerjik bir adama dönüştüremeyen, ama onunla bağını artırmayı arzulayan kız ona suni erkeklik zerk ederek kendi içini gıcıklamaya, sevgisini çoğaltmaya çalışıyordu. İşte bu nedenle birlikte masumane gezinirken arada bir ona: "Jean" derdi, "daha kararlı olun." İşte bu nedenle ona bir keresinde İngiliz işi bir pipo hediye etmişti, kısacık, denizcilerin, İngiliz dedektiflerin kullandığı türden, ve oracıkta ağzına alması için inat etmişti, kendi doyuma ulaşmış, zevkin doruklarında seyrederken. Zavallıcık, pipodan tahrik oluyordu. Gelgelim ertesi gün kibar bir salonda bir teğmene rastladı. Üniformayı, kılıcı görür görmez anında âşık oldu, ruhunun açılan kapısında yüreği çırpınıyordu, vatan savunmasının müzikten bir gömlek üstün olduğunu hissetmişti. Kılıç nihayetinde bir pipodan daha tahrik ediciydi."

"Güç aşağı, güç yukarı, başka laf bilmezler. Oysa güç denilen şey, yüz bin yıl önce el değmemiş bir ormanın bir köşesinde tarih öncesi bir dostunu tepeleyebilmeni sağlayan o kadim kabiliyetten başka nedir ki? Güç öldürme kabiliyeti demektir. Evet, biliyorum, söylemiştim bunu, tekrar söylüyorum, ölüm döşeğime kadar tekrar tekrar söyleyeceğim de! Şu iyi aile kızlarının verdiği ilanları okuyun, kendi tabirleriyle pek yakında gerçek olacak, kestirme umutlarıyla gayet iyi anlatırlar bunu. Okuyun, sadece olabildiğince uzun boylu değil, ama aynı zamanda enerjik, karakterli bir beyefendi istediklerini görecekseniz, sonra adam yakışıklı ve uzun boyluymuş diye gözleri parlar, oysa aslında iğrenç biridir. "Karaktermiş!" diye haykırdı ıstırapla. Karakter, kendi ağızlarıyla itiraf ederler. Bu yüzsüz melekler onlara pek sevgili bir güçlü, sessiz bir adam gerektiğini itiraf ederler, ağzında sakızı, kuvvetli bir çenesi olan bir çam yarması, bir maço, hep haklı kendini beğenmiş bir horoz, bir dediğim dedik, bir inatçı, bir

kalpsiz, kısacası cinayet işleyebilecek biri! Karakter sadece bedeni gücün vekilidir burada, karakterli adam bir yedek ürün, medenileşmiş bir goril taklididir. Goril, yine goril, hep goril!"

"Bu hanımlar itiraz eder, onlara iftira attığımı haykırırlar, değil mi ki bu gorilin aynı zamanda ahlaklı olmasını da istemektedirler! Bu etli butlu, iri kıyım, kişilik sahibi gorilden, yani farazi katilden asalet akan sözler beklerler, Tanrı'dan söz etsin, akşamları yatmadan önce birlikte İncil okuyalım. Ahlaksızlığın örtüsü, şahikasıdır bu! Bu kurnaz hanımlar o geniş göğsü, o sıkı yumrukları ve soğuk gözleri ve pipoyu gönül rahatlığıyla sevebilirler! Çırpılmış krema kaplı domuz bacakları, kasap vitrininde gibi çiçeklerle, kâğıt dantellerle süslenmiş koyun butları! Her zaman, her yerde kalpazanlık! Yüz seksen santimetre yerine de yakışıklı, iyi görünümlü ya da ilanlardaki gibi prezantabl diyeceksin! Tatlı tatlı ödümü patlatan soğuk bakışlı, ürkütücü serseri yerine de enerjik, karakterli! İdareci sınıftan, zengin diyeceğine seçkin ve kültürlü! Ölüm korkusu yerine, dünyanın merkezindeki bu pek kıymetli insanın sonsuza kadar yaşamasını bencilce istiyorum yerine ruh derler, ahiret, ebedi hayat derler! Biliyorum, benden nefret ediyorsunuz. Varsın öyle olsun, ve hamdolsun hakikate!"

"Yapacak bir şey yok, taş devrine aittir onlar, bu kadınlar taş devrine aittir, uslu uslu bodur bir erkeğin ve taş baltasının peşinden giden dişilerin soyundan gelirler! Kederli bakan bir adam olarak sağlığında o büyük Mesih'e tek bir kadının bile âşık olduğunu sanmam. Yeterince erkeksi değil, diye miyavlardı Galileli küçük hanımlar. Öbür yanağını çevirdiği için sitem etmişlerdir ona. Buna karşılık koca çeneli Romalı yüzbaşıların karşısında ağızları bir karış açılmış, gözleri yuvalarından uğramıştır. Ah beni onlar adına üzen o hayranlıkları, çeneye yumruk oturtmanın ustası, sessiz, ahlaklı bir Martin Eden'e olan iğrenç hayranlıkları."

"Ah o korkunç gençlik aşklarım, kadınların beni mecbur ettiği, benden beklediği hayvani oyunlara deli olurdum. Kısacası aptal tavuğun iğrenç horozda görüp hoşlandığı şeyler için sevilmeye. Hoşlarına gitmek için olmadığım küstahı oynardım, elbette olmadığım güçlü adamı, Tanrı'ya şükür. Ama hoşlarına giderdi, bense utanırdım, ama ne yapalım, aşklarına ihtiyacım vardı, ne kadar bayağı olursa olsun."

"Güç aşağı, güç yukarı, başka laf bilmezler. Amma kafamı şişirdiler böyle! Sen güçlüsün, derlerdi, bense utanırdım. Hatta içlerinden daha dişi, daha kızgın biri Sen *bir* güçlüsün derdi. Bu beni daha da güçlü kılıyor, o ilahi büyük goriller sınıfına dahil ediyordu. Utançtan ve tiksintiden dişlerime ağrılar girerdi, bu hayvanlıktan utanırdım, ona dünyanın en zayıf adamıyım ben diye bağırmak gelirdi içimden. Ama o zaman bırakırdı beni. Ne var ki yumuşaklığına ihtiyacım vardı, ancak tutkuya kapıldıkları zaman verdikleri o yumuşaklığa, âşık kadınlara has o ilahi anaçlığa. Önem verdiğim yegane şey olan bu yumuşaklık uğruna için için utançtan kıvranarak gorillik yapar, tutkusunu satın alırdım, enerjik tavırlarla dönüp durur, güvenli bir edayla oturur, küstahlığı son seviyesine vardırarak bacak bacak üstüne atar ve ipler elimde havasıyla kısa cümleler kurardım."

"Böyle gorillikler işte, oysa ne çok isterdim gelip yatağımın yanına otursun ya da o bir koltukta, ben uzanmışım, elini ya da eteğinin ucunu tutayım, bana bir ninni söylesin. Ama hayır, arzulu ve tehlikeliyi oynamalıydım ve her an karakter sahibi olmalıydım, her an dönüp durmalı, kendimi gülünç hissetmeliydim, hayranlıklarının beni gülünç kıldığını hissetmeliydim. Bunları keyifle anlatıyor değilim. O yumuşaklığı ne çok isterdim erkeklerden görmeyi, bir arkadaşımın olmasını, geldiğinde kucaklaşmayı, gece geç vakte kadar, hatta şafak sökene kadar sohbet edebilmeyi. Ama erkekler sevmez beni, onları rahatsız ederim, sakınırlar, onlardan değilim, yalnız olduğumu hissederler. O yumuşaklığı kim veriyorsa ona gitmek zorunda kaldım ister istemez."

Şöminenin aynasının karşısına dikilip kara gözlüğünü çıkardı, gözkapağındaki yarayı inceledi, yaşamak nasıl oluyor öğrensin diye otuz bin dolarını şu Amalekli'nin karşısında yakıp yakmamayı tarttı kafasında. Yo, yalnızken yakmak daha iyiydi, bu aralar bir akşam, zevk olsun diye, püsküllerle bezenmiş, mavi çizgili ipekli uzun tören örtüsünü omuzlarına atıp, çadırı ve vatanıydı bu örtü. Döndü, Goyim kızına yaklaştı, uzun, kıvrık kirpikleriyle güzeldi, dilini tutuyor, sessizce ona bakıyordu.

"Şebeklikleriyle yirmi yıldır ne çileler çektirdi bana kadınlar! Şebeklikleriyle, dedi tekrar kelimenin büyüsüyle, birdenbire bir hayva-

nat bahçesi kafesi karşısındaki gibi sersemleyerek. Kafesteki şebeğe bakın, dişisinin hoşuna gitmek için erkeklik taslayışına bakın, göğsüne tam tam sesleriyle kuvvetle vuruşuna, başı dik, bir paraşütçü albay edasıyla yürüyüşüne bakın. (Salonda dört dönüyor, göğsünü döverek şebek taklidi yapıyordu. Başı dik, zarif ve naif, genç ve neşeliydi.) Sonra gidip kafesin demirlerini sarsar, bu sırada aklı başından giden, iyiden iyiye eriyen dişi şebek onun bir güçlü olduğunu düşünür, sözünü sakınmayan, karakterli, bel bağlanabilecek biri. Kafesin demirlerini ne kadar kuvvetle sarsarsa kadın onun ruhunu o kadar güzel bulur, ahlaken temiz pak, şövalye ruhlu, sözünün eri, onurlu bir şebektir. Kısacası kadın içgüdüsü. Sevincinden havalara uçan dişi şebek arkasını oynatarak yaklaşır, bütün kadınlar, erdemli olanlar bile bunu göstermeye pek meraklıdır, dar etekler bundandır ve gözlerini iffetle yere eğerek, utana sıkıla erkek şebeğe sorar Bach sever misiniz? Haliyle erkek şebek Bach'tan nefret etmektedir, kalpsiz bir robot ve mekanik bir geometri ustasıdır Bach, ama kendini satmak, seçkin bir ruhu olduğunu, seçkin bir şebek çevresine mensup olduğunu dişinin gözüne sokmak için zavallı erkek Bach denen kafa ütüleyiciye ve testere sesine benzeyen müziğine hayran olduğunu söylemeye mecburdur. Gücünüze mi gitti? Benim de öyle. Neyse, gözler yere çevrilmiş, dişi şebek yumuşacık, inançlı bir sesle Bach bizi Tanrı'ya yaklaştırıyor, öyle değil mi der. Aynı şeylerden zevk almamıza ne kadar sevindim. Bu iş hep ortak zevklerle başlar. Evet, Bach, Mozart, Tanrı, kadınlar hep bunlarla ilk adımı atar. Böylece görünüşte ahlaklı, namuslu bir sohbet olur. On beş gün sonra ise yatakta uçan trapez."

"Dişi şebek böylece şirin erkek şebekle seviyeli sohbetini koyulttukça koyultur, onunla her konuda aynı düşündüklerini gördükçe havalara uçar, heykel, resim, edebiyat, tabiat, kültür. Halk danslarını da çok severim, der ona bir göz kırparak. İyi de nedir bu halk dansları, hem nedir bu merak bu kadar? (Anlatmakta, ikna etmekte o kadar acele ediyordu ki cümleler kayıyor, birbirine giriyordu.) Halk dansı dediğin, erkekler var gücüyle kıvranır, böylece asla güçten düşmediklerini, uzun süre kuvvetle kazma sallayabileceklerini göstermiş olurlar. Kadınlar zevkten erimelerinin sebebini itiraf etmez elbette ve bir kez daha seçkin sözlerin arkasına gizlenir, bu danslarda

hoşlarına giden şeyin folklor olduğunu anlatırlar sana, gelenekler, vatan, Fransa mareşalleri, sevgili köylü sınıfı, yaşama sevinci, canlılık. Kız kardeşlerinin gözündeki canlılıkmış mesele! Ama canlılığın anlamını bilmiyor değiliz, Michaël olsa daha iyi anlatırdı."

"Gel gör ki günün birinde kafese daha uzun bir şebek girer, göğsünü daha kuvvetle döver, gümbür gümbür. Daha demin gözbebeği olan şebek tek kelime etmez, çünkü boyu daha kısadır, göğsünü de o kadar iyi dövemez. Tahtından feragat eder ve büyük şebeğe hürmeten dört ayaküstü çöküp dişilere has pozisyonla kayıtsız şartsız itaat eder, bundan midesi bulanan dişi şebek anında ölümcül bir nefretle dolar ona karşı. Az önce kocanızın sessiz anlardaki sabit sevdalı gülümsemesi, tükürüğünü kibarca, alçak gönüllükle içine çekip durması. Ya da ben konuşurken dikkatini iyice vermek için sırtının iyice kamburlaşması. Bütün bunlar zarar verme kudretine karşı dişil bir saygı duruşuydu, öldürme kabiliyeti bu kudretin en dipteki köküdür, bir kez daha tekrar edeyim. Kralın biri bir binanın temelini atarken yüzlerde beliren taptaze, şefkatli, adeta âşık gülümsemeler de aynı şey! Önemli bir şahsiyetin hiç de komik olmayan bir esprisini selamlayan hayranlık dolu kahkahalar da aynı şey! Bir nazırın barış anlaşmasının altındaki imzasını nezaket ve özenle kurutan hükümet ataşesinin iğrenç saygısı da aynı şey! Ah, insanlar arasında bitmek bilmeyen bu tuluat, bu mide bulandırıcı şebek teranesi. Ben senden fazlayım. Ben sizden daha az olduğumu biliyorum. Ben senden fazlayım. Ben sizden daha az olduğumu biliyorum. Ben senden fazlayım. Ben sizden daha az olduğumu biliyorum. Vesaire, her zaman, her yerde. Hepsi şebek! Evet, az önce söylemiştim bunu, kocanız, hayranlık dolu kahkahalar, ataşeler. Bağışlayın, bu şebekçikler deli ediyor beni, nereye baksam karşımdalar, sevişme pozunda!"

"Kafesteki büyük şebek tıpkı şu an benim yaptığım gibi, onu büyülenmiş bakışlarla seyreden dişi şebeğe tepeden bakarak, elini kolunu hararetle sallayarak konuşur. Dişi şebek, hoş bir adam, der usulca yelpazelenmekte olan eski bir dişi şebek dostuna, tatlı gülüşü altın gibi bir kalbi olduğunu ele veriyor. Ya örümcekler! Örümceklerin adetlerini bilir misiniz? Dişiler kocalarının sıçrayarak gücünü göstermesini ister. İşte böyle. (Ayaklarını birleştirip masanın üzerin-

den atladı. Kendini gülünç hissetti, utanarak bir sigara yaktı, hırsla bir nefes çekti.) Gerçektir, kitabı gösterebilirim. Koca sıçramaz, aralıksız dönüp durmazsa geçmiş olsun, dişi örümceğin ruhu ondan kopar ve derhal yepyeni bir erkek örümcekle denize doğru uçar, ancak birkaç gündür sevdalı olan bu erkek hoplayıp zıplar, parmak uçlarında döner ki ne keyiftir. Zenci bir örümcektir bu! Çünkü bilin ki kadınlar zencilere bayılır, ama kendi aralarında fısıldaştıkları bir sırdır bu, geceleri, ay ışığında, beyazlar yanlarında değilken. Hafifçe hışırdayan, çarşaf gibi denizin karşısında zavallı adam beş, altı, hatta yedi santim sıçramak zorundadır, o zaman kadın ona tapar!"

Durdu, kadına tertemiz gülümsedi çünkü örümceklerinin keyfini sürmekteydi, kaburgalar arasındaki üçüncü boşluk aklından çıkmıştı. Şövalye boyunbağını keyifle fırlatıp havadayken kaptı.

"Ama aniden bir trajedi olur! Üçüncü bir örümcek çıkagelir, zenciden daha yükseğe sıçramaya koyulur! Dişi örümcek kendi kendine işte geldi mucize örümcek, hayatımın örümceği der! Boşanma! Üçüncü evlilik! Yeni bir örümcekle sarhoş halde yeni bir denize yolculuk! Venedik'te balayı, aptal kadın taşların ve renklerin karşısında defalarca yutkunur, sanattan anladığı için kendini kutlar ve tablonun kenarındaki muhteşem sarı kısmı iyice özümseyip binlerce harika şeyi yakalayabilmek için gözlerini kırpıştırır, o sırada yanından estetik sebeplerden oradan oraya göçen bir alay dişi dana geçer, Venedik iyi geçer çünkü şiir vardır, şiir vardır çünkü bir sürü banknot ve en pahalı palasta bir daire."

"Gelgelelim altı hafta içinde zavallı üçüncü koca eskisi kadar zıplayamaz olmuştur, yorgun ve evlidir, fizyolojiden biraz bıkmış, tekrar toplumsal durumu, işine dönmeyi, van Vriesleri davet etmeyi düşünür olmuş, terfiden, romatizmalarından konuşmaya başlamıştır, kadının birden ayakları suya erer, yanılmıştır. Hiç şaşmaz, mutlaka yanılır insan. Bunun üzerine büyük bir asaletle kocasıyla konuşmaya karar verir, tumturaklı olsun diye kafasına yaldızlı, yüksek bir türban oturtur. Sevgili üçüncü erkek örümcek, der dişi örümcek minik tüylü patilerini birleştirerek, birbirimize saygımızı kaybetmeyelim, asaletle ayıralım yollarımızı, içi boş suçlamalara girişmeyelim. Geçmişte kalmış mutlulukların soylu anısını gereksiz hakaretlerle kirletmeyelim.

Sana hakikati borçluyum, ve hayatım, hakikat şu ki artık seni sevmiyorum. Seni sevmiyorum darbesi de asla şaşmaz. Seviyorum gibi yapmak alçaklık olurdu, diye devam eder kadın. Ne yapalım hayatım, yanılmışım. Senin ebedi örümcek olacağına bütün kalbimle inanmıştım. Heyhat! Bil ki dördüncü bir örümcek hayatımda önem kazanmış durumda. Onunla yatıyorum yerine daha soylu duran hayatımda önem kazandı demeye bayılırlar. Ve giderek daha yüce duygularla devam eder zarif hanım. Görüyorsun ya, onu bütün kalbimle seviyorum, çünkü erkek örümcekler içinde o bir tane, birinci sınıf seçkin bir ruh ve ahlaklı bir karakter. Onu Tanrı yoluma çıkardı. Ah, nasıl da azap içindeyim, zira sana indirdiğim bu darbenin sonu hiç kuşkusuz ölüm! Ama elden ne gelir? Sadece hakikatle yaşayabilirim, yalan söyleyemem, ağzım da tıpkı kalbim gibi temiz kalmalı. Elveda hayatım, ara sıra Antineacığını düşünürsün. Yahut nutkun sonunda adama adeta onu samimiyetle sevdiğini kanıtlarcasına, aklında güzel bir anı bırakmak için son bir kez yatmayı önerir. Fakat çoğunlukla kapanış Güçlü ol ve arkadaş kalalımdır."

"Bu kadından nefret ediyorum!" diye haykırdı Solal yumruğunu masaya indirip bardakları birbirine çarptırarak. "Ondan nefret ediyorum, çünkü asıl sebebin dördüncü adamın tazeliği olduğunu, üçüncünün havasını bu sayede üzerinden atacağını asla itiraf etmeyecektir. Hayır, yeni aşktan sanki kaderin bir kanunu gibi bahsederler, ruhu alabildiğine tüketen önüne geçilmez bir şey, muhteşem bir muamma! Kadın böylece ruhunu ve arkasını oynatarak dördüncü beyle birlikte Mısır'a kaçar, her koca gibi onun da karın ağrılarının tuttuğunu fark ettiği gün hayallerinin yıkılacağı yere!"

"Gelelim oynak sineğe. Zavallı, o da güç gösterilerine mecburdur. Dişisi bunu ister. Ah, evet, zaten anlatmıştım. Dişi kanaryalara bakalım öyleyse! Dişisini aşka getirmek, arka arkaya minik yumurtalar yumurtlamaya razı etmek için zavallı erkek enerji sarf etmek, spor yapmak zorundadır, bütün diğer erkek kanaryalardan daha yüksek sesle bağırmalıyım, külhanbeyleri gibi omuzlarımı kabartmalı, gangster dansları yapmalıyım, kanatlarımı tehditkâr bir şekilde sarkıtmalıyım! Yazık bana! Sevecen bir kanarya olmayı aklımdan geçirirsem öfkesinden gözlerimi oyar!"

Durdu. Sandal tespihi işaret parmağı etrafında çevirirken kendini Marsilyalı dövmecinin dükkânından çıkarken gördü, sonra bir otel odasında, bütün gece sönmeyecek lambanın altında yere uzanmış, alabildiğine soğukkanlı, kolları iki yana açılmış, kolları iki yana açılmış ve memenin üstünde bir delik, çepeçevre barutun kara noktacıklarıyla sarılmış. Hayır, silahı göğsüne dayayıp ateş edeceğine göre yuvarlak bir delik olmazdı. Yaraya dolacak yanıcı gazlar deriyi yıldızlı bir haç şeklinde patlatırdı. Kadına döndü.

"Söylediğim ve söylediğime pişman olduğum iğrenç sözleri söylemekten, taş devri kadınları ve şebekler demekten ve yine söylemekten kendimi alamıyorsam sebebi kadınların olmayı hak ettikleri gibi, yüreğimin derinlerinde oldukları gibi olmayışlarının verdiği öfkedir. Kadınlar melektir ve ben bunu bilirim. İyi ama niye meleğin arkasında bir taş devri kadını gizlenir? Size bir sır sereyim. Bazen gece korkuyla, kan ter içinde sıçrayarak uyanırım. Bu kadar tatlı, bu kadar şefkatli oldukları halde, idealim, dinim olan kadınlar gorilleri ve gorilliklerini nasıl sevebilirler? Gecelerimi şaşkınlıkla dolduran şey yaratılış harikası kadınların, erkeklerden başka bir dünyadan gelen, erkeklere kat be kat üstün olan, hep bakire, hep ana kalan kadınların, yarının kutsal insanlığının, nihayet insanlık mertebesine erişecek olan insanlığın habercisi, kehaneti olan kadınların, şefkatten, Tanrı'nın nurundan yapılmış, zarafet ve deha timsali, başı öne eğik kadınların, bana dehşet veren şey bu kadınların öldürme kudreti anlamına gelen güce tav olmalarıdır, güçlülere taparak alçalmaları bana göre bir rezalettir, gecelerimin rezaletidir, anlayamam, asla kabul edemem! Cazip buldukları o iğrenç çete reisleri onların tırnağı etmez, anlıyor musunuz? Bu inanılmaz çelişki benim çilemdir, ilahi kadınlarımın gönlünün kötü yürekli kıllılara kayması! İlahi dedim, evet! Topuzları, okları, mızrakları, kılıçları, Rum ateşlerini, topları, bombaları kadınlar mı icat etti? Hayır, hep güçlüler, hep o pek sevgili maçolar! Oysa kadınlar benim ırkımdan Birine, aşkın ta kendisi olan hüzünlü bakışlı peygambere tapıyorlar! Öyleyse? Öyleyse, anlayamıyorum işte."

Tespihini aldı, anlamaya çalışır gibi süzdü onu, masaya bıraktı, hiç kimseye gülümseyerek bir teşekkür mırıldandı, bir Pesah şarkısı tutturdu. Birden kadının ona baktığını fark ederek eliyle bir dost selamı verdi.

"Aude ki karımdı. Evliliğimizin son zamanlarında cemiyet kurallarının dışına çıktığım için, başarılı adam maskesini çıkarmış olduğum için, artık sefil bir nazır olmadığım için, güçlü adam komedisini oynamaktan cayıp yoksul, saçı sakalı birbirine karışmış, evliya gibi bir adama dönüştüğüm için, aşkının solup gitmesinden, bir hiç muamelesi görmekten korktuğumu söylediğimde, ben ki tekmil ruhunun eski efendisiydim, ah neydi o sessizliği, geçit vermez yüzü, taşa kesmiş o yüzü, ah o sefil odamızda bulaşıkları yıkayarak göze girmeye çalıştığım ve tabağın birini düşürdüğüm ve zavallı aptal ben, özür dilediğim o gün, ah o dayanılmaz küçümseyişi, dişilere has küçümseyişi. Yoksuldum, yani acizdim, önemli biri değildim artık, pis bir galip değildim artık. Saçma sapan bir umuda inatla sarılmış, artık sevilmemenin kalbimi nasıl kırdığını anlatıyordum ona, anlarsa beni kollarına alacağından emindim, merhametli sözler bekliyordum, bekliyordum, ağzımı acıyla aralamış. Umut ediyor, ona inanıyordum. "Hiçbir şey söylemeyecek misin sevgilim?" "Diyecek hiçbir şeyim yok" diye karşılık verdi dişi, yoksula, mağluba. Taş kesilmiş, yardımını istediğim için katılaşmıştı, çünkü ona ihtiyacım vardı. "Diyecek hiçbir şeyim yok" diye tekrar ediyordu dişi mesafeli bir imparatoriçenin aptallığıyla, şefkat dilencisinden rahatsız. İlk zamanlar bana tapan, parlak bir galipken kul köle olan da aynı kişiydi."

Bir sigara yaktı, hıçkırığını bastırmak için uzun bir nefes çekti, gülümsedi, tekrar dostça bir selam verdi.

"Beşinci tertip gaddarlık. Kadınlar bunu ister, onlara lazımdır bu. Yatakta uyanır uyanmaz güzelim gaddar gülümsemem ya da o kıymetli alaycı gülümsemem yüzünden nasıl da bunaltmışlardır beni, oysa her seferinde içimden tek bir şey geçiyordu, bütün kalbimle ekmeklerine yağ sürüp çaylarını yatağa getirmek. Bastırılmış bir istekti bu tabii, çünkü kahvaltı tepsisi kadının tutkusuna alabildiğine zayıflatırdı. Zavallı ben, ne yapayım, dudaklarımı kıvırır, gaddar bir gülümsemeyle memnun etmek için kemik parçalarımı gösterirdim. Zavallı Solal, kadınlar neler çektirdi sana! Geçen gece her nedense pek meraklı oldukları bir jimnastik serisinden sonra bir kadın, dün bana kan kusturan kötü kalpli sevgilim benim gibisinden bir şirinlik şakımayı ihmal etmedi. Hem de minnetle, inanabiliyor musunuz?

Mesela Elizabeth Vanstead istemeye istemeye icat ettiğim gaddarca kaprislerim için bana teşekkür etti, çıplak omuzumu okşayarak teşekkür etti. Berbat!"

Durdu, kadın onu süzerken soluklandı, delice gözlerle, kafeste bir kaplan gibi. Elizabeth Vanstead, Lord Vanstead'ın kızı, herkesi peşinden koşturan Oxford'un en zarif öğrencisi, o kadar burnu büyük, o kadar güzeldi ki Ariane ona yanaşmaya hiç cesaret edememişti. Elizabeth Vanstead bu adamla anadan doğma ha!

"Yo, iğrençlik sınırı aştı, daha fazla dayanamayacağım. Bir köpeğin gönlünü kazanmak daha çok hoşuma gider. Evet, biliyorum, aynı şeyleri söyleyip duruyorum. Kendi gerçeklerine vurgun, ihtiraslı soyumun saplantısıdır bu. Peygamberleri okuyun, aynı teraneleri okuyup duran kutsal insanlardır. Bir köpeğin kalbini kazanmak için ne sinekkaydı tıraş, ne yakışıklılık, ne güçlüyü oynamak gerekir, iyi davranmak yeter. Küçük kafasına pat pat vurup sen iyi bir köpeksin demek, tabii ben de öyleyimdir. Köpek kuyruk sallar, iyilik dolu gözleriyle sever beni, kimse beni istemese de, çirkin ve yaşlı ve yoksul olsam da, kimliğim ve şövalye boyunbağım olmasa da sever, otuz iki ağız kemiğinden yoksun olsam da sever, sevecektir, ah ne harika şeydir o, şefkatli ve sevgiden zayıf düşmüş olsam da sever. Köpeklere saygım var. Yarından tezi yok bir köpeğin kalbini kazanıp hayatımı ona adayacağım. Yoksa eşcinsel olmayı mı denesem? Yok, bıyıklı dudakları öpme fikri hiç hoş değil. Hem ayrıca erkeklerle öpüşmeyi seven bu inanılmaz yaratıklar kalkıp kadınları yargılıyor, pes doğrusu."

Bakışları bir an canlandı, çünkü duvar kâğıdında bir sinek gözüne çarpmıştı, o korktuğu kocaman, madeni mavi renkli olanlardan. Dikkatle duvara yaklaştı, sadece bir leke olduğunu anladı. İçi rahatlayarak kadına gülümsedi, kollarını bağladı, bir dans adımı atar gibi oldu, kadına tekrar gülümsedi, bir anda her nedense neşelenmişti.

"Size hokkabazlıkta ne kadar marifetli olduğumu göstereyim mi? Altı nesneyi aynı anda atıp tutabilirim, ağırlıkları, cüsseleri farklı olduğundan hiç kolay iş değildir. Mesela bir muz, bir erik, bir şeftali, bir portakal, bir elma, bir ananas. Metrdoteli arayıp meyve isteyeyim mi? Hayır mı? Yazık."

Odanın öbür ucuna yürüdü, ince uzun gövdeli, dağınık saçlı, cazibesini artırmak için kasten dalgın, sağa sola zıplayıp duran şövalye boyunbağıyla tuhaftı. Tekrar kadına döndü, bir sigara ikram etti ve reddedildi, sonra çikolatalı fondanlar, kadın yine geri çevirdi. Öyle olsun gibilerden bir hareket yaptı, tekrar söze girdi.

"Ben de banyoda kendi kendime hikâyeler anlatırım. Bu sabah cenazemi anlattım, hoştu. Cenazeye pembe kurdeleli kedi yavruları, kol kola iki sincap, dantel yakalı siyah bir kaniş, manşonlu ördek yavruları, hasır şapkalı koyunlar, krep-jorjet giysileriyle keçi yavruları, pastel mavi güvercinler, gözyaşlarına boğulmuş küçük bir eşek, 1880 model mayosuyla bir zürafa, iyi yürekli olduğunu göstermek için marul yiyen koca ayaklı bir aslan yavrusu, samimi, güzel neşesiyle kaslı bir öküz, bağa gözlüğü ve altın rengine boyanmış boynuzuyla dünya tatlısı küçük, miyop bir gergedan, yemek yerken üstü kirlenmesin diye önüne muşamba önlük bağlanmış bir bebek su aygırı, gelgelelim çorbasını hep yarım bırakırmış. İki dirhem bir çekirdek giyinmiş çok yakın arkadaş yedi küçük köpek de var, denizci kazakları ve bir iple boyunlarına asılı düdükleriyle pek fiyakalılar, kamışla ahududu şurubu içiyor, sonra bir patileriyle ağızlarını kapatarak esniyorlar, çünkü çok can sıkıcı bir cenaze bu. Köpeklerin iskarpinli olan en küçüğü uzun dantel pantolonuyla örnek küçük bir kız gibi giyinmiş, annesine kendini beğendirmek için ip atlıyor, anne ise aklı bir gölcüğün sularında olan soğuk bakışlı bir çekirge matmazelle ağırbaşlılıkla sohbet ediyor. Çok dindar bir çekirge bu, kraliçelerin taç giyme törenlerine, doğumlarına bayılır. İflahı kesilmiş görünen bizim şirin köpecik soluk soluğa ip atlarken bir taraftan da takdir toplamak için kısa bir şiir okuyor. Şiiri bitince annesinin eteğine yapışıp hevesle bakıyor ona, bir öpücük, iltifatlar bekleyerek, ama anne İngilizce meşgulüm diyor ona, Mother is busy dear, örgü ören çekirgenin dedikodularına öyle bir kendini kaptırmış ki yavrunun yüzüne bakmıyor bile, bunun üzerine köpecik tekrar zıplamaya başlıyor, şiirini tekrar okuyor, o esnada yanı başındaki küçük bir tatu da kıskançlıktan çatladığından teyzesine ayaküstü bir şiir uyduruyor. Cenazemde tabii bir de minicik patileriyle yürüyen Yahudi burunları da var, ayaklarını birbirine vurarak zıplayan cüce bir Cücecik, etrafında yedi küçük kedi, dua okuyan bekâr bir tavşan, kederli bir

yavru tavuskuşu, minyatür bir arabada durmadan konuşan minicik silindir şapkalı saten civcivler, bunlar haham takımı, üç kat satenler içindeki en ağır civciv de hahambaşı. Devam edeyim mi?"

"Evet, dedi yüzüne bakmadan.

"Bir de arada bir Şurası malum ki ya da Farz ediyorum ki diyen bir pekinez köpek var, sonra bir de yüreğim, şevkinden hüküm giymiş yüreğim için çukur kazan bir kunduz, ayrıca cenaze duamı okuyan, lafları karıştıran trol şapkalı bir koala, sonra cilveli bir üzüntüyle burnunu silen, dul tüllerine bürünmüş benim minik dişi kedim Timie, ama tülleri Vaud kantonunda tanıştığım çok ciddi bir kirpinin dikenlerine takılmış, kirpi samimiyetle ağlarken benim küçük kedi tüllerinden kurtulup otlar bürümüş bir mezara oturuyor ve güneşin altında titizlikle temizliğini yapıyor, aniden durup başı örtülü birtakım tüylü cüce midillileri seyretmeye koyuluyor, midilliler töreni resmiyet katmak için toprağı ön toynaklarıyla kazımaları, sonra arka toynakları üzerinde dikilmeleri gerek sanıyor. Kürk takkeli küçük bir maymun var bir de, org niyetine bir akordeonun üstünde polka oynuyor, ne olup bittiğini hiç anlamayan çılgın bir kedi yavrusu ise kendini beğendirmek için Arap atı taklidi yapıyor, fena bir at, önüne gelene önüne gelen yerde pervasızca saldırıyor, kulaklar yatık, arkasında bir sorguç ve çılgınca kahkahalar atarak birbirlerine şekerlemeler veren ördek yavrularının yüreğine dehşet saldığını sanıyor. İşte böyle, toprağa verilen yüreğimin cenaze alayı bu, sevimli, gönül okşayıcı, gayet başarılı. Kalbim gömüldü, artık benimle değil. Mezarlık ıssız, hepsi gitmiş, mezarımın üstünde memnuniyetle ön ayaklarını sabunlayan bir sinek hariç, bense ayaktayım, bomboş, betim benzim atmış. Ne geçiyor aklınızdan?"

"Küçük köpeğin şiiri nasıl?" diye sordu kadın sessizce yüzüne baktıktan sonra.

"Küçük köpek anneciğine dedi ki Büyüyünce kyalı koyuyum men Patileyde sıyma şeyit Kafada saten Ağızda minik biy pipet Hüp diye çekmek için İyi kyal dey ki bana Üç küçük kemik Üç küçük ekmek Minik cesuy köpecik için. Evet, bir telaffuz sorunu var, diye açıkladı ciddiyetle, r diyeceğine y diyor, ben de diyemiyor, men diyor."

"Minik tatunun şiiri nasıl?"

"Titatu teyzesine dedi ki Teyze tontiş ceketimin altında Çünkü dulavratotu yuttum Karnımın ağrısı çeneme bile vurdu."

"Timie denen minik kedi gerçek bir kedi mi?"

"Evet, gerçek, ama öldü. Bellevue'deki müstakil evi onun için kiralamıştım, çünkü burada, Ritz'de mutlu değildi. Evet, ona özel bir villa, tırmanacağı, tırmalayacağı ağaçları, tabiatın güzel kokularıyla dolu, hoplayıp zıplayacağı, avlanacağı bir çayırlığı olsun diye. Salona onun için bir kanepe, koltuklar, bir Acem halısı koydurtmuştum. Kendince alışkanlıkları, konforu olan küçük bir burjuvaydı, koltuğunda otururken tam bir kapitalist, ama aynı zamanda yat dediğimde itaatten nefret eden bir anarşist, kleptoman bir melek, çıldırdığı zamanlarda bile ciddi suratlı bir mırmır makinası, pofuduk, tombiş bir teyzecik, bıyıklı sessiz bir hanımcık, ateşin karşısında birden uzaklara dalan, ağırbaşlı, efsanevi bir huzur, uysallık timsali."

"Yanında teklifsizce tatlı, saçma ve çocuk olabildiğim Timie, benim köpüren Timiem, duygularını dökmeye karar verdiğinde yüzü iyice küçülenim, tatlı bir işbirlikçi edayla kapanan gözleri, yüzüncü kez ona çok şekersin dedim diye yarı yarıya kapanan, esrimiş gözleri, güneşin altında hayal kuran karman çorman Timie, minik burnunu güneşe çeviren, hayatı, güneşin altındaki hayatçığı güzel bulan, ah o sevgili bomboş gözleri. Birdenbire içinden gelip güneşte temizlenirken, arka baldırını kaldırıp kontrbas çalar gibi yalarken Timie öyle titizdi ki, birden durup şaşkınlıkla karışık bir ilgiyle yüzüme bakardı, anlamaya çalışarak ya da dalgınca düşünerek, güneşten mayışmış küçük bir düşünür gibi. İnsanların arasından ona geri döndüğümde siyah ceketli, çizgili pantolonlu o kötü yürekli maymunlardan uzaklaşıp ona kavuşmak başlı başına küçük bir mutluluktu, peşimden gelmeye, bana inanmaya, dizlerimi tırmalamaya, kaygısız başını, hakkımda hiç kötü düşünmeyen minik başını elime sürterek beni şımartmaya hep hazır, antisemitizmle ilgisi bile olmayan sevgilim benim."

"Yirminin üzerinde kelimeyi anlardı. Çıkalım, dikkat hain köpek, yemek, balık patesi, güzel ciğer ezmesi, şımar bakayım, günaydın de'yi anlardı – bunu da günaydınne diye telaffuz etmek gerekirdi, o zaman gelir başını elime sürterek günaydın derdi. Sineği anlardı, bu kelimeye bütün kanatlı takımı sığardı, avcı kedim benim, av pe-

şinde pencerelere koşardı. Çirkini de anlardı, ama hoşuna gitmez, itiraz ederdi. Tut ve gel'i de bilirdi. Her gel dediğimde gelmezdi benim başına buyruğum. Ama tut demeyegöreyim, sosyete terzisinin baş tezgâhtarı gibi nasıl da sevgiyle, telaşla koşardı. Canımı yakıyorsun dediğimde bir dram oyuncusu gibi miyavlardı. Aramızda her şey bitti, dediğimde divanın altına kaçıp çile doldururdu. Ama bir bastonla geri çekip avuturdum. O da bir kedi öpücüğü verirdi, elime sert bir dil darbesi, sonra birlikte mırmırlardık."

"Zavallıcık bütün gün o koca villada tek başına kalırdı. Tek arkadaşı sabah akşam yemeğini vermeye gelen bahçıvanın karısıydı. Canı çok sıkılıp beni özlerse salondaki masada duran İncil'i tırnaklarıyla bir güzel deşmek gibi haylazlıklar yapardı. Bir anda beni oraya getirmek, vazgeçilmez dostunu çağırmak için küçük bir kabala işlemi, bir sihir, bir büyüydü bu. O küçücük beyinde şöyle bir fikir vardı: Kötü bir şey yaptığımda beni azarlar, demek ki yanımda olur. Dua etmekten daha aptalca değildi yaptığı."

"Soytarı muavinliğinden sonra akşamları ona bakmaya gittiğimde, anahtarın kilitte dönmesi mucizesini işittiği an koridorda bir ileri atılması vardı ki, başlı başına ufak çaplı bir aile kavgası sayılabilirdi. Ne biçim üzüldüm, derdi acıklı kontralto miyavlarıyla, beni hep yalnız bırakıyorsun, sen buna hayat mı diyorsun. Bunun üzerine buzdolabından çiğ ciğeri çıkarıp makasla doğrardım, aramız düzelirdi. Katıksız, tertemiz bir sevgi. Affedilmiştim bile. Sabırsızlıktan, mutluluktan kuyruğunu sallayarak birinci sınıf mırıltılar koyuverir, çocuksu yüzünü bacağıma sürterek beni ne kadar sevdiğini, ciğer doğrayışımı ne kadar sevdiğini anlatmaya çalışırdı. Ciğer fincan tabağında hazır olunca biraz bekletmek hoşuma giderdi. Koridorda, salonda menderesler çizerek dolaşırdım, o da bir markiz havasında tumturaklı bir edayla şen şakrak peşimden gelirdi, örnek bir çocuk, birdenbire balo kıyafetlerine bürünmüş bir sarayın yüce sahibesi gibi, asil sorgucu havada, titreyerek tatlı mı tatlı, sessiz adımlarla peşimden gelirdi, açgözlülükle ve dostluk duygusuyla hafiflemiş halde, gözleri kutsal fincan tabağında telaşla sevimli dansına devam ederdi, alabildiğine vefalı, alabildiğine sadık, benimle dünyanın öbür ucuna gitmeye hazır. Benim sevgili minik sahte saadetim, kediciğim."

"Döndüğümde o dışarıda, çayırın öbür ucundaysa beni uzaktan fark eder etmez delice bir koşu tuttururdu, adeta yokuş yukarı vurmuş minik bir meteor, bunun adı sevgiydi işte. Yanıma geldiğinde tam karşımda durur, ağırdan alır, yavaş yavaş dostunun etrafında dönerdi, azametle, cilveyle, fütursuzca, gösterişli sorgucu mutluluktan dimdik. İkinci dönüşte yaklaşır, kuyruğunu çizmelerime bastırarak kıvırır, gözlerini kaldırıp yüzüme diker, sırtını iyice kamburlaştırarak nazlanır, sonra minik pembe ağzını açarak nezaketle talebini iletir, patesini isterdi."

"Yemeciği bitince salona şekerlemeye çekilir, en iyi, yani en çok tırmık yemiş koltuğa yerleşip uyuklar, yumuşacık tüylü patilerinden biriyle gözlerini ışıktan korurdu. Neden sonra uyuklayan Timie'nin kulakları birden dikilir, pencereye, dışarıdan gelen birtakım önemli gürültülere çevrilirdi. Sonra Timie bir anda uykudan tutkulu bir bekleyişe geçer, göz alıcı ve ürkütücü bir edayla bütün dikkatini ilgisini çeken gürültüye vererek kalkar, sıçrardı. Pencerenin pervazında parmaklıkların önünde bir an durur, dokunaklı bir ilgiyle gözlerini görünmeyen bir ava dikerek, kedice arzularıyla hafif, kesik kesik, sitemkâr çağrılar gönderirdi. Nihayet hazırlık kıvranmaları, hızını almak için kalça sallamaları bittikten sonra demirlerin arasından atlardı. Artık avdaydı."

"Benimle uyumayı severdi. Hayattaki amaçlarından biri buydu. Terasta güneşlenirken ya da minik iştahlı sırıtmalarla serçenin birini gözetlemekteyken salondaki kanepeye uzandığımı duyduğu an açık pencereden içeri dalar, tırnakları parkede hafifçe cızırdardı. Üstüme zıplar, kendine güzelce yer yapmak için patilerini bastıra bastıra göğsümü özenle yoğururdu. Belki de atalarının uykuya dalmadan önce kuru yapraklardan yataklar serdiği tarih öncesi ormanlarda doğmuş bu küçük yoğurma töreni dansı bitince göğsüme uzanır, iyice yerleşir, eksiksiz bir mutlulukla bir anda uzar, parlar, boğazındaki minik motor çalışmaya başlardı, önce birinci viteste, sonra düz viteste, işte bu birlikte şekerleme yapmanın saadetiydi. Patisini yanında olduğumdan emin olmak için elime koyardı, çok tatlısın dediğimde tırnaklarını hafifçe, acıtmadan tenime geçirirdi, teşekkür etmeye yetecek kadar, anladığını göstermek için, ikimiz iyi anlaşıyoruz, ikimiz dostuz anlamında. Yeter, bitti artık, sizi baştan çıkarmakla daha fazla uğraşmayacağım."

"Tamam, uğraşmayın, ama öbür hileleri de sayın. Farz edin ki ben bir erkeğim."

"Bir erkek" diye tekrarladı Solal, bir anda hülyalara dalarak. "Evet, çok yakışıklı, genç bir kuzenim varmış, aptal kadınına feleğini şaşırtacak bir yol sormaya gelmiş meğer! İsmi Nathan olsun. Erkek erkeğe, bu hoş olurdu. Hadi, başlayalım. Nerede kalmıştım?"

"Gaddarlık."

"Tamam, gaddarlık. Evet Nathancığım, seni anlıyorum. Onu seviyorsun ve seni sevsin istiyorsun, ondan kat be kıymetli olsa da bir köpeği sevecek halin yok! Öyleyse baştan çıkar onu, iğrenç tekniğini konuştur ve ruhunu yitir. Kendini maharete, kötülüğe zorla. Seni sevecektir, hem de önemsiz bir Deume olsaydın seveceğinden bin kat fazla. Kadınların büyük aşkı nasıl oluyor görmek istersen o pis bedelini öde, harikalarla dolu o gübre yığınını bir karıştır."

"Ama ayağını denk al Nathan, ilk başta, kobay kendini kaptırmamışken fazla hevesli görünme. Henüz yerini sağlamlaştırmadın ve zalimane fikirlerini fazla belli edersen kadını soğutursun. İlk başta bir parça sağduyuları hâlâ vardır. Yani incelik ve ölçülülük gerek. Gaddar olabileceğini hissettirmekle yetineceksin. Kibar kibar konuşurken kaşla göz arasında hissettireceksin ona, ısrarcı bir bakışla, o meşhur gaddarca gülümsemeyle, beklenmedik, anlık şakalarla ya da burnunuz parlıyor gibisinden birtakım ufak tefek küstahlıklarla. Kızacaktır, ama yüreği içten içe ısınacaktır. Sevgisini kazanmak için kızdırmak zorunda olmak çok acı. Ya da ansızın kayıtsız bir maske takın, dalgın havalar, durup dururken kulağın duymaz olsun. Güya dalmışsın gibi sorduğu bir soruyu cevapsız bırak, şaşırır ama bozulmaz. Bu elle tutulmaz bir tokat, bir kötülük nüvesi, apaçık cinsiyetçi bir hareket, erkeksi bir umursamazlıktır. Dahası sen oralı olmadıkça dikkatini üzerine çekmeyi, ilgini uyandırmayı, hoşuna gitmeyi daha çok arzular, içinde karmaşık bir saygı uyanır. Kendine kendine der ki, hayır, demeyecek ama belli belirsiz hisseder ki, üzerine düşen kadınları pek fazla dinlememeyi alışkanlık edinmişsin ve sana karşı ilgisi kabarır. Kibarlığına diyecek yok, diye düşünür, ama isterse gaddar da olabilir. Ve bunun tadını çıkarır. Onları ben böyle yapmadım. Bir güç vaadi olan gaddarlığın böyle çekici bulunması korkunç bir şey. Her kim

gaddarsa cinsel bakımdan yeteneklidir, acı çektirebilir, ama bazı mutluluklar da verebilir, diye düşünür yüreğin en derin yeri. Öyle veya böyle cehennemlik bir efendi onları çeker, tehlikeli bir gülümseme eli ayağı birbirine dolaştırır. Kadınlar şeytani havalara bayılır. Şeytanı severler. Kötü yüreklinin bu itibarı dehşet vericidir."

"Dolayısıyla baştan çıkarma süreci boyunca dikkatli adım atacak, yavaş gideceksin. Buna karşılık kadın kapana girdiği anda kendini bırakabilirsin. Her nedense adına sevişme denen ilk perdenin ardından, perdenin başarıyla kapanmış olması ve zavallıcığın kekeleyerek, coşkuyla bunu tasdik etmesi koşuluyla ona seninle azap çekeceğini söylemen iyi bile olabilir. Henüz teri kurumamış, sana yapışmış haldeyken önemi yok, diyecektir sana, seninle acı çekmek bile mutluluktur. Yeter ki beni sev, diye mırıldanacaktır, dürüst gözlerini yüzüne çevirerek. Istırabı cesaretle kabullenirler, özellikle ıstırap aşamasına gelmeden önce.

"Kadın kalbini iyice kaptırdığında şerrini salabilirsin. Ama dozunu ayarlayarak. Kötü ol, ama ustalıkla. Tuz mükemmel bir şeydir, aşırıya kaçmazsan. Dolayısıyla bir sert olacaksın bir tatlı, ayrıca cilveleşmeden de olmaz. Bir tutku kokteyli. Sevilen bir düşman olacaksın, kadını hep aşk makamında tutmak için arada bir ortalığa bir tutam hainlik serpiştireceksin, hep ikircikli olsun, hangi felâket bekliyor beni diye düşünsün, acı çeksin, özellikle kıskançlık acısı, umut etsin, barışmaları beklesin, beklenmedik şefkat anlarının tadına doyamasın diye. Özetle, asla canı sıkılmasın. Barışmaların birleşmelere kattığı lezzet de cabası. Soğuk davranıp ya da bir öküzlük yapıp üstüne kadına gülümsersen, zavallıcık oyuna gelerek minnetten erir ve hemen koşup yakın bir kadın arkadaşına hakkında harika şeyler ve özünde ne kadar iyi biri olduğunu anlatır. Ne yapıp edip kötü yürekli bir adamın özünde iyi olduğuna dair bir kanıt bulurlar. İyilikle taçlandırarak kötülüğü için teşekkür ederler ona."

"İşte böyle, sana olan tutkusu tükensin istemiyorsan sürekli kontrollü gitmeye, özellikle randevulara hep geç giderek diken üstünde tutmaya mahkûmsun. Hatta bazen o titizlikle yıkanıp paklanıp, süsü püsü bozulur korkusuyla yerinden kıpırdamadan alesta beklerken son dakikada telefon edip bir maninin çıktığını söylemek zorundasındır,

oysa onu görmek için ölüyorsundur. Hatta dahası telefon bile etme ve gitme. Kadın yanar tutuşur, umutları kırılır. Pek kıymetli kötü adamımız gelmediğine göre neye yarar bu mükemmel mizanpliler, şampuanlar, sırtındaki çok yakışan şu yeni elbise? Zavallıcık iki gözü iki çeşme ağlar, sesli sesli sümkürür, nasıl olsa gören duyan yok diye bir alay küçük mendile sümkürür de sümkürür, yaşlardan şişmiş gözkapaklarına tampon yapar, bir yandan düşünüp durur, her mendilde yeni bir varsayım uydurur. İyi ama niye gelmedi? Hasta mı? Sevgisi mi azaldı? Filanca kadının evinde mi? Oh, kadın becerikli tabii, gönül okşamayı biliyor! Bir de tabii gücü o özel dikim elbiselere yetiyor! Oh, kesinkes onun evindedir! Oysa daha dün bana diyordu ki... Ah, bu haksızlık, onun uğruna her şeyimi feda ettim! Vesaire, kalbinin bütün şiiriyle. Ertesi gün omzunda hıçkırır, Benim kötü yürekli sevgilim, bütün gece ağladım. Oh, terk etme beni, artık sensiz yapamam. İşte, mutlak bir tutku istersen seni böyle bir pis yola mahkûm edecektir!"

"Ayrıca dikkatli ol Nathan, onu öyle yaşlar içinde, per perişan görünce benliğindeki iyi tabiatına teslim olma. Tutkuyu ateşleyen, parlatan kötülüklerden asla vazgeçme. Sitem edecek ama seni sevecektir. Ne yazık ki kötülükten vazgeçmek gibi bir hata yaparsan şikâyet etmez, ama sevgisi azalır. Çünkü birincisi cazibenden kaybedersin. İkincisi tıpkı kocalarla olduğu gibi seninle de canı sıkılır. Oysa kıymetli bir zalimin yanında insan asla esnemez, öfkesi geçti mi acaba diye gözünün içine bakarsın, kendini beğendirmek için süslenirsin, yalvaran gözlerle bakarsın yüzüne, yarın iyi davranacağını umarsın. Kısacası acı çekersin, bu da caziptir."

"Sahiden de ertesi gün erkek nefis bir insan olmuştur, değerli bir cennettir bu, her an değerini ispat eden, solgun sıkıntı çiçeklerinin yetişmediği bir cennet, çünkü insan her an kaybolup gideceğinden korkar. Tek kelimeyle değişken, fırtınalı bir hayattır bu. Boralar, siklonlar, ani dinginlikler, gökkuşakları. Kadının sevinçleri de olmalı kuşkusuz, ama acılardan daha az. Evet, kutsal bir aşkı böyle inşa edersin."

"Ey Nathan, dehşet verici olan şu ki, böyle pis bir bedele satın alınmış bu kutsal aşk dünyanın en harika şeyidir. Fakat bu şeytanla anlaşmak anlamına gelir, çünkü imanla sevilmek isteyen ruhunu

kaybeder. Beni kötü adam gibi davranmaya zorladılar, asla affetmeyeceğim onları! Ama elden ne gelir? Onlara ihtiyacım vardı, uyurken öyle güzel olurlar ki, uyudukları zamanki o sütlü ekmek kokusuna ihtiyacım vardı, o tapılası eşcinsel hareketlerine ihtiyacım vardı, iftiralarına ihtiyacım vardı, hem gecenin loşluğunda hızla şaşırtıcı bir uysallık gelirdi tavırlarına, çünkü aşkın hizmetindeki herhangi bir şey onları ne şaşırtır ne korkutur. Yanına gittiğimde, kapıda, güllerin altında o dokunaklı haliyle beni beklerkenki bakışına ihtiyacım vardı. Ah o gece, ah o mutluluk, ah o elimdeki harika öpücüğü! (Kendi elini öptü, onu süzmekte olan kadına baktı, bütün kalbiyle gülümsedi ona.) Dahası ve en önemlisi, ah o meleklerin gıdasına, sadece tutkuya kapıldıklarında, sadece kötülere verdikleri, tutkuyla verdikleri o muhteşem şefkate ihtiyacım vardı. Yani tutkuyu satın almak için gaddarlık, şefkati satın almak için tutku!"

Michaël'in hediyesi telkâri işlemeli bir hançeri havaya atıp tutarak oynadı, sonra masaya, güllerin yanına bıraktı, genç kadına baktı, yüreğini bir merhamet kapladı. Gencecik bir güçle pırıl pırıl parlıyor, çifte pruvasıyla muhteşem görünüyordu, ne var ki çok geçmeden yerin altında, hareketsiz yatacak, baharın neşesine, patlayan ilk çiçeklere, ağaçlarda kuş cıvıltılarına katılamayacak, katılamaz olacak, boğucu bir kutunun içinde kaskatı, yapayalnız, havasız bir kutuda, kutunun ahşabıysa şimdiden bir yerlerdeydi, bir yerlerde vardı. Sevgilim, hükümlüm, diye mırıldandı. Bir çekmeceyi açıp güzel bir oyuncak ayı çıkardı, ayağında mahmuzlu çizmeler, başında bir Meksika şapkası, yüzünde güzel bir hüzün. Kadına uzattı. Kadın hayır işareti yaptı, belli belirsiz bir teşekkür ekledi.

"Yazık, dedi, içimden gelmişti. Altıncı tertip, kırılganlık. Evet Nathan, elbette maço ve kötü ol, ama eksiksiz sevilmek istiyorsan ayrıca kadının içindeki anaçlığı da uyandırmalısın. Gücünün altında bir dirhem zayıflık keşfetmeli. Kadınlar neşeli çam yarmalarının içindeki çocuğu bulmaya bayılırlar. Arada bir kırılganlık –aşırıya da kaçmadan– müthiş hoşlarına gider, coşkularına coşku katar. Kısacası onda dokuz goril, onda bir yetim oğlan tertibi başlarını döndürür."

"Yedinci tertip baştan peşinen küçümsemek. Mümkün olduğu kadar çabuk belli edilmeli, ama sözlerle değil, sakın ha. Kadınlar

sözlere karşı çok alıngandır, hele ilk başta. Ama bir ses tonunda, bir gülümsemede bir küçümseme varsa derhal hissederler, hoşlarına gider, akılları karışır. Yüreklerinin derinlerinde bir yer, bu adam beni küçümsüyor, çünkü sevilmeye, kadınları hiçe saymaya alışık, der. Demek ki hepsine diz çöktürmüş bir efendi bu. Madem öyle ben de diz çökmek istiyorum! der kalpleri. Yarından tezi yok kendime bağlayacağım köpek var ya, onunla her gün dışarı çıkacağız. Benimle gezmekten, önden gitmekten çok keyif alacak, ama arada bir dönüp bana bakacak, bendenizin, bu hazinenin orada olduğundan emin olmak için ve birden sabrı tükenecek, ön ayaklarıyla üstüme atlayacak, büyük bir nezaketle beni kirletecek. Hangi kadın yapar bunu?"

"Sekizinci tertip, ilgi ve iltifat. Bilinçaltları küçümsenmeyi sever ama bilinçleri ilgi ister. Bu hile özellikle ilk başta kullanılmalıdır. Daha sonra bir kenara bırakabilirsin. Ama baştan çıkarma faslında herkesi küçümseyen birinin onu göklere çıkarmasına bayılacak, bu lütfa yalnız o mazhar olduğu için sevinçten havalara uçacaktır. Yani alttan alta küçümseyeceksin, ama dilin hayranlığını ifade edecek, öyle ki nihayet beni anlayan biri, desin kendi kendine! Çünkü kadınlar anlaşılmaya bayılır, bunun ne olduğunu tam bilmeseler de. Asil bir hüzünle o malum kocam beni anlamıyor lafını sarf ettiğinde sor ona. Anlaşılmaktan neyi kastettiğini kavramaya çalış, öyle karışık bir cevap gelecek ki korkacaksın."

"Özetle ilk başta bol keseden iltifat. Aşırıya kaçmaktan da korkma. Hepsini yutarlar. Gösterişten dem vurmak iyi bir yemdir. Gösteriş meraklısı diyebilir miyiz onlar için? Evet, ama daha önemlisi özgüvenlerinin sıfıra yakın olmasıdır. İçlerinin rahatlatılmasına öyle çok ihtiyaçları vardır ki. Çünkü sabahleyin ayna karşısında bir yığın kusur bulurlar, donuk, kupkuru saçlar, hain kepekler, iri gözenekler, biçimsiz ayak parmakları, özellikle sonuncu parmak, kambur olan, varla yok arası tırnağıyla o küçük sakat şey. Şimdi anlıyor musun onu bir tanrıçaya dönüştürerek nasıl bir iyilik yaptığını? Asla kendilerine güvenmezler. Onları tekrar arzulanır kılacak, yenileyecek yeni elbiselere bunun için hastalık seviyesinde ihtiyaç duyarlar. Ah o zavallı aşırı uzun, cilalı tırnaklar, yolunmuş aptal kaşlar, modaya körkütük itaat etmeler. Bu sene arkasına koca bir delik açılmış etekler modaymış

desin biri, hepsi derhal çıplak kaba etlerini açıkta bırakan delikli eteklere koşarlar. Diyeceğim o ki her şeye iltifat et, şu tepelerine yapıştırdıkları felâket minik şapkalara bile, başından gitmeyen ebedi bir lanettir bu. İltifatlar tıpkı yeni bir elbise gibi oksijen etkisi yapar, kadın derin derin soluk alır, tekrar canlanır. Kısacası güvenini yerine getiren adam ol ki ilk akşam kalbini tamamen çalamadıysan bile senden vazgeçmesin. Her sabah uyandığında seni düşünür, bütün övgülerini tekrar tekrar aklından geçirir tüyleriyle oynayarak, anlaşılan bu hareket zihinlerini toplamalarına yardım ediyor. Bir parantez olarak, arada bir açık saçık konuşmaktan da korkma. Bu savunma duvarlarını yıkar. Gizli bir tüy yumağına sahip olduğunu bildiğini, tüyleri sarı, kahverengi ya da siyah olarak hayal ettiğini öğrendiği an gardı düşer."

"Dokuzuncu tertip yedinciye yakındır, üstü kapalı cinsellik. İlk buluşmadan itibaren seni bir dişinin karşısındaki bir erkek olarak hissetmeli. Mesela kafa tutamayacağı kadar minik tacizlerde bulun, zaten görünürde edep kurallarını çiğnemediğin için rahatsız olmayacaktır. Örneğin iki saygılı cümle arasında yanlışlıkla senli benli bir konuşma, ki hemen arkasından özür dileyeceksin. En önemlisi bir tutam küçümseme, bir tutam iyilik, bir tutam arzu, bir tutam umursamazlık ve bir tutam gaddarlıkla gözünün içine bakmaktır; bu iyi bir karışımdır, hem pahalıya da patlamaz. O malum, iğrenç, süzme bakıştan bahsediyorum, egemen bakıştan, ironik ve sakin, saygılı dilime karşılık hafif alaycı ve saygısız, gizliden gizliye bir yakınlık kuran bir bakış. Hoşana, diye haykırır bilinçaltı, bu adam tam bir Don Juan! Bana saygısı yok! İşini biliyor! Şükürler olsun, ah nasıl tatlı tatlı kırıyor kalbimi, karşı koyamıyorum! Görüyorsun ne çok çelişki var. Güçlü ama kırılgan, burnu büyük ama iltifatkâr, saygılı ama seksi olmalısın. Ve her hile zıddını parlatır, cazibeyi artırır."

"Bir de şu var Nathan. Gözlerini göğüslerine dikip bakmaktan hiç çekinme. Tepki gelmezse tamamdır. Arzunu tahmin edecek, sana hiç kızmayacaktır. Sadece kelimeler kadınları gücendirir. Demek ki terbiyeli terbiyeli sohbet ederken içinden sessizce arzunun ilahisini okuyacaksın ona."

"Evet, gözlerinle bir ilahi okuyacaksın, göğüsler ilahisi. Ey dehşet saçan göğüsler, dişiliğin çifte zaferi, bolluk bereket, insanı allak

bullak eden, dokunulmamış yabancılar, hem mevcut hem yasak, amansızca teşhir edilen, fazlasıyla teşhir edilen ve asla yeterince gösterilmeyen meleklere layık bombalar, tuhaf bir kudretle havaya dikilmiş yumuşacık yastıklar, arzu uyandıran bir hasat, azap veren birer mucize ve gencecik gurur kaynakları, biri sağda biri solda, ah o iki ıstırap, ah hoşgörülü kız kardeşin gergin meyveleri, ah o az ötendeki eline dolacak iki ağırlık."

"Gözlerin sana böyle söyleyecek Nathan. İnsafa gelse de çıkarsa şunları, diyecek gözlerin, mademki göstermeden gösteriyor ve saklamayı beceremiyor, kasten beceremiyor. Ah ah, nasıl da derin derin solur zalim kadın, sipsivri olur göğüsler, dolgun, tam kıvamında, ah melun kadın, ah gözbebeğim. Çıkarsın onları artık, çünkü ölmeden önce yaşayasın var, çıkarsın artık, uçlarıyla sunsun sana, o muhteşem şeyler özgür kalsın, fışkırsın, sen de artık oyna onlarla, ağırlığını, rahmetini idrak et. Hayır için, der gözlerin, şu kumaşı sıyırsın, göğüsleri kaplayan ama aslında tepeden tırnağa zırhlandırıp, bütün azametiyle ortaya çıkaran şu iki yüzlü kumaşı, ve hiç olmazsa göstersin sana, bir kerecik göstersin, dürüstçe gösterin, bitsin artık bu davetkâr ve yasaklayan ve delirten kumaşlar. Yeter, ve bitsin bu aldatmacalar. Şu gördüğün ağaçlar ve şu göl ölümün solgun yüzlü süvarisi kollarında seni götürürken de yerinde olacak, sen onun kollarında boğulmaların nemli krallığına bir daha dönmemecesine giderken. Öyleyse çabuk, dudaklar, der gözlerin, her yerine dokun ve uzan üzerine ve tanı onu, onda yaşa ve harikulade bir şekilde öl, aynı anda öl dudaklarında."

"Dünyada bir başınasın Nathan, emsallerin yok Nathan, asaleti ve ışıl ışıl gençliğiyle onu sana yazmışlar, o dümdüz karnı, hatta göbeğinin üstündeki nefis çukuruyla, ant olsun! Ey güzel ve kadın, ey genç ve karnı çukur, ey nefis bacaklar, ey uzun ve ince bacaklar, ey dişi güç, ey ikide bir çekiştirmeyi saplantı edindiği o sinir bozucu elbisenin altındaki sağlam baldırları, ey verimli kalçalar, ey ıstırap veren kıvrımlar, ey karşımdaki kucak, tatlı sığınak, ey uzun kıvrık kirpikleri, ey bitap boyun eğişi, pek yakında. Evet hayatım, gözlerin ona diyecek ki, evet, seni istiyorum ve bu istemekten ibaretim, bütün varlığımla sana ve sırrına, elbisenin altındaki sırrına, elbisenin altında varolan sırrına uzanmışım."

"Edebinizle Bach'tan konuşurken gözlerin işte bunları söyleyecek, hatta daha fazlasını. Onunla dans edecek olursan güzelliğini sessizce övmekten çekme. Dilinle saygısızlık etmediğin sürece kadınlar asla alınmaz. Böyle der Michaël. Zaten kadınların en iyileri olup biteni fazla kurcalamayanlardır. Dans bitince, Bach yeniden."

Telefon zili. Ahizeyi kaldırdı, bir tabanca gibi şakağına, sonra kulağına dayadı.

"İyi akşamlar Elizabeth. Dansa mı gidelim? Neden olmasın? Donon'da bekleyin beni. Hayır, yalnız değilim. Size bahsettiğim genç kadın, Oxford'da tanıştığınız. Yok canım, senden başkası yok, biliyorsunuz. Az sonra görüşmek üzere."

Telefonu kapadı, kadına döndü.

"Bil ki sevgili kuzen, onuncu tertip, onuncu oyun tam da böyle rekabet yaratmaktır. Vakit kaybetmeden, daha ilk akşamdan sürüye kat onu. Birincisi güzeller güzeli başka bir kadın tarafından sevildiğini, ikincisi bu öteki kadını sevmene ramak kaldığını, ama sonra ona, karşısında duran bu benzersiz kadına, bu muhteşem ahmağa rastladığını hissettir, ki aslında belki doğrusu budur sahiden. Ahmakla artık rahat edersin, benzerleri gibi o da kleptomandır."

"Kadın artık son tertip olan açık beyan için kıvama gelmiştir. Aklına gelen bütün klişeleri kullanabilirsin, ama sesine, sıcaklığına dikkat et. Bir ciddiyet tınısı işe yarar. Tabii nikahlı örümceğiyle ömrünü boşa harcadığını, bu hayatın ona yaraşmadığını hissettir, o zaman din şehitleri gibi iç çektiğini göreceksin. Bu özel bir iç çekiştir, burundan, anlamı da ah bir bilseydiniz bu adamla neler çektim, ama tek kelime etmem çünkü seçkin biriyim ben, ölümüne ketumum. Tabii biricik, eşsiz bir kadın olduğunu söyleyeceksiniz, buna da önem verirler, gözlerinin tanrısallığa açıldığını da, tek kelime anlamayacaktır ama kulağına öyle güzel gelecektir ki göz denen yarıklarını kapatacak ve seninle sonsuza kadar evlilikten arındırılmış bir hayatı olacağını hissedecektir. Daha da kıymete binmek için leylak kokusu ve gecenin yumuşaklığı ve bahçede yağmurun şarkısı olduğunu da söyle ona. Ucuzundan, kuvvetli bir parfüm. Göreceksin, samimiyetle konuşan bir ihtiyarla olduğundan daha fazla heyecanlanacaktır. Uydur uydur anlat, hepsini yutarlar yeter ki bir viyolonsel tınısıyla söyle söyleyece-

ğini. Kararlı adımlarla yürü, seninle bitimsiz bir şehvetler cennetinde yaşayacağını hissettir, doyasıya yaşamak dedikleri şey budur. Sarhoş denize açılmaktan bahsetmeyi de unutma, buna bayılırlar. Sarhoş denize açılmak, bu üç kelimeyi sakın aklından çıkarma. Etkisi mucizevidir. Zavallıcığın ürperdiğini göreceksin. Sıcak bir ülke seç, bolluk bereket, güneş, kısacası başarılı birleşmeler, lüks hayatı çağrıştıran şeyler. Anahtar kelime gitmek, gitmek onların zaafıdır. Gitmek dediğin an kadın gözleri kayar, ağzı açılır. Kıvama gelmiştir, artık onu hüzün sosuyla yiyebilirsin. Bitti. Buyurun, kocanızın terfii burada. Onu sevin, ona güzel çocuklar verin. Elveda Madam."

"Elveda" diye mırıldandı, kıpırdamadı.

"İhtiyarın zavallı konuşmasını hatırlıyor musunuz? Ah beni ona götürecek otomobildeki şarkı, beni bekleyecek olan kadına, yıldızlı uzun kirpiklerine, ah o yanına vardığım zamanki bakışı, kapıda beni bekleyene, servi gibi, beyazlar içinde, benim için hazırlanmış, güzelleşmiş, hazır ve gecikirsem güzelliğinin bozulacağından kaygılanarak ve aynada güzelliğine, güzelliğinin hâlâ yerli yerinde ve mükemmel olup olmadığına bakarak, sonra tekrar kapıya gelerek ve aşkla bekleyerek, kapıda, güllerin altında, yürekteki telleri titreterek, ah o güzel gece, ah geri gelen gençlik, ah karşısında dururken içime dolacak o harika his, ah o bakışı, ah aşkımız, ve elime eğilecek, ah o elimde öpücüğünün bıraktığı o mucize hissi, ve başını kaldıracak ve bakışlarımız sevişecek ve birbirimizi bunca sevmek bizi gülümsetecek, sen ve ben, Tanrı'ya şükürler olsun."

"Tanrı'ya şükürler olsun" dedi kadın.

Ve işte eğiliyor, dudakları efendisinin eline değiyor, gözlerini kaldırıyor, ona bakıyor, tekrar bakire olup o altından ve geceden yapılma, güneş gibi yüzü huşuyla seyre dalıyor. Erkek titreyen dudaklarında derbeder bir tebessümle öpülen eline bakıyor, gözlerine götürüyor. Ona kanıtlamak için ne yapmalı? Michaël'in hançeri, hançeri kendine batırıp akan kan üstüne yemin mi etse? Ama o zaman smokini kirlenir, en güzel smokini de bu, hem gidip üstünü değiştirmek için kadını bırakmak zorunda kalır. Peki, hançerden vazgeçelim, ilelebet bu kadınla, ebediyen, Tanrı'ya şükürler olsun, Tanrı'ya şükürler olsun.

Kadın ona bakıyor ama konuşmaya cesaret edemiyor, bir görkemi soldurmaktan korkuyor, hem belki sesi çatlak çıkar. Gencecik, inançla, ciddiyetle efendisini seyrediyor, kendini kaybetmişçesine seyrediyor onu, zor soluk alıyordu, donmuştu, aşk dolu bir korkuyla titriyor, dudaklarında bir mutluluk sancısı.

Balo salonundan haykırışlar, istemeyerek uzun uzun samimi hıçkırıklarla ağlayan Hawai gitarlarının sesleri geliyor, yürekten gelen hıçkırıklar bunlar, ruhu öldüren akışkan, upuzun tatlı hıçkırıklar, vedaların sonsuz hıçkırıkları. Adam kadının elinden tuttu, çıktılar, yavaş yavaş indiler. Ah o ağır yürüyüş.

36

Aşk yoksunu çiftlerin arasında, gözleri başka her şeye kapalı, ciddiyetle dans ediyor, birbirlerinin tadına varıyorlardı, özenle, derin derin, dalgın dalgın. Ona sarılıp yön veren biri olmasının huzuruyla kadının gözü dünyayı görmüyor, damarlarından mutluluğun akışını dinliyor, bazen duvarlardaki yüksek aynalarda kendini seyrediyordu, zarif, heyecan verici, sıra dışı, sevilen bir kadın, bazen ona harika şeyler mırıldanan erkeği daha iyi görmek için başını geriye atıyordu, her söylediğini anlamıyor, çünkü haddinden fazla bakıyordu erkeğe, ama her seferinde bütün kalbiyle onaylıyordu, âşığız diye mırıldanıyordu erkek, o zaman kadından belli belirsiz, titrek bir gülüş geliyordu, evet, tabii, mesele buydu, âşıktılar, erkek o upuzun,

kıvrık kirpikleri öpmek, kutsamak için ölüyorum diye mırıldanıyordu, ama burada değil, daha sonra, yalnız kaldıklarında, kadın önümüzde bir ömür var diye mırıldanıyor, birden fazla kendinden emin görünüp adamın canını sıkmış olmaktan korkuyordu, ama hayır, ah bu ne büyük bir mutluluk, erkek ona gülümsüyor, bastırıyordu göğsüne ve her akşam, evet, her akşam görüşeceğiz, diye mırıldanıyordu. Yataklı vagonda Ariane'a kaba davrandığı, kötüsün diyerek kabalık ettiği için kendine kızıyordu. Ne olursa olsun, patrona ısınamadıysa ne yapsın, bu onun suçu değildi ki. İyi kadındı sonuçta. Geçen gün terzide kumaş seçmeye ne güzel yardım etmiş, içtenlikle ilgilenmişti. Şu an uyuyor olmalıydı, ne tatlı olurdu uyurken. İyi uykular sevgilim, dedi sallanıp duran yatağında, ona gülümsedi, birlikte uyumak için gözlerini kapadı. Çigan orkestrası durdu, erkek ve kadın birbirlerinden kopmadan durdular, sıradan insanlar ise derhal ayrılmış el çırpıyordu, anlamsızca. Solal'in bir bakışıyla yüzü çiçek bozuğu birinci keman Imre anladım manasında gülümsedi, terini silip şevkle işe koyuldu, oturanların dikkatle izlediği iki tuhaf insan tekrar aşkın çekimine kapılmış, çok geçmeden Imre kıvrak bilek hareketleriyle müziği renklendirmeye başlamıştı, dişlerinin arasında Solal'in verdiği banknotla. Kadın havaya saçılan rengârenk yosunlar gibi serpantinleri peşi sıra sürükleyerek ara sıra elini çekip saçını düzeltiyor, beceremiyordu, varsın öyle olsun, belki burnu da parlıyordu, parlarsa parlasın, onun güzeli değil miydi nasıl olsa, nasıl olsa böyle söylemiyor muydu. Efendinin güzeli, diyordu kadın kendi kendine, mutlulukla gülümseyerek. Ne var ki uyku tutmuyor, acaba gaz sayacını kapatmayı akıl etmiş midir diye düşünüp duruyordu. Can sıkıcı olan koca evde tek başına kalacak olmasıydı, sabahları bir hizmetçi, hepsi bu, Mariette'in iş başı yapmasına aşağı yukarı bir ay vardı, hem tek dert gaz sayacı değildi, akşamları yatmadan giriş kapısını sürgülemeyi de unuturdu kesin, ayrıca sabahları alacağı vitaminler vardı, aklına bile gelmeyecekti kuşkusuz, ah derdin bini bir para. İkisi yana yanağa, ağır ağır dönüyordu, gizlice. Ah sen, diye mırıldanıyordu Solal, bütün güzellikler, Himalayalar'a tırmanan İskoç bereli dağcı, porselen hayvanların kraliçesi, ah o yalnız kaldığı zaman kendi halinde gülümseyişi, ah odasında gidiş gelişleri, ken-

diyle alay etmek için ayaklarını içe basa basa yürüyüşü, tıpkı onun gibi gülünç halleriyle eğlenişi, ilahi bir yüz buruşturucu, kendi kendinin soytarısı, banyosunda bir hayalperest, baykuşun dostu, kurbağanın koruyucusu, o, çılgın kız kardeşi. Yanağı efendisinin omuzunda, gözleri kapalı, bir daha söyle, diyordu ona kadın, bu ruh kardeşi, dünya yüzünde onu tanıyabilecek tek kişi tarafından tanınmış olmanın, ki kendi kendini tanımaktan bile iyiydi bu, alay edilmiş, göklere çıkarılmış olmanın mutluluğuyla, tapılası aşk buydu işte, bir erkeğin aşkı, Varvara bir hiçti, artık bir hiç, solup gitmiş sefillikler. Başını geriye attığında altın yaldızlı mavi yeşil gözleri olduğunu fark etti, o yanık yüzde ışıl ışıl gözler, denizin ve güneşin gözleri, o gözlere minnet duyarak sokuldu. Resmi görevdeyim hey Tanrım, hem de harcırahım var hey Tanrım, iklim tazminatı da dahil hey Tanrım, az sonra Otel V. George hey Tanrım, diplomat sıfatıyla, hey Tanrım. Paris'e adım atar atmaz ona telefon etmeli, tavsiyeler için, gaz sayacı, kilitler, panjurlar, vitaminler vesaire. Yok, hemen olmaz, uykusundan uyanmasın. Saat on birde ancak, tamam, sonra mektupla hatırlatmaları sağlama almalı. Ayrı bir kâğıda unutulmayacak şeylerin bir tablosunu yapmalı, numaralı, yer yer kırmızıyla çizilmiş, odasına asabileceği bir tablo. Ya da Mariette gelene kadar şık bir otele geçmesini önermeli, mesela Ritz, masraf olursa olsun, evde yalnız kalmamış olur, kilitleri unutma tehlikesi ortadan kalkar. Yok, Ritz olmaz, patronla karşılaşabilir, hoşlanmıyordu ondan, selam vermeden geçip gidebilirdi. Dansın içinde aşklarına dair mırıltılar. Evet, ömür boyu her akşam, diye onaylıyordu kadın, ve her akşam onun için hazırlanacağını düşündükçe hazla gülümsüyordu, şarkı söyleyerek hazırlanmak, onun için güzelleşmek, ah her akşam kapıda onu beklemenin, güller altında, yepyeni, muhteşem bir elbiseyle beklemenin saadeti, ve her akşam geldiğinde öpmek elini, upuzun, beyazlar içinde geldiğinde. Güzelsin, diyordu ona, korkutacak kadar güzelsin, diyordu ona, duman gözlü, ışık taçlı güneş diyor ve yaslıyordu onu kendine, ve kadın gözlerini kapıyordu, gülünç, alabildiğine zarif, kendi korkutuculuğundan büyülenmiş, kendi güneşliğinden sarhoş. Uyuyamam normal tabii, ıstakoz yüzünden, dozu fazla kaçırdım. Saat on birde telefon edeyim en erken, ne olur ne ol-

maz, uyandırmayayım. Günaydın sevgilim, iyi uyudun mu? Biliyor musun, gece çok iyi geçti. Önce yemek falan, havyar vesaire. İstersen ayrıntılı anlatayım. Neyse işte, havyar, VII. Edward usulü ıstakoz graten, bıldırcın patesi, geyik budu, Ritz usulü dolgulu krep, uzun lafın kısası her şey birinci sınıf. Bu dönen mucizenin kollarında kendini tamamen bırakmış akşam kaçta geleceğini soruyordu ona. Saat dokuzda, diyordu adam kokusunu içine çekmek için eğilerek ve kadın onaylıyordu, ölmekte olduğunu bilmeksizin. Demek saat dokuz, ne güzel. Saat dokuzda yanında olacaktı, bir ömür boyu her akşam. Demek ki saat sekizde uzun bir banyo alınacak, sonra hızla giyinilecek. Ah onun için süslenmek, güzelleşmek ne güzel şey. Ama nasıl, nasıl olabilirdi, az önce geldiğinde erkeğe o korkunç sözleri nasıl söyleyebilmişti, şimdi dünyada ondan ötesi yoktu. Söyledikleri için özür dilese miydi? Yok, dans ederken zordu, şimdi değil, daha sonra, hem açıklardı da. Neyi açıklardı? Neyse işte, neyse, ona baksam, gözlerinde boğulsam. Grateni ve bıldırcını biraz fazla kaçırmışım, geyiği de öyle, aslında havyarı da, ama çok beğendiğimi belli etmeye çalışırken oldu, senin anlayacağın kibarlıktan, hem o konuşurken oyalanmış oluyordum, üstelik aramızda ağzına neredeyse lokma koymayan biri varsa o da oydu, garsonların o güzelim tabakları yarı dolu geri götürecek olması içime sinmiyordu, hem bol kepçe koymuşlar, ah ah, bıldırcın patesi desen içini simsiyah trüf mantarıyla doldurmuşlar, düşünebiliyor musun, mecburen yedim tabii. Bir anda maviye dönen loşlukta ciddiyetle dönmekteydiler, kadın cesaretiyle gurur duyarak dudaklarını yabancının eline bastırmıştı. Yukarıda güçten ve gorillikten bahsederken hayran kaldığı şey gücüm ve gorilliğimdi, diye bir düşünce geçti erkeğin aklından. Neyse, her neyse, hepimiz hayvanız, ama onu seviyorum ve mutluyum, diye düşündü. Ah seni sevmek ne güzel şey, dedi ona. İlk ne zaman? diye sordu kadın cesaretini toplayarak. Brezilyalıların davetinde, diye mırıldandı, ilk orada görüldü ve o an sevildi, rezillerin arasında asaletle zuhur ettiğinde, başarı kumkumaları, mevkilere doyamayanlar güruhunun içinde yalnız sen ve ben, yalnız biz iki sürgün, sen de benim gibi yalnız ve kederli benim gibi ve kimseyle konuşmaya tenezzül etmeyen, kendi kendinin yegâne yoldaşı, gözlerini ilk açıp

kapayışında tanıdım seni, sendin, beklenmeyen ve beklenen, o kader gecesinde anında seçilen, kıvrık uzun kirpiklerin ilk kırpışında seçilen, sen, ilahi Buhara, saadetli Semerkant, narin desenli bir nakış, ey öbür kıyının bahçesi. Ne güzel, dedi kadın. Şu dünyada kimse benimle böyle konuşmadı, dedi kadın. İhtiyarın sözleri bunlar, diye düşündü erkek ve ona gülümsedi, gülümseyişi kadının içini eritti. Sözler aynı, ama ihtiyarın dişleri yoktu, işitmiyordun onu, diye düşündü. Ah o alaycılık, ah o sefalet, ama beni seviyor, ben de onu seviyorum, şükürler olsun otuz iki kemikçiğime, dedi içinden. Evet, dediğim gibi, mide ağrım var, ama ne yapabilirdim ki, çok içime dokunuyordu, üstelik Ritz'de hesap gayet tuzludur, düşünebiliyor musun hesabı şöyle bir göz ucuyla olsun bakmadan imzaladı, evet, çünkü kayıtlı müşterilere imza attırıyorlar, aydan ayda ödediği bir hesap açmışlardır ona, yani öyle tahmin ediyorum, ne tuttu göremedim, dirseği öne gelmişti, ama kesin kazıktır, zaten ucuz bir şey yoktu ki, sırf emperyal brüt roze Magnum Moet yeter, düşünsene, daha iyisi yok, ucundan azıcık içilmiş bir Magnum, tabii hepsi hesaba yansıyor ister iç ister içme ister ye ister yeme, en güzeli de metrdotele verdiği yüz dolar bahşiş, haliyle bir dediğini iki etmiyorlar, yüz dolarlık banknot, yemin ederim gördüm, kendi gözümle gördüm, yüz dolar, bu israf değil de nedir, tamam, muamele de ona göre ama yine de, bu bir yana iyi ki VII. Edward gratenlerini silip süpürdüm, yani neredeyse tamamını, krepten de biraz fazla yedim, aslında asit yaptığından hazmetmesi zor oldu, neyse ki karbonatımı yanıma almışım, seyahat malzemesi için fiş tutmayı iyi akıl etmişim, böylece hiçbir şeyi unutmayacağımı biliyorum. Başkaları sevebilmek, üstelik azıcık sevebilmek için haftalarca uğraşır, ayrıca onlara sohbetler ve ortak zevkler ve bazı şeylerin somutlaşması lâzımdır. Benim için her şey bir göz kırpışa sığdı. Deli de istersen, ama bana inan. Gözlerinin bir kırpışı ve görmeden bakışın bana, ışık oldu ve bahar ve güneş ve ılık deniz ve gençliğim geri geldi, dünya doğmuştu, senden önce kimseyi tanımamıştım ne Adrienne, ne Aude, ne Isolde, ne gençliğimdeki, ihtişamlı zamanımdaki diğerleri, hepsi senin müjdecin ve hizmetkârındı. Evet, yok senden önce başkası, senden sonrası yok, sinagogda önümden görkemle geçerken öptüğüm mukaddes kanu-

na yemin ederim ki yok, inanmadığım ama hürmet ettiğim o Tanrı'nın mukaddes emirleri adına, çılgınca gurur duyarım Tanrı'mla, İsrail'in Tanrısıyla, Adını ve Kelâmını duyduğumda ilikle-rime kadar ürperirim. Karbonat için yataklı vagona bakan adama çeyrek Evian söyledim, yataklık vagon kontrolörü rahat bir şey, gece-nin hangi saati olursa olsun keyfine göre hizmet ettirebiliyorsun, düşünsene hele, tek yapacağın zile basmak, tabii bir bahşiş veriyorsun ama değer, üç defa karbonat aldım, mide ekşimesine, yanmaya karşı bire bir, neyse, mesele bu değil, baştan itibaren mükemmeldi gece, biliyorsun. Sofrada hararetli bir sohbet, ben tam havamdayım, Pro-ust, Kafka, Picasso, Vermeer, laf oraya geliverdi, bir bakıma hiç he-sapta yokken, Vermeer hakkında parladım diyebilirim, hayat hikâyesi, insan olarak karakteri, belli başlı eserleri, teknik gözlemler ve müzelere dair malumat eşliğinde, konuyu bildiğimi gördü. Hafif-çe aydınlatılmış masalarına geçmiş karşılıklı gülümsüyorlardı, on-lardan gayrısı yoktu. Kadın ona bakıyor, parmağını kaşlarının gösterişli kavsinde gezdirmek için ölüyordu, bileğine sarılıp inceliği-ni hissetmek için ölüyordu, ama yok, bu insanların karşısında olmaz. Ona bakıyor ve elini azametle sallayarak metrdoteli çağırmasına ba-yılıyordu, şişko, tez canlı adam koşup geldi, büyülenmiş gibi dinledi, Magnum'u buz kovasından çıkarıp bir anne gibi sardı, tıpayı patlattı, iki kadehi bir din adamı edasıyla doldurdu, sonra elleri arkasında, dikkatli, bilen gözlerle, sevimli bir güngörmüşlükle çekildi, o sırada İmre sert baş hareketleriyle rezil bir tangoya başlamış orkestra da peşinden yetişmişti, çiftler içinden rüyanın güzel mavi kıyıları geçen seçkin duygularla art arda ayaklanmaktaydı. Kadın erkeğe bakıyor, Japonya baş delegesinin selamına ağzının ucuyla cevap vermesine hayran oluyordu, ihtiyatla, bir merasimde gibi manevralar yapmak-taydı delege, dizkapağını sonra çıkık uyluk kemiğini hülyalı hülyalı gülümseyen, şımarttığı sekreterinin baldırına özenle yapıştırarak. Kadın erkeğin her şeyine hayrandı, hatta ağır ipekli bileklerine bile. Şebeklik, diye düşündü erkek, ama pek umurunda değildi, mutluy-du. El, dedi. Asaletle bir köle oldu kadın, elini uzattı, birden çok gü-zel gelmişti eli. Elinizi oynatınız, dedi adam. Kadın itaat etti ve erkek keyifle gülümsedi. Harika, kadın canlıydı. Ariane, dedi, kadın gözle-

rini kapadı. Ah, artık can canaydılar. Düşünebiliyor musun, Waddell de Ritz'de, kerli ferli biriyle yemek yiyormuş, ama adamı tanımıyorum, uzun boylu, kızıl saçlı biri, sanırım İngiltere heyetinden, dönüşte Kanakis'e sorarım. Sağlam torpili var Waddell'in, haliyle özel danışmanlığı kaptı, hiçbir şeyden anladığı yok, huyları da pek özel, anlarsın ya. Pek züppedir Waddell efendi, umumi kâtip muaviniyle yemek yediğimi, hem de dostça sohbet ettiğimizi görünce yüreğine inmiştir. İnan bana, onda öyle bir dil var ki yarın Saray'da duymayan kalmaz. Veve efendi hop oturup hop kalkacak. Kıskananlar olacak, of course, ama aynı zamanda şan şeref bakımından en yüksek mertebe benimdir. Bundan böyle ayağını denk alacağın biriyim, anlarsın ya. Erkek kalktı, kadın için birtakım hediyeleri olduğunu söyledi. Kadın dudaklarını büzüp uzatarak sevecenlikle somurttu, ilk kadınsı somurtuşuydu bu. Çabuk dönün dedi, uzaklaşırken arkasından baktı, o sırada orkestrada bir mızrap adeta bir insan sesiyle umutsuzluğunu haykırıyordu, seven bir delinin ya da terk edilmiş bir denizkızının sesiyle, kadın uzaklaşan erkeğe, bundan böyle dünya yüzünde mutluluktan nasibine düşene bakıyordu. Uzun kıvrık kirpiklerin ilk çırpınışında seçilmişti, öyle demişti. Kirpiklerim sahiden güzeldir, diye mırıldandı. Birden kaşları çatıldı. Brezilyalıların davetinde ne giymişti acaba? Ah evet, uzun siyah elbisesini. Rahat bir nefes aldı. Tanrı'ya şükür, Paris'te özel dikilmiş elbiselerden biriydi. Sonra kendini bu çok yakışan elbiseyle hayal etti, gülümsedi. Dediğim gibi, sofrada sohbet gırla, Waddell de bir an gözünü ayırmadan bize bakıyor, gözlerine inanamıyordu, soluğu kesilmişti. Hazmetmesi zor tabii, öyle değil mi? O patron tabii, gayet şık, havalı, ama bana karşı gayet kibar, menü vesaire için fikrimi soruyor, cazibesi anlatılır gibi değil, tespihiyle oynayışına bayılıyorum, bir Şark âdeti sanırım. Baksana, dönüşte kendime onunki gibi beyaz bir smokin ısmarlayayım diyorum, yazın çok revaçta artık, modayı gayet iyi takip ettiğini tahmin edersin. Erkek, hediyeleri kadının karşısına bıraktı. Zümrüt tespihi, yüzükleri, Meksika şapkalı küçük ayısı. Bunlar size, dedi en içten duygularla, o kadar mutluydu ki kadının içinde anaç bir merhamet uyandı. Çantasını açtı, altın ve platin kaplı güzel sigara tabakasını çıkarıp uzattı, kocasının hediyesini. Bunu size veriyorum,

dedi. Erkek tabakayı yanağına bastırdı, gülümsedi. Mutluydular, karşılıklı hediyeler vermişlerdi. Tatlıdan sonra dairesine çıktık, nasıl anlatsam, görmen lazımdı, muhteşem bir salon, zevkli mobilyalar, kahveyi özel uşak sunuyor, ama Kanakis'e bakarsan aynı zamanda şoförlük de yapıyormuş. Edebiyatla ilgili bir projeme ilgi gösterdi, Don Juan hakkında bir roman, bu konuda birtakım fikirlerim var, sana anlatırım, Don Juan'la ilgili şaşırtıcı temalar buldum, peşinen küçümseme özelliği, hem ayrıca baştan çıkarma saplantısının sebebi ne, neyse sonra anlatırım, epey karışık, ama yeni, orijinal bir şey gibi geliyor bana. Kendileri beni dikkatle dinliyor, sorular soruyorlar, uzun lafın kısası basbayağı dostuz, kanımız kaynamış, bana ismimle sesleniyor, hatta senli benli konuşuyor, şimdi anlıyor musun nasıl büyük bir iş becerdiğimi! Veve değil senli benli konuştuğu, Deume Adrien efendi! Hatta Hindistan baş delegesinin karısına âşık olduğunu bile itiraf etti, üstü kapalı söyledi ama bazı ayrıntılardan tahmin ettim, neyse işte, ortamı anlamışsındır. Laf aramızda ipin ucunun hafif kaçtığı yer şu ki, aslında Hintli güzeli ayartmak gibi bir niyeti yoktu, ona ben cesaret verdim, Hintli delegeyle gücümüz eşit, istediği kadar boynuzlansın, umurumda değil. Etrafa dalga dalga eteklerini yayan iç bayıltıcı valsın içinde aşklarına ait mırıltılar. Erkek eğilip kokusunu içeri çekerek konuşmasını istedi, sesine ihtiyacı olduğunu söyledi. Kadın bir olmanın uyuşukluğundan sıyrılarak uysal köpek bakışlı gözlerini kaldırdı ona, şahane iri gözlerini, hayranlıkla biraz yukarıdaki güzel dişlere baktı. Olağanüstü bir şey söyleyin, dedi erkek. İkimiz, dedi kadın, kesici dişlere, köpek dişlerine dalıp giderek. Bir kez daha söyleyin, dedi erkek. Patlak gözlerim var, diye gülümsedi kadın ve yabancıya iyice sokuldu. Derken konsiyerj aniden telefon edip Hintli güzelin yukarı çıkması için müsaade istemesin mi? Anında can alıcı darbeyi indirdim, hiç ikiletmeden derhal Saray'a gidip çabucak İngilizlerin şu raporunun bir özetini hazırlamayı teklif ettim, raporu hatırlarsın, bahsetmiştim sana, aşırı çalışmaktan bir türlü vakit bulup da kurtulamadığım tuğla, hayır dedi, onun yüzünden Saray'a dönmemi istemezmiş, kalabilirmişim, tabii kibarlığından, ben de yüzüne karşı düpedüz dedim ki müsaadenizle sözünüzü dinlemeyeceğim beyefendi. Çıkışım hoşuna gitti sanki. Bir daha, diye

istedi erkek. İkimiz, gitsek, dedi kadın ve başını ağır ağır dönen kavalyesinin omuzuna yasladı. Nereye gidelim, diye sordu. Uzağa, diye iç çekti kadın. Doğduğum yere, ister misiniz? Nerede doğmuş, diye gülümsedi kadın iç açıcı bir hayale. Ne güzel, iyi ki doğmuşsunuz. Ne zaman gidelim ikimiz, diye sordu kadın. Bu sabah, dedi erkek, bize özel bir uçak, öğleden sonra Kefalonya'dayız, siz ve ben. Kadın gözlerini kırpıştırarak ona bakıyordu, mucizeye bakıyordu. Bu öğleden sonra ikisi denizin karşısında, el ele. Kadın içini çekti, denizi ve onun hayat kokusunu hissetti. Denize sarhoş bir yolculuk, diye gülümsedi kadın dönerken, başını sevdiği o sığınağa yaslayarak. Ben de ne yapayım, kadınla karşılaşmamak için servis kapısından çıktım, çünkü müthiş lüks bir daire, servis kapısı filan var, neyse, alelacele taksiyle Saray'a gidip ona küçük çaplı bir şaheser hazırladım, birinci sınıf bir özet, ek olarak ilham ateşiyle dört dörtlük şahsi yorumlar, anlarsın ya, geleceğimi inşa ettiğimi hissederek sıkı çalıştım, çok siyasi yorumlar, yansımalar, nüanslar, imalar vesaire, kısacası önüme çıkan bu fırsata dört elle sarılmıştım. Can alıcı darbe dedim ya, nedir o darbe, birincisi yorumları gayet iyi şişirerek değerimi artırmış oldum, ikincisi cici sevgilisiyle yalnız bırakarak ona özel bir hizmette bulunmuş oldum, bu da minnet ve dostluk demektir, üçüncüsü ise, ki last but not least, hiyerarşiyi bertaraf edip doğrudan büyükbaşlardan biri için bir iş yapmak sana değer katar, anlarsın ya, yüksek idareyle doğrudan ilişkin olmuş olur, Veve ağzını açıp tek kelime edemez, püf noktası bu işte, anlıyorsun, ah canım, dostumuz Adrien hiç aptal değil, hakkını savunmayı bilir o. Imre cömert beyefendinin çağrısı üzerine oturdukları masaya yöneldi, ama kişilik sahibi bir adam olarak hiç acele etmeden, orada burada durarak. Masaya vardığında elindeki yayla selamladı onları, ardından kendi özel zevki için tekrar doğaçlama çalmaya koyuldu, bazen aşka geliyor, derken bir anda asil tembellikler, dermansızlıklar sökün ediyordu, mutlak bir şefkatin peşindeydi, yanağının vurgun olduğu kemandan kulağına marazi bir şefkat ezgisi yükseliyordu, gözleri şehvetle kapanmıştı. Uyan Imre, bırak çalmayı, dedi Solal. Imre söyleneni yaptı, yine de telleri azıcık kurcalamaktan kendini alamadı. Sevgili Imre, hanımefendiyi kaçırmakta olduğumu bildiririm sana. Tellerde usulca süzü-

len kararlı bir yay hareketiyle çingene bu müjdeyi selamladı, sonra bu merak uyandırıcı kadının önünde eğildi. Kemanı sırf çenesiyle tutarak kızgın maşayla kıvrılmış bıyıklarını kemanın yayıyla sıvazladı, asil hanımın arzusunu sordu. En güzel valsin, dedi Solal. Başım üstüne! dedi Imre. Can sıkıcı olan şu ki mini mini şaheserimi Ritz'de ona elden veremedim, yazık oldu, samimi bir hava oluşurdu, ama tabii onu rahatsız edecek halim yoktu ne de olsa cici sevgilisi var, ben de özetimi ve yorumlarımı bir iç yazışma zarfına koyup alıcısını yazdım, kendinden yapışkanlı Gizli etiketiyle de ağzını sıkıca kapadım, ama işi iyice sağlama almak için giden evrak kutusuna koymadım, Veve her yere burnunu sokar, malum, patrona ne gönderdiğimi anlamak için zarfı açmaya kalkabilir üstünde Gizli yazmasına rağmen, daha doğrusu Gizli yazdığı için, hatta o domuz evrakı kendine de saklayabilirdi, öyle kıskanç ki, tabii aptal değiliz, gidip hiç çaktırmadan, soğukkanlılığı elden bırakmadan Saulnier'nin gelen evrak kutusuna bırakıverdim, yani patronun özel mübaşirine, böylece ne gören oldu ne duyan, Veve efendi sıkıysa alıkoysun şimdi, benimki meşru müdafaa canım. Ağır bir arzunun emrine uyarak yıldızlar gibi dönüyorlardı. Kefalonya'da hangi ağaçlar var, diye sordu kadın, zengin kızı, tabiatın güzelliklerinin çeşnicisi. Bakışları uzaklarda, başkalarına defalarca sayıp döktüğü ağaçları andı, servileri, portakal ağaçlarını, limon ağaçlarını, zeytin ağaçlarını, nar ağaçlarını, ağaç kavunlarını, mersin ağaçlarını, sakızağaçlarını saydı. Bilgisi tükeninceye de devam etti, limonsullar, tuba ağaçları, çerkes ağaçları, tropik badem ağaçları, hatta kelebek ağaçları icat etti. Gözleri iyice kamaşan kadın bu harika ağaçların vanilyalı kokusunu içine çekiyordu. Evet, yarın sabah ilk iş ona telefon edip karşılaşırlarsa patrona iyi davranmasını söylemeli. Dinle sevgilim, Kanakis'ler seni davet edecek olursa, ki bize bir yemek borçları olduğuna göre çok büyük ihtimalle edeceklerdir, şayet patron da yemeğe gelirse, çünkü Kanakis Yunan sefiriyle birlikte onu da çağırmayı düşündüğünü söylemişti, laf aramızda işi hiç şansa bırakmaz şu bizim Kanak, neyse, patronu tersleme sakın, onunla konuş biraz, hatta elinden gelirse bol bol konuş, sakın kibarlığı elden bırakma, istediğin zaman cana yakın olabiliyorsun, çünkü bana dört dörtlük davrandı, seni temin ederim bir

yıla kalmadan danışmanlığım garanti. Pezevenk şansı derler buna, diye gülümsedi, göbeğinin üstündeki beni sevecenlikle inceledi, sonra daracık yatağında büzülüp burnunu yastığa bastırdı, onu resmi mutluluklara götüren birinci sınıf bedava yataklı vagonun tadını çıkarmaya koyuldu. Imre podyumda ter döküyor, kasten bitap düşüyor, ikinci keman ise küçük, mütevazı hamlelerle mekanik bir şekilde meramını dile getiriyor, şefi heyecanlı anlarda çenesini havaya dikerek ezgiyi ustalıkla genişletiyor, büyütüyordu. Kadın dönerlerken Cenevre'den yaz elbiseleri almaya vakit kalmadığını söylüyordu, oysa adada hava çok sıcak olacaktı ve böyle bir efendinin yanında günde en az iki kez elbise değiştirmek şarttı. Kefalonya köylülerinin elbiseleri size çok yakışır, dedi. Kadın hayranlıkla baktı ona. Bu adam her şeyi biliyor, her şeyi ne güzel idare ediyor. Otuz altı tane alırız, dedi. Otuz altı elbise mi, ah harika, ne büyük bir adamdı bu! Evimiz nasıl olacak, diye sordu kadın. Lacivert denizin karşısında bembeyaz, dedi, yaşlı bir Yunan hizmetkâr bütün işe bakar. Bütün işe, diye onayladı kadın, ve erkeğe sokuldu. Zarafetiyle coşku veren, kar tanesi gibi dönen kadın bir kez daha baktı dev aynalarda dans edişine, muhteşem bir hayat sürüyordu aynalarda, efendinin güzeli, kırmızı-siyah işlemeli köylü kıyafetiyle bir zarafet timsaliydi, dünya tatlısı, çıplak ayaklı ihtiyar bir Yunan kadın da hizmet ediyordu onlara, mersinlere, sakızağaçlarına, çerkes ağaçlarına kesmiş güzelim bir adada.

37

O gece, ilk gecelerinde erkeğe göstermek istediği küçük salonda, bahçeye açılan pencerenin önünde durmuş yıldızlarla bezenmiş geceyi içlerine çekiyor, ağaçlarda yaprakların belli belirsiz oynayışını dinliyorlardı, aşklarının mırıltısıydı bu. Eller birleşmiş, kan damarlarında kadife yumuşaklığında süzülürken muhteşem gökyüzünü ve göz kırpan yıldızlardaki, kutsayan yıldızlardaki kendi aşklarını seyrediyorlardı. "Sonsuza kadar" dedi kadın usulca, kendi evinde onunla olmanın ürkekliğiyle. Derken ağacında görünmez olmuş bir bülbül suçlarına ortak olmanın mutluluğuyla çılgınca figan etti, kadın aşklarını haykırmak uğruna ciğerini dağlayan, kendini tüketen küçük, isimsiz şeyi paylaşmak için Solal'in elini sıktı. Bülbül ansızın sustu, etrafa arada bir titrek bir cırcırböceği ötüşüyle bölünen gecenin kalabalık sessizliği çöktü.

Usulca erkekten ayrıldı, asil ve gülünç bir tapınak rahibesi gibi piyanoya yürüdü, çünkü onun için çalması, ilk yalnızlıklarını Bach'ın bir ilahisiyle kutsaması gerektiğini hissetmişti. Siyah beyaz tuşların karşısına oturdu, yükselecek seslere hürmeten başını öne eğip bir an bekledi. Kadının sırtının dönük olmasını fırsat bilen erkek sehpanın üstündeki gümüş, saplı bir aynayı kaptı, sevilen bir erkeğin çehresini inceledi, ona gülümsedi. Ah gençliğin o mükemmel dişleri.

Ah o parlak dişler, ah o yaşama sevinci, ah o seven genç kadın ve armağan niyetine çaldığı o sıkıcı müzik. Kadın imanla onun için çalıyordu, yüzü inançla dolmuş, aydınlanmıştı. Taburede oturmuş başka hiçbir şey düşünmeden çalarken oynayan dolgun kalçaları heyecan vericiydi, yalnız ona vaat edilmiş kalçalar usulca oynuyordu.

Erkek ona bakıyor ve biliyordu, bildiği için kendine kızıyordu da, kadının utandığını tam değilse de biliyordu, az önce Ritz'de dans ederken ona fazla sokulduğu için utandığını, onunla denize gitme hevesinden utandığını ve bu salona girer girmez mahcubiyetle bir kefaret ödemek istediğini biliyordu. Gökyüzünü seyretmek, sonsuza kadar gibi sözler sarf etmek, Ritz'de sımsıkı sarıldığı halde burada edeplice el sıkışmak, saygıyla bülbülü dinlemek bir kefaretti, bülbül esasen katlanılmaz bir klişeden, haddinden fazla abartılmış bir şarkıcıdan başka bir şey değildi. Çaldığı ilahi de bir kefaretti, bir anda yükselen bu aşkı arındırmak, ruh katmak, ruhunun dopdolu olduğunu kendine kanıtlayarak bedenin zevklerini gönül rahatlığıyla tadabilmek için.

Son akorun ardından kadın taburesinde bir süre hareketsiz kaldı, kaybolan seslerin peşi sıra gözleri saygıyla tuşlara çevrilmişti. Bu geçiş faslından, ilahiden dünyeviye geçişten sonra erkeğe dönüp baktı, ciddi, varla yok arası bir gülümseyişle kalbini ona teslim etti. Biraz aptal, diye geçti erkeğin aklından. Kadın ayağa kalktı, soluk ipek kaplı divanda yanma oturma arzusuyla savaştı, nihayet kalçalarını bir koltuğa yaydı ve ilahi hakkında bir yorum bekledi. Bahçede gececi bir ağaçkakan dinlemedeydi. Solal hiç sesini çıkarmayınca, zira Bach'tan nefret ederdi, kadın bu suskunluğu ifade edilemeyecek kadar büyük bir hayranlığa yordu ve heyecanlandı.

Bu sessizlikten ürken kadın, karşısındaki adam beyazlar içinde alabildiğine zarif, sırım gibi göründüğünden bacak bacak üstüne

attı, elbisesinin eteğini çekiştirdi, hülyalı bir hava verdi kendine. Sevgilim benim, diye düşündü erkek, bu zayıflık, bu acıklı hoşa gitme çabası içini sızlatmıştı. Derin bir saygıyla dolu bakışlar karşısında rahatsız olarak gözlerini yere eğdi, kadın da yarayı fark ederek ürperdi. Ah, şu gözkapağını öpebilse, ona çektirdiği acıyı silebilse, ondan af dileyebilseydi. Sesi pürüzsüz çıksın diye boğazını temizledi. Ama erkek ona gülümsedi, kadın ayağa kalktı.

Nihayet yanında, nihayet altın yaldızlar bu kadar yakın, nihayet o omza sığınabilmiş, nihayet o eller onu tutmuş. Erkeği daha iyi görmek için başını geriye attı, sonra yüzünü yaklaştırdı, dudaklarını bir çiçek goncası gibi araladı, imanla araladı, aşka gelmiş bir azize gibi başı devrilmiş, gözleri yarı kapalı, mutluluğa gark olmuş, her şeye açık bir halde. İlahi de bülbül de burada biter, diye düşündü erkek. İş ciddiye bindi şimdi, ne de olsa ruhunu halletti, diye geçti aklından ve içindeki bu şeytana kızdı. Sahi, dört dişi eksik olsa ne yürekten sonsuza kadarlar olurdu, ne bülbül, ne de ilahi. Ya da dişleri tastamam olsa, ama partallar içinde işsiz güçsüz bir adam olsa ne sonsuza kadar kalırdı, ne bülbül, ne ilahi. Bülbüller ve ilahiler hâkim sınıf içindi. Öyle olsun, ne çıkar, bu kadın onun sevgilisiydi, yeter, yeter artık lanet olasıca psikolog!

Soluk ipek divanda, Haleri'nin divanında dudakları birleşmiş, birbirlerinin tadını çıkarmaktaydılar, gözler kapalı, dünyadan kopmuş halde, uzun uzun, derin derin, özenle, doymak bilmeksizin. Kadın bazen onu görmek, onu bilmek için ayrılıyor, hayranlıkla seyrediyordu erkeği boş gözlerle, içinden iki Rusça kelime söylüyordu ona, Varvara'nın aşkına öğrendiği bu dil sayesinde şimdi bir adama karısı olduğunu söylüyordu. "Tvaya jena" diyordu ruhuyla, bir yandan o yabancı yüzü ellerinin arasında tutuyor, sonra yaklaştırıyor ve kendini veriyordu, o sırada dışarıda bir kedi ile dişisi boğuk bir sesle aşklarının tekdüze şarkısını okuyordu. "Tvaya jena" diyordu bütün kalbiyle daha iyi hissetmek, ona ait olduğunu, ona ait ve bağımlı olduğunu daha tevazu ile hissetmek için, ilkel bir şekilde hissetmek için, kendini çıplak ayaklı ve toprak kokan bir köylü kadını, daha ilk anda eğilip erkeğinin elini öpmüş olan kadını ve hizmetkârı olduğunu hissetmek için. Tvaya jena, ve kendini tekrar teslim edi-

yordu, kâh aceleci bir gençlik ateşiyle, kâh hızla, tekrar tekrar uzanarak, kâh ağır aşk oyunlarıyla öpüşüyor ve duruyor, bakışıyor, birbirlerine gülümsüyorlardı, soluk soluğa, ter içinde, dostça, ve birbirlerini sorguluyorlardı, upuzun bir duaydı bu.

Kutsal, aptalca bir dua, harika bir şarkı, ölüme yazgılı zavallı insancıkların sevinci, bitip tükenmez bir düet, lütfuyla toprağı dölleyen ölümsüz bir düet. Kadın onu sevdiğini söylüyor, tekrar tekrar söylüyor ve mucizevi cevabı bile bile soruyordu, onu sevip sevmediğini soruyordu. Erkek onu sevdiğini söylüyor, tekrar tekrar söylüyor ve mucizevi cevabı bile bile soruyordu, onu sevip sevmediğini soruyordu. Aşk başlangıçta böyledir. Başkalarına tekdüze gelir, onlar içinse öyle heyecan vericidir ki.

Hiç yorulmadan düete devam ederek birbirlerini sevdiklerini ilan ediyor, zavallı sözleri onları aşka getiriyordu. Birbirlerine yapışmış gülümsüyor, bazen mutluluktan tutuk tutuk gülüyor, öpüşüyor, sonra ayrılıp mucizevi müjdeyi birbirlerine veriyorlardı ve müjde derhal tekrar iş başı yapan dudaklarla, öfkeli bir arayış içindeki dillerle mühürleniyordu. Birleşmiş dudaklar ve diller gençliğin lisanıdır.

Ah o başlangıçlar, başlangıçtaki öpüşmeler, yazgılarında açılan uçurumlar, ah yok olup gitmiş sert kuşaklara ait bu divandaki ilk öpüşmeler, dudaklarına dövülmüş günahlar, ah Ariane'ın o gözleri, akı kalmış azize gözleri, kapanmış sofu kadın gözleri, birden marifet sahibi olan o bilgisiz dili. Öpüşmenin ardından ağzını kapamadan yüzüne bakmak için itiyordu erkeği, onu görmek, tanımak, bu yabancıyı, hayatının erkeğini bir kere daha görmek için. "Karınım, senin karınım, tavya jena" diye kekeliyor ve adam ayrılacak gibi olsa asılıyordu. "Beni bırakma" diye kekeliyordu, birlikte hayata içiyorlardı. Birbirine karışan hayatlarına.

Ah o başlangıçlar, ah o öpüşmeler, ah erkeğin ağzında kadının aldığı zevk, gençliğin özsuları, ani duruşlar, coşkuyla bakıyorlardı birbirlerine, tanışıyorlardı, yanakları, alınları, elleri kardeşçe öpücüklere boğuyorlardı şevkle. "Söyleyin, bu Tanrı değil mi" diye soruyordu kadın dalgınca gülümseyerek. "Söyleyin, beni seviyor musunuz? Söyleyin, sadece beni, öyle değil mi? Başka kimse yok, değil mi?" diye soruyor, kendini beğendirmek, daha çok sevilmek

için sesine parlak kıvrımlar katıyor, bu yabancının ellerini öpüyordu, sonra omuzlarına dokunuyor, nefis bir somurtmayla ödüllendirmek için onu itiyordu.

Ah o başlangıçlar, o ilk öpüşmeler gecesi. Kadın ayrılmak, yukarı, odasına çıkmak, hediyeler alıp getirmek istiyordu, ama onu nasıl bırakabilirdi, bu gözleri, bu solgun dudakları nasıl bırakabilirdi? Erkek onu kendine çekiyor ve kadın göğsüne bastırdıkça canı yandığı için, ne güzeldi şeydi canının yanması, bir kez daha, "Kadınınım senin" diyordu. "Senin kadının, sana ait bir kadın" diyordu ona, çılgınca, azametle, o sırada bülbül dışarıda aptalca sayıklıyordu hâlâ. Onun kadını olma fikriyle altüst oluyor, yanakları yaşlarla aydınlanıyordu, onun öptüğü yanaklarından akan yaşlarla. "Yo, dudaktan" diyordu kadın, "Ver" diyordu kadın, ve dudakları çılgınca birleşiyordu, sonra tekrar geri çekiliyordu yüzünü taparcasına seyretmek için. "Benim baş meleğim, benim ölümcül cazibem" diyordu ona, ne dediğini bilmeden, tebessüm ederek, melodramlardaki gibi ucuz, zevksiz. "Baş melek, ölümcül cazibe, istemediğin kadar" diye düşünüyordu adam, ama unutmuyorum ki bu baş melek ve ölümcül cazibe varsa otuz iki diş sayesinde var. Ama sana tapıyorum, diye geçiyordu aklından hemen sonra, şükürler olsun otuz iki dişime.

Ah o başlangıçlar, o gencecik öpüşmeler, aşk talepleri, yarın saçma ve tekdüze gelecek olan talepler. "Beni sevdiğini söyle" diyordu erkek, dudaklarını daha iyi kavramak için kadına yaslanıyordu, baldırına yaslanıyordu, kadın hemen dizlerini birleştiriyor, erkeğin karşısında kapanıyordu. "Beni sevdiğini söyle" diyordu adam tekrar, bu önemli talebe sıkı sıkı tutunarak. "Evet, evet, diyordu kadın karşılığında, sana bu sefil evetten başka sözüm yok" diyordu kadın, evet, evet, seni hiç ummadığım bir şekilde seviyorum, diyordu erkeğe iki öpüşmenin arasında soluk soluğa ve adam onun nefesini soluyordu. "Evet sevgili, seni eskiden, şimdi ve daima seviyorum ve daima şimdi, şu yaşadığımız andır" diyordu kadın boğuk bir sesle anlamsızca, aşkıyla tehlike saçarak.

Ah o başlangıçlar, iki yabancının ansızın mucizevi bir şekilde birbirini tanıyışı, gayretli dudaklar, pervasız diller, doymak bilmeyen diller, birbirini arayan, dolanan, mücadele eden, sevgi dolu bir nefretle

karışan diller, erkeğin ve kadının kutsal görevi, ağızların özsuları, birbirinden beslenen ağızlar, gençliğin gıdasında, imkânsız bir istekte buluşan diller, bakışlar, esrimeler, iki faninin capcanlı tebessümleri, ıslak kekelemeler, senli benli konuşmalar, çocuksu öpücükler, ağız kenarlarından öpmeler, yeni hamleler, ansızın vahşi arayışlar, birbirine karışan özsular, al, ver, bir daha ver, mutluluk gözyaşları, içilen yaşlar, talep edilen aşk, tekrar dillendirilen aşk, muhteşem bir tekdüzelik.

"Ey aşkım, sımsıkı sarıl bana, kayıtsız şartsız her şeyimle seninim" diyordu kadın. "Kimsin sen, beni ele geçirmek için, ruhumu, bedenimi ele geçirmek için ne yaptın? Sar beni, daha sıkı sar, ama bu akşam koru beni" diyordu kadın. "Niyetimde kadınınım çoktan, ama bu akşam olmaz" diyordu. "Git, beni yalnız bırak, bırak seni, başıma geleni düşüneyim" diyordu. "Söyle, söyle, beni sevdiğini söyle" diye kekeliyordu. "Ey aşkım" diyordu bir saadet denizinde yüzerek gözyaşları içinde, "Kimse yok aşkım, yok senden öncesi, yok senden sonrası." "Git sevdiğim, git, beni yalnız bırak, bırak ki seninle daha fazla olabileyim" diyordu. "Yo, yo, beni bırakma" diye yalvarıyordu sonra iki eliyle tutunarak, "dünyada senden başka kimsem yok, artık sensiz yapamam" diye yalvarıyordu perperişan, sımsıkı tutunarak.

Aşk ve onunla gelen cüretkârlık. Erkeğin lambayı aniden söndürüşü ve kadının korkusu, neden ve ne isteyecek? Gecenin içinde beliren göğüsler, göğüslerin yumuşacık aydınlığı, ay ışığında parlayan bir göğüste erkeğin eli, kadının utancı ve yumuşaklığı, beklentiyle aralanan dudakları, itaat eden kadının korkusu ve mutluluğu, korkusu ve yumuşaklığı, erkeğin eğilen yüzü, gecenin içinde cüretkârlıklar, aşkın emrettiği cüretkârlıklar, kendini bırakan kadının kabul ettiği cüretkârlıklar, teslim olan ve çok geçmeden onaylayan kadının, ah o iplik iplik uzayan, tükürüklere boğulan hırıltıları, tıpkı kaçınılmaz ecel kapıyı çaldığında yükselecek hırıltılara benzerdi bunlar, ah o can çekişen kadın tebessümleri, ayın aydınlattığı o solgun yüzü, gözleri kamaşmış canlı bir cenaze, mahcubiyet içinde, mutluluğun zirvesinde kendi kendine ifşa olan bir cenaze, göğsündeki adamın saçlarında gezinen elleri, incecik okşayan elleri, mutluluğuna eşlik eden, minnettar elleri, teşekkür eden bu hafif eller sevgi veriyor, daha istiyordu. Ey aşk, o gece, ilk gecelerinde parlıyordu senin güneşin.

Üçüncü Bölüm

38

Ah o aşklarının ilk zamanları, özene bezene hazırlanmalar, çılgınca onun için güzelleşmeye çalışmalar, beklemenin derin zevki, sevilen erkeğin saat dokuzda gelişi, kadın hep kapıda beklerdi onu, kapıda ve güllerin altında, üzerinde onun sevdiği Romen elbisesiyle, kolları bol, manşetli, beyaz bir elbise, ah o başlangıçlar, yeniden görüşmenin heyecanı, sevgi dolu akşamlar, bakışarak geçen upuzun saatler, konuşarak, ah o bakışmanın, kendini bir diğerine anlatmanın, öpüşmenin derin zevki, gece geç vakit onu bırakıp gittikten sonra, öpe öpe gittikten sonra bazen bir saat ya da dakikalar sonra geri gelirdi adam, ah ne harikaydı onu yeniden görmek.

Ah o ateşli geri dönüşler, "Sensiz yapamam" derdi adam ona ve aşkından kadının önünde diz çökerdi, aşkından diz çöken kadının

önünde ve öpüşmeler olurdu, ikisi de esrimiş, doruklarda, öpüşmeler, tekrar tekrar öpüşmeler, kanatlanan kapkara, kocaman öpüşmeler, bitmek bilmeyen derin öpüşmeler, ah o kapalı gözler, "Sensiz yapamam" derdi adam öpüşmeler arasında ve saatlerce kalırdı, çünkü yapamazdı, onsuz edemezdi, şafak sökene kadar, kuşlar dedikoduya başlayana kadar kalırdı ve sevişme olurdu, kendi ihtişamla kadının içine girer, kadın ise bütün kalbiyle onaylayarak karşılardı onu.

Ertesi günler, o sevgiyle beklenen günler, her seferinde taptaze bir mutluluktu erkek için güzelleşmek, kadın için yakışıklı olmak, ah o kavuşmalar, o sıcak saatler, birlikte olmanın, bitip tükenmez konuşmalara dalmanın, mükemmel olmanın ve tapılırcasına sevilmenin, güzelliği, boy ölçüşen, birbirlerine ulaşmak isteyen sevgi dolu düşmanların arzuya aniden set çekmesi.

Ariane, beyaz keten elbisesiyle onu kapıda bekleyen bir güzel, tanrıça suretli Ariane, aşığını ürküten esrarlı güzelliğiyle Ariane, meleklere has sivri yüzü, dudaklarının düşünceli köşeleri, gururlu burnu, yürüyüşü, gururdan, meydan okumadan ibaret göğüsleri, erkeğe bakarken şefkat kesilen mimikleri, birden dönüp ona doğru koştuğunda elbisesinin havalanışıyla Ariane, durup dururken sormak için, onu sevip sevmediğini sormak için koşardı erkeğe, dudakları hazır.

Ah o sevinçler, bütün sevinçleri, baş başa olmanın, aynı zamanda başkalarıyla birlikte olmanın sevinci, ah o başkalarının önünde suç ortağı bakışmaların, bilmeyen başkalarının karşısında sevgili olduklarını bilmenin sevinci, birlikte çıkmanın sevinci, sinemaya gitmenin ve karanlıkla el ele tutuşmanın ve ışıklar tekrar yandığında bakışmanın sevinci, neden sonra kadının evine dönüp iyice severlerdi birbirlerini ve erkek gurur duyardı onunla, onlar geçerken herkes dönüp bakar, bunca aşktan ve güzellikten ihtiyarların canı yanardı.

Ariane bir aşk rahibesi, Ariane ve uzun, avcı bacakları, Ariane ve Solal'e verdiği, vermeyi sevdiği gösterişli göğüsleri, Ariane'ın onun yumuşaklığında eriyişi, Ariane'ın sabahın üçünde telefon edip onu sevip sevmediğini sorması, onu sevdiğini söylemesi, hiç bıkmadıkları bu sevme mucizesi, Ariane'ın onunla kaldığı yere kadar gidişi, sonra Solal'in onu evine geri götürmesi, sonra kadın onu götürür, sonra adam kadını evine götürür, sonra kadın adamı yerine götürürdü, kıyamazlardı ayrılmaya, yapamazlardı ve sevişmelerin yatağı karşılardı

onları, güzel ve şanslıydılar, Ariane senden önce, senden sonra kimse yok derdi o geniş yatakta, ve Solal'in altında sevinçten ağlardı.

"Güzelsin" derdi ona Solal. "Efendinin güzeliyim" diye gülümserdi o da. Ariane'nın, erkek daha da çok sevilmek için aniden bir soğukluk icat edip aşkını sakladığında tuzağa düşen o gözleri, erkeğe sevincim, derdim, hainim, belâlım, ama aynı zamanda ruh kardeşim deyişi, Ariane, hayat fışkıran, dönüp duran güneşli kadın, yüz aşk sözcüğünden ibaret telgrafların dâhisi, seyahatteki sevgilisi bir saat içinde bilsin diye, seven sevgilinin onu aralıksız sevdiğini çabucak bilsin diye telgraf üstüne telgraf gönderir, gönderdikten bir saat sonra kendi de müsveddesini okurdu, onunla aynı anda okurdu, Solal ile bir olmak, sevgilinin mutluluğunu, sevgilinin hayranlığını tatmak için.

Ariane'ın kıskançlıkları, bir daha dönmemecesine ayrılmalar, kavuşmalar, sarmaşan diller, sevinçten ağlamalar, mektuplar, ah o ilk zamanlardaki mektuplar, gönderilen ve alınan mektuplar, sevgili için yapılan hazırlıklar ve sevgiliyi bekleyişlerle birlikte aşkın en güzel tarafı olan mektuplar, özene bezene, kim bilir kaç müsveddeden sonra yazdığı, elinden çıkıp Solal'e giden her şey dört dörtlük, nefes kesici olsun diye özendiği mektuplar. Zarfın üzerinde yazısını tanıdığı an Solal'in de kanı bir anda göğsüne yürür, mektubu gittiği her yere götürürdü.

Mektuplar, ah o ilk zamanlardaki mektuplar, seyahatteki sevgilinin mektuplarını beklemeler, postacıyı beklemeler, Ariane yola çıkıp postacının gelişini gözlerdi mektubu bir an önce almak için. Akşamları uyumadan önce mektubu başucundaki sehpaya koyardı, uykusunda yanı başında olduğunu bilmek, sabah hemencecik bulabilmek için ve sabah uyanınca defalarca okunurdu mektup, sonra onu dinlenmeye bırakır, bütün gücünü toplayıp saatlerce uzak dururdu ondan sırf sonradan yeniden, taptaze okuyabilmek, tekrar hissedebilmek için, inanabilmek, sevgilinin kokusunu bulabilmek için koklardı o sevgili mektubu, zarfı da incelerdi, erkeğin yazdığı adresi de titizlikle incelerdi, hatta yapıştırdığı pulu bile, tam sağa, düzgün yapıştırıldıysa bu da aşkın bir ispatıydı.

Solal ve Ariane'ı, denizde seyreden aşklarının pruvasında iki ulu yaplak, güneşin ve denizin hükümdarları, pruvadaki ölümsüzlerdi, başlangıçların o yüce zevkinde gözleri kenetlenmişti birbirine.

39

Bekleyişler, ah o ne derin zevktir, sabahtan başlayan ve bütün gün süren bekleyişler, akşam saatlerini iple çekmeler, bu akşam saat dokuzda geleceğini hep bilerek zevke gark olmalar, ki bu zaten başlı başına bir mutluluktu.

Uyanır uyanmaz koşup panjurları açar ve gökyüzünün halinden o akşam havanın iyi olup olmayacağını anlardı. Evet, güzel olacaktı, demek ki birlikte bakacakları yıldızlarla dolu, sıcak bir gece olacaktı, birlikte dinleyecekleri bir bülbül de olacaktı, kendi tıpkı ilk geceki gibi Solal'in yamacında duracak, sonra birlikte gideceklerdi, ormanda dolaşmaya gideceklerdi, kol kola gezinmeye. Düşünürken bir kolunu kıvırıp odasında gezinmeye başlardı, daha şimdiden o zevki

tatmak için. Ya da radyoyu açar, sabah erken saatte bir askeri marş çalarsa elini şakağına götürüp sert bir asker selamı çakarak taburla birlikte yürürdü, çünkü bu akşam burada olacaktı Solal, upuzun, dal gibi, ah o canım bakışları.

Bazen panjurları tekrar kapatır, perdeleri çeker, odasının kapısını kilitler, dışarıdan gelen seslere karşı kulağını balmumuyla tıkardı, bu çokbilmiş hanımın tabiriyle birbiriyle çatışan indirgenlerdi bu sesler. Karanlık, sessiz ortamda yatağına uzanır, gözlerini kapatıp gülümseyerek bir önceki akşam olanları kendi kendine anlatırdı, onun bütün söylediklerini, birlikte yaptıkları her şeyi ayaklarını karnına çekip büzülerek, ayrıntılarıyla yorumlayarak kendine anlatır, kendi tabiriyle eksiksiz bir anlatma şenliği sunardı kendine, ayrıca bu akşam olacakları da anlatır, bazen göğüslerine dokunduğu da olurdu.

Bazen kalkmadan önce alçacıktan bir şarkı tuttururdu, hizmetçi duymasın diye çok kısık sesle yastığa doğru Bach'ın Pentekost ezgisini okurdu, İsa diyeceğine sevgilinin adını söyler, bundan biraz rahatsız da olurdu, ama öyle hoştu ki. Ya da ölü babasıyla konuşur, ne kadar mutlu olduğunu söyler, aşkından razı olmasını isterdi. Ya da sevgilinin adını işaret parmağıyla havaya yazardı, on kere yazardı bunu, yirmi kere. Ve henüz kahvaltısını yapmadıysa birden açlıktan karnı guruldar, gurultuya sinirlenirdi. "Yeter bu kadar!" diye çıkışırdı gurultuya. "Çirkin şey! Sus diyorum sana, ben âşığım!" Elbette aptallık ettiğini bilirdi, ama aptal olmak nefis bir şeydi, bir başına, özgürce.

Ya da derinlemesine bir bakma seansı yapmaya karar verirdi. Ama önce tertemiz olmalı, banyo yapmalıydı, söz konusu ayinin olmazsa olmaz şartıydı bu, ama dur bakalım, önce banyoda bu akşam olacakları anlatmayacağına şeref sözü ver, yoksa bitmezdi bu iş, bakma töreni gecikirdi. Çabucak yap banyonu, sonra derhal ona koş, hızla başla bakma seansına! Mutluluktan sekerek banyoya koşardı. Dolmak bilmeyen küvetin karşısında bütün kalbiyle Pentekost ezgisini mırıldanırdı.

İnançlı ruhum
Gururlu ve mutlu ol
İşte geliyor ilahi kralın.

Banyonun üstüne anlatmaca töreni aynen tekrar edilirdi. Panjurlar kapanır, perdeler çekilir, başucu lambası açılır, kulaklara balmumu tıkanır. Dışarısı yok olup gider, artık tören başlayabilir. Fotoğraflar yatağın üzerine serilirdi, ama tersten, ne olur ne olmaz, vakti gelmeden görmemek için, yatağa uzanıp en sevdiği fotoğrafı alırdı, Solal bir plajda, kumlarda, eliyle üzerini tamamen kapatır, bakma şenliği o zaman başlardı. Önce yalnız çıplak ayaklar. Güzel olmasına güzeldiler hiç kuşkusuz, ama insanı çıldırtacak kadar değil. Eli biraz yukarı ilerleyip bacakları açıkta bırakırdı. Bu daha iyiydi, çok daha iyiydi şimdiden. Daha yukarı gitse mi? Hayır, hemen değil, kendine laf geçiremez hale gelene kadar bekleyecek. Sonunda eli usul usul ilerler, yavaş yavaş ifşa eder, Ariane yine oyalanırdı. İşte çıktı karşısına, bu akşam gelecek olan. Ah o yüzü yok mu, işte şimdi de yüz, mutluluğun yuvası, o yüz ki Ariane'ın güzelim belası. Yavaş, fazla bakma. Fazla bakınca insan hissetmez olurdu. Evet, yüz yine de en önemli yerdi, her ne kadar kalanı, bütün geri kalanı, hatta şeyi, neyse işte evet. O, tastamam o, Ariane onun bütün varlığının rahibesiydi.

Bornozunu çıkarır, sırayla çıplak erkeğine ve erkeğinin çıplak kadınına bakardı. "Ah Sol, burada ol" diye iç çeker ve ışığı söndürür, akşamı düşünürdü, gelir gelmez dudaklarını. Ama her şeyden önce onu, bakışını sevdiğini unutmaz, unutmak istemezdi. Sonra olanlar olacaktı elbet, erkek ve kadın, o kutsal ağırlık, ah Solal, erkeği. Dudakları aralık, dudakları nemli gözleri kapanır, dizleri bitişirdi.

Bekleyişler, ah bekleyişlerin zevki. Banyo ve kahvaltının üstüne battaniyelere sarınıp çimenlere yayılarak yine onu hayal etmek ne harikaydı ya da yüzükoyun, yanaklar otların arasında, burnu toprağa dönük, sesini ve gözlerini ve dişlerini hatırlamak ne harikaydı, ot kokusunun içinde bir bitkiye dönüştüğünü daha iyi hissetmek için gözlerini iri iri açıp şarkı mırıldanmak ne harika, bu akşam sevgilinin geleceğini kendine anlatmak, bir tiyatro oyunu gibi anlatmak, ne söyleyeceğini, kendisinin ona neler diyeceğini anlatmak ne harikaydı. "Sonuç olarak" derdi kendi kendine, "en güzeli burada olmadığı zamanlar, geleceğini bildiğim ve benim onu beklediğim zamanlar, bir de gittiği ve onu hatırladığım zamanlar." Ansızın kalkıp bahçede

dehşetli bir neşeyle koşmaya başlar, upuzun bir mutluluk çığlığı atardı. Ya da gül çalıların üzerinden atlardı. "Solal!" diye haykırırdı çılgın kadın her atlayışta.

Bazen sabahleyin yalnız başına mantar ya da çilek toplamak gibi bir işe, dikiş dikmeye ya da bir felsefe kitabı okumaya dalmışken ki aslında canı sıkılırdı ama onun için kendini yetiştirmek zorundaydı ya da utanç ve merakla bir kadın dergisinin gönül postası ya da burç falı köşesini okumaya dalmışken, birden gayrı ihtiyari, Solal hiç aklında yokken dudaklarından usulca dökülen bir kelime çalınırdı kulağına, "Aşkım" diye mırıldanırken duyardı kendini. "Görüyorsunuz ya sevgilim" derdi uzaktakine, "görüyorsunuz ya, ben düşünmezken bile içimde bir yer sizi düşünüyor."

Sonra eve döner, o akşam ne giyeceğine karar vermek için elbise denemeye girişirdi, sonra aynada kendine bakar, o akşam Solal'in hayranlıkla bakacağını düşündükçe mum gibi erir, tanrıça pozları takınır, kendini ona bakan Solal olarak hayal ederdi, bu elbise hakkında gerçekten ne düşüneceğini tahmin etmek için. "Söyleyin, beğendiniz mi?" diye sorardı ona ayna karşısında ve ne yazık ki boşa giden, dünya tatlısı bir dudak bükme yollardı ona. Ya da durup dururken yazardı Solal'e, sırf onunla birlikte olmak, onunla meşgul olmak, süslü, akıllıca cümleler sarf ederek hayranlığını kazanmak için. Mektubu ekspres servisle gönderir ya da bizzat kendi taksiyle Saray'a gidip mübaşire teslim ederdi. "Çok acil" derdi mübaşire.

Ya da birden sesini duymak için amansız bir arzuya kapılarak telefon ederdi, boğazındaki bütün gıcıkları temizledikten, birkaç parlak ses denemesi yaptıktan sonra ezgili bir sesle ve İngilizce olarak ona, "Beni seviyor musun?" diye sorardı, İngilizce, kulağı kirişte bekleyen hizmetçi yüzündendi. Sonra yine İngilizce olarak, melek gibi bir sesle, lüzumsuz yere, bu akşam saat dokuzda diye hatırlatır, at üstündeki o fotoğrafını getirmesini isterdi, bir de o güzelim şövalye boyunbağını ödünç vermesini, thanks awfully, ardından onu sevdiğini bildirir ve yine onu sevip sevmediğini sorardı, sonra, beklediği cevap gelince telefonun başında adeta bir Noel hediyesi almış gibi gülümserdi. Konuşma biter, telefonu kapattığında sol eli hâlâ saçının bir tutamını kavramış olur, çocukken, sıkıntılı küçük bir

kızken bir büyüğe cevap vermesi gerektiğinde yaptığı gibi saçını tel tel ayırmaya devam ederdi. Derken el perçemden ayrılır, heyecan dalgaları söner, o yeniden gülümserdi. Evet, iyi iş çıkarmıştı, ne sesi çatallanmış ne de korkudan lafları karıştırmıştı. Ah evet, kendini beğendirmişti ona! Harika, harika!

Bir pazar günü Ritz'e telefon ettiğinde sesi birden çatallanmış, itibarına leke sürecek bir ses çıkmasından, Solal'in sevgisinin azalmasından korkarak boğazını temizlemeye cesaret edememişti. Bunun üzerine bir saniye düşünmeden telefonu kapatıvermiş, gıcıklardan iyice kurtulduktan sonra sesinin eski tanrısallığına kavuştuğundan emin olmak için bir deneme yapmış, tekrar telefon açıp yiğitçe santralin hattı kestiğini söylemiş, sabah kalktığında fotoğrafına bakıp bakmadığını sormuştu, hem ne vardı üstünde, ah, demek robdöşambr, hangisi? Peki onu seviyor muydu? "Teşekkür ederim, oh teşekkür ederim, ben de, hem de nasıl, biliyor musunuz sevgilim, az önce sizi düşünmek için bir kiliseye gittim, bir Katolik kilisesine, çünkü insan en iyi orada kafasını toplayabiliyor. Söylesenize, bu akşam Romen elbisemi mi giyeyim yoksa ham ipekten olanı mı? Romen'i mi? Pek güzel. Tabii sanırım görüp beğenmiş olduğunuz kırmızıyı tercih etmezseniz. Romen mi? Emin misiniz? Sıkılmadınız mı ondan? Peki, onu giyerim. Söylesene, beni seviyor musun?"

Konuşma bitince elinde ahize, bir an onun büyüsüyle, kendi büyüsüyle hareketsiz kalırdı. Birden aklıma geldi. Başka bir sefer tam ona telefon ederken hapşıracağını hissetmiş, hiç duraksamadan kapatmıştı o ayıp sesi ondan saklamak için. Neyse, tamam, yeter bu kadar.

Bekleyişlerde sıkıntıdan eser yoktu, çünkü onun için yapılacak dünya kadar iş vardı, hizmetçinin nezaretinden kurtulur kurtulmaz girişilecek nice hazırlıklar vardı, kısaca aptal diye anardı hizmetçiyi, işte o aptal bütün işler bittikten sonra, akşamüstü giderdi. Âşık kadın nihayet yalnız başına, istediğini yapmakta özgür kalınca derhal akşam erkeği ağırlayacağı küçük salonu teftişe gider, aptal kadının temizliğini asla yeterli bulmazdı. Böylece üzerine mayosunu geçirip işe koyulur, süpürür, cilalar, parkeleri makineyle parlatır, saçı başı birbirine girmiş ev kadınları gibi ovalar, koltukları, divanı, akşamla-

rın o sevgili divanını fırçalardı, yok yere görünen her yerin tozunu alır, soluk pembe Şark halısına elektrik süpürgesi tutar, çiçekleri düzenler, durup inceler, Vogue'u saklar, divana Heidegger, Kierkegaard ya da Kafka tarzı birkaç sıkıcı ve kaliteli kitap koyar, her ihtimale karşı şömineye kütük doldurup iyi çektiğinden emin olmak için harlı bir ateş yakar, ışıkları cilveleşmeye uygun şekilde azaltır, koltukların yerini değiştirir, mutfağa gider, aptal kadın zaten ütülemiş olsa da o gece giymek istediği elbiseleri tekrar ütüler, iki tarafa koşturup dururdu, arada bir cevapsız bıraktığı kocasının mektupları aklına gelir, bu düşünceyi kovmak için bir karasinek musallat olmuş gibi başını sallar, bazen radyoda duyduğu aptalca nakaratları üzerine basa basa söylerdi. Bana aşktan bahsedin, yine tatlı sözler söyleyin bana, diye okurdu kasten budala bir terzi kız edasıyla. Oh, varsın olsun, varsın olsun, seviyordu bunu. Galiba aptallaşıyorum, ama bizim gibilerin ruhunda var bu, derdi kendi kendine.

Radyodaki adam birtakım siyasi tahminlerden, milletlerarası gerilimin azalacağını müjdeleyen dürüstçe, dostça görüşmelerden bahsederken ağzı bir karış açık dinlerdi. Vay canına, demek böyle şeylerle ilgilenen, hayatları bu işlerle geçen insanlar sahiden vardı! Aptallar sürüsü, derdi onlara, derhal radyodaki adamın çenesini kapatırdı. Evet, gerekli olan tek şey vardı, o da hazırlanmak ve onun hoşuna gideceğini bilmek. Ya da radyoda bir pazar vaazı okunuyorsa, peder kendimizi O'na hizmet etmeye adamalıyız diyorsa bütün kalbiyle onaylardı bunu. "Evet, evet, size hizmet etmeye sevgilim!" diye haykırır, daha büyük bir şevkle çiçekleri düzenlemeye girişirdi.

Birdenbire, bir çekmeceyi karıştırırken sebepsiz yere, "Ee n'aber dostum?" deyiverirdi. Ona hitaben konuştuğunu fark ederek dehşet içinde ayıp eden ağzını kapatır, ama bir taraftan da bu yaptığıyla gayet gurur duyardı.

Ansızın çalışmayı bırakıp eğlenmeye karar verir, yazı masasının başına geçip oturur, yirmi-otuz kez sevgilinin adını yazardı, sonra öbür isimleri, Lalos, Alsol, Losal. Ya da ayna karşısına dikilip onu sevdiğini söylerdi, en iyisini seçip akşam kullanmak üzere farklı tonlarda söylerdi bunu. Yahut siyah ipekten bornozu, boynunda kırmızı şövalye boyunbağıyla Solalcılık oynardı, onunla bir olmak için. "Sizi

seviyorum Ariane" derdi bir erkek sesiyle ve erkeğin o akşam öpeceği dudakları aynada öperdi.

Bir önceki akşam içtiği bir sigaranın artığı kaldıysa yakıp içerdi, bu kutsal izmaritten nefesler çekmek enfes bir şeydi. Hatta bir önceki akşam elini öptüğü zaman yüzünün ne şekil aldığını merak ettiği olur, hoşuna gidip gitmediğini anlamak isterdi. Ayna karşısında eğilip dudaklarını eline yapıştırırdı, kendini bu şekilde görmesi kolay olmaz, ama gözlerini yukarı kaldıra kaldıra zar zor başarırdı bunu. Yine ayna karşısında bir önceki akşam söylediği sözleri tekrar ederdi. Beni yanında tut, beni ebediyen yanında tut, der ve bu sözler içini kıpır kıpır ederdi. Veyahut bornozunu çıkarıp aynada göğüslerine, bu akşam onun öpeceği göğüslerine bakardı. "Tebrikler" derdi göğüslerine. "Benim şerefim ve desteğimsiniz" derdi onlara. "Ne olursa olsun şanslı adammış" derdi sonunda. Yahut kendi çıplaklığını arzulayarak bornozu yere bırakırdı. "Gerçekten iyi biri bu" derdi. "Ne kadar ayrıcalıklı olduğunuzun farkında mısınız dostum" diye sorardı ona burnunu parmaklarının arasında sıkıştırarak, böyle yapınca sesi halasınınkine benzerdi.

Bir keresinde bir akşamüstü üzerine önü baştan aşağı düğmeli, ham kumaştan bir elbise geçirip panjurları kapatmıştı. Nefis loş ışıkta elbisesini yarıya kadar açmış, eteklerini kanat gibi çırpmaya başlamış ve kendisinin Samothrake Nike'si olduğunu anlatarak gezinmeye koyulmuştu. "Hayatım, çıldırıyorum sana" demişti aynaya. "Ondan sonra en çok sevdiğim sensin." Sonra pişman olup edebini takınmış, İngiltere kralına bir reverans yapıp bir koltuk göstermiş, kendi de bir yere ilişmişti. Bacak bacak üstüne atıp Majesteleri'yle biraz çene çalmış, ondan sağına soluna tüyler takılan tarla kuşuyla ilgili şu korkunç Kanada şarkısını yasaklamasını talep etmiş, esnemiş, dişlerini beğenmiş, elbisesinin üstünü açıp dolgun göğüslerinden birini çıkarmış ve üzerine dolmakalemle sevgilinin adını yazmıştı.

Bazen birden ciddileşip sorumluluklarının bilincine vararak yüzünü ve boynunu güzellik maskesi denen külrengi bir çamurla kaplar, aşk uğruna o halde kıpırdamadan bekler, bu sırada ne konuşur ne şarkı söylerdi, yeter ki şu çirkef çatlamasın, bazen tırnaklarını

yapardı ama cila sürmeden, bunu çok kaba ve Katolik işi bulurdu. Sonra şampuan. Bu akşam, bu akşam, diye mırıldanırdı köpükler içinde elleri kıpır kıpır, gözleri kapalı.

Akşam sekiz günün son banyo saatiydi, Solal geldiğinde bir kusursuzluk mucizesi olabilmek için mümkün olduğu kadar geciktirirdi. Küvetin içinde parmaklarını dışarı çıkarıp oynatır, kendi kendine parmaklarım benim on çocuğum diye anlatarak oyun oynardı, solda beş oğlan, sağda beş kız, onları azarlar, derhal banyoya, sonra yatağa der ve sıcak suya daldırırdı. Ardından yine kendi kendine anlatma faslı başlardı, bir saat içinde servi boyu ve gözleriyle burada olacağını ve kendisinin ona bakacağını, Solal'in dE ona bakacağını ve gülümseyeceğini. Ah, yaşamak ne güzel şeydi!

Biraz daha banyoda kalacağım ama en fazla beş dakika daha, duydun mu, evet, tamam, beş dakika, kendimi ayarlarım, sonra derhal giyinmeye, şu an kesin tıraş oluyordur o da, tamam, yeter bu kadar, yeterince yakışıklı oldun, dikkat et de bir yerini kesme, acele et, çabuk gel, hadi bakalım, gel banyoya, yer var, yoksa da sıkışırız, bir yolunu biliyorum.

Banyodan çıkar çıkmaz henüz giyinmeden koşup ona telefon ederdi vaktinde gelsin diye. "Sevgilim, geç geldiğinizde öyle fena oluyorum ki, kaza bela geliyor aklıma, hem ayrıca beklerken yüzüm bozuluyor. Rica ediyorum sevgilim" diyerek gülümser, telefonu kapatır, son bir kez dişlerini fırçalardı. Diş macunu köpüğüyle dolu ağzını çalkalamadan, elinde diş fırçası Pentekost ezgisini, ilahi bir kralın gelişini sabırsızlıkla bir daha söylerdi.

Akabinde giyinmek muazzam bir öneme sahipti, kendince sıkıntıları vardı bunun da. Şu öteki plili vakur elbiseyi giyse daha iyi olmaz mıydı ya da yok, kırmızıyı, hafif ışıkta çok yakışıyordu hani? Ama birdenbire bu akşam ancak şu küçük ham ipek takımla rahat edeceğine ikna olurdu. Tabii ya, kıyafetler de ruh haliyle ilgiliydi, hem zaten geçen gün bu takımı beğenmişti, hem ayrıca böylece üzerine bir bluz geçirebilirdi, bluz daha rahattı, tek yapacağın şeydi işte, plili elbise çok yüksekti ve düğmeleri sırtındaydı, aptal şey, çok uzun iş, oysa bluz çok kolaydı şayet, neyse işte, bluzların düğmeleri önde olurdu.

Oh, bayılıyorum, evet, beni uzun uzun öpmesine, uzun uzun, içimi erite erite, ya sizler, öteki kadınlar, sizi bu kadar öpmüyorlar mı? Öpmüyorlarsa geçmiş olsun, tepinin, çıldırın öfkenizden, ben bayılıyorum buna, evet, oysa sırtta azıcık düğmesi olan bir elbiseyle bu iş zor, elbiseyi çıkarmak zorunda kalıyorsun, üstelik bu iş bana düşüyor sanki doktora gitmişim gibi, utançtan kıpkırmızı kesiliyorum, oysa bir bluz ya da bir gömlek, neyse işte, aradaki farkı bir türlü anlayamadım, ben doğru dürüst farkına bile varamadan düğmeleri çözülüveriyor, daha elverişli özellikle ışık fazla değilse, yine de Haleri olsa, neyse, gırtlağıma kadar dişiliğin içine gömülmüş durumdayım, ne yapalım, durum bu.

Giyindikten sonra tarafsız bir gözle son kontrollere girişir, doğal görünmek için aynaya üç dört adım yürür, tartmak için geri çekilir, ardından güven toplamak için elinin tersini kalçasına dayar, birtakım davranışları, gülümsemeleri prova eder, sonra aynı anda hem ifade hem ses denemeleri yapardı, en çok kullandığı cümle "Hayır sanmıyorum" idi, çünkü bu kendine güvenen, biraz burnu yukarıda bir hava veriyordu. Ardından oturur, kusursuzluğu zedelenmesin diye kıpırdamamaya çalışırdı. İçini sıkıntı basınca motor sesi kollamaya başlar, soğukkanlılığını korumak için bir sigara yakar, fakat dişlerini ve nefesini kirletir korkusuyla yakmasıyla söndürmesi bir olur, oturmaktan yorulurdu, hem zaten eteği buruşurdu böyle, dışarı çıksa daha iyi olurdu. Kapıda, sıcacık gecede terlemekten korkarak beklerdi, terlemek felaket olurdu çünkü burnu parlardı.

40

Şu an büyük ihtimalle o da sabunlanıyordur, diye düşünürdü banyoda. Az sonra Ariane'ı görecek olmanın coşkusuna rağmen yine de bu iki zavallı insanın gülünçlüğünü gayrı ihtiyari hissederdi, aynı anda, birbirlerinden üç kilometre uzakta harıl harıl temizlenen, kendilerini çamaşır gibi çitileyen iki insan, ötekine kendini beğendirmek için, sahneye girmeden önce hazırlık yapan birer oyuncu gibi. Oyuncu, evet, gülünç oyuncular. Geçen gece onun önünde çömeldiğinde kendisi bir oyuncuydu. Azametli bir edayla ayağa kaldırmak için ellerini uzattığında, benim efendimsiniz, duyduk duymadık demeyin, deyişiyle o da bir oyuncuydu, üstelik kuşkusuz bir Shakespeare kahramanı olmanın gururu içindeydi. Asalet komedilerine

mahkûm, seçkin varlıklar olmaya içler acısı bir ihtiyaç duyan zavallı âşıklar. Şeytanı kovmak için başını salladı. Yeter, canımı sıkma, onu gözümde bozma, aşkımı bana bırak, bırak katıksız seveyim onu, bırak mutlu olayım.

Onu yeniden göreceği anı bekleme süresini kısaltmak için bilerek uzattığı banyodan çıkmış, tıraşını olmuş, onun için tıraş olmuş, şimdi çıplak dans ediyordu, onu görmesine az kaldığı için dans ediyordu, soylu ve incelikli küçük adımlarla bir İspanyol dansı yapıyordu, bir eli belinde, diğer elinin parmaklarını şıklatıyor, aniden topuğuna vuruyor ya da çılgınca sevdiğim kadını belki görürüm diye elini gözüne siper ediyor, sonra bir Rus dansına geçiyordu, çömelerek bacaklarını sırayla öne atıyor, kalkıp el çırpıyor, saçma bir savaş çığlığı koparıyor, ileri atılıyor, topaç gibi dönüyor, bacaklarını ayırıp oturuyor, yeniden ayağa kalkıyor, az sonra onu göreceği için kendini alkışlıyor, kendi kendine gülümsüyor, kendini seviyor, onu seviyordu, onu seveni seviyordu. Ah, yaşıyordu, bütün varlığıyla yaşıyordu!

Onu Ariane'a götüren takside çılgınca bir şarkı tutturur, motor sesi şarkısını bastırırdı, şoförü daha hızlı gitmesi, şimşek hızıyla gitmesi için sıkıştırır, yüksek paralar, hatta vardıkları zaman onu kucaklamayı vaat eder, sonra yeniden ona doğru gitmenin şarkısına başlardı, söylerken öyle şeytani bir neşeyle dolardı ki bir akşam en güzel yüzüğünü dışarı, buğdayların arasına fırlatıvermişti, söyler, söyler, ona doğru gitmenin şarkısını hiç bitmeyecek gibi söylerdi, ah o sabırsız, mutluluktan korkan şarkı, ah o anlamsız ilahi, gençliğin ilahisi, söyler, söyler, sevilme zaferinin şarkısını hiç bitmeyecek gibi söylerdi, sevilen erkeğe taksinin aynasında bakar, dişleriyle ve yakışıklılığıyla, onun için yakışıklı olmakla gurur duyar, onu bekleyen kadına gittiğine sevinirdi ve işte, onu görürdü uzaktan, kapıda ve güllerin altında, ah o ihtişam ve tecessüm, işte orada sevgili, o emsalsiz, zarif mi zarif kadın, "Şükürler olsun Tanrı'ya, içimdeki Tanrı'ya" diye mırıldanırdı.

41

O ilk akşamlar, nice öpücüklerle bölünen nefis sohbetler, edepli molalar, kendini ötekine anlatmanın, diğeri hakkında her şeyi öğrenmenin, beğenilmenin o derin zevki. Ariane heyecanla çocukluğunu, Eliane'la oynadıkları oyunları, kendi uydurduğu, iki küçük kızken okul yolunda söyledikleri şarkıyı anlatırdı, amcasını, halasını ve Varvara'yı anlatırdı, baykuşu Magali'yi, kedisi Mousson'u, müşfik sevgisinden pek erken kopup giden bu güzelim canları anlatırdı, eski zamanlara ait fotoğrafları, çocukluk ödevlerini gösterir, hatta hakkında her şeyi bilmesinden, her şeye hak sahibi olmasından mutluluk duyarak günlüğünü bile verdi, bazen ciddiyetle babasından bahseder, Solal saygılı bir dikkatle dinler gibi yapardı, Ariane'ın aşk-

larını aklayan, meşru kılan bu saygıyla gururlandığını, derin derin iç çektiğini görme zevki için.

Konuşurken birlikte aynaya bakmak ne güzel şeydi, ona temelli sahip olduğunu, Solal'in kendisine ait olduğunu bilmek. Onunla her şeyi paylaşmak, en gizli sırları, gençlik ateşlerini, hayallerini önüne sermek, şimdi göçmüş olan o eski zaman keşişini, üzerine ateş ettiği, karlara yuvarlanan o küçük kuklayı, duvara çarpılan bedeninin bin parçaya bölünüşünü, bunun verdiği dinginliği, ah ne güzel şeydi Solal'in ona dair her şeyi anladığını, hatta kendinden bile daha iyi anlayan bir ruh kardeşi olduğunu hissetmek. Evet, aynı zamanda kardeş olmak ve birlikte gülebilmek güzeldi.

Ona sevdiği müzikleri anlatır, bazen kalkıp piyano çalardı, bitirince yüzüne bakar, o da beğendiyse rahatlar, ellerini öperdi. Beğenmediyse müzikler onun da gözünden düşer, üstelik haklı bulurdu. Ah ah, onunla bir olmaya, sadece onun sevdiklerini sevmeye, sevdiği kitapları keşfedip okumaya, hepsini kendi de sevmeye ne çok ihtiyaç duyardı.

Ariane'ın içini rahatlatan, aralarındaki bağın sadece bedensel değil aynı zamanda ruhsal olduğunu kanıtlayan bitip tükenmeyen sohbetler, dostça molalar, kendilerini anlatmanın, parlamanın, aynı anda zeki, güzel, asil ve mükemmel olmanın hep yepyeni kalan zevki. Birbirinin gözüne girmeye uğraşan, kendini oynayan, teşhir eden iki oyuncu, diye geçmişti Solal'in aklından defalarca, ama pek umursamıyordu bunu, muhteşemdi, onunla ilgili her şey aklını başından alıyordu, hatta güzelliğine iltifat ettiğinde fotoğrafçıya poz veren örnek bir çocuk gibi bakması, hatta Cenevre aksanı, yetmiş diyeceğine yedilik, doksan diyeceğine dokuzluk demesi bile büyüleyici geliyordu. Onu seviyordu.

Bir sabah Ariane onu akşam sekizde yemeğe davet etti. Birlikte ilk yemekleri oldu bu. Her şeyi tek başına hazırladığı için, özellikle büyük bir ciddiyetle sofraya getirdiği kuzukulağı çorbasıyla öylesine gurur duyuyordu ki. Sevgilim, baştan sona her şey benim elimin marifeti, kuzukulağı bahçeden, bu sabah topladım. Erkeğini besleme fikri onu bulutlara taşımış, elinde kepçe uslu uslu çorbayı tabaklara koyan bu eş ve hizmetçi olma hissi içini ısıtmıştı. Solal'i yerken gör-

mek ne büyük zevkti. Kendini ev kadını gibi hissediyor, kendine bayılıyordu. Ona da bayılıyordu. Good table manners, diyordu içinden onu seyrederken. Aklı başında eşi oynamak da keyifliydi. Solal çikolatalı pastadan üçüncü dilimi isteyince, "Hayır sevgilim, fazla olur" dedi tumturaklı bir ifadeyle. Aynı akşam Solal parmağını çok hafifçe kesti. İyi bir anne gibi onunla ilgilenmek, tentürdiyot sürmek, eline pansuman yapıp sonra da öpmek Ariane için öyle büyük bir mutluluktu ki.

42

Taptaze aşklarının bir akşamında Solal aklından ne geçtiğini sorduğunda Ariane eteklerini birden savurarak döndü ona, bu hareketin onu can evinden vuracağını hissederek. "Sizi tanıdığıma çok memnun olduğumu düşünüyordum" dedi. "Memnun" diye tekrar etti, bu kelimenin bir anda edindiği tadı derinden hissederek. Güldü, beğenildiğini bilerek, elbisesinin tam gereken yerlerde havalandığını hissederek bir aşağı bir yukarı yürümeye koyuldu. "Peki şimdi ne düşünüyorsunuz?" diye sordu Solal. "Çok yazık bana" diye düşünüyorum, dedi kadın, "çünkü ömrüm size hoş görünme arzusuyla, upuzun topuklu ayakkabılar, daracık eteklerle, az önceki gibi Matmazel de la Môle usulü eteklerimi döndürmekle geçecek, çok zaval-

hca, midem bulanıyor, bir kadına dönüşüyorum, korkunç bir şey bu." Çömelip erkeğin elini öptü. Çömelmeye ihtiyaç duymak da korkunçtu. "Beni bırakma, hiç bırakma" dedi Solal'e.

Diz çökmüş yüzüne bakarken ne kadar da güzeldi Ariane, iki elini dua eder gibi kaldırıp kalçalarına, darlığıyla heyecan veren o kalçalara, erkeğinin kalçalarına sarılırken. "Bırakın da bakayım size" dedi kadın ve Solal'i tam görebilmek için geri çekildi, ince ince süzdü, gülümsedi, ah o gençliğin mükemmel dişleri. Altmış kilo vardır, bunun da kırkı sudur, diye geçti erkeğin aklından. Kırk kilo suya aşığım, diye geçti aklından. "Ne geçiyor aklınızdan?" diye sordu Ariane. Timie. Anlatmasını istedi, çünkü ne yazık ki ölmüş olan bu nefis kediyi anlatışını seviyordu. Solal aklına ne geldiyse söyledi, Timie'nin bazen şişko ve huysuz, bazen minicik ve dost canlısı bir melek olduğunu, bazen mırıldanmayı kesmeden küçücük başını patisine eğip yemek yediğini, bazen patilerini havaya dikip sabırla, mum gibi durduğunu, bazen hatırlanmayacak kadar eski zamanları hayal ettiğini. "Başka?" diye sordu Ariane. Solal bunun üzerine Timie'nin durmadan okşanmak istediğini söyledi, çünkü kalıtsal tehlike korkusu içinde hep vardı ve okşayışlar içini rahatlatırdı. Okşanmak tehlike yok demekti. "Ben de rahatlatılmak istiyorum" dedi Ariane, sokuldu. Erkeğin ellerinin arasında, başını yana yatırıp dudaklarını bir çiçek goncası gibi araladı, özenle, derin derin, kendilerinden geçerek birbirlerini içtiler, ciddi bir dil, gençliğin ansızın şahlanan dili konuştu birden, dudakların ve dillerin birleştiği, ıslak, uzun bir savaş oldu. "Şimdi daha aşağı" diye belli belirsiz mırıldandı kadın cesaretini toplayarak.

Şimdi daha aşağı diye mırıldanmaya cesaret ederdi bazen öpücüklerden sonra isteğinden utanarak, bazen elbisesinin üst kısmını kendi eliyle aralardı, o zaman Solal çıplak göğse eğilir, kadın daha az utanmak, hiçbir şey bilmemek, etrafa yayılan güzelliklere dikkatini verip gömülmekte olduğu sihirli geceden başka bir şey bilmemek için gözlerini kapatırdı, ah kadının o gevşeyişi, eriyişi, nefis bir can çekişmeye kulak kabartarak dilsiz kalışı, arada bir onaylayan bir hırıltıyla sessizlikten sıyrılışı, bazen erkeği teşvik edişi, saçlarını ağır ağır, tereddütle okşayarak teşekkür edişi, bazen şimdi ötekini al diye

mırıldanmaya cüret edişi. "Seni seviyorum" diye eklerdi hemen telâfi etmek, işin içine ruh katmak için ve gözleri kapanır, yine inlerdi, düşünme kabiliyetini kaybederek, hayvani bir şekilde, Solal'in öbür göğse eğilmiş olmasının zevkiyle gelen, boğazına yükselen bir tükürük sesiyle nefes alarak. Oh, uzun kalsın burada, kalanına hemen geçmesin, diye bir pervasızlık geçerdi aklından.

Solal ona bakmak için geri çekildiğinde Ariane sere serpe, bütün güzelliğiyle kıpırtısız yatardı, dudakları aralık, başı dermansız, yüzünde bir gülümseme, aptallaşmış, güçsüzlüğünün, onun insafına kalmış olmanın mutluluğuyla yeniden başlamasını beklerdi, sonra yine o kadife gece olurdu, üzerine eğilen aşığının o nefis işkencesi. Ama birden onu omuzlarından yakalayıp kendine çeker, "İçimde ol" derdi.

İlk zamanlardaki o geceler, uzun, kesik kesik ilerleyen geceler, arzunun durmadan yeniden şahlanışı, sarılmalar, gizli mırıltılar, hızlı, ağır darbeler, kasıp kavuran taşkınlıklar, köleleşen Ariane, bir mihraba ve bir kurbana dönüşen, bazen dişlerini sevgilisinin boynuna yakınırcasına geçiren. Ah o vecd halindeki azizelere has ak gözler, Solal'e içindeyken mutlu olup olmadığını sorardı, mutluysan beni yanından ayırma, hiç ayırma derdi. İlk zamanlardaki o geceler, savaşan fani etler, kutsal bir ritim, ilk ritim, yay gibi kıvrılan beller, yere inen beller, derin darbeler, hızlı, kimden geldiği belirsiz darbeler, erkeğin dizginsizliği, kadının hırsla onaylayışı, ansızın erkeği geride bırakarak kabarışı.

Ateş dindikten sonra gözlerinin etrafında koyu halkalarla kalır, minnetle usulca çıplak omzunu okşar, birleşmeleri dediği şeyden bahsederdi ona, yavaşçacık ona verdiği mutluluğu söyler, daha da alçak bir sesle onunla mutlu olup olmadığını sorardı. Solal de yorumlarda bulunurdu, bu lirik değerlendirmenin gülünçlüğünün farkındaydı ama pek umurunda değildi ve hiçbir kadını böyle arzulamamıştı. Bu sevgi dolu molaları, okşayışları, dostça sohbetleri, kardeşçe öpüşmeleri severdi. Yeniden insanlar arasındayım, diye düşünür, zarafetle saçlarını seven kadına sokulurdu.

Bu molalar sırasında neşeleri yerinde olur, olmaz olmaz her şeyle eğlenir, Ariane'ın Angeline hikâyesine bol bol gülerlerdi, Savoieli

bir köylü kadındı bu, ineğine acır gibi yaparmış ki akıllı hayvan sitemkâr bir mölemeyle cevap versin. Ariane düete başlar, önce Angeline olurdu: "Zavallı Elmas, seni dövdüler mi Elmas?" (Hikâye iyice sarsın diye "zavallı Elmos" derdi). Ardından acı acı mö mö diye bağıran ineği oynardı. Hikâyenin en güzel yeri ineğin cevap verdiği andı. Bazen ineğin zekâsının zevkine tam varabilmek için birlikte mölerlerdi. Görüldüğü üzere müşkülpesent değildiler. Neşeli ve dosttular, vara yoğa gülerlerdi, Solal eğlence olsun diye bir sandalyeden korkan küçük bir kediyi anlattığında ya da yeşil madeni pırıltılar saçan, vızırdayan koca sineklerden nasıl paniğe kapıldığını söylediğinde yahut o basmakalıp kelebekler sevimlidir lafına sinirlendiğinde gülerlerdi, vıcık vıcık, ezilmelik uçan tırtıllardı kelebekler, tıka basa iğrenç bir lenfle doluydu içleri, kanatlarını da eski moda ihtiyar kız kuruları boyardı. Ah, nasıl da mutluydular birlikte, edebiyle yanaktan öpüşen iki kardeştiler. Bir akşam yan yana yatarlarken Ariane güzel bir ülke biliyorum diye başlayan bir şiir uydurmasını istemiş, Solal derhal işe koyulmuştu. Güzel bir ülke biliyorum Altın ve yabangülü dolu Herkes gülümser orada Ah ne güzel macera Kaplanlar ödlektir orada Kuzular yiğit bakışlı Bütün ihtiyar serserilere Ariane yağlı ekmek dağıtır. Bunun üzerine Ariane elini öptü, Solal bu hayranlıktan utandı.

Solal ateşli bir anın üstüne bir sigara yakacak olsa Ariane sanki ilgisi eksilmiş gibi, hatta kutsal bir şeye saygısızlık etmiş gibi hüzünlenirdi. Ama tek kelime etmez, sineye çekerdi. Kadınların böyle incelikleri vardır.

Solal bazen güvenle onun koynunda uyurdu. Ariane içi giderek uyurken seyrederdi onu, uykusuna bekçilik etmeyi severdi, tuhaf bir merhamet beslediği bir yabancının uykusuna, şimdi bütün hayatı olan bir yabancının. Yüreğimde bir yabancı var, diye geçirirdi aklından ve sessizce ona nice sözler, en delice, en dindar sözler söylerdi, onun asla bilmeyeceği sözler. Oğlum, efendim, mesihim derdi içinden cesaretle ve Solal uyandığında çılgınca bir sevinç kaplardı içini, ah kadının o üstünlüğü. Onu kucaklar, yaşadığını bilmenin verdiği coşkuyla sımsıkı sarardı, Solal da ona çılgınca sarılır, birden güzel yanakların altında iskeletin kemiklerini hissedip dehşete kapılırdı ve

ölümün taşa çevireceği o genç göğsü tekrar öperdi, arzu yeniden şahlanırdı böylece, kadının kabul ettiği arzu, kadının kutsal saydığı arzu. "Al kadınını" derdi Ariane.

"Efendim" derdi imanla altındayken ve içine alırken ağlardı mutluluktan. "Efendim" derdi yine harika bir zevksizlikle, Solal bu taşkınlıktan utanırdı, ama ne güzel şeydi yaşamak. "Kadının, senin kadınınım" derdi Ariane ve elini tutardı. "Kadının" derdi tekrar, bunu daha iyi anlamak için ondan faydalanmasını söylerdi. "Kullan kadınını" derdi, demeyi severdi. Solal'in altında kan terler içinde, altında hıçkırıklara boğularak onun kadını ve hizmetkârı olduğunu, ottan daha alçak ve sudan daha berrak olduğunu, onu sevdiğini söyler, bir daha söylerdi. "Seni eskiden, şimdi ve daima seviyorum, ve daima artık şimdidir" derdi. Ama Ritz'deki gece iki dişim eksik olsaydı, iki sefil kemik parçası, şimdi böyle imanla altımda durur muydu? Üçer gramlık iki kemik parçası, yani altı gram. Aşkı altı gram çekiyor, diye düşünürdü kadını evirip çevirirken, ona taparken.

İlk zamanlardaki o geceler, ah o gecelerin asil, vahşi birleşmeleri, sevdalı gazapları, ah o altında birden başka birine dönüşen, kutsal bir şerre kesen, kendinde kaybolan Ariane, yoldan çıkmış, korkutucu, dehşet dolu bekleyiş hırıltılarıyla inleyen Ariane, ihtiyatlı bir bekleyiş bu, yaklaşan mutluluğun dikkatli bekleyişi, gelişini hızlandırmak için gözlerini kapatırdı Ariane, yaklaşan sevincin acıklı müjdecisiydi bu ve sevgiliye seslenirdi. "Birlikte aşkım, dur, bekle beni aşkım, ver, ver, aşkım" derdi başka biri olarak, ve Solal çöken kara göklerde yalnız, yapayalnız kalırdı, ve ölüm kemiklerinde ürperirdi, ve hayat nihayet dura dura ileri atılırdı, bir zafer hıçkırığı, muhteşem bir ölümle kaçan, nihayet onun içine dolan hayatı doymuş olan, bu bereketi kabul eden Ariane'ın içindeydi şimdi, mutluluğa gark olmuş, daha iyi hissetmek için kasılan Ariane'ın içinde, nihayet Solal onun üzerinde, altında açan büyük kan çiçeğinin üzerinde tükenirdi. "Oh, kal böyle, kal" diye yalvarırdı kadın, kokusunu içine çeker, gitmesin diye sarmalardı, şefkatle yanında tutmak için, bir büyücü gibi.

43

Bir gece artık ayrılma vakti geldiğini söylediğinde Ariane ona yapışmış, henüz vakit geç değil demiş, kalması için yalvarmış, önce Fransızca sonra Rusça onun kadını olduğunu beyan etmişti. "Beni bırakma, beni bırakma" diye yakarmıştı o parlak ses. Solal kalmak için canını verirdi, ama kadını kendine susuz bırakmalıydı, ayrıca Ariane onun varlığını asla yorgunluk ya da doygunlukla birlikte hatırlamamalıydı. Şimdiden bu sefil numaraya başvurduğu için utanıyordu, ama gerekliydi, özlenen adam, giden adam olmak gerekliydi. Böylece mutluluğunu aşklarının üstün çıkarlarına feda etmiş, kalkmış ve ışığı açmıştı.

Dudakları henüz sersemliğini kaybetmemiş olan Ariane bakmamasını söyleyip şömine aynasının karşısına geçti. Elbisesini toparla-

dıktan, saçını düzelttikten sonra artık görülebilir durumda olduğunu söyledi ve Solal'e bütün kabalıkları görmezden gelen, kibar takımına has bir tebessüm gönderdi. Solal elini öptü, bu saygı alameti minnetle karşılandı, çünkü kadınlar hırıltıların, ıpıslak senli benli konuşmaların üstüne saygı görmeye bayılırlar. Hâkim sınıfa ait bir başka gülümsemeden sonra Ariane, Rusların bir adetini, bir yerden ayrılmadan önce biraz oturduklarını hatırlattı. Solal oturdu, Ariane da dizlerine yerleşti, gözlerini kapadı, dudaklarını araladı.

Antrede Ariane bir dakika daha kalmasını istedi. "Olmaz" dedi Solal gülümseyerek. Bu soğukkanlı ret cevabından etkilenen Ariane hayranlıkla dolu, dayanılmaz gözlerini kaldırdı, ağırbaşlılıkla taksiye kadar eşlik edip kapısını açtı. Şoförü görmezden gelerek eğildi, elini öptü. Yarın akşam, saat dokuzda, diye hatırlattı alçak sesle, sonra kapıyı kapadı ve otomobil hareket etti. Ariane yola fırladı, şoföre durması için haykırdı. İnen camın önünde soluk soluğa özür diledi. "Üzgünüm, hata ettim, yarın akşam dedim ama saat zaten sabahın dördü, yani yarın olmuş bile yani demek istiyorum ki sizi bu akşam bekliyorum, bu akşam dokuzda, öyle değil mi?" Ayın maviye boyadığı yolda, buruşmuş elbisesinin içinde ürpererek uzaklaşmakta olan yazgısına baktı. "Tanrı seni korusun" diye mırıldandı.

Küçük salona girer girmez yalnız kalmamak için aynaya yöneldi. Evet, bu akşam oldu bile ve her günün bir akşamı olacaktı, her akşamın da bir yarını. Ayna karşısında efendisinin güzeline bir reverans yaptı, sonra yüzünü şekilden şekle sokarak gecenin sonunda ona nasıl göründüğünü anlamaya çalıştı, bir kez daha kendisini onu seyreden Solal'in yerine koydu, yalvarır gibi yaptı, sonra dudaklarını uzattı, kendini tebrik etti. Fena değil, hiç fena değil. Ama konuşmalı olursa daha iyi anlaşılacaktı. "Kadının, senin kadınınım ben" dedi aynaya kendinden geçerek, samimi bir heyecanla. Evet, ifade hakikaten iyi, biraz Bernini'nin Teresası gibi. Gayet beğenmiş olmalıydı. Peki ya ateşli öpüşmeler, denizler altındaki o öpüşmeler sırasında nasıl görünüyordu gözleri kapalıyken? Ağzını açtı, sol gözünü kapayıp sağ gözüyle aynaya baktı. Anlamak zordu. Böyle güzelliği bozuluyor, tek gözü kör gibi duruyordu. Çok yazık, o ameliyat sırasında neye benzediğini asla bilemeyecekti. Korkunç, ameliyat dedim, oysa

az önce onunlayken nasıl da ağırbaşlıydık. Neyse, içimizden öpüşürken nasıl olduğumu görmek için gözlerimi iyice kısıp kirpiklerin arasından bakmalıyım. Yo hayır, aslında değmez, nasıl olsa o anlarda başı deli gibi benimkine yapışmış oluyor, beni göremez, yani hiç gereği yok.

Oturdu, ayağını fazla sıkan pabuçlarını çıkarıp ayak parmaklarını oynattı, rahat bir nefes aldı, esnedi. "Oh be, nihayet tatil" dedi. Beyefendi burada olmadıklarına göre cici kadın olmaya gerek kalmamıştı, evet, daha doğrusu adam, herif, evet hayatım, tam üstüne bastınız, bilakis sizden bahsediyoruz. Affedersiniz hayatım, bunlar sırf komiklik olsun diye, ama aynı zamanda belki siz buradayken haddinden fazla kul köle olduğumdan hıncımı almak da var işin içinde, anlarsınız ya, kolay lokma olmadığımı size göstermek, self-respect'i korumak için, ama her şey bir tarafa yalnız olmak güzel şey.

Kalktı, yüzünü şekilden şekle sokarak gevşemeye çalıştı, kalkıp rasgele gezinmeye koyuldu. Ayakkabısız yürümek gibisi yok, şöyle yalın ayak, düz taban, hafif sarsakça, var mı ayak parmaklarını oynatabilmek ve her an bir güzeller güzeli, bir Kleopatra, korkutucu derecede güzel olmamak gibisi. Harika, şimdi doğru yemeğe! Neden derseniz hayatım, üzgünüm ama açlıktan ölüyorum. Ne olursa olsun benim de bir vücudum var. Zaten biliyorsunuz bunu, diye gülümsedi, fütursuzca kalkıp gitti.

Mutfakta buzdolabını açtı. Raventli tart mı yese? Daha neler, vejetaryen lokantalardaki sivilce suratlılar yesindi onu. Protein diyorum protein, proteinsiz kalasıca! IV. Henri'nin dostu Corisande d'Auble'un herhalde vaktiyle söylediği gibi. Öyleyse sosis, kesmeden, ısıra ısıra mı yeseydi? Yok artık, böyle bir gecenin üstüne o kadar da değil. Bir dilim reçelli ekmek daha yakışıklı, daha şairane, az önce olup biten şeylere daha uygun olurdu. Yo, hafif kalırdı. Nihayet kocaman bir jambonlu sandviçte karar kıldı, hoş bir pazarlık olmuştu.

Sandviç hazır olunca alıp bahçeye çıktı, şafak serinliğinde, uyanan kuşların şenliğinde küstah kalçaları ve muhteşem bacaklarıyla azametle bir aşağı yukarı yürüyerek yemek için. Sağlam dişleriyle ısırarak, jambonlu sandviçini havaya kaldırıp usul usul beliren güneş efendinin güzeli olduğunu ilan ederek, çiğ ıslağı otlarda yalın

ayak, iri adımlarla, ağzı kulaklarında yürüyordu, göğe çıkarılan sandviç ise bir mutluluk flaması, bir aşk bayrağıydı.

Salona döndüğünde bir hapşırık tuttu. Olsun, nasıl olsa o burada değildi. İkinci sefer bilerek sesli hapşırdı, tiyatrolardaki gibi hapşuyu anlaşılır şekilde telaffuz ederek. Hatta hapşırıkları izleyen mutsuz ve nezleli ifadeyi aynada seyretme zevkini de esirgemedi kendinden. Ve şimdi acilen burnumuzu silmeye çıkıyoruz! Odasına varınca, gök gibi gürleyişini seyretmek için ayna karşısında sümkürdü. Hoştu, ama pek tat vermiyordu. Onun karşısında asla burnunu silmemeliydi.

Merdivenden hoplaya zıplaya, ıslık çalarak indi, şimşek hızıyla küçük salona daldı ve daldığı an müthiş bir keşifte bulundu. Yerde, divanın altında sigara tabakası duruyordu, başmeleğin altın tabakası! Muzip bir gülümseme yayıldı yüzüne. Tabii ya, bu divanın üstünde fazla oynaşmışlardı. Ah o güzelim kıpırdanışlar! Tabakayı aldı, birlikte uyuyacaklarını söyledi ona, Solal için bir şey yaptığına sevinerek içini sigara doldurdu, hem bu da şimdiden akşama bir hazırlık sayılırdı. Kül tablasında da içtiği üç sigara duruyordu! Birini ağzına aldı. Ariane Corisande Cassandre d'Auble, kapı açıcı, izmarit toplayıcı! diye ilan etti.

Dudaklarında o kutsal izmarit, Solal'in oturmuş olduğu koltuğu inceledi, çukurlaştırdığı yeri sevdi. Çok dokunaklıydı bu çukur ama kalamazdı böyle, çünkü birkaç saat sonra o ahmak gelip salonu toplayacaktı. Neyse, başka çukurlar olurdu. "Çukurlarla dolu bir hayat var artık önümüzde!" dedi tumturaklı bir edayla. Bir de divan vardı tabii, divanda bütün olup bitenler. Divanda ondan belirgin bir iz yoktu, sevgiyle savaşırken bıraktıkları karman çorman izlerden, çukurlardan, kamburlardan, deniz dalgalarından hangisinin kime ait olduğu belli değildi. Ah, onunla bir ömür boyu ıssız bir adada, ne harika olurdu! Aşklarının sunağı olan divanın önünde diz kırdı. Ve şimdi doğru dürüst bir sigara içecekti, sigarayı orta parmağıyla yüzük parmağı arasında tutarak, tıpkı onun gibi!

Sigara bittikten sonra son bir kez aynada kendine bakmaya gitti. Sevgili vücudu artık kıymetliydi. "Ah hayatım" dedi vücuduna, "sana deli gibi iyi bakacağım, göreceksin!" Şöyle bir döndü, "Ben bir met-

resim" diye haykırdı! Haykırınca aklına Ventradour'a telefon etmek geldi. Sesini değiştirerek ihtiyar kadına bir sevgilisi olduğunu söyleyip telefonu kapadı. Ve şimdi derhal banyoya, bir an evvel yatağa girmek için!

Elini çabuk tut aptal şey, diye azarladı kendini sıcak suya girer girmez, çabuk ol, neredeyse sabahın altısı oldu, uyumalısın, yoksa yarın suratın otuzluk ihtiyar kadınlara döner, falcı kadınlarınki gibi derin çizgiler çıkar, adam nereye kaçacağını bilemez, şimdi bir bakalım hele, durumu özet geçelim, ahmak hanıma para bırakalım ki uykumdan uyandırmasın, kapı kilitlenecek, sevgili salonumuzun panjurları da kapanacak ki haydutlar boğazımızı kesmesin, yaşamak şart, hayatım şimdi kıymetli, artık bir işe yarayan bir vücudum var, S ile olan öylesine bir şeydi, acok ile durum hüzünlü, ama yok sizden öncesi, sizden sonrası yok, gencecik belden yukarımı ne kadar da çok sevebiliyorum böyle, hayret, eli yüzü düzgün bir insanım sanırım, başkalarının kıllı, hatta orman gibi bacakları var, zavallıcıklar, onlara gerçekten üzülüyorum, neyse canım baksınlar başlarının çaresine, baksana güzelim, birazcık anlatsak mı? hayır, yasak, kabarık, rahat yatağımızda bin kat keyifli olur, durumumuz hakkında başka ne diyebiliriz bakalım, aşağıdan gereken her şeyi aldım, başmeleğin sigara tabakası, yatakta acil durumlar için küçük ayna, hem ayrıca kendimize yarın akşam olacakları anlatacağız, daha doğrusu bu akşam, bütün ayrıntılarıyla anlatacağız, nasıl giyineceğim, ona ne söyleyeceğim, bana ne yapacak, benim gibi bir iyi aile kızında bu erotik cevherler olacak iş değil, sapına kadar ahlaksızmışım ki o da cabası, değil mi ki zavallı Didi'nin bana hediye ettiği o som altından güzel şeyi ona verdim, Didi'ye yazık tabii ama ne yapalım, yine de suç bende değil, sonuçta gelmesine daha haftalar var, vaktimiz bol.

Hiç oyalanmadan ayakta sabunlandı. Hem canım, Didi tutturdu diye evlenmişti onunla ve mutsuzdu, ayrıca evlenirken intihar etmek için içtiği zehir aklını karıştırmıştı, muhakemesini bozmuştu. Gerçekten, Didi o kadar ısrar etmemeliydi. Sonuç olarak o anki zayıflığından faydalanmıştı, yani öyle sayılır. Kısacası, bu akşam saat dokuzda!

Üzerinde pijama üstü, kalçalarından kırmızı terlikli ayaklarına kadar olan kısmı çıplak, sekerek odasına koştu, halasının eski dua kürsüsüne diz çöktü. Ayaklı aynada birden beliren suretinden huzursuz oldu. Pijama üstü biraz kısaydı ama altını giymeye vakit kalmamıştı. Neyse, Tanrı bu ayrıntılara dikkat etmezdi, hem ayrıca Ariane'ın neye benzediğini gayet iyi bilirdi. Duanın sonunda amen deyip Jean-Jacques'ın onu beklediği yatağa koştu, çocukluğundan kalma tüyleri dökülmüş ayısı, gecelerinin şişko, tek gözlü yoldaşı. Yatağa yerleşir yerleşmez dudaklarını baş meleğin tabakasına kıstırdı, sonra gevezeliğe daldı.

Hadi ama Jean-Jacques, bakma öyle lütfen, sana olan hislerim zerre kadar değişmedi onun yüzünden, bunu biliyorsun, öyleyse olay çıkarma lütfen, keşke sıcak su torbası alsaydım, hava soğuk değil ama rahat olurdu, daha güzel olurdu kendi kendimize anlatması, neyse sağlık olsun, sigara artıkları için izmarit demeyeceğim, kaba kaçıyor, izmaritin İngilizce'sini söyleyeceğim, stub, onun eli değmiş ölü bir sigaraya daha çok yaraşır, ayımın gerçek ismini yalnız ona söylemiş olduğumu ona söyleyeyim, var ya hayatım, başkalarına ayımı Patrice diye tanıtıyorum, ama sizden bir şey saklayamam, hoşuna gider, ona asla söylemeyeceğim o sırrı saymazsak, şey hakkında baksana ilk akşam Bach'ın şeyini ona çalarken beni profilden görüyordu, acaba profilden neye benziyordum, gel şekerim, gidip bakalım.

Işıkları açıp yataktan atladı, ayaklı aynanın önüne piyano taburesi niyetine bir sehpa koydu, çıplak poposunu yerleştirip düşüncelere daldı. Solal sağındaydı, demek ki profilini sağdan görmüş oluyordu. Gayet biçimsiz bir şekle girerek, bir elini hayali bir klavyede gezdirirken öbür eline küçük bir ayna aldı, ayaklı aynada şekillenen profilini küçük aynadan yan gözle görmeye çalıştı. Tamam, fena değilmiş. Zaten sağ profili daha güzeldi. Sağdan bakıldığında burnu dört dörtlüktü, daha iyisi olamazdı. Sonra sırtını ayaklı aynaya dönüp elindeki aynadan kalçalarının nasıl göründüğüne baktı. Fena sayılmazdı, tek sorun piyano çalarken alt kısmını fazla oynatmasıydı. Evet, alt taraftaki dekolte kısmı fazla hoplatıyorum, dikkat etmem gerek. Ama belki de hoşuna gitmiştir. Evet, belki de. Şimdi gidip ya-

talım. Yatağa giderken Solal'in hediyesi Meksikalı ayı yavrusuna kibirli bir tokat aşk etti. Ne var ne yok Pedro?

Tamam artık yataktan çıkmıyorum, acaba şu korselerden mi alsam bir tane, yok, o ne öyle hapis gibi, hem ayrıca biraz yuvarlaklığın ne zararı var, Tanrı bize onları kullanalım diye vermiş, neyse şimdi kendi kendimize anlatmaca, her şeyi anlatacağız kadın kadına, hazır mızıkçılar yokken, ama bu sefer sondan başlayıp geri geri gideceğiz, demek ki sonu baştan anlatıyoruz, zevkten mest olmuş haldeyken birden geri çekildi, ben yalvar yakar, beni bırakma, beni bırakma, fütursuzca ona sen demeler, o haldeyken tabii öyle olacak, ben yolunu şaşırmış bir kadın mıyım, hayır ben bulunmuş bir kadınım, çünkü bir bakıma bakireydim, uzatmayalım benden harikulade yalvarmalar ama yapacak bir şey yok o kılını bile kıpırdatmıyor, ben de kalktım edebimi takındım, neyse ki üstüme çeki düzen verirken bana bakmadı, küçük düşerdim yoksa, Ruslarda gelenektir numarası da hiç fena olmadı, fazladan iki dakika iki dakikadır, son dakikalar koltukta üç kere oldu şeylerden, ama çok uzun, çok mağara işi, sonra taksiye kadar eşlik ettim kendisine, şoförlü Rolls'u varken taksi niye, kerli ferli bir adamsın, belki taksi daha güvenli olduğundan, hatırlı bir efendi taksiyi saatlerce bekletiyor, bu akşam saat dokuzdan dörde kadar, yani yedi saat, neyin içine düştüm acaba, neyse kapıyı açtım, elini öpme merasimim hoşuna gidiyordur, sonra koşarak düzelttim yarın akşam dokuz değil bu akşam dokuz diye.

Aniden durdu. Göğsüne, yüzüne kan yürümüş, soluğu kesilmişti. Gaf üstüne gaf, bir anda aklı başına gelmişti. Araba kapısını açma telaşı bir gaftı. Yarım akıllı hizmetçiler gibi arabanın peşinden koşması da bir gaftı. Yavaşlayan arabanın yanından köle gibi yürümesi, araba hareketine devam ederken köle ruhuyla soluk soluğa laf yetiştirmesi bir gaftı. Sadaka peşinde koşan iğrenç bir dilenci. Hem de niye? Müthiş zekâsını konuşturarak bugün aslında yarın demek için. Asla unutmazdı bunu. Ah Tanrım, keşke yapmasaydım. Tanrım, yarın sabaha kadar bekleyip telefonla düzeltseydim her şey ne kadar basit olacaktı. Ama olur mu hiç, deli gönlünü sıkıntı basmış, sonra işte o cambazlıklar. Tahtından inmişti artık. Bir daha asla hayranlık duymazdı. Birlikte gökyüzüne bakmalar, benim efendimsinizler, şu-

raya yazıyorum, dörtnala koşan o hizmetçi bütün bu asaletin köküne kibrit suyu ekmişti. "Yok canım, seni temin ederim ki abartıyorsun, daha neler. O aşk sözleri, hevesi, öpüşmelerimiz, görüyorsun işte." Evet ama bütün bu harika şeyler o cambaz numaralarından önceydi. Yani sayılmazdı. Cambazlıklar hepsini mahvetmişti. Ah, bu hayat için yaratılmamıştı Ariane. Fazla coşkulu, mutluluk dendi mi fazla sabırsız, zavallı sakarın teki. Macar kontes olsa arabanın peşinden koşar mıydı hiç.

Hayır, hayır, soğukkanlılığımızı kaybetmeyelim, diye telkin etti kendine yataktan çıkarken, sonra yatağın kenarına oturup ayaklarına ve bahtsızlığına baktı. Evet, soğukkanlı düşünelim. Aslında kaybedilen bir şey yoktu. Hayat inişler ve çıkışlardan örülüydü. İzlenimler geçiciydi. Tek yapılması gereken kötü izlenimi silip yerine iyi bir izlenim koymak, saygısını tekrar kazanmaktı. Bu akşam zarafetiyle ve ağırbaşlılığıyla göz kamaştırmalı, asil hareketlerle çay ikram etmeli, biraz mesafeli davranmalı, iki dirhem bir çekirdek giyinmeli, kısacası kendini temize çekmeli. Birden olduğu yerde dikilip ellerini ovuşturdu. Hayır, hayır, her şey bitmişti! Ürperdi. Kuruyan dudaklarını ıslatarak merdiveni bir çırpıda indi ve girişte çalan telefona atıldı.

Odasına döner dönmez koşup ayaklı aynaya sarıldı. Ah sesini duymak için telefon eden harika adam! Üstelik kendiliğinden söylemişti arabanın arkasından koşman ne muhteşemdi diye! Derin düşününce hakikaten o koşunun da kendince bir cazibesi yok değildi. Aslında nefis bir genç kız tavrı. Aklına eseni yapan bir kız, evet, bu işte. Yani itibarı yerli yerindeydi, durum düzelmişti! Bir sıçrayışta yatağa girip gömüldü, boğazına kadar örtündü.

Çok tatlı, anladın mı, kafanda kurup durduğunu söylerken haklı olduğumu görüyorsun, biraz anlatalım mı kendimize, evet, lütfen, dur da iyice bir örtüneyim, evet, oldu işte, birincisi büyük, benden daha büyük, öyle olması gerek, aslında hepimiz aptal terzi kızlarız, ama acaba bu akşam niye sahip olmadı bana, niye sadece öpücükler, açıkla bana bunu, safi öpücük, taze göğsüme de öpücükler, ben tabii ağzımı açmayacak kadar terbiyeliyim, ama yine de, yarın pardon bu akşam diyelim umarım ki, ama bir kerecik birlikte kiliseye gitsek diz üstü çöküp el ele tutuşuruz, ama birlikte ata da bineriz, su kayağı da

yaparız, su kayağında bir numaradır, sence de öyle midir? evet, sanırım, ama önceki gece olmuştu, açık kapanmış oluyor, iki kutsama töreni oldu, hesap tutuyorum çok utanç verici, küçük salonu kıyı bucak lütfen, elektrik süpürgesiyle de iyice süpürün lütfen, bir çocukluk arkadaşımı bekliyorum Avustralya'dan yeni döndü, kahvaltıdan sonra kadını hemen göndermeli ki rahat hareket edebileyim fıldır fıldır bakışlardan sinsi akıllardan uzak, salonu pırıl pırıl yapmalı, baksana acaba bir güzellik enstitüsüne mi gitsem, yok cesaret edemem, birtakım boyalı suratlı, açıkgöz kadınlar seni didikleyecek, hem ayrıca beni yıpratabilirler de, ama günün birinde göreve giderse denerim çünkü iyi olmazsa kendimi düzelttirecek vaktim olur, kahrolsun şeyler, şeylere ölüm, hayır kesinlikle hayır, tam tersine, salona meyveler, yok, hazırlık yapıldığı fazla belli olur, fazla hanım hanımcık kaçar, sadece ister misin diye sorup gidip getirmeli, meyvenin faydası denizaltı iç öpüşmelerden biraz önce yersen, yani işte neyse dilin nefis serin oluyor tadı güzel her ne kadar benimkinin tadı meyvesiz de hep güzel ya, yo her ne kadardan sonra dilek kipi gelir, hava sıcak olursa sayfiye elbisemi giyerim çizgili kare dekolteli olanı ya da boylu boyunca düğmeli keteni, buruşmasın diye saat dokuza on kala giymeli, yok pek bir gündüz elbisesi havasında o, daha ziyade yazlık bir gece elbisesi gerek ama çok çok sade, acaba süsü tam yerindeki o küçük akşam yemeği takımını mı giysem, şık olan şu ki ceketi çıkarabiliyorsun ve altından dekolte elbise çıkıyor, dekoltesi fazla değil zaten ama eğilirsen iş görür, neyse işte, şu kontes meselesini çözmem lazım, gerçekten temelli gitti mi, geçen gün Ritz'de yeni aldığı o sakal fırçasını bana gösterirken, kılları dökülmeyen o olağanüstü fırçayı anlatırken çocuk gibi bakışı, o coşkusu, yanında kendimi öyle olgun hissediyordum ki, onu kesinlikle seviyorum ama bir bir bir korku iğrenme şeye, neyse, erkekçe bir arzu, ama her zaman değil, bazı bazı, bazen dayatıyor bana, dediğim dedik bir kafanın şaşkına çevirdiği bir dişi, kendi kendime diyorum ki ben bunu bulamazdım, iyi kalpli kadınlar hep hafif durgun zekâlı olur, ama yine de yine de belli etmeden uyarılarımı yapabiliyorum, hadi oradan gösterişçi seni, hatta kafan amma karışık, ama Varvara'yla asla böyle olmazdı, kalbimde büyük bir yeri var, Solal'e sevgim kat be kat fazla, ama

Varvara'yla bir uyum vardı, Solal'in beni soymasını seviyorum, en çok arzu duyduğumda en edepli halimde oluyorum, köşemde edebimle oturuyorum, bazen kayıtsızca uzakta dururken dudaklarını öyle canım istiyor ki, ayrıca giyinikken kollarımı ceketinin altına sokup benim olduğunu iyice anlasın diye onu sımsıkı tutmayı da çok seviyorum, en çok şeyi seviyorum, ama bunu yüksek sesle söyleyemem, aslında öyle sanıyorum ki gece yatakta olan şeylerle ilgili bir ahlakım yok, belki namuslu kadınlar da böyledir şey olunca, sanırım gece bana her ne söylese yaparım, ama tabii şu şartla, kelimelerin şey olması, oh kendime acıyorum, devamlı koca topuklarla daracık eteklerle bekleyen zavallı bir tanemim ben, ötekilerin hali benden beter o küçük şapkaları sallantılı küpeleriyle, bendeki bu aşağılanma ihtiyacı çekilir şey değil, kendimden iğreniyorum, ama yine de bu akşam geldiğinde derhal eline saldıracağım, koş köpek, yalayan köpek, umarım bu akşam uzun kalmazsınız çünkü beni canımdan bezdiriyorsunuz, bunu ona söylesem çok şık olurdu, oh ve sonra kendi icadım olan o hayranlık dolu öpüşme şekli, öte yandan belki de aynı şeyi icat etmiş başka şirin kızlar da vardır, ah doğruya doğru, en güzeli o burada yokken onu beklediğim zamanlar, bir de o gittikten sonra olanları hatırladığım zamanlar, utanç verici bir başka öpüşme şekli maymun gibi koklayarak yaptığım, yok utanç verici bir tarafı yok, hem maymunlukla da hiç ilgisi yok, oh yeter bu kadar, şimdi uyku vakti, piyano çalarken kalçalarım taburede kıpır kıpır, belki biraz bilerek yapıyorumdur, özünde aşağı tabakadan bir varlığım ben, ah, sevgili Schubert'in bir numaralı si bemol majör triosuna bayılıyorum, o koca gözlükleriyle ne tatlı bir şişkocuk, evet, ıslık çalmayı bilip bilmediğini sormalıyım, hey, söylesene kıl kurdu ıslık çalmayı bilir misin, her an ihtiyacım var ona, kollarında mest olan aptal kadın olmaya ihtiyacım var, telefonlarım sıkıntı veriyor olmalı, dediğine göre akşam uyurken beni düşünüyormuş, işte bu gerçek aşk, geçen akşam Ritz akşamında söylediği o korkunç şeyi kınayınca, yok göğüsler hep hava cıvaymış, hep sarkıkmış, benden özür diledi dedi ki benimkiler dünyanın en güzeliymiş, ki doğru bu, en iyi arkadaşımda bile böylesi olsun istemem, konu kapanmıştır, burada keselim, ah en iyi arkadaşım yok ki, hem kadınların her nedense pek

düşkün olduğu jimnastikler dediğini de söyledim, Don Juan da komik bulurmuş hani, cevabı çok tatmin ediciydi, her günahın bir tövbesi vardır, sırtına kırbaç, kırmız kırmızı çizgiler olur, sonra beyaz kabartılar kalır, çok hoşuma giderdi, ayrıca Ritz'de şeyden sonra omzunun okşanmasını sevmediğini söylediğini hatırlattım, cevap yine mükemmeldi, sonuç olarak başkalarıyla böyle şeyleri sevmemesine memnunum, ama acaba benimle gerçekten seviyor mu, evet, kesinlikle, seni temin ederim, at sırtında geldiğinde ben karşılamaya çıkmışım, o attan inmiş, ben gözü üzerimdeyken yürümekten rahatsızım, baksana bizim öpüşmelerimiz S ile olandan farklı, o zavallı adamcağızla hiçbir şey hissetmezdim, ama onu sevdiğimi fazla söylüyorum, kadınca esrarımı korumayı kafa karıştırmayı bilmiyorum, bazen umursamaz davranmak gerek, randevuları unutmak, özür dilerim yarın sizi göremeyeceğim demek, iyi akşamlar nasılsınız usulüne geçmek, kısacası kendini sevdirmeyi bilen cinsten kadın, mesafeli bir imparatoriçe olmalı, belki de benim bilmediğim bir cins, hafif müşkülpesent bir eda, mümkündür diyen cinsten, yani bıkkın kibirli cevaplar, gözleri yarı kapalı elinde uzun yeşil ağızlığı tepeden bakan cinsten, esrarengiz hülyalara dalan, tamam kabul, göreceksin kiminle aşık attığını küçük dostum, evet tamamen değişmeliyim ama bu akşam olmaz, yarından itibaren, ıslık çalmayı tam beceremiyorum, oğlanlar nasıl yapıyor, evet beni katlayıp bir valize koyabilse ne güzel olurdu, bana ihtiyacı olduğunda çıkarır katlarımı açardı, bayılırım buna, bir ormanın kıyısında eski bir evde genç bir kız olsam, el değmemiş kırmızı lekeli üzüm asmalarıyla kaplı alçacık bir ev, ben de el değmemiş olacağım ama kırmızı lekelerim olmayacak, evi gezdiririm parmaklıkla çevrili terası gösteririm ona küçük havuzu taş sırayı çimeni Çin köşkünü gizemli ağaçlarla çevrili koca su birikintisini, hepsini size veriyorum sevgilim, hepsi sizin sevgilim, ben de öyle, ömrümüz oldukça her gün aşkım.

Onu tekrar görmek için gözlerini kapadı, birlikte uyumak için elini tuttu, bu akşam saat dokuza gülümsedi. Bacakları kaybolmuştu, dudaklarını altın tabakaya bastırıp kapkara sulara daldı. Bu onun mutluluk anıydı, gelecekteki bir ölümün mutluluk anı.

44

Ertesi akşam Ariane üzerinde ilk kez giydiği bir elbiseyle hazır beklerken Solal telefon edip ani bir toplantı yüzünden Saray'dan çıkamadığını, ama yarın akşam mutlaka geleceğini haber verdi. Ariane divana yüzükoyun atlayıp hıçkırıklara boğuldu. Bu kadar emek boşa gitmişti, üstelik elbisesi ne kadar iyi durmuştu, bu akşam ne kadar güzeldi!

Birden ayağa fırlayıp güzelim elbiseyi yolarcasına çıkarıp yırttı, üzerinde tepindi, divana bir tekme savurdu. Pis herif, bilerek yapıyordu bunu, kendini daha çok sevdirmek için yapıyordu, Ariane emindi bundan! Yarın görse ne olurdu, Ariane'ın umurunda değildi, Ariane onu bu akşam istiyordu! Ah, yarın çıkaracaktı bunun acısını, görecekti gününü, aynısını yapacaktı ona! Pis adam!

Mutfakta yarı çıplak, teselli olsun diye bir çorba kaşığıyla vişne reçeline saldırdı. Reçel midesini kaldırınca ağlamaya başladı, sonra burnunu çeke çeke ikinci kata koştu. Banyo aynasının karşısında başına gelen felakete katlanabilmek için kendini iyice çirkinleştirdi, saçlarını karman çorman etti, suratını pudraya bulayıp yanaklarına ruju bastıra bastıra kendini palyaçoya benzetti.

Saat onda Solal tekrar telefon edip toplantının beklediğinden erken bittiğini, yirmi dakika içinde yanında olacağını haber verdi. "Evet efendim, sizi bekliyorum" dedi Ariane. Telefonu kapatır kapatmaz fırıldak gibi dönmeye başladı, ellerini öpücüklere boğdu. Hadi, çabuk banyoya, derhal suratını sil, saçını başını yap, güzelleş yeniden, aşağı yukarı öbürü kadar güzel bir elbise geçir sırtına, yırtılanı sakla, yarın yakacaktı o elbiseyi, yok olmazdı, fena kokardı, neyse, bahçeyi gömerdi öyleyse! Çabuk, efendi gelecekti ve Ariane onun güzeliydi!

45

Bir akşam, saat dokuz sularında Ariane onu dışarıda, kapı önünde beklemekle köle ruhlu izlenimi verdiğine kanaat getirdi. Evet, en iyisi geldiği zaman tantana yapmadan kapıyı açmaktı, ama koşturmadan, kim olduğunu unutmadan, soluk soluğa kalmayacak şekilde derin nefesler alarak sakin sakin gitmeliydi kapıya. Evet, aferin, kendine hâkim olacak, onu ağırbaşlılıkla salona buyur edecekti. Sohbet muhabbet derken, bir fincan çay ikram ederdi. Karşısında elinde tepsiyle oda hizmetçisi gibi kalmamak için her şeyi önceden salona taşımak iyi olurdu. Evet, her şey elinin altında olmalıydı, çaydanlık ve kılıfı, fincanlar, süt, limon. Vakti gelince kalkar, çayı ağır ağır döker, hiç yaltaklanmadan süt, limon sorardı. Bir deneme yaptı.

Süt ya da limon? Hayır, soru iyi olmamıştı, fazla enerjik çıkmıştı sesi, oymakbaşı izci kızlar gibi. Tekrar denedi. Süt ya da limon? Evet, böyle iyiydi. Sevecen, ama kişilik sahibi.

Zil çaldığı an kapıya seğirtti. Ama antreden gerisin geri döndü. Pudrayı ortalıktan kaldırmış mıydı? Salona dönünce ayna karşısında durup görmeyen gözlerle kendine baktı. Kulakları uğulduyordu, nihayet kararını verip ileri atıldı, az kalsın düşüyordu, sonunda kapıyı açtı. "Nasılsınız?" dedi Solal'e, repliğini söyleyen bir operet şarkıcısının doğallığıyla.

Nefesi daralarak salonda Solal'e yol gösterdi. Dudaklarına sabit bir gülümseme kondurarak ona bir koltuğu işaret etti, kendi de oturdu, elbisesinin eteğini güzelce yaydı, bekledi. Solal neden konuşmuyordu? Sinirine mi dokunmuştu? Yoksa pudra mı kalmıştı yüzünde? Eliyle burnunu yokladı, kendini hiç cazip bulmadı. Konuşsa mıydı? Sesi çatallı çıkacak, boğazını temizlemeye kalksa bu sefer de olmadık sesler gelecekti. Solal'in bu beceriksiz hallerine bayıldığından, sırf biraz daha sürsün diye sessiz kaldığından hiç şüphesi yoktu.

Dudakları titreyerek bir fincan çay teklif etti. Solal kayıtsızca kabul etti. Yapmacık bir edayla, yanakları alev alev, sehpayı, fincan tabaklarını, hatta fincanları çay içinde bıraktı, özür diledi, sonra bir eliyle küçük sütlüğü diğeriyle limon dilimlerini uzattı. Yün ya da pamuk? diye sordu. Solal'i bir gülmedir aldı, Ariane cesaretini toplayıp yüzüne baktı. Solal gülümsedi, Ariane ellerini uzattı. Solal elleri tuttu, karşısında diz kırdı. Ondan ilham alarak Ariane da diz kırdı, üstelik o kadar asildi ki demliği, fincanları, sütlüğü ve bütün limon dilimlerini ortalığa saçtı. Karşılıklı çömelmiş gülümsüyorlardı, parlak dişlerle, gençliğin dişleriyle. Çömelmiş dururken gülünçtüler, gururlu ve güzeldiler, yaşamak güzel şeydi.

46

Bir başka akşam Solal'in ağzını bıçak açmıyor, Ariane da suskunluğuna hürmeten uslu uslu, kıpırdamadan oturuyordu. Fakat Solal'in boş sigara tabakasını açıp kapadığını fark edince kalktı, usulca gül ağacından yazı masasına yöneldi. Ahenkle, özenle yürüyordu, çünkü tek bir kusuru olsun istemezdi.

Elinde yazı masasının çekmecesinden aldığı bir paket sigara, ciddiyet ve vakarla, kalçalarını hemen hiç oynatmadan ona doğru ilerledi. Zavallı sevgilim, diye düşündü Solal, gözleri yerdeydi ama onu görebiliyordu. Ölçülü bir gülümsemeyle Abdulla sigarasını önüne koydu, sonra zarif bir köle gibi kutuyu açtı. Solal'in aldığı sigarayı ilk akşam onun vermiş olduğu altın çakmakla yaktı ve ona hizmet etmiş

olmanın mutluluğuyla kıvırta kıvırta, ağır ağır koltuğuna döndü. Oturup asil bacaklarını zarafetle üst üste attı, edeplice eteğinin eteğini çekiştirdi, şairane bir poz takınıp öylece kaldı. Sana tapıyorum, dedi Solal içinden, bu acıklı göze girme kaygısı içine dokunmuştu.

Elbisesinin eteğini tekrar çekiştirip düzeltmiş, oturmuş güzel ellerine bakarken mükemmeliyetin bir suretiydi. Gelgelelim aksilik bu ya, bu kadar güzelleşmişken burnu birden kaşınmaya başlamasın mı? Hapşırmasına ramak kalmıştı. "Hemen geliyorum" dedi bir anda ayağa fırlayarak ve alelacele, kalçalarını unutarak salondan kaçtı.

Burnunu iki parmağı arasında sıkıştırıp o felâket isteği bastırarak gibi dörder dörder basamaklara atıldı. Birinci katta şimşek gibi Deumelerin odasına dalıp kapıyı hızla kapadı ve tam dört kez hapşırdı. Neden sonra bir çekmeceden bulduğu kare bir mendile ses aşağı gitmesin diye usul usul sümkürdü, işi bitince mendili yatağın altına yolladı. İyi ama şimdi nasıl izah edecekti ortadan kaybolmasını? Burnunu silmeye gittiğini mi söyleyecekti? Ölürdü daha iyi! Şöyle bir dönerek çaresiz gözlerle etrafı kolaçan etti. Nihayet masanın üstünde, "Küçük Marifetliye Bin Bir İpucu" isimli bir kitabın önünde, deri bir çerçeve içinde kendine ait bir fotoğraf buldu. Resmi kaptığı gibi dolabın aynasında son bir kontrolden geçip dışarı fırladı.

"Bir fotoğrafımı almaya gitmiştim" dedi küçük salona dönünce. "Giderken veririm size, ama otelinize varmadan bakmayın sakın. Böylece araba sizi bana doğru götürmüş olacak." Söylediklerini pek beğenerek burnundan derin derin soluk aldı. Kendine gelmiş, gümbür gümbür hapşırıkları Solal'in duymadığına kanaat getirmişti, alabildiğine şairane bir pozla yerine oturdu.

47

Bazen akşamlarını Ritz'de, Solal'in mekânında geçirirlerdi. Ariane ona gitmeyi, beklenen kişi olmayı, hain erkeğinin gecikmelerine telaş etmekten kurtulmayı severdi. Onu Solal'e götüren takside kendini kurdu ziyarete giden ve büyükannesiyle karşılaşmamaya çok dikkat eden Kırmızı Başlıklı Kız olarak hayal ederek eğlenirdi.

Sabah erkenden giyinir, Solal'in sevişme yorgunluğuyla uyukladığı yatağın önünde diz çöker ve kendi tabiriyle ona büyü yapardı, edepli okşamalarla, en çok çıplak ayaklarını okşayarak büyülerdi onu, sabırlı, düzenli okşayışlarla, kralının yatağının önünde diz çökmüş bir köle gibi hissetmek kanını kaynatırdı. Solal'in uykuya daldığından emin olmadan asla gitmez, her seferinde uyanınca bulsun

diye birkaç satırlık bir not bırakırdı. Karanlıkta, ister istemez titrek bir yazıyla karalanmış bu mesajları uyanma anı için başucundaki sehpaya bırakırdı.

"Seni büyülememe izin verdiğinde bir anne gibi duygulanıyor ve gururlanıyorum, az önce sırtına kelebek adımlarıyla dokunduğumda da böyle oldu. Sevgilim, seni öpücüklere boğmamak için kendimi zor tuttum. Bazen seni ne kadar sevdiğimin farkında değilsin gibi geliyor. İyi uykular aşkım."

"Tanrı aşkına sevgilim, yarın daha az sigara için. Yirmide kalın, rica ediyorum. Onun yerine tespih çevirin. Ayrıca öğlen yemeğinizi saat on ikide yemenizi tavsiye edeceğim, lütfen bana kızmayın. Ama ne olur, sırf atıştırmalıklarla geçiştirmeyin. Küçük keçiniz boşluğa tos vurup duruyor, sevgiliyi mantığa davet etmek için elinden ne gelir ki? İyi uykular aşkım."

"Sevgilim, bana verdiğin aşkın derin, derin bir gökyüzü olduğunu söylemeliyim, her baktığımda yepyeni yıldızlar buluyorum. Yenilerini keşfetmekten asla vazgeçmeyeceğim ve gökyüzü öyle engin, öyle engin ki. İyi uykular aşkım."

"Sevgilim, beni gerçek bir kadın haline getirdin. Köksüz, faydasız nice şeyler benden döküldü ve şimdi alabildiğine yalın, alabildiğine süssüz olarak karşındayım. İnan bana, saçı örgülü yalın ayak bir Romen köylüsü erkeğine böyle güven dolu bir hayranlıkla bakamaz. Ah Sol, Sol, şu minik köylünün, çocuğunun yüreğinin senin için sevgiyle nasıl çıldırdığını bir bilsen. İyi uykular aşkım."

48

Gecelerden bir gece Ariane'ın yanına geri dönmek için delice bir arzu. Hayır, olmaz, uykusundan etmemeli, şu fotoğrafıyla, en güzel fotoğrafıyla yetinmeliydi. Ah o bacaklar, o uzun avcı bacakları hep ona doğru koşan, aşkla ileri atılan. Ah o Romen işi nakışlı elbise, etekleri ve beli yatay, kolları dikey işlemeli. Ah az önce birbirlerini içerken omuzlarını tutan o eller. Ah bir erkekle bir kadının birbirini içmesinin sırrına erilmez mutluluğu. Ve şimdi göğüsler, elbisenin altında, başkalarından gizlenmiş, sadece ona ait. Şükürler olsun, işte yüzü, ruhuyla o, kıpırdanan burun delikleri, kasıp kavurduğu dudaklarıyla. Evet, sabah olur olmaz otelden bir uşak gönderip bir büyüteç aldırmalı, dudaklarını okşayan o dudakları daha iyi görebilmek

için kuvvetli bir büyüteç. İyi ama neyi bekliyoruz? Uyumak imkânsızdı, onu haddinden fazla seviyordu. Ama yalnız da kalamazdı, onu haddinden fazla seviyordu. Öyleyse Pont-Céard'a gidip Isolde'u görelim. Yapmacık bir kibirle Isolde, Kontes Kanyo, diye bildirdi resmiyetle. Peşinden "Isolde, Kanyo grofnö" dedi Macarca.

Isolde'un dizlerine oturmuş, parmağını o güzelim gözlerin köşesindeki ince çizgilerde gezdiriyordu. Can paresi yaşlanıyordu. Yanında huzurluydu, güven veren, ketum biriydi Isolde. Saçlarını okşadı, ama dudaklardan uzak durdu, bornozun aralığından görünen, hafif iğrendiği göğüslere bakmamak için gözlerini kaçırdı. Ah, keşke Ariane'ın güzelliklerini anlatabilse, onunla paylaşabilseydi. Altın gibi bir kalbi vardı Isolde'un, mutluluğunu açsa patırtı çıkmayacağını biliyordu, ama daha beteri olurdu. O çok iyi bildiği bakış gelirdi, Elizabeth Vanstead'ı itiraf ettiği zamanki gibi bakardı yüzüne, tatlı bir sitemle dolu bir bakış, kudretsiz bir hüznün bir parça delilik kattığı bir bakış, güneşin altında kendini göstermeye cesaret edemez olmuş kırk beş yaşında bir kadının zavallı bakışı ve tebessümü. Yok, ona Ariane'ı anlatması imkânsızdı.

Isolde'un kollarında Ariane'ı düşünmek için uyur taklidi yaparak gözlerini kapamış, Isolde ise kendi kendine çılgınca bir ninni mırıldanarak saçlarını okşuyordu. "Uyu benim bahtiyarlığım, üç kuruşluk bahtiyarlığım" diye mırıldanıyordu, yaşlandığını, günün birinde Solal'in onu terk edeceğini biliyor, çaresizce gülümsüyordu ona, kapıda bekleyen mutsuzluk yüreğini burkuyor, ama henüz kaybetmediği bu kötü adama sevgiden başka bir şey hissetmiyordu. Onu seyrederken birden adeta bir mutluluk dolmuştu içine, çünkü uyurken ona mani olamazdı, tepeden tırnağa sevebilirdi Solal'i.

Solal gözlerini açtı, yeni uyanmış gibi esnedi. "Minos ile Pasiphae'nin kızı" dedi hülyalar içinde. "Bu dizeyi severim. Kimindi?" "Racine" dedi Isolde. "Bilirsiniz hani, Ariane, kız kardeşim, hangi aşkın yarasıyla..." "Ha evet, Ariane, tabii ya" dedi riyakâr. "Ariane, tanrısal bir peri, Theseus'un sevdalısı. Ariane çok güzelmiş öyle değil mi, ince uzun, el değmemiş, ama bütün has aşk kadınları gibi haşmetli bir burnu varmış. Ariane, ne güzel isim, vurgunum ona." Dikkat, Isolde bir bit yeniği olduğunu anlayacaktı. Bunun üzerine

muğlak jestlerle İngiliz delegelerle Donon'da şampanyayı fazla kaçırdığını anlattı. "Evet, hafif çakırkeyifim" diyerek gülümsedi sevgi ve memnuniyetle, orada, Cologny'de uyumakta olanı düşünerek. Isolde kollarını boynuna doladı, Solal korkarak dudaklarını emniyete aldı. "Yorgun görünüyorsunuz" dedi kadın, "sizi soyup yatıracağım, ayaklarınızı ovarak uyutayım ister misiniz?"

Yatağın başına oturmuş, ayaklarına masaja başlamıştı. Solal yattığı yerden yarı kapalı gözlerle onu seyrediyordu. Vakur Isolde, Kontes Kanyo, şimdi basit bir ayak masajcısı, üstelik halinden memnun. Sırtında bir robdöşambr, canla başla çalışıyor, profesyonelce farklı yöntemler uyguluyor, yoğuruyor, ovalıyor, hafifçe sıvazlıyor, sonra ayak parmaklarını alıp bir sağa bir sola çeviriyordu. Masajdaki ustalığı bu zavallının en övündüğü şeylerden biriydi, hatta Solal'e daha iyi hizmet verebilmek için masaj dersleri bile almıştı.

Gayretli hizmetkâr kendini iyice işine vermiş, arada bir durup talk pudrasını takviye ediyor, ovalıyor, ovalıyordu, o esnada Solal gözlerini kapamış yine o capcanlı, o dönüp duran, o güneşli kadını, Ariane'ını görüyordu. Vicdan azabıyla dudağını ısırdı. Kadına masajcı muamelesi yapmamak için gelip yanına uzanmasını söylese, dudağından öpmeyi bir denese miydi? Belki daha sonra. Şu an yüreği kaldırmazdı. Zavallı iyi kalpli sevgilim. Evet, Isolde'a bir anne gibi kıymet veriyor, Isolde onu bir anne gibi tiksindiriyordu. Fakat vaktiyle arzulamıştı. Şimdi kırk beşindeydi zavallıcık, hatta belki daha fazla. Gıdısı biraz gevşemiş, gözenekleri açılmıştı. Göğüsleri sarkmıştı. "İyi geliyor mu masajını?" "Evet hayatım, çok iyi." (Muhteşem de dese miydi. Hayır, çok iyi yeterliydi. Muhteşemi daha sonraya saklayalım.) "Ayaklarınızı hareket ettireyim mi?" "Evet hayatım, muhteşem olur."

Böylece hareket ettirme işlemi başladı. Isolde sol eliyle topuğunu yakalayıp öbür eliyle çıplak ayağı ustalıkla, gereksiz yere kıvırıp bükmeye koyuldu, dudaklarında sarf ettiği çabadan kaynaklanan hafif, mekanik bir tebessümle ya da belki de bir gurur tebessümüydü bu, çünkü Solal muhteşem olur demişti. Solal utanç içindeydi, ayağından nefret ediyor, büyük bir dikkatle bu sevimsiz uzva kapanmış olan asil yüze acıyordu, ayak beş parmağıyla öyle aptal bir şeydi ki

böyle bir saygıya hiç layık değildi. Ve onurundan olmuş bu zavallı kadın, talk pudrasına bulanmış güzelim robdöşambrıyla biteviye oynuyordu ayağıyla. Dur mu deseydi? İyi ama baş başa ne yapacaklardı o zaman?

Kadın iyilik dolu, tatlı mı tatlı, hafif çekik, badem gözlerini kaldırdı. "Şimdi öbür ayak, değil mi?" "Evet şekerim" dedi Solal, hitabını renklendiren iyelik ekini iyi ki katmıştı, hatta daha da ileri gitti: "Evet hayatım", diye ekledi. Kadın "şeker"den daha tatminkâr olan son söze minnetle gülümsedi. Zavallıcık, en ufak bir kırıntıya seviniyor, bütün ruhuyla yutarak kendini rahatlatıyordu. Ah keşke dilinin ucuna gelen sevgi sözlerini söyleyebilseydi ona! Hiç olur mu, sessizce masaj yaparken onun beklediği aşk sözleriydi. Terbiyeli bir alacaklı gibi bekliyor, Solal kulağa hakiki gelecek bir kelime bulamıyordu. Ah, hiç olmazsa onu arzulayabilse ne kadar kolay olurdu her şey. O zaman kelimelere ihtiyaç kalmazdı. Onu hiç konuşmadan çekip çevirirdi, çünkü hiçbir şey onu bu kadar rahatlatamazdı. Heyhat, ona bütün sunabileceği üç beş kelimeden ibaretti. Erkeğin sistemi yanlış kurulmuştu. Sonunda kararını verdi, resmi bir ifade takındı. "Hayatım, dinle. (Kadın masajı bırakıp başını kaldırdı, o haliyle şeker bekleyen bir köpekten daha dokunaklıydı.) Hayatım, seni daha çok, eskisine göre çok daha fazla sevdiğimi söylemek isterim." Utançla gözlerini kaçırdı, Isolde bundan etkilendi ve ikna oldu. Eğilip çıplak ayağı öptü, sevinç içinde tekrar masaja başladı, oyuna gelmiş olan talihsiz kadın mutluydu. Ah, zavallıcık, ayaklarını sağa sola çekiştirmekle ona iyilik yaptığını sanıyordu. Mutluydu, evet, ama kelimelerin etkisi geçiciydi. Yarın daha başka, daha yoğun sözler bulmak gerekecekti. Hem zaten kelimeler Isolde'un beklemekte olduğu geri kalan şeyin, o lanet olasıca şeyin yerini tutmazdı, çürütülmesi imkânsız tek kanıttı o şey. İyi ama bu iyice sarkmış gıdıyla o şeyi nasıl yapabilirdi? Etin lanetiydi bu. Doğrudur, Solal et severdi.

Kadın gözlerini kaldırdı, ne düşündüğünü sordu. "Seni, Ise." Başka ne diyebilirdi? Kadın masajı bırakıp elini tuttu. Solal tehlikenin yaklaştığını hissederek ayağını uzattı. Bunun üzerine Isolde tekrar işe koyuldu, ama az sonra ayak bileğini aşmıştı bile. Tehlike. Ne yap-

malı? Siyasetten mi konuşsa? Saat sabahın ikisi, hiç zamanı değil. Kadın şimdi diz üstü çökmüştü, üstelik birtakım niyetleri vardı. Trajik bir komediydi bu. En komik olan da bu cinsel istismar ihtiyacının ahlaka uygun olmasıydı. Isolde Solal'in onu sevdiğini bilmek, emin olmak istiyordu. Lanet olasıca erkek sistemi, bu yapıda iyi olmayı istemenin hiçbir kıymeti yoktu. "Ayağıma yine yapsana şeker, evet ayağıma, o kadar rahatlatıyor ki." (Tehlikeyi savuşturmak için başka ne yapabilirdi? Roman, evet. Sabahın ikisinde tuhaf kaçarsa da kaçsın.) "Sevgili, şu geçen günkü romanın devamını okur musun bana, çok ilginçti, hem kitap okumana bayılıyorum. Öyle güzel okuyorsun ki" diye ekledi dengeyi sağlamak için.

Sol elinde kitap, öbür eliyle çıplak ayağı yoğuruyor, bir yandan da güzel okumak için canla başla uğraşıyordu, aksanını gizleyerek, diyaloglara canlılık katarak, kişilere göre ses tonunu değiştirerek. Solal'in içi bir tuhaf olmuştu. Okumayı bırakmasını mı söyleseydi? Ama ondan sonrası tehlikeli sular! En âlâsından İngiliz aksam karışmış bu Macar şivesi katlanılır gibi değildi. Tabii Macar aksanıyla konuşan öbürü olsa ölüp biterdi. Sinemaya gitmeyi teklif etse? O zaman da aralarda konuşmak gerekirdi. Hem sabahın ikisinde sinemaya gidecek halleri yoktu. Bundan böyle akşamüstü Isolde'u görmeye geldiğinde başına gelecek olan buydu işte, akşamlar hiçbir şeyden şüphelenmeyen ötekine aitti, zavallıcık, işte buydu başına gelecek olan, sinemalar ve aralarda mecburen konuşmalar, ayak masajı, roman okuma, bulunacak yeni aşk sözleri, onu arzulayamamanın, beklentisini, sessiz, mütevazı talebini her an sezmenin sıkıntısı. Kendinde ise hep bir suçluluk duygusu, yüreği hep paramparça. Ezbere bildiği, hiç değişmeyen Macar ezgilerini söylediği zaman acırdı Isolde'a. Akşamüstü saat beşte hizmetçiye çay söylemeyi önerdiğinde, iflah olmaz bir iyimserlikle, tuhaf, saf bir umutla bunu önerdiğinde acırdı ona, sanki çay mucizevi bir şekilde Isolde'un görmekten kaçındığı bu ölüyü hayata döndürecekmiş gibi. Hayat dolu görünmeye çalışırdı, kendi deyimiyle "sohbet ederek" birlikte içilen çayın mucizevi gücüne zavallı, saçma sapan bir inancı vardı. İyi ama neyin sohbetini yapacaklardı? Isolde'un her şeyini bilirdi. Hülyalı, edepli, seçkin, uyuşuk, ağırkanlı, cazibeli, kafa karıştırıcı, kısacası şehirli

ekâbirden, upper middle class İngiliz kadın romancıları sevdiğini bilirdi. Ayrıca kimsenin bilmediği bir yığın çiçeği, ayrıca adı Johann Sebastian olmayan, ama bir o kadar ruhsuz başka bir Bach'ı sevdiğini de bilirdi.

"Şimdi öbür ayak, şeker." Evet, iyi kalpli, yumuşak başlıydı, ama melankolik ve yeteneksiz. Ah ah, ya Arianecığı, o neşeli, hafif çatlak, sağı solu belli olmaz halleri. Dün tavuklar hakkında neler söylemişti: şişkin, içten pazarlıklı, dedikoducu, ömür boyu bedavadan yaşama peşinde. Ya mahzende baktığı yaralı kurbağayı tarif edişi. Kurbağa hakkında söylediklerinin her kelimesi aklındaydı: hareli, güzel ela gözleri, insanın içini ısıtan, hem ürkek hem güven dolu bakışları varmış, Ariane onunla konuşurken öyle minnettar, parmaklarıyla yemekleri yerken öyle sevimliymiş ki. Kurbağaların sesini özlem dolu, içe işleyen bir şarkı, bir ruhun çağrısı olarak tarif etmişti. Bir serçenin evin tepesindeki paratonere tünemiş, yüksek perdeden öterek keyif çattığını fark ettiği gün ise, minik arkadaşlarına bağırıyor, demişti, bu paratonerin kanepeden farkı yok, gel keyfim gel, diye. Ve öpüşmelerinin ateşi. Buradaki kadın, bu okuyucu ise acıyıp azıcık dokunacak olsa hemen Meryem Ana gibi bakardı. Hem ayrıca bir güzellik enstitüsüne gidip yüzündeki gözenekleri temizlettiğini öğrenmişti. Gözenek temizletmek de neyin nesiydi? Her gözenekten minik kurtçuklar mı çıkarıyorlardı neydi? Ah Ariane, tertemiz yanakları, dudaklarının o güzelim kavsi, üstelik dudağını da boyamazdı, birer pençeye, kanlı birer pençeye benzeyen boyalı tırnaklı elleriyle ayağını çekiştirip duran şu kadının aksine. Güzelliğine iltifat ettiğinde Ariane'ın çocukça bir sevinmesi vardı ki, ağzı hemen fotoğraf çektiriyormuş gibi doyumsuz bir şekil alırdı. Kuzukulağı çorbalı akşamda onun karnını doyurduğu için gururlanmasına ne demeli. Atla geldiği akşamüstü ise bu beklenmedik ziyarete öylesine sevinmişti ki pırıl pırıl bir gülümsemeyle, içini tuhaf edecek kadar kocaman, samimi bir gülümsemeyle koşmuştu yanma, mutluluktan havalara uçan bir çocuğa ya da hep ağırbaşlı görünmeye çalışıp kendine hâkim olamayan beceriksiz bir üstün zekâlıya yaraşır bir tebessümle. Isolde ayaklarına işkence etmekten ne zaman vazgeçecekti acaba?

"Okumaya devam edeyim mi?" "Evet şeker." "Masaja?" "Evet şeker." Fazla sulandığı zaman paçayı kurtarmaya yarayan kurnazlıklar. En iyisi yalandan bir karaciğer krizi geçirmekti. Isolde o zaman öyle bir canlanır, bir işe yarayabildiği için öyle şenlenirdi ki, telaşla insanı haşlayacak sıcaklıkta kompresler getirir, üstelik dakika başı banyoda tazeleyip dörtnala geri gelirdi. Teninde kırmızı yanıklarla sıcağa dayanamaz hale gelip ağrısının geçtiğini söylediğinde öyle bir gururlanırdı ki. Sonuç olarak Solal'in Isolde'a verebileceği yegâne mutluluk onu işine yaradığına ikna etmekten ibaretti. Demek ki her gelişinde hasta taklidi yapmalıydı. Kadına meşgale çıkmış olurdu, kendisi için de bir tehlikesi yoktu. Bir dahaki sefere çeşit olsun diye omuzda romatizma ağrısını denemeliydi. Isolde'un eczaneye koşup soluk soluğa romatizma pomatlarıyla dönüşü şimdiden gözünün önüne geliyordu. Ah keşke çekinmeden yanağından öpüp Ariane'ı anlatabilse, her şeyi itiraf edip Ariane'ı onunla paylaşabilseydi. Ama olur mu hiç, kadın onu kendine, tekeline istiyordu. Artık yeter. Ayakları yeterince istismar edilmişti.

"Masajı bırakayım mı?" diye sordu Solal ayağını çekince. "Evet şeker." "Artık uyumalısınız, vakit çok geç oldu. Yatağı size bırakıyorum ki iyice dinlenin, ben küçük odada yatacağım." Bu son sözleri kal demesini, benimle uyu demesini umut ederek söylediğini Solal biliyordu. Mümkün değil. Bir daha asla. Ama yalnız uyumasını kabul ederse bu sefer evham yapacak, sabah şiş gözlerle kalkacaktı. Demek ki gitmeliydi. İyi ama nereye? Minik dostu Edmée'ye gidip ona Ariane'ı mı anlatsaydı? Hayır, zavallı bir cüceye, hem de Kurtuluş Ordusu'na mensup bir cüceye canım aşkını anlatmak gaddarlık olurdu. Yapacak bir şey yok, zavallı Solal bir başına, perperişan Ritz'e dönecekti. Isolde'a Sir John için acilen bitirilecek bir işi olduğunu söyledi, zaten taksi bekliyordu. Üstünü giyip kadını yanağından öptü. Başka türlü bir öpücük beklediğini sezince bir öksürük krizi icat edip gargaraya getirdi, şapkasını öne eğip suçluluk içinde çıkıp gitti.

Takside giderken birden gözlerin köşesindeki o ince çizgiler gözünün önüne geldi. Isolde solmuştu, oysa ilişkilerinin başında hâlâ o kadar güzeldi ki. Yaş denen şeyin adaletsizliğiydi bu, ayrıca Pont-

Céard'da bir başına yaşarken gün be gün, her akşam onu beklemekten yıpranmıştı. Yakında yaşlı bir kadın olacaktı. Evet, onunla gitmeliydi, her nereye olursa, hemen bu gece. Evet, Ariane'dan vazgeçmeliydi. Evet, Isolde ile, bir ömür boyu. Camı tıklatıp şoföre Pont-Céard'a dönmesini söyledi. Isoldecuğu mutluluktan havalara uçacaktı!

Dakikalar sonra camı tekrar tıklatıp camı indirtti. "Kardeşim" dedi şoföre, "can parem Cologny'de soluk alıyor, beni ona götür, çünkü aşk sarhoşuyum, hem ölmenin ne önemi var? Ah onu ilk kez, bir akşam vakti Üniversite'nin merdivenlerinden inerken bir tanrıça, vaat edilmiş, gecenin içinde peşinden gidilen bir tanrıça olarak gördüğümdeki ölümcül cazibesi. Sonuç olarak sevgili kardeşim, gümbür gümbür, son sürat götür beni can pareme, ömründe görmediğin kadar mutlu edeyim seni, soyunun on dördüncüsü Solal'in sözü!" Böyle dedi, sonra camın arkasında titreşen yıldızlara şarkı söyledi, çılgınca şarkı söyledi, çünkü onu tekrar görecekti ve ölecek olmanın zerre kadar önemi yoktu!

49

Ariane'ın kıskançlık nöbetleri, bir daha dönmemecesine ayrılmalar. Ariane onu düşündüğü için geceleri kırbaçlayarak cezalandırırdı kendini, günlerce hiç ses vermediği olurdu. Solal'in bekleyişleri, dehşetengiz bir sessizlikle çalmak bilmeyen telefonun başında bekleyişleri, asansör Ritz'in üçüncü katında durduğunda yüreğinin hoplaması, belki odur, ama hayır, asla o değildi, nihayet telefon çalardı, bu akşam gelecekti, evet. Bunun üzerine yakışıklı görünmek için saçma sapan hazırlıklar.

Kadın içeri girer girmez zalim adamın üstüne atılır, dudaklarını isterdi. Ama bu ateş dindikten sonra, şu öteki kadınla Solal'in hayali birden aklına düşer ve soru yağmuru başlardı. "Isolde'u terk ede-

mem" diye karşılık verirdi Solal, "ona artık sadece arkadaş gözüyle bakıyorum." "Yalan söylüyorsun!" diye haykırırdı Ariane ve yüzüne nefretle bakardı. Ah, demek onunla da aynı böyle öpüşüyordu! "Ah, lanet olasıca, hain seni!" diye haykırırdı. "Ah, Tanrı'dan da korkun yok senin" derdi Rus ağzıyla.

Birden faziletini kuşanıp bu kadınların onu yoldan çıkaracağı kehanetini savurur, yataktan fırladığı gibi bir eylem kadını olarak öfkeyle giyinirdi, bu sefer bitti, diye ilan ederdi, bir daha onu görmeyecekti, soğuk bir kararlılıkla eldivenlerini eline geçirirdi. Bu keskin gidiş hazırlıkları biraz daha, ama şerefiyle orada kalabilmek için bir bahaneydi. Aynı zamanda onu temelli terk etmeye yüzde yüz kararlı olduğunu göstermek içindi de, özellikle ceketini hararetle ilikleyişi, sonra bir türlü tatmin olmayıp eteklerini defalarca çekiştirerek düzeltişi. Kararlı hazırlıklar, çünkü ayrıca Solal gitmeye gerçekten hazır olduğunu görürse, kendi de hazırlık bahanesiyle yeterince uzun kalırsa sonunda onu tutmak için yalvaracağını umut ederdi. Komediyi tamamlamak için Solal da kendi payına bu ayrılık isteğine tamam der, onu gitmeye teşvik ederdi. İkisi de yiğitlik taslar, ama bir yandan da içten içe diğerinin bu kez ciddi ve kararlı olmasından deli gibi korkar, aynı zamanda ve çelişkili olarak sonuçta ayrılık olmayacağına da samimiyetle inanırdı, bu da tehditler savuracak, bağları gözü kırpmadan koparacak gücü onlara verirdi.

İliklenecek bir düğme, çekiştirilecek, düzeltilecek hiçbir şey, ayna karşısında bembeyaz suratına özenle sürülecek pudra kalmayınca Ariane'ın sahiden gitme vakti gelirdi. Kapıya vardığında topuzu tutup Solal'in durumun ciddiyetini idrak edeceğini, kalması için yalvaracağını umarak usulca bastırırdı. Solal'den ses çıkmazsa vakarla elveda derdi ona, canını yıkmak, yalvartmak için; hatta bazen daha resmi bir ifadeyle: "Elveda, Solal Solal!" bütün çareler çabucak tükendiğinden bu daha çarpıcı olurdu. Bazen kararlılığını kanıtlayan terbiyeli, kısa ifadelerle: "Bana yazmazsanız, telefon etmezseniz müteşekkir olurum." Solal'in acı çektiğini hissederse anında çekip gidebilir, günlerce ses vermeyebilirdi. Yok şayet Solal gülümseyerek kibarca elini öperse, ona bahşettiği güzel saatler için teşekkür eder ve kapıyı açarsa o zaman iki yanağına tokadı basardı. Sadece Solal'in acı

çekmemesine, onu alıkoymamasına kudurduğu için değil, sadece kendisi acıdan kıvrandığı için de değil, daha önemlisi gitmek istemediği için ve tokatlar işi sakız gibi uzatıp barışma imkânı verdiği için, ya bu sayede tokadı yiyenden şerefiyle özür dileyip kalabilir ya da umut edildiği üzere cevaben Solal da bir kabalık yapar, kabalıklar kadınca gözyaşı musluklarını açar, onlar da erkeğin özürlerine kapıyı açar, arkadan cilveleşmeler gelirdi.

Bazen kapıyı vurup çıkar ama hemen geri gelir, Solal'e yapışıp gözyaşlarına boğulur, yapamıyorum, sensiz yaşayamıyorum diye hıçkırır, burnunu çekerdi. Ama genellikle geri dönüşünün mazereti olarak öfkeyle omuz silkerek Solal'e hakaret eder, böylece heyecan uyandıran göğüslerini öne çıkarmış olur ve ağzına geleni söylerdi ki bu işin ustasıydı. Ama öfkesinin altında tekrar onun yanında olmanın derin sevinci yatardı.

Bazen yerlerde yuvarlanmalar olurdu, bunu izah edelim. Gitmeyip her şeyin bir anda mucize eseri düzelmesini, Solal'in bir daha asla terk etmemesi için yalvarmasını, hatta o kontesle bir daha görüşmeyeceğine söz vermesini beklemek için bahane olarak Ariane birden fenalaşıp yere yuvarlanır, düşer, kalkar, beni sevmiyorsun diyerek ya da çeşitleme olarak beni o kadar az seviyorsun ki senin adına utanıyorum, diyerek kendinden geçer, sonra eli böğründe, takatsiz yere düşerdi, zavallı bir çocuk gibi.

Ah gençlik, ah o aşkla yatıp yuvarlanmalar, ah o güzelim gece elbisesiyle kendini yerden yere atan, ayağa kalkıp tekrar yuvarlanan güzeller güzeli ve ona tapan, içten içe onu arkasındaki ağırlık sayesinde her düştüğünde ayağa kalkan plastik hacıyatmazlara benzeten Solal, ve aralıksız düşüp kalkan, tekrar düşen, ölmek isteyen bu yaralı dişi aşk kaplanı, umudunu yitirmiş bu dişi kedi, gözyaşları bir içim su ve altın gibiydi sesi, açıkta kalan bacakları ne muhteşemdi, ve hıçkırışı, muhteşem kalçalarının ritmik inip kalkışı, ve nihayet olması gerekenlerin olması. Buyurun, görün, sivri bir erdişi yüzdü o, kendinden geçmiş saf mı saf bir yüz, gözleri imanla zevkin göklerine yükselmiş. "Kadının" diye haykırırdı.

50

Mutsuzluğun zayıf tebessümüyle tıpkı bir rüyada gibi rasgele doldurduğu valize bakıyordu, üç yıl önce, ilişkilerinin başında Paris'te buluşmaya giderken, sevinçten havalara uçarak giderken götürdüğü valizdi bu. Hadi bakalım, kalk ayağa, valizi kapatalım artık. Beceremedi, hastalar gibi küçük, güçsüz hıçkırıklara boğuldu, kilidi kapatabilmek için valizin üzerine oturdu. Kapatmayı başardığı zaman ayağa kalkacak dermanı bulamadı, ellerini iki yana sarkıtıp oturup kaldı. Sol bacağındaki çorabın kaçtığını fark ettiğinde de omuz silkip geçti. Varsın olsun, hali yoktu.

Aynadaki bu ihtiyar kadının, birilerinin sırf merhametinden yanında tuttuğu, ama elini bile sürmediği bu ihtiyar Isolde'un karşısın-

da yüzünü buruşturdu, elbisesinin üst düğmelerini açtı, sutyenini çekip çıkarırken askıları elinde kaldı. Olacaktı o kadar, zavallıcıklar iyice yıpranmıştı. Göğüslerinin sarkıklığını uzun uzun seyretti, elleriyle bastırarak iyice aşağı indirdi. Al işte, eskiye göre gevşemeyegörsünler, işin bitti. Üç dört santimetre aşağı inmeleriyle her şey bitmişti, aşk yoktu artık. Demek yumuşadılar, aşk yok o zaman. Göğüslerinin gözden düştüğüne ikna olmak için ellerini çekti, gövdesini oynatarak sağa sola sallanmalarını seyretti, o umutsuzluğun içinde bu onu eğlendirdi. Seneler senesi her akşam gelip gelmeyeceğini bilmeden onu beklemişti, gelip gelmeyeceğini bilmeden giyinip kuşanmış, gelip gelmeyeceğini bilmeden kâşaneyi dört dörtlük hazırlamış, gelip gelmeyeceğini bilmeden her akşam pencerede yolunu gözlemişti. Gel gör ki şimdi her şey bitmişti. Peki neden? Çünkü üst taraftaki şu iki kese o kadınınki kadar dolgun değildi. Hastalandığı zaman geceler gecesi başında beklemişti, kuru yere, yatağın yanı başındaki halıya uzanıp. Ya öteki, ona bakabilecek miydi? Şu kadına telefon edip piramidonla antipirine alerjisi var diye uyarsa mıydı? Daha neler, baksınlar başlarının çaresine. Elbette Solal'in ona karşı bir sevgisi vardı, nadiren geldiğinde elinden geleni yapar, zarafetine iltifat eder, elbiseleriyle ilgilenir, güzel gözlerinden bahsederdi. Bütün ihtiyar kadınların gözleri güzeldir, onların özelliğidir bu. Arada bir yanağa, hatta elbisenin üstünden omzuna bir öpücük. Kumaşlar insana itici gelmezdi. İhtiyar kadınlara yaraşır öpücükler. İhtiyar kadınlara yaraşır okşamalar. Uzun lafın kısası Isolde Solal'i iğrendiriyordu. Zavallıcık, eninde sonunda şu öteki kadını itiraf etmekten başka çıkar yol kalmadığında ne kadar sıkılmış, canını yaktığına ne kadar üzülmüştü. Üzülmüştü ama aynı günün akşamı ötekine gerçek öpücükler vermesini bilmişti.

Ayna karşısında göğüslerini salladı tekrar. Hop sağa, hop sola! Sallanın sizi gidi ihtiyarlar! Çok erken doğmuş, mesele bu. Babası çok acele etmiş. Ayrıca gözaltlarında torbalanmış, çene altındaki deri pörsümüş, saçları kupkuru, selülitler ve Tanrı'nın iyiliğine delalet eden bir sürü başka kanıt. Elbisesinin üstünü düğmeleyip tekrar valizin üstüne oturdu, bir zamanlar olduğu o selülitsiz, taptaze küçük kıza gülümsedi, hafif ödlek bir şeydi, çocuklara ödül olarak

verilen cinsten yaldızlı bir kitaptaki bir resimden korkardı, ağaç arkasında pusuya yatmış bir zenci vardı resimde. Akşamları küçücük yatağında zencili yere geldiğinde gözlerini kapayıp hemen sayfayı çevirirdi. Küçük kız başına geleceklerden habersizdi. Aslında şu an yaşadıkları öteden beri vardı, gelecekte onu beklemekteydi.

Göğüslerini avuçlayıp yukarı kaldırdı. Evet, eski halleri böyleydi. Desteğini çekip göğüslerine gülümsedi. "Zavallılar" diye mırıldandı. Verdiği dolmakalemle Solal o kadına yazacaktı şimdi. Ariane, bir tanem. Tabii bir tanesi olurdu, ne de olsa memeleri iyi durumda. Senin de sıran gelecek küçüğüm. İhtiyar bedenlerin pisliğinden o da iğrenirdi. Mezarlıkta bir çukurda iğrenç bir ihtiyar! "Pis kocakarı" dedi aynaya, "niye yaşlısın söyle hele, pis kocakarı? Boyalı saçlarına kimse kanmıyor!" Burnunu sildi, aynada bir valizin üstünde oturmuş burnunu silen, düşkün halini görmekten tuhaf bir memnuniyet duydu. Hadi bakalım, kalkalım, hayata ait hareketleri yapalım, telefon edelim.

Takside sarsıla sarsıla giderken ellerine baktı. İlk kez yıkanmadan çıkmıştı evden. İğrenç, diye gülümsedi. O gücü kendinde bulamamıştı, insan sabunlanıp kurulanırken öyle yalnız olurdu ki. Hem ayrıca neye yarardı? Buyurun, vakit gelip çatmıştı, felâket kapıdaydı. İhtiyarlık suçlarının cezasını çekiyordu. Pencereye yaklaştı. Versoix. Sokakta çoktan hayata karışmış, hızlı hızlı yürüyen, yıkanıp paklanmış, hepsi bir amaç sahibi bunca insan. O genç kadının da bir amacı vardı, bu akşam Solal'i görecekti. Hadi güzelim, akşam için hazırlan, iyice sabunlan ki pis kokmayasın. Ben de tam üç yıl her gün onun için bunları yaptım. Mektubu okuyunca üzülecek, ama bu engellemeyecekti bu akşam onun şey. Büklüm büklüm kıvranan iki dil, ne iğrenç. Yapış yapış acılığını hissetmek için ağzını açıp kapadı, canı çay çekti. Sonuçta yine de tutunacak bir şeyler vardı. Bir fincan çay, güzel bir kitap, müzik. Doğru değildi bu. Ah, bu kahrolası sevilme ihtiyacı, yaşa bakmayan o ihtiyaç. Sonrasında Pont-Céard'da neler olacaktı? Mobilyalar, Isolde'un işleri, kim ilgilenecekti bunlarla?

Creux-de-Genthod. Sokakta güvercinler. Muhabbetle sevişirdi iki güvercin. Fransız mürebbiyesinin öğrettiği aptal şiirler. Adı Matmazel Deschamps idi. Sorgun dalı, sorgun dalı, sepetçinin elinde

gevşeyiniz eğiliniz. Ahırda var iki koca öküzüm, kızıl lekeli iki ak öküzüm. Babasıyla Deschamps hanım arasında bir şey geçmişti. Babasının Yahudi kâhyası, elinde takkesi, yerlere kadar eğilip selam veren pis bir adam. Bela Kun da Yahudi'ydi. Istvan amcasını, yani General Kont Kanyo'yu kurşuna dizdiren Bela Kun'du. Babası asla bir Yahudi'yi evine misafir etmezdi.

Genthod-Bellevue. Az sonra Cenevre, az sonra gar. Aşkları yeni başladığında Paris'e buluşmaya gittiğinde onu garda, biletleri toplayan memurun yanında beklerken bulmuştu, upuzun, şapkasız, saçları karman çorman, akıl dışı. Onu görünce öyle bir gülümsemişti ki. Sonra koluna girmişti. Isolde onu garda görünce şaşırmıştı, gelip beklemek huyu değildi. Otelde, Plaza Oteli'ydi, elbisesinin üstünü patlatarak hiç vakit kaybetmeden onu soyup yatağa taşımıştı, ve kırk ikilik ahmak kadın öyle mutlu olmuş, öyle gururlanmıştı ki. Oysa yaşını almıştı zaten, daha o zamandan yaşlıydı, öyleyse neden? Onu rahat bıraksa olmaz mıydı? Tam üç sene güzelleşmek için ne emekler harcamıştı. Güzellik enstitüleri mesela, ne işe yaramıştı? Ölü kadınların bacaklarında kıllar ilk günler tekrar çıkarmış. Çıkarsa çıksın, hiç umurunda değildi. İşte gar, hiçbir yere seyahat. Yine hayata ait hareketleri yapmalı.

Şoföre öyle aşırı bir para verdi ki adam sınıf dayanışması gereği hamalın birine manalı bir göz kırptı, altın madenini haber alan hamal telaşla koşup valizi kaptı, hangi tren için olduğunu sordu. Kadın ne cevap vereceğini bilemeyerek dudaklarını yaladı. "Marsilya mı hanımefendi?" "Evet." "Yedi yirmide, ancak yetişiriz, biletiniz var mı?" "Hayır." "Öyleyse acele etmelisiniz hanımefendi, çabuk gidin, ben sizi trende bekliyorum. Birinci sınıf mı?" "Evet." "Hadi, koşun hanımefendi, dört dakikanız var, en sondaki gişe, acele edin!" Koskoca dünyada bir başına, şapkası ters dönmüş vaziyette, aniden kabaran bir kusma isteğini bastırarak atıldı, "Marsilya, Marsilya" diye tekrarlayarak koştu.

Gelişinden bir saat sonra otelden çıktı, Canebière Caddesi'nde koşarak, ezilmekten son anda kurtularak karşıya geçip küçük bir sokağa daldı, bir parmaklığa bağlanmış bir kanişin önünde durdu, hayvan yandaki bakkala girmiş olan sahibesini bekliyor, sabırsızlanı-

yor, kaygılanıyor, kıpır kıpır tasmasına asılarak bakkalın içini görmeye çabalıyordu. Gelecek miydi? Neden bekletiyordu? Yoksa onu unutmuş muydu? Ah ne büyük bir ıstıraptı bu! Tepeden tırnağa gerilmiş, insani bir kaygıyla inleyerek ilerlemeye çalışıyor, hiç durmadan tasmasına asılıyor, o kıymetli zalime daha yakın olmak için, daha çabuk gelsin diye asılıp duruyor, bekliyor, umut ediyor, acı çekiyordu. Isolde eğilip okşadı onu. O da bahtsızın tekiydi. Tekrar caddenin öbür tarafına geçip bir eczaneye girdi ve Veronal istedi. Gözlüklü adam bu saçı başı dağılmış kadını şöyle bir süzüp reçete sordu. Yok mu? Bu durumda Veronal veremezdi. Kadın teşekkür edip çıktı. Aslında niye teşekkür etmişti ki? Çünkü ben bir mağlubum. Poids-de-la-Farine Sokağı. Mektupta Macaristan'a döneceğini söylemekle iyi etmişti, Solal'in içi rahat ederdi. Merkez Eczanesi. Aynı ret cevabı. Beyaz önlüklü kadın Passiflorine diye bitkisel bir sakinleştirici önerdi. Olur, teşekkürler. Parayı ödeyip çıktı, etrafı kolaçan edip Passiflorine'i bir duvarın dibine koydu, bir süre durup baktı. Onu kendi haline bıraksa olmaz mıydı? Gidip bir doktora reçete mi yazdırsaydı? Hali yoktu, çok yorgundu. Gaz ocağı olan möbleli küçük bir daire mi tutsaydı? İyi de nasıl bulacaktı öyle bir daire? O kadar canı yoktu. Ölmek için bile insana can lazımdı. İngiltere'de taşra otellerinde odalarda gaz ocağı olurdu. İngiltere'ye mi gitseydi?

Durdu. Bir dükkânın vitrininde, parmaklıklar arasında, altına saman serilmiş Basset cinsi sevimli bir köpek hüzünle, can sıkıntısıyla patisini ısırıp duruyordu. En fazla bir yaşındaydı. Vitrini okşadı. Köpecik sevinçle ayağa kalkıp ön patilerini cama dayadı, ona ilgi gösteren kadının elini koyduğu yeri yaladı. Dükkânda papağanlar, maymunlar, bir sürü minik kuş, bukleleri gelişigüzel kesilmiş ihtiyar bir kadın, terlikli, kahküllü, beyaz ipek fularlı, genç, efemine bir adam. Isolde içeri girip köpekle beraber sevimli bir kolye, bir de tasma alıp kollarında şimdiden sevgiyle ürperen ufaklıkla çıkıp gitti.

Bir eczane. Durdu. Tabii yahu, köpekli bir kadından kimse şüphe etmezdi. Evet, köpek güven verirdi, ama aynı zamanda neşeli görünmeli, köpeği okşamalıydı, beyefendi bir türlü uyuyamıyorum, bana çok kuvvetli bir uyku ilâcı gerek, ama dikkat, ihtiyatlı görünmeliydi, beyefendi, tehlikesizdir değil mi, kaç tane alabilirim, bir bütün hap

fazla gelmesin? Yirmi tane istiyorum, şehir dışında oturuyorum da. Ama önce yüz pudrası sormalı, renginde kararsız kalmalıydı, renkte kararsız kalırsa eczacı şüphelenmezdi.

Köpeği tasmasından tutup çıktı, görülmemeye dikkat ederek eczaneye dil çıkardı. Kandırmıştı onları! O da bilirdi iş çevirmesini! Aslında reçete istemem gerek, ama aklı başında birine benziyorsunuz. Aman dikkat, çok kuvvetlidir, bir seferde bir haptan fazla almayın, yirmi dört saat içinde en fazla iki tane. Isolde gülümseyerek ölmeye niyeti olmadığını söylemeyi becermişti. Ayrıca amberli kolonya da iyi bir izlenim bırakmıştı. Kandırdım onları. Senin sayende, benim canım miniğim. Tasmanı çıkaralım da rahatça koştur dur minik Topacım. Serbest kaldığına sevinen sevimli şey boynunu serinletmek için kolyesini şöyle bir sallayıp bir koşu tutturdu, sonra kadının yanma döndü, güveni yerine gelmiş, sevildiği için itibar edinmiş olarak, kime inandığını bilerek, ciddiyetle Isolde'un peşine takıldı. Ah küçük köpeklerin o kocaman kalbi.

Köpek yine önde hoplayıp zıplamaya başlamıştı, o insafsız vitrinden kurtulmuş, özgür kalmıştı, ona yeten, küçük bir mutlulukla kuyruğunu sallıyor, fakat arada bir dönüp o sevgili dostu kontrol etmeden edemiyordu, çünkü onsuz nasıl yaşardı? Sonra yeniden gelip yüzüne bakıyor, alnına yediği hafif bir fiskeyle zevkten mest oluyor, ardından dili bir karış dışarıda eğlenmeye, matrak geçmeye koşuyordu, bir de birbirinden ilginç kokuları içine çekmeye, birinci sınıf bir koku bulduğunda, ah ah, hayat ne güzeldi, Isolde da görsün diye arkasına dönüyor, kendinden ve dünyadan memnun kokuyu anlatmak için yanına gidiyor, sonra kadının peşinde olduğunu, demek ki her şeyin yolunda olduğunu bilerek uzaklaşıyordu, baksana, çişimizi yapsak mı acaba, olur tabii neden olmasın, hep çok iyi gelir, üstelik şu ağaç tam biçilmiş kaftan, sonra küçük yaramazlığını bu sevimli insana, ideal insanına anlatmaya koşuyordu, yüzüne alabildiğine dürüst gözlerle bakıyor, ardından bir kez daha, kuyruğunu iyimserlikle oynatarak öne geçiyordu, kadının gözleri yerdeydi, bu yüzden bir an bir çocuğa çarptı. "Deli misin nesin!" diye haykırdı annesi. Isolde korkuyla, peşinde bu yeni oyundan pek keyif alan köpekle koştu. Ah, bu kadınla ne güzel eğleniyordu!

Meilhan yolu. Bir banka oturdu. Tepede bir çınar ağacının yaprakları belli belirsiz kımıldıyordu. Bütün bunlar onsuz devam edecek, ağaçlar, çiçekler olacaktı, o ise toprakta yapayalnız. İdeal olan uğraşmak zorunda kalmadan ölüp gitmekti. Uğraşmaktı korkunç olan. Gelsinler de görsünlerdi ne kadar kolay olduğunu. Acaba adım gazetelere çıkar mı? Yalnız Marsilya gazetelerine, yani onun ruhu bile duymaz. Burnunu sildi, mendiline baktı. Bu sümük hayattı. Çişi gelmişti. Bak gördün mü, çalışmaya devam ediyordu. Karnına, yaşama görevine devam eden, yakında dokunamaz olacağı zavallı vücuduna dokundu. Karşıda iki sevgili. Öp salak, öp, sonradan görürsün gününü. Topaç coşkun bir bağlılıkla kuyruğunu sallayarak hevesle yüzüne bakıyor, bir güzel söz bekliyordu. Güzel söz gelmeyince banka zıplayıp yanma oturdu, burnunun dirseğinin çukuruna soktu. "Aşkım" dedi ona kadın.

Noailles'daki odasında. Metrdotel soğuk et tepsisini az önce getirip bırakmıştı. Jambon, tavuk, rozbif. Köpek sandalyesinde uslu uslu oturuyordu, ciddiyet, dikkat ve güvenle, inançlı gözlerini kokusu burnuna dolan bu güzel şeylerden bir saniye ayırmıyor, yemeği hak etmek için örnek bir köpek gibi davranmaya çalışıyordu. Örnek bir köpek olmayı tam becerememekten korkarak saygı dolu kesif bakışlarını sırayla bir bu önemli hanıma, bir etlere çeviriyor, hafif hafif oynayan ön patileri dehşet acıktığını, ama arsız olmadığını ele veriyordu. Ne oluyor yahu, hanım etlerden vermeyecek miydi yoksa? Kendi yemezse yemesin, bu onun bileceği şey, ama köpeğe vermemesi olacak iş değildi, karnı zil çalıyordu! Sağ patisiyle et istediğini belli etmeye çalıştı, içinden kendi işini kendi görmek gelse de elinden geldiği kadar bu isteği bastırmaya çalışıyordu, çünkü göze girme meselesi vardı. Ah tamam, nihayet anladı! Kadının uzattığı jambon dilimini kaptığı gibi kaşla göz arasında mideye indirdi. Yeni gelen üç jambon diliminin de sonu aynı oldu. Bu iş biraz monotonlaşmaya başlamıştı. Hanımın anlayışı biraz kıttı. Önce bir patisini, sonra diğerini uzattı, gözünü üzerine dikip tavuk ve rozbifle de ilgilenmeye hazır olduğunu anlatmaya çalıştı. Kadın zili çaldı. Metrdotel içeri girip tepsiyi aldı. Afallayan Topaç gözleriyle yalvarıyor, heyecandan yerinde duramıyordu. Hey, beyim, rozbiften, dahası en sevdiğim ta-

vuktan bahsediyoruz! Bana bu yapılır mı hiç! İyi ama nesi var bu kadının? Görülmüş şey değil. Neyse, öyle olsun, patron o. Şimdi de usul usul inleyerek gözlerini yüzüne dikmişti. Karnı doymuştu, çok teşekkürler, gelgelelim ruhu doymamıştı. Topaç okşanmak istiyordu, yoksa hayat neye yarardı? Sadece jambonla yaşanmazdı ki. Ön patilerini sevgili hanımına dayayıp dikildi. Kadın geri çekildi. Onu sevecek bir köpekten başka kimsesi kalmamıştı. Köpeği banyoya kapadı.

Sıçrayarak uyandı, açık kalmış olan lambaya baktı, bir önceki akşam dükkâna geri verdiği köpeği hatırladı. O sersemlikle doğrulup yatağın kenarına oturunca dolabın aynasındaki sureti gözüne çarptı, giysileri üzerinde, şapkası yana kaymış. Başucundaki sehpada kol saati yediyi gösteriyordu. Yataktan kalkmayacaktı, evet. Yatak ne olursa olsun hoş bir şeydi, mutsuzken bile. Dışarıda hayat vardı, mutlular. Aynadaki ihtiyar kadın güzel değildi, çekik gözleri, çıkık elmacık kemikleri, kupkuru saçları, dolgulu, hatta arkalarda köprülü dişleriyle. Ouchy'deki o hafta sonu, aşkları henüz taptazeyken. Pazar öğleden sonra göl kıyısında gezerlerken onu öpmesine engel olmaktan bile çekinmemiş, gülerek kaçmıştı. Şimdi ise Marsilya'da bir başına, kafasında şapkasıyla uyuyakalan çatlak ihtiyarın tekiydi. Öyle olsun zalim Tanrı, dedi yüksek sesle.

Şapkasını çıkarıp masanın başına geçti, otele ait bir kâğıdı önce ikiye sonra dörde katladı, açtı, dolmakalemini çıkardı, kapağını açtı. Evet, ona bir mektup bırakmalı, kendini suçlaması için hiçbir sebep bulunmadığını, bu işin sorumlusunun o olmadığını, mutlu olmaya hakkı olduğunu yazmalıydı. Yo, mektup olmaz, onu işe karıştırmayı göze alamazdı. Hap kutusunu açtı, içindekileri saydı, dolmakalemi tekrar eline aldı, bir haç çizip eşkenar dörtgene çevirdi, sonra etrafını oya gibi süsledi, birden hayattan zevk aldığını hissetti. Tabii ya, çözüm İsviçre'ye dönüp dağda bir şale kiralamak, huzur içinde yaşayıp gitmekti. Bu durumda köpeği geri alırdı, iyi bir yoldaş olurdu ona, Cenevre trenine biner giderlerdi, ama hiç oyalanmamalıydı orada, ne olur ne olmaz, onunla karşılaşmamak için, bankadan parayı çeker çekmez ayrılmalıydı. Sonra ver elini Lozan, orada emlakçının birinden kiralık bir şale bulurdu. Lozan'da kitaplar, plaklar, bir radyo alacaktı. Göreceksin, her şey tereyağından kıl çeker gibi hallolacak.

Konforlu bir şale, sevimli bir köpek, kitaplar, bahçe işleri. Aşk olmayacaktı artık, büyük bir yük kalkacaktı üzerinden, bacaklarındaki mavi damarlarla uğraşmak zorunda kalmayacaktı. Şimdi bir banyo yapıp hayata dönmeliydi. Hapları atıp sifonu çekti.

Banyodan çıkınca aynaya bakmaktan kaçınarak kurulandı, kolonyalar süründü. Güzel kokmak, kendini tertemiz hissetmek hoştu. Bu da hayata dönmenin bir emaresiydi. Bornozunu üzerine geçirip pencereyi açtı, daracık balkona çıkıp parmaklığa dirseklerini dayadı ve o çıktı karşısına, upuzun, başı açık, saçları darmadağın, gülerek peşinden geliyordu, öpmek için geliyordu, Isolde aşağı sarktı, ondan kaçmak için sarktı, yaslanınca balkonun kenarı karnına battı, kollarını öne uzatarak bir zencinin pusuda beklediği boşlukta feryat etti, derken asfalt kaldırımda, gazetelerin sağa sola saçıldığı kulübenin önünde bir çığlık daha duyuldu.

51

Kusurlara tahammülü olmadığından önce müsveddeler yazardı, iki ya da üç müsvedde, hatta daha fazla. Nihayet sonuncusu geçer not alınca, mektubu yazacağı renkli parşömeni kirletmemek için ellerini yıkardı, uzun uzun yıkardı, bir törenin icrasından evvel arınan bir tapınak rahibesi olduğunu hayal ederek

Masasının başına oturur, hatta bazen diz çöker, ki böyle pek rahat etmezdi ama daha heyecanlı oluyordu böyle, diz çöker ve kaliteli dolmakalemini açardı, yazıya erkeksi bir hava katan, ucu biraz eğik olan kalemiydi bu. Birtakım asil ama okunaklı yazı denemeleriyle ısındıktan sonra güzel parşömeni korumak için sağ elinin altına bir kurutma kâğıdı koyar, mektubuna başlardı, bu sırada hafif dışarı çı-

kan dili yazıya eşlik ederek sevimli daireler çizerdi. En ufak bir hataya tahammülü olmadığından iyi oturmamış bir kelime ya da aniden gözüne çarpan minicik bir leke yüzünden neredeyse sonuna geldiği bir kâğıdı yırtıp attığı olurdu. Göze en hoş görüneneni seçmek için aynı metni iki üç kez yeniden yazdığı da olurdu. Defalarca sözlüğe bakılarak eser tamamlandıktan sonra daha derinden hissetmek için yüksek sesle okur, büyüleyici ses tonları deneyerek tekrar okur, her yeni buluşuna bir ezgi yakıştırır, lezzetine varmak için arada duraklar, özellikle başarılı bulduğu cümleleri iki kez okuma zevkini kendine bahşeder, bu sırada kendini mektubu alan Solal olarak hayal ederdi, ne hissedeceğini daha iyi idrak edebilmek için.

Bir keresinde divana uzanıp rahatsız bir pozisyonda yazmıştı kendini zorlayarak, sırf "bu satırları size divanımızda, yattığım yerden yazıyorum" diye başlayabilmenin zevki için, şehvetli duruyor, Récamier'yi hatırlatıyordu. Bir başka sefer o henüz yanındayken, otele gittiği zaman okuması şartıyla bir mesaj yazmış, fakat zarfı yalamaktan kaçınmıştı, çok kaba kaçardı, bunun yerine işaret parmağını dünya tatlısı oyunlarla önce zarafetle ıslatıp yapışkan yere sürmüştü. Birkaç dakika önce divanda hiç bu kadar zarif değildi oysa.

Sevgilisi göreve gittiğinde ona gönderdiği her mektubun bir müsveddesini saklar, aslının Solal'in eline geçeceğini tahmin ettiği gün ve saatte yazdıklarını tekrar okurdu. Böylece kendini onun yanında hisseder, Solal'in o an hiç şüphesiz kapılmış olduğu hayranlığın keyfini sürebilirdi. Bir akşam başarılı bulduğu bir mektubun son kısmını fikrinde onunla birlikte yeniden okurken ("Size yaslanmışım ve yüreklerimizin benzersiz bir ritimle çarptığını karşılıklı, hissediyorum.") işinden memnun bir zanaatkâr edasıyla iç çekti. Karşılıklı çarpan yürekler numarası hakikaten iyi olmuştu. Şu kontesin aklına gelecek bir şey değildi bu. Tanrı'ya şükür Macaristan'ına dönmüştü kadın. Hem ayrıca benzersiz bir ritimle çarptığını karşılıklı diye kelimelerin yeriyle oynaması da fena durmamıştı. Birden dudağını ısırdı. Hiç olmamıştı bu numara, Solal'in tam karşısında durduğunu varsaydığı için tutmuyordu! Solda olan yüreği haliyle benim sağ tarafıma denk gelir, yani karaciğerimin karşısında olur, yüreğimin değil. Görüntünün tutması için kalbinin sağda olması lazım,

benimki solda olduğuna göre. Mümkün değil, herhangi bir anormalliği yok. Ne yapmalı? Telgrafla değiştirsem mi? Yok, tuhaf kaçar. Of, gaf üstüne gaf! Aklını çalıştırmak için başparmağıyla burnunun ucunu yukarı kıvırdı ve içini rahatlatan bir sonuca varmayı başardı. Aslında evet, kısmen karşımda olduğunu savunabiliriz, evet, tamam, karşımda ama iyice yana kaymış, özetle sol taraf sol tarafın karşısında, yani kalp kalbe karşı, bu duruş imkânsız değil. En azından savunulur bir tarafı var. Gözü dua kürsüsünde diz çökmüş duran ayısına kaydı, seni gidi yobaz, deyip bir koltuğa yerleştirdi. "Ne var? Benimle mi yatmak istiyorsun? Olmaz hayatım, beyefendi geldiğinden beri olmuyor. İçim gerçekten rahat etmez. Koltukta keyfin gayet yerinde. Hadi, gevşe bakalım, iyi geceler, iyi uykular."

Günde üç kez vaktinden çok önce yola dikilip postayı beklemeye başlardı. Uzaktakinden mektup gelmediyse içi kan ağlayarak postacıya tatlı tatlı gülümserdi. Mektup varsa derhal açıp şöyle bir tarardı. Göz ucuyla, üstün körü bir okumaydı bu. Mektubu gerçekten anlamaktan, derinine nüfuz etmekten kendini alıkoyardı. Tek derdi bir felaket olmadığını, hastalanmadığını yahut Cenevre'ye dönüşünün ertelenmediğini bilmekti. Adamakıllı okuma daha sonra, evde yapılacaktı. İçi rahatlamış olarak eve ve gerçek okumaya koşar, göğüsleri hafif hoplayarak koşar, koşar, mutluluğunu haykırmamak için kendini zor tutardı. "Sevgilim" diye mırıldanırdı mektuba, belki de kendine.

Odasında her zamanki merasim. Kapı kilitlenir, panjurlar kapatılır, perdeler çekilir, dışarıdan gelen sesler, gayri-aşk bütün sesler balmumu marifetiyle kesilir. Başucu lambası da yakıldıktan sonra yatağa uzanıp yastığı düzeltirdi. Hayır, hemen okumayalım, zevki uzatalım biraz daha. Önce zarfa bakalım. Güzel, sağlam bir zarf, içinde o berbat astarlardan yok. Nefis. Pulu özene bezene yapıştırmış, yamuk yumuk değil, dimdik, tam yerine, sevgiyle, evet. Evet, bu kesinlikle aşkının bir deliliydi. Mektuba uzaktan, okumadan bakardı. Tıpkı, küçükken yemeden önce pötibör bisküvilerine baktığı gibi. Hayır, okumak yok, biraz daha bekleyelim. Elimin altında olduğu doğru, ama okumayı ölümüne isteyecek hale gelmeliyim. Biraz da adrese bakalım. İsmimi yazarken beni düşünmüştür, hem ağır, oturaklı madam'ı da yazmak zorunda kalınca tam tersine, ezbere bildiği

çıplak, güzeller güzeli halim aklına gelmiştir. Şimdi biraz da kâğıda bakalım, ama yazılı yüzüne değil. Çok güzel kâğıt, Japon olabilir. Hayır, kâğıdın kokusu yok. Arılık, kusursuz bir temizlik kokuyor, erkeksi bir kâğıt, evet.

Birden sabrı tükenirdi. İşte o zaman mektup titizlikle, ağır ağır okunur, bir bakıma uzun uzadıya incelenirdi, düşünmek, gözleri kapatıp zihinde canlandırmak için dura dura, dudaklarda biraz ahmakça, biraz ilahi bir tebessümle. Özellikle sevgi dolu ya da ateşli bazı sözleri layıkıyla değerlendirmek için bazen sadece o harika cümle görülecek şekilde kâğıdı iki eliyle örterdi. Bütün dikkatini o cümleye verirdi. Daha iyi hissetmek için yüksek sesle okur, hatta eline bir ayna alıp alçak sesle kendine söylerdi ve şayet onsuz kederlere gark olduğunu yazdıysa sevinir, gülerdi. "Kederliymiş, kederliymiş, harika!" diye bağırır, mektubu tekrar okurdu, o kadar çok okurdu ki bir artık anlamaz hale gelir, kelimeler anlamını kaybederdi.

Genellikle hevesine karşı koyar, fazla okuyunca mektupların yıprandığını, hislerin köreldiğini bilirdi. Bu nedenle mektubu kapatır ve onu dinlendireceğine, akşama kadar tekrar eline almayacağına dair kendine şeref sözü verdi. O zamana kadar mektup iyice demini alır, bu da beklemenin ödülü olurdu, yatağa iyice gömülüp bir daha, bir daha okurdu. Gülümseyerek hayallere dalar, eteğini biraz yukarı çekip bacaklarını okşardı. Sevgili, daha fazlasını görmek ister misiniz? Her şey o kadar size ait ki. Eteğini iyice çekip bakardı.

Bir akşam parmakların yazıları saklamaya tam yetmediği esti aklına. Yataktan atladığı gibi beyaz bir kâğıt kapıp makasla küçük bir dikdörtgen çerçeve kesti ve mektubu baştan okumaya koyuldu. Evet, bu sistem daha iyiydi. Küçük pencereden aynı anda ancak üç dört kelime görülebiliyordu, üstelik daha şıktı, kelimeler daha canlı görünüyordu. "Kadınların en güzeli"ne gelince yataktan atlayıp bu güzel kadını görmek için aynaya koştu. Evet, doğruydu. Ama o burada olmadığına göre bu güzellik hiçbir işe yaramıyordu. Sevgilisinin yokluğuna bir teselli olarak ayna karşısında kaşını gözünü oynatarak yüzünü çirkinleştirdi. Hey, yeter bu kadar kaş göz oynatmak, cildin bozulacak, hatta kasların bile zayıflayabilir. Olası bir hasarı tamir için dudaklarına meleksi bir tebessüm oturttu.

52

Gençler, siz ki vahşi yeleleriniz, mükemmel dişleriniz var, insanların birbirini hep ebediyen sevdiği ve hep ebediyen sevmediği kıyıda, taşkın atların çektiği bir arabada giden seçilmişler olarak âşıkların gülüp söylediği, ölümsüz olduğu o kıyıda gününüzü gün ediniz, henüz vakit varken sarhoş olunuz, Ariane ile Solal'i gibi mutlu olunuz, fakat yaşlılara acıyınız, siz de pek yakında onlara dönüşeceksiniz, burnu akan, elleri titreyen, ellerinde semsert koca damarlar olan, ellerinde kızıl lekeler olan yaşlılara, ölü yaprakların hüzünlü kızıllıklarıdır o lekeler.

Bu ağustos gecesi ne kadar güzel, ne kadar genç kalmış, bense öyle değilim, dedi vaktiyle genç olmuş, tanıdığım biri. Bu genç eski-

sinin yaşadığı geceler nerede, onun ve kadınının geceleri nerede, hangi gökte, hangi gelecekte, zamanın hangi kanadında uçup gitmiş o geceler?

O gecelerde, dedi bir zamanların genci, aşkla yücelmiş olarak onun bahçesine giderdik, bana bakardı, gençliğin parıltısıyla giderdik, usulca aşkımızın o seçkin ezgisine giderdik. Neden Tanrım, neden yok artık o ıtırlı bahçe, o bülbül, koluma yaslanan kolu, önce bana sonra göğe çevrilen o bakışları?

Aşk, aşk, Ariane'ın her gün ona gönderdiği çiçekler ve meyveler, aşk, aşk, tek üzümü birlikte yemek gibi, taneleri tek tek beraber yemek gibi gencecik aptallıklar, aşk, aşk, yarın görüşürüz, canım sevgilim, aşk, aşk, öpüşmeler, gitmeler, Ariane otele kadar eşlik ederdi ona, öteki de onu evine geri götürürdü, Ariane tekrar eşlik eder ve son durak aşk kokan o koca yatak olurdu, ah aşk, geceler ve bülbüller, şafaklar ve sonu gelmez tarla kuşları, dudaklarına dövülmüş öpüşmeler, birleşen dudaklarının arasında Tanrı, sevinç gözyaşları, seni seviyorum ve seni seviyorum, beni sevdiğini söyle, ah sevgiliden gelen o telefonlar, sesinin sevgi dolu, bazen sitemkâr, parlak iniş çıkışları, aşk, aşk, çiçekler, mektuplar, bekleyişler, aşk, aşk, ona giden nice taksiler, aşk, aşk, telgraflar, sarhoş denize açılmalar, aşk, aşk, harika meziyetleri, benzeri görülmemiş şefkatli halleri, yüreğin, yüreğim, yüreğimiz, bir önemi olan aptallıklar. Aşkım, bir zamanlar sevdiğim, sen misin ağladığım yoksa gençliğim mi, diye sorar vaktiyle genç olmuş olan. Hangi büyücü kara ilahilerimi bana geri verecek ki eskiden sevdiğimi görmeye ve artık sevmemeye cesaret edebileyim? Gelgelelim büyücü diye bir şey yoktur ve gençlik geri gelmez. Ah, ölesiye gülümsenir buna.

Başkaları şan şerefle, siyasi sohbetlerle ya da edebiyatla avunur. Bu aptallar, daha olmadı şöhretin zevkinde, emir vermekte ya da yüz akıyla torunlarını dizlerinde zıplatmakta teselli bulur. Ben, dedi vaktiyle genç olmuş olan, ben uslu duramam, gençliğimi isterim, bir mucize isterim, sevgilimin meyvelerini ve çiçeklerini isterim, yorulmak nedir bilmemek isterim, başımın tacı olan o kara ilahileri isterim. İhtiyarda mangal gibi yürek var. Hadi, ona gıcır gıcır bir tabut yapıp tıkalım içine!

Ey gençliğim, yasemin kokulu nefesin gençliğimde olduğundan daha kuvvetli şimdi, dedi bir zamanların genci. Geri gelmeyeceksin gençliğim, daha dün burada olan gençliğim, sırtım ağrıyor, belki bu sırt ağrısı sona geldiğimin bir alametidir. Sırtım ağrıyor, ateşim var, dizlerim tutmuyor, bir doktor çağırmak gerek. Ama işimi bitirsem daha iyi, dedi bir zamanların genci. Acele et, dedi, acele et ey deli ve iyi kalpli işçi, işine bağlı bedbahtlık hasatçısı, acele et, bu hassas kuşlar yakında susacak, acele et, yorgunluğunu aş çünkü gece çökmekte, birkaç bedbahtlık destesini içeri al. "Ha gayret" dedi annesinin sesi gibi zayıf bir sesle. "Ve siz insanoğulları, elveda" dedi. Elveda ışık saçan tabiat, pek yakında yer altındaki ebedi yuvaya gireceğim, elveda. Şöyle bir düşününce burada, aşağıda işler pek kolay değildi.

"Buzulumun üstünde yapayalnızım" dedi vaktiyle genç olmuş olan, "beni gecenin içinde kim bilir nereye götürüyor buzulum, dizlerim tutmaz olmuş, can çekişme çoktan başlamış, dermansız elimle takdis ediyorum, bu akşam sonsuz ezgiler mırıldanan yıldızların altında itiraflarla sarhoş olan gençleri takdis ediyorum. Buzulumda yapayalnızım, ama bahar şarkıları hâlâ kulağımda. Bir buzulda yalnızım, ihtiyarım ve gece çökmüş." Böyle dedi vaktiyle genç olmuş biri.

Elveda sana yaşlanmakta olan bir adamın seyrettiği gençlik kıyısı, kızböceklerinin Tanrı'nın küçük nazarları olduğu yasak kıyı. "Ey sen" dedi adam, "bir zamanlar genç, güzel ve Ariane kadar çılgın olan kadın, ismini söylemediğim sen, biz bu kıyıda yaşadık, bu kıyıda kız kardeş, erkek kardeş olduk, sen, can parem, en iyi, en inatçı, en asil ve en ince, hayat dolu, dönüp duran, güneşli kadın, sen ki yüksek, küstah, parlak ve bir kölesin, keşke rüzgârın bütün seslerine sahip olsaydım da bütün ormanlara sevdiğimi, sevmiş olduğum kadını sevdiğimi söyleyebilseydim." Böyle dedi eskinin bir genci.

Eskinin âşık erkekleriyle sevgililerinin uyuduğu mezarlıkta bir sessizlik var. Zavallıcıklar, ne kadar da uslular şimdi. Bitti artık mektup beklemeler, bitti coşkulu geceler, bitti genç bedenlerin nemli çırpınışları. Hepsi şimdi o büyük yatakhanede. Hep birlikte uzanmış yatıyor, bir vakitler hayat dolu âşıklar iken şimdi, kemik kemik sessiz sırıtkanlardan ibaret taburlar. Mezarlıkta kederler içinde ve yalnız

şimdi âşıklar ve güzelleri. Hazzın sersemliğiyle kıvranmaya başlayan sevgilinin o şaşkın hırıltıları, akı görünen o azize gözleri, zevki doya doya yaşayan kapalı gözleri, sana sunduğu asil göğüsleri, hepsi toprak içinde. Hadi, koşun topraklı yuvalarınıza ey sevgililer.

Gece yarısı kabristanında yuvalarından çıkıp köşeli hareketlerle dans eder, ağırbaşlılıkla dans eder birtakım dilsiz, kupkuru beyler, yassı burunlu, sırıtkan ağızlıdırlar, ama çeneleri ve göz çukurları kayıtsız bakar. Burunları yoktur, tepinip dururlar ağır ağır fakat hiç yorulmadan, ayak kemikleri birbirine çarpar, takma dişler gibi takırdar, kesik kesik ayak uydururlar şu kavalın müziğine, başında sorguçlu sarı bir takke, elmaslı balo pabuçlarına tünemiş minicik bir ölü eski ağzının yerindeki uçuruma tutmuş çalmaktadır o kavalı.

Patenciler Valsi'nin sesiyle dans eder bu beyler, bu kupkuru hanımlar ve bazen çene çeneye, çukur çukura, diş dişe, sevgiyle zıplarlar, birinin parmak kemiği bir diğerinin köprücükkemiğine yaslanır, hepsi ansızın başlayan Elbet Bir Gün Buluşacağız ezgisiyle sessizce eğlenir ve içlerinden başında subay şapkası olan biri kol kemiğiyle küçük sevgilisinin yirmi dört kaburgasını sıkıp göğüs kemiğine yaslar, o sırada dramatik bir baykuş gülmektedir ve bir zamanların hayat dolu Diana'sı, dönen kadını, bir güneş parçası, en tatlı ve en inatçısı, küstah, usulca inlediği zamanlarda ise bir köle olan bir iskelet hanım, bir Diana, başında gülden tacıyla şimdi salt kemikten ibarettir ve zavallıcık bir çalının arkasında kupkuru, takır tukur incelikler denemektedir.

Dördüncü Bölüm

53

Doğruya doğru, evvelki gün döndüğümden beri az iş becermedim, o pis Antoinette devesine söz verdimdi ya hani hah işte kardeşim azıcık toparlanır toparlanmaz dönerim demiştim ama söylediğimden uzun sürdü tabii temmus başı demiştim doktorların lafına bakarak yanlış konuştularsa kabahat bende mi, doktorlar hep yanmış konuşur bir tek faturayı doğru göndermeyi bilirler, şuraya yazıyorum, inanın ki böyle, benim kabahatim yok, bir aksilik olmadıkça sözümü hep tutmuşumdur, baktım altı ağustosta biraz düzelmiş hemen atladım trene, ayağımın tozuyla işe güce daldım, evvelsi günden beri canım çıktı, inanın ki lazımmış da bu eve, otursanıza, ayakta kalmayın, yalnız başımayken bile sohbeti severim, çalışırken

insanın canı sıkılmaz, hele şimdi şöyle güzelce kurulmuş kahvemi içe içe gümüşleri parlatırken, Madam Ariane diyor ki gümüşleri parlatırken yüzümü gözümü oynatıyormuşum sanki birine çok öfkelenmişim de canına okuyasım varmış gibi, belki doğrudur, ne bileyim, gümüşleri parlatırken aynaya bakmıyorum ya, tam tersine gümüşlere bayılırım çünkü bunlar Madam Ariane'ın malı, Matmazel Valérie'den ona kaldı, neyse, ne dediydim hah az iş halletmedim, ihtiyar Mariette gençlere taş çıkarır, Mariette de yaşlı doğmadı ya canım, şimdi ufacık tefecik yuvarlacık, buruş buruş bir şey oldum, mahzende unutulmuş elmadan hallice, ne de olsa yaşım altmışı geçti, doğruya doğru yirmilerimdeyken benim gibisi pek yoktu, güzellik desen güzellik, gelgelim biçare Mariette Garcin şimdi bir tek silip süpürmeye yararsın, yine de epey işin hakkından geldim, evvelki gün geldiğimde o mutfağın hali neydi öyle, evye kapkara olmuş, temizleyene kadar canım çıktı, köşelere el bile sürülmemiş, yer bezleri hiç çitilenmediği için yapış yapış, sümük gibi, bir de koku vardı ki kim bilir ne, üstelik her şeyin yeri değişmiş, *Saribe'deki Chila'ya* taşınmış, hepsi bizim kadrolu yedek Putallaz'ın halt yemeleri tabii, anlatırım biraz sonra, mutfak tam bir curcuna, evvelsi gün kardeşim beli azıcık doğrultur doğrultmaz Paris'ten atlayıp geldim ki mutfağı öyle kepaze bulunca kan beynime sıçradı, ben orayı hep havadar, tertemiz tutardım, benim mutfak bir kuyumcu dükkânı iki, bendeki bu gayret, bu azim olmasa olmazdı, camları köşe bucak deve derileriyle sildim, ne var ne yok hepsini tertemiz yaptım, o dağınıklığı görünce şöyle azıcık soluklanmadım bile, tabii, çünkü bizim ufaklık Martha gidince yerine Putallaz geldi, hiç umurunda değil, sabahları gelir temizliğini yapar gider, tanırım ben onu, sigarası düşmez elinden, suratı hep badanalı, süpürgeyi elinin ucuyla yapar, sağa sola iki paspas salladı mı bitti, hiçbir şeyi toplamaz ki paspas, görüyorsunuz ne güzel iş becermiş, her şeyi köşelere iter, ah o köşeleri bir görüvereydiniz, alışverişe terlikle gider bizimki, bakkalla iki saat cilveleşsin, çenesi hiç durmasın, kesin granofon iğnesiyle aşı yapmışlar buna, aklı fikri yiyip içmekte, tavuk düşmanı resmen, huyu da pis, vara yoğa galeyan, ah, ciğerini bilirim ben onun, akşamları da varsa yoksa sinema, dans, hem de kırkını geçmiş, yaşına başına bakmadan töv-

beler ossun, Putallaz'dan önce zavallı Martha vardı bana yardımcı diye gelen, iyi kızdı ama biraz paragözdü, hep menfaat peşinde, kız kardeşimin flebiti yüzünden gitmeden önce terbiye vermeye çalıştım, tabii aile her şeyden önemli zavallıcık, bacakları davul gibi olmuş, alçılara almışlar hep, varisleri patlamış, sargılar yüzünden sağ yanından sola yanına dönemezdi bile, Ağa Han'ın villasında kapıcıdır, yirmi odalı bir villadır orası, basbayağı saray canım, Ağa Han'ı Afrika'da tartarlarmış da ağırlığınca altınla elmas verirlermiş, para bol yani, yiye yiye şişmiş zaten, su aygırı mübarek, demeleri o ki zencilerin papası gibi bir şeymiş, devamlı gezer, büyük otellerde gönül eğlendirir, kafada beyaz şakpayla at yarışlarından çıkmaz, tekerlekli iskemleyle taşıyorlar beyimizi, geçen gün gazetede resmini gördüm, bir de hep tiyatrolardaki genç kızlarla, kardeşimin demesine göre hiç istemem neme gerek demezmiş, evet hep gencecik kızlar, hele sinema şu sinema aktisi, hani fırın gibi ağzı olan, neyse ki kulakları var da ağzı daha da açılmamış, neyse işte, bir böyle zengin hayatı var bir de meteliksiz garipler, yatacak bir odası, ikinci bir gömleği bile olmayan, açlıktan karnı kat kat sarkmış, Martha iyi niyetli kızdı, yani benim yerime geçecek olan, terbiyeli felan feşmekan, ama kafasız, düzen tertip bilmez, Antoinette'den ödü kopar, bizim tanrı hanım ayol, o tepeden tepeden gülmeleri yok mu, , Martha gidince ev sefil oldu, gümüşler sapsarı geldi hep, Madam Ariane'ın yüzü yumuşak nasıl göz kulak olsun, insanın içinde olacak, ya vardır ya yoktur, dur bak kendime bir parça daha alayım, benmari yaparsak sıcacık olur, hadi Mariette, davetlim ol, sıra bende, kahvemi höpürdeterek içmeyi severim daha bir tatlı oluyor böyle, Madam Ariane'ın demesine göre kahve içerken gözlüklerimle çok muzip bakıyormuşum, ayrıca ellerim pek güzelmiş, derler ya, elceğizlerim, ah Madam Ariane ah siz beni yirmi yaşımda görecektiniz, bu bir yana kahve nefizmiş, güzel bir fincan kahve kadar insanı gayrete getiren bir şey yoktur, Paris'teki doktor dedi ki kahveyi kesmem lazımmış, koluma taktıkları alete bakarsan yirmi miymiş neymiş benim tansiyon, ama umurumda değil, doktorları bir halt biliyor sanırsın ama dünyadan haberleri yok, geçelim bunu, tek bildikleri fatura göndermek, bak bunda üstlerine yok, aslında daha erken dönecektim işimin başına, tam kardeşimin

bacakları biraz düzelmişti, bir de zatürrisi için kursağına bir boru takmışlardı, gel gör ki bende ur çıkmasın mı, mecburen gittim hastaneye, pek üstüme düştüler hastanedeki doktorlar, hele o kıvırcık saçlı esmer, urumu öve öve bitiremediler, hepsi hayran kaldı, bu kadar büyüğünü hiç görmemişler, ne de olsa tam dört kilo, sizin anlayacağınız bu kadar büyük olunca ur bazen dönüveriyormuş, efendime söyleyeyim doktorlar pek hürmet etti bana, hem kraliçe gibi bakıldım, Madam Ariane bilhazza kalkıp geldi Paris'e, bir gün kaldı, beni tek kişilik odaya aldırdı, hani özel dediklerinden, ben dedim ki zahmet etmeyin, ama o ısrar etti, faturaları da ödedi, beni sever hani, bu hastalık meselesinde bizim aile pek kuvvetli, mesela yeğenim, evli olan, adetleri on beş yirmi gün sürüyor, sonra aylarca bir şey yok, tamam diyoruz, iyileşti, gebe kalır artık, ne gezer, meğer bir kan pıhtısı çıkışı tıkarmış, sonra musluk gibi akıyor yine, galiba pıhtıyı yapan küçük küçük mantarlarmış, doktorların demesi rahimle tüpleri almak lazımmış, rahmi de mi daralmış ne, kardeşime bakarsan suç kocasındaymış, güzel Tanrım bizi kendi suretine benzetmiş derler, demek ki sureti pek matah değilmiş, hepimizin karnını yarsalar gerek, bozuk ne varsa çıkarsalar, sonra başka sefer çıkarılacak zamazingolar olursa diye bir fermuar taksalar, doğruya doğru, benim ur bir bakıma şans sayılır çünkü yoksa buraya daha evvel gelecektim, sonra kardeşim iyileşti sanılırken tekrar kötülediği için Paris'e dönecektim mecburen, al işte, yine hastane, neyse şimdi topladı kendini, ah böyle devam etse bari bir tanecik kardeşim o, Madam Ariane alnımdaki perçemlere iltifat etti, ben kıvırcıklarım diyorum, böyle daha güzel, parmağımı iyice ıslatıyorum hepsi bu, alnı öne çıkarıyor, biraz genç işi ama bana yakışıyor, hani Ağa Han diyorduk ya şey yapabilirdi komünistler ve avenesi ki aslında haksız da sayılmazlar, yeter ki biriktirdiğim parayı elimden almasınlar, bak ona eyvallah demem, düşünsenize tam elli sene sırtımdan ter akıttım, buna yasak koysunlar, ben pabuç bırakmam, ne lazım ben biliyorum, ama devlettekiler kendi cebini doldurmanın peşinde, bana kalırsa fakirler olsun, tamam, ama ihtiyarlıkta rahat edecek kadar bir şeyleri olsun, ayrıca para pul, o da tamam, piyasa çalışmış olur, ama nereye koyacaklarını bilemeyeceği kadar parası olan kocabaşlar ol-

masın, Ağa Han'lar, Amarikalı miyarderler, resimli şeylerde gördüğümüz bilmem nerenin prensesleri, her şeyden gani gani olanlar hani, kolyeler, kıymetli inciler, bir çalan çıksa umurlarında olmaz, bana koymaz havalarında dalga geçerler, ne de olsa durumum var, yenisini alırım, işleri güçleri her şey bana hak havalarında dans etmek, ata binmek, aslında Tanrı katında bu hırsızlıktan daha büyük bir suç, çünkü kabahat zavallı hırsızda değildir çoğu zaman, fukara büyümüştür, kafası dumanlı babası her akşam hırpalamıştır, prensesler ise adamakıllı ne yapmışlar ömürlerinde, alt tarafı kral bir gece kraliçeyi sıkıştırmış hepsi bu, sonuç her şey prenses hanımın hakkı, o balo senin bu balo benim koştursun, bir kez olsun bir parke silmez bir bulaşık yıkamaz, hatta akşam eve dönünce çoraplarını şöyle bir sabunlayıvermez, aslında iki dakikalık iş, ama olur mu hiç, o gitsin şatolarda gönül eğlendirsin, trenden indiği zaman da prenses hanıma kıymetli halılar serilsin, çünkü pabujlarının altını bile sevecek-sin, sanki malum yerinde onun da herkes gibi şöyle uzunlamasına bir yarığı yokmuş gibi herkes karşısında el pençe divan, buyurun, fikrim budur, bilmem nerenin kraliçesi derler gazetede eylülde bebek beklermiş, hem de ne hürmetle söylerler, hiç dalga geçmeden, demek kral onu ocak ayında sıkıştırmış diyivermek hiç akıllarına gelmez, zaten buraya işimin başına döndüysem, hem de zavallı takatsiz kardeşimi başucunda beş ilaçla bırakıp da geldiysem Deume denen o dişlek devenin hatırına değil, dişler diş değil çocuk kaydırağı, benimle benim aramda adı Zehir'dir, güya sizin için okur üfler, din lafı ağzından düşmez, ama yüzünüze güle güle sırtınızdan vurur, hem de kendini sosyeteden sayar bak sen, neredeyse yirmi yıl yanında çalıştığım Matmazel Valérie evet, o sosyeteydi, İngiltere kraliçesiyle tanışmış, yılda bir karşısında reveransını yapmış bu büyük şeref, bizim Zehir öyle mi ya, terbiyeden nasibini almamış beş para etmezin teki, Bordeaux kadehiyle iyi şarap kadehi arasındaki farka bile kafası basmaz, onun için rahatımı bozup da gelecek değildim, karşımdan geçerken o küçük burnunu havaya diken pek sevgili mahdumları Didi için de gelmedim, ya o küçük dağları ben yarattım havaları, pabujlarına soktuğu o pek fiyakalı toslukları, sakalcığı da pek şirin, yok belki bir parça Mösyö Hippolyte için gelirdim, insan o

kuzucuğa acıyor, ama bilhazza büyük dostum Madam Ariane için döndüm, çünkü Fransız olduğumdan İsviçre aslında beni pek açmaz, çünkü bizim Fransa'da çeşit boldur, hep yeni bir şeyler olur, İsviçre desen süt liman, hep aynı hep aynı, evet Madam Ariane için, ah evet pek sevişiriz onunla, cici annesi sayılırım bir yerde ne de olsa yetim zavallıcık, en sevdiği de benimdir, şuraya yazıyorum bak, bezli halini gördüm diyorum size, ayrıca yazın güneşte ısıtılmış suyla sağlık için leğenlerde yıkadım, geçen gün geldiğimde taksiden iner inmez kucağıma bir atlayışı var, beni gördü diye havalara uçtu havalara, benim de hoşuma gidiyor, ama değişmiş buldum onu, geçen sene, yani kardeşimin şişleri için Paris'e gitmeden önce bazen efkâr basardı Madam Ariane'ı, bana sorarsan evliliğinden, Didi belki de mutlu etmiyordur onu, çünkü bir kadına layık bir adam değil o, ah ah siz benim rahmetliyi görecektiniz, erkek güzeliydi erkek, tam yüz kilo, kadın gibi beyaz kollar, ama şimdi Madam Ariane'da büyük değişiklik var, mutlu mesut şarkı söylüyor, mesela bu sabah erkenden kalkmış koştu beni kucaklamaya mutfağa, hava akşamleyin sabahki gibi güzel olur mu, diye soruyor, neyse, değişmiş işte, canlanmış, banyoda hayat tozpembe diye şarkı söylüyor, hani beni kollarına aldığında diye bir şarkı var ya, hoşuma gidiyor çünkü o şarkıda aşkın hakikati var, gençlik, sevdiğin adam, zavallı Mariette kendi kendine konuşup yarenlik et sen, çatlak ihtiyar, ah hayır burada kalmıyorum, düşünsenize, pek başıma buyruğumdur, köyde yani Cologny'de kendime bir ev bakacağım dediğimde Zehir'in suratı bir bozuldu bir bozuldu, kardeşimin şişleri için Paris'e gidince kiramı guruşu guruşuna ödedim ki dönüşte kapımı açıp kendi yerime gireyim, akşamleyin Madam Ariane'ın hizmetini görüp bulaşığımı da yıkadıktan sonra paydos, erkenden çıkıp giderim, çünkü Madam Ariane de sever kendi halinde kalmayı kitabını okur piyanosunu çalar, bilemedin saat yedi buçukta benim fakirhaneye girmiş olurum, nohut oda bakla sofa ama pek şirin, örgümü örer gazetemi okurum, hayat güzel senin anlayacağın, bir pazar öğleden sonra gelin de kahve içelim, göreceksiniz, hoştur evim, ne de olsa benim rahmetli ahşap işi yapardı, hep sanatlı işler, Madam Ariane'ın babası da yüksek takımdandı papaz d'Auble beyefendi, işte bu nedenle her şeyin iyisini

severdi, hem paralı hem düzgün, güzel adamdı, hem eğitimde öyle kuvvetliydi ki Cenevre hükümeti öğretmen ol da fikirlerini papaz yamaklarına öğret dedi, bu bir şereftir, Madam Ariane'ın annesi, ki o da sosyetedendi, hanımefendinin cenazesindeki kalabalığı görecektiniz, sonra beyefendininkinde de öyle, beyefendi galiba kalpten gitmiş, bence hanımı kaybetmenin acısına dayanamadı, hanım Matmazel Eliane'da doğum humması olduydu, yani en küçük çocukta, o da on sekizinde öldü, bir içim suydu, ama benim gönlüm hep Matmazel Ariane'dan yanaydı, böyle şeyler ısmarlama olmaz ki, beyefendi bir de Amerika'da iflas etmiş de servetini kaybetmiş, ölümü ondan da olabilir tabii, ama papazlar paraya düşkün olmaz ki, hiç sanmam, neyse işte, anladığım elinde bir tek papaz maaşı kalmış, ama Matmazel Valérie'nin servetine bir şey olmadı, hoş, o da parasını o yalaka din dilencilerine dağıtırdı ya, sertti ama dürüsttü Matmazel Valérie, bazen büyük yemekler verirdi, ben kafamda bone, işlemeli önlükle gayet fiyakalı oda hizmetçiliği yapardım, o yemeklerde silme asiller olurdu, yüksek sesle konuşulurdu, bağırsalar da yine de bir seçkinlik vardı, Matmazel Valérie ortada kraliçe, ona gülücük buna gülücük ama katiyen yılışıklık yok hep ağırbaşlı görülecek şeydi, beyefendinin ölümünden sonra çocukları yanına aldı da onun evine öyle geçtim, Mösyö Jacques yani en büyükleri sekiz yaşındaydı, Matmazel Ariane altı, Matmazel Eliane beşinde, ne diyorum ben, Mösyö Jacques yedi yaşındaydı, nikâhtan iki yıl sonra doğmuştu, hiç acele etmedilerdi, belki işi bilmiyorlardı, malum, papaz takımı mürekkep yalamış olur ama aşk meşk işlerinden pek anlamaz, belki gerdek gecesi yatağın önüne diz çöküp Tanrı'ya birleşmenin yolunu biraz anlatsın diye dua okumuşlardır, belki Tanrı doğru dürüst anlatmamıştır, susun yahu güldürmeyin beni, neyse Madam Ariane'a dönecek olursak kızım sayılır bir yerde, daha küçüklüğünden beri her şeyiyle ilgilendim, yıkamasından pudra sürmesine kadar, hatta bebekken o küçücük poposunu öperdim bile, bütün iyiliklerini anlatmaya kalkacak değilim şimdi, daha dün yepyeni bir tismah çanta hediye etti, Tanrı bilir kaç para tutmuştur, evvelsi gün trenden sonra taksiden iner inmez düşünebiliyor musunuz o prenses elleriyle benim koca valize bir yapışması var, o sevgisi,

bana yorulmamalısın deyişi, yemeğini yani akşam yemeğini saat altı buçuğa istedi ki yedi buçukta gidebileyim, ne de olsa insanın gönlü hoş oluyor, ona tek bir sitemim var o da Didi'yle evlenmiş olması, gel de anla, düşünebiliyor musunuz, Matmazel Valérie'nin yeğeni, ama bunu saymazsak hep sevecendir, hep saygılıdır, şimdi yalnız olduğumuzdan aklıma ne eserse onu yediriyorum, dil balığı mı canım çekti, o zaman dil balığı, midem ağrıyorsa beyaz soslu et yemeği, kısacası tamamen kafama göre, bir kez itiraz etsin, yok, safi iyilik güzellik, oysa mürekkep yalamıştır, serfitikaları falan hepsi vardır, ayrıca yemek yiyişi de görülecek şey, sizin benim gibi ses çıkarmaz, ağzını şapırdatmaz, doğuştan öyledir o, ne de olsa sosyete insanı, teyzesi sağken at üstündeki zarafeti görülecek şeydi, o kadar ki Matmazel de ata binmesine razı olmuş, on yedisinde binicilikten ödül almıştı, İsviçre'nin en iyi kadın binicisi, ama evlendi evleneli bitti, attan eser kalmadı, sosyeteden kimseyle görüştüğü de yok, yüreğim yanıyor, boğdu küçük hanımı bu beş para etmez takımı, ayrıca kibir nedir bilmez, bazen elimi öper, kim olduğunu bir düşünün hele, üstelik tek yeğeni olduğundan teyzenin paralarını da hep topladı, temizlik hijyen diyecek olursak günde iki üç kere banyoya girdiği olur yemin ederim, gelgelelim ağzına boya süren cinsten bir insan değildir hiç, pudra bile sürmez, bir keresinde azıcık sür diyecek oldum, gülümsedi ama hiç cevap vermedi, önden arkasından vücudunu göreceksiniz, her şey yerli yerinde, görülecek şey, kalçalar sanki heykel, tam bir aşk yastığı mübarek, yemin ederim kocası yatakta bir halt beceremiyor, gayet dolgun ama hiç fazlalığı yok, yerli yerinde, tam kararında, kadın güzeli dedikleri işte, hatta şu sakallı kuşun bunların tadını çıkarması içime bile dokunuyor, ne yapayım, ben Fransız'ım açık konuşurum, o güzelim gençliğini Didi'yle harcaması doğru değil bence, Didi layık değil, gönlümden geçeni söyleyeyim mi size, keşke kendine iyi bir dost bulsa, Tanrı'nın önünde çekinmeden söylüyorum, sonuna kadar hak ettiği cinsten güzel bir adam, Matmazel Valérie zamanında gelip gidenler gibi asil takımından biri, ama tabii genç olacak, gücü kuvveti yerinde, ne yazık ki öyle bir insan değil, iyi bir dostu kendine çekmek için parmağını kıpırdatmaz, erkek dediğin suratta boya sever, cilve sever, azıcık kırıtsın ister, ama bizimki

hiç o havada değil ya da belki de anlamıyor, belki gözü erkeklerde değil, bilirsiniz, okumuş insanların fikri başka türlü olur, ayrıca Madam Ariane okumaya çok düşkündür, banyoda bile okur, aslında sıcak suda okumak sağlığa zararlıdır, hem de sabunlanırken bile okur, bir keresinde kitabını musluğun üstüne koymuştu, küvette ayağa kalkmış, güzel vücudunu sabunlarken eğilip okuyordu, ister inanın ister inanmayın, dişlerini fırçalarken de okur, bir yandan kitabın sayfalarını çevirir bir yandan fırçala babam fırçala, her yere pembe pembe saçılsın, zavallı Mariette temizler nasıl olsa, herkesin günah keçisi, bazen yatağını toplarken de kitaplar bulurum, belki Didi yatakta ona hamle yaparken de okuyordur, şşşt kapayın çenenizi, güldürmeyin, bana sorarsanız kocasının hamlesini zerre kadar tınmıyordur ama o zaman o iş için Didi'nin yerine iyi bir dost, elden ne gelir, oku, oku nereye kadar, hep ciddiyet, bir de piyano var, ama hiç neşeli bir şey çalmaz, hep cenazelerdeki org havaları, şöyle sözlü bir şarkı olmaz hiç, Didi, piyano, kitaplar, eli yüzü düzgün bir kadın için hayat mı bu, dikkatinizi çekerim, kitaplara karşı değilim, bir meşgaledir sonuçta, Paris'te ur hastanesinde ben de bir tane okudum, ama fazlası zarar, hem ayrıca kabahat dinde, ben tabii Katoliğim, ama Madam Ariane Protestan terbiyesi görmüş, annarsınız ya, namus da namus, açık saçık şeyle cıss, din dedik de bana sorarsanız bence tek bir din olsun, dinlerin davası aslında hep aynı, iyi düşününce en pratiği Yahudilerin dini çünkü tek bir Tanrı var o kadar, yok şu yok bu diye karışıklık yok, tabii tek sorun yine de Yahudi bunlar, bu arada söylediklerime bakıp da kocamın arkasından iş çevirdim sanmayasınız, çünkü ayıptır söylemesi aklımın ucundan bile geçmemiştir başka bir adama bakmak, örnek eş dedikleri işte, ama onun için değerdi, neyse, gümüşlerle işim bitti, bana aşktan bahsedin, yine güzel şeyler söyleyin bana.

54

Bir merdivenin tepesine tünemiş olan küçük yaratık bir elinde lamba, duvara asılı aynada kırıtarak yüzünü inceledi, sonra dudaklarını kırmızıya boyadı, kare biçimli yüzünü beyaz bir toza buladı, kara kalın kaşlarını düzeltti, işaret parmağını yalayıp benini ıslattı, kendi kendine gülümsedi, işi bitince inip uzun çivilerle dolu, nemli duvarlar boyunca mahzenin öbür ucuna koştu. Yerde boylu boyunca yatan adamın karşısına geldiğinde bir elini beline koyup zarif bir poz takındı, muzip gülümsemelerle bir şarkı mırıldanmaya koyuldu. Adam ürpererek kalkıp sırtını duvara verdi, elini kan içindeki alnında gezdirdi.

"İyi haftalar, iyi haftalar" diye şakıdı bir kontralto sesiyle. "Ey sevgili adam, söylesene adın nedir, şanlı şerefli bir aileden misin?"

Bu boyunsuz kafa karşısında şaşkına dönen adam ağzını açmadan yüzüne bakınca kadın omuz silkip sırtını döndü. Elbisesinin kısa kuyruğunu bir tekmede arkaya atıp sarı saten elbisesini ani hareketlerle savurarak, elindeki tüy yelpazeyi öfkeyle sallayarak, yüksek ökçeli balo ayakkabılarıyla hırsla gezinmeye koyuldu.

"Çok umurumda sanki, zaten evlenmeye hiç niyetim yok" dedi; neden sonra, adamın yanma dönmüş, yelpazesini şıngır şıngır öttürerek sallıyordu hâlâ. "Ama aslında buna nankörlük denir! Senin için süslenip püslendim, hadi bunu bir kenara bırak, az önce belki sahiden belki mahsustan sokakta ölü gibi yatarken mazgaldan seni gören benim, ayrıca amcalarıma ben haber verdim, o sapsarı hayvanlar gidince dışarı çıkıp kaşla göz arasında seni topladılar, toplarlar! Şimdi emniyettesin! Bizim evdesin hayatım, zengin bir antikacı olan babamın yerindesin, babamın tek mirasçısıyım ben ama ünlü bir doktorla evleneceğim, ki davet salonlarında yelpaze sallayabileyim! Avutan kollarımda mutluluğun huzurunu tadacaksın diye şarkı söyleyerek aklını başından alacağım! Evet, bir de güzeller güzeli kız kardeşim var ama onunla çekişmekten korkum yok çünkü o kör, dahası aklı yerinde değil! Hem zaten sırtımın bu hali yüzünden doktora iki kat çeyiz vereceğiz! Kız kardeşimi az sonra görürsün. Hâlâ kendi özel mahzeninde uyuyor. Oh, güzel olmasına güzeldir, yaşça küçük olsam da o benim gururumdur! Ama kimsenin gözü değmesin ona. Mukaddestir kardeşim! Müphem, müphem duygular içindeyim! Ne laflar bilirim! İstediğin zor kelimeyi sor, söyleyeyim! Bütün anlamlarını bilirim! Bir bakışta insanın huyunu suyunu çözerim! Bu hep korkudan, anladın mı? Kız kardeşim güzellikte seni geçer ayrıca! Şiştin mi cicim? Bu bir yana, çifte çeyizlik doktor kocam sayesinde seçkin, muteber, önemli salonlara kabul edileceğim, göreceksin, öyle bir sallayacağım ki yelpazemi! Tamam, tamam, biliyorum; insanlar kanun karşısında özgür ve eşit doğar ama bu çabuk geçer! İşte böyle sevgili dostum! Bir, üç yıl sonra göreceksin! Bizi dövmekle, pis parkelerini dilimizle temizletmekle, kollarımızı arkaya kıvırıp asmakla yetinmeyecekler! Dur, haykıracağım! Tırnaklarımızı çekmek, derimizi yakmak, suda boğmak yetmeyecek! Bir yıl içinde, üç yıl içinde daha neler yapacaklar! Günahları göğü tutacak, dedi din adamı yahut ida-

reci takımdan olan amcam. Yüreklere dehşet salacak şeyler yapacaklar!" diye ciyakladı, yelpazesini salladı, sonra olduğu yerde şöyle bir dönüp tekrar ciyaklamaya koyuldu. "Bütün toplum arkalarında! Amcam söyledi! Gazete oku, yetiştir kendini cahil! Peki Şabat günü idareci amcamla tüccar amcam bunca mutsuzluğun içinde ne yapar, bilir misin? Öyleyse aç kulağını! Bakışır, bir parça gülmeye gayret ederler çünkü Şabat, Tanrı'nın günüdür, barış günüdür, mutlu olmak gerekir! Amcalarım böyle insanlardır işte! Hürmet et onlara! Hatta bana bir dua bile öğrettiler! Çabucak okuyacağım sana, iyi dinle! Başlıyorum! Ama biz, biz senin halkınız, Moriah Dağı'nda ahit yemini verdiğin, en sevdiğin İbrahim'in çocuklarıyız; kurban olarak sunulmuş İzak'ın soyundanız; sevginle ve sana verdiği saadetin yüzü suyu hürmetine İsrail diye çağırdığın büyük oğlun Yakup'un torunları! Bütün halkların içinde Mukaddes Kanunu emanet etmek için bizi seçen Rab Tanrımız mukaddes olsun! İşte bu yüzden her mutsuz sabah ve her dertli akşam ne kadar mutluyuz deriz, ne güzel hissemize düşen pay, ne latif bir kaderimiz var! (Bir çırpıda okuyunca tıkanmıştı, durup nefes aldı, elini kalbine götürdü, kibarca gülümsedi.) Güzel dua, değil mi? Bazen okurken o kadar göğsüm kabarır ki ağlayasım gelir, burnum kıpkırmızı olur! Şabat sabahı gülmem de gerekecek! Şu mahzenimizde koltuk altımı gıdıklayacağım kendimi güldürmek için! Şu çivi dolu, karanlık mahzenimiz, ne güzeldir bizim mahzenimiz! Adım başı çiviler! Büyük çiviler büyük felaketler, küçükler küçük felaketler için! Tüccar olan amcam çaktı onları! Birinin tırnakları mı çekilmiş, hemen bir çivi! Bir kulak mı kesilmiş, bir çivi! Bu bir meşgale, bir avuntudur! Çok çivi var, belki yüz tane! Birlikte sayarız seninle! Ne yapalım, oyalanmak, unutmak gerek! Ah ah, keşke elimde bir gevrek olsa, şöyle kaya kaya sana doğru koşarak yesem, kahkahalar atarak korkutsam seni! Bir sene, bilemedin üç! Almanlar korkunç bir millet, korkunç, korkunç" diye haykırdı birden var gücüyle. "Ama bunu bizden başka bilen yoktu. Hayvan onlar, hayvan, hayvan! Öldürmeyi severler! Evet cicim, insan kılığında ama hayvan onlar! Göreceksin neler edecekler bize, göreceksin, göreceksin!" diye haykırdı işaret parmağıyla adamı tehdit ederek. "Öyleyse titre! Kanunumuzdan nefret ettikleri için! Hayvan onlar,

ormanları, ormanlarda koşmayı severler, ağaçların arkasına saklanıp ensene atlayan gerçek hayvanlar gibiler, ham! Ormanlarda korkmaz, aksine şarkılar söylerler! İki bin sene evvel peygamberlerimiz vardı bizim! İki bin sene evvel onların hayvan boynuzlu miğferleri vardı! İdareci olan amcam söyledi! Sırtım kambur benim, evet, ama bir insan kızıyım! Gördün işte, her şeyi baştan sona anlattım! Ah, güzel sözler söyle, umuttan haber ver bana! Yok mu? Öyleyse gülelim, kâm alalım hayattan! İyi haftalar de! Eğitimli bir adam olduğunu göster, sen de iyi haftalar de, çünkü bugün kutsal gün! Çabuk, iyi haftalar, haydi!" diye haykırdı sahte incilerle süslü küçük el çantasını fırıldak gibi döndürerek.

"İyi haftalar" diye mırıldandı.

"Aferin, gözüme girmiş oldun, o güzelim büyüleyici gözlerin diyeceksin ama boşa zahmet! Büyüleyici gözlerin varsa, suratını boyamayı da biliyorsan ayağına göre ayakkabı bulursun elbet, azıcık kambur, boyunsuz olmuşsun ne çıkar! Bir parça kambur, insanın gönül gözünü açar! Ayağına göre ayakkabı, bir Fransız tabiridir! Çünkü bana Fransız terbiyesi verdiler! Babamın serveti sağ olsun, küçüklüğümden beri Fransız mürebbiyelerim oldu! Zenginlikler, işlemeli kumaşlar arasında zarif bir eğitim! Racine'in dilini su gibi konuşan dört dörtlük bir genç kız, sonra örnek bir eş olmam için hiçbir şey esirgenmedi! Her şeyi bilen biri, cicim! Mesela kedilerin o sivri uçlu bıyıklarıyla tırmık attığını bilir misin? Hayır, bilmiyorsun! Boşuna yalan söyleme! Evet cicim, kafana yediğin darbeler yüzünden uyurken Fransızca sözler söylüyordun, işte bu nedenle bu dilde konuşuyor, değerimi ortaya koyuyorum! Piyano, keman, göz süzerek gitar, diksiyon dersleri ve gönül çelen bakışlar! Amma kelime biliyorum!" diye şakıdı olduğu yerde dönerek, dönerken elbisesi kabardı, kaslı, eğri, kısa bacakları meydana çıktı. "Minicik bir kusurum var hepsi bu, bazen korkudan bağırarak koşarım, karşımdaki hoş biriyse üstüne atlayıp kucaklarım fakat sırf sevilmek için bir hınzırlıktır bu! Kıkırdak yemeyi severim bir de, yumuşaktır ama kendini hemen bırakmaz! Bu da hınzırca bir şey! Bu bir yana, o nasıl bir zarafettir öyle! Ah sevgili dostum, beni uzun tüylü pembe lizözüm, aynı renk kuğu tüyü şeritli terliklerimle bir görsen! Tüy etolümle ya da yazlık

kıyafetimle bir görsen, iyice öne eğdiğim şapka, güzelinden sert bir takma yaka ve çeşit çeşit süslerimle! Yerinden kopmuş kulağın küpesi hâlâ üzerinde. Üstüne bir de çılgınca sevinçlerin, tatlı vaatlerin şarkısını söylerken duyabilsen beni!"

Saçındaki bağı düzeltti, gök mavisi bir kurdeleydi bu, kaşlarını ıslattı, bir tabureye çıkıp bir eli belinde, tutkuyla, şarkıcı gülücükleri saçarak, koca kafasını öne atarak şarkı söylemeye koyuldu: Neden şüphe eder insan mutluluktan – Madem seviyorum seni? Neden hıncından kurtulmaz insan? – Madem seviyorum seni?

"Sadece fikir vermek istedim" diye gülümsedi tabureden inip. "Nasıl buldun? (Sessizlikte çantasından çıkardığı bir drajeyi sesli sesli ısırdı.) Cevap yok mu? Aferin sana! Güzelim iri dişlerimi sivri bir kibritle temizlerim, parfümüm Rêve de Paris'dir. Sen ne dersen de, parfüm kadının büyüsüdür! Yüreğim yüreğini çılgın bir günde çaldı" diye bir şarkı mırıldandı, gözlerini azametle yere çevirerek. "İdareci olan amcama dönecek olursak, geçen gün tehlikeye rağmen, bazı din işleri için dışarı çıktı, anlarsın ya, Tanrımızın büyüklüğünü hayal bile edemezsin, gayet basit, Tanrımızın eşi benzeri yoktur, nitekim amcam dışarı çıktığında yarıktan ne görsem beğenirsin, hayvanlar sakalını yoluyordu! Aptalca, sahip oldukları kudretle gülüyorlardı ama din adamı olan amcam sessizce, ihtişamla gözlerinin içine dimdik bakıyordu, tıpkı bir kral gibi! Ah, nasıl da gururla doldu kalbim! Bunlar tırnak sökmeyi de sever! Bunlar derken, Almanlar. Dinle ey adam, bundan böyle benim boş zaman meşgalem olacaksın çünkü bildiğim dillerde konuşmaya bayılırım ve amcalarım erzak, elzem elmaslar ve Mukaddes Kanun üzerinde çalışmak için toprak altından başka mahzenlere gittiklerinde karanlıkta, kapalı yerde canım sıkılır! Elmas olmadan olmaz, olmaz! Saklayabilirsin! Alıp götürebilirsin! İki amcam var, biri din, biri ticaret erbabı! Bayılırım çene çalmaya, hem dilimden zekâ akar! Fransızca laflar, istemediğiniz kadar!" Sarı elbisesini iyice havalandırarak olduğu yerde döndü. "Ben böyleyim sevgili erkek, uyanığımdır, bir bakışta karşımdakinin aklını okurum, eğitimliyimdir, çeşit çeşit diller konuşurum, her birini konuşulduğu ülkenin makbul aksanıyla, sınırlardan kolay geçebilmek için! İyi ama Yahudi kılığıyla, uzun kittel,

tefilinle sokağa çıkmak nasıl bir çılgınlıktır? Hayvanlar iyi yapmış seni dövüp o erkek göğsünü yarmakla! Ders olsun! (Yelpazesini hızla salladı.) Seçilmiş halkın oğullarının dışarıdaki hayvanlar yüzünden kapalı yerde gizlenmek zorunda olduğunu bilmez misin? Şu Berlin'de dünya tersine döndü cicim! İnsanlar kafeste, hayvanlar serbest! İstemediğiniz kadar Fransızca! Bütün gramer kuralları, sıfat-fiil uyumları! Bilmez misin sokakta gözdağı vererek dolaşırken bıçağımızdan fışkırsın Yahudi kanı diye şarkı söylediklerini? Wenn Judenblut unter'm Messer spritzt! Fışkır, fışkır! Görüyorsun ya, ne laflar biliyorum! Başımla omuzlarım arasında bir eksik var, doğrudur ama onlar, o mavi gözleri, o müzikleriyle onlar kan sever, göreceksin hepimizi öldürecekler, idareci olan amcam söyledi! İnsan kıyafetindeler ama öldürmeyi seviyorlar, böyle mutlu oluyorlar, kan akınca seviniyorlar, ama biz, biz insanız. Efendimiz Musa'nın adı kutlu olsun! Sen de kutlu olsun de! Çabuk, yoksa ısırırım! Haydi ama, gülmekten öldürme beni! Sırf seni korkutmak için dedim! Evet cicim, bir kişi bile bırakmadan hepimizi öldürecekler! Ama henüz ölmedik, sıcakta, kapalı bir yerdeyiz ve ben bayılırım yaşamaya ve çene çalmaya! Burası babamın yeri, hayvanların keyif için kulak kestikleri otantik Rönesans okulu burası, o havlayan Alman'ın ismi ve Heil çığlıkları eşliğinde! Sevgili annemin kulağı şimdi emniyette! Onu büyük bir titizlikle rakının içinde saklıyorum, tam üç yüz altmış parçalık saf ketenden çeyizimin yanı başında! Bazen beni sevsin diye kavanoza sarılıyorum! (Öpücük sesleri çıkardı). Bazen kulak canlı kalsın diye kavanozu çalkalıyorum! Hele bir güven kazanayım, sana bir kereliğine gösteririm! Görüyorsun ya dostum, Tanrı'nın halkı olmanın bedeli ağır! Elmaslar elzem, olmazsa olmaz şeyler çünkü elmasla hayvanların arasından iş birlikçiler satın alıp biraz daha uzatabiliriz ömrümüzü! Haydi, konuşsana! Sonuç olarak öldürmediler seni! (Beline asılı sarı keseyi karıştırdı, bir ayna çıkarıp telaşla uzattı.) Baksana! Sadece kan var! Üstelik fazla sayılmaz, dikkatini çekerim! Ama konudan uzaklaşıyorum. Bir keresinde gece yarısı hacet gidermeye gitmiştim, boynum içine çöküp kaldı! Öyle yerlere kesinlikle gece yarısı gidilmemeli çünkü boynunuzu içine çökerten kötü insanlara aittir o saat! Neyse canım, zekâ her şeyi telafi

eder! Ah, nasıl da memnunum! Yanımda biri var ve canım istediği kadar konuşabilirim! Biliyor musun, bugün Şabat değil ama ne yapalım, kadim ahvalimizde yalan söylemek mecburidir. (Tekrar yanma gitti.) İntikam almak için annem beni böyle küçük yapmış!"

Bir piskopos tahtına rastgele atılmış bir gitarı kapıp kâh bütün dişlerini ortaya seren bir gülümsemeyle kâh muzip bakışlar atarak coşkuyla tıngırdattı, sonra gitarı yerine koyup yelpazesine abandı.

"Esasen senin hakkında hiçbir bilgim yok ve gerekenleri saklayıp kalanı açık açık konuşmakla gayet efendi davranıyorum. Nereden geldiğini, kimden doğduğunu bilmiyorum. Yani acilen ismini söyle! Yoksa Tanrı bilir neler yapacağımı! Haydi, ileri, İsrail'deki soyadın!" diye haykırdı satenli minik ayağıyla yeri döverek. "Usulünce takdim et kendini! İsmin, çabuk! Cüceler korkunç kötü yürekli olur, ayrıca ısırıklardan da kolla kendini!"

"Solal" dedi adam, elini kan içindeki alnına götürdü.

"Güzel, bilirim! Az çok tanınmış bir ailedir! Ama bil ki, geçmişte çarlar zamanında Rusya'daki akrabalarımdan biri Rus-Asya bankasının müdürüymüş, hem de ailesine miras bırakabildiği devlet danışmanı unvanı varmış ki bu da general rütbesinin muadilidir! Yani bana tafra yapmanın hiç faydası yok! Şimdi adını söyle! Yasal nikâhla seni alacak kadına ait cici ismin!"

"Solal."

"Zevk zevktir, hem zaten pek umurumda değil!" diye haykırdı cüce, gelişigüzel kesilmiş perçemler hâlinde alnına düşen pırasa gibi saçlarını kabartarak. "Bu, o kadının bileceği iş! Hem zaten bu hâlin geçecek ve bizimle kalacaksın! Aslında canını fazla yakmamışlar senin! Evet, tamam, göğsüne o örümceklerinden çizmişler ama çizik dediğin nedir ki! Kavanoza konacak bir şey olmadıktan sonra! (Burnunu tutup genizden gelen bir sesle:) Haydi, ört şu erkek göğsünü! Görmek istemiyorum! (Elleriyle gözlerini kapattı ama Solal giysisinin kenarlarını göğsünde toplarken iki parmağının arasından baktı, Alman haçları çizilmiş olan Solal'in göğsü kuruyan kandan kararmıştı.) Seni çizmişler, kafana, burnuna, gözüne vurdukça vurmuşlar ama bu nedir ki cicim, asıl ikramiyeyi yakında görürsün! Din erbabı amcam söyledi! (Zihnini toplamak için saçlarını bağlayıp çözdü.)

Biliyor musun? Diğer halklar bizi kurtarmak için parmağını bile kımıldatmayacak! Almanların bu işi üstlenmesine gayet memnun olacaklar! Ama henüz ölmüş değiliz, kapalı bir yerde, sıcaktayız! Ah ne büyük mutluluk! (Dişleriyle bir ceviz kırdı.) Ben ise Rachel'im, babam Jacob Silberstein idi, Berlin'in en zengin antikacısı! Eskiden yukarıda ferah, gösterişli, müthiş bir mağazamız vardı!" diye haykırdı tıslayan sessiz harfleri vurgulayarak. "Ama biz hayvan değiliz, hayvan değiliz –bu son kelimeyi melercesine söylemişti– ve şu lanet olasıca hayatımın mimarı saygıdeğer babam, kara rüzgârın yaklaştığını sezince sanki gidermiş gibi yaptı! Evet, Berlin'i terk ediyormuş gibi yaptı ahmak! Zihninin açılması için sana birkaç kesik kulak lâzım! Ama iş birliğiyle, görüyorsun ya ne laflar var bende, bina sahibinin iş birliğiyle, hayvan milletindendir ama dolarlara düşkündür, her şeyi aşağı indirdik ve gelip buraya tıkıldık! İşte bunun için dolar lazım bize, tomar tomar dolar! Suç onlarda, bizde değil! İşte böyle, tıkıldık kaldık, kışın sıcacık, sarıp sarmalayan bir sobamız var, gecenin uğursuzluğu gümbürdediğinde de emniyetteyiz! Gecenin uğursuzluğu!" diye uludu elleriyle işaretler yaparak. "Yatak meselesine gelecek olursak, kendi yatağımı yapmalıyım. Tek kelimeyle kundağımı!"

Bir göz kırpıp devetüyü yelpazesini çat diye kapadı ve küçük, kaslı kalçalarını sallayarak azametli, oyma ahşaptan yaldızlı bir çocuk yatağına gitti. Örtüleri, çarşafları silkelerken bir taraftan da Jacob Silberstein'in zengin bir antikacı olduğunu mırıldanıyordu, göz ucuyla ne etki bıraktığına baktı.

"Bak mallarıma! Her şey benim çünkü birinci derece mirasçıyım! Garantili dönem mobilyası, usta ressamlara ait resmi sertifikalı tablolar! Bedava istemezsen parasını verip al! Fiyatlarını, değerlerini bilirim! Şu şirin yüzümle şirin yüzüne şarkı gibi okurum istersen! Ama sende azıcık akıl olsa amcamlarla aklı başında bir sohbet eder, hepsini üç otuza alırdın. (Solal ses çıkarmayınca ayağını yere vurdu.) Seni sokakta buldular, toplayıp getirdiler! Onlara minnet borcun var! Daha ne söyleyeyim istiyorsun? Seni toplayıp getirdiler! Yoksa ben miyim sana karşı kararında bir ilgi duyan? Kendinle uğraşacağına benimle ilgilen! Kan sana yakışıyor, güzel yüzünde kadife gibi duruyor. Dahası bir sürü dili kusursuz konuşabilirim, hem de aksan-

sız, bu sayede hangi ülkede olsa polisle başa çıkabiliriz! Ayrıca iyi ev hanımıyımdır! Eti pişirmeden önce yıkar, bir güzel fırçalarım ki kanı kalmasın! Çayımı vişne reçeliyle tatlandırırım! Hem ondan hem sazan balığı dolmamdan tattırırım sana! Daha bitmedi, iyi bir eş kocasının yüzündeki kurumuş kanı temizlemeyi de bilmelidir, polisten kaçmaya hazır olmalıdır onunla, parasını o küçük bedeninde güzelce saklayarak, zalimlere karşı bir kalkandır o para! Bu bir yana, nişanlılık hayatın en güzel dönemidir, ne mutlu tadabilenlere! Dur, yüzümü tekrar boyayayım da gör!"

Tekrar dudaklarını boyadı, geniş bir gülümsemeyle kare biçimli yüzünü pudraya buladı, çene kasları dışarı fırlamıştı.

"Nasıl buldun" diye sorup koket bir tavırla yelpazesiyle bir fiske vurdu. "Her şey bir yana, kaş göz gerisi söz! Sakın kamburumla dalga geçmeye kalkmayasın! Sırtımın tacıdır o! Sakın ola ki kız kardeşime, içimizde güzel olana ilanıaşk etmeyi aklından geçirmeyesin! Evet, tamam, tek mirasçı ben değilim. Ne yapalım, işime geldiği gibi yan çizdiğim oluyor! Gelgelelim güzellik, servi boy tamam da o da uyurgezerdir, buna da adalet denir! Şimdi bekle beni ey Yahudi ama yüksek sesle konuş ki canım sıkılmasın ve korkmayayım!"

Mahzenin öbür ucuna, merdivene kadar koşup lambayı kaptı, upuzun bir çığlıkla geri döndü. Nefes nefese kalmıştı, elini kalbine bastırıp çocuksu bir gülümsemeyle kıl payı kurtulduğunu söyledi. Sonra Solal'i elinden tuttu, sular sızan duvarlara asılmış tabloların önünden yürümeye başladılar, kadın lambayı yukarıya kaldırmış ressamları sayıyor, her bir tabloda tekmeyi basıp seyretmesini emrediyordu. Fakat Solal son tablonun örtüsünü kaldırmaya davrandığında ürpererek kolunu yakaladı. "Yasak" diye haykırdı, "Çocuklu Kadın'a bakmak yasaktır! Uluorta yakarlar yoksa!" Solal'i kendine çekip eski püskü şeylerin, zırhların, kumaş yığınlarının, eski elbiselerin, mapamundilerin, cam eşyanın, halıların, heykellerin arasında gezdirmeye koyuldu, bir yandan kaşını gözünü oynatarak bilgi veriyor, fiyatları söylüyordu. Demir bir heykelin karşısında aniden durup sinirli sinirli kaşındı.

"Alman bakiresi, Nuremberg Bakiresi!" diye ilan etti şatafatla. "İçi boştur cicim! Bizi içine kapatırlar, kapaktaki uzun bıçaklar Yahudi'ye

saplanırdı! Ama daha ziyade yakarlardı bizi! Almanya'nın bütün şehirlerinde, Wissembourg, Magdebourg, Arnstadt, Coblence, Sinzig, Erfurt, Yahudi kebapçısı olmakla övünürlerdi! O zamanki dilleriyle Judenbreter! Oh, korkuyorum onlardan! On üçüncü yüzyılda bizi yaktılar! Yirminci yüzyılda da yakacaklar! Bil ki bize kurtuluş yok cicim! O zalim şeflerine, o uluyan bıyıklıya tapıyorlar! Hepsi onunla hemfikir! Berning Piskoposu hemfikir! Dediğine göre bütün Alman piskoposları hemfikirmiş! Bana da amcam söyledi, idareci sınıftan olan! Şimdi gel hele!"

Kafa karışıklığı içinde, arada bir dönüp muzipçe göz kırpan kadının rehberliğinde sandıkların, berjerlerin, kutuların, yerlere saçılmış lambaların arasından ilerlemeye koyuldu, uysalca yürürken duvar saatleri yerli yersiz çalıyor, karanlığın içinde onları gözetleyen balmumu mankenler gülümsüyordu. Kadın bir kez daha aniden durdu ve yine onlara bakmakta olan turuncu gözlü, kalın kaşlı doldurulmuş bir baykuşu okşadı, sonra lambasını bir mumyanın yattığı bir lahde yaklaştırdı.

"Firavun da öyle" dedi. "Tek bir kişi kalmayana kadar yok etti bizi. En sonuncumuza kadar bizi mahveder, sonra geberip giderler!"

Solal başı ağrılar içinde, tek kelime etmeden gururla gülümsüyor, onun gibi olmaya başlıyor, bunu biliyordu. Ansızın nemli küçük ele karşı bir tiksinti duydu ama kapris yapmasından korktuğundan bırakmayı göze alamadı. Kadın işlemeli bir parmaklığın önünde durup lambasını kaldırdı, dilini şöyle bir şaklatıp dramatik bir ifadeyle saraylarda kullanılan cinsten eski bir arabayı işaret etti, çürümüş altın varak kaplı, yer yer isten kararmış ama façetalı minik aynalarıyla ışık saçan, meşale tutan kerubim melekleriyle bezenmiş bir arabaydı.

"Anılar, anılar! Dedem harikulade bir hahammış! Meşhur Lodz hahamı! Geceleri bu arabayla Yahudi mahallesinde dolaştırırlarmış onu! Arabanın üstü açıktır çünkü etrafını takdis etmek için ayakta dururmuş! Bir saltanat arabası! Bu öyle büyük bir gurur ki içimden ısırmak geliyor! Arabayı ben evlenirken kullanacağız! Yedi dilde evlilik diyebilirim! Şayet benim için hipertansiyonu var derlerse sakın inanma! Bende olan tek şey fikirler!" dedi heyecanla ve küçük ellerini sevinçle, muzipçe oynattı. "Şimdi gel de gör, korkma, bağlılar!"

Solal onu önden gönderdi, arkada kalırsa kadının ensesine meyledebileceği, korkudan haykırmaya başlayarak boynuna atlayacağı, hatta belki ısırabileceği içine doğmuştu. "Çabuk" dedi kadın ve onu sertçe çekti. Arabanın arkasında bir yularla bağlanmış, kadidi çıkmış iki at yatıyordu. Birinin kafası çıplak toprağa serilmiş, dili yarıya kadar dışarı sarkmıştı. Öteki, insanı andıran, uzun yüzünü uysalca oynatıyor, büyüyen gölgesi dura dura duvardan duvara geziniyordu.

"Dedemin atları!" diye açıkladı kadın. "Babam, ölene kadar bakalım dedi. Hürmetinden, hürmetinden! Eskiden yukarıdaki ahırdaydılar ama şimdi bizimle saklanıyorlar zavallı ihtiyarlar, İzak ve Yakup'tur adları. İşte böyle, ama hadi yeter bu kadar! Kendine bak!" diye haykırdı vahşi bir coşkuyla, Solal'e aynasını uzattı yine. "Seni beyinsiz, dışarıda yaşamak işte bu! Ey Yahudi, doğru mahzene! Benimle rahat edeceksin ama bil ki kalbimi baronun birine verdim çoktan, yaşı çok küçük olan Nathaniel Bischoffsheim'a tercih ettim onu! Erkekleri hafif olgun, iyi pişmiş severim, hani parmağını bastırınca içeri çökecek kıvamda! Ayrıca rakı kulakları korur, günün birinde kendi kulağını yerden toplarsan aklında olsun. Lodz'da annem bana hamileyken pogrom olmuş, annem de intikamını almış, ben küçük doğmuşum. Hem zaten sen bana ne anlatırsan anlat, kimine inanırım kimine inanmam! Karar senin cicim, yalancının dişi kırılsın, kırık dişle hangi kız ister seni? Çenen güzel olmadıkça hiçbir şey isteyemezsin, bilmez misin? (Sağlam dişlerini göstermek için ağzını yayarak gülümsedi, yumruğunu beline dayadı.) Bana cüce diyorlar ama ilgileniyorlar da! Rothschild'e sor, Bischoffsheim'a sor! Zaten keçileri kaçırmak senin kaderin. Evet şirin yüzlüm, sakın inkâr etme, az önce Yakup'un duvardaki gölgesini yakalamaya çalıştın! Seni gördüm, gülmekten katıldım hatta! Bak sana bir sır vereyim: Yalnız kaldığımda İzak ile Yakup'u arabaya koşup bir güzel kurulur, dizginleri alıp mahzende gezinirim! Bildiğin küçük bir kraliçe! Az önce uyurgezer dedim ya, o nezaketen, kör dememek içindi! Ya da haddinden fazla yalnızken, ötekiler alışverişe, sohbete başka mahzenlere gittiğinde, ben de kısacık, kambur ve boyunsuzum ya, işte o zaman düşünmemek için uyumaya çalışırım. Uyuyan köpekte pire olmaz. Haydi gel, bin dedemin arabasına! Çabuk ol yoksa çimdik atarım!"

Üzerindeki sayısız aynayla pırıl pırıl parlayan araba kapısını açıp iki eliyle onu içeri itti, zorla koltuğa oturtup kendi de yanına tırmandı. Keyifle kısa bacaklarını sallamaya başladı, sonra birden durup sus işareti yaptı.

"Dışarıdan seslerini duyuyor musun? Bir müziğin peşine takılıp yürümeye bayılıyor aptal şeyler! Biz öyle miyiz ya, biz saltanat arabasındayız! Ah benim güzel mahzenim, ah yüce kader, ah kıymetli çiviler! Şimdi neşen yerine gelsin mi? Purim bayramı için maskelerimiz var, hem de ben doğmadan alınmış maskeler! Düşün bakalım, genç miyim değil miyim! Gülmek ister misin? Purim bayramı için oyunlarımız var! Baksana!" diye bağırdı titreyen bir sesle, eğildi, koltuğun altından yalancı yakutlarla bezeli karton bir taç çıkarıp başına taktı. "Purim bayramında ben hep Kraliçe Ester olurdum, zarif mi zarif, babamın gönlünün neşesiydim. Al işte, şu takma burun içini açar! Neye sevineceğini biliyor musun cahil? Aman'ın ölümüne, öğren! Bazen kötü yürekli biri gibi davranıyorum çünkü kısacık olmak çok üzücü. Böyle zamanlarda onları iyi pişmiş severim ya da seni ısırırım gibi şeyler söylüyorum, mahsustan, bu sadece mutsuzluğun şamatası. Neyse, belki öbür milletler sevinecek derken de yanılıyorumdur. Bekleyip görelim! Ne olursa olsun Polonya'dan çekinirim! Haydi, bakma bana öyle arp çalanlar gibi aptal aptal! Haydi, tak şu burnu!"

Solal söz dinledi, kaba saba karton uzvu okşarken, onurla okşarken kadın el çırpıyordu. Birden derinlerden gelen darbelerle irkildi, üç vuruş, sonra iki. Kadın ciddiyetle eline hafif hafif vurarak korkmamasını söyledi, yan mahzendeki Yahudiler döşemedeki kapağı açın diye işaret veriyordu, ikide bir haber ya da yiyecek için gelen ömür törpüleri. Arabadan atlayıp sallana sallana yürümeye koyuldu, elbisesinin kuyruğu havaya kalkmış, küçük kaidesi oynayıp duruyordu.

"Sizi bekletip inleteceğim, görgüsüz şeyler!" diye haykırdı döşemedeki kapağa eğilip. "Çok meşgulüm, kahkahalar atıp pudra sürmekle uğraşıyorum! Bir saat içinde açarım kapağı, daha erken olmaz. Sessiz olun ey Yahudiler!"

Cüce Rachel tekrar arabaya, Solal'in yanına yerleşmiş, arada bir zeki bakışlarını ona çevirerek parmaklarını ciddiyetle yeni bir gitar-

da gezdiriyor, melankolik ezgiler çalıyordu. Solal onu seyrediyor ve acıyordu, iri gözlere, halkının o güzel gözlerine sahip bu biçimsiz ufaklığa acıyordu, yüzlerce yıllık korkuların mirasçısı ve bu korkuların sahte meyvesi olan bu deliye acıyordu, bu kambura acıyor, ruhunun derinlerinde ise hürmet ediyordu, korkuların, korkuyla bastıran terlerin kamburuydu bu, çağdan çağa, felaketleri beklerken akmış olan terlerin, hep kovalanmış bir halkın terlerinin ve sıkıntılarının, onun halkının, aşkının, felaketlerle, krallara layık ilimle ve hayal kırıklığıyla taçlanmış, hayran olunası kadim bir halktı bu, kasırganın ortasında Kanun'u bir başına taşıyarak giden çılgın bir ihtiyar kralı olan bir halk, yücelik ve zulüm hezeyanını yüzyılların kara kasırgasında, ebediyen çalan bir arp.

"Çirkinim öyle değil mi?" diye sordu Rachel, insanın içine dokunan hasta bir maymun tavrıyla minik elini perçemine götürdü.

"Güzelsin" dedi Solal, elini eline alıp öptü.

Daha fazla konuşmadan antika arabada el ele tutuştular, Solal'in takma burnu, Rachel'in kartondan bir tacı vardı, kardeştiler, sımsıkı kavradılar ellerini, iki atın tertemiz, kerametli kafalarını sallayarak melankoliyle seyrettiği hüzünlü bir karnavalın kraliçesi ve kralıydılar.

Ve şimdi cüce tacını çıkarıp, gözlerini kapamış olan kardeşinin başına koydu, omuzlarına talliti örttü, kollarının arasına kutsal On Emir rulolarını bıraktı. Ardından arabadan inip sarsak adımlarla yorgun atları çözdü, araba oklarının arasına sokup bağladı, üzerlerine sırmalar, eski harfler işlenmiş bir kadife örttü, sinagogda ehalin örtüsüydü bu, bu sırada eklemlerinde urlar olan soldaki daha yaşlı at hüzünle ama ihtişamla destek veriyor, sağdaki at ise başını neşeyle kaldırmış kişneyerek birilerine sesleniyordu.

Derken gölgelerin içinden sıyrılarak zuhur etti, dal gibi, bakmaya kıyılmaz yüzüyle hükümdar bakire, yaşayan Kudüs, İsrail'in güzelliği, gecenin içindeki umut, feri sönmüş gözleriyle uysal bir deli, kollarındaki eski bir bebeği sallayarak, bazen üzerine eğilerek usulca ilerliyordu. Yanlış biliyor, diye fısıldadı cüce, onu Kanun sanıyor.

Birden dışarıda yine büyük bir uğultu başladı ve inip kalkan çizmelerin sesiyle o Alman marşı çınladı, şer marşı, Alman coşkusunun

marşı, Alman bıçaklarından fışkıran İsrail kanının coşkusu. Wenn Judenblut unter'm Messer spritzt diye okuyordu Alman ulusunun genç umutları, o sırada komşu mahzenden başka bir ezgi, Tanrı'ya adanmış bir ezgi, yüzyılların derininden gelen ağır bir sevda şarkısı, kralım David'in şarkısı yükseldi.

Ve şimdi o geniş tallitle, mavi çizgili ipek dua örtüsüyle, yüce bir geçmişten süzülmüş, hüzünle taçlanmış saçaklı ipekle örtünmüş olan alnı kanlı kral, önünden Alman çizmelerinin dizi dizi geçtiği mazgalın önünde durmuş, halkının şanı, şerefi olan mukaddes Kanun'u havaya kaldırmış, güce tapanlara sunuyordu, öldürme kabiliyetinden başka bir şey değildi taptıkları güç, Kanun'u parmaklıklara yasladı, önünden Alman ulusunun genç umutları, mekanik ve zafer duygusuyla, tören adımlarıyla geçiyordu sıra sıra, hep bir ağızdan akıtılmış Yahudi kanının coşkusunu terennüm ederek, güçlü oldukları için gururlu, sayıca kalabalık oldukları için güçlüydüler, sarı örgülü terli kızlar kollarını ahmakça kaldırmış selamlıyordu onları, çizmeli erkekliklerden tahrik olmuş cinsellik yüklü iri cüsseler.

Halkının bir evladı olarak, altınlara, kadifelere sarılmış, gümüşle taçlanmış Kanun'u asla yorulmadan yukarıda tutuyor, ihtişamla yükseltiyor, ağır, tutsak Kanun'u, adaletin ve sevginin Kanun'unu, halkının onurunu sunuyordu, o sırada dışarıda fifrelerin, davulların, gümbür gümbür zillerin sesleri arasında, sahip oldukları öldürme kudretinin gururu ve Alman ulusunun kibri içindeki işkenceciler, silahsız çelimsiz insanların katilleri yine dizi dizi geçmekteydi, bıçaklarından fışkıran İsrail kanının coşkusunu bir kez daha terennüm ederek.

55

"Vah bu zavallı Mariette'in başına gelenler, ne yapacağımı şaşırdım içimi çekip duruyorum canım kahve bile çekmez oldu, iki gündür bu böyle, Madam Ariane'a bir haller oldu, ağzını bıçak açmıyor, bilmem ki nedendir, sormaya da çekiniyorum, evvelsi gün başladı bu melankoli, tam tersine, şen şakrak geçirdiği günün hemen ertesi, evet ya, iki gündür bu halde, aynı çarmıhın dibindeki Madeleine, her gün ikiden üçten aşağı düşmeyen insan bir tek sabah banyo yapıyor, giyinip kuşanmaya da hevesi kalmamış, kitaplarıyla yatakta yatıyor ama okumuyor bile, gözleri hep havada, sanki bir şey bekliyor, tabii ister istemez anahtar deliğinden gözetliyorum, ne de olsa yetim olduğu için bu vazifem sayılır, konuşmak yok şarkı söylemek yok ne

severim dinlemesini, yatakta boş boş yatıyor, bu işin içinde bir iş var ama nedir bilmem, başkası olsa sevda çekiyor diyeceğim ama sanmam, fark ederdim, dediğim gibi yatağından çıkmıyor ağzına lokma koymuyor ay ne fena, hasta mısınız Madam Ariane, dedim ona iki üç kere derdini söyler diye, ama he yorgunum diyor başım ağrıyor, bitti, suratından anlıyorum ki sormak yasak, meraklı turşuculuk etsem bana kızacak, belki babası gibi sinir hastası olmuştur günlerce ağzını bıçak açmazdı arpacı kumrusu gibi düşünür dururdu, ben çaresiz, elimden ne gelirse yapıyorum, sırf gülsün diye saçma sapan konuşuyorum ama ne fayda, dün sabah havası değişsin diye Madam Ariane dedim Côte d'Azur tarafına denize gitsek mi, çünkü denize, manzaraya oldum olası pek düşkündür, neyse fikir işte, bana sorarsanız denizden hiçbir şey anladığım yok, içine girip de ne oluyor, sabunlanamazsın, köpür desen köpürmez, ne dersiniz iyi gelir mi, başıyla hayır dedi, hiç hali yokmuş dedi, hep aynı terane, sonra ağzına lokma koymuyor, durun bak anlatayım da görün, dün akşam değişiklik olsun dedim, sırf abur cubur yaptım iştahı kabarsın diye, yatağına hasta tepsisiyle götürdüm çok rahat oluyor o tepsi hem kullanmadığınız zaman katlanıyor da, turplar, zeytinler, sardalyeler, tereyağı, ayrıca Nanteuil'deki kuzenimin gönderdiği canım sucuk, gerçi kuzen bana borcunu ödese daha iyiydi ya neyse, neşesi yerine gelsin diye kırmızıbiberli mayonezli ton balığı, hardal soslu kereviz, güzelce tabaklara dizilmiş koca koca siyah zeytinler, ayrıca ançüez doldurulmuş kuru pastalar, yüzü gülsün diye bacalı macalı sanatlı küçük kayıklar gibi yaptım, içi açılsın diye bebek şeklinde mayonezli katı yumurtalar, kapariden göz, kırmızıbiberden ağız, Parma jambonu, uzun lafın kısası iştah kabartacak cicili bicili şeyler, çiçeklerle filan tepsiyi de güzelce donattım, biraz kafası dağılsın diye ne biliyorsam yaptım, ha esas önemli şeyi unutuyordum, somon füme, bir koşu bilhazza şehre gidip pahalı dükkândan aldım, adamlar haydut resmen ama vitrin güzel, doğruya doğru, iki yüz gram, üstelik en iyisinden, fazla tuzlu olmayanından, hepsini yemeseniz de olur Madam Ariane, içinizin aldığı kadar, ama tek lokma istemedi, sırf çay içti, bu yüzden hepsini içim yana yana ben yedim, atacak halimiz yoktu ya canım, az önce kahvaltısını yatağına götürdüm de başını

kaldırıp bakmadı bile, parmağıyla örtüye şekiller çiziyordu, buyurun Madam Ariane, sıcacık bir sütlü kahve, durun, size başka bir yastık vereyim de rahat edin, sanki yokmuşum gibi yüzüme bakıp azıcık sade kahve aldı, bir yudum, ya şu güzel ay çörekleri, onlara bir diyeceğiniz yok mu Madam Ariane? Yok, sağol Mariette, aç değilim, ama Madam Ariane, şuncacık bir ay çöreği, insan aç değilse bile yer, ne olacak, gırtlaktan aşağı inmeden erir gider, sahici yemek sayılmaz, hayır Mariette'ciğim, teşekkür ederim, sonra sus, yalnız bırak beni havasında gözlerini yine tavana dikti, bana kalırsa bir şey krizi geçiriyor, doktora gitmesini söyledim cevap bile vermedi, ağzından cımbızla bile laf alınmıyor, Mariette'ciğim dedi bana, zavallı bebeğim, keşke ihtiyar cadı deseydi de iki lokma yeseydi, teyzesinin zamanında hep matmazel dediğim için şimdi Madam Ariane diyorum, geldiğinde biraz büyüktü, Matmazel Valérie sadece Ariane dememi istemezdi, saygı meselesi, neyse işte bu da alışkanlık oldu, önce matmazel arkasından haliyle madam, ama ne olursa olsun o benim minik kuşum, çocuksuz dul olduğumdan teselli oluyor, biraz kızım gibi, çünkü benim yeğenler beş para etmez, iki dakika yerinde oturmazlar, homini gırtlak, bak iştah dediniz mi onların üstüne yok, neyse öğlen göreceğiz, belki canı ister, kuzu pirzola yapacağım ona, belki basit bir şeyi daha iyi kaldırır, yanında şöyle güzel bir püre ile tarhunlu çıtır çıtır bir salata, salatayı imana getirmek için tarhunun üstüne yoktur, haydi Madam Ariane, derim ona, iki tanecik pirzolacık, kan yapar, yanında kapıya baktığım doktor diyordu ki yemek yemezsen kanın kirlenirmiş, kan akacağı yeri bilmezmiş, o zaman salgılar çalışırmış, doktorun yalancısıyım, her neyse, acele etmem lazım, kusura bakmazsanız sayenizde geç kalıyorum, sizi gördüğüme pek memnun oldum, görüşmek üzere, ayağınıza sağlık, her zaman beklerim, bu akşam benim eve bir uğrayın, kahve içeriz."

56

"Şşşşt, susun, hepsini anlatacağım, haberler bende, biriyle görüşüyormuş, görüyorsunuz ya dün size bu işin içinde bir erkek var derken bilip de söylemişim, o ağır sessizlik, yalan yok, ilk günler aptal gibi hiç uyanmadım, ne de olsa Matmazel Valérie'nin yeğenidir diye, hem başım ağrıyor diye kandırdı beni, ama sonra düşündüm de postacı geldi mi diye sorup duruyordu, o zaman dedim aşk meşk kokuyor bu iş, hatırlıyorsunuz değil mi, size söylemiştim, ne de olsa o bu yollardan giderken ben dönüyordum, işte böyle, baştan başlayacak olursam demincek, saat sekizde yağmurdan pislik içinde kalmış mutfak camlarıma girişiyordum ki kapı çalındı, tergraf gelmiş, aldım usulünce tabii hemencecik götürdüm, hatta aceleden yukarı çıkarken bacağımı kırıyordum az kalsın, tergrafı okumasıyla yatağından bir atlayışı var, mü-

barek sirk cambazı sanki, doğru banyoya koştu, bana da anlatacak vaktim yok diye bağırdı, hemen çıkması lazımmış, bana sonra isah edermiş, ama önce tergrafı pijamasının cebine koymuştu, üstü çok kısadır o pijamanın, bizimkinin kabaetlerine bakınca gökten inmiş bir melek dersiniz, ama banyosuna öyle bir koşuş koştu ki tergraf yere düşmüş, ben de düşündüm taşındım, dedim ki içinde ne yazıyorsa bilmem lazım, vazifem bir yerde, ne de olsa küçük yaşta yetim kaldı, kötü bir haberse akıl vermek yardım etmek için, gerçi hiç öyle görünmüyordu ya, hoplaya zıplaya kaynar suya dalmasına bakılırsa, o kadar sıcak suya imkânı yok girilmez, ıstakoz gibi kızarmıştı çıktığında, neyse efendim, uzatmayalım, telefon edip taksi çağırdıktan sonra, çünkü dumanlar tüten kaynar kazandan bana taksi hemen gelsin diye bağırmıştı, ah ah hiç sevmem terefon etmeyi, bağırmadan derdinizi anlatamazsınız, hafakanlar basıyor resmen, neyse ki menopozu geçtim, neyse, terefon ettikten sonra usulcacık yukarı çıktım, o banyodayken ne de olsa görevimdir diyerekten tergrafı ucundan okudum, hale bak, meğer zavallı Didi'ye koca koca boynuzları takmış, mesele şu ki büyük ihtimalle onu mutlu edemiyordu, ne diyebiliriz, tergraf dostundan geliyordu, yirmi beşinde dönecekmiş, ayrıca sevda sözleri, sabırsızlık kaşıntı yapıyor bende, söylesene, sen de kaşınıyor musun, kelimesi kelimesine böyle, aslında yok, kelimesi kelimesine sayılmaz, kaşıntı yapıyor demiyordu, bunu daha sanatlı söylüyordu tabii, kitap gibi konuşuyordu, ama demek istediği buydu, peki ne yapmalı, Madam Ariane banyodayken çekmecesindeki kâğıtlara da şöyle bir baktım ki ne oluyormuş bir anlayalım, ne de olsa mesuliyetim var, atlayıp gittiği taksiyi niye çağırdığını söylemedi ama kabak gibi ortada, derhal aşk mektubuna cevap yazmak için, oh çabuk gel sevgilim, kaşınmaktan bir hal oldum, bu arada çekmecesindeki deftere dönecek olursak, hiç fenalık düşünmeden, sırf ne oluyor anlayayım diye okudumdu ya hani, aşkının hatıralarıymış, dostunu anlatıyor, aman ne tiyatro ne tiyatro, onu seviyorum, onu seviyorum, taptığım ve daha bilmem neler, öpüşmelerini, deli gibi okşamalarını anlatıyor, tabii fazla okumadım, çok fena yazmış hani doktorlar reçete yazar ya işte öyle, neyse, ben Paris'teyken tanışmışlar, akşamları görüşüyorlarmış, e tabii, Putallaz öğlen dedin mi gidiyor, rahat rahat aşna fişne, baksanıza şu işe, ben de

onu kanatsız melek sanıyorum, vah zavallı Didi, tamam, o bastonu, daracık paltosu, o küçük dağları ben yarattım havaları gıcık ediyor ama yine de insan acıyor, bana sorarsanız nasıl yapacağını bilmiyordu, işte böyle, ağzını bıçak açmaması ızdırabındanmış, her şey defterde yazılı, adam durup dururken birkaç günlüğüne gitmiş, söylediği gün dönmemiş, haber de yok, bizimki nerede olduğunu bilmiyormuş, sevgilisinin oteline yazıhanesine deli gibi telefonlar etmiş, ama adam sırra kadem basmış, tergrafında diyor ki niye dediği gün dönmediğini anlatamazmış, ayrıca niye ancak yirmi beşinde, yani on bir gün sonra gelebileceğini de anlatamazmış, mühim devlet sırrıymış mesela, hani hatıra defteri var ya alelacele okudumdu, o defterde bizimki nasıl mahvolduğunu yazmış, yani tergraftan önce, sevgilisinden hiç haber çıkmayınca böyle devam ederse canıma kıyarım demiş, şu cambazı bir göreydim hele, hatıra defterinde yazdığına göre insanın içini bir hoş edecek kadar güzel bir adammış, iyi hoş da bizimki de amma kirli çıkıymış yani, şu ihtiyar Mariette'ine ser verdi de sır vermedi, tam Cizvit rahibesi kafası, ağlaya sızlaya bana her şeyi anlatmış olsa ben onun içini rahatlatırdım, üzmeyin kendinizi Madam Ariane, göreceksiniz, nerede nerede mektubu gelir, bilirsiniz, erkekler kadınlar gibi ince ruhlu değildir, ama tek kelime etmedi ya bunu ölüm döşeğimde bile affetmem, tabii haliyle bir kadın olarak mutlu olmasına seviniyorum, hani diyor ya şarkıda sebebini biliyorum bu mutluluğun, ama göreceksiniz, her şeyi içine atacak, şöyle güzel güzel sohbet etmek, kadın kadına akıl danışmak varken bana tek kelime etmeyecek, şöyle bir düşününce hayatta ondan başka kimsem yok, yeğenlerim deseniz yontulmamış odun, neyse madem öyle ben de okumam, bana ne, okumuyorum işte mektuplarını, şu defterini, gidip güzel bir kahve yapayım kendime, sonra biraz roman okurum bin kat daha heyecanlı, ayrıca geri döndüğünde surat yapayım da görsün, alsın dersini, ama ne hınzır çıktı bizimki, ben de diyorum melek gibi mübarek, dikkatinizi çekerim hata etti demiyorum, ne de olsa gençlik dediğin bir varmış bir yokmuş, hem ne yaparsınız, hayat bu, ama ne kandırıkçı çıktı bizimki, aşk romanını benden saklamış, tam tersine yakışıklı bir adamla biraz kafasını dağıtsa ben sevinirdim, yerden göğe kadar hakkı var, Didi zaten nedir ki, daha baştan takmış boynuzları, hem ayrıca diyor ya şarkı, kalp ağır hayat kolyesinin minik çıngırağıdır."

57

Onu tatlı tatlı sarsan takside telgrafı tekrar tekrar okuyor, en güzel yerlerinde durarak bu yerlere gülümsüyor, kâh delice kâh yumuşacık bir sesle onaylıyordu. Evet aşkım, diyordu telgrafa, dudaklarına yükselen sevinç çığlıklarını bastırmak için elini ısırıyordu. Sonra telgrafı tekrar alıp bütün ruhuyla bir kez daha, neredeyse bakmadan okuyordu, o derece ezberine almıştı, sonra daha iyi görmek için biraz uzaklaştırıyor, sonra yeniden kendine çekip kokluyor, yanağına bastırıyor, sarhoşluktan aptal gibi bakarak saçma sapan sözler mırıldanıyordu, harika marika tralala, kuvak kuvak buflala.

Taksi postanenin önünde durunca şoföre bir yüz frank uzattı ve teşekkür duymamak için kaçıp gitti, basamakları üçer üçer tırman-

maya koyuldu. Büyük salonda şöyle bir dönüp baktı. Neredeydi bu telgrafhane? Yerini tespit eder etmez koştu, bu sırada çoraplarından biri jartiyerden kurtulup aşağıda birikmişti.

Bir kâğıt yığının karşısına dikilip çantasını açtı. Bin üç yüz frank. Rahat rahat yeter. Dolmakalemini açtı, canı sıkılan küçük bir köpeğe gülümsedi, var gücünü seferber etmek için saçlarını karıştırdı, yazmaya koyuldu, hülyalara dalmıştı bile.

"Solal, Cook eliyle, Place de la Madeleine Paris

"Ah teşekkür ederim teşekkür ederim ünlem aşkım öyle acı çektim ki ama benden size sitem yok çünkü şimdi biliyorum ki sizi tekrar göreceğim stop kaygılarla boğuşmuş olmak kabulümdür ancak ayın yirmi beşinde gelmeniz de kabulümdür ayın dokuzunda niye dönemediğinizi bana söylememeniz de kabulümdür söz verdiğim gibi ne yaptığınızı bana söylememeniz de kabulümdür nereye gideceğinizi de söylemeyin o da kabul hani diyorsunuz bu akşam Paris'ten ayrılıyorum diye sanırım bütün bu esrarın sebebi işleriniz stop sizden tek bir ihsan isterim o da trene binmeniz çünkü uçaklar çok kaza yapıyor yirmi beşinde treninizin Cenevre'ye varış saatini telgrafla bildiriniz ve beni görmeye saat kaçta geleceğinizi neticede Cenevre'ye iner inmez sizin şu Ritz'e bile uğramadan bana gelmelisiniz ama herhalde tıraş olmak şeklinizi düzeltmek istersiniz bu da saçma bir şey çünkü siz hep yakışıklısınız hatta fazlasıyla yakışıklı stop fazlasıyla'yı geri alıyorum stop saat 21'de bende olursanız sevinirim oh oh oh stop bu oh'lar sevinç çığlıkları stop 9 Ağustos akşamından 14 Ağustos sabahına kadar öyle ızdırap çektim ki ilk gece saat başı Ritz'e telefon ettim ve her seferinde dönmediğinizi söylediler stop sonraki günler korkunçtu postacıyı beklemek ve Ritz'e ve M.C.'ye telefon etmek korkunçtu stop az önce takside radyoda duyduğum aptal şarkıları bütün kalbimle söyledim bizimki gibi bir aşk yoktur cinsinden stop bensiz yaşayamadığınız için teşekkür ederim ama telgrafınızda güzelin başında çok yazıyor ama zarifin başında yok beni yeterince zarif bulmuyor musunuz yoksa stop ne olup bittiğini bilmezken beni terk edip etmediğinizi mektuplarınızı tekrar okumaya cesaretim yoktu ama az sonra evde bütün mektuplarınızı yatağın üstüne sereceğim sere serpe hiçbir şey giymeden yatıp baş-

tan okuyacağım çünkü hava sıcak stop geldiğinizde bana ne isterseniz yapın bu lafların hepsini okuyacak olan telgraf memurundan utanıyorum ama ne yapalım kelimeleri sayarken yüzüne bakmayıveririm stop lütfen her akşam saat tam yirmi birde üç dakika boyunca Kutup yıldızı'na bakınız ben de saat yirmi birde üç dakika bakacağım ve böylece bakışlarımız yukarıda kavuşacak ve kavuşmuş olacağız stop tabii bulut yoksa Kutup yıldızı stop bulut varsa ertesi akşam aynı saatte aynı yerde buluşalım stop sevgili dikkat İsviçre saatiyle 21 yani saati İsviçre'ninkiyle tutmayan bir ülkedeyseniz Kutup yıldızı'na İsviçre saatiyle 21'e denk gelen yerel saatte bakınız stop sevgili dostum birden ya gökyüzündeki randevumuzun yerini bilmiyorsanız diye korktum stop Kutup yıldızı kuyruklu dörtgen bir uçurtmaya benzeyen Küçük Ayı'nın içinde kuyruğun en ucundadır stop Kutup yıldızı'nı Büyük Ayı'dan da bulabilirsiniz bir adı da Büyük Araba'dır Küçük Ayı'nın hemen yanındadır stop Kutup yıldızı Büyük Araba'nın arka tekerlerini temsil eden iki yıldızdan geçen bir çizginin ucundadır stop bu sözler için affedin beni çünkü fark ettim ki tabiatla ilgili şeyler bazen size uzak geliyor ve akşam randevularımızı kaçırmanızı istemem stop sevgilim yalvarırım Kutup yıldızı'nı kendi başınıza bulamazsanız bilen birine sorma nezaketini gösteriniz stop önümüzdeki günlerde Amerika'ya giderseniz orada da bulabilirmişsiniz Kutup yıldızı'nı çıkmadan önce rasathaneye telefon edip öğrendim stop sevgilim bazen sahiden bende bir gerilik olduğunu idrak ediyorum zaten bebeklik bıngıldağı bende kurumamış hâlâ stop sevgili fazla sigara içmeyin lütfen günde yirmiyi geçmeyin ve gece soğuk olursa üzerinize hafif bir manto alın stop işinize burnumu soktuğum için kusura bakmayınız stop hiç alyans takmadım ama bir tane alıp yalnızken takacağım Tanrı katında karınız olacağım stop niye Paris'te bu kadar kısa kaldığınızı anlamıyorum bana niye telefon edebileceğim bir otel adresi vermiyorsunuz hatta görmeye bile gelirdim sizi ne de olsa her gün şehir değiştirseniz bile geceleri bir otelde kalacaksınız mecburen stop neyse yarın on gün kalmış olacak ve 24 Ağustos günü yatakta yarın onu göreceğim diyeceğim ve sonra şöyle olacak böyle olacak stop size aitim siz ne isterseniz oyum çocuğunuz dostunuz erkek kardeşiniz 25 Ağustos günü ise karınız bir sürü nokta nok-

ta stop o kadar mutsuzdum ki gözümün yaşı dinmiyordu hiç yataktan kalkmıyordum açlık hissetmiyordum şimdi karnım aç ama en çok kollarınıza açım beni öyle kuvvetli sıkacak ki o kollar muhteşem çürüklerim olacak stop 25 Ağustos'ta çok güzel çayımız olacak ama etrafa dökmeyeceğim diz çöksem bile gece prensimin karşısında diz çöktüğüm zamanki gibi olmayacak stop yine telgraf çekin ve beni sevdiğini söyleyin bir de 25 Ağustos'ta saat kaçta geliyorsunuz sevgilim stop bu on bir günde ne zaman aklınıza gelirsem sizi sevmekte ve beklemekte olduğunu söyleyin kendinize her seferinde doğrusu bu olacak efendisinin Ariane'ı."

En berbatı, yaşlı olduğu için bu yazılanları hınçla okuyacak olan telgrafçıyla yüzleşmekti. O kelimeleri sayıp içinden verip veriştirirken suçlu gibi karşısında durmak sinir bozucuydu. Çare yok. Harekete geçti. Yere kadar inmiş olan çorabına takılarak tökezledi, doğruldu, dişlerini kontrol etti. Kırılan yoktu. Çok şükür Tanrım. Görülmemek için gözlerini kapatarak eteğini kaldırıp çorabını düzeltti, sonra gişeye koşup sivilceli burunlu pis ihtiyarın hoşgörüsünü satın almak için yüzüne pırıl pırıl bir gülümseme oturttu.

Utançtan kıpkırmızı, parayı ödediği gibi koşarak kaçtı, mahcubiyetle yüzünü buruşturarak merdivenden bir çırpıda indi, postanenin karşısındaki bir bakkala girip bir paket bisküviyle çıktı, bir taksiye el edip adresi verdi. Taksiye biner binmez paketi açtı, bisküvilere mideye indirileceklerini tebliğ etti. Ne yapalım, mutsuzluğundan faydalanmaya bakacaktı. Bu on bir gün boyunca zarif olmak için muhteşem hazırlıklar yapacaktı, özellikle telgrafında çok zarif yerine sadece zarif demiş olduğunu dikkate alarak. Bu durumda elbiselerini gözden geçirmeli, kusurlu olanlardan kurtulmalı, yere göğe sığdıramadıkları şu yeni terziye bir – iki tane ısmarlamalıydı. Böylece vakit daha çabuk geçerdi. Yirmi beş ağustos, diye içini döktü ilk bisküviye.

58

Mariette mutfağında perçemini çekiştire çekiştire, komşunun oda hizmetçisinin ödünç verdiği Namuslu ve Solgun diye bir roman okuyordu, sırık gibi, kara kuru, ikide bir geğiren, ağırbaşlı bir kadındı komşunun hizmetçisi. Kitapta yoksul ama onurlu kadın kahramanın gururla cevap verdiği yere geldiğinde sayfayı öyle bir iştahla çevirdi ki kahve kâsesi yere yuvarlandı. Tüh, düştü kırıldı, dedi bu kadarcık bir şeye telaşlanmayacak kadar başına buyruk bir kadın olduğunu ilan eden sakin bir sesle.

Bir süpürgeyle faraş kapıp kırıkları topladı, bir kovaya boşalttı, bir bacağımı kırsam daha iyiydi diye söylenerek yerine oturdu ve kitabına döndü. Tam hain markinin bozguna uğradığı yere gelmişti ki

dış kapının gıcırtısıyla kitabı kapadığı gibi örgü sepetindeki yarım bir örgünün altına tıktı. Geldi bizim kirli çıkı, görün bakın ne diyeceğim ona, fitil fitil burnundan gelecek, diye mırıldandı görüntüyü kurtarmak için bir süpürge kaparak.

"Aaa, siz misiniz Madam Ariane, duymamışım. Şu tergrafta umarım kötü bir haber yoktu?"

"Hayır, kötü bir haber yok. (Sessizlik.) Birkaç gün sonra biri ziyaretime gelecekmiş."

"Ah pek güzel, pek güzel, neyse, çünkü ben de Mösyö Adrien'in başına bir iş geldi de can evinizden vurdu sizi diye korkmuştum, öyle alelacele çıkarken görünce. Misafiriniz hanım mı?"

"Hayır."

"Öyleyse bir bey herhalde?"

"Beyefendinin bir dostu. Ayrıca benim de dostum."

"Ah, elbette öyledir" dedi Mariette pürdikkat süpürge sallamayı kesmeden. "Mösyö Adrien'in seyahatte olması talihsizlik, arkadaşını görse çok sevinirdi. Neyse, siz onun yerine ağırlarsınız, hem size de değişiklik olur. Kocanızın bir dostu demek, ne hoş, ne keyifli. Zaten pek sevindiğiniz halinizden belli oluyor."

"Evet, tabii. Görmeyeli çok zaman oldu, haliyle göreceğim için memnunum, hatta çok memnunum doğrusu. Pek sempatim var kendisine."

"Elbette, hayatta sempati lazım. Tabiatın kanunu bu. Sempati hayatın tuzu biberidir. Hem ayrıca siz de vakit geçirmiş olursunuz, ne olursa olsun bir parça sohbet yatakta bir başınıza kurup durmaktan iyidir. Keşke Mösyö Adrien seyahatte olmasaydı. Neyse, ben itinayla hazırlarım her şeyi, göreceksiniz."

"Teşekkür ederim Mariette. Gerçekten de her şey dört dörtlük olsun isterim. Yeri gelmişken eve dönerken Gentet'ye uğradım. İşçileri gelip tavanlarla lambrileri boyayacaklar."

"Bütün evi mi?"

"Yok, sadece girişle benim küçük salonu."

"Kısacası en önemli yerleri. Fakat Madam Ariane, aslında fırsattan istifade odanıza da bir fırça vurdursaydınız, ihtiyacı yok mu sizce?"

"Belki, bakarız."

"O pis adamlar her yeri altüst eder şimdi. Neyse canım, onlar gidince güzelce toplarım arkalarından, pırıl pırıl olur. Yakışıklı biri mi bu beyefendi?"

"Bu da nereden çıktı şimdi?"

"Öylesine, merak ettim, bana da iyi gelir görmek, değişiklik olur, onun için yakışıklı olsa daha iyi olur, ben öyle seviyorum."

"Fena sayılmaz" diye gülümsedi Ariane. "Daha önemlisi zeki ve kültürlü biri. Sohbetini severim."

"Elbette, sohbet gibisi yoktur, hele bir de arada sempati varsa. Bana sorarsanız hayatın tadını çıkarmak lazım, çünkü yaşlanınca iş işten geçiyor, hastalandığım zaman hastanedeki rahibe-hemşireye diyeceğim ki kafama bir sürahi indirsin de bitirsin işi, hatta beni gömmeseler de umurumda olmaz. Canları isterse çöpçülere atıversinler! Paramı keyfime harcarım daha iyi, sinemaya yahut fıstıklı kirsch'li pastaya, paramı içine girdiğimi bile anlamayacağım bir sandığa vermesinler. (Süpürgesini şiddetle savurdu). Haydi, haydi, ölünce süpürüversinler, merdivenden aşağı yuvarlayıversinler Mariette'i, haydi bakalım Mariette, yallah dereye! Peki ne iş yapar sizin şu beyefendi? Yazma çizme işlerindedir herhalde?"

"Milletler Cemiyeti idarecilerinden" dedi Ariane, hemen arkasından renk vermemek için yalandan esnedi.

"Tabii ya" dedi Mariette. "Besili biri olmalı. Demek Mösyö Adrien'in amiri. Geldiği zaman ayıp olmasın diye boyayı tazelemek için bir sebep daha. Mösyö Adrien amirini layıkıyla ağırlamanıza pek memnun olur. Şeflerle iyi geçinmek lazım. Aaa, saat yarımı çaldı. Yemeği saat bire hazır edeyim mi?"

"Hayır, hemen yapalım, açım."

"Açık hava tabii, dışarı çıkınca açıldınız. Madem mühim bir şahsiyet, bu beyefendi gelince ne kıyafet giyeceksiniz?"

"Hiçbir fikrim yok, gidip çabucak bir banyo yapayım, siz de o sırada sofrayı kurarsınız, açlıktan ölüyorum" dedi Ariane. Eteğini sertçe havalandırarak dönüp çıktı, merdivende birden avaz avaz Pentekost Kantatı'na başladı.

Bunun üzerine ihtiyar kadıncağız çift iğnelerle kapatılmış ceplerinde küçük servetini sakladığı eteklerini kaldırarak çılgınca bir kankan dansına başladı, bir yandan da sempati bu, sempati, sadece sempati diye şarkı söylüyordu. Dansını hece hece bölerek, başını geriye atıp tombul bacaklarını akıllı atlar gibi belli bir tempoyla kaldırıp indirerek uzun süre olduğu yerde tepindi, bu sırada aşk delisi bir kadın da yukarıda, küvette Bach'ın ihtişamlı ezgisini tekrar söylüyor, ilahi bir kralın gelişini haber veriyordu.

59

Aptal, bezgin, cinsellik yüklü, gövdelerini öne vermiş, gözlerini yücelere dikmiş manken kızlar azametle salınarak ufak tefek usta terzinin sert bakışları altında son bir kez geçit yaptılar, terzi zarafetle dönerek müşteriye gülümsedi.

"Evet hanımefendiciğim, sanırım her konuda hemfikiriz. (Müşteri hanımefendiciğimden tiksinerek gözlerini yere çevirdi.) Bugün ayın on dördü. Bu durumda on yedisi cuma günü ilk provayı, yirmi ikisi çarşamba ikincisini yapıyoruz, bütün siparişler yirmi beşi cumartesi, en geç saat on birde bitip teslim edilmiş olacak. Kıl payı yetişecek ama yaparız, sizi memnun etmek için büyük bir sevinçle yaparız. Seçmiş olduğunuz modeller tam size göre, çok gösterişli, herkes hayran kalacak. Hürmetler, sevgili hanımefendiciğim."

Çocuk yüzlü, parfüme bulanmış, kendini beğenmiş Volkmaar eğildi, kaparo alma işini baş tezgâhtarın üzerine yıkarak kıvıra kıvıra uzaklaştı. Kaparo meselesini platin saçlı, koca çeneli Matmazel Chloé büyük bir zarafetle halletti. Ariane kızarmıştı, aklına gelmediğini mırıldandı, bankası o saatte kapalı olmalıydı.

"Doğrudur, bankalar saat beşte kapanır hanımefendi" dedi tezgâhtar belli belirsiz sitem kokan abartılı bir hüzünle.

"Çok can sıkıcı, nasıl yapsak?" diye sordu suçlu, o sırada Chloé soran bakışlarını tombul adama çevirmişti, beriki gözlerini tamam anlamında kapadı, müşteri saf ve namuslu cinstendi.

"Acelesi yok ki hanımefendi" dedi Chloé. "Yarın sabah halledersiniz" diye şakıdı sanki karşısında bir bebek varmış gibi. "Mağazamız saat dokuzda açılır. Hoşça kalın hanımefendi. Rahatsız olmayın, ben kapatırım."

Ariane sokakta başını öne eğip bir hesap yaptı. İki gece elbisesi, beyaz krep, çok sade, bir de lame olan, Volkmaar'ın Junon modeli dediği, çok güzel, pek şaşaalı. Ayrıca ham kuzu yününden iki tayyör, beyaz olan kısa ceketli, mavi ise bol bir hırkayla, sedef düğmeler, truvakar kollar, yelek cepler. Evet, hırka çok şirin olacaktı, yüzde yüz hissediyordu bunu. (Şirin şeye gülümsedi). Açık gri flanel kısa tayyör de muhteşemdi, gayet klasik, bele oturuşu güzel, takma cepli, kırlangıç yaka. Son derece rahat hissedecekti içinde. O aptal kız, kabul etmek lazım ki gayet güzel taşıdığı takımı Cambridge modeli diye takdim etmişti."

"Evet efendim, Cambridge'in içinde beni beğeneceksiniz."

Birdenbire lame olanın göğsünün fazla açık olduğunu hissederek durdu. Elbiseyi giyen kızıl saçlının göğüslerinin dörtte üçü açıktaydı, hatta şöyle bir yarım dönüş yaparken biri neredeyse dışarı fırlıyordu. Başı önde, dalgın dalgın, ağır ağır ilerliyordu. Göl kenarına gelince beterin beteri iki hatayla can evinden vurularak tekrar durdu. Sadece iki prova çılgınlık demekti! Elbise dediğin asla iki provayla mükemmel hale gelmezdi!

"Ayrıca siparişlerin yirmi beşinde teslim edilmesini kabul etmem de çılgınlıktı, tam Sol'un döneceği gün, kesinkes bir sürü aksaklık çıkacak ve tadilata çok az zaman kalacak. Elbiseleri öğlenden önce

iade ettiğimi varsayarsak felaketi toparlamak için bir tek öğleden sonra kalıyor, o da cumartesi öğleden sonra açıklarsa, ne olursa olsun işi şişirir, bana da berbat şeyler gönderirler, Sol geldiği zaman giyecek hiçbir şeyim olmayacak, eski püsküyü saymazsak. Bütün bunlara sebep o küçük domuzla Chloé'nin gözümü korkutması. Evet, doğrusu bu, kaba insanlar beni hep ürkütür. Bu ikisi ayrıca öyle bir laf kalabalığı yaptılar ki kafam karıştı, sırf bitsin de kurtulayım, çıkıp gideyim, hanımefendiciğim lafını bir daha duymayayım diye her şeye evet dedim. Aslında korkağın tekiyim ben, evet, bu hayat için yaratılmamışım. Yo, yo, müdahale etmek, domuz beyin yerine geri dönmek gerek. Ne yapalım, savaşırız öyleyse. Evet, onun için, beni zarif bulması için savaşırım. Ey aşkım, o kadar ızdırap çektim ki, neler olup bittiğinden hiç haberim yoktu. Neden bu kadar geciktin telgraf çekmek için? Evet, mücadele etmeliyim. Ama önce o domuza ne demek gerektiğini, gerekçeleriyle beraber iyice bilmeliyim. Bir savaş planı yapmalı, tereddüde düşmemek için bir özet yazmalıyım, bir kafede yazayım bari, evet, öyle olsun."

Fakat içeri girdiği an kâğıt oynayanlar dik dik yüzüne bakar bakmaz cesareti uçup gitti. Gerisin geri döndü, döner kapıyı hızlı itince kapı beline çarpıp onu kaldırıma kovaladı ve evlenmeden önceki bir kadın arkadaşıyla burun buruna geldi. Selam vermekten kurtulmak için bir kırtasiyeye sığındı, tuhaf kaçmasın diye bir dolmakalem satın aldı. Sırnaşan bir kediyi usulünce kaşıdı, önce alnını, sonra çenesini, yaşını, huyunu suyunu, nihayet adını sordu, ne yazık ki Kedicik imiş adı. Bir yakınlık hissederek dükkânın sahibesine kedilerle maceralarını anlattı, vazgeçilmez bir vitamin kaynağı olarak çiğ ciğer tavsiye etti, Kedicik'le vedalaştı ve gülümseyerek çıktı.

"Aslında not yazmaya gerek yok, o domuza neler söyleyeceğimi kendi kendime söylesem, genel bir prova yapsam yeter. En önemlisi arka arkaya üç prova istemek. On yedisi cuma, yirmi biri sah, bir de yirmi üçü perşembe, yok, hata olursa düzeltme payını geniş tutmak için yirmi iki çarşamba. Sakin sakin, başaracağıma inanarak istemeliyim. Evet, her şey içimden ne tavır aldığıma bağlı. Olabilirse değil diliyorum demeliyim, dediğim dedik bir tonla. Beyefendi, üç prova yapmayı ve her şeyin ayın yirmi dördü, cuma sabahı bitmiş olmasını

diliyorum. Yalan söylerim, ne yapalım, meşru müdafaa bu. Evet, ona derim ki elimde olmayan beklenmedik sebeplerden dolayı yirmi dört ağustos cuma akşamından yola çıkmak zorundayım, yani öngörülenden bir gün önce. Bu nedenle her şeyin son şeklini almış olarak cuma sabahı elimde olması gerek. Kararlı durmalı, tombalağın gözünün içine bakmalıyım. Ayrıca teslimatı Cologny'ye yapmasını da kabul etmemeli, cuma sabahı gelip kendim alırım demeliyim. Cuma sabahı gelirim, güzel, güya elbiselerle tayyörleri araba ya da taksiyle götürmek için, hazır mağazaya gelmişken sanki o an aklıma gelmiş gibi son bir kez denemek istediğimi söylerim. Evet, cesaret. Reddetmeyi göze alamazlar. Hiç belli etmeden dördüncü provayı da yapmış olurum. Hâlâ iyi olmamış yerler varsa cuma akşamüstüne, en geç saat altıya tadilatları yetiştirmelerini isterim. Yine hatalar olursa ne yapalım, yine yalan söylerim, seyahatimi cumartesi akşamına erteledim derim, yani yeni tadilatlar ve elbiselerin son hali cumartesi öğlene ya da saat ikiye yetişsin. Cuma akşamı gitme palavrasının güzel tarafı kusurları düzeltmek için yirmi dört saat zaman kazandırması. Yalan söylemek elbette ayıptır. Sevgili, sizin uğrunuza yalan söylüyorum. Özetlersek sağlam durmalı, hiçbir bahaneyle yumuşamamalıyım. Henüz tek kuruş kaparo vermediğime göre üstünlük bende. Küçük domuz istemezse ben de siparişi iptal ederim, o durumda Paris uçağına atlayıp hazır elbise satan lüks *haute couture* mağazalarından birinde alırım soluğu, ne de olsa manken bedeni giyiyorum, yani o domuzun insafına kalmadık. Evet, bir şey daha var, o da lame elbisenin göğsünü kapattırmak."

Dikiş evinin tepelikli kapısının önüne geldiyse de içeri girecek cesareti kendinde bulamadı. Tedarikçilerden besbelli korkuyordu, sizi sevmeyen, yargılayan kaba insanlardı bunlar. Hayır, o güler yüzlü sahtekâr çeteyle, hanımefendiciğim demeyi kibarlık sanan Volkmaar'la, içlerinden insanı kıyasıya çekiştiren boyalı tezgâhtarlarla, küçük parmağındaki şövalye yüzüğüyle kendini kibar takımından sayan Chloé'yle ve aslında kapıcı kızı oldukları halde şehvetli, vamp prenses havalarında dolaşan manken takımıyla yüz yüze gelecek cesareti yoktu. Telefon daha iyiydi. Göze görünmediğinde insan daha bir cesur olurdu.

Telefon kulübesinde söyleyeceği temel şeyleri kocasının son mektubunun arkasına karaladı, pulu Kudüs'te yapıştırılmış olan mektup tıpkı diğerleri gibi henüz açılmamıştı. Of, mektupları açmak lazımdı, yok göze alamazsa zarfta yazan adrese telgraf çekip teşekkür mektuplar çok ilginç okundu bir daha okundu vesaire demeliydi. Yeter bu kadar, akşama düşünürdü bunu. Zarfı karşısına, kulübenin duvarına yaslayıp numarayı çevirdi, hapşırdı, Chloé'nin sesini duyunca yüzünü buruşturdu.

"Hanımefendi, benim. (Madam Adrien Deume demek rahatsız ediciydi.) Az önce gelmiştim. Şunu söylemek istemiştim ki. (Hapşırınca uçmuş olan hatırlatma zarfını almak için eğildi ama olmadı.) Kısacası size uğrayacağım. (Tam karşıdan telefon ettiğini hayatta söyleyemezdi.) On beş dakika içinde sizde olurum."

Cevabı duymamak için aniden kapattı ve daracık sokaklarda rastgele gezinmeye başladı. On üçüncü dakikada gerisin geri döndü, harekete geçmeye kararlıydı. Cesaret, hayatta ancak başkalarının düşündüklerine burun kıvıranlar, ezip geçenler kazanırdı. Evet, istemeyi bilmek gerek, dedi kendi kendine sırma şeritli kapıcı kapıyı açıp yol verirken. Fakat yumuşak ışıklı, hoş kokulu salona girdiği anda taleplerinin büyüklüğünü idrak etti. Kendini affettirmek ve Volkmaar'ı tavlamak için bir tayyör daha istediğini söyledi. Volkmaar bu altın yumurtlayan müşterinin karşısında eğildi.

"Fakat tayyöre karar vermeden önce" dedi Ariane yüzünü hafifften ateş basarak, "lame elbisede küçük bir değişiklik isteyeceğim. Evet, düşündüm taşındım, dekolte istemiyorum, onun yerine boyna kadar çıksın."

"Boyun hizasına kadar" dedi Volkmaar kasvetle. "Fevkalade hanımefendiciğim, boyundan bantlı dikeriz. Tayyör için ne tür bir kumaş bakalım?"

"Size bir sorum daha var beyefendi. Beklenmedik bir durumdan dolayı seyahatimi öne almak, cuma akşamından yola çıkmak zorundayım. (Volkmaar hiç tepki vermedi). Az önce haber verdiler. Bu nedenle bütün siparişlerimin yirmi dördü cuma günü elimde olması gerek, sabahtan, daha doğrusu öğlenden önce, çünkü valizlerimi son dakika hazırlayamam."

"Ah" demekle yetindi terzi, bu bayat seyahat numarasına alışıktı.

"Tabii zaman biraz dar" diye gülümsedi Ariane çekinerek.

"Çok dar hanımefendi."

"Elde olmayan bir durum söz konusu."

"Haddinden fazla dar" dedi Volkmaar taş gibi bir yüzle, sadistçe.

"Ben. (Parası neyse veririm mi demeliydi? Yok, adama itici gelebilirdi.) Bir kolaylık sağlayacaksa seve seve bir ek ödeme yapabilirim."

Volkmaar duymazdan geldi, bir an derin düşüncelere dalmış gibi gözlerini kapadı, sonra sessizce, Ariane'ın kaygılı bakışları önünde salonda bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı.

"Bu zorlu bir sınav hanımefendiciğim fakat üstesinden geleceğiz, atölyeyi bütün gece çalıştırmak pahasına. Anlaştık, her şey yirmi dördü cuma günü, öğlenden önce bitmiş olacak. Ek ödeme için Matmazel Chloé'yle anlaşırsınız."

Ariane gerçekten minnettar olduğunu mırıldandı. Ardından terzinin bakışlarından gözlerini kaçırarak tıkana tıkana ezberden okumaya başladı:

"Üç prova olursa sevinirim. İlki bu hafta cuma, kalan ikisi önümüzdeki hafta salı ve çarşamba."

Ariane soluklanırken karşısında iyilikle eğilen Volkmaar, salak sınıfına dahil ettiği bu müşteriyi iyice yolmaya karar vermişti.

"Tayyörle ilgilenelim, dedi. Göstermek istediğim birkaç güzel parçam var. (Dev kirpikli, veremliye benzeyen bir ağlak suratlıya döndü.) Josyane, yeni gelen Dormeuil'ü, on iki on üçlük Minnis'i ve ebrulu Gagnière'i indiriniz."

"Gerek yok, masada duran şu flaneli çok beğendim."

"Zevkinize hayranım hanımefendiciğim. Dikkat çekici bir parça. Antrasit gri mükemmel. Pekâlâ, ya tarzı? Size bel üstü, beli kemerli ve yüksek cepli bir ceket düşünürdüm ya da belki de büyük devrik yakalı, göğsü öne çıkaran geniş kesimli bir parça. Chloé, Bettine Caprice'i, Patricia Androclès'i giyip gelsin."

"Gerek yok" dedi Ariane hanımefendiciğim olmaktan kurtulma telaşıyla. "Bu tayyörü de öbür flanel gibi yaparsınız."

"Fevkalâde hanımefendiciğim. Not alın Chloé. Antrasit Holland kumaşından bir Cambridge daha. Hepsi için ilk prova on yedisinde, öğleden sonra. Sadece hanımefendinin işlerine bakılacak. Diğer her şey askıya alınsın. Hürmetlerimi sunarım hanımefendiciğim."

Ariane serbest kalmıştı ve ciğerlerine parfümsüz hava çekebildiği için mutluydu, kendini fincan fincan çayla ödüllendirmeye karar verdi. Fakat pastanenin karşısına geldiği an lame elbisenin boyun bandıyla korkunç görüneceği aklında şimşek gibi çakıverdi. Ne olursa olsun, böyle ince çalışılmış özel bir modeli değiştirmek saçmaydı. Pis Volkmaar, kabul etmemesi gerekirdi. Boyna kadar kapatmak fikri çok saçmaydı. Fare boynu gibi kalacaktı. Hakikaten, baba katili fareleri idam edebilirlerdi o kıyafetle. Pis Volkmaar. Kimseye bir zararı olmayan bir çakıl taşına bir tekme savurdu. Elbiseleri alır almaz Volkmaar'a isimsiz bir mektup gönderip tahminen memelerinin çok gevşek olduğunu yazacaktı.

"Bu sefer telefon edeyim şunlara."

Telefon kulübesinde numarayı çevirmeden önce cesaretini toplamak için kutsal telgrafı karşısına koydu. Fakat Chloé'nin sesini duyar duymaz telefonu kapadığı gibi kaçıp gitti. Pastanenin önünde durdu. Tanrım, telgraf! Koşup camlı kafese daldı. Yerli yerinde duruyordu hâlâ! Aşkım benim, dedi telgrafa.

Ha gayret, evet, oraya gitmeliydi, altı üstü beş dakika azap çekecekti. Beyefendi, düşündüm de iyisi mi lame elbisenin modelini değiştirmeyin, yani göğsü iyice açık olsun. Ya da hatta yazın ağır gelecek bu elbiseyi iptal ettiğini de söyleyebilirdi. Evet, iptal etmek daha akıllıcaydı, daha az fırıldaklık etmiş olurdu.

Gece yarısı gözüne uyku girmediği için lambayı açıp bir kez daha aynayı eline aldı. Hakikaten muhteşem saçları vardı. Kestane rengi ama göz alıcı sarı ışıltıları vardı, yanık fındık ve altın rengiydi saçları. Burnu da inanılır gibi değildi, akıl almaz derecede güzeldi, belki alışılmıştan azıcık büyüktü o kadar. Kısacası çok güzeldi. Küçük domuzun yerinden çıkınca göl kenarında yürürken kuğular bile bakmıştı ona. İyi ama neye yarardı güzel olmak o yanında olmadıktan sonra?

"Bir, beyaz krep, gereksiz çünkü aynısından var, hakikaten tuhaf bir fikir. İki ve üç, o iki şirin yünlü. Dört, açık gri kısa flanel takım,

çok cicicicicici, severek giyeceğim. Beş, antrasit flanel çünkü korkağın tekiyim, kış kumaşı olduğu için tamamen saçmalık, inşallah ara sıra hava soğur. İlk akşamki öpücük, elini öpüşüm ilişkimizin seyrini belirledi. Uzun lafın kısası onun esiriyim. Onu böyle sevdiğim için kendimden iğreniyorum ama nefis bir şey. Şimdi de lame elbisenin iptalini affettirmek için ısmarladığım elbiseler. Altı ya da yedi, siyah kadife, fikrim yok, göreceğiz. Yedi ya da sekiz, spor elbise, önde arkada boylu boyunca on iki ahşap düğme, fena değil. Sekiz ya da dokuz, bağcıklı keten elbise, incecik bir cins tüllü keten, tüller çok şık durur. E tabii, birtakım aptallıklar yapmadım değil, safralar hep olur. Bu durumda kaç kıyafet oluyor? Sekiz mi dokuz mu? Neyse, provalarda görürüz. Kendimi ona beğendirmek için bunca emek harcamak komik. Kendini beğendirmek, hep beğendirmek, amma alçakça bir şey. Yarın Adrien'in mektuplarını açmayı kesinlikle ihmal etmemeli. Saat gece on ikiyi çeyrek geçiyor. Güzel, bir gün daha geçmiş, sadece on gün kalmış bekleyecek. Evet, Tanrı'nın halkı bu. Din değiştirsem mi? Ne olursa olsun o iki kelime için özür dilemeliyim, yazıyla dilerim, sözle rahatsız olurum. Sevgili, geliniz" diye içini çekti örtüleri atarken. "Sevgili, görün bakın nasıl da size aitim, nasıl da hazırım."

60

Ariane ertesi sabah yaklaşık iki yüzyıldır Auble ailesinin banka işleriyle ilgilenen Chapeaurouge ve Şürekâsı'ndan Saladin beylerin atadan kalma malikânesindeydi. Evinde sütlü kahve düşkünü bir karga beslediği için çok sevdiği ihtiyar mübaşirle biraz hoşbeşten sonra veznedara yöneldi. Veznedar rahmetli olmuş pek kıymetli bir müşterinin yeğeninin gelir durumunu kendileri içeri adım attığı an kontrol etmişti bile.

"Ne kadar alabilirim beyefendi?"

"Tam olarak dört bin frank hanımefendi. Bir ekime kadar başka tahsilat yok."

"Gayet güzel" dedi Ariane adama dişlerini sergileyerek. "Çok hoş oldu, tam dört bin franklık bir kaparo ödeyecektim ben de."

Makbuzu imzalayıp paraları aldı, karganın halini hatrını sordu, söylenenleri hülyalı bir gülümsemeyle dinleyip çıktı, o sırada kepçe kulaklı veznedar ceketinin yakasındaki teselli karanfilini düzeltmekle uğraşıyordu, onu bir centilmen olduğuna inandıran bu karanfili her gün tazelerdi.

Sokakta sadece kaparoyu ödemek saçmalık, dedi içinden, nasıl olsa yekûnu biliyordu. Toplam sekiz bin beş yüz frank, demişti Chloé son siparişlerden sonra. En iyisi tamamını bir an önce ödeyip bu dertten kurtulmaktı. Evet, Lulle beylere gitmeliydi, onlarda Saladinlerdekinden daha fazla hisse senedi olmalıydı. Hesapça dört bin beş yüz frank daha alması gerekirdi. Hayır, daha fazlası lazımdı, efendinin dönüşü şerefine ufukta daha bir sürü alışveriş görünüyordu.

"En az on beş bin frank, to be on the safe side."

Eski yüzlü sokakta yokuş yukarı çıkarken Haleri'nin Gri Amca'ya defalarca tekrar ettiği bir hükmünü hatırlayarak gülümsedi. "Hiç şüphe yok Agrippa, Lulle beylere güvenim sonsuz, iyi bir aile, ayrıca babadan oğula Kardinaller Meclisi azaları, gelgelelim o aşırı modern, aşırı lüks bankalarına girince içim içimi yiyor, asansörleri bile var, şşşş, rica ederim." Canım Haleri, sağlığında duygularını ne kadar az belli etmiş, vasiyetinde ise ne kadar şefkatli davranmıştı. O cümle hatırındaydı. "Sevgili kardeşim Agrippa'ya verdiğim Champel'deki villa hariç servetimi çok sevdiğim yeğenim Auble ailesinden Ariane'a bırakıyor, kendisini Yüce Tanrı'ya emanet ediyorum." Auble ailesinden Ariane, evet, böyle yazmıştı, korkunç Haleri'nin gönlü vasiyetinde bile o acıklı evliliği kabullenmeye razı gelmemişti.

Lulle bankasına gelince durdu, o sabah gelen telgrafı çıkarıp okumadan göz gezdirdi. Artık her şey belliydi. Ayın yirmi beşinde Ariane'ın istediği gibi trene binecekti. Saat on dokuz yirmi ikide gelecek, saat yirmi birde Ariane'ın evinde olacaktı. Hamdolsun! O zamana kadar her akşam saat yine yirmi birde Kutup Yıldızı'nda buluşmak üzere. Hayır, telgrafı şu an tekrar okuyup tadını kaçırmamalı. Bu akşam yatakta, Kutup Yıldızı'ndan sonra ikisini bir okurdu, önce dün geleni, üstüne bu sabahkini.

Sessiz Lulle malikânesine girerken kaşlarını çattı. Evet, yarın ne yapıp edip Adrien'in bütün mektuplarını açıp okumalıydı. Tamam,

anladık, hadi şimdi mutlu olalım. Veznedara gülümsedi, başka bir eski tanıdık, İsa sakallı, uzun, vejetaryen bir münzevi, Haleri'nin pek beğendiği biriydi, çünkü *Kitab-ı Mukaddes*'i kelime anlamıyla okuyup anlamaktan yana olanlardandı. Egzemalı Pekinez köpeği suratlı ihtiyar bir müşterinin işini bitirdi, adamı çantasına kapacaklarmış gibi yapışmış halde gönderdikten sonra d'Auble ailesinin mirasçısının şerefine kravatını düzeltip sıcak bir bakışla selam verdi.

"Ne kadar alabilirim beyefendi?"

"Yanılmıyorsam yaklaşık altı bin frank hanımefendi" diye karşılık verdi adam, sosyetenin hesap durumunu ezbere bilirdi.

"Bana daha fazla lazım" dedi Ariane ve gülümsedi. (Ariane bu iki bankada niye gülümseyip duruyordu? Çünkü bankalarda rahat ederdi, gelenlerin hep sıcak karşılandığı iç açıcı yerlerdi bankalar. Bankacılar size hizmete, ne kadar para isterseniz vermeye daima hazır çok kibar insanlardı. D'Auble soyundan Ariane için para bedava elde edilebilen yegâne maldı. Yapacağı tek şey imza atmaktı.)

Veznedar gözlüğünün üstünden hüzünle baktı. Bir müşteri ondan "gelirlerinin" üzerinde para istediğinde hep hüzün basardı zaten, ama ayrıca bu tuhaf yeğenin ona hisse sattırmasından korkuyordu. Satış talimatı almaktan nefret ederdi, hele tecrübesiz genç müşterilerden. Üç otuz maaşa talim eden, türlü türlü huyları, tikleri olan bu mütevazı memurun bazı beyefendilerin mirasçısı olan müşterilere karşı tuhaf bir sevgisi vardı, onların refahını ister, yokuş aşağı inişe geçtiklerini görünce dertlenirdi. Vasatlığın kaderi olduğunu kabullenmiş olan bu sıska bekçi köpeği zenginlerin servetini koruyup kollamayı severdi. Bu nedenle aslında iyi bir aileden gelen bu beyinsize ekimdeki büyük ödemelere kadar beklemesinin mümkün olup olmadığını sordu. Heveslendirmek için o zaman on bin frangın üzerinde bir para olacağını söyledi.

"Bana daha fazlası lazım" diye gülümsedi Ariane. "Hem zaten bekleyemem." (Mazlum veznedar bıkkın bir ifadeyle omuz silkti.)

"Bu durumda bir rehin sözleşmesi ya da satış talimatı imzalamanız gerekiyor." (Rehin sözcüğü genç kadına itici geldi. Noterli falan karışık bir hikâyeye benziyordu.)

"Satmayı tercih ederim" dedi büyüleyici bir gülümsemeyle.

"Meblağ ne olacak hanımefendi?"

Zaman kazanmak için hisselerinin değerini sordu (tereddüt etti çünkü Auble ailesinde şimdi söyleyeceği münasebetsiz ve kutsal kelime pek sevilmezdi) parasal olarak. Veznedar çökmüş bir halde uzaklaştı, derken yanında hisse senetleri bölümünün güneş yanığı, dinamik genç şefiyle geri geldi. Şefin saygılarını sunuşunda az da olsa alışılmamış bir özensizlik vardı.

"Portföyünüzün aşağı yukarı değeri, değeri, değeri..." (Dosyayı açıp gözüyle şöyle bir taradı, o sırada Ariane daha önce hiç duymadığı şu portföyün ne menem bir şey olduğunu düşünüyordu. Bu beyefendiler müşterilerinin varlıklarını güzel deri portföylerde tutuyorlardı demek ki. Kibar veznedardan bir ara göstermesini rica edecekti.) "Değeri, değeri yaklaşık iki yüz bin frank."

"Daha fazla var sanıyordum" dedi çekinerek. "Yani birazcık daha fazla."

"Fakat hanımefendi, Matmazel d'Auble'un mirasında bir Fransız lotu, hatta Avusturya ve Güney Amerika lotları mevcuttu. (Son iki ismi hafif bir hoşnutsuzlukla söylemişti.) Dahası Dow Jones endeksinde son günlerde sert bir düşüş oldu."

"Demek ondan" dedi Ariane.

"Evet, iki yüz bin frank, tabii aşağı yukarı, son günlerde çok dalgalanmalar oldu."

"Tabii" dedi.

"Hepsi satılacak mı?" (Veznedar gözlerini kapadı.)

"Yo, hayır, o kadar değil."

"Yarısı mı?" diye sordu eylem adamı. (Amma saygısız bir kuşak bu, diye düşündü veznedar.)

Ariane şöyle bir düşündü. Her seferinde bu insanların dilinden düşürmediği ödemeleri beklemek zorunda kalmamak için elinin altında yüklü bir miktar bulunsa iyi olurdu. Üstelik eylülde kışlık tuvaletleri halletmek gerekecekti. Hem ayrıca. Ama devamını getirmeyince düşündükleri boşlukta kayboldu.

"Yarısı mı hanımefendi" diye tekrar etti sabırsız delikanlı.

"Dörtte biri" dedi aklı başında genç hanım.

"Öyleyse American Electric, Florida Power and Light, Campbell Soup hisselerini tasfiye ediyoruz, belki bir de Corn Products, zaten çok az var. Doğru mudur hanımefendi? (Sesinde bir cengaverlik, adeta bir neşe vardı. Veznedar katliama tanık olmamak için uzaklaştı.) Nestlé, Ciba, Eastman Kodak, Imperial Chemical ve International Nickel hisselerini de satıyoruz! (Sesi kutsal bir sarhoşlukla dolu bir zafer şarkısıydı.) Doğru mudur hanımefendi?"

"Evet, kesinlikle, teşekkür ederim. Peki ne yapmam gerekiyor?"

"Hazırlatacağım satış talimatını imzalamanız. Sınırlı satış mı en yüksek kârla mı?"

"Hangisi daha avantajlıdır beyefendi?"

"Duruma göre değişir hanımefendi. Aciliyet durumunuza bağlı." (Ariane anlamadı, ama en yüksek kârla kulağına daha güven verici gelmişti.)

"En yüksek kârla diyelim."

"Güney Amerika ile Tuna-Sava-Adriyatik ıvır zıvırından da kurtulacağız. Tamam mı hanımefendi?"

Az sonra Ariane imzasını tam tutturamamanın verdiği hafif bir rahatsızlıkla talimatı imzalamıştı. Toplam meblağın içinden verilen on bin frangı saymadan çantasına tıkıp veznedarın hüznünü bir kat artırarak çıktı. Cité'de gülümseyerek, ağır ağır yürümeye koyuldu. Saat dokuzda, Kutup Yıldızı'nda. Bu akşam saat dokuzda birlikte olacaklardı.

61

İki gün sonra akşamüstü saat dörtte, uzun bir Volkmaar seansının üstüne pastanede kendini taltif ederken, çaydan ilk yudumunu aldığı an zihninde bir şimşek çaktı. Denemiş olduğu iki tayyörün ceketleri çok dardı! Tanrım, üstelik en çok önemsediği flanel tayyörlerin ceketleri! Çayı, tostları bıraktı, fincanı devirerek derhal ayağa fırladı, masaya bir bozukluk atıp ızdırabının kaynağı olan yere koştu. Henüz şekle girmemiş olan ceketler tekrar denenip çıkarıldı, sonra tekrar giyildi, sonra orijinal modelle kıyaslandı, sonra konuşuldu. Karmaşık bir tartışma terzilerin defalarca dinlemiş olduğu müphem bir sonuçla noktalandı.

"Yani bana çok bol olmayan, çok dar da olmayan iki ceket yapıyorsunuz. (İyi anlaşıldığından emin olmak için kelimeleri elinden

geldiği kadar açık telaffuz ediyordu. Kendini öylesine kaptırmış, bu eften püften işlere o kadar hararet ve ciddiyetle sarılmıştı ki, tıpkı çocukken, sahilde kaşlarını çatıp hevesle kumdan pastalar yaptığı günlerdeki gibi.) Evet, dar da olmasın bol da. Ama yine de biraz rahat olsun, tabii aşırıya kaçmadan, ayrıca biraz üzerime otursun ama dapdaracık durmasın."

"Rahat ama oturaklı" dedi Volkmaar, ve anında sevecen bir bakışla teşekkürünü aldı.

"Uzunluğu da dediğim gibi yapalım, orijinalinden iki santim kısa. Ama düşünüyorum da acaba bir buçuk santim daha iyi olmaz mıydı. Evet, sanırım öyle. Durun, kesin emin olmak için bir bakayım."

Ana modelin ceketini giyip eteğini bir buçuk santim içe kıvırdı, bakışlarını sıfırlamak için gözlerini kapayıp açtı, sonra doğal olmak, ceketin içinde hayatta, onun karşısında olacağı gibi görünmek için hafifçe gülümseyerek üç parçalı aynaya yürüdü. Sonra geri gitti, sonra ayaklarına baka baka, öylesine gezintiye çıkmış olduğunu hayal ederek doğal bir havayla aynaya ilerledi, sonra gerçekliğin şokuyla, anlık, inkâr edilemez bir resim yakalamak için başını aniden kaldırdı, ceketin eteğinin kıvrılmış olduğunu zihninden silmeye, bu eğreti tadilatın yarım yamalak görüntüsünü görmezden gelmeye, ceketin "bitmiş halini" taşımakta olduğunu hayal etmeye çalıştı. Bütün tarafsızlığıyla ceketin bu şekilde gerçekten dört dörtlük olduğuna karar verdi.

"Bir buçuk santim kısaltırsak mükemmel olacak, dedi. (Emeline ulaşmıştı, gönül rahatlığıyla derin bir nefes aldı. Bir buçuk santim nihai, Tanrı'nın bir ölçüsüydü.) İki santimetre olmaz değil mi? (Kaşlar çatıldı, baş öne eğildi, derin düşünceler, kaygı.) Yoksa bir santim yeter miydi, ne dersiniz? Yo yo, bir buçuk santimde kalalım."

"Kesinlikle" dedi Volkmaar eğilerek, ceketi iki santim uzun yapmayı aklına koymuştu bile. "Hürmetlerimi sunarım hanımefendiciğim."

Devirdiği fincan yüzünden pastaneye dönmeye yüzü tutmadı, bir kafeye girdi. Çayını içip bitirdiği an yine göğüs geçirdi çünkü aklına başka bir kaygı musallat olmuştu. Küçük domuz hiçbir şeyi

bir kenara yazmamıştı. Neye karar verdiklerini kesinkes unutacaktı. Vicdansız pis herif. Kâğıt kalem istedi, mutabık kaldıkları değişikliklerin bir dökümünü yaptı. Altına da şu notu düştü:

"Anlaştığımız gibi iki Cambridge ceketin etekleri çok çok hafif yuvarlatılacak. Bir bakıma etek ucundaki dik açı belli belirsiz yumuşatılacak diyebiliriz. Fakat tam tersine iyice yuvarlatmak daha iyi durur derseniz kararı size bırakıyorum. O halde yukarıdaki çizimi dikkate almayınız."

Fakat postaya verse mektubu çok geç giderdi. Öyleyse bir gayret, mektubu adama kendi götürmeliydi. Domuzun o çipil gözlerine göğüs germek hiç kolay değildi. Ne yani, bozgunu kabul mu edecekti? Ariane koşup rüzgâr gibi içeri daldı, terziye her şeyin net olması için kısa bir not hazırladığını söyledi, kâğıdı uzattığı gibi kaçıp gitti. Dışarıda kendini güvende hissettiği an okul çocukları gibi yüzünü gözünü buruşturdu, hafif çirkin bir hareket, utancından arınmak, korkuyu defetmek, bittiğini adamakıllı hissetmek için. O görevini yapmıştı. Gerisini adam düşünsündü. Not artık ondaydı.

Gelgelelim bir saat sonra Stand postanesinde bir masaya eğilmiş, Volkmaar'a iki Cambridge ceketi kısaltmamasını, orijinal modelle aynı boy yapmasını yazıyordu.

62

"23 Ağustos Perşembe, saat akşam dokuz"

"Ariane'dan gerçeğin içinde sevdiğim Çoksevgili'ye.

"Çoksevgili, fuzuli bir mektup bu, çünkü ancak Ritz'e vardığınızda okuyabileceksiniz, yarın sabah bırakacağım otele. Fakat sizin için bir şey yapmaya, sizinle bir olmaya ihtiyacım var. Yine de tamamen boşa çaba sayılmaz, zira bu sayede yarın öğleden sonra Ritz'deymişim, bir bakıma size hoş geldiniz diyormuşum gibi olacak. Keşke garda bekleyebilsem ama bundan haz etmediğinizi biliyorum.

"Size malikânemden yazıyorum, bizim villanın arkasında, bahçenin en dibindeki küçük bir pavyon, eski kiracıların bahçıvanları kullanırmış. Burayı düşhaneme çevirdim, benden başka herkese yasak.

Size göstereceğim, umarım seversiniz. Döşeme çürümüş, içine göçmüş, tavan pul pul dökülüyor, duvar kâğıtları hep kabarmış. Orada başım rahat. Örümcekler adım başı ağ örmüş, o nazik işlerini bozmaya içim elvermez. Bir de şu an size yazdığım kıymetli okul sıram var. Sıra mı denir bilmiyorum, belki masa demeli. Aslında takım diyebiliriz, eğimli masası ve arkalıklı sırası birbirini tamamlıyor, ne demek istediğimi anlayabildiniz mi?

"Okul ödevlerimi kız kardeşim Eliane'la birlikte bu masada yapardık. Kırmızı terlikli, benzer elbiseler giyen iki küçük kız. Çılgınca kahkahalar, oyunlar, tavan arasında farklı kılıklara girmeler, kavgalar, öfkeli, yüksek perdeden nutuklar, pis kız ne olacaklar, küstüm sanalar, barışmalar, Eliane, küs müsün? Biri dokuz, bir on yaşında bu iki ufaklığın kış sabahları el ele tutuşup okula giderken iç karartıcı bir havayla söylediği, benim uydurduğum bir şarkı var. Sanırım bu şarkıdan bahsetmiştim. Altı üstü birkaç kelimeden ibaret. Yollar öyle soğuk ki Çatlatır taşı Biz zavallılar mecburuz Sabahın köründe inmeye.

"Masanın karşısında kardeşim için bir sunağa dönüştürdüğüm dolap duruyor. Üst rafında bakmaya içimin elvermediği fotoğrafları, sevdiği kitaplar. Örneğin on dört, on beş yaşında iki küçük gizemciyken kendimizden geçerek okuduğumuz Tagore'un şiir derlemesi. Az önce açtığım bu dolapta bir askıda Eliane'ın bir elbisesi var, başkasına vermeye elimin gitmediği, koşusu yarım kalan o güzel bedenin kokusunu belki hâlâ taşıyan en güzel elbisesi.

"Sevgili, dün akşam kitap okurken birden hiçbir şey anlamadığımı, sizi düşündüğümü fark ettim. Sevgili, küçük salonumla odamı boyattım. Boyacılar son katı yarın vuracak. Kendi gözümde itibarımı zedelemiş olacağım ama önemi yok, bilin ki sizin için boyattım. Bir de İran halısı, koca bir Şiraz var, o da yine sizin için, umarım beğenirsiniz. Yeşil, pembe, altın tonlarında, müthiş yumuşak ve solgun.

"Sevgili, ısmarladığım elbiseler yüzünden içimi fenalıklar basıyor. Düzgün çıkanları beğenecek misiniz bilemiyorum, çünkü bir de daha şimdiden hiçbir şeye benzemeyeceğini adım gibi bildiklerim var, ama ödlekliğimden terziye ağzımı açıp tek laf edemedim, hatta

gayet memnun kalmışım gibi davrandım. O kadar çok tadilat çıktı ki siparişler cumartesiye, geldiğiniz güne ancak yetişecek. Tanrı yardımcı olsun! Dinleyin sevgili, hangilerinin hoşunuza gitmediğini hemen açık açık söyleyin ki giymeyeyim, en azından sizi göreceğim zamanlar. Şimdiden teşekkür ederim.

"Sevgili, ayak bileğim ağrıyor, çünkü geçen gün affedilmez bir hatayla telgrafınızı bir telefon kulübesinde unutmuştum, işte onu kurtarmaya koşarken ayağımı burktum. Fakat bir bakıma sakat kaldığımı zannetmenizi istemem. Şunu belirtmek isterim ki ayak bileğim şişmedi ve topallamıyorum. Yarın değil öbür gün hepsi geçmiş, ayak bileğim tamamen normale dönmüş olacak.

"Daha kadınsı olmam gerektiğini, hoşunuza gitmeyi arzuladığımı bu kadar söylememin, hiç durmadan sizi seviyorum dememin doğru olmadığını idrak ediyorum. Aslında size çok kısa bir telgraf çekmeliydim, 25 Ağustos tamamdır kabilinden bir şey, hepsi bu, hatta daha iyisi 25 Ağustos imkânsız. Şayet kadın olsam cevap yazacak vaktiniz olmadığını bile bile size bu mektubu göndermezdim. Ne var ki ben bir kadın değilim, kadınsı düzenbazlıkları beceremeyen bir çocuk, seni seven çocuğunum. Görüyorsun ya, ben olsam asla bir telgrafta cevap yazacak vaktim olmadığını söyleyemezdim.

"Şimdi dün ve bugün ne yaptığımı anlatayım. Çarşamba akşamüstü, terziden sonra Jussy'ye, çok eski tanıdıklarım olan çiftçileri görmeye gittim, çok kibar insanlardır. Merhaba demek için uğramıştım, ama bir niyetim de yine çocukluğumdan beri bildiğim inekleri Brunette'i tarlada sürmekti. İzin verdiler, ben de elime koca bir değnek aldım, çünkü bu usuldendir. Yürü Brunette! Az sonra tam eğilmiş güzelim mantarlardan topluyordum ki kendimi gayriihtiyari, makine gibi şu iki kelimeyi mırıldanırken buldum: aşkım benim. Brunette'le ben saat yediye kadar dışarıda kaldık.

"Eve akşam sekizde döndüm. Dokuza beş kala Kutup Yıldızı'na bakmak için bahçeye koştum. Umarım siz de oradaydınız. Sanki hissettim gibi geldi. Ardından ormanımda gezintiye çıktım. Eve epey geç döndüm. Yatağımda telgraflarınızı tekrar okudum, ama tadını kaçırmamak için aşırıya kaçmadan. Sonra azar azar fotoğrafınıza baktım, ama fazla uzatmadan. Gücünü kaybetmesin diye onda da

tasarruflu gidiyorum. Fotoğrafı sizinle birlikte uyumuş olalım diye yastığımın altına koydum. Ne var ki buruşmasından korktum. Bu yüzden uyanır uyanmaz görebilmek için başucumdaki sehpaya yerleştirdim. Saat on bir buçukta uykum gelmişti, ama gün cumaya dönsün, sizi bekleyecek sadece bir günüm kalmış olsun diye gece yarısına kadar gözlerimi açık tuttum.

"Şimdi de bugün yaptıklarım. Bu sabah su banyosundan sonra bahçede, duvarın dibinde uzun bir güneş banyosu aldım, pek giyimli olmadığımdan aklıma siz geldiniz. Uzanmış yatan bedenim güneş vurmuş duvar kadar sıcak, ağır, tıkız ve sertti, rüzgârın hafif parmaklarının üzerinden geçtiğini hissediyor, hafif perçemleri, titreyen kalçalarıyla duvar kim, kendi kim ayırt edemiyordu. Yazdığım şey biraz edebi oldu, farkındayım. Hayli başarısız bir deneme, niyetim kendimi size beğendirmekti. Zavallı Ariane, ne büyük bir hezimet. Sonra çıkıp şehirde rastgele gezindim. Bir bisküvi yığınının cazibesine kapılarak bir silah mağazasının önünde durdum. İçeri dalıp çocukken deli gibi heves ettiğimiz o köpek bisküvilerinden almak için ölüyordum, kim bilir ne kadar sert, sertliğinden dolayı ne nefistir bu Spratts bisküvileri. Ama bu isteğe kafa tuttum, çünkü sizin sevgiliniz köpek bisküvisi yiyemez. Ben de az ötede esnek meyankökü çubuklarından aldım. Yerken kimse görmesin diye Machine köprüsünün arkasına gittim. Berbattı, ben de hepsini Rhône'a attım. Besançon-Hugues rıhtımından geçerken az kalsın bir arabanın altında kalıyordum, şoförü bana aptal dedi. Ben de ona hiç sanmam dedim.

"Başka ne yaptım? Ah evet, geçen gün tanıştığım kırtasiye kedi (kırtasiyenin kedisi demek istiyorum). Tekrar onu görmeye gittim, çünkü çok terbiyeli ve sevimli. Biraz takatsiz, çökmüş göründüğü için bir paket ciğerli ve kuru balıklı, kuvvet maması götürdüm. Sevdi sanki. Ardından gidip otelinize, dairenizin pencerelerine baktım. Derken canım sizin otelin lokantasında öğlen yemeği yemek istedi. İçeri girerken halıya takıldım, az kalsın düşüyordum. Yemek çok iyiydi, iki tatlı yedim. Yemeğin başından sonuna kadar epey yakışıklı bir bey gözünü benden ayırmadı diyebilirim!

"Sevgili, ekte göreceğiniz kâğıda Büyük Ayı ile Küçük Ayı'yı çizmek için yazmaya ara vermiştim, kırmızı nokta Kutup Yıldızı oluyor.

Bu çizimi saklayın, ileride göreve gittiğinizde işinize yarar. Lokantadan çıkınca otelin resepsiyonuna gidip güya yakında Cenevre'ye gelecek bir hanım arkadaşıma bilgi vermek üzere bir daire görmek istediğimi söyledim. O sırada boş daireleri olmadığını söylediler, beklediğim de buydu. Bunun üzerine kurnazlık edip o an otel dışında olan bir müşterinin dairesine bir göz atıp atamayacağımı sordum, belki sizinkini gösterirler umuduyla. Ne yazık ki olmaz dediler. Kurnazlık buraya kadar. Sonra bir heves sinemaya gittim, ama bir aşk filmiydi oynayan. Başkahraman size kıyasla hep o kadar kifayetsiz oluyor ki kadın kahramanın onun uğruna o kadar cambazlık yapmasına sinirleniyorum, ayrıca dudaktan öpüşürken ölçüyü kaçırıyorlar, buna da deli oluyorum. Sonra bir taksiye binip Milletler Sarayı'na sürün dedim. Durup odanızın pencerelerini seyrettim. Arkasından bankımıza kavuşmak için parka gittim. Gelgelelim o bankta sinir bozucu iki âşık uluorta öpüşüyordu. Kaçtım.

"Sonra kasvet içinde sokaklarda gezindim, hiç olmadığım kadar sizsiz, el çantam hüzünle sallanıyordu. Güzellik sırları hakkında bir kitap aldım, bir tane de milletlerarası siyaset üzerine, cahil kalmamak için. Arkasından Annemasse tramvayına bindim, Cenevre'ye iki adım mesafede küçük bir Fransız şehridir, ama herhalde zaten biliyorsunuzdur. İki kitabı da tramvayda unuttum. Şimdi Annemasse'a niye gittiğimi söyleyeceğim! Bir alyans satın almak için! Şu ana kadar alyans takmaya hiç yanaşmamıştım, ama şimdi içimden geliyor. Alyansı Fransa'dan almak hoşuma gitti, daha gizli, daha ikimizin arasında oldu. Sevgili, Annemasse'daki kuyumcuya düğünümün 25 Ağustos'ta olacağını söyledim!

"Annemasse demişken, aklıma çocukluğumdan bir anı geldi. Affedersiniz, onu bir akşam anlatmıştım zaten, bağışlayın. Aklıma başka bir anı geldi, bu seferki ergenlik zamanlarımdan. On beş – on altı yaşımdayken sözlükte yasak kelimeler arardım, sarılma, öpüşme, tutku ve dilimin varmayacağı daha başka kelimeler. Buna artık gerek kalmadı.

"Bugünün hikâyesine devam ediyorum. Parmağımda alyansımla Cenevre'ye dönüşte size çok güzel bir robdöşambr aldım, ellerinde olan en büyük bedenden, yatağıma serebilmek için hemen eve gö-

türdüm. Ayrıca on iki Mozart plağı alıp ağırlıklarına aldırmadan onları da yanıma aldım. Sonra bir eczanede tartıldım. Öyle kilo almışım ki dehşete kapıldım. Fark etmeden obez mi oldum yoksa? Ama sonra gülle gibi ağır iki plakla tartıldığımı fark ettim, ondanmış. Eczaneden usulcacık şarkı söyleyerek çıktım: Ey aşkım, ebediyen seninim. Aptalca, biliyorum.

"Saat beş buçukta Cologny'deydim, soru sormasınlar diye alyansı önceden çıkarmıştım, Mariette alyans takmadığımı gayet iyi bilir. Anlamaya gayret ederek Hegel okudum. Sonra utanç verici bir kadın dergisi okumasıyla kendimi ödüllendirdim: gönül postası, bu hafta başıma gelecekleri öğrenmek için burçlar sayfası, inandığım yok tabii. Sonra yüzünüzü resmetmeyi denedim. Sonuç korkunç oldu. Milletlerarası teşkilatlar yıllığında isminize baktım. Sonra nasıl olsa bende birçok nüshası var deyip, bir fotoğrafınızdan kafanızı kesip Belvedere Apollonu'nun olduğu bir kartpostalda adamın kafasının yerine yapıştırdım. Tüyler ürpertici. Peşinden sizin için iyi yapabileceğim ne var, diye düşündüm. Örgü örsem? Olmaz, pek avam.

"Salonun boyasını bakmak için aşağı indim. Mariette oradaydı, her zamanki tıbbi ataklarından birini göğüslemek zorunda kaldım. Bilmem hangi yeğenleriyle kuzinlerinin yakınlarda yakalandığı türlü türlü hastalıkları büyük bir iştahla tarif etmeye koyuldu. Hastalık anlatmak onun bayramı, karanlık zevkidir. Böyle üzücü konulara kafa yormamak daha iyidir diye onu durdurmaya çalıştım. Kendinden geçmiş bir zevk denizinde yüzüyordu, beni duymadı bile, çeşit çeşit ameliyatları tarife devam etti, ailesine ait ne kadar organ varsa önüme yığılmıştı.

"Sevgili, birkaç gün önce amcam Cenevre'ye vardı, misyoner-doktor olarak çalıştığı Afrika'dan döndü. Neden geri döndüğünü, neden vakit kaybetmeden iş başı yaptığını mektubu uzatmamak için sonra yüz yüze söylerim. Şimdilik hızlı geçmek için telgraf diliyle tarif edeceğim.

"Pozisyon değiştirdim, yere yüzükoyun uzandım yazıyorum, hoş oldu böyle. Evet, başlıyorum. Çocukluğumdan beri Gri Amca dediğim Agrippa Pyrame d'Auble. Yaş altmış. Uzun boylu, zayıf, kısa kırkılmış ak saçlar, pos bıyıklar, saf mavi gözler, tek gözlük çünkü

sadece bir gözü miyop. Canı sıkıldığında âdemelmasını oynatarak ikide bir gözlüğünü çıkarıp takar. Don Kişot'a benzer. Yeşile çalan eski siyah bir takım. Uçları iki yana kıvrılmış takma yaka, kolalı manşetler. Yanlış bağlanmış beyaz kravat. Demirli koca çizmeler, pençe vurdurmak zorunda kalmamak içinmiş, dediğine göre böyle daha pratikmiş. Oysa hiç cimri değildir, tam tersine. Fakat azla yetinir, kendisiyle kesinlikle ilgilenmez. Eprimiş kıyafetine, demirli çizmelerine rağmen çok kibar. Geldiği günün ertesi zorla da olsa yeni bir takım almaya ikna ettim. Ismarlama kıyafetin lafını bile ettirmedi, Enfant Prodigue denen eski bir konfeksiyon mağazasının sadık müşterisidir. Kuzuyu mezbahaya götürür gibi oraya götürdüm. Maddi ihtiyaçları sayılıdır, fakat güzel bir villada oturur. Çelişki sadece görünüşte. Auble sülalesinin son erkek varisi olduğundan atalarına layık bir ortamda yaşamayı görev bilir. Küçük bir kusur. Hangi azizde yok ki?

"Légion d'honneur ve daha başka birtakım nişanları olduğunu söylemeyi unuttum. Kendi talep etmediği bu mevkilere rağmen çok çekingen biridir, özellikle çalımlı insanların yanında. Biri ona takdim edildiğinde el sıkışması başlı başına bir şiirdir. Dirseğini gövdesine yapıştırıp tereddüt ederek, sanki elini kızgın yağa batıracaklarmış gibi uzatır. Bana sık sık kayıp bir çocuğu düşündürür, oysa her ne kadar öyle bir havası ve güveni yoksa da büyük bir doktordur, meslektaşları onu çok sayar. D'Auble sendromu denen önemli bir şey bulmuştur. Paris'teki tıp akademisi onu muhabir aza seçmiş, anlaşılan yabancı bir doktor için bu büyük bir şerefmiş. Cenevre'ye döndüğü duyulur duyulmaz Journal de Genève gazetesi hakkında övgülerle dolu bir yazı yayınladı.

"Tekrar masa başına geçtim, çünkü yüzükoyun yazarken ensem ağrıyordu. Sevgili, hasretinizle yanıyorum. Sevgili, birlikte seyahat edeceğiz, değil mi? Sevdiğim ülkeleri sizinle görmek isterim. Mesela İngiltere'ye, Norwich civarına gideriz. O büyük ülkeyi, uçsuz bucaksız ufku, şiddetli rüzgârı, geniş yolların geçtiği ormanları, eğrelti otlarının yumuşattığı tepeleri, en sondaki denizi seveceksiniz. Ormanların derinliklerinde gezinir, kalın mı kalın yosunlarda usulca yürürüz, önümüzden keklikler geçer, sincaplar ağaçlardan yuvar-

lanır. Ayrıca falezlerin tepesine de çıkarız, açık denize karşı, yüzümüz rüzgâra teslim ve el ele tutuşuruz.

"Amcama geri dönüyorum. Vaktiyle Protestan Meclisi'nin reisliğini, kalburüstü insanların partisi milli demokrat partinin reis vekilliğini yaptığını söylemeyi unutmuşum. Sapına kadar inançlı biridir, dindarlığına saygım var çünkü hakiki ve asildir. İhtiyar Deume hanımın sahte dindarlığının birebir tersi. Afrika'ya niye gittiğini anlatayım. Yıllar önce Zambezi'de misyoner doktor sıkıntısı çekildiğini öğrenince gönüllü olarak oraya gidip evanjelist misyonların hizmetine girmeye karar vermiş. O yaşta, hem de zayıf bünyeli olmasına rağmen siyahları iyileştirmek ve kendi güzel dilinde müjde dediği şeyi onlara götürmek uğruna tıp dünyasında önemli bir mevkii terk etmiş.

"Amcama sizi tanıdığımı, sık sık görüştüğümü söyleyebilsem eminim içine kurt düşmez. Kötülük bilmeyen mavi gözlerinde güzel bir gülümsemeyle 'bir erkekle bu güzel dostluğa' benim adıma sevindiğini söyler. İşte tam da bu yüzden ona sizden bahsetmeye cesaret edemem. Ahmak değildir, hatta tam tersine. Sadece melek gibi bir adamdır. O kadar doğrucudur ki gerçeği ondan saklayabileceğim aklına bile gelmez. Alabildiğine iyi niyetli, sevmeye, anlamaya, öteki olmaya alabildiğine hazır, öz sevgisini tamamen yok etmiş, başkasını kendine üstün tutan gerçek bir Hıristiyan, bir tür azizdir. Ve son derece cömert. Zenginlerden aldığı ücretin içinden –bir tek onlara fatura gönderir, o da aklına gelirse– sırf sade hayatında temel ihtiyaçları için gerekeni kendine saklar. Kalanı olduğu gibi fakirlere ve hayır işlerine gider.

"Ben küçükken Champel'deki halamın evine bizi görmeye her geldiğinde masamın çekmecesini belli etmeden sütlü çikolatadan paralarla doldururdu, o nasıl bir lezzetti, hele kışın radyatörün üstünde yumuşatınca. Geçen akşam Cologny'ye ziyaretime geldi. Gittikten sonra bir çekmeyi bir açtım ki ne göreyim, o eski çikolata paralar!

"Cicim, birden aklıma halamın bahçesinde güneşin kasıp kavurduğu, uğultulu akşamüzerleri geldi. On iki yaşında sıska bir kızken terasta uzanır, ısınmış, titreşen havaya bakardım. Bizim kedi dört

patisini ihtiyatla otların içine basar ve o an bir mucize olurdu. Çakıl taşı döşeli teras aslında lanetlenmiş, taşa dönmüş devler olan ürkütücü kayalarla dolu çorak bir ovaya dönüşürdü, az ötedeki otlar ise, küçük kızları yiyen bir kaplanın inanılmaz bir yumuşaklıkla sıyrılıp geldiği balta girmemiş bir orman olup çıkardı. Sonra dekor değişir, küçük bir dünya zuhur ederdi. Su oluğunun altında baharat yüklü karavelalar şezlongun civarındaki insan kaynayan şehirlere yelken açar ve başparmak boyunda, ama gayet biçimli onlarca minik at sulama kovasının etrafında dörtnala koşmaya başlardı.

"On dört yaşımdan başka bir anı aklıma geldi, amcamın Champel'deki villaya tatile geldiği zamandan, şimdi orada oturur, zira villayı halam ona bıraktı. Uykumun kaçtığı ve karnımın acıktığı bir gece bana arkadaşlık etsin diye gidip uyandırmıştım onu, o robdöşambrı, ben pijamayla gizlice mutfağa inmiştik, Haleri'nin korkusundan fısır fısır çene çalarak kaçak bir yemek yemeye. Nefisti. Gel gör ki birden tabağın biri elimden büyük bir gürültüyle düşüverdi. İkimiz de halam bizi bulacak korkusuyla taş kesilmiştik. Korkudan tırnaklarımı yanaklarıma biraz batırmışım, Gri Amca da gayrı ihtiyari elektriği söndürdü, Haleri uyanmışsa sanki bir faydası olacakmış gibi. Tabağın kırıklarını usulca toplayışımız hâlâ gözümün önünde, hepsini odasına götürüp valize saklamıştı.

"Şimdi otomobilinden bahsetmeliyim size. 1912 doğumlu, yüz kilometrede otuz litre içen bu otomobil adı sanı duyulmamış bir markadandır, yapan her kimse anlaşılan bunu ben yaptım demeyi göze alamamış yahut arabayı dünyaya getirdikten sonra pişman olup intihar etmiş de olabilir. Bu yürek hoplatan arabanın türlü türlü kaprisleri vardır. Bazen olduğu yerde zıplamaya başlar, sonra zikzaklar çizer, sonra durup yine bir zıplamadır tutturur. Amcam ondan kurtulup yeni birini almaya razı olmaz. Evlat yüreği, bu düldülü babası ona yüzyılın başında, işe başladığı zaman hediye etmiş. Huysuzluğunun farkındayım, dedi bana, ama nasıl idare edeceğimi biliyorum, hem alıştım da.

"Şimdi sıra Euphrosine'de. Euphrosine, halamın aşçısıydı ve ona canıgönülden bağlıydı. Kız kardeşi öldüğü zaman amcam, Euphrosine'i işe almayı kendine görev bildi. Amcam Afrika'ya gi-

dince Euphrosine yeğenlerinin yanına yerleşmişti, amcam ona bir maaş veriyordu. Cumartesi günü gidip hal hatır sormak gibi bir gaflette bulunmuş. Euphrosine onun tekrar yanma alması için yalvarmış, yeğenlerinin itip kaktığından yakınmış. Amcamın yüreği dayanmamış, kabul etmiş, beni de oldubittiye getirdi. Euphrosine hemen ertesi gün Champel'deki villaya damladı. Felaket bir karar. O cadı yetmişini geçmiş, yaş aklını da bozmuş. Nitekim çalışma hayatı kısa sürmüş. Champel'deki villaya geldikten iki gün sonra yoruldum deyip yatağa serilmiş. Kısacası önceki günden beri yataktan çıkmadan, mutlu mesut yaşıyor ve ona zavallı amcam bakıyor. Bir hizmetçi bulana kadar dün idareten bir temizlikçi tuttum.

"Bir de şunu anlatayım, bu son. Yıllardan beri amcam aynı anda üç kitapla uğraşır. 'Eski Cenevre'nin Olayları ve İnsanları' diye bir kitap, Aeneas'ın bir çevirisi, bir de Calvin'in hayatı. Sonuncusu çok sıkıcı. Bana bazı yerlerini okuduğunda hayran hayran bakarım, amcam da çok mutlu olur.

"Amcam hakkında bir şey daha. Bazen laf arasına bir İngilizce cümle sıkıştırır, özellikle canı bir şeye sıkıldıysa, İngilizce herhalde onun için filtre görevi görüyor. Ama tek sebep can sıkıntısı değil, İngiltere'ye olan sevgisi de var. Birkaç İngilizce kelime söylemek ona iyi gelir, o sevgili ülkenin varlığını hatırlatır. Auble sülalesi mensupları oldum olası İngilizseverdir. Örneğin ailemizde çocukları İngiltere'ye, tercihen daha dindar olan İskoçya'ya göndermek bir gelenektir. Çocuklar bir-iki sene kalır, bazen genç bir leydiyle nişanlanmış, herhalükârda İngiltere'ye ve çayırlarına düşkün insanlar olarak geri dönerlermiş. İsviçre'nin diğer kantonlarından ziyade İngiltere'yle bağları kuvvetli olan bütün Cenevre elitinde bu İngilizseverlik vardır. Zaten amcam kendine asla İsviçreli demez, Cenevreli der. İşte böyle, artık onu tanıyorsunuz. Lütfen onu seviniz.

"Bu sabah uyanınca, yatakta uzun uzun sizi düşündüm, hatta haddinden fazla düşündüm. Bunun ne anlama geldiğini umarım anlamazsınız. Ama sonra sadece gözlerinizi düşündüm. Bazen dalıp gidiyorlar ya, bayılıyorum buna. Bazen çocuksu ve mutlular, bayılıyorum. Bazen buz gibi, sert bakıyorlar, ürkütücü, ama buna da bayılıyorum. Cumartesi geçeceğiniz yolları takip edebilmek için yarın

bir tren tarifesi edineceğim. Bak, şimdi Dijon'da, şimdi Bourg'da, şimdi Belle-garde'da, harika! Darling, please do take care of yourself. Lütfen fazla sigara içmeyin. Günde yirminin üstüne çıkmak yok! Sevgili, sizi bırakıyorum çünkü saat dokuza on var. Sizi severek bahçeye koşuyorum!

"Evet, döndüm işte. Saat dokuza dokuz kaladan dokuzu on geçeye kadar Kutup Yıldızı'na baktım, başımı arkaya atıp ensemdeki ağrıyla, baş dönmesiyle mücadele ederek, gözümü bir an olsun ayırmadan uzaktaki o titreyişi, gökyüzündeki buluşmamızı seyrettim, orada sizin bakışınızı aradım. Dokuza on kala koşup yirmi dakika durmamın amacı buluşmayı sağlama almaktı, çünkü saatiniz ileri ya da geri gitmiş olabilir, sizi kaçırmayı göze alamadım. Zaten iyi yapmışım, çünkü ancak dokuzu dört geçe varlığınızı hissedebildim ve bakışlarımız yukarıda kavuştu. Teşekkür ederim sevgilim. Ama lütfen saatinizi ayarlayınız, sanırım dört dakika ileri.

"Bu satırların karşısına az önce çiçek şeklinde dizip iplikle tutturmuş olduğum sevimli mavi boncuklar unutmabeni çiçeğini temsil ediyor, beni unutmayın anlamına geldiğini söylememe gerek yok. Çok ince bir iğne kullandım ama yine de kâğıdı yırtmadan dikmek hiç kolay olmadı. Tuhaf, birkaç hafta önce tanımıyordum sizi, oysa akşamlardan bir akşam dudaklarımız birleşmiş olduğu için şimdi tek canlı, bir anlamı olan tek canlı sizsiniz. Bu bir muamma.

"Dün akşam ayna karşısında uzun zaman geçirdim, yarın değil öbür gün size nasıl görüneceğimi anlamak için. Yarın değil öbür gün yapacak o kadar çok işim var ki. Erkenden kalkmam gerek.

"Kalemi tekrar elime aldım. Demin pencereye gidip ışıklı solucanlar saçılmış bahçede gecenin sessizliğini dinledim. Uzakta, Cologny'nin sosyetik tarafında sevdalı bir kedi bağırıp duruyordu ama boşuna, çünkü sahipleri Chapeaurougelar kızgınlığını gidermek için hemen her bakımdan güvendikleri Sarasinlerin tertemiz, bakımlı kedisinin teşrifini bekliyorlar, bu erkek kedi ne yazık ki şu an Aubignélere ait bir dişi kediyle balayında.

"Bütün yazdıklarımın kendimi akıllı ve cazip göstermek, size beğendirmek için olduğunu fark ediyorum. Zavallı ben, kendime acıyorum. Varsın böyle olsun, varsın olsun, yeter ki beni sevin. Siz de

acıyın bana, kaderim sizin elinizde. Size haddinden fazla yazıyorum, sizi haddinden fazla seviyorum, haddinden fazla söylüyorum. Geri kalan her şeyin üstüne, bir de uyurken güvenle bana sokulduğunda hissettiğim sıcaklık var. İşte o zaman içimden sana moy dorogoy, moy zolotoy diyorum. Ey aşkım, ah bir bilsen nasıl da aşkım olduğunu! Senden hiç haber alamayıp acıdan çılgına döndüğümde kendime bir tarih seçmiştim, o gün iki tüp uyku ilacı alıp banyoda bileklerimi keserek intihar edecektim.

"Sadık kulunuz.

"Çok sevgili dostum, mektubu baştan okudum. Amcamı uzun uzun anlatmamın sebebi ihtiyar Deume'ün aleyhine hayli konuşmuş olmam. Bu nedenle amcamla kıyaslayarak o şahsın bir Hıristiyan'ın tam tersi, bir Hıristiyan karikatürü olduğunu anlamanızı önemsiyorum. Gerçek Hıristiyan tepeden tırnağa iyilikten, saflıktan, gözü tokluktan, cömertlikten mürekkep amcamdır. Onu sevmeniz, bu büyük Hıristiyan ve büyük Cenevreli nezdinde Cenevre Protestanlığını sevip saymanız için bu kadar anlatıyorum, amcam bu büyük manevi milletin bütün erdemlerini şahsında öyle güzel cisimleştirir ki. Evet, amcam bir tür azizdir, tıpkı, sanırım amcanızın sizin gözünüzde olduğu gibi.

"Dün akşam yatmadan önce gizli alyansı parmağıma taktım. Işığı söndürdükten sonra ona dokundum, daha iyi hissetmek için parmağımda döndürdüm, sonra sevdiğimin karısı olarak mutlulukla uykuya daldım. Yukarıdaki dört Rusça kelime canım, hazinem anlamına geliyor. Sevgili, Çoksevgiliyi mektubun başında bilerek bitişik yazdım. Bence böyle daha güzel."

63

Feleğin sillesini yemiş çamurlukları, mecalsiz tekerlekleri üstünde anlamsızca uzun cüssesiyle kızıl bir nesne, Champel Bulvarı'nda öfke krizine tutulmuş, önce olduğu yerde zıplıyor, sonra arkasında büklüm büklüm simsiyah yağ izleri bırakarak zikzaklar çiziyordu. Kâh öfkesi tutan kâh hülyalara dalan, fakat deniz suyu fışkırtan bir balina gibi duman fışkırtan kaputunun başından gaz bulutları eksik olmayan nesne neden sonra Miremont yoluna girebildi, sahibi de bütün maharetini ortaya koyarak onu durmaya ikna etmeye çalıştı. Üç çatlak ses ve bir öfke çığlığından sonra durmaya razı oldu, yine de son bir kez yağ püskürterek intikamını almadan edemedi, mutlu mesut gezinmekte olan sevimli, küçük bir buldoğa sıçradı yağ.

Kupkuru, uzun, kambur, pos bıyıklı bir adam olan Ariane'ın amcası nefretinden hâlâ ürpermekte olan hayvanın içinden kendini kurtarıp iki petrol lambasını söndürdü, kaputa usulca birkaç kez pıt pıt vurdu, eski püskü Cronstandt şapkasını kaldırarak komşunun hizmetçisini selamladı ve kapıyı itti.

Kitaplarla dolu girişte bıyıklarını iyice aşağı sıvazladı, kırkılmış kafasını kaşıdı. Hmm, evet, korkunç genç kalmıştı. Şimdi ne diyecekti ona? Yukarı çıktı, birinci katta bir kapıyı usulca tıklatıp içeri girdi. Euphrosine bir gözünü açıp kıllı çenesini battaniyenin üstüne çıkardı, yemeğini bu saatlere kadar bekletmenin çok ayıp olduğunu söyledi inleyerek. Amca gözlüğünü çıkarıp taktı, üzgün olduğunu, fakat durumu ağır olan son hastasının yanından ayrılamadığını söyledi.

"Ben de hastayım" diye sızlandı ihtiyar kadın battaniyeyi kıllı çenesine çekerek. "Bana peynirli omlet lazım, hem dört yumurtalısından lazım, evet!"

Amca elinde tepsi geri geldiğinde kadın omleti beğenmedi, daha sulu istedi. Adam ilk defa geri adım atmadı, sakince bu omletin tadının gayet yerinde olduğunu söyledi, başka omlet yoktu. Kadın ağlama havasına girdi. Tutmadığını görünce tabağa eğilip, arada bir adama muzipçe göz atarak tıkınmaya koyuldu.

Tatlı bitince amca üstünü örttü, yastığını kabarttı ve tepsiyi alıp mutfağa gitti, rafadan yumurta ve bir portakaldan ibaret yemeği üç kez Euphrosine'in ziliyle kesintiye uğradı. Önce yatağında kırıntılar -kendi bunak tabiriyle pikpikler var diye, sonra ıhlamur istemek için, onu da doğrudan demlikten içti, nihayet kolonyalı bir mendille yüzünü ferahlatmak için. Bu da bitince duvara sokulup uyur gibi yaptı.

Amca sabahın ikisinde telefonun sesiyle sıçrayarak uyandı. Ahizeyi kaldırıp Madam Dardier'ye gülümsedi, hanımefendi rahatsız ettiği için özür diliyordu, ama bebeği bir saatten fazladır bağırıyordu, bu aralar difterinin çok bahsi geçiyordu ya, o bakımdan. Böyle münasebetsiz bir saatte onu rahatsız ettiği için gerçekten çok üzgündü. Ne demek efendim, diye rahatlattı içini, ona da küçük bir gezinti olurdu, bu akşam hava o kadar güzeldi ki.

"Et vera incessu patuit Dea" diye mırıldandı ahizeyi yerine bırakırken.

Aeneas'ın, bir anda zuhur eden genç avcı kadının annesi Venüs olduğunu anladığı bu pasaj müthişti. Müthişti, evet, ama tercüme etmek zordu. Uzun gece entarisiyle bir an durup aslının hakkını veren bir tercüme düşündü. Dardier'lerin bebeğinin çığlıkları aklına gelince alelacele giyindi, bıyıklarını özenle aşağı sıvazlayıp çıktı. Saint-Pierre'in çanı "Köy Kâhini"nin zavallı, basit ezgisini ağır ağır çalarken arabasının önünde sevgili Dardier'leri düşünerek başını salladı. Evet, güzel bir aile, kalabalık ve birbirine bağlı. Doğruya doğru, Cenevre'nin eskisi sayılmazlardı, ama güzel ittifaklar kurmuşlardı. Eski rejim devrinde Küçük Meclis'te Dardier'lerin yer almamış olması esef edilecek şeydi. Öyle olsa ailenin manevi fizyonomisinde hiçbir eksik kalmazdı.

Lambaları yaktı, arabanın önüne bir kol takıp iki eliyle çevirdi. Hınzırlığı tutan, eğlencesine sorun çıkarmayacakmış gibi davranan uçuk külüstür anında gümbürdemeye başladı. Sahibi derhal yüksek koltukta ayağa kalkarak idare çubuğunu kavradı, daha şimdiden çeşitli deliklerinden dumanlar püskürtmekte olan canavar bir kastanyet solosunun ardından kişneyerek ileri atıldı. Başarısıyla gurur duyan, kendini usta şoför gibi hisseden Agrippa d'Auble bir zafer kazanmış duygusuyla eski püskü kornaya asıldı.

"Düşünelim biraz. Et vera incessu patuit Dea."

Derken araba aniden kaldırıma çıktı çünkü doğru tercüme su yüzüne çıkmıştı. Tabii ya, söylenecek tek şey, yürüyüş şeklinin onun gerçek bir tanrıça olduğunu ele verdiğiydi. Mükemmel, üstelik orijinal metindeki özlü ifadeyi de tam olarak verebiliyordu. Aslında hayır, tam olmamıştı. "Gerçek" ağırlık yapıyordu. Bunu atlayıp sadece yürüyüş şeklinden bir tanrıça olduğu anlaşılıyordu dese? Evet, ama metinde "vera" geçiyordu. Yürüyüş şekli hakikaten tanrıça olduğunu ele veriyordu desek? Daha iyi hissetmek için bu yeni versiyonu yüksek sesle söyledi. Hayır, zarf işi karıştırıyordu. Yürüyüş şekli gerçek tanrıça olarak ele veriyordu onu? Hayır, tam oturmuyordu, hem ayrıca "yürüyüş şekli" cümleyi hantallaştırıyordu. Aslında niye sadece, dümdüz "yürüyüşü" demiyordu ki?

Hoplaya zıplaya ilerleyen külüstür yürüyüş şekliyle ya da yürüyüşüyle antik tanrıçaların zarafetine fersah fersah uzaktı, Latince uzmanı mükemmeliyete ulaşmaya çalışırken araba keyfine göre Bellot Sokağı'nda zikzaklar çiziyordu. Ama birden dümdüz gitmeye başladı, çünkü Latince uzmanı aradığını bulmuştu.

"Yürüyüşü tanrıçalığını ele veriyor!" diye beyan etti yüksek sesle, masum bir zevkin verdiği neşeyle.

"Oldu işte! 'vera'yı hesaba katmamak gerek! Sadakatten vazgeçmeyi bilmek gerek! 'Tanrıça'ya yapıştırılmış 'gerçek' gereksizdi, bir tanrıça her zaman gerçektir, tabii pagan bakış açısıyla. Kısacası Vergilius 'vera'yı sırf prozodi gereği yapıştırmıştı. 'Vera' Fransızca'da gereksiz, hatta zararlı bir takozdu sadece."

"Ve yürüyüşü tanrıçalığını ele veriyor!" dedi sevimli adam zevkle.

Dardier'lerin kapısını çalarken hali, tavrı, yürüyüşü harika tanrıçaya gülümsüyordu. Aeneas'a görünen bu çıplak dizli genç avcıya âşık olduğu, titiz çevirisiyle bir bakıma ona saygı çerçevesinde kur yapmakta olduğu aklına gelmiyordu.

Champel'e döndüğünde giysilerini asacak kuvveti bulamayıp bir sandalyeye atıverdi. Kırmızı nakışlı gece entarisiyle örtülerin arasına süzülüp keyifle iç çekti. Topu topu sabahın üçüydü. Önünde dolu dolu uyuyabileceği tam dört saat vardı.

"Çünkü yüzyıllar içinde yüzyıllarda, saltanat, güç ve şan Sana aittir" diye mırıldanarak gözlerini kapadı, uykuya daldı.

Kız kardeşi Valérie başında yassı şapkası, şemsiyesini açmış Onex'teki büyük salonda bir aşağı bir yukarı yürürken kapı çalındığını söyledi tekrar, gidip açmasını emretti. Gözlerini ovuşturdu, yanıldığını anladı, çalan telefondu. Saat kaç? Dört. Ahizeyi kaldırır kaldırmaz parlak tınılar saçan sesi tanıdı.

"Gri Amca, uyuyamıyorum bir türlü. Söylesenize, gelip bana arkadaşlık eder misiniz?"

"Şimdi, şu dakika Cologny'ye mi geleyim?"

"Evet, lütfen, size ne kadar ihtiyacım var bilemezsiniz. Ama sizin arabayla gelmeyin sakın, kesin yolda bozulup beni merakta bırakır, telefon edip size bir taksi gönderteceğim. Bol bol sohbet ederiz değil mi?"

"Evet, sohbet ederiz" dedi, az daha uyuyabilmek için gözlerini kapayarak.

"Sonra ben yatınca başucumda beklersiniz, değil mi?"

"Kesinlikle" dedi ve yastığa kendini bıraktı.

"Sonra elimi tutup kitap okursanız uykuya dalarım. Ama elinizi usulcacık, azar azar çekmelisiniz, yoksa uyanırım."

"Tabii evladım, azar azar. Gidip giyineyim bari."

"Dinleyin Gri Amca, çok mutluyum çünkü çok sevdiğim bir kadın arkadaşım var, yarın değil öbür gün geliyor, öyle akıllı ki, ah bir bilseniz, öyle asil biri ki."

"Demek öyle" dedi adam esnemesini iyi kötü saklayarak.

"Protestan mı?"

"Hayır, Protestan değil."

"Katolik mi?"

"Musevi."

"Demek öyle, ne güzel, ne güzel. Zaten onlar Tanrı'nın halkıdır."

"Kesinlikle öyle Gri Amca, Tanrı'nın halkı, kesinlikle eminim! Bakın ne diyeceğim, sabah yüz yüze kahvaltı yaparız, size arkadaşımı anlatırım. İsmi Solal."

"Ah demek öyle, ne güzel ne güzel. Paris'te birinci sınıf kalp uzmanı bir Solal vardır."

"Söylesenize Amca, Calvin'le ilgili çalışmanız ne âlemde?"

Amca birden canlanarak, "yirminci bölümü bitirdim" dedi. "Bu bölümü Idelette de Bure'e adadım, reformcumuzun 1541'de evlenmiş olduğu, bol çocuklu, muhterem bir dul hanımdır, evliliğe Strasbourg'lu Bucer aracılık etmiş, zira reformcumuz Farel'in teklif ettiği başka bir adayı uygun bulmamış. Idelette ise tevazuu, yumuşak başlılığıyla hoşuna gitmiş. Dokunaklı olan reformcumuzun Idelette'in ilk evliliğinden olan çocuklarına öz babaları gibi davranmış olmasıdır. Ne yazık ki kızlardan 1554'te evlenen Judith 1557 yahut 1558'de kocasını aldatır. Reformcumuzun üvey kızı zina yapsın, aklın alıyor mu?"

"Ah, kulaklarıma inanamıyorum!"

"Reformcumuz kedere boğulmuş."

"Hakikaten esef edilecek şey. Haydi, acele edin, taksiye telefon ediyorum."

"Tamam, çabuk olurum" deyip yataktan indi, uzun gece entarisiyle upuzun Gri Amca.

Yirmi dakika sonra Enfant Prodigue mağazasından alınmış gıcır gıcır takımını giymiş, başına yeleğin ilk düğmesine bir kordonla tutturduğu bir panama şapka takmıştı. Takside giderken tatlı tatlı gülümsüyor, kendini alabildiğine zinde, uyanmış hissediyor, şafak öncesi serin havayı içine çekiyordu. Karatavuklar ufak tefek sevinçlerini dillendirmeye başlamıştı, yaşamak çok güzel şeydi onlara göre.

Bacak bacak üstüne atıp Aeneas'a görünmüş olan tanrıçaya, çıplak dizli o avcıya benzeyen Ariane'a gülümsedi. Ne sevimli bir coşkuyla anlatmıştı şu Matmazel Solal'i, küçük hanım büyük ihtimalle Parisli kalp uzmanının akrabasıydı, yani iyi bir çevredendi. Ne tatlıydı şu sevgili Ariane, büyükannesinin yeni gelin halinin kopyasıydı. Keşke çalışmasının son sayfalarını yanma almayı akıl edebilmiş olsaydı. Sevgili küçük hanım amcasının çalışmasına büyük ilgi duyuyordu. Geçen akşam alınyazısı dogmasıyla ilgili bölümü çok sevdiği gözünden kaçmamıştı. Ya az önce Calvin'in üvey kızının zina yaptığını öğrendiğinde öfkeyle bağırışı, yüreğinden kopmuştu o çığlık. Sevgili Frédéric'in kızı olduğu her halinden belliydi. Elbette, diye tasdik etti başını sallayarak. Pekâlâ, madem çalışma yanında değildi, o da Korintlilere birinci mektubun o güzel, o heyecan verici on üçüncü faslını okurdu, sonra birlikte yorum yaparlardı. Gökyüzüne baktı, yüce bir gerçeğin varlığına duyduğu güvenle gülümsedi. Ah sevgili ihtiyar Agrippa, iyi kalpli, iyi niyetli Hıristiyan, seni sevdim, oysa sen bunu hiç fark etmedin. Gençliğimin, eski sevinçlerin kıymetli Cenevre'si, cumhuriyetimiz ve kentimiz. Sevgili İsviçre, huzur ve hayatın dinginliği, dürüstlük ve hikmet.

64

"Buyrun kahveniz, galiba her gün başka şekil içiyorsunuz, şu ayçöreklerini de atın bakayım ağzınıza hele fırından sıcak sıcak, ama çabuk olun biraz yahu, ayrıca sakın ha boyalarınız duvar kâğıtlarıma bulaşmasın kıymetli ipektendir, bozayım demeyin."

Dikildiği yerde minik ellerini karnında kavuşturmuş, baktıkça insanın içini açan, iştahla tıkınan genç boyacıları seyrediyordu. Aferin şu boyacı çocuklara, boya işi bitince parkeyi bir güzel parlatmak için cila bile getirmişlerdi. Onlar yeniden işe koyulunca kendi de bir tabureye oturup bezelyelerini ayıklamaya daldı, bir yandan göz ucuyla izlediği her bir fırça darbesinde içi gıcıklanıyor, Madam Ariane için seviniyordu, küçücük salonu ışıl ışıl görünce pek sevinecekti, adeta bir şekerliğe dönmüştü burası.

Öğlene doğru bir teslimatçı ne olduğunu tahmin ettiği bir paket getirince, vekaleten hava atma hevesiyle alelacele ipini çözdü. Paketten güzel bir sabahlık çıkarıp karşısına yaydı.

"Birinci sınıf som ipek, sizin sevdiceklerinizin harcı değil böyle şeylere para yetiştirmek! Paran varsa sırtın yere gelmez! Az kalsın unutuyordum, dahası var, madem boyalanmanız bitti, hele bu yana gelin de göstereyim. (Küçük salona serilecek Şiraz halısının emaneten konduğu yemek odasında bir elini beline dayayıp anlattı.) Buna Sirez derler, adı böyle, Cezayir'deki bir ülkeden gelir, bakın hele şu ince işçiliğe, hep el dokuması, adamlar biliyor, işi erbabına bırakacaksın. Hanımın yerinde ben olsam daha önceki küçük halıyı sererdim, o da Matmazel Valérie'den kalmadır, kesin Sirez'dir o da, ama kendi bilir, parayı veren düdüğü çalar Mösyö Pasteur'ün dediği gibi, hani var ya kuduzu icat eden alim, köpeklerdeki kuduzu diyorum ayol, ailede para bol, hem hakiki sosyete, neyse öğlen olmuş bile, yemek yemek lazım, Madam Ariane için demiyorum, o doktor amcasında, öğlen için nevalem dünden hazır, bezelyeler akşama."

Beklediği üzere boyacılardan davet gelince, sosis ve kutu ton balığından ibaret yemeklerine sohbet ederek, saygı görerek ortak olmak hoşuna gitti. Bak orası kesindi, yarenlik etmeyi, sohbeti, bir bakıma pikniği severdi, gençliği gelirdi aklına. Terbiye icabı, ayrıca altta kalmamak için yemeğe bir kuzu budu, türlü ve çilekli turta eklemiş, hepsini bir gece önce bilhassa hazırlamıştı. Hatta önlüğünün altında gizlice Adrien Deume'ün gurur kaynağı iyi şaraplardan bir şişe bile getirdi.

Kahve faslından sonra Mariette ile iki gönüllü yardımcısı yerlere balmumu cilasını geçtiler, sonra sıra verniğe geldi. Aletler iki yana gidip geldikçe içi içine sığmayan, bu kutsal birliktelikten mest olan Mariette gençliğinden kalma bir şarkıyı mırıldanmaya başladı, duygu sarhoşu üçlü koro nakaratı hep bir ağızdan, gidip gelen vernik topaklarının ritmine uyarak söyledi.

Bir aşk yıldızı,
Bir sarhoşluk yıldızı,
Âşıklar, sevgililer,
Gece, gündüz sevişirler.

Fakat kapının açılmasıyla şarkıların bıçak gibi kesilmesi bir oldu, Ariane iktidar sahiplerine has faziletli duruşuyla içeri girerken proletarya mahcubiyet içinde taş kesilmişti. Loş gecelerde ne söylense yapan, aşk için her tür hizmete hazır Solal'in çıplak kölesi günün bu saatinde sadece toplumsaldı, soğuk duruşuyla insanı etkileyen, oturaklı bir Auble kadını.

Mobilyalar yerine yerleşip, bahşişler verilip, işçiler Mariette tarafından özellikle kapıya kadar geçirildikten sonra küçük salonuna baktığında Ariane'ın göğsü kabardı. Ahşap ağarınca mobilyalar öyle güzel ortaya çıkmıştı ki. Boyacıların yukarıdan getirdiği ayaklı ayna buraya çok yakışmıştı, hem de tam doğru yerde, divanın karşısındaydı. Suretlerini aynada gördükçe Solal ile daha da daha bütünleşeceklerdi. Şu Şiraz halısı da harikaydı. Bu kibar renklerin, soluk yeşillerle pembelerin incelikli uyumunu sevecekti Solal.

Ariane keyifle, uzun uzun iç çekerken değil piyanosu, bir Acem halısı bile olmayan, iş bulacak yaşı geçmiş, dünyada kimi kimsesi olmayan Louis Bovard diye yetmişlik bir işçi kendini Cenevre gölüne atmaktaydı, hem de gölün kibar renklerine, incelikli ahengine hiç aldırmadan. Çünkü yoksullar kaba insanlardır, ruhu yücelten şeye, güzelliğe ilgi duymazlar, esasen Romanya kraliçesi Marie'ye hiç benzemez onlar, bu kraliçe anılarında anlaşılan Tanrı vergisi olan "şeylerin güzelliğini derinden hissetme ve bununla mutlu olma" yeteneğine şükretmiştir. Tanrı özenle ilgilenmiş onunla.

Yine aynı anda Mariette mutfağında burnunu silmekteydi. Şu iki delikanlıyla tatlı hayat bitmişti, bitmişti hoşbeşler, şakalar. Fakat duyguları şiddetli olsa da uzun ömürlü olmadığından gidip yüzünü yıkadı, kemerinin tokasını düzeltti, bu hep moralini yerine getirirdi, sonra sekerek Madam Ariane'ın yanına gitti.

Onu ayna karşısında ipek sabahlığı denerken buldu, her zamanki manevralarıyla sabahlığın meziyetlerini inceliyordu, başka bir deyişle aynaya yürümeler, geri çekilmeler, gülümseyerek geri dönmeler, kuşağı sıkıp gevşetmeler, çeşitli şekillerde bacağı açıp kapama denemeleri, önce kısmi sonra tam dönüşler, her şekilde oturmalar ve usulünce bacak bacak üstüne atmalar, sabahlığın eteklerini açıp kapamalar ve bu ayarda başka birtakım pantomimler. Sabahlığa ge-

çer not verince Mariette'e dostça gülümsedi, Cenevre gölünün suları Louis Bovard'ın burun deliklerine dolarken o da memnuniyetle burun deliklerine bol bol hava çekti.

"Ne kadar yakışmış, sanki pilili bir heykel gibisiniz" dedi ellerini kavuşturmuş, onu seyre dalmış olan ihtiyar hizmetçi.

"Azıcık uzun, iki santim kısalması gerek" dedi Ariane.

Son bir kez kuşağını sıkıp, son bir kez beğeniyle baktıktan sonra sabahlığı çıkardı ve çıplaklığı ortaya çıktı, elbisesini başından üstünden geçiriverdi. Bakın hele şuna, dedi içinden Mariette, ne göynek ne iç etek, kendi diyor hani bir tek slip giymiş, üstüne de hop diye elbise, hava sıcaktan soğuğa bir dönsün anında bronşit, neyse ki bünyesi sağlamdır.

"İkimiz el atarsak hemen kısaltırız, ister misiniz Madam Ariane? Siz bir uçtan ben bir uçtan, ama önce teyelleyelim de sakatlık çıkmasın, ben gidip ne lazımsa getireyim."

İğneler, ip ve bir metreyle geri döndü ve iki kadın yan yana divana oturup canla başla, çene çalarak işe koyuldular. Arada bir konuşmayı kesip gözlerini kısarak iğneden geçirmek için ipi ıslatıyor, ardından aklı başında, uysal köleler olarak fani işlerine dönüyorlardı, dudaklarını kısarak iğneyi ağırbaşlılıkla takip ediyor, sessizliği sadece aklını işe vermiş dikiş diken kadınların tükürüklerini içe çekişi bölüyordu.

Gözlüğünün arkasından dikkatle, hızlı hızlı teyel atan Mariette'in gözünde gönül birliği etmiş, aynı dava için çalışan, ortak ve müttefik iki arkadaştılar. Dahası biz bize, kendi hallerindeydiler, canlarını sıkacak Deume'ler yoktu, özellikle Antoinette, güya iyilik, aslında zehir saçan o gülüşleriyle Tanrı kadın, habire hanımlık taslayan, ne idüğü belirsiz beş para etmezin teki, şu dikişin niye acelesi var biliyordu, çünkü aşk sabahlığı içindi, hanım dostu geldiğinde bunun içinde ne sevimli olacaktı, inşallah o solucan elindekinin kıymetini bilirdi. Yanında dikiş diken şu güzel kızın elini tutup yarın akşam için çok sevindiğini söylemek geldi içinden. Ama cesaret edemedi.

"Bir aşk yıldızı, bir sarhoşluk yıldızı" diye usulca söylemekle yetindi, ipi dişleriyle kopardıktan sonra.

Mariette'in keyfine diyecek yoktu, hem o düzen dolap saatinde daha ne eğlenceler birbirini izledi! Teyelleme işi bitince eğreti haliyle bir çabuk hanımefendinin üstünde denendi, ah bu sabahlık ne de yakışıyordu ona, kalçalarını olduğu gibi ortaya çıkarıyordu, şşşşt, sakın ona bir şey söyleme. Prova iyice gözden geçirildikten sonra mutfaktan bir koşu daha ince iğneler getir, fırsattan istifade birlikte içmek üzere bir kahve daha yap, bir çabuk termosa doldur, termosu severdi, sanki açık havada gezmeye gidiyormuş gibi olurdu, sonra koşup bu sefer temiz dikişe giriş, hayat buydu işte, heves, gayret, Deume'lerin nazlanmaları değil, tavuk soyundandılar mübarek, hep sıradan işlerle meşgul, gözleri hep barometrede, oysa Madam Ariane büyük sevda, en çılgın öpüşmeler demekti, gençken sağlık için lazımdı bu, yine de yazıktı Didi'ye, ama n'eylersin, gönül ferman dinlemezdi, ne demiş atalarımız, aşk, şiirin yasa tanımaz çocuğu.

"Ne iyi akıl ettiniz boyatma işini Madam Ariane, şu koca Sirez de şirin olmuş, hoş vakit geçirmelik, hoş sohbetlik minik bir yuva, bir tek benim camlar kaldı, pırıl pırıl yaparım size, görüyorsunuz ya, markizet perdeleri çıkardım, gazete kâğıdımı, sirkemi getirdim bile, cam için daha iyisi yoktur, taçtaki elmaslar gibi parlayacak camlar, perdeler de aynen, menteşeleri sabunla geçerim, markizet kumaş göz açıp kapayana kadar kurur, siz işi bana bırakın, şıp diye nasıl hallediyorum görün, kapıyı da yıkarım, hani gelip zile bastığı zaman göreceği dış kapıyı, ama sabunla olmaz yoksa boyalar kalkar, sırf sıcak suyla, toz alma işi ancak yarın, bugün istemez, anında hiç toz alınmamış gibi oluyor, bu toz işi basbayağı bir mesele, yarın gitmezden hemen önce yaparım, saat yediye doğru, üstüne parkeye de son bir fırça beyefendi sizi görmeye geldiğinde her şey mükemmel olsun diye, haydi, işi bana bırakın, her şeyle uğraşırım ben, bey memnun kalacak, göreceksiniz" dedi ihtiyar kadın bir coşku seliyle, bir aşk macerası yaşamaktaydı o an.

"Dikişi bitirmeyi size bırakıyorum Mariette, benim Volkmaar'la randevum var. Çok anlayışlı davrandı, ek bir provayı kabul etti."

"Elbette Madam Ariane. Öyleyse hoşça kalın, otomobilinizi fazla koşturmayın."

Mariette dikişini bitirdikten sonra iç eteklerinin birinden Madame Ariane için sürprizini çıkarıp piyanonun üstüne bıraktı, çok eskiden, seramik fabrikasında çalışırken porselen hamuru artığından kendi eliyle yaptığı sanatlı bir nesneydi bu. Geri çekilip bir kule harabesi şeklindeki küçük vazoya baktı, üzeri domuz kafalı bir kuzu ve her nedense kulenin kapısında diz çökmüş olan obez bir kadınla bezenmişti. Evet, Madam Ariane çok sevinecekti, ne de olsa tamamen el yapımı, sanatlı bir şeydi.

Ortaçağ kulesini bırakıp kapıyı kapadı, ipekli sabahlığı alıp üzerine geçirdi, yabancı bir adama kocasından başkasını sevmediğini söyledi, nokta. Mağrur bir bakış attı, sonra bir aşk yıldızı, bir sarhoşluk yıldızı olduğunu söyledi. Fakat aynada kendi kendiyle karşılaşınca yaşlı olduğunu fark etti, yabancı adam da ortadan kayboldu. Mariette sabahlıktan kurtulup ihtiyar usulü kendini rahatlattı, belli yerlerindeki güzelliğini kaybetmemiş ayrıntıları seyrederek. En azından eller dendi mi kimseden korkusu yoktu. Kocası oyuncak bebek eli derdi. Hem ayrıca burnu da gayet ince kalmıştı, tek bir kırışık yoktu. İşaret parmağını ıslatıp perçemini düzeltti, okşadı. Ah, iş bitmiyordu bir türlü, sırada camlar vardı. Vefadan kaynaklanan bir yırtıcılıkla ovalamaya koyuldu.

"Sizden para alırken hepsi canım ciğerim, ama şu müsrife gelin de anlatın bunların hep pohpohlama olduğunu, hep şu Istakoz için, anlarsınız ya, para umrunda değil yeter ki yakışıklı kralı onu güzel bulsun, binlerce, binlerce para Istakoz uğruna, biçare Matmazel Valérie uçup giden paralarını bir göreydi, koş adamın anında çıkarıp atacağı, dapdaracık bir sabahlık al, koş bir de Cezayir halısı, çabuk her yeri boyattır, aklın fikrin onda olsun, sigaralar bile masa üstünde hazır dursun, ay bir de güneşlenmesi var illa sütlü kahveye dönecek, erkekler sever bunu asri gençler, her yerine yapışıyor, hele kalçalarına, ama şşşt ağzımı bile açmadım, bazen utanacağı tutar, neme lazım yarın akşam giymez falan, ama erkeklere bu lazım, kıvama gelirler, bilmeyen mi var, erkekler sever bunu, kalçaları yani, huyları böyle, hele şu bizim ufaklığınki gibisinden az bulunur, diyorum ya, aşk yastığı, demin beraber etek bastırmak çok hoşuma gitti, çünkü şuraya yazıyorum rutiyni hiç sevmem, bana

apanlık şeyler, eğlence lazım bilmem anlatabildim mi, neyse işte değişiklik lazım, yarın akşam saat dokuzda geliyormuş, tergrafta yazıyordu, düşünebiliyor musunuz, her şeyi gördüm, kâğıtları saklamayı beceremiyor ki, öyleyse ben de saat dokuza on kala yolun karşısına dikilip güzelce saklanırım, şunu kanlı canlı bir görelim hele, şşşt, sakın bir şey söylemeyin, yarın akşam cümbüş var, hazır ol hanım, Matmazel'in yeğeni hem de aklınız alıyor mu, dikkatinizi çekerim, onu ayıpladığım filan yok, tabiatın kanunu, aslında o ağlak kocayla böyle olmayacak da ne olacak, bizimkinin sağlığı yerinde, yaz rüzgârında bir gelincik gibi güzel, biçimli falan filan, üstteki çifteler mermer mübarek, zavallı Didi, n'eylersiniz, anasının karnından boynuzlu çıkmış, zavallı sakallı, hep üzerine titresin, hediyeler getirsin, Rianunet'im aşağı Rianunet'im yukarı, köpek gibi baksın yüzüne, hep kibar sözler, ikide bir özür dilemeler, umarım çok yorgun değilsin'ler, sanki öyle dememiş de boynuzlanasım var demiş, çabuk boynuzları tak bana demiş, zavallıcık, ikide bir bir yorgun musun diye soracağına onu biraz yorsa daha iyi ederdi, kadının gözü dışarı dönmezdi, öteki var ya, hakkını vermek lazım, öteki güzel adam, sizin anlayacağınız çiğ çiğ yemelik, atlı resmisini gördüm, bizimki her yerde, banyoda bile unutup durur, kara yağız bir civan, tüylerinizi diken diken eder, sarıları sevmem, ne o öyle yapış yapış, ayrıca bizimkine kibarlık yapmakla, yorgun musun deyip de vakit kaybetmiyor kesin, önden arkadan bizimkini yorduğu da kesin, ne yaparsınız halasına çekmemiş, Matmazel Valérie'nin gönül eğlendirmek hiç aklına gelmemiştir, dikkatinizi çekerim, gençliğinde güzelmiş herhalde, gelgelelim sabah akşam dinle uğraşırsanız pelteye dönersiniz, Didi'ye dönecek olursak öğreneceği anı düşününce içim parçalanıyor, er geç, ister istemez, ama n'eylersiniz, gönlüm bizimkinden yana, elimde büyüdü, hatta matmazel demeden sırf Ariane, hatta Riri bile derdim, ama anlarsınız ya, ufaklık on ikisindeyken Matmazel'i bıraktım mecbur, kız kardeşim sancıdan ölüyor, rahmi tersine dönmüş, yumurtalıklar almış başını gitmiş, hasretine dayanamayıp döndüm ki on altısına basmıştı bile, bir küçük hanım, halası da Matmazel dersin dedi, öyle oturaklı kadındı ki sıkıysa yapmam de, böyle böyle alışkanlık oldu, şimdi artık

Madam, ama bazen yatarken Riri diyorum, merak ediyorum ne olacak bu işlerin sonu, çekirge bir sıçrar, iki sıçrar, aşk gecesi için sürpriz olarak ona verdiğim cici vazoyu gördünüz mü? Ben yaptım onu, sonra fırında pişirdim, fabrikada sırf sanatlı şeyler yapardım, aklıma gelen fikirleri, bu bir yetenektir, insanın içinde olacak."

65

"Bizim şu ufaklık bazen pek bir numaracı oluyor, numaracı dedim de size ıstakozun hikâyesini anlatmam lazım, bekleyin, susun, güleceksiniz, Paris'ten geldiğim gün sürpriz hediye gibisine ıstakoz getirdimdi ya, şöyle ele gelir, ağır cinsten, trende sepetinde kıpır kıpır kıpırdandı durdu, bunu canlı canlı dilip Amarikan hesabı yapacağım, nefis olur dememle gözlerini kapatıp bir çığlık koparması var, sakın ha sakın ha diye bağırdı, canı yanarmış, ben de sakinleşsin diye dedim ki tamam önce kafasını keserim o zaman bir şey anlamaz vay babam çığlık üstüne çığlık sanki onun kafasını kesiyorlar, ben kibar kibar tamam, kaynar suya daldırırım dedim, halini görecektiniz, bir öfke, sanki ırzına geçeceklermiş gibi bir beyazlasın yüzü, ama Ma-

dam Ariane bu oldum olası böyle yapılır, ıstakoz dediğin budur, kafası kesilsin diye yaratılmış veya fokur fokur kaynar suya atılmak için, başka ne edecektik, doktor gibi kroroformla uyutacak mıydık? hem ıstakozun canı mı yanarmış ki, alışkındır o, kafasını kesseniz gık demez, fakat elden ne gelir, bir gam, bir kasavet, daha bitmedi sıkı durun, ıstakozu canlı canlı otomobille Nice'e giden tayyareye yetiştirdi, sıkı bir bahşiş verdi ki denize koysunlar diye, susun, güldürmeyin ayol, tayyarenin şoförü gülmekten katılmıştır, Amarikan usulü bir güzel mideye de indirmiştir kesin, yanına nevalesi için hazır bahşişi de kapmış, bizimki tabii sosyete insanı, yalan nedir bilmez, herkesi de kendi gibi sanır, neticede önüne gelene para kaptırır, dostuna gelecek olursak yüksek memurmuş, evet devlet kapısında, ama bizim sakallı-boynuzlunun büyük müdürü, gizli defterinde bizimkinin demesine göre bilmem ne gibi yakışıklıymış, defterinin içinden biraz okudum, patavatsızlıktan meraktan değil ayol, bilelim, haberimiz olsun diye, neden derseniz aklım onda, ne de olsa kızım gibi, hem defterini bir valize koyuyor, bu kader değil de nedir, valize kilidi vurmadıysa kabahat bende mi, yani insan mecbur kalıyor bir yerde, hele banyoya girdiğinde, inanamazsınız ne çok banyo yapar, balık gibi oynasın ne de olsa karışanı görüşeni yok, patron o, benimle konuşurken haline bakarsanız şu solucan akşam geliyor diye sevincinden kuduruyor, kaynar suda niye o kadar duruyor biliyorsunuz, ben bilirim çünkü kadınız neticede, bu işlerden anlarız, bu akşam ciğerparemle neler olacak diye düşünmek için, haydi haydi, biz de genç olduk, aşk meşk işlerini ondan öğrenecek değilim, akla bak, üzerime bir yorgunluk çökmüş de bugün erken gideymişim, daha saat dörtte hem de, güya kibarlıktan söylüyor, ama gideyim diye içi içini yiyor, rahat rahat süslenip püslenecek vakti olsun diye bir alay tiyatro, ben de burada olup da anlamayayım, hem adamı da görmeyeyim ki rahat rahat aşna fişne yapsınlar, ah biçare Didi, ama Madam Ariane bu akşam, beyefendi geldiğinde dönüp size çay vereydim ya, size kolaylık olurdu, hayır, teşekkürler Mariette'ciğim dinlenmeniz lazım, aklı sıra beni kandıracak, peki, öyle olsun, dediği gibi giderim saat dörtte, şşşt, susun, saat dokuza gelirken, tergrafta diyor ya

akşam buraya dokuzda gelecekmiş, dokuza gelirken karşıya saklanıp şu yakışıklı prensini bir görürüm, Mariette'ciğim dedi, yine de duyunca iyi geliyor, zavallıcık, yetim ne de olsa, Didi'yi sorarsanız erkek olarak beş para etmez."

66

Denenmesi gereken sadece beyaz krep elbiseyle dört tayyör kalmıştı. Ariane elbisenin kalça hizasında fazla bollaştığına dikkat çekti – zira kumaşın o asil kıçını sararak ortaya çıkarmasına önem veriyor, fakat iyi aile kızı olduğundan bunu kendi ağzıyla söylemek zorunda kalmayı, hatta düşünmeyi bile istemiyordu. Terzi merak etmemesini söyledi. Ariane zerre kadar inanmadıysa da alçakça sustu. Rötuşlar için artık çok geçti.

Gri takımın olmadığını bir bakışta anladı. Volkmaar son bir rötuş için iğneleri batırırken daha fazla görmemek için bakışlarını duvar saatine dikti. Rötuşun aslında hiç gereği yoktu çünkü insanı kambur terzi kızlara benzeten bu paçavrayı Mariette'e hediye etmeye karar vermişti bile.

"Şimdi de şu güzel antrasit, hanımefendiciğim."

Penslere boğulmuş cekete, üst tarafı aptalca geniş, altı ahmakça dar yakalara ve hazır elbise havası veren vatkalı omuzlara sersem sersem baktı. Şimdi her şeyi anlıyordu. Modeller Paris'ten geldiği için kusursuzdu, ama bu aptal onları kopya etmeyi bile becerememişti. Volkmaar bir ütüde düzelir derken, uymayan yerleri çekiştirerek kusurları iki dakikalığına toparlarken teskin olmuş gibi davrandı. Adam aklını karıştırmak, besbelli iler tutar yanı olmayan tayyörlere fazla takılmasını engellemek için heykel gibi vücuduna iltifatta bulundu, Ariane'ın midesi bulandı. Şu küçük memeli şeye mi kalmıştı?

"Ve şimdi hanımefendiciğim, son olarak sıra harika sayfiye takımlarımızda."

Ariane art arda üzerinde denenmelerine hiç ses çıkarmadı. İki flanel takımdan bile beterdi bunlar. İtiraz etse ne fayda? Birkaç saatte hiçbir şeyi düzeltemezdi. Hem zaten ısmarlama dikişten zerre kadar anlamayan yeteneksizin biriydi. Ah ah, nereden gelmişti bu adama? Ah keşke işi karıştırmayıp hazır kıyafetler alsaydı! Tanrım, yanlış bir adım atmadan bir dakika önce o adımı hiç atmayacak olabilirdi insan!

"Peki, gayet güzel, teşekkürler beyefendi."

Volkmaar gitti, Ariane oturdu. Ağlamanın hiçbir faydası olmazdı. Hem zaten elbiseler fena değildi, en azından bazıları. Sadece tayyörler felaketti. Bu akşam teslim edilir edilmez hepsini yakacaktı. Yok, yakmak zor olurdu, hem koku yapardı. Parça parça doğrayıp bahçeye gömmek daha iyiydi. Böylece hiç olmamış olur, kafasını meşgul etmezlerdi. Daha sonra Paris'e gidip gerekirse on tayyör birden ısmarlardı, evet, on, hiç olmazsa iki-üçü bir şeye benzesin diye. İyi giyinmek istiyorsan fireleri baştan kabul edeceksin. Neyse, dantelli dokuma elbise yakışmıştı, aslında yelken bezi gibi bir şeydi, ama incecik, hafifçecik.

"Yelkenli bir elbise" diye gülümsedi, icat ettiği sıfatı beğenerek.

Kombinezonunu, slip donunu, çoraplarını ve o domuzun yüzünden taktığı sutyeni çıkardı. Evet, hepsini çıkarmalıydı, bugün hava cayır cayır yanıyordu, en az otuz derece. Sevgili elbiseyi çırılçıplak üstüne geçirdi, önde çapraz bağcıklarıyla nefisti, esnek mi esnek,

bembeyaz, dekoltesi alabildiğine cömert, kolsuz kesimi kusursuz, şu muhteşem pilileriyle heybetli, heykel gibi. Ah, nasıl da iyi hissediyordu kendini içinde! Evet, altına bir şey giymemek iyi fikirdi. Hava çok boğucuydu. Hem ayrıca sokakta gelip geçenlere burun kıvırmak, haberleri bile olmadığını düşünmek çok eğlenceliydi.

Karton bir kutuyu açıp içinden az önce aldığı beyaz sandaletleri çıkardı, sevgiyle gülümsedi onlara. Çıplak bacak ve sandaletler bu yelkenli için biçilmiş kaftandı. Kombinezon, ayakkabılar, slip don ve çoraplar kutuya tıkıştırıldı. Oh kurtulmuştu, şu terzi bozuntusuna eski elbisesi ve kalan siparişlerle beraber Cologny'ye bunu da göndermesini söyleyecekti. Üç parçalı aynada yelkenli elbise içindeki üç Ariane incecik, upuzundu, cici şeyler.

67

Yelkenli elbisesiyle şişine şişine sokakta yürüyordu, gençliğin bu yak sefinesi uzun adımlarla yürüyor ve gülümsüyordu, incecik bezin altında çıplaklığını, meltemin serinliklerle okşadığı çıplaklığını bilerek. Güzelim ben, bilin bunu, yüzüne bakmadığım siz, hepiniz, bilin bunu ve mutlu bir kadına bakın. Başı yüksekte, elinde gururla tuttuğu tren tarifesiyle yürüyor, zaman zaman durup Solal'i ona getiren trenin seyrini takip ediyordu. Ah sevmek denen mucize, ah yaşamanın anlamı.

Arabanın birinin hemen dibinden karşıdan karşıya geçmeye çalışan bir kediye sinirlenerek durdu, er geç kendini ezdirecekti aptal şey! Kendi de arabalara dikkat etmeliydi, bugün ölmek, kendini ha-

rap etmek olmazdı. Ariane bugün kıymetliydi. Ah o akşam! Tekrar yürümeye koyuldu ve kaldırıma daldı. Çarptığı iki adam büyüsüne kapılarak döndüler, ama o uzaklaşmıştı bile. Üçüncü birine çarptı, adam gülümseyince onun mutlu olduğunu, kimselere benzemeyen bir sevgiliye doğru gittiğini bildiğini anladı. Evet, herkes bakıyordu ona, herkes biliyor, mutluluğuna rıza veriyordu.

Yükseklerde bir bulut. Bu akşam hava yağarsa bahçede el ele gezinemezlerdi. Tanrım, çok önemli benim için, ne olur bu akşam havayı güzel yap. Yıldızlardan baygın düşmüş bir gök lazım bana. Bu akşam çay ikram ederim, ahlak bozucu içeceklerden değil, seyahatten dönen bir kardeşmiş gibi çay, en âlâsından beyaz uçlu Ceylan çayı. Yo, bu pembe-beyaz bulut zararsız. Minik bulut, uslu dur, sakın büyüme e mi?

Bir kuyumcunun vitrininde, karşısında bir tanrıça. Alt dudağının ağırlığını, şefkatle, zekice dudak büküşünü, düşünceli bir ifade veren dudak kenarlarının kıvrımlarını, adeta saydamlığıyla parlayan simli yanaklarını, yanağındaki koyu altın beni, ağırbaşlı yüzü gizli bir ironiyle canlandıran, hayatı içine çeken kıpır kıpır burun deliklerini beğendi. Sizi selamlıyorum zarafet timsali Ariane, Tanrı sizinle, diye mırıldandı.

Göl göründüğünde başını eğerek selam verdi ona. Ah Solal koynuna sokulup uyuduğu zaman hissettiği o sevecenlik. Kafenin önünde gazete okuyan, sevmeyen bunca aptal, bol kremalı çikolatalı koca dondurmalarda teselli arayan, sevilmeyen bunca sefil. Tanrım, küt burunlu Pekinez'iyle şu şişko ihtiyar kadın ne işe yarardı? Haydi, doğru mezara!

Saat üç olmuştu bile. Altı saat içinde onu görecekti. Hemen eve koşup hazırlanmaya, dört dörtlük hazırlanmaya başlamalıydı, ona dünyanın en güzel kadınını sunmak için. Bir hafta sonra, bir sonraki cumartesi kolye sakal dönmüş olacaktı. Bir sinekten kurtulmaya çalışan bir kısrak gibi başını salladı. Bunu sonra düşünürdü, gün kutsanma ayini günüydü. Şaklayan bir kırbaçla tepeden tırnağa ürperdi, adeta bütün atların kaderinden sorumluymuş gibi. Döndü. Hayır, hayvan zulüm görmemişti. Zaten gayet bakımlı görünüyordu, at gözlüğü de yoktu, bu iyiye işaretti.

Gustave Ador rıhtımı. Mavi-pembe göl boyunca seri adımlarla yürüyordu, titreşen, bazen yürüyüşün rüzgârıyla çırpınan iki kanat gibi havalanan elbisenin altında çırılçıplak. İki yol işçisi ağzı yarı açık, hızla üzerlerine yürüyen servi boylu kızı seyretmek için kazmalarını bıraktı. Kız onları görmedi, dik göğüsleri geniş, rahat yürüyüşüne ayak uydurarak hafifçe inip kalkıyordu. Güzel sallanıyor, dedi işçilerden biri. Kız gülümsedi, adımlarını sıklaştırdı.

Chemin de la Côte. Otların arasında minik çiçekler parıldıyordu. Yürürken her şey sevimli geliyordu. İsviçre şık bir ülkeydi, çayırdaki belki kardeş olan şu üç inek de olağanüstü güzeldi. Cici şeyler, dedi onlara. Bu akşam! diye haykırdı görkemli kavaklara ve buğday başaklarının arasında meltemle boynu büken gelinciklere. Eve gidince ona kanıtlamak için bir kolunu sigarayla dağlamalı. Görüyorsunuz ya sevgili, sizin uğrunuza acı çektim. Haydi, çabuk.

Aşkın muzaffer yürüyüşü ve avcı kadınlara has uzun adımların neşesi. Basit, neşe verici ve berrak bir şey, bu akşam onu görecekti, zihninde daha şimdiden onu bir baş melek edasıyla kılıçla selamlıyor, teşekkürler bir kırlangıç kafilesi gibi göğe yükseliyordu. Ah bu günün akşamı! Bu akşam Solal gözlerini, sabırsızlıklarını, ona derinden, sıcacık bakmak için ani dönüşlerini görecek ve ne yapacağını bilemez olarak eriyecekti. Ah bu akşam! Bu akşam elini tutacak, yüreğini yerinden oynatan o ince bileği kuşatacak, ve sonra ona sarılacak ve dudaklar, ve sonra göğüsler, ve sonra çıplaklık ve seyredilmek. Ah seyredilmek, güzel bulunmak ne harika şey!

Aşkın zafer yürüyüşü. Ah bu günün akşamı, ah kutsanma töreni ve üzerinde o kutsanmış ağırlık, ve eğilen o sevgili yüz, ve dudakların birleşmesine meydan veren molalar, ve nihayet Ariane'ın mutluluğu ve hıçkırıkları. Karısıydı, onun karısıydı, tapıyordu ona, karısı, rahibesi, hizmetçisi ve ayin görevlisi, derinliklerini ona sunmaktan, onun içinde olmasından, içinde mutlu olmasından mest olan, sevgilinin onun içindeki saadetiyle kendinden geçendi, efendisinin keşişesiydi. Ah seviyordu onu, nihayet seviyordu. Deniz buzulunda bir yaban gülü çiçek açmıştı.

Aşkın zafer yürüyüşü. Zengin, sakin, güçlü ve en az Saba melikesi kadar mutluydu hızla yürürken. Ah bu günün akşamı, ah kendini

ona beğendirmek ve onu dinlemek, bir an sesi bıçak gibi kesilecek ve yüzü buz kestiği için Ariane kaygıdan çılgına dönecekti, ama sonra gülümseyecek ve Ariane kendi güzelliğinden üstün bu şirinlik karşısında şefkatten ölecekti. Ah Solal'in o gülümseyişi, ah o dişleri, ah insanoğullarının en iyisi! Bazen zalimliği de tutar, ama bu hiçbir şeyi zedelemezdi. Ebediyen aşkımsın, dedi ona. Ölüm mü? Ölüm de neymiş! diye haykırdı.

Aşkın zafer yürüyüşü. Şu çalılar insanın kanını kaynatıyordu, şu jandarma karakolu, geniş dil darbeleriyle danasını yalayan şu inek de öyle. Şu orman ürkütücü, şu vadi dostaneydi ve hepsi coşku vericiydi, en başta Ariane. Muhteşemim, dedi, adımlarını daha da hızlandırdı.

Aşkın zafer yürüyüşü. Evet, muhteşemdi, değil mi ki Solal bütün kadınların içinden onu seçmişti, uzun kirpiklerin bir kırpışıyla seçmişti, o ki en yakışıklı, en çılgındı, ah ne müthişti ihtiyar kılığına girmesi, umutsuzların en umutsuzuydu o, ah Ritz'deki o gece söyledikleri, gaddar bir hakikatin okları, bununla birlikte en çok sevendi o, en hüzünlü, ah o gözleri, o en güleç gözler, ah o dudakları, en kibirli, en yumuşak, en yalnız adamdı Solal, halkı olmayan bir kral.

Aşkın zafer yürüyüşü. Evet, evet, muhteşemdi. Küstahlık mı? Tamam, bugün küstahlık günüydü. Tevazu sadece çirkinler içindi. Evet, yoldan geçen ilk kadına haykıracaktı! İnci gibi benim dişlerim, diye haykıracaktı! Sıkıysa seninkileri göster, diye haykıracaktı, sıkıysa sevdiğin adamı göster, diye haykıracaktı, sıkıysa utanma ondan! Uzakta birden çatlak sesli bir horoz öttü, Ariane durup acaba tavuklar hapşırır mı, diye düşündü, bir gülmedir aldı çünkü seviyordu, sonra tekrar yürümeye koyuldu.

Aşkın zafer yürüyüşü. Güneşin alnında yürüyordu, bir zaferdi bu, bir heykel tebessümüyle dudakları aralanmış, sahip olduğu üstünlükler her nefeste, şarkılarla geliyordu aklına. Başka kadınlar, ne bilirdi başka kadınlar? Tüylerini yolmayı, destekli sutyenlerle ayıp kapatmayı, dişlerine dolgu yaptırmayı, ruhumda bir boşluk var diye melemeyi, bilemedin korkunç erkeklere hoş görünmek için tırnaklarına korkunç kırmızı cilalar sürmeyi, daha olmadı kültürlü görünmek, hakkında iki çift laf edebilmek için romanlar okumayı, öyle

mi? Kaldı ki ekseriyetle sadece eleştirileri okuyup salonlarda ezberden konuşurlardı. Peki, dünya yüzünde hangi kadına gelmişti böyle bir telgraf? Ah onsuz edemeyen, beklemekten bitap düşmüş sevgili! Ben de öyle, ben de bitap düştüm, dedi Ariane. Rüzgârı kucaklamak için kollarını açarak ileri atıldı, mutluluğun verdiği dehşetle haykırdı. Sevgilim, diye haykırdı bizzat kendine.

O günün akşamından emin, köleliğiyle böbürlenen upuzun bir perinin iri adımlarla zafer yürüyüşü. Birden büyülenmiş gibi durdu. Bir erkeğin kadını, malıydı. Ah, ne müthişti bir erkeğin kadını ve avı, bir erkeğin narini olmak. Şükürler olsun Tanrım, dedi. Bir ağacın önünde durup gövdeden süzülen reçineyi kopardı, erkeksi kokusunu, hayat kokusunu içine çekti, dudaklarının arasına aldı, sonra fırlatıp attı, yüzünde esrarengiz bir gülümseme belirdi, nihayet güneşin altında kan ter içinde, mutlulukla yürüyüp gitti. Hayat, nihayet hayat varmış!

Aşkın zafer yürüyüşü, buğdaylar boyunca sıcak rüzgârla bükülen, dönüşmüş olanın bir tanrıçaya, Ariane'ın yürüyüşü. Yolun dönemecinde bal örgülü üç bakire belirdi, ani iniş çıkışlarla şarkılar söyleyerek, içten gelen mucizevi bir güvenle, çobanaldatanlar gibi sağlam ve fütursuz adımlarla yürüyen üç küçük İsviçre köylüsü. Fakat onunla karşı karşıya geldiklerinde sustular, çünkü mutluluğun ihtişamıyla ışık saçıyordu, susup yanık altın kıvrımları olan bu tanrıçayı selamladılar, o da gülümsedi ve geçip gitti. Bu akşam! diye duyurdu az ötede bu şaşırtıcı haberi anlamayıp otlamaya devam eden beşinci bir ineğe. Pis inek, dedi bunun üzerine, sonra burnunu havaya dikip yoluna gitti.

Zafer yürüyüşü, kendinden daha uzun bir efendiyle yan yana bir yürüyüş. Yüzünde ciddi bir ifade, saçları bir ışık halesiyle kuşatılmış, güneşten ve gençliğin bütün hormonlarından nasiplenmiş olarak, sağlığın ve güzel havanın verdiği sarhoşlukla, eli efendisinin elinde uzun adımlarla yürüyordu efendisinin güzeli, elbisesi uçuşuyor, çırpınan iki kanat olup havalanıyordu. Yürüdükçe uçuşan elbisesinin sesi olağanüstü bir adaya seyreden bir yelkenlinin sesi, aşk ise yelkenleri dolduran rüzgârdı. Elbisesinin sesi heyecanı çoğaltıyordu, yüzündeki, yüksekte tuttuğu yüzündeki rüzgâr dalga dalga çoğaltıyordu heyecanı.

Aşkın zafer yürüyüşü. Kibirli ve gülünçtü, harikaydı yürürken. Gözlerinin ardında tavuskuyruğu gibi açıldıkça açılan, içini kıpır kıpır eden nice düşünceler oynaşıyordu, sapına kadar yüreğin kanıyla beslenen bu düşünceler, Ariane görmeyi istese ne güzel olabilirdi. Ama vakti yoktu. Güzelleşmeye gidiyordu, gururla, inançla sevgiliye gidiyordu ve şarkılar yürüyordu peşi sıra, tıpkı onun gibi, ablaları gibi altın rengi, mutlu, tüy gibi hafif, bir ilkbahar saflığında şarkılar, ah uzun otların arasında dans eden o beyaz çiçekler ve albenisinden emin, sakin ve zarif, sevgi dolu şarkılar.

Aşkın zafer yürüyüşü. Azametle yürüyordu, kadim zamanlardaki kız kardeşleri gibi, toprağın uykusunu uyuyan sayısız kız kardeşleri gibi aşkın güdümünde yürüyordu, yürürken ölümsüzdü, tıpkı yıldızlar gibi, aşkın sonsuz yörüngelere sürdüğü yıldız alayları gibi emir altındaydı, Ariane, tarife sığmaz bir ilahi ezginin, aşkın, yeni başlamış bir aşkın eşlik ettiği, belli belirsiz gülümseyen, azametli Ariane.

68

Bahçede otlara uzanmış telgrafı yeniden okurken kiraz ağacındaki kuş yavruları teneffüse çıkmış çocuklar gibi şirin şirin gevezelik ediyor, çatıda kırı şehirden daha hoş bulan bir karatavuk ıslık çalıyor, önünde tombul bir serçe kanatlarını titreterek toz banyosu keyfi yapıyordu. Bu akşam saat dokuzda gelecek, diye haber verdi Ariane oralı bile olmayan minik şişkoya. Dünya kadar işi olduğu halde Paris'e döner dönmez yola çıkacağını teyit etmesi büyük kibarlıktı. Şüphesiz gizli, çok önemli görevleri vardı. Kendisi hatırlı biridir, diye izah etti serçeye, temizlenip rahatlamış olan serçe doğrulmuş, onu daha iyi anlamak için cana yakın bir edayla başını sağa yatırmış, merakla yüzüne bakıyordu.

"Benim efendimsiniz, ilan ediyorum."

Hem kutsal kuralları çiğnemek hoşuna gittiğinden hem de sırf mutluluğundan bağlılık ilanını sırasıyla İngiliz, İtalyan ve Burgonyalı aksanlarıyla, son olarak ihtiyar bir bunak sesiyle tekrar etti. Esnedi, son kalan kükürtlü kibritle bir sigara yaktı. Bu Fransız kibritleri pek şirindi, istediğin yere sürtebiliyordun, hatta istersen ayakkabının tabanına, Savoie'lı köylülere benziyordun o zaman, hem kibriti sürtünce insanın burnu yanıyordu, çok güzel oluyordu. Annemasse'a bir dahaki gidişinde bir düzine kibrit alacaktı.

Hayır, sigara yok, bu akşam saat dokuzda tütün kokması düşünülemezdi, şey sırasında. Sigarayı atıp kendi kendine ben bir ineğim diye anlattı, hatta kendini inandırmak için möödedi. Düşündükçe bir inek olmadığına, ama siyah beyaz bir inek arkadaşının olduğuna karar verdi, çok tatlı, tertemiz, iyi terbiye almış, peşini hiç bırakmayan bir inek, ismi de Flora'ydı. "Haydi şekerim, gel otur yanıma, uslu uslu geviş getir." Güya arkadaşının alnı niyetine dizini patpatladı, boynuzlar eline gelmeyince Flora'nın henüz çok küçük bir inek olduğunu anlattı. "Biliyor musun Flora, bu akşam geliyor." İnek esneye esneye ağzına bir parça ot atıp çiğnedi. Oh, ama bir saniye yerinde duramıyordu ki bu inek, kalkmış otluyordu şimdi! "Flora, çabuk buraya gel! Haydi, gel bakalım, uslu durursan yarın seni botanik bahçesine götürüp dağ çiçeklerini gösteririm, öğrenmiş olursun."

Uslu dursun diye ineğe Mozart'ın bir ezgisini İtalyanca söyledi, Savoie'lı olmasına dayanarak İtalyancası olup olmadığını sordu. Yok, dedi inek. Bunun üzerine Voi che sapete che cosa è amor'un, Siz ki aşkın ne olduğunu bilirsiniz anlamına geldiğini söyledi. "Peki, sen biliyor musun aşk nedir? Bilmiyor musun? Öyleyse yazık sana. Ben biliyorum. Haydi, git artık, yeter seni bu kadar gördüğüm. Hazırlıklara başlayacağım."

Küçük salonda Solal'in vermiş olduğu şövalye boyunbağını takıp ayna karşısında bir asker selamı verdi, sonra yelkenli elbisenin eteklerini şişirmek için dönüp dönüp birden çömelme oyunu oynadı. Arkasından mutfağa gidip çikolata kalmış mı diye baktı. Topu topu bir tablet. Küçük salona dönüşte çikolatayı ağzında eriterek zevki uzatmaya karar verdi, kararını unuttu, iki dakika içinde çikolatadan eser kalmamıştı. Aman canım, ne yapalım, dedi ezgili bir sesle, sonra ak-

şama hazırlık olarak tadımlık misali divana uzandı. Saat dört otuz. Solal dokuzda gelecekti, yani dört buçuk saat sonra. Bu da iki yüz yetmiş dakika, iki yüz yetmiş bekleyiş demekti. İki yüz yetmiş dakikayı tam denk getirmek için tek çare kılı kırk yararak düşünmekti. Evet, bir eylem planı yapmalı, her bir hazırlığa belli bir süre ayırmalıydı. Yıkanıp kurulanma. Şampuanlanma ve sıcak hava üfleyen zımbırtıyla saçı kurutma. Aptal kadın dergisindeki yeni tarifle güzellik maskesi. Küçük salonda ve girişte çeşitli kontroller. Elbise provaları, kıyaslamalar, düşünmeler, adım adım elemeler, nihai seçim, hepsi iyice hesaplanmalıydı. Az önce teslim gedilen Volkmaar elbiseleri içinde epey giyilebilecek durumda olan vardı. İkinci bir banyoyu da hesaba katmalıydı. Diğer bazı hazırlıklar, zaman kayıpları, aynada kendine bakmalar, gülümseme ve surat asma provaları, saç taramalar, şarkılar, sevinç mimikleri, beklenmedik olaylar ve felaketler dahil.

Eylem planını telgrafın sırtına çiziktirdi, hesabını yaptı, tam iki yüz otuz dakikalık hazırlık çıkardı. Saat kaçtı şimdi? Dört otuz beş. Yani gelmesine henüz iki yüz altmış beş dakika vardı. Yani otuz beş dakika boşa çıkıyordu. Yani geri kalan zaman dolu olduğuna göre dolu dolu bekleyişle geçecek bir otuz beş dakika vardı. Otuz beş dakika bekleyiş fazla sayılmazdı, yaptığı plan gayet iyiydi. Tüh, acok'un mektuplarına hâlâ el sürülmemişti. En azından son geleni okumalıydı, hiç belli olmazdı.

Upuzun son mektup Brüksel, van Offel Şatosu'ndan, 22 Ağustos Çarşamba günü yazılmıştı. Mektubu göz ucuyla tarayıp bazı sayfaları bütün bütün atlayarak oradan buradan birkaç cümle cımbızladı.

"Canım Rianunet'im, birkaç saat önce Brüksel'e vardım, Mösyö ve Madam van Offel'in bana tahsis etmek nezaketini gösterdiği lüks odaya yerleştim, orijinal Empire masanın başına oturdum, sana yazıyorum." Geçelim. "İşte böyle, diplomatik seyahatimin sonuna geldim sayılır. Daha dün Kudüs'te olduğumu düşünüyorum da! Uçaklar çıktığından beri mesafe diye bir şey kalmadı sahiden." Tamam, geçelim. "Sevgilim, Kudüs'te elime ulaşan sevgi dolu telgrafın için teşekkür ederim. Doğruyu söylemek gerekirse ayrıca upuzun bir mektup gönderip günlerini nasıl geçirdiğini anlatsan çok isterdim, ama Rianunet'imin yazmaktan nefret ettiğini bilirim." Büyük isabet, geçelim.

"Daha önceki mektuplarımda yeri geldikçe Filistin'deki dört haftamla ilgili dişe dokunur bütün ayrıntıları vermiştim. Bu nedenle sadece son günlerle ilgili ekleyeceğim havadisler var, zira söz verdiğim haftalık üç mektubu bu sefer yazamayacak kadar resmi işlerime gömülmüş durumdaydım, hatamı kabul ediyorum. Biliyor musun, şöyle bir düşündüm de kendimi tutup söylediğim ilaveleri yapmayacağım, çünkü seyahatimin doruk noktasından bahsediyoruz, Filistin'de tam iki kez büyük şerefe nail oldum, birincisi Majesteleri Yüksek Komiser'le bir durum değerlendirmesi yaptık, ikincisi Majesteleri'nin sarayında bir öğle yemeğine davet edildim. Hemen, şu an anlatmamak koyuyor, bu zikrettiklerim az buz payeler değil, ama birlikte yorum yapalım, tadına varalım isterim. Yazıyla anlatırsam havası kaçar. Hem zaten yazarken atmosferi hissettirecek bütün ayrıntıları veremezsin. İşte bu nedenle bu iki payeyi yüz yüze anlatacağım! Şimdi seyahatimin son safhasına geldim, apayrı bir incelik istiyor bu safha, en büyük kaygımız hükümetlerin meşru hassasiyetlerini hiçbir şekilde istismar etmemek." Geçelim. "Umarım buraya kadar fazla sıkılmamışsındır, ama karıma, hayat arkadaşıma değil de kime anlatayım mücadelelerimi, umutlarımı?" Zavallıcık, geçelim. "Karıcığım, seni çok özledim, resmi makamlar beni bu kadar şımartarak ağırlarken yanımda olup benimle birlikte keyfini çıkaramaman yüreğimi dağlıyor. Sen de perişan olmuşsundur, haftalardır bir başına bıraktık seni küçüğüm." Geçelim. "Mektuba Londra'da çekilmiş bir fotoğrafımı ekliyorum, suretim dönüşümün tadını şimdiden biraz versin sana. Yanımdaki genç adam Baron de Baer, Belçika sefaretinde başkâtip, evinde öğlen yemeği yedim, hoş bir adam." Geçelim. "İşte böyle canım karıcığım, yukarıda saydığım mesleki, ama aynı zamanda dünyevi ve ailevi sebeplerden dolayı ne yazık ki on gün daha Brüksel'de kalmak zorundayım, yani 31 Ağustos Cuma günü dahil olmak üzere. Bu durumda 1 Eylül Cumartesi Rianunet'imi görme mutluluğuna erişmek üzere, marifetlerimi anlatmak için sabırsızlanıyorum, çünkü tevazuu bir kenara bırakacak olursak, şanla şerefle dönüyorum!" Geçelim. "Sevgilim, ayrılığın son bulmasına az kaldı de kendine, yakında birbirimizi görüp neşeye boğulacağız. O harika anı beklerken erkek göğsüme bastırıyorum seni."

Mektubu bir çekmeceye attı, fotoğrafı da, yüzüne bile bakmadan. Hemen şimdi Brüksel'e telefon edip ona tatlı sözler söylese miydi? Yo, hazırlıklarla bir arada korkunç karışıklık çıkardı. İyisi mi yarın ona bir telgraf göndersindi. Öbür mektupları açsa mıydı? Çok fazla vardı. Çekmeceyi açtı, fotoğrafı alıp süzdü. Toparlak kafasıyla zavallıcık, gerçek bir diplomatla yan yana olduğu için ne kadar mutlu. İyi niyet dolu o bakış korkunçtu. Sabırsızlıkla beklendiğinden hiç şüphe duymaması korkunçtu. Fotoğrafı çekmeceye attı. Neyse, gelmesine henüz bir hafta vardı. Bu Sol'la yedi mutlu gün demekti, sonrasına bakarlardı. Her ne olursa olsun bugün bunu düşünmemeliydi.

Banyoda diş macununu fırçaya sürüp ayrıntılı temizliğe başladı, bir ara durup tarifeye baktı. On dakika içinde tren Bourg'a varmış olacaktı. Güzel, önünde daha bol vakit vardı. Öyleyse, ileri! En az beş dakika dip köşe fırçalamaca. Aniden fırçayı ağzından çekti. Bazen trenler yoldan çıkar, dingillerin altı inim inim inleyen yaralılarla dolardı! Ağzını çalkalamaya vakit harcamadan, diş macununun köpüğü yüzünden Auvergnatlılarınkine benzeyen bir şiveyle Tanrı'ya seslendi.

"Tanyım, canın işteyşe yarın bütün tyenley şarpışsın, yüşlerce inşan ölşün, yeter ki bugün bugün biy şey olmaşın" dedi, "lütfen pek sevgili Tanyım" diye de ekledi gönlünü yapmak için. (Ağzını çalkaladıktan sonra menfaatperest duasına devam etti, esasen bütün dualar öyledir zaten.) "Kırma beni Tanrım" diye şakıdı en kadınsı sesiyle. "Seni ne kadar sevdiğimi bilirsin. Senden rica ediyorum, bu akşamı bana bırak olur mu? Tanrım, arkadaşımın trenini koru" diye bağladı sözü edeplice, arkadaş kelimesi Tanrı'ya sesleniş için daha uygun gelmişti. (Kalktı, sesi papazınkine benzesin diye burnunu sıktı.) "Kardeşlerim, az biraz dolgun körpe göğsümün eşliğinde bir banyo yapacağım. Ama önce kusura bakmazsanız adamın fotoğrafına ucundan bir göz atacağım, ama gözüm alışmasın, aklı baştan alan tazeliğini kaybetmesin diye sadece beş saniyecik. Evet, çok güzel, bu kadarcık. Ve şimdi bugünkü telgrafını azıcık okuyarak kendimizi şımartalım. Görelim bakalım ne söylemiş."

Yeşil kâğıdı açıp yüksek sesle, teatral vurgularla okumaya başladı. En sondaki harika sözler onu can evinden vurmuştu. Ey sevinç, ey ihtişam, ey çınlayan arplarıyla büyük meleklerin kanatları altında

göklerde kendinden geçen kerubimler, ey muhteşem erkek! İmza yerine sadece sadık kulunuz diye yazmıştı! Sadık bendeniz, hepsi bu! Bu ne büyük bir güzellikti! Aniden kaşları çatıldı. Sadık kulunuz lafını belki de öylesine, düşünmeden konduruvermişti, hani sıradan bir mektubun sonuna yours yazan İngiliz bankacılar gibi. Hayır, hayır ve hayır, belli bir niyet vardı! Bu sözün dolu dolu bir anlamı vardı, ona, sadece ona ait olduğunu, onun malı, mülkü olduğunu ifade ediyordu. Sizin, diye mırıldandı, ve var gücüyle havayı içine çekti. Şimdi banyoya, derhal sıcak suyu açıyoruz.

"Haydi, acele et aptal şey" dedi musluğa.

Fotoğrafı, telgrafı, tarifeyi, Meksika şapkalı ayıcığı ve babasının kol saatini küvetin yanındaki tabureye koydu. Hatta civarda alay edecek kimse olmadığından telgrafı ve tarifeyi öptü bile. Sevgili rahibeler bundan hoşlanmıyor olabilirdi, kendileri bilirdi! Suyu yoklayıp kıvamını beğenince şövalye boyunbağını çözdü, yelkenli elbiseyi yere bırakıp banyoya girdi, uzandı, keyifle iç çekti, ayağını su yüzüne çıkarıp parmaklarını okuldan dönmüş beş erkek evladıymış farz ederek oynattı. Haydi bakalım, çabuk elimizi yüzümüzü yıkıyoruz, diye emretti, bunun üzerine beş oğlancık suya daldılar. Ardından kendini denizde hissetmek için kulaç atar gibi yaptı. Peşinden elinin ayasını küvetin dibine vurarak baldırlarının arasından tenini okşayarak yükselen baloncuklar çıkardı. Sonra ayağını tekrar çıkarıp parmaklarını oynattı, yaramazlık yapmayın dedi onlara, uslu uslu yıkanın bakayım, sonra güzelce el ele tutuşup beşiniz birden doğru okula.

"Hele bir iyi notlarla dönmeyin, görürsünüz gününüzü!"

Şimdi sıra kıyasıya sabunlanmakta. Ya da yok, hemen değil, önce biraz keyif çatsındı, ne de olsa daha saatler vardı önünde. Ellerini güneş harelerinin oynaştığı yeşil suyun yüzeyine bırakıp kürek çeker gibi yaptı, o küçük dalgalar hoşuna gitti, pek yakında, kesinlikle birlikte gidecekleri denizdeki gerçek dalgaların kardeşleriydi bunlar. Sonra başka bir meşgale icat ederek kendi kendine soğuk su musluğuna açık mavi iki şirin muhabbet kuşunun tünemiş olduğunu anlattı, öteki musluk olmazdı çünkü çok sıcak olur, minicik ayaklarını yakabilirdi. Cik cik cik cici şeyler, afiyette misiniz, mutlu musunuz? Ben de öyle, bir bilseniz ah ne kadar, ne kadar mutluyum! Birden

ciddileşip akşamın ihtişamlı gelişini Pentekost Kantatı'nı mırıldanarak selamlamaya koyuldu, hafif bir vicdan azabıyla kutsal ismin yerine sevgilisinin ismini söyleyerek.

Ey inançlı ruhum
Gururlan ve mutlu ol,
İşte geliyor ilahi kralın,
Solal yanı başında!

Şimdi sıra ciddi işlerde. Ayağa kalkıp bacaklarını ayırdı, kâh şarkı söyleyip kâh ıslık çalarak, arada kısa sürede sırılsıklam olan saate ve tarifeye göz atarak derin beden temizliğine geçti, titizlikle, kaşlarını çatarak canla başla sabunlanıyor, sonra su dökünüyor, sonra doğrulup yeniden sabunlanıyor, ponza taşıyla ayaklarını var gücüyle ovalıyordu. Ölüm alınyazısı olduğu halde bunca zahmetten yüksünmüyor, iyi bir zanaatkâr gibi, dili hafif dışarıda kendini kusursuz kılmak için ince ince uğraşıyordu.

"Uf, âşık olmak çok yorucu" dedi kendini yeniden sabunlu suya bırakırken.

Ponza taşını üfleyerek suda biraz gezdirdikten sonra küveti boşaltıp temiz suyla doldurdu, kendini ödüllendirmek için içine kokulu tuzlar da attı. Evet, çılgınca formunda hissetmeliydi kendini, Katolikler gibi davranmış oluyorsa da olsun, ne yapalım. Enfes güzelliğiyle yayılmış yatarken banyoya bu kadar erken girmekle aptallık ettiğini düşündü. O geldiğinde mükemmeliyeti saatlerdir zedeleniyor olacaktı. Neyse, bunu sonra düşünürdü.

"Sadık kulunuz."

Dünyanın en güzel kelimelerini iyice sindirmek için gözlerini kapadı, farklı tonlarda telaffuz etti, baştan çıkarıcı suların şımarttığı çıplaklığını seyrederek kelimeleri evirip çevirdi. İnler gibi bir sesle tekdüze bir nağme okuyarak sert, sıcak göğüslerini avuçladı, uçlarına dokundu, iç çekti, rahatlamak için sıcak suyu açtı, muslukta çok şeker görünen, ayacıklarını sırayla indirip kaldıran, parmaklarını jimnastik hareketleriyle gevşetmeye çalışan iki vefalı muhabbet kuşuna gülümsedi. Gevşeyerek gözlerini kapadı, hayallere daldı.

69

Karısı Cenevre'de, küvette hayallere dalmışken Adrien Deume Bâle garında, birinci sınıf kompartımanında pencereye dirseğini yaslamış, itibar sahibi biri olmanın tadını çıkarmaktaydı. Karşıda bekleyen yolcu trenindeki mütevazı yolcuların gözünün onda olduğunu bilerek lüks seyahatlere alışık, kayıtsız yüksek tabaka mensubunu oynuyor, can sıkıntısından gerilmiş nüfuzlu bir efendi havaları takınıyordu, Lord Byron'la Talleyrand'ın bir karışımı.

Dört hüzünlü zil sesi yola çıkma vaktinin geldiğini haber verdi, derken demirlerin iniltisi duyuldu, lokomotif uzun bir ayrılık çığlığı kopardı, tren şöyle bir ürperdi, tereddütle defalarca sarsıldı, nihayet ileri atıldı, çok geçmeden hiç durmadan dersini tekrar eden dev bir

okul çocuğu gibi düzenli nefeslerle hızlandı. Hayranlarından yoksun kalan Adrien Deume yerine oturup tarifeyi karıştırmaya koyuldu. Bir sonraki durak Délemont'du, saat on yedi ellide. Mükemmel. Sonra Bienne, sonra Neuchâtel, sonra Lozan ve nihayet saat yirmi kırk beşte Cenevre. Taksiyle on dakikada Cologny'ye varırdı. Demek ki akşam en geç dokuzda onu göğsüne bastırmış olacaktı.

Ellerini enerjik bir şekilde birbirine sürtüp hülyalı bir bakışla etrafını süzdü. Birinci sınıf tren gibisi yoktu. Aman dikkat, Cenevre'ye varmadan on beş dakika önce, Nyon'u az geçince kalkıp tuvalete gitmeli, yüzüne bir su vurmalı, tırnaklarını fırçalamalı, sakalını güzelce taramalı, ceketini iyice fırçalamalıydı, kepekler yüzünden özellikle yakasını, kısacası insan içine çıkacak hale gelmeliydi. Ayakkabıları parlatma işini oturduğu koltuğun kadifesiyle yapabilirdi. Kurallara aykırıydı ama çok umurundaydı sanki. Arap'a bum bum, gören yoksa vurulan da yoktur! Beni bir hafta sonra bekleyen Rianunet'e ne biçim bir sürpriz olacak! Sıkı sürpriz hıı? Sivri dilini dudaklarında gezdirerek karısının sevinçle karışık şaşkınlığının tadını çıkardı. Oyalanmak ve o zevki şimdiden yaşamak için alçak sesle onu öptükten sonra söyleyeceklerini planlamaya koyuldu.

"Anlarsın ya sevgilim, daha fazla dayanamadım. Dün bir an o kadar zaman beklemeye katlanamayacağımı sezdim. Derhal Sabena'ya koştum, ne yazık ki uçakta hiç yer yoktu, forsumu kullandımsa da boşuna, imkânsızdı, bütün yerler tutulmuş, ben de madem öyle sabah treni olsun dedim. Sana telgraf çekmek aklımdan geçmedi değil, ama düşündüm de sürpriz yapsam daha şık olurdu, anlarsın ya? Rianunet'im sevindi mi bakalım? Nasıl sürpriz ama cicim? Bilsen annem ne tantana çıkardı bu yüzden, ama olsun, üç ay ayrı kaldıktan sonra insanın nikâhlı karısını görmeye hakkı vardır! Sevindin değil mi? Dur, hediyeleri göstereyim sana."

Esnedi, büyük laflar mırıldandı. Baron Adrien Deume, Kont de Deume, General Marki de Deume. İyice derin bir esnemenin üstüne yeni bir meşgale bulmak üzere kalktı. Pencerenin camını indirip sarktı, sert hava gözlerini kırpıştırdı, bu da yüzüne sert, zekice bir ifade verdi. Telgraf telleri yükselip alçalarak uzaklaştı, tek bir blok halinde gözden kayboldu, beyaz kâsecikler taşıyan direkler eğilip

doğruldu, ağaçlar sinematografik bir hızla karanlıkta belirip belleri bükülmüş halde, terk edilmiş yuvarlak yeşil ışıklarla bütünleşerek geride kaldı, o sırada karşıda, ansızın parlayan baş döndürücü çizgilerle bölünmüş rayların arasında ebediyen yabancı kalacak taşlar kaçışıyordu.

Lokomotif umutsuzluğunu çılgınca haykırdı, Adrien içeri girip kırmızı kadife koltuğa oturdu, keyifle iç çekti, karısına gülümsedi. Amma güzel bir göğsü vardı. Bildiğin mermer dostum, bir görsen, inan bana, bu akşam beni bir ziyafet bekliyor. Evet, içeri girer girmez onu kucaklayacak, sıkıca göğsüne bastıracaktı, sonra doğru yatağa, ister onun ister kendi odasında! Yok, onun odasındaki yatak daha büyüktü. Kaşla göz arasında üstünü başını çıkarıp yat diyecekti, sonra hoyratça ileri! Şaka maka kadınlar severdi bunu. Lanet olsun, üç aydır kurumuştu resmen, dayanamıyordu artık! Sonra kalkıp güzel bir pipo keyfi yapacaktı, karı-koca vazifesinin üstüne bayılırdı buna, sonra hediyelerin olduğu valizi açacaktı! Seyret sonrasını! Seyahatiyle ilgili her şeyi anlatacaktı ona, yüksek komiserle görüşmesini, adam düpedüz bir lorttu yahu, ayrıca yüksek komiserin yerindeki öğlen yemeğini, adam ayrıca feldmareşaldi yahu, sonra büyükbaşlarla çekilmiş fotoğraflarını gösterecekti, kısacası her şeyi, ilgisini çeker, kocasıyla gurur duyardı.

"Sıkılmıyorsun canım, değil mi, hıı? Kabul edelim ki hiç fena iş çıkarmadım. Her yerde başarı üstüne başarı! Sanırım hoşa giden şeylerden biri, üst kademeden olsam da kendimi memuriyetle sınırlamayışım, anlarsın ya, daha yüksek bir seviyeye çektim kendimi, edebiyatla ilgili görüşlerimi laf arasına sıkıştırarak, Latince alıntılar falan, kısacası bir cemiyet insanı, anlarsın ya? Peki, tamam, Suriye'deki bütün marifetlerimi anlatayım bari, en son Filistin hikâyenin kaymağı olur, çünkü orası zirveydi, bizimkinin ağzı bir karış açık kalır. Yüksek komiserliğe bağlı bölümlerle temaslarımla, topladığım belgelerle, otelimdeki ilk davetlerle başlarız, oteli iyi tarif etmeli, muhteşem, biliyor musun şekerim, otelim, yani King David en iyisiydi, her şey birinci sınıf. Tam tekmil bir dairem vardı, büyük palaslardaki tabirle bir süit, yani salon, yatak odası, özel banyosuyla yüksek konfor. Süit şık oluyor, çünkü yüksek mevki sahibi biri seni

ziyarete gelirse aşağıdaki salonlardan birine inmek zorunda kalmıyorsun, kendi yerinde, kendi salonunda ağırlıyorsun, farkı görüyorsun değil mi, başka türlü duruyor, adam olmuş oluyorsun. Bak işte, King'de bir süitin varsa, inan ki kendini adam gibi hissediyorsun! Evet, belli bir çevre için sadece King, öyle alışmışlar. Haliyle tuvaletli banyo çok rahat oluyor, koridora çıkmana gerek kalmıyor. Şahsen artık özel tuvaletsiz yapamam. İnsan ya diplomattır ya değildir, ortası yok, hıı? Özellikle epey hazımsızlık çektiğimi düşünürsen, o lüks akşam yemekleri yüzünden, anlarsın ya, geceleyin üç dört defa koridora çıkmak hiç rahat olmazdı, hele benim için. Neyse, bağırsak faaliyetlerimi yarın, salim kafayla konuşuruz, yarın durum ne gösteriyor bir görelim bakalım ne tedbirler alabiliyoruz, çünkü düne göre daha iyiyim, kesinlikle daha iyiyim, mesela bugün sadece üç kere dışarı çıktım, oysa dün tam yedi kez, düşünebiliyor musun? Yeri gelmişken söylesene, King'deki dairemin planı iyi olmuş değil mi, hıı? Daha doğrusu süitimin. Epey iş çıkardı başıma. Ölçü al, ölçekle, bütün bir günümü aldı. Neyse, bu da bittiğine göre şimdi Kudüs'teki son günlerime geçiyorum, çünkü müsaadenle seyahatimin şahikası diyebiliriz. Düşün hele Adrien Deume'ün sevgili karısı, efendin ve üstadın resmen Ekselansları Yüksek Komiser tarafından kabul edilmek şerefine nail oldular! Yani o civarın en yüksek şahsiyeti. Adam feldmareşal, dikkatini çekerim, İngiliz ordusunda en yüksek rütbe. Aklın alıyor mu, tam yarım saat sohbet ettik! Arkadaş gibi, yani arkadaş değilse de dostane diyelim, Ekselans gayet sıcaktılar, neler yaptığımı ilgiyle dinlediler, bağırsak faaliyetlerimi değil tabii, mandalar bölümünün çalışmaları hakkında sorular sordular, hakikaten pek beyefendiydiler, ben koltuğumda gayet rahatım, deyim yerindeyse iki eşit sohbet ediyoruz, Ekselans bizimle sıkı işbirliği istediğini söylüyor, İngilizce close co-operation dedi, sonra M.C.'nin zorlu ve cesaret isteyen çalışmalarını takdir etti, dahası, bunu iyi dinle bak, çok önemli, sebebini az sonra anlarsın, dahası beni iltifatlara boğdu, Sir John'u çok sıcak duygularla hatırladığını söyledi vesaire. Kısacası büyük başarı. Alçakgönüllülük taslamayı bir kenara bırakırsak mükemmel bir intiba bıraktığımı sanırım söyleyebilirim."

Hantal ve aceleci tren arzu sarhoşluğuyla şöyle bir sendeledi, birden umutsuzca haykırdı, ardından tiz, çılgınca bir korku çığlığıyla sarsıla sarsıla tünele daldı. Yarı kapalı camın üstüne anında beyaz bir göz kapağı indi ve içeri buharlar doldu, o sırada insanların kurbanı olan tünelin taş ve demirleri sular sızan kara duvarlara karşı isyanlarını bol yankılarla haykırmaktaydı, büyük bir tantanayla koşturan, hızlanma gayretiyle irkilen, sendeleyen o koca haine, o kendini kaybetmiş ahmağa öfke kusan şehitler misali sövüp sayıyorlardı. Tünelin ucunda sinirler yatıştı, isli duvara çarpan son üç-beş yankı bir anda beyaz bir buharla söndü ve yok olan duvarla beraber öfkeler son buldu.

Karanlıktan ve cehennemden sıyrılmış, rahatlamış, sakinleşmiş olan tren beceriksizce, aceleyle tatlı kırlara daldı, yeşilliklerin ve dönüp gelen otsu kokuların içinde düzenli temposuna kavuştu. Yatışan seslerin, kadifemsi bir yumuşaklığa bürünen manzaranın içinde Adrien Deume kırmızı kadifeyi okşadı, yanında çıplak oturan karısına gülümsedi.

"Evet, şimdi seyahatin en can alıcı anına geliyorum. Düşünebiliyor musun, yüksek komiserle görüşmemin akşamı Ekselansları özel ulakla beni öğlen yemeğine davet ediyor, bu da demek oluyor ki hiç tartışmasız iyi bir intiba bırakmışım. Üstelik davet ertesi güne, bir pazar gününe! Rivayete göre İngilizlerde bu özel ilgi anlamına gelirmiş. Davetiye harika bir Bristol kâğıttan, altın yaldızlı kabartmalı, resmi İngiliz armaları var, kısacası gayet lüks, requests the pleasure vesaire diye gravür tekniğiyle yazılmış, tabii benim adım hariç, o elle yazılmış, ama güzel, yuvarlak bir el yazısıyla, sana göstermek için sakladım. Göreceksin, çok havalı bir şey. Küçük ismim de var tabii. Ayrıca Esq. Neyse, devam ediyorum. Ertesi gün saat tam on üçte giyinip kuşanıp saraya gidiyorum. Muhafız alayının komutanına geçiş belgemi gösteriyorum, yani davetiyemi, bunun üzerine hemen duruşunu düzeltiyor, çakı gibi selam veriyor ve yolu açıyor. Ben hiç çaktırmadan merdivenlere kadar gidiyorum ve orada, ki önemli bir ayrıntı bu, iki muhafız bana silahlı esas duruş göstermesin mi! Görüyorsunuz ya hanımefendiciğim, kocanıza saygıda kusur edilmiyor! Ah ah, keşke sen de orada olaydın! Yahut olabilseydin, nasıl istersen.

Bin çeşit anıtsal merdivenlerden ve devasa salonlardan geçtikten sonra bir yaver beni koskoca bir salona alıyor. Ekselansları ben girince ayağa kalkıyorlar. Söylediğim gibi kendisi feldmareşaldir. His Excellency Field Marshal Lord Plummer. Sonra shake hand, ben biraz eğiliyorum, o da şeref verdiniz diye teşekkür ediyor falan, ben gayet kayıtsız havalarda, protokole alışık genç diplomat halleri. Ve tabii benden az sonra gelen Lady Plummer'ın elini öpme faslı, ben yerlere kadar eğilmeler falan, neyse işte, gayet başarılıydım. Sonra kokteyller, doldurulmuş zeytinler, daldan dala siyasi, ekonomik, toplumsal konularda sohbetler. Nihayet bir kâhya Lady Plummer'a Efendimiz, İngilizce Her Ladyship diyor, sofrasının hazır olduğunu haber veriyor. Doğru yemek odasına! Ben Lady Plummer'a kolumu vermişim, haliyle içeri en önde giriyorum! Neyse ki yaver baştan belli etmeden tüyoyu vermişti. Ah ah, bir İngiliz feldmareşalin karısıyla fiyakayla içeri girerken görecektin beni! Muhteşem bir yemek odası, hizmetkârlar dört dörtlük, göz alıcı bembeyaz harmaniler giymiş, kalın, kırmızı ipek kuşaklar bağlamış iki metrelik Arap uşaklar, masada ışıl ışıl kristaller, resmi İngiliz armalı tabak çanak! Yüksek tabaka ağırlığını hissettiriyordu! Heyecanlandığımı söylemeliyim. Yarın notlarımı enine boyuna okurum sana, ayrıntıları vererek, masadaki duruşumu, diğer davetlileri, hepsi en kıdemli omzu kalabalıklar, gelgelelim Lady Plummer kime verdi kolunu, bana! (Sivri dil şimşek hızıyla görünüp kayboldu.) Neyse, her şeyi yarın güzelce anlatırım sana, yemekleri de, hepsini not etmiştim, konuşulan konuları, tabii İngilizce olarak, tevazu taslamaya gerek yok, anında yapıştırdığım cevapları, tabii ihtiyatı elden bırakmadan, gayet espriliydi diye tarif edebiliriz, Latin ve diplomasi ruhuna sahip! Bendeniz Lady Plummer'ın sağında oturuyor! Neyse, bunların hepsi yarına, notlarım gayet kapsamlı, King'e döner dönmez, sıcağı sıcağına yazdım. Tek bir şey daha, hoş, genç bir subay olan yaverle daha sonra yediğimiz öğlen yemeği, unvan sahibi büyük bir aileden, Etonlu, Oxfordlu, çok edebi, mükemmel Fransızca konuşan biri. Ertesi gün onu King'e öğlen yemeğine davet ettim. Baştan sona şampanyalı bir yemek! Sohbet sırasında, laf arasında, hiçbir art niyet gütmeden uçakta yer bulmak için bir hafta bekleyeceğime bozulduğumu söyledim, yani

'canım sıkılıyor' dedim tabii. Yüzünde esrarengiz bir gülümseme belirdi, hani ketum bir gülümseme, ne de olsa aristokrat takımından bir İngiliz. O tebessümü ancak ertesi gün, King'e telefon ettiğinde anlayabildim, şimdi sıkı dur, o akşam kalkacak uçakta yüksek komiserliğe ait koltuklardan birinin benim için rezerve edildiğini söylemesin mi! Düşünebiliyor musun, bir V.I.P. koltuk, Very Important Person demek bu. Başka söze ne hacet, hıı? Her ne olursa olsun nüfuzlu ahbabın ne kadar işe yaradığını görüyorsun, hayatta sırtını yaslayacağın kaya bu, ilişkiler, tanıdıklar olmadan hiçbir yere varamazsın. Evet, bütün ilave ayrıntılar yarma. Aklıma gelmişken bütün mektuplarımı sakladın, değil mi? O mektuplara ana görev raporumda bana ilham verecek yerel renkler de katmıştım. Çok güzel, isabet olmuş. Her görüşmeden sonra aldığım notlara büyük fayda sağlar. Benim rapor kıyameti koparacak, seni temin ederim! Elbette orasını burasını azıcık süsleyeceğim, her zamanki ufak tefek şişirmeceler. Aslında usulen raporumu sadece Veve'ye vermem gerekir, yukarı iletilmesine gerek olup olmadığına o karar verecek güya. Dolayısıyla protokol icabı kâğıdın başına sadece onun adını yazacağım. Ama bilirim ben Veve'mi, kendi adamlarının parlamasından nefret eder, hele kendine rakip gördüklerini. Sırf onun adını koyarsam raporun beni parlatacağını hissederek boğar gider, üst makamlara iletmez, üzerine oturur! Bütün bunları çok düşündüm. Nihayet cesaretle raporumu tepeye göndererek ona meydan okumaya karar verdim, tabii hiyerarşiyi takip ederek, yani raporun en tepesine onun adını, sonra mandalar bölümünün bağlı olduğu dostum Solal'in adını, nihayet bizzat Sir John'un adını koyarak! Evet sevgilim, Sir John, ta kendisi! İyi fikir, hıı? Şimdi tüzüğe göre görev raporları hiç ona gitmediği için Sir John'a rapor göndermeye hakkım olmadığını söyleyeceksin! Pekâlâ, Veve mızıkçılık yaparsa cevabım hazır! Olağanüstü bir durum söz konusu! Lord Plummer bugüne bugün, şaka değil, bir feldmareşal, İngiltere ordusunda en yüksek rütbe, Lord Plummer, Filistin Yüksek Komiseri, K.C.M.G. (Knight Commander of St Michael and St George), C.B. (Companion of the Order of the Bath) ve daha bilmem neler, bizzat kendisi kelime kelime Sir John'a en samimi şahsi selamlarını iletme görevini verdi bana! Bunu ilet-

mekle yükümlüyüm! Bir kenara bırakamam! Dolayısıyla görev raporumu hiyerarşinin en üst basamağına gönderme yetkisine sahibim! Söylenmesi gereken bu. Zaten Veve bunu kendi akıl eder ve tek kelime etmez, sen içini ferah tut, raporu vermemeye yüreği yetmez! Lord Plummer yahu, düşünsene!"

Esnedi, kalkıp alnını cama yapıştırdı. Bir bayırın tepesinde bir at hüzünle otları yokluyordu, sonra bir kapının önünde küçük bir kız bir bebeği dizlerinde tuttu, sonra bir an görünüp kaybolan bir duvardan sendeleyen trene kudurmuş bir deniz sesi yükseldi, sonra birtakım saman yığınları kaçıp gitti, sonra omzunda yabasıyla kıpırtısız bir köylü-mankeni bir bariyerin önünde bekledi, sonra bir yük treni uyuz vagonlarıyla geçip gitti.

Tekrar yerine oturdu, esnedi, tırnaklarını gözden geçirdi. Cenevre'ye varmadan on dakika önce fırçalayacaktı. Şimdi A sınıfı olduğuna göre Ariane bir sürü kokteyl daveti almış olmalıydı. Asıl mesele bu kokteyllere gidip gitmediğiydi, ne de olsa huyu belliydi. Mektuplarında bu konuda tek kelime yoktu. Esasen onlara bir akşam yemeği borçlu olan Kanakislerden de haber yoktu. Belki dönüşünü beklemişlerdi. U.K.M. meselesinde bağları koparmamak için akşam yemeğinin karşılığını vermek lazımdı, hem de vakit geçirmeden, hazır annecikle babacık Cenevre'de değilken. U.K.M.'nin kabul edeceği kesindi, sonuç olarak ilk davet ondan gelmişti. Fırsattan istifade seviyeli insanlar olan Petrescoları da davet etseler iyi olurdu. U.K.M.'nin geleceğini laf arasında fısıldayınca nazlanmayacakları kesindi. Yok, daha neler, Petresco olmaz, rakip istemez, Petresco o kendinden emin sosyetik tarzıyla sofrada lafı kimselere bırakmazdı.

Kontrolör makine gibi, gayrı insani, tekdüze bir sesle bir sonraki durağı haber verdi. Beş kırk beş. Beş dakika sonra Delémont, üç saat sonra Cenevre! Eninde sonunda onun karısıydı canım, ne yani, ayrıca üç aydır mahrumdu, hatta Beyrut'ta canı çekmişti ama olmazdı, yosmalar onun tarzı değildi, ayrıca hastalık kapma belası var, çok sağ olun ama istemez, o taraklarda bezi yoktu.

"Resmen çatlıyorum dostum, emin ol bu akşam kocalık görevimden kaytarmaya hiç niyetim yok! Yemin ederim somyanın yayları çökecek! Eve adım attığım an yanaşma çalışmalarına bodoslama gi-

rişiyorum, bizimki soğuk dursa da aldırmıyorum, onun tarzı oldum olası öyledir. Dikkatini çekerim, belki aslında hevesi yok değil, ama sana bunu asla belli etmez, onun derdi iffet, namuslu kadın ya, ağır olacak, anlarsın ya, aristokrat kibarlığını da koy üstüne, çünkü darılma ama senin karınla benimki arasında dağlar var. Hayır, pencereye yaklaşmayayım, kömür sıçrıyor. Rivayete göre İsviçre'de trenler yakında elektrikle çalışacakmış, daha temiz olur, üstümüz başımız kirlenmez. Pekâlâ, pekâlâ."

Beş kırk yedi. Ona iki dakika daha yakındı şimdi. Saat dokuzda Cologny. Dokuzu çeyrek geçe Ariane çırılçıplak, sadece onun için. Beş kırk sekiz. Bir dakika sonra Delémont. Ha gayret dostum, fırla, dedi trene.

70

Saat altı vaktim bol sadık kulunuz sadık kulunuz ah aşkım niye burada küvette yanımda değilsiniz ki sıcacık nefis ne güzel olurdu beraber ikimize yer dar ama ne yapalım hallederdik bulurduk bir çaresini eski bir çare Âdem'den beri evet biliyorum bunu daha önce söylemiştim banyoda yanıma gelin diye bir söylediğimi hep bir daha söylerim Havva kimse Âdem'imi anlamıyor diyen ilk ahmak kimse anlamıyor ne harika bir adam olduğunu neyse işte sizin hakkınızda benim söylediğim ise merak ediyorum acaba tavuklar hapşırıyor mudur bazen başlarına geliyor mudur onların da nezle olmaya hakkı var sonuçta otuz yıl içinde ben hayır düşünmesi bile kötü neyse bu akşam zamanı değil önümüzde vakit var daha uyurken o savunmasız halini

yüzünde erkek güzelliğinin altından ışıldayan o zarafeti görünce sevgimden çıldırıyorum daracık bileğini gördüğümde de bazen birden onu sevmekten iğreniyorum pusulamı o derece şaşırmış vaziyetteyim ah evet sizin sadık kulunuz sizin sizin sizin şeyinize gömülüyorum evet ama benimle yolu kesişmemiş olsa o o o belki de Elizabeth Vanstead'e telgraf çekecekti sizin sadık kulunuz diye aslında keşke o kadının bütün dişleri dökülse ne sevinirim yok ne olursa olsun bomboş bir ağız insanlığa sığmaz sadece iki üç dişi dökülsün hatta önden tek bir diş hafif sevimsizleşsin yeter kendimi çok beğeniyorum kendime bakmayı seviyorum kendimi arzuluyorum esasen o olmasa başkası olacaktı o başkası bir kâşif olsa Amazonlara merak saracaktım ya da biyologsa sirke sineklerine hayır doğru değil bu sadece o var o tek biricik her halükârda buna inanmalıyım bu bir dogma acaba Katolikler inandıkları her şeye inanır mı bir eril bir dişil kelime olduğunda başa gelen sıfat niye eril olur bu adil değil niye diyemiyoruz dişil deniz ile eril göl dişil güzeldir diye neden Tanrı eril bu da adil değil bana acıyın az önce sabunlanırken göze hoş görünmekten başka marifeti olmayan biz köle kadınların yazgısı çok adaletsizce hep bekle hep umut et hep hazırlan bu aptalların bizden fazla neyi var zavallı biz ömür boyu hep bekleyen hep eyvallah diyen kibar zarife iffet kumkuması hem ayrıca bu adam benimleyken kendi keyfini fazla düşünüyor Cenevre'ye saat yedi yirmi ikide gelen buraya da saat dokuzda taşınacak olan adamdan bahsediyorum neden çünkü beyefendi kendini beğendirmek istiyor bir saat yıkanacak belki ince ince tıraş olacak zaten bu sizdeki kadınsı taraf monşer aynaya kaçamak bakmalarınız da kadınsı biraz fazla bakıyorsunuz kendinize bu bir zaaftır dostum ayrıca o aşırı güzel aşırı uzun robdöşambrlarıyla tiyatrocular gibi işte böyle dostum biz kölelerinizi böyleyizdir ağzımızı bile açmaz zevkten mest olmuş gibi yaparız ama gözümüzden hiçbir şey kaçmaz sadece göz yumarız anladınız mı beyim Stalin'in her an her yere yetişmek için kendine ettiği eziyetler her şeyden şüphelenmesi her şeyi ispiyonlatması öldürtmesi hepsi o aptal o yorucu yönetme buyurma zevki uğruna arabayla beni buraya geri getirdiğinde ayrılmadan önce hep manşetlerini öperim çünkü iyi kesimli güzel ipekten öldürme kabiliyetinden ibaret olan güce tapma görüyorsunuz ya sevgilim görüyorsunuz ya dersime iyi çalıştım keşke

sırtımı kırbaçlasa ama kıyasıya zebra gibi kabartma çizgiler olsun önce kızarsın sonra ağarsın onun malı olarak mühürlemiş gibi canımın yanması hoşuma giderdi acıdan bağırsam dur diye yalvarsa ama olur mu devam etse evet daha daha vurunuz sevgilim sırtımın aşağısına doğru da vurunuz evet iyice aşağı bel altıma evet tam oraya abanınız önce sağ yanak sonra sol yanak iyi terbiye gördüğüm için sağ yanak sol yanak diyorum bunlar bel altındaki o biçim yanaklar lütfen hızlı vurunuz daha hızlı kanasın ah teşekkür ederim teşekkür ederim sevgili küvete geliniz toprağınızım siz de benim efendim ve çiftçim ah evet dibime kadar sürün beni yeter yeter toprak sürmeyi düşünmek sağlıklı değil hele banyoda hayır hapşırdıklarını sanmam kafamda yumuşak kalmış küçücük bir yer var bebeklik bıngıldağım kurumadı onu garda beklememe razı olmaması da kadınca bir şey çünkü beyefendinin tren yolculuğunda tıraşı gelmiş oluyor beyefendi hep zımba gibi görünecek sen zaten hep yakışıklısın hatta ben yokken gereğinden fazla saat en geç sekize yirmi kala Ritz'de olur acaba sekize yirmi kala telefon etsem mi hayır telefonda sesini duymak ucundan görmek sayılır saat dokuzda ansızın sesi bakışı vesaire tam takım içeri girmesinin şokundan mahrum kalmış olurum telefon edersem birden zuhur etmesinin büyüsü bozulur sanki pastanın ucundan azıcık yemek gibi olur bana aşktan bahsedin yine sevdalı şeyler söyleyin bana aptalca ama hoşuma gidiyor ay esnemem geldi esne öyleyse oh oh oh onlara kendim dokunduğumda hiç aynı şey olmuyor melekler sinir bozucu müzikleri César Franck olmalı kanatlarıyla en beter hadım kılığında kanadın omuza bağlandığı yer iğrenç yukarıda asla buna dokunamam hem gevşek hem sert olmalı piliçlerin zor kesilen yeri gibi Antoinette pek kaba saba bizim evde Gri Amca Haleri salona girdiğinde hep ayağa kalkardı ve sonra çıkmaya niyetlendiğini görürse kapıyı açardı Haleri de hani derler ya acknowledgment yani farkına vardığını belli ederdi hafif bir gülümseme yahut sade bir teşekkürle Kanakisler yemeğe geldiğinde Antoinette sofrada ne zaman konuşacak lafı kalmasa çünkü Kanakis'le Didi onun bilmediği kitaplardan konuşuyorlardı muzip bir ifadeyle tabağına gömülüp esprili uçarı bir edayla çatalıyla oynayıp duruyordu kendi fikirleriyle meşgul bir markiz havasında konuşmuyorsam sırf zihnimde cirit atan zarif düşüncelere daldığımdandır tarzı

kafasını toplamak için alnını cama dayamak bunu gerçekten yapan var mı yoksa sırf roman kahramanlarının bir numarası mıdır anladık Mösyö Kafka bir dâhisiniz ama Tanrı aşkına bunu daha fazla saçıp savurmayın dehanızı otuz sayfa iç bayıcı dehanızı idrak etmemize yetiyor kimse itiraf edemiyor korkunun hükümdarlığı bu kaşlarını düzelteceğim ellerimi ceketinin altına sokup sırtına yapışacağım her yerinin her yerime değdiğini hissederek bir hali bir haline uymuyor bir kayıtsızlıkları var ki beni aşktan titretiyor onun güzeliyim telgrafında söylemiş Mösyö Kafka anladık katıksız suçluluk duygusunun sırtına binmiş gidiyorsunuz ama biraz fazla biniyorsunuz hep aynı terane neticede katıksız suçluluk Yahudi temasıdır Yahudi'nin trajedisidir neyse efendinin güzeliyim ben söyleyeyim de cüzdanına kaza durumunda falancaya başvurun diye of lanet olsun doğru ya soyadım Deume nedir şu saçma sapan Lindbergh hayranlığı alt tarafı birtakım kolları indirip kaldırabilen bir uçan taksi şoförü parçası aslında Sol'uma iltifat etmeyen kıymetini dehasını fark etmeyen her şeye ifrit oluyorum bu böyledir âşık kadınların aklı yoktur hepsi Âdem'im Totoşum Nonoşum der ve hepsi der ki bir ben anlıyorum onu ah ne büyük bir deha Âdem'im Totoşum Nonoşum zavallıcıklar sevdalı aptal kadınlar çetesi Proust sahiden iyi ama Noailles'a yağdırdığı o isterik iltifatlar ne büyük züppelik hem ayrıca kulağa asil gelen isimlere amma meraklı Oriane Basin Palamède bu isimlere hürmeti büyük emiyor yalıyor onları acok'a doğru dürüst yazmadım ama her seferinde büyük nezaketle dehalar dehanın azimden ibaret olduğunu bilir aptallar bir kabiliyet sanırlar birlikte kedisinin mezarına çiçekler koyacağız Sol iki dirhem bir çekirdek and he has very good table manners Ritz'deki akşam sigara tablamı verdiğimde göz kapağındaki yara izine bastırdı bardak atmıştım ya onu bağışlamak için olmalı eskiden erkekten korkardım özellikle erkeğin belli bir şeyinden şimdi izi bile kalmadı o iki kelimenin kefareti olarak Yahudiliğe geçsem hakkı var içimizdeki akıllılar nasıl oluyor da böyle saçmalıklara inanabiliyor onları aptal eden ölüm korkusu oh yaşlı bir adam olarak sevilmeyi istemesi öyle güzel öyle asil ki dedi ki Brezilyalıların davetinde beni bir göz kırpışımla sevdiğinde elbisem çok güzelmiş öyleyse aynısını yaptırayım oh oh banyo buz gibi sıcak su lütfen kâfi teşekkürler bu akşam

geldiğinde epey zaman ağırdan almalı uzak durayım sevecen ama hafif soğuk biraz telaşlansın hafiften mesafeli bir prenses gibi dinlerken de bir tuhaf görüneyim yüreği hoplasın cevaben bilmiyorum tarzı şeyler söylerim hatta belki yorgun bir havayla on beş dakika sonra içini iyice kararttıktan sonra aniden aşka gelirim ya da belki ana giriş kapısını aralık bırakmak da hoş olabilir beni asaletle otururken bulur yerimden kalkmadan elimi uzatırım o da öper oturduğum zaman beni daha az etkiliyor veya o geldiğinde bahçede geziniyor olurum, kimseyi bulamadığı için süklüm püklüm salonda otururken hafif kayıtsız içeri girerim yo beceremem heyecanım elvermez avcıdan kaçan ördek gibi girerim içeri ayaklarım birbirine dolaşır sonuç içeri girdiği an koşup göğsüne yaslanıyorum vahşice öpüşmeler gözler baygın daha ilk akşam Ritz'den sonra beklenmedik dehşet öpüşmeler oldu divanda içimizden öpüşmeler tanımadığım bir adamla ne ayıp ilk öpüşmelerde o kadar şaşkındım ki sırf dudaklar değdirilir sanıyordum romanlarda daha açık anlatmalılar ateşli öpüşmeler falan derler ama kullanım kılavuzunu kesinlikle açık açık vermezler böyle bir yöntem olduğu hiç aklıma gelmezdi sanırdım ki dudak dudağa yapışır nokta ama öyle değilmiş işte ağzını açarsın üç ünlem uğultu başlar diller karışır Eski Ahit'te dendiği gibi şu işe bak günün birinde şeyimin dilim varmıyor söylemeye bir adamın şeyine dilim varmıyor söylemeye dolanmasını seveceğim asla aklıma gelmezdi aman neyse delisiniz siz sırf ona ait bir yöntem mi bu derdim yoksa başkaları da yapıyor mu acaba annemle babam yok canım daha neler ama Katolikler belki yapıyordur belki de tamamen onun icadıdır ilk anda utandım şeyi utanıyorum söylemeye şeyime dolanmış utanıyordum ama devam ediyordum çılgınca bir yakınlık vardı sonuçta birbirini tanımayan bu beyle bu hanım birdenbire birbirinin ağzını yokluyor keşfediyor yiyişiyor sonuçta evet büyük bir utanç çok geçmeden utanmaz oldum ve giderek sevdim Haleri beni görmüş olsa aslında önceden çalışmadığım halde onun kadar yapabildim bizim gibilerin provaya ihtiyacı yoktur daha ilk akşamdan o kadar çok oldu ki belki beş yüz öpüşme hepsi birbirinden nefis şşş Ariane rica ediyorum ben son sürat suda kilometrelerce derinlerde oynaşan bir balık gibi bu öpüşmeler nefis ama insanın hafiften güleceği de geliyor sonra kendi kendine düşünürken çünkü aptalca bir uğultu oluyor

aslında bunlara öpüşmeler gümrüğe tabi valizler de denebilirdi çünkü insan o kaçık telaşlı gümrük memurlarına benziyor hani alelacele valizinizi köşe bucak karıştırırlar çabuk çabuk tersinden düzünden kaybedecek vakit yoktur huyum bir tuhaf içim kan ağlasa bile eğlenmeden ve öpücüklerden konuşmadan edemem kaçak mal var mı diye valizinizin içini bir telaş altüst eden sersem yarım akıllı sabırsız gümrükçü misali beni bir duysa sanırım ölürdüm onunlayken farklıyım şairane ve aynı zamanda en az şu anki kadar kendim biraz daha sıcak su lütfen merak ediyorum bu yeraltı öpüşmeleri yaygın mıdır başkaları da yapıyor mudur öyleyse çok can sıkıcı mesela bir kraliçe kralıyla biz olunca iyi de başkalarında hoş durmaz iyi olması için öncelikle iki taraf da çok güzel olmalı mesela Antoinette'i o halde hayal edelim korkunç olurdu ne isim vermek lazım yiyici öpüşmeler gümrükçü öpüşmeleri mağara öpüşmeleri denizaltı öpüşmeleri meyveli öpüşmeler evet meyveli öpüşmeler güzel aslında iki kişi birbirini sevince her şey pirüpaktır hizmetçi kafası o ilk gece utançtan ölüyordum karanlıkta boynuma eğildiğinde daha doğrusu biraz aşağısına ne ayıp dehşet güzeldi divana rastgele iyi kitaplar atmalı onu beklerken kitap okuyormuşum gibilerden birini açık bırakmalı Montaigne'in Denemeler'i belki yok olmaz ne o öyle mır mır mır konuşan mürebbiyeler gibi Kafka daha iyi ama soru sorarsa topu topu birkaç sayfa okuduğumu anlar acilen bütün Kafka'lara asılayım Heidegger'ler alayım ve daha ne kadar iç bayıcı kitap varsa hepsini ayrıca bir de felsefe tarihi okuyayım kendini yetiştirmek için zahmete girmeye değer şimdi ilk gecemizi kendi kendime anlatmaya niye bu kadar hevesliyim bilemiyorum evet ilk akşamı zatımıza güzelce anlatalım evet Ritz'deki salonunda bana elveda dediğinde ben aniden bir Rus kahramana dönüştüm abartılı yerden temennalar falan Nastasia Philipovna ve elini öptüm zihnimizde güzelce canlandırabilmek için gözlerimizi kapatalım usulcacık Tanrı'ya şükür dedi iş ciddiye bindiğinde Tanrı'ya şükür denir acaba bunu öylesine mi söyledi yoksa Tanrı'ya gerçekten inanıyor mu ama yine de elini öptüysem gerçekten istediğimden yaptım ahiret diye bir şey yoksa ölü müminler bunu asla öğrenemeyecek amma talihliler hayır bunu o söylemedi saçmalık bunlar o kibarlıktan kırılan burnu büyük biri saçmalık diyen benim zaten saçmalığı geri alıyorum temenna da de-

memeliydim ama aşkım alay etmiyorum emin olun tarzım böyle anlıyor musunuz deli gibi saygı duyduğum zaman bile yalnız kaldığımda böyle sözler söylerim tarzım bu ister beğen ister beğenme oh ne olur beğenin hem ayrıca işin içinde namus meselesi var sonra aşağıda Ritz'in salonunda dans güzelliğiyle ürküten dedi sonra dedi ki ruhu uzun kıvrık kirpiklerime takılı kalmış kısacası yem olmuş oh aslında acok'un hediye ettiği tabakayı ona vermem iyi olmadı öyle az ki benim ama acok'tan geldiğini unutmuştum hem ayrıca bana hediye edildiyse benimdir canım ne istersem yapma hakkına sahibim Didi zavallıcık başına gelenler dayanılır gibi değil Ritz'den sonra buraya geldik arabası mavi beyaz üniformalı sarı şoförü koskoca bir Rolls bana göre hava hoş araba kullanmayı bilmiyor ne tuhaf tabii adam tahtırevanla taşınan cinsten durmadan çıkarılan seyredilen sonra katlanıp kendi içine kapanan şeye bayılırım Varvara olsa demezdi böyle Sol iyi bir zalim ötekilerse zalim iyiler tuhaf bir fikir bu Varvara sevdası aslında manasız duygusal gösterişçi korkunç Varvara öldü ona hürmet etmeliyim o olsa şebeklerden örümceklerden bahsetmezdi onunla varsa yoksa kadın sohbeti şirinlikler az sonra gidip şu canlar yakan uzun kıvrık kirpiklere biraz bakayım dikkat asla kıyafetten tepeden tırnağa emin olmadan kemer eldiven çanta gibi aksesuar almamalıyım Eski Ahit'i tekrar okuyayım gerçi çok sıkıcı ya neyse kurdeleli pembe bir hayvan çocuklu bir kadın bahçıvan beyaz kedileri olan bir küçük hanım sıcak su lütfen zaten bulmuş olmasan aramazdın beni insanlar mest oluyor buna bana hiç derin gelmiyor hatta aptalca küçük bir hokus pokus numarası gerçek merçek yok ortada küçük bir kız Lucille Afrika'daki büyük ormanın ortasında bir çadırda yapayalnız boyuna kırmızı yeşil çizgili sevimli bir pijaması küçücük bir jaguarı varmış arkadaşıymış jaguar yatakta sıcak su torbası görevi görürmüş Sol'un kedisinin adı Timie yerine Pofuduk olmalıymış yavrusuna da Pofidik derdik pantolonla koşan küçük bir Pofidik'e rastladım bir şapkanın içinde soluk soluğa bir yabani koyuna rastladım öyle veya böyle bana gözleriniz belerdi demesi büyük küstahlık sonra ben de dans ederken çirkin gözlerimin belermesine nasıl mutluydum bunlar hep küstahlık şekerlerim bardak fırlattığım için de özür dilemeliydim ama o olduğunu bilmiyordum ki neyse oldu bir kere en ehil kaptanlar bile hata yapar

haydi hop at kuyuya least said soonest mended Ritz'den sonra burada mavi küçük salonda beraber ben bir tatlı bir yumuşak ilahiyi çok iyi çaldım bitirince şirin şirin ondan yana döndüm cazip ciddi samimi o çok heyecanlıydı hissettim ama rastgele bir boyacı olmaz şu küçük sokakta süet temizlemeyi iyi bilen biri var piyano çalarken fazla kıpırdamıyorum bel altımdan belli oluyor kendime dikkat edeyim belki hatlar belli olmasın diye bir korse yok olmaz hapsetmişsin gibi durur kan dolaşımını da bozar hem beni sardığında eli biraz aşağı kayarsa yani bazen her zaman değil esnek kumaşa dokunsun istemem hiç zarif durmaz oh hem ne var yani biraz yuvarlaklıktan ne çıkar kadın vücudunun bir parçasıdır erkekler severler şeyi kalçaları diyelim ayrıca ben de severim güzel gelir bana ama göğüslerin yeri başka hele benimkiler mermer gibi mermer gibi kaba kaçıyor yalnızken kabalaşabiliriz çok şık Solal en büyük dostum ah bu ne yaman bir aşk ünlem işareti müşfik bir kardeş gibi sever beni ah bu ne yaman bir aşk ünlem işareti burada akraba arkadaş her şey gelip geçer yalnız o kalır ve bana olan muhabbetinden asla bıkmaz ah bu ne yaman bir aşk ünlem işareti öyleyse şimdi sıra ilk akşam divanda ilahiden sonra ikimiz divandayız o bir erkek ben bir kadın bir erkek aman işte bir kadın neyse işte o da beyaz smokinli ince uzun kapkara saçları darmadağın gözleri açık renk omuzları en az bir kilometre ben de karşısında sahiden alımlıyım derken yaklaşıyor ben de yaklaşıyorum dikkat burayı iyi canlandırmak lazım önce üstten sonra daha az üstten sonra en derinden gözler kapalı çok geçmeden sanki ömür boyu başka şeyle uğraşmamışım gibi gediklisi olacağım coşkuyla zevk alarak daha isteyerek sil baştan başlayarak dramatik ağızlar birbirine harika işkenceler edecek denizler altındaki derinlerini çılgınca öğrenecek it was glorious bittiği zaman baştan alıyorduk oysa eskiden Sol'dan önce bir filmde adam elini kadının ensesine koyduğunda ve kadın kendinden geçerek gözlerini kapadığında asla yapamam derdim gülerim buna derdim gelgelelim inanın bana o an hiç gülesim yoktu kadınların erkeklerden zevk alması tuhaf şey öpüşmelerimiz sapıkça bir şehvetin eseri değildi aşkımızı dile getirmek içindi ben o olayım o ben olsun diyeydi aman dikkat bu akşam çok geçe kadar tutmamalı onu en fazla sabahın birine kadar artık sağlığından sorumluyum bu iş bana düşer şehvet olsa da olur olmasa da

önemli olan aşkımı bilmesi benim de onun aşkını bilmem yani öpüşmek şarttır sadece bedenen değil ruhlarımız bu sayede birbirini arar iç içe geçer oh oh oh arkasından karanlıkta öbür şey şeye eğildiğinde neyse gövdeme diyelim aşkının yumuşaklığıydı şehvet değil sigara içerken sigarayı orta parmağıyla yüzük parmağı arasına alıyor ben de öyle yapıyorum oh dürüst olalım karanlıkta olan neresinden bakarsak bakalım şehvetli bir şeydi ben enfes bir şekilde utanç içinde yenik düşmüştüm sonra utancım geçti insafına kalmış erimiş ödüllendirilmiş bir köle tabii bütün bunlar ilk gece için beklenmedik şeylerdi başta içimizden öpüşmeler sonra karanlıktaki şey ama hayır demedimse ona yürekten güvendiğimden ayrıca iffet taslasam avcıdan kaçan nazlı peri kızını oynasam bu işin ayıp olduğu tescillenmiş olurdu aslında bugüne kadar arada bir acok'un tecavüzüne uğrayan bir bakireydim acıdığımdan ses etmezdim S de az biraz tecavüz etti sayılır ve sırf dostluk saygı gösteriş için ya da arzulanır olduğumu hissetmenin aptalca gururuyla kendimi bırakırdım ey Sol affedin beni S ile başımdan geçen acıklı şeyi size anlatmadığım için ama sizden başka birini sevdiğimi sanmayasınız diye sizden başkasını asla sevmedim genç kızınız bakirenizim sadece sizinle şey S bir hiçti hiç hiç hiç bir hataydı mutsuz evliliğim yüzünden oldu beni hakir görmenizi istemem hak etmiyorum bunu sizi kaybetmek istemem sizinle geçen her akşam her an ebediyetin ta kendisi efendim ölsem ne gam oh onlara ben dokunduğumda kesinlikle o dokunduğu zamanki gibi olmuyor bu da gösteriyor ki bu işin içinde bir ruh hikâyesi var maneviyat var ahlak var zaten tam onun gibi yapabilmek için şey yaptığı zamanki gibi şey yaptığı neyse evet boynumun zürafa gibi kıvrılabilmesi lazım neden zürafaların boynu o kadar uzundur belki düşmanlarını uzaktan görebilmek için iyi ama bu upuzun boyun nasıl olmuş belki tesadüfen bir sürü zürafa türü varmış kimi kısa boyunlu kısa boyunlu evet bir kısa boyunlular varmış onlar düşmanlarını vaktinde görememiş aslanlar da onları mideye indirmiş o zürafalardan hiç kalmamış sadece uzun boyunlular dayanmış belki tesadüf değildir belki boyunlar yavaş yavaş uzamıştır korktukça boyunlarını kaldırmışlardır anneden kıza biraz daha uzamıştır neyse zaten umursadığım yok ilk akşama dönelim neyse ki asla sutyen takmam yoksa bela olurdu hele ilk akşam keşme-

keş olurdu önce çıkaracaksın doktora gitmişsin gibi ya da en azından aşağı indireceksin neyse çok rahatsız edici kös kös işlemin sonunu beklemek zorunda kalırdı ben ise sutyen yer değiştirene kadar utançtan ölürdüm ayrıca böyle soyunmak uygunsuz kaba kaçardı oysa sutyen olmadığı için hiçbir şeyin farkına bile varmadım yani adeta gerçek değilmiş gibi neyse ki karanlıktı Tanrım sadece asil şeylerden bahsetmeyi isterken kendime kendime sutyen hikâyeleri anlatıyorum oysa aslında dini bir şeydi sonuçta komşunu gerçekten sevmek budur üst tarafıma çekidüzen vermek için kalktığımda neyse ki bana bakmadı ne olursa olsun onuruma dokunurdu benden daha uzun güzel böyle olması lazım adım adım dergilerdeki küçük hanımlara benziyorum gözlerimi yüzüne kaldırıp bakmaya kendimi küçücük hissetmeye başlıyorum tamam özünde hepimiz aynıyız ama ne yapalım değişen sadece kelimeler söylesene şekerim yakışıklı mı samimi fikrim Belvedere Apollonu onun yanında çirkin kalır iyi biri ama belki zalim olabiliyor şık olan da bu zaten tüh Ritz'de bana karşı bir sürü şey söyledi söylerse söylesin gaddar gülümseyişi beni mutluluktan harap ediyor bazen suratı taş kesiliyor insanlaşsın diye ve dikkatini üzerime çekmek için yaltaklanmak zorunda kalıyorum bir metre seksen beş santim sanırım Musevileri ufak tefek bilirdim bedeninin heybet manevi heybetinin aynası sonuç olarak civan gibi ama yakışıklı çocuklarınki gibi çirkin bir güzellik değil ruh asaletinden ibaret bir güzellik rivayete göre M.C.'deki bütün kızlar ölüp bitermiş ona kim dedi bunu bana ah evet acok sanırım o geçerken azgınlar gözünü üzerine diker bakarmış dili dışarıda susamış dişi köpekler gibi edepliler bakma arzusuyla savaşmak için başlarını eğermiş zavallılar kocalarını düşününce anlamak zor değil izciyken sözlükte bazı kelimelere bakardım örneğin çiftleşme ama sözlük hiç bilgi vermezdi esasını gayet iyi bilirdim bazı ayrıntılara vâkıf değildim sizden önce asla böyle öpüşmedim oysa siz bir sürü kadınla beni beklemeliydiniz bazen içerliyorum aynı zamanda bu kadar sevilmiş olmanız gururumu okşuyor ama o kadınlar sakın geri gelmesin o iki kelime için ceza olarak derimi biraz yakmalıyım göbek deliğimin tam üstünü yakmalıyım hayır hiç belli olmaz kimsenin sahiden görmeyeceği bir yer olması lazım o zaman kibritle ayak tabanımı yakayım yürürken canım yanar ama dışarıdan belli olmaz

beş asırdır Protestan olup bir Musevi'ye deli gibi âşık olma hikâyesi benim değil de kimin başına gelebilirdi ancak dikkat bu akşam sağ profilini göster en iyi duran tarafı ama soluma oturuyor ne yapayım o zaman sol kulağım az duyuyor sağ tarafıma oturun derim yok artık daha neler deli misin nesin sakat taklidi mi yapacaksın soluma oturursa güya sigara getirmek için kalkar onu sağıma alarak uygun tarafa otururum basit ve zarif bir çare yalnızken amma aptalım pis kadın öyle bir söylüyor ki bunu pis kadın hizmetçi diyeceğine hizmetliler diyor şömineye önceden odun atmalı ne olur ne olmaz hava serinlerse diye serin olursa ışıkları söndürür karanlıkta alevlerin oynak ışıltısına karşı yere otururuz yüzümde altın yansımalar eteğimi iyice yayarım dayısını bu kadar sevmesi hoşuma gidiyor güven veriyor dayısının onu kutsayışını seviyorum kitapta yeri var bunun belki iki yüzüncü öpüşmeye doğru bir mola verdiğimizde dayısından bahsetmesine bayıldım aynı zamanda da merak ediyordum yoksa artık canı çekmiyor mu diye ama çılgınca tekrar başladık birlikte bir kiliseye gidip el ele tutuşacağız bir güzellik enstitüsüne gitmeliydim ama o mavi gömlekli badana suratlılar çekilir gibi değil hem ayrıca hırpalayabilirler beni salona üzüm şeftali koymayı unutmamalı faydası şu ki neyse az sonra Volkmaarları deneyeyim en çok yakışan dördünü bir kenara ayırayım sonra sırf o dördünü yeniden prova eder yarısını elerim iki şampiyonu kıyaslayıp en iyisini seçerim hiçbiri olmazsa elimin altında gayet dekolte bir yelkenli var yani zorluk olmaz şey olursa şey bekliyorsa evet neyse bir kadın her şeyi düşünmek zorundadır iyi ama kabahat bende değil ki intihar hikâyemden sonra evlenmek için o kadar yalvardı ki zayıf anımdan faydalandı melekelerim yerinde değildi yani rızam kusurluydu ama ötekiyle olunca ilahi bir şey demek ki meselenin psişik tarafı da var bu içimi rahatlatıyor öpüşmeler hem psişik hem nefis ama açık konuşalım dışarıdan bakan soğukkanlılıkla gözlemleyen biri için açlıkla kıvranan bu iki ağız kıpır kıpır iç içe geçmeler yine de komik hatta mide bulandırıcı bir etoburluk ağız ağız içinde diller kıvrım kıvrım sarmaş dolaş birbirine dolanmaya çalışan ve beceremeyen baş harfler gibi ama deniyoruz yine de derin uğultular oluyor kâşifler evet deli gibi valizi karıştırıp her şeyi altüst eden aceleci hatta akıl hastası gümrükçü yeter bu kadar gümrükçü mümrükçü yok Tanrım ben nasıl

bir şeyim efendime tapıyorum ve şimdi suyun içinde ayıp şeyler söylüyorum melunun tekiyim hakikaten iğrenç söylediklerim öpüşmeler meyveler ulvi şeyler aslında sevgilim yemin ederim imanla kabul ediyorum dudaklarınızı ben de bütün ruhumla veriyorum bu akşam gelir gelmez divanda sayısız ulvi öpüşme üzerime eğilmiş beni sarmışken ve önceden her türden ulvi meyveli öpüşmeler taşkın şeftalili aniden yumuşayan ahududulu sonra tekrar girişiriz ve aşk dolu öfke geri gelir o zaman yaramaz ananaslar aceleci kayısılar derbeder üzümler ihtiraslı armutlar şeytani elmalar ve birden usulca yavaşlayan kirazlar ve çilekler tatlı tatlı tatlı tatlı ey ruh kardeşim ey Canistanlı Can sabrım tükenmiş ağzım açık ve o ilahi divanda teslim olmuşum sonra yine molalar olur o zaman ben nefis bir bedbinlikle başımı omzuna yaslarım duygusal şirin kadın havasında ve sonra beni kollarına alır ben giderek aptallaşan kanadı altında kırılgan kısaca kusursuz mutluluk ve dudaklarım tekrar dudaklarında ve kuru kuruya değil her ne kadar asırlardır d'Auble olsak da sonra beni sıkabildiği kadar sıkar bir erkek bütün gücüyle bir kadının üstünde ve ben daha fazla dayanamayıp arzuyla dolup taşarken beni tamamen soyar ve bakar bana çıplakken bakılmak şık bayılıyorum ve ağzımı teslim ederim onun mülküdür ah evet başka yerler de ona ait mülkü bahçesi ve ipleri eline almasını isterim o da tahmin eder ve o zaman öbür şey olur yani göğsüme eğilir işte ememlerden birine her şeyi illa açık açık söylemek mi lazım evet emem tamı tamına böyle düzünden rahatsız olduğum kelimeleri karışık söylüyorum neyse ben edilgen çok iyi gelen bir hürmet nişanesini kabul eden bir kraliçe gibi uzun uzun sağdakine diye yalvarırım sonra sol sonra sağ ve minnetle haykırır asaletle mırmırlarım neyse işte belirsiz teşekkürler biraz da razı olduğumu ve çok hoşuma gittiğini bilsin ve Tanrı aşkına devam etsin diye sevgilimi biraz okşarım o dağınık harika saçlarını ah bu ne ilkellik bendeki ve sonra birden dayanamıyorum derim kutsanmam gerek derim sunağa uzanmış asil bir kurban olarak evet daracık bahçesi girsin oraya ve kalsın onu bırakmam içime çekerim oh hep orada kal sevgilim rahibenin içinde kal ah içimdeyken utanmam söylemekten çünkü çok yakışıklı çok asil evet evet içimdeyken sonsuzluk olur oh içimde kendini kendini bıraktığında içimde hissettiğim nabız atışlarıyla kendini bıraktığında ona bakarım sonsuz-

luktur hissettiğim ve bir gün bir sonbahar akşamı belki kanserden ölmeyi kabullenirim çünkü içimde sevincin doruğuna yükseldiğinde sonsuzluğu yaşamışımdır ah ondan aldığım zevkten çok ona verdiğim zevkle doyuma ulaşırım ey aşkım içimde olmayı sevdiğini söyle ah kal kal dur kes artık devam etmek yasak çünkü hakikaten iğrenç hale geliyor yo kesinlikle hayır ne iğrenci aşkım katlanılır gibi değil hele korkunç bir yardakçı olan suyun içinde ah sevgilim gelin kendinizi içimde iyi hissedin lütfen hayır cidden buna bir son vermeli konuyu değiştirmeli hem musluğa tünemiş duran o iki zavallı ufaklığı da düşünmeli o yaşta hiç olmadık şeyler öğreniyorlar sevgili beni hor görmeyin istemeden oluyor inanın bu kadar et düşkünü olmaktan utanıyorum ama biliyorsunuz eskiden hiç böyle değildim ona bunu söylemeliyim aşk dini yüzünden olunca ete düşkünlük kötü bir şey değil oh oh oh tekdüze bir ezgiyi inlercesine mırıldanarak güzeller güzeli genç kadın memelerini avuçladı uçlarını okşadı olmuyor kesinlikle aynı etki olmuyor lanet olsun diye haykırdı korkunç bir öfkeye kapılarak ve erkek yanında olmadığı için kızgınlıktan koca bir kokulu sabunu mideye indirdi evet siyah timsahtan olursa daha şık evet araya Pascal ile Kant arasındaki benzerlikleri sıkıştırayım da görsün kiminle dans ettiğini tekrar ata binmeye başlasam beni at sırtında görmeli Yunanistan'a bir gemi seyahati ben mavi beyazlar içinde geminin önünden sarkmışım o da yanımda çılgın gibi gözlerimin içine bakıyor ben ise uzaklara dalmışım oh oh oh ona baktığım an sömürgecilerin karşısındaki bir yerli daha doğrusu erkeğine hayranlıkla bakan saçı örgülü yalınayak bir Romen köylüsü oluyorum güzel numara burnunu tıkayıp biraz toz şeker yutacaksın evet şekerim biz can yakan dilberleri hıçkırık tuttuğu olur yalnızken asli günah için dedi ki aslında şeymiş aman canım ne bileyim kısacası insanoğlunun hayvani kökleriyle ilgiliymiş bundan da bir suçluluk duygusu doğuyormuş zaten bana göre hava hoş ama ilgilenmiş gibi yapmak lazım küçüklük fotoğraflarımı istediğinde tez canlı bir oda hizmetçisi gibi koşup albümümü getirdim çok hoşuna gitti on iki yaşımdayım bacaklar çıplak ayağımda kısa çorap yanımda İngiliz kadınlarla babamı çok yakışıklı buldu incelikli ve düşünceli dedi küçük parmağımdaki d'Auble armalı yüzüğü babamın şövalye yüzünden küçülttürdüğümü söyledim babamın şövalye yüzüğünü

öptü babacım adeta beni sevmek için izninizi istedi kalıp gibi dikilmiş gri flanel takım bu herife her şey yakışıyor belinde pens yok beyaz puanlı siyah kravat bizim tayyörler ise hiçbir zaman tam oturmaz bel fazla oyuntulu olur bundan sonraki terzime gözümü karartıp kemersiz yapın diyeceğim evet beyim kelimesi kelimesine sizden korkum yok şekerim dün akşam yatağımda aptal dedim ona ama anlarsınız ya şekerim beni ürkütüyorsunuz bu nedenle hakaret etmek keyifli oluyor küçükken oyuncak dükkânlarının önünde büyü yapmayı denerdim belki eve dönünce oyuncak bebekler bulurum umuduyla Macar kontesler Vansteadlar bitti oh rahatladım küçükken yaptığım bu büyüleri gittiği gün anlatacaktım ama yanıma geldi ve devam edemedim ağzım meşguldü o halde nasıl konuşacaktım gece onunlayken fazla ateşli oluyorum hakkımda kötü düşünmesinden bana tıbbi isimler takmasından korkuyorum üzerime titrediği anlarda yani şey yerine işte elimi öpse kısacası bilincim gurur duyuyor bilinçaltım o kadar değil ama şu kontesin Macaristan'da kalacağından emin olalım karşılıklı sizli bizli konuşma numarası bazı anlardaki sen'i daha derinden hissetmek için bazen bana bakarken o iki uç öyle sertleşiyor ki rahatsız oluyorum çünkü elbisenin altından belli oluyor kumaşı delecek diye korkuyorum bu kadar kadınlaşmam inanılır gibi değil malum şey için erkek olmayı isterdim ama kalan her şey kadınca kalsın kalçalar göğüsler esasen mükemmel bir varlık çıkardı ortaya yo yo böyle gayet güzel hiçbir şey değişmesin erkek erkek kadın kadın kalsın midemi bulandıran köle gibi davranmam Rus usulü temenna etmemle başladı ilişkilerimizin şeklini bu belirledi iğreniyorum ama hoşlanıyorum çok komik ona karşı seven kadını oynuyorum evet oynuyorum oysa samimiyim o benim tanrım mutlu bir çocuk durup dururken gururla yeni tıraş fırçasını gösteriyor benim de annelik damarım tutuyor eriyorum bitiyorum oh gece gitmeden önce oh saf temiz bir kadın sevdalanmayagörsün istediğiniz her şekle sokarsınız biz kadınların gerçek bir ahlakımız yoktur yasak şeyler yaptırmaya kalkışırsa bilmem ki hem yasak şeyler derken hangileri neyse cehennemlik şeyler mi biliyorum ki yaparım dikkat meyveler şeftaliler hazırlayıp içeri girmeden hemen önce ısırmalı vazgeçilmez yeraltı öpüşmeleri var o buradayken iki yeraltı arasında bir punduna getirip şeftaliden tekrar ısırık almalı sanki

eğlencesine gibi umursamaz başına buyruk bir kadın fantezisi havasında aslında tazeliği ve bahçe kokusu içeride kalsın diye yok şeftali olmaz çok teferruatlı kabuğunu soymak lazım ayrıca parmaklar da kirlenir elin ayağın dolaşır parçalar kayıp düşer o fark eder ben yerin dibine geçerim arada bir üzüm tanesi daha ölçülü olur ona belli etmeden ağzıma atabilirim evet saat olmuş altı yirmi beş Cosi fan tutte o şirin adamlarla kadınlar hafif sinir bozucu Mariette'e yaptığı bir masrafın parasını verirken hali bir başka oluyor bir sevecenlik bir yaşama sevinci açgözlü olduğundan değil ama para almak ilginç bir tören ruhu okşayan bir merasim Mariette boyacıları azarlarken basbayağı flört ediyordu proleter kadının kendine has cilveleri ah bu adamlar da amma hödük diye başlar hep Sol saçı örülü Romen köylüsü numaramı sevmiştir bir sebeple çayın yanında bisküvi yok aman canım neyse sebebini söyleyeyim bari çünkü ağzımda bisküvi kırıntıları kalabilir ve denizaltı öpüşmeler sırasında ağzına gelebilir ki korkunç bir fiyasko olur bir daha yüzüne bakamam fazlasıyla doğrucuyum kendimi tutamam oysa sonuna kadar rahibesiyim onun ey sevgili geçen gün Pénélope Kanakis'i ziyarete gittim sırf adınızı anabilmek için ama şüphe uyandırmamak için aleyhinizde konuştum ey sevgili küstah sevimsiz habis dedim pis Pénélope tasdik etti boğacaktım kadını birkaç dakika sohbetten sonra buz gibi çıkıp gittim Sigismonde de Heller'e de gittim aynı şey için sizinle ilgili konuşmaya öyle ihtiyacım vardı ki ayrıca dedim ki iddia edildiği kadar yakışıklı değil Sigismonde canla başla itiraz etti sizi yere göğe sığdıramadı tanıdıkça ısınılan biri Sigismonde biraz daha sıcak su lütfen teşekkürler sevgili geçen akşam kilisenin karanlık bir köşesinde birdenbire sizi nasıl yanımda buluverdiğimi anlatmak istiyorum füğün neşesini nasıl beraberce göğsümüze çektik ilahinin ağır vurgularında nasıl beraberce başımızı öne eğdik sonra yarı karanlık meydana çıktık ağır adımlarla yürüdük sen orgdan bahsediyordun ve Tanrı'dan ben seni dinliyor seni seviyordum radyoda bir din adamı hükümdarlığın gelsin dedi dönüşünüzü düşünerek amin dedim oteldeki o akşamı hatırlıyor musunuz hani bir sürü insan vardı ben de güya davetlilerden herhangi biriydim terbiyeli yabancılar gibi sizli bizli konuşmak nefisti ve az sonra çıplak olacağımızı bilmek gözlerimiz senli benliydi ötekilere belli etmeden size bir öpücük yolla-

dım sigara ikram ederken hafifçe dokunmanız nefisti o karı-kocalar çetesinin karşısında biz seçilmişlerdik sizinle vedalaşmak ve az sonra ötekiler gittiğinde geri döneceğimi bilmek nefisti oh sımsıkı sar beni kayıtsız şartsız her şeyimle seninim hey yavaş ol kadın biraz rahat dur sinir bozucu fani Debussy beş para etmez Yvette Guilbert şu eski plakta rrr'leri yuvarlıyor ve ince ince ayrıntılara dalıyor yani her kelimeyi aptalca esprili bir şekilde vurguluyor günün birinde grip olursam ona söyleyip de itibarımı zedelemem telefon edip yalnız kalmaya ihtiyacım var derim yok telefon olmaz yazarım çatallı sesimi duymasın üzgünüm ama yalnız kalmaya ihtiyacım var hem içine oturur beni daha çok sever grip olup onu görememenin hüznü işime yaramış olur bir başka güzel fikir Ritz'e gideceğim zaman son dakikada telefon edip bu akşam gelemiyorum demek ya da geç gitmek kendimi geç gitmeye mecbur etmek için son dakikada banyoya girerim ah nasıl içi yanar iş başında sizi görmek için M.C. komisyonlarından birine geldiğim günü hatırlarsınız İngilizce konuşurken etkileyiciydiniz hatırlıyor musunuz size bir aşk mektubu göndermiştim siz haşin kayıtsız okumuştunuz haşin kayıtsız haliniz beni benden almıştı ama sonra Sir John denen o adamla gayet yumuşak konuştunuz bak hele dedim içimden demek nazik olabiliyormuş bak hele beyefendinin de bir amiri varmış demek sen konuştuğunda alkışladılar usulca benim erkeğim dedim yalnız bana ait taş surat canlanabiliyor birden çılgınca bir fikir geldi aklıma o kadar delegenin önünde gidip meyveli bir öpücük istemek bu kerli ferli ağır beyler geceleri mutlaka bir sürü şey yapıyordur evet doğru benimle değilken sevgim daha da artıyor çünkü yanımdayken biraz sıkıntı veriyor sevebilecek kadar özgür olmuyorum hem ayrıca ibre çok çabuk şehvete dönüyor yanımdayken onu biraz unutuyorum donuyoruz sıcak su lütfen teşekkürler kâfi ona bir mektup yazacağım vakit önce alıştırma yapıyorum farklı yazılar deniyorum farklı şekil ve ebatlarda sonra kâğıda bir şey olmasın diye sağ elimin altına bir kurutma kâğıdı koyup öbür elimle kütür kütür bir göğsümü avuçluyor başımı elbisemin yarığına eğip sıcakta yükselen çıplaklığımın kokusunu içime çekiyorum bunu ona söylemeyeyim bir kadın asla diliyle iffetsizlik yapmamalı hele güpegündüz sevgili şunu bilin ki her ne kadar deli gibi merak sarmış olsam da bedene ait şeyler benim için ikinci

planda gelir yok söylemeyeyim kalbi kırılabilir sevgili o hafta sonu birlikte Ouchy'de Beau-Rivage Oteli'nde biliyorsunuz ne de olsa teyzemin yeğeniyim bu kadar lüks otellere alışık değilim hatırlıyor musunuz işte bana lazım olan hayat bu demiştim haşmetle bir aşağı bir yukarı yürüyerek söylemiştim doğru ömür boyu onunla bir otelde yaşamak ve insan yüzü görmemek harika olurdu sokakta uzaktan onu gördüğüm gün hemen başka kaldırıma geçmiştim çünkü en iyi halimde olduğumdan emin değildim ah Ouchy'deki o gece o banyodayken beklediğim yatakta inliyor çabuk gel diye yalvarıyordum bu ar damarı çatlamış bu erkeğini bekleyen ve beklerken baktığı kendi suretine âşık bu kadın resminden rahatsızdım oh bana sahip olduğunda kölenim karınım diyorum mutluluktan ağlıyorum yabanıl ışıl ışıl söylesenize sevgili atla geldiğiniz gün gitmeye davrandığınızda üzengiye yapışmıştım hani haçlı seferine giden baronların karıları gibi söylesenize sevgili hatırlıyor musunuz hani bir keresinde gecenin üçünde ayrılmıştık siz Ritz'e gider gitmez telefon edip geri gelebilir misiniz demiştim coşkuyla gelmiştiniz at binmedeki ustalığımı görmeli hem çenesi de kapanmış olur bana ne isterseniz yapın sırtımı kırbaçlayın hatta daha aşağısını da yeter ki kalıcı izler olmasın çıplakken bana bakması hoşuma gidiyor bazen yalnızken kendi kendime zorla bana sahip olduğunu anlatmayı seviyorum ya da zincire vurulmuşum o da erkekçe bir öfkeye kapılmış elinden kurtulamıyorum bana tecavüz ediyor erkekçe öfkede bir sakınca görmüyorum gayet işime yarıyor bu söylediğin var ya iğrenç aşağılık buluyorum seni hayır beni hakir görmemek gerek bunlar sahici değil ki sırf fikir tertemizim ben ilahiler söylemeyi severim ilahi varlığına susadım inancımın önderi bu sonsuz acizliğimle sensiz ne yaparım her gün her saat gel Sol'um vekalkal yanımda Beau-Rivage'da sabah tıraş olduktan sonra kahvaltıya geldi harikaydı kulağının arkasındaki tıraş sabunu artığı içimi cız ettirdi sonra robdöşambrını çıkardım pürüzsüz yanık bir gövde dar kalçalar ve o güzel açık renk gözleri dahası hey baksana saat neredeyse yedi olmuş çabuk çıkıp kurulanalım.

71

"Küçük salonda prova için ileri!"

Sırtında bornozu, ayağında hasır terlikleriyle Volkmaar'dan gelen sekiz karton kutuyu bir tekmede merdivenden aşağı yolladı, çünkü saat yedi yirmi beşti, tren gelmişti, o birkaç dakika içinde Ritz'e varmış olacaktı. Fakat zemin kata indiğinde son dakikada prova yapmak için kendini paralamanın saçma olduğunu düşündü, ne de olsa elinde güzelim yelkenli vardı, hem de hiç bozulmamış halde. O halde yelkenliyi giyiyoruz, ötekileri yarın salim kafayla, sabah aydınlığında deneriz.

"Anlaştık mı cicim? Anlaştık. Ama baksana, yine de otele telefon etsem de bir dakikacık sesini duysam? Hadi, n'olur telefon edeyim!

Hayır cicim, akıllı ol, izah ettim ya, telefon abur cubur atıştırmak gibidir, ucundan tatmış gibi olursun, kavuşma anını zedelemiş olursun, oysa kim bilir ne sarsıcı olacak. Sabret, dayan, Volkmaar'ın şu pisliklerini de yukarı çıkar."

Dört kutuyu başında dengede tutarak yukarı çıktı, bir yandan kendi kendine eski Mısır'da, büyük piramitte kullanılacak blokları yüklenmiş bir köle olduğunu anlatıyordu. Birinci katta hikâyeye yerel bir renk katmak, Nubyalı, çıplak gerçek bir köleye dönüşmek için bornozdan ve terliklerden kurtuldu. Endamı tesadüfen sahanlıkta karşısına çıkan firavunun kalbine o dakika ateş düşürdü ve firavun ona karısı, Yukarı ve Aşağı Mısır'ın kraliçesi olmasını teklif etti. Teşekkür edip düşüneceğini, cevabını daha sonra vereceğini söyledi, bir banyo daha yaptıktan sonra, saf suyla, evet dostum, kokusuz bir banyo, çünkü az önceki banyoda kullandığı tuzlar çok ağır kokuyordu.

Yatak odasında kutulardan kurtulur kurtulmaz el aynasını kapıp kendini bir kontrolden geçirdi. Bir terslik yoktu. Elini öptü, cevabını bir an önce alma telaşıyla peşinden gelmiş olan firavuna gülümsedi. Düşündüm de, dedi ona, isteğini kabul edemezdi, sonra Nubyalı kılığını değiştirmeden öbür kutuları almak üzere aşağı indi. Aslında burnundan kıl aldırmayan Ramses'e gönlünü İsrail'in oğlu, Mısır'ın ilk hükümdarı Yusuf'a kaptırmış olduğunu söylemeliydi. Yukarı çıkınca izah ederdi.

Adrien Deume pencerenin önünde, onu Cenevre'deki güzel hayatına geri götüren trenin onun uğruna çalıştığı hissinden ve sarsıntılardan sersemlemiş halde çayırların yeşilimsi koşusunu, hortuma kapılmış buğdayların yerlere kadar eğilişini tepki vermeden izliyordu, ağaçlar ve telgraf direkleri hortumla yere kapaklanıyor, ansızın doğrulan çizgileri bir an sonra tekrar yatıyordu. Camı indirdiği an rutubetli yeşil kokular içeri doldu, sonra kilometre taşları kaçıştı, bir orman sırlarıyla birlikte firar etti, bir nehir bir an parlayıp gözden kayboldu, derken bir lokomotif bir sıcaklık vererek aksi yöne ilerledi, arzu dolu ıslıkları, arkasında vagonlarının kesik kesik parlayan ışıklarıyla çılgınca bir öfke içindeydi, tahrik olan tren de coşkuya kapılmıştı, ışıl ışıl dört ray hattı sağa doğru hızla ilerlemekteydi. Saatte yüz yirmi garanti, diye düşündü Adrien. Hazırlık aşamasındaki

romanı için sıcağı sıcağına izlenimlerini kaydetmek üzere sayfa eklenip çıkarılabilen not defterini ve altın kalemliğini çıkardı. Daha keskin bir gözlem için gözlerini kısarak sürekli kaçıp giden manzarayı uzun uzun seyrettikten sonra trenin baş döndürücü bir hızla yağ gibi aktığını yazdı, güzel not defterini kapadı.

Camı kaldırıp koridorda dolaşmaya çıktı. Pek tenhaydı birinci sınıf vagon, üç-beş satır sohbet edeceği kimse yoktu. Esnedi, elleri ceplerinde, dengesini kaybetmediği için şişinerek bir şarkı mırıldandı, oyalanmak için tuvalete gitti, çıktı, önüne çıkan yemekli vagonun garsonuna gülümsedi, elindeki çanı sallayarak birinci servisin başladığını duyuran garsona Lozan ile Cenevre arasındaki ikinci servisi bekleyeceğini söyledi. Karnım iyice acıksın da öyle, diye açıkladı kibarca. Nasıl isterseniz, diye cevapladı garson, aklında kızının lösemisiyle uzaklaşırken. Tuhaf adam, diye düşündü Adrien. Vakit geçirmek için yağ kokan körüğü sendeleyerek geçip üçüncü mevki yolcularını gözlemlemeye gitti. Sarımsak ve portakal kokan koridor boyunca sert koltuklara balık istifi gibi yığılmış, sosis salam ve katı yumurtayla karın doyuran zavallıların haline acımanın manevi keyfiyle ödüllendirdi kendini. Çok yazık, diye iç çekti mutlulukla.

Üzerinde yelkenli elbisesi ve beyaz sandaletleriyle küçük salonun panjurlarını kapadı, ortama ciddiyet katmak için perdeleri çekti, abajuru yakıp sehpaya koydu, el aynasında ışıkta iyi görünüp görünmediğine baktı. Sonuç pek tatmin edici bulunmadı. Işık fazla aşağıdan geliyor, yüzünü kaba gösteriyor, kaşlarını kalınlaştırıyordu.

"Yüzümde bir Japon maskesi var sanki."

Lambayı piyanonun üstüne koyup oturdu, aynayı tekrar eline aldı, hoşnutsuzlukla yüzünü buruşturdu. Işık yüzün sadece yarısına vuruyordu. Şimdi de Yunan maskesine dönmüştü suratı. Lambayı en tepeye, kütüphanenin üstüne koysa? Tekrar oturup üçüncü kez kendini teftiş etti, bu sefer içine sinmişti. Huzmeler halinde süzülen ışık adeta başka bir yere çarpıp yansıyarak yüzüne pürüzsüz bir heykel havası veriyordu. Uf, hallolmuştu. Ama o geldiğinde ayaklı aynanın karşısına, divana otursa daha iyi olurdu. Nasıl duracağını görmek için bir deneme yaptı. Evet, gayet güzel, çünkü bu sayede hiç belli etmeden aynada kendine göz atabilir, arada bir yüzünde bir sorun olup olma-

dığına bakabilir, elbisesinin pililerini kontrol edip gerekirse düzeltebilirdi. Aynayı buraya indirtmeyi gerçekten iyi akıl etmişti. Hem ayrıca malum şeyler için mutlaka yanma geleceğinden mola verdiklerinde aynaya bir göz atıp dağılan saçlarını düzeltebilirdi vesaire.

"Bir avantajı daha var, azıcık uyanık davranıp hafif yan gözle bakarak belki ikimizi öpüşürken görebilirim, çok hoş olmaz mı?"

Göz ucuyla aynaya bakarak ona tamamen teslim olmuş halde dudaklarını uzattı, tutkunun şiddetiyle elbisesi dizlerinin üstüne çıkmıştı. Sonra edepli oturuşuna dönerek ellerini çırptı. Harika, az kalmıştı bütün bunlara! Şimdi kendini Sol'un yerine koyup tarafsız bir gözle az sonra beğenip beğenmeyeceğine bakacaktı. Kalkıp aynaya iyice sokuldu, gülümsedi, birazdan Sol'un gözünü alamayacağı yüzü doyasıya seyretti. Zevk olsun diye şaşı bakmaya çalıştı, maymunluklar bitince güzelliğine daha çok sevinmek için yüzünü korkunç şekillere soktu. Aslında, diye geçti aklından, ona o kadar da ihtiyacı yoktu. Şu an yalnızdı, buna rağmen mutluydu.

"Evet yavrum, ama şu an kendileri Ritz'de bulundukları için."

Aynanın soğuk yüzeyinde dudaklarını öptü, kaşlarına beğenerek baktı, onları da öpemediğine hayıflandı. Bunu az sonra o yapacaktı. Ah Sol, Sol! Mutluluktan ürpererek yanaklarını çimdikledi, saçlarını çekti, çığlıklar attı, oradan oraya zıpladı. Ayrıca aşklarının meyvesi öpüşmeler de cabası! Aynaya döndü, çekinerek dilini çıkarıp hemen mahcubiyetle geri çekti. Sonra şöyle bir gerindi.

"Of, gelsin artık bu adam!"

Şimdi ciddi işlere geçelim, kontrollere başlayalım. Güller güzeldi, safi kırmızı. On ikişer gülden üç buket, yeter de artardı. Fazlası bayağı dururdu. İşaret parmağını sehpada gezdirdi. Toz yoktu. Şimdi sıra termometrede. Yirmi iki derece, ideal sıcaklık şey için, neyse işte. Divanda gözüne batan bir çukuru düzeltti, piyanoyu açıp sehpaya Mozart'ın bir sonatını koydu, nota dolabını teftişten geçirdi. Yerli yerinde, hep incelikli şeyler. Vogue ve Marie-Claire'ler çoktan mutfağa saklanmıştı. Şimdi biraz entelektüel çeşni katalım. Pascal'ın Düşünceler'ini piyanonun üstüne koydu, Spinoza'nın bir kitabını divanda açık bıraktı. Böylece içeri girdiği an ciddi bir kitap okuyarak beklediğini düşünecekti. Yok, olmadı, bu bir yalandı. Zaten bu kitabı kapağını açmadan bile

dışarıda bırakmak tehlikeliydi. Aslına bakılacak olursa Spinoza hakkında pek bir bilgisi yoktu. Gözlük camlarını parlatmakla, panteizmle atlatamazdı. Spinoza hakkında konuşacağı tutarsa Ariane kendini gösteremezdi. Etik'i kütüphanedeki yerine geri bıraktı.

Başka? Sehpada nefis üzümlerin durduğu ayaklı kâsenin yanma sigaraları dizdi. İngiliz, Amerikan, Fransız, Mısır sigaraları, keyfine göre seçebilecekti. Paketleri açtı ama kapaması bir oldu. Açınca fazla özenli duruyor, ona özel olduğu fazla belli oluyordu. Pekâlâ, buranın işi tamamdı. Etrafını şöyle bir kolaçan edip çıktı.

Girişi nasıl güzelleştirebilirdi? Haleri'nin küçük halılarından birini serse? Olmaz, mahzene inmek gerekirdi, ne olur ne olmazdı. Neme lazım, tırnakları bozulabilir, elbisesi kirlenebilir, merdivenin bir azizliğine uğrarsa ayağı burkulabilirdi. Topallayacak hali yoktu bu akşam. En basiti zili çaldığı zaman girişin ışığını açmamaktı. Deume zevki karanlıkta gözden kaybolur, o da Sol'u hemen küçük salona alırdı.

Olamaz! Kokusuz banyoyu unutmuştu! Saat yedi kırk iki olmuştu bile. Hâlâ vakit vardı ama ucu ucuna. Öyleyse bir savaş planı ve ekspres banyo! Altmışa kadar sayarak sabunlan, yok, elli beşe kadar! Elli altıdan altmış altıya kadar ovalan! Altmış yediden seksene kadar kurulan!

"Gel cicim, yıkayayım seni, ver elini."

Kompartımanına dönmek A sınıfı olduğunu hissettirdi Adrien'e. Kadifeye yayılıp esnedi, karısına gülümsedi, hiç gereği olmadığı halde saatini kurdu. On dokuz kırk beş. On beş dakika sonra Lozan. Bedavadan emrine verilmiş lüksten faydalanmak için başını ortadaki yastığa bıraktı, iki ucundan bağlanmış koca bir sucuğa benziyordu yastık. N'aber, Vermeylen'in kalemi değildi birinci sınıfta seyahat! Zavallı Vermeylen, halini hatırını sormayı unutmuştu, oysa seyahatini büyük bir keyifle anlatmak isterdi. Onun için hareket eden, onun için emek harcayan bu tren hoştu, sevgili Adrien Deume için, parmağını bile kıpırdatmadan, hiçbir zahmete girmeden mucize eseri yolları kat eden kâinatın küçük kralı. Gözler kapalı, başı yastıkta tatlı tatlı sallanarak alçak sesle ertesi gün yazacağı mektubu toparladı.

"Sevgili anneciğim, tatlı bir öpücük gönderiyor ve Cenevre'ye dönüşümü aniden öne aldığım için bana gönül koymamanı rica ediyo-

rum, anlarsın ya anneciğim, Brüksel'deki diplomatik görevim dün sona erdiği halde karıcığımı bir hafta daha görmemek ayıp olurdu, yalnızlıktan bunalmıştır zavallı, canım anneciğim, haydi, bir gülücük yap Didiciğine, bak ne anlatacağım, çok hoş bir ahbap edindim, Brüksel'den ayrılırken kompartımanıma şık bir beyefendi bindi, sempatik biri olduğunu derhal anladım, valizinin sapından sarkan kartvizitine belli etmeden göz attım, bir de ne göreyim, Mösyö Louis-Lucas Boerhaave imiş, hariciyede umumi müdür, yani Mösyö van Offel'in üstünde, içgüdülerim beni yanıltmamıştı, hiç aklında yokken güzide insanları bir bakışta tanıdığın anlar vardır, sigaram rahatsız ediyor mu bahanesiyle, çünkü tahmin edeceğin üzere böyle birinin karşısında pipo içecek halim yoktu, bu bahaneyle sohbeti bağladım ve çok keyifli oldu, birinci mevkide seyahat etmenin faydaları bunlar, ilgi çekici insanlarla tanışıyorsun, doğruyu söylemek gerekirse başta biraz tutuktu, ama kendisi kadar nüfuzlu van Offellerde birkaç gün kaldığımı öğrenince gözle görülür şekilde değişti, notumu verdikten sonra çok sıcak davrandı, tabii laf arasına uzun seyahatimi de sokuşturdum, kısacası karşısında aynı çevreden biri olduğunu hissetti, keyifle dereden tepeden konuştuk, milletler arası manzara, edebiyat, büyük zevkti çok ince bir adam Vergilius'u aslından okuyan Yunanca alıntılar yapan ama şakacılığı da elden bırakmayan biri, mesela İsviçre'de tatil yapmaktan bahsederken Gruyère'de uygun fiyata küçük delikler olduğunu söyledi, ama gravyer deliği değil dedi, gülmekten katıldık, ne yazık ki Luxembourg'da indi, hiç abartısız kanımın bir anda ısındığı bu hoş beyefendinin gidişine üzüldüm, sefir rütbesine sahipmiş aynı zamanda eylüldeki Meclis'te ikinci delege sıfatıyla Belçika heyetinde yer alacakmış, Mösyö van Offel ise sadece teknik danışman olacak, kartvizitlerimizi alıp verdik, eylülde Cenevre'ye geldiğinde akşam yemeğinde onu ağırlamaktan mutluluk duyacağımızı da söyledim, söz kesildi, keşke daha büyük bir misafir odamız olsaydı, en önemlisi daha şık bir oda, misafir yatak odası şahsi ilişkilerin püf noktasıdır, adamakıllı bir odamız olsa bundan böyle Mösyö Boerhaave'ye teklif edebilirdim, bu sayede samimiyet doğardı, hatta Kanakislerdeki gibi iki oda lazım bize, Mösyö Boerhaave ile Mösyö van Offel'i aynı anda yatıya alabilirdik, neyse tekrar konuşu-

ruz, sıcak konukseverliği için Madam van Offel'e hürmet ve minnettarlığımı, Mösyö van Offel'e iyi dileklerimi iletmeyi ihmal etme, hürmetimi sıcak konukseverliğiniz ve iyi dileklerimi deyimlerini mutlaka kullan, bu konuda hassastırlar, anneciğim hiyerarşik olarak Mösyö Boerhaave ile Mösyö van Offel'i kıyasladığım için bu mektubu ortalıkta bırakmayacağına güveniyorum, zira Mösyö van Offel gücenebilir, buna karşılık laf arasında Mösyö Boerhaave'yle çok iyi ahbap olduğumuzu söyleyebilirsin ona."

Çeneleri ayrılacak gibi esneyerek vakit geçirmek için kalktı, koridorda sendeleyerek alnını bir cama yapıştırdı, art arda devrilen telgraf direklerini, alacakaranlıkta yumuşamış otları ve henüz açık maviliğini koruyan gökyüzünde şekillenen dağları seyretti. Gözlerini kapadı, eliyle midesinin ağrıyıp ağrımadığını yokladı. Hayır, ama yine de yemekli vagona gitmek yoktu, öğlen yediği atıştırmalıkları hâlâ hazmedememişti. Yazık, gidebilse oyalanmış olurdu. Evde hafif bir şeyler yerdi. Home, sweet home again.

"İyi akşamlar sevgilim, nasılsın? Beni gördüğüne sevindin mi?"

Eyvah, saat sekizi dokuz geçiyordu! Ariane ayağa fırlayıp büyük bir hızla sabunlandı. Elli altıda bir hamlede kendini sıcak suya bırakınca su fışkırıverdi. Faciayı görmemek için gözlerini kapadı. Sonunda cesaretini topladı, başını korkuyla, ufak ufak, ihtiyatla taburede duran elbiseye doğru çevirip bir gözünü açtı. Yelkenli tepeden tırnağa sabunlu su içinde kalmıştı! Güzelim yelkenlinin şerefi lekelenmişti! Bitmişti Ariane, bitmişti! Tanrım, küvete kendini pat diye atmamış olsa, üç saniye kaybetmek pahasına sabırla, efendi gibi suya gömülse ne kadar basit olacaktı! Ah bir mucize olsa, zamanı geri alabilse, bir dakikacık geri gidebilse, henüz ovalanmamış olsa, küvete usulca çökebilse!

"Alçak su!"

Kendini zorlayarak hıçkırdı, alçak suya tekmeler attı. Ne yapacaktı şimdi? Elbiseyi çabucak yıkayıp çitileyip ütülese? Deli işi! Ütüye sıra gelene kadar kuruması en az üç saat sürerdi! Hayır, çareler tükenmiş değildi, iyi kötü Volkmaar'ın öbür elbiseleri vardı. Küvetten çıktı, üzerinden sular süzülüyordu ama savaşmaya, aşkını kurtarmaya kararlıydı.

Yatak odasında çırılçıplak, yarım yamalak kurulanmış vaziyette Volkmaar'ın elbise ve tayyörlerini kutularından çıkardı, ayağına dolaşan boş kutuları da camdan aşağı fırlattı. Ne yapalım, Sol ile bahçede gezinmeyiverirlerdi. Of, burada artık boy aynası yoktu. Provayı banyoda yapmalıydı. Tabureye çıkarsa aynaya rahatlıkla yetişirdi. Eli kolu bir öbek giysiyle dolu koştu.

Hiçbiri bir şeye benzemeyen dört tayyörle uğraşmak faydasızdı. Haydi bakalım yallah! Sırayla küvete attığı tayyörler önce suyu çekti, sonra yavaş yavaş dibe çöktü. Tabureye bir çıkıp bir inerek elbiseleri denedi. Beyaz krep çok boldu, oysa bunu tekrar tekrar söylemişti o aptal adama. Yallah! Umutsuzluktan kaynaklanan çılgınca bir gülümsemeyle elbiseyi boğdu. Ahşap düğmeli sözde spor olanı denemeye bile gerek yoktu, en berbatları oydu, son provada apaçık görmüştü ama serde korkaklık vardı! Belediyede, adamın biri yanındakini kocalığa kabul ediyor musunuz diye sorduğunda nasıl ödleklik ettiyse terzide de aynısını yapmıştı. Fiyasko bir koca, fiyasko elbiseler! Bu pislik fazla kısaydı, ayrıca kumaşı da aptal bir şeydi, sert, sevimsiz, ağır, terden ölürdü içinde. Madem öyle yallah! Şimdi son umudu olan siyah kadife. Berbat! Aptal, uzun bir torba, üstelik dekoltesi dimdik dururken bile esniyordu! Dekoltenin eğilince esnemesi normaldi, ama ayaktayken! Pis Volkmaar! Ah elinden gelse o burnunu dilim dilim doğrar, her dilimde bir elbiseyi gözüne dayardı! Haydi yallah! Siyah kadife de suya! Ötekilerle birlikte dibe çöküşünü seyretti. Eline sağlık Volkmaar. Tanrım, saat sekiz yirmi beş!

"Sakin ol. Eskilere bak."

Odasına gidip gardıroptan Ritz'de giydiği beyaz elbiseyi çıkardı. Olacak gibi değil, kırış kırıştı, giyildiği belliydi. Tanrım, haftalardır bin kere temizletip ütületebilirdi! Pis Mariette'in bunu düşünmesi gerekirdi! Ne yapalım, beyaz keten etekle denizci bluzunu giyecekti. Hayır, çok zavallıca. Bu kadar elbise akşamın dokuzunda gündüz kıyafeti giymek için yaptırılmamış, hisseler bunun için satılmamıştı! Dolaba dönüp asılı duran kıyafetleri sağa sola çekiştirdi. Yavaş, yavaş. Ah, şu yeşil elbise, eskidir ama olabilir!

Bir kez daha banyoya dönüp tabureye çıktı, elbiseyi çıplaklığının önüne tuttu, alıcı gözle baktı kendine. Yeşiller içinde ölü gibi duru-

yordu, basbayağı limona dönmüştü. Felaket aklını başından almıştı, bu kez suçluyu öldürmeyi akıl edemeden onu da alıp odasına döndü, daha fazla görmemek için başucundaki sehpada duran Solal'in fotoğrafını ters çevirdi, sonra bir sigara yaktı, yakmasıyla söndürmesi bir oldu. Volkmaar kutularının iplerinden birine gözü ilişti, ipi aldı, koparırcasına çekiştirmeye başladı, eğip büktü, sinir içinde karman çorman etti. Sekiz buçuk. Mahvolmuştu, mahvolmuştu, giyecek hiçbir şeyi yoktu, az sonra Sol zili çaldığında kapıyı açamayacak, o da çekip gidecekti. İpi çekiştirdi, kendi bahtsızlığıydı önünde duran, bahtsızlığıydı çekiştirdiği. Mahvoldum, mahvoldum, mahvoldum diye terennüm etti tekdüze bir sesle felaketi büyüyle savuşturmak, belki uyutmak, kendini avutmak için. Yeşil elbiseyi topladı, bir ucunu ısırıp çekmesiyle kumaş inleyerek yırtıldı.

"Aferin, çok faydası oldu bunun aptal, salak, pis kız" diye hırladı kendinden nefret ederek.

Elbiseyi yere bırakıp bir tekme salladı, ipi tekrar eline alıp yine o donuk aptal oyuna döndü, mutsuzluğunu örten saçma sapan kelimeler mırıldanarak eğip bükmeye koyuldu. Bütün bunların sorumlusu olan gökyüzüne bir yumruk çıkardı, sonra yatağa yığıldı. Mahvolmuştu, bitmişti, giyecek hiçbir şeyi yoktu.

"Pis kız, pis Tanrı."

Birden doğrulup yataktan zıpladı, bir anahtarı kaptığı gibi koşmaya başladı. Çocukluğundaki gibi merdivenin tırabzanına ata biner gibi oturup alt kata kaydı, tenine değen ahşap ona çıplak olduğunu hatırlatıyordu. Ne yapalım, bu saatte dışarıda in cin top oynardı. Volkmaar'ın kutularıyla dolu bahçeyi koşarak geçip düşhanesine daldı, dolabı açtı, Eliane'ın elbisesiyle sandallarını kaptığı gibi kaçıp gitti, ayın rengine boyanarak.

Boy aynasının karşısına geçti, gözlerini kapayıp ipek elbiseyi üzerine geçirdi, Eliane kokuyordu. Gözlerini açtığı an ürperdi. Bu elbise yelkenliden daha çok yakışmıştı ona! Bir ihtişam örneği, bir Yunan heykeli! Sıra dore sandallarda! Nefes nefese sandalları bağladı, drapeleri asaletle dökülen bu elbiseye inanılmaz yakışan çıplak bacaklarına gülümsedi. Ey Samotrake, ey zafer, ey masumane uçuşan gökteki bütün kuşlar!

Ayna karşısında taş kesilmiş gibi yeni ruhuna, bu mat, bu bembeyaz ipek elbiseye dalıp gitti, sonra pililerin dökülüşünü seyretmek için birtakım hareketler yaptı. Ey sevgilisi, ey yalnız o sevgiliye adanmış olan kendisi! Sevgiliye hoş görünmenin coşkusuyla şimdi toprakta çürümekte olanın güzel vücudunu kaplamış olan elbisenin içinde kendine gülümsedi. Ayna karşısında toyluğunun verdiği gülünçlükle bir kez daha Pentekost Kantatı'nı okudu, ilahi bir kralın gelişini söyledi.

Kontrolör Nyon'u anons etti, Adrien camı indirip dışarı sarktı. İşçi evleri zuhur etti, camdan bakan bir genç kız ona el salladı, derken lokomotif uzun, histerik bir çığlık kopardı, buharı yangın ışıltıları saçtı, ve raylar yine parladı sonra çoğaldı, ve yapayalnız katanalar gibi kıpırtısız yük vagonları belirdi, ve sonra gar göründü, ve tren tökezledi, buhar saldı, nihayet iç çekerek, öne arkaya savrularak durdu, raylar ise öldürülen bir köpeğin sızıldanmalarıyla itiraz etmekteydi. Nyon, dedi dışarıda uçsuz bucaksız bir melankoliyle dolu tekdüze bir ses.

Kalktı, camı indirdi, rahatlık hissiyle gülümsedi. Yirmi otuz. Tam tarifedeki saat, bravo. Mükemmeldi bu İsviçre trenleri. Saati hiç şaşmayan bu trenler insana iyi geliyordu. İşte, burası Nyon'du, Cenevre'den önce son durak. Yirmi dakika sonra Cenevre. Tren yola koyulur koyulmaz kendine çekidüzen vermeliydi. Fırçalanmalı, kepeklerini iyice temizlemeli, saçını tekrar taramalı, tırnaklarını adamakıllı fırçalamalıydı.

Lokomotif delice bir sızıltı koyuverdi, tekerlekler inledi, kesik kesik hareketlerden, geri gitmelerden, birbirine çarpan demir seslerinden sonra bir karara vardı ve tren tekrar yola koyuldu. Yirmi otuz bir, dakikası dakikasına tarifedeki saat. Cenevre Cornavin'e varış yirmi elli! Taksiyle on dakikada Cologny! Hırsla ellerini ovuşturdu. Saat yirmi birde, yirmi dokuz dakika sonra karısı ve mutluluk! Hey Tanrım, yarın sabah çayını yatağına götürecekti!

"Merhaba şekerim" diye mırıldandı onun için kendine çekidüzen vermek üzere tuvalete yollanırken. "İyi uyudun mu şekerim, iyice dinlendin mi? Şekerime güzel bir çay!"

72

Enkaz halindeki elbiselere sırtını dönüp sayısız tarak darbeleriyle kendini şekle soktu, önce geniş, cesur, sonra hafif, incelikli, ihtiyatlı, başlamasıyla bitmesi bir olan darbeler, esrarengiz dokunuşlar ve varla yok arası okşayışlarla, sadece bir kadının gereğini anlayıp faydasını takdir edebileceği küçücük bir kusursuzluğa erişme kaygısı. Bir yandan da keskin mimikler, bakış denemeleri, geri çekilmeler, kaş çatmalar, uzun uzun inceleyen bakışlar. Tarafsız bir gözle son bir kez bakıp kendini büyüleyici ilan etti, kaderinden emin, yeniden bir ruha kavuşmuş olarak banyodan çıktı.

Fakat küçük salonu yeniden teftiş etmek şart olmuştu, çünkü Sol onu burada, bu ışıkta görecekti. Saat sekiz buçuk, vakti boldu. Boy

aynasının karşısına dikilip samimiyetle kusur aramaya koyuldu, yüzünü derin, içtenlikli bir bakışla inceledi, sorgulama bittiğinde temize çıkmıştı. Her şey yerli yerindeydi, düzeltilecek bir yer yoktu. Dudaklar mükemmel, burun parlamıyor, saçlar özenle dağıtılmış, dişler inci gibi, sapasağlam bir zarfın içinde tam tekmil, bembeyaz otuz iki gülücü, göğüsler yine nöbette, biri sağda, biri solda, onlarsız olmaz. Evet, burnu sahiden biraz iriydi ama onun özelliği buydu. Zaten Sol'un burnu da epey büyüktü. Alnındaki bir perçemin şekliyle oynadı, yeni verdiği şekli bozup doğal görünsün diye başını salladı. Sandaletin sol teki yerdeydi, sağ tekini de çıkarıp dış tabanlarını ayırdı, artık sandaletin iç tabanı halıya değecekti, bütün amacı kendine daha çok yakıştırdığı bu pozisyonda elbisenin gerçekten iyi durduğundan, ne fazla uzun ne fazla kısa kalmadığından emin olmaktı.

"Tebrikler" diye noktayı koyup kendine bir reverans yaptı.

Aynadan gözünü ayırmadan şirin bir gülümseme denedi, beğendi. El aynasını kapıp ayaklı aynada sırtının görünüşüne baktı, tepeden tırnağa kusursuz buldu, özellikle belden aşağısını. Profilde aman dikkat, Sol hep sağında kalmalıydı.

"Haydi, acele et" diye bağırdı birden taşkın bir neşeyle, "çabuk gel erkek parçası seni, evet, sana söylüyorum. Solal, ne bir eksik ne bir fazlasın, beş para etmez bir erkek parçası!"

Hakaretin tadı damağında, şaşkınlık dolu gülümsemesini saklamak için bir elini ağzına götürdü. Perçemine yeni bir müdahaleden, son bir kusursuzluk çalışmasından sonra kendini hareket halinde yakalamak için arada bir kendine göz atarak aynanın önünde bir aşağı bir yukarı yürümeye koyuldu. Ölünün elbisesi kalçalarını, eskiden utandığı dolgun kalçalarını olduğu gibi ortaya çıkarıyor, hafifliği, kokulu leylak rengiyle cinsel organın kavsini fazla belli ediyordu. Hafif rahatsız ediciydi, fazla belli oluyordu. Olursa olsun, Sol hepsi üzerinde hak sahibiydi.

"Azıcık baksak olur mu onlara? Ne etki yapacaklarını anlamak için, azıcık. Sonuç olarak onun bakmaya hakkı var da benim yok mu, benim değil mi bunlar?"

Edebini takınarak bir kez daha termometreye baktı. Mükemmel. İyi ki şömineyi yakmaya gerek kalmamıştı, sıcakta yanakları kızara-

bilirdi. Yaşanacak sahneleri hayal etmek için bahçeye gezmeye mi çıksaydı? Olmaz, yürürken yüzü bozulabilirdi. En akıllıcası kendini yıpratmamak için mümkün mertebe kıpırdamadan oturmaktı.

Aynasını eline alıp bir koltuğa yerleşti, güzelliğini kontrol altında tutmak, cildinde sinir bozucu değişiklikler olursa tehlikenin önünü almak için. Sıcak yüzünden parlamasından korktuğu burnuna özellikle dikkat ederek örnek bir öğrenci gibi uslu uslu, dimdik oturdu, hiç kıpırdamıyor, kusursuzluğuna halel gelmesin diye neredeyse nefes bile almıyordu, kutsal ama narin, tehlikelerle kuşatılmış bir puttu, duvar saatine her baktığında başı, daha çok gözleri belli belirsiz hareket ediyordu. Arada bir gözlerini el aynasından ayırmadan cazibe katmak için dudaklarını büzüyor, elbisesinin bir kıvrımını düzeltiyor, elini saçlarına götürüp ufacık bir yeri belli bile olmayacak şekilde düzeltiyor yahut tırnaklarına bakıyor, yahut dore sandaletlerine seviniyor, yahut elbisesindeki başka bir kıvrımı toparlıyor, yahut daha derinlikli bir gülümseme deniyor, yahut dişlerini bir kez daha kontrol ediyor, yahut bekleyiş uzadıkça güzelliğinin bozulmasından korkarak saate bir göz atıyordu.

"Bu ışık hiç olmamış. Çok çiğ kaçmış. Beyaz abajurun yüzünden. Şimdi bile kıpkırmızı duruyorum. O içeri girdiğinde iyice beter olacak, ziyafet sofrasından yeni kalkmış dul köylü kadınlar gibi."

Çıktı, kırmızı ipek bir fularla dönüp abajura sardı. Bir koltuğun tepesine çıkıp etrafı kolaçan etti, içi rahatlamıştı. Işık şimdi iyiydi, tatlı ve esrarengiz. Tekrar oturup aynasına baktı, kendini beğendi. Yeni ışık yüzündeki kırmızılığı yok etmişti, şimdi dupduru ve solgundu, yeşim gibi. Evet, pek âlâ, Leonardo da Vinci usulü esrarengiz bir açık-koyu oyunu. Sekiz kırk. Yirmi dakika kaldı, diye mırıldandı heyecandan göğsü sıkışarak. Bu adam biraz erken gelse olmaz mıydı? Şu an öyle kusursuzdu ki. Heyecanını yatıştırmak için bir sigara içse? Olmaz, dişleri matlaşabilirdi. Hem meyveli öpüşmeler için tütün kokmama şartı vardı. Yeri gelmişken zili çalar çalmaz kapıyı açmadan ağzına çabucak bir-iki üzüm atmalıydı, ağza tat vermek için, malum, yeraltılar için.

"Hatta geldikten sonra da arada bir el altından bir-iki tane atmak lazım, belli etmeden ya da güya dalgınlıkla, aslında nefesi tazelemek

için. Sinsice, evet, ama ne yapalım, ben bir kadınım, gerçekçiyim, malum şeyden katıksız zevk alması şart. Çünkü heyecanlandığım için ağzım biraz kurudu. Üzümün tazeliğinin benden geldiğini zannedecek, benzersiz, doğal bir tazelik. Bu işler böyle, her şeye dikkat edeceksin."

Paket paket açılmamış sigara dükkân havası veriyordu. Hepsini açsa o da fazla kaçardı tabii, ama bir-ikisini açsa olurdu, aşırı durmazdı. Evet, oldu işte, çok güzel, daha canlı, daha samimi. Şimdi önemli bir mesele. Geldiği zaman onu nasıl karşılamalı? Kapıda, girişte mi beklemeli? Olmaz, fazla tez canlı görünürdü, ne o öyle hizmetçiler gibi. Zili duyunca kalkıp kapıya mı gitseydi? İyi ama ya sonra? Kalktı, bir kez daha aynaya baktı, sosyetik bir gülümsemeyle adama elini uzattı.

"İyi akşamlar, nasılsınız" diye sordu en boğuk, en asil sesiyle.

Hayır, bu sefer de enerjik bir izciye benzemişti. Dahası nasılsınız'da şiirsellik eksikti. Peki ya sadece iyi akşamlar dese, sondaki arr'ı uzatarak, vahşi ve tatlı, hafif şuh bir tonla? Bir İyi akşamlar, denemesi yaptı. Yoksa kelimeler kifayetsiz havasında iki elini birden uzatıp yaralı bir kuş gibi kollarına mı yığılsaydı? Belki, olabilir. Az önceki iyi akşamlar nasılsınızın avantajı, sorunun görgü kurallarına uygunluğuyla yukarıda zikredilmiş olan kollara yığılma hareketi ve üzümlerden faydalanmak üzere hemen arkasından gelecek vahşice öpüşme arasındaki tezattı.

"Hayır, kadınca değil. İlk adımı onun atmasını beklemek gerek."

Parmağını ıslatıp sol sandaletinde leke sandığı bir şeyi ovaladı, ardından el aynasında burun deliklerini titreştirerek albenisinden emin oldu, sonra bir düzine saç telini sağa yatırdı. Bu ışık kesinlikle fazla loştu, Sol onu yeterince göremeyecekti. Fazla kırmızıydı bu aydınlatma, boğucu, kararsız, ikircikli. Çünkü abajuru saran ipek çift kattı. Tek kata indirmeliydi. Yeniden tepelere çıkıp değişikliği yaptı. Şimdi aydınlatma düzgündü, pavyon havası kaybolmuştu.

Dokuza dokuz var. Birkaç gülü düzeltti, sarkan bir gülü çıkarıp bir çekmeceye tıktı. Bir buketin yerini değiştirdi, divana çok yakın duran, dolayısıyla devrilme riski olan bir başkasını uzağa taşıdı. Dokuza yedi var. Ağzına iki üzüm atıp dudaklarını ıslattı. Hazırdı.

Şimdi altı dakika kalmıştı. Az önce aklına bir şey gelmişti ama acaba neydi? Ah evet, yeni halıya dikkatini çekmeyecek, onun için külfete girdiği izlenimini vermeyecekti. Salondaki her şeyi çok zarif bulmalıydı, ama neden olduğunu bilmeksizin. Böylece itibarı zedelenmemiş olurdu. Yeni halıyı fark edecek olursa kayıtsız davranmalıydı. Hah hoşunuza gitti mi? Evet, fena değil.

Tüh, bütün sigara paketleri ağzına kadar doluydu. Sigaraları onun için almış olduğunu anlayacaktı. Üzerine titrendiğini bu derece obviously göstermek rahatsız ediciydi. Beş paketi yarı yarıya boşalttı. Çıkardığı sigaraları nereye koyacaktı? Hey, saat dokuza dört vardı, gelmesi an meselesiydi! Sigaraları divanın altına fırlattı. Yok, olmaz, koltuğa oturacağı tutarsa görürdü! Kırışmasın diye elbisesini yukarı çekip diz çöktü ve sigaraları tek tek topladı. Bahçeye atsa? Olmaz, bir ihtimal bahçeye çıkarlarsa görürdü. Çabuk üst kata! Bir serinlik hissedince külot giymemiş olduğunu hatırladı, iki elinde sigaralarla merdivene atıldı. İkide bir külot giymeyi unutmak nasıl bir aptallıksa! Bundan böyle odasının kapı tokmağına külot kelimesiyle bir soru işareti olan bir levha asacaktı.

İkinci kata vardığında bir anda göğsüne hücum eden, yüzüne yürüyen kanın şokuyla ürperdi, kıpkırmızı kesilmişti. Zil çalıyordu! Sigaraları küvete fırlatıp odasına koştu, bir külot kaptı, bunu giymek vakit kaybettirecek diye söylenirken vakit kaybetti. Ne yapalım, külot olmayıversin!

Birinci katın sahanlığında gerisin geri dönüp banyodaki aynaya göz atmaya çıktı. Of, şu burun da tam parlayacak zamanı bulmuştu! Pudra nereye gitmişti! Çare yok, talk da idare eder! Talk pudrasıyla burnunu ovaladı, palyaçoya dönmüştü böyle, bir havlu kapıp pudrayı temizlerken kapı ikinci kez çalındı. Açıyorum diye bağırsa mıydı? Hayır, sihri bozardı.

Merdivenden deli gibi inerken pembe külotun elinde olduğunu fark etti, koşup kitaplığa, Spinoza'nın arkasına sokuşturdu. Zilin sabırsız zıplamalarına rağmen boy aynasına son bir kez göz attı, hakkıyla görebilmek için kendini zorla yatıştırdı. Bir facia yoktu, idare ederdi.

"Evet, tamam, geliyorum" diye mırıldandı.

Güzel, çaldığı müddetçe gitmemiş demekti. Yalpalayarak mucize kapısına yöneldi, ilahi bir gülümsemeyle açtı, geri çekildi. Elinde valizi, kolunun altında koca bastonuyla kocası karşısındaydı, Adrien Deume, kolye şeklinde sakalı, bağa gözlükleri ve art niyetsiz gülümsemesiyle.

73

Yine o akşam Çiviyiyen, Salomon ve Mattathias, Deumelerin evine yakın bir çimenliğe yayılmış, sessizce Michaël'i süzmekteydiler. Alacalı bulacalı süsleri, işlemeli gümüşten fişekliğiyle Michaël çakı gibiydi, sırtını bir saman balyasına verip bir bacağını altına kıvırmış bezgin bezgin nargilesini fokurdatıyor, altın rengi lülede közler çıtırdıyordu. Beklemekten usanmış olan Çiviyiyen söze girdi.

"Pekâlâ Michaël, ey safî zarar ziyan, ey ruhlarımızın cellâdı, ey Leviathan'ın evladı canavar, ey yüz bir piçin gizli babası, artık konuşacak ve bize bu tekdüze tabiatın ortasına, şu odun ateşinin ışığına niye geldiğimizi söyleyecek misin? Sen gözünü yummuş sultanlar gibi nargileni içerken bizim bu kadere daha ne kadar boyun eğeceği-

mizi sanıyorsun? Hey, çık şu İngiliz sessizliğinden de izah et! Neymiş bu gizli görev, ne entrika tezgâhladın, akşam vakti saat onu çeyrek geçe, dolunayda bizim burada ne işimiz var, hem hiçbir açıklama yapmadan şu ağaca bağladığın iki beyaz, tehlikeli at niçin?"

"Hem ayrıca buharı içeri üfleyen, kendi kendine ama zaman geçtikçe artan bir para karşılığında hareket eden bu hareketli faytonu niye göndermedin" diye sordu Mattathias, farlarını söndürüp yola park etmiş olan taksiyi parlak zıpkınıyla işaret ederek. "Nedir bu arabanın adamına ve götürücüsüne bizi beklemesini emretme çılgınlığı! Duyulmuş şey değil! İki bacağımız yok mu bizim? Her halükârda bil ki o suiistimal sayacında aralıksız yığılmakta olan İsviçre paralarına ne oranda olursa olsun, tırnak ucu kadar bile katkıda bulunmaya hiç niyetim yok."

"Haydi Michaël, çıkar ağzından baklayı, söyle şu sırrı" diye yalvardı Çiviyiyen.

Salomon da yakardı:

"Evet, anlat Michaëlciğim, çünkü hiçbir şeyden habersiz olmak yüreğimizi dağlıyor!"

Michaël olmaz manasında gözlerini yumdu, açtı, nargilesinin tütününü bir parça közle harladı, dumanı derin derin içine çekip azametle seyrettiği küçük bulutçuklar üfürdü.

"Konuş, bin senedir soruyorum" diye haykırdı Çiviyiyen. "Amacın beni öldürmekse açık konuş! Bilmediğim bir şeyi bir başkasının bildiğini bilerek yaşamayı uzun boylu sineye çekecek bir adam mı sanıyorsun beni?"

"Hele ben en zavallınız, ben o kadarını bile bilmiyorum" dedi Salomon küçük jestlerle. "Bir kurban olarak bütün bildiğim, ey sevgili kuzenler, daha bu sabah hoşsohbetiniz eşliğinde Atina'da bulunduğum, Atina'nın limanı Pire'den gemiye binip doğduğumuz güzel adaya, biricik Kefalonya'ya neşeyle yelken açmak üzere beklediğimdir, aynı zamanda bir başka biriciğe, taptığım eşime kavuşacağımdır, nice memleketlerde nice seyahatlerden sonra onu kucaklayacağımı düşündükçe kabıma sığamıyordum ki muhterem Saltiel'in aniden sevgisi kabardı ve ciğerinin köşesi yeğeni Efendi Solal'i tekrar göreceği geldi, şefkat kumkuması dayı bu nedenle havalardan ve

rüzgârlardan derhal yola çıkılmasını emretti! Pekâlâ zavallı Salomon, itaat et! İtaat et ey bahtı kara ve karını görmenin güzelliğinden feragat et!"

"İyi konuştun ufaklık" dedi Çiviyiyen. "Yine de hatırlatmak isterim ki karının tek dişi kalmış, ama Tanrı biliyor ya, gayet güzel ve sağlam bir diş. Yine de devam et gevezeliğe, merak ettim!"

"Daha ne olsun, bir çiçek gibi koparıldım ve sinagogda kıymetli sabah ibadetimi bile yapamadan korkunç bir ölümü göze alarak sizle birlikte uçan makineyle Cenevre'ye dörtnala gelmek zorunda kaldım! Ve şimdi kapkara kırların ortasında, gece serinliğinde anjine yakalanma tehlikesiyle, üstelik hiçbir şey anlamadan bekliyorum, ıskartadan sayılan zavallı ben! Ey Michaël, ey aynı soydan kuzenim, ey tıpkı benim gibi adı Solal olan, ölüm meleğinin kollarında gücümün tükenmesinden kork! Ey dost, bilgisizliğime acı ve bana küçük bir açıklama açıkla!" dedi Salomon son olarak ellerini kavuşturup gözlerini Michaël'e kaldırarak, beriki ise bu küçük soytarıyı tınmadığını göstermek için esnedi.

"Kes sesini" dedi Çiviyiyen küçük adamı iterek, "sus, behey tekne kazıntısı, behey makarnanın ucu! Ve sen Michaël, sen de aç kulağını! Nereden çıktı bu zulüm? Bana merhametin yok mudur? Londra'da asil soydan zalim bir kadının bana ettikleri, azabı yetmedi mi? Hem Guillaume Tell'in memleketine ayak parmaklarımı bastım basalı yeterince çile çekmedim mi? Boşlukları aşan uçan makineden bu akşamüstü çıktığımızda sevgili kuzenimiz Saltiel'in aniden sapsarı kesildiğini fark edip Cenevre'nin en iyi kliniğine bıraktığımız zaman çektiğim çileyi hiçe mi sayıyorsun? Kliniğin günlüğü elli frank, profesör doktor olacak o aptalın yürek hoplatan faturaları da cabası!"

"Üstelik zavallı dayıcık efendi yeğeni tasalanmasın diye hastalığını saklamamızı tembihledi" diye araya girdi Salomon, "tam tersine aniden işi çıktı da Atina'da kalması gerekti diyecekmişiz, bravo doğrusu!"

"Beş para etmez o deliğini kapa artık seni gidi küçük ayak parmağı tırnağı, hatta tırnağın kesilip atılmış parçası!" diye azarladı Çiviyiyen resmiyetle. "Bırak ağzı iyi laf yapan konuşsun, becerebilen nutuk çeksin! Bunun üstüne elimi vicdanıma koyup düşündüklerimi sıra-

lamaya devam ediyorum. En son çektiğim acıları anlatıyordum. Ey Michaël, ey hakiki Bengal kaplanı, tekrar soruyorum, yetmedi mi çektiklerim? Saltiel'in yeğeni tarafından ancak akşamın sekizinde kabul edildiğimizde, dayısının kahramanca yalanını, yani Atina'da kalmış olduğunu ilettiğimizde ve adı geçen yeğen bizi, ben Mattathias ile Salomon'u başından savdığında, sana inanılmaz bir ayrıcalık tanıyarak bir tek seni yanında alıkoyduğunda hissettiğim aşağılanmışlığı hiçe mi sayıyorsun? Kalbimi kapkara bir bataklığa çeviren bu haksız aşağılanma yüzünden içim içimi yiyerek, paryalar şahı gibi süklüm püklüm, pişmanlıkla, şerefim iki paralık olmuş halde şunlarla beraber yolunu beklemeye gittim, çabucak, dostça dönersin diye beklediğimiz otelin suyu akmıyordu, gerçi biz peşinen sırf benim için değil aynı zamanda senin için de nice meşrubat ve mideyi şenlendiren nice erzak almıştık gece yarısına kadar açık kalan Selanikli bakkal ve lokantacıdan, alışverişte büyüklük ettim, eli açık davrandım, masraf pek umurumda değildi çünkü ölümü hep ensemde hissederim, spazmlarla, tıkanmalarla, göğüs darlığıyla, çeşitli hırıltılarla iyice ağırlaşan erken bir can çekişmedir ömrüm, tükürürüm altın paralara tek tek, kimseyi işe karıştırmadan, ne kadar hazır yemek varsa satın aldım o paralarla, Marsilya'dan yeni gelmiş, gözümün önünde cızırdata cızırdata kızgın yağda kızarttıkları sevimli kalamarlar da dahil! Çıtır çıtır kalamarlar, kıvranıyorlar gelin yiyin bizi ey yiğitler diye! Karnım açlıktan zil çalmasına rağmen ne de olsa akrabayız diye onları kardeşçe, senin sohbetinle yemek için beklemeyi emredişimdeki yüce gönüllülüğü hiçe mi sayıyorsun? Son, yani dördüncü madde olarak saat dokuzu çeyrek geçe otele döndüğünde, açlıktan sürünerek ve meraktan içim içimi yiyerek bu tuhaf gecikmenin sebebini efendi gibi sevgi ve duyarlılıkla sorduğumda cevap niyetine küstahça Saltiel'in yeğeniyle kısa bir gezinti yaptığını söylemekle yetindin, saygınlığımı çiğnemek için, içimi yakarak ayrıntı vermeksizin ve böylece bir kez daha itibar, etki ve şerefimi zedeledin! Ah haksızlığın bu kadarı! Ah kahrolası kader! Ey rahmetli anam, neden getirdiniz beni dünyaya!"

Büyük bir trajedi oyuncusu edasıyla sıkıntısını atmak için elini ter içindeki alnında gezdirdi.

"Ağzın iyi lâf yapıyor ey alim" dedi Salomon.

"Bilmez değilim, nitekim nutkuma devam edeceğim. Sonra ne oldu ey Michaël? Bizi gizli bir görevde sana eşlik etmeye çağırdın, gelgelelim tatlı tatlı yalvarmama kulak asmayıp ne olduğunu gaddarca sakladın bizden, ama planın icra edileceği yerde her şeyi açıklayacağına söz verdin. Razı oldum! Dahası tevazula eğildim ve süslenip püslenmene sabırla katlandım, saçma sapan aşk şarkıları söyleyerek yıkanıp paklanmana, kokular sürünmene, Macar pomadı dedikleri şeyi boyalı bıyıklarına yedirmene, bıyıklarının ucunu incecik, gülünç bir askıyla kulaklarına kadar kaldırıp dakikalarca bekleterek sabitlemene."

"Merhametin varsa yavaş üfle, çünkü seni zor anlıyorum" dedi Michaël.

"Heyecandan azizim. Kısacası sır açıklandıktan sonra dostça beraber yeriz umuduyla erzakımızı da yanımıza alıp yola koyulduk."

"Bunları ben de biliyorum, ne faydası var anlatmanın?"

"Bu henüz girizgâh, nutkumun hale yola girmesi için gereken, olmazsa olmaz bölüm, belagatin özü, hitabet sanatının çatısı! Neyse, henüz istifade fırsatı bulamadığımız yiyeceklerimizle sana eşlik ederek kendi iradesiyle hareket eden arabaya bindik, bende fazladan Londra'dan aldığım uzak mesafe denizci dürbünüm vardı bir de, kalabalık ediyordu ama ne olur ne olmaz diye getirmiştim, bu gece seferinin iç yüzünü bilemediğim için! Olanca dürüstlüğüm ve şaşkınlığımla, fakat münasip zamanda açıklama yapma sözünden kuvvet alarak hiçbir şey anlamasam da katlandım, özellikle niye petrol gücüyle çalışan bu arabanın bizi yağ gibi kayarak önce Bellevue denen o yere götürdüğünü, bize anlattığına göre efendinin yedek şatosunun bulunduğu yermiş, hatta Saltiel'in yeğeninin durumu ve başından geçenler hakkında bilmediğin yok, deyip kıkırdadım o an. Bellevue'de uyuklayan bir hizmetkâra Ekselansları'nın imzası olan bir notu uzatarak ahırın kapısını açtırdın ve acımasızca sessizliğini koruyarak muhteşem, ama akıl fukarası iki atı nalladın, sonra yasaklı gözlerimizin önünde yine hiç ağzını açmadan ve açıklamalara olan açlığıma hiç merhamet etmeden birine binip öbürünü yedeğine aldın ve behey kâfir, kiralık arabadaki adama önden gidip bizi nargi-

lenle beraber şu an bulunduğumuz yere getirmesini emrettin! Öyle olsun dostum, şimdi buradayız ve yeminini hatırlatmak için davul çalıyorum! Haydi, anlat artık! Burada ne işim var söyle haydi, planların hakkında hiçbir şey bilmezken bir ortaelçi kadar faydasız, bir sefir kadar verimsizim! Çektiğim çilelerin gerçek hikâyesi hiç mi kalbini yumuşatmadı, insafa getirmedi?"

Gözlerini kapayıp son menzile varmış bir koşucu gibi içini çekti, elini azametle Salomon'a uzatıp bir mendil istedi, çatal sakalındaki terleri sildi, redingotunu aralayıp kır tüylerle çalıya dönmüş olan göğsünden süzülenleri kuruladı, mendili cebine soktu. Çektiği nutkun ve kuzenlerinin ağzını bir karış açık bırakmış olmanın gururuyla kollarını bağlayıp nazik bir gülümsemeyle Michaël'e döndü.

Belli başlı fikirlerimi sade bir dille böylece özetledikten sonra üslubumu değiştirip rotayı yumuşaklığa çeviriyor, bu şiddetli ve alaycı konuşmadan sonuç bölümüne geçiş yapıyorum. "Sevgili, kıymetli Michaël, başımın tacı, ey cömert bir soyun oğlu, şu insaf bekleyen talebime cevap ver ve bir babayı kıymetli yavrularından ayırma! Çözülemeyen sırların beyne vurup adına menenjit denen bir arızayı musallat ettiğini bilmez misin? Sevdikleri babalarından mahrum kalmış zavallı yetimlerin hali nice olur? Ah gözyaşları, ah hıçkırıklar, ah o çocuksu ürperişler! Hal buyken dostum, istersen şu ikisinden uzak bir yerde biz bize, dostça yüreklerimizi açmaya, gizli görevin hakkında tatlı tatlı konuşmaya ne dersin? Konuşalım ki tavsiyelerimden, zekâmın pırıltılarından faydalanabilesin, ben de o güzel sırrı öğrenip bol bol konuşarak boğazımı yumuşatır, dilimi tatlandırırım. Sevgiyle paylaşacağımız bu kıymetli sırrı mezara kadar kendime saklayacağımı söylemeye gerek yok, şeref sözü veriyorum! Ve şimdi kulak ver sözüme behey yeniçeri! Elli yıldan fazla zamandır arkadaşın ve kuzeninim, sana bitip tükenmez bir sevgim var, fakat gece vakti niye burada olduğumuzu, bu atları ve şu bekleyen arabayı hiç olmazsa bana açıklamazsan bil ki önce merakımdan öleceğim ki yazık olur, ayrıca hayatımın baharında beni mezara göndermeye ne hakkın var! Ey Habeş aslanı, sonra şunu da bil ki hayaletim kanını kurutur, dahası iki imzasız mektup yollarım, biri kaçakçılık yaptığını haber vermek için Kefalonya'daki gümrük reisi-

ne, öteki de doğduğumuz adanın Hıristiyan genel valisine, kızıyla nasıl alçakça oynaştığınızı gözünün yaşına bakmadan anlatırım, dosdoğru giyotini boylarsın o zaman, kafanı keserlerken başında şeker yerim, son olarak bil ki ömrümün sonuna kadar küserim sana! Şimdi, burada ne işimiz var ve nedir bu dünyanın sonunu getirecek felaket?"

"Konuşsana yahu" dedi Mattathias.

"Çünkü sırların iç yüzünü merak etmek hamurumuzda var" diye açıkladı Salomon.

Ufak tefek adamcağız durumu böyle sağduyulu bir bakışla özetledikten sonra dikkatini sağlığını korumaya verdi. Bu amaçla pek değerli boynunu korumak için koyun postundan sevimli gocuğunun yakalarını kaldırdı ve iki büyük mendili toparlak çilli suratına yatay olarak sarıp bağladı, gece serinliğinden korunayım derken kendini Tuareglere benzetmişti, sanki dişi apse yapmış gibi duruyordu. Fani ömrünü güvenceye alıp rahatladıktan sonra dudaklarında sevecen bir ifade, ellerini akıllı uslu arkasına bağlayıp merakla bundan sonra olacakları beklemeye koyuldu, bununla birlikte bir gözüyle etrafı kuşatan otları ve otların arasında saklanabilecek yılanları kolluyordu.

"Öldür beni" diye yalvardı Çiviyiyen ansızın kendini diz üstü yere atarak. "İstersen boğ beni sevgili Michaël, yeter ki konuş! Evet, canın çekerse sık boğazımı, al, senin olsun!" diye teklif etti diz çöktüğü yerden çenesini kaldırıp hançeresini göstererek. "Boğ beni dostum, boğ beni, ama açıkla bana! Çünkü bu bilmediğim sır başımı döndürüyor, kanımı ekşitiyor, ölü yavrularımın hepsinden daha zayıf düşürüyor beni! Ey Michaël, diz çökmüş senden medet uman sevgili arkadaşına kulak ver!"

İhtiraslı bir samimiyetle ürpererek ölümü beklemeye koyuldu, yalvarma pozundaydı, elleri dua eder gibi uzanmış, boynu açıkta, yaptığı fedakârlıkla sarsılmış, arada bir üç seyircisinin tepkisine bakıyordu. Uzun bir sessizlikten sonra Michaël kalkıp geniş kemerinden telkâri işlemeli bir hançer çıkardı, ağzını tırnağında deneyip kuzenlerine gösterdi.

"Ey yoldaşlar" dedi, "bu iyi cins bir bıçaktır, ucu da sipsivridir. Yapacağım gizli işleri gözetlemek için peşime takılan işkembesinde,

içyağında tadına bakar. İçinizden buna niyetlenen varsa, o zaman Tanrımıza son kez iman etsin."

Söyleyeceğini söyleyip hançeri kınına soktu, sırma işlemeli ceketinden dörde katlanmış bir kâğıt çıkarıp esrarı iyice koyulaştırmak, kuzenlerini meraktan çıldırtmak üzere imanla öptü. Kâğıdı ahenkle sallanan eline alıp gönül avcılarına has sarsak yürüyüşle, enine boyuna heybetli cüssesiyle Deumelerin evine yöneldi, o sırada Çiviyiyen ayağa kalkıp yumruğunu uzatmış arkasından hünerle, bol bol beddua ediyor, örneğin yüz yıl yaşamasını diliyordu, ama kör olup piçlerinden boşu boşuna sadaka dilenerek.

74

"Görevimin ilk bölümü tamamlandığına göre sırrı ifşa etmeye razıyım" dedi Michaël kuzenlerinin yanma döndüğünde. "Ama önce Çiviyiyen bize içecek bir şey versin."

"Başım gözüm üstüne, derhal!" diye atıldı Çiviyiyen. "Dinliyor ve itaat ediyorum kıymetli dostum!"

Çabucak reçineli bir şarap açıp uzatılan kadehleri doldurdu. Salomon apse karşıtı mendillerini ve gocuğunu Michaël'in hikâyesinin iyice tadını çıkarabilmek için çıkarmıştı. Bununla birlikte pek nazik olduğundan şüphe duymadığı boğazını korumak için on dokuzuncu yüzyıl sonunda burjuva kızlarının kullandığı, Moğolistan keçisinin yününden yapılma o korkunç beyaz yakalıklardan birini boynuna takmadan edemedi.

"Boğazım emniyette" dedi Michaël'e. "Şimdi konuşabilirsin ey yiğit!"

"Haydi Michaël, dökül yoksa ölüyorum!" diye haykırdı Çiviyiyen. "Sabır taşı çatladı çatlayacak, şu sepetlerdeki nefis yiyecekler bile uçtu aklımdan! Çabuk anlat, merakımızı giderdikten sonra yemeğe otururuz!"

"Olmaz, önce yemek yiyelim" dedi Michaël.

"Peki ama sözünü tutacak mısın?"

"Yaşayan Rabbe ant olsun!"

"Ah nasıl sevindim" diye atıldı Salomon. "Ah, yüreğim nasıl ferahladı! Tatlı niyetine sırrı öğreneceğiz!"

"Hayır, tatlıdan sonra" dedi Michaël.

"Peki, tatlıdan sonra olsun" diye bağırdı Salomon. "Ey sevgili dostlar, tatlının üstüne o güzelim sırla ruhumuzu şenlendireceğiz! Ne tatlı gelecek bilemezsiniz!" diye ciyakladı iki tarafa koşturarak.

"Beşiğinde mutlu mesut yatan bir bebeğe benziyorsun" dedi Michaël.

Bu bekleyiş anında bile yaltaklanma peşindeki Çiviyiyen kendiliğinden metrdotel görevini üstlenmişti. Çıplak gövdesini saran redingotu çıkarıp örtü niyetine çayırlara serdi ve yiyecekleri üzerine dizdi, kıllı göğsüyle ciddiyeti elden bırakmadan çalışırken iki sepetten çıkan her yiyeceği ismiyle ilan ediyordu:

"Dört çift balık yumurtası, aslan payını, yarısını ben alıyorum. İtiraz eden? Kabul edilmiştir! Çıtır çıtır kızarmış on iki iri kalamar, gerçi biraz dişe geliyor ama bu lezzetine lezzet katmış! Sekizi benimdir, çünkü en düşkün olduğum şey budur! İsteyene istediği kadar katı yumurta, koca bir gün tatlarını içine çeksin diye zeytinyağı ve kavrulmuş soğan katılmış suda kaynatılmıştır! Dindaşımız asil lokantacı ve bakkal böyle söyledi, Tanrı ondan razı olsun, amen! Domates, biber, iri zeytinler ve eğlencelik taze soğanlar! Yine bizi mideye indirin diye yalvaran mis gibi peynirli börekler! Etli ve yer fıstıklı yirmi sekiz börek! Üstelik kocaman! Aşkla yutulacak kaz boynu sarması! Garantili helal dana etinden sahiden pek tatlı sosisler! Masum bir kuzudan çevirme, yanında pirinç pilavıyla elle yemelik, pilavdan küçük toplar yoğurup kursağıma yollayacağım!

Altı reçine şarabı, ikisi benim! Yemeğin sonunda keyiften geğirelim diye şerbetleri akan ballı börekler, lokumlar, susamlı ballı bademler! Ve nihayet zaman öldürmek için sır ortaya dökülürken çıtır çıtır yemesi pek zevkli olacak, yedikçe şaraba susatacak kavrulmuş kabak çekirdeği, leblebi, tuzlu fıstık! Haydi beyler, sofraya! Yemek için ileri!"

Valeureuxler çimenlere, saman yığınının dibine daire şeklinde çöküp gülümseyerek, hızlı hızlı çiğneyerek tıka basa yediler. Tatlıların da icabına bakıldıktan sonra Michaël Türk usulü bağdaş kurdu, fişekliğini gevşetti, rahat etmek için pabuçlarını çıkardı, çıplak ayaklarını ovaladı ve nihayet boğazını temizledi.

"Hayatınızın ve kaderinizin ifşaat anı geldi çattı" diye bildirdi.

"Dinleyin!" diye haykırdı Salomon.

"Sessiz ol, seni gidi bezelye!" diye gürledi Çiviyiyen. "Şu geveze diline kanserler musallat olsun!"

Salomon itiraz etti:

"İyi ama ses çıkarmadan dinleyelim diye dedim!"

"Aptal ağza sıkı bir kilit!" diye buyurdu Çiviyiyen resmiyetle. "Hepimiz kulak kesildik Michaël hayatım! Konuş bal damlayan dilinle!"

"Ey Çiviyiyen, öncelikle hangi sebeple ağzının gece gündüz hiç boş kalmadığını sormak isterim."

"Vitamin almak için dostum. Bir de sık sık başıma gelen talihsizlikleri eklemek isterim, haliyle teselli isteği hasıl oluyor. Yemek esasen bedenimden çok ruhumun bir ihtiyacıdır! Ve şimdi, ey yiğit, sır kapısını aç ve konuş o zarif, o tatlı dilinle! İleri!"

"Buyurun öyleyse" diye başladı Michaël. "Bildiğiniz gibi bu sabah Atina'daydık. Derken durup dururken muhterem Saltiel'in efendi yeğeninin yüzünü göresi geldi ve pat diye uçan makineye atlayıp gitmemize karar verdi."

"Ölüyorum sandım" diye fikrini belirtti Salomon.

"Ey bıyıklı çapkın, bu gelmiş geçmiş olayları niye anlatıyorsun? Biz de senin kadar biliyoruz! Çiviyiyen sinirlenmişti. Ciddiyim! Ayrıca burada iki at ve petrolle çalışan bir arabayla ne işimiz olduğunu da izah et."

"Bekle Michaël'ciğim, başlama, hele bir küçük hacetimi göreyim."

Çiviyiyen bağırdı:

"O münasebetsiz sidik torbana bir kanser daha musallat olsun, seni gidi ifşaat düşmanı!"

"Ayıp olmasın diye uzaklaşıyorum ama bir dakika içinde buradayım" dedi Salomon, zarafetle eğilerek müsaade alıp gitti.

"Bırak şu işe yaramaz münasebetsizi, onsuz başla sen!" dedi Çiviyiyen.

"Bekleyeceğiz," oldu Michaël'in yanıtı. "Zavallıcık, niye sırrın zevkinden onu mahrum edeyim ki?"

Susup vakit geçirmek için ayak parmaklarıyla oynamaya koyuldu, sonra uyuşuk uyuşuk bir aşk şarkısı tutturdu, o sırada Mattathias damla sakızını çiğneyerek birtakım hesaplar karalıyor, Çiviyiyen ise oyalanmak için sinirli sinirli koca çıplak ayaklarının parmaklarıyla eğleniyordu.

"Evet, oldu işte!" diye duyurdu Salomon halinden gayet memnun. "Çabucak hallettim değil mi dostlar? İnanın ki ihtiyaç vardı, otelde limonlu gazozu fazla kaçırmışım! Gazozun tadına diyecek yok! Sevgili zevceme de götüreceğim! Ah dostlar, bir tüy gibi hafifledim! Fakat o ağacın arkasında bir başıma arkadan bir şey çıkacak diye ne korktum ne korktum, ölüler yerinden kalkıp bir kötülük yapacak diye tir tir titredim! Neyse, Tanrı'ya şükür bitti gitti, şimdi sevgili kuzenlerimin yanında emniyetteyim!"

Çiviyiyen parladı:

"Haydi canım yeniçerim, konuş! Söyle tatlı tatlı, kulakları yelken gibi açtık bekliyoruz!"

"Dostlarım ve kuzucuklarım, bilin ki" diye başladı Michaël, "ey beni dinleyenler, ey bugünün ve yılların dostları, bilin ve öğrenin ki mesele bir çapkınlık hikâyesidir ve Sol bey yaman bir aşka düşmüştür!"

"Kadın güzel miymiş" diye sordu Salomon.

"Karpuz mübarek" diye karşılık verdi Michaël.

Anında ikna olan, gözleri hayranlıkla parlayan Salomon dilini dudaklarında gezdirdi.

"Tam bir Arabistan gülü, ayın on dördü gibi! Göreceksiniz, evlenecek onunla, şuraya yazıyorum!"

"Mümkün değil" dedi Michaël. "Kendisi bir kocanın mülkiyetinde." (Faziletinden kaynaklanan bir dehşetle Salomon'un saçları havaya dikildi.)

"Güzel, demek fena vurulmuş, tamam" dedi Çiviyiyen. "Peki ama bu ihtirasın şu iki atla, şu patlamalı arabayla ne ilgisi var? Ayrıca az önce peşinden gelmemizi yasaklayarak, yoksa Japon usulü karnımızı deşmekle korkutarak ne halt etmeye gittin az ötedeki şu eve?"

"Şerefimle almış olduğum talimatlara göre görevimin ilk kısmını yerine getirmeye gittim" dedi Michaël. "Daha sonra izah ederim, her bir olayı sırasıyla, vakti geldiğinde hikâye etmek gerekiyor. Kısacası boynuzlu bir kocaya sahip bir dilberle bir yatak hikâyesi." (Salomon kulaklarını tıkadı ama tam değil.)

"Bunu söyledin zaten" dedi Çiviyiyen. "Dökül artık, hem kendini bu kadar nimetten saymaktan da vazgeç!"

"Dostluğumuzdan ötürü sabah dairesinde baş başa görüştüğümüzde bu akşam, saat dokuzda güzeller güzeliyle bir randevusu olduğunu çıtlattı bana. Ona eşlik edebilmek için yalvardım, zira böyle işlere çok meraklıyımdır. Ne de olsa gençliğinde servi boylu, incecik bir sefireyi elde etmesine yardım etmişliğim de var!"

"Ne demezsin" diye haykırdı Çiviyiyen.

"Lütfuna mazhar oldum, zira bana büyük zaafı vardır, kabul etmek şerefini benden esirgemedi. Dokuzu biraz geçe inanılmaz bir hızla hareket eden o uzun, beyaz arabasıyla buraya geldik, hemen şuracıkta bulunan, ama ağaçlar sakladığı için göremeyeceğiniz bir kapıya kadar onunla gittim. Gelgelelim bilin ki çın çın öten aleti tam çalacaktı ki kapı açılıverdi ve bizim dilber zuhur etti, kalça, göğüs yerinde ki şart tabii. Bıyıklarımı bura bura bu hoş kadına, hakiki paşa kızına saygıyla, hevesle birkaç kez göz atıp belli etmeden çekildim ama fazla uzağa gitmedim, gözümle görüp kulağımla duyabileceğim yere kadar, fakat kör sağır taklidi yaparak. Önce bir öpüşme oldu, şahsen içe çökmeli çifte kumrular denen cinstendi sanırım, ama kesin öyledir diyemem. Sonra bizim güzel konuştu, izahatlar izah etti, ben de her şeyi duydum. Ah dostlar, o ses nasıl ezgili bir sestir!"

Parmaklarını kulaklarından çekmiş olan Salomon sordu:

"İyi de ne söyledi o ilahi musikiye yaraşır sesiyle?"

"Bütün benzerleri gibi düpedüz şeytanın kızı olan bu kurnaz şey arabasız at sesini duyup ruhunun ve uzuvlarının prensinin geldiğini anlayınca çirkin kocasına Goyim kısmının çay dediği içecekten hazırlayacağını söylemiş. Mutfağa gidiyormuş gibi yapıp yeni ayak basmış olduğumuz bahçeye koşmuş! Duymazdan gelerek duyduğum açıklama böyleydi" diye sözünü bağladı Michaël, ardından merakı iyice körüklemek için bir kibritle dişlerini temizlemeye koyuldu.

"Hadi çabuk, peygamberler adına devam et" dedi Çiviyiyen resmiyetle. "Devam et, çünkü altımda kızgın sac varmış gibi yerimde duramıyorum!"

"Karanlıkla cinsini tam olarak seçemediğim, ama büyük ihtimalle devamlı dolanmalı meyveli türden ikinci bir öpüşmeden sonra bizim zarafet timsali kocası olacak o ziftli musibetten kurtulup yarın kıymetlisiyle sözleri ileten aygıtla temas kuracağını söyledi, ipek bir yatakta birlikte bedenlerinin keyfini sürebilmek için." (Salomon kulaklarını tekrar tıkadı.)

"Şeytan kadın böyle mi söyledi" diye sordu Çiviyiyen.

"Hayır, gayet edepli, şiirli kelimeler kullandı, ben size beyninin derinlerinde yatanı söylüyorum. Ah sevgili kuzenler, gece eğlenceleri için gereken donanıma sahip bir erkek için şu Avrupalı kadınlar ne büyük bir kaynak!"

"Genel değerlendirmelere bir son ver!" diye parladı Çiviyiyen. "Özel hikâyeye devam et!"

"Benim kim olduğumu sorunca Solal işaretle beni çağırıp müridi, yardakçısı olarak takdim etti."

"Bugün ağzından bal damlıyor" dedi Çiviyiyen.

"Gençliğin kokusu dilime vuruyor. Takdim edilince ben de diz çöküp elbisesinin eteğini öptüm, o da sıcacık gülümsedi hemen. (Parmaklarını kulaklarından çekmiş olan Salomon iç çekti.) Evet, büyük bir teveccühle gülümsedi, kuşkusuz geniş omuzlarımdan, üniformamdaki işlemelerden etkilenmişti. Çünkü bilin ki Avrupalı kadınlar güçlü görünenleri severler. Lâfı uzatmayalım, kadın kibar kibar konuştuktan sonra bizim iki âşık ayrıldı, zira şunu da bilin ki

Avrupalı kadınlar etin heves ve kaşıntılarını örtbas etmek için alabildiğine asil ve faziletli konuşur."

"Sandığımdan daha uyanıkmışsın" dedi Çiviyiyen.

"Meseleye aşinayım" dedi Michaël. "Şimdi de şunu bilin ki debdebe içindeki oteline geri döndüğümüzde beyefendiye sabrından dolayı kibarca sitem ederek erkeklik gururuna seslendim! Nasıl yani, dedim ona, böyle sıcacık, lezzetli bir yer fıstığı ezmesi var, yerli yerinde dört yuvarlağı da cabası, ama beyefendi tadına bakmak için yarına kadar bekleyecek mi sahiden? Kısacası ona bu güzel iyi aile kızını kaçırmama izin vermesini, bu şerefi bizzat üstlenebilmek uğruna onun bu işe karışmamasını teklif ettim. Bu bana düşer, dedim, hem beni gençleştirir. Gerekçelerimi makul bulunca kabul etti, hatta sizi yanıma almama izin verdi, kalbinin sahibesi için de elime bir mektup tutuşturdu. Muhteşem efendimin gönlü yücedir. Nitekim az önce hanım kızımızın zavallı öküz kocasını dinler gibi yaptığı odanın penceresinin altına yerleştim, aptal herif karı-koca vazifesini yerine getireceğine ciddi ciddi atıp tutuyor, mesela müdürlerle, nazırlarla sohbetlerini anlatıyordu, kalıbı yerinde, ateşi yüksek genç bir kadının ilgileneceği konu mu bu? Panjurların arasından esnemesini ağzına hapsetmek için dudağını ısırdığını görüyordum, sonra yine kaskatı gülümsüyor, o sırada bizim boynuzlu hevesle ona makam sahibi insanlardan bahsediyordu. Yetmezmiş gibi durup dururken konuyu değiştirip hiç utanmadan bağırsak muhabbetine başlamasın mı? Acilen helaya gitmesi lazımmış! Esasen asla belli etmeyeceğin bir ihtiyaçtır bu, güzel bir kadını daha fazla soğutacak bir şey yoktur. Kudretsiz aptal herif uzaklaşır uzaklaşmaz pencereyi tıklattım, hanım kızımız da açtı, sevdiceği önceden takdim etmiş olduğu için beni gördüğüne hiç şaşırmadı. Diz çöküp onu bu gece insanların dans edip pahalı dondurmalar yediği Donon denen mekâna götürmekle görevlendiren yetki mektubumu verdim, dans asli görev için iyi bir hazırlıktır."

Mattathias homurdandı.

"Ne akılsız şu Solal! Tanrı bilir basit bir dondurmaya kaç para ödetecekler."

"Sizi görünce şaşalamasın diye mektupta iki satır sizden de bahsetmiş."

"Benim hakkımda ne demiş" diye atıldı Çiviyiyen hevesle.

"Bir tür deha olduğunu ki beni gayet şaşırttı."

"Ne demek bir tür" diye kızdı Çiviyiyen. "Neyse, gelecek nesiller versin hükmü. Behey öküz kafalı, sen de şaşkınlığını kendine sakla!"

Salomon sordu:

"Ya benim hakkımda ne demiş?"

"Susun!" diye parladı Çiviyiyen. "Bırak da söz hakkı olan konuşsun! Peki, mektuba ne cevap verdi?"

"Cevabını incecik bir sesle söyledi, ben de huşu içinde dinledim, bu akşam mutlaka efendiyle buluşacakmış, ama tekrar ne zaman yalnız kalacağını bilemediği için saat veremezmiş. Evet, yalnız başıma, böyle dedi. Şu zarafete bakın dostlar! Bir başkası olsa şu benim boynuzludan ne zaman kurtulacağımı bilemiyorum derdi. Ya da benim öküz horlamaya başlar başlamaz kaçarım derdi. Ama bizimki terbiye görmüş bir insan. Ayrıca şunu da yazın bir kenara, efendiyle asli görevi yerine getirmesine, yatakta hoplayıp zıplamasına rağmen bahçedeki görüşmede ona hep siz diye hitap etti. Soyu sopu belli hatunlar, prensesler ve düşesler böyledir, yatakta kıpır kıpır, cambaz gibi, ama yataktan kalktığı an gayet muntazam ve ağır. Kadın böylece cevabımı verdikten sonra öpmem için elini uzattı, ben de elim belimde yaman bir bakış atıp çekip gittim. Ve şimdi Salomon, doldur içelim!"

Halka olmuş oturan, içkiye kanmış olan Valeureuxler tuzlu fıstıklara abandılar. Gecenin ulvi sessizliğinde fıstık kabukları çatırdarken kıymeti bilinmemiş bir bülbülün şikâyeti yükseliyordu.

75

"İyi güzel de bu atların işi ne burada" diye sordu Salomon fıstıklar bitince.

"Bir kadına, biri bana" dedi Michaël.

"Peki ama niye at?"

"Behey cahil, behey cahil oğlu cahil, ne zaman duydun gönül işlerinde, hele kadın evliyse attan başka bir şeyle kaçırıldığını?"

"Bilmiyordum" dedi Salomon. "Güzel, öğrenmiş oldum, rica ederim sinirlenme."

"Zaten ben atları önerince efendinin gözleri parladı."

"Bana sorarsan" diye araya girdi Matatthias, "benim hiç gözlerim parlamadı. Şuraya yazıyorum, Saltiel'in yeğeni delinin tekidir, yük-

sek mevkiini de cebe attığı dolarları da hak etmiyor! Adam düpedüz kafadan çatlak!"

"Sen de alim adamsın ama suratına nur inmemiş."

"Arkasından dumanlar çıkaran araba ne oluyor peki" diye sordu Salomon.

"Ne olur ne olmaz, ata binmek istemezse diye."

"Doğru" dedi Salomon. "Nezaket icabı, kadın kendi istediğini seçsin. Çok güzel mi demiştin onun için?"

"Pembe bir sabun mübarek. Dahası bana bel titretmeye pek müsait geldi, çünkü İtalyan makarnası gibi diri ve esnek bir şey, ayrıca iyi pişmiş, dişi fillerde bile yoktur ondaki ön ve arka parçalar. Yastık gibi dolgun dolgun kalçalar! Efendi işini biliyor doğrusu! O nasıl bir dişi devedir, nasıl bir yataklık parçadır! Paşa kızı, en hasından ballı börek! Ya üst üste binen dörtlü arabesk öpüşmeler için yaratılmış o dudaklar! (Salomon geriledi, saçları diken diken olmuştu.) Öte yandan az önce panjurların arasından çaktırmadan bakarken kocası olacak o musibeti gördüm ve burnuna bakar bakmaz pek kudret sahibi biri olmadığını anladım, kadın iliklerine kadar nefret ediyor olmalı ondan. Meşhur hikâyedir, kadınlar iri burunları sever, çünkü iri burun kudret ve boyut demektir. İçinizi ferah tutun, başındaki öküzden kurtulmanın bir yolunu bulur, üç vakte kalmadan kaidesini kıvırta kıvırta gelir! Kadın milletine dair bir bildiğimiz var ki söylüyoruz."

"Çiftleşmeyi aklına koyan kadını yolundan çeviremez kocası" diye doğaçtan söyledi Çiviyiyen, yeteneğine gülümserken Matatthias damla sakızını çiğnemeyi bırakmış tiksintiyle tükürüyor, Salomon başını iki elinin arasına almış, bu güzeller güzeli kadına olan hayranlığıyla On Emir'e olan saygısı arasında çelişki yaşıyordu.

"Güzel karpuz" diye içini çekti Michaël burnundan çıkan dumanın kıvrımlarını tembel tembel izleyerek.

"Karpuzlar feda olsun sana" dedi Matatthias, "ama karpuz hanımın yüzünden buharlı arabanın saati tıkır tıkır çalışıyor, İsviçre frankları gümbür gümbür gümbürdeyen, atsız yürüyen bu arabanın sahibi Goyim'in kesesine doluşuyor. Oh ne âlâ meslek! Direksiyon tekerinin önünde boş boş bekle, dakika başı gelsin kuruşlar!"

"Ne üzerine binilmeye ne yatakta oynaşmaya, kıpraşmaya daha münasibini kat'a görmüşlüğüm yoktur" dedi Michaël hülyalı hülyalı. "Kefalonya Palas'taki kızılımı hatırlatıyor, malum meselede üzerine yoktu, tek kusuru iş üstündeyken İngilizce konuşmasıydı."

Salomon araya girdi:

"İyi ama madem bir adamın karısıdır, nasıl olur da o dondurmalı yere gidip başka bir adamla dans etmeyi kabul eder?"

"Avrupalıların huyu bu" dedi Michaël. "Ah dostlar ah, Avrupa'nın bütün boynuzlularına birer lamba taksalar, hey Tanrım, ışıl ışıl olurdu her yer!"

"Kes felsefeyi" diye esnedi Çiviyiyen. "Acaba birileri sevabına kalan üç beş fıstıkla gönlümü alır mı acaba?"

"Olamaz" diye haykırdı Salomon, "olamaz, hiç şüphem yok kocasını terk etmeyecek! Güzel olduğuna göre mutlaka faziletlidir de! Evli madem başka ne eksiği olacak?"

"Fırında mercimek" dedi Michaël.

"Oy oy oy" diye inledi Salomon, "niye yapıyorsunuz bana bunu, kulaklarım neler duyuyor? Bugün havalarda uçurduğunuz yetmedi mi? O kadar yüksekti ki az kalsın ruhum ağzımdan fırlıyordu! Oy oy oy!"

"Yetti canıma oy oy oy'ların, kulağım kurtlandı!" dedi Çiviyiyen.

Salomon'un dayanacak hali kalmamıştı. Havalarda seyahat etmeyi kabul et, yol boyu gözünü kapayıp mezmur oku, iki saatini bağırsakların düğümlenmiş halde, ha öldüm ha öleceğim diye geçir, pilot bayılacak, daha olmadı kanatlar kopacak diye bekle, peki neden? Babilon'a rahmet okutacak ahlaksızlıklar duymak için!

Küçük ellerini iki yana açarak sordu:

"Öyleyse zavallı koca karısını, hayatının neşesini, inancını kaybedecek, öyle mi?"

"Gebersin isterse" dedi Çiviyiyen bıyıklarının yarım ay şeklindeki kavsini iyice yuvarlayarak. "Çünkü kocaların layığı budur."

"Doğru değil bu!" diye haykırdı Salomon.

"Bizim güzele zorluk çıkaracak olursa o boynuzlarını söktüğüm gibi işe yaramaz kasıklarına saplayıveririm!"

Salomon haykırdı:

"Kendinden utan, seni yılan! Ben namustan yanayım, işte o kadar! Kendimi gücüm ve kalem olan Tanrı'ya emanet etmişim! Ve bu mukaddes bir Tanrı'dır, işte o kadar! Efendi Solal hakikaten pusulayı şaşırmış! Başhaham oğlu, Harun'un torunu bunca aklıyla niye böyle işlere kalkışır? Ey dostlar, evlilikten, sadakatten daha güzel ne var? Karma bakarsın, gülümsersin, vicdanın rahattır, Tanrı da razıdır! Derdin varsa eve gidince anlatırsın, o da seni rahatlatır, tasalanma der, bir de aptalın tekisin der. Sen de mutlu olursun. Ağır ağır, bir yastıkta kocarsınız. İşte, aşk budur. Daha güzel ne var ey dostlarım, söyleyin bana!"

"Üstelik" dedi Mattathias, "zina yapan bu kadınlar seni bir alay çiçek masrafına sokar."

"Neyse, zavallı Saltiel'in yeğeninin günahından haberi bile olmadı hiç olmazsa" dedi Salomon. "Tanrı merhamet etmiş de onu bu işten uzak tutmak için bu sarılık illetini başına musallat etmiş."

"Lüzumsuz laflara geçit yok!" diye emretti Michaël. "Efendi neylerse güzel eyler ve fazilet ancak küçük burunluların işine yarar. Ayrıca yerinde olmayı çok isterdim, kadın hakikaten bir yasemin esintisi, turp gibi de sağlıklı!"

"Bir İngiliz zırhlısından daha etkileyici" dedi Çiviyiyen hem olayın güzelliğinden hem canı sıkıldığından.

"Ve bir kirazın tazeliği" diye ekledi Salomon mantıksızca.

"Öyle bir yanak var ki yemelere doyamam" dedi Çiviyiyen, "yanında sırf üç-beş hıyarla."

"Ne turba benzetiyorum onu ne kirazın tazeliğine" dedi Mattathias, "hıyarları da yanaksız severim. Ayrıca bana kalırsa bu işlerin sonu darağacında biter."

"Sahi, koca pekâlâ tabancalarla çıkıp gelebilir" dedi Çiviyiyen Salomon'a, beriki hemen kalkıp tenis pantolonunu silkeledi, keçi postundan kısa gocuğunu sırtına aldı.

"Dostlar" dedi, "biraz üşüdüm, ayrıca başım ağrıyor, bu durumda müsaadenizi isteyip otele döneceğim."

Michaël haykırdı:

"Seni gidi korkak civciv!"

"Aynen, korkağım ve gururluyum!" diye karşılık verdi Salomon küçük yumruklarını cesaretle sıkarak. "Sonuna kadar haklıyım da çünkü tehlikeyi haber veren, beni hayatta tutan şeydir korku! Var mı yaşamak gibisi? Söylemiştim sevgili dostlar, isterse tamamı zindanda geçsin, yine de hayatta olmaktır aslolan! Ve sen Michaël, bil ki ödlekler hep sevecen, iyi kalpli, Tanrı'ya hoşnut eden insanlardır, sen ise tabancalarınla, çam yarması cüssenle olsa olsa Müslüman olabilirsin, busun sen! Hem ayrıca bil ki senin kadar cesurum ben de, ama ancak başka çare kalmadığında! Bu yılana cevabını verdikten sonra ikinizden müsaade isteyeceğim sevgili kuzenlerim, şehre dönüyorum, insanın kıra bayıra göre bin kat fazla rahat ettiği yere!"

Fakat Michaël bütün şirinliğiyle yapışıp onu kucakladı ve Salomon kaçış yolu olmadığını iyice hissederek fikrinden caydı, hem zaten vakit gece yarısını geçmişken taşlı topraklı, hayalet kaynayan yollarda yönünü nasıl bulacaktı? Fakat hiç olmazsa saklanabilirdi, zira koca her an her şeyi tahmin edip fitilli tüfeğini kaptığı gibi o danslı, dondurmalı yere gitmesini engellemek için genç karısının peşine düşebilirdi! Tabii ya, ne olur ne olmaz, bir serseri kurşuna yakalanmadan derhal saklanmak lazımdı! Karar vermesiyle harekete geçmesi bir oldu. Dört ayak üstüne çöküp, kuzenlerinin sırtını verdiği saman balyasının yanında duran kesilmiş dallardan oluşan bir yığının altına girdi, Michaël'den de üzerini yapraklarla örtmesini rica etti. Orman onu kamufle edince rahatlamıştı. Ne var ki birkaç dakika süren bir sessizlikten sonra yaprakların altından cılız bir ses yükseldi:

"Ey Yakup'un Tanrısı" dedi cılız ses, "efendi Solal niye halkımızın kızlarını sevmez? Kızlarımız evin kraliçesi değil midir, kutsal Şabat günü saçlarına kokulu yağlar sürmezler mi? Goyim kızlarından ne eksikleri var?"

"Goyim kızları efendiye şiir okur" diye kıkırdadı Çiviyiyen.

"Çok ilginç, hep düşünmüşümdür bunu" dedi cılız ses bir süre kafa yorup.

"Ama efendi hasta olmayagörsün" diye devam etti Çiviyiyen, "şiir miir kalmaz, çünkü hasta halini bu hanımların içi kaldırmaz! O za-

man iki parmaklarıyla bir ıslık çalar, derhal koşup gelen otel uşağına götür şu ölü hayvanı, derler, götür gözüm görmesin! Budur yapıp yapacakları!"

Salomon yaprak yığınının altından çıkarak karşılık verdi:

"Doğru ama hasta değilsen cennette yaşıyorsun demek ki! Sabahtan akşama kadar sana şiir okuyan genç bir kadın, bu nasıl bir güzelliktir!" dedi heyecanla, ayağa kalkmış, küçük yumruklarını sıkarak gözlerini göğe çevirmişti. "Sabah kalkar kalkmaz şiir dinliyorsun, ruhunun midesini şeftali suyu niyetine şiirle besliyorsun!"

Michaël sordu:

"Çiviyiyen, şu ölü hayvan ve ıslık çalma hikâyesi sahi mi yoksa kafadan mı attın? Tanrı'ya şükür efendi hasta masta değil tabii ama günün birinde sırtı ağrırsa kadın bir sıcak lapa koymaz mı dersin?"

"Lapa umurumda değil" diye atıldı Salomon. "Umurumda değil, yeter ki yarın sabah kalktığımda." (Fakat birden kim olduğunu hatırlayarak sustu, sokaklarda kayısı suyu satan Salomon.)

"Behey insan kafalı karınca, madem bu kadar hoşuna gidiyor" dedi Çiviyiyen, "şiir bilen ıslıkçıyı efendi Solal'e kaçırmak için daha ne bekliyorsun?"

"Boyum çok kısa" dedi Salomon. "Beni istemez dostum, anladın mı? Yüce Tanrı yaratıklara keyfine göre şekil verir."

Mattathias esnedi:

"Bu aşk meşk işlerinden ne zevk alırlar? Şöyle bereketli bir yılsonu bilançosu yok mu konuşacak?"

"Ne zevki?" diye sataştı Michaël. "Behey küçük döllü, behey seyrek tohumlu babadan doğma oğul, bu yakıcı gecede onları ne zevklerin beklediğini bilmez misin? Behey katır, bilmez misin ki dansla yanıp kavrulmaya başladıktan sonra o şatafatlı otelde ne tatlı saatler geçirecekler? Kadın anadan doğma ipekli örtülere uzanmış, gözleri mavi boyalı, gerdanı dal üstünde kar gibi beyaz, mis gibi kokulara bulanmış, adamı günaha sokan o dört yuvarlağı kıpır kıpır, sırma püsküllü çarşafta hazır kıta bekliyor, bunun üzerine efendi de..."

Salomon yalvardı:

"Hayır, devamını anlatma!"

"Bunun üzerine sırılsıklam öpücüğe sırılsıklam öpücükle, galeyana galeyanla karşılık verdikten sonra efendi de yatağa uzanır, elleri tek örtüsüdür ve kadın, namlı ailenin biçimli kızı hazzın son raddesinde, iyice kızışmış vaziyette ruhunun bir tanesinin ellerini gülerek çeker, erkeğinin servetini tadına vara vara seyreder, o güzel suretinde hülyalı bir gülümsemeyle! (Sinirlenen Salomon kavga pozisyonuna geçti ve küçük yumruklarını döndürerek hazırlanmaya başladı, peşinden öfkeyle yeniçerinin kaburgalarına girişti, beriki ise halim selim bir adamdı, yediği yumrukları da hissetmedi bile, söze devam etti.) Ve kadın tamam der, efendinin malum yerinin boynuzlu kocasınmkinden daha şaşaalı olmasına hürmet eder ve ruhunda eriyip gider! (Salomon pes ederek mücadeleden vazgeçti, kafasını saman balyasına soktu.) Şunu bilin ki o malum yer bir kadının hayatı, gece gündüz emelidir! Kocasının o yerinin onu tatmin etmediği muhakkak, ruhtaki huzursuzluğun, huysuzlukların, yanlış anlamaların, küçümsemelerin ve boşanmaların sırrı budur, Tanrı kimilerini benim gibi yaratmış, kimilerini de ufak tefek, illetli yaratmış, balmumu mübarek, dokundukça gevşeyen cinsten! (Kulaklarına inanamayan Salomon nereye kaçacağını bilemeden yarı beline kadar samanlara gömüldü.) Evet, böyle bir ruh, böyle bir kudret karşısında kadın erimez de ne yapar, iki eliyle alkış tutar, yüklenip dalışından, delip girişinden, çıkıp anında tekrar girişinden tanır kudreti, sonra gelsin uzun uzun kadın erkek güreşi, kadın sevimli, kuzu gibi belini bir öne bir arkaya atıp durur, erkek ise kan ter içinde, balık gibi kıvranan kadının tadını çıkarır, arkasından bir ateşkes, güzelce yiyip daha da iyi içmece, sonra o leziz mücadeleye devam, bir an olsun yorulmadan gidip gelmeler, heves kırıcı çıkışlar, nefis girişler şafak sökene ve hatta kan çıkana kadar, erbabına göre kan çıkması en güçlü kuvvetli adamın bile iflahının kesildiğine delaletmiş."

"Devam et anlatmaya Michaël" dedi Çiviyiyen, "bu mesele sana ilham veriyor, ne yalan söyleyeyim dilini bir güzel çözüyor ki hiç bilmezdim sendeki bu yeteneği. Bundan dolayı saygıyla dinlerim seni."

Salomon atıldı:

"Hayır, sussun şu kara yürekli!"

"Başka ne söyleyebilirim dostum Çiviyiyen" dedi Michaël, "efendinin bu mükemmel aşk gecesinde kadını sarsıp silkelemekte, inceden hırpalamakta yerden göğe kadar haklı olduğundan başka? Fani hayatımızda alt alta üst üste güreşten başka hakikat yoktur, gerisi hep hikâye. Ömür göz açıp kapayana kadar biter, ötesi ebediyen çürüme, her gün topraktaki çukura doğru bir adım ilerlersin, aptalca, sessizce çürüyeceksin o çukurda, un yahut peynir kurdu gibi yağlı, beyaz kurtlar olacak yegâne yoldaşın, ağır ağır, güvenle bütün deliklerinden süzülüp semirecekler. İş bu halde bana biçilmiş ömrün her akşamı hevesle çıkarım üste, erkeklik görevimi yerine getirmenin huzuruyla ölmek isterim, çünkü bilin ki kadınların bizden beklediği budur, kısacık ömürlerinde başka bir amaçları, kafalarında başka bir fikirleri yoktur. Dahası hizmetimizle onları memnun etmemiz Tanrı'nın emridir, bizi bu görev için yaratmış, şekle sokmuştur. Ete acıkmayı, şaraba susamayı, uyku ihtiyacını koyduysa et, şarap ve uykudan koyu bir tohum doğsun, biz de onu bekleyen zavallı kadıncıklara lütfen verelim diyedir! Efendiler ve kuzenler, beni soracak olursanız bu gece ufukta bir üste çıkma faaliyeti görünmediğinden, dolayısıyla görevimden ve ayinimden geri kaldığımdan şu an bir gam çöktü üzerime, açıkça söylüyorum, bu sıcak gecede kim bilir kaç güzel gel beri diyecek bir erkek bekliyordur! İyi ama nerede bu kadınlar?"

"Şeklen hoş ama çektiğin nutkun zemini en birinci çekincelerime dokunuyor" dedi Çiviyiyen, "yine de çürümeye dair bölümü istisna sayıyorum, o kısım yerli yerinde, haklı, meşru, mantıklı ve gayet keyifliydi."

"Evet eski dostlarım" dedi Michaël, "bütün kadınlar üstüne çıkılsın ister, apansız, net, uzun uzun, hatta kral kızları bile bunu arzular!"

"Yalan!" diye haykırdı Salomon saman yığınının altından. "Saf ve temizdir onlar!"

Michaël karşılık verdi:

"Niye, onların kaba etleri yok mu?"

"Adamların da çıkıntıları" diye kıkırdadı Çiviyiyen.

Salomon haykırdı:

"İğrenç iftiralar bunlar! Reziller! Yazıklar olsun size! Rabbim sizi davul etsin!"

"Dinle ufaklık" dedi Michaël, "dinle çünkü bir kral kraliçesine evire çevire ne yapar, onu anlatacağım."

Salomon samanların arasından sıyrılıp tepinmeye başlamıştı:

"Git buradan şeytan! İsyan bayrağını açıyorum artık, herkesin şamar oğlanı olmaktan sıkıldım! Sabah sabah uçan makine! Öğleden sonra otelde Çiviyiyen'la uğraş, ileride vücudumun başına sonuna ortasına ne hastalıklar musallat olabilirmiş, tek tek sayarak bir güzel eğlendi, cerrahlar hangi ameliyatları yapacaklarmış, sonunda nasıl ölecekmişim, ölmeden önce suratımı nasıl buruşturacakmışım! Bu büyük haksızlık, ben kimsenin kalbini kırmam! Şimdi daha da beteri, Michaël denen alçak öyle ayıp şeyler söylüyor ki Tanrı yazdıysa bozsun! Size ne yaptım ki bu kadar üstüme geliyorsunuz? Dinle Michaël, behey yılan, behey zenci, ey kutsal halkımıza yakışmayan adam, ey İsrail'in kara lekesi, dinle, münasebetsizliklerine devam edecek olursan bil ki kaçar giderim gece gece, uçurumların, ağaçların arkasında saklanan haydutların arasından geçer giderim, ölürsem de ne gam, ama ne olursa olsun yok artık kalıp bayağılıklarını dinlemek! Yaşasın fazilet, edep ve zevcelerin namusu! Çatla da patla! Saltiel dayıya her şeyi anlatacağım, seni yerin dibine sokacak, hatta beddua okuyacak sana! Oh canıma değsin! Bilmiş ol, bedduası tutar çünkü çok muhterem bir insan, gerçek bir Musevi'dir, sen ise Müslüman'ın tekisin, o kadar! Sıkıysa havramıza gir, tekme tokat kovarım seni."

"Ey ufaklık" dedi Michaël, "bir ot koparıp aklına gelen birtakım anılara gülümseyerek ağzında evirip çevirdi. Ey namus düşkünü, madem kızdın söyle bakalım, o çocuklar nasıl oldu öyleyse, ne biçim bir mucizeyle karının karnında zuhur ediverdiler!"

"Işıkları söndürüyoruz" dedi Salomon kızararak, gözleri yerde. "Hem ayrıca adı kutlu olsun Tanrı söyledi bize büyüyünüz, çoğalınız diye. Yani mecburuz. Hem ayrıca bir namussuzluk yok, evlilik hali."

Vakit geç olduğu için esnemelerle bölünen uzun bir sessizlikten sonra Çiviyiyen, tartışacak ya da yiyecek doğru dürüst bir şey kal-

madığı için kâfir kızı gelene kadar ciğerleri düzelsin diye şekerleme yapacağını söyledi.

Otlara uzandı, koca ayaklarına yılanlara karşı silindir şapkasını atıp uyuyakaldı, çok geçmeden İngiltere kraliçesi başına güller takıyor, kulağına fısır fısır parkta gezinmekte olan kocasının yerine geçmesini teklif ediyor, çok geçmeden kralın kafasına durup dururken Buckingham Palace'ın ortadaki balkonundan bir saksı iniyordu.

76

"Şaka maka" dedi Mattathias, "saat gece yarısını on geçiyor ve o ar damarı çatlamış kadından, şeytanların reisi Belial'ın kızından ses seda yok, israf arabası da şurada karabasan gibi bekliyor. Son baktığımda masraf saati kırk iki İsviçre frangını yazmıştı bile. Bu kadın taşa tutulsa yeridir. Hakikaten insanlıktan nasibini almamış. Tam kırk iki adet on sekiz ayar altın frank! Sekiz talerden fazla eder!"

"Önemli değil, efendi bana para verdi" dedi Michaël.

"Harcanmış para batar bana" dedi Mattathias. "Para başkasının olsa bile."

"Bana sorarsanız bizim Mattathias vergi ödemekten kurtulacağını düşündükçe ölüm acısını bile unutuyor" dedi Çiviyiyen. "Dahası

neden kesinlikle baharat stoku yapmadığını da anlıyorum, olur da ölüm ve korku meleğinin kollarında aniden sıfırı tüketecek olursa mutfağında tuz ya da biber kalırsa israfa girer, harcanmış ama istifade edilememiş para demektir bu! Yeri gelmişken Michaël, bu işte benim rolüm nedir ve kâfir kızıyla görüşme görevi neden bana verilmedi?"

"Efendi çapkınlıktan anlayan, aklı başında birini tercih ettiyse elimden ne gelir?"

"İyi ama şerefimi tehlikeye attığım bu işte benim kazancım nedir?"

"Efendi mutlaka eline binlikleri sayacaktır."

"Madem öyle şerefimi kaybetmek de dahil bu işe varım" dedi Çiviyiyen. "Zaten şeref dediğin, rezilce bir el âlem ne der korkusundan başka nedir ki? Corneille'in trajedilerine hafif komedi tadı veren de budur. Fakat taşınacak yük varsa taşımam, çünkü entelektüel haysiyetim sarsılır."

Esnedi, parmaklarını çıtırdattı, bir saldırı anında kocaya karşı koyabilmek için bir siper kazma fikrini kafasında evirip çevirdi. Fakat bir parça ballı badem artığı keşfedince iyimserliği yerine geldi, çıplak ayaklarıyla tempo tutarak boğuk sesiyle bir mezmur okumaya koyuldu.

"Ne olursa olsun" dedi Salomon burnunu ovuşturarak, "her ne olursa olsun bu hoş değil. Genç bir kız olsa, anne-babasının rızası olmadan onunla evlenmek istiyor olsa, tamam! Ama evli barklı kadın yahu!"

"Yetmiyormuş gibi" dedi Mattathias, "kadına yaşlı bir teyzeden filan miras kalırsa efendi kanunen evli olmadığından faydalanamayacak."

"Davayı bana emanet etsin, olsun bitsin" dedi Çiviyiyen.

"Sen de bütün mirası ye bitir!" dedi Michaël.

Çiviyiyen gururu okşanarak kıkırdadı, muzipçe sakalını çekiştirdi. Belki de evet, belki de bütün mirasını yerdi, büyük avukatlar böyle yapardı, ne yani. Sonra sıkıldı, damarlı, kıllı ellerine baktı, kederinden esnedi. Ne işi vardı adi hayvanlara layık bu çayırda, hem de emir kulu mertebesinde?

"Hayırlısı şöyle olur" dedi Salomon, "bizim efendi kocayla beraber, dostça bir seyahate çıkar, beraber eğlenirler, insan gibi vakit geçirirler, iyi bir Musevi olarak diyeceğim budur. Kadına ne gerek var?" diye ekledi, düşüncelerinin tutarlı olup olmamasını pek umursamadan.

"Arada bir kafan fena çalışmıyor ey bakla kafa" dedi Çiviyiyen. "Dostlar, ne dersiniz, bu genç kadını birkaç kokulu peynirle fazilet yoluna çevirip sevap mı kazansak?"

"Beynine ne oluyor senin" diye parladı Salomon. "Gönlünün kıymetlisini bir parça peynire değişip terk edecek mi sanıyorsun, civan gibi bir efendiye parmesanı, hatta iyisinden Selanik tuzlu peynirini mi tercih edecek?"

"Lafın gelişi" dedi Çiviyiyen üstün konumda olmanın verdiği bıkkınlıkla.

"Bana kalırsa" dedi Mattathias, "Saltiel'in yeğenini unutması için kadının dikkatini New York merkezli güzel, iyi bir ticaret işine, hatta daha iyisi bir banka işine çevirmeliyiz."

"Aynısını söyleyecektim!" diye atıldı Çiviyiyen. "Ey Mattathias, ey kızıl kafa, lafı tükürüğümde yüzmekte olduğu ağzımdan aldın! Kokulu peynir derken kastettiğim ticaretti, yemin ederim! Hatta yemin falan etmem, çünkü doğrusu bu! Ey enine boyuna zamanda ve sevgide yoldaş olduklarım, bakın nasıl yapacağız, dinleyin! Yosmayı tarçın kokuları saçarak, küçük parmağı havada kırıta kırıta gelirken görür görmez derhal koşup nutuk çekmeye başlıyor, günahkâr kırıtmalarını yüzüne vurup utandırıyoruz. Ben de bir peygamber edasıyla kadını bir güzel silkeledikten sonra şeytani ama sevecen gülümsememle sakalımı sıvazlıyor, babacan bir tavır ve güven vermek için hafif İngiliz aksanıyla anonim şirket şeklinde bir gazete kurmayı teklif ediyorum, ilanların bir satırı bir metelik olacak, ama nüshasını beş franga satacağız, zira birbirinden ilginç ilanlarla dolup taşacak! Doğal olarak sermaye ondan fikir benden, kârın yüzde ellisi benim, yüzde yirmisi sizin, yüzde otuzu da kocasıyla onun! Ne olursa olsun, böylesi Nice'de bir sevgiliyle üç palmiyeye baka baka şiir okumaktan daha iyidir gibi geliyor bana! Hayat buna derler! Ay-

rıca üçüncü şahısların dolan babam dolan iğrenç öpüşmelerinden de gına geldi."

"Fikir fena değil" dedi Matatthias kızıl keçi sakalını zıpkınıyla kaşıyarak. "Çiviyiyen, gazete her olumlu sonuçlanan ilanda yüzde on alsa bizim kadının daha bir meraklanırdı kanımca."

Ay ışığında masmavi görünen Matatthias ile Çiviyiyen otlara yayılıp uzun uzun tartıştıktan sonra yüzde beşte anlaştılar. Bu durumda karar verildi, diye ilan etti Çiviyiyen, kâfir kızı gelir gelmez kalkacak, fikrini bütün ahlaki gerekçelerle destekleyerek ona açacak ve hiç şüphesiz ikna edecekti! Böylece her şey yoluna girecek, aptal gibi sevda uğruna firar edeceğine Valeureuxlerle, kocasıyla, hatta illa ki olsun derse efendi Solal ile telefonlu, antetli kâğıtlı cinsten güzel bir gazete işi kurmuş olacaktı, bu aşk hoppalıklarından da sıkıntı basmıştı! Muhtemel kayıpları elbette koca karşılayacaktı, ayrıca bu hayasız kadın madem şiire şuura bu kadar düşkündü gazetenin telefonu en beyazından olacaktı! Daha fazla ne isteyebilirdi? Hatta onu idare heyeti başkanı yapar, ismini mektup kâğıtlarına kazıtırlardı, ama tabii imza yetkisi sadece Çiviyiyen'de olacaktı! Yetmedi, kadına ayrıca çeşitli Avrupa ülkelerine kiralayacağı soğutuculu bir vagon aldırırlardı! Gelsin milyonlar! Salomon ürkek bir coşkuyla kendi fikrini söyledi, buna göre kadından ilanları dizelere dökmesini isteyebilirlerdi, değişiklik olur, aşktan alacağı hazzın bir nebze yerini tutardı. Kadın meselesinin erbabı Michaël bu cahillerin laflarına ses çıkarmadan alçak sesle şarkı mırıldanıyor, esneyip duruyordu. Çiviyiyen sordu:

"Şairesi Saltiel'in yeğenine tekmeyi vurduktan sonra ne yapacağım, biliyor musunuz? İki kızımı telgrafla çağıracağım, manalı manalı gülümseyerek içlerinden biri kanuni yoldaşı olarak seçmesini teklif edeceğim, hangisini isterse, bana göre hava hoş, yeter ki birini alsın! Kayınpeder sıfatıyla, Milletler Cemiyeti'nde edineceğim kaz boynu dolması mevkiini düşünebiliyor musunuz? Göreceksiniz, yazıhanemde şapkamı hoppa kadınlar gibi yana devirip, telefonla sağa sola emir yağdırırken ağırlayacağım sizi! Damadımın odası da iki adım ötemde olacak!"

"Aptal mısın nesin" dedi Michaël, "böyle tam yatağa atmalık, gencecik, fıkır fıkır, taş gibi bir parçayı bu kadar kolay bırakır mı

sanıyorsun? Senin kızlarını kürdan niyetine bile istemeyeceğini bilmez misin?"

Çiviyiyen anında ikna olarak iç çekti. Doğruya doğru, kızları ahmak olduğu kadar kupkuru şeylerdi de, o iki sırığın sızıldanmaktan başka bildiği bir şey yoktu, andavalın daniskası. Neyse artık, Milletler Cemiyeti'nde üst kademede bir mevki olmayıversin. Şu iki aptalın çocuktan ne farkı vardı! Gülümsedi, gönlü üç şirin adam için titredi, birden günün birinde dehşetengiz birer milyoner olacaklarını hissetti, Paris sosyetesinin gözdesi olacaklardı, hiç şüphesi yoktu. Onlardan hiçbir talepte bulunmayacak, kesinlikle para yardımı istemeyecekti, bırakacaktı dolarlarının tadına varsınlar. Onun tek arzusu üçünü de evli barklı, uzun otomobillerinde görmek, sonra huzur içinde ölmekti. Evet, işte böyle eşi bulunmaz dostlarım, diye mırıldandı, ve zihnindeki bir damla yaşı sildi. Sonra midesinde bir kazınma hissetti.

"Salomoncuğum" dedi, "sevabına bana verecek üç beş tuzlu fıstığın var mıdır hâlâ?"

"Maalesef Çiviyiyenciğim, hiç kalmadı, hepsini dağıttım."

"Öyleyse tez zamanda geberip gidesin" dedi Çiviyiyen esneyerek.

"İçten söylemiyorsun" diye gülümsedi Salomon, "çünkü beni sevdiğini biliyorum. Geçen yıl kırk bir derece ateşle ölümcül hasta yatarken bir gece başucumda bekledin, hatta ağladın, gözyaşlarını gördüm! Yani! Söyle sevgili dostum, sen ki her şeyi bilirsin, terbiyeli bir genç kıza aşkından ciğerinin tutuştuğu nasıl anlatılır? Bunun yolu, yordamı nedir?"

"Genellikle iadeli taahhütlü mektupla bilgi verilir."

"Adam mektupta ne söyler?"

"Genellikle şunları söyler: Muhteşem varlık, filanca gün tarihli işbu mektupla size bildirmek isterim ki akıllı uslu duruşunuz, makul fikirleriniz beni can evimden vurmuş olduğundan bu akşam bütün işi gücü bırakıp hararetimi adresinize teslim etmeye geleceğim."

"Fena değil" dedi Salomon. "Ama ben olsam onu bütün kalbimle sevdiğimi söylerdim, hiçbir art niyet gütmeden."

"O da seninle dalga geçerdi" dedi Michaël.

"Sana katılmıyorum" dedi Salomon. "Beni hoş bulurdu, çünkü genç kızlar namuslu bir adamdan saygı görünce memnun olur. Şimdi yine gidip küçük ihtiyacımı göreyim" diye sözünü bağlayıp uzaklaştı.

"Çiviyiyen, mektubun sonu için ne demiştin" diye sordu Michaël.

"Hararetimi adrese teslim evinize getireceğim."

"Evet, hiç yoktan iyidir, ama kadın evliyse güldürmek için 'boynuzlu kocanızdan gizli' diye eklemek de iyi olur. Kadın gülüyorsa kalbini kaptırmış demektir. Yine de mektup ne işe yarar ki? Bol salamuralı, arkasından acı biberli barbunyalı bir sofraya davet edeceksin, daha tatlıya sıra gelmeden ayranı kabarmış olur."

"Ne yazık ki haksız değilsin" dedi Çiviyiyen. "Balık ve tuzlu yemekler aşka hazırlar – Ve derler ki denizde, günün birinde Venüs doğmuş. Tıbbi şiirler kitabımda böyle dedim."

"Ya da" dedi Michaël, "karşısında gümüş bir parayı ısırıp dişlerimle ikiye bölerim, o zaman bana çıldırır. Veya onunla dans ederken organizmamın belli bir işlevini kullanarak ondan hoşlandığımı anlamasını sağlarım. Yanı sıra sonsuz saygılı, incelikli lâflar söylediğin sürece hiç alınmazlar."

"Şaka maka sende hakikaten Arap kanı olmalı" dedi Çiviyiyen, "Michaël'in etli dudakları nedense birden gözüne batmıştı. Artık sus, bak, bizim ufaklık geliyor."

"Saat sabahın biri" dedi Matatthias.

Kalktı, aklı başında bir adam için bu kadarının fazla olduğunu, İsviçre frangı saatiyle durmadan artan borç yüzünden içi içini yediğini söyledi. Michaël'den telafi sözü aldıktan sonra gidip taksi şoförünü buldu ve yüzünü buruşturarak sayaçta yazan meblağı teslim etti, girdiği o çıkışsız yolda kemiklerinin bir bir kırılmasını diledi, kadın akrabalarının meşrebine dair dolaysız, ilk elden, beklenmedik bilgiler vermeyi ihmal etmedi.

77

Civiyiyen redingotunu giyip saman yığınına tünemiş, yerden bir metre yukarıda, tehlikeyi hiçe sayarak gözcülüğe soyunmuştu. Kâh elini gözüne siper ederek kâh uzak mesafe dürbünüyle kadın göründüğü an duyurmaya hazır, ufku gözlüyordu.

"Kara göründü!" diye haykırdı birden boğuk bir sesle.

Michaël derhal iki atın bağlanmış olduğu ormana koştu. O sırada tuhaf bir heyecana kapılmış olan gözcü de dikkatle tepecikten yere inmekteydi. Demek aşk sahiden varmış, diye geçirdi aklından. Onlara doğru gelen bu uzun, güzel şekil yönünü mutluluğa çevirmişti, mutluluğun çekimine kapılmış, uysalca ilerliyor, aşkın saadetine yürüyordu.

"Hazır ol!" diye emretti, sonra bir güzel yellendi, zihnini boşaltmak, kendini zinde hissetmek, bütün fani kaygıları bir kenara bırakarak belagatle konuşabilmek için.

Bu zinakâr şeytan yüzünden şerefini tehlikeye atmaya hiç niyeti olmayan Matatthias uzaklaşmış, Salomon ise korkudan beti benzi atmış olsa da emre itaat ederek hazır ola geçmişti. Kadın bir gençlik abidesi gibi karşılarına dikildiğinde çelimsiz adam kıpkırmızı kesildi, eli ayağına dolanarak yerlere kadar eğilip selam verdi. Büyülendim Mükemmel İnsan, diye mırıldandı cesaretini toplayarak. Çiviyiyen tertemiz bakışlarla elini göğsüne bastırıp asaletle öne çıktı, bir yandan kadının kolundaki ermin mantoyu ölçüp biçmeye başlamıştı bile.

"Sir Pinhas Wolfgang Amadeus Solal" diye tanıttı kendini geniş bir kol hareketiyle şapkasını çıkararak, "mahlasım Çiviyiyen'dir, sık sık sabunlanan, tarz sahibi bir centilmen, insan soyunun dostu ve efendi Solal'in mütevazı bir akrabası, kendisini doğumunun sekizinci günü, sünnetinde dizlerime oturtmuşluğum vardır, yersiz kaçacak herhangi bir münasebetsizce ima yok bu söylediğimde, efendi Solal'in adına ve adı konmamış yahut zımni, nasıl isterseniz öyle bir vekâletiyle size hoş geldiniz demek isterim, Ezgiler Ezgisi, bap altı, ayet ondan ilham alan ateşli sözlerle, yani şafak gibi zuhur eden, ay kadar güzel, güneş kadar parlak, ama sancak açmış bir ordu kadar korkutucu olan kimdir? Lafı uzatmayalım efendim, how do you do? Tekrar etmek isterim, Sir Pinhas, fahri centilmen ve düşünen bir saz, İsrail'de bir asil, genellikle sosyetik frakla dolaşır, ama bu akşamı soğuk tabiatın bağrında geçireceği için redingotunu üstüne alıvermiş, sabık rektör ve küçük yaşından beri hep dörtnala koşturan bir veremli! (Dramatik bir öksürük nöbeti icat etti, sonra gülümseyerek yorumladı öksürüğü:) İddialarımın doğruluğu böylece kanıtlanmış oluyor! Daha bitmedi, en sona yıllardır ses çıkarmadan açlıkla pençeleşmekte olan küçük yaşta on iki çocuğu da not edelim! Kısacası bahtsız bir baba, ızdıraba mahkûm tatlı dilli bir adam!"

Söyleyecekleri bitince silindir şapkasını eline alıp tekrar bir reverans yaptı. Ariane gözlerine inanamayarak iki tuhaf adamı inceliyordu, biri yalın ayak, uzun, kara kuru bir şey, diğeri selam için eğilip

otların arasında kurt arıyormuş gibi öylece kalmış, toparlak biri, herhalde bu duruşun ona ayrı bir hava kattığını düşünüyordu. Çiviyiyen tekrar söze girdi:

"İçiniz rahat olsun kıymetli Altes, o şirin danshanedeki pek sevgili, aynı zamanda şerefli randevunuzla ilgili hiçbir kaygınız olmasın. Bıyıklı emir kulu zatıâlilerini gönlünün çektiği yere götürmek için bir atlı taşıma sistemi, daha doğrusu taşıma için atlı bir sistem getirmeye gitti, merak etmeyin, pek yakında bol bol dansa ve dondurmaya kavuşacaksınız! Yani acelemiz yok, hayatta önemli olan tek bir şey vardır o da hayırseverlik, fakirlere yardım etmek, ait olmakla ıstırap ve şeref duyduğum mahzun insan sınıfından bahsediyorum."

Uzun dişlerini sergileyen, içe işleyen bir gülümsemeyle, şapkasını sebil niyetine ters çevirerek sözlerini noktaladı. Sıkılgan ama mağrur bir tavırla bekleyişe geçerek sesini kesti. O sırada Salomon usulca sıvışmış, ötede bir yerde otlara eğilmiş esrarengiz bir ihtiyacını gidermekteydi. Gelen giden olmayıp ipek silindir şapka tamtakır kuru bakır kalınca Çiviyiyen besbelli kolay teslim olmayan bu Goyim kızının yüreğini yumuşatmak için yeni bir taktik denedi.

"Güzel bir gece, öyle değil mi hanımefendi" diye girdi söze. "Esasen yüreğe bir rehavet, bir mahmurluk veren kadife bir gece, bu halde elbette nezaket ve derin bir hürmetle size nefis dondurmalar ve eğlenceli danslar dilerim, kısacası kalbinizin haklı olarak arzu ettiği bütün sevinçler sizin olsun. (İçli içli göğüs geçirdi.) Gençlik kanuni olsun olmasın insanı mutlu eden şeylerle geçmeli, babacan bir bakışla söylemek isterim ki hoşgörülü ve anlayışlı biriyimdir. Karşımda gençliğin zirvesi, güzelliğin şahikası dururken iyice geniş görüşlü oluyorum, siz mağrur sultanımızı Firavun'un arabasına bağlanan kısrağa benzetesim geliyor, hatta daha iyisi bol fıstıklı, tazecik bir kaz boynu sarmasına. (Ariane kahkahalara boğulmamak için dudağını ısırdı.) Zaten cömertliğin zarafet ve güzellikle daima el ele yürüdüğünü fark etmiştim! (Öksürdü, bekledi. İyi ama bu kadın neden tek kelime etmeden suratına bakıp duruyordu? Vatanseverlik damarına basmaya karar verdi.) Ah hanımefendiciğim, Cenevre'de bulunmaktan ne kadar mutluyum bilemezsiniz, üçüncü yahut dördüncü vatanımdır Cenevre, içten

gelen yardımseverliklerinden dolayı vatandaşlarını bilseniz ne kadar sevip sayarım! Gerçi Miguel Servet'ye birtakım gelip çekici tatsızlıklar yaşatmıştınız, ama ne yapalım, errare humanum est! Üstüne bir sünger çekelim! İçten gelen yardımseverlik meselesine dönersek, mesela Kızıl Haç ne muazzam bir şeydir! Düşününce gözlerim dolu dolu oluyor! Inter arma caritas! Hakikaten asaletli bir söz! Yine de eklemeden duramayacağım, kanımca hayır işleri barış zamanında da icra edilmelidir! Lafı uzatmayalım sevgili dostum, bütün kartları masaya açtıktan sonra samimiyetle ilave etmek isterim ki, Saltiel dayıyı sarılıktan bitap düşmüş halde yatakta bağırış çağırış bırakıp şehrin her tür konforundan uzak bu yere geldiysem, kuşkusuz şerefli bir adam olarak saygılarımı ve eften püften hayranlıklarımı sunmak içindir, ama aynı zaman da itiraf etmeliyim ki parasızlıktan kıvrandığım göz önüne alınırsa üç-beş helal kuruş kazanmak içindir!"

Cümlenin son kısmını üzerine basa basa söylemişti, anlaşılan bu kâfir biraz yavaş anlıyordu. Silindir şapkasını başına geçirip kollarını bağladı, çıplak ayaklarını ayırıp beklemeye koyuldu. Hadi ama bir karara varacak mıydı bu varyemez, evet mi, hayır mı? Tam o sırada Michaël dizginlerinden tuttuğu atlarla sökün etti. Çiviyiyen'i derhal bertaraf ederek güzelin önünde diz çöküp elbisesinin eteğini öptü. Ardından ayağa kalkıp kadını belinden yakaladı, lüzumundan fazla sıkarak kaldırdığı gibi bir hamlede beyaz ata amazon usulü, yan oturttu.

"Kusura bakmayın" diye gülümsedi Ariane, Çiviyiyen'e, "üzerimde para yok."

"Tek derdiniz bu olsun Altes hazretleri!" diye hevesle haykırdı beriki. "Senet olur, ödeme emri olur, bunlar da güzide para ödeme yöntemleridir, affınıza sığınarak üzerimde lazım olan kâğıt kalem de var! Dahası zavallı kızlarım soğukta tir tir titriyor, çarpık dişlerinin sesi ta podestalar kalesinden bile duyuluyor" diye ekledi, gözlerinde sevgi dolu bir bakışla bir eliyle ermin mantoyu usul usul okşuyordu. "Bahtsız kızlarım oldum olası sıcak bir giysi istemişlerdir, bütün gece rüyalarında bunu sayıklarlar. Sonuç olarak, muhterem hayırsever, eli açıklığınıza dualar ederler, Tanrı da size yüz katını geri verir." Sözünü tamamlar tamamlamaz mantoyu el çabukluğuyla alıverdi fakat

Michaël anında geri alıp at sırtındaki kadına verdi. "Lanet olsun sana, ermin düşmanı oyunbozan!" diye haykırdı Çiviyiyen. "Büyükananın azgın kemiklerine lanet olsun!"

Ariane atın boynunu okşadı, dizginleri yokladı ve kürkü Çiviyiyen'e iade etti. Çiviyiyen bir elini önce yüreğine, sonra dudaklarına götürerek selam verdi, kolunun altında nargilesiyle öbür ata tünemiş olan Michaël'e muzipçe göz kırptı. Tam o anda küçük çaplı bir kasırga gibi beliren Salomon iki eliyle tuttuğu bir gelincik buketini nefes nefese güzel atlıya takdim etti. Ardından kuzenlerinin şaşkın bakışları altında heyecandan kısılmış bir sesle kendi yazdığı sevimli bir şiiri okumaya koyuldu, "ruhunuza benzer, hanımefendi, bu güzel çiçekler" diyordu şiirde.

Koyun postuna bürünmüş ufak tefek şirinlik muskası şiir bitince ödülünü almak için parmak uçlarında yükseldi. Ariane eğildi, ayaklarını yerden kesip öyle bir öptü ki Salomon sevinçten uçtuğunu sandı. Yere indirilir indirilmez tabanları yağlayıp kaçtı, coşkusunu özgürce yaşayabilmek için bir sirk atının azmiyle daireler çizerek koşmaya başladı. O sırada peşinde yeniçeriyle beyaz atlı öyle büyük bir sevinçle haykırmaktaydı ki adeta bir dehşet vardı bunda, dizginleri bırakmış, kollarını alabildiğine iki yana açmış gümbür gümbür, upuzun bir sevinç çığlığı koyuvermişti, bir gençlik ilahisi, sonra gölgelerin ve gecenin içinde kayboldu.

Hâlâ dörtnala koşmakta olan Salomon da o an gururunu haykırdı. O öpülmüştü, ötekilerse sıfıra sıfır! Bu numaraya bir saattir çalıştığını, o güzel şiiri heceleri parmak hesabıyla denk getirerek yazdığını bilmiyordu aptallar! Kollarını kaldırmış yürüyor, nefes nefese zafer Salomon'un, Salomon öpüldü diye haykırıyordu, Çiviyiyen ise omzuna atıverdiği ermin mantoyu Mattathias'a satmayı reddediyor, işini bozmaya çalıştığı gerekçesiyle Michaël'den tazminat koparma planları yapıyordu.

"Gördün mü Çiviyiyen" dedi Salomon ayakları suya erince. "Beni öptü!"

"Üç yaşında bir çocuk gibi. Senin yerinde olsam utanırdım" dedi Çiviyiyen.

Ardından aniden içinde parlayan bir aşk ateşiyle uzun ermin mantoyu omuzlarından alıp tutkuyla öptü, fal taşı gibi açılmıştı gözleri. Tatlı sözler mırıldanarak, ondan çocuklar için üç şirin mantocuk çıkaracağına söz vererek göğsüne bastırdığı mantoyla dans etti, iri, çarpık ayaklarıyla, çılgınca. Ay ışığında, kuzenlerinin şaşkın bakışları altında uzun zaman beyaz kürkle dönüp durdu, ceketinin eteklerini savurarak zarafetle döndü ve havalara zıpladı, çıplak ayaklarını birbirine vurarak.

78

Uyandığında saat yediydi. Güzelce gerindi, yeniden evinde, güzel yatağında olduğunu düşünerek gülümsedi, otel yataklarına göre bin kat daha rahattı, adeta bir dost, hem ayrıca temizliği yüzde yüz garanti. Home, sweet home again. Ve karısı az ileride, birkaç metre ötedeydi! Karısı yahu, karısı! Az sonra görecekti onu, karşılıklı, dostça sohbet edeceklerdi. Evet, ona seyahat maceralarını anlatacaktı yine.

"Dostum, bir görseydin karımın nasıl ilgilendiğini, görüşmelerim hakkında soru üstüne soru soruyor, özellikle Yüksek Komiser hakkında, adam feldmareşal dostum, sen pek karşılaşmazsın böyle adamlarla hu? Don Juan hakkındaki romanıma başladığımı söyleyince, yani iş gezisindeyken başladığımı, üç bölüm, toplam kırk say-

fa oldu bile, okumamı istedi. Bizi görecektin dostum, ipek robdöşambrımı kuşanmış okuyorum, çünkü ilk iş gidip robdöşambrımı giymişim, Sulka'nın malıdır dostum Vermeylen, Paris'te, rue de Castiglione'den alınmıştır, daha iyisi yoktur, beni görecektin dostum, ultra-şık bir robdöşambr içinde okuyorum, müdanasız bir hava veriyor, hani vardır ya, büyük edebiyat üstadı hesabı, karım ise saygıyla ağzımın içine bakıyor, kendini kaptırmış, hatta fikir veriyor falan, anlarsın ya. Ah dostum, evlilik var ya evlilik, gerisi yalan. (Birkaç kez ağzını fazla açmadan esnedi. Home, sweet home again'ini bir kez daha söyledi.) Düşünsene Rianunet, tam iki yüz kilo belge, aklın alıyor mu? Bir yolunu bulup Mösyö Solal'in haberdar olmasını sağlamam gerek. Ne yapacağım biliyor musun? Raporumun ek bölümünde belge olarak getirdiğim her şeyi tek tek numaralayıp bir liste yapacağım, tek satır aralıkla yazınca sayfalar tutar. Tabii hepsini okuyacak hali yok, ama hacim etkili olur. Haliyle belge namına ne varsa hepsi doğrudan Kitabet'e gönderildi, ama ilgini çekerse Saray'a gel, gösteririm sana hepsini. Yeri gelmişken bir yığın fotoğrafla döndüm, şerefime yapılan yerel danslar, ayrıca yüksek rütbelilerle resimlerim, gösteririm. Paris'ten bir tane var, Müstemlekeler Nezareti'ndeki müdürlerden biri kibarca beni kolumdan tutmuş, oysa adamakıllı büyükbaşlardan biri, fevkalade bir adam, umumi müdür olmasının eli kulağındadır, onu da gösteririm, ilgini çekecektir, doğruya doğru, Lapérouse'daki öğlen yemeğinin üstüne ikimiz de hafif çakırkeyiftik. Bütün fotoğrafları özel bir albüme yapıştırıp altlarına tek tek beyaz mürekkeple isimleri yazacağım, tarih de olacak of course. Eee, yazdığım üç bölüm hoşuna gitti mi? Eleştirilerin varsa hiç çekinme, hatta tam tersine iyi olur, ne de olsa benim de hatalarım oluyor. Kırk sayfa, ele gelmeye başlamış hıı? Aşağı yukarı iki yüz sayfa daha var yazılacak. Kırk bin kelime, hesabımı yaptım. Kanımca kırk bin kelime bir roman için tam karardır, ne fazla ne eksik. İsmi Juan olacak, önce Don Juan diye düşünmüştüm ama sonra Juan daha orijinal geldi, Don Juan'a fazla aşinayız. Baksana, düşündükçe Mösyö Solal'i en kısa zamanda davet etmek iyi olur gibi geliyor, bu sayede seyahatimi anlatabilirim ona. Sohbet rapordan kat be kat iyidir, daha renkli olur, hem bir raporun cidden okunup okun-

madığını asla bilemezsin, oysa sohbet sırasında mecburen lafını dinlerler. Anlaştık mı? Romanıma geri dönecek olursak, şu peşinen küçümsemeyle ilgili bölümü özellikle beğenmiş olmana sevindim, bir de kadınları ayartma hırsının sebeplerini sıraladığı bölümü. Benim de çok sevdiğim iki tema, aslında uzun zamandır zihnimde dönüp duruyor. Evet, hoşuma gitti, çünkü aslına bakacak olursan, biliyorsun ya, senin için yazıyorum. Evet, sanırım bu romanla voliyi vurmuş oluyorum. Bu aşamada gerekli olan Paris'e, bizim irtibat bürosuna tayinim. Nezih bir muhitte büyük bir ev, davet üstüne davet, bir alay bağlantım olur. Oradan da gelsin Femina yahut Interallié ödülü, anladın? Gördüğün gibi bütün mesele insan tanımak, ahbap edinmek. Dostum Vermeylen, şimdi kalkıp ona çay yapacağız. Dikkat, ses yok, çayı ayağına kadar götürmeden uyanmasın. Morning tea'sine pek düşkündür. (Şefkatle, hülyalı hülyalı gülümsedi.) İngiliz meşrep her şeyi sever, İngiltere'de birtakım alışkanlıklar edinmiş. Üç sene Oxford'da kalmış dostum, şık bir üniversite, safi kalburüstü aile kızları. Senin karında yoktur böyle marifetler, hıı? Morning tea dostum, izah edeyim. Uyanınca içilen bir fincan çaydır, ama ben demlikte yapacağım, zira bazen bir fincan daha ister, hem birlikte çay içme keyfi için ben de alırım bir fincan. Kopkoyu bir çay, biraz süt, şekersiz, İngiliz usulü böyle. Breakfast epey arkadan gelir, banyodan sonra, kibar muhitlerde usul budur. Hem ayrıca bizimki senin karına benzemez, hayat pahalılığından yakınacak yahut çorap yamalayacak cinsten değildir. Benim karım cazibedir dostum, benim karım şiirdir. Evet, öğrenmiş oldun. Haydi bakalım! Bir, iki, üç, kalk!"

Pürdikkat, merdivenlerin ortası çatırdadığı için ayaklarını tırabzana yakın basarak aşağı indi. Zemin katta girişte asılı olan pardösüsüne bir göz kırptı. Vay canına, tatlı hayat yeniden başlıyordu! Mutfağa girer girmez çaydanlığı ateşe koydu, Mozart'ın bir ezgisini mırıldanarak ellerini ovuşturdu.

Tatlı bir izdivaçla
Aşk mabedinde
Yazılı olanla kaderimizde
Gel güzelleştir kalan ömrü.

"Evet, izdivaçsa izdivaç! Günaydın şekerim. Uykunu alabildin mi şekerim, iyice dinlendin mi? Şekerime sıcacık bir çay! Yarı uykulu, biraz bebek gibi çay içişini seyretmeyi öyle severdi ki! Zinde kalktıysa, çaydan sonra tekrar uyumak istemezse bir sabah gezintisi teklif edebilirdi."

"Rianunetciğim, first class bir fikrim var. Hava pırıl pırıl, bak ne teklif edeceğim? Dilini kediler mi yedi? Pekâlâ, teklifim bu sabah oyalanmamak! Saat dokuz otomobil gezisi için hareket, Savoie'ya gideriz, ne dersin? Talloires'da harika bir lokanta varmış, Michelin üç yıldız vermiş, şaka değil. Biliyor musun, siyasetin önemli simalarının ziyafet yeri orası, Briand, Stresemann, kim var kim yok hepsi orada, muhteşem olmalı. Söylesene, Talloires'da şöyle gurme bir öğlen yemeği yesek hu? Hoş musun? Hey, dikkat, hoşuna gider mi denir. Şimdi morning tea üstüne bir uyku çekmek isterse ne yapalım, geziyi sonra yaparız. Hey, su kaynamış! Kurala göre önce çaydanlığı boşaltıyoruz. Çok iyi, oldu işte. Bravo azizim. Şimdi suyu tekrar ateşe koyalım, çünkü yüz santigrat su lazım, daha doğrusu, düzgün konuşalım, yüz derece santigrat. Mükemmel. Çabuk çaydanlığa iki kaşık tepeleme çay, hayır, üç, müessesemiz hiçbir fedakârlıktan kaçınmamaktadır. Şimdi hızla suyu çayın üstüne döküyoruz. Ve şimdi de sevgili minik cosy çaydanlık kılıfımızı geçirip kurala göre yedi dakika demlenmeye bırakıyoruz. Dört dörtlük bir kadın dostum, seyahatimle nasıl ilgilendi, beni nasıl can kulağıyla dinledi bir görseydin. Laf aramızda aslında şeyi tercih ederdim, ne biçim canım çekmişti, ne yani, aylardır mahrum kalmışım, evlilik vazifemize olmaz, yapmam diyecek değildim inan bana, ama cilveleşmeye sıra gelince, yanaşma manevralarına başlamıştım ki anında, kibarca ama açıkça o akşam hiçbir şey olmayacağını belli etti, yo, kötü niyetinden değil, ama selamsız sabahsız bir hafta erken gelmemin şaşkınlığından, düpedüz şoka girdi, otuz bir ağustosta gelebileceğimi sanıyordu, bu yüzden üzerine aniden bir yorgunluk çökmüş, arkasından da korkunç bir baş ağrısı, e tabii haliyle heves kalmıyor şey için, güreş müsabakası da işte şey oluyor, havanı alırsın kemerini bağlarsın, aslında şimdi düşünüyorum da gayet anlaşılabilir bir şey, habersiz gelmekle büyük kabalık ettim, hoşuna gider sanmıştım, sürpriz olur,

ama kadınların sinirleri zayıftır, narin, senin aklın ermez dostum. Neyse canım, beklemekle hiçbir şey kaybetmedi. Bugün baş ağrısı filan kalmaz azizim, o zaman somyanın yayları yerinden çıkar, sana garanti ediyorum! Öte yandan habersiz geldiğim için bana darılabilirdi de, ama o böyle yapmadı, yine de nazikti, sitem etmedi, sorular sordu. En dokunaklısı ise otuz bir ağustos için bir deneme yapmayı düşünmüş olması. O güzel elbise, çiçekler, kırmızı ışık otuz bir ağustos ortamını gözünde canlandırabilmesi içinmiş. Onun tabiriyle bir genel prova. Aşk bu değilse nedir dostum? Bu kalibrede şairane fikirler yalnız ondan çıkar. Küçük salonunu şerefime yenileme fikri, ahşapları boyatması da mı aşk değil? Aslında bundan böyle o salonda misafir ağırlayabiliriz, büyük salondan bin kat iyi. Küçük salona geçelim sevgili umumi kâtip muavinimiz, ortam daha samimi. Küçük salon Kanakisleri can evinden vurur, U.K.M.'yle beraber onları da davet edebiliriz. Acaba dinlenme odası mı desek, küçük salondan daha şık duruyor. Hayır azizim, Kanakis Manakis yok, düpedüz çılgınlık. Kanak'a U.K.M.'yle şahsi ilişki kurma fırsatı vermek büyük ihtiyatsızlık olur. U.K.M.'yi tek davet edersin ya da çok şık insanlarla beraber, ama dışarıdan insanlar, personelden olmayanlar, o pis herifler adama kendi davetiyelerini vermek için fırsat kollar. Bu arada Rianunet, söylemeyi unutmuşum. Dün akşam, tren Lozan'da durunca bir Journal de Genève aldım, bir de ne göreyim, Petresco ile karısı bir araba kazasında ölmüş meğer, bir hemzemin geçit hikâyesi. Düşünüyorum da onları Kanakislerle birlikte davet etmediğime iyi etmişim, ölüp gittiklerine göre hiçbir işe yaramazmış, bağlantımız uzun ömürlü olmayacakmış. Bu da demektir ki şimdi A sınıfında bir yer açıldı, acaba kim konacak, şeye hiç şaşırmazdım ama neyse, görürüz. Hey, iş bu kadarla bitmiyor, vakit kaybetmeyelim, çıkıp şekil yapalım. Kalbim onu göreceğim diye pıt pıt atıyor, tıp tıp da diyebilirim hatta."

Üzerinde jilet gibi bir pijama, saçlar briyantinlenmiş, kolye sakal güzelce taranmış, tırnaklar fırçalanmış halde mutfağa dönüp Mariette'in aynasında kendini hayranlıkla seyretti. Beyaz atlı prensin ta kendisi. Şimdi nasıl bir taktik izleyeceğine biraz kafa yormalıydı.

"Görevimizin stratejisine kafa yoralım biraz. Odasına giriyoruz, bu tamam. Bütün ipuçlarının gösterdiği gibi gerçekten uyuyorsa

usulca yaklaşıyor, başının duruşuna göre alnına veya yanağına, hatta dudaklarına tatlı bir öpücük kondurarak uyandırıyoruz! Fortuna audaces juvat!"

Aklına gelen bir muziplikle gülümsedi. Evet, babasının annesine yaptığı şakayı yapacaktı. Öpücükten sonra ciddiyetini takınarak papatyanın faydaları hakkında bir yazı okuduğunu, bu nedenle siyah çay yerine papatya çayını uygun gördüğünü söyleyecekti. Ariane yüzünü buruşturacak ama sonra çayı fark edince ikisi birden katıla katıla güleceklerdi. Aslında hayır, yok, o kadar komik değildi bu şaka, iyisi mi her zamanki gibi çayı doğru dürüst haber versindi. İşte çayımız, şekerime güzel bir çay, güzelim morning tea! Evet, kabul edilmiştir.

İkinci katta tepsiyi yere bırakıp usulca kapıyı çaldı, ses gelmemesine şaşırmadı. Zavallıcık derin derin uyuyor olmalıydı, yani uyandırırken dikkatli olmalıydı. Sadece alnına bir öpücük. Tepsiyi iki eliyle kavrayıp dirseğiyle kapının kolunu bastırarak usulca açtı, çayı haber verdi, şekerime güzel bir çay. Bozulmamış yatakta dörde katlanmış bir kâğıt duruyordu. Tepsi ellerinden kurtuldu, çay halıya yayıldı. Kâğıdı açtı ve çizgili güzel pijama idrardan sırılsıklam oldu.

79

Panjurları kapalı küçük salonda divana oturmuş, saçlarını parmağıyla kıvırıp kıvırıp açıyordu. Bu çiçekler, sigaralar, hepsi o herif içindi. Tabii ya, hiç şüphe yok, ikisi şu divanda, her şeyi görmüş olan şu boy aynasının karşısında. İyi ama neden, neden onunla evlenmeyi kabul etmişti, neden? Kocası için aldığı kuvvet şurupları, sofrada sakın içmeyi unutma diye hatırlatmaları, nedendi neden?

Kalktı, çıktı, girişte rastgele gezindi, asılı duran pardösünün yakalarında elini gezdirdi, barometrenin karşısında durup inceledi. Seyahatleri güzel havaya denk gelecekti. Belki İtalya'ya, aşkın ülkesine. Tatlı bir izdivaçla aşk mabedinde, yazılı olanla kaderimizde, gel güzelleştir kalan ömrü, diye mırıldanarak mutfağa daldı.

Masanın başına geçip mektuptan bir lüle yaptı, açtı, kâğıdı düzeltmeye çalıştı, çocukken okul defterlerini ne büyük bir özenle kapladığını hatırladı. Onu nelerin beklediğini henüz bilmediği zamanlardı. Ağzı yarı açık başını kaldırdı, duvardan duvara gerili olan galvanizli demir teli inceledi. Dümdüzdü, gerçekten iyi gerilmişti bu tel. Kendisi germişti. Bundan böyle asla keyif almayacaktı bakarken.

Önünde bisküviler. İki tane birden alıp ağır ağır çiğnedi. Ağzındaki bu bulamaç felaketti. İşaret parmağını buzdolabına çevirdi. Yeni evliyken, bir cumartesi öğleden sonra birlikte seçmişlerdi. Mağazadan çıkarken Ariane kendiliğinden koluna girmiş, karı-koca kol kola dolaşmışlardı. Ve şimdi bir başkasıylaydı, keyfince ona dokunabilen bir başkasıyla ve Ariane buna izin veriyordu. Oysa hâlâ karısıydı, hâlâ adını taşıyordu. Mektubu tekrar lüle yapıp açtı, yüksek sesle bir kez daha okudu:

"Pazar sabahı, saat altı. Zavallı sevgilim, hiçbir şeyden habersiz, mışıl mışıl uyuduğunu düşündükçe içim parçalanıyor. O kadar iyisin ki sana acı vermek dayanılır gibi değil. Az önce buraya geri dönmek üzere onun yanımdan ayrıldığımda niyetim seninle konuşmak, açıklamaktı, ama kapının önüne geldiğimde o gücü bulamadım. Dün akşam gerçeği senden sakladığım için beni affet, o kadar altüst olmuş durumdaydım ki. O da seyahatten dönüyordu ve sen geldiğinde beklediğim oydu. Başka türlü yapamayacağımı anlaman için uzun uzun yazmak isterdim. Ama hemen yanına döneceğime söz verdim, sabah çok erken, dokuzda trenimiz var.

"Az önce eve girerken koridorda asılı pardösünün önünde durdum. Amansızca içimi sızlattı. Yakalarını okşadım, derken ortadaki düğmenin koptu kopacak gibi durduğunu fark ettim. Düğmeyi diktim. Senin için hâlâ bir şey yapabilmek güzeldi. Buzdolabını açıp baktım. Bugün için bir eksiğin yok. Yemeğini ısıt, soğuk yeme. Yarın tez elden işine dön, öğle yemeğini iştekilerle ye. Akşamları yalnız kalma, arkadaşlarına git, en önemlisi annenle babana telgraf çekip hemen dönmelerini söyle. Beni affet, ama mutlu olmaya ihtiyacım var. O hayatımın aşkı, ilk, tek aşkım. Gittiğim yerden sana yazacağım.

Ariane."

Kalkıp buzdolabını açtı, peynirli bir tart kapıp donmuş hamuru dişledi. O ha, hep o, o, o, dünyada o heriften başkası yokmuş gibi. Sabah saat dokuzda gideceklerini söylemek büyük nezaketti doğrusu. Gara telefon edip trenin gittiği yeri öğrense miydi? Ariane'ın nereye, kimle gittiğini bilmeye bile hakkı yoktu. Ne olursa olsun hiç olmazsa o herifin kim olduğunu söyleyebilirdi. Tart berbattı. Hem ona sevgilim deme cesaretini nereden buluyordu.

Sert bir hükümle kaşlarını kaldırdı, sonra gaz musluklarını açtı, kapadı, kol kola gezindikleri gün gibi kolunu kıvırarak dolaşmaya koyuldu, hatta o gün Ariane durup dururken koluna girmişti. Daha net hatırlayabilmek için koluna iyice kavis verdi, tekrar kaşlarını kaldırdı ve rencide edilmiş zayıflara has haklı gururla ayaklarını sürüyerek uzaklaştı. Bir sandalyedeki çamaşırların önünde durup çamaşır defterini eline aldı, listeyi gözden geçirdi. Sadece ev öte-berisi. Tabii, Ariane'ınkiler fazla narin olduğundan Mariette'in işiydi onları yıkamak. Çamaşırları sırayla listeden kontrol ederek saya saya büfeye yerleştirdi. Altı çarşaf on beş güne fazlaydı. Demek ki o herif içindi. O, o, o, o. Tabii her seferinde çarşaflar gıcır gıcır olmalıydı. Yine de bunu onun evinde, anneciğin hediye ettiği çarşaflarda, anneciğin düğün hediyeleri üstünde yapmış olması. Anne içten içe sevinecekti. Şu demir tel gerçekten hatasız gerilmişti. Vidalı yeni gerdirme aletleri eski dişli olanlardan bin kat iyiydi.

Bir kibrit yakıp masaya bıraktı, sönmesine ramak kala aldı, döndüre döndüre ateşi canlandırmayı başardı. Kazanmıştı, ona geri dönecekti! Hayır, kibritle gelen şansın kaderin kötü bir şakası olduğunu biliyordu, boşa çıkacak bir umut.

"Şu andan itibaren hiç ilgilenmiyorum."

Büfenin kapağını açıp reçel rafına baktı. Reçel hanımlarla biraz zaman geçireceklerdi. Salondaki bütün hanımlarla. İşte böyle, biraz nükte. Şeftali reçeli fazla tatlı. Erik reçeli, sıradan, A sınıfı bir memura layık değil. Ya vişne reçeli? Tamam, kekremsi, hoş bir tat. Vişneler oy birliğiyle kabul edilmiştir. Sizi yiyeceğiz küçüklerim. İşte böyle, olayları hafife almalı, kör talihe karşı güçlü durmalıydı. Güç toplamak için ayaklarını yere vurdu, Carmen'den boğa güreşçisinin ezgisini mırıldandı, ardından şerbeti bırakıp sırf vişneleri almak için bir

çatalı süzgeç niyetine kullanarak reçel kavanozuna daldı. Demek mutlusun? Pekâlâ, o da mutluydu, buyurun görün, Ariane da münasip bir taraflarını yesindi.

"Görüyorsun ya, ben reçel yiyorum."

Kavanozu itti, alüminyum bir kutu kapıp vidalı kapağını açtı. Kamp için biçilmiş kaftan, kapanınca hakikaten hava su geçirmiyordu. En azından bu ona kalmıştı, eller tutulur, insanı kandırmayan bir şey. Kemiksiz bir kuzu omuz rostoya yirmi frank büyük paraydı, adam ölçüyü kaçırmıştı. Kasabın faturasına iki soru işareti koyup küçücük kalmış kalemi cebine attı. Kuzu omzu nefisti, yumuşak, belki biraz fazla yağlı. O, o, o, o. Kapıya gelen Mariette'i geri göndermekle iyi etmişti. O ihtiyar kesin Ariane'a yardaklık etmiştir.

"Giyinip çıkayım."

Bir gezinti, üstüne şehirde öğle yemeği. Boğa güreşçisi, hazır ol. Evet, çıkmalı. Mis gibi bir takım elbise, mavi bir kravat. Ariane ne zaman kravatını bağlasa arkasından yanağına hafif bir fiske vururdu. Dün akşam beklediği ötekiydi. Kendisi ise aptal gibi yazdıklarını okumuştu ona! Boyatılan lambriler, yeni halı hep öteki içindi. O halı en az üç bin franktı. Bir hiç uğruna bunca masraf. Ariane'ı hemen hiç çıplak görmemişti, gördüğünde de hemen örtünür, rahatsız olduğunu söylerdi. Ama yanında öteki varken hiç rahatsız olmuyordu. Anadan doğma, üstelik adamın malum yerine de dokunurdu kesin, içi falan kalkmazdı.

"Kaltağın teki, ne olacak."

Gelgelelim hayır, kaltak değil, oturaklı bir kadındı. Fena olan da buydu zaten, hanım hanımcık bir kadının adamın tekiyle pis işlere girişmesi. Az sonra bir taksiye atlayıp gara gitse, saat dokuz treninin kalkacağı peronu sorsa? Belki valizlerini pencereden içeri uzatarak yardım ederse iyi niyetini görüp ona acırdı. Tek kelime etmeyecek, yaştan ışıl ışıl, dokunaklı gözlerle Ariane'ın yüzüne bakacaktı, belki o zaman trenden inerdi. Mırıldandı: "Adrien, sevgilim, gitmiyorum, sana geri dönüyorum."

Ama hayır, geri dönmeyecekti. Öteki herif işini biliyordu. O bir yar, bir sevgiliydi, Ariane'ı kıskandırmayı da bilirdi mutlaka. O ise, ona hep dürüst olmuştu. Ariane, kocasından sadece sağlam bir şef-

kat, özen görmüş ve bunu cezasız bırakmamıştı. Evet, sağlam bir şefkat, boynuzlu şefkati, boynuzlu özeni. Mariette'in küçük aynasına bakarak burnunu karıştırdı, çıkan şeyi inceledi, top yapıp fırlattı. Bundan böyle ne önemi vardı ki? Hem boynuzlanmış bir adam olarak bu kadarına hakkı vardı. Yukarı çıkıp bu üşüten ıslak pijamayı çıkarmalı. Belki Floransa'ya, belki aynı otele, balayında gittikleri Arno civarındaki otele. Belki aynı odaya, dokunmasına izin verecek, kendi de iğrenmeden ona dokunacaktı. Kaşlarını kaldırdı. Öteden beri ona o kadar güvenmişti ki. Oralardan niye yazacakmış? Gitti gideli kaç kere o pis şeyleri yaptıklarını anlatmak için mi? Pardösüsü içine dokunmuş hanımefendinin, ama kendisi geberip gitse de olurdu, Ariane'ın umurunda bile değildi. Yeter, yeter.

"Yukarı çıkıp giyinmeni emrediyorum."

Odasında dağınık yatağın önünde diz çöküp Tanrı'dan onu geri vermesini diledi, sonra kalktı, ellerine baktı. Duası hiçbir işe yaramayacaktı elbette, adı gibi biliyordu. Başucu sehpasının önüne geçti. Bileklik-saatinin yanından, eski gümüş çerçeveden ona gülümsüyordu. Fotoğrafı ters çevirdi. Antikacıda bu çerçeveyi bulduğunda ne sevinmişti. Hemen eve koşup ona göstereyim, fotoğrafını koyayım! Sekizi çeyrek geçiyor. Saati bileğine taktı. Hiç olmazsa şu an nerede olduğunu biliyordu, telefon edecek, gidişini ertelemesi için, durumu dostça tartışmak için yalvaracaktı, bekle diyecekti ona, o adamdan gerçekten vazgeçip vazgeçemediğini görmek için.

"Sevgilim, bekle, bakalım gerçekten vazgeçemiyor musun ondan."

Az önce hararet basmıştı, şimdi üşüyordu. Pijamasının üstüne bir manto aldı. Oh, pijama altı çabucak kururdu, değiştirmeye gerek yoktu. Dolabın aynasında sakalıyla pek hırpani göründü gözüne. Tostoparlak bir surat, bir koca suratı. Sehpanın çekmecesini açıp otomatik tabancayı aldı, kabzasına kazınmış yazıyı okudu. Milli ateşli silahlar fabrikası, Herstal, Belçika. Mantonun cebine attı. Bir keresinde sabah sabah, morning tea sırasında tabancayı gösterdiğinde Ariane korkmuştu. Ama şehir dışında yaşarken şart sevgilim. Bunun üzerine Ariane dikkatli olmasını, tedbirli davranmasını tembihlemişti. O zamanlar ona önem verirdi. Güzel bir andı morning tea, yatağına o bir fincan çayı götürmek. Şekerime güzel bir çay!

Bir keresinde morning tea'yi götürdüğünde öylesine göz kırpmıştı Ariane, dostuz, iyi anlaşıyoruz manasında. Aynalı dolabın önünde ellerini kavuşturup geri gelmesini diledi, babasının eski bir plağındaki bir şarkıyı hatırladı, usulca nakaratını söyledi, yakarış içini cız ettirmişti: "Geri dön ne olur, çünkü ızdırabımın sonu yok, kaybettiğim mutluluğuma kavuşmaktır emelim, geri dön, geri dön ne olur."

Az sonra tekrar banyoda buldu kendini. Bu banyoyu onun için yaptırmıştı. Dört bin frank. Ona özel, çünkü odasına bitişik bir banyo istiyordu. Privacy gerek bana, demişti. Ah o araya İngilizce kelimeler sıkıştırma saplantısı. Küvetteki bunca elbisenin, sigaranın sırrını asla öğrenemeyecekti. Yine de bu ondan bir parçaydı. Odasında, yere atılmış o yırtık elbiseyi de asla anlayamayacaktı, Floransa'da ona aldığı yeşil elbiseydi bu. O sabah hava güzeldi, birlikte otelden çıkmışlardı, Ariane ona elini uzatmıştı. Bu akşam, yatakta şey yapacak olan da aynı el. Hey Tanrım, ama o hâlâ Madam Adrien Deume idi. Ahlaken o pasaporta artık hakkı yoktu. Oteldekiler o herifle isminin farklı olduğunu görünce ne demezlerdi? Ah, niye banyodan ayrılamadığını gayet iyi biliyordu. Ona ait bir şeyler görmek, onunla olmak için. Şu onun diş fırçasıydı. Ariane'ın kokusunu almak için fırçayı burnuna yaklaştırdı, ağzını açıp dişlerini fırçalama arzusuna direndi.

"Ama o bana hiçbir serzenişte bulunamaz."

Regl zamanı huzursuz olurdu. O günlerde onu kızdırmamaya öyle dikkat ederdi ki. Yani madem öyle diyorsun sevgilim, istediğin gibi olsun, sen karar ver. Ah, şekerimin çok mu sancısı var? Yapabileceğim bir şey var mı? Bir aspirin alsan? Sıcak su torbası yapayım mı sana? Ariane ejderha günleri derdi buna. O günlerde esrarlı bir havaya bürünür, onu biraz korkuturdu. Adrien ıstırabına saygı duyar, acırdı. O herif ise umursamazdı bile, bakmazdı ona, o bir sevgiliydi. Kendisi kauçuk su torbalarını sıcacık yetiştirir, torbanın ağzını kapatmadan evvel havasını iyice boşaltırdı. Al sevgilim, bu karnına iyi gelir. Dördüncü gün Adrien'in keyfi yerine gelirdi, çünkü Ariane'ın ağrısı hemen tamamen geçmiş olurdu. O günlerinde bu kadar ilgilenmesine gücenmişti herhalde. Neresinin, başının mı yoksa karnının mı ağrıdığını sormasından gocunmuş olmalıydı. Aslında şüphelenmiyor değildi, ama onunla meşgul olmaktan kendini

alamazdı. O herif halini sormazdı kesin, hem şekerim de demezdi ona. İşte bunun için Ariane sayıyordu onu, seviyordu. Adrien'i ise hasta bakıcılık yaptığı için küçümsüyordu. Hem belki karın ağrısını bildiği için diş biliyordu. Aniden taşlar yerine oturuvermişti. Yavaş yavaş gözüm açılıyor. O kadar acelesi varmış ki giderken diş fırçasını, tarağını, pudrasını götürmeyi unutmuş. Floransa'da el ele tutuşup bir eczaneden hepsini alırlardı. Eskiden pudra sürmezdi. Pudra o herif yüzündendi. Kitabet'te dedikodular, iş arkadaşlarının bakışları. Herif kesinkes önemli biriydi. Nereden bulmuştu acaba?

Lavabo aynasının karşısına geçip tarağı eline aldı, özenle saçına bir çizgi çekip anında bozdu. Gara gidip dövüşse miydi? Ama herif mutlaka ondan daha kuvvetli biriydi, gözlüğünü kırar, onu gülünç duruma düşürürdü. Ama Ariane gülünç bulursa belki merhamete gelir, tren hareket etmeden hemen önce inerdi. Pudra kutusunu küvete boşalttı, diş fırçasının sapını ikiye böldü. İhanet suçundan rütbe tenziline uğramıştır, diye mırıldandı. Yeter, artık aşağı inelim.

Mutfakta içeri cesaret dolsun diye panjurları açtı, sütçünün pervaza bırakmış olduğu şişeyi aldı, sütü bir tencereye boşaltıp gazı tutuşturdu. Öksürüğüne karşı şekerli, yumurtalı süt yapıp götürdüğü gün Ariane ona çok tatlısın, demiş, Adrien'in koltukları kabarmıştı. Tatlı ama boynuzu yemiş. Bütün boynuzlular tatlıydı. Bütün tatlılar boynuzlu. Yanındaki herife tatlısın demediği kesindi.

Pencereden sarktı. İki dirhem bir çekirdek giyinmiş, ağızlarıyla pis şeyler yapan, sonra gülen iki sevdalı vardı. Hey, sen, dur hele, boynuzu yemen yakındır. Daha fazla görmemek için arkasını döndü, sütün taşmış olduğunu fark edip altını söndürdü, tencereyi ağır ağır eviyeye boşalttı. Pardösünün düğmesini dikmiş, hemen arkasından öpücüklere ve kalan şeylere yelken açmıştı. Ortadaki düğmeyi diktiği için pek kıvançlıydı. Ama yarın başka bir düğme koparsa Adrien başının çaresine baksındı.

Eviyede bahtsızlığını üzerinden atmak, her şeyi yenilemek için ellerini sabunladı. Yarın pazartesi, iş başı, U.K.M. ile tekrar temasa geçmeli. Bundan böyle varsa yoksa hırs, işte o kadar. Meyve tabağından bir ceviz alıp dişleriyle kırdı, mutfağı terk etti. Girişte asılı duran pardösüsünün önünde durdu, ortadaki düğmeyi çekip kopardı.

"Çıkıp bir banyo yapayım."

Ama gittiği yer Ariane'ın odası oldu, önden kapıyı çalarak. Evet, birlikte çene çaldıkları, ona çay götürdüğü odadaydı. Yeşil elbise, çaydanlık, iki fincan, birtakım ipler, ayakkabılar ve bacakları havada şişko pelüş ayı yerlerde. Patrice derdi ayıya. Bazen çayını getirdiğinde Patrice'i göğsüne bastırıp onunla beraber uyumuş olurdu. Ayakkabıların hiçbirinin içinde kalıp yoktu. Oysa kaç kere söylemişti kalıpsız olmaz diye. Güneş gözlüğü de yerdeydi. Bu gözlüğü taktığında tanınmak istemeyen bir film yıldızına benzer, Adrien'in göğsü kabarırdı. Başucundaki sehpada ayakları çizmeli küçücük başka bir ayı vardı. Bu ayı tanıdık değildi.

Koltukta dün akşam giydiği elbise. Elbiseyi yaydı, pililerini düzeltti. Ona her şeyi söylemeli, güvenmeliydi. Ötekiyle görüşmesine ses çıkarmazdı, ama hiç olmazsa burada, yanında kalmış olur, her gün yüzünü görebilirdi, Ariane yemeği evde yerdi, yani çoğu zaman, işten geldiğinde onu görmüş olurdu, yani hemen her akşam, çünkü tabii bazen, ama bu üçünün arasında kalırdı. Elbiseyi okşadı, konuştu onunla.

"Sevgilim, senin için her şeyi ayarlardım."

Dokuza çeyrek var. Panjurları açıp sarktı. Yol ıssızdı. Ariane'ı ona geri götüren bir araba yok. Dönüp ayakkabılardan tekine zayıf bir tekme indirdi, bir ipi topladı, pencereye döndü. Dokuza üç var. Valizleri yukarı koyup kompartımanlarına yerleşmişlerdir bile. En lüksünden valizler. Ariane eldivenli, zarif, mutlu, adamla dip dibe.

Pencerenin önünde durup iple oynamaya koyuldu. Karıştırıyor, çözüyor, sarsarak çekiştiriyor, kâh ıssız yola kâh ıssız göğe bakıyordu. Birinci katta saat dokuzu çaldı. Tren hareket etmiş, Ariane'ı bir daha dönmemecesine ondan kaçırmaktaydı. Bitmiş, mahvolmuştu.

"Bittim, bittüm, bıttım, battım" diye mırıldanıyordu ipi çekiştirerek, ipi koparmaya çalışarak mırıldanıyordu. "Bittim, bittüm, bıttım, battım" diye mırıldanıyordu durmadan, "çünkü mutsuzken insan perişanlığın içinde kendini eğlendirmek zorundadır, bir ipi çekiştirerek bağrı yana yana, aptalca sözler söyleyerek eğlenmek zorundadır, mutsuzluğa dayanabilmek, yaşamaya devam edebilmek için."

80

Mantosu sırtında üşüye üşüye bütün gün derbeder dolaştı, bir aşağı bir yukarı inip çıkarak, odaları dolaşarak, ışıkları yakarak, çekmeceleri açıp kapayarak, yalnız kalmamak için aynalara bakarak, ışıkları söndürüp çıkarak, bir basamağa oturup babasının odasında bulduğu bir kitabı öylesine karıştırarak, aniden kalkıp yeniden gezinmeye koyularak, bazen onunla konuşarak, ona günaydın sevgilim, iyi geceler sevgilim diyerek, bazen bir şarkı mırıldanarak, bazen hafif bir gülümsemeyle boynuzlunun tekiyim ben, gezgin boynuzlu diye mırıldanarak.

Akşam saat dokuzda Ariane'ın odasına gidip dolabı açtı ve asılı duran elbiseleri, asılmış ölüleri seyre daldı, eğilip kokusunu içine

çekti. Şimdi Floransa'da bir başkasıyla yatağa girmiştir bile, ne de olsa aceleleri var. Doğrusu Ariane onu hiçbir zaman arzulamamıştı, hep engeller, hep yorgun, hep baş ağrısı. Kaşlarını kaldırdı, radyoyu açtı. Davudi bir ses ıstırabın insanı manen zenginleştirdiğini bildirmekteydi. Ah tabii, günlerden pazardı. Radyoyu kapadı, küçük mendillerin durduğu çekmeceyi açtı. Ariane burnunu silerken ne tatlı olurdu. Ayağı yerde yatan pelüş ayıya takıldı. Yerden kaldırdı.

"Gel tuvalete gidelim, canım çekti."

Elinde Patrice'le alt kattaki kendi banyosuna gitti. Yalnız kalmamak için ayıyı ve babanın kitabını seramik küvetin karşısındaki beyaz lake tabureye koydu. Sonra maun taklidi klozet kapağını indirip mantosunun eteklerini topladı, pantolonun bağını çözüp yerleşti. Ne tuhaf, amma gecikmişti. Genellikle saat gibiydi, hep sabahları, uyanır uyanmaz. Duygusal şok geciktirmiş olmalıydı. Seyahate çıktığı zaman da hemen kabız olurdu. Kısacası alışık olmadığı bütün durumlarda. Evet, Ariane hiç var olmamış gibi davranmalı, dedi ayıya ve ayağa kalktı. Merasim tamamlanınca zincire asıldı, sifonun sesine, fayansın beyazlığına, netliğine kavuşmasına dikkat kesildi. Evet, zamanla bütün yaralar kabuk bağlardı.

"Göreceksin, atlatacağım."

Tekrar oturup bir parça tuvalet kâğıdı kopardı, akordeon gibi katlayarak bir yelpaze yaptı, yanağına doğru salladı. Birlikte pazar kahvaltıları. Tereyağına bayılırdı. Yağlayıp yağlayıp yerdi ekmekleri. Sonra dostça sohbet ederlerdi. Bazen onun gözünde bir varlığa kavuşur, kocası olurdu. Mantar toplamaktan döndüğünde hemen koşup ganimetlerini gösterirdi ona. Kıvançla tebrik bekleyerek derin derin iç çekişi. O anlarda küçük bir kız olurdu. Bütün bunlar başkalarının gözünde bir hiç, onun içinse ilahi şeylerdi. Bir daha asla. O Floransa'da mutlu, kendisi bir klozetin tepesinde yapayalnız. Burnunu çekti. Bir eliyle önü açık pantolonunu tutarak kalktı, lavabonun aynasında gözyaşlarına bakmaya gitti, mırıldandı.

"Eski günleri hatırlıyor ve ağlıyorum."

Tuvalet kâğıdına sümkürdü, sifonu çekti, gereksiz yere çekti, sifonun kusursuz işleyişinde bir teselli arayarak. Hayattaki amacı olarak yeterli değildi. Cam tablada duran tarağı aldı, hiç ihtiyacı olmadığı

halde gidip tekrar klozete oturdu. Küçükken anneciği azarladığı zaman avunmak için tuvalete giderdi. Kalktı. Yere inen pantolon yüzünden küçük adımlarla bir vakitler olduğu çocuğu lavabonun aynasında görmeye gitti, kolye sakalın altında sekiz yaşındaki Didi'yi seçebildi, hayata umutla atılmış, onu nelerin beklediğini aklına bile getirmeyen, kompozisyon yazmaya büyük emek harcayan uslu, neşeli, çalışkan bir öğrenci. Merhametle baktı ona, başını salladı, şefkatle gülümsedi, bir kadın şefkatiyle.

"Zavallı yavrucak" dedi aynaya.

Oyalanmalı, normale dönmeli. Pipo? Hayır, pipo mutlu zamanlar, Ariane'ın Kitabet'te onu ziyarete geldiği zamanlar içindi. Ne büyük havalara girerdi kendi, dönen dolapların hiç farkında olmayan zavallı bir ahmakmış meğer. Dün akşamki elbise dapdardı. Özellikle bel altı. Öteki içindi bu darlık. Ayna karşısında yanağını okşadı. Gör işte, onu seven, yanağını okşayan biri vardı. Dilini çıkarıp pis mi diye baktı. Gör işte, biri onunla ilgileniyordu. Burnunda gözüne çarpan bir siyah noktayı sıkıp küçük yağ kurtçunu tırnağının üzerinde inceledi, sonra ezdi o pis serseriyi. Herife kalçalarını göstermek hayatının amacıydı şimdi. Kolonya şişesinin kapağını açıp kendine yaşama sevinci vermek için kokusunu içine çekti. Sonra ellerini sabunladı. Kim bilir, bu sabun bitmeye yüz tutup incecik kaldığında belki geri gelirdi. İki ay sonra, üç ay sonra. İncinmiş, hayalleri yıkılmış halde kollarına sığınacak, Adiren onu bağrına basıp teselli edecekti. Kayıp sesi taklit etmeye çalışarak mırıldandı:

"Beni üzdü, sana geri dönüyorum."

Bir kez daha klozete oturup hazneden bir tuvalet kâğıdı çekti, boru yapıp dürbün gibi gözüne dayadı, bıraktı. Hayır, vasiyetini değiştirmeyecekti, o herif faydalanırsa faydalansındı. Ariane terk etmiş olduğu adamın kıymetini anlayacaktı. Tek tek tuvalet kâğıdı çıkarmaya devam etti. Biraz, çok, tutkuyla, çılgınca. Mektuptan anlaşılan çılgıncaydı. Hep o, heriften bahsederken hep o. O kadar âşıktı ki bunun zalimlik olduğunu göremiyordu bile.

Mektup zalimliklerle doluydu. Pardösünün yakalarını okşamak zalimlikti. Adrien'in sadece yakaları okşanıyordu. Adriene sevgilim demesi zalimlikti. Buzdolabındakiler bugünlük rahat rahat yeter de-

mesi de zalimlikti. Ama yarın buzdolabı tam takır kalırsa sevgilimiz ölüp gidebilirdi. Adrien'e acı çektirmek içini parçalıyordu, ama bu engel değildi bu akşam o herifle. İş arkadaşlarıyla öğlen yemeğine çıkmalıymış, sanki bu her şeyi yoluna sokacakmış gibi! Kalpsizin iyiliği böyle oluyordu demek. Mutlu olmaya ihtiyacı varmış! Ya o, onun yok muydu mutlu olmaya ihtiyacı?

Mektubu açtı, zalim yerlerin altını çizdi, kenarına ünlem işaretleri koydu. Keşke kanser olsaydı. Kanser olsa onu terk etmez, Ariane'la rahat iki üç yıl daha geçirmiş olurdu. Aşağıda, divanın karşısındaki sehpada ona verdiği yaylı altın kurşun kalem duruyordu. Divanda ötekiyle yaptığı pisliklerin bir tanığı olarak onu orada bırakması da zalimlikti. Kaşlarını kaldırdı, hafifçe gülümsedi. Evet, topuğuyla bir hamlede kalemi ezmiş, divana da tükürmüştü. İyi olmuştu. Buyur, gör ne haldeyim.

"Acıktım" dedi ayıcığa. "Gel karnımızı doyuralım." Kolunun altında Patrice'le mutfaktan banyoya döndü, tabureye bir kadın dergisinin eski bir sayısını, ekmek, bir de sarımsaklı sosis koydu, Mariette'in en sevdiği yiyeceklerdi bunlar. Pantolonunun düğmeleri açık vaziyette klozete oturdu, sosisi soydu, rahat tutabilmek için tuvalet kâğıdıyla sarıp dişledi, karşısındaki ayıya gülümsedi. Tıkınmak bir yoldaş bulmak, bir teselli demekti. Bir klozete tüneyip sarımsaklı sosis yemek çok mu mide bulandırıcıydı? Öyle olsun. Onu kimse sevmiyordu. Buna hakkı vardı.

Bir elinde ekmek bir elinde sosisle dergiye eğilip sosisini yiye yiye ilanları okumaya koyuldu. Modern zamanlarda aylık hijyen. Femina tamponları içe yerleştirilir ve kesinlikle dışarıdan belli olmaz. Güçlü sıvı tutma kapasitesi. Her ne olursa olsun o herif ona sıcak su torbası yapacak değildi. Bozulmaz iskeleti, göğüsleri zarafetle büyüten kalıbıyla en seksi sutyenle, en küçük göğüsleri bile dik ve yuvarlak gösteren yegâne sutyenle en çok kur yapılan kadın siz olacaksınız. Kaltaklar, akılları fikirleri bundaydı.

"Fazla kibar davrandım, ondan battım."

Ah, arada bir içine bir kurt düşüyordu tabii, o zaman maçoluk taslıyor, ama uzun sürmüyordu, elinde değildi, unutuveriyordu. Derdi zayıflığıydı, evet, bütün musibetin kaynağı buydu. Bazen çe-

kilmez hale geldiğinde kızdığı olurdu, ama hemen arkasından gidip özür diler, ertesi sabah hediyeler. Suriye'den, Filistin'den getirdiği hediyeleri şimdi ne yapacaktı? Kimi insanlar şanslıydı, böyleleri mahsus yapmadan, istemeden her zaman güçlüydü. Lokantada garsonu çağırdığında asla gelmezdi, defalarca tekrar etmek zorunda kalırdı, bu onun suçu muydu? Çabuk ürkmesi, beğenilmemekten korkması, bir amiri konuşurken gülümsemesi hep Adrien'in kabahati miydi? Mesele hormonlardı. Adrien'in bazı bezleri iyi çalışmıyordu, Ariane da bunu fitil fitil burnundan getirmişti. Sarımsaklı sosis parçasını tutan elini havaya kaldırıp tavana bir tehdit savurdu.

"Tanrı yok, Tanrı yok."

Sosis bitmişti. Acıyı azaltmak için hiç durmadan yiyebilse. Ağzında pis bir sarımsak tadı. Sosis yağı bulaşmış elini üst pijamasına sildi. Pis olmak bir tür intikamdı. Her yerine yapışıyordu o elbise. O herif faydalanıyordu kalçalarından. Geldiği nokta buydu, mendebur düşünceler geçiyordu kafasından. Bedbahtlık onu bir mendebura dönüştürüyordu. Peki, tamam, mendeburun teki, bir sosis yiyicisiydi. Gör ey Tanrı. Bir tuvalet kâğıdı çekip tarağa sardı, çocukluğundaki gibi bir armonika olmuştu, incecik titreşen kâğıda doğru tatlı evlilik ezgisini mırıldandı. Tatlı bir izdivaçla aşk mabedinde, yazılı olanla kaderimizde, gel güzelleştir kalan ömrü. Durdu, tarağı daldırıp saçlarını alnına yığdı, arkaya attı, en başa döndü.

Yalnızların tahtında oturmuş saçlarını bir düzeltiyor bir bozuyordu. Arada bir değişiklik olsun diye işaret parmakla başparmak arasına aldığı saçı bir tür düğüm atıp iyice sıkıştırıyor, ardından saç tellerini yolma, kendini yıpratma şehvetiyle tarağı daldırıp bir hamlede çözüyordu. Bazen pijama üstünü çıkarıp göğsündeki kılları tarıyor, bir yandan da babasının dizlerinde duran kitabından rastgele okuyordu, çeşitli leke çıkarma yöntemlerinden hiçbir şey anlamaksızın. Fakat okumayı bedbahtlığın üzerine serilen başka bir örtü gibi kullanıyor, sonra yine saçlarına dönüyordu.

Tarak öne arkaya saçı tımar etmeye devam ederken, her bir kelimeyi dudaklarıyla şekillendirerek okuyordu, içine nüfuz edebilmek, kavrayabilmek için. Ariane çırpılmış kremayı ne çok sever, bitince küçük bir kız gibi boş tabağı kaşıkla kazırdı. O herif bunu fark eder,

sevinmeyi bilir miydi? Kalktı, kaba etleri açıkta bir kez daha gereksiz yere sifonu çekti, evin sessizliğini doldurmak, gerçekliğe ait bir ses duymak, yalnız olmamak için.

Sifonun haznesi dolarken klozete tekrar yerleşti ve utanarak o manyakça harekete başladı yine. Ne yani, saçlarını çekiştirmek yegâne neşesiydi. Mutsuzluğa dayanabilmek, yaşamaya devam edebilmek için biraz neşe lazımdı, bunu artık biliyordu, nasıl bir neşe olursa olsun, ister küçücük, hatta aptalca. Hem ayrıca saçlarını tarayıp kıvırıp yolarken yalnızlığı azalıyordu. Saçlarıyla söyleşiyordu böyle. Saçlarıyla arasında bağlar vardı. Saçları ona yoldaşlık ediyordu.

Oturmuş, bahtsızlığının yoldaşı saçlarına eziyet ederken kayıp mutlulukları zihninde evirip çeviriyordu. Pazarları yatağına götürdüğü morning tea. Mutlu mesut elinde fincan içeri girerdi. Günaydın şekerim. Uykunu alabildin mi cicim, dinlenebildin mi? Buyurunuz, şekerime güzel bir çay! Öyle mahmur olurdu ki önce tek gözünü açıp biraz şaşkın bakar, Adrien tek gözle bakışına bayılırdı. Sevgilim, sevgilim benim. Sonra doğrulup diğer gözünü açar, uyku sersemliğinin sakarlığıyla fincanı iki eliyle kavrardı, saçlar palyaço gibi havada, güzeller güzeli bir palyaço.

"Şekerime güzel bir çay" diye mırıldandı.

Ah çok şık, derdi fincanı alırken, ah teşekkürler derdi, fincana eğilir, çayı içerken Adrien'in yüreği o yüze zincirle bağlanırdı. Hazırladığı çayı beğenip beğenmediğini anlamak için pür dikkat seyreder, takdir beklerdi. Güzelmiş, derdi Ariane ikinci ya da üçüncü yudumdan sonra, çay güzelmiş, derdi yeni uyanmış sesiyle, küçük bir kız sesiyle. Adrien iyi bir çay yapmanın, ona verdiği küçük mutluluğun kıvancı içinde, mahmur, biraz bebeksi haliyle çayını içerken yüzünü seyreder, fazla eğilirse fincanı yakalamaya hazır beklerdi. Ah harika, sonra tekrar yatıp uyuyacağım, derdi Ariane.

"Ah harika, sonra tekrar yatıp uyuyacağım" diye mırıldandı.

Çay bitince fincanı geri verirdi. Ben tekrar yatağa gömüleyim, der, yüzünü duvara çevirir, yan yatıp battaniyeyi çenesine kadar çeker tortop olurdu, tortop oluşunu görmek ne güzeldi. Sen dinlen sevgilim, rahat rahat uyu, kahvaltını daha sonra getiririm, bir saat

sonra ister misin? Olur, derdi ağzı yastıkta. Bazen o kadar uykusu olurdu ki hıı derdi sadece ve iyice büzülürdü. Onu öyle tortop olmuş, öyle rahat görmek Adrien'e iyi gelirdi. Yanından ayrılmadan önce bir kez daha eğilip yüzüne bakar, iyice rahat etsin diye sırtındaki örtüleri sıkıştırırdı. Bir keresinde morning tea götürdüğünde Ariane iyi bir koca olduğunu söylemişti.

"Öyleyse neden Tanrım, niçin?" diye mırıldandı, sonra kasıklarındaki tüylere işkenceye başladı, birkaçını koparmaya uğraştı.

Morning tea'nin üstüne banyosunu yaptıktan sonra bu sefer kahvaltısını yatağa götürürdü, ona hizmet etmekten mutluluk duyarak, merdivende karşılaştığı annesinin bakışlarını da umursamazdı. Tepsi tastamam, tost ekmeği, tereyağı, reçel. Ah o yağ sürdüğü ekmekler, Adrien vitaminli olduğu için bol tereyağı yemesine sevinirdi. Yemek yiyişini seyreder, yemek yerken ona bakmak hoşuna giderdi, kuvvet toplamasını seyretmek. Bazen içeri bir şakayla girer, bahçıvanın eşeği çok hastaymış ya da Mariette'in bacağı kırılmış filan derdi. Hemen ardından doğru olmadığını söyleyebilmek, onu gülümserken görebilmek, mutlu edebilmek için.

Ariane kahvaltının üstüne bir sigara yakar, duman her seferinde gözüne kaçardı. Ne şirin olurdu yüzünü buruşturunca. Sonra karı koca, dostça çene çalar, akıllarına her geleni konuşurlardı. Evcil baykuşunu, dişi kedisini anlatırken nasıl da canlanırdı. Bazen kocasına sadık hayvanlarla ilgili hikâyeler okurdu. Saf bir coşkuya kapılır, hikâyeyi beğenip beğenmediğini, kendini verip vermediğini anlamak, filin sadakatine onu da tanık etmek için okumayı keserdi. Adrien sevinsin diye olduğundan daha ilgili görünürdü. Ariane bazen çocukluğunu, küçüklüğünde patates yerine panter dediğini anlatırdı. Bunca şey, bunca şey, sohbet ederlerdi, kahvaltıda iki dosttular. O Ariane'ın kocası, Ariane onun karısıydı, güzeldi, hayatın gerçeğiydi.

"Geri dön ne olur, çünkü ızdırabım sonsuz," şarkısını mırıldandı usulca. Pantolonu aşağıda, kaba etleri açıkta, ellerini dua eder gibi birleştirmiş hâlâ maun taklidi oturakta oturuyordu.

Tanrım, Saray'dan ona telefon edip günaydın demeyi ne çok severdi, sebepsizce, sırf sesini duymak, o an ne yaptığını bilmek için. Veve bir pislik yaptığında hemen telefon edip iş yerine çağırırdı, az

sonra yanında olacağını bilmek bile cesaretini yerine getirirdi. Taburede bacaklarını ayırmış oturan ayı hiç istifini bozmadan onu seyretmekteydi.

"İki aptal karşılıklı oturmuş."

Zalim, zalim. Ona zalim demekle eline ne geçiyordu? Bu onu geri getirmezdi ki. Bu engel değildi ki şeye. Aciz, zavallı bir herif, işte o buydu, hepsi bu. İyi olmuştu, acizliğinin cezasını görmüştü. Yerinden kalkmadan zincire asıldı, sular kaba etlerine sıçrayınca titredi, saçına tekrar tarak vurup alnına yığdı, arkaya itti. Güçlüler, diktatörler saçlarına eziyet etmez, saatlerce klozette oturmazdı. Onunsa tek marifeti buydu.

Tarağı bırakıp şarjörü çıkardı. Altı kurşun. Birincisi en tepede, açıktaydı. Küçücüktü ama, hı, ne dersin sevgilim? Şarjörü yerine takıp güvenlik kilidini açtı, oynak parçayı çekip mekanizmayı serbest bıraktı. Tamam, oldu işte, ilk mermi yerine yerleşmişti. Mutfaktaki tel dümdüz gerilmişti, bakması insana zevk veriyordu. Teli iyice germeyi başarmıştı, mutfağa her gittiğinde bakmayı severdi, bir başarıydı. Tel onun için önemliydi, ama gel gör ki şimdi ondan ayrılması gerekiyordu. Evet, tamam, ilk kurşun namludaydı. Uykunu alabildin mi cicim? Yok, daha doğrusu zevkli geçti mi. Yeter, umurumuzda değil bu kadın. Her halükârda Ariane da tuvalete giderdi.

Çare, evet, dışarısı, gerçek hayat, başkalarıydı. Çıkmalıydı, evet, bir gece kulübüne gitmeli, şık Donon kulübüne. Önce bir banyo, sonra smokin, sonra taksi, ver elini Donon. Smokini yepyeni, Ritz'deki yemekte giydiği. Haydi bir banyo, çabuk. İyimserlik kazanmak için gülümsedi. Kalktı, pantolonunu çekti, canlanmak için ayağını yere vurdu.

"Evet, banyo. Banyo selâmettir."

Banyoda mutsuzluğunu iliklerine kadar hissetti. Suyun içinde yapayalnızdı, boşu boşuna, hiç kimse için temizleniyordu. Eskiden onun için yıkanırdı. Suda yapayalnızdı, öbür ikisi ise koyun koyuna uyumaktaydılar. Belki uyumuyorlardı, belki onlar, tam o anda. Evet, oysa vefalı bir hayvanın hikâyesine heyecanlandığında nasıl da tertemiz, çocuksu olurdu yüzü. Acaba tedbir alıyorlar mıydı? Saçlarını mekanik bir şekilde sabunlayıp kafasını suyun altına sokup durula-

dı, ardından her zamanki gibi tıkanmış kulaklarla dakikalarca öylece bekleyince mutsuzluğunun iyice ağırlaştığını hissetti. Suyun altında mutsuzluktan boğuluyordu, gözleri açık, suyla kuşatılmış, yapayalnız. Nefes almak için başını çıkardı, sonra suyun dibine, mutsuzluğun dibine dalmak için tekrar küvete gömüldü.

Smokini, dizlerine inmiş ipek kaytanlı pantolonu, çıplak kaba etleri ile bir kez daha maun taklidi oturağa çökmüş, nişanlıyken çektiği Ariane'ın ilk fotoğrafına eğilmişti. Tam makine çıt etmeden önce Ariane onu sevdiğini düşünerek makineye bakacağını söylemişti. Boğazında bir yumru, gözleri kupkuru, kolye sakalı titreyerek, elleri buz kesmiş halde ona aşkını söyleyen, her baktığında söyleyecek olan güzel yüzü seyre daldı. Kanakis'e telefon edip gelmesini rica etse miydi? Ayıp olurdu, vakit çok geçti, gecenin on biri, hakkında ne demezlerdi? Hem ayrıca mutsuzluğu Kanakis'in umurunda bile olmazdı. Bir cenaze töreni biter bitmez herkes karnını doyurmaya koşardı.

"Donon iyidir, evet."

İyi ama eve dönüp onu bulamadığında? Sabah kime hoşça kal, akşam kime iyi geceler diyecekti? Akşam birbirlerinden ayrıldıktan sonra kendi odasından, duvarın ardından ona haykırırdı, uzaktan da olsa onun yanında olmak için iyi geceler diye haykırırdı. Defalarca iyi geceler diye haykırırdı. İyi uykular sevgilim, iyi geceler, iyi geceler, iyi uykular, yarın görüşürüz. Bunlar hep aşk çığlıklarıydı. Radyoda güzel bir müzik çaldığında hemen seslenirdi, o yanında olup paylaşamadıktan sonra hiçbir güzelliği dinleyemezdi. Tekrar ayaklandı. Ayak bileklerine inmiş olan smokin pantolonuyla boğuşarak lavabo aynasının karşısına geçti, kendine baktı, gülümsedi. Evet, umutsuzluk buydu işte, bir aynada yapayalnız kendine gülümsemek.

"Ne yapmalıyım" diye sordu aynaya.

Okula giderken saat on bire, gece yarısına kadar canla başla çalıştığı o dersler. Yat artık Didi, geç oldu, derdi anneciği. Ama o kompozisyonda birinci olmak ister, annesi gider gitmez ışığı tekrar yakar, sabah beşte kalkıp kompozisyonun üzerinden geçerdi. Neye yaramıştı? Ekimde okul açıldığında yepyeni defterlere başlamanın sevinci. Nasıl bir özenle, nasıl bir aşkla yazardı başlıkları. Neye yaramıştı?

Herstal, Belçika. Bir keresinde morning tea sırasında durup dururken ona göz kırpmıştı, dostça, iyi anlaşıyoruz manasında. Aynada kendine göz kırptı. Gözkapakları canlıydı, sözünü dinlerlerdi.

Bir kez daha klozete oturdu, tabancanın emniyetini açtı, kapadı, ellerini ter içindeki saçlarının arasından geçirdi, parmaklarına baktı, pijama üstüne sildi. Korkuyordu. Kolye sakalından damlalar süzülüyor, çenesinde birleşiyordu. Korkuyordu. Emniyeti tekrar açtı. Ölmek için bile yaşamaya ait bir harekette bulunmak, tetiğe basmak gerekiyordu. Tetiğe basan işaret parmağı bir kez daha, bir daha kıpırdamamak üzere kıpırdıyor. Evet, işte böyle, bütün mesele işaret parmağının basmaya istekli olup olmamasında. Ama hayır, geçti gitti, önünde koca bir hayat vardı. Pek yakında danışman, arkasından bölüm şefi. Yarın raporu yazdırmalı. Şimdi kalkmalı, telefonla taksi çağırmalı, sonra Donon. Evet, Donon.

Ama önce şunu biraz şakağına dayasa, sırf kesin karar verildiğinde nasıl oluyor görmek için. Olmaz, hayır, o kadar aptal değil, gençti, önünde koca bir hayat vardı. Niyeti sırf görmüş olmaktı. Sadece hareketi yapacaktı, anlamak için, nasıl yapılıyormuş görmek için. Evet, işte böyle, namluyu şakağa dayarsın. Ama o mu, hayır, işaret parmağı razı olmazdı. Sırf görmek için. Hayır, hayır, ona yakışmazdı, o kadar aptal değildi. Uykunu aldın mı, iyice dinlendin mi? Bir keresinde ona göz kırpmıştı.

Ariane ona göz kırptı ve işaret parmağında istek uyandı. Yat artık, geç oldu, diye fısıldadı kulağına bir ses usulca yüz üstü çökerken. Alnı taburede, ayının bacakları arasında çocukluğunun sıcacık odasına kavuştu.

Beşinci Bölüm

81

Agay'daki bu otelde tek dertleri kendileriydi, bir de ötekini tanımak, ürkütücü derecede sık birleşmelerinin arasında kendilerini anlatmak. Hep benzer geceler, tadına doyulmaz yorgunluklar, nefis molalar, Ariane minnetini göstermek ya da cezbetmek için parmaklarını âşığın çıplak omzunda gezdirir, o da gözlerini kapayarak zevkle gülümserdi. Sarmaş dolaş o önemli vazifenin yorgunluğunu atar, tatlı mırıltılardan, sohbetlerden sonra uykuya dalarlardı, derken uykudan sıyrılıp dudaklarını birleştirir, bazen birbirlerine daha sıkı bağlanır, bazen yarı uykulu yarım yamalak birleşir, bazen de aniden dirilip hırsla kendilerine gelirlerdi. Ardından o tatlı, paylaşılan uyku bastırırdı. Birlikte uyumamak mümkün müydü?

Şafak vakti Solal uyandırmamaya dikkat ederek onu bırakıp kendi odasına giderdi. Ariane bazen gözlerini açıp itiraz ederdi. Beni bırakma, diye inlerdi. Ama Solal onu belli belirsiz tutan kollardan sıyrılarak yüreğine su serper, az sonra geri döneceğini söylerdi. Sabahları bu gidişlerin sebebi tıraşsız, yıkanmamış haliyle, kusursuzluğu zedelenmiş görünmek istememesiydi. Öte yandan Ariane banyo yapmaya gittiğinde sifonun o kabataslak, korkunç sesini duyacağından korkardı, uğursuz bir şamata.

Tıraşını olur, yıkanır, robdöşambrını giyip telefon eder, gelebilir miyim diye sorardı. Birkaç dakika sonra, diye karşılık verirdi Ariane. Saçını yapıp yıkanır, üzerinde beyaz sabahlığıyla banyonun camını açıp havalandırır, kapıyı kapatıp sevilen kadının yüzünü son bir kontrolden geçirir ve onaylar, gözlerini saran halkalarla gururlanır, alnındaki bukleyi düzeltir, telefon edip hazır olduğunu haber verirdi. Solal içeri girerdi, sonrası birbirini seyre dalmanın olağanüstü keyfi, aşk ayini kıyafetleri içinde tertemiz, şairane yarı-tanrılar.

Bütün sevişme izleri saklandıktan sonra Ariane metrdoteli çağırır, o da çok geçmeden büyük bir tepsiyle gelirdi. Böylece hızlı ve neşeli kahvaltı skerzo'su başlardı, gülüşmelerle, şen bir iştahla, sevilen erkeğin gönlünü hoş etme arzusuyla dopdolu geçerdi kahvaltı, erkeğin ekmeklerini kadın yağlardı. Zil çalınıp metrdotel tepsiyi almaya geldiğinde ikisi de gözlerini yere çevirirdi, çünkü erkek sabahın bu saatinde tam takım giyimli bir talihsizden hizmet almaktan utanırdı, kadın ise her yerini fazla belli eden sabahlığından rahatsız olurdu. Görülmemek için yere bakardı.

Kapı kapanınca kadın perdeleri kapatır, yatağa dönüş allegro'suna geçilirdi, tekrar tekrar baştan alınan öpüşmeler, dağınık gevezelikler, çocukluk anıları. Anlatacak o kadar çok şeyleri vardı ki. Ah o arzudan arınmış, dostça anların derin zevki. Bazen tatlı bir sitemle kadın az önce sakladığı izleri gösterir, kefaret olarak kıvanç duyduğu bu aşk nişanlarını hafifçe öpmesini isterdi. İkisinin de can attığı, devamında olup biten şeyleri anlatmaya gerek yok.

Öğlene doğru kadın oda hizmetçisini çağırır, pırıl pırıl bir gülümsemeyle odalarını temizlemesini rica ederdi. Birkaç ay sonra kronik bir kalp kası iltihabından ölüp gidecek olan ihtiyar hizmetçi-

ye dişleriyle bir komşu sevgisi mesajı verdikten sonra otelin önünde beklemekte olan Solal'in yanına koşardı. Birlikte iki adım ötedeki plaja gider, sırtlarında bornozları olanca küstahlıkları ve güzellikleriyle gözlerini üzerlerine dikmiş olan burjuvaları yok sayarlardı.

Denizin karşısında kadın bornozunu yere bırakır, Solal'in hayranlık dolu bakışlarını üzerinde sevinçle hissederek atılırdı, kumda ışıl ışıl, tatlı, çevik bir peri kızı, havayı doyasıya kucaklamak için kollarını açar, sonra suya dalar ve ötekini çağırırdı. Yana yana yüzer, bazen kadını çocukluğuna döndürerek güldüren savaşlar yaparlardı, o kadar gülerdi ki su burnuna dolardı. O zaman sümkürürken görülmemek için kaçıp neden sonra geri gelirdi, böylece sürat ya da su altında yüzme yarışları başlardı. Oyunlar bitince tenhalaşmış plajda güneşlenirlerdi. Ardından duş kabininde su zaman zaman kıpırdanan ve birleşen uzun bedenlere yağmur gibi yağardı.

Saat iki gibi geri dönüp öğlen yemeğini salonlarına isterlerdi, çünkü lokantaya inmeyi sevmez, oteldeki insanları görmekten nefret ederlerdi. Göz kamaştıran denize açılan camlı kapının önünde sofraya oturur, vara yoğa gülerlerdi, minik bir kuş terasta yeri gagalamayı bırakıp onlara baktı diye ya da kadın atıştırmalıklar nihayet gelebildiğinde açlıktan ağlayacak halde olduğunu söyledi diye. Erkek onun ağzını hep kapalı tutarak kararlılık ve görgüyle yemek yemesine, sağlıklı bir kadın olarak iştahını fütursuzca gidermesine bayılırdı, yeni savaş oyunlarının habercisiydi bu.

Âşık kadının dirseği âşık erkeğin dirseğinin keyfini çıkarır, metrdotel yanlarındayken Ariane, Solal'e sevgisini böyle anlatırdı. Geç vakte kadar hizmet etmek zorunda kaldığına memnun görünen metrdotelin gayretkeşliği kadının içini ısıtırdı. Bunda belli belirsiz mutluluğa kesmiş bir hayat vaadi görürdü. Sevinerek bu ihtimamı sevgilisinin cazibesine bağlar, bir yandan aşklarının oteldeki hizmetkârların gözünü kamaştırdığını, aşklarını sevdiklerini, bu işe ortak olduklarını, ikisinin nezdinde tutkunun hükümdarlarına hürmet ettiklerini düşünürdü. Dolgun bahşişlerin faydası hiç aklına gelmezdi.

Sıra tatlıya geldiğinde dudakları birleşir, bazen bu birleşmeler kadının dişleriyle uzattığı üzüm tanesinin paylaşılmasıyla derinleşirdi.

Ne şahane bir hayat, diye geçerdi kadının aklından. İki öpüşmenin arasında Solal'e bakar, kalbi kendisine ait olana akar, onun her haline hayran olurdu, hatta portakallarla hokkabazlık yapmasına bile. Cinsel esaret onu hafifçe aptallaştırıyor, diye düşünürdü erkek. Ama onu seviyordu, mutluydu.

Kahveden sonra metrdotel masayı toplarken ikisi Ariane'ın odasına sığınırdı. Ariane storları indirip banyoya sabahlığını giymeye gider, pudrasını tazelemiş, koltuk altlarına güzel kokular sürmüş olarak geri döner, Solal'i gözleri ya da sözleriyle davet ederdi. Esirinin yatağını paylaşmayı lütfetsin efendim, demişti bir keresinde, bu İnciI'e öykünen davetle kıvanç duyarak. Öteki sıkılarak gülümsemiş ve itaat etmişti.

Bazı akşamlar bir taksiyle Cannes'ın Rus lokantası Moscou'ya giderlerdi. Yorgun gözler ve zarafetle önce blini ve havyar yerlerken, Agay'da kalp hastası ihtiyar hizmetçi ayağında terlikleri, küçük adımlarla koşturup durur, ecelini öne çekerek iki banyoya, harap olmuş yatağa çekidüzen verirdi. Âşıklar yan yana otururken birbirlerine değmekten kaçınır, sırlarını korur, izanlı davranırlardı. Ariane sosyetik havalarda Solal'e siz diye hitap ederdi. İlişkilerinin kutsiyetini hissettiren, ulvi âşıklar olduklarına onu ikna eden bu tumturaklı dile düşkündü.

Fakat Cannes'a nadiren giderlerdi. Akşam saat ona doğru, denizin dalgalarını kumlara sererek dövdüğü, kumların dalgaları içtiği plaj boyunda bir gezintiden sonra otele dönerlerdi. Onları asansörcü çocuk Paolo'nun hevesli tebessümü karşılardı, kısa boylu, çekingen bir İtalyan, tombul, kıvırcık saçlı, iyi bir iş bulduğuna, Royal'de çalışma şansına kavuştuğuna inanamayan biri. Beyefendiyle güzel kadınının içeri girdiğini gördüğü an köpekçe bir zevkle titrerdi. Sadakate olan susuzluğu, onlara hizmet etmenin kıvancıyla telaşlanır, nazik tavırlarla asansörün kapısını açardı. Asansör çıkarken bakışlarını üzerlerinden ayırmaz, saf, tertemiz tebessümlerini sunar, görgü icabı tükürüğünü içine çekerdi, beğenilmeye o kadar meraklı, kendince önemli saydığı konumundan o kadar mutluydu ki, bu sayede sosyeteyi tanır, bir bakıma onlarla arkadaşlık ederdi. Bu melek inecekleri kata varınca zarafetle kapıyı açıp hazır ola geçerdi. Kadın bol kese-

den dağıttığı, insanın içini ısıtan gülümsemesiyle teşekkür eder, sonra unuturdu onu.

Yuvalarına kavuştuklarında salondaki masada metrdotelin soğumasın diye örtülerle, tüylü bir yorganla sarıp bıraktığı yemeği bulurlardı. Sofraya geçerlerdi, kadın erkeğe servis yapar, Bourgogne şarabı verir, etten biraz daha teklif eder, belli etmeden onu iyi beslemeye çalışırdı.

Son eylül akşamlarından birinde kadın aşığının tabağına sorgusuz sualsiz ikinci eskalop dilimini koyarken Solal bu ihtimam bolluğundan utanarak gözlerini yere çevirdi. Az sonra eline bir avuç saman alıp sırtını tımar da edecek miydi? Toynaklarını da parlatacak mıydı? Sahi, diye düşündü, birkaç gündür tırnaklarını yapmaktan keyif alır olmuştu. Ama Ariane'a baktığında sessizliğine saygı gösteren, mütevazı, uysal hali içine dokundu. Her şeyi onun uğruna terk etmiş, dünyanın ne diyeceğine boş vermiş, sadece onun için yaşayan, sadece ondan medet uman müridiydi bu kadın. Onu bir an ilerideki tabutunda, bembeyaz, kaskatı kesilmiş gördü, merhamet yüreğini dağladı. Ona hizmet eden o elleri, henüz diri olan o elleri tutup öptü.

Ekim başı bir akşam yemekten sonra kadın bacak bacak üstüne atıp müzikten, sonra resimden bahsetti, erkeğin hiç anlamadığı, burun kıvırdığı konular, bu nedenle bir at gibi iri hareketlerle, boynunu aşağı yukarı dalgın dalgın, inanmış bir edayla sallayarak onaylamak zorunda kaldı. Kadın yorgunum diyerek ışığı söndürdü, başucu lambasını kırmızı bir eşarpla sardı, gidip yatağa uzandı.

Kadın loş ışıkta yarı kapalı gözlerle onu süzüyor, gülümsüyordu. Erkek birden bu tebessümden korktu, bir başka dünyadan, karanlık ve güçlü bir dünyadan gelen bir tebessümdü bu, beklemekte olan bu kadından korkuyordu, sevgi dolu gözlerden, gözlerin monoman ışığından, tek bir isteğin ifadesi olan bu tebessümden korkuyordu. Uzanmış yatan uysal ve büyücü kadın dağınık, koyu kızıllığın içinde bekleyiş tebessümüyle, seven, korkutan haliyle sessizce onu çağırıyordu. Kalktı, kadınların dünyasına doğru gitti.

Kadın altında, ele geçirilmiş haldeyken onu kuşatıyor, kollarıyla sımsıkı sarıyor, kıvırdığı bacaklarıyla belini dövüyordu. Erkek böyle tutulmaktan, koşumlanmaktan korkuyordu, büyülü bir sefahate sap-

mış, kendinden geçmiş bu yabancıdan, kutsal orgazm hastalığına tutulmuş bu peygamberden korkuyordu, bu kadın ansızın her şeyini isteyen bir delinin inançlı gülüşüyle yüzüne bakıyor, tehlikeli bir şekilde ondan her şeyi istiyordu, gücünü istiyor ve onunla besleniyor, seven bir vampir gibi içine çekiyor, onu o karanlık dünyada tutmayı arzuluyordu.

Sakinleşen, tekrar dile gelen, ama onu içinde tutmaya devam eden, kavrayan kadın alçak sesle konuştu. Sevgili, hep beraber olalım, hep birbirimizi sevelim, istediğim bu, dedi o deli gülümsemesiyle, ve erkek ürperdi, onu kavrayan kadının tutsağıydı.

82

Ekimin sonuna doğru bir gün kadının odasına girdiğinde bir ses filizlenen saf bir zambak gibi yükseldi, Cherubino'nun şarkısını söylüyordu. Voi che sapete che cosa è amor. Ariane ışıl ışıl gözlerle sevgilisinin sürprize tepkisine baktı, gidip yanma oturdu, gramofonda Viyanalı bir şarkıcı Mozart'ın hesabına aşklarının ne olduğunu anlatırken öpüştüler. Şarkı bitince Ariane kalktı, gramofonu durdurdu. Solal şarkıya övgüler yağdırdı, Mozart'ı hakkıyla andı, gramofon aldığı için onu tebrik etti. Ariane gururla derin derin nefes aldı ve iltifat duyduğu zaman takındığı örnek çocuk ifadesiyle, hararetle ona bilgi verdi.

"Fikir aniden aklıma geldi, hoşunuza gider diye düşündüm, bir koşu Saint-Raphaël'e gidip aldım bir tane. Ne yazık ki manivelalı bir

model. O küçük dükkânda yeni elektrikli plak-çalarlardan yokmuş. Olsun, değil mi? Yirmi plak aldım bile, Mozart, Bach ve Beethoven. İyi yapmışım, değil mi?"

"Harika" diye gülümsedi. "Buradaki ikinci ayımızı kutlamak için hepsini çalalım."

Ariane aşklarının özgürlük içindeki altmışıncı gününü kutlamak için dudaklarını uzattı. Sonra iki kez harika diyerek Mozart'ın müziği hakkında yorumda bulundu. Solal ilgisini kanıtlamak için bir kez daha çalmasını istedi. Ariane hevesle manivelayı çevirdi, plağın üstündeki tozları üfleyip usulca iğneyi bıraktı. Harika müzik tekrar başladı, o da gidip oturdu ve yanağını Solal'in omzuna yasladı. Önlü arkalı yirmi plağı sarmaş dolaş dinlediler, Ariane sık sık kalkıp yayı kuruyor, sonra yanına gidip icra sırasında müziği paylaşmak, sevip sevmediğini anlamak için yüzüne bakıyordu. Her bir parçayı yorumluyor, öteki de onaylıyordu. Altmışıncı gün, o öğleden sonra Voi che sapete ile kapandı.

"Aşkın ne olduğunu bilirsiniz" diye tercüme etti Ariane alçak sesle, yanağı âşığının yanağını arayarak.

Saat yedi kırkta Solal'e başka bir sürprizi olduğunu söyledi. O akşam için özel bir yemek ısmarlamıştı, biraz gurme tarzı, saat sekizde servis edilecekti. Rus mutfağından başlangıçlar olacaktı, sonra Amerikan usulü ıstakoz, sonra nefis başka şeyler. Ve brüt şampanya! Solal onu bir kez daha tebrik etti. Ariane ödül olarak bir öpücük istedi, dileği yerine gelince teşekkür etti, Saint-Raphaël dönüşü şefle bizzat konuştuğunu anlattı, bir hata olmasın, o sevdiği için başlangıç tabakları bol tutulsun diye. Şef gerçekten çok kibar, çok anlayışlı biriydi. Hem zaten kedileri de seviyormuş ki bu da iyiye işaretti.

Ertesi gün, yirmi yedi ekimde bir başka sürpriz vardı. Ariane akşam yemeğine o sabah Cannes'dan gizlice almış olduğu, cesur dekoltesi göbeğine kadar inen muhteşem bir gece elbisesiyle geldi. Gece yarısı yirmi plağın önü arkası dinlenip bittikten sonra Solal uykusu olduğunu söyleyip kibarca müsaade istedi. Ariane alay etmeyin ama, dedi o kadar istiyordu ki küvette onu yıkamayı. Yapabilir miyim, ne dersiniz? İzin verir misiniz? Dediği gibi oldu, Ariane ayin yapan bir rahibe tavırlarıyla onu yıkadı. Ardından soyunup küvette yanına girmek için izin istedi.

Takip eden akşamlarda incelikli akşam yemekleri ayaklarına getirildi, Solal'in zevk aldığını gördükçe mutlu olan Ariane özel olarak sipariş ediyordu bunları. Kahvenin üstüne çoğu zaman Mozart'ın o yüce müziği çınlıyor, bu sırada karşılıklı asil sevgi sözleri söyleniyor, bazen aşağıdaki kaba saba güruhu dans ettiren caz müziğinin ciyaklamaları araya giriyordu. O zaman Ariane uzaklaşıp o avam müziğin bitmesini bekliyordu.

Kasım başı bir akşam Ariane yüksek sesle bir şey okuyup bitirdikten sonra dışarı çıkmayı teklif etti. Solal bir an için gözleri başka tarafa kayarak hayır dedi, dışarıda yağmur yağdığını söyledi. Bunun üzerine Ariane yanında getirdiği aile albümünü göstermeyi önerdi. Babasının, annesinin, Valérie halanın, Agrippa amcanın, Eliane'ın, dedelerin, büyük dedelerin resimleri. Solal yorum yaptı, beğendi ve albümün kapağı kapanınca bir İtalya seyahati önerdi. Venedik, Pisa, Floransa. Ertesi gün sabah treniyle yola çıkabilirlerdi. Ariane kalktı, el çırparak hemen valizlere başlayacağını söyledi.

83

O gün salondaki öğlen yemeğinden sonra herkes kendi odasında giyinip hazırlandı. Ariane beyaz ipek bir elbisenin altında çırılçıplak vaziyette yıkanıp paklanma, oraya buraya parfüm sıkma gibi işlerini tamamladı. Solal ise üzerinde kırmızı robdöşambrı, utanarak tırnaklarını fırçalıyordu. Az sonra Mozart'ın ezgisi yükselince ürperdi. Ariane'ın çağrısıydı bu. Artık telefon etmek yerine bir plak koyuyordu, böylesi daha şairaneymiş.

Çağrı, evet. Aşka gitmek vaktiydi. Alacaklısı onu çağırıyor, mutluluk vermesi için ihtarda bulunuyordu. Hadi bakalım, seninle yalnızlıktan ibaret bu hayatı seçmekle iyi ettiğimi kanıtla bana, diyordu Siz ki Aşkın ne olduğunu bilensiniz aracılığıyla. Bugün yirmi altı

kasım. Cenevre'yi terk edeli üç ay olmuştu bile, kimyasal olarak katıksız aşkla geçen koca üç ay. Önce Agay, sonra Venedik, Floransa, Pisa, sonra bir haftadır yeniden Agay. Günlerden yirmi altı kasım olduğunu fark ederse yirmi altı ağustos gününün şairane iç dökmeler ve en âlâsından cinsel birleşmelerle yâd edilmesi tehlikesi vardı.

Fırçayla sabunu bırakıp kendini inceledi, sinekkaydı tıraşıyla bu robdöşambrın içinde mide bulandıracak kadar temizdi. Evet, bundan böyle hayatı bundan ibaretti, her gün çekici olmaktan, çiftleşmek için kuyruğunu açıp kabartmaktan. Ariane onu bir tavuskuşuna çevirmişti. İkisi esasen hayvani bir hayat sürmekteydiler. Ama hayvanların çiftleşme, cilveleşme mevsimi belliydi. Onlarınki ise hiç bitmiyordu. Durmadan yıkanıp paklan, günde iki kez tıraş ol, her an yakışıklı görün, üç aydır hayatının amacı buydu.

"Evet, tamam, geliyorum, geldim" dedi, elbette ikinci kez çalmakta olan Mozart'ın ezgisine.

Saat iki. Dışarıda tatsız bir rüzgâr vardı. Demek ki aşk odasına mahkûmlardı. Akşam yemeğine kadar ne yapmalı? Ne icat etmeli? Son günlerdeki sahneler renk katmış, meşgale olmuştu ama Ariane'ın canı fazla yanmıştı. Başka şey bulmak gerekiyordu.

Yine İtalya'ya mı gitselerdi? Gözü kesmiyordu. Zaten Venedik'te bile dönüp dolaşıp bulacakları kendileriydi. Ayrıca trenle her seyahatin sonunda Ariane'ın burun delikleri isten keçeye dönüyordu. Bakmamak için elinden geleni yapıyor ama kendini alamıyordu, o iki kara deliğin çirkinliği onu çekiyordu. Otele gelir gelmez Ariane her yeri gibi burnunu da temizliyordu elbette, ama trendeki son saatler çekilecek gibi değildi, zavallı masum kadın asaletle gülümserken is içindeki o iki deliği ayan beyan göze çarpıyordu. Bazen bir mendil kapıp Ariane'ın burnunu temizlemek için çıldırıyordu. Gerçekten, kömür tozlarını anında kapan bambaşka burun delikleri vardı Ariane'ın, Solal'in ise is tutan burun deliklerine alerjisi.

"Hadi, iş başına."

Harikalar odasının kapısını açarken, tavus kuşunun girişi, dedi içinden. Kendi eliyle ütülediği elbisesiyle mükemmel görünen Ariane, onu ilahi bir gülümseme ve hemen ardından eline kondurduğu bir öpücükle karşıladı. Öpücük artık âdet yerini bulsun diye, diye

düşündü. Ah Ritz'de ilk akşamlarındaki o kutsal el öpme, ruhun coşkuyla lütfetmiş olduğu o öpücük.

"Biraz müzik?" diye teklif etti Ariane.

Bu beceriksiz iyi niyet karşısında içi cız eden Solal, isterim, dedi. Ariane gramofonu kurdu, Solal'in yüreğini de ince ince kıymış oldu. Yeni bir Mozart akşamı başlarken usulca, öyle ciddi bir rahibe edasıyla yaklaştı ki Solal ürkerek belli belirsiz geriledi, bir yandan da Ariane'ın çenesinin tumturaklı haline gülmemek için kendini zor tutuyordu. Sahiden de Ariane belli niyetlerle Solal'e yanaşırken sevgisini yahut sevilmek istediğini göstermek için hep ısıracakmış gibi azıdişlerini sıkar, bu yüzden yanak kasları dışarı fırlayınca Solal'i bir gülmedir alır, iyi kötü bastırırdı. Mozart'tan aldığı ilhamla Ariane dudaklarını uzattı, Solal derhal aldı o dudakları, hüzünlü bir neşeyle dolu o kasılmadan kurtulduğuna sevinerek, tıpkı Ariane gibi müthiş zevk alıyor gibi davranarak. Ariane'ın farkı kendi zevkinin de sahte olduğunu bilmemesiydi. Solal söyleyecek söz bulamadığı için uzattıkça uzattığı öpüşme sırasında Cenevre zamanlarında öpüşürken müziğe ihtiyaç duymadıklarını düşünüyordu. O günlerde müzik aşklarıyla gelirdi.

Kadınla erkek arasında bu tuhaf emişmeler bitince konuşmalı bir programa denk gelmek umuduyla radyonun düğmesini çevirdi. Ne var ki aptal, bezgin bir kadın şarkıcı aşktan konuş bana, dedi, yine tatlı sözler söyle. Kadının çenesini kapayıp yanındaki diğer kadınla ilgilenmeyi uygun buldu. Bu sayede bir saat kazanmış olacaktı, çünkü gönlünü aldıktan sonra uyur numarası yapabilirdi. İlk iş şu kahrolası elbisesini çıkarıp ön sevişmeye başlamalıydı.

Ariane saat iki otuz beşte, layık olduğu hürmeti görmüş olarak Solal'in çıplak omzunu okşuyordu. Solal kaşlarını kaldırdı, adı konmamış bir kurban. Evet, bu bir ayindi, kadınların her nedense çok önem verdiği jimnastikleri izleyen bir ayin. Sevecen taşkınlıklar geçer geçmez, hafifçe aygırın boynunda gezdirdikleri parmaklarıyla bir aşk şiiri yazarak anında duygu katma geçmek nasıl bir saplantıydı. Evet, aslında bu kadın aygırı şımartıyor, bir bakıma tımar ederek, omzunu sıvazlayarak kendisine şerefli bir koşu yaşattığı için teşekkür ediyordu. Bu şairane hareketlerle onu büyülediğini sanıyor ol-

malıydı zavallıcık. Ah iş bitince sökün eden bu cilveleşmeler ne büyük bir azaptı. Yetmiyormuş gibi Ariane ona fazla sokulmuş, nemden yapışıyordu. Solal biraz ileri kaydı, bedenler birbirinden ayrılırken sanki bir vantuz yerinden çıkmış gibi hafif bir ses duyuldu. Al işte, yapıştı yine. Sevgisinden elbette. Tekrar öteye gitse darılırdı. Yapacak bir şey yoktu, azabını çekecek, yapışıp kalacak, iyi davranacak, bu fazlasıyla yakın komşusunu sevecekti. İğrenç bir insanım, diye düşündü, evet, iğrencim, cinsellikten duygusallığa geçiş güzel bir şey, Ariane'a saygı duymam gerekir, ama mendeburun tekiyim ben. Dün oyun olsun diye, aslında Ariane'ı sevindirmek için sahilde kovalamaca oynarlarken Ariane korkmuş küçük bir kız gibi tiz çığlıklar koparmaya, aptalca hoplayıp zıplayarak koşmaya başlamıştı, kollarını yerinden çıkmış iki kanat gibi sallıyor, beceriksizce sallıyor, bazen aniden bir histeriye kapılarak alabildiğine sarsaklaşıyor, bazen upuzun, yeniyetme bir kıza dönüşüyordu, Solal'in içi ezilmişti bunu görünce, bir iğrenme, bir utanma, bir gözünden düşme hissi, kocaman dişi bir kanaryanın peşinde koşuyor gibiydi. Mendeburun tekiydi, evet, ne var ki kimseyi sevmediğim kadar seviyorum onu, yüzünde gençliğinin solduğuna dair bir iz yakaladığımda sevgi nasıl da dalga dalga kabarıyor içimde, gelecekte onu bekleyen devasız ihtiyarlığının habercisidir o izler, o günler geldiğinde ben yanında olup göz kulak olamayacağım, aşkım, canım aşkım, tıpkı senin gibi banyoda durup dururken hazinem deyiveriyorum bazen, o hazine sensin aşkım, zavallı aşkım benim.

"Ne düşünüyorsun" diye sordu Ariane.

Solal onun ne istediğini gayet iyi biliyordu. İltifat istiyordu, az önceki dörtnala koşuları hakkında övgü dolu sözler, gelmiş geçmiş en bilmem ne koşu vesaire ve hiç olmadığı kadar bilmem ne vesaire, ama hep o sinir bozucu zevk almak tabirini kullanarak, öbür tabir kadar teknik değil, ayrıca çok daha asilmiş. Solal işe koyuldu, istenilen yorumları sıralamaya girişti, bunun getirisi yapış yapış bir çıplak bedenin minnetle gayrete gelmesi oldu. Her şeyi dört dörtlük yapmaya kararlı olduğundan, Ariane parmaklarını üzerinde gezdirerek o anaç oyunlarına devam ederken, omzunda şimdi tüylerini diken diken eden slalomlar çizerken hiç geri çekilmeden dayandı.

Aslında en iyisi uyumuş gibi yapmaktı. Böylece mola olur, şiirselliğe gerek kalmazdı. Solal uyku pozisyonuna geçti, içi geçmiş gibi gözlerini kapayınca Ariane okşayışlarını iyice hafifletti. İşine bağlı bir zanaatkâr gibi kıvrımlar, çiçekler çiziyor, aşka hizmet etmekten, az önce Solal'e vermiş olduğunu sandığı keyiften gurur duyuyor, sabır ve duygusallıkla, yorulmak bilmez bir rahibe ve zarif bir hizmetkâr olarak gevşetip uyutmak için usulca dokunuyordu, o sırada açık pencereden denizin her şeyden eski o kokusu doluyordu içeri, bir de kayıtsız mırıltısı.

Fakat bu iyice ustalıklı okşayışlar normal olanlardan beterdi, çünkü Solal sadece tüyleri büsbütün diken diken olmakla kalmıyor, ayrıca şiddetle gıdıklanıyor, deli gibi bir kahkaha patlatmamak için dudağını ısırıyordu. Ariane'ı kırmadan bu işe bir son vermek için derin bir uykuya dalmış gibi bir inilti koyuverdi, daha fazla hoşnut edilmesine ihtiyaç kalmadığını anlayacağını umarak. Tanrı'ya şükür Ariane durdu.

Âşığının omzundaki kolu, Ariane'ın canını yakıyor, ama Solal'i uyandırmamak için o nefes bile almaksızın yanağını göğsüne yaslamış yatışını seyrediyordu, onu uyutmuş olmak, Solal'in güvenle sokulduğunu hissetmek gururunu okşuyordu. Solal ona aitti, yanı başında masumane uyuyordu. Omzu iyice kasılmıştı ama o Solal uğruna canı yandığına sevinerek hiç kıpırdamıyor, usulca saçlarını okşuyordu. Ya kel olsaydım, kabak kafamı da okşar mıydı acaba, diye düşündü Solal. Ariane onun karman çorman saçlarına, huzurla soluk alışına bakıyor, başında nöbet bekliyordu. O aynı zamanda benim oğlum, diye aklından geçiriyor, içinden ılık ılık bir şeyler akıyordu. Kandırılmış bir zavallıcık, diye düşünüyordu Solal.

Birden vicdan azabına kapılarak gözlerini açtı, uyanmış gibi yaparak ona sokuldu. Ariane omzunun uyuştuğunu söyleyemedi, sadece kolunu kendiliğinden kaldıracağını bekleyerek hafifçe doğruldu. Solal elini tutup öptü, Ariane az önce sahibi olan kişinin saygısını hissederek duygulandı. Sevgili, meyve ister misiniz, diye sordu yanında çırılçıplak yatarken sizli bizli konuşmaktan ayrı bir zevk alarak. İyi fikir, diye düşündü Solal, meyve gagalama faslı sıra-

sında Ariane hep yataktan uzak dururdu. Teşekkür etti, evet, dedi, isterim. Hemen getireyim, dedi Ariane heyecanla. Solal bu telaştan rahatsız olarak burnunu iki parmağıyla inceltti. Fakat rica ediyorum bakmayın bana, pek müsait değilim.

Durup durup namus damarlarının kabarmasına alışmış olan Solal gözlerini kapadı ama karşısındaki sahnenin cazibesine dayanamayarak hemen açtı. Çıplak dolaşırken onu sırttan her gördüğünde içi merhametle dolardı. Uzanmış yatarken güzel, çıplak yürürken hafif komikti, inceliğiyle, savunmasızlığıyla gülünç ve dokunaklı, peşinde bel altında kıpır kıpır o iki yuvarlağıyla alabildiğine kırılgandı, aczin ifadesiydi o yuvarlaklar, kadınlara ait bütün yuvarlaklar gibi fazla büyük, saçmalık derecesinde geniş, savaşmaya pek elverişsizdiler. Solal iyice kendini kaptırmış, robdöşambrını toplamak için yere eğilişini suçlu suçlu seyrediyordu. Bir merhamet kapladı içini, bir sakatlık karşısında sevgiyle gelen o uçsuz bucaksız merhamet, bu yumuşacık tene, incecik bele, zararsız, kendi halindeki iki yuvarlağa acıyordu.

Canla başla ona hizmet etmeye çalışan bu iyi kalpli, güven dolu varlığı gülünç bulduğu için utanarak başını eğdi. İçinden bir kez daha seni seviyorum, dedi ona, dokunaklı kürelerine içi gitti, kadınların kutsal küreleriydi bunlar, üstünlüklerinin insanı altüst eden işaretleri, şefkatin yuvarları, ilahi kayralar. Evet, seni seviyorum komik kadınım, dedi ona içinden, ardından bacaklarını sağa sola oynatarak, çarşafın üzerinde kaydırarak nefis yalnızlığını daha derinden idrak etmeye çalıştı.

Banyodan Matmazel d'Auble'un yeğeni olarak, münasip kılıkta dönmüş olan Ariane yatağın yanına çöküp onun için yıkamış olduğu bir salkım üzümü uzattı. Pasif ama dikkatli bir muhafız gibi bir peçeteyi hazır tutarak güzel meyvelerle beslenmesini seyretti, koca oğlunu seviyor, keyif aldıkça aşka geliyor, her halini ayrı beğeniyordu, Solal rahatsızdı bundan, içinden bu sefer de ondan gözlerini kapatmasını istemek geliyordu. İşi bitince Ariane, Solal'in ellerini sildi.

Giyinip kuşanmış, saçını düzeltmiş, d'Auble ailesinin bir ferdi, en Ariane Cassandre Corisande haliyle zili çalıp çay istemiş, şimdi dördüncü fincanı içiyordu. Çay içişini seyrederken Solal gayriihtiyari

bir ya da iki saat içinde, hep aynı kalburüstü gülümsemeyle onu bir an yalnız bırakmasını rica edeceğini düşündü. İsteğini ikiletmeden gidecek, birkaç dakika sonra talihsiz kadının banyosundan sifonun uğursuz sesi yükselecekti. Kısacası tutku dolu bir hayat. Odasında saygı icabı kulaklarını tıkayacaktı ama ne çare, Royal'in sıhhi tesisatı hakikaten gayet dinamikti. Nihayet Mozart'ın ya da Bach denen şu adamın plakları vasıtasıyla müzikle geri çağrılacak ve sevişmek gerekecekti. Kısacası tutku dolu bir hayat.

Rüzgârın uğuldayarak dövdüğü camın önünde, şimdi ne yapmalı, diye sordu kendine. Yarım litre çayı midesine doldurmuş, uslu uslu, sessizliğine saygı göstererek bekleyen bu zavallıyı mutlu etmek için ne yapmalıydı? Bir çay daha mı isteseydi? Çetrefil. İngilizlik meraklısı bu kadının midesinin de bir kapasitesi vardı. Ne yapalım, konuşuruz öyleyse. İyi ama hangi konuda? Seni seviyorum dese yeni bir şey söylemiş olmayacaktı. Kaldı ki az önce tam üç kez söylemişti bunu, ilk olarak birleşmeden önce, bir kere birleşme sırasında, bir kere de sonrasında. Yani haberi vardı. Ayrıca sevgi bahsinin Cenevre'deki tadı kalmamıştı. O zamanlar her seni seviyorum dediğinde Ariane için bu gökten inmiş bir sürprizdi ve duyunca yüzü capcanlı parlardı. Ama şimdi bu kutsal aşkı dile getirdiğinde, iyi bildiği bu haberi yüzüne çizilmiş gibi bir gülümsemeyle, balmumu mankenlerinki gibi sabit bir gülümsemeyle karşılıyor, Solal'in bilinçaltı allak bullak oluyordu. Sevda sözleri artık âdetten, resmiyetten olmuş, alışkanlığın balmumu yüzeyinde kayıyordu. Kendini öldürüp kurtulsa mıydı? Daha neler, onu yalnız mı bırakacaktı?

Haydi çabuk, sohbet edelim, bu pencerenin önünde daha fazla durmayalım. İyi ama ne konuşacağız, ne? Birbirlerine söylemedikleri, haklarında bilmedikleri kalmamıştı. Ah o ilk zamanlardaki keşifler. Sebep sevgilerinin tükenmiş olmasıydı, derdi kimi aptallar. Aptallara gözleriyle şimşekler yağdırdı. Doğru değildi, birbirlerini seviyorlardı, ama sürekli beraberdiler, aşklarıyla bir başlarına.

Bir başlarınaydılar, evet, üç aydır aşklarıyla baş başaydılar, aşktan başka yoldaşları yoktu, üç aydır karşılıklı kendilerini beğendirmekten başka faaliyetleri, ikisini birleştirecek aşklarından başka bir şeyleri yoktu, sadece aşktan konuşabiliyor, sadece sevişebiliyorlardı.

Yan tarafa bir göz attı. Uslu alacaklı oturmuş sabırla bekliyordu, mutluluğu bekliyordu. Haydi, git öde borcunu, uğruna her şeyi terk ettiği harika âşık ol, saygın bir hayatı bırakıp gelmiş olmasının, kocasının felaketinin sorumluluğunu taşımasının tazminatını öde. Haydi ey borçlu, ona yaşamak için heves, yeni sevinçler ver. Haydi, bul bir şeyler, hem yazar hem oyuncu ol.

Evet, gidip konuşmalıydı onunla, hem de çabuk! İyi ama ne hakkında? Hiçbir iş yaptığı yoktu. Kimin hakkında? Kimseyi gördüğü de yoktu. Neden hiçbir iş yapmadığını, kimseyle görüşmediğini söylese miydi? Görevden alındığını itiraf etse miydi? Fransız vatandaşlığından çıkarıldığını itiraf etse miydi? Bir hiç olduğunu, bir âşıktan başka hiçbir şey olmadığını itiraf etse miydi? Hayır, etmemeliydi. Toplum içindeki itibarı bu kadını âşık eden bileşenlerden biri olmuştu, hâlâ öyleydi de. Hem ayrıca onunla gururlanabilme imkânını bu talihsizin elinden almamalıydı. Dolayısıyla uzun bir izne çıktığı yalanma devam etmeliydi. Ama er geç gerçeği öğrenecekti. Onu o zaman düşünür, kıyarlardı canlarına, olur biterdi.

Yeniden sahip olsa ona? Canı istemiyordu. Ne olursa olsun her dakika yapamazdı ki. Hem zaten kendi farkında değildi ama Ariane bu birleşmelerden eskisi kadar zevk almaz olmuştu. Fakat her zamankinden daha çok önemsiyordu. Arzulanmak, sevilmek demekti. Saçmaydı ama kadınlar böyleydi. O testlere girmeden, o barometrik sınavlar, o şeytani imtihanlar olmadan bir, bilemedin iki gün geçse Ariane'ı bir kaygıdır alırdı. Böyle bir konuyu dile dökmeyecek, hatta en ufak bir imada bulunmayacak kadar asil ve ketumdu elbette. Ama Solal kırıklığını hissederdi. Kısaca sağlam kanıtlar ortaya koyarak ihtiraslı yaşamak mecburiydi, yoksa kadının içi içini yerdi. Beni eskisi kadar seviyor mu vesaire. Korkunç talepkâr, yumuşak başlı, iyi kalpli bir hizmetkârdı. Tevazu ile bekleyen, sessizliğine saygı gösteren, ağzı var dili yok bir zavallıcık. Onu oyalamak gerekiyordu. İyi ama neyle? Ne olursa olsun her saniye arzuları kabaramazdı ki. Bu durumda akşam yemeğine kadar nasıl vakit geçireceklerdi? Bu sessizlik devam ederse Ariane yürüyüşe çıkmayı teklif edebilirdi. Rüzgâr sert eserken birlikte yürümek gibi bir saplantısı vardı. Sus pus, önce bir ayağını, sonra öbürünü diğerinin önüne atmaktan, ar-

kasından yine sessizce sil baştan almaktan ne zevk alıyordu acaba, kendi sert rüzgârda bu korkunç yavaş bacak egzersizlerinden pek bir anlamıyordu. En rahatı ona kitap okutmaktı.

"Dünkü romana devam et sevgilim. Devamını merak ediyorum. Sen de fevkalâde okuyorsun."

Vaziyet ortada, bu karavelanın sorumlusu, kaptanıyım ben, diye düşünüyordu Solal Ariane Fransızca romanı okurken, zeki ama zayıftı, kelimeleri iyi telaffuz etmeye uğraşıyor, diyaloglara özeniyor, farklı tonlar deniyor, erkek kahraman konuşurken gülünç bir erkekçe tonla okuyordu, mükemmel olma gayretiyle dokunaklıydı ve sinir bozucu. Evet, Solal bitmek bilmeyen aşk güldürüsünü her gün sahneye koymak zorunda olan, her gün yeni mutlu sürprizler icat etmek zorunda olan sorumluydu. En kötüsü, bu zavallıyı candan seviyor olmasıydı. Ama yalnızlardı, onlara yoldaşlık edecek aşklarından başka bir şeyleri yoktu.

Manivelalı gramofon. Hevesle Saint-Raphaël'den getirdiği gün Solal ürpermişti. Karavela ilk o gün su almıştı. İlk gecelerinde gramofona ihtiyaç duymamışlardı. Mozart'ın ezgisi bir vitamindi. Şu adı batasıca Siz ki bilensiniz çınladığında Ariane aşkının tazelendiğini hissediyordu. Mozart, yüreğin üretmez olduğu duyguların tedarikçisi. Vitamin eksikliğinin bir diğer iç karartıcı işareti ufak tefek heyecanların devreye sokulmasıydı. Ariane başta başkalarının önünde gayet ihtiyatlı davranırken şimdi Moscou'da onunla uluorta öpüşebiliyordu. Bu teşhircilik onu tahrik ediyordu. Issız çam ormanında da defalarca aynısı olmuştu. Ve banyoda yıkanmalar. Ve ayna karşısında cüretkâr pozlar. Bütün bunlar skorbüte karşı ilâçlardı. Evet, şimdi atak, acar bir tona geçmişti çünkü romanda bir delikanlı konuşuyordu. Kapalı kutudaki bu aşk hayatı Ariane'ı aptallaştırıyordu. Ah nereye gitmişti o Cenevre'deki hayat dolu, zeki, çılgın kadını!

"Dinlenin sevgilim, okumayı bırakın."

Ariane'ın karşısına oturup roman hakkında yarım yamalak birkaç söz etti, az sonra sevgilisinin gözlerinde sıkıldığının farkında olmayan iyi yetiştirilmiş kadınlara has nazik, güleç, hafif mutsuzluğu gördü. Sustu. Elbette hâlâ tapıyordu Solal'e fakat bilinçaltı ikisine ait bu harika tutkunun içinde kim bilir ne kadar bunalıyordu! Solal

sıkılmıyordu çünkü karavelanın ağır ağır batışına tanıklık etmek gibi korkunç bir meşgaleye sahipti.

Ariane'a baktı. Ah, sanki takma diş gibi yüzüne kondurulmuş gülümsemesi, uslu uslu, kusursuzca, cansız oturuşu, her şey avaz avaz Ariane'ın hiç şüphesiz sebepsiz bir fiziki rahatsızlık ya da durgunluk diye adlandırdığı ölümcül bir sıkıntıyı haykırıyordu. Ariane dudağını ısırdı, Solal bunun tam zamanında durdurulan bir esneme olduğunu anladı. Hayır, tam durmamış, Ariane genişleyen burun delikleriyle içinden esnemeyi başarmıştı. Acilen harekete geçmek lazımdı, onun için, ona olan aşkından ötürü. Soru sormaya kışkırtmak için yüzüne baktı.

"Ne düşünüyorsunuz sevgili" diye gülümsedi Ariane.

"Sıkıldığımı düşünüyorum" dedi. (Sizinle diye eklese miydi? Hayır, fuzuli.)

Ariane'ın beti benzi atmıştı. Solal bunu ilk defa söylüyordu. Solal başladığı işi bitirmek için esnermiş gibi yaptı, bastırılan, dolayısıyla çok manalı bir esnemeydi bu. Ariane görünce hıçkırıklara boğuldu. Solal omuz silkip çekip gitti.

Kendi odasında aynanın karşısına geçip gülümsedi. Sevgilisi hayata dönmüştü. Gözlerinde günlerdir görmediği bir ilgi ışığı parlamıştı. Onu sevdiğini ya da güzel olduğunu söylediğinde takma diş gülümsemesini konduruveriyordu. Fakat gözlerinde az önceki kıvılcımlar ciddi, sıcacıktı. Hayata dönmüştü sevgilisi. Ah, keşke sırf hep iyi davranarak onu mutlu edebilseydi, bir Mevlevi dervişi gibi nasıl da sevinçle sabahtan akşama kadar tekrar tekrar söylerdi onu canı gibi sevdiğini, nasıl bir coşkuyla şefkate boğar, kıyafetlerini fırçalamak, pabuçlarını cilalamak da dahil her hizmetine koşardı. Fakat aralıksız sevgi tekdüzeydi ve yeterince erkeksi değildi, kadınların kalemi değildi bu. Onlara tutkunun derin zevkleri, kayan kızakları ve kaydırakları, acıdan sevince geçişler, sıkıntılar, ani mutluluklar, bekleyişler, umutlar ve hayal kırıklıkları, bitmek bilmez heyecan sağanakları ve hayata kazandırdığı teatral amaçlarla o kutsal tutku lazımdı. Ariane bundan böyle hep teyakkuzda olacak, gözünü üstünden ayırmayacak, onunlayken sıkılıp sıkılmadığını kendine sorup duracak, bu sayede kendi sıkıntısı dağılacaktı. Kısacası yerine

sahip çıkacaktı. Ve yarın zalimliğin arkasından şefkat, şefkatin arkasından fırtınalı bir şehvet dalaveresi gelirse, o dalavere hararetle alkışlanacaktı. Ah, ne hazin, iyilikten ötürü kötülük etmeye mecbur olmak. Solal, gönülsüz bir cellat.

Kapıya yaklaştığında Ariane'ın hıçkırdığını duydu. Gülümsedi yine. Ağlıyordu sevgilisi, bir meşgaleye kavuşmuştu, esnemelerini bastırmakla uğraşmıyordu. Tanrı'ya şükür ağlıyordu, Solal'i ne kadar sevdiğini hiç olmadığı kadar biliyordu, onunlayken kendi canının hiç sıkılmadığını biliyordu. Solal parmak uçlarında kendi odasına döndü. Kurtulmuştu. Daha önemlisi onu kurtarmıştı. Az sonra kapı usulca çalındı, pürüzlü, acıklı bir ses geldi. Dinleyin, hava şimdi güzel, dedi incecik ses. Solal ellerini ovuşturdu. Harekât başarıyla sonuçlanmıştı. Tatlı dille onu kandırmaya uğraşıyordu. Hayatının bir amacı vardı. Ne olmuş yani? diye sordu kasıtlı bir hırçınlıkla. Dışarı çıkmak istemez misiniz? dedi ıslak, ince ses. Hayır, yalnız gitmeyi tercih ederim, diye karşılık verdi. İçinden, hazinem dedi ona, ardında Ariane'ın yeniden hayat bulduğu kapının ahşabını okşadı.

Dışarıda aşırı mavi göğü, kurumuş, toz içindeki ağaçları, usturaya benzeyen kayalarıyla karabasan gibi üzerine çöken tabiatın içinde rastgele yürümeye koyuldu. Mutluydu, çakıl taşlarını tekmeleyip duruyordu. Ariane eksikliğini acı acı idrak etmiş olmalıydı, Solal az sonra ucunda hiçbir tehlike olmadan barıştığında ne kadar mutlu olacaktı. O sırada karşısına bir papazın çıktığını hayal etti, Solal'i ayıplıyor, kendisinin sevgili eşine böyle davranmadığını, onu mutlu ettiğini söylüyordu.

"Kes sesini kardeşim, sen ne anlarsın" dedi Solal. "Karın mutluysa bunun on sebebi var ve dokuzunun aşkla hiçbir ilgisi yok. Sayende toplum içindeki edindiği yer, gördüğü itibar, dini bütün örgü örme toplantıları, dostlarınız, davetleriniz, bağlantılarınız hakkında sohbetleriniz, çocuklarınız, yaptıklarını ona anlatışın, işine onun katkıları, sevgili hastalarını ziyaret ederek oyalanması, akşam eve geldiğinde kondurduğun öpücük, yatağın başına diz çöküp birlikte dua etmeniz. Nasıl? Seninle sevişmekten hoşlanıyor mu? Elbette öyledir, gündüz giyimli kuşamlı ve toplumsalsınız, gece ise çıplak ve biyolojik, ama o da her zaman olmuyordur. Aradaki bu tezat yüzün-

den, az önce giyinik, ahlaklı insanlarken bir anda cinselliğe kestiğiniz için haz duyar. Ama zavallı biz, biz hep hayvanız."

Güzel, az sonra geri döndüğünde Ariane birkaç saati heyecanlı geçirecekti, Solal ona gülümseyecek, o da kollarına koşacak ve mutluluktan ağlayacaktı, birinci sınıf öpüşmeler olacaktı, sırılsıklam, Cenevre'dekiler gibi. Ariane hain sevgilisi yanındayken hiç canının sıkılmadığını söyleyecek, Tanrı'ya şükür buna inanacaktı da. Güzel, az sonra mutlu bir akşam başlayacaktı, ikisi için de mutlu bir akşam. Peki ya yarın? Biçareye her gün onunla canı sıkıldığını mı söyleyecekti?

84

Ertesi gün Ariane kahvaltıya aşağı lokantaya inmeyi teklif etti, tabii istisnai olarak, yemeği kendi yerlerinde yemenin tadı bambaşkaydı ama bir kereliğine tiyatroda gibi o burjuva suratları seyretmek eğlenceli olabilirdi. Neşeyle, kol kola indiler.

Ariane masada otururken etraftaki yüzler hakkında komik yorumlarda bulundu, mesleklerini ve karakterlerini tahmin etmeye çalıştı. Sol ile gurur duyuyordu, öyle zarif, şu oburlardan öyle farklıydı ki, gudubet karılarının bakışları da göğsünü kabartıyordu. Bununla birlikte kadının biri gözüne girmeyi başardı, sürahiye yasladığı gazetesini okuyan kırk yaşlarında, kızıl saçlı alımlı biri, uslu uslu bir sandalyede oturan bir de küçük köpeği vardı.

"Dişe dokunur tek kadın" dedi. "Kalıbımı basarım İngiliz. Onu ilk kez görüyorum. Minik sealyham köpeği de nefis bir şey, baksanıza, gözü nasıl da sahibesinde."

Kahvelerini aldıkları salonda birlikte bir dergiyi karıştırmaya koyuldular. Az ötede yeni gelmiş iki çift aynı cinsten olduklarını koklaşarak keşfetmiş, topluca sohbete dalmışlardı. Önce birtakım hoş temel doğruları ortaya koyduktan sonra antenleri çıkarmış, toplumsal anlamda birbirlerini yoklayarak hiç belli etmeden meslekleri ve bağlantıları hakkında karşılıklı bilgi vermişlerdi. Aynı ahırdan beslendiklerini anlayıp rahatlayınca açıldılar, dilleri çözüldü, neşeyle birleştiler, memnuniyetlerini bangır bangır ilan ettiler: "Tanıdıkların arasına düşmüşüz meğer! Elbette tanırız onları, çok sık görüşürdük! Gitmeleri yazık oldu! Kesinlikle çok hoş insanlar!"

Daha ötede iki koca otomobil sohbetine dalmıştı, onlar da yine önce biri bir notere diğeri bir piskoposa ait itibarlı isimlerini söyleyerek koklaşmışlardı, karılarından genç olanı, Petresco'nun karısına benzeyen ay suratlı bir taze ikide bir araya giriyor, yine Petresco'nun karısı gibi afacanlık yapıyor, çocuk gibi el çırpıp hoplayıp zıplayarak ikide bir Chrysler araba istediğini haykırıyordu, yaaa, güzel bir Chrysler, yaaa evet yaaa! Tüm bu insanlar benzerlere sahip oldukları için yerinde duramıyor, topluluğun içinde koyulaşmanın, yayılmanın sevinciyle dolup taşıyordu. İki sevgili ise el ele tutuşmuş, asaletle, yapayalnız kitap okuyordu. Ariane birden ayağa kalktı.

"Gidelim, içim fena oluyor" dedi.

Aşklarına ait odada Ariane'ın aldığı plakları bir kez daha dinlediler, fikirlerini belirttiler, arkasından öpüşmeler geldi. Saat iki buçukta Solal başının ağrıdığını, kendi odasına gidip dinlenmek istediğini söyleyince çay vakti buluşmak üzere sözleştiler. Yalnız kalan Ariane tekrar aşağı indi.

Salonda oturmuş bir masaya yayılmış turistik broşürleri karıştırırken neşe küpü müstakbel cesetler az ötede yüksek sesle gezi planları yapıyor, toparlak taze kadınca cilvelerine devam ediyordu. Hoplaya zıplaya el çırparken Amerikalı bando majörü kızlardan daha aptal görünen bu şirin aklı evvel kocasına bir Chrysler için bastırıp duruyordu yine, yaaaa güzelinden bir Chrysler yaaa, asilik yap-

mak, ayrıca sonsuz zıplamalar eşliğinde bu çocukça teraneyle yeni tanışlarına ailecek bir Chrysler alabilecek güce sahip olduklarını belli etmek hoşuna gidiyordu. Fakat Ariane kalkıp çıkınca zıplamaktan vazgeçti, kesilen sohbetlerin yerini de fısıldaşmalar aldı.

Ariane kızıl saçlı kadının da gezinmekte olduğu çakıl taşı döşeli yolda ağır ağır yürümeye koyuldu. Oyunbaz burunlu köpeğin yanına gitti, eğilip okşadı. Karşılıklı gülümsendi, sealyham köpeklerinin meziyetleri hakkında fikir alışverişinde bulunuldu, kıskanç ama ölesiye vefalı olurdu bu köpekler, sonra havadan konuşuldu, yirmi yedi kasım için çok sıcaktı, hakikaten az rastlanırdı buna, Côte d'Azur'de bile.

Nihayet hastalıklı, tozlu bir palmiyenin gölgesinde hurma dalından koltuklara oturdular. Ariane köpeciğin huyları hakkında başka sorular sordu. Etraftaki bütün kokuları taramış ve hiçbirini kayda değer bulmamış olan köpek çenesini ön ayaklarına bırakıp can sıkıntısıyla derin derin iç çekti, uyur gibi yaparken yarı açık bir gözüyle bir karıncayı takibe devam etti.

Sohbet İngilizce devam ederken kızıl saçlı kadın sohbet arkadaşının mükemmel telaffuzundan etkilenmişti. Ariane; Cambridge Girton'da, sonra Oxford Lady Margaret Hall'de geçirdiği güzel yıllardan dem vurdu. Kadınlara has bu özel, kalburüstü kolejlerin adı geçince İngiliz kadının gözleri artan bir dikkatle parladı. Sohbet arkadaşına sempatiyle baktı. Cidden Margaret Hall mu, ne kadar ilginç ve dünya ne kadar küçük! Barbara ile Joyce, sevgili Patricia Layton'un, yani Vikontes Layton'un ikizleri de Margaret Hall'de okuyordu, o sıcak ortamda öyle mutluydular ki! Aslında, diye gülümsedi, madem sayfiyedeydiler teklifi tekellüfü bir kenara bırakıp doğrudan tanışabilirlerdi. Adı Kathleen Forbes idi, Roma'daki İngiltere başkonsolosunun karısı. Kısa bir tereddütten sonra sohbet arkadaşı da adını verdi, kocasının Milletler Cemiyeti umumi kâtip muavinlerinden olduğunu söyledi.

Bunun üzerine Mrs Forbes heyecandan kabına sığamaz oldu. Umumi kâtip muavini mi, cidden mi, ne kadar ilginçti! Gözlerini kırpıştırarak, içli bakışlarla Milletler Cemiyeti'ne bayıldığını bildirdi, milletlerarası barış ve karşılıklı anlayış için muhteşem çalışmalar

yapılan muhteşem bir kurumdu! Birbirini anlamak birbirini sevmek demektir, öyle değil mi, diye gülümsedi, gözlerini daha da zarafetle kırpıştırarak. Sir John çok hoş biriydi, Lady Cheyne ise öyle parlak, öyle iyi kalpliydi ki! Kendi yeğenlerinden biri kısa süre önce sevgili Lady Cheyne'in kuzen çocuklarından biriyle nişanlanmıştı. Birden gözkapakları kelebek kanadı hızına erişti, eli Ariane'ın elini kavradı. Tabii ya, şimdi hatırlıyordu, Umumi Kitabet'ten kuzeni Bob Huxley, ki Madam Solal mutlaka tanıyor olmalıydı, geçen yıl Mösyö Solal'den bol bol bahsetmişti, hem de büyük bir hayranlıkla! Ah ne kadar ilginçti! Kocası Mösyö Solal ile tanışmaktan büyük mutluluk duyardı, zira Milletler Cemiyeti'ne büyük ilgisi vardı!

Mrs Forbes, doğduğu sulara kavuşmuş bir alabalık gibi canlanan Ariane'ın sevecen bir sorusuna cevaben Agay'a önceki gün geldiğini söyledi, fakat kocası ancak bugün öğleden sonra, hatta belki sevgili Bob ile birlikte gelecekti. Evet, sevgili dostu Tucker'ı ziyaret etmek için yolunu uzatmak zorunda kalmıştı, evet, Sir Alfred Tucker, Foreign Office'te daimi kâtip muavini, ne yazık ki Cenevre'de bir klinikte tedavi görmekteydi. Çok sevgili bir dostumuzdur, diye noktaladı sözünü mahcubiyet katılmış bir hüzün ve durgunlukla. Fakat kendi o kadar yorgundu ki Cenevre'ye uğramayı göze alamamıştı. İnsanı dermansız bırakan Roma'nın cemiyet hayatından sonra müdavimi olduğu eski dost Royal'e bir an önce kavuşmak istemişti, müşterisi elbette çok sempatik yahut özellikli sayılmazdı, tabii birkaç istisna hariç, diye gülümsedi sevecenlikle, ama otelin yeri çok iyi, olağanüstü bir manzaranın içindeydi. Bir bakıma bambaşka bir çevrenin rağbet ettiği bir otelde kalmak avantajlı bile sayılabilirdi, bu sayede insan yalnızlığın keyfini sürebiliyordu. Evet, bütün vaktini alan Roma'daki cemiyet hayatından sonra nihayet dinlenebildiği, sadece bir beden olarak var olabildiği için ne kadar mutlu olduğunu söyleyerek entelektüelce gülümsedi. Ah ah, onun zevkine kalsa cemiyet hayatını seve seve terk edip yanında birkaç kitapla bir başına, sevgili tabiatı seyrederek, bir keşiş gibi Tanrı'ya daha yakın bir hayat sürmeyi tercih ederdi. Gelgelelim resmi zevatın eşleri olarak fedakârlıkta bulunmak, kocalarının bir nebze iş ortağı olmak da bir görevdi, öyle değil mi, diye gülümsedi sevgiyle resmi evlilik işinden meslektaşına. Bü-

tün vaktine el koyan korkunç cemiyet hayatı yetmiyormuş gibi bir de her şeyden haberdar olmak mecburiyeti vardı, öyle değil mi, entelektüel açıdan ilgi çekici ne varsa, sergi açılışları, konserler, konferanslar, toplumsal sorunlar, dillerde dolaşan kitaplar, onun gibi evde çalışanların sorumluluğunu üstüne alanlar için hizmetçilerin korkunç dertleri vardı bir de. Evet, gelecek iki hafta bir bedenden ibaret olacağını, sevgili kadim Akdeniz'de yüzebileceğini, her gün tenis oynayabileceğini düşündükçe içi içine sığmıyordu. Yeri gelmişken, Madam Solal yarın onlarla bir maç yapmak istemez miydi? Hem belki Mösyö Solal de katılmak isterdi?

Ertesi sabah on birde otelin önünde buluşmayı kararlaştırdılar. Fırlak ama sıcakkanlı gösteren dişleri olan Mrs Forbes, bir umumi kâtip muavininin zarif eşinin mazbutluğu, kibarlığı karşısında tamahkârlık damarı kabarmış olarak izin istedi, arkasında köpeciğiyle, oltasına vuran balığa sevinerek gitti.

85

Ertesi gün saat dörde doğru otelin küçük salonuna çay içmeye inip terasa açılan pencerenin yanına yerleştiler. Ariane şerbet gibi havadan faydalanmak için pencereyi açtı. Solal'in gözlerini kırpıştırdığını görünce güneşin şiddetini azaltmak için perdeleri çekti. İlk fincandan sonra, kasım değil de nisandayız sanki, dedi. Sonra bir sessizlik oldu. Sessizliği doldurmak için Solal, Cannes'dan aldıkları elbiselere not vermeyi teklif etti. Sohbet hemen başladı ve en yüksek notu gerçekten göz alıcı koyu pembe renkli gece elbisesine vermekte fikir birliğine vardılar. Gece elbisesi, ne için, diye düşündü Solal. Hangi davet, hangi resmi akşam yemeği, hangi balo için?

Sonra diğer elbiselere geçtiler. Ariane, bu kadar kolay aldanmasına Solal'in içinin cız ettiğini tahmin bile etmeden hararetle tartışı-

yordu. Yakut rengi bir hırkaya on yedi mi yoksa on sekiz mi vermeli diye tereddüt ederken Solal'in içinden onu yanağından öpmek geldi. Ne var ki olamazdı, dudaklara mahkûm sevgililerdi onlar.

Bütün notlar verildikten sonra Ariane deniz kıyısında bir gezinti teklif etti. Denizi, hep yeni baştan denizi diye bir bölüm okudu bir şiirden, hoşuna gider diye. Solal bu tür şirinliklere pek duyarlı olmadığından takdirle gülümsemekle yetindi, ardından başının ağrıdığını söyledi. Ariane hemen aspirin önerip getirmek üzere ayaklandı. Hayır, dedi, bir iki saat dinlenmeyi tercih ederdi, o sırada Saint-Raphaël'e gidip birkaç plak almasını rica etti ondan. Canı Brandenburg Konçertoları'nı dinlemek çekmişti.

"Ah, bayılırım!" dedi Ariane tekrar ayağa kalkarak. "Ama altısını da kesin bulabilmek için Cannes'a gideceğim. Ucu ucuna yetişebilirim, birkaç dakika içinde bir tren var."

Solal bir işe yaradığı için sevinçten havalara uçan bu masumu başından attığına utanarak kalktı. Neyse, konçertoları dinleyerek bedelini ödeyecekti. Trende mutlu mesut evirip çevirsin diye az önce odalarında nefis bir birleşme yaşadıklarını söyledi büyük bir inançla. Ariane ciddiyetle gözlerini kaldırıp elini öptü, merhametten içi parçalanan Solal ona verebileceği başka bir sevinç, bir bekleyiş sebebi, dönüşü için küçük bir gaye aradı.

"Bu akşam yeni elbiselerini bir kez daha sırayla denemeni çok isterim, o elbiselerin içinde öyle muhteşem oluyorsun ki."

Ariane'ın gözlerinde minnet dolu, yürek burkan bir bakış belirdi, beğenilmenin verdiği canlılıkla derin derin iç çekti, treni kaçırmamak için acele etmesi gerektiğini söyleyip harekete geçti. Solal işe yaramaz plaklar getirmek için tertemiz niyetlerle, var gücüyle koşan bu zavallıyı bakışlarıyla takip etti. Neyse, öyle veya böyle ona bir meşgale bulmuştu. Dönüşünde elbise provalarının üstüne başka bir şeyler düşünmek gerekecekti. Bu sabah Forbes'un tenis maçını iptal eden telefonuna çok bozulmuştu. Çoktan şortunu giymiş, sevinç içinde hazır bekliyordu. Bu Forbes denilen hanım sahiden aniden hastalanmış mıydı acaba?

Oturup çaydan ılık bir yudum aldı, saate baktı. Şimdi trendeydi, onu düşünüyor, yeni plaklar getireceğine seviniyordu. Bu akşam yeni elbiseleri denerken iyice aşka gelmiş gibi davranmalıydı.

Bir ses. Sigarasını söndürdü, iki perdenin arasındaki yarıktan kızıl saçlı İngiliz'i, turp gibi Forbes hanımı gördü, elli yaşlarındaki koca çeneli, sırık gibi bir kadına sırnaşmakla meşguldü, az sonra pencerenin pervazına yaslanan hurma dalından kanepeye oturdular. Solal yaklaştı.

Tanımaz olur muyum, diye haykırıyordu Mrs Forbes, Alexandre de Sabran'ı gayet iyi tanırdı, Berne'de ataşemiliter olan albay amcası ne çok bahsetmişti onlara! Dünya ne küçüktü! Roma'da sık sık görüştüğü, pek sevdiği Alexandre'ın öz teyzesine Agay'da rastlayacağı kimin aklına gelirdi? Kocasıyla ikisi için o sadece Sacha dear idi, nitekim sefir de bu nefis bir delikanlıya çok değer verirdi, bizzat sefirin kendisinden duymuştu bunu! Bu akşamdan tezi yok Sacha'ya yazıp teyzesiyle tanışma zevkine eriştiğini haber verecekti! Demek Albay Sabran şu sıra İsviçre ordusunun manevralarını izlemekteydi, öyle mi? Ne kadar ilgi çekici! Elbette ataşemiliter sıfatıyla mecburdur, diye gülümsedi, bir toplumsallık şekerini keyifle emerek. Ordu, ah vurgunum orduya! diye iç çekti gözlerini kırpıştırarak. Ordu, ah ordu, şeref, disiplin, eski gelenekler, şövalye ruhu, asker sözü, süvarilerin hücum boruları, büyük savaşlar, mareşallerin dâhice stratejileri, kahramanca ölümler demekti! Daha iyi bir kariyer olamazdı! Ah bir erkek olacaktı ki... Hayatını vatan savunmasına adamaktan daha güzel ne olabilirdi! Çünkü Milletler Cemiyeti'nde istedikleri kadar gevezelik etsinler, savaşlar hep olacaktı. Albay gecikmeden size katılacaktır herhalde? diye sordu gözleri sevecenlikle parlayarak. Üç gün içinde mi? Kocasıyla birlikte onu tanımaktan, Sacha dear hakkında taze havadisler nakletmekten mutluluk duyarlardı.

Ardından Madam de Sabran'a bir şeyler içmeyi önerdi, neleri sevdiğini sorup işaret parmağıyla bir uşağı çağırdı, hanımefendi için Çin, kendine kopkoyu Ceylan çayı sipariş etti, peçeteye sarılmış sıcacık tostlar istedi, bu sırada hizmetkâra bir kez olsun bakmadı bile. Uşağa böylece mayasının çamurdan olduğunu, yegâne varlık sebebinin ataşemiliterlerin, başkonsolosların karılarına hizmet etmek olduğunu bellettikten sonra şairane bir tavırla cana yakın albay karısı ve baronese döndü. Sevgili Sir Alfred Tucker'ı ve yüksek ruh diye bir şey varsa ta kendisi olan Vikontes Layton'u kısaca andıktan sonra

zıpkını fırlatmaya hazırlandı. Agay'da salt bir bedenden ibaret olabilmek, korkunç cemiyet hayatından bir süre de olsa kurtulup nihayet her gün tenis oynayabilmek ne büyük mutluluktu, aslında enine boyuna düşününce cemiyet hayatı pek matah bir şey sayılmazdı, öyle değil mi?

"Aklıma gelmişken, bizimle bir parti tenis oynar mısınız? Belki yarın saat on birde?"

Konsolos karısının diplomatik kariyerindeki derin çatlaktan haberi olan Madam de Sabran ölçülülükle, küçük bir gülümsemeyle kabul etti. Coşkusuzluğu Mrs Forbes'i iyice coşturmuş, avının önemini hissettirmiş, fani arzularını kuvvetlendirmişti. Aşkla gülümsediği Madam de Sabran az sonra geleceğini söyleyerek kalktı. Toplum içinde kaç karat ettiğini bilerek, burnu havada çıkıp gitti.

Mavi menevişli buz gözlü kibirli zürafa dönüşte bir süre, salonda her zamanki numarasını yapmakta olan, el çırparak hoplayıp zıplayan toparlak tazeyi izledi uzaktan. Barones tıpkı Deume Ana gibi eteğinin yerine oturduğundan emin olmak için sıska kalçasını eliyle yokladıktan sonra oturdu, Mrs Forbes'a Fransızca'ya hâkimiyeti için iltifatta bulundu. Kızıl saçlı kadın cevaben alçakgönüllülükle iltifatı hak etmediğini söyledi, çünkü küçüklüğünden beri mürebbiyesiyle hep Fransızca konuşurmuş. Madam de Sabran'ın ince dudaklarında bir aferin gülümsemesi belirdi. Uzun bir sessizliğin ardından kimseyle konuşmayan şu tuhaf çift hakkında malumat sordu. Kimdi bu insanlar, nereden gelirlerdi, adam ne iş yapardı? Konsiyerj ismini söylemişti ama aklından çıkmıştı.

"Solal olmasın?" diye sordu Mrs Forbes umut dolu gözlerle.

"Evet, ismi bu, hatırladım şimdi."

"Vebalı muamelesi yapmak, köşe bucak kaçmak lazım" dedi Mrs Forbes sıcak bir gülümsemeyle. "Ama çayımız gelmiş, önce hararetimizi dindirelim, her şeyi sonra anlatırım size, göreceksiniz, pek fena. Bilgileri ilk elden aldım. Kuzenim Robert Huxley'den öğrendim, kendisi Milletler Cemiyeti'nde müşavirdir, mutlaka tanıyorsunuzdur, Sir John Cheyne'in yakın bir dostudur. (Adamı tanımayan Madam de Sabran hiç istifini bozmadı.) Bob dün öğleden sonra kocamla beraber geldi ve birkaç gün bizimle kalacak, sizinle tanıştır-

maktan memnuniyet duyacağım çok hoş bir çocuktur. Evet, o ikisi var ya, vebalı muamelesi yapmak lazım."

Solal alnındaki teri sildi. Ariane daha bu sabah tenis şortuyla şen şakrak, Madam Forbes'la randevusunu bekliyordu. Solal neyin içine sürüklemişti onu? Mrs Forbes boş fincanını bıraktı, kibarca iç çekti, hararete karşı çay gibisinin olmadığını söyledi, kanepeye iyice yerleşti, keyifle gülümseyip o günkü hayır etkinliğine başladı.

"Veba gibi uzak durmak lazım hanımefendiciğim" dedi tekrar. (Sevgili dostum demeye can atıyordu, ama tenis maçının hatırına yarına kadar beklemek daha akıllıca olurdu.) "Gayrimeşru bir çift. Gayrimeşru, diye tekrar etti. Kuzenim tek tek her şeyi anlattı. Kadın Milletler Cemiyeti'nden bir meslektaşının karısıymış. Her şey çok hızlı açığa çıkmış, zavallı kocası iki yüz karasının kaçtığı gün intihara teşebbüs etmiş. Neyse ki kurtarabilmişler. Kadının yüzsüzce adamı bana kocası diye tanıttığını düşünüyorum da, meğer Cenevre'de kanlı canlı nikâhlı bir kocası varmış!"

"Burada böyle bir şeye izin vermelerine şaşırdım" dedi Madam de Sabran.

"Üstelik kimlik belgeleri yüzünden gerçek adlarıyla kayıt yaptırmak zorunda kalmışlar. Otelin kayıt bürosundan öğrendim. Ama bu kadarla da bitmiyor, dahası var. Adam Milletler Cemiyeti'nde çok yüksek bir mevkideymiş. Yahudi olduğunu da söylemeliyim."

"Mesele şimdi anlaşıldı" dedi Madam de Sabran. "Bu cins her yere sızıyor. Quai d'Orsay'de bile iki tane var. Ne günlere kaldık."

"Çok çok kallavi bir mevkii varmış."

"Mafya" dedi külyutmaz Madam de Sabran. "Hakikaten, Blum olacağına Hitler olsun. Şansölye hiç olmazsa düzene disipline düşkün, enerjik bir adam, gerçek bir önder. Sizi dinliyorum hanımefendi."

"Kuzenim Bob'dan öğrendiğime göre Sir John bunu pek severmiş. Üç dört ay kadar önce adamı görevden almışlar, daha doğrusu istifaya zorlamışlar, tabii ikisi aynı kapıya çıkıyor, şey yüzünden, nasıl diyorsunuz, disgraceful tavrı sebebiyle."

"Rezil tavırlar" dedi Madam de Sabran tükürüğünün tadını çıkararak. "Mezhebine bakınca şaşırmamak lazım. Tam olarak ne yapmış?"

"Ne yazık ki Bob ayrıntı veremedi. Oysa Sir John ve Lady Cheyne'le şahsen arası çok iyi olduğu için kulağı deliktir. Ama olay gizli tutulmuş. Anlaşılan sadece en tepeden birkaç kişi haberdarmış. Adam öyle ağır, öyle rezil bir şey yapmış ki (Madam de Sabran başıyla onayladı) Milletler Cemiyeti'nin üstüne kalmasın diye skandalı ört bas etmişler! Tek bilinen oradan kovulmuş olduğu."

"İsabet olmuş" dedi Madam de Sabran. "Büyük ihtimalle vatana ihanettir. Dreyfus'un dindaşından her şey beklenir. Ah, zavallı Albay Henry!"

"Kısacası, insan içine çıkamayacak şekilde kovulmuş. (Madam de Sabran bunu bir selamla karşıladı.) Kuzenime göre işte o zaman alelacele Cenevre'ye dönmüş, yardakçısını da alıp kaçmış. Yani adam artık bir hiç. A nobody. O aşüftenin dün hiç utanmadan beni tenis maçına davet ettiğini düşünüyorum da! Israr edince kalbimin sesini dinleyerek bu sabah için yarım ağız olur demiştim, karşımda bizim çevremizden, oturmasını kalkmasını bilen, kredisi sağlam, belli bir mevkii olan insanlar var sanmıştım. Bob Huxley'den bilgi alır almaz haliyle anında köprüleri attık. Kocam bu sabah adama telefon edip hasta olduğumu söyledi. Ne yaparsınız, çok yufka yüreklidir, kumaşı böyle. Vikontes Layton'un başkonsolos yerine babacankonsolos demesi boşuna değil! Ah sevgili Patricia, hep öyle nüktedandır ki, bir parçacık da muzip!"

"Kanımca iyi yüreklilik kararlılığa engel olmamalıdır" dedi Madam de Sabran. "Kocanızın yerinde olsam ne düşünüyorsam çatır çatır söylerdim."

"Telefonda gayet imalı bir sesle konuştuğunu söylemeliyim."

"İsabet olmuş" dedi Madam de Sabran.

Biri nemli bir kuru iki muhterem kadın bu lezzetli konuyu çekiştirmeye devam ederek birini toplum dışına atmanın zevkini son damlasına kadar tattılar, kabul gören, kabul eden lekesiz insanlar olma duygusu zevki iyice derinleştiriyordu. Zaman zaman kuralların dışına çıkmayan, mazbut insanlar olma paydasında birleşerek karşılıklı gülümsüyorlardı da. Nefrette buluşanlar birbirini sever.

Solal ise masum kadınını düşünüyor, dün akşam Forbes'in davetini haber verirken parlayan yüzü gözünün önüne geliyordu. Hayat

geri gelmiş, yaşamak anlam kazanmıştı. Kapıyı kuvvetle çalıp rüzgâr gibi içeri dalmıştı, kendinden daha emin görünüyordu, her zamanki hüzünlü ağırbaşlılığı uçup gitmişti. Hemen ardından haftalardan beri ilk kez derin derin öpüşmüşlerdi. Ariane bir anda tenis hayranı kesilmiş, kızıl saçlı gudubete kanı kaynamıştı. Derhal Cannes'a tenis kıyafeti almaya koşmuştu. Zavallıcık, iki kıyafetle dönmüştü, biri ciddi, şortlu, diğeri etekli, uçarı ve hemen karşısında prova etmişti. O kadar canlanmıştı ki toparlak tazenin taklidini bile yapmış, Chrysler isterim diye hoplayıp zıplamıştı. Ve gece Cenevre'deki gibi ateşli geçmişti. Ah toplumsallığın gücü. Bu sabah saat dokuzda, iki saat önceden tenis kıyafetini giymiş raketiyle vuruşlar deniyor, ayna karşısında hayali toplara vuruyordu. Sonra telefon çalmış, toplumsallığın çarkları dönmeye başlamıştı.

Erdem ittifakının ifadesi yeni bir tebessüm faslından sonra Madam de Sabran iç açıcı başka bir konuya geçti, her sene Royal'de tertiplediği hayır balosuna, amaç Agay ve Saint-Raphaël'deki pek sevgili nice fakir ailelerin yardımına koşmaktı, bu ailelerin sefil halini ballandıra ballandıra anlatırken kendini iyi kalpli hissetmenin, her tür felaketten uzak olduğunu bilmenin keyfini sürüyordu.

Evet, Cannes'da yaşayan, sık sık davet veren pek sevdiği bir dostu vardı, her yıl o sırada bölgede bulunan ve bir hayır işine ilgi gösterebilecek kişilerin günü gününe tutulmuş bir listesini temin ederdi. Yarından tezi yok Côte d'Azur'deki bütün kalburüstü takıma davetiye gönderecekti ki aralarında şu an Monte-Carlo'da bulunan bir kraliyet mensubu da vardı. Hem iyilik yap hem eğlen, daha iyisi can sağlığı. Yardım balolarında bazen renkli, cana yakın kimselere de rastlanabiliyordu. Ama tabii bu balonun ikinci planda gelen yönüydü, önemli olan iyilik yapmaktı.

Mrs Forbes heyecanlanarak yardım balolarına bayıldığını söyledi, daha doğrusu insanseverlikle, başkasını sevmekle, sefalete parmak basmakla ilgili her şeye. Bu nedenle davetiyelerin gönderilmesi işinde Madam de Sabran'a elinden geldiği kadar yardıma hazır olduğunu belirtti. Kendini şimdiden adı geçen kraliyet mensubuna takdim edilirken hayal edebiliyordu.

Tam bu sırada başkonsolos ile kuzeni geldi, ikisi de golf kıyafeti içindeydi. Takdim tanışma faslından, dişlerin karşılıklı gösterilmesinden ve Sacha dear'ın yâd edilmesinden sonra muhteşem Huxley aldatılan kocaya övgüler yağdırarak teyzesinin hikâyesini tamamladı, arkadaşları arasında çok sayılan, son derece çalışkan, seçkin bir memurmuş. Kurşun neyse ki beyne değmeden temporal kemiği delip geçtiği için yarası çabuk iyileşmiş. Ya silahı iyi tutamamış ya da belki de eli titremiş ki gayet anlaşılabilir bir durum. Hakikaten insanın tanıdıkça sevdiği çok hoş bir çocukmuş. Aşağı yukarı iki ay önce Saray'daki işine geri dönmüş, onu yeniden gördüğüne sevinmeyen yokmuş, bir sevgi yumağıyla sarmalanmış, davet üstüne davetler almış. Şefi de çok klas davranarak kafası dağılsın diye Afrika'da uzun bir görev yazmış, yiğit oğlan geçen pazartesi Dakar uçağıyla gitmiş.

Ardından lafı eski amirine getirdi ve her civcivli ayrıntıda iştahla gülümseyerek, üst dudağını hızla ıslatıp geri çektiği şeytani yılan diliyle Quai d'Orsay'daki bazı sevgili dostlarının Bay Solal'in gizli bir sebeple görevden alınması üzerine alarma geçtiğini anlattı. Adı geçen beyin vatandaşlığa kabulünde bir usulsüzlük yakalamışlar, açıkçası vatandaşlık için ikamet süresi yeterli değilmiş. Buna dayanarak Resmi Gazete'de yayınlanan bir kararnameyle Fransız vatandaşlığından çıkarılmış. Üstelik sonradan olma vatandaşmış, bir bu eksikti! diye parladı Madam de Sabran. Cumhuriyetçi hükümet kedi olalı bir fare tutmuştu, subay kızı, karısı, anası olmasına rağmen hiç gocunmuyordu bunu söylemekten! Vatandaşlığı, mesleği olmayan bir adam toplumsal olarak ölmüş demektir, diye noktayı koydu Solal'in koruyup kolladığı eski kalem müdürü, son bir dil darbesiyle.

Sözlerini tamamladıktan sonra erkek güzelliğine zaafı olduğundan, ki o güne kadar hiçbir skandal yaşanmadığı için Forbes ailesinin bilmezden geldiği bir şeydi bu, kolunun altında raketiyle içeri giren güneş gibi bir yeniyetmeye meraklı gözlerle, temkinli bir bakış attı. Bir suskunluğun ardından, sessizliği doldurmak için fizikçi Einstein'ın Alman Yahudiler lehine yeni çağrısından bahsetti. Madam de Sabran isyan etti.

"Tabii, hep o eski zulüm görüyoruz teranesi! Çok abartılıyor. Şansölye Hitler hadlerini bildirdi o kadar, nokta. Bu beyefendinin talebi neymiş?"

"Bu kimselerin Almanya'yı terk edebilmesi için bazı ülkelerin sınırlarını açması."

"Hiç şaşırmadım" dedi Madam de Sabran, "bunlar hep birbirini tutar! Ne âlâ memleket, bu insanlar hiç durup düşünmüyor bile, her şeye hakkı var sanıyorlar!"

"Zaten büyük devletler çağrıyı soğuk karşıladı" diye gülümsedi şirin Bob.

"Umarım" diye bağırdı Madam de Sabran. "Dreyfus'un dindaşları gelip bize yerleşse ne olurdu halimiz! Öyle veya böyle bunlar Alman, evlerinde kalsınlar olsun bitsin. Biraz kenara itildilerse o da hak yerini bulduğundandır."

Tekrar bir sessizlik oldu, ardından gülümsemeler eşliğinde karşılıklı kültürlü sözler sarf edildi, tabii konu müziğe geldi, böylece Madam de Sabran pek sevgili bir çocukluk arkadaşı olan bir düşesten bahsetme fırsatına nihayet kavuşmuş oldu, bu doğuştan müzisyen düşesle önümüzdeki ilkbahar bir gemi seyahatine çıkacağı için çok mutluydu. Forbes ailesi bu hamleye olmazsa olmaz Sir Alfred Tucker ve Vikontes Layton'la çıkacakları bir gemi seyahatiyle karşılık verdi, Huxley de fırsattan istifade Vikontes'in yeğeniyle tanıştığını araya sıkıştırdı, sık sık ziyaret ettiği dünya iyisi, zeki mi zeki sürgün bir kraliçenin Vevey'deki muhteşem kâşanesinde karşılaşmışlardı, bunun üzerine Madam de Sabran ona alıcı gözle bir bakıp yardım balosunda görmeyi ümit ettiğini söyledi, aynı hanımefendi olanca doğallığıyla buradan sevmenin ahlaki güzelliği üzerine Tolstoy'un bir sözüne geçti, bu sayede başkonsolos-kumandan da bir özdeyişle insanoğlunun onurundan dem vurma fırsatını yakalamış oldu.

Arkasından gösterişli serbest atışlara geçtiler. İhtiyaten gözle görülemez denen gerçeklere boğdular birbirlerini, ahiret hayatı için kesin var, dediler, kadınların ikisi de ruhlarının ebediyen yaşamasına önem veriyor gibiydi. Bir yandan kesici ve köpek dişlerini gösterebildikleri kadar göstermekteydiler, çünkü kendini aynı çevreden, aynı özlemlere, aynı ideale sahip insanlarla beraber hissetmek hoştu.

Odasında yalnızlara özgü azametle bir aşağı bir yukarı yürüyor, arada bir aynalı dolabın önünde durup alnını sıvazlıyor, sonra tekrar yürümeye koyuluyor, silahı şakağına dayamış koca gözünün önün-

den gitmiyordu, onun elinden acı çekmiş, bu dünyayı terk etmeyi isteyecek kadar acı çekmiş zavallı bir adamcağız, yükselmek için yanıp tutuşan bir biçare Deume. Evet, ona karşı günaha girmiş ama cezasını görmüştü, sonsuza kadar paryalığa mahkûm olmuş, aşk duvarlarının arasına diri diri gömülmüştü. Bir sürü benzeri, belli bir yeri, sarılıp sarmalayanları olan Deume şimdi başında bir kolonyal şapka Afrika'da görevdeydi, muteber, resmi, göbeği önde. Senin adına seviniyorum ufaklık.

Az sonra plaklarla, acınası plaklarıyla dönmüş olurdu. Onu korumak için ne yapmalı? Aşağı inip masum Ariane'ı bir kereliğine davet etmesi için Forbes denen kadına yalvarsa mıydı? Bir tek kez hanımefendi, benim yüzünden dışlandığından şüphelenmesin diye. Sonra gideriz biz, başka bir otele gideriz, bizi bir daha görmezsiniz. Artık o benim her şeyim, beni sevmeye devam etsin istiyorum. Ona acıyın hanımefendi, Yahudi olmadığı için alışık değildir. Mesih adına acıyın hanımefendi.

Delilikti bu, delilik. İstediği kadar yalvarsın o iki kadın hep aynı kalacaktı, kendi doğrularından emin, çoğunluk olmanın, mihenk taşı olmanın gücüne sahip, toplumsallığın zırhını kuşanmış, kalpsiz, düşüncesiz, dertsiz ve tabii Tanrı'ya inanan insanlar olarak. Şans onlardan yanaydı, hatta kendilerini iyi yürekli bile zannediyorlardı.

Yine de gitse miydi? Yüzlerine baksa, gülümsese, gözlerinde yaşlarla gülümsese, şu kısacık ömrü nefretle heba etmemelerini söylese? Delilik olurdu bu, delilik. Mesih bile bunları değiştirememişti. Yeter artık, yeter. Ariane az sonra dönmüş olurdu. Bir parya, bir mağlup olduğunu ondan nasıl saklayabilirdi? Aşkını ayakta tutmak için ne yapabilirdi? Ellerinde kalan sadece buydu, aşkları, zavallı aşkları.

86

Bir kez daha yıkanmış, bir kez daha tıraş olmuş, bir kez daha asil robdöşambrını üstüne almış. Evet, yakışıklı olmak hiç olmadığı kadar gerekliydi. Bir paryanın güvenebileceği tek şey biyolojik yönüydü. Ey Çiviyiyen, ey Salomon, ey Saltiel. Kendi elinde amcasının yanağını öptü. Kaçıp gitse, onlarla yaşasa?

Dışarıda gece çökmüş. Saat on. Ariane, zavallıcık saatlerdir bir başınaydı, güya başı ağrıdığı için onu rahatsız etmemiş, otele döndüğünü sadece kapının altından attığı, özene bezene yazılmış bir notla haber vermişti. Hazırım, sizi bekliyorum, ama kendinizi daha iyi hissediyorsanız gelin. Altı konçertoyu da buldum. O plaklarla bir başına, plakları ona çalacağı anı, keyfinin gelmesini bekliyordu. Ah

sevgilisi, sevgilisi, onu neyin, neyin içine sürüklemişti? O masum kadınını neyin, neyin içine? Evet gitmeli, görevini yerine getirmeliydi. Dolabın önünde durdu.

"Buldum" dedi aynaya.

Ariane'ın odasına girer girmez kusursuz bir Brandenburg Konçertosu gürül gürül çalmaya başladı. Bahtsız güleç kadın bir gece elbisesi içinde ayakta duruyor, eli cehennem makinesinde. Solal çok sevinmiş göründü ve Tanrı'nın hızarcılarını, tulumbacılarını huşu içinde dinler gibi yaptı. Plak durunca ışığı kapadı, onunla konuşması gerektiğini söyledi. Hayır, hiçbir yaramazlık yok sevgilim.

Karanlıkta yanına uzanan Ariane'ın elini öptü, sonra anlatmaya başladı. Evet, ikisiyle ilgisi olmayan her şeyle, dışarıdaki dünyayla, o dünyanın insanlarıyla tamamen, temelli bütün köprüleri atmaya karar vermişti. Önemli olan tek bir şey vardı, o da aşkları. Pek ikna edici olmadı, dedi içinden ve onu kendi tarafına çekmek için göğsüne bastırdı.

"Sen de böyle düşünüyorsun, değil mi?"

"Evet" diye fısıldadı Ariane.

"Hiçbir şey aşkımızı eksiltmesin istiyorum" diye devam etti alçak sesle. "Bizim için burada yegâne tehlike yakında işine geri dönecek olan Forbes. O meseleyi hallettim. Huxley'le de az önce karşılaştık. Çok sıcak davrandı bana. (Ağzından kaçan son sözlerden utandı, aşağı tabakadan adamlara, kendisinin dönüşmüş olduğu gibi alttaki adamlara yaraşırdı bunlar.) Beni kuziniyle tanıştırmayı teklif etti. Kabul edersem olacakları gördüm. Davetler, tenis ya da briç partileri, aşkımızdan çalınacak zamanlar."

"Yani?"

"Yani, kuzininden bizim adımıza özür dilemesini, tenis için bizi hesaba katmamasını söyledim. Fena mı ettim? Sıkıldın mı?"

"Yok, olur mu hiç. Kadın alınır, selamı keser, ama keserse kessin. Önemli olan biziz."

Kurtulmuşlardı. Bütün içtenliğiyle ona olur diyen, bilinçaltı paramparça olmuş uysal kadınının gözlerini öptü. Bir telafi şarttı. Ariane'a sokuldu, dudakları karanlıkta birleşti. Otel değiştirmeye gerek yoktu, Forbeslar bertaraf edilmişti, Ariane bundan sonra başka

ahbap edinmez, dedi içinden, konuşacak konu kıtlığı yüzünden onu uzun uzun, sesli sesli öperken.

Evet, bundan böyle onu eğlenceye boğacak, düşünemeyecek hale getirecekti. Yarından tezi yok Cannes'a gidip cemiyet hayatının yerini tutacak şeylere gark edecekti Ariane'ı. Pahalı elbiseler, özel dikim elbiseler alacaktı. Sonra Moscou'da öğlen yemeği. Havyar ve şampanya da cemiyet hayatına vekâlet edebilirdi. Moscou'da öğlen yemeğinde satın aldıkları elbiselere yorum yaparlardı. Sonra mücevherler de alacaktı. Sonra tiyatro ya da sinema. Sonra Casino'da rulet. Sonra at ya da deniz motoru.

Dudakları masum kadının dudaklarını ezerken bunlar geçiyordu kafasından. Bir de seyahatler, gemiler, elimden gelen bütün sefil mutluluklar, diye düşündü bitmek bilmeyen öpüşme sırasında. Evet, cüzzamlı olduklarını ondan saklayabilmek için elinden ne gelirse yapacaktı, ruhunun derinlerinde bunun için söz veriyordu ona, dudakları korumak istediği kadının dudaklarında. Ama ne zamana kadar sürdürebilecekti bunu? Yeter ki daima tek mutsuz ben olayım, diye düşündü.

"Soy beni" dedi Ariane. "Beni soymanı seviyorum. Ama ışığı aç. Beni görmeni seviyorum."

Solal ışığı yaktı. Giysilerini çıkardı. Gördü. Evet, ona sahip olmalı, sahip olunmanın küçük mutluluğunu vermeliyim, bir cüzzamlının cüzzamlı kadınına vermeye muktedir olduğu acınası mutluluğu, diye düşündü, güzel yüzünü gülümseyen bahtsız kadının coşkulu güzel yüzüne yaklaştırarak. Ah, neyin içine, neyin içine sürükledim seni? Küçük kızım benim, çocuğum, diyordu ona ruhunun derinlerinde, bir taraftan ona hüzünle bir kadın gibi muamele ederken.

87

İki gün sonra öğlen yemeğini aldıkları salonlarında sıra kahveye gelmişti. Solal kaşlarını çatmış, sessizce bir filo kurmaya vermişti kendini. Son bir portakal kabuğuna direk niyetine yanan bir sigara ile iki kibrit sapladıktan sonra üç kayığı merengin üzerindeki çırpılmış kremaya bıraktı.

Bir süre sessizce Ariane'ın yüzüne baktı.

"Kutup gemileri bunlar" diye açıkladı sonra.

Ariane telaşla gülümseyerek çok sevimli olduklarını söyledi. Solal şüpheyle bir göz attı. Yok, samimiydi, gerçekten hayran kalmıştı. Ah, bir kadının bileği bükülmez aşkı, cinselliğin tuhaf gücü. Günün birinde aklına esip kumdan pasta yapsa ya da üürüüüü diye ötse bile Ariane mest olabilir, heyecan verici bir deha bulabilirdi bunda.

"Gerçekten çok sevimli" dedi Ariane bir kez daha. "Sanki buzların arasında sıkışıp kalmışlar. (Solal elini alnına götürerek düşünceli bir selam verdi. İçi rahatlayan Ariane bornozunun eteklerini toplayıp usulen tereddütlerle ayağa kalktı.) Sanırım hazırlanma vaktim geldi. Biraz ata binmeye hâlâ var mısınız?"

"Varım."

"Öyleyse Cannes'daki maneje telefon edeyim. Siz de hazırlanacak mısınız?"

"Ben de hazırlanacağım."

"Az sonra görüşürüz, işim uzun sürmez."

Yalnız kalınca derin derin göğüs geçirdi. Ariane'ı hemen her gün çıplak görüyor ama kadın hâlâ sizli bizli konuşmaya mecbur sanıyordu kendini. Zavallı, ideal bir âşık olmak istiyor, tutku iklimini ayakta tutmak için elinden geleni yapıyordu.

Neyse, sonunda giyinmeye gitmişti, bravo. Sorumluluklardan uzak on dakika. Bulunca kaçırmayacaksın. Evet, ama dönüp geldiğinde Demokles'in kılıcı gibi sallanan o can alıcı soruyu, ata bindikten sonra, öğleden sonra için ne planladığını soracaktı. Yalnızlıklarının üzerini örtmek için ne gibi yeni eğlenceler icat edebilirdi? Yeni eğlence yoktu. Cemiyet hayatının yerini tutan hep aynı şeyler, sürgünlerin erişebildiği hep aynı zavallı sevinçlerdi, tiyatrolar, sinemalar, kumarhanede ruletler, at yarışları, güvercinlere ateş etmeler, danslı çay partileri, elbiseler, hediyeler.

Cannes, Nice ve Monte-Carlo gezileri hep o karabasan gibi gurme akşam yemeğiyle noktalanır, konuşmak, yeni konular bulmak gerekirdi ve yeni konu kalmamıştı. Ariane'ın bütün konularına Solal aşinaydı, dişi kedi Mousson'un seçkinliğini, baykuş Magali'nin cana yakınlığını ezbere biliyordu, çocukluğundan kalma bütün korkutucu anıları, uydurmuş olduğu o kısa şarkıyı, oluğun temposunu ve portakal rengi bez çadıra düşen damlaları, Katolikleri görmek için Annemasse'a gidişlerini ve tavan arasında kız kardeşiyle tumturaklı konuşmalarını ve daha ne varsa, hep aynı kelimelerle. Ne olursa olsun dönüp dolaşıp aynı şeyleri nereye kadar söyleyebilirlerdi? Öyleyse? Öyleyse lokantada yemek yiyenleri çekiştirirlerdi.

Evet, artık kimseyle görüşmüyor, dolayısıyla arkadaşlarını çekiştiremiyorlardı ki cemiyet insanları için hoş bir meşgaleydi bu, Forbes'in dediği gibi insan içine çıkamayacak şekilde kovulduğu için herhangi bir faaliyetten de konuşamıyorlardı, fakat konuşma yeteneği olan âşık memeliler olduklarından yine de sohbetin beslenmesi gerekiyordu. İşte o zaman yemek yiyen yabancılar hakkında yorumda bulunur, mesleklerini, karakterlerini, karşılıklı hislerini tahmin etmeye çalışırlardı. İstemeden casus ve psikoloğa dönüşen yalnızların hazin eğlenceleri.

Arzu duyulan, hakir görülen, ulaşılmaz yabancılar hakkında yorumlar bitince başka bir şey bulmak gerekirdi. Bu durumda satın aldıkları bir elbise ya da Ariane'ın akşamları Solal'e okuduğu romanların kahramanları üzerine konuşurlardı. Ariane yaşadıkları trajedinin farkında mıydı? Hayır, mazbut bir kadındı o, aşk konusunda sağlamdı.

Ama bugün onu cemiyet hayatının yerini tutacak şeylere gark edecek gücü kendinde bulamıyordu. Ne yapalım, Cannes'a gitmeyiversinler, başım ağrıyor numarası yapar, akşam yemeğine kadar kendi odasında bacağını uzatıp yatardı. Yok, onu odasında tek başına kederler içinde bırakamazdı. Peki ama az sonra kokular sürünüp asaletle, sevgi ve iyi niyetle dopdolu onu çağırdığı zaman ne söyleyecekti? Diyecek hiçbir şeyi yoktu. Ah keşke bir postacı olaydı da gününü nasıl geçirdiğini anlataydı! Ah bir jandarma olaydı da bir dayak hikâyesi anlataydı! Canlı, gerçek, elle tutulur olan buydu. Bu gece bir jandarma çavuşunun yahut bir başpostacının evine davetli olsalardı da yüzüne renk geldiğini görebilseydi. Ah, keşke sevgi bir kadını memnun etmeye yetebilseydi! Ama hayır, Solal ihtiras için işe alınmıştı. Ariane'a kendi dışında bir amaç, aynı zamanda bir eğlence kazandırmak için çocuk mu yapsaydı ona? Olamazdı, çocuklar evlilik demekti, evlilik ise cemiyetin ortasında yaşamak. Gelgelim o bir sürgün, kastın dışında kalmış biriydi. Her halükârda evlenmeleri imkânsızdı, zira Ariane'ın zaten bir kocası vardı. Hem canım, harika bir hayat uğruna terk etmişti her şeyi, kuluçkaya yatmak için değil. Bu durumda bir ihtiras kahramanı olmaktan başka çaresi kalmıyordu.

"Giriniz."

Gelen, göz alıcı bir beyaz ceket giymiş, siyah kravat takmış, suratı kızarıp duran Paolo idi, bir düşme tehlikesi atlattıktan sonra sofrayı kaldırmak için izin istedi. Çok teşekkürler beyefendi. Hayır, beyefendi, bu sabah itibariyle asansörle ilgilenmeyi bırakmıştı. Zenci bir bey onun yerini almıştı. Evet, beyefendi, Tanrı'nın yardımıyla terfi etmişti. Sorular karşısında alnını kuruladı. Planları mı, biraz para biriktirmek, sonra köyüne, San Bernardo delle Acque'ye dönüp bir parça toprak almak, Tanrı izin verirse evlenmek. Tekrar teşekkür edip gitmeye davrandı. Ama Solal parmağından iri elmasıyla beyazlı, mavili alevler saçan bir yüzük çıkarıp sersemleyen Paolo'ya uzattı, sonra onu kucakladı ve koridora itti.

"Paolo olmak."

Evet, doğru, işten kovulmak yerine terfi etmeyi başaran, bir ülkenin vatandaşlığına sahip, yakında evlenecek olan bu küçük eşeğe imreniyordu. Paolo San Bernardo'da mutlu olur, hemşehrilerinden saygı görür, belki San Bernardo'ya belediye başkanı bile olurdu. Aslında Solal'den daha uyanıktı Paolo, kimseden kötülük beklemez, terfi eder ve Tanrı'ya inanır.

"Giriniz."

Ariane'ı at için külot pantolon ve çizmelerle gördüğünde içi sızladı. Pantolonun ağı da dahil her yerini sıkı bir kontrolden geçirmiş olmalıydı, bol, bohça gibi durmadığından, kaidesine tam oturduğundan, kıvrımları ortaya çıkardığından emin olmak için. Peki, öyle olsun, ata binelim. Musa'nın kardeşi Harun'un soyundan gelen adam, Çiviyiyen'den daha çok yellenen bir atın tepesinde sarsıla sarsıla aptal İngilizi oynayacak, o sırada bu bahtsız kadın birtakım çiçekleri, bakmaya doyamadığı yenmeyen cinsten bu sebzeleri beğendirmeye çalışacak ya da gökyüzünün lüzumsuz bir rengini gösterecekti. Güzel bir ağaca bakmak için duran aforoz edilsin der Talmud, diye uydurdu kendi kendine. Sonra Casino'da çay, birkaç yeni hediye almak için kafa yormaca, sonra lokanta, yemek yiyenler hakkında alçak sesle yorumlar, sonra ne kadar güzel ve zarif olduğunu ve onu ne kadar sevdiğini ifade edecek kelimeler bulmaca, ama yeni kelimeler, çünkü eskiler, Cenevre'ye ait kelimeler artık aşınmıştı. Ve bütün bunlar Yahudiler Almanya'da korku içindeyken oluyordu.

"Cannes'a gitmiyoruz. Üzgünüm."

"Hiç önemi yok" dedi Ariane gülümseyerek. "Odama gidelim. Huzur içinde kendi yerimizde kalmak hoş olur. Rahat rahat otururuz. (Ve sohbet ederiz, diye düşündü Solal.) Sonra çay içeriz. (Muhteşem bir bakış açısı, diye düşündü. Zavallıcık o sefil çayla canlılık getirmeye çalışıyor, bu hezimet-örtücü fikir iki saat önceden bir hedef gibi ilan ediliyordu. Isolde, ah Isolde, nerelere gittin?)"

Ariane gayretleriyle her geçen gün şenlenen odasında rahatça yayıldı, Solal istemeye istemeye rahatça yayıldı. Ariane gülümsedi. Bunun üzerine Solal de gülümsedi. Gülümsemesi bitince Ariane ayağa kalktı, ona bir sürprizi olduğunu söyledi. Bu sabah erkenden kalkıp yeni plaklar almak için Saint-Raphaël'e gitmişti. Müthiş plakları vardı, özellikle Bach'ın Aziz Yuhanna'ya Göre Passion'undan bir koral. Coşkuyla anlattı bunu. Ah, ilk notalar, üç kez tekrar edilen tonik sol, koralin baş kısmına insanı düşüncelere sevk eden, acılı bir karakter kazandırmaya yetmişti, sesin asılı kaldığı fa diyez ise kaygılı bir soru soruyordu adeta, vesaire, kapalı kutudaki hayatlarına bir anlam kazandırmaya çalışan bahtsıza acıyordu Solal.

"Korali dinlemek ister miydiniz?"

"Evet, çok isterim sevgilim."

Plak ürkütücü koşusunu tamamlayınca yiğitçe Voi che sapete'yi istedi. Ariane teşekkür manasında gülümsedi, ikisinin şarkısını, aşklarının emaresini Solal'in kendiliğinden istemesine sevinerek. Viyanalı kadın şarkıcı ortalığı kırıp geçirirken Solal şu zavallıcığa hayat aşılamak için birazdan ne icat edeceğine kafa yoruyor, bir yandan da şu plağı dinleyeceğine şu an bir nazır, en azından sefir olabileceğini düşünüyordu, sefirelik Ariane'ı ne çok mutlu eder, nasıl aptalca saygı görürdü. Sefir dediğin bir sürü işe yaramaz adamdan biriydi, sefir olmak zerre önemi olmayan, hatta acınası bir şeydi fakat elini kalbine koyup düşünüyordu da olmak lazımmış. Olamayınca sefirlik bile matah duruyordu. Mozart'ın şarkısı bitince bu yumuşacık, adeta mutluluktan dokunmuş müziği çok sevdiğini söyledi. Aklına her geleni söylüyordu ama önemli değildi, Ariane'la konuşurken mühim olan ses tonuydu.

"Voi che sapete'yi bir kez daha dinleyelim" dedi tam olsun diye, Ariane'ın telaşla davrandığını görünce yükselen hüzünlü, sinirli bir kahkahayı zor bastırdı.

Gramofon güzelce kuruldu, Ariane yatağa uzanıp gözlerini ona çevirdi. Bunun üzerine Solal harekete geçti. Uzun burnu, gölgelerle çevrili gözleriyle, hayatlarının sefaletini acı acı hissederek yanma uzandı, o sırada milli marşları olan Mozart'ın müziği Ariane'ın duygularını kabartıyor, harika erkeğini ne kadar sevdiğini hissettiriyordu. Derken şarkıcı aşkın ne olduğunu anlatırken birden bariton sesine düştü, sonra adeta kusacakmış gibi kesif bir melankoliyle böğürmeye başladı, Ariane yayı iyi kuramadığı için özür diledi. Bunu fırsat bilen Solal kalkmasına engel olarak yataktan atladı ve kolu öyle zalimce çevirdi ki yay koptu. Özür diledi, üzgün olduğunu söyledi. İyi bir temizlik olmuş, hayvan ölmüştü.

Ariane'ın yanma döndüğünde çaresizce söyleyecek sözler aradı. Acaba onu mu konuştursaydı? Ama o zaman gelsin çocukluk anıları, hayvan hikâyeleri. En basiti ona sahip olmaktı.

Evet zapt olundu işte şimdi uyuyor kendi kendimle konuşarak yalnız vakit geçirebilirim evet bana özel küçük bir sinema handaki yemek odasını bir çim silindiriyle süpürüyor ama kahvaltı vakti gelmiş kendini sofraya çağırmak için çanı çalıyor neşeyle karışık bir şaşkınlıkla ineğine telefon ediyor o da hemen geliyor Esmer'in iffetine halel gelmesin diye onu ustalıkla idare ediyor sonra sütlü kahveye şeker atıyor şeker parçaları parmaklarının arasında kelebekler gibi patronu hancı Jéroboam elinde İncil'le geliyor on sekizinci ayet içine dokunmuş Charlot'ya bir tekme yapıştırıyor Charlot yağlı bir ekmek kapıp mideye indiriyor sonra melon şapkasını gözlerine indirip deli saraylı gibi delik deşik eldivenlerini takıp yol kenarına çıkıyor işini bilen bir ördek gibi elinde uçuşan sopasıyla mızıkacıbaşı havasında Jéroboam'ın ineklerini itekliyor durup yol kenarında bir taşa oturmuş bir yabancının okuduğu mektupla ilgileniyor duygulanıyor adam selam veren Charlot'ya veriş veriştiriyor Charlot kibarca omuz silkip hoplaya zıplaya yoluna devam ediyor iyi ama inekler nerede ağaçların arkasında güllerin arkasında arıyor inekleri çiçeğe kesmiş bu sabah içine dokunuyor bir karanfili dişleriyle tutarak bir masal

prensi gibi dans ediyor postallara mahkûm asabi bir kral gibi dans ediyor bir genç kızdan diğerine gülden tomurcuğa gezip duruyor yürüyor uçuyor mekanik kara bir hava cini gibi bütün kalbiyle kankan dansı yapıyor kayıp inekleri kötü adamları görmezden geliyor oh Mary'nin yanında canım sıkılıyor buklelerini çılgınca havalandırarak aşkla dolu unutulmaz bir saat geçiriyor bir tenor gibi boynunu kasa kasa kendinden geçerek bir serenat söylüyor sonra ince ince flört ediyor pek sevgilisinin broşunu gayrı ihtiyari araklıyor ama Jéroboam yetişiyor ve Charlot bıyıklarında cesaret kaba etlerinde korkuyla koşa koşa çıkıyor o sırada namus şeref belasına cinleri tepesine çıkan patron yeğeni Mary'yi pataklıyor Mary çırpınırken eteği düşüyor ve iç donları da Jéroboam iyice köpürüyor daha hızlı vuruyor kırbacı daha hızlı Charlot hana dönünce ıstırabını büyük bir misyonda boğuyor kutsal işlere bakan bir işçi olarak sinekleri yakalıyor iki dakikada bir yeni bir sinekle dönüyor görev tamamlanınca ciddiyet kutsal tevazu ve görev adamı halesi gözler yerde sineği zarif bir güvenle kafese tıkıyor kol kaslarını yokluyor ve kendini tebrik ediyor ama gel gör ki zarif bir yaralı getirdiler özveri sarhoşu Charlot delikanlının saatini alıp bir güzel sallıyor cıva aşağı insin diye saati inci dişlerinin arasına alıyor sonra doktor gibi dalgın gözlerle baygın adamın nabzına bakıyor ne yazık ki ertesi gün Mary zengin yaralının tozluklarına çakmaklı bastonuna vurulmuş bile adam koca ipek mendilleri kolundan çıkarmayı da biliyor ah zavallı Charlot böğrüne bir dirsek yiyor ve ölümüne canı yanıyor ama Jéroboam asil acıları çok görür ona kapitalist tekmeler yapıştırıyor ve Charlot gitgide hızlanarak kaçıyor durgun çayırlarda kesik kesik deli gibi zikzaklar keskin menderesler çiziyor sarsılarak ve birden aklına gelen harika bir fikirle ciddiyetle gülümsüyor havaya uçuverse siyah beyaz bir kelebek gibi Tunuslu kadınlar gibi boyanmış gözleriyle ne şeker ve hafif bir güneşin ruhaniyet kattığı saçlarıyla şimdi sırtında ceket boynunda azap kaynağı yüksek bir takma yakayla zarafetini kullanarak kâfir kızını yeniden fethetmeye gidiyor ince ince dokunmuş tozluk çorabın ilmikleri çözülüyor ve ip nice sokaklara geriliyor Sıradanadam sabır ve saflıkla ipe dolanan ayağını kaldırıyor salına salına yürüyen şirin züppenin rüyalarını polis memuru

melekler ve kanatlı boksörler süslüyor ah ayağındaki bukağıyı görmemesine ve inatla şu idealist postalı kaldırmaya çalışmasına sebep olan o ulvi çılgınlık şimdi Mary'nin gönlünü çalmak gözünü kamaştırmak için delik deşik mendili yırtık pırtık kolundan samimiyetle dışarı çekiyor fakat ucunda mum yanan dokunaklı bastonuna rağmen Mary'ye kendini beğendiremiyor ve aniden yüzüne bakıyor Mary'nin ve derhal anlıyor ve bıyığı kaskatı kesiliyor bir acı ve yahudilektüel bir gülümseme sol burun deliğini oynatıyor dudağının bir köşesini sinir zafiyetine dair nice bilinenlerin üstüne hafifçe kaldırıyor ve küçük yalnız adımlarla çıkıyor ceketinden bir bit ayıklayıp okşuyor azat ediyor şimdi bir polis memurunun geldiğini gördü ellerini fütursuzca vahametle arkasında bağlamış Charlot masumiyetini göstermek için tırnaklarını cilalıyor ama toplum bekçisi ürkütücü bir şekilde aptal prensin üzerine yürüyor prens selam verip İspanyol usulü topuklarını vurarak doyuma ulaşmış kadın biniciler gibi reveranslar yaparak geri geri kaçıyor ve nihayet sıvışıyor polise sırf bu sağaltıcı alışkanlığı kaybetmemek için bir kandırılma hikâyesi bırakmış oluyor ertesi gün minik köpeği içinde bin dolar olan bir cüzdan getiriyor o devirde Napolyon dolarları bunlar Charlot sefil günlerine tanık olmuş bara giriyor iki milyoner parmağıyla burnu havada bir sigara sarıyor alnı ise nietzscheci arka arkaya dura dura gitgide hızlanarak portoları yuvarlıyor yumruk gibi ekspres hızla sonra büyüleyici sağlam dişleriyle saf şarkıcı kadına gülümsüyor ve hop mutlu beyefendiyle sevgili karısı balayına çıkmışlar bile saf kadının üç erkek kardeşi ayrıca paraya para demeyen Charlot'nun evlat edindiği iki dul ile beş yetim de yanlarında gemi rüyalardaki gibi dalıp çıkıyor deniz tutmasına rağmen Charlot açılıp kapanır transatlantiğin sırrını çözmeye uğraşıyor büyük bir iyi niyet büyük bir sevgiyle başı hülyalı katlıyor açıyor çeviriyor sil baştan kuruyor analiz ediyor bir araya getiriyor şu upuzun parçaları oynayan sandalye iyi yürekli yalnızlar için fazla karışıkmış sonunda bu işleri asla kıvıramayacağını ve yarın onu insanüstü işlerin beklediğini anlayıp medeniyet makinesini denize atıyor ertesi gün köye çekilmiş başında hasır şapka işaret parmağıyla tohum atıyor tarlada çukurlar açıyor her çukura bir buğday tanesi koyup özenle toprağa vura vura sanatkârane geri çeki-

lip bakarak üzerini kapatıyor gelgelelim kuralları koruyanlar ensesinden tuttukları gibi o büyük işinden onu koparıyor ayakları havada sallanarak Jéroboam'ın reisliğindeki selamet heyetinin önüne çıkarılıyor ve doğrular fuzuliyi ölüme mahkûm ediyor o da teşekkür ediyor iki kurnaz üniversite hocası ihtiyar bir atın çektiği bir arabayla giyotine götürüyor onu o zaman Charlot şiir gibi sözlerle Jéroboam'ı affediyor Jéroboam'ın peşinde ibret olsun diye getirdiği küçük oğlu var mahkûm güzel gözlerini göğe çevirip içini çekiyor şeklen atına bir veda öpücüğü konduruyor cep barometresine bakıyor cellada sarılıp iki muhabbetkuşunu ona emanet ediyor ve tertemiz bir gülümsemeyle adalet makinesine yürüyor ve bıçak ıslık çalarak güzel başı koparıyor baş sepete yuvarlanıp Jéroboam'ın sarışın yavrusuna şefkatle göz kırpıyor evet işte kıpırdanmaya başladı gözlerini açtı bana bakıyor gülümsüyor yaklaşıyor ne yapsam bilemiyorum dışarı çıksak yok yağmur yaklaşıyor dikkat ufukta çocukluk anıları tehlikesi evet ona yeniden sahip olayım.

Hiç değişmeyen birtakım nidalardan ve akabinde hiç değişmeyen sevgi dolu yorumlardan sonra Ariane ona sokulup uyuklardı, nemli ve çırılçıplak, o sırada Solal içinden o gün olup bitenlerin bir dökümünü yapardı. Uyanma, banyo, tıraş, Mozart'ın çağrısı üzerine odasına gidiş, öpüşmeler, sırtında asil robdöşambrla kahvaltı, öpüşmeler, edebiyat ve sanat sohbetleri, ilk birleşme, o ana has nidalar ve araya giren aşk yeminleri, sevgi dolu yorumlar, dinlenme, ikinci banyo, robdöşambrı değiştirme, plaklar, radyodan müzik, Ariane'ın yüksek sesle kitap okuması, plaklar, öpüşmeler, salonda öğlen yemeği, kahve, kutup filosu, binicilik kıyafetlerinin çıkarılıp yatağın yanına yere atılmasını takiben iki numaralı birleşme, sonra özel sinemanın ardından üç numaralı birleşme. Uyuyan Ariane'a bakarak içinden sevişmek fiilini çekti, geçmiş zaman, şimdiki zaman ve heyhat, gelecek zamanda. Tam fiilimsilere geçtiği sırada Ariane birden uyanıp elini öptü, insanı altüst eden bir imanla, beklentiyle yüzüne baktı.

"Ne yapıyoruz sevgilim?"

Ne yapacağız, hep aynı şeyi, diye haykırdı içinden, sevişeceğiz! Cenevre'de olsalar ona bu korkunç soruyu sormazdı. Cenevre'de bir

araya gelmek yetiyordu, mutluluk buydu. Oysa şimdi biteviye ona ne rızık vereceğini merak ediyordu. Sevişseler? Zerre kadar canı çekmiyordu. Zaten o da aynı durumdaydı. Tatlı bir söz söylese? Tavana zıplatacak bir şey olmazdı bu. Yine de bir deneyelim.

"Seni seviyorum" dedi bir kez daha, birlikte geçirdikleri bütün günler gibi bir aşk günü olan o gün.

Ariane şükranının ifadesi olarak elini alıp bir buse kondurdu, küçücük ama sesli bir buse. Sözler, Ritz'de başını döndürmüş olan sözlerin aynıları şimdi ancak cüce bir öpücük telkin edebiliyordu ona.

Dışarıda kâinatı kucaklayan azimli bir yağmur mutsuzluklarını anlatıyordu. Aşklarından örülü bu fare kapanına kısılmış iki müebbet aşk işleri mahkûmu şimdi yan yana yatıyordu, güzel, sevecen, sevgi dolu ve amaçsız. Amaçsız. Bu uyuşukluğu atmak için ne yapmalı? Uyuşukluğu atmak için Ariane'ı göğsüne bastırdı. Ariane iyice sokuldu. Şimdi ne yapmalıydı? Anılar, düşünceler, ortak zevkler bohçasını boşaltalı çok olmuştu. Şehvet bohçasını da. Et çabuk tükeniyordu. Ariane hayatının erkeğine biraz daha sokulunca Solal'in merhametten yüreği sızladı. Sorusunu karşılık bırakmış, zavallıcık bir daha sormaya cesaret edemiyordu. Ah, şimdi onlara gereken Ritz'de iki saat zina yapmaktı! Ariane saat dörtte gizlice gelmiş olsa, yüreği çarparak, gözleri kırpışarak ve acıyla ve yaşama sevinciyle saat tam altıda gitmek zorunda olduğunu bilerek gelmiş olsa. Ah ah, o zaman ne yapacağız diye sormak aklının ucundan bile geçmezdi!

"Sevgili, yağmur hafiflemiş. Yine de dışarda bir şeyler yapmayalım mı? Size iyi gelirdi."

Cenevre'de olsalar, Ariane hâlâ Deume'ü ile yaşıyor olsa ve iki saat içinde Cologny'ye dönmesi gerekse sağlıklı bir yürüyüş teklif eder miydi acaba? Katiyen, son dakikaya kadar onu bir an bırakmazdı, ilgiyle, canlılıkla! Cologny'ye döndüğünde zavallı Deume'ün burnundan getirir, nadiren görebildiği âşığında düşüncelerini billurlaştırır, bir dahaki görüşmeyi bekleyerek billurlaştırırdı. Bir sonraki ay kocanın başka yere gitmesini fırsat bilip Agay'da üç gün geçireceklerini bilmek ne büyük zevk olurdu, Ariane'ın önceden usul usul sevmeye başlayacağı, kocasıyla geçen donuk gecelerde tüylerini okşayacağı üç gün. Ama şimdi koca kendisiydi, bir bebek gibi yana-

ğına sesli öpücükler kondurulan bir koca. Hatta bazen koca gibi konuşuyordu onunla. Geçen gün migreninin tuttuğunu söylememiş miydi?

"Aşağıda dans ediyorlar" dedi Ariane.

"Evet, dans ediyorlar."

"Müzik ne kadar avam."

"Öyle." (Avam olamadığına üzülüyor, kendince intikam alıyor, diye düşündü.)

"Lobiye bir duyuru asmışlar" dedi bir sessizlikten sonra. "Bundan böyle her gün öğleden sonra dans olacakmış."

"Çok iyi."

Solal iki parmağıyla burnunu inceltti. Demek böyle, oteldeki hayatı takip ediyor, yasak dünyayla ilgileniyor, ortak hayatın otlaklarına ihtiyaç duyuyordu. Zavallı, neden olmasın ki? Biçare normal bir kadındı. Onu dudakları yarı aralık, lobideki afişe bakarken hayal etti, bir pastanenin vitrinine bakan bir fakir gibi. İki yanağından öptü. Ariane teşekkür etti, bu küçük teşekkür Solal'in içine dokundu.

"Söylesenize sevgili, aşağı inelim mi? Sizinle dans etmek hoşuma gider."

Buyurun işte, buyurun! Toplumsallığa susamıştı! Tek niyeti onunla dans etmek olsa neden burada, odasında, lanet olasıca gramofonun müziğiyle dönüp durmayı teklif etmiyordu? Ama hayır, onun dışında birilerine ihtiyacı vardı! Başkaları tarafından görülmeye ve başkalarını görmeye! Cenevre'de benimle ıssız adaya gelir misin diye sorduğunda nasıl aydınlanmıştı yüzü! Hatırlatmak içinden geldiyse de kendini tuttu. Hayır, bu onun kafasında dönüp durur, eninde sonunda Solal'in gerekli, yeterli, en yüce mülk olmadığını anlardı. Bazı gerçekleri kendine saklamak daha iyiydi.

İnip dans etseler? Aşağıdaki insanlar için dans etmek meşru bir cinsel oyun, tepeden tırnağa toplumsal bir hayatın içinde bir rahatlamaydı. Ama onlar, ne yani, zaten biteviye çiftleşirken bir de baştan tepinecekler miydi? Saçma. Zaten imkânsız. Aşağıda Forbes ailesi vardı, toplumsallık vardı. Dün değil önceki gün yaşanmıştı Forbes epizodu. Kızıl kafa iki gün içinde olayı bir sürü hemcinsine yetiştirmiş olmalıydı. Duymayan kalmamıştı şimdi. Aşağıdaki insanlar ap-

tal ve avamdı elbette. Eski zamanlara ait simalara rastlamamak için özellikle seçmiş olduğu bu otel silme orta burjuvazi doluydu. Eskiden olsa bu ayak takımıyla düşüp kalkmaya tenezzül etmezdi. Şimdi istese de yapamazken sıradan insanlar önem kazanıyor, istek uyandırıyor, bir aristokrat sınıfa dönüşüyordu.

Döndü. Ariane uysalca bekliyordu. Ariane talepkâr bekliyordu. Haydi bakalım, günümü gün et, bul bir şeyler, bu aşka kendimi atmakla hayatımı heba etmediğimi kanıtla bana.

Daha fazla mahzunlaşmaması için ne uydurabilirdi? Daha yüksek işlere layık bir zekâyı haftalardır neye yoruyordu? Ariane'ın bunalmasının, daha doğrusu bilmesinin önünü almaya. Bugün nasıl bir rızık verseydi ona? Yine Cannes'a gidip elbiseler ve toplumsallığın yerini tutan diğer şeylerden mi alsalardı? Bıkması yakındı. Ayrıca hiçbir şey bir Forbes kadınıyla aptal bir sohbetin yerini tutmazdı. Geçen günkü numarayı tekrar edip canının sıkıldığını söylese? Onu ağlarken görmeye cesareti yoktu.

"Sevgili, ne düşünüyorsunuz?"

"Versailles Anlaşması'nı."

"Ah, pardon."

Solal dudağını ısırdı. Nasıl da saygıyla bakmıştı yüzüne! Bu kadar aptalca bir şeyi düşünebileceğine inanan, üstelik buna saygı duyan bir aptal! Hem niye bu kadar saygılıydı? Çünkü kıt akıllardan çıkmış olan bu anlaşma toplumsal bir şeydi ve Ariane onu hâlâ umumi soytarı muavini sanıyordu. Yalan bilmeyen zavallı Protestan on sekiz ay izin aldığını söyler söylemez inanmıştı, kulağa bir yıldan daha inandırıcı geliyordu on sekiz ay.

Kardeşçe bir birlikteliği kutlayan aşağıdaki müzik katlanılır gibi değildi. Ariane Agay'daki ilk gecelerinde olsa bu müziği duymazdı bile. Zavallı haksever bilinci sevgilisine tapıyor, ondan başkasını istemiyor, ondan başkasından herhangi bir şey beklemiyordu, ama bilinçaltı kabile şenliğinin tam tamlarını özlüyordu. Farkında olmadan boğuluyordu zavallıcık, aşk zindanında boğuluyordu. Tecavüz edercesine hoyratça sahip olsa? Belki hoşuna giderdi. Ah ne acıklı bir macera, ah ne şerefsizlik! Ah Cenevre'deki zamanlar, görüşmek için sabırsızlanmaları, yan yana, baş başa olmanın sevinci! Aşağıdaki ya-

pışık güruhun kahkahaları iğrençti, yukarı kadar çıkan, Ariane'ın dinlediği kahkahalar, yalnızlıklarını hatırlatan korkunç kahkahalar. Çabuk, yerini tutacak bir şey bulmalı!

"Sevgilim, sinemaya gidelim."

"Gidelim!" diye bağırdı Ariane. "Ama gözlerinizi kapayın lütfen, çabucak giyineyim."

O an iffet gündemde olduğu için gözlerini kapadı. Sevgilim, temiz kalpli, yüzü hemen gülen sevgilim. Evet, ama Cenevre'deyken küçük salonda keyifle oturup öpüşmek, bakışmak, bıkıp usanmadan konuşmak yerine sinemaya gitmeyi teklif etse dehşete kapılırdı. Agay'daki Solal, Cenevre'deki Solal'in boynuzlanmış haliydi.

Onları Saint-Raphaël'e götüren takside Ariane, Solal'in elini tutup ipek bileğine küçük öpücükler kondurdu. Çünkü değişikliğe doğru gidiyoruz, diye düşündü Solal, aşktan başka bir şeye, toplumsallık taklidi bir şeye. Başka bir husus daha vardı, hem de daha acıklı. Ağır ipekli bileği aptalca gagalamakta olan bu kadının öptüğü şey zarafet, yani zenginlik, yani toplumsal itibar, yani güçtü. Fakat duysa şiddetle itiraz eder, ruhtan dem vurur, bu şatafatlı ipekle kaplı bileğin kendi için Solal'in ruhunun küçük bir parçası olduğunu asla anlamaz ve kabul etmezdi. Fazla asil ve yeterince zeki değil, Tanrı'ya şükür öyle zaten. Evet, bilmeden onda sevdiği şey toplum içinde güçlü olan tarafıydı, başarıya ulaşmış, daha nice başarılara koşacak olan diye düşünüyordu bilinçaltı, bütün bilinçaltları gibi züppeydi o da ve sefire olmayı ölesiye arzuluyordu. Geç dönemin Solal'ine lanet olsun. Ariane'ın öptüğü manşeti tutup yırttı, elinden sarkan ipek parçasına gülümsedi, gözlerine götürdü.

"Sevgili, neden" diye sordu ürkmüş olan Ariane.

"Ben Yahudi" dedi Polonyalı Yahudi şivesiyle. "Yıkıcılık var benim ruhta, çok var."

Ama içini rahatlatmak için dudaklarından öptü onu, bir kez daha, bir kez daha, içinden kadınlarla erkekler arasında alabildiğinde yaygın olan bu tuhaf işleme şaşarak. Taksi Chic'Cinéma'nın önünde durunca şoföre beklemesini söyledi, umumi soytarı vekilliği yıllarında borsa spekülasyonunu iyi becerdiği için kendini kutlayarak gizemli bir şekilde gülümsedi. Zengin olmak onun intikamıydı.

Berduş, ama klas. Bilet gişesinin önündeki mermere bileğinden yırttığı ipek parçasını atıvermek hoşuna gitti.

Ter ve sarımsak kokan küçük salonda oturup beklemeye koyuldular. Sonunda antika kemerli lambalar titremeye başladı, can çekişti, nihayet söndü. Çıtır çıtır fıstık kabuğu seslerinin çınladığı karanlıkta Ariane elini tutup usulca memnun olup olmadığını sürdü. Başını bir at gibi salladı, bunun üzerine Ariane iyice sokuldu, çünkü ikinci film başlıyordu. Bir Amerikan hapishanesi. Parmaklıklar ardında mahkûmlar. Solal belli bir hiyerarşileri, bir cemiyet hayatları, dedikleri gibi bir çevreleri olduğu için onlara gıpta etti. Profilden tertemiz görünen, merhamet uyandıran yegâne toplumuna göz ucuyla baktı. Halk ayağı kokan bu berbat sinemaya niye gelmişlerdi? Mutluluk bulmaya. Ve hayatlarını bu pis kokulu salonda bulunmanın acınası mutluluğu uğruna heba etmişlerdi. Ariane elini sıktı. Beni sevdiğini hissetmem için, diye düşündü Solal. Cansız bir sıkış, nezaket icabı. İlk gece, Ritz'den sonra küçük salonun penceresinde birleşen ulvi ellerin doyumsuz zevki yoktu artık.

Film boyunca saplantısını kafasında evirip çevirmeye devam etti. İlelebet tutkuya mahkûmdu. Ötekiler, kurnaz olanlar gizli gizli zina yaparlardı. Bu da engeller, nadiren görüşmek, keyif demekti. Onlar ise deliydi, diri diri aşklarına gömülmüşlerdi. Ya da daha kurnazcası başkaları işleri kitabına uydururdu. Kadın bir yolunu bulup boşanırdı. Sonra ikisi tekrar evlenir, geçmişleri gayet iyi bilindiği halde herkesten saygı görürlerdi. Onunla evlense? Çoktan saf dışı kalmış bir çözüm.

Ara. Ark lambaları titreşerek her yeri ağrıyan seyircileri şiddetli bir beyaz ışığa boyadı, gözlerini geri gelen gerçekliğe alıştıran seyirciler çubuk dondurma karamel nane şekeri diye tekdüze bir sesle nağme yapan alnı kıvrık bukleli yağ tulumu bir kadın tarafından da ayrıca uyandırıldı. Elleri birbirinden ayrılan iki âşık sessizliğin sıkıntısından kaçmak için film hakkında konuştular, bir alçalma hissi Solal'i giderek ele geçirirken mahsustan konuştular. Kendinden emin, neşeyle kardeşçe çene çalan, pis pis dondurma yalayan halkın arasında yan yana oturmuş alçak sesle film hakkında konuşurken nasipsiz, aykırı ve zariftiler. Solal dikkat çekmekten çekinen bir getto

Yahudisi gibi mahcubane konuştuğunu fark etti. Ariane'ın da ışığı sönmüş, tıpkı onun gibi fısıldıyordu, Solal dışlanmış olduklarını bu zavallının bilinçaltının bildiğini anladı.

Bunun üzerine tevazudan küstahlığa geçerek sesini bağırırcasına yükseltti, şekerci kadına işaret etti, bir külâh satın alıp Ariane'a verdi, o da gülümseyerek teşekkür etti, bir nane şekerini kâğıdından çıkarıp ağzına attı. Ritz'deki ayakları yerden kesen dans demek bu noktaya gelmek içinmiş, ilk geceki coşkuları bunun içinmiş, içleri kan ağlayarak küçük, pis bir sinemada uslu uslu naneli şeker emmek içinmiş, hüzünle şeker emmek ve bir zamanların dönüp duran çılgın güzelini ürkekçe, tedirginlik içinde kötü bir film hakkında yorum yaparken duymak içinmiş, ah sevgili, marazi bir şekilde yolundan çevrilmiş ve bunu bilmek istemeyen sevgili. Şimdi de çubuk dondurma mı alsalardı, birlikte yalayarak daha da alçalmanın acı zevkini tatmak için?

Tekrar çöken karanlıkta, soyulmuş portakalların proleterce kokusunun içinde ikinci bölüm başladı. Ariane usulca eline yapıştı, perdede aktüel haberler akmaya başladı. Keramet sahibi develer Kahire'de bir sokakta kayıtsızca salınıp Friedrichstrasse'deki sağlık ocağının arkasında kayboldu, sokak California'da bir fabrikayı konserve kutusu gibi büken bir ateş yağmuruna açıldı, ateş yağmuru çok geçmeden bir Paris yağmurunda söndü, Intran'ın sporcuları koşuyordu yağmurda ve kazanan soluk soluğa ellerini nereye koyacağını bilemeden aralıksız gülümsüyordu, sporcu babacan bir gazetecinin uzattığı şampanyayı içti ve Hitler uludu, ve Rio de Janeiro'da dalgacı zenci dilenciler diz üstü sürünerek barok bir kilisenin merdivenine tırmandı, bunu da ağır çekimde bir futbol maçı izledi, forvetler bütün kuvvetlerin uzadıkça uzadığı gerçek dışı, ağırlıksız bir dünyada topa vuruyor, çok yavaş plastik bir güvenle hiç durmadan topu atıyordu, Miss Arkansas jüriye kendini beğendirmek için sadece altı saniyesi kaldığını fark etti, panikle trajik bir şekilde fettan görünmeye çalışırken Kanada'da paramparça iki lokomotif tarafından ortadan kaldırıldı, Fas sultanı elbisenin eteğini toplayıp Mareşal Lyautey'i karşılamak üzere geminin güvertesine çıktı, arkasından Mussolini yumruklarını kalçalarına dayamış, çenesi neredeyse alnına değecek

halde meydan okuyordu, ve birtakım arabalar Menier çikolatalarının siyah önlüklerini giymiş çocukların balık istifi gibi yığıldığı dönemeçte daire şeklinde yoldan çıktı, ve Oxford takımı Cambridge'i yendi, ve Mareşal Pilsudski uzun boylu bir Romanya kraliçesinin karşısında galyalı bıyıklarını saygıyla eğdi, ve titrek bir Fransız nazır kadife bir yastığa bir madalyayı iğneledi sonra bir şemsiyenin altında havlarcasına cansiperane nutuk çekti, ve kendi de, kendi de vaktiyle nazırlık yapmıştı, gel gör ki şimdi nane şekeri emen bir adamdı.

Sonra büyük filmlerin birincisi başladı. Tekrar ellerini birleştirip, birbirine tutunan kazazedeler gibi diye düşündü Solal, genç bir yıldızın etlerini sergilemesine tanık oldular, dev bir tenyanın vantuzlarına ya da bir deniz canavarının ağzına benzeyen, Hottentotlarınki gibi ürkütücü kalınlıkta hayvani dudakları vardı, yeteneği ise koca memeleriydi bu yıldızın, aralıksız teşhir edilen bu on kilo yağ onu dünya çapında başarıya ulaştırmıştı. Solal birkaç dakika sonra kalktı, küçük hayasız ikinci yeteneği olan koca kıçını sergilerken çıkıp gittiler.

Taksiye oturur oturmaz, otele gidip dans edeceğiz, dedi.

Ariane ona sıkıca sarıldı. Ritz'deki gibi, ilk gecelerindeki gibi, diye düşündü ve Solal'in elini tutup dudaklarına götürdü, o sırada Solal'in sürekli bir arada olmak ve birbirlerini sevmekten başka yapacak işe sahip olmamak lanetine aklı takılmıştı yine. Gitse, ona kavuşma zevkini vermek için haftada sadece bir kere görse Ariane'i? İyi ama hem kendi hem o kalan altı gün ne yapacaklardı?

Royal'in büyük salonunda diğer çiftlerin arasında dans ettiler. Orkestra durduğunda onlar asaletle, sessizce masalarına dönüyor, hepsi birbirini tanıyan, açıktan kimsenin sevgilisi olmayan toplumsallar ise hararetle çene çalıyordu. Noterde, ipekhanede ya da orduda bir işi olan, basurlarına, varis ülserlerine rağmen zarafetten ödün vermeyen bu beyler kayıt kaleminden ya da adliyeden hanımlara nezaketle dans teklif etmekteydiler. Bazıları sakallı olan bu kadınlardan bazıları safiyetle kabul ediyor, albeniyle kalkıyordu. Ötekiler nazik, edepli ve melankolik bir gülümsemeyle usulünce teşekkür ederek geri çeviriyordu, minnettar ve el sürülmez şirin hanımlar. Hepsi davet alıyordu, d'Auble soyundan bir içim su Ariane Corisande Cassandre hariç.

"Biraz başım ağrıyor" dedi altıncı danstan sonra. "Yukarı gidelim mi?"

Kalkıp çıktılar. Fakat asansörün karşısına geldiklerinde Ariane lobideki dergilere bir göz atmak istemez misiniz, diye sordu. Vogue'un bir sayısını şöyle bir karıştırmak istiyordu. Odaya dönmekten, benimle oraya hapsolmaktan korktuğunu bilmiyor, diye düşündü Solal. Olur dedi, dergilerin yayılmış olduğu masaya oturdular. Ariane alçak sesle elini istedi, siz benim her şeyimsiniz, dedi, her şeyim. Sahiden öyle, diye düşündü Solal, o da benim her şeyim, ne var ki bunun bize hiçbir faydası yok.

Salonun diğer tarafında eti budu yerinde rüküş ve azametli on burjuva kadın iyice yayılmış, popolarına ve koltuklarına iyice gömülmüş, bir yandan oburca örgü örüyor, bir yandan da ikili gruplar halinde hararetle laf yetiştiriyordu. Bu güngörmüş ihtiyar Parkalar yerini bilmenin güveniyle sürekli, kıyasıya hareket halindeydi. Örgücülerin arada bir süzdüğü, dergilerine eğilmiş iki âşık el ele tutuşmuş okur gibi yapıyor, birbirine karışan ikili sesleri dinliyordu, az öteden dağınık nefesler ve parçalar halinde, içe işleyen ağıtlar olarak onlara gelen müzik akıllarını karıştırıyordu.

Üç metre ötemde bir Fransa mareşali görünce gözlerim dolu dolu oldu Ah işte romatizmam tuttu yine Soğuktan değil kuru ayaz geçmemiş İngilizlerin işi hiç belli olmaz Her halükârda dışarısı yerine içerisi daha rahat Şansınız varmış bir Fransa mareşali insanın her gün karşısına çıkmaz Üç metreden düşünebiliyor musunuz Milletlerarası maliye komünistlere satıldı bilmeyen yok Şimdi dört ters ilmek Mareşal öyle çakmak çakmak bakıyordu ki elim ayağıma dolandı ömrümün en güzel dakikasıydı Ecnebiymişler anlayın işte Bin dokuz yüz on dörtte üzümün kilosunun yirmi santim olduğunu düşünüyorum da Öyle kerametli bir bakış ki şerefli bir adam olduğunu hissettiriyordu Hem de şimdi yok o üzümlerden Altı düz Ayrıca yüzünden önderlik akıyordu ama altın kalpli olduğu da belliydi Lokantalarda da üç frank elli santime şarabı fazla kaçırmadan karnını doyuruyordun Ya kocanız mareşal faslında o da var mıydı Merak ediyorum bu akşam menüde ne var Hayır maalesef çok üzüldü Hiç olmazsa geçen günkü gibi bayat tavuk vermeseler bari Çok nezih

insanlar Aniden güneş çıktı gördünüz mü Hava iyice sapıttı canım Mevsim kalmadı artık Ne yapalım otel mutfağı işte olup olacağı bu Çok sık görüyoruz onları Aman yine yanlış yaptım altı ters olacaktı kabahat benim Evet ama ödediğimiz o paralarla doğru dürüst tavuk verebilirler Günler gitgide kısalıyor Olur olmaz herkesi kabul etmiyorlar Ama ilkbahara yaklaşıyoruz diye avunabiliriz Sevenleri çok Ayrıca çok nüfuzlular Onları gömmek pardon görmek büyük keyif Her halükârda hepsini sökmeye mecburum doğru şişleri almamışım Son zamanlarda sık sık oluyor bu dil sürçmesi Fırında tavuğun derisine bayılırım Çocuk kazaklarında kollara hep yukarıdan başlarım bu sayede gerekirse uzatabiliyorum Büyük keşifler hep bizden çıkıyor uygulayanlar hep yabancılar Laf aramızda peklik çekiyorum Suç Yahudilerde Yazlık hırkalarıma baharda kışlık hırkalarıma yazın başlarım böylece zamanı gelince hazır olmuş olur Evet hep başka memleketler kaymağını yiyor Dünyayı finansçılar yönetiyor Ve hepsi yabancı Altı ay dolmadan yas tülünü çıkarmış En kötüsü köylüler köyü bırakıyor Suç Yahudilerde Peki ne yapıyordu mareşal Fabrikalar cezbediyor onları Suç Yahudilerde Gülümsüyordu iyi yürekli bir adam olduğu seziliyordu Peki ya sinema Nerede büyük bir asker varsa orada bir de mümin vardır Şu modern danslar çok sinir bozucu bence Güzel mavi gözler anlarsınız ya mertliğin vücut bulmuş hali Hükümetin yasaklaması lazım Yahudi her zaman Yahudi'dir kim ne derse desin Ah ah bizde bu hükümet varken Hem küçük kızı kucaklaması da pek hoştu büyük insanlara has o iyilik hatta sadelik O soy tüylerimi ürpertiyor İngiliz konsolosunun konferansı öğreticiydi hem o ne heybet Duce'yi çok seviyorum cengaver bir tarafı var büyük adam Bunun yanında nüktedandı da Karısı da çok iyi mümtaz bir insan Evet ikisi de fevkalade oturaklı Buradaki bazı kimseler gibi değil Kimi kastettiğinizi anlıyorum Matmazel bizimle aynı tatlıyı istiyordu Savaş meydanında can vermiş annesi için bir tesellidir Ben askeri marşı duyar duymaz elimde değil tepeden tırnağa ürperiyorum Şehitler abidesini yapan da bacanağıymış diplomalı sanatçıymış Erkek dediğin savaşta belli olur Ne olursa olsun halk idare edilmek içindir bunu bilir bunu söylerim Önemli olan yabancı memleketlerde saygı görmek Dreyfus ihanet etti bunu bilmeyen yok Zaten Albay

Henry asker yemini etmişti Daha ne olsun Ne de olsa albay albaydır laf cambazlığına gerek yok Oğlumun dediği gibi yozlaşmış bir resim anlayışı Biz haddinden fazla iyi davrandık Doktor Schweitzer büyük adam Fotoğrafı yatağımın başucunda durur Ama Académie üyesi olmaması tuhaf Uç Veren Buğday'ı bitirdim size getiririm Hoşunuza gitti mi Çok keyif aldım çok güzelmiş Yine René Bazin'in başka bir kitabını ödünç vereyim Mavi Ördek göreceksiniz nakış gibi dokunmuş Al sosyalisti vur Yahudi'ye Kusura bakmayın ama sadece Académie üyelerinin romanlarını okurum Hepsi öyle güzel yazılmış öyle hoş bir üslup Alphonse Daudet'yi de çok severim hep inceliklidir Doktor Schweitzer Akademisyenlerin kitapları garantilidir Boşanmış kadın boşanmış kadındır İnsanı kitaplar düşünmeye sevk eder Evet ruhunuzu onlar yüceltir Keten tohumu daha iyi diyordunuz Göreceksiniz kesin çözüm Hoş insanlar Çok önemli bir mevki Etraflarında olmak keyiftir Geceden ıslatıyorsunuz sabah aç karnına alıyorsunuz Etraflıca bakarsak En azından bende erikten daha faydalı oldu Bütün kapılar yüzlerine kapanmış Deneyeceğim çünkü doğrusunu isterseniz bu sabah durum pek iç açıcı değildi Yok canım karısı değilmiş Öğlen yemeğinden sonra kısa bir gezinti en iyisi Oh alyans fasa fiso Eksiltmelerle hep başım dertte Dünya maliyesi onların elinde Süpüreceksin gidecek Eskiden yaşlı hizmetkârlar basbayağı ailedendi Ölene kadar aileyle kalırlardı Ben hep cevap verilecek davetlerin listesini tutarım Mussolini ne güzel gülümsüyor Bir de zamane hizmetçilerine bakınız Ben de aynı kişilere aynı yemeği vermeyelim diye menüleri saklarım Duce çok güzel keman da çalıyormuş Hepsi hırsız Ah ne hoş Aslında yumuşak biri Üstelik istekleri de bitmiyor Ne şanslı şu İtalyanlar Ne olursa olsun apartman oturmak için en iyisi Blum Stalin'le gizli gizli anlaşmış Yahudiler kendi aralarında hep anlaşır Çok güzel bir malikâne Yüksek duygular Lekesiz bir isim Ben aç karnına erik tercih ediyorum Duyduğuma göre baharatlı ekmek de çok ferahlık veriyormuş Lavman bana daha iyi geliyor diyebilirim Aklımda olsun Olur olmaz herkesi davet etmiyorlar Tertemiz bir yürek Güzel bir servet Mevkiini kendi hatası yüzünden kaybetmiş Derhal ilişkimizi kestik Hatta esaslı bir servet diyebilirim Anne-babaları otuz senedir arkadaş Gördüğünüz yerde kaçın dedi

konsolosun karısı Hayatım başkonsolos daha yüksek bir rütbe Yardımsever olmak gerek ne yapalım Pekliğe de birebir Protestanlar ama davet eden, davet edilen insanlar Evet her yıl İsviçre'ye gideriz Dini konulara girmemeye dikkat ediyorsunuz oluyor bitiyor Oğlum anne beni iyi dinle dedi Amcası üç yıldızlı general olan birilerini yok sayamazsınız İsviçre bankaları ser verir sır vermez Anne dünya tatlısı zaten Bomboinlerin kızıymış Bu vergilerle başka türlüsü mümkün değil meşru müdafaa sayılır Doktor Schweitzer Düşünebiliyor musunuz daha şimdiden beş kilo olmuş Düğünde izdiham oldu Sonra öyle olunca hemen soğudum Aile rıza veriyor mu bir de ona bakmak lazım Bütün parayı İsviçre frangı ya da dolar olarak yatırıyoruz Biz sadece Tanrı'ya güveniyoruz Gravürlü bir davetiye Kocam Nestlé hisselerine pek düşkündür Harika hediyeler geldi Hamiline senetler daha iyi malum mesele yüzünden Ama siz istediğiniz kadar söyleyin Seviyeleri de birebir aynı Cenazede izdiham vardı hoşuna gidiyordu insanın Böylece o sevimsiz miras vergilerinden de kurtulmuş oluyorsunuz Bir namus timsali Karşınızda kim var biliyorsunuz Yeraltında çok şirin bir aile mezarlığı Hem ayrıca isimsiz hesap sistemi var daha doğrusu numaralı hesap çok hoş Onların tanrısı paradır herkes bilir bunu Yetmiyormuş gibi devrimciler On metreden tanırım onları Üstelik birleşik hesap da var çok kolaylık oluyor Burunlarına baktığım an tanırım Servet hem babaya hem oğula aittir Sion Protokolleri Sağlığında sadece baba faydalanabiliyor Sphincter ailesinin kızıysanız eften püften biriyle evlenmezsiniz Baba öldüğünde maliyeyle sorun çıkmamış oluyor Davetimize karşılık bizi davet etmediler bitti köprüleri attık Bu da genç beyefendiye Anayasa Konseyi'nin yolunu açar Oh ayağına bastırmaz o Edinilmiş mallara katılma rejimi var Nîmes'in en önde gelen ailesi Ne olursa olsun ilk adımı atmak onlara düşer biz parmağımızı bile kıpırdatmayız Bankada hâlâ kasa sistemi var Eli kulağında ayağı yere basan umutlar Yılda bir kez gidip kuponlarınızı ayırıyorsunuz Yoğun bir manevi hayatı var Gribe birebir Kasa dairesinde küçük kabinler var lazım olan her şey bulunuyor makas iğne Üstelik sosyetede ikinci sınıf sayılır Ölümden sonra çocukların tek yapacağı kasaya gitmek nasıl olsa anahtarları var vekalet diye bir şey yok Tabii akrabalar büyükan-

ne iki kere kriz geçirmiş İsviçre seyahati ne olursa olsun o amansız vergilerden daha ucuza geliyor Usulünce oruç ve perhizle Burgu motifi için sekiz düz At nalı şeklinde devasa bir masa Oh kayınpederin desteğiyle çok geçmeden zabıt kâtipliğine tayin olur Küçük masalar bana daha zarif geliyor Sacha Guitry pek nüktedan Biraz cüretkâr ama tam Fransız ruhu Özünde hep kabızlık meselesi Balayı güzel bir şey ama idealden sonra ciddiyet gelmeli Edmond Rostand öyle ince ki asla bir kabalık görmezsiniz hem sapma kadar vatansever Kartal adlı roman bilirsiniz Azmetti şimdi konsül Yatmadan önce bir kaşık parafin yağı Ruhun yaşamaya devam etmesi Kabızlığa çok iyi gelir Hizmette bulunmak prensibimdir Yunan mıymış neymiş öyle bir şey Hem iyilik asla karşılıksız kalmaz Evet oğlan da hariciyeci hayatım Ermeni de olabilirdi tabii Hoş büyükbabanın şarküterisi varmış Ama hayatım bir Ermeni kardinalimiz var neticede Aynı şey değil kardinal kardinaldir Kız mütevazı bir çevreden ama evlenince hepsi unuttuldu Oğlum hastanede başasistan Elleriyle şeftali yemesini seyretmek tam tiyatro kızım gülmekten katıldı Gençler için gece eğlenceleri birbirini tanımayı öğrenmeleri için şart Affedersiniz şeye altın semer de vursanız demişler İkinci mevkide seyahat ediyorum dedi ama olsun Mösyö Bomboin Hiçbir şey çocuklukta alınan terbiyenin yerini tutamaz Altın kemerin olacağına altın gibi adın olsun Hem iyi bir ismin varsa önünde yollar açılır Baba noterlerin görüşmesini istemiş iş o zaman ortaya çıkmış Kesme taştan bir ev ömür boyu garanti demek Kız oğlanın ahirete inanmadığını öğrenince nişanı atmış Taş her zaman taştır Ah kızın soyu iyi Artık incileri öyle güzel taklit ediyorlar ki değmiyor Din bir güvencedir Ne derseniz deyin pırlanta pırlantadır Şahsen giyotinden yanayım Evet ama hiçbir faydası yok ki Demiş ki kralımı gördüm artık ölebilirim Gerçi son devalüasyonların üstüne pırlanta da yabana atılacak gibi değil Demek amiralin bacanağı Hem devrim olursa sınırdan geçirmesi de kolay Doktor Schweitzer Ama bozdururken hep zarar ediliyor Bebeği emzirmeye bile yanaşmamış Özel muafiyetle ne isterseniz nakledebilirsiniz Giyotin daha insani Biz kaymakam bir de karısı o kadardık Hem bu sayede onları vergi ödeyenlerin sırtından beslemek zorunda kalmayız İşçilerin ihtiyaçları bizimkilerle bir değil İn-

giltere kraliçesinin yüzünde apayrı bir iyilik var Canım taşramızın kıyafetleri Ne de dertleri bir Halk dansları Vergi tahsildarının teyzesi Daha zarif bir şey olamaz Annesinin canına tak etmiş musluk kesildi demiş General babası gibi Mans da çok dokunaklı geldi bana Onlardan başka et yüzü görebilen yok Safi aileden kalma mobilyalar Hem ayrıca arabaları olsun isterler Suç Yahudilerde Baştan beri gözünün önünde duran örnekleri düşününce Yılbaşı ziyaretleri amma angarya Gün doğumları renkli kartpostal gibi Ama ilişkileri koparmamak için çok gerekli Anne babasının cephesi on pencereli bir dairesi varmış öyleyse onunla dans edebilirsin dedim kıza Düşünsenize benimki bizim banyoyu kullanmaya hevesleniyordu Moskova aşağı Moskova yukarı Ama oğlumun bir arkadaşıdır Bizde böyle olmaz Fazla iyi davrandık Komşu sevgisi Merak etmeyin başkasına asla söylemem Palavracıyla nikahsız yaşıyormuş kocası boşanmayı kabul etmemiş Tanrı'ya şükür Fransa'mızda hâlâ karakter sahibi insanlar var Üstelik anne babası öyle ciddi insanlardı ki Oh kadının oturup kalkışından belliydi Sahte bonservislere dikkat edin Düşünebiliyor musunuz babası öldükten sonra matemin üçüncü ayında tiyatroda görmüşler Etraflıca bakacak olursak Üstelik Comédie-Française'in klâsik bir piyesi bile değilmiş hiç olur mu hanımefendi başı sonu belli olmayan modern oyunlardan birine gitmişler Ben bir önceki hanımına telefon edip malumat alırım Kızım anneciğim ben ancak bir subayla evlenirim dedi Tabii böyle daha rahatız aynı çevreden insanlarla açık açık konuşabiliyorsun Fakirler o korkunç vergileri ödememekle ne şanslı olduklarının hiç farkında değil Büyük matem sırasında da gri giymiş Utanç verici Gece yarısından önce yatıp uyumak kadar dinlendireni yok Babasından kalan mirasla Ben ayrıca iyi hal kâğıdı istiyorum Haliyle bütün mazbut evlerin kapısı yüzüne kapanmış Doktor Schweitzer Babasının o davetlerini düşünüyorum da kaymakamlar daha kimler kimler adamcağız mezarında ters dönmüştür Hayatta bir ideal lazım Kabızlığı bıçak gibi keser Konsolosun karısı gördüğünüz yerde kaçın dedi.

88

İki saat sonra akşam yemeğinin üstüne Ariane'ın odasına yerleşmişlerdi, Ariane'ın sigara ikram ederek, sigarayı kahredici bir özenle yakarak doldurmaya çalıştığı bir sessizlik oldu. Zavallı elinden ne geliyorsa yapıyor, diye düşündü Solal. Şu işe bak, kendine de bir sigara aldı şimdi. Canlılık, rahatlık katmak için. Şu gece elbisesi yalnız benim için. Tuhaf bir çiftiz, o Buckingham Palace'a layık lüzumsuz bir cemiyet rüküşlüğü içinde, benim sırtımda kırmızı robdöşambr, çıplak ayağımda terlik.

"Aşağıdaki ihtiyarlar mide bulandırıcı" dedi Ariane yine bir sessizliğin ardından. "Niye kalıp onları dinledik bilmem. (Senin insana ihtiyacın vardı, sefil bile olsalar. Benimse mutsuzluğu özümsemeye.) Aslında yabanileştiğimi, insanlardan nefret ettiğimi hissediyorum.

Sadece sizinleyken iyi hissediyorum. Yalnız siz varsınız. (Ya az önceki uşak? Gittikten sonra şöminenin aynasına baktın. Küçük bilinçaltın güzel bulunup bulunmadığını merak etti. İsabet oldu, hiç olmazsa bir başkası tarafından beğenilmenin küçük mutluluğuna erişmiş oldun.) Yarın Saint-Raphaël'e gidip gramofonu tamir ettireceğim, dedi üçüncü bir sessizlikten sonra. Hemen yapamazlarsa başka bir tane alırım. (Solal onun elini öptü.) Hazır gitmişken Mozart'ın korno ve orkestra için konçertosunu bulmaya çalışacağım, pek tanınmaz ama çok güzeldir. Bilir misiniz?"

"Evet" diye yalan söyledi. "Korno bölümü mükemmeldir."

Ariane bir gülümsemeyle onu onayladı. Gülümseme bitince göstermeyi unuttuğu bir sürprizi olduğunu söyledi. Dün Saint-Raphaël'de küçük bir dükkânda bulduğu Şark işi bir tatlı.

"Sanırım kendisine helva diyorlar. (Yerel bir renk katmak için halva diye telaffuz etmesi Solal'in sinirine dokunmuştu, güya daha asil duruyor diye buna yerine kendisine demesi de.) Kendisi hoşunuza gider diye düşündüm."

Kendisine istilası altındayız, diye düşündü. Ariane helvanın tadına bakmak ister miydi, diye sordu. Memnuniyetle, dedi, ama daha sonra. Bunun üzerine Ariane başka bir sürprizin müjdesini verdi, elektrikli bir kahve makinesi, çekilmiş kahve, şeker, fincanlar, şekerler. Artık kendi elleriyle ona kahve yapabilirdi, otelinkinden bin kat iyi. Solal onu tebrik etti, tam da canının kahve çektiğini söyledi.

"Madem öyle, bir küçük bir buseyi hak ettim" dedi Ariane. (Filistin lirası değer kaybetti, diye düşündü Solal küçücük öperken. Küçük buseler giderek artmıştı. Ki samimi olanlar da bunlardı.)

Gayrete gelen Ariane işe koyulup kahve makinesini kullanma kılavuzuna göre kurdu. Solal kahvesini içerken beğenip beğenmediğini anlamak için gözünü üzerine dikmişti. Solal mükemmel, deyince bir kez daha burnundan derin derin soluk aldı. Fakat kahve bitince bitmişti, ne içecek ne yapacak başka hiçbir şey kalmamıştı, bir sessizlik oldu. Ariane geçen gün başladıkları romanın son iki bölümünü okumayı önerdi. Solal ikiletmeden kabul etti.

Ariane rahatça oturdu –rahat, doğal ve mutlu bir ortam yaratmak için, diye düşündü Solal– kitabı okurken bir taraftan da Solal'in

çıplak ayağından terliğini çıkarıp masaja başladı. Her zamanki gibi diyaloglara canlılık katmaya uğraşıyor, roman kahramanını hamasi bir tonla konuşturmaya gayret ediyordu. Demek böylesini seviyormuş, diye düşündü Solal, keskin, kendinden emin ve dağcı. Aslında ona gereken buymuş, modern ve enerjik bir papaz ya da polo oynayan bir heyet kâtibi, yahut Himalayaları keşfe giden bir lort. Şansı yokmuş zavallının.

Okuma faslı bitince pahalı sigaralar eşliğinde romanı lüzumsuz yere didik didik ederek yorumlarda bulundular. Ardından Ariane aynı yazarın başka bir romanına başlamayı teklif etti. Solal hayır işareti yaptı. İnsanı kusturacak kadar zekice yazılmış, keçiboynuzu kadar kuru bu çerçeve-romanlardan gına gelmişti. Ariane, Disraeli'nin bir biyografisini teklif etti. Olamaz, o kurnaz adam hiç çekilmez, kurnazlığından başka bir yeteneği olmayan, dahası hayatını harcamamayı becermiş biri. Bir sessizliği takiben Ariane o günkü tatsız havadan söz açtı, sonra ilkbaharın yaklaşmasına, topu topu yaklaşık on hafta kalmasına ne kadar sevindiğine lâfı bağladı, sonra kendince yaşama arzusuyla dolu minik yeşil filizler topraktan uç verdiğinde tuhaf, adeta dini bir heyecana kapıldığına lâfı bağladı. Solal başını şiddetle sallayarak tasdik ederken bir yandan da Agay'a geldiklerinden beri yeşil filizleri ve adeta dini heyecanını üçüncü kez kullandığını düşünüyordu. Depoyu yenilemek kolay değildi. Bir kez daha kalbi sızladı ama bu, çare değildi. Onunla bir şeyler paylaşmak için Ariane elinden geleni yapıyordu. Peki, paylaşalım. Paylaşımcı ve anlayışlı rolüne bürünerek minik yeşil filizlerin onu da heyecanlandırdığını söyledi. Ariane şimdi büyük ihtimalle ne kadar zeki oldukları hep göz ardı edilmiş kargalar temasını işleyecekti, Solal temayı uzaktan selamlamaya hazırlandı. Fakat kargalar ondan esirgendi ve yine bir sessizlik oldu.

Şimdi ne yapsaydı? Cenevre usulü sesli bir öpücük verse? Hayır, tehlikeli. Tutkulu bir öpüşmede Ariane kuşkusuz görev duygusuyla layıkıyla karşılık verirdi, mahzuru ise arkası niye gelmedi diye telaş edecek olmasıydı. Öyleyse sadece göz kapaklarına duygulu bir buse. Öptü, Ariane dehşet şirin bir okul çocuğu teşekkürüyle minnetini ifade etti. Bunu bir sessizlik izledi. Ne bir sohbet konusu, ne güzel olduğunu yahut onu sevdiğini söylemenin yeni, yeni olduğu için

Ariane'ın yüreğini kıpırdatacak bir yolunu bulabilmişti, bu nedenle gözünü karartıp ateşli ve uzun bir öpücükte karar kıldı. Erkeklerle kadınlar arasındaki bu âdete bir kez daha şaşırarak yaptı bunu, aslında epey gülünç bir âdetti, beslenmeye yarayan delikleri çılgınca birleştirmek ne tuhaf bir fikirdi. Birleşme bitti, sessizlik geri geldi ve Ariane gülümsedi, uysal, kusursuz, her şeye hazır, ister öpücüklere ister domino oynamaya, ister çocukluk anılarına ister yatağa. Kusursuzdu evet, ama geçen akşam domino oynarken esnemesini bastırmak için dudağını ısırmıştı.

"Bir el domino oynasak?" diye önerdi Ariane şen şakrak. "Rövanşımı almak istiyorum. Bu akşam kazanacağıma eminim."

Salondan oyun kutusunu getirdi, kutudan çıkardığı dominoları dizdiler. Fakat Ariane ilk çift altıyı dizmeyi tam bitirmişti ki zemin katta müzik tekrar başladı. Mutlu insanlar yine dans ediyor, iki yalnıza kafa tutuyordu. Solal'in bir taneciği bu neşeden men edilmişti. Solal canının oyun istemediğini söyledi, eliyle süpürdüğü dominolar yere saçıldı. Ariane taşları toplamak için kalktı. Çabuk, aşağıdaki toplumsallıkla başa çıkabilecek bir şey, her ne olursa, yeter ki zavallı kadın mustarip oldukları domino takviyeli vitamin eksikliğiyle, kulaklarına kadar yükselen bu onur kırıcı neşenin arasındaki, şimdi alkış tutup kahkahalar atan bu aptal güruhun sağlıklı neşesi arasındaki tezadı aklına takmasın. Her ne olursa, yeter ki canlı, ilginç, acıklı bir şey olsun. Bir tokat aşk etse? Beklenti dolu güzel gözler bütün cesaretini yerle bir etti. En iyisi ve basiti tabii onu arzulamak vesaireydi. Heyhat. Cenevre'de ne kadar kolaydı bu. Birden ayaklanınca Ariane ürperdi.

"Ya ben kolsuz-bacaksız bir adam?" diye sordu, Ariane korkudan kuruyan dudaklarını ıslattı.

"Anlamıyorum" dedi gülümsemeye çalışarak.

"Otur benim asil, sadık dostum. Üşümüyorsun, iyisin, her şey tıkır tıkır çalışıyor, değil mi? Kolsuz-bacaksız adama az sonra geleceğiz. Ama önce başka bir meseleyi halledelim. Geçen gün çok düşkünsün diye ata binmeye gitmezden az evvel yanıma geldin, ceketimin yakalarını düzeltip yakışıklı olduğumu, binicilik kıyafetinin çok yakıştığını söyledin. Yani?"

"Anlayamıyorum."

"Yakışıklıdır benim sevgilim, at kıyafeti ne de yaraşır, böyle söyledin, sonra yakaları okşama dolaplarına giriştin. Cevap ver!"

"İyi ama neye cevap vereyim?"

"Bu sözleri söylediğini kabul ediyor musun?"

"Elbette. Ne kötülük var bunda?"

"Büyük bir kötülük var! Demek sevdiğin ben değilim, sevdiğin bir erkek, üstelik yakışıklı biri! Demek benimle karşılaşmamış olsan aynı boyda başka biri de aklını başından alacak, ona da aynı iğrenç sözleri söyleyecektin! Başını devirip o pipolu, sarışın, neşeli buyurgan adama gözlerini aptalca dikecek, dudaklarını emre hazır tutarak, ceketinin yakalarını hayasızca okşayarak kuğurdayacaktın! Sessizlik!"

"Ama konuştuğum yok ki."

"Yine de sessizlik! Herif piposunu çıkarıyor, sen dudaklarındaki o pis tütün suyu tadından iğrenmiyorsun bile! Evet, biliyorum, burada dilek şart kipi kullanmalıydım ama aynı kapıya çıkar! İğrenmeyen iğrenmez! Ayrıca çizmeler de yakışıyor dedin! Bütün kadınlar tahrik olur çizmelerden! Çizme güç, askeri başarı, güçlünün zayıfa karşı zaferi, sapına kadar gorilliktir sevgilim! Siz, hepiniz tabiata ve tabiatın sefil kanununa tapanlarsınız! Dahası çizmeler bu kâfire toplumsal gücü hatırlatır! Evet, süvari daima muteber bir beyefendidir, bir centilmen, kabilenin önemli bir siması, kısacası ortaçağ baronlarının soyundan gelen biri, bir şövalye, bir at binen, bir güç sahibi, bir asil! Asil, çift anlamlıdır bu pis kelime, o iğrenç güce tapınmayı ifşa eder, aynı anda hem mazlumları ezeni hem hayran olunası bir erkeği ifade eder! Daha önce söylemiş miydim? Olabilir. Peygamberler de dönüp dolaşıp aynı şeyleri söylerdi. Uzun lafın kısası, çizmeyetapar kadın, faşist olmak için tam kıvamındadır! Şövalyeymiş, şövalye ruhuymuş, şerefli adammış, peh! Çiviyiyen'e sorun anlatsın size, o kadar abarttığınız şerefi kazıyınca altından ne çıkıyormuş. Sessizlik!

"Zavallı Deume, halim selim, iyi kalpli bir adam, benim için terk etti onu, Ritz'de güç taslayan, iyi huylu Deume'ü aşağılayan küstah bir goril için, benim için! Telefonda onu aşağılarken içimden utanıyordum, ama gerekliydi, çünkü kadın o pis bedeli istiyordu kendini

satmak için! Ne komik, güç ve erkekliğin aleyhinde konuştum, gel gör ki güç ve erkeklikle elde ettim onu, utanmazca elde ettim! Ritz'de gorilce esip gürleyişimi, yaban horozu gibi salınışımı, gece gece hayvan gibi dans edişimi hatırladıkça utançtan içim içimi yiyor! Ama elimden ne gelirdi? Ona ihtiyar, çekingen, yumuşak başlı birini sunmuştum ve o istememişti, hatta suratına bir bardak yahut öyle bir şey fırlatmıştı! Sessizlik!

"Acaba delinin teki miyim ben, acaba hayvani bir güce tapma hikâyesiyle, öldürme kabiliyeti anlamına gelen güce tapma hikâyemle saçmalıyor muyum? Kesinlikle hayır, onu yine gördüm, evet, sizi, seni, geçen gün Nice'teki sirkte ara verdiklerinde kaplanın kafesinin karşısında allak bullaktın, saygılıydın! Gözlerinde nasıl da bir an yanıp söndü şehvet! Heyecandan elime sımsıkı yapıştı, tabii kaplanınkini sıkamadığı için! Evet, tamam, el yerine ön ayaklarını demeliydim. Kaplan onu tahrik etmiş, aklını karıştırmıştı, boğanın karşısındaki iffetli Europa misali! Jüpiter hiç aptal değilmiş, kadınları tanırmış! Saçları uzun örgülü bakire Europa gözlerini edeplice yere eğip boğaya, siz güçlüsünüz, demiştir, evet hayatım, siz. Ya o meşhur oyundaki namusuna düşkün İspanyol kadına ne demeli, hani sevgilisine sen benim civanmert, yiğit aslanımsın diyene! Aslanıymış! Zift ve katran topraklarının sahibesi iğrenç Dona Sol sevgiyi, hayranlığı en iyi anlatacak, en sevecen kelime olarak bula bula bunu bulmuş, azman dişleri, pençeleri ve öldürme kabiliyeti olan bir hayvanı ifade eden bir kelimeyi! Siz benim civanmert, yiğit aslanımsınız! Ah murdar yaratık!

"Nitekim karşımda sessizce duran, asalet taslayan bu kadın geçen gün Nice'te, kafesin karşısında kaplanın kürkünü her zaman seveceğini bana söyleyebildi! Dokunmak! Yani cinsel çekim! Günah ellerde başlar! Sessizlik! Hem kim bilir, belki kaplanın kürkünü Solal'in kürküne tercih edersiniz! Önünüze gelen her kediyle cilveleşmenize ne demeli! Dün rastladığımız o kedinin, o minyatür kaplanın, o kuş katilinin karnını pek bir zevkle okşadınız! Kes sesini Moab'ın kızı! Ama sümüklüböcekleri okşar mı hiç, tiksintiyle kaçar onlardan! Niye iğrenir, niye sümüklüböceklerle cilveleşmez? Çünkü sümüklüböcek sertleşemeyen, pelte gibi bir şeydir, çünkü kasları, köpek diş-

leri yoktur, çünkü zayıftır, öldürme kabiliyetinden yoksundur! Ama kaplan öyle mi ya, veya bir general, veya bir diktatör, veya Ritz'de kendini fevkalade küstah, enerjik bir adam gibi gösteren Solal, karşısında erinir o Solal'in, ilk gece eli öpülür, ta ki yakaları kurcalama vakti gelene kadar! Hep öldürme kabiliyetine o pis tapma hali, pis erkekliğe pis tapma hali! Sessizlik!"

Dudakları titreyerek suçluya baktı, ortada duran kırbacı aldı, koltuğun birine öyle hızlı indirdi ki Ariane ürperdi.

"Peki ya aldırsaydım?" diye sordu. "Cevap ver!"

"Anlamıyorum" diye mırıldandı Ariane.

"Oyalama taktiği! Bal gibi anladın! Ya şu iki küçük takozu aldırsaydım yakalarımı yine aşkla okşar mıydın, hani var ya, Mozart aşkıyla, Voi che sapete aşkıyla? Ruhun ruhumu sever miydi? Cevap ver!"

"Dinleyin sevgili, konuşmayalım daha fazla."

"Neden?"

"Gayet iyi biliyorsunuz."

"Nedenmiş anlat."

"Çünkü bu son kertede gerçek dışı bir varsayım."

"Gerçek dışıymış, daha neler. Gerçek dışı mı? Siz ne bilirsiniz gerçek dışını hanımefendi? Peki, erkekliğin defterini dürmeye niyetim olmadığımı kim söylüyor?"

"Sevgilim, kapatalım artık bu konuyu."

"Kısacası saygınlığınız lekelensin istemiyorsunuz. Öyleyse Ophélielerin gözdesi şu iki küçük salkıma şükürler olsun, gözümüz gibi bakalım onlara! (Ariane'a baktı, gözleri bir şeyi anlamış olmanın zevkiyle parladı.) Şu an ne düşündüğünüzü adım gibi biliyorum! Ahlak bozan Yahudi mi, yoksa yok edici Yahudi mi, doğru mu? Siz, ideal denen şeyin konforlu kozasıyla sarmalanmış olan sizler, hoşunuza gitmeyen gerçeklikten böyle kurtulursunuz işte! Işığı taşıyan melek olan Lucifer'i bir şeytana çevirdiniz! Şimdi kolsuz-bacaksız adama dönelim. Kolum bacağım olmasa da beni sever miydiniz?"

Birden kalbi acıyla doldu. Geçen akşam Nice'te bir Fransız torpidosunda, gece çöktüğü için indirilmiş bayraklar, flamalar. Bayrak ibadet edercesine indirilmiş, kendi hazır ola geçmiş denizcilere

imreniyor, alacakaranlıkta bayraklar, flamalar ağır ağır süzülürken selama durmuş olan subaya imreniyor. Elveda Fransa, yolları ayrılmıştı artık. Agay'a vardıktan birkaç gün sonra Saint-Raphaël polis komiserliğinden gelen incecik bir kâğıda yazılmış bir mektupla Mösyö Solal'e Resmi Gazete'de yayınlanmış olan bir kararnameyle Fransız vatandaşlığından çıkarıldığı bildirilmişti; kanun gereği vatandaşlıktan çıkarılma sebebi açıklanmayacaktı, bununla birlikte ilgili şahıs iki ay içinde temyize gidebilirdi; kararname icra yetkisi de verdiğinden zikrolunan kişi Fransız kimlik belgelerini, özellikle pasaportunu iade etmek üzere komiserliğe davet edilmekteydi. Ezberlemişti bu mektubu. Ardından komiserliği ziyareti. İğrenç bir banka çöküp koca göbekli bir komiserin keyfini beklemişti. Pis tırnaklı sefil herif nasıl zevke gelmişti diplomatik pasaportu incelerken. Ve şimdi elinde belge namına kalanlar geçici bir ikamet izninden, vatansızlara has bir kimlik ve seyahat tezkeresinden ibaretti. Bir hiçti artık, sevgili olmak dışında bir hiç. Peki ne yapıyordu tam o an? Vitamin eksikliğiyle savaşmaya çalışıyor, zavallı bir kadına işkence ediyordu. Yine, yine sessizliğine saygı gösteren, onun uğruna bütün dünyaya omuz silkip her şeyi bırakmış, sadece onun için yaşayan mütevazı, yumuşak başlı inananıydı bu kadın, savunmasızı, çıplak yürürken gülünç denecek kadar narin, zarif olanı, ölüme yazgılı güzeller güzeli, tabutunda kaskatı, bembeyaz yatacak olan kadını. Ah, aşağıdan gelen şu kahkahalar, kulak kesildiği alkışlar.

"Cevap bekliyorum. Kolsuz-bacaksız bir adam!"

"Ama anlamıyorum ki."

"Anlatayım. Bir anda şeklim tamamen bozulsa, yüzüne bakılmaz bir adama dönüşsem, mecburi bir ameliyat yüzünden kolsuz bacaksız kalsam bana karşı ne hissederdiniz? Aşk mı? Cevap bekliyorum."

"Verecek hiçbir cevabım yok. Çok saçma bir düşünce bu."

Can evinden vurulmuştu. İlk başlardaki saygı bitmişti işte. Artık saçma bir adamdı. Bu hakareti bahane ederek gitmeye karar verdi. Böylece Ariane çok geçmeden gelip özür diler, barışırlar, bir-iki saatliğine tekrar şahlanırlar.

"İyi geceler" diyerek ayaklandı, ama Ariane engel oldu.

"Dinle Sol, şu an pek iyi hissetmediğimi söylemeliyim, gece doğru dürüst uyuyamadım, konuyu kapatalım, cevap verecek halim kalmadı, daha fazla dayanamayacağım. Dinle, bu akşamı heba etmeyelim. (Heba etmediğimizi varsaysak bile, üç bin altı yüz elli akşam daha var heba edilmemesi gereken, diye geçirdi içinden Solal.) Dinle Sol, seni yakışıklılığın için seviyor değilim, ama yakışıklı olmandan mutluyum. Çirkinleşmen hazin olurdu elbette, ama ister güzel ister çirkin ilelebet sevdiğimsin."

"Bacaklarım, ayak parmaklarım olmazsa niye sevdiğin olayım? Neden bu kertede sevdiğinim?"

"Çünkü sana inancımı verdim, çünkü sen sensin, çünkü bu kadar çılgınca sorular sorabiliyorsun, çünkü sen benim tasalım, çilekeşimsin."

Solal dayanamayarak oturdu. Ok yerini bulmuştu. Al işte, aşk her şeye rağmen buydu. Başını kaşıdı, ağzını açmadan sağa sola oynattı, burnunun yerinde durup durmadığını yokladı, çekiştirdi. Sonra gramofona gidip kolu dalgın dalgın çevirdi. Hiç direnç göstermeden döndüğünü fark edince yayın kırıldığını hatırladı, kuşkuyla bir baktı. Hayır, Ariane fark etmemişti. Kendini toplamak için boğazını temizleyip kalktı. Değil işte, Ariane bilmeden yalan söylüyordu. Bir gövdeden ibaret, çirkin haliyle onu seveceğini sanıyorsa bu sadece şu an yakışıklı olmasındandı, utanç verici derecede yakışıklı.

Tanrım, neyle uğraşıyordu? Dünyada kurtuluş hareketleri, umutlar, daha mutlu hayatlar için mücadeleler vardı. Ya kendisi, o neyle meşguldü? Üç kuruşluk bir tutku atmosferi yaratmakla, bir talihsize işkence ederek sıkıntısını dağıtmaya çalışmakla. Evet, Ariane onunla sıkılıyordu. Ama ilk gece Ritz'de sıkılmamıştı. Ah, ilk akşam mutluluktan gözünün kamaşması nasıl bir şeydi. Kimdi gözünü kamaştıran? Tanımadığı, bilmediği Solal diye biri. Ve şimdi tanıdığı bir adamdı, o gün, öğle üzeri çiftleştikten sonra evli adamlar gibi hapşırmış bir adam, Ariane mola sessizliğinde amansızca duymuştu bunu. Evet, Ariane bu adamı ilk akşamki Solal ile, Ritz'deki hapşırmayan adamla, şairane adamla peşinen aldatmıştı.

Solal'den boynuzu yemiş bir Solal, diye mırıldandı, dalga dalga yelesini sağa sola ayırıp iki boynuz yaptı, Ariane gözlerini eğmiş tit-

rerken aynada bu boynuzlu adamı selamladı. Evet, Ariane daha ilk günden onu sevmeye cüret etmekle Solal'i bizzat kendiyle aldatmıştı! Şimdiki tanıdığı adamı Ritz'deki yabancıyla aldatmıştı! Karşısına çıkan ilk yabancıyla, alelade bir Solal ile, üstelik gerçek olmayan o Solal'in elini öpmüştü! Ya neden? Solal'in hakir gördüğü her şey için, hayvani sebeplerle, tarihöncesi ormandaki sebeplerin aynıları yüzünden! Daha Cologny'deki ilk akşam dudaklarını bir yabancının dudaklarına yapıştırmaya razı olmuştu! Ah iffetsiz! Ah erkekleri seven iffetsizler! İnanılmaz ama o narin halleriyle erkekleri seviyordu kadınlar, o kendini beğenmiş, kaba saba, kıllı mıllı erkekleri seviyorlardı! İnanılmaz ama erkeklerin şehvetini kabul ediyor, istiyor, tıka basa dolduruyorlardı içlerine! İnanılmaz ama gerçek! Ve kimse gocunmuyordu bundan!

Ariane'a döndü, yere çevrilmiş o yüzdeki tertemiz ifadeyi görünce korkuya kapıldı. Ritz'de bir yabancıyı, ne idüğü belirsiz bir Yahudi'yi öpen bu kadın üstüne üstlük tertemizdi! Yabancının yanında anında ayılıp bayılan! Bir anda Baküs rahibelerine dönüşen bu Meryemler anlaşılmazlıklarıyla deli edecekti onu! Giyinikken asalet akardı sözlerinden! Oysa gecelerin derbederliğinde söylediklerini duysan anında ölür kalırdın, ey zavallı küçük Salomon!

"Dinle sevgilim, burada durmayalım, bir şey yapalım, aşağı inelim."

Soğuk bir bıçak bağrını delip geçti. Bu yumuşak sözlerde bir hüküm vardı. Burada durmayalım, bir şey yapalım! Yani birlikte olmak hiçbir şey yapmamak demekti. Bir şey yapalım. İyi de ne yapalım? Bari devam edelim.

"Kolsuz bacaksız adama dönelim yine. Bir kez daha soruyorum, ayrıca sorum hiç saçma değil. (Her kelimenin tadını çıkarak ağır ağır konuşuyordu.) Diyelim ki birinci dereceden gazlı kangrene yakalandım, doktorlar kollarımı, bacaklarımı, hatta baldırlarımı kesmek zorunda kaldılar, kısacası beni bir gövde-adama çevirdiler, üstelik kangren yüzünden irinlerim akıyor, pis pis kokuyorum" dedi büyük bir mutlulukla tatlı tatlı gülümseyerek. "Olmayacak iş değil, böyle hastalıklar mevcut. Pekâlâ, diyelim ki küçük bir kütüğe, hareket bile edemeyen, pis kokulu bir pakete dönüştüm, beni yine de

Kerubino'nun ezgisi ve Brandenburg konçertosu ruhuyla, şairane sever miydiniz, yine içime işleyen, ulvi öpücükler verir miydiniz? Cevap verin!"

"Yeter bu kadar, yeter" diye yalvardı Ariane. "Yeter, dayanamıyorum, çok yorgunum. Ne istersen söyle, ağzımı bile açmam artık."

"Kâtip" diye emretti Solal parmağıyla işaret ederek, "yazınız, sanık bir kez daha kaçmaya teşebbüs etmiştir! Sevgilim, esasen mide bulandırıcı bir kütük parçasına dönüşürsem bir yolunu bulup ruhumun aynı ruh olmadığına, kağşadığına inanır, beni bir daha sevmezsiniz, asla! Oysa bu adil değil. Gazlı kangrene yakalandımsa kabahat benim mi? Zavallı, pis kokulu bir paketim, kolsuz, bacaksız, baldırsız, ama sizin için ne yazık ki, mideniz bulanacak ama erkeklik özüm hâlâ yerli yerinde, zavallı ben, ağrıdan kıvranan başımla masanın üstünde küçücük bir kare şekil, bir yumrukta yere düşerim, kendi başıma kalkamam da bir daha! Ah Tanrım, kendimi böyle biçtirmeye de gerek yok, birkaç dişim eksilse yeter, ruhunuz o an ruhumdan zevk almaz olur."

Ellerini ovuşturdu, gülümsedi, Ariane'a güzel bir oyun gelmişti aklına. İyi fikir, yarın sabahtan tezi yok bir berbere gidip kafasını kazıtacak, bütün dişlerini de dişçide çektirecekti! Kocaman, kapkara bir gülümsemeyle güleç bir forsa kılığında geldiğinde yüzü ne hal alacaktı kim bilir! Gerçeğe bir saygı duruşu olarak denemeye denerdi!

"Sevgili, yeter artık. Her şeyi mahvetmeyi istemek niye?"

(Umutsuzca güldü. Bu kadın da antisemitti işte!) Sevgili, diye yalvardı Ariane. (Oh, sevgilisiymiş, bir başkası da pekâlâ sevgilisi olabilirdi!) Sevgili, bırakın bunları. Bana biraz çocukluğunuzdan, çok sevdiğiniz dayınızdan bahsetmek istemez misiniz? Nasıl biridir? Tarif edin hadi.

Solal kestirip attı:

"Çok çirkindir. Çare yok."

Hepsinde vardı bu güzellik hevesi! Geçen gün güzel gözleriniz demişti ona. Kendi gözlerini kıskanması gerekir miydi? Güzel gözleriniz demek, ileride gözleriniz donuk baktığında, çapaklandığında bu iş biter demekti! Kalktı.

"Evet, hepiniz melek yüzlü hainlersiniz, birden ah vah ederek artık sevmediğinizi keşfedersiniz! Sonra gelsin örümceğin oyunu! Örümceğin o meşhur şarkısı! Sevgili kolsuz bacaksız adam, derler masada yatan aciz kutuya, sevgim bittiyse yalan söylemenin ne anlamı var? Ağzım ruhum gibi saf ve temiz kalsın, geçmişte kalmış mutlulukların soylu anısını gereksiz bir hakaretle kirletmesin! (Ariane, kolsuz bacaksız âşığına nutuk çeken şair kadını gözünün önüne getirince içinden hüzünlü, çılgınca bir kahkaha yükseldi, bastırmak için dudağını ısırdı.) Örümceğin oyunu! Ama kim bilir" diye devam etti Solal ahenkli bir sesle, "belki kütüğe dönmüş olsam da beni sevmeye devam edersiniz, ki bu daha da beter olur. Çünkü o zaman kendini kütüğü uğruna feda eden bir kahraman olursunuz, pis kokan kütüğün yanında nefes almamaya çalışan, onu yıkayan, taşıyan, sevgiyle klozete oturtan bir kahraman, bir azize edasıyla, güler yüzle. Ama aslında o alçak kütük başınızın belasıdır! Kahraman bilincinizin altında sağduyulu bilinçaltınız o faydasız küp geberip gitsin ister, gitsin bitsin! Evet sevgili dostum, işte budur!"

Sırtında kırmızı robdöşambrı olanca heybetiyle, büyük bir özgüvenle, meydan okurcasına kollarını bağladı, püskürteceği bir cevap bekleyerek. Fakat Ariane sessizliğini bozmuyor, başını yerden kaldırmıyordu. Solal kollarını çözüp sevecen, iyi ama yavan bir perdeye geçti.

"Dün akşam aydınlatamadığımız bir sorun daha var. Müsaadenle arz edeceğim."

"Olamaz, hayır, lütfen, yeter artık! Bak yüzüme, seni sevdiğimi biliyorsun. O zaman niye işkence ediyorsun bana, kendine niye işkence ediyorsun? Sevgili, öp beni."

Öpmek mi, olur, sımsıkı sarılarak yanaktan, birden istek uyanmıştı içinde, amansız bir istek. Evet, ama öpüşme faslı bitecek, aşağıdan gelen müzik bitmeyecek, ikisi dominolarıyla baş başa kalacaklardı. Şefkat yorucu bir meşgale değildi, öpüşmeler az önce tango bitip mutlular bir daha istediğinde patlayan alkışlarla boy ölçüşemezdi.

"Mesele şehvetli oluşun" dedi.

Manalı manalı kafa sallayarak Ariane'ın yüzüne baktı. Hoş, Agay'daki son zamanlarda ancak fikren şehvetli olduğu söylenebilir-

di, giderek çaptan düştüğünü fark etmeden öyle olmaya çaba harcıyordu sadece. Ama Cenevre'de Solal'in yeni, gıcır gıcır olduğu günlerde şehveti inanılmaz bir boyuttaydı! Yani yeni biriyle yine o hale gelebilirdi! Cenevre'deyken ne severdi öpüşmeyi, dilini çılgın bir pervane gibi döndürerek!

Gözlerini üzerinden ayırmadan ilk gecelerdeki halini gözünün önüne getirdi, haykırışını, boyun eğişini, birden sözüyle, tavırlarıyla, belinin hareketleriyle cüretkâr oluşunu. Hatta burada, Agay'da da bazen oluyordu. Geçen akşam bir kavganın üstüne Solal ona önce her şey bitti deyip sonra özür dilemiş, peşinden Ariane tıpkı eski günlerdeki gibi dilini büyük bir hızla çalıştırmıştı. Evet, kavga onu yeni birine dönüştürüyordu, bir ya da iki saatliğine. Sonuç bu, diye mırıldandı, delirmiş gibi baktı yüzüne. Ariane dudaklarını ıslattı. İtiraz etmeyeyim, bırakayım konuşsun, üstüne gitmeyeyim.

"Şehvetliysen sadakatsizliğe mahkûmsun demektir!" dedi Solal kesin bir dille. "Sonuç, ben öldükten sonra kim bilir neler olacak neler! Evet, ölüp gittiğimde üzülürsün elbette, hatta intiharı düşünürsün, Cenevre'ye büyük bir acıyla dönersin. Ya sonra? Kalıbımı basarım Christian Cuza'yla karşılaşırsın şekerim, hatırlarsın, son kalem müdürüm, tanıştırmıştım hani, kayıtsız, hayalperest, yakışıklı Christian, üstelik bir Romen prensi. Evet, arkasından iyi konuştuğum için, beni samimiyetle sevmiş olduğu için tekrar bir araya gelirsin onunla. Varlığı batmaz, çünkü benden konuşabileceğin biridir, çünkü bir tek Cuza seni anlayabilir, nasıl bir hazine kaybettiğini yalnız o bilebilir. Sonuç, üzüntüyü paylaşmanın sıcaklığı, ölenin kıymetli anısıyla birleştiğiniz sıcacık saatler, bir kanepeye yan yana oturup merhumun fotoğraflarına bakmalar, fakat aranızda on santimetre şüpheli bir boşluk bırakmayı da ihmal etmezsiniz, hiç iyiye alamet olmayan on santimlik bir iffet mesafesi! Ne dersin? Tepki yok mu? Keyfin bilir. Derken sıcaktan şimşeklerin çaktığı, göğün gümbürdediği bir yaz akşamı, zavallı ölünün sağlığında yaptığı bir şeyi anarken hıçkırıklara boğulursun. Cuza seni teselli eder, onu kardeş bilmeni, güvenebileceğini söyler. Üstelik inanır buna, dürüst bir çocuktur, bana da çok bağlıydı. Bir an gelir, güvenebileceğini daha derinden hissettirmek, hissetmek için beline sarılır. Gelsin hıçkırıklar!

Cuza teselli etmeye çalışırken iyi niyetle yanağını yaklaştırmıştır, birden üçlü buhar türbini öpüşmeler başlar, tıpkı benimle öpüşmelerin gibi, tek fark bunlar gözyaşıyla katmerlenmiştir! (Öpücükleri görmemek için bir an gözlerini kapatıp açtı.) Bu samimi hıçkırık krizini bilinçaltın istemiştir, bir türlü harekete geçemeyen Christian'ı ateşlemek için! İnanmıyor musun? Canın isterse! En korkuncu da Cuza'ya sadece bedenini değil, ki buna razıyım, ama sevgini de verecek olman, işte bu dayanılır gibi değil! Gel gör ki kadınlar böyledir. Benliklerindeki en kıymetli şeyi, sevgilerini ancak oyunbazlara verirler, oyuna gelmeye daha baştan razıdırlar! Hey gidi Solal'in zavallı cesedi, ne çabuk unutuldun!"

Ariane'a sitemle bir baktı. Evet, ne yazık ki şehvetli bir kadındı! Kanıtı da dilini çalıştırmadığı zamanlardaki değişmeyen mazbut duruşuydu, başka erkekler karşısındaki mahcubiyeti, sakın elini sürmeye kalkışma tavrı erkeklerden korktuğuna alametti, hizmet edebilecek, ona hizmet edebilecek yaşta olanların hepsi bir tehlikeydi. Ağırbaşlılığı dayanılır gibi değildi, o an dizlerini katlanılmaz şekilde bitiştirmiş sandalyede uslu uslu oturuşu dayanılmazdı! Ne hakla mazbut kisvesine bürünüyordu, Cuza'yla gözyaşlarıyla başlayıp dilini diline dolayacak değil miydi, zavallı boynuzlu Solal yerin altında bir başına dört tahta arasında cefa çekerken? Elbette vicdanında fırtınalar kopacaktı bazen, ne de olsa d'Auble sülalesindendi, ama Cuza'yla bir mezarı çiğneyerek tepişmelerine asil bir mazeret uyduracak, hatta zavallı ölüyü zinaya ortak etmenin bir yolunu bulacaktı! Bizi o birleştirdi, Solal'im, Solal'imiz, diyecek, perde inecek, bir zamanların dirisine söylediği sözleri birebir Cuza'ya tekrar edecekti. Beni soymanı seviyorum, beni çıplak görmeni seviyorum, diyecekti. Of yeter, kalbim sızlıyor.

"Kaldı ki ölmemi beklemeye de gerek yok" diye gülümsedi hüzünle, Ariane'ın sapır sapır titremekte olduğunu fark etmeden. "Bağrıma taş basıp biraz iteklesem sağlığımda da aldatırsın beni! Bir gece seni daracık bir yatağa zorla genç bir atletle çıplak sokarsam görürüz olacakları! Of, yan yana uzanmışsınız! Of, yatak daracık! Ve bendeniz, kendi mutsuzluğunun mimarı! Elbette günahın çağrısına karşı koyarsın, elbette sadık kalmak istersin, ama yatak o kadar dar, baldı-

rın o atletik baldıra dokunuşu öyle hoştur ki! O zaman ne olur şekerim? Cevap ver."

Ariane haykırdı.

"Beni rahat bırak!"

"Bırakmazsam ne olur?"

"Giderim! Bu yatakta kalmam!"

Solal acı bir kahkaha patlattı. Günahın çağrısından korkmak böyle bir şeydi demek! Demek böyle bir şeydi genç bir atletin yanında nefsine hâkim olamayacağını bilmek! Şöyle bir dönüp bir süreliğine ona ayrılmış olan kıçını öne arkaya oynatma uzmanı kadına baktı.

"Şimdi başka bir sorum var" diye başladı tatlılıkla. "Söylesene şekerim, tecavüze uğrayacak olsan hangisini tercih ederdin, yakışıklı birini mi çirkini mi? Bu bir varsayım. Diyelim ki haydutların eline düşmüşsün ve sana seçme şansı vermişler, mağaranın birinde halka olup oturmuş kıllı mıllı adamlardan bahsediyoruz. Söyle bakalım, çirkin mi olsun yakışıklı mı? Tecavüz kaçınılmaz, haydutların reisinin emri. Emir demiri keser, değil mi? Ama sana seçme şansı vermeye razı. Ne dersin, çirkin mi olsun yakışıklı mı?"

"Delisin sen! Tanrım, bu nasıl bir düşünce!"

"Haydutların reisinin fikri. Çirkin mi yakışıklı mı? Haydi meleğim, üzme beni, cevap ver."

"Cevap vermek istemiyorum! Bu çok saçma!"

Ha ha ha, işte yine kaçak dövüşüyordu! İtiraf etmekten kaçıyordu! Birden gözünde başka bir sahne canlandı. Genç, evli bir papazla Ariane bir gemi kazasıyla ıssız bir adaya düşmüşler! Üç aya kalmadan papazın inşa ettiği bir kulübede, yapraklardan yapılma yatakta ikisinin ahenkle sallanacağını söylese inkâr ederdi tabii. Yok, iki ay yeterdi. Hatta bir ay, yeter ki ılık meltemlerin estiği, denizin kokusunun geldiği bir yaz gecesi olsun, kulübe rahat olsun, nezle filan kapmamış olsunlar, gökte bir yığın yıldız yahut yeşilli pembeli bulutlar arasından kıpkırmızı bir günbatımı olsun, Ariane bayılırdı buna.

"On beş gün yeter!"

Hem ıssız adaya düşmese, ömür boyu sadık kalmaya mecbur olsa bile aldatmanın öyle çok yolu vardı ki. Hafif meşrep kadınlar hiç ol-

mazsa açık açık aldatırdı. Başka biriyle yatardı o kadınlar, uluorta, hatta dürüstçe, en azından ikiyüzlülük yapmadıkları kesindi. Ama bu kadının durumunda ıssız ada hiç olmasa bile öyle tuzaklar, ufak tefek cinlikler için öyle fırsatlar vardı ki! Şöyle bir baktı mı tamamdı! Bir Yunan heykeline, inci dişli bir Cezayirliye, bir İspanyol dansçıya, geçit töreninde yürüyen bir birliğe, bir izciye, erkeksi görünen birtakım ağaçlara göz ucuyla bakmayagörsün, tabii kaplanları da unutmayalım! Berberlerin gıdıklayan makasları da keza bir tehlikeydi! Enseyi tatlı tatlı ürpertmesi! Bu kadını gönül rahatlığıyla sevmek imkânsızdı. Acaba bir yere kapatıp etrafına berber olmayan kamburlar mı dikse? Ona da hayaller, anılar kalırdı! Yok, hiç abartmıyordu! Bütün kadınlar sadakatsizdi, en azından bilinçaltında. O kadar bunalmıştı ki Calabria sorusunu yinelerken güvenini, inancını yitirmiş durumdaydı.

"Çirkin adam" diye pes etti Ariane, başından savmak için.

Ne arıyordu adam kelimesi bu kadının ağzında! Bu ne cüret! Bu kadar güzel bir ağızda kıl topağı bir kelimenin pis kokusu ha! Ne, çirkin olan mı? Tabii, yakışıklı erkeğin tehlikesini, cezbedici tehlikesini hissediyordu! Yeşil çoraplı, ucu kıvrık keçe pabuçlu yakışıklı Calabrialının altında kıvranırken hayal edebiliyordu onu. Genç Calabrialı iğrenç kokuyordu! Ama Ariane Calabrialıdan iğrenmiyordu! Bütün kadınlar ne de anlayışlıydı erkek kabalığına ve tezahürlerine! Haydutların aşçısını görmemek için gözlerini yere çevirdi. En azap veren genç Calabrialının koca burnuydu, amansızca anlamlıydı o burun, o koca burun neler vaat ediyordu! Kadınların erkekliğe hoşgörüyle yaklaşması, daha beteri erkekliğe ve alametine, hayvani belirtisi olan şeye tapınması, bu iğrenç hoşgörü onu öfkelendiriyor, dehşete düşürüyordu. Kanıtlar ortada olduğu halde inanamıyordu böyle olduğuna. Bu incecik, tatlı mı tatlı yaratıklar demek böylesini, bu kabalığı seviyordu! İyi ama öyleyse neden sokakta ve salonlarda çıtkırıldımlık taslıyorlardı? Bu düzen onu deliye çeviriyordu. Yeter!

"Tamam, bu sondu. Artık nazik davranacağım. Hatta bak, elini öpüyorum. Sen de öp beni. Boynumdan, soldan. Sağdan da. Teşekkür ederim. Haydi çıkalım, yağmur dinmiş. Evet, robdöşambrımı çıkarmayacağım. Zaten vakit geç olmuş, aşağıda kimse yoktur."

Ariane koridorda uslu uslu yürürken kendini adeta ruhu alınmış gibi, gece elbisesi giymiş bir mankenmiş gibi zavallı hissediyordu. Asansörde iyi yürekli zencinin huzur veren yüzüne hafif, hüzünlü bir gülümsemeyle baktı, Solal bu aldatma parçacığını sessizce sineye çekti. Ariane gözlerini yere çevirdiğinde hissettiği çekimi bastırmaya çalıştığını düşünerek eğlendi. Evet, bütün kadınlar içten içe zencilerden hoşlanırdı. Zenci onların gizli idealiydi. Siyahlı beyazlı tepişmelere mani olan tek şey miras alınmış alışkanlıklar ve toplumun ahlaki bakışıydı. Ne yapalım, böyleyse böyle. Eski asansör nihayet durmuştu. Salonda insanlar sakin sakin sohbet ediyor, pasyans açıyor, aşkla yaşamıyordu.

"Tekrar yukarı çıkın" dedi zenciye.

"Bu elbise sana çok yakışıyor" diye gülümsedi iyilik olsun diye kanepeye bağdaş kurarak. "Şimdi kulağım sende hayatım. Conrad'ın romanındaydık. Başını tekrar oku."

Ariane kitabı aldı, gırtlağını temizledi, işe koyuldu. Onun için ne yazık ki kötü başlıyordu roman, çünkü kahraman cıva gibi bir uzun yol kaptanıydı. Tonlamalara önem verdiğinden kaptanı erkeksi vurgularla okumaya çalışıyordu. Solal'in yüreği burkuldu. Ha ha, demek ciddi, sıcak bir ses! Erkekleri nasıl sevdiğini, nasıl bir erkeğin lazım olduğunu apaçık itiraf ediyordu!

Kadın sesi gibi ince, iç gıcıklayan bir sesle ciyakladı:

"Yeter! Yeter, bir damla edep istiyorum!"

Peşinden normal sesiyle ekledi:

"Ama merak etme, beni hâlâ sevebilirsin. Hâlâ erkeğimi öldürebilir, dölleyebilirim! Her şey tıkır tıkır çalışıyor, kendini üzme, ben üç kaptan ederim! Güzel, gemi kazasına dönelim. Issız ada diyorduk. Senin dışında tek kurtulan az önceki oda uşağı, bir papaz, hatta can sıkıcı bir haham olsa, kaza arkadaşınla sen adadan bir daha asla çıkamayacak olsanız? Ne dersin?"

"Sevgili, yalvarıyorum sana, çok yoruldum."

"Aslında seni sorguya çekmenin ne faydası var? Asla doğru cevap vermezsin, gün gibi ortada olan gerçeği kabul etmek mutluluğunu çok görürsün bana! Olacakları adım gibi biliyorum. İlk zamanlar tabii hiçbir şey. Bana sadık kalırsın, çünkü bir geminin gelip kurtara-

cağı ümidi vardır. Geceleri büyük ateşler yakılarak işaretler verilir, gündüz bayraklar dikilir, bayrak uşağın üniformasından dikilir, dolayısıyla güneş tatlı tatlı yakar tenini. Evet, ilk başta hiçbir şey olmaz. Hele bir uşakla, Proust sohbeti yapamayacağın biriyle, düşünmesi bile korkunç! Ama birkaç hafta sonra kurtarıcı gemi umudu suya düştüğünde, ikinizin ilelebet ıssız adaya, insanlardan ve kurallardan uzak birlikte yaşamaya mahkûm olduğunuza emin olduğunda, işte o zaman saçlarına Tahiti çiçekleri takmaya başlarsın! (Doğrunun coşkusuna kapılmış, Ariane'ın sapır sapır titremekte olduğunu fark etmeden bir aşağı bir yukarı yürüyordu.) Beline sarongu sarıp toplayacağın otları avladığı balıklara katık edip ona güzel yemekler yaparsın. Henüz masum bir hayattır bu, ama yine de bir erkekle kadının hayatıdır! Doğru söylediğimi o kadar iyi biliyorum ki! Beni deli sanıyorlar, oysa değilim! Ve nihayet, nihayet, nihayet güzel kokularla dolu bir gece palmiye kulübede olanlar olur, bir ileri bir geri! Ya da diye devam etti ahenkle ve derin duygularla ya da güzel bir günün sonunda yalın ayak, el ele tutuşup yan yana otururuz, çivit mavisi, narçiçeği denizin kıyısında oturur, insanı aşka getiren şairane renklerle batan güneşi seyredersiniz, ve evet, evet, sadece benim için yaşayan, buna sahiden inanan bu kadın çiçekli başını uşağın yahut hahamın bronzlaşmış, parlayan omzuna yaslar, ikisinden biri tıpkı benim gibi efendisidir artık, ılık gecelerde, sakızağacı kokularının içinde onun erkeğidir. Tvaya jena, der ona!" diye haykırdı, pencereye gitti.

Alnı cama yaslanmış, gözleri kapalı, Ariane'ın geniş ve pürüzsüz bir göğse yaslanmış başını görüyordu. Buyurun bakalım, güzel kokularla dolu o adada onu tamamen unutmuştu! İlk başta ikisinin öpüştüğü gibi öpüşüyordu bu yeni herifle! Hatta iklim iyice azdırıyordu bu öpüşmeleri, az görülür bir müstehcenlikle istediğin kadar al diyordu dilleri! İçinde bir arzu kıpırdanmaya başlamıştı, arkasını döndüğünde zavallının yere uzanmış, başını halıya bırakmış sarsıla sarsıla hıçkırdığını gördü.

Ariane'ı kollarına alıp yatağa bıraktı, dişlerinin birbirine vurduğunu görünce üzerine bir kürk manto örttü. Parmaklarının ucuna basa basa banyoya gitti, dönüşte getirdiği bir sıcak su torbasını kür-

kün altına soktu. Avizeyi söndürüp başucundaki lambayı yaktı, çömeldi, elini öpmeye çekindi, ihtiyacı olursa seslenmesini mırıldanıp utanç içinde sessizce çıkıp gitti.

Salonda usulca kapattığı kapıdan fazla uzaklaşmadan, oturmadan karanlıkta durdu, bir aşağı bir yukarı yürüyerek, seslere kulak kabartarak, sefil hayatlarını gözden geçirerek, sigara üstüne sigara içerek, bazen akkor halindeki ucunu göğsüne bastırarak. Nihayet bir karara vararak kapıyı dikkatle açtı, yatağa yaklaşıp uykuya dalıp mutsuzluğundan kurtulmuş olan masumeye eğildi, acı çektirdiği karısıydı bu, ona inancını vermiş olandı, Ritz'de büyülenmişçesine dans eden, onunla kaçıp sonsuza kadar birlikte yaşamak için heyecan duyan, sonsuz mutluluğa inanan saf, zayıflamış bir kadın. Diz üstü çökmüş, yanakları yaşlardan ışıl ışıl bir çocuk gibi uyuyan masum kadınına, acı çektirdiği karısına baktı. Bir daha asla, asla, asla sana kötülük etmeyeceğim, dedi içinden, bütün gücümle seni seveceğim, ve göreceksin, mutlu olacaksın.

89

Ertesi sabah melankolik bir tıraş faslından sonra iyimserlikle yeni bir hayata başlamak için bir sigara yaktı, bir çare bulduğuna inanmak için kendini gülümsemeye zorladı. Evet, aşk duvarlarının arasında hapis kaldıklarını, sürgünlükle gelen yalnızlığı hatırlatan, hep dirsek dirseğe oldukları bu cemiyet hayatıyla bağları koparacaklardı. İnsanlardan uzak, kendilerine ait bir yerleri olursa dışarıdaki hayatı hatırlatacak bir tezat kalmazdı ortada. Kendi dünyalarında yaşar, kimseyi görmezlerse kimseye ihtiyaç duymazlardı. Ve o yeri Ariane için mükemmel bir aşk hayatı kurabileceği bir tapınağa dönüştürecek, dönüştürmeye çalışacaktı.

Saçma ama nasiplerine aşk düşmüştü ve bunu içmek zorundaydılar, hem önemli olan onu mutlu etmek, dedi içinden. Coşkulu, ka-

rarlı görünmek için tespihini çevire çevire rüzgâr gibi odasına daldı. İçeri girer girmez alnını, gözlerini, ellerini öptü, umut bulaştırmak için.

"Selam meleğime, canım sevgilime! Bitti, iyileştim, bundan böyle tatsızlık yok, bir daha asla! Her şey taptaze şimdi, göklerdeki Tanrı'ya şükürler olsun! Şimdi başka bir şey, dedi iki eli ellerinde, kendine başarıyla coşkulu süsü vererek. Dinle, kendi evimiz olsun ister misin? Şu geçen gün beğendiğin evi?"

"Baumette'in oradaki mi? Kiralık olan?"

"Evet aşkım."

Ariane göğsüne sokularak Ritz'deki o titrek, belli belirsiz gülüşüyle güldü. Onlara ait bir ev! Üstelik ne güzel bir adı vardı, Mayıs Güzeli! Solal bu değişme yeteneğinden, umudun bu taptaze gücünden duygulanmış, yüzüne bakıyordu. Ariane yataktan attı kendini.

"Derhal görmek istiyorum evi! Hemen banyoya gireyim. Git hayatım! Bu arada taksi çağır! İki dakikada giyinirim!"

Taksinin Mayıs Güzeli'nin önünde durmasıyla sırtını küçük bir çamlığa vermiş, çimenleri denize kadar inen bu müstakil eve vurulması bir oldu. Ah, ya şu dört servi ağacı! Sevinç nidalarıyla bu harika yeri tavaf ettikten sonra koşarak Solal'i döndü, ellerini öpücüklere boğdu, bir taraftan da onun tam beğenmediğinden, Mayıs Güzeli'nin peri masallarına layık bir yer olduğunu yeterince coşkulu söylemediğinden yakınıyordu, peşinden daha şimdiden bu evle bütünleşmiş hissettiğini belirterek parmaklığa asılı olan levhayı yüksek sesle okudu. Kiralamak için Cannes'da noter Mösyö Simiand'a başvurunuz. Canlansın diye Solal'i elinden tutup çekerek taksiye daldı, ipek bilekleri öptü. Royal'deki şişko tazeyi taklit ederek Mayıs Güzeli'ni isterim diye bir şarkı tutturdu, yaa, Mayıs Güzeli, ama ama!

Solal'in elini bırakmadan noterin yazıhanesine kadar basamakları ikişer ikişer tırmandı. Oh, onlara layık tek yerdi bu villa! Kapıyı hızla itti, çalışanların en yaşlısına müracaat etti. "Beyefendi, Mayıs Güzeli'ni kiralamak istiyoruz." Sahte plastik yakalı, çiroz tipli ihtiyar müdür Mayıs Güzeli de neymiş, diye sordu. Ariane açıkladı, kocasıyla beraber o villayı çok şirin bulduklarını, kiralamak istediklerini

söyledi. Müdürün kafa sallaması korkuttu. Yoksa tutulmuş muydu? "Bilmiyorum hanımefendi."

Oturdular. "Satın alsak ne olur?" diye fısıldadı Ariane, Solal'e. Cevaba vakit kalmadan Mösyö Simiand adamakıllı tımar edilmiş halde, eğrelti parfümü kokuları saçarak odasının kapısında belirdi. Mesafeli bir nezaketi vardı, zaten hemşerilerinin takdirini de bu nezaketine borçluydu, birkaç sene sonra güveni istismar ve dolandırıcılıktan yargı önüne çıkana dek bu böyle kalacaktı da. Ariane hafifçe titreyerek Empire usulü masanın karşısına oturup hazırladığı konuşmasına başladı, kiralık mülkü harika bir yer olarak tarif etti, genç noter de aynı fikirdeydi.

"Kendimi bir anda bütünleşmiş hissettim" diye tekrar etti zavallıcık. (Mutlu, benden başka biriyle ilişki kurabildiği için tepeden tırnağa tazelendi, diye düşündü Solal.) "İki yanındaki dört servi ağacı bir harika, diye gülümsedi kibarca. (Minicik bir aldatma durumu, diye düşündü Solal.) Umarım kiraya verilmemiştir?"

"Görüşme halindeyiz hanımefendi."

Solal oyunu gördüyse de müdahale etmedi. Kira yükselecekti ama önemli değildi. Oteldeki metrdotel ya da berberin dışında, aşağı yukarı kendi çevresinden biriyle sohbete benzer bir şeyin sevincini yaşaması için fazladan birkaç banknot büyük bir bedel sayılmazdı. Haydi hayatım, keyfini çıkar.

"Ama henüz imza atılmadı herhalde" diye sordu Ariane.

"Hayır, kiralamak isteyenler mülk sahibinin arkadaşları."

Ariane'ın içinden iş iştir gibisinden cesurca bir laf yumurtlamak geçti. Göze alamadı, sadece o kimselerden daha fazlasını, yani azıcık daha fazlasını verebileceklerini söylemekle yetindi. Solal kandırılmaya mahkûm, safdil sevgilisine baktı. İleride, yanında olamadığında kim koruyacaktı onu?

"Âdetimiz değildir hanımefendi" dedi noter etkileyici bir soğuklukla. "Ötekilerden istenen meblağ yılda kırk sekiz bin franktır. Açıkçası sizden daha fazlasını talep edemeyiz. Doğru rakam budur. (Genellikle yarısını istiyordur, yine de kiracı bulamıyordur, diye düşündü Solal.) Fakat diğer kimseler tam karar veremiyor, ayak sürüyor, tartışıyor."

"İyi ya" diye gülümsedi Ariane. "Fakat meblağ biraz yüksek değil mi sizce?"

"Hayır hanımefendi."

"Evin hiçbir sorunu olmadığından emin misiniz" diye sordu iş kadını. "Çünkü henüz içini gezemedik."

"Kesinlikle eminim hanımefendi." (Ariane memnuniyetle hafifçe iç çekti, kaçırılmayacak bir fırsat olduğunu hissetmişti.)

"Kabul ediyoruz" dedi.

Noter saygıyla eğildi, Ariane hesaba vurunca evi pahalı bulmadı. Zaten Fransa'da her şey ucuzdu, Fransız frangını altıya bölünce tamamdı. Sekiz bin İsviçre frangı çok değildi. Çok iyi, güzel iş oldu. Noter son olarak anahtarın az ileride, aynı sokakta yirmi numarada oturan vekilharçta olduğunu söyledi, kira kontratını da o imzalatacaktı, tabii bir yıllık kira peşindi.

Vekilharç ağzı kalabalık şişko haydudun tekiydi, masasında yetmiş beşlik bir obüs mermisi, Mareşal Foch'un bir portresi ve Meryem Ana'nın bir heykelciği duruyordu, hepsi karşı tarafa güven telkin etmek için. Noter az önce telefon etmişti, dolayısıyla kiminle muhatap olduğunu biliyordu. Dilsiz ve miyop yardımcısı is kaplı, basık tavanlı odada özene bezene bir şeyler yazarken kendi on beş dakika birtakım klişeler geveleyerek emlâk işiyle ilgili bir yığın karmaşık sorundan yakındı, anlattıklarının Mayıs Güzeli'yle hiç alakası yoktu. Nihayet maalesef rakiplerinin bu sabah telefon edip kırk sekiz binlik kirayı kabul etmiş olduğunu bildirdi, Mösyö Simiand'ın bundan haberi yoktu. Mülk sahibinin dostları olduğundan, tabii haliyle. Ah Tanrım, diye mırıldandı Ariane. Belki bir çaresi olabilir, diye mırıldandı vekilharç. Evet, karşı taraf emlak vergisini kabul etmeyerek zorluk çıkarıyordu, oysa topu topu altı bin franktı vergi. Kocanın açık vermeyen duruşu olmasa emlâk haydudu daha yüksek bir rakam da telaffuz ederdi, kendi kendine adam durgun zekâlı mı, yoksa son anda parlayacak mı, diye düşünüp duruyordu.

"Anlaştık" dedi Ariane.

Vekilharç küçük parmağını kulağına sokup Ariane'a elli dört bin frangı hemen verip veremeyeceklerini sordu. Ariane, Solal'e döndü, o da çek defterini çıkardı.

"Tabii kontrat ücreti, bizim komisyonumuz, kayıt masrafı ve ufak tefek avanslar olacak."

"Tamam" dedi Ariane, "elbette. Sözleşmeyi hemen imzalayabilir miyiz? Çünkü anahtarı alıp içini görmek isteriz."

Taksiden telaşla indi, parmaklığı itip kapıyı açtı, durdu, büyük salonu ve çevresini dolaşan galeriyi görünce büyülendi. Ah, Mayıs Güzeli'ni hayatın keyifle akacağı nefis bir eve çevirecekti. Hem bugün hava da çok güzeldi. Kasımın birinde böyle bir güneş! Solal'in ellerine yapıştı, başını geriye atıp sersemleyene kadar dönmeye zorladı onu. Neden sonra merhametle karışık bir şefkatle durdu. Solal tıpkı müthiş bir oyunla yeni tanıştırılmış bir çocuk gibi beceriksizdi dönerken, çocukluğunda hiç oyun oynamamış olmalıydı.

Evi oda oda gezmeye koyuldular. Ariane yankılı boş odalarda yüksek çıkan sesiyle kararlılıkla iki yatak odasının, salonun, yemek odasının nerede olacağını söyledi. İki banyo olduğunu görünce bir çığlık kopardı. Elli dört bin frank, yani aslında dokuz bin frank hakikaten fazla değildi. Mahzeni ve tavan arasını da hızla gezdikten sonra Cannes'a dönüp mobilya, halı seçmeyi, hiç olmazsa fikir edinmeyi gerekli gördü.

"Öğleden sonra hep Cannes'da oluruz, değil mi" dedi takside. "Fazla olmaz çünkü birçok şeye karar vermek gerekiyor. Ama önce yemek yiyelim. Açlıktan karnım zil çalıyor! Baksana sevgilim, bu sefer Moscou'ya gitmeyelim. Küçük bir bistroya gidelim, sence de uygun mu? Başlangıç olarak kocaman bir otlu omlet isteyeceğim, belki domuz pastırmalı da olabilir, burun kıvırmayacağına söz verirsen. Söyle, memnun musun? Ben de öyle, hem de nasıl!"

O akşam Royal'de bol bol Mayıs Güzeli'nden bahsettiler, keyifli taraflarını övdüler, satın aldıkları mobilyalar hakkında fikir yürüttüler, planlar çizdiler, çılgınca öpüştüler. Gece yarısı ayrıldılar. Ama az sonra Solal kapının usulca çalındığını duydu, kapının altından da bir kâğıt atıldığını fark etti, alıp okudu. "Efendim hizmetkârının yatağını paylaşmak ister miydi acaba?"

Bir saat sonra Solal sokulmuş uyurken Ariane karanlıkta cin gibiydi. Evet, çok asil, çok güzel bir iç mekân, ne de olsa bütün hayatlarını orada geçireceklerdi. İki banyo olması mükemmeldi, Sol'un

odasından banyoya geçiş vardı. Sorun tek bir tuvalet olmasıydı, bu rahatsızlık yaratabilirdi. Evet, Sol'un olmadığı bir zaman iki banyoya birer klozet koydurmalıydı. Evet, villanın içi yerleşirken hiç şiirsel olmayan bir yığın işle rahat rahat uğraşabilmek için onu bir yere göndermeliydi. Evet, kesinlikle, iki banyoya birer klozet, çare buydu. Laubaliliğin gereği yoktu.

Yıkanıp giyinip aşağı indiklerinde saat henüz sabahın sekiziydi. Personeli şaşırtarak kahvaltıyı yemek salonunda yapıp çıktılar. Ariane koluna girerek sizli bizli konuşmaya başladı.

"Sevgili, şimdi ciddi konuşmamız gerek. Evet, hiçbir şeyle uğraşmamanızı, evi azar azar yerleşirken görmemenizi isterim. Anlayın beni, sihirli değnek değmiş gibi olsun, her şeyi hazır bulun istiyorum. Mariette'e telgraf çekip derhal çağıracağım. Gelir. Ne istesem yapar. Ama Agay'da kalmamalısınız, yoksa aklımız birbirimizde kalır."

Ayrıca, ama bu konuyu açmadı, iki klozet ekletmek gibi çok mühim bir mesele vardı ve Solal kesinlikle haberdar olmamalı, hele iki fayans klozetin gelişini uzaktan bile görmemeliydi. Hem hazırlık zamanı biraz kirli, saçı başı dağınık dolaşmak, üzerinde bir göz olmadan Mariette'le gevezelik etmek istiyordu, bir de yıkayıp paklamak, ovalamak, eğlenceli olurdu.

"Evet sevgili, bu akşam Cannes'a gidersiniz değil mi? Tabii en iyi otelde kalırsınız, bana bildirirsiniz. Burası hazır olur olmaz telefon ederim. Sanırım iki haftada iş bitmiş olur. Mektup bile yazmayalım, dönüp geldiğinizde müthiş olur! Şimdi çok önemli bir konuya geliyoruz hayatım. Maliye nazırınız olmaya karar verdim. Fani işlerle uğraşmanızı istemiyorum. Şimdi kendi evimiz olduğuna göre bütün masraflara ben bakarım."

Solal'in her ay bir çek yazmasında anlaştılar, Ariane bütün sorumluluğu üstüne alacaktı. Fakat Cenevre'deki bankacılarına yazmaya niyeti olduğunu hiç çıtlatmadı, gerektiği kadar hisse senedi satıp yüz bin Fransız frangı göndermelerini isteyecekti. Böylece maliye nazırı numarasıyla Solal'e belli etmeden masrafa katkıda bulunmuş olacaktı. Yüz bin Fransız frangı çok muydu? Yok canım, altıya bölünce. Ah, evet, evi aşktan ibaret bir hayat sürecekleri bir tapınağa çevirecekti. Solal'in elini tuttu, bütün kalbiyle baktı yüzüne.

"Sevgili, yeni bir hayat, gerçek hayatımız başlıyor, değil mi?"

90

Zaman nasıl çabuk geçmiş, olmuş şubatın dördü, atalarımız ne demiş, şubat kısa boyludur hem de fena huyludur, Agay dedikleri bu yere geleli iki ay olmuş bile, zavallı Mariette ancak işleri düşünce akıllarına gel e mi, hanımın şansı varmış o sıra hâlâ Cenevre'deydim, bir hafta sonra tergraf etse bulamazdı kız kardeşime gitmeye niyetim vardı şöyle Paris'te bir gezeyim diyordum aileme düşkündürüm, hatta tergrafın geldiği sabah tergraf gelmeden diyordum ki kendi kendime Mariette'im yaşına başına göre biraz tatil yapman lazım oyalanmadan emeklilik işlerine de bakasın bazen bir merankoli basıyor üzerime bir çöküyor ki sorma gitsin, gitmeye hazırdım çünkü nasıl olsa Deve hanımın yanından ayrılmıştım bile

Mösyö Adrien turp gibi olmuştu devlet seyahatine Afrika'ya gidiyordu en çok onun hatırına kalmıştım zaten yoksa dakika başı Deve'yi dinleyecek halim yoktu Madam Ariane hakkında pis pis konuşmasını yok ahlaksızmış yok kötü kadınmış yok artık daha neler Mösyö Hippolyte'i bırakınca içime dokundu onun ağzından Madam Ariane hakkında tek lâf çıkmadı, n'eylersin aşk ferman dinler mi yani, hani şarkı var ya aşk şiirin evladıdır diye, neyse işte hazır Mösyö Adrien Afrika'ya giderken ben de kalbimi dinledim yani gidip Paris'e biraz dolaşayım kafam dağılsın dedimdi az buz değil büyük felaket geldi başıma onu başı kan içinde görünce, çünkü geceleyin aklıma düştü neyse ne dedim gidip bakayım ne dolaplar dönüyor, hani derler ya içime doğmuş sabahleyin her zamanki gibi gittim eve aklımda hiç şüphe falan yok Mösyö Adrien'in geldiğini bile bilmiyorum dedi ki bana ihtiyacı yokmuş Madam Ariane temelli çekip gitmişmiş kapıyı da suratıma kapamasın mı ama öfkeyle değil de üzüntüsünden, bütün gün gitsem mi gitmesem mi diyerekten geçti ama ayağım gitmedi suratının halini düşündükçe neyse efendim gece on bir gibi neyse ney dedim gidiyorum dedim çabuk çabuk giyindim şakpayı da attım kafaya güzel siyah şakpayı taktımdı anahtarı da aldım Madam Ariane sabah zile basılmasın diye bir tane verdiydi, içeri girdim ki ses soluk yok, alt katta in cin top oynuyor, peki yukarı çıkalım, odasında kimsecikler yok, banyoda girdim ki diz üstü çökmüş zavallıcık ölü gibi kan içindeki kafası taburede ah biçare kuzucuk, aman aman bir ağrılar girsin başıma, tabanca yerde, bilemedim ne yapayım önce hemen terefon edeyim polise dedim ama terefon pis hayvanın teki ahize elimde zangır zangır ben de ne yapayım koştum arkadaşıma komşuların hizmetçisine yani, çirkinlikten suratına bakmazsın ama iyidir muhabbetlidir, geceliğinin üstüne hemen bir manto attı benimle koştu facialık eve polise telefon etmeye, ah bilir o işleri güzel konuşur, sonra doktora telefon etti Cologny'dekine yakıncacık, Doktor Saladin, güzel adamdır, neyse efendim uzatmayalım doktor ölmediğini şıp diye anladı ama hemen tedavi etmek lazımmış, hadi çabuk ambülans, ayıptır söylemesi oraya gelmeyi akıl ettim de öyle kurtuldu Mösyö Adrien, Doktor Saladin aynen dedi ki hayatını kurtardınız hanımefendi, ay bende bir heyecan bir heyecan kolay mı

koskoca aşk faciası ama bende de kafa hızlı çalışıyor yani hizmetçiye dedim çabuk Deve'ye et tergrafı derhal gelsin, o sıra Belçika'da ihtiyar bir zengine bakıyordu kesin vasiyetine alsın diyedir kaçın kurrasıdır o yazıyorum şuraya, aman neyse hemen geldi çünkü doğruya doğru Didi'si onun büyük aşkı, Madam Ariane'ın arkasından Mösyö Hippolyte'e pis pis konuşmalarını duyacaktınız, dişi kapran mübarek, mecburen her şeyi Madam Ariane'a anlattım dünyadan haberi yoktu çünkü adresini bilmiyorduk ki, daha buraya gelir gelmez ayağımın tozuyla Mösyö Adrien'i sordu, onu terk etti gitti ya aşk acısından ne facia çıktı bilmiyordu ki, utana utana ama yine de sevgiyle halini hatırını falan sordu, eh ne yapayım ben de mecburen hiç aklında olmayan şeyleri tek tek söyledim, kafası kan içindeydi dedim, yani bütün bütün, şakağındaki kurşunu, düşünsenize, ama derine girmemiş, aman ne ağladı ne ağladı, yüzü gözü şişti ağlamaktan, sanki en acısından kırmızıbiber dökmüşsün gibi gözler oldu kıpkırmızı, pişmanlıktan sümkürdü babam sümkürdü, tabii vicdan var işin içinde ne de olsa suç onun, hani derler ya günahın bedeli, neyse teselli ettim, hanımefendi şimdi iyi dedim, hatta şişmanladı diye yalan bile kıvırdım, sakın beyefendinin hiç haberi olmasın diye tembih etti, facia hakkında tek kelime yok, o zaman diyordum ya size tergrafı planlarımı karışık etti çünkü Paris'te kardeşime gidecektim sonra da kendime yine bir yer bulacaktım tabii para meselesi hem bir de boş otururbut beni merankori basar, hiç heves etmedim prenses olmaya, of gidip kendime bir yudum kahve yapayım, neyse işte kardeşimden dönüşte bu arada onun Ağa Han'ın yanında kapıcılık işinde keyfi yerinde ha işte kendime yeni yer bulacaktım, hatta Paris'e gitmeden evvel dediydim ki neyse kardeşimle pek düşkünüzdür ikizden beter hem bir de İspanyol meselesi var görüp bir ifadesini alayım diyordum yeğenim İspanyol'un tekinden gebe kalmış kafede çalışan kapkara bir oğlan Arap gibi bir şeymiş şimdi de karnını doldurdu ya bizimkinin evlenmem diye tutturmuş hepsi aynı bunların ben de dedim ki gideyim de halledeyim şu işi o zenciye kalayı bastım mıydı kıllı gudubet bir şeymiş kulağından bile kıl fışkırırmış, kızlar seviyor bunu, zamane gençliği n'olacak, sizi kocamı görecektiniz neyse ne diyordum Paris'e gidip yeğenimin işini halletmeden evvel

Mösyö Agrippa'yı bir göreyim diyordum kardeşimden ve alçakça yüz üstü bırakılan kızından, yani yeğenimin yanından dönünce serbestim yanma girebilirim diyecektim ama Euphrosine'i kapının önüne koyacak çünkü o cibilliyetsizden emir alacak halim yok daha neler, ama işte Madame Ariane'ın tergrafı geliverdi seç birini derseniz onun yeri hep ayrı bebekken poposuna pudra sürmüşlüğüm var ayol, tergrafı alır almaz dedim varayım Mösyö Agrippa'ya yeğeninin adresini vereyim, sonra yavaş ol hele dedim neden derseniz Mösyö Agrippa düzgün adamdır hem ikincisi Madam Ariane kimse bilmesin amcam bile demiş ama sonradan dedi ki amcasına yazmış her şeyden haberi varmış, zavallı adamın yüreği yanmıştır o dindarlığıyla sevgili yeğeninin aşk meşk dolaplarını öğrenince, neyse başa dönecek olursak hani kafam hızlı çalışır ya, o hızımla tergrafı aldıktan iki gün sonra buraya damlamış Madame Ariane'a yardıma başlamıştım bile, mobilya halı eşya hep akıl verdim, en hasından istedi çarşafları, hep masraf tabii, o sırada adam ortada yok, anlaşılan bizimki git Cannes'da kal demiş ona, hani büyük efendi ya muhallebi çocuğu gözü görmeyecek, bizim hamının temizlik yaptığını görmeye kalbi dayanmazmış, ama Madam Ariane iki kere Cannes'a gitti, yok yalan oldu, üç kere gitti tabii aşna fişneye ama ona sorarsan güya mobiryaları konuşasılarmış, ama üçten fazla gitmedi çünkü bir tanecik sevgilisi için burayı tam tekmil hazırlamaya kafayı takmış, en çok vakit iki krozete gitti, susun ayol güldürmeyin beni, anlatırım, burası beni açmadı, kışın şu deniz pek kasavetli, neyse ki karoriferleri var çünkü güya Côte d'Azur denen yerde hava hiç soğumazmış ama yalan, şu rüzgâr esti miydi yazın Agay'da hava sıcak mıcak olmaz, hem denize fazla yakınız, şu denizin sesine alışamadım gitti, geceleyin ölüler kabirden kalkmış şarkı okuyor mübarek, valla ben Madame Ariane'ın hatırına geldim, neyse ki benim otelde yemeksiz memeksiz odayı kabul ettiler, oh oda dediğim avuç içi kadar, işçi sınıfı hesabı, topu topu altı odaları var bir de aşağıda kafe, neyse ki denize az biraz uzak, hortlakların nağmesi gibi tıngır tıngır ötmüyor dalgalar, Madam Ariane dedi ki evde kalma, güya yer yokmuş, yer olmaz mı var ama işin doğrusunu biliyorum ben, kimselere duyurmadan erkek güzeli sevdiceğiyle aşk romanı yazacak, gece aşk yuvalarında başla-

rında birini istemiyor, ne demişler aşk rüyası sarhoşluk rüyası, her şeyi anlatacağım size, işimi gücümü bitirdim vaktim bol, hem Romeo'yla Juliette de gezmeye gittiler, ama burada iş çok, hatta Noel'de bile çalıştım her gün nasılsa öyle, bir pazarım bile yok, neden derseniz kalbinin prensi için her şey muhteşem olacak, hep sinema bunlar, zavallı Didi senin için bu kadar didinen var mıydı, aslında şöyle bir düşününce pazarları buraya gelmesem odamda sıkıntıdan patlarım, otelde arkadaş edinmedim içimden gelmiyor hep bayağı insanlar, ne diyordum burada her gün aşk ayini, iki aşk papazı, bir de adamın nasıl üzerine titriyor görseniz, ikide bir aman dikkat et de beyefendi görmesin deyip duruyor, bilmesinmiş, ona dikkat edeyimmiş buna dikkat edeyimmiş, beyefendi onu sevmezmiş bunu sevmezmiş, ya işte böyle zavallı Didi ona böyle şirinlik yapan yoktu, ama o hiç efendiliğini bozmazdı be, benimle hep kibar kibar konuşurdu, bu yakışıklı prensi sorarsanız iki çift lafı esirgiyor, yüzüme bile bakmıyor, göreceksiniz, amcası, yani Mösyö Agrippa neyi var neyi yok hepsini Madame Ariane'a bırakacak, villasını her bir şeyini vasiyetine yazacak, Champel'deki villa canım, görürsünüz satar onu, Cenevre'de yaşamaya yüzü olmaz, satınca paraya para demez ne de olsa eski zaman evi şaşaalı davetler falan, hem o kadar arazisi var muhiti nezih arazi para eder, ama ettiği parayı alamaz noter banka filan bal tutan parmağı yalamayı iyi bilir onlar, bala doymazlar, bana kalırsa Mösyö Agrippa fazla yaşamaz, bir zayıf ki nasıl anlatsam, bildiğin yabani kuşkonmaz, ha bu arada yabanisinin incecik uzun yaprakları terbiye görmüş kuşkonmazdan daha lezzetlidir, bana göre haline bakınca Mösyö Agrippa'nın eline kadın eli değmemiştir derim, evet fazla yaşamaz, hem baksanıza doktorlar bile ölüp gidiyor bakmayın çokbilmiş havalarına, insanın vadesi doldu mu bitti, yok çaresi, ah ah zavallı Mariette senin de sıran gelecek, gençliğinin kıymetini bilmedin şimdi kütük gibi şiş bacaklarla dolaş böyle baksanıza sirkteki filler gibi, neyse ne diyordum bana tergrafı çeker çekmez şıp diye damladım, dört kasımda yani, ikimiz işe bir giriştik ayın on sekizinde her yer sakız gibi bir sağa bir sola ovala babam ovala gözümü yumuyordum ki kaç kere ovaladım görmeyeyim, ikimiz o marsık gibi zencilerden beter çalıştık, her şey güzel, bir tek mutfak

bembeyaz hastane gibi, hoşuma gitmedi, elektrikli ocakta da fazla kızartma iyi olmuyor, hem gazlı ocaktaki gibi ince ayara da gelmiyor, ısınana kadar vakit geçiyor, sonra işin bitince de üstü acayip sıcak kalıyor, yok hiç benlik değil, ama bir şey demedim tabii, Mösyö Pasteur'ün dediği gibi parayı veren düdüğü çalar, salon, yemek odası hepsi pek ciddi güzel, ama ufak tefek eksiği var, bibrolar hani neşe verir samimi durur, beyefendinin odası, beyaz püsküllü beyaz hah hoşuma gitmiyor, sonra ampullerin nereden yandığı belli değil, yatağı da öyle alçak ki toplarken eğilmekten belim tutuluyor, yatak değil kabir mübarek, iki deve sığar hem de irisinden, neden diye kafacığını yormayacaksın, neyse evin bir iyiliği şu ki düzayak, merdiven yok, bu varislerle işime geliyor, neyse ayın on sekizinde beyefendi gelmeden bir saat evvel Madam Ariane demesin mi Mariette oteldeki odanızdan memnun musunuz diye, susun ayol beni sepetleyecek ya oyun yapıyor, evet çok şükür ama yalan yok burada kalsam daha iyiydi hem otel size masraf oluyor, evet ama burada yer yok ki demesin mi, hiç cevap vermedim ama vallaha da yer var, birincisi yüklük var, ikincisi tavan arası var bir güzel donatırdık bir tek el merdiveniyle çıkılıyor tavan arasının o derdi var işte, hadi git işine uyanık kaçın kurrasıyım ben, laf ola beri gele, aslı şu ki beyefendi geldiğinde öpüşürken başınızda bekçi istemiyorsun, pekâlâ Mariette beyefendi yarım saat içinde gelmiş olur yarma kadar serbestsiniz, isterseniz kalabilirim dedim, o da dedi ki özel bir günmüş, beyefendiyle iki haftadır görüşmedik, dilimin ucuna kadar geldi üç kere gittiniz ya yanma diye, ama terbiyemi bozmadım, başım dik çok iyi dedim, akşam yemeğinizi otelde yersiniz dedi bana, israfa gönlüm elvermez dedim kibar kibar, bilirsiniz gurur yaparım ben öyle, bir parça peynir alırım dedim giderken, anlarsınız ya gururum yaralanmış, yabancının teki gibi kapının önüne konmuşum, evvelki akşam yatağa girince, yatak benim sinemam gibidir, kendi kendime dediydim ki beyefendiyi ikimiz karşılamışız, ben aileden biri gibi temiz pak giyinmişim, çok memnun oldum demişim ona, çünkü o cici beyi daha önce görememiştim ya, neyse şakpamı anında taktım başıma o pırıl pırıl siyah pullu güzel şakpam, iplerini bir çekmişim az kalsın boğuluyordum, Madam Ariane hepsini fark etti, sonra siyah çantamı aldım elime

üstünde beyaz boncuklarla sergi hatırası yazar, imalı imalı iyi geceler dedim, öyle canıma yetmiş, sen kalk tergrafı alır almaz hiç ikiletme ta Cenevre'lerden koş gel, şakpamı kaptığım gibi koştum yemin ederim trene zor yetiştim zati, çünkü ben sizi ailem bildim, bebekken yıkadım pakladım, o küçük şirin bebek poposunu patpatladım hatta öptüm o minik poposunu, o zamandan beri işi epey büyüttü o popo, gel gör ki aileden sayılmazmışım meğer, beni Afrikalı köle gibi yollamak ha, özel günmüş lütfen, iki haftadır görüşememişler de, göreydin aşk prensini mani olan mı vardı, ama olur mu, hanımefendi illa tiyatro çevirecek, beyefendi pek naziktir onu görmesin bunu görmesin aman her şey ip gibi dizilsin, ben ona Cenevre'den fabrika zamanından kalma en güzel elişimi getirmiştim, patron bile aferin dediydi, porselen bir kültablası, bir sanatlı bir sanatlı deme gitsin, etrafında çepeçevre bir yılan yeminle canlı sanırsınız, bir de kurbağa ağzını açmış sigaranın külünü bekliyor, evet sabah akşam pudrayla ovardım, hanımefendiye ceza olsun diye otelin alt katında kafede yedim, ceza olsun diye kallavi bir yemek, önce zeytinyağlı sardalye ile sarımsaklı sosis, sonra pane domuz paça, nasıl olduysa varmış, söğüş tavuk da varmış ama istemedim tavuk yavan olur, bir tek budu güzeldir, neyse geçti affettim gitti, yine az sinema çevirmiyor bizim ufaklık şaşar kalırsınız, mesela bakın iki banyo odası vardı, dedi ki sadece banyo denirmiş, ben oda diyorum çünkü basbayağı oda, hiç aklım kesmedi, neyse, beyefendinin odasına kapısı olan bir banyo odası, öteki de hanımefendi için hani derler ya saray gibi, yalnız hanımefendinin banyo odasının hanımefendinin odasına kapısı yok, ayrıca bir de tuvalet var, krozetli dediklerinden, bembeyaz rahat mı rahat her yer fayans yerler bal dök yala, ama olur mu hiç bizim hanıma yeter mi ikisine ayrı ayrı krozet istermiş, iki banyoya da birer tane koydurdu, kimsenin kullanmadığı ayrıca bir krozet, bir de mahzende benimkiyle beraber etti mi dört krozet, susun ayol güldürmeyin beni, niye biliyor musunuz, ben şıp diye anladım, banyolardaki krozetler ötekinin hacetini gidermeye gittiğini anlamasın diye büyük hacetini de küçüğünü de, sırf lavaboda el yıkamaya yahut küvete yatmaya gittiler sanılsın diye, çünkü muslukların sesi başka sesleri boğar, durun daha bitmedi odasının duvarını yıktırıp banyo odasına

kapı açtırdı hani krozetin olduğu yere, hacetini yapmaya gittiğini iyice saklayacak böyle, banyo odasına girdiği bile görülmeyecek, gören yok bilen yok böyle kandırırım seni hacetimi yaparım ruhun duymaz, ben derim ki hacetini yapmak ayıp değildir Tanrı böyle takdir etmiş, krallar kraliçeler de yapar ben de, kocam tuvalete gittiğimi bilirdi ama yemin ederim yine severdik birbirimizi, ama bizim hanımefendi mi, hayır, onun ihtiyacı devlet sırrı, krozetlerin sifonlarının da sesi mesi çıkmıyor en lüksünden özel koydurdu, adam duymasın diye, şiir gibi olsun diye, keşke bir de otomatik müzik koydursaymış sifona basılınca bir aşk yıldızı bir sarhoşluk yıldızı diye şarkı çalaymış şiir öyle olmaz böyle olur, nasıl uğraştırdı nasıl uğraştırdı bunlar bir bilseniz üç adam Nice'ten geldi pazar bile çalıştı, masrafı varın siz tahmin edin adamlara verdiği bahşişleri görmemek için gözlerimi kapıyordum aklı sıra hevese getirecek, haliyle uzun sürdü, hanımefendinin odasından banyoya kapı açmaları sonra krozetleri yerine takmaları, banyo odalarındaki karoların altına koca koca boruları döşemeleri, İsviçre'de karo yerine katel derler ne demekse artık, Fransızca bilmez onlar, hani anlatmıştım ya bir tek benim oda hizmetçisi arkadaşım hariç, terbiyeli kızdır, konuşunca kulağınızın pası gider, ha bir de girişteki güzelim parkelerin altına, sonra hepsini kapatmaları düzeltmeleri, niye, adam bizim hanımın ihtiyacını giderdiğini bilmesin diye, diyordum ya size her gün güzelleşme ayini tam sinema, neyse işte aşk cenneti, "kalbin kalbimi bir deli günde çaldı" Mösyö Victor Hugo'nun şiirinde der ya hani, duyduğuma göre seksen yaşında ak sakalına bakmadan hâlâ gününü gün edermiş tazecik bir kapatması varmış, ömür boyu gördüğü her dişi sineğe atlamış, karısı da hıncından cezasını görsün diye koca koca boynuzları takmış, hastanede ödünç verdikleri bir kitapta okuduydum, kadın yine mürekkep yalamış takımından biriyle kırıştırmış, Mösyö Sainte-Vache imiş adı, Kutsal İnek, ne komik isim yahu, bizimkiler öğleden sonra gizli gizli yatıp tepişirler yatakları kocaman Concorde Meydanı mübarek, ya o bütün gün banyodan çıkmamaları, üstüne bir de denize girmeleri var hava güneşliyse kışın bile giderler, birincisi ben denizden hiç hazzetmem, suyunu içsen içemezsin sabunlansan sabunlanamazsın, sabun tutmaz, köpürmez içinde, of bu memleket hiç

benlik değil, varsa yoksa taş toprak, bana sorsalar adı toz kıyısı olsun derdim, sivrisinekler de cabası, ne işimi görür şu sivrisinekler, dünyaya can sıkmaya gelmişler, bir de şu rüzgâr var duyuyorsunuz, işi gücü sızlanmak, atalarımız ne demiş rüzgâr şubatı unutsa mayısta gelir, atasözleri hep doğrudur, eskilerin hikmeti işte, benim bilmediğim atasözü yoktur, ekimin sonu sineklerin sonu, Tanrı bizi güneşli ocak ayından korusun, karsız Noel tuzsuz çorbaya benzer, kasım pusunda hazır et meyveleri, yerdeki buz buğdayı korur, kışın yaprağını dökmeyen meşe donar, Saint-Simon bayramında bir sinek koyun kadar para eder, ekim güneşle girer yağmurla biter, kalanların da hepsini biliyorum, başka bir sefer söylerim, bugün halim yok derler ya içim sıkılıyor, hem bu zillerden kafa mı kalır, deli çıkacağım yemin ederim, evet aşk bebeklerinin evinde aklımı oynatacağım, hanımla bey iyice süslenip püslenmeden kıyamet kopsa görüşmüyor hani olur ya tiyatrodaki gibi, şu kâğıda bütün zilleri yazıp verdi bana şurada şu baş belası elektrikli ocağın üstündeki kâğıda, üç kısa bir uzun zil, üç uzun bir kısa, iki uzun, bir uzun, iki kısa, bu yaşta uzunu kısayı ayırt etmek kolay mı sanıyor, bana çalman ziller var bir de onlar için ziller var bazen onların zilini üstüme alınıyorum, koşup bakıyorum ne istiyormuş diye meğer bana değilmiş, prens hazretleri onu çağıracağı zaman çaldığı bir zil var ama sırf kapının arkasından konuşmaya, bizim hanımın süslenip püslenmesi bitmemişken ona görünmeden ortalıkta dolaşmak için çaldığı zil ayrı, ötekinin olur tamam zili ayrı, hanımı odasına yollamak için çaldığı zil de var kendisi salona bir kitap almaya falan gideceğinde, hani derler ya henüz insan içine çıkacak halde değilken, sizin anlayacağınız henüz tıraş olmadığı için, o zaman hanım tamam odama giriyorum manasında zil çalar, ha bir de şimdi beyefendi odasına girdi diye hanıma çalınan zil var nasıl olsa beyefendi görmeyecek ya artık çirkin de olsa ortalıkta dolaşabilir gibisinden, işte her zilde yerimde sıçrıyorum, ilk başta bazen elimle ağzımı kapatıyordum o kadar korkuyordum, olacak iş değil elektrikli hayaletler evi midir nedir diyordum kendi kendime, ama artık alıştım, eğlence oluyor bana, zile bastıkları zaman mutfağımda polka oynuyorum, kendinizi zil fabrikasında sanırsınız sanki doğru dürüst çalışıyorlar mı bir görelim diye zilleri deniyorlar-

mış, ha bir de gezintiye çıkma zili var, adam güzel olmasına güzel o cihetten diyecek yok, o zaman gider kapıya dört kere vurur ki hanım sürüp sürüştürmesi bitmediyse kaçıp saklansın diye, hanım gidip kapının arkasından konuşma izni isterken başka bir zil çalar, adamın odasının kapısından bahsediyorum, ama beyefendi hanımefendiyi görmeyecek çünkü henüz güzelleşmesi bitmemiştir, onun da olur manasında bir zili var, bu da demektir ki aşk mahpusu kafesinde tıkılıp kalacak hatta bazen öğlen yemeğine kadar o sırada hanımefendi üstüne beyaz önlüğü geçirip ev hanımlığı yapar görseniz hastane hemşiresi dersiniz, iki dünya bir araya gelse hastanede ölmek istemem, insana kötü davranırlar orada yüzüne bile bakmazlar kendilerini bir şey sanırlar niye çünkü hasta değiller ama durun hele bekleyin sizin de sıranız gelir, hanım bazen suratına maske dedikleri şeyden yapar güzelleşeceğim diye, suratı o halde hiç konuşmadan dolaşırken ödümü patlatır, buralarda gördüğümüz savaş gemilerinin renginde bir çamur gibi, şahsen savaşa karşıyım, iki taraftan da insanlar ziyan olur, kocabaşlara bir şeycik olmaz onlar varsa yoksa bağırsın gençler hadi cicim cesaret vatan için ölmek lazım diye bravo vatanı savunmak için esamisi okunmayan adamlar olmak lazım size güzelinden bir mezar yaparız tepesine de alkol lambası koyup hep yanık tutarız ki bakanın içi açılsın, biz kocabaşlar da sesimizi bile çıkarmadan siner bekleriz, sonra işte üç uzun zil odasını temizlemek için beni çağırdığında, ama kendi de odadan çıkmaz ne olur ne olmaz sevgilisi görür diye ne de olsa beyefendi tıraşını olmuş tam tekmil hazır hem de hazırım yüzüne bakılır hale geldim diye zile basmış ama hanım hâlâ insan içine çıkacak gibi değil neden derseniz kafası tam güzelleşmemiş, hop üç uzun zil ve daha bir sürü var ama aklımda kalmaz hiç hah bir de kafa nezlesi olursa odadan dışarı adımını atmaz çirkin yakalanmasın diye, nezlesi geçene kadar da görmez beyefendiyi, o zaman yemeğini tepsi içinde odasına götürürüm, o da olur sana bir aşk mahpusu, bazen de elektrik kesilir ziller çalmaz, gidiniz sorunuz beyefendiye evde dolaşabilir miyim, anlarsınız ya pespaye görünmek istemediğinden, öteki de aynı şey, o zaman terliklerimle kaya kaya koş babam koş yarış atı gibi arada bir ho ho diye bağırırım gayrete gelmek için çabuk koş çabuk hanıma söyle çıkma-

sın beyefendi gezinecekmiş, hatta bazen kaymak iyi bile gelir, derdi tasayı atarım üstümden, sonra koş dörtnala kaya kaya zavallı Mariette git de beyefendiye hanımefendi tamam der hemen çıkmamaya ama beyefendi çıkmasında sakınca kalmadığında haber versin zira hanımefendi Cannes'a alışverişe gitmek zorunda ve acil olduğunu sıkı sıkı söyle üzgün olmakla beraber demeyi de sakın unutmayasın kendileri üzgün olmakla beraber demeyi, çünkü nezakette kibarlıkta krallardan markilerden aşağı kalmak yok, sabahları devamlı biri girer biri çıkar sirkteki hayvan kafesleri gibi hani dışarı çıkarıp içeri sokmak için kapakları açarlar ya neden çünkü aslanla kapranın yan yana gelmemesi lazımdır, aslanla kapran sohbeti olmaz, doğuştan düşmandırlar, of bazen ne eğlenirim ne eğlenirim bir keresinde hanımın acil bir diyeceği varmış bekleyemezmiş amma sabahın o kör vaktinde ikisinin de şekli tam yerine gelmemiş, hanım sevişme elbisesini giydi beyin odasına geri geri girip gizli gizli konuştu, tabii belli etmiyorum ama hiç gözümden kaçar mı biraz da ne oluyor bilelim diye anahtar deliğinden de baktım, neyse efendim geri geri yanına girdi sırtını dönüp konuştu, anladınız siz onu çirkin göstermemiş oluyordu kendini bey de çirkin haliyle görmüyordu, daha doğrusu güzel halini görüyordu ama arkadan, arka taraf dikkat çekmez, ön tarafkadar önemli değil, hele surat kadar, ama bu sık olmadı, sadece iki kere, kendi demeleriyle kusurtsuz olmadıklarını ötekinin bilmesinden hazzetmezler, kusurtsuz baştan ayağa tek hata olmayacak demek, bir başka sefer yine anahtar deliğinden hanımı gördüm, ne olursa olsun bu benim hakkım hem de kavga mavga ederlerse başına bir şey gelmesin diye göz kulak olmak kutsal görevim, hem buralar hep vur patlasın çal oynasın olmuyor, bazen içime bir sıkıntı çöküyor, bir gariplik diyorlar ya hani insan soyu sanki beni gözden çıkarmış, neyse lafı uzatmayalım bir keresinde gözüne bir bant bağlamıştı, beyin karşısında durmuş konuşuyor ama görmeden, öteki de sanki körmüş gibi onu idare ederek bir sandalyeye oturtuyor, bant takmış çünkü bu sefer hani diyorlar ya kendi görülecek hale gelmiş ama beyefendi henüz o halde değilmiş, hanım gözünde bantla bir sandalyede oturuyor sokaklarda gezen uyurgezer falcılar vardır ya aynı öyle falda söylediklerinin doğru çıktığı olur hele Madam

Petroska çok kuvvetlidir, ama hanımı gözünde bantla ciddi ciddi konuşurken görünce pes dedim mutfağa bitişik servis odasında koca çöp borusunun başına geçip kafamı içine soktum rahat rahat kimse beni duymadan gülmek için, belki günün birinde beyefendiyi görmemek için ben de Madam Petroska gibi gözüme bant takmaya mecbur kalırım, parkeleri cilalarken rahat olur, ama bey seyahate gittiği zaman inanın ki hanım mutfakta benimle iyi ziyafet çekti, füme pirzola tuzlu domuz sosisiyle ağzına layık bir lahana yemeği resmen parmaklarını yedi, lahana yediğimi aman beyefendi duymasın diye de tembihledi, koca yataktan hep ıstakoz gibi dövüşme sesleri gelir kulağıma, azı karar da fazlası zarar, büyük yatağın çarşaflarını haftada iki üç kere değiştirmesi de cabası çamaşır günü üç kişiyiz bir ben iki dışarıdan gelen kadın, şunu da bilin ki sabahları biz bizeyken hanım şeker gibi bal gibidir, iki can arkadaş gibi güler söyleriz, hanım bülbül gibi şakır sanırsınız grarofonun iğnesiyle aşı yapmışlar, hiç burnu büyüklük yapmaz, ama sofrada ikisine servis yaparken prenses kesilir patates kabuğu kadar kıymet vermeden bakar yüzüme, şuraya yazıyorum o kıvırcık sırık yanındayken rahat etmiyor, geçen gün öfkeden kıpkırmızı geldi yanıma küplere binmiş inmiyor niye çünkü masada su tesisatçısı krozetin hakkından geldi demişim, boğacaktı beni, hem masada tek kelime etmeyecekmişim evde soğan kalmadı falan bile demeyecekmişim, servis yaparken öksürüğüm gelirse tutacakmışım, sonra terlikle servis yapmak yasak, rosto hakkında küçücük bir laf etmek yasak, fazla pişip kuruduysa kabahat benim değil ya canım, kendileri geç kaldılardı o koca yatakta fazla tepişmektendir zaar, ha bir de hani büyük otellerde garsonlar olur ya suratımı işte öyle yapayımmış, yemek odasına girmeden ciddiyetimi takıyorum, sanki bir şeye canım sıkılmış gibi ağzımı bir güzel yumuyorum aslında bazen bıraksalar koyvereceğim makaraları suratım kıpkırmızı giriyorum yanlarına, demin yatakta gününü gün eden onlar değilmiş gibi sofraya kurulmuşlar kibarlıktan çıt diye kırılacaklar ay tutamıyorum kendimi, hayır teşekkür ederimler, cumhurbaşkanları muhabbette sanırsınız, hanım kuş kadar yer yemez, ama sabahleyin biz bize sütlü kahve içersek bir yağlı ekmekler yapar ki yetişebilene aşk olsun, benimle kahve içerken mutfağın kapısını

kapatır aman aman beyefendi ihtiyar Mariette'le şerefini iki paralık ettiğini görmesin ah ah küçükken altını kim değiştirirdi ha kim, bazen durup dururken deli gibi dalar içeri, çabuk o ipek elbiselerden birine hemen ütü basayımmış o elbiseler asla kırışmayacak, sevişme elbisesi gömleğe benzer ama zenginlerin davetlerinde giyilen elbiselere de benzer gösteririm size, sonra gelsin grafofonun curcunası onlar odalarına kapanıp ayin yaparken içimi hafakanlar basar, ama çocuk olmayacak, tehlike yok, bir bildiğim var ki konuşuyorum hem gözümüz fıldır fıldır nitekim, aşna fişne bitince uyurlar, sonra uyanırlar, sonra yıkanıp paklanmalar, sonra hep iki dirhem bir çekirdek gezintiye çıkmalar, zavallı Mariette çabuk koş kral odasını temizle, bazen hanımın kirli çamaşırını almaya gittiğimde önlüğümün altına saklarım neme lazım kralların kralı tam o dakika odasından çıkar da kirli çamaşırını görür filan hoş çamaşırı hiç kirlenmez ya neyse vah zavallı Didi ne olursa olsun kalbin temizdi senin, ayrıca beyefendinin kirli çamaşırını alırsam çamaşır makinesine atmadan hanım kıyamet kopsa göremez, var ya hani şu yeni makinelerden, eski usul makineleri severdim Hıristiyan işiydi, beyefendinin çamaşırı da hiç kirli çıkmaz, ha bir de beyefendinin yanında yahut duyacağı şekilde kirli çamaşır lafı da edemem hanıma, kirli demek yasak, mutlaka söylemek gerekiyorsa kullanılmış çamaşır derseniz dedi bana, ayrıca ev işinde bana yardım ederse çarşaf katlamak falan gibi bu da hep gizli saklı yapılacak, sizin anlayacağınız yatak bilemedin banyo, uyu, suda oyna vesaire ve hep kitap gibi konuşmalar, bir kibar sözler bir gülümsemeler hasta mıdırlar nedirler, bir kere de bir kavga olsun bir samimiyet, belki de ikisi de ak saçlı ihtiyar olana kadar böyle aganigi maganigi aşk filmi çevirecekler, bana sorarsanız ayıp, böyle hayat mı olur, hem bir erkek için sağlığa zarar, erkek kadın kadar kuvvetli değildir, tıp da kabul etmiştir bunu, hayır yani hanımda gücendiğim şey yalnızken nasıl tatlı oluyor, evi ne güzel çekip çeviriyormuşum, ne iyi toz alıyormuşum, toz almak her gün yeni bir mücadele, kısacası hanımefendi gibi her şeyle ilgilenir ama kıymetlisi geldiği an bitti Mariette de kimmiş, hemen eski haline döner ben artık yokumdur, yani ben böyle hayal etmemiştim, ona muhabbetim olmasa bir saat bile kalmam burada, niye benimle iki çift güzel laf edeceklerine

gidip kabirlerinde aşk papazı oyunu oynarlar, onlar kral Charlemagne'ın odasında fıkra anlatırken ben mutfakta hapis, odaya kapandıkları zaman grarofon da susmak bilmez bir çocukları olsa kesin büyük opera müzikçisi olur şuraya yazıyorum, ay bir de nedir o körebe oyunları giriniz ama gözünüzü yumunuz görülecek halde değilim dönünüz, aşk buysa sizin olsun, benim rahmetliyle ayrılmayalım diye küçük hacetimizi beraber yapardık, ben derim ki aşk budur, hah işte geldiler.

91

Soylu bir aşkla dolu günler birbirini izliyor, birbirine benziyordu. İki yüce varlık Ariane'ın ev işlerine vakfettiği sabah saatlerinde asla görüşmezdi. Ariane, âşığına düzen ve güzellikten ibaret bir ortam sunma gayretiyle Mariette'i idare eder, temizliğe, ne yemek yapılacağına, siparişlere, eve yerleştirilecek çiçeklere göz kulak olurdu. İstediği gibi ortalıkta dolaşabilirdi, zira anlaştıkları üzere iki kere zile bastığı andan itibaren Solal odasından dışarı çıkmazdı. Karşılığında o da iki kere zil çalarak mesajı aldığını tasdik eder, böylece Ariane şerefini lekeleyebilecek birtakım estetik kusurlarla yakalanma tehlikesinden kurtulmuş olurdu. Solal çoğunlukla öğlen yemeğine kadar odasında hapis kalır, henüz yıkanmamış, saçını yapmamış olan Ari-

ane ise üzerinde beyaz bir gömlek, canla başla sahne yönetmenliği işine asılırdı.

Öğlene doğru son talimatları verdikten sonra odasına çekilip bir edebiyat dergisini, eleştirmenlerin övdüğü bir romanı okur ya da bir felsefe tarihi kitabını karıştırırdı. Bütün bunlar hep Solal için, ciddi sohbetler yapabilmek içindi. Okuma faslı bitince kanepeye uzanıp zihnini bütün fani meşgalelerden temizler, gözlerini kapatıp aşklarını düşünmeye zorlardı kendini, en sevdiği iki tabirle imbikten süzülüp su gibi akabilmek ve görüştüklerinde tamamen ona ait olmak için. Banyonun peşinden saçı başı yapılı halde, kokular saçarak ona giderdi. O zaman yine Ariane'ın deyimiyle yüksek saatleri başlardı. Solal hayatlarının ne kadar sahte ve gülünç olduğunu bile bile ciddiyetle elini öperdi onun. Öğlen yemeğinden sonra bir cinsel birleşmenin ahlaken kaçınılmaz olduğunu hissederse Ariane'a birlikte biraz dinlenmeyi istediğini söylerdi. Ariane anlar ve elini öperdi. Kalbinde küçük bir zafer duygusuyla, sizi çağıracağım deyip odasına koşardı. Panjurları kapatır, perdeleri çeker, ışığa şehvet tonu vermek için başucu lambasına kırmızı bir tül sarardı, belki biraz da öğlen yemeğinin üstüne bedeninde oluşabilecek kırmızılıkları sıfırlamak için, soyunur, çıplaklığını bir aşk gömleğiyle örterdi, anında çıkarılmak üzere giydiği, kendi icadı bir tür ipekli kolsuz tuniğe böyle derdi, kusurlara karşı kendini bir kez daha kontrolden geçirir, Solal'den istemiş olduğu platin alyansı parmağına takar, ömür törpüsü gramofonu kurar ve Mozart'ın müziği tıpkı Royal'deki gibi yükselirdi. Bunun üzerine Solal istemeye istemeye ayinin gereğini yapar, bazen çılgınca bir kahkahayı bastırmak için dudağını ısırarak içeri girer, özel kıyafetli rahibe aşka gelmek ya da geldiğini sanmak için çene kaslarını şişirirdi. Kutsalım benim, demişti bir keresinde Solal'i usulca soyarken. Katledilmişim, diye cevap vermişti o da içinden. Zavallı bir intikam.

Yapmacıktı zavallıcık. Anadan doğma haldeyken bile kullandığı dil örneğin. Kutsama töreni dediği şeyin ardından gelen yumuşacık malum sohbetler esnasında kullanılması gereken kelime sevinçti, soylu duruyordu. Ah ne rahatsız olurdu Solal onun adeta sertçe, beni bekle, sevinci birlikte tadalım, demesinden. Kırmızı loş ışıkta kızarır,

ama yine de Ariane'ın yaşamak için önemli sebeplerden birini, aşklarının hep canlı kaldığının bir delili saydığı zaman uyumunu korumaya çalışması içine dokunurdu.

Evet, Mayıs Güzeli'nde incelikten kırılan sözcükleri bol keseden tüketmekteydiler. Örneğin fazla tıbbi bulunan başka bir kelime yerine merkez denirdi. Vesaire, ve Solal utanırdı. Bahsi geçen sevinçten sonra alnına kondurduğu buseden de utanır, meşhur bir palyaçonun aksanını taklit ederek sevinç kelimesini içinden sevvinc diye telaffuz etmekten hüzünlü bir zevk alırdı. Öpelim ki ruhumuzu harap ettiğimiz iyice anlaşılsın, derdi alnını öptükten sonra, fakat der demez pişman olur, iyi niyetle zarafet, duygu, güzellik isteyen, artık bulunmaz olan hayatın yerine doldurdukları güzelliği isteyen bu zavallıcıktan içinden özür dilerdi.

Akşamüstü gezintiye çıkar ya da Cannes'a giderlerdi. Sonra dönüp gelirlerdi. Mumlar eşliğinde, onun smokinle, Ariane'ın gece elbisesiyle oturduğu akşam yemeğinin peşinden salonda, yere kadar inen camların çerçevesinden denizin gereksiz kıvrımlarını seyrederlerdi. Tıpkı Royal'deki gibi pahalı sigaralar içer, müzik, resim ya da tabiatın güzellikleri gibi seviyeli konulardan konuşurlardı. Bazen sessizlik çökerdi. O zaman Ariane, Cannes'da aldıkları minik kadife hayvancıklar hakkında fikirlerini söyler, özel masalarındaki dizilişlerini değiştirir, bakışlarıyla okşardı onları. Küçük dünyamız, derdi gözdesi küçük eşeği okşayarak. Evet, diye düşünürdü Solal, herkesin cemiyet hayatı kendine göre. Bazen Ariane ertesi gün yemekte ne istediğini sorardı. Epey uzun sürerdi tartışma, çünkü Ariane farkında olmadan oburlaşmıştı. Bazen piyanoya geçip şarkı söyler, Solal ise hayatlarının gülünçlüğüne belli belirsiz gülümseyerek dinlerdi. Bazen edebiyat konuşurlardı. Edebiyata olan ilgileri ürkütücü boyuttaydı. Solal bu sefil sohbetlerden kapkara bir zevk alırdı. Sanat başkalarıyla aynı yerde, toplumsallıkta buluşmanın, kardeşlik kurmanın bir yoluydu. Issız bir adada sanat olmazdı, edebiyat olmazdı.

Sohbet ezkaza sıradan, gündelik bir konuya gelse bile değerlerin bekçisi asil bir dille konuşmakta ısrar ederdi. Nitekim foto değil fotoğraf, sinema değil sinematograf derdi. Nitekim minicik keten iç çamaşırlarına melek kumaşı derdi, iç donu ağza alınacak bir kelime

değildi çünkü. Nitekim bir seferinde bir satıcının söylediği bir şeyi olduğu gibi aktarırken –yapayalnız hayatlarında her şey anlatılmaya değerdi– matrakmış kelimesini dudaklarını kirletmemek için hece hece telaffuz etmişti. Aptallaşıyor, diye düşünmüştü Solal. Asalet saplantısına bir başka kanıt: Mariette öğrensin diye mutfağa astığı zil talimatnamesini matbaa harfleriyle yazmıştı, kazara günün birinde mutfağa gideceği tutarsa el yazısının Solal'in gözünde küçük düşmemesi, kirlenmemesi için.

Akşamları sık sık yorgunluktan yakınırdı. Bu nedenle vakitlice ayrılırlardı. Haydi çabuk, derdi içinden Solal, zavallım, git yat hadi, çoktan hak ettin bunu. Tornadan çıkmış gibi bir gün daha, derdi yatakta, bıçak sırtında bir gün. Neyse, şimdilik işler yolunda, derdi. O mutsuzlukta bu kadarı yine de kâr sayılırdı.

Mayısın sonuna doğru bir gün öğlen yemeği zili çaldıktan az sonra tek bir kez, ama kuvvetle el çırptı. Bulmuştu. Tatil! Sadece onun için değil Ariane için de. Robdöşambrını bir koltuğa attı, sırtına bir pijama üstü geçirip yatağa süzüldü, mutluluktan ürpererek geliniz anlamında zili çaldı. Ariane içeri girer girmez neyi olduğunu sordu. Solal sancısını bastırmaya çalışarak gözlerini kapadı.

"Karaciğer krizi" diye mırıldandı karamsarca.

Ariane dudağını ısırdı. Kabahat onundu, kesinkes akşamki ıstakoz yüzünden, o saçma sapan mayonez fikrinden olmuştu. Gözleri hüzünle yanmaya başladı. Solal onun yüzünden ıstırap çekiyordu. Elini tutup çok sancısı olup olmadığını sordu. Solal ne cevap vereceğini düşünerek ölü gibi yüzüne baktı. Jack London usulü, erkeksi bir epey mi çekseydi? Hafif mağrur bir ifadeyle sessizce onaylamakta karar kıldı ve yiğitçe direndiği acıyla taş kesilmiş gibi gözlerini kapadı. İçinden etekleri zil çalıyordu. Önünde tadına doyulmaz birkaç gün vardı. Kendisi sorumluluklardan kurtulmuş, Ariane'a da meşgale çıkmıştı. Ariane elini öptü.

"Bir doktor bulup telefon edeyim mi? (Bir doktor, yani dümeni anlayabilecek biri? Üstelik sevişmekten başka marifetleri de olan, Ariane'ın hayran kalabileceği bir erkek? Gözlerini açıp hayır işareti yaptı.) Ben size bakarım sevgilim, karaciğer rahatsızlıklarının devasını gayet iyi bilirim, teyzeme sık sık olurdu. İlk iş kompres yapmak

gerek, ama kaynar suyla, olur değil mi? Hemen gidip bir tane getireyim, dedi ve işe koyuldu."

O gün akşama kadar Ariane mutfakla oda arasında mekik dokuyarak durmadan kompres yeniledi. Parmakları haşlana haşlana sıcağı sıcağına yetiştirmek için koşturuyordu. Canlanmıştı, diriydi, bütün aklını işine vermiş, Mariette'in yeğeninin düğünü için Paris'e gitmiş olmasına şükrediyordu. Solal'e tek başına, içinden geldiği gibi bakabilecekti. Kaynar kompresler yüzünden karnı su toplasa da Solal için Ariane'ı aşk bayramına hazırlama mecburiyetinden kurtulmuş olmak çok büyük bir mutluluktu.

Böylece tadına doyulmaz iki gün geçirdiler, ağız ağza birbirlerini vantuzlamadan, sadece alından usulca öperek. Ariane sizli bizli konuşmayı unutuyor, yastıkları patpatlıyor, bitki çayları getiriyor, kitaplar okuyordu. Okurken dinlemek şimdi Solal'in hoşuna gidiyordu, çünkü hasta muamelesi yaptığı için Ariane'ın ondan hiçbir beklentisi yoktu. Solal'in keyfi o kadar yerindeydi ki arada bir sancı çekiyormuş gibi yüzünü buruşturmayı unutuyordu. Ariane tüy gibi hafif koşturup duruyor, hastanın ıstırabının azaldığını duyunca mutlu oluyordu. Mutfakta o korkunç kompresleri hazırlarken mırıldandığı şarkılar Solal'i gülümsetiyordu. Varsın kabarsın karnı, bitki çayları, Ariane'ın zorla dayadığı perhiz de varsın olsun. Ona verdiği mutluluğun yanında büyük bir bedel sayılmazdı.

Ama üçüncü sabah Ariane sancıların bir türlü geçmemesinden endişelenerek bir doktor çağırmasına izin vermesi için yalvardı, o kadar ısrar etti ki bir iyileşme olmazsa akşam telefon etmesinde anlaştılar. Kadere boyun eğmek lazımdı. Solal öğleden sonra iyileştiğini bildirdi. Aşk hayatı yeni baştan başlayacak, çene kaslarını şişiren rahibe tatlı annenin yerini alacaktı. Elveda bitki çayları, sevgili kompresler.

Altıncı Bölüm

92

Salonda bir koltukta Ariane'ın abone olduğu Kırda Hayat dergisine iki eliyle yapışmış, ödüllü öküz ve ördeklerin suratlarına hüzünle bakıyordu. Bir önceki gün yirmi altı ağustosta, Agay'a gelişlerinin birinci yıldönümünü özel öpüşmeler, özenilmiş bakışlar, ince ince seçilmiş sözler ve lüks bir menüyle kutlamışlardı. Agay'da aşkla dolu bir yıl, aşktan ibaret bir yıl. Kutlamayı Ariane istemişti. Yıldönümleri konusunda çok kuvvetliydi, bir sürü tarih bilirdi. Şu an ne yapıyordu acaba? Solal döndü. Yere kadar inen camın önünde durmuş, komşu bahçede körebe oynayan neşeli çeteyi seyrediyordu. Kadınlar güya korkmuş gibi cinsellik yüklü çığlıklarla kaçışmaktaydılar.

Gülümseyerek Solal'e döndü:

"Ne kadar kaba insanlar" dedi, ve der demez Solal içini ferahlatmak, küçük bir mutluluk bahşetmek gerektiğini anladı.

"Güzelsin" dedi. "Dizlerime gel."

Ariane ikiletmedi, âşık pozunda yanağını yanağına yasladı. Gelgelelim çok geçmeden, durup dururken midesinden bir kontrbas gulgulesi yükseldi, Ariane başka bir sesle olanı unutturmak, yok etmek için öksürdü. Solal doğal davranmak, bu utancı hafifletmek için yanağını öptü. Fakat anında yeni bir gurultu bütün haşmetiyle gümbürdedi, Ariane bu seferkini de genzini temizleyerek saklamaya çalıştı. Önce yankılanarak büyüyen, giderek küçülen ve hafifleyen üçüncü bir gurultuyla elini belli etmeden ama kuvvetle karnına bastırarak savaştı, bastırırsa ezilip dağılacağını düşünmüştü ama nafile. Dördüncü gurultu küçük, hüzünlü ve keskindi. Ariane bütün umudunu pozisyon değiştirmeye bağlayarak kalkıp karşı koltuğa yerleşti ve aşırı yüksek bir sesle hava ne güzel, dedi. Solal de aynı perdeden gerçekten nefis bir gün, dedi ve konuyu geliştirmeye koyuldu, o sırada Ariane hiçbir suçu olmayan midesinde gazlarla sıvıların yer değiştirmesinden kaynaklanan bu lanet olasıca sesleri engelleyecek duruşlar deniyordu gizlice. Fakat hiçbiri çare olmuyor, yenileri gurul gurul geliyor, sesler ifade özgürlüğü hakkına sahip çıkıyordu. Solal gurultuların gelişini kolluyor, şefkatle karşılıyor, zavallı Ariane'ın derdini anlıyor, fakat gurultuları içinden türlerine göre ayırmadan da edemiyordu, gizemli, neşeli, mütevazı, kibirli, işveli, affedilebilir, ölümcül diye. Sonunda Ariane kalkıp gramofonu kurmayı akıl etti, ilk defa tam yerinde ve zamanında. Fa majör Brandenbourg Konçertosu havada perde perde yükselerek bağırsak seslerini boğdu ve Solal bu müziğe şükretti içinden, mide gurultularını örtbas etmeye birebirdi.

Gel gör ki hızarcılar konçertosu bittiği an mideden yine, esaslı bir gurultu yükseldi, bu seferki uzun ve farklıydı, helezonlar, çiçekler çizerek yükseliyordu, tıpkı bir Korint sütun başlığı gibi. Peşinden bir sürü gurultu aynı anda sökün etti, adeta büyük orglar ve yanı sıra fagot, obua, İngiliz kornosu, flüt, tulum ve klarnet müziği. Ariane pes ederek akşam yemeğiyle ilgilenmek üzere kalktı. Bu kararı iki niyetle verdi, diye düşündü Solal. Birincisi, kısa vadeli olanı mutfağa

sıvışıp rahat rahat, kimse görmeden geğirmek. Daha uzun vadeli olan ikincisi, mideyi hemen doldurarak gurultuları mat etmek, mideye inen yemeklerin ağırlığı altında sıkışıp ezilecek, böylece yüzeye çıkıp açık havada at koşturamayacaktı bunlar.

"Az sonra görüşürüz" diye gülümsedi Ariane ve gurultuları telafi eden asil bir edayla gitti.

Kapı kapanınca Solal omuz silkti. Evet, ömrünü gurultu dinlemek için heba etmişti, bu masumunkini de heba etmişti, bilinçaltı epey hüsrana uğramış, büyük tutku denen şeyin pek matah olmadığına kanaat getirmiş olmalıydı. Aylardan beri bu kadının sadece bilinci tapıyordu ona, Solal bunu adı gibi biliyordu. Cenevre'deki haftalar, gerçek bir tutkuyla dolu ölü haftalar bir efsane olmuştu, zavallı özverili Ariane şimdi bütün hayatını bu efsaneye göre yaşıyor, iyi niyetle sevgilisine tapan âşık rolünü oynuyordu. Fakat bilinçaltı bu rolden bıkmıştı. Mutsuz olduğu halde bunu bilmek istemeyen, yavaş yavaş suya gömülmekte olduklarını görmeyi reddeden zavallı sevgilim benim. Bu yüzden mutsuzluğu başka şekillerde kendini belli ediyordu, baş ağrıları, unutkanlık, sebepsiz yorgunluk, giderek artan tabiat sevgisi, züppeliğe karşı şüpheli derecede bir nefret. Her ne olursa olsun ona doğruyu asla söyleyemezdi, bu onu öldürürdü.

Vah zavallı hayatları. Muhteşem âşık suretinde değilken görüşmemek gibi kibirli kurallar, kendi aşklarının, sözde ilk günden beri hiç değişmemiş bir aşkın hem papazı hem müridi olmaları, birbirlerini ancak mide bulandıracak kadar güzel ve asil, kusursuz halleriyle görebilmeleri, hep temiz pak, güya her an arzu dolu olmaları. Kasvetli bir güzellik vitamini eksikliği, şaşaalı bir tutku skorbütü, gün be gün, aralıksız. Bu sahte hayatı kendi tabiriyle yüksek değerleri korumak için Ariane istemiş, tertip etmişti, bu içler acısı komedinin yazarı, yönetmeni oydu, değişmez bir tutku üzerine kurulu cüretkâr bir komediydi yazdığı, zavallıcık buna içtenlikle inanıyor, bütün kalbiyle kendini oyuna veriyor, Solal'in ise yüreği sızlıyor, onu hayranlıkla seyrediyordu. Sevgilim, ölene kadar oynayacağım aşkımızın komedisini, yalnızlığa yuvalanmış bir aşk bizimkisi, mitlerin yediği bir aşk, ölene kadar oynayacağım ve gerçeği asla bilmeyeceksin, sana söz veriyorum. İçinden böyle söylüyordu.

Vah zavallı hayatları. Geçen gün Cannes'da uluorta onunla görüldüğünde ne utanmıştı, Casino'nun terasında bir masaya oturup bol kremalı dev bir çikolatalı tatlıyı birlikte sessizce yerken. *Chocolat liégois* Solal'in fikriydi. Evet, teselliyi şekerde bulmuşlardı. Hiç farkında olmadan Ariane da aşk beriberisine karşı çareler arıyordu. Ufak tefek, gülünç erotik hareketler, büyük aynayı, banyoyu devreye sokmalar, çam ormanında sarmaş dolaş olmalar ve daha nice icatlar. Sevgili, bugün hava o kadar sıcak ki elbisemin altına hiçbir şey giymedim. Utancın ve merhametin ağrısı Solal'in dişlerine vuruyordu. Ya da Proust okurken sere serpe bacak bacak üstüne atıyor, Solal ise o anda Milletler Cemiyeti'nde beş altı adamla bir sohbet nasıl bambaşka bir vitamin takviyesi olurdu diye düşünüyordu. O adamlarla yaptıkları da aptalca şeylerdi, ama illa ki paylaşılan şeylerdi, illa ki karşında sana gülümseyen bir kardeşin olurdu, aptal bir kardeş, vazgeçilmez bir kardeş. İnsanlarla yaşamadıktan sonra Proust'un ne faydası vardı, neye yarardı insanların ne yaptığını, düşündüğünü bilmek? Zavallıcık okuyor, bacaklarını açtıkça açıyordu. Sosyetede itibara dair Proust'un değerlendirmeleri Solal'e kötü geliyor, kendi dışlanmışken bu aşağılık, kokuşmuş yükselme taktiklerine tanık olmak canını yakıyordu. Bu eşcinsel züppenin gevezeliklerinden sıkılıyorum, derdi o zaman ve Ariane'ı nizama sokmak için satranç oynamayı teklif ederdi. Ariane taşları getirmek üzere kalkar, elbisesi aşağı inerdi. Kurtuldu işte, baldır bacak kalmadı.

Vah zavallı hayatları. Bazen mecburiyetten kötü davranırdı, aslında hiç niyeti olmadığı halde, fakat aşklarına hareket katmak, alevler, düğümler, barışmalarla sürükleyici bir oyuna dönüştürmek gerekiyordu. Hem onun hem kendi sıkıntısını atmak, kavgalar, sitemler ve peşinden birleşmelerle oyuna canlılık katmak için kıskançlığı da devreye sokardı. Kısacası migrenlerinden, akşam on buçuk der demez uyuklamaya başlamasından, kibarca bastırdığı esnemelerinden kurtulmak için acı çektirirdi ona, Ariane'ın bilinçaltı bunlar ve daha nice emarelerle bütün ümitlerini bağladığı, fakat tadı kaçmış bir aşkın bedbinliğine isyanını, hüsranını haykırırdı. Evet, bilinçaltı, çünkü Ariane tamamen habersizdi bütün bunlardan. Ama bilmediği şeyler bu yumuşak başlı, talepkâr köleyi hasta ediyordu.

Vah zavallı hayatları. Oysa haziranın başında sahte karaciğer krizinden sonra iki haftayı enikonu mutlu geçirmişlerdi, Ariane hiçbir işe yaramayan salonlarını daha da güzelleştirmeye heves ettiğinde. Sabahları erkenden, zil mil çalmadan, normal kıyafetlerle bir araya gelmişlerdi. Birlikte kahvaltı ettikten sonra ilerlemeleri takip etmeye gitmiş, işçilerle çene çalmış, neşesi yerine gelmiş olan Mariette'in eliyle atıştırmalıklar ikram etmişlerdi. Her şeyi değiştiren o üç işçinin varlığıydı. İki hafta boyunca toplumsallık olmuştu hayatlarında, bir de amaçları.

Vah zavallı hayatları. İkinci haftanın sonunda işçiler ayrıldıktan sonra güzelleşmiş olan evlerine hayranlıkla bakmış, yeni şömineyi doya doya seyretmişlerdi, Ariane havanın iyi olmasına rağmen harlı bir ateşle siftah yapmak istemişti. Sevgili, güzel olmuş değil mi? Peşinden yeni koltukları da denemişlerdi, muhteşem İngiliz koltuklar, pek hoş, kahverengi, adeta koskoca iki çikolatalı mus. Güzel olmuş, değil mi? diye sormuştu yine ve etrafına beğenerek bir göz atmış, evin hanımı edasıyla derin derin nefes almıştı. Bir sessizliğin ardından önemli bir İngiliz asilzadesinin anılarını okumaya başlamıştı, arada bir sinirlenerek okumaya ara veriyor, o züppeler çetesini aşağılıyordu. Akşam yemeğinden sonra bir ara ana kapı çalınmıştı. Ariane ürpermiş, sakin sakin komşu villaya yeni taşınanlar olmalı demişti, nezaket ziyaretine gelmişlerdir. Alnındaki perçemi düzeltmiş, dudaklarına ölçülü bir tebessüm oturtup kapıya gitmişti. Salona döndüğünde içler acısı doğal bir sesle yanlışlık olmuş, deyip çikolatalı muslardan birine kurulmuş, bu koltukların eskilerden kat be kat rahat olduğunu beyan etmişti. Solal fikrini desteklemiş, Ariane az sonra Revue de Paris'yi açıp Bizans sanatı hakkında bir makaleyi yüksek sesle okumaya koyulmuştu.

Vah zavallı hayatları. Sabahları Ariane'ın üzerinde deniz mayosuyla halıda gizli gizli jimnastik yapması. Bacaklarını kaldırırken, ciddiyetle makas hareketleri yapıp yavaş yavaş indirirken, belli bir sistemle nefes alıp vererek başa dönerken Solal'in anahtar deliğinden baktığı hiç aklına gelmezdi. Ariane bu kaçak jimnastikle uyuşukluğuna çare bulmaya çalışıyordu, büyük ihtimalle bunu vücudunu yeterince çalıştırmamasına bağlıyordu, oysa gerçek sebep birlikte

sıkılmalarıydı, aşkları su alıyor ve bu Ariane'ı hasta ediyordu. Egzersiz bitip ayağa kalkınca bazen başına İsviçreli sığırtmaçların edelweiss çiçeği nakışlı takkelerinden takar, dolaplarına çekidüzen verirken Tyrollerdeki gibi inişli çıkışlı bir şarkı söylerdi, usulca bir dağ türküsü söylerdi, memleketinin türküsü, bu da bir başka küçük sırdı.

Vah zavallı hayatları. Geçen akşam yemekten sonra kim bilir kaçıncı kez bugün ona güzel bir pasta yapacağını müjdelemiş, bir kez daha tercihini sormuştu, çikolatalı mı olsun mokalı. Bir sessizlik olmuş, peşinden bir köpek almak istediğini söylemişti. Gezintilerimizde bize iyi bir arkadaş olur, öyle değil mi? Solal olur demişti, çünkü hem bir sohbet konusu, hem ertesi güne bir amaç demekti bu. Ariane olabilecek çeşitli köpek cinslerini bir kâğıda iki sütun halinde sıralamış, bir sütuna meziyetlerini diğerine kusurlarını yazmıştı. O zamandan beri konu bir daha açılmamıştı. Belki kendi tabiriyle kutsama ayinleri sırasında köpeğin havlayabileceğini hesap etmişti ya da köpeklerin bazı alışkanlıklarının üçlü gezintiler sırasında sevimsiz kaçabileceğini.

Vah zavallı hayatları. Ariane bir önceki akşam saat on buçukta uykusunun bastırdığını yiğitçe saklamıştı. Fakat Solal emareleri tanıyordu. Burnunun belli belirsiz, hafifçe kaşınması, Ariane'ın asaletle burun kanatlarını sıvazlaması. Gözlerinin kâh fal taşı gibi açılıp kâh gizlice bir an kırpışması. Belli etmeden esnerken burun deliklerinin genişlemesi, dişlerin sıkılması, göğsün inip kalkması. Zavallıcığın uykusu vardı, ama Solal konuşmaya devam ettiği için cesaretle direniyor, onu can kulağıyla dinlemeye samimiyetle gayret ediyordu, çünkü onu seviyordu, davasına bağlıydı, üstelik kibardı da. Solal'i gülümseyerek dinliyordu, ama gözlerinin ardında bir kaygı, adeta bir delilik, konuşması bitmezse çok geç yatmaktan duyduğu korku vardı, son sınır saat on birdi, daha geç yatarsa gözüne uyku girmeyeceğine kesinlikle inanır ve uykusuzluktan ölesiye korkardı, açık etmediği, ama Solal'in gizlice okuduğu günlüğüne yazdığı bir korku. Ah onu dinlerkenki o sevecen, kibar gülümseyişi, yüzüne çizilmiş, dudaklara bir daha silinmemecesine kondurulmuş, yapıştırılmış sabit bir tebessümdü bu, temkinli dişlerini tatlılıkla saran bir manken gülümsemesi, sevgiyle Solal'in suratına çaldığı dehşet verici ölü bir

tebessüm. Solal bu güler yüzlü paniği daha fazla görmemek için her akşamki gibi kalkıp ayrılma vaktinin geldiğini söylemişti. Beş dakika daha, diye teklif etmişti Ariane az sonra yatağına kavuşacağını bilmenin getirdiği soylulukla. Nezaketen beş dakika, topu topu beş dakikacık, o kadar! Ah Cenevre'deki geceleri ah. Gecenin ikisinde onu uyumaya bırakmak istediğinde o ateşli kadın ne üzülürdü. Hayır, kal, biraz daha kal, derdi şimdi yitip gitmiş olan altın sesiyle, geç değil der ve iyice yapışırdı.

Ariane'a yeniden hayat vermek için ne yapabilirdi? Birkaç ay önceki Elizabeth Vanstead numarasını tekrar mı etseydi? Elizabeth Vanstead güya Cannes'a gelmiş, intihar tehdidiyle Solal ile görüşmek istiyormuş. Geçen seferki gibi sözde tertemiz niyetlerle, sırf bir faciaya engel olmak için birkaç günlüğüne Cannes'a, onun yanına mı gitseydi? İşin aslı Cannes'da bir başına sıkıntıdan patlamış, Carlton'da bir odada tek başına polisiye romanlar ve yegâne avuntusu, ayağına getirttiği lüks yemeklerle vakit geçirmişti. Yemek ve kitap, yalnızlığın besleyici memeleri. Fakat Carlton'da son akşam ansızın bir mutluluğa, bir zafere ihtiyaç duymuştu. Sonuç, Danimarkalı bir hemşire. Sefil bir mutluluk, hazin bir zafer. Ertesi gün Mayıs Güzeli'ne döndüğünde Ariane dirilmişti. Gözyaşları, küçük, trajik mendili, ağlamaktan genizden gelen bir sesle sorduğu sorular, inceleyen ve birden kesin bir kanaatle çıldıran gözleri. Yalan söylüyorsun, o kadınla samimi anlar yaşadığınıza eminim! Bana doğruyu söyle, bilmeyi tercih ederim, her şeyi söylersen affederim. Vesaire. Solal Vanstead ile arasında hiçbir şey geçmediğini, sırf acıdığı için onu görmeyi kabul ettiğini, çünkü çok yalvardığını ciddiyetle anlattığında ateşli öpüşmeler ve ikinci ağlama faslı. Peşinden bir soru yağmuru daha. İyi ama bütün gün ne yapmışlardı? Ne konuşmuşlardı? Odaları birbirine geçişli miydi? Kadın ne giymişti? Sabah bornozla mı dolaşıyordu? Solal evet dedi diye boynuna sarılıp gözyaşlarını, hıçkırıklarını iyice salmış, peşinden daha klas öpüşmeler gelmişti, Ariane buna dayanarak Solal'in doğru söylediğini, ihanet etmediğini hissetmişti. Kalanı, kısaca şey, işte şey yapabildiklerine göre Solal'in hâlâ ona ait olduğunu hissetmenin verdiği acınası zafer duygusu, onu bacaklarının arasına kıstırması, erkeğinin çıplak omzunu sözde aklını başından alacak

şekilde okşayışı. Tıpkı Cenevre'deki gibi bulutların üstünden bakmıştı ona, özenle, cazibeyle. İçi rahatlayıp nekahet dönemini atlatınca az önce ayağını kaydırmış olduğu hasmının haline üzülmek gibi ahlaki bir zevk bile çıkarmıştı bu işten. Oyuna gelmişti zavallı. Ama bu oyun onun için, onun yararına, sevmenin mutluluğuna tekrar kavuşması içindi.

Canlanmıştı, evet, ama topu topu birkaç günlüğüne. Sonra Vanstead buhar olup uçmuş, mokalı, çikolatalı pastalar, akşam saat on buçuk panikleri geri gelmişti. O zaman diğer çare, acınası İtalya seyahatleri devreye girmişti. Abideleri, müzeleri zoraki gezerlerdi, çünkü ikisi de insan cemaatinin dışındaydı. Seçkin insanlar kitaba, resme, heykele ilgi duyuyorsa bu esasen tüm bunları başkalarıyla konuşmak, ötekilerle, pek sevgili ötekilerle paylaşacakları izlenimler biriktirmek içindi. Sanat tecrit yaşayanlara yasaktır teranesini yüz kere söylemişti zaten. Yalnızlar temcit pilavını sever.

İtalya'nın üstüne bir hafta da Cenevre. Donon'da bir akşam. Ariane renkli bir sohbet açmaya çalışıyordu ve elbette çocukluk anılarıyla konuya girmişti. Tabii öyle olacaktı, şimdiki zamanın içinden anlatacak hiçbir şeyleri yoktu. Sonra çekinerek dans etmeyi teklif etmişti. Sevgili, biz de dans edelim. Bir bozgunun itirafı olan bu gösterişsiz biz de Solal'in içini sızlatmıştı. İkinci dansın peşinden masaya döndüklerinde Ariane çantasını açmıştı. Üzgünüm ama mendil almayı unuttuğumu fark ettim. Bir mendil verebilir misiniz? Ne yazık ki bende de yok şekerim. Ariane usulca, incelikle, panikle ama gülümseyerek burnunu çekmiş, Solal burun tıkanıklığının verdiği utancı katmerlendirmemek için yüzüne bakmamaya özen göstermişti. Ariane gülümseyerek ölüp ölüp diriliyor ve Solal onu seviyordu, burnu doldu, Solal de bunu anladı diye yerin dibine geçen, o durumdan kurtulmak için ne yapacağını bilemeyen zavallıcığını seviyordu. Yaşanan dramın farkında değilmiş gibi yapmak ve sevgi ve saygının gücüyle kendini toparlamasını sağlamak için elini öpmüştü. Gizli gizli beş ya da altıncı kez burnunu çektikten sonra Ariane üzgünüm, demişti, ama otele gidip bir mendil almam gerek. Ben de sizinle geleceğim sevgilim. Hayır, lütfen, siz kalın, çabucak dönerim, otel çok yakın. Neden yalnız gitmek istediğini Solal gayet iyi biliyordu. Yolda bir fe-

laket olmasından korkuyordu, burnu bu kadar doluyken aniden hapşırık tutabilir, bunun birtakım sarkan sonuçları olabilirdi. Çabuk dönün bana sevgilim. Taşıdığı yükün altında ezilen ve bir an önce kurtulmaya can atan Ariane kibar bir hoşça kalın gülümsemesi göndermişti, ah aşk makamının sefaleti ah, ah zavallı oyuncular, sonra çabucak uzaklaşmıştı Ariane, hiç kuşkusuz tam Donon'da dolacağı tutan burnuna diş bileyerek, aylar önce Cenevre'den kaçtıkları gece sabaha kadar rüyada gibi dans ettikleri yerdi Donon. Kurtuluş mendiline sokaklarda koşarak gitmiş olmalıydı. Ah sevgilim, yıllarca hasta yatsan, yatağında küçük kızım gibi baksam sana, hizmet etsem, yıkasam, tarasam ne çok mutlu edebilirdim seni. Ne yazık ki istisnai ve yüce insanlar olmaya mahkûmdular. Bunun üzerine geri geldiğinde gönlünü almak için dans ederken çok arzulu görünmeyi aklından geçirmişti. Sakıncası Ariane'ın buna dayanarak otele döndüklerinde elle tutulur bir sonuç bekleyecek olmasıydı. Ah bir bilseydi nasıl içi gitmişti ona, burnu doldu diye üzülürken ne sevimliydi. Heyhat, asla söyleyemezdi, Ariane'ın onuru kırılırdı. Ona olan en güzel duygularını kendine saklamak zorundaydı. Ah aşkım benim, keşke aptalca isimler takabilseydim sana, cicim, canikom, pijamalıyken piji pijim. Ama olur mu hiç, yasaktı, tutkuyu öldürürdü bunlar. Donon'a burnu açılmış, gayet romantik dönmüş, gelgelelim oturduğu an tekrar burnunu çekmeye başlamıştı. Amma bereketliymiş. Solal damarları daraltır umuduyla bir sigara ikram etmişti. Heyhat. Ariane sonunda mendilini çıkarmıştı. Bir kerede güzelce boşalt burnunu! Ama olur mu hiç, bir kedi yavrusu zarafeti ve inceliğiyle belli belirsiz sümkürüyordu, sevimli ve faydasız fff-fff'larla. Anlamıyorsun, diyordu içinden Solal, faydası yok, yine başa döneceksin. Burnunun hâlâ tam boşalmadığını, doğru dürüst sümkürmek gerektiğini söylemek için yanıyor, bir yandan da lanet olasıca güzellik tutkusundan nefret ediyordu. Ariane neden sonra kararını vermiş, kökünü kazımaya azmederek var gücüyle burnunu fil gibi öttürmüştü. Tanrı'ya şükür bu çağrı ötüşüyle burnu iyice boşalmış, kupkuru olmuş, Solal alkışlamamak için kendini zor tutmuştu. Ariane derdinden kurtulunca onu sevdiğini, birbirlerini sevdiklerini hissetmek için Solal'in elini tutmuştu. Hazindi. Neyse, yeter bu kadar.

Ve haftalar önce dönüp dolaşıp Mayıs Güzeli'ne geri dönmüşlerdi. Gelir gelmez mutfak masasında Mariette'in mektubunu bulmuşlardı, Paris'teki kız kardeşine bakmak için aniden yola çıkmış. Palavraydı tabii. İhtiyar kadın o boğucu hayatlarından bıkmış, mutsuzluktan kaçmıştı. Bravo Mariette. Peşinden noterden Ariane'ın amcasının ölümünü bildiren bir telgraf. Ariane acıyla tutunmuştu Solal'e. Gözyaşları, öpüşmeler ve başarılı bir birleşme, tıpkı Cenevre'deki gibi. Evet öyle, çünkü işin içinde yenilik, hareket vardı. Ariane amcasını severdi, acısı derindi, ama ne olursa olsun bu ölüm dış dünyanın vitaminlerini de getirmişti. Ayrıca birkaç günlük bir ayrılık olacaktı, bu da bir yenilikti. Birlikte gittikleri Cannes garında tren kalkmadan önce şiddetle öpüşmüşlerdi. Cenevre'den dönüşünde de aynı ateş. Ama birkaç gün sonra yine o asil bataklık, yine o baygın ritüel, olağanüstü aşkımız ritüeli.

Ariane bir hizmetçi, hatta temizlikçi bile tutmayıp işe kendi el atmış, kâh kaçak bir hizmetçi, kâh aşk rahibesi oluyordu artık. Sabahları Solal eskisinden de beter odasına tıkılıp kalırken Ariane sebze ayıklıyor, saçını korumak için başına bir tülbent bağlayıp kızartmanın başında duruyor, mayonezi toparlamaya çalışıyordu. Şimdi de odanızı temizleyebilir miyim? Onu elinde süpürgeyle görmemek için Solal salona sığınıyordu. Keşke onunla birlikte süpürge vurup ovalayabilseydi. Ama bir aşk prensi olarak kalmaya mecburdu. Kendi için değil, Ariane için. Devamlı bir erkek arı gibi davranmak işkenceydi. Fakat Ariane Saint-Raphaël'e yahut Cannes'a alışverişe gider gitmez Solal arkasından odaları temizleyerek, mutfağın döşemelerini sabunlayıp ovalayarak, bakırları parlatarak, cila sürerek elinden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyordu. Hiç renk vermeden tabii, sevgili olarak itibarını korumak için, Ariane'ın üzerine titrediği o aptalca itibarını. Zaten Ariane eve o kadar dalgın ve şaşkın dönerdi ki hiçbir şeyi fark etmezdi. Dört dörtlük mutfağında, pırıl pırıl salonunda göz gezdirirken hafif bir gururla sonuç olarak evlerini gayet iyi idare ettiğini söylerdi, üstelik kimseden yardım almadan, öyle değil mi ve derin derin nefes alırdı. Solal'in biricik saf kadını.

Fani ihtiyaçlardan sonra sırayla gizli jimnastik, banyo, bir önceki gün yıkanmış, sabah erkenden ütülenmiş olan aşk gömleği. Ve niha-

yet rahibe Antik Amber parfümü kokuları saçarak, çene kasları dışarı fırlamış vaziyette, azametle çıkagelirdi. Kahrolası deniz manzarasının keyfini sürmek için terasta kahvaltıya otururlardı. Yemekler için büyük zahmetlere girerdi Ariane. Evvelki gün yıldönümü kutlaması için krallara layık bir öğlen yemeği hazırlamıştı. Hayal dünyasında yaşayan kadın kendi eliyle bir menü yazmış, Amerikan ıstakoz yerine Armoriken ıstakoz, kılıfında patates yerine kabuğunda patates diyebildiği için mutluydu. Kısacası şair ruhluydu ve kesinlikle Yahudi değildi. Öte yandan ıstakozu yenecek gibi değildi.

Tüh, ilk zil. On beş dakika içinde terasa gidip kibarca yemek yemek ve sivrisineklere yem olmak zorundaydı, o küçük haydutlar kanını emmekle yetinmiyor, canını yakmadan bırakmıyorlardı. Derisinin altına biber serpiştirmekten ne zevk alıyorlardı? Çok anlamsız bir kötülüktü bu. Tamam, kanım sizin olsun ama canımı acıtmayın! Aklına birden Sarles Ana geldi, kadın bu evi dindar sivrisineklere huzurevi yapsınlar diye vasiyet etmiş olmalı, diye düşündü eğlencesine. Evet, o dindar hanım sivrisineklerin âdetlerini çok takdir ediyor olmalıydı. Kulak okşayan incecik bir şarkı söyleyerek kanınızı zehirlerdi sivrisinekler, yeri şişer, saatlerce kaşımrdı. Kızacak olursanız Muhterem, derlerdi size, sizin için hep dua ediyoruz, öyle seviyoruz ki sizi! Boynumuzdaki çanın incecik seslerini duyun, Tanrı'ya nasıl dua ettiğimizi duyun, Tanrı size bolluk bereket versin ki biz de sizi bol bol, aşkla, gözlerimiz inançtan parlayarak sokabilelim! Fakat bir sivrisineğin minik biberli iğnesini saplamadan edemediğini idrak etmek onu affetmek anlamına geliyorsa, Solal aynı şekilde bütün kalbiyle ihtiyar Sarles'ı affediyordu, hayatının koca sivrisineği, Solal'i gün be gün zehirleme zevkinden asla vazgeçememiş bir büyük iğne ustası. Ruhu şad olsun.

Ah evet, smokinle terasa git, ayaklarını sivrisineklere soktur, denizin renklerinden konuş, insanüstü pozlar takın, gözlerine sıcacık, derin derin bak, onu sevdiğini söylemenin yepyeni yollarını bul. Oysa evet, onu seviyordu da. Hiçbir kadına bu kadar yakınlık hissetmemişti. Ötekilerin hepsi, Adrienne, Aude, Isolde ve gelip geçicilerden kendini hep ayrı hissetmişti. Adeta bir cam duvarın ardından gördüğü yabancılar. Kıvrım kıvrım kıvranırdı bu kadınlar ve Solal

bazen tıpkı kendi gibi sahiden varolduklarını hissederdi, o zaman da hangi hakla bu kadın benimle kıvranıyor diye sorardı kendine. Ama Ariane yakını, sevdiceği, safdiliydi. Tutku-öldüren şefkatini saklamaya çalışarak gizli gizli seyretmekten hoşlanırdı onu. Kim bilir kaç kez sıkıca kucaklayıp yanaklarından, yirmi kere sırf yanaklarından öpmek içinden gelmiş de kendini tutmuştu. Her neyi varsa hoştu, hatta aptal halleri bile. Evvelki günkü çiçeklerle süslenmiş masum sofrası, cicili bicili ama tuzdan yenmeyen acıklı ıstakozu hoştu, şüphelenmesin diye tekrar istemişti ıstakozdan.

Giderek daha çok sevdiği, giderek daha az arzuladığı, arzulanmaya önem veren, kuşkusuz bunu hakkı bilen bir kadın, hak bilmesi gayet sinir bozucuydu, ah o tekdüze birleşmeler, hep aynı, hep aynı. Cannes'da Vanstead numarasının son günü hastalık yalanıyla Carlton'a getirttiği şu Danimarkalı hemşire, hiçbir anlam ifade etmeyen, adını bile bilmediği, ama sarsıcı bir zevk aldığı hemşire kadın. Tek bir söz etmemişlerdi. Sadece kadının nefeslerinin duyulduğu sessizlikte katıksız şehvet. Az önce hiç sesi çıkmayan kadın gece yarısı kalkıp giyinmiş, kolalı takma yakası, kolalı manşetleri, mavi, sitemsiz gözleriyle dimdik bakıp, yarın akşam aynı saatte geleyim mi, diye sormuştu. Hayır deyince gülümsemeden, imalı bir bakış bile atmadan alçak topukları, keten saçlarında beyaz bonesiyle mazbut bir hemşire olarak gitmişti.

Zilin ikinci çağrısıyla ürperdi. Tüh, giyinmeyi unutmuştu. Derhal gidip akşam yemeği için lüzumsuz yere ceket giymeliydi, Ariane önem veriyordu buna, kendi de gece elbisesi giymeye önem veriyordu, şarkıcılar gibi. Mide gurultusu resitali dinlemesek bari, diye mırıldandı Solal, yaşantılarından böyle intikam aldığına utanarak.

Terasta akşam yemeğinden sonra salona geçtiler. Yere kadar inen açık camın önünde Ariane şaka gibi bir dekolte elbiseyle, Solal beyaz smokiniyle oturmuş, belli etmeden neşeli komşu çetesinin yürek paralayıcı gösterisini seyrediyorlardı, komşular iştahla tıkınıyor, sohbet ediyor, upuzun bir masanın bir başından öbür başına sesleniyordu. Onlar ise çiçek açmış muhteşem salonlarında sessizce, asaletle en alasından sigara tüttürmekteydiler, yapayalnız, güzel, yüz üstü bırakılmış ve zarif insanlar. Anayasa Konseyi denetçisi komşu

başında bir kadın şapkasıyla döndüğünde bağırışlar, alkışlar duyuldu. Bunun üzerine Ariane uyku kaçırmayan teinsiz bir çay aldığını söyledi. Bizde havadisler böyle, diye düşündü Solal.

"Belki az sonra deneriz" dedi Ariane. "Fakat normal çay kadar tatminkâr olacağını düşünmüyorum. Ah, göstermeyi unuttum" dedi bir sessizliğin ardından. "Mariette'in Cenevre'den getirdiği eski kâğıtların arasında bu sabah on üç yaşımdaki bir resmimi buldum. Göstermemi ister misiniz?"

Terasa döner dönmez Solal'e küçük bir mukavva parçası uzattı. Büyük bir heyecanla yanına, koltuğun kolçağına oturup resimdeki çoraplı, sandaletli küçük kıza uzun uzun baktı, bukleleri, saçlarının arasındaki koca düğümü, kısa eteği, güzel çıplak bacaklarıyla çok hoştu.

"Güzelmişsin."

"Ya şimdi" diye sordu yanağını uzatarak.

"Şimdi de öyle."

"Hangisini tercih edersiniz? Onu mu beni mi?"

"İkisi de nefes kesici."

Ah düşkünlük ah, diye geçti aklından, peşinden fotoğrafı geri verdi. Evet, şimdi ne anlatacaktı ona? Deniz, denizin renkleri, gökyüzü ve aya dair konuşmadıkları kalmamıştı. Proust hakkında akla gelebilecek ne varsa söylenmiş, Albertine'in bir delikanlı olduğunu pekâlâ hissetmekteydiler. Mesele aşklarının yeterince zengin olmamasıydı, derdi kurallara uygun yaşayanlara sorulsa. Solal bunu diyenleri onların yerinde, büyük bir aşkın zindanına gece gündüz zincirlenmiş görmeyi çok isterdi. Hayvanlardan mı bahsetseydi? Konu çoktan tükenmişti. Sevdiği hayvanları ve niye sevdiğini ezbere biliyordu. İspanya savaşından konuşsa? Çok ağırdı, kendi de dayanamazdı. Süsleyip püslemeden on beşinci kez onu sevdiğini söylese? Karısıyla beraber dostları Dumardinlerden dönen bir cemiyet erkeği için heyecanla sevecen bir söz söylemek işten değildi, örneğin Madam Dumardin senin kadar iyi giyinememiş cicim. Karşı evde mutlular piyano eşliğinde dans ediyor, minik minik zinalar oluyordu.

"Cannes'da Hawai gitarı dersi veren bir kadın varmış, sanırım gidip görüşeceğim."

Bir sessizliğin ardından Cannes otobüsünde gördüğü ilgi çekici bir çiftten bahsetti, görünüşlerini tarif etti, fikir yürüttü. Solal anlayışlı pozu takınarak zoraki gülümsedi. Zavallı her zamanki gibi esprili ve zeki olmaya çalışıyordu. Kaldı ki iyi gözlem yapmıştı. Yüz üstü bırakılmışlar başkalarına hasret kaldıklarından iyi gözlemci olurdu. Koca bir dış dünyadan getirebildiği bütün ganimet otobüsteki iki yabancıdan ibaretti. Tekrar sessizlik.

Durup dururken suratına bir tokat aşk edip odasına kapansa? İyi bir hareket olurdu. Ariane'ın akşamı sıkıcı geçmez, bir meşgaleye kavuşur, kendi kendine ne yaptım da kızdırdım diye düşünür, ağlar, Solal kötü davranmamış olsa birlikte güzel bir akşam geçirebileceklerini düşünürdü. Ona biraz dram, manzaralı bir tren yolculuğu vermeliydi. Peşinden umut, bekleyiş, nihayet barışma. Olmaz, cesareti yoktu.

O cesareti geçen akşam bulmuştu ama. Okkalı bir tokat atıp kendini odasına kilitlemiş, hak yerini bulsun diye kendine ceza olarak baldırını kesmişti. Canı gibi sevdiği tatlı bir varlığa iyilik olsun diye vurmak ne hazin bir komediydi. İyilik olsun diye, evet, sıkıldığının farkında olmayan, kuşkusuz sebepsiz yere hüzne kapıldığını sanan iyi yetiştirilmiş bir kadının dudaklarından o tebessümü koparıp almak için. İyilik için, evet, ona can suyu vermek, sulara gömülmekte olduklarını görmesine engel olmak için. Fakat elini acıyan yanağına dayamış hali içine oturmuş, odasından çıkıp ona koşmuştu, affet aşkım, canım, güzelim, affet, bir an cinnet geldi. Tıpkı Ritz'deki gibi inanan gözlerle bakmıştı Ariane. Ne yapmalıydı yeniden başlamak için?

"Evet, sanırım o kadınla görüşmeye gideceğim. Rivayete göre on iki ders yeterliymiş. Böylece akşamları size Hawai müzikleri çalabilirim, çok eğlenceli şeyler."

Bak hele, nostaljik dememişti. O başka sefere. Hawai gitarıyla gözünü kamaştırmayı, Hawai havalarını toplumsallığının yerine koymayı, toplumsallığa rakip çıkarmayı belli belirsiz tertipleyen bu zavallıcığı nasıl kıyıp tokatlardı? Hem ne yani, her akşam tokadı basacak mıydı? Bu kuvvet ilâcının da etkisi eninde sonunda geçerdi. Anayasa Konseyi'ndeki tombulu gidip görse, onları davet etsinler

diye yalvarsa, para teklif etse? Yok, öyle olmazdı o işler. En acınası, en adaletsizce olan, Ariane'ın suyun altında yol alan bu teknedeki değişmez yoldaşı olmasının sinirine dokunmasıydı. Mide gurultuları sinirine dokunuyordu. Birleşmelerini izleyen temiz ve hafif okşayışları sinirine dokunuyordu. Cenevre ağzıyla konuşması sinirine dokunuyordu. Tanrım niye bereketli diyeceğine beveketli, mağaza diyeceğine çarşı diyordu? Niye merdiven değil de çıkış diyordu? Yetmiş diyeceğine yedilik, doksan diyeceğine dokuzluk demesi de cabası.

Ve o pis kapitalizm kokuları. Bir keresinde hafif alaycı bir küçümsemeyle Mariette'in paraya düşkünlüğü, para sevgisi, para lafını dilinden düşürmemesi inanılır gibi değil, demişti, Madam Ariane ayakkabılarına, şu çantaya, bu elbiseye kaç para ödedi diye merakından ölüyormuş. Her bir nesnenin fiyatına tamah etmek tuhaf şey, diye eklemişti o mide bulandırıcı, anlayışlı, hafif küçümsemeyle. Evet hanımefendi, siz ve benzerleriniz parayı sevmemek, adını bile anmamak, aldırış bile etmemek lüksünü bahşedebilirsiniz kendinize. Ne de olsa bildiğiniz tek iş bankaya uğramaktır. Geçen akşam Ariane, bir parçası olduğu üretim aracı sahipleri çetesinin kutsal içeceği çaydan bahsederken nasıl da hararetlenmişti. Çaya karşı çok hassasız, siz ne dersiniz sevgilim? Her şey fiziki durumunuza bağlı. Örneğin rahatsızken çayın o kadar tadı olmuyor. Fakat üç gün çaysız kalınca olağanüstü geliyor, öyle değil mi? Önemini vurgulamak için olağanüstüyü beş kerede telaffuz etmiş, Solal merakla bakmıştı yüzüne. Cenevre'deki çılgın, aklını baştan alan kadın değişmişti. Ya çiçeklere olan o marazi düşkünlüğü. Salonda, koridorda, odasında her yere durmadan o cesetlerden tıkıştırıyordu. Dün gözdesi olan sonbahar çiçekleri üzerine bir alay nutuk çekmiş, yıldızçiçeklerini, asterleri ve daha bir yığın otu ince ince anlatmıştı. Yıldızçiçeği heyecan verici, ağır, zengin bir çiçek, aklına Tiziano'yu getiriyormuş, sizce de öyle değil mi sevgilim? Ve tabii hastalıklı tabiat saplantısı. Sevgili, gelin şu dağın rengine bakın. Peki, kalkıp gidiyordu, alt tarafı dağdı işte, koskoca bir taş. Ah İyonya denizi ah, antik bahar, yumuşacık saydam görüntüler. Sevgili, şu guruba bakın. Sıkıcı. Bir de manzara saplantısı vardı, İsviçre'ye, dağlılara has bir özellikti büyük ihtimalle.

Durmadan filanca yerden iyi bir manzara ya da sadece manzara var mı diye sorup dururdu. Zaten falan yerden bakılınca derdi ki herhalde bu da İsviçrelilere has bir tabirdi. Yetmiyormuş gibi şimdi gözüne boya sürmeye başlamıştı, hiç yakışmıyordu. Yetmiyormuş gibi Donon'daki sahne ikide bir başına geliyordu. Aşırı asaletle burnunu siliyor, bu da insanın sinirine dokunuyordu. Hadi, ha gayret, boşalt gitsin, diye mırıldanıyordu içinden Solal. Ve hemen arkasından utanç, merhamet, pişmanlık geliyordu, önünde diz çökmeyi istetecek kadar büyük bir pişmanlık. Fakat burundaki tıkanıklık geçmiyor, zavallıcığın sesine vuruyordu, bu da o kadar sinir bozucuydu ki. Bazen de nefesi kokuyordu. Affet sevgilim, affet. Evet, affet, ama kabul et ki bugün nefesin kokuyor ve elimden hiçbir şey gelmiyor, kokuyu alıyorum ister istemez. En beteri de Solal'in bazen birdenbire, sebepsiz yere tuhaf bir soğukluk hissetmesiydi, belki bir kadın olduğu için.

Ah, zavallı açık etmese de durmadan karşı evdeki ahmakları gözlemliyor, içlerinde olmadığı için üzülüyor, ziyaretine gelmedikleri için aşağılanmış hissediyordu. Hissederdi tabii, Agay'a geldiklerinden beri yegâne cemiyet hayatı Mariette'le gizli kahvaltılardan ibaretti. Karşı evde yine kahkahalar. Çıtı pıtı bir kadın erkek şapkası takmıştı, şimdi onu alkışlıyor, aferin Jeanne, diye haykırıyorlardı, Jeanne'a aferin, aferin! Bu şık salonda ve dünya güzeli çiçeklerinde ise ölüm sessizliği.

"Hawai gitarı dersleri için hemfikir misiniz?"

"Evet sevgilim, iyi fikir."

"Bu durumda sanırım yarından tezi yok başlarım. Yakında gitarımla eşlik ederek Hawai şarkıları söyleyebileceğim size."

"Ne kadar iyi" diye gülümsedi, ve birden ayaklandı. "Valizlerimi hazırlayacağım. İşlerim için birileriyle görüşeceğim."

"Ne zaman yola çıkacaksınız?"

"Bu akşam. Acil. Para işleri."

"İyi ama nereye gideceksiniz?"

"Paris. Görmem gereken arkadaşlar var."

"Sevgilim, lütfen izin verin sizinle geleyim! (Nasıl da ateşli söylemişti! Bir değişiklik hasretiyle! Paris'e vardıklarını hayal etmeye baş-

lamıştı bile, garda, sokaklarda yeni yüzler ve dahası, en önemlisi Solal'in göreceği, tanıştıracağı dostlar. Bal sineği nasıl çekerse eş dost da Ariane'ı öyle çekiyordu. Ondan başka birileri, Solal'den başka birileri, bu kadının şiarı buydu. Solal yüzüne baktığı için Ariane kararsızlık yaşadığını sandı.) Sevgili, çok uslu duracağım, işlerinizi bitirmenizi bekleyeceğim, gece de biz."

"Biz ne" diye sözünü kesti sertçe. (Buz gibi gözlerle cümlenin korkunç sonunu bekledi, "arkadaşlara gece ziyaretine gideriz.")

"Geceleri kavuşunca seviniriz demek istiyordum, ne güzel olurdu" dedi Ariane, bu düşünceli delinin sabit bakışlarından ürkerek.

Buyurun, gizli arzusunu itiraf etmişti işte! Günde birkaç saatliğine de olsa kutsal çok-sevgilisinden kurtulsun, çekip gitsin, sırtında bıkkınlık veren robdöşambrlarıyla devamlı evin içinde dolaşmasın! Haklıydı da. Sürekli birbirlerini olağanüstü güzel görüp sürekli birbirlerini olağanüstü sevdiklerini söylemek inanılmaz boğucuydu. Ariane aslında bilmeden bir umumi soytarı vekilinin karısı olmaya, cana can katacak, mümkünse özenle giyinmiş birtakım madalyalı ahmakları her akşam farklı dozda gülümsemelerle ağırlamaya can atıyordu.

Komşu bahçede yine körebe oynuyorlardı. Doğru, Solal de imreniyordu onlara, o da Anayasa Konseyi'nde sefil bir denetçinin tanışı olmayı istiyordu, o ki eskiden. Of, sağa sola kaçışan şu aptal kadınların cinsellik yüklü çığlıkları. Ariane'a döndü. Hawai gitarıyla bir zavallı. Evet, Paris'e yalnız gidecek, bu akşam yola çıkacak, Paris'te galip gelecek, onun için yenecek, mutluluk getirecekti, sevgilisi için mutluluk, mutluluk, çok sevdiği için mutluluk.

93

Uyanır uyanmaz Agay'da yolunu gözleyen talihsizi düşündü, sabırsızlıkla bekliyor, mektupları neden postrestanta göndermesi gerektiğini, neden otelinin adını vermediğini sormaya cesaret edemiyordu. Evet sevgilim, George V otelinde klas bir berduş. Hayata dönüş, diye haykırmıştı yataklı vagona biner binmez, koridordaki güzel yolcuya gülümsemiş, kadın da ona gülümsemişti, gece onunla ne çok öpüşmüşlerdi, Béatrice'le ne çok.

Sert sakallar yüzünden kaşınan çenesini ovuşturdu. Albinoyla çuvalladığından beri tıraş olmamıştı, epey uzamış bir sakal, belki on altı günlük. Bugün günlerden ne? Eğilip gazeteyi aldı, tarihine baktı. 10 Eylül 1936 pazartesi. Demek on üç günlükmüş. Tapir suratlı albi-

no. Paris'e gelişinin ertesi günü, Béatrice Riulzi Londra'ya gittikten sonra Université Sokağı'ndaki girişimleri. En yüksek idareciyi, müdürü görmek için ısrarı, bedbahtlara, Yahudilere has bir ısrarcılık. Trende Béatrice'leyken küçük dağları ben yarattım havasındaydı, kadınların deyimiyle yürek yakan cinsten, cinselliğin doruğunda olduğu için kendine güveni tamdı. Fakat müdürün karşısında birden eli ayağı dolaşmış, haddinden fazla gülümsemişti. Dosyaya bir göz attıktan sonra albinonun bıçak gibi sözleri. Usulsüz vatandaşlık, ikamet süresi yeterli değil. Çıkmış, kendini rastgele sokaklara vurmuştu, vatansız ve işsiz, kimyasal olarak katıksız bir Yahudi olarak.

Titreyen eline baktı, yalnızlıkla savaşmak için öptü. Servetiyle intikam almak için yine borsada oynasa mıydı? Dışlanmışlara spekülasyon serbestti. Bir paryaya her şey yasaklanabilirdi, zekâya dayalı işlemlerle paraları çoğaltmak hariç, son kale buydu. Hayır, spekülasyona cesareti yoktu. Ama çuvalladıktan sonra bulmuştu o cesareti. Evet sevgilim, himaye dilenmek için. Sefil gazetecilik hayatından kurtarıp çalışma nezaretinde kalem müdürü yaptığı Delarue şimdi umumi müfettişti. Eski emir kulunun o babacan havası. Ah monşer, vatandaşlıktan çıkarma kararnamesi bir çırpıda iptal edilmez ki. Araya girmeyi reddettikten sonra tıraşı gelmiş düşküne viski ikram etmiş, son derece hareketli bir iş olan Beynelmilel Çalışma Teşkilatı'ndaki hükümet delegeliğinden bahsetmişti. Öteki eski dostlar daha beter. Hepsi onu bekleme odasında ayakta karşılamıştı. Hepsi skandaldan haberdardı. Hepsi görevden alındığından haberdardı. Hepsi vatandaşlıktan çıkarma kararnamesinden haberdardı. Hepsinin ağzında aynı cümleler vardı. Araya girecek yetkiye sahip değilim. Kararnamenin iptali için yeni gerekçeler oluşmamış. Ne diyeyim monşer, kızacaksanız kendinize kızın. Hatta bazıları bir taraftan usulca kapıyı gösterirken haline ağlamak zevkinden bile geri kalmamıştı. Elbette zavallı dostum, çok üzücü. Hepsinin gözünde küçümseme, bir düşmanlık, bir korku vardı. İnsanlar mutsuzluğu sevmez.

Yatağın ılıklığına kendini bıraktı. Mutsuzluğuyla savaşmak için gülümsedi. Çıplak ayakları örtüleri okşuyor, inceliğin, yumuşaklığın tadını çıkarıyor, seviyordu. Hiç olmazsa bu hâlâ elindeydi, paranın verdiği hoşluk, rahatlık. Önceki gün Université Sokağı'nda ikinci te-

şebbüs. Konuşma bir önceki akşamdan yazılı olarak hazırlanmış, gerekçeler ezberlenmiş, ayna karşısında sayılıp dökülmüş. Günlerdir kesmediği sakalının albinoyu merhamete getireceğini umuyor. Dokunaklı konuşmasını içinden tekrar ederek saatlerce bir bankta bekledikten sonra sonunda huzura alınmıştı. Delinin inadı adamın sinirine dokunmuş. Sizin gibileri kapıdan atıyoruz bacadan giriyorsunuz. Sizin gibiler ha, biliyoruz kimleri kastettiğini. Ve tabii eski bir nazırı, savunmasız birini aşağılamanın zevki de cabası. Tek yapacağınız Fransa'da düzenli bir adres edinmek ve tüzüğe göre belirlenen sürenin sonunda yeniden başvurmak, madem Fransız olmaya bu kadar heveslisiniz. Bu kadar'daki kötülük, tuzu kuru olanın kötülüğü, kendi karnı tokken insanların nasıl olup da acıktığına şaşıranların kötülüğü.

Yüksek sesle albinonun peltekliğini taklit etti. Madem Franşış olmaya bu kadar önem veriyorşunuş. Acizin alaycılığı, acınası bir intikam. Mutsuzluk insanı aşağı çeker, aptallaştırır da. Önceden hazırlanmış konuşması, merhamet uyandırmak için uzattığı sakalıyla bir aptaldı. Evet, yalnızlığından, bir vatana olan hasretinden bahsetmiş, herif de düzenli ikamet, tüzükteki müddet demişti, saçı güzelce taranmış iki güzel çocuğunun ve sapma kadar meşru, el âleme gösterilebilir, kuşkusuz arkası sağlam karısının çerçeveli resimlerine bakarak. Of, mutluların bu kayıtsızlığı. Of, koltuğa kurulmuş olanın fotoğraflara o mesut bakışı, düzenli bir hayatın kanıtlarına güven dolu bakışı. Toplumsallığın kaymağına rahatça yayılmış vicdanı temiz bir pislik. Zeki değil ama kurnaz. Solal zeki ama kurnaz değil. Evet, herif sonunda kalkmıştı, kabul edeceği başka insanlar varmış.

Yazgısına gülümsedi. Vaktinde zekâsıyla başarıya ulaşmıştı. Vekillik, nazırlık vesaire. Kırılgan bir başarı, çünkü temelinde sadece zekâ vardı. Gergin ip üstünde, altında koruyucu ağ olmayan bir başarı. İttifaklardan, akrabalıklardan, babadan kalma dostluklardan, çocukluk ve gençlik arkadaşlarından, bir çevreye gerçekten ait olmakla örülen bütün doğal himayelerden yoksun bir başarı, Solal oldum olası yalnız kendine bel bağlayabilmişti. Sıkı bir hatayla da alaşağı olmuştu. Artık yalnız bir adamdan başka bir şey değildi. Öte-

kiler, kökleri olanlar, bir yığın koruyucu bağla doğal müttefiklerine bağlıydılar. Normallere hayat tatlıydı, o kadar tatlıydı ki çevrelerine ne çok şey borçlu olduklarını bilmez, bileklerinin gücüyle başarıya ulaştıklarını sanırlardı. Aileler, eskiye dayanan dostluklar büyük pay sahibiydi o devasa şanslılar çetesinde, anayasa konseyi üyeleri, maliye müfettişleri, diplomatlar, hepsi çocukken tembeldi. Doğdukları andan beri himaye edilen, toplumsallığın beşikten mezara usulca taşıdığı o aptallar onun yerine geçseydi de bir görseydi. Proust istemiş olsa babası kibarca, hiç zahmete girmeden hariciyeye sokardı onu, baba Proust'un arkadaşı olan Norpois aptalı oğlanı öbür aptallara tanıtmaya hazır bekliyordu. Ah, evet, biliyordu, ne aptaldılar ne de küçükken tembel. Aptal diyordu, tembel diyordu çünkü kendisi, of yeter. Evet, toplumsallık ağı olmadan başarmıştı. Sonra Milletler Cemiyeti Konseyi'nde bir gaf yapmış, kariyerine darbeyi indirmişti. Ertesi gün vatandaşlığının usulsüz olduğuna dair isimsiz bir mektup göndermekle daha da beter bir gaf yapmıştı. Artık yalnız bir adamdı, tek vatanı bir kadındı. Başucundaki sehpanın çekmecesinden balmumu mühürlü zarfı çıkardı. Eliyle tarttı, ağır, iştah kabartıcıydı. Açsa mıydı? Evet, bir parça mutluluğa hakkı vardı. Hayır, babası Solallerden Gamaliel'di, saygıdeğer başhaham. Zarfı yerine koydu.

Yaşamak için bir amaç, çabuk. Zili çalıp metrdoteli çağırdı, kalktı, kapının kilitli olduğunu kontrol etti, bekledi. Kapı iki kez çalındığında açmadı, kapının arkasından mükellef bir kahvaltı istedi. Üç yumurtalı jambonlu yumurta, sütlü kahve, kızarmış ekmek, tereyağı, ayçöreği, İngiliz portakal marmeladı. Peşinden tekrar yatağa uzandı, kendini gülümsemeye, keyifle iç çekmeye zorladı. Evet monşer, çok rahat, güzel bir yatağım var. Albino sözünü kesip kalkmış, kabul edeceğim başka insanlar var demişti. Solal bu eften püften sıradan adamın kalbini yumuşatmak, davasını savunmak için birkaç dakika daha kazanmak üzere gülümsemiş, bir gece önce ayna karşısında okuduğu nutkunun son bölümünü masaya sürmüş, gerekçelerini beceriksizce, iliklerine kadar hissederek ortaya koymuştu. Sevdiği kadına dayattığı hayatı. Fransa'ya olan sevgisini, hatta bu sevginin sebeplerini. Fakat herif bu tutkuyu, bu ihtiyacı anlayamayacak kadar Fransız'dı. İşte böyle, nutuk hiçbir işe yaramamış, adam sessizce ka-

pıyı göstermişti. Mahvoldum, bittim, demişti Solal. Üzgünüm, demişti adam.

Kapı iki kez çalındı. Dışarıda hareket halinde olan biri, normalliğin bir habercisi, insan kardeşliği içinde bir yere sahip şanslı bir adam olan metrdoteli görmekten korkuyordu. Tepsiyi kapıya bırakın, alırım. Ayak seslerinin uzaklaşmasını bekledi, kapıyı ihtiyatla araladı, sağa sola bir göz attı. Bakan yoktu. Tepsiyi kendine çekip kapıyı çabucak iki kere kilitledi, anahtarı çıkarıp yastığının altına koydu, uzandı.

Yatakta dost canlısı tepsiyi kucağına alıp gülümsedi. Jambonlu yumurta mis gibi kokuyordu. Üç küçük dost. Evet, onun da bir kahvaltısı vardı, üstelik şanslılarınkinden çok daha zengin bir kahvaltı. Evet, ama şanslılar için kahvaltı dışarıdaki hayata bir başlangıç, benzerlerinin arasındaki faaliyetleri için kalori veren şeydi. Oysa onun için hayatın bir amacı, küçük, elle tutulur bir gerçeklik, on dakika süren, tek kişilik, macun kıvamında bir mutluluktu. Temps gazetesini açtı, yiyeceğin hüzünlü şehvetine kendini vererek dış dünyayı buyur etti. En fazla bir yıl içinde, belki daha erken intiharın geleceğini biliyor, buna rağmen ayçöreklerini bol tereyağı ve marmelatla sakin sakin yiyordu. Keşke marmelat kendi kavanozuyla gelseymiş, İskoç asker resmi olan etiketiyle. Yerken bir taraftan da etiketteki resme bakmak iyi geliyordu, arkadaş oluyordu insana.

Küçük mutluluğu bitince kalktı. Anahtar nerede? Arama işine kendini iyice vermek için anahtar çevirme hareketi yaparak sağı solu altüst etti. Sonunda yastığın altında bulup kapıyı araladı. Koridorda öteki kapıların önünde bekleyen çizmelere baktı. Mutluların ayaklarıydı onun bağlantıları. O gece saat ikide birkaçını ödünç alıp yatağının üstüne dizmek gibi aptalca bir hevese kapıldı. Daha yakından bakmak yatağa eğildi. Pırıl pırıl cilalanmış, ip gibi dizilmiş bu özgüvenli çizmeler ne kadar da mutluydu. Evet, işte bu, özgüvenleri vardı. Sahipleri hayattaki bir amaç için oteldeydi. Solal ise tam tersi.

Ayak sesleri. Çabucak kapıyı kapatıp anahtarı çevirdi. Kapı çalındı. Uşak odayı temizlemek için izin istiyordu. Hayır, daha sonra. Yeniden sessizlik çöktüğünde aynalı dolabın önünde bir dans adımı atarak parmaklarını İspanyol usulü şıklattı. Mutlu olmamak o kadar

da umurunda değildi. Mutlular da ölürdü. Koridorun ıssızlığına kavuştuğundan emin olunca tepsiyi çabucak dışarı, kapının önüne koydu, kapının koluna acele Lütfen Rahatsız Etmeyiniz yazısını astı, anahtarı iki kere çevirdi, dilini çıkardı. Kurtulmuştu!

Yatağı özenle topladıktan sonra odaya çekidüzen verip bir havluyla tozları aldı. Küçük gettomuza gözümüz gibi bakarız, şirin bir yer olmalı bizim küçük gettomuz, dedi usulca, bir itirafta bulunurcasına. Birbirine fazla yakın iki koltuğu ayırdı, kalabalık eden kitapları bir yere kapadı, sigara paketlerini simetrik olarak, kül tablası tam ortaya denk gelecek şekilde dizdi. İşte böyle, diye gülümsedi, gettoda düzen takıntımız var, her şeyin yolunda gittiğine inanmak, mutluluğun yerini doldurmak için. Tecrit yaşayanlar böyle oyalanır beyler, diye mırıldandı, sonra aşkın keyfi sadece bir an sürer diye şarkı söyledi, bilerek tiz, efemine bir sesle söylemişti, vakit geçirmek, zihninde bir resim canlandırmak, kullanılmayan bir aşkı şarkıya boca etmek için duyarak söylüyordu. Hey, başucu sehpası toz mu olmuş! Mermeri derhal bezle silip pencereden silkeledi. Aşağıda insancıklar telaş içinde, hepsinin bir amacı var, hepsi benzerlerine koşuyor. İnsancıkları yok etmek için storu indirdi. Bir dışarısı, umutlar, başarılar olduğunu bilmemek için perdeleri çekti. Evet, vaktiyle galip gelmek, büyülemek, sevilmek için çıkardı. Onlardan biriydi.

Loş ışıkta kaşlarını çatıp, arada bir başından saçlar koparark rastgele yürümeye koyuldu. Sürülmüş, dışlanmıştı. Dışarıda faaliyet olarak tek yapabileceği ticaret, parayı yönetmekti, tıpkı Ortaçağ'daki babaları gibi. Yarından tezi yok bir dükkân açıp rehinciliğe başlayacak, dükkânın kapısına bakır bir tabela asacaktı. Tabelaya ASİL TEFECİ yazdırayım. Hayır, George V otelinde gömülü kalıp konforlu bir hayatla teselli bulayım. Burada, bu odada her istediğini yapma hakkına sahipti, İbranice konuşabilir, Ronsard'dan parçalar okuyabilir, iki kafalı bir canavarım, iki kalpli bir canavarım diye bağırabilirdi, iliklerime kadar Yahudi milletindenim, iliklerime kadar Fransız milletindenim. Burada bir başına nefis ipekten sinagog şalını omuzlarına atabilir, hatta canı isterse alnına üç renkli bir kokart bile takabilirdi. Yapayalnız gömüldüğü bu yerde sevdiklerinin ve sevmediklerinin kuşkulu bakışlarını görmezdi. Her gün sinagoga

gitse? Başlarında melon şapka, mırıl mırıl, ayinin sonunu sabırsızlıkla bekleyen, kurallara göre yaşayan o adamlarla ne gibi bir ortak yönü olabilirdi, ufak tefek ticari yahut fani çıkarlarını es geçmeyen, nüfuzlu biri geçerken şapkalarının kenarına dokunan, on üç yaş töreni sırasında Peygamberler'i okurken minicik melon şapkasıyla küçük bir beyefendi gibi giyinmiş oğullarını görünce duygulanan insanlar. Ansızın Tanrı'nın karşısında ürpererek on sekiz Şabat duasını okudu.

Birbirimizi pek severiz, diye gülümsedi aynaya, sonra kapının kilidini kontrol etti. Evet, kilitliydi. İyice emin olmak için sürgüyü çekti, kapının koluna asılıp iterek açmaya çalıştı. Kapı dayandı. Bu durumda korunaklı bir yerde, emniyetteyiz demektir. Artık biz bizeyiz, dedi ve ılık, mide bulandırıcı yatağa girdi, uğursuzluğu savmak için gülümsedi, hem zaten kapıya astığı yazı onu korurdu. Örtüleri kendine çekti, çarşafların yumuşaklığını hissetmek için çıplak ayaklarını ileri geri oynattı, tekrar gülümsedi. Yataklar antisemit olmaz.

Başucu lambasını yakıp dışlanmış olduğu hayata açılan bir pencere olan Temps gazetesini eline aldı. Cemiyet haberlerini, diplomatik davetleri es geçiyor, fakat her sayfada gözü nazırlara, generallere, sefirlere takılıyordu. Çok fazla sefir vardı, hem de her yerde. Bu uyanıkların, işini bilen bu köle ruhlu adamların, saf hariciye nazırlarına yağ çeken eski kalem müdürlerinin bir Veronal'lik işi var. Çiviyiyen'in gazetelerde gördüğü sefirler için aynı sözleri söylediğini hatırlayarak gülümsedi. Neyse, otuz sene sonra bu uyanıkların hepsi ölmüş olacaktı. Evet ama şimdilik mutluydular, telefonlar ederek, emirler yağdırarak, kısa sürede bozulacak işler yaparak, günün birinde öleceklerini unutarak çok önemli faydasızlıklarına canla başla asılmaktaydılar.

Gözlerini kapayıp uyumaya çalıştı. Dünkü telgraf Ariane'ın içini rahatlatmış olmalıydı. Safi yalan, yok işleri iyi gidiyormuş, dönmesine az kalmışmış. Başucundaki sehpaya eğilip çekmeyi açtı, balmumu mühürlü zarfı çıkardı, baktı, yerine koydu. Uykusu yoktu, Veronal işe yaramamıştı. Kalkıp odayı gözden geçirdi. Ayna dolabında bir parmak izi. Bir mendille sildi. Dağınık yatak hoş görünmüyordu. Yahudiler olarak kendi aramızda, şevkle yeniden toplayalım yatağı.

Çarşafları, örtüleri iyice gerelim, kenarlarını güzelce sıkıştıralım, yatak örtüsünü dümdüz, jilet gibi serelim.

Yatağı topladıktan sonra lavabo aynasına akıl danışmaya gitti. Sakallı suratını görünce ne yapacağını bilemedi, neşeli şeyler düşünmek için gülümsedi ama aklına gelmedi. Vakit öldürmek, normal bir eylemle umuda tutunmak için uzun uzun ellerini yıkadı. Ardından hayattan eskisi gibi zevk almak, cesaret toplamak için amberli kolonya süründü. Zavallı Deume. Can acısı da iyi gelir. Bir çakıyla ayak tabanının kalın derisini kazıdı, özenle kazıdı, beyaz tozların dökülüp küçük bir yığın oluşturmasını neşeyle seyretti. Yeterli değildi bu eğlenceler. İyisi mi çıkıp sokaklarda dolaşsındı. Evet, asgari bir cemiyet hayatımız olsun. İki kişi olmak için kıkırdayarak karşılık verdi.

Giyinmesi bitince aynaya hoşça kal dedi. Bu hapishane kaçkını sakalı berbattı. Tıraş olacak hali yoktu. Sakallı diye tutuklayacak değillerdi ya. Hem üzerindeki takım Savile Row'du bir kere, sakalı telâfi ederdi. Kapıyı açtı, ama açmasıyla kapaması bir oldu. Oda uşağıyla hizmetçisi yatağı derli toplu görünce ne demezdi? Kendini küçük düşürmemeliydi. Yatağı alelacele dağıttı, kapıyı aralayıp göz kesildi. Koridor bomboş. Sanki dişi ağrıyormuş gibi ağzını bir mendille kapatarak koridora daldı, fötr şapkasını da durumunu ele veren kahrolası güzel gözlerini saklamak için iyice eğmişti. Asansörü çağırsa? Olmaz, asansörde insanlar sıkılıp bir meşgale aradıkları için başkalarının yüzüne daha çok bakarlar. Merdivende risk daha azdı. Nevi şahsına münhasır burnunu mendille örterek hızla indi. Lobide eski tanıdıklarla karşılaşmamak için yere bakarak adımlarını iyice sıklaştırdı.

Marbeuf Sokağı'nda tebeşirle yazılmış bir yazı gözüne çarptıysa da başını çevirip geçti. Bilmek istemiyordu. Ama bir saniye sonra karşı konulmaz bir çekime kapılarak dönüp baktı. Komşunu sev şehirlerinde amma çok ölüm dileyen vardı Yahudilere. Ölmesini isteyen belki yiğit bir oğlandı, annesine çiçekler götüren hayırlı bir evlat. Daha fazla duvar görmemek için bir birahaneye girdi. Sohbetlerini bölük pörçük yakalamak umuduyla sevimli ihtiyar bir çiftin yanma oturup duble viski söyledi. Evet, neşelenmeliydi. Mermer tezgâhta sürünen Illustration'ı açtı, açar açmaz ürperdi. Yo, Musevi değil, Ma-

yıs yazıyordu sadece. Sevimli ihtiyar kulağına bir şeyler söyleyince karısı ufak tefek entrikalar çevirdiklerini ele veren kayıtsız bir havayla salonu kolaçan etti, bakışları iyi giyimli sakallıya gelince durdu. Kocasına anlamlı bir göz kırptı, işinin ehli, iştahlı, zeki, esprili, muzipçe parlayan bir göz. Evet evet, elbette, dedi kocasına yeşil yosun kaplı çarpık dişlerini göstererek. Mimlenmiş olan Solal kalktı, masaya bir para bıraktı, viskisini unutarak çıkıp gitti.

Bir benzerinden, beyaz kıvırcık saçlı, mazlum harem kızı bakışlı ihtiyar bir Selânik Yahudi'sinden aldığı kavrulmuş fıstıkları yiyerek sokaklarda başıboş gezinip durdu, tecrit edilmişleri besleyen nehirlerdi sokaklar, bazen elbise mağazalarının vitrinlerinin önünde duruyor, külahtaki fıstıkları kabuklarını ceketinin yakalarına döke döke yiyerek alacalı bulacalı balmumu mankenlere bakıyordu, hepsi kusursuz, yaşadığı için mutlu, hep bulutların üstündeydiler, sonra aniden tekrar kendini sokağa vuruyor, alçak sesle kendi kendine konuşuyor, bazen gülümsüyor, dükkânlara girip odasında ona yoldaşlık edecek, bakacağı, seveceği ahbapları olacak nesneler alıp çıkıyordu.

Bir oyuncak mağazasından kolları bacakları oynayan küçük bir kayakçı ve kırmızı akik bilyeler aldı. Takma bir burun dikkatini çekti. Onu da aldı, tezgâhtara oğlum bununla eğlenir, dedi. Dışarı çıkar çıkmaz kayakçıyı kâğıdından çıkarıp minicik kolundan tutarak sallamaya başladı. Beraber gezelim. Bir kitapçı. Durdu, girdi, Papağanın Esrarı'nı aldı, ihtiyar şişko bir İngiliz kadının küçük beyninden çıkmış bir polisiye. Bir çiçekçi. Durdu, girdi, George V oteline üç düzine gül ısmarladı, ama adını vermeye cesaret edemedi. Üç yüz otuz numaralı daire, acil, bir arkadaşım için. Biliyorsun, seni seviyorum, diye mırıldandı sokağa çıkınca. Doğruya doğru çiçekçi onu iyi karşılamıştı. Ellerini bir kez çırptı. Haydi, eğlenelim, diye mırıldandı.

Koca şehirde tek başına gezindi duruyor, yüreğini upuzun sokaklarda sürüklüyor, kendini sürüklüyordu. Bir an yüksek sesle konuşan, yüksek sesle konuşmaya hakkı olan, neşeyle yanından geçen iki subaya baktı. Teselli bulmak ve yalnız kalmamak için bir paket sütlü çikolata aldı. Çikolata bitince tekrar yürümeye koyuldu, yine yapayalnız. Dalgın bakışlarla, ağzı bir tarafa kaymış, ayakları kayarak acizlik içinde yürüyor, boşluğu doldurmak için usulca ama vurgula-

yarak neşeli bir şarkı söylüyordu. Cebinden Papağanın Esrarı'nı çıkarıp düşünmemek için yürürken okumaya koyuldu.

Bir kilisenin önünde bir kalabalık. Durdu, kitabını kolunun altına alıp baktı. Basamaklara kırmızı bir halı serilmiş. Birtakım itibarlı emir kulları yeşil bitkilerin yerine konulmasını emrediyor. Şimdi kilisenin şişko kavası baltasıyla zuhur etti. Büyük bir düğün var. Lüks otomobiller. Gök mavisi bir kadın elini beyaz eldivenli bir generale uzatıyor. Kendini aşağılanmış hissederek kaçtı, uğursuzluğu kovmak için kayakçıyı sallaya sallaya şarkı söyleyerek.

Solunda aynı hizada yürüyen bir polis memuru görünce ürperdi. Suçlu hissetmek için hiçbir sebep olmadığını, içi rahat, masum olduğunu göstermek için mahsustan ıslık çalmaya başladı. Senden nefret ediyorum, dedi içinden. Şüphelerini dağıtmak için en namuslu haliyle Madeleine'in yolunu sorsa mıydı? Hayır, polisle ilişkiye girmemek daha iyiydi. Adımlarını sıklaştırarak karşı kaldırıma geçti. Kandırdım seni, diye mırıldandı ve tekrar yürümeye koyuldu, düzenli aralıklarla genzini temizleyen, düşüncelerini gırtlağından gelen seslere göre duraklara ayıran yalnız bir adam.

Bir fotoğrafçının önü. Her günkü kötülüğünden arınmış, iyilik boyutuna geçmiş yüzlere bakmak için durdu. Fotoğrafçıya poz verenler gülümser, iyidirler, ruhları en güzel kıyafetleri içindedir. Onlara bakmak hoştur, en iyi hallerini görürsünüz. Gıcır gıcır kıyafetiyle şu işçi hoştu, ayakta duruyor, bir ayağının ucuna basmış, bir sehpada duran kitaba da elini koymuş. Yeter. Ağaçların cazibesine kapılarak karşıya geçti. Bir banka yerleşti. Gelip geçen bütün bu insanlar bir yığın fuzuli işle uğraşıyor, berbere ya da ev eşyası sergisine gidiyordu. Fakat beni kurtarın dese, bir dilekçeye imza atıp beni kurtarın dese, asla. Berberle çene çalmak mı, olur, saatlerce elektrik süpürgelerine bakmak mı, o da tamam, bir insanı kurtarmak mı, o olmaz işte. Tüm bu kadınlar sonsuza dek yaşayacağına inanıyordu, işveyle cilveyle topuklarını kaldırımlara vura vura geçip gidiyordu.

Ufak tefek bir ihtiyar banka ilişti, merhaba dedi. Kim olduğumu bilmediğin için merhaba diyorsun. Bugün hava güzel, dedi ihtiyar, ama yağmurlu haftalarda romatizmaları azdıkça azmış. Bu yaşta, bu

romatizmayla, ayrıca tekleyen midesiyle nitelikli iş yapamaz olmuş. Kollarını kaldırınca bile başı dönüyormuş, oysa boya badana işinde mecburmuşsun, katiyen tavan boyayamıyormuş artık, emaneten merdivene çıktığı an baş dönmesi tutuyormuş, fırıl fırıl, ufak tefek tamirattan başka şey yapamıyormuş. Siz ne iş yaparsınız? Keman çalarım, dedi Solal. Doğuştan gelen bir yetenek, insanın içinde varsa vardır, dedi ihtiyar. Sohbet devam etti, dostça bir renge büründü. Evet, bundan böyle kurduğu bütün dostluklar gelip geçici olacaktı. Bir yabancıyla on beş dakika, sonra bitti. Ne yapalım, kırıntılara razı olur, bunak ihtiyarı dinlerdi. Ariane'dan başkasıyla konuşmayalı bir yılı geçmişti. Dikkatinizi çekerim, Fransızlar bireycidir, dedi ihtiyar. Bu da bir tür arkadaşlıktı. Adamcağız küçük kafasında en iyi neyi varsa söylüyor, bir yerde okuduğu yahut bir arkadaşından kaptığı lüks bir kelimeyi onun için ortaya döküyordu. Kelimeyi teşhir ediyor, zevk alıyordu. İnsanın ait olduğu sınıfın üstünde kelimelerinin olması iyidir. Hepsi Yahudilerin suçu, diye sözü bağladı adam. Tabii, hiç kaçar mı. Zavallı masum adam. Tersine kapkaç yaparak, saf saf Yahudilerin zararlarını sıralamakta olan ihtiyarın cebine usulca bir banknot sıkıştırdı. Kalktı, nasırlı eli sıktı, mavi gözlere gülümsedi ve gitti. Sartre denen filozof insanın tamamen özgür, ahlaken sorumlu olduğunu yazıyordu. Burjuva bir görüş, korunup kollananlara yaraşır bir görüş.

Sokaklar, yine sokaklar. Ansızın çarpışan iki otomobil, tutanak tutan bir polis memuru, kaza hakkında fikir yürüten aylaklar. Kulak kabarttı, tartışmaya karıştı, düşkünlüğünden utanıyordu ama iyi geliyordu. Gruplar isimsizdir, ne olduğunu kestirebildiğimiz, kanımızı dondurabilen bireyler gibi değildir. Hem ayrıca toplumsallıktır. Grubun bir parçasıyızdır, aitizdir, grubu sahipleniriz, kazanın sebebi hakkında hemfikir olur, birbirimize gülümseriz, eşitizdir, bir kardeşlik kurar, kazanın sorumlusu olan şoförün arkasından konuşur, birbirimizi severiz.

Grup dağıldı. Sevgi bitti. Tekrar yürümeye koyuldu, bir meydandan geçti. Bebeğin biri sarhoşvari sendeliyordu. Tatlıydı bebek, tehlikesizdi, Yahudileri yargılamıyordu. İçinden kucaklamak geldi. Hayır, sapsarı, yirmi sene içinde antisemit olur. Meydandan ayrıldı. Askeri bir birlik. Beyaz keplerine bakılırsa yabancılar lejyonu. Amma

mutluydu lejyondaki şu adamlar. İtaatkâr, buyurucu, asla yalnız değil. Haydut suratlı, uzun favorili bir teğmenin yanında müziğin ritmine uyarak insan soyunun yüzkarası, acınası asker adımlarıyla birliğe eşlik ettiğini fark etti. Birliğe yazılsa ne olurdu? Kimse ona belge sormaz, sahte bir isim söylerdi. Belki Jacques Chrétien, Hıristiyan Jacques.

Az önceki kilise. Kırmızı halı kalkmış. Bu akşam bir bakire eksilecek. Yazık, zaten fazla yok. Kilisenin çanları çaldı ama onun için değil. Çanlar şanslıları, kütle halinde kaynaşmışları çağırıyor, iç açıcı görevlerine davet ediyordu, gelin, birbirinizi ısıtın, bir arada, sıcakta durun, tıpkı çanların havaya saçılan kütleleri gibi bir arada olun, mutluluk ve birliktelikten ibaret kütleler olun, birbirini izleyen, sarmaşan kütleler. Din değiştirse? İnançtan dolayı değil, asla yapamazdı, ama onlardan biri olmak, kabul görmek için. Zekâsı, ayrıca tutkusuyla dogmalarına inanmaksızın hepsinden daha Katolik olurdu. İnanmaz ama buna karşılık bir tarikata girip herkesin sevip saydığı büyük bir vaiz olur, dogmalarını süsler ve yüceltirdi de. Gelsin dizi dizi bağlantılar, arkadaşlıklar. Evet, en önemlisi herkesçe sevilirdi. Bir başka polis inek gibi saf, kayıtsız sabit bakışlarını üzerine dikmişti. Yolun karşısına geçti.

Sokaklar, yine sokaklar. Yürüyor, yürüyordu, açlıktan kıvranan yüreği, kuşkulu bakışlarıyla yürüyor, yürüyordu, hüzünle şarkı mırıldanan, yanlış mırıldanan bir Yahudi olarak, bazen oyalanmak için gözlerini delice fal taşı gibi açıyor, bazen o yağlı yoldaşlarından, kavrulmuş fıstıklardan geveliyor, bazen bir oyun salonuna gidip elektrikli bilye makinelerinde arka arkaya dökülen topları seyrediyor, çoğu zaman kollarını iki yana genişçe açıp kesik kesik sallayarak mırıldanıyordu. Paskalya'da kalabalıkla beraber papayı alkışlamak için Roma'ya gitmeli. Kimse kim olduğunu bilmezdi, ötekilerle birlikte Yaşasın Papa diye haykırabilirdi. Geçen gün radyoda Volga'nın Kolancıları çalmıştı. Ah, insanların onu sıcak karşılayacağı, dudaklarından öpeceği bir ülke olsa. Haydi, konuş, yürü, sakın durma, aklına ne gelirse söyle. Bir yazarın ufak tefek kusurları eserini besler. Böyle bir yazar vardı, kravatının düğümüne bu kadar özenmesinin sebebi ayrıntı manyaklığıydı, eserinin güzelliği, o pütür pütür ayrıntı zen-

ginliği de işte bu manyaklıktan kaynaklanıyordu. Solal dikkat çekmekten korkar, görülmediğine kendini inandırmak için yere bakardı. Doğuştan şüpheli biri. Onu bir antisemite dönüştürürler miydi? Yoksa zaten öyle miydi? Gururu bir utancın, bir nefretin üzerini mi örtüyordu? Daha iyisini bulamadığından mıydı bu gurur? Haydi, konuş, yazgını bilmemek için konuş, çabuk konuş, ah, kelimeler gelsin ne olur. Ariane güzelliği övülürken nasıl ciddiyetle dinler, mutlu bir nefesle duyduklarını nasıl kayda geçer, nasıl da örnek bir çocuk ifadesiyle bakardı. Ah sevgilim, fedakâr, saf, kandırılmaya mahkûm sevgilim. Ona dağcı bir lort, karakterli bir ahmak lazımmış. Şansı yokmuş zavallının.

Başka kelimeler, çabuk, ne olursa, mutsuzluğu kelimelerle örtelim. Umumi soytarı vekiliyken her gün benzerlerinin yerini tutan kimselere, bir tür kardeşliğe giderdi, saçma sapan işleri birlikte yaparlardı, sağaltıcı bir kardeşlikti bu. Çabuk, başka kelimeler, konuşmayı kestiğin an mutsuzluk çöker. Para üstünden anlamaz, doğru mu diye hesap yapmayı bilmez, satıcıyı gücendirmemek için sayar gibi yapar. Şu bakkal kadın, fazla para üstü verdiğini fark ettiğinde ucuz atlatılan bu tehlikede onu suçlu bulmadığını göstermek için hafifçe gülmüştü. Geçen gün cüzdanını unuttuğunu söylediğinde o adamın suratı ne hale gelmişti öyle, kuşkulu bir yüz, tekinsiz birinin karşısında namuslu bir adamım yüzü. Subay mı olsaydı, ama sadece bir teğmen. İtaat etse, emir verse, bir yere sahip olsa, yerini bilse, başkalarıyla dupduru ilişkileri olsa. Ya da bir dişi kedicikle yaşasa, dışlanmış olduğunu bilmeyecek, onunla mutlu olacak, doyumsuz, yargılayıcı, sadakatsiz bir bilinçaltı olmayan bir kediyle. Kediciğe George V'teki odasında bakar, deli gibi kucaklar, tatlı sevgili, derdi ona, birlikte mutluyuz, benden başkasına ihtiyacın yok. Balmumu mühürlü zarf. Ariane nasıl da özene bezene hazırlamış. Postrestanta gelen büyük zarfın içinde damgalı bir zarf ve kısa bir mektup. O kısacık mektubu ezbere biliyordu. İçimizden okuyalım. Sevgili, balmumu mühürlü diğer zarfta fotoğraflarım var. Otomatik makineyle kendim çektim. Sizi uyarmalıyım, biraz cüretkâr resimler. Bu fikir hoşunuza gitmezse sizden ricam fotoğrafları bakmadan yırtmanız. Bakarsanız ve hoşunuza giderse telgrafla haber veriniz. Tabii kendim banyo edip bastım. Mü-

hürlü zarfı ancak yalnız olduğunuzda ve gerçekten arzu ediyorsanız açın. Kaldırım değiştirmek şans getirir. Evet, karşıya geçelim. Hayır, yeşil ışık, beklemek gerek. Yediye kadar kırmızı yanmazsa her şey yolunda gidecek. Altıda kırmızı yandı. Omuz silkip geçti. Duvar dibine oturmuş karınlarını doyuran, bir taraftan sosislerini çiğneyerek gevezelik eden şu duvarcılar. Bir inanç birliği, ne güzel bir ayin.

Sokaklar, yine sokaklar. Çabuk oyala kendini, çabuk kelimeler bul yine, boşluğu doldur. Mutsuzluk en ufak bir sessizlik için pusuda. Bir doktora mı gitse? Salonda ölümcül yaralı dişi kaplanın karşısında bir süre bekledikten sonra on beş dakikalığına bir arkadaş edinmiş olur, yirmi yahut yüz franga onunla ilgilenecek, parfüm kokan başını çıplak göğsüne yaslayacak bir erkek kardeşe kavuşur. Yüz frank on beş dakika iyilik için büyük bir bedel sayılmaz. Olmaz, adam muayene için soyunmasını ister ve görür, fark eder ki. Doktorlar antisemit olur. Avukatlar da. Belki kendi de öyledir. Evet, otele adım atar atmaz bakmadan yırtıp atacak hepsini. Ya da bir berbere mi gitse, ilgilenir, tıraş eder, konuşur, sever onu. Berberler serbest meslek erbabı kadar antisemit değildir, saçlarınızın fazla kıvırcık olmaması şartıyla. Gazeteye göre Fontainebleau ormanında bir çocuk cesedi bulunmuş. Din cinayeti diyecekler ve Solal'in cinayet saatinde başka yerde olduğunu kanıtlama imkânı yok. Gazete geçen gün büyük bulvarlarda görülmüş olan yakışıklı adamı yazacak çarşaf çarşaf. Antijuif gazetesi almadan geçmeyin! Bir yığın insan satın aldı Antijuif'i yani Yahudikarşıtı'nı. O da karşı koyamayıp aldı. Gezinirken okudu, silindir şapkalı, şiş göbekli, koca burunlu banker karikatürüne bakarken insanlarla çarpıştı. İyileşmeli, onların nefretine aklını takmaktan vazgeçmeli. Normal ilişkilere kavuşmak, alışmak, iyileşmek için birine Concorde Meydanı'nın yerini sormalı. Belki biri kibarca cevap verir. Ya da ateş istemeli. Adamın biri ateşinden sigara yakarken iyi niyetle gülümsedi.

Sokaklar, yine sokaklar. Ağzında çiğnenmiş fıstıkların bulaşık, bayağı tadı, ağır hüznü, çizgi gibi kısılmış gözleri, kamburlaşmış sırtıyla yürüdükçe yürüdü. Bir başka meydan. Köpeğin biri bir ağacın altında dikkatini çekecek bir koku kolluyordu. Bu köpek mutluydu. Haydi, çabuk, düşün, her ne olursa. Onları dışarıdan gördükten son-

ra anlattıkları her şeye nasıl inanabiliriz? Tanrı, gülmeme izin verin, diye mırıldandı dinleyen var mı diye etrafı kolaçan ederek. Aslında ölüm korkusu yüzünden beyinlerine sancılar girmiş, beyin ishalini de çok sevmişler. Vatanseverlikleri mi, müsaadenizle gülerim buna, diye mırıldandı dinleyen var mı diye bakınarak. Sıcak su torbası uğruna ölmek en güzel, en imrenilesi yazgıdır. Ölenleri bir dakikalık, bir dakikacık bir saygı duruşuyla onurlandırır, sonra yemeğe giderler. Radyoda ıstırap çekmekten bahseden bir din adamı vardı, öylesine konuşan bir soğuk nevale, arada durup öksürüyor, rahat rahat acıdan bahsediyordu. Geçen gün sokakta öyle yalnızdı ve bundan öyle korkuyordu ki otele dönebilmek için fırın fırın dolaşıp avuç avuç çikolata yemek zorunda kalmıştı. Yalnız şanslı cemiyet insanları tepeden bakarak, aptal gibi yalnızlığa özlem duyardı. Pazar sabahı komşu kilisenin çanları, bu çağrıları, bu mutlulukları duymamak için başını yastığın altına soksa da duyuyordu çanları.

Az ötedeki bir bistroda iki işçi. –Sinema benlik değil, benim merakım öğrenmek, ilginç şeyler, milli müzeler, Napolyon'un mezarı. En az yılda bir tek başıma giderim iyice aklıma kazımak için, ama daha ziyade bir arkadaşı götürmek, anlatmak için. Dostum, ben var ya ben, İmparator'un şapkasını elime almış adamım, yemin ederim insanın içi bir hoş oluyor. Yeleğine de dokundum, biraz sohbet ettikten sonra bekçi izin verdi dokunmama, ama İmparator'un kılıcı dersen, yok, dokunmadım, saygımdan istemedim. Panthéon da görülecek yer, ulusumuzu şereflendirmiş nice büyük adamı gömmüşler oraya. Napolyon'a dönecek olursak Seine kıyılarında, canım gibi sevdiğim Fransız halkının arasında istirahat etmek isterdim demiş. Ah dostum, gel de tut gözünün yaşını. Adammış adam! Gençken bir gönül verdim ki anlatılır gibi değil. Ha bir de Kartal Yavrusu var, oğlu! Subaylar hiç arkasında durmamış, yoksa başa geçermiş, ama asla babasının yerini tutamazmış, o çizgide duralım, babası gibi bir kahraman bir daha gelmez! Önceden Roma kralıymış, ama dedesi babasını kıskanıp tahttan indirmiş, altı üstü Réchetatte dükü diye kalmış. –Baksana, Napolyon önüne gelen kadına atlarmış, hıı? diye sordu öteki. –Elbette, hoşuna gittiyse derhal emir verir, gece yarısı getirtirmiş. –Yani Hitler gibi bir şey, o tarz. –Hayır bayım, karıştırmayalım, Napolyon

dünyanın efendisiydi! Kurcalamayalım! Şimdiki modern generaller işi bilen insanlar, tamam, bir diyeceğim yok, ama dikkatini çekerim, modern silahlarla ne de olsa daha kolay, oysa Napolyon yalın kılıç! – Şan şöhret tamam da, üzerinde üç milyon mezarın vebali var! – Napolyon Napolyon'dur! Dostum karşısında Wellington olmasaydı! Ha bir de Grouchy ihanet etmemiş olaydı! Adamın dehasına bakacaksın! Hem dostum, Napolyon büyük vatanseverdir, hatırlatırım, o büyük zaferler hep Fransa'nın itibarı, saygı görmesi için! Hem yığınla iyi şey yapmış, tartışılacak bir tarafı yok! Yanlış davranmış olsa sevilmezdi. Fontainebleau'daki veda sırasında Fransız bayrağına sarılıp kalbine bastırınca bombacıların hepsi ağlamış, az buz adam değilmiş, sen beni dinle! – Tartışmıyorum ama Fransa'nın nüfusu en kalabalık ülke olduğunu da unutmayalım! – Aptal aptal konuşma! Napolyon hep Napolyon kalacak! – Az buz insanın kanma girmemiş ama! – Ama Hitler denen herifin yanında nedir ki, asıl o kim bilir kaç kişinin kanına girecek, göreceksin, çünkü sana yemin ederim Yahudilerin yüzünden savaş çıkacak! Yahudiler istiyor bunu! Hitler değil! – Bak bu doğru, o ipsizlerin yüzünden olan bizim canımıza olacak. – Çıfıtlar mı, hepsi kapı dışarı etmek lazım! diye haykırdı bistronun sahibesi. Solal söz dinledi, parasını ödeyip çıktı.

Yahudilere ölüm, diye haykırıyordu duvarlar. Hıristiyanlara hayat, diye karşılık verdi. Evet, onları sevmekten başka isteği yoktu. Fakat önce onlar el uzatsa olmaz mıydı? Arada bir duvarlara işkilli bir bakış atıyor, malum dilekleri uzaktan tespit ederek başını eğiyordu. Yahudilere ölüm. Her yerde, bütün memleketlerde, hep aynı sözler. Bu derece nefret edilesi miydi? Belki de öyleydi, bu kadar çok söylediklerine göre. Öyleyse gelin, harekete geçin, öldürün beni, diye mırıldandı. Bir yağmur borusuna yapışmış bir kelebek. Okumamak daha iyi. Okuma isteğine karşı koymak için yolun karşısına geçti. Fakat az sonra öbür tarafa dönüp doğru görüp görmediğine baktı. Evet, doğruymuş, ama sadece Kahrolsun Yahudiler yazıyordu, ne olursa olsun bu daha iyiydi, bir ilerleme vardı.

Yahudi dostu yerfıstıklarını çiğneye çiğneye giderken birden durdu. Yine Yahudilere Ölüm, yine bir gamalı haç. Bu kötü sözlerden, bu kötü haçlardan korkuyordu, fakat bir taraftan da gözü hep

onlardaydı, kolluyor, bekliyordu, söz ve haç avcısı olmuş, zevk alıyordu bu işten, bu yüzden gözlerine ağrılar giriyordu. Bu sözleri yazanların kalbi yok mu? Bir anneleri yok mu, hiç iyilik görmemişler mi? Yahudilerin bu sözleri okuyunca başlarını eğdiğini, yanlarında Hıristiyan bir dostları yahut Hıristiyan karıları varsa görmezden geldiğini bilmiyorlar mı? Acı verdiklerini, kötü olduklarını bilmiyorlar mı? Hayır, bilmiyorlar. Sineklerin kanatlarını koparan çocuklar da bilmez. O iki kelimeye baktı, yaklaştı, bazı harfleri işaret parmağıyla sildi. Tekil halde daha iyiydi. Şimdi Yahudiye ölüm. Yahudikarşıtı'ndaki bankerin burnu. Burnunu elledi. Her gün karnaval olsa rahat rahat saklardı burnunu.

Sırtını bir duvara yaslayıp durmuş, dudaklarını oynatıyordu. Hıristiyanlar, sevginize susadım. Hıristiyanlar, bırakın seveyim sizi. Hıristiyanlar, ölüme yazgılı insan kardeşlerim, yeryüzündeki yoldaşlarım, kanımdan olan Mesih'in çocukları, birbirimizi sevelim, diye mırıldandı, onu sevmeden önünden gelip geçenlere baktı, baktı ve yarım elle avuç açtı, gülünç olduğunu biliyordu, hiçbir şeyin hiçbir şeye yaramadığını biliyordu. Tekrar yürümeye koyuldu, okumak, düşünmemek için bir gazete aldı. Başı önde okudu, içlerinden biri çıkıp onu ezemediği için insanlara çarptı. Caumartin Sokağı. Duvarlar, düşmanları, duvarlar çığlık çığlığa üzerine geliyordu. Madeleine Bulvarı. Şu metroya sığınsa? Metronun koridorlarında bir duvara yaslanıp yerin altında hiçbir şey düşünmese, kendini hiçbir sorumluluğu, umudu olmayan bir döküntü ilan etse. Hayır, metro daha beterdi. Metro duvarları yukarıdaki duvarlardan daha çok haykırırdı ölümü, isterdi ölümünü.

Madeleine Meydanı. Bir pastane. Girip altı çikolatalı trüf aldı, çıktı, yürümeye koyuldu, çizmeleri kaldırımda azametle kayarken pasta kutusunu sallayıp duruyordu. Altı trüf beyler, misafirlerimiz var. Gettoya altı küçük Hıristiyan dostumuz geliyor, aslında bir bakıma çoktan oraya varmış onu bekliyorlar. Evet, otele gidip yatmalı, onunla, dostu Solal ile yatmalı ve trüf eşliğinde antisemit zalimlikleri okuyarak vakit geçirmeli. Evet, gettoda antisemit zalimliklerle dolu bir valiz duruyordu, geceleyin birdenbire yatağından atlayıp telaşla valizi açar, zalim yazıları okumaya dalardı, ayakta, iştahla,

gece boyunca devam ederdi okumaya, hepsini ilgiyle, bir ölünün ilgisiyle okurdu. Hayır, insanoğulları iyi değildiler. Fakat az sonra odasında, kapısı kilitlendiği an canı gibi sevdiği odasında zalimliklerini değil, polisiye bir roman okuyacaktı. Polisiye roman hoştu, dış dünyayı hatırlatmayan sahte bir hayattan örülüydü, hem polisiyelerde mutsuz insanlar vardı, teselli oluyordu, demek yalnız değilmişiz. Şu işe bak, ihtiyar İngiliz kadının romanını kaybetmişti. Bir yerlerde unutmuş olmalıydı. Papağanın esrarıymış, zavallı ahmak kadın.

Quai Malaquais. Sahafların barakaları. Evet, çare bu. Bir otel odasına kapanıp roman okumak, sırf başka romanlar almak, arada bir borsada oynamak için çıkmak ve okumak, ölümü beklerken ömrünü okuyarak doldurmak. Evet, ya Ariane, Agay'da bir başına? Bu akşam ne yapıp edip bir karar vermeliydi. Şimdilik şu Saint-Simon Hatıratı'nı alalım. Yok, madem düşman bir dünyaya ait, iyisi mi el koyalım. Ölmesini isteyen bir dünyanın kanunlarına uymak zorunda değildi. Yahudilere ölüm, öyle mi? Öyle olsun. O da kitabı çalar o zaman. Savaşta her şey mubahtır. Kitabı aldı, şöyle bir karıştırıp sakin sakin kolunun altına soktu ve ayakları kaya kaya, çikolatalı trüf kutusunu sallayarak çekip gitti.

Saint-Germain-des-Prés Meydanı. Kilise çıkışında genç müvezzi gazetesini duyuruyordu. Antijuif alınız! Bugün çıktı! Demek bu yeni bir sayı. Hayır, almak yasak. Mendilini burnuna tutarak yaklaştı, Antijuif istedi, parayı ödedi, delikanlı gülümsedi. Mendili çıkarıp konuşsa, onu ikna etse? Kardeşim, kalbimi paramparça ettiğini anlamıyor musun? Akıllısın, yüzün güzel, sevelim birbirimizi. Antijuif alınız! Koştu, karşıya geçip küçük bir sokağa daldı, nefret dolu kâğıdı havada salladı. Issız sokakta haykırdı, Antijuif alınız! Yahudilere ölüm! diye bir çığlık attı çılgınca. Bana ölüm! diye haykırdı yüzü pırıl pırıl yaşlar içinde.

Bir taksi. İşaret edip atladı. George V, dedi. Deli taklidi yapıp bir tımarhaneye mi tıktırsaydı kendini? Böylece yaşamadığı halde hayatta kalır, yaşamamanın acısını çekmezdi. Taksi otelin önünde durunca hemen girmeyecek, karşı kaldırımda biraz oyalanıp gözetleyecekti. En elverişli anda döner kapıdan geçecek, burnunu

siler gibi yapıp salonu göz açıp kapayana kadar kat edecekti. Asansörde sakin görünecek, hep asılı duran mönüyü okur gibi yapacaktı.

Şapkasını öne yatırıp mendili burnuna tutarak rüzgâr gibi kapıyı itti, kitabı bir kenara fırlattı, kendini yatağa bıraktı. Yayıldığı yerden işaret parmağıyla havaya Yahudilere Ölüm yazarak Schumann'ın Rüya'sını yalan yanlış ıslıkla çalmaya koyuldu, sonra çift görmek için parmağını göz yuvarıyla göz çukurunun arasına bastırdı, meşgale oluyordu. Yeter. Kalktı, etrafına bakındı, odasını tertemiz, duvarlarını tebeşirle yazılmamış görünce gülümsedi. Durup dururken gelen bu küçük mutlulukla ayaklarını bitiştirip komik komik, küçük küçük zıplayarak iki kere kilitlenmiş kapıya yöneldi. Sonunda gerçekten yalnızdı. Rüzgârla sallanan upuzun sakalıyla zavallı ihtiyar sahaf. Yarın Saint-Simon'unu iade ediyoruz, soğukta daha fazla çalışmasın diye de dolarlar veriyoruz. Bin dolarlık bir banknot, etkilenmiş görünmezse birkaç banknot. Bugüne bugün zekice operasyonların ustası, düşük alıp yüksek satan kıdemli bir spekülatördü. Son aylardaki kazancıyla üzerinde göğsünü zırh gibi saran, yüzün üzerinde bin dolarlık banknot taşıyordu, sınır dışı edilirse götürmesi kolay olsun diye.

Az önce satın aldığı çakmağı denedi. Bu minik afacan gayet iyi durumda, alevi çok güzelmiş. Şimdi sıra şirin kayakçıda. Karlı yamaç niyetine yastığa koyup slalomlar, dönüşler yaptırdı, hoşuna gitti, öptü kayakçıyı. Seninle iyi anlaşıyoruz, dedi. Şimdi sıra valizde. Yük dolabından geçen gün satın aldığı güzel valizi çıkarıp hoş kokusunu içine çekti. Yarın valiz için özel bakım kremlerinden alacaktı. Derken kaşları çatıldı, çünkü halıda bir leke gözüne çarpmıştı. Bir havluyu ıslatıp çömeldi, ovalamaya koyuldu. Çok iyi, leke kaybolmuştu. Evet, küçük gettomuza özeniyoruz. Yaşamak için sevmek gerek. Hayır, zarfı açmayalım. Her şey güzel olacak, göreceksin, dedi, mutsuzların bu meseline gülümsedi. Şimdi ne yapsaydı? Kudüs? Ya da Silbersteinların mağarası ve Rachel? Evet ama Ariane'ı bir başına mı bırakacaktı? Tıraş aynasına baktı. Amma kıllıydı. Bu akşam onun için bir vasiyet yazmalıydı. Evet, yakalım biraz, ders olsun onlara. Ceketinin iç cebinden bin dolarlık bir banknot çıkardı, bir kibrit çakıp parayı yaktı, sonra bir tane daha, bir tane daha. Eğlenceli gelmedi.

Çabuk, takma burun! Paketinden çıkarıp dudaklarına götürdü, ayna karşısında taktı burnu, plastiği yüzüne tam oturttu, kendini çok beğendi. Evet, şimdi tamama ermiş, düşmanı koklamaktan, yaşama arzusunun tuzakları kollamaktan büyüdükçe büyümüş bu haşmetli ilavesiyle eksiği kalmamıştı. Krallara layık, buyurgan karton burnun, yapıştırıcı ve mahzen kokusunun –ah Silbersteinlar, ah Rachelciğiasalet kattığı göçebe valiziyle beli bükülmüş biri, Tanrı'nın bir kamburu olarak yola çıktı, gözleriyle etrafı kolaçan ederek, ayaklarını sürüyerek, haddinden fazla konuşarak sallanıp duran valizle çağlardan ve memleketlerden geçti, elleri uçuşuyor, şekiller çiziyordu havada, dudakları sinir zafiyetiyle gelen mütevekkil gülümsemelerle aralanıyordu, git, ansızın gözkapaklarına efkâr basınca susuyor, ansızın çılgınca Tanrı'nın adını söylüyor, ansızın salınıyor, ansızın yana delice bir bakış atıyordu, korkan, güzelliğiyle korkutan bir seçilmiş olarak. Evet, karşısında, aynadaki İsrail'di.

Şimdi çıplak, yüzü pürüzsüzdü, eski valizi açıp sinagog şalını çıkardı, püsküllerini öptü, çıplaklığını şalla örttü ve kutsama duasını okudu, tefilimleri koluna bağladı ve kutsama duasını okudu, sonra Purim tacını, Rachel'in tacını çıkardı, başıboş gezintilerinin artık değişmez yoldaşı olan, sahte taşlarla yamru yumru olmuş tacı başına taktı ve melankolik, antik güzelliğiyle geceler ve yüzyıllar boyu süren bir yolculuğa çıktı, neden sonra aynadaki bu yalnız kralın karşısında durup suretine gülümsedi, hayatının yoldaşı, sırdaşı, yansımasıydı, İsrail'de bir kral olduğunu başka bilen yoktu. Evet, diye mırıldandı yansımasına, kahkahalar duvarını inşa edecekler ve mavi mabette gürül gürül su sesi duyulacak.

Ürperdi. Polis miydi? Kim o, diye sordu. Çiçekçinin adamı. Üzerine bir robdöşambr geçirdi, takma burnunu çıkardı, kapıyı aralayıp çarçabuk kapadı, buketi küvete koydu. Şimdi ne yapsaydı acaba? Tabii ya, yemek yemeliydi, tabii dostum, yemek yemeliydi. Elinde kalan tek şeydi yemek, insanı aldatmazdı. Majesteleri yiyecekler. Beklememek, mutluluğa bir an evvel kavuşmak için telefonla pasta ısmarladı.

Kapının önüne bırakılan tepsiyi alır almaz kapıyı kilitledi, dışarısı hakkında hiçbir şey bilmemek için storları indirip perdeleri çekti,

ışığı yaktı, pasta tepsisini masaya koydu, bir misafiri olsun diye masayı da aynalı dolabın önüne itip Saint-Simon'u karıştırarak atıştırmaya koyuldu. Arada bir gözlerini aynaya dikerek kendine, kendi kendine, uslu uslu, bir yandan kitap okuyarak yiyen bu zavallıya gülümsüyordu, payına düşeni kabul etmiş, ondan küçük bir mutluluk çıkaran biri. Sonra Saint-Simon'a döndü yine, toplumsallığın bu küçük serserisinin çevresinin sağlam olduğunu, bütün sarayın iltifatına mazhar olduğunu öğrendi, çünkü Majesteleri onu bir cümleyle teşrif etmiş, Babasına gösterilen teveccühün ona da bahşedileceğini söylemişler. Bu dükler, bu markiler sabahın kör vaktinde ayaklanırdı Majesteleri'nin ruh halinden ve henüz dumanı tüten boklarından haber almak, kim gözde kim gözden düşmüş öğrenmek, bilmem kimlere şirin görünmek, bilmem kimlere uzak durmak, en önemlisi oturağına tünemiş Dışkılayıcı'ya kendilerini gösterip gözüne girmek için. Kurnaz köpekler sizi. Racine bile lutfa mazhar olmak için tahtın önüne yatıp suçlarını kabul etmişti. Köpektiler, ama mutluydular.

Radyoda ansızın bir kalabalığın söylediği Marseillaise gümbürdedi. Bir anda kan göğsüne yürüdü, hemen ayağa kalkıp taş kesildi. Fransa'nın bir oğlu olarak aşkla titreyerek hazır ola geçti ve elini gülünç bir şekilde alnına götürerek asker selamı verdi, sesini eski vatandaşlarının sesine kattı. Marş bitip radyo kapandığında storları indirilmiş, dışarıdaki pırıl pırıl güneşe rağmen elektrikle aydınlanan bir odada yapayalnızdı ve bir Yahudi'ydi.

Hayatına daha fazla bakmamak için yatıp büyük başarı kazanmış bir polisiyeyi karıştırmaya koyuldu, yazarı bir kadın, kahramanı ise genç bir kadın, bir burjuva gülüydü, canı sıkıldıkça vakit geçirmek için onunla bununla yatıyor, iki viski arasında belki de frengi kapmış filancayla, sonra falancayla heyecan duymadan çiftleştikten sonra oyalanmak için saatte yüz otuz basmaya gidiyordu. Pis şeyi bir kenara attı.

Radyoda bir Protestan ayini. Gırtlağında düğümlenen bir hüzünle müminlerin şarkılarını dinledi. Ah inançla, umutla dolu bu tatlı, iyi sesler, en azından şimdilik iyiler. Kalktı, radyonun önünde diz çöktü, onlardan biri olmak, kardeşleriyle birlikte olmak için. Gırtlağına oturan kaskatı bir hıçkırık nefesini kesiyordu, tuhaf, yalnız bir

yabancı olduğunu biliyordu, onlarla beraber ilahi söylemek tuhaflıktı, onu istemeyenlerle, şüpheyle bakanlarla söylemek. Ama güzel bir Hıristiyan ilahisi söylüyordu onlarla, ah onlarla söyleyebilmenin mutluluğu, Tanrı'nın bir sur, yenilmez bir zırh olduğunu söyleyebilmek, onlardan biri olabilmek, onları sevmek ve sevilmek için istavroz çıkarmanın mutluluğu, kutsal sözleri kardeşlerle birlikte telaffuz etmenin mutluluğu. Çünkü yüzyılların yüzyılında hükümdarlık, güç ve şan Sana aittir, amen. Şimdi Tanrı'nın takdisini alınız, dedi papaz. Onlar gibi, onlarla birlikte takdis edilmek için başını eğdi. Sonra yapayalnız bir Yahudi olarak kalktı, duvarları hatırladı.

Takma burnunu tekrar takıp kıkırdadı. Sokaklardaki duvarları neden sevindirmiyordu ki? Diri olmak pis bir şeydi, yaşama isteği aptalca. Kudüs ya da Rachel? Şimdilik çikolatalı trüf, derhal. Sizi yiyeceğim yavrularım, dedi çikolatalara. Affedin beni, sizi unutmuşum. Aynada trüfleri yiyişine, hafif bir sevinçle çiğneyişine baktı. Fakat trüfler bittiğinde mutsuzluk hâlâ yanı başında olacaktı.

Yahudilere ölüm. Karton burun rahatsız ediyor, yapıştırıcı ve mahzen kokusunun içinde yalnızlıktan boğuluyordu, ama olmaz, dursun takma burun, onuruydu. Köşeye sıkışmış, köşeye sıkıştırılmış gibi yaparak çılgınca bakışlarla birden duvarlara o yazıları yazanların Şeytan Adası'na gönderdiği bir Fransız yüzbaşı oldu, müfreze arkasına dizilmiş, karşısındaki uzun bıyıklı, sarımsak kokan haksever başçavuş şeritlerini söküyor, kılıcını parçalıyor. Aynaya bakarak karnaval burnu yüzünden genizden gelen bir sesle masumiyetini, ihanet etmediğini haykırdı! Yaşasın Fransa! diye haykırdı.

Şu çiçekleri Arc de Triomphe'un altındaki meçhul askere götürse miydi? Alay ederlerdi. Mektubunda zarfı ancak yalnızken açmasını yazmıştı. Elbette yalnızken, başka ne olacaktı ki? Evet, karar vermişti, açıp bakacaktı. Bu pis mutluluk hakkıydı. Birkaç dakikalığına yazgısını unutacaktı. Zarfın içindeki her ne olursa olsun hayat, sadece ona vakfedilmiş bir ayrıcalıktı. Cüzzamlıydı, evet, ama mutlulardan pek azının kadar güzel, bu kadar seven bir karısı vardı. Lekesizlerin bu kızı aşk hatırına, onu elinde tutmak için, yalnızlığın süfliliği içinde tenezzül etmişti buna, onun uğruna müstehcen fotoğrafların alçaklığına tenezzül etmişti. Pekâlâ, çok güzel, hayatta bir amacı vardı,

müstehcen fotoğraflara bakmak, onları bir bir, özenle sevmek, Ariane'ı arzulanır bulmak, Tesniye'ye de geçmiş olsun. Evet aşkım, beraber alçalalım.

Hemen açmayalım. Önce mükellef bir yemek isteyelim. İşte böyle. Mutsuzluk bayağılaştırır, bu da mutsuzluğa karşı bir intikamdır. Kesinlikle, mükemmel bir yemek, yanında da şampanya. Aşçılar onun için telaşa düşecekti. Müstehcen fotoğraflar beklesin. Kimse onu bu mutluluktan mahrum edemezdi. Madem kardeşleriyle birlikte Marseillaise söyleyemiyordu, madem Fransa'nın temsilcisine esas duruş gösteren Coldstream Guards yoktu, o da müstehcen resimlere bakardı! Bizim de kendimizce mutluluklarımız var beyler!

Hayır, yemek istemez, acıkmadım, içim bulanıyor. Çabuk, bir mutluluk. Mühürleri bozdu, zarfı açtı, gözlerini kapadı, rastgele birini aldı. Hemen bakmayalım, hazırlanalım, bir mutluluk beni bekliyor diyelim. Fotoğrafı eliyle kapayıp gözlerini açtı. Elini yavaş yavaş aşağı kaydırdı. Of, korkunç. Sadece başını görmek için elini yukarı çekti. Evet, bu bir aristokratın yüzü, onu istemeyenlerin bir kızının yüzü. Mazbut, edepli bir yüz, ama elini çektiğin anda tam bir tezat. Şimdi başka fotoğraflar. Ariane, ateşli hizmetçi. Ariane, kısa etekli, çıplak bacaklı küçük bir kız, üstelik dehşet bir hareket yapıyor. Ya şu, bu daha da beter. Çok güzel, alçal Solal alçal. Zavallı sevgilim, yalnızlıktan çivisi çıkmış, bu iğrenç yetenek yalnızlığın içinde mayalanmış. Fotoğraflara alıcı gözle baktı, hepsini yan yana yaydı, arzuladı, haremini arzuladı. Ne kadar güzel, gırtlağına kadar mutsuzluğa batmışken ilgilenebiliyor, arzu duyabiliyordu. Of, saçı başı güzelce taranmış o albino karısına, çocuklarına kavuşunca sevinir, mutlu olmak için bayağı fotoğraflara ihtiyaç duymazdı. Kalkıp resimleri yırttı. Peki şimdi ne yapsam? Aşk! Ariane'a, vatanına doğru ileri! Evet, bu akşam yola çıkmalı, valizleri toplayalım, giyinelim, gara gidelim!

Valizleri emanete bıraktıktan sonra trenin ufukta görünmesini beklerken Diderot Bulvarı'na çıktı. Gecenin ve puslu ışıkların içinde birden tanıdı onları, gardan çıkmış, ikili üçlü sıralar halinde dizilmiş yürüyorlardı, bazıları geniş siyah şapkalarını iyice aşağı indirince kulakları alttan fırlamış, bazıları kenarları kürklü kadife yassı takkeler takmış, hepsi bitip tükenmez siyah mantolar içinde, ihtiyarlar

şemsiyelerini kapatmış, ellerinde valiz, sırtları kamburlaşmış, ayaklarını sürüyerek, tutkuyla konuşarak gidiyorlardı. Onları, mütevazı ve muhteşem babalarını ve uyruklarını tanıdı, kurallara sonuna kadar uyan, kara sakallı, şakaklarından örgüler sarkan dindarlar, sarsılmazlardı bunlar, eksiksiz ve başına buyruk, sürülmüşlüğün içinde tuhaf, tuhaflıklarında kararlı, hakir görülen ve hakir gören, alaylara karşı umursamaz, kendileri de muhteşem alaycı, bildikleri yolda dimdik yürüyen, hakikatleriyle gurur duyan, hakir görülen ve alay edilen halkının büyükleri, Tanrı'dan, Sinai'sinden gelen Kanun'un taşıyıcıları.

Yakından görmek, zevkle seyretmek için yaklaştı, gecenin sokaklarında artları sıra gitti, tıpkı onlar gibi sırtını kamburlaştırarak, tıpkı onlar gibi başını eğerek, tıpkı onlar gibi kısılmış gözleriyle yan bakarak Tanrı'nın kamburlarını takip etti, kambur sırtlardan, kara mantolardan ve sakallardan büyülenerek Tanrı'nın sakallılarını takip etti, halkına vurgun, yüreğini bu aşkla doldurarak çağların ve sürünen mantoların ve sürünen ayakların ve ebedi yüklerin ardınca gitti ve çadırlarının güzel olduğunu mırıldandı, ey Yakup, toprakların, İsrail, ve sevdiklerinin, bu kara rahiplerin, peygamber babalarının ve oğullarının, seçilmiş halkının ardınca, kalbini onunla, aşkı İsrail'le doldurarak gitti.

Kohn's Restaurant'ın önünde durup bir süre tartıştılar sonra karar verip girdiler, valizlerini bacaklarının arasında emniyete alarak masalara oturdular. Dışarıda kalıp camın ve perdelerin ardından bitkin bakışlı göçebelerine, sakallarını, pasaportlarını okşayan, ağrıyan bellerini, patlayacak haldeki karaciğerlerini yoklayan çok sevgili babalarına ve uyruklarına baktı, düşünceli elleriyle hepsi haddinden fazla fikir yürütüyordu. İnsanın içine işleyen keskin bakışlarla değerlendiriyor, biliyorlardı, parmaklar düşünceli sakalları kıvırıyor, burunlar hesap yapıyor, kaşlar tahminde bulunuyor, kısılmış göz kapakları sonuçlara varıyordu. Kara kılların altında hayat taşan kırmızı, kıpkırmızı ve etli dudaklar sinir zafiyetinin kazandırdığı bilgiyle aralanarak tevekkülle gülümsüyor, sonra kapanıyor, kaygılanıyor, sımsıkı birleşiyor, düşünüyor, kurguluyor, geveliyor, elmaslar ipek kâğıtlar içinde gezdirilirken kararlara varıyordu.

Başlarını hiç açmadan, çünkü saçlar çıplaklık demekti, bu sevgili sakallılar şimdi büyük bir arzuyla tabaklarına iyice eğilmiş yiyor, soğuk balık dolmasıyla, kıyılmış karaciğerle, patlıcan salatasıyla, kızarmış soğan halkalarına dizilmiş köftelerle ciddiyetle besleniyordu. Salonun en dibinde sonsuz bir sakalı olan bir ihtiyar Tanrı'dan bile daha önemli olan mukaddes Kanun'a eğilmiş, öne arkaya sallanarak okuyordu.

Soğuk bir yağmurun çisil çisil yağdığı karanlık gecede bu insanların yalnız kralı da vitrinin, perdelerin önünde durup öne arkaya sallanmaya başladı, hatırlanamayacak kadar eski zamanlardan kalma bir tempoyla sallanıyor, kadim dilde Tanrı'ya bir ilahi okuyordu, Musa'nın ve İsrail'in çocuklarının, onları Firavun'un elinden onları kurtaran, Mısırlıları denizin ortasına süren Tanrı'ya terennüm ettikleri ilahiydi bu, sular arabaları, atlıları ve Firavun'un bütün ordusunu yutmuş, bir kişi bile kurtulamamış, ama İsrail'in çocukları denizin ortasında kupkuru bir yerden yürümüş, sular sağdan ve soldan duvar gibi korumuştu onları, kıyıya vurmuş ölü Mısırlıları görmüşlerdi, bu iyiydi. Övgüler sunun Rabbe, O'nun gibi kutsallıkta görkemli, heybetiyle övgüye değer kim var? Rabbe terennüm edin, çünkü yüceldikçe yüceldi, atları da atlıları da denize döktü! Haleluya.

94

"Yirmi dört kişilik yemek odasında yemeğimizi yedik şimdi lüzumsuz koca salonumuzda umutsuzca rahat çikolatalı muslarımıza yerleştik, zavallıcıkla konuşmamak için okur gibi yapıyorum meşgale olsun diye belli etmeden söktüğüm bir yığın kenar dikişini baştan yapıyor dedi ki uzun sürermiş belki iki saat çünkü önce eski iplikleri temizleyecekmiş hem sonra ince iş yapmak istiyormuş zavallıcık gözle görülmeyecek çok düzgün minicik noktalar yapacakmış hem sonradan esnemesinlermiş pek güzel hayatım mükemmel bir iş çıkarın zavallı galiba dikişe eli hiç yakışmıyor neyse şimdilik yaşamak için bir amacı var, durmak yasak okuma numarasına devam yoksa sohbet geliyor umarım bu akşam gurultu resitali olmaz, affedersin

sevgilim ama Paris'ten döndüğümden beri canımı dişime taktım dayanıyorum, geçen akşam iyi geceler dilemek için odasına girdiğimde ne kadar sempatiktim haydi bakalım uyku vakti geldi dedim kitabını derhal kapatıp olur deyişi ciğerimi deldi geçti bir meleğin ağzından döküldü o olur insanı altüst eden çocukça küçücük uslu bir olur öyle uysaldı ki aşktan eridim gittim aşk denen o merhametten eridim, kızdığım zaman ağlamaktan helak olan çocuğumdur Ariane kocaman üzüntüleri ağlamaktan şişen gözleri sümkürmekten kocaman olan burnuyla ama üzgünüm dediğim an kin tutmayı bilmediğinden affeder beni ve az sonra odasında şarkı söylediğini duyarım bitti büyük acı diye, çabucak umutla dolan mutluluğa her an hazır çocuğuma karşı bir merhamet kaplar içimi, sevgilim organın beni korkutuyor korkuttu yerden bir şey almak için çırılçıplak eğildiğinde, bu sabah alışverişe gittiğinde evde yalnız kalınca güzel gri ceketini öptüm girişte asılı duruyordu defalarca öptüm hatta astarını bile öptüm, itibarımı tehlikeye atmadan her şeyi söyleyeceğim sana nasıl olsa beni duyduğun yok evet beni sevmekten gurur duyman için itibara ihtiyacım var ama yine de belki Silbersteinların mahzenini itiraf ederim sana, uzun zaman kalmak isterdim onlarla ama kurtarın bizi dediler ben de dördüncü gün çıktım gittim başkentlerden elim boş döndüm Londra'da çuvalladım Washington'da çuvalladım MeCe Konseyi karşısında çuvalladım mühim soytarılara benim Alman Yahudilerimi aranızda paylaşın demiştim, projem ütopikmiş öyle dediler, hepsi kabul ederlerse kucak açan ülkelerde antisemitizm yükselirmiş kısacası antisemitizm korkusundan teslim ettiler onları cellatlarına, ben de onları ve komşu sevgilerini yargıya havale ettim ey ihanete uğrayan büyük Mesih tabii kıyamet koptu kısacası Forbes'in dediği gibi insan içine çıkamayacak şekilde kovuldum ihtiyar Cheyne'in mektubuna göre Milletler Cemiyeti'nin çıkarlarına aykırı davranıştan dolayı ihbarsız işten atıldım sonra usulsüzlük sebebiyle vatandaşlığımın iptaline dair kararname ve işte birkaç gün önce makûs kararnameyi geri çektirmek için aptalca girişimlerim oldu ah fotoğraflarının verdiği o acınası rahatlama hissi, zavallı talihsiz bir sonraki pozunu ince ince düşünmüş evet bu poz hoşuna gider demiş ayna karşısında çıplak dururum böylece beni iki taraf-

tan görmüş olur sol elimi kaldırıp aynaya yaslarım sağ elim şeylerin arasında tutmak istermiş gibi evet hoşuna gider, zavallı bahtsızım benim otomatik makinenin karşısına geçip hızla acınası pozlar takınıyor, sonra ona dönüp zavallı bedenlerimizin verdiği avuntulara kavuşma kararı ama birden bir umut önce Cenevre'ye gidip umumi soytarıyı beni geri alması için ikna edeyim, sakin sakin dikiş dikenim kaldır başını da bak aptal Solal'in Cenevre'de ne yaptı ihtiyar Cheyne'le görüşünce vermek üzere bir mektup hazırladı mutsuzluğunu sefil hayatımızı anlattığı yirmi sayfalık bir mektup adama karşımdayken okutacağım upuzun bir mektup, mektup çünkü konuşurken gerekçelerimi unutmaktan korkuyorum mektup çünkü üzgünüm ve iyi konuşacağıma ikna edeceğime kalbini yumuşatacağıma güvenim yok oysa bir mektuba özenebilirsin, sevgilim bak şu zavallı müridine günler harcadı o önemli hatırı sayılır ciddi mektubu hazırlamak için yedi gün yedi gece yazacak dokunaklı gerekçeler aradı müsveddeleri bitirip bitirip yeniden başladı sonra mektubu daktiloya çekti özel olarak satın alındı aptal Royal marka daktilo otel odasına kendini kilitleyip iki parmak yaza yaza üç kuruşluk büyük numarasını hazırladı evet ihtiyar rahat okusun diye daktiloya çekildi mektup iyice anlasın iyi niyetle baksın acısın evet arkadaşlık etsin diye ayna karşısında iki parmak yazıldı o mektup ayna yalnız adama kökünden koparılmış Yahudi'ye yoldaşlık edecekti evet daktilo bilmeden ter döken bir zavallı tarafından daktiloya çekildi o mektup, bazen başını kaldırıp aynaya bakan, o zavallıya acıyan bir adamdı bu, evet sevgilim iki parmak fakat hiç yanlışsız öyle güzel yazdım ki vuruş hatası olduğunda daktilo kızlar gibi yuvarlak incecik özel silgisiyle siliyordum o silgi var ya o silgi tam yedi gün dostum oldu düşünürken ona bakıyordum o benim suç ortağımdı kendimi kurtarmama yardım ediyordu onu seviyor üzerindeki yazıyı ezbere biliyordum Weldon Roberts Eraser güzel kâğıdı yıpratıp kirletmemek için usulca siliyordum evet daktiloya çekilmiş iyi bir arz mektubu Cheyne'i yumuşatmak için şanssızlar insanın elinde olmayan durumları önemserler özene bezene gayretle rakip tanımaz bir daktilo ustası oldum kısacası bütün kozlarımı masaya sürmüştüm şeklen kusursuz dokunaklı bir mektupla kalbine girecektim evet mutsuzlu-

ğu tekrar tekrar düşünmek insanı aptallaştırıyor, evet derken bir akşam saat yedide Cheyne'i evinde ziyarete gittim sinek kaydı tıraş olmuşum mahcubum içeri neredeyse zorla girip şeklen kusursuz mektubumu verdim dokunaklı mektubumu göz ucuyla okudu sayfaları o kadar hızlı geçti ki kan yürüyen Yahudi ciğerime ağrılar girdi, evet sevgilim günlerime gecelerime mal olan mektubu dört dakikada okudu iki parmakla inci gibi yazılmış güzelim mektubum sanki kirliymiş gibi iki parmağıyla tutup geri verdi dedi ki benim için elinden hiçbir şey gelmezmiş, bunun üzerine dinle bu aptal ne yaptı cebinden çuvallama durumu için hazırlanmış kısa bir mektup çıkardı bir ricat mektubu yalnızlıktan çıldırmış olan adam ihtiyara elinde kalan bütün parasını teklif ediyordu zavallı aptal meblağı dolar cinsinden belirtmişti evet ihtiyar beni bir göreve atamayı kabul ederse alt seviyede de olsa herhangi bir göreve bütün param onun olacaktı ama onlardan biri olacaktım cüzzamdan kurtulacaktım gelgelim İngiliz lirası mültimilyoneri dürüstlük abidesi Cheyne bu ahmağı öfkeyle kovdu, dışarıda mutsuzluğumu sürükleyerek Saltiel dayıyı özleyerek yürüdüm durdum ah tekrar görsem onu onunla yaşasam ama olmaz imkânsız beni düşkün gördüğüne öyle üzülür ki ona bunu yapamam göl kıyısında durup iki mektubu da yırttım iki güzel icadımı büyük umutlarımı göle attım akıntının alıp götürmesini seyrettim, sokaklar sokaklar sokaklar seni benden kurtarmayı düşündüm bir bankaya senin adına para yatırsam ben de gidip onlarla mahzende yaşasam, yorgundum daktilomun başında ağzıma lokma koymamıştım ben de küçük bir kafeye dalıp *café crème* ve ayçöreklerinin karşısında gözümde yaş seninle konuştum usulcacık konuştum ağlaya ağlaya başına musallat ettiğim mutsuzluk yalnızlık içindeki aşkımız kimyasal olarak katıksız aşkımızı düşündüm soldaki masada oturan ihtiyar ağladığımı fark etmedi burnu pütür pütür ufak tefek bir ihtiyar beyaz şarap içiyordu sonra felaket tellalı müvezzi daldı içeri Tribune diye bağırdı trajik önemli meşgul insan havasıyla bağırdı cebindeki bozuklukları şıngırdatarak özel nüsha İsviçre frangı devalüe oldu diye bağırdı o zaman bir heyecan bir heyecan herkes gazete aldı sivilceli ihtiyarın masasına gelen üç kişi sonra ötekiler devalüasyon hakkında atıp tutmaya başladılar kimileri iyi diyordu

kimileri karşıydı, yaklaştım bu vatansız yaklaştı hararetle devalüasyon ülkemiz için kurtuluş demektir diye savundum ihtiyar beni onayladı bütün iyi vatandaşlar beyefendi gibi yaklaşmalıdır dedi elimi sıktı sonra hepsi eve yeni havadisi vermek için alelacele kalkıp gitti ben de çıktım sokakta ihtiyarı gördüm uzaklaşmıştı bile yetişmek için koştum ama iki adım kala utançtan yavaşladım ona ihtiyacım olduğunu bir kardeşliğe ihtiyacım olduğunu anlamasın diye, yine devalüasyondan konuştuk zararına olacakmış hayat pahalılığı artacakmış ama olursa olsunmuş toplumun menfaati her şeyden önce gelirmiş ben yine önemli olan ülkemizin selameti dedim ülkemiz diyebilmek güzeldi kendini tanıttı Sallaz emekli öğretmen ben adımı söylemeye çekindim lafı lafa bağladım sevgili vatanımız İsviçre'den bahsettim ihtiyar iyiden iyiye etkilenip bir şeyler içmeyi teklif etti ben davet ediyorum dedi birimiz hepimiz hepimiz birimiz için, bir birahaneye girdik şişko bir kocayla şişko karısının yanına oturduk zengin giriş tabağı gelmiş peçetelerini açıyorlardı sandalyelerinde kalburüstü bir rahatlık ve oburlukla yayılmış doyuma ulaşmaya hazır alışılmamış bir sevecenlikle gülümsüyorlardı ihtiyarla ben kadeh tokuşturduk bana sorular sordu İsviçre'nin Atina konsolosu olduğumu söyledim konsolosluğu tarif ettim bayram günleri balkona İsviçre bayrağı asarız ah Mösyö Sallaz görüyorsunuz ya insan memleketinden uzaktayken vatanın simgesini dalga dalga görmek iyi oluyor İsviçre konsolosunun büyük ülkelerin konsolosları kadar muteber sayılıp sayılmadığını sordu daha bile muteberiz dedim çünkü biz namusluyuz biliyorlar bunu ve bize saygı duyuyorlar kurumlu küçük bir kahkaha attı ah kahretmesin biz İsviçreliler Balkanlılar gibi haydut değiliz ben de eli artırdım biz İsviçre'de para işlerine hile hurda karıştırmayız tehlikeli kara bir puro ikram etti İsviçre aşkına sonuna kadar tüttürdüm, patavatsızlık olmasın ama konsolos bey adınızı bağışlar mısınız madem kadeh tokuşturmuş insanlarız herhalde sormakta beis yoktur adım Motta acaba federal konsey üyesi Motta'yla bir akrabalığınız var mıdır yeğeni olurum bunun üzerine yüreğimi dağlayan bir saygı bir sevgiyle baktı bana beyaz şarabını bitirdi eh o zaman amcanızla ne kadar gururlansanız yeridir konsey üyesi Mösyö Motta büyük insandır büyük bir Tessinli

ve büyük bir İsviçrelidir derler ya hani diplomasimizin başıdır ah keşke onun gibilerden daha çok olsa hakikaten simanız andırıyor, bir küçük şişe şarap daha önerdi dostluğa içtik ben coştukça coştum İsviçre'nin özgür kurumları kurumların istikrarı hikmeti özgür dağlar Ranz des Vaches ezgisi, Mösyö Sallaz XIV. Louis'nin Ranz'ı Fransa'da müebbet hapis tehdidiyle yasakladığını bilir misiniz evet Mösyö Sallaz kralın hizmetindeki askerlerimiz Ranz des Vaches'ı duydukları an sırra kadem basarlarmış öyle büyüktür vatan sevgimiz dağlarımıza dağdaki otlaklarımıza hasretimiz öyle derindir, şaka yapmıyordum duygulanmıştım seni düşündüm sevgilim odanda gizli gizli usulcacık dağlarının bir türküsünü söyleyişini, bunun üzerine ihtiyar Ranz des Vaches'ı mırıldandı ben de ona katıldım müşteriler bizi taklit etti sonra İsviçre ilahisini okudum çocuklarının kanı canı sana aittir sevgilim vatanımız İsviçre, sonra Sallaz titreye titreye ayağa kalktı müşterilere arkadaşının federal konsey üyesi siyasi bölüm şefi Motta'nın yeğeni olduğunu ilan etti bunun üzerine çokça gelip elimi sıktılar yaşasın Motta diye bağırdık teşekkür ettim benzerlerin sevgisi neymiş görüp bildim evet Musa'nın kardeşi Harun'un zürriyetinin gözleri yaşlarla doldu, yeri gelmişken Mösyö Motta yarın akşam evimizde bizimle fondümüzü paylaşmak şerefini bahşeder miydiniz bana kabul ettim adresini verdi mutlu mesut ayrıldık sizi tanıdığıma çok sevindim konsolos bey güzel sohbet oldu öyleyse yarın görüşmek üzere ama gitmeyeceğimi biliyordum güveni istismar ederek ailecek yemek yemek çok fazla ıstırap verici, otele gitmeye kendimi otelde bulmaya korkuyordum ben de başka bir kafeye girdim orada da yine devalüasyon konu oldu yanı başlarına iliştim bask bereli kırmızı suratlı kuru bir ergen Yahudiler istedi devalüasyonu dedi hem ayrıca büyük mağazalarda fiyatlar hep aynı hep Çıfıt işi küçük tüccar mahvoluyor rızkımızı yiyor bu adamlar biz mi dedik onlara gelin diye bana sorarsanız bunlara Almanya gibi muamele edeceksiniz anlarsınız ya ama çizmeyi aşmadan ne olursa olsun yine de insaniyet diye bir şey var, küçük bir çocuğun gülüşünden nasıl zevk alabilirim ki aklım büyüyünce olacağı yetişkinde kurnaz köpek dişleri dehşetli derecede toplumsal ve yine Yahudilerden nefret eden biri, sessiz sedasız ağzını açıp tek bir şey sormuyor be-

nim için dikiş dikmekten mutlu seni seviyorum beceriksizliklerini çocuksu hareketlerini seviyorum, Proust bir madlen kurabiyesini ıhlamura batırmak nasıl bir ahlaksızlıktır ikisi de tatlı madlenin iğrenç tadı ıhlamurun beterin beteri tadına karışıyor bunda sefih bir dişilik var Noailles'a histerik yaltaklanmalarındaki kadar aslında ona hayran değildi olamazdı toplumsal sebeplerden dolayı yaltaklanıyordu hayır bunu ona söyleyemem Ariane üzülür Vinteuil'ün cümleciğini Martinville'in çan kulelerini Vivonne'u Méséglise'in akdikenlerini ve bu cins diğer incelikleri sever, Laure Laure Laure Laure o şalede dağdaki o pansiyonda çocuklar benimle çabucak kaynaşmış beni benimsemişti onlarla oynuyordum birkaç gün içinde kız bana amca demeye karar vermişti güzel güzeller güzeli on dördündeydi hayır on üçünde göğüsleri o zamandan kalçaları o zamandan oh güzeller güzeli güzeller güzeli çocukluğun zarafetiyle daha o zamandan kadındı, kütükler yuvarlanıp toprak kayınca korktun mu diye sormuştum yo hayır sizinleyken asla korkmam ama sıkı sıkı tutun beni göğsüme yasladım onu o zaman ah dedi ah evet ve bana çevirdiği gözleri aşka kesmişti, ertesi gün sen diyordu bana durup dururken dedi ki biliyor musun seni genellikle bir amcanın sevildiğinden daha çok seviyorum, ah on üçündeki Laure onunla oyunlarımız karşı karşıya durabilmek başkaları şüphelenmeden uzun uzun bakışabilmek için tahterevalli oynardık ama açılmazdık birbirimize inip çıkan tahtada ciddi bir aşkla hiç konuşmadan gülmeden sessizce bakışırdık onu güzel bulurdum beni yakışıklı bulurdu bakışarak içerdik birbirimizi annesi sordu bize ne zevk alıyorsunuz bir saatten fazladır böyle sallanmaktan annesi gidince biz yine ciddiyetle bakışmaya koyulurduk öteki çocuklarla kızakçılık oynardık kızağın örtüsünün altında el ele tutuşabilmek için, birbirimiz seviyor ama söylemiyorduk lekesizdik neredeyse lekesiz, öğleden sonra kovalamaca oynayalım derdi onu erkek kardeşini ve o hafta şaleye misafir gelmiş arkadaşı Isabelle'i yakalama işi benimdi, Laure ah Laure bana yakalanmayı sever soluk soluğa onu kendime çektiğimde korkudan çığlıklar atardı bir keresinde bu kadar güzel olması çok korkunç diye mırıldanmıştı, öğleden sonra Isabelle'i daha çok yakaladım diye surat astığı bir akşam oh tam o sıradaki bakışı, eve geç kaldığımız o

akşam orman kapkaranlıktı tut beni korkuyorum dedi belinden yakaladım ama elimi belinden itti elimi göğsüne koydu elimi göğsüne sıkı sıkı bastırdı hafif bir tükürük sesiyle iç çekti, her akşam yemekten sonra yatmadan önce kardeşiyle büyüklere iyi geceler derken Laure herkese herkese bir buse verirdi görüntüyü kurtarmak için en son bana yanaktan belli belirsiz adaba uygun gözler biraz da korkudan yerde, bu tertemiz buseyi yemek boyu öyle beklerdik ki o busenin geleceğini bilir ve bütün yemek bakışırdık ötekiler hiçbir şeyden şüphelenmezdi ve o harika öpücük vakti gelip çattığında umursamaz davranırdık ben yirmi yaşımdaydım o on üç Laure Laure bir yazlık aşkımız ben yirmimdeydim o on üçünde öğlen yemeğinden sonra haydi amcacığım öğlen uykusu oyunu oynayalım derdi çabuk otlu taraçaya çıkalım beraber uyuruz keyifli olur battaniyeyi alalım ben yirmi yaşımdaydım o on üç yukarıda ulu köknarın altında otlara uzanırdık ben o ve kardeşi kardeşi aynı zamanda görüntüyü kurtarmak içindi ama bunu dillendirmez asla hiçbir şeyi kendimize itiraf etmezdik ben yirmi yaşımdaydım o ise on üç tepedeki öğlen uykuları hava güzeldi yaz uğultuları vardı ben yirmi yaşımdaydım o on üç Laure üçümüz battaniyenin altına girelim ister ve gizlice elimi tutar elimin üstünde gözlerini kapardı uyumak uyur gibi yapmak için alev alev dudaklarını elime dayardı ama dudakları hiç kıpırdamaz çünkü elimi öpmeye cesaret edemezdi ben yirmi yaşımdaydım o on üç ya da tamamen battaniyenin altına girerdi ah aşkımızın bir mevsimlik büyük aşkımızın örtüsü sonra başını güya uyumak için dizlerime bırakır sonra başını kaldırıp yüzüme bakardı ben yirmimdeydim o ise on üçünde ve seviyordum onu seviyordum Laure ah Laure ah çocuk kadın tatil bitince yola çıkacağı sabah küçük füniküler istasyonunda annesi bilet gişesindeyken kısa çoraplı Laure on üçündeki Laure bana aniden dedi ki niye hep yanımızda başkalarını istediğini yalnız kalmamızı istemediğini biliyorum ve neden korktuğunu da biliyorum biz ikimiz başka şeyler olur diye korkuyordun ben başka şeyler olsun isterdim bütün bir gün bütün bir gece yalnız kalalım isterdim elveda on üçündeki Laure ah bir yazlık aşkım büyük aşkım ah Kefalonya'daki çocukluğum ah Pesah ilk gün efendi babam ilk kadehi doldurur sonra şükran methiyesini okurdu, Bizlere olan sevginle

Mısır'dan çıkışımızın anısına bize Mayasız Ekmek bayramını veren İsrail'i mübarek kılan Tanrımız, Mübareksin, sesine bayılırdım sonra eller yıkanır sonra bir frenkmaydanozu sirkeye batırılır sonra mayasız ekmek paylaşılır sonra hikâye anlatılırdı efendi babam tepsiyi havaya kaldırır işte atalarımızın Mısır'da yediği sefalet ekmeği derdi her kim açsa gelip bizimle yesin her kim ihtiyaç içindeyse Pesah'ı bizimle kutlasın bu sene buradayız seneye İsrail toprağındayız bu sene köleyiz seneye hür bir halkız, sonra yaşça en küçük ben olduğum için önceden yazılmış olan soruyu sorardım neden bu akşam diğer akşamlardan farklı neden başka akşamlar mayalı ekmek yerken bu akşam mayasız ekmek yiyoruz efendi babama soru sorarken heyecanlanırdım o da mayasız ekmeklerini örtüsünü kaldırır bana bakarak izahata başlardı gururdan kıpkırmızı kesilirdim Mısır'da firavunun kölesi olmuştuk ve Rab Tanrımız Kudretli eli ve uzanan Koluyla bizi oradan çıkardı, Cheyne bozgunundan sonra Cenevre sokaklarında yalnız bir Yahudi olarak başıboş gezinmelerim, önce devalüasyon kafesi sonra Sallaz'la birahane sonra bask bereli insaniyet meselesi kafesi sonra üçüncü kafe yan masadaki dört proleter kâğıt oynamayı bitirmiş, kaybeden yine de hoş değil diye bağırıp kâğıtları yapmacık bir öfkeyle fırlattı komik olmaya kaybetmeyi hiç tınmadığını bu olayları aştığını göstermeye çalışarak sonra hiç kin gütmeden ortamı neşelendirmek için kazanana sana hep as bana yine naz dedi kahkahalar patladı, şişinerek devam etti kazanana yanlış meslek seçmişsin dedi krupiye olmalıymışsın ya da kıtipiyoz diye karşılık verdi kazanan ve bir kez daha emekçi sınıfın gür kahkahaları patladı, tabii dedi en yaşlıları insan kazanınca sevinir insanın tabiatı böyle ama kaybedince çamura yatanlardan da değiliz, yes dedi kaybeden sakin sakin kumar borcunu çıkarıp kazananın eline saydı ah canını hiç sıkmayacaksın dedi doğal ciddi bir edayla söyledi üzüldüğünü saklamadığını belli etmek için kızıl kafalı dördüncüsü yenene bankaya telefon edelim de kamyon getirsinler dedi ama kimse gülmedi çünkü espri yapan silik biriydi güçlülerin özgüveni yoktu onda, sonra çıkıp küçük bir kafeşantana daldım adı için girdim Boşver küçük sahnede küçük perde kalktı Damien boy gösterdi Damien programa göre hikâyeci-şarkıcı zavallı Damien koca göbekli koca

boyalı bıyıklı gözleri sürmeli üstünde dar gelen bir frak ona uyan beyaz yeleğin cebinden köstek zinciri sarkmış Damien'in bir de haç şeklinde savaş madalyası var girizgâh müziği bitene kadar zarafet gereği ellerini ovuşturdu durdu sonra telaffuzuna özenerek şarkı söyledi zavallı adam tam bir fiyasko vicdanlı çalışkan haftada bir ayak banyosu yapan ihtişama gark olmuş zenginlere karşı toplumsal içerikli bir şarkı söyledi, dudaklarını büzerek sosyetik taklidi yaptı, ama zavallı yavrularıma bir dilim ekmek yok, yüzüklü elleriyle umutsuzca şakaklarını kavradı, canım gibi sevdiğim çocuklarımı beslemek için hırsızlık yaptım, zarafetle çalan yüzüklü parmaklarını oynattı, şarkı bitince orkestra yenisine girizgâh çalarken yine ellerini birbirine sürttü durdu ikinci şarkıda da yine toplumsal bir mesele vardı namuslu işçi kızın kanına giren zengin fabrikatörün kalp hırsızı oğlu kızı okşuyor da okşuyormuş, Damien başı bulutlarda kendi kalçalarını okşadı, Damien'in sosis gibi parmakları duman duman yükseldi, meğer zavallı kız aklını kaçırmış, bunun üzerine Damien elini alnına götürüp gözlerini kapadı, şarkı babasız çocuk doğurmuş kızlara hayatı mahvolmuş kızlara merhametle bitti, evet sevgilim şeyin evet şeyin korkutuyor beni, arkasından enine boyuna dev gibi bir kadın şarkıcı gerçekçi bir şarkıcı ellerinde bol bol beyaz siğil bu işleri bilirim havasında gülerek geldi ahaliye kocaman gülümseyerek baktı seyircim ceptedir havalarında seyirciyi avucuna almak için kendine güvenen bir edayla şarkısının ismini açıkladı tütün içenlere adanmış sigara valsı sonra şef diye hitap ederek piyanisti çalmaya davet etti, son dörtlükte sigara saran bir idam mahkûmu ve anneciğinin üzüntüsü vardı, dinle İsrail Rab bizim Tanrımızdır Rab Birdir, ey Tanrı ey aşkım nasıl da özledim Seni, seni unutursam Kudüs sağ yanım da beni unutsun, sonra sahneye Yamina çıktı oryantal dansöz göğüslerini kaplayan file tül saklamak için değil de düşmesinler diyeydi ben üzgündüm aklım sendeydi salonda Yamina'nın iki kız arkadaşı iri iri alkışladı ama ellerden ses gelmemesine dikkat ederek, ara olunca Yamina gerçekçi şarkıcıyla bir kadeh bir şey içti gerçekten orijinal bir dans için neyse parası vereceğim dedi kıyafet büyük devekuşu tüyleri ne lazımsa anlarsın ya Marcel de ben de sarışınız ya iş yapacak olan bu, sonra sokaklar yine sokaklar, otele girerken utandım, aşağı-

daki barda dört kader kurbanı iç gömleğiyle oturuyordu kalktılar yok dedim yalnız kalmak istiyorum onlara para verdim kendim zenci içkisi içtim masamın dibinde iki başka kadın iki askerin dizine oturmuştu ihtiyar olan genç görünmek için haşarılık yapıyor askerine dil çıkarıyor kulağını çekiyordu, yok bu sadece giriş bileti parası beklediğimiz minik hediyeyle hiç ilgisi yok hanımlar müşterinin cömertliğine muhtaçtır beyefendiler müşteri ne verirse o başka neyimiz var rakamı yuvarlasak olmaz mı haydi ama yapın bir kibarlık hem aklınızı başınızdan alacağız biz iki arkadaş az fettan değilizdir göreceksiniz, Cenevre'de eğlendirmek için bana bir mektup okumuştu kocası Deume'e annesinden gelen bir mektup utanmadan okuyabilmişti, sevgilinin gözüne girmek dendi mi yapmayacakları şey yoktur, Adhémar van Offel diye bir afacan varmış teyzesine Tanrı hizmetçileri sever mi diye sorarmış kendi kendime Adhémar'la teyzesini mi anlatsam yok sadece ilham kaynağı olsun Surville kontesiyle oğlu Patrice arasındaki bir sahneyi anlatacağım pırıl pırıl bir yaz sabahı atadan kalma şatonun kırmızılı altın varaklı büyük salonunda dokuz yaşında güzel bir çocuk en faziletli haliyle nakış işleyen annesinin yanında hayallere dalmıştı derken ani bir kararla parmak uçlarında annesine sokuldu söyler misiniz anneciğim Tanrı hizmetçileri de yüksek tabakadan olan bizler kadar sever mi Surville kontesi kusursuz yüzünü ellerinin arasına saklayıp uzun zaman sessizce düşündü o sırada sarı bukleli çocuk çömelmiş tir tir titreyerek pırıl pırıl gözlerle tek gözlü annesine bakıyordu neden sonra düşüncelerinden sıyrılan kontes ellerini uzattı ona evet yavrum Tanrı hizmetçileri bizim kadar sever diye karşılık verdi yalın bir dille yüzü bembeyaz kesilmiş gözleri süzülmüştü, darbe ağır olmuştu asil çocuk gık demeden katlandı ama annesine gülümsemeye çalışırken gülkurusu yanaklarından iri iri yaşlar süzülüyordu, bunun üzerine kontes onu kollarına aldı evlat evlat dedi hayatın başındasınız ne acı pencereler açılacak önünüzde ama cesaretle dimdik karşı koyacağınıza eminim bir erkek bir vatansever bir mümin savaş meydanında can vermiş olan sevgili pederinize layık bir oğul olarak, evet anneciğim dedi küçük Patrice aniden üzüntüsünü koyuverip sarsıla sarsıla hıçkırarak size müteşekkirim, diye ekledi, bana değer verip gerçeği

söylediğiniz için, sevgili anneciğim hem affediniz beni sözlerinizi duyunca içime dolan şiddetli heyecanı az da olsa belli ettiğim için kabul ediniz anneciğim Tanrı'nın hikmetine akıl sır ermez, sevgili yavrum diye söze girdi Surville kontesi, bunu gönül rahatlığıyla kabul ederim çünkü alt sınıflar maneviyattan o kadar yoksundur ki bazen müteessir edebilirler, ben de kabul ediyorum diye karşılık verdi sarı oğlan hararetle, hatta şunu da eklemek isterim ki basit çevrelerin maddiyatçılığı doğuştan gelen inceliğimi sık sık yaralamıştır idealim Galler prensidir bir de Mareşal Foch, ancak duaya müracaatla isyanımın üstesinden gelebilmişimdir ne de olsa önümde bir örnek var, diye incelikle nokta koydu sevgili annesine bakarak, o da biraz kızardı, ana oğulun yoğun bir konsantrasyonla güç topladığı uzun bir sessizlik oldu küçük Patrice gözlerini göğe çevirmiş adeta ilahi bir koroyu dinler gibiydi bazen koroda yine savaş meydanında düşmüş dedesinin sesini seçer gibi oluyordu, nihayet sarı buklelerini düzeltip annesinden söz istedi ve zarif bir gülümseme güzel bir ürkeklikle bekledi, dindar düşünceleri yarım kalan kontes ürperdi tir tir titreyen elini boğuk zarif bir çığlıkla kalbine götürdü sonra örgülerin çerçevelediği tatlı yüzüyle olur verdi, altın kalpli annem aklıma musallat olan daha ciddi bir mesele var, acaba Şeytan mıdır kulağıma fısıldayan, Tanrı'nın Fransız vatandaşlığına yeni geçmiş olanları da sevebileceğine gerçekten inanıyor musunuz, diye sordu çocuk kalbi öyle hızlı atıyordu ki yığılıp kalacağını sandı, Surville kontesi bir an tefekküre daldı sonra gören tek gözüyle oğluna bakıp dua edelim, dedi sadece, ruhunu uzun uzun Tanrı katma çıkardıktan ve cevabını aldıktan sonra birden öyle bir sertçe ayağa fırladı ki eteği kurtulup yere indi kontes kaşkorsesi ve fistolu uzun iç donuyla kalakaldı, evet diye haykırdı şevkle yanakları alev alev evet sonradan olma vatandaşları da sever hatta grevcileri ve elebaşları olan dış mihrakları Tanrı odsuz ocaksızları vatansızları ve hatta Yahudileri toplama kampındaki insanları da sever, bu sözler üzerine Patrice bir sıçrayışta annesinin dizlerine atlayıp çılgın gibi elini öptü, bir azizesiniz sevgili validem, diye haykırdı, Yahudilerin yıkıcı zihniyeti derler ama ışığı taşıyan melek Lucifer'i şeytana çevirdilerse benim elimden ne gelir sırtlarında uzun aba yalın ayak, elde mızrak elim-

den ne gelir ay baykuşu konar o mızrağa ve bilgi ve heyecan sahibi bütün kuşlar sol gözüm biraz kapalıysa elimden ne gelir diğer gözüm fal taşı gibi açık hem geleceği görüyor görüyor ve biliyorsam elimden ne gelir yıkıcı zihniyet derler ama balolardaki danslar küçük çapta cinsel birleşmeler ise elimden ne gelir genç dişiler canla başla çalışır anneleri de hislenerek bakar katıksız dans keyfi derler iyi ama öyleyse neden kadınlık organı erkeklik organıyla karşı karşıyadır ahlaka uygun bir eğlence diye de eklerler çünkü pek sevgili fakir fukara için sürtünüyoruz birbirimize hoş fakirlerin bu sayede milyoner olduğu da yok ya ve hanımlar yabancılarla sıkı sıkı yapışıp usulünce sürtünüp yüksek konulardan konuştuktan sonra kocalarıyla eve dönerler, her şey yolundadır ve utandıkları yoktur bu bir balo dört harf insanın içini rahatlatmaya yeter ah parfümle gizlenmiş o pis kokular, yıkıcı zihniyetten bahsederler ama öldürme kabiliyetinden ibaret güç denen şeyi bir yücelik ve güzellik halesiyle kuşattılarsa benim elimden ne gelir, güce olan o şebeksi saygı sözgelimi spor tutkusu bu saygının bir kanıtıdır sizli bizli konuşmak da tamamen şebeklere has bir saygı gösterisidir siz demek güçlüye sen birden çoksun demektir birden çokmuş gibi güçlüsün birden çokmuş gibi tehlikelisin ben ise çoğul olan senin karşında tekim ve kendimi tepeleyebilirim ve işte bu yüzden eğiliyorum alttakilerin üsttekilere temennalar reveranslar yapması önünde yerlere kadar eğilmesi güçlünün karşısında dişi pozisyonunda dört ayak üstüne çöken şebeklerin saygı gösterme biçiminin bir kalıntısı ve vekilinden başka nedir, yıkıcı zihniyet derler ama hayran olunan o büyük devlet adamlarını görüp hükümlerini verdiysem elimden ne gelir, ah siyasetçilerin acınası hayatı aptal kalabalıkların gönlünü hoş et arada bir sevsinler seni diye komiklik yap pis elleri sık serserilerle bir araya gel için hiç rahat etmesin devamlı sakın kendini devamlı hatırını artırmaya bak yükselmeye bak o zavallıların dediği gibi tatlı kurnazlıklara tuzağa pusuya yor kafanı hasmını gözden düşürmeye uğraş uykuların kaçsın bu yüzden fani milletler arasındaki tartışmalarla uğraş aile içi tartışmalar kadar uğursuzdur bu tartışmalar ve bütün bunlar hep önemli biri olabilmek için yani sıradan insanların saygı gösterdiği biri ah bu avam güç hırsı, yıkıcı zihniyet derler ama yüce efendilerin yerini müritler pek

zorlanmadan doldurabiliyorsa benim elimden ne gelir, ne gelir elden bir ıssız adada, tamam yeter biliyoruz ıssız adayı da neler olacağını da, şu göz dolduran evli hanım pek sevgili kocasını gömüp ertesi gün dudağına boya sürüp ipek çorap giyiyorsa elimden ne gelir, kaldı ki tekrar evlenecektir korkunç olan da budur, şu zavallıcık birtakım hayvani sebeplerle bana kapılıp iyi bir adam olan Deume'ü terk ettiyse elimden ne gelir, insanlar iyi değilse ve onları sevmeme engelse elimden ne gelir, bu gaddar köle ruhlu maymunlar iki cinsel tepişme arasında toplumsal basamağı bir çırpıda tırmanmaya hevesliyse ne gelir elimden, insan gibi giyinmiş ama bir yığın köpek dişi olan bu goril çetesinin kötülüklerine kölece davranışlarına acıdım birden zavallıcıklar korkuyorlar çünkü tehlikeli bir dünya burası hırsla önüne geleni parçalamak ya da parçalayana yaltaklanmak gereken bir dünya para konum bağlantılar himaye edenler gereken bir dünya kötülükleri köle ruhlulukları zavallı çapsız zihniyetlerinden kaynaklanıyor yıkıcı zihniyet derler ama bu kainatta her şey sebepsiz oluyorsa benim elimden ne gelir bir müminin şevkiyle hiçbir şey yok derim dinlerin sefaletini korku ve çocukluğun büyüsünü biliyorsam ne gelir elimden çünkü yapayalnız mahvolmuş olduklarını görmeye cesaretleri yoktur bilmek istemezler ne bir amaç ne ölümden sonra hayat olduğunu ve elimden ne gelir Tanrı yoksa benim suçum değil ki ayrıca O'nu sevip beklemediğimden değil, biteviye inkâr ettiğim ve daima sevdiğim Tanrım korkunç derecede gurur duyduğum kadim Tanrım ben O'nun rahibi ve Levilisiyim ve sinagogların püsküllü şalını kalkan gibi koluma sarıp onulmaz inançsızlığıma rağmen gün be gün haykırırım Tanrımı, Seni ceddimin Rab Tanrısı ilan ederim yerin Tanrısı denizlerin Tanrısı burnundan üfleyince dağları devirirdin Sağ yanın yıldırımı serbest bırakır büyük rüzgârlar emirlerini taşırdı İbrahim'in Tanrısı İzak'ın Tanrısı Yakup'un Tanrısı peygamberlerine huzurlu bir ihtiyarlık verir geceleri vadilere serilen çadırlarda yaşardın sabahları babalarımın öküzlerin tekelerin develerin bağırtıları arasında taptığı Tanrı kasırgaların ve girdapların Tanrısı kindar Tanrı azarlayan Tanrı adaletsiz şehirlere ateşle kükürt saçar lekelileri un ufak eder kötüleri yere sererdin Rab Tanrımız bizi kölelik evinden çıkardın kuvvetli elinle Firavun'u cezalandırdın nice bü-

yük mucizelerle göz kamaştırdın sevdiğin İsrail çıkabilsin diye denizi kirli bir kadın gibi böldün ceddimin Rab Tanrısı ateşle takdis ederdin dört yol ağızlarında çılgınca haykıranların dudaklarını kralların karşısında dimdik durup tehditler savuran ve güçlülere şamar vuran ve kelamını haykıranları takdis ederdin İsrail'in Gazabı ceddimin Tanrısı atalarım sırmalar ve ince ketenler giyinip adını övenlerdi ve Sana kuzular buğday ve şarap sunanlardı, ama elimden ne gelir içimi rahatlatan şeye hakikat diyecek kadar masum bir kurnazlıktan yoksunsam ya da öfke uyandıran bıyıklı ihtiyar kadınların olduğu bir cennete ihtiyaç duyacak kadar korkmuyorsam ölümden ama heyhat hayır manen derin olsalar da gözle görülmeyen bu kadınlar durmadan Tanrı'yı över ve Sakalının tellerine tutunup sallanırlar Tanrı kurtulmak için başını sallar çünkü onları hissedemez ama yok derler bana cennet yok artık üretilmiyor zamane ruhları öbür dünyaya gidiyor, ah evet öbür dünya tabii ya ahiret unutmuştum, tatsız kokusuz bakışsız gülümsemesiz nefessiz hüzünlü ve uçuşan kansız şeylerin gezinip durduğu öbür dünya, tabii ya ebedi hayat değil mi yani gözlerim sümük gibi akarken de görebileceğim yer, evet tabii işte geri döndü görünmez gerçekler, görünmez olacak kadar kibar gerçekler çok kullanışlıdır, peki bütün bunların içinde ben ne oluyorum ben, bunca görünmezliğin ve pek bir cazibesi olmayan cılız nefeslerin içinde ne yaparım, bakmayı ve duymayı onca seven biri olarak ben ki kanlı canlı gerçek gözlerle bakmayı östaki borusu olan karmaşık ve gözle görülür kulaklarla duymayı severim, bana öyle geliyor ki ruhun oyunlarına geldim epey unutulmuşum ben sevilen seven dudaklarımla sevmeyi severim, ve anlaşılan ahiret denen yerde milyarlarca düşüncem görüntüm ve duygum evet milyarderim bu bakımdan evet bütün bunlar gözlerimden ve yakında dağılıp gidecek olan kırılgan kafatasımın içindeki beynimin oyunlarından destek almadan havada yaşayacakmış, yani gözsüz görecek ve dudaksız sevecekmişim, of çok vahşi ve cadı işi ve çocukça, nasıl yani ciddi ciddi insan gibi konuşalım havanda su dövenler gibi değil, cinsellik insan şahsiyetinin ve ruh dediğiniz şeyin kaba bir bileşeni değil midir, bu bileşen nerededir kanlı canlı kaidesi cennetlerinizin neresindedir ve ahiretinizde başına ne gelir meleklerin asla oturamadığı

yerdir ahiret tabii sebepsiz değil, damarları genişleten ve daraltan şeyler değil midir coşup taşmalarınızın koşulu ve coşkusuz bir ruh nedir ve vücutsuz yaşamak nedir, kızdıklarını duyuyorum ama melekler nasıl kızarsa ve bu zavallı kaba bendenize bol keseden acıyarak ve manevi gözlerle elle tutulmaz kulaklarla konuşuyorlar benimle, epey gururlu bir katı maddeyi zırh gibi kuşanmış olarak ben derim ki yürümüyorum ve kulak olmayan kulaklar tuhaftır ve güçlü değildir, kaba diyeceksiniz, büyük bir zevkle kabayımdır, kısacası kulaklardan cevizlerden ve itibar işlerinden sorumlu beyler size inanmıyorum, evet biliyorum hanımlar beyler görünmezlikler manevi gözlerle elle tutulmaz kulaklarla konuşmaz son kertede iyi bir dünyada sadece kuyruksuz kafasız tabiatüstü varlıkların bütün varlığı ve özü varolmamaktan ibarettir ilkelerin özlerin uçuşan şeylerin davul tozlarının uğradığı bir dünyadan konuşurlar, elle tutulmaz sayısız ruhun tam yetkili yarı saydam minik canavarların ölüp gitmiş mülk sahiplerinin hiç çarpışmadan dolaşabildiği çok mazbut çok şık çok revaçta bir dünya duymak görmek gerekmeyen sadece manevi olarak varolmak gereken çok seçkin çok snop bir dünya, yeter cüzzam kapmaktan korkuyorum görünmez gerçeklerden gına geldi boğuluyorum atmayın daha fazla avlu ölüm korkusu ve ölümün küfleriyle tıka basa doldu taştı, ne düşünürlerse düşünsünler özellikle böyle incelikler içinde hareket edemeyecek kadar imansız ve manen cahil desinler bana, oh görüyorum hallerini bilmesine biliyorlar ama sefaletimi izah edemiyorlar bir türlü, güçlerden ve kaynaklardan ve birtakım buharlardan ve katı halde olmayan şeylerden ve manevi taşkınlardan bahsediyorlar ve bununla birlikte Madam paket yapalım mı sizin için manevi tecrübelerden dem vuruyorlar kendi kendilerine telkin ettikleri şeyleri böyle tarif ediyorlar, maddi varlığımın karşısında bir üstünlük hastalığına asla dile getirilmeyen ama insanı hep ezen bir maneviyat kibrine kapıldıklarını görüyorum, fazladan bir sıcak su torbası ve yedek bir kalorifer aynı zamanda bir morfin ve bir mazerettir o maneviyat, haksızlığı haklı çıkaran, vicdanlarını ve gelirlerini aklayan bir maneviyat onlarınki, maneviyat ve banka hesabı, evet Tanrı'nın varlığı o kadar zayıf ki Onun adına utanıyorum, ama şu ihtiyar kadın yeminler ediyor Tanrı'nın onu

kurtarmış olduğuna ve hep Onun varlığıyla dopdolu olduğuna cevap vermek neye yarar zavallıcık rahat bırakalım mutlu olsun başka bir ihtiyar kadın ama bu seferki sakallı aptallıktan gelen bir inat bir umursamazlıkla bakan ürkütücü gözleri var diyor ki yaradılışın bir planı varmış bu durumda planın bir sahibi de varmış ve sonuç olarak ona telif hakkı ödemeliymişim ona da ilişmeyelim, zaten insanlar içten içe Tanrı'ya inanmaz bütün insanlar hatta Tanrı'ya inananlar ve bir ayağı çukurda din adamları bile ölümden korkar fani dünyayı kat be kat tercih eder, ah benim sabırlı ketum güzel terzi kadınım ona Rosenfeld hikâyemi anlatsam mı eğlenir biraz olmaz Rosenfeld yalnız bana ait bir hikâye sizin anlayacağınız sevgilim asılsız bir hikâye hayatta Rosenfeld diye biri yok bu asılsız hikâyeden utanıyorum vicdanımı sızlatıyor ama aklımdan çıkmıyor bir türlü ayrıntılı olarak kendime anlatayım bari bol bol vaktim var bilerek kahpece berbat berbat berbat ettiğim robdöşambrımın iki saatlik işi var yani bir saatten fazla vaktim var hâlâ, neyse Rosenfeld'i davet ettiyseniz istemeye istemeye ama diyelim ki geçen gün ilk kez karşılaştığınızda mecbur kalıp saat dörtte çaya çağırdıysanız o hınzır kesinkes ya üçte gelir ya beşte hem de sırtında smokini yanında hiçbirini tanımadığınız dolayısıyla davet filan etmediğiniz hısım akrabasıyla, gelir gelmez kuyruklu piyanonuzun tepesine altı yaşındaki Benjamin'ciğini çıkarıverir Benjamin'e büyükler gibi takım giydirilmiş başına çıkarmayı akıl etmediği şirin mi şirin bir şapkacık kondurulmuş, Benjamin piyanonun üstünde dikilip İngilizce İspanyolca ve Rusça cümleler döktürmeye başlıyor Rusça için geleceğin dili diyor ve Rosenfeldler hayranlıktan kendinden geçiyor o sırada baba sizi gözlemekte ince ince süzmekte bir an gözünü ayırmadan ne hissettiğinizi hayran olup olmadığınızı tahmin etmeye çalışmakta, Benjamin şimdiden dört dil biliyorum diyor ama ileride daha da bilgili olacağım çünkü lisan sınıf atlatır parlak mevkiler edinirsiniz otomobiliniz hizmetçileriniz olur patronun kızıyla evlenirsiniz büyük bir otelde somon fümeli fraklı düğün yaparsınız, ardından babasının dürtüklemesiyle Benjamin yine piyanonun tepesinden İbranice bir dua peşinden bir İsviçre halk şarkısı bir Rus dansı ve kimsenin talep etmediği bir fabl söylüyor fablı şöyle takdim ediyor şimdi huzurları-

mızda büyük Fransız şairimiz La Fontaine'den ateşböceği ile karınca, okuyup bitirir bitirmez Racine'i mi yoksa Corneille'i mi tercih edersiniz diye soruyor ve ne cevap verseniz bir alay laf sayıyor o sırada teyzeleri özel defterlerinizi okumakta ve itiraflarınızın saflığına dudak bükmekteler sonra doktorların verdiği reçetelerinizi kıyaslayıp bu sayede keşfettikleri kabızlığınız hakkında bir tartışmaya dalıyorlar o sırada yaşça küçük kız kardeş marifetini sergilemek ve Benjamin gibi beğenilmek için özel olarak getirdiği kemana gıy gıy gıy abanıyor kömür gözlü çelimsiz büyük kız ise kütüphanenizi karıştırmış alenen aşağılıyor kitaplarınızı Romen aksanıyla Rimbaud hakkında bir değerlendirmede bulunuyor ve annenize onun genç eşcinsel bir Tanrı olduğunu söyleyerek aklını başından alıyor daha doğrusu genj ejjinsss bir Şanrı bütün bunlar olurken on altısındaki boyalı saçlı dolgun göğüslü soğuk duruşlu Sarah arada bir büfeye gidip bir kurabiye alıyor ve dirseklerini masaya yanağını da eline dayayıp tembel tembel çiğniyor şişko Saba melikesi önce biraz bayat dediği şu pasta sonra sandviçlere geçti tek tek açıp jambonluları eleyip size ayırıyor aman sakın ninem bilmesin domuz olduğunu kızar sonra diyor siz merak etmeyin kesinlikle domuz ikram etmedim dediğinizde pek inanmadan ama arayı bulmaya çalışarak kafa sallıyor ve tabii tabii tabii diyor daha doğrusu tabee tabee tabee bu esnada Rosenfeld sigara tabakanızı eliyle şöyle bir tartıyor bakalım som altın mı kaplama mı halılarınıza değer biçiyor tabağına boşalttığı çayını üfleyerek soğutuyor ve doygun höpürtülerle içiyor fena değilmiş diyor ama vişne reçeliyle verseniz çok daha iyi olurdu şeker tadı gelirdi sevgili dostum ağzınıza bir lokma reçel üstüne bir yudum içersiniz çay konusundaki cehaletinize şaşırıyor kollarını göğe uzatıyor yüksek devirden kalma bir Çin vazosunu deviriyor önemli değil diyor Tanrı'ya şükür bir yerine bir şey olmamış hem zaten vazo ters bir yerde duruyormuş tam herkesin gezindiği yerde kimin aklına geldiyse buraya koymak hem zaten nereden biliyorsunuz gerçek olduğunu sahte bu sahte inanın bana monşer bu vesileyle bir Romen nazır hakkında onu kahkahalara boğan sıkıcı bir hikâye anlatıyor nazır bir hahamın dostuymuş ama sahiden yakın arkadaşlarmış yemin ederim yalanım varsa gözüm kör olsun hatta bazen hahama ye-

meğe gidermiş Hıristiyan nazır kaşa çimes şolent esig fleş lokşen verenikas nadlah gibi yemekleri çok severmiş anlıyorsunuz, sonra size Tanrı'ya inanıyor musunuz diye soruyor ve bu eve kaç para kira ödüyorsunuz hüzünlü bir avluya bakıyor ama yine de zevkli bir yer, sonra bütün gelirlerinizi maliyeye bildirip bildirmediğinizi soruyor evet derseniz şüpheyle gülümsüyor tabee tabee tabee diyor tıpkı kızı gibi, peşinden hafif antisemitizm var mı sizde daha doğrusu antisimitizm diye soruyor ve sevecen anlayışlı yardakçı neşeli sevimli kafa sallayarak itiraf ettirmeye çalışıyor sonunda burnunuzda polip ve et olduğu sonucuna varıyor bu yüzden sesiniz genizden ve hüzünlü geliyor kıvrıla büküle taklit etmeye çalışıyor ama yufka yürekli olduğundan gecikmeden bir doktora ameliyat olmalısınız diyor hatta bir doktor adresi veriyor durun dostum ben konuşayım onunla ve siz Rosenfeld'in karanlık ve nekes bulduğu salonunuzda bu sakar kıpır kıpır jimnastiğe yeteneği olmayan ailenin kırdığı vazo kırıklarıyla dolu salonunuzda eliniz böğrünüzde dururken ve kabilenin genç üyeleri kitaplarınızı okur kenarlarını kıvırır üzerine notlar alırken Rosenfeld cerraha telefon ediyor uzun uzun ameliyat masraflarını tartışıyor size dostça göz kırparak sıkı pazarlık ediyor cerraha sizin bir arkadaşı olduğunuzu ve arkadaş fiyatı yapması gerektiğini söylüyor tabee tabee tabee çok sevdiğim bir dostum çünkü çok terbiyeli ama hahaha para işlerine pek kafası basmaz ve hımbılın tekidir hafif zayıf karakterlidir, bunun üzerine büyük kızı sizi bir ölçüyor ve kıkırdayarak içe dönük biri olduğunuzu söylüyor what do you mean içe dönük diye sinirleniyor İngiltere'den gelme bir kuzini dışa dönük o dışa dönük Jung oku Stekel okul Ranck oku Frenezczi oku Karl Abraham oku Jones oku Adler yok o bir şizofren diye haykırıyor Benjamin Rosenfeld'in sevgi dolu duygulu bakışları altında genç bir Jacob tiz bir sesle elektroşok tedavisi öneriyorum diye tavsiyede bulunuyor bunun üzerine aslen Yunan Yahudisi ama Türk pasaportlu babası Rosenfeld'e muzaffer bir bakış atıyor o sırada on bir yaşındaki yumurcağı aynı tiz sesle önümüzdeki yıl lise bitirme sınavını geçme niyeti olduğunu söylüyor ne de olsa öğretmenlerim beni el üstünde tutuyor ardından anlı şanlı tıp okuyacağım jinekolojide uzmanlaşacağım doğumlardan dolayı pek revaçta ama yine de Fransız hariciye-

sine ya da babam Fransız vatandaşlığına geçmemiş olursa Türk hariciyesine de girebilirim bunun üzerine Benjamin dışında kimsenin başarılarına metelik vermeyen Rosenfeld sizin telefona asılıp birileriyle sohbete girişerek ikinci el bir otomobili önce alıyor sonra satıyor bu sırada kabile üyeleri arasında muğlak bir tartışma patlıyor ihtiyar bir kadın saçlarını çözüp ulumaya başlıyor Rosenfeld'in kayınbiraderi gitarınızı çalıyor çocuğun biri yatağınıza kusuyor annesi de feryat figan ona bir bitki çayı yapıyor diş macunu pembesi elbise giymiş Madam Rosenfeld de mutfağınızdaki dolapları açıp erzak kıtlığını görünce ayılıp bayılıyor büyük-büyük anne ise Rusça sevmek suç değildir diye şakıyarak Romen pastaları yapıyor ve karınıza öğretmek için yaptığını söylüyor öte yandan kelaynak kafalı bir kuzin kızınıza mahrem yerleri nasıl temizleyeceğini anlatıyor dış kapının mandalı birtakım hısımlar da ecza dolabınızdaki kuvvet şuruplarını tadıyor tıraş losyonunuzu deniyor ansızın salonun ortasında biten kıvırcık bir bücür gaz şirketinin sizi kazıkladığını söylüyor çünkü mahzendeki sayaca gidip bakmış kesinkes hileliymiş ve ihtiyarlardan biri üstünden bir türlü çıkarmadığı kürklü pardösüsü kadar uzun sakalından akan bir lisanla Eski Ahit'i size övüyor bir yandan da takmış takıştırmış pabuçlarını eline almış birtakım kadınlar sırf nemli ipek çorapla ortalıkta dolaşıyor ayaklarını rahatlatmak için parmaklarını oynatıyor minik tombul yorgun ayaklarını şişiren sıcaktan şikayet ediyorlar derken içlerinden biri metroya bu kadar uzak bir ev seçmenizi garip bulduğunu söylüyor ama tabii bu kadar tenha bir semtte evler daha hesaplıdır belki daha iyi semte geçmeye durumunuz yoktur aniden ortaya çıkan Rosenfeld sinirleniyor saçma sapan konuşma aklının almayacağı kadar iyidir durumu gönlünü ferah tut hatta belki benden daha iyi bankada çalışan bir arkadaşıma sorarım her ne olursa olsun sen merak etme adam zengin ama ağzı sıkı çok severim ağzı sıkılığı ve sırtınıza öyle bir vuruyor ki öksürmekten bir hal oluyorsunuz bu esnada yeşil ve sarı balo elbiseleri içinde genç kızlar var Rosenfeld belki lazım olur diye kulağınıza her birinin çeyizinin miktarını söylüyor kızlar fırın fırın yağlı Romen pastalarını yiyorlar pastaları kan ter içinde bitap düşmüş büyük-büyük-anne ile dilsiz ama kıvırcık kuzenler mutfaktan getirdiler öte

yandan doksanlık bir dede kendi kendine Talmud'daki bir fıkraya gülerek yelleniyor ve yaşı genç olmasına rağmen eciş bücüş buruş buruş bir bacaksız size tam gaz anlaşılmaz Yahudi fıkraları anlatıyor kendi kendine gülmekten katılıyor o sırada kalabalık bağıra çağıra içiyor iyi eğitiminize övgüler yağdırıyor ama su tesisatınızı pek beğenmiyorlar özellikle sifon çok su tüketiyormuş yağlı dudaklar yerken konuşuyor herkes sadece kendini anlatıyor ve her bir şeyi şüpheyle ve üstünlük duygusuyla biliyor beri tarafta ufacık tefecik bir asrı devirmiş bir ihtiyar geldiğinden beri banyoda kilitli kalmış durduğu yerde sizin Sandow marka esnek egzersiz aletinizi kullanıyor mayosunu bulup anında üzerine geçirdiği Goyim'e masrafı yıkarak toparlanmak, kas yapmak istiyor bu şirin şey arada bir pıtır pıtır salona koşup kol kaslarının nasıl geliştiğini gösteriyor İbranice dokundurmalarla büyük bir canlılık ve kımıl kımıl zürriyetini dokunaklı bir şekilde kutsayarak size kaslarını elletiyor o sırada ihtiyar oğullarından biri kaynar küvette debeleniyor ve komadaki evinizi buharlar ve şarkılarla dolduruyor tek başına çaya davet olmuş olduğunuz Rosenfeld gece yarısı güzel bir yemek yesek diyor sevgili dostum nefis bir borç çorbası piroşki ya da isterseniz Pojarski pirzolayla başlarız pirzola yerine parzola diyor haydi sevgili dostum böyle sessiz uyuşuk durmayın köstebekten farkınız yok lütfen biraz hareket kadınlara söyleyelim bize bu dediklerimi hazırlasınlar hem benim kadınlara hem sizin kadınlara ama benimkiler sizinkileri idare edecek çünkü benimkiler mutfak işinden daha iyi anlar mutbak diyor mutfak yerine biz de şarkı söyleyerek hafiften yardım ederiz hem merak etmeyin yanımızda erzak getirdik tuzlu badem gefilte fisch apfelstrudel tzibbele kugel nefis ciğer ıvır zıvır çünkü böylesi daa terbüyeli gece de güzel güzel sohbet ederiz salona yere döşek serersiniz Romanya'da Risya'da yaptığımız gibi ah eski Risya ah daa güzeldi rahat rahat uyuruz hiç merak etmeyin minikler alışkındır hem böyle asmayın suratınızı sinir yapmayın ne biliyorsunuz yarın ölmeyeceğinizi o zaman gülmek eğlenmek lazım sizi gevşetmek ve neşelendirmek için sizli bizli konuşuyor ve haydi diyor çıkarın kafa kâğıdınızı onu da gafa diye söylüyor, iyi ama hiçbir gerçek temeli olmayan bu uyduruk hikâyeyi niye anlattım kendime hiç böyle tuhaf bir güruha

rastlamadığım halde hiç böyle bir maskaralığa şahit olmadığım halde en kibar en yüce gönüllü insanları Yahudi kardeşlerim arasında tanımış olduğum halde neden, gerçek hayatta üçü beşi geçmez Rosenfeldlerin ufak tefek kusurlarının şimdi ne ilgisi var neden zevkine şişirdim abarttım bunları neden bu şenliğe ortak oldum evet mutsuzluk söyletti bana bu ayıp şeyleri doğru değil belki de ötekilere benzemeyen bir Yahudi olduğuma inanmak inandırmak için aykırı bir Yahudi olduğumu rezillerden farklı olduğumu ortaya koymak için onlarla alay ederek inandırmak için şeye ah rezilim ben rezil tam bir Yahudi olmadığıma ve sevilebileceğime dünyanın en büyük halkını inkâr etmek korkunç bir gizli istek belki gizliden gizliye dehşetle halkımdan kopmayı arzuluyorum belki bu mutsuzluğumdan intikam almanın bir yoludur mutsuzluğumun sebebi olduğu için cezalandırmak istiyorum halkımı sevilmemekten sürekli şüpheyle bakılmaktan kaynaklanan bir mutsuzluk bu evet seçilmiş halktan olmak gibi güzel bir felaketten intikam alıyorum ya da belki daha beteri belki de halkıma karşı bir hınç hayır hayır İsrail'in acısını taşıyan halkıma hürmetim büyük gözleriyle kurtarıcı kurtarıcı benim halkım gözleriyle bilen kalabalıkların hakaretlerine gözleriyle ağlamış gözleriyle bilen yüzüyle acı dolu yüzüyle çarpık yüzüyle sessiz yüzüyle oğulları olan insanların kahkaha ve nefretinin iplik iplik aktığı yüzüyle kurtarıcı bir halk ah utanç belki yoldaşlarıma karşı bilinçaltımda iğrenç bir soğukluk duyuyorum aynı zalim şenliğin kadersiz davetlisi hakaretleri paylaşanlarız ve belki de aynı hücreye tıkıldığımız için kızıyorum onlara mahpuslar birbirinden nefret eder yo yo onları canım gibi seviyorum canlarım benim akıllı yufka yürekli Yahudilerim tehlikelerden korktukları için akıllı oldular hep uyanık olmak hain düşmanı tahmin etmek mecburiyeti onları adamakıllı psikolog yaptı bu aynı zamanda bizden nefret edenlerin alaylarından bulaşan bir şey o zalimlere öykünüyorum belki bir yandan acımla hüzünle eğleniyor avunuyorum nefretleri de bulaşıyor bana bir taraftan evet alçakça ithamlarını duya duya bizi umutsuzca bunlara inanmaya meyilli kıldılar ve bizi umutsuzca haksızca kendimizden nefret etmeye meyilli kılmış olmak onların şeytani bir günahıdır umutsuzca yüce halkımızdan utanmaya meyletmemiz bizden bu

kadar ve her yerde nefret ettiklerine göre demek ki hak ettiğimizi düşünmeye umutsuzca meyletmemiz ve Tanrı'nın adına iyi biliyorum ki bunu hak etmiyoruz ve nefretleri kendine benzemeyene karşı kabile insanın duyduğu aptalca nefretin aynısı bu aynı zamanda kıskançlıktan kaynaklanan bir nefret ve ayrıca zayıflara karşı hayvani bir nefret çünkü sayıca her yerde zayıfız ve insanlar iyi değildir ve zayıflık doğuştan gelen gizli hayvani gaddarlığı çeker tahrik eder hem zayıflardan nefret etmek hiç kuşkusuz hoştur hiçbir ceza görmeden hakaret edebilir vurabilirsiniz zayıflara ah halkım ah çilelim seni seven oğlunum ve sana hürmet ediyorum halkını övmekten asla yorulmayacağım vefalı bir halk kutsal kalesinde sezarların Roma'sına kafa tutmuş, yedi yıl boyunca en güçlü imparatorluğu titretmiş cesur bir halk ah Masada'da kuşatılmış dokuz yüz altmış kahramanım benim 73 senesinin Pesah'ında galip Roma'ya teslim olmak, aşağılık tanrılarına biat etmek yerine intihar etmişlerdi topluca ah tutsaklıkta nice yabancı topraklarda bir deri bir kemik nasıl gezdiler yüzyıllar boyu inatçı umutlarını sürüyerek peşlerinde ve erimeyi ve sürgündeki milletlerin arasında kaybolmayı kesinlikle reddederek ey benim gururlu halkım kıskançlıkla istiyorum yaşamasını ruhunu korumasını direnen halk direnen halk hayır bir yıl beş yıl hayır on yıldır hayır iki bin yıldır direniyor başka hangi halk böyle direndi evet iki bin yıllık bir direniş başka halklar da ibret alsın bundan ey yüzyıllar boyu katledilmeyi ve alevlerde yanmayı ihanete tercih etmiş, son nefeslerine kadar Tanrı'nın bir olduğunu, inançlarının yüceliğini haykırmış olan bütün babalarım ey bütün Ortaçağ boyunca din değiştirmektense ölmeyi seçmiş olan bütün insanlarım Verdun-Sur-Garonne'da Carentan'da Bray'da Burgos Barcelona Toledo Trente Nuremberg Worms Frankfurt Spire Oppenheim Mayence'te bütün Almanya'da Alpler'den Kuzey Denizi'ne kadar karılarını çocuklarını boğup kendini öldüren yiğitlerim birbirine ardına herkesi öldürme işini bazen en büyüğe emanet eder ya da evlerini ateşe verip kollarında çocuklarıyla mezmurlar okuyarak alevlere atarlardı kendilerini ey benim inatçı babalarım yüzyıllarca ölümden beter bir hayatı sineye çektiler aşağılanmaktan kepazelikten ibaret bir hayat kutsal bir aşağılanma kutsal bir kepazelik tek ve mukaddes bir Tanrı'ya inançları-

nı korumak gibi bir küstahlığın ceremesiydi bu ve Papa III. Innocentius bu küstahlığı elbiselerine yuvarlak bir işaret yapıştırma kuralı getirerek cezalandırdı sokaklarda giysilerine dikilmiş bu işaret olmadan dolaşmanın cezası ölümdü bu aşağılayıcı alametle Avrupa'da altı asır boyunca alaylara hakaretlere maruz kaldılar utancın ve altta olmanın bu hiç silinmeyen gözle görülür işaretine bakarak kalabalıklar baskı ve şiddetle bunalttı onları ama bu da yetmedi ve elli sene sonra Viyana Konsili bu yuvarlak alametin yeterince alçaltmadığına kanaat getirip komik bir serpuşla bizi iyice rezil etmeye karar verdi serpuş sivri ya da boynuz şeklinde olacaktı bu gülünç kıyafetle kaygıyla korkuyla inatla alaylara hakaretlere taş gibi göğüs gererek gezdik ülkeden ülkeye sabırla muhteşem tuhaflığımızla sivri yahut boynuzlu serpuşumuzla yürüdük kalabalıklar hep güldü bize mimlenmiş işaretlenmiş her şeyin dışına itilmiş halde dövüle sövüle gittikçe gittik hakaretlerin hedefiydik ciğerim ağrıyor bu yüzden gözlerim yanıyor yüreğime çiviler batıyor pisliğe bulanarak çökmüş omuzlarımız kamburlaşmış sırtımız şüphe dolu gözlerimizle gittik kokuşmuş paçavralar içinde ruhumuzdaki gururlu duruşun tevazula gittik yüzyılların içinde çul çaput içinde çığırarak gerçek Tanrı'yı içinde tutanlar olarak ilerledik ve Hıristiyan konsilinin sivri ya da boynuzlu serpuşları bizim seçilmişlik tacımızdı ama ah hakir görülen muhteşem sefil yaratık Yahudi yuvasında yine ulu yine pirdi karısına ve çocuklarına dış dünyanın esirgediği bütün sevgiyi verirdi ve yuvası bir mabetti aile sofrası ise bir sunak ve Şabat günü o bir prens ve rahipler milletinin bir parçasıydı ve bu kutsal günde mutluydu çünkü pek yakında Rabbin onu Kudüs'e kavuşturacağını bilirdi ey benim halkım kudretleri düşmanları yüzyıllar içinde yıkılıp yok olurken yaşamaya devam eden halkım bizi iştahla avuç avuç yiyen halklar ölüp gitti geniş zırhlar içinde bıçak yaraları olan mağrur Asurlular öldü Firavunlar ve savaş arabaları öldü Babil'in hükümdar kraliçesi vaveyla içinde yerleri döven koca kalçalı kadın öldü Roma ve ciddiyetle düzenlenmiş lejyonları öldü ama İsrail yaşıyor ve Rosenfeld diye biri varsa onu akrabam ve kardeşim sayar övünürüm neden olmasın namuslu bir tüccar iyi bir baba sevgi dolu bir eş yardımsever bir arkadaş heyecanlı hayal gücü geniş ve coşkulu bir mi-

zaç sahibidir iyi yetişmiş biri olduğu söylenemez elbette iyi ama ne zaman yapsaydı insanı evcilleşip cilalanması için mutlu olması bir yerlere kök salması dışlanmaması devamlı bir yerden bir yere gitmemesi her kuşakta bir felaket beklememesi etrafında nefret hissetmemesi kalbinde bir güvensizlikle kafasına sivri yahut boynuzlu serpuşlar takmaması gerekir ayrıca aşağılanmak insana incelik kazandırmaz hani sizin ve milletinizin şu çok önem verdiğiniz incelikler var ya hayatım işte onlar bunlar öğrenilmiş maymunluklardır sadece iki üç kuşak rahat bir hayat sürersen akılda kalır bunlar Disraeli'nin bazı Rothschildlerin cazip hallerine bakınız ayrıca bana göre hava hoş benim sevgili sefil insanlarımın insanlığın hükümdarlarının babaları ve oğulları olduğunu en muhteşem döküntüler olduğunu bilirim hem bizde niye sefiller olmasın başka haklarda yok mu köylüleri işçileri küçük burjuvaları her zaman çok mu adap biliyor herkes gibi bizim de sefillere hakkımız var sefillere sahip olma hakkımızın peşindeyim ayrıca niye mükemmel olmak zorundaymışız kısacası gerçek şu ki gizliden gizliye Rosenfeld'e bayılıyorum hem zaten Rosenfeld başka milletlerin sefillerinden daha sefil değil sadece daha göze çarpıcı daha ateşli yaşamaya daha istekli daha kaba tuhaf kötü bir eğitimden geçmiş daha yaratıcı ve bir bakıma dahice kötü bir eğitimden geçmiş ama yüreği sevgi dolu hemen duygulanan bir adam sermayem dediği karısının nasıl da gözünün içine bakar azıcık hastalanmayagörsün derhal kıymetli karısı için en iyi doktorlar koşturulur ya da sevgili oğlu Benjamin için oğlu biraz da mesihi ah Yahudi'nin benzersiz yumuşak kalbi ah canımın içi Rosenfeld az önce Rosenfeldlerle keyfim yerindeydi aile içinde akrabalarımla beraberdim kıymet veriyordum onları abarttımsa ufak tefek tuhaflıklarını şişirip çoğalttımsa belki de sevgimden daha fazla tat almak istediğimden tıpkı iyice keskin bir tat almak için baharatı çok fazla ağzını yakacak kadar aşırı koyan baharat meraklıları gibi ama bilirim ki tuhaflıklarını daha iyi hissetmek ve sevmek için abarttım bilirim ki onları el üstünde tutmak zorundayım çünkü bilirim ki bu tuhaflıklar zulüm görmüş bir halkın kamburları yaralarıdır ve yüzyıllara yayılan bir ıstıraba cesaretle katlanmış mutsuz bir halkın kamburları ve yaralarıdır halkımın sarsılmaz vefasının hazin meyve-

leridir bu kamburlar ve yaralar bunlar bana yok olmayı inatla reddettiklerini hatırlatan şeylerdir her gün kahramanlık yapmaya mahkûm olduklarını düşmanca bir dünyada ayakta kalmak hayata tutunmak için verilen sinir harplerinin can alıcı inceliğini hatırlatan şeylerdir bu nedenle halkımın kamburlarına tacının çift boynuzlu süslerine övgüler olsun halkımla ilgili her şeyi sevmek isterim ve hatta halkımın alay edilen koca burnunu bile kaygıların pençesindeki burnunu tehlikeleri koklayan burnunu halkımın kambur sırtını da sevmek isterim korkuların firarların çılgınca koşuların kambur ettiği sırtını tehlikeli ara sokaklarda göze çarpmamak küçülmek için kamburlaştırdığı sırtını hiç durmadan Eski Ahit'i okuyan kadim halkın asil başlarının yüzyıllardır Mukaddes Kitap'a ve emirlerine eğilmesinden de kaynaklanır bu kambur ah Hıristiyan kardeşlerim Kudüs'te özgür kaldığında göreceksiniz bir anda nasıl gençleşecek bu halk adaletin cesaretin timsali olacak başka halkları şaşırtıp örnek olacak o göğün altında sefalet içinde kimse kalmayacak benim kıymetli sefillerim yüzlerce yıllık azabın talihsiz çocukları ve göreceksiniz İsrail toprağına dönünce halkımın oğulları nasıl sakin mağrur yakışıklı asil duruşlu gerektiğinde cengaver olacak gerçek yüzünü görünce hamdolsun ki halkımı seveceksiniz İsrail'i seveceksiniz İsrail size Tanrı'yı verdi size kitapların en büyüğünü verdi aşkın ta kendisi olan peygamberi verdi aslında tabiatın halkı olan Almanların oldum olası tabiat halkı olmayan İsrail'den nefret etmesinde şaşırtıcı bir taraf yok çünkü bak Alman insanı başkalarından daha fazla duydu ve dinledi gece olunca korkutan sessiz çıtırtılarla dolu ormanlardan yükselen o genç ve kararlı sesi ve bu ayartıcı ses bir şafak sarhoşluğuyla söyledi şarkısını o şey ay ışığı altında tabiat kanunlarının ne olduğunu sayıyor küstah kaba kuvvet capcanlı bir bencillik sağlam bir sıhhat gençlik kararlılık hükümranlık kurnazlık keskin zekâ taşkın cinsellik şen bir kötü yüreklilik bu genç kız çılgınca ezgili bir sesle gülerek kasıp kavuruyor bu kuvvetli ses savaşın ve ona ait toprağın şarkısını söylüyor güzel çıplak güneşte yanmış vücutlar atletin sırtındaki birbirine dolanmış yılanlar gibi esnek kaslar güzellik ve gençlik bir güç öldürme kabiliyetinden ibaret bir güçtür ve bu kız bir başına ve çılgınca söylüyor şarkısını asil fetih hareketini kadının

ve zayıfın aşağılanmasını savaşçının erdemleri olan sertliği ve şiddeti yüceltiyor gücün ve kurnazlığın kızı olan aristokrat sınıfları hayati üstün adaletsizliği dökülen kanın kutsallığını yüceltiyor silahların asaletini zayıfın köleleştirilmesini uygunsuzların ortadan kaldırılmasını güçlü olan yani katil olmaya en elverişli olan hükümdardır yasasını yüceltiyor şarkısını söylüyor ve katıksız bir hayvan olan tabiat ve av insanını vahşi hayvanın güzelliğini yüceltiyor vahşi hayvan asildir diyor mükemmel bir varlıktır ve zayıflıktan kaynaklanan riyakarlıktan ari bir efendidir Almanya ormanlarının hükümdarı bu cazip ses söyledikçe söylüyor egemenlere cesurlara ve kabalara methiye düzüyor neşeli bir bilgeliğe sahip bu ses katı olun diyor hayvan olun diyor arkasından Baküs rahibeleri korosu ve nice şairlerin nice filozofların seslerinin eşlik ettiği bu Germen sesi adalete gülüp geçiyor merhamete gülüp geçiyor özgürlüğe gülüp geçiyor ve ikna edici bir şekilde ahenkle tabiattaki baskıyı tabiattaki eşitsizliğin tabiattaki nefretin şarkısını söylüyor size yeni tabletler ve yeni bir kanun getirdim diyor vahşi çığlıklarla haykırılan bir kanun diyor Yahudi Musa'nın emirleri lağvolundu artık her şeye izin var ve ben güzelim göğüslerim taptaze diye haykırıyor ormanda Dionysos törenlerinden fırlamış bu ses esrik bir kahkahayla ve ormanda şimdi ufak tefek yaradılış telaşı başlamış güneş doğduğu an tabiatın bütün küçük parçaları öldürmek ve yaşamak için sorumsuzca harekete geçiyor evet tabiatın sesi böyle ve Hitler kardeşi ilan ettiği hayvanlara üzülüyor ve Rauschning'e tabiatın zalim olduğunu bizim de onun gibi zalim olmamız gerektiğini söylüyor ve esasen Hitler'in adamları orduya ve savaşa tapınırken tıknaz vücuduyla öbür gorilin karşısına dikilmiş gorilin tehditkâr köpek dişlerinden başka neye tapıyor ve eski efsanelerini uzun sarı örgülü boynuz miğferli atalarını andıklarında evet boynuz çünkü aslolan öncelikle bir hayvana benzemektir ve boğa kılığına girmek çok hoş olsa gerek evet efsanelerini ve atalarını andıklarında özlem duydukları gayrı insani bir geçmişten başka neyi anıyorlar neyin çekimine kapılıyorlar ağız dolusu ırklarından ve kan bağlarından bahsederken hayvani kavramlara dönmekten başka ne yapıyorlar kurtlar bile bilir bunları birbirlerini yemezler ya kaba kuvveti beden hareketlerini ve güneşin altındaki et parçalarını gök-

lere çıkardıklarında ve Hitler ya da Nietzsche'leri gibi acımasız ve katı olmakla övündüklerinde prehistorik ormandaki maymunluk hayatına dönüşten başka neyi yüceltmiş oluyor neyle övüyorlar esasen Yahudi halkını katlederken işkenceden geçirirken Kanun'un halkını ve peygamberleri insanoğlunun dünya yüzünde yükselişini istemiş olan halkı cezalandırmış oluyorlar evet tabiat halkı olduklarını İsrail'in tabii olanın tiksindiği çılgınca bir umudu taşıyan tabiat dışı bir halk olduğunu biliyor yahut seziyorlar ve içgüdüsel olarak tam tezat olan halktan nefret ediyorlar o halk ki Sinai'de tabiata, insanın içindeki hayvana savaş ilan etmiştir Yahudilerin dini ve Hıristiyanların dini bu savaşın delillerini taşır hoşana haleluya hoşana kadim dinde asabi ve iyi yürekli ve olanca saflığıyla ciddi Yahudi peygamberin mizacı olan Tanrı durmadan kanunlar ilan eder insanoğlunun tabiattan ve hayvanlıktan gelen kusurundan kurtulmak için ne yapması gerektiğini tek tek sayar ve öldürmeyeceksin emirlerinin birincisi tabiata karşı savaşın ilk çığlığıdır sinagogda Harun'un torunu ehali açıp mukaddes Kanun'u alıp halka gösterdiğinde ilikle-rime kadar gurur duyar ve ürperirim hoşana haleluya hoşana halkının bağrından çıkmış olan Hıristiyanlık dini dinsizler âlemini dönüştürdü ve bu dinle uçsuz bucaksız topraklarda insanoğlu insan oldu hoşana haleluya hoşana yeni bir doğuş yeni bir insan yeni bir Adem imanla yeni bir kurtuluş Mesih'in izinden gitmek ve tabiattan ve hayvanlıktan gelen kusurlardan başka bir şey olmayan asli günahın önderin lütfuyla silinmesi Hıristiyanlığın bütün bu yüksek kavramlarının kaynağında Yahudilikteki tabiat insanını ruhu kurtarılmış bir Tanrı evladına yani insani insana çevirme istediği vardır hoşana haleluya hoşana böylece insanoğlunun insanlaştırılması amacına daha derin başka yollarla da erilişilir hoşana haleluya hoşana Kudüs'ün biri Yahudi biri Hıristiyan iki kızı Hitler'in tepesine çıkıp sevgili tabiatını seyretmeyi sevdiği bir dağdır Hitler aynı zamanda ikisinden de aynı derecede nefret eder çünkü her ikisi de tabiatın kanunlarının ilelebet düşmanı olan insanlığın kraliçesidir ve bilseler de bilmeseler de isteseler de istemeseler de insanlığın en soylu parçalarında Yahudiliğin ruhu vardır ve adına İncil denen kayanın üzerinde dururlar ey sessizce seslendiğim Yahudilerim halkınızı bilin

tabiattan ve kanunlarından kopmayı ayrılmayı istemiş olduğu için saygı duyun ona heyhat hakikatimi görmüyorlar görmeyecekler krallara layık hakikatimle bir başıma üşüyorum şimdi heyhat paylaşılmayan ve insanlar tarafından sevilmeyen bütün hakikatler acınasıdır ve deliliğe döner ey benim büyük acınası hakikatim ey benim sevilen çılgınım pekâlâ madem öyle ikimiz de delirelim ve herkesten ırak ısıtalım birbirimizi, az önce aynaya bakarken kendime acıdım geçen gün halksız bir kral olarak ve onu aşkla seven tek kişi olarak Paris'te bir başıma gezinirken acıdım kendime belki bir belki on yıl içinde çılgınca hakikatimle öleceğim o da belki bir belki on yıl içinde yanı başımda temelli ölüp gidecek ey yeryüzündeki kardeşlerim uzak durduğum aynı geminin yolcusu kardeşlerim hazır o dikiş dikerken ve ben de görünmez bir kadehi kaldırmışken söyleyin bana neden geldim sonsuz çağların derinlerinden bu vasat şölene niye geldim niye buradayım boşu boşuna mı bir hiç uğruna mı küçücük oynak vaktim vaktimiz geldi ve gülünesi bir şekilde nereye gideceğiz ve neden gideceğiz kıpırtısız ölüler bilir belki ne bilgiler gömülüdür yeraltında zavallı Solal ister hayvan ister insan öleceğim ve sonsuza kadar tabiatın bağrına koyacaklar beni peki nereye gidecek sevinçlerim ilk zamanlarımızda bir Romen kıyafetiyle kapıda bekleyene muhteşem bir elbiseyle güllerin altında bekleyene giderken arabada söylediğim şarkılar nereye gidecek peki on yaşımda bir okul çocuğuyken saçma bir heves ve gereksiz bir inançla yeni bir deftere başladığım zamanlar yanı başımdaki huzurlu annemin petrol lambasının ışıklı çemberinde aşkla yazan küçük oğluna baktığı o güzel akşam nereye gitti söyleyin haydi nereye gidecek yeter yeter haydi ama Solal deliliğine dön evet gettolarda yaşayan dindar Yahudi kardeşlerimin Kanun'larına parlak isimler vermesi hoşuma gider örneğin Taçlı'nın Nişanlısı demeleri mukaddes kanunun eskilerimin harfleriyle yazıldığı parşömen rulolarının tepesine naif taçlar takılması kadifelere ve altınlara sarılması hoşuma gider bunlar çok sakarca yapılmıştır çünkü cicili bicili rezilliklere yetenekleri yoktur ama Kanunlarını yürekten severler ah o Kanun ruloları sinagogda müminler ciddiyetle gezdirerek öperler onları ve ben de bütün ruhumla eğilir ve göğsümde bir heyecanla önümden geçen bu haşmet karşısında bir heyecanla

ben de öperim inanmadığım ama saygı duyduğum bu Tanrı'nın evindeki tek tapınma eylemimizdir bu ey kadim ölülerim ey Kanunuz ve Emirleriniz ve peygamberlerinizle tabiata ve öldürme ve kaba kuvvete dayalı safiyetsiz ve adaletsiz hayvani yasalarına savaş açmış olanlar ey kadim ölülerim kutsal kabile ey benim İsrail uğruna aynı tehdit ve vaatleri tekrar tekrar söyleyen ve kutsal ve tabiat dışı olmasını istedikleri halkı durmadan çekiştiren kekeme ve alabildiğine saf ateşli peygamberlerim böyledir aşk bizim aşkımız ey kadim ölülerim sizi övmek Kanun'unuzu övmek istiyorum çünkü Kanun'a itaat ederek kendimizi insan olarak yontmuş olmamız eski zaman primatları olarak bizim şanımız krallığımız ve ilahi vatanımızdır o yamru yumru o çarpık o muhteşem kambura o hilkat garibesine dönüşmüş olmak ve bu yeni varlık ulvi bir icat ve bazen iticidir çünkü yeni olduğu için aksaklıklar var ve binlerce yıl boyunca sakil riyakar kusurlu olacak olağanüstü gözleri olan bu çarpık ve muhteşem yaratık, adına insan denen hayvani olmayan ve tabii olmayan bir canavar ve aslında kendi elimizle kahramanca biz imal ettik onu bu umutsuz kahramanlığımız olduğumuz şeyi istemeyip yani tabiatın kanunlarına boyun eğen hayvanlar olmayı ve olmadığımız şeyi istemekten yani insan olmayı istemekten ibarettir ve hepsi bir hiç uğruna çünkü bizi buna mecbur eden hiçbir şey yok çünkü hiçbir şey yok çünkü kainatın bir idarecisi yok hiçliğin donuk bakışları altında aptalca varlığı dışında hiçbir anlamı yok ve aslında hiçbir dayanağı teyidi olmayan bu Kanun'a itaatimizden gelir yüceliğimiz çılgınca umutsuzca karşılıksız isteğimizden ah mahzende güneş ve deniz ülkesini Rabbin bahşettiği ülkemizi ilan ediyorum onlara esaretten çıkışımızı ilan ediyorum sevinçten dağlar yıkılacak ve göğümüzün altında ebediyen adaleti tesis edeceğiz işte o gün muhterem amcası beni takdis edecek Kanun rulolarını koluma sonra alnıma saracak ve muhteşem gözleri olan boyunsuz cüce taçla beni kral yapacak elimden tutup eski altın varaklarla kaplı bin bir façetalı aynayla parlayan arabaya götürecek ah ne güzel o saltanat arabası Alman sokaklarında kayarak sarsılarak ilerliyor Kanun arabasını İzak ve Yakup çekiyor bir asrı devirmiş uzun oval yüzlü sakallı kerametli atlar yüzleri düşünceli yüzleri insana dönük ve ben arabada ayakta tabiata ve tabiatın ka-

nunlarına meydan okuyan ırkın kralıyım Tanrı'nın sevdiği müşfik halkın Tanrı'nın seçmiş olduğu halkın kralı ve meşale taşıyan kerubimlerle süslenmiş eski araba yamru yumru Alman sokaklarında öne arkaya sallanarak gidiyor boyunsuz cüce çarpık bacaklarıyla bin bir zahmetle peşim sıra geliyor yanında muhteşem kör kız kardeşi ve idareci sınıftan amcası onların arkasında pırıl pırıl gözleriyle topallar yürüyor saralılar asil ihtiyarlar inanılmayacak kadar güzel ergen çocuklar üstü açık arabada dimdik duran yakut ve safirler içindeki kral akıllarını baştan almış bu rahip kral On Emir rulolarını kaldırmış ve muazzam bir neşeyle gülümsüyor çünkü ah işte mucize gerçekleşmiş işte Kanun harikulade bir şekilde insanlara dönüşmüş Almanlar bıçaklarından İsrail kanı akıtmanın saadetini terennüm etmiyor artık öldürme saadetini haykırmaz olmuşlar hepsi kralı alkışlıyor krala gülümsüyor ah Kanun denen mucize Yahudilerin kralını seviyorlar kral şefaatle onları selamlıyor altın ve kadife bezemeli tepesi gümüş kaplı Ana ve Nişanlı'yı arşa kaldırıyor hiç yorulmadan Mukaddes Kanun'u gösteriyor kambur ama asil duruşlu mavi puslu iri iri gözleri olan iki çocuk kollarına destek oluyor çünkü Kanun ağır ve bazen iki kadim beygir durup güzel başlarını ürkekçe çevirip iri gözlerinde aşkla krallarına bakıyor sonra yine titreyerek pür dikkat yürümeye koyuluyor ama neden birden ürkütücü fısıltılarla dolu bu ormanda buldum kendimi çatırtıları duydukça terler boşanıyor ağaç arkalarında saklanan düşmanlar nöbette korkuyu sırtımda hissediyorum bu dağ ormanında arkamda tehlikeli ayak sesleri var peki neden çiviliyorlar beni yo hayır ben kendimi çiviliyorum dağdaki bir katedralin kapısına mahzendeki çivilerden birini böğrüme sokan da benim cücenin hatıra olarak verdiği uzun çivilerden biri bu ve kara rüzgârlar eserken hiç bıkmadan sonsuz öpüşme gününde kendi kendimi çivileyeceğimi haykırıyorum ah uzaklarda kalmış çıplak ölüler kadidi çıkmış ölüler birden doğrulan ve aniden yüzlerini buruşturan alevlerin içinde dirilmiş ölüler zavallı kurbanlar ah çok sevdiklerim ve orada boş araba yolunu kaybetmiş düştü düşecek ama ilelebet yürüyor Yahudilerin altınlara kadifelere bezenmiş tepesi gümüş kaplı Anasını taşıyor ve o iki cılız yaratık toynaklarıyla kıvılcımlar çaktırarak kayıp düşüp dizlerini bereleyerek ve cesaretle doğrularak yoluna

devam ediyor ihtiyar veremliler zavallı uysal inatçı yaratıklar bin bir zahmetle ilerliyor bazen güzel yüzlerini çevirip ürkekçe bir kez daha kanlar içindeki krallarına bakıyor bu ihtiyar atlar rüzgârın hiç durmadan uğuldadığı yolda ölüm terleri akıtarak giderken bazen ürküyorlar o zaman İzak denen at insan gibi öksürüyor iri gözlü cüce kız ise sürgülü kapıya çivilenmiş olana güler gibi yapıyor sonra yanaklarını siliyor çünkü çivilenmiş olan yeryüzündeki çocuklarını bırakacağına yanıyor ve cüce ağlıyor artık ağladığını saklamaz oluyor birden titrek bir sesle buyrulmuş olan çağrıyı dile getirmesini söylüyor çünkü vakit geldi bunun üzerine kral gırtlağını sürgülü kapıya çiviliyor siyah ve kara bir kan akıyor ve kral son çağrıyı beyan ediyor birliği ilan ediyor Dinle İsrail Rab Tanrımızdır Tanrı Birdir bir ürperiş sarıyor her yerini ve gözleri ebediyen bembeyaz kesilip yukarı dönüyor evet aşkım seni her an daha fazla seviyorum ve içimden bunu haykırıyorum sana sen yaşamak için bir sebebin olsun diye söktüğüm dikişlerini uslu uslu düzeltirken dikkatli terziler gibi tükürüğünü hafifçe içine çeke çeke dikerken içim gidiyor sana dikişine dalmışken düzenli nefes alıp verişine içim gidiyor dikerken şu huzurlu ve mütevazı yüzüne içim gidiyor yüzünden öyle bir iyilik okunuyor ki beni de iyi kılıyor bir okul çocuğuna çeviriyor şu işe bak bunca sözün üstüne bir gurultu ne yapalım kabulümdür hatta değil mi ki senden benim dikiş dikenimden geldi onurumdur ve gülümserim ona ipi büküp inceltip aşkla iğneden geçirmek için parmağını ıslatışını aşkla seyrederim işlek iğneyi aşkla seyreden kırpıştırdığın gözlerini uysalca kıstığın dudaklarını ciddi düşünceli halini aşkla seyrederim sana bakmak rahatlatıyor beni kutsal vazifesine kendini vermiş bir ananın evindeyim uysal bir esirin yaşlıca bir hanımın evinde ah bu iş ne çok yakışıyor sana ah yüzün nasıl asil ve doğal öyleyse neden seni mutlu etmek için durmadan üstüne çıkmak zorundayım çok yazık aşkım benim sakin dikişçim iğnenin batıp çıkmasına iyice dalmışsın faydalı hareketlerinde mütevekkil düşünceli bir güzellik var ve sana tapıyorum öyleyse neden içini rahatlatmak için bir hayvan gibi durmadan üstüne çıkıp zorundayım zaten geldim geleli bir haftadır hayvan bir kez ortaya çıktı sadece döndüğüm gece için içini yiyordur şimdi çünkü aşkımı istiyorsun çünkü üstü-

nüze çıkılmasını aşkın bir kanıtı olarak görmek saplantıdır sizde pekâlâ öyle olsun deneriz ama bu akşam değil belki yarın elbette seviyorsun beni hatta bilincin tapıyor bana tapmaya devam ediyor ama bilinçaltın o kadar bayılmıyor artık bana evet hayatım bilinçaltın Londra'ya yeni dönen Himalaya misyonunun reisi o İngiliz lordun sapma kadar meşru karısı olmayı kat be kat tercih ederdi erkeksi az konuşan kendinden emin herkesçe sevilen bir ideali olan hayvanları ve koyu çayı seven senin hediye ettiğin funda dalından bir pipoyu erkekçe ısırarak kokulu tütünü ciddiyetle tüttüren pek sevgili kocanın aptal dağ zaferini görgülü nüfuzlu dostlarla kutlamayı tercih ederdi bilinçaltın kat be kat o adamın resimli dergideki fotoğrafına uzun uzun baktın en az yirmi saniye evet hayatım bilinçaltın egzotik olduğum spora hiç düşkün olmadığım yeterince yüzmediğim fazla konuştuğum tabiatta yeterince hoplayıp zıplamadığım fazla şüpheci olduğum için kızıyor bana dahası bilinçaltın bilincinin asil bulduğu yerleri süpüren robdöşambrlarımı hiç sevmiyor bilinçaltın çevirdiğim tespihleri ipek çoraplarımı da sevmiyor İngiliz lordun kalın mestlerini demirli çizmelerini kat be kat tercih ederdi ayrıca bilinçaltın merhum ağabeyinin şu iki kokana hakkındaki tezini beğenmeme de bozuluyor hani şu Staël ile gudubet Sand hakkındaki tezi ağabeyin üniversitede ukalalık yapmak için doğduysa ben ne yapayım en önemlisi bilinçaltın seni kapalı kutuda yaşatmamı affetmiyor seni terk edecek olsam canına kıyarsın elbette ama derinlerinde bir yer benden bıktı hem kim bilir belki ait olduğun sınıftan miras aldığın kanunlardan dolayı hiçbir zaman içten sevmedi beni evet seni zorladığım için geldin bana senin kalemin değilim ben hayatım seni zekâmla elde ettim zaten Deume'den seni ilk kim kurtarırsa avcundaydın fakat sonra seni tuzağa düşürüp zorlayınca bilinçaltın beni sevdi özellikle kocana karşı hasretini çektiğin âşık kadın rolünden dolayı sevdi ben de bu rolü oynamana çanak tuttum neyse bak bak şimdi dikişi bıraktı belli etmeden burnunu kaşıyor bu kaşıntı belki İngiliz lortla evlenme arzusunu ikame eden bir şey kaşınmakla geçen bir arzu elbette doğru değil bu hüznümün içinde çılgınca şeylerle eğleniyorum hayatım seni Ritz'de ilk dans ettiğimiz geceki haline döndürmek için ne diyeyim ne yapayım çünkü bilinçaltın bunu isti-

yor Ariane şu an suskun çünkü kitaba daldım sanıyor ve kibarlık ediyor ama dikişi bitince okur gibi yapmayı bırakacağım er geç o zaman ne sohbeti açsam şairane düşünceler bazen der ya hani içe işleyen mutluluk yahut toprakla hemhal olan çıplak ağaçlar tarzı şeyler evet içe işleyen diyecek ya da ağacın bilmem hangi dalı aniden bir ruha sahip gibi görünmüş Cenevre'de zekiydi ama sonra geçti ah dışarıda rüzgârın şu uğultusu korku içinde deli kadınlar imdat diye bağırıyor saçları çözülmüş deli kadınlar kasten bozulmuş robdöşambrı tekrar dikmesi bitince belki bir el domino oynamayı teklif eder neşeli canlı bir havayla teklif eder rövanşımı almak isterim bu akşam kazanacağıma eminim tarzı oyuna başlamadan önce domino taşlarını karıştırırken çıkan ses ürkütücü korkutuyor beni o ses aşkımızın ölüm çanı belki de elektrikli plak-çalardan ötürü kez daha övünür kendiyle sevgilim bu çok daha güzel öyle değil mi yahut Bach'ın yeni plaklarını teklif eder üzerindeki gravür daha öncekilerden çok daha kaliteli der gravür demesi beni hasta ediyor kahrolası Bach plakları Bach'ın iyi bir müzisyen olduğunu biliyorum ona hızarcılara layık robot muamelesi yapıyorsam skorbüte karşı tıka basa içime doldurulmasının intikamını almak için zavallıcık elinden geleni yapıyor günün birinde öleceğini asla aklımdan çıkarmamalıyım bu nedenle pamuklara sarmalıyım onu belki de roman okumayı teklif eder okurken bir yandan ayaklarıma masaj yapmak gibi bir saplantısı var ayaklarım ona ne yaptı ki işkence ediyor onlara sevgili sanırım masaj tekniğimi kusursuz hale getirdim deyişi sinir bozucu ayrıca ciddi ciddi pudra getirişi ayrıca masajda Isolde'un eline su dökemez kitap okurken canlı bir tarzda metnin ayrıntılarıyla oynuyor erkek kahraman konuşurken kahrolası maço sesiyle konuşuyor durum bu erkeğin keskin enerjik şen şakrak aptal sportmen olanını seviyor erkek taklidi yaparken sevimli gülünç haliyle sinirime dokunuyor yüreğimi burkuyor ayak masajcısı ayak bağı affet hayatım seni seviyorum odamda yalnızken söylüyorum bunu sana seni seviyorum ama seninle sıkılıyorum pek arzulamıyorum da seni az sonra dikişi biter buyurunuz hasar giderildi der ve bir gülücük yollar ben de büyük kibarlık derim büyük ihtimalle ödül olarak dik başlılıkla bir buse ister ben de veririm dudaklarıma uzanmasından korkarak

ama nasıl davranacağımı biliyorum sonra storbüte karşı bir şey icat eder mesela bir sessizliğin ardından sanırım resim yapmaya başlayacağım gibisinden bir şey söyler sevgili portrenizi yapmayı o kadar isterim ki elbette hayatım çok iyi bir fikir ama belki poz vermek sıkar sizi kesinlikle hayır hayatım tam tersi kısacası can sıkıntısı eskiden galip gelmek sevilmek için gönül çelerdim ama dahlim yoktu öyle görünürdüm ama değildim kıstaslarına değerlerine kategorilerine asla inanmadım hep yabancı hep cemaat dışı kaldım öteden beri yalnızım nazırlık yaparken umumi soytarı muaviniyken hep yalnızdım tek tabanca Solal ah sıkılıyorum ah iskeletlerden yapılma kayıklar peşimde binlerce penceresi olan mabetler boyunca nehri yalayıp geçiyor kayıklar pencerelerden küçücük kafalar çıkmış gülüyor tören başlıkları giymiş aslanlar buhur yakanlar delik deşik olmuş kızları upuzun bambulara takmış ihtiyarlar da peşimde bu durumda gözlerimi çıkarıp uçuruma atıyorum yeşil yeşil yalazlanarak yükseliyor alevler saraya gelince zili çalıyorum insan kahkahası gibi çalıyor ve kapı açılıyor beni derinlere ortaçağa götüren bir asansör bu asansörü değiştiriyoruz sahte bir penceresi olan bir odaya giriyorum panjurları açıyorum ama hep bir tuvale çizilmiş bir manzara görüyorum bir atın dörtnala koştuğu dev anası kadının tarandığı küçük yeşil adamları yerden topladığı bir odaya giriyorum ve piramit şeklinde üst üste binmiş kıpır kıpır oynayanların olduğu odaya gidiyorum bir uğultu yumağı içinde diller üstteki topukları yalıyor topuklar ise altta yalayanların kafalarını eziyor ve salyalar piramitten aşağı süzülüyor yalaktan taşıyor ve kil ve granitten yapılma sunağın arkasında çılgınca çiftleşen bir teke çileden çıkmış ah şu sarı peruklu sırık gibi imparatoriçe iri gözlü bir esirenin çıplaklığını öpüyor ileride beni bekleyenlerden korkuyorum bu nedenle bilmemek için çıkıyor ağrılar içinde koridorlara vuruyorum hain duvarlar boyu geziyorum çağların koridorlarında ne biçim bir hayhuy var aktrisler dansçılar sirk figüranları kutsal hayvanlar kibar kevaşe resimleri ayı oynatıcıları boyalı kraliçeler geziniyor koridorlarda yelesini rüzgâra vermiş çıplak bir at dörtnala koşuyor peşinde gövdesini uzatıp germiş asma dallarıyla süslenmiş iki kaplan hızla ilerliyor ve bazen menderesler çizerek muhteşem atın altından geçiyor nasıl da esiyor entrika rüzgârları

alevler içindeki saraylarda ne biçim isyanlar patlıyor ve nice yüzyıllar geçiyor hep yenilen nice galipler geçiyor geçin gidin ırklar kabileler imparatorluklar ben kalıyorum buyurun dikişini bitirdi sayılır yatma vakti geldi diyeyim tabii o da henüz erken diyecek saat daha yeni on oldu babacan havamı takınmam gerekecek hayatım yüzünüzden yorgunluk akıyor dinlenmelisiniz ama en önemlisi ben de yorgunum demeliyim evet ancak böyle ikna olur ve hemen kalkmalıyım o zaman gözüne bir öpücük yok iki gözüne de daha bir sevgi dolu oluyor öyleyse iki öpücük haydi kararlılık ve iyilikle kurtulalım ondan.

95

Ariane kucağında aile albümüyle yatağına uzanmış, yatağında uyuşup kalmış bir hasta gibi bir kurdeleyi sarıp sarıp çözüyor, denizle baş başa, kurdelesiyle baş başa oynayıp duruyordu. Kurdeleyi birden atıp albümü açtı, kenarları demirli, deri ve kadife ciltli bu ağır defteri açıp karıştırmaya koyuldu. Büyük-büyük-annelerden biri dallı güllü bir sehpanın yanında iskeletli eteğiyle oturuyor, bakışlar sert, yanında teçhizat olarak işaret parmağıyla araladığı bir Kutsal Kitap var. Büyük amcalardan ufak tefek bir albay burmalı bir sütuna dirseğini dayamış, muzip bir ifadeyle dipteki bir perdeye çizilmiş palmiyenin önünde dikiliyor, bacaklarını fütursuzca çaprazlamış, bir ayağının ucu hınzırca yere değiyor. Ariane altı aylık, yastık

üstünde iyi beslenmiş, asil duruşlu, şen bir bebek. Babası bir fahri doktora diploması alırken. Agrippa Amca Milli Protestan Kilisesi Meclisi'nin bir toplantısında. Ariane on üç yaşında, kısa çoraplı, bilekleri çıplak. Kuzen Aymon, Paris'te nazırlığı sırasında yanında heyet çalışanlarıyla. İngiliz asilzadesi bir hanımla çay içen Haleri. Haleri'nin evinde bahçede bir parti.

Albümü kapadı, kilidinin dillerini yerine oturttu, ağzına bir çikolata attı, hamurumsu acılığının eriyerek ağzına dolmasını bekledi. Bütün Cenevre sosyetesi vardı o partide. Sevimli, seçkin insanlar. Saçlarını çekiştirdi, büklüm büklüm kıvırdı, düzleştirdi. Dudaklarının kıyıları çocuksu bir mimikle büküldü, diyaframı kasıldı ve ciğerlerindeki hava bir anda boşaldı. Kısacası hıçkırdı. Dışarıda deniz vardı, ölümsüz deniz.

Ah İsviçre'deki dağ, yazın Eliane'la dağda geçirdikleri o günler. Vızır vızır bir çam ağacının altına uzanıp el ele tutuşur, uzaktan gelen sesleri mutlulukla dinlerlerdi, köylülerin bir tırpana vurarak çıkardığı sesler, üst üste bileme sesleri, ferahlık veren sıcak yaz güneşinin altında çınlayan, dupduru, elmas gibi havayla taşman düzenli sesler. Ah yaz sıcağında her şeyin capcanlı olduğu Ariane'ın dağı, koşturmaları, beslenen yavrular, aceleci karıncalar, ekin biçen basit ve kuvvetli insanlar, uzun bıyıklarıyla basit ve iyi yürekli insanlar, ekin biçen çalışkan, namuslu İsviçre dağ köylüleri, basit ve güvenilir Hıristiyanlar.

Işığı kapatıp yan döndü, burnuna kuvvetli bir güneş ve toz kokusu geldi, Haleri'nin tavanarası gözünde canlandı, tatilde kız kardeşiyle beraber bavullardan buldukları eski püskü elbiseleri giyerek gizlice sinema yıldızı olurlardı, hızla büyüyen bu ergen kızlar elem dolu hareketler, öfke krizleriyle tumturaklı trajediler oynardı, Ariane aşkından boğazı tıkanan Phaidra, Eliane adil Hippolyte olur, birden çılgınca kahkahalar, gençliğe has kahkahalar patlardı. Saate bakmak için ışığı açtı. Az sonra gece yarısı olacaktı ve hiç uykusu yoktu. On üç yaşında çekilmiş fotoğrafını alıp inceledi. Bukleleri, koca düğümlü kurdelesiyle çekiciydi bu küçük kız.

Banyoda kısa tenis eteği, muhteşem kalçalarını saran mayosu, çıplak baldırları, tenis çorabı ve ayakkabılarıyla dudaklarını ve göz-

lerini boyadı, saçlarını ıslattı, saçına bukleler yaptı, başına geniş mavi bir kurdele bağlayıp aynada daha iyi görmek için geri çekildi. Bu makyajlı kız insanı huzursuz ediyordu. Oturup bacak bacak üstüne attı, dilinin ucunu sivrilterek üst dudağını ıslattı, bacaklarının üst kısmını iyice ayırdı.

Hayır, hayır, diye mırıldandı ve bir anda kalkıp makyajını sildi, buklelerini açtı, üzerindeki çocuksu kıyafetten kurtulup hareketsiz kaldı. Evet, ona gidip her şeyi itiraf edecek, rahatlayacaktı. Ondan bu kadar uzun zaman saklaması yakışıksız olmuştu. Saçını düzeltip üzerine bir robdöşambr, ayağına sandaletlerini geçirdi, cesaret toplamak için kokular süründü ve aynaya akıl danıştı.

96

"Evet çare bu deli taklidi yapmak o benim kraliçe annemmiş ben de başımda cüce Rachel'in tacıyla onun kral oğluymuşum Rachel benim canım cücem tacı mahzende arabaya bindiğimiz gün verdi Purim bayramı için yapılmış sahte taşlarla bezenmiş mukavva tacı götürmemi istedi mukaddes olsun Kraliçe Esther'in bayramıdır Purim evet sahici görünsün deli olduğuma ikna olsun diye tacımı takar arada bir şaşı bakarım yüzümü gözümü oynatırım ama hemen arkasından güzel bir gülümsemeyle içini rahatlatırım evet deli ve oğul halimle âşık rolü yapmadan hayvani âşık oyununu oynamadan doyasıya sevebilirim onu vurmak çarpmak çakmak çökertmek zorunda kalmam evet iki zavallı et parçasını birbirine çarparak ona hakim

olma esir etme vazifemden azat olurum evet onu zavallı yavrucağı aşağılamak zorunda kalmadan tutkudan kurtulmuş olurum bir oğul yatamaz bir oğul sadece el üstünde tutar ah el üstünde tutmaksa canı gönülden yaparım bunu her bir günü bir aşkın ilk gününe çevirmek için çırpınmama gerek kalmaz bir oğul alevler kusmak zorunda değildir ah harika itibarlı görünmeye puslu bakışlı etkileyici âşık olmaya gerek kalmaz karanlık ve mesafeli olmaya gerek kalmaz ah harika dilin dile dolaştığı vahşice öpüşmeler biter öpüşürken iki tarafın suratı öyle aptallaşır ki köpeksi ifadelerini görebilseler gülmekten ya da utançtan ölürlerdi ah sevgilim sevgilim nihayet sevgimi tekdüze bulman tehlikesi olmadan korkmadan sevgimi gösterebileceğim sana bunu bir zayıflık emaresi olarak çılgınca gorilliğe tapan kadınların hakir gördüğü o zayıflığın bir emaresi olarak görmenden korkmadan hem sevgilim artık istediğin kadar nezle olabilir gurul gurul guruldayabilirsin bütün ruhunu guruldat istersen bıkana kadar gurulda anneler hapşırsa da sümkürse de guruldasa da hatta nefesi koksa da aynı derecede sevilir evet aynı derecede hatta kibar kibar hapşırırsa daha da fazla sevilir yoksa delirmişim de bizi baba kız sanıyormuşum gibi mi yapsam yok ana oğul daha iyi anne oğlunu asla terk etmez oysa kız çocuk eninde sonunda bir gorile takılır gorilin kıllı uzun kollarında gider babasını sevmez olur düğününde yüzüne tükürür söver sayar geber der aslında derdi mirasa konmaktır hem ayrıca oğul olarak ona hizmet edebilir yüceltebilirim saygı duymaya o kadar ihtiyacım var ki evet saygı duymaya evet bir oğul oğul bir ömür boyu ah ne muhteşem artık onunla sıkılmayacak olmak her şeyde yardımcısı olmak bir delinin buna hakkı vardır evet beraber siler süpürür mutfağa beraber gireriz tuzdan biberden sarımsaktan konuşuruz evet sarımsaktan bile konuşarak yemek yaparız beraber kibarca dostça ah ne harika olur iki dost olmak hatta hafiften iki kız arkadaş ah ne harika olur Saint-Raphaël çarşısına beraber gitmek bir delinin annesiyle beraber güzel annesiyle beraber çarşıya gitmeye hakkı vardır evet erzak filesini taşırım evet yorgun bir gününde her ne kadar kral olsam da tek başıma alışverişe giderim derim delinin damarına basmamak için tamam der ve ayrıca yorgunsa tek başıma evi süpürmeme de ses çıkarmaz isterim bunu çünkü bu benim için

zevktir hanımefendi ama krallığımdan ödün vermeden başımda tacımla süpürürüm çatlak ama nazik bir kral havasında mukavva tacımı hafif yana yatırırım evet o banyo yaparken ben oğul ve kral yatakları toplayarak sürpriz yaparım ona evet çabuk yatakları topla evet üstündeki şeyi dümdüz yap ana kraliçeye sürpriz o da sürprizimin ödülü olarak öper beni ah ne muhteşem nihayet yanaktan öpüşebilecek olmak durmadan doymaktan korkmadan itibar kaybedeceğim diye tasalanmadan iki yanaktan ayrıca gönlünü yapmak sıkıntısını dağıtmak için kıymetli zalim serseri olmaya da gerek kalmaz evet yarından tezi yok ömür boyu ana oğuluz salyalı sümüklü işlere son hayvan adam iğrenç adam beni oğlunu aldattığı baba çıksın gitsin beni daha çok sevip sevmediğini sorarım oğlunu tahtalıköyü boylayan adamdan daha çok mu seviyor evet diyecektir benim için Cannes'da bir yerde yaldızlı bir taht ısmarlamasını söylerim ben her daim bir krala yakışır şekilde davranırım kral gibi tahtta otururum kapıyı çaldığında kralın sarayında XIV. Louis'deki gibi kapıları tırmalamak gerektiğini söylerim içeri girdiğinde reverans yapmasını emrederim elbette annemsiniz hanımefendi fakat aynı zamanda tebaamsınız haydi hanımefendi kralınıza üç reverans hemen arkasından kalkıp ben de soylu anneme üç reverans yaparım seven bir oğul deli bir oğul olarak layığı budur evet deli gibi yaşasam ne olur nihayet onu hakikaten sevebileceksem ah aşkım seni asla tükenmeyen bir aşkla sevebileceğim."

97

Ariane kapı kapandıktan sonra usulca ilerleyip yatağın ucunda durdu. Solal sıkılı yumruklarına ve ciddiyetine bakarak tuhaf bir işe kalkışacağını anladı. Gözleri yerde, düşüncelerine gömülmüş halde yanma uzanmak için izin istedi. Solal yana kayıp ona yer açtı. Ariane elini eline aldı.

"Sana söylemem gereken önemli bir şey var" dedi. "Taşıması çok zor bir sır. Sevgili, beni yanlış anlama. Kocamı sevmiyor, kendimi anormal sanıyordum, yapayalnızdım. Sana her şeyi anlatabilir miyim?"

Solal karşılık vermedi. Göğsüne aniden kan yürümüş, ciğerlerini eziyor, nefesini kesiyor, konuşmasını engelliyordu. Devam etmek

için teşvik edilmeyi beklediğini biliyordu, ama konuşursa sesinden korkacağını, tek kelime edemez olacağını da biliyordu. Başıyla evet dedi ve omzunu okşadı.

"Söyle sevgili, sonra aramız bozulmayacak, değil mi?"

Başıyla hayır deyip elini sıktı. Fakat içini rahatlatıp her şeyi söyletmek için konuşmak gerektiğini sezdi. Heyecanını bastırmak için derin bir nefes alıp gülümsedi.

"Hayır sevgilim, aramız bozulmayacak."

"Beni bir dost gibi dinleyeceksin, değil mi?"

"Evet hayatım, dostça."

"Seni tanımadan önceydi, anlıyorsun değil mi?"

Yanı başındaki bu vücuttan iğreniyordu. Ama saçlarını okşadı.

"Üstelik sevmediğin bir adamın yanında hazin bir hayat yaşıyordun."

"Anlayışın için teşekkür ederim" dedi, yüzünde belli belirsiz şekillenen solgun, seçkin, acılı gülümseme Solal'i zıvanadan çıkardı.

"Ne zamana kadar sürdü" diye sordu saçlarını okşamaya devam ederek.

"Ritz'den sonraki gün bitti, tabii her şeyin bittiğini yazdım ona."

"Daha sonra görüştünüz mü?"

"Yo, kesinlikle hayır!" diye haykırdı Ariane.

Dişleri birbirine vurarak öfkesini oraya hapsetmek üzere dudağını ısırdı. Utanmadan şeref meselesi yapıp öfkeleniyordu üstelik! Her şeyin hesabı görülecekti.

"Onu en son ne zaman gördün?"

Ariane sesini çıkarmadan tekrar eline yapıştı. Bu asalet Solal'i çileden çıkardı. Fakat sabretmeliydi. Hele bir öğrensin.

"Aklımda soru kalmamalıydı" diye mırıldandı, gözleri yerde.

"Ritz'e geldiğin gün mü" diye sordu tatlılıkla.

"Evet" diye fısıldayarak elini var gücüyle sıktı.

"Ne zaman?"

"Sahiden konuşabilir miyim seninle?"

"Konuşabilirsin aşkım."

Ariane yüzüne baktı, dudaklarında minnet dolu zayıf bir gülümseme belirdi, alıp elini öptü.

"Cologny'den çıkmadan hemen önce iyi akşamlar demek, Ritz'de kocamla buluşacağımı haber vermek için aradım, o da bir dakikacık görüşmek için yalvardı da yalvardı."

"Sen de gittin mi?"

"Evet."

"Peki ne oldu?"

Ariane karşılık vermek yerine başını öne eğdi. Solal onu yataktan itti. Yere yuvarlanan Ariane gülünç bir şekilde oturup kaldı, elbisesinin etekleri açılmış, aralık baldırları ortaya çıkmıştı. Korkunç bir şeydi o uzuv. Kullanılmış, ziyaret edilmiş bir uzuv.

Yerinden kalkmadan elbisesini topladı. Solal yumruklarını sıkarak gözlerini yumdu. Namus ha, namuslu geçinmeye yüzü tutuyordu demek! Demek Ritz'e geldiği gece ötekiyle yatmış, üç saat sonra elini öpmeye, dudakları henüz ötekinin ıslaklığını taşırken bir yabancı olan Solal'in elini öpmeye cüret edebilmişti! Biriyle yatmış ve üç dört saat sonra kendi evinde, küçük salonda piyanonun önünde bakire pozlarına girip saflığın müziği olan bir ilahi çalabilmişti, bu Bach icracısı dört saat önce bacaklarını açmış yatıyordu demek! O gece Solal'e bırakın gideyim, başıma ne geldiğini anlamaya çalışayım, demişti ayrılırken, diyebilmişti bu bakire aşüfte, derin düşüncelere dalmış sevimli, asil suratıyla! O bakire, o el sürülmez rahibe daha beş saat önce Tanrı bilir nelere dokunmuş meğer! Şu robdöşambrı edeplice çekiştirip durması yok mu!

"Çıkar üstündekini!"

"Hayır."

"Çıkar! Onunlayken yaptığın gibi."

"Hayır" dedi ve yüzüne bakakaldı, ağzı aralık, aptallaşmış bakışlarla.

Kalkıp robdöşambrının kuşağını sıktı. Solal bir kahkaha patlattı. Yalnız ona gelince örtünüyordu demek! Bir tek onun hakkı yoktu Ariane'ı çıplak görmeye! Yataktan zıpladığı gibi asılmasıyla incecik giysi boydan boya yırtıldı. Çıplak kalçalarıyla utanç içinde kaçışını görmek için kumaşı ikiye ayırdı. Ariane derhal odasına kaçtı, beceriksizce üzerine başka bir robdöşambr geçirmeye çalışırken korkusu Solal'in içine dokundu, aciz bir yaratık, seçilmiş bir kurban. O kadar

uzun boylu değil, öteki adam da görmüştü deminki kalçaları, aynı kalçaları, başkasını değil. Ritz'de dans ederlerken ömür boyu, demişti ona. Oysa daha üç saat önce meğer baldırları gel beri diyor, gülümsemesi kucak açıyormuş!

"Ritz'e geldiğin akşam onunla yattın mı?"

"Hayır."

"Metresi oldun mu?"

Gözler fal taşı gibi açık inatla, aptalca başını salladı. Kendini tutamayıp onu yere fırlatmakla hata etmişti. Korkuyordu, artık hiçbir itirafta bulunmazdı.

"Söyle, metresiydim de."

"Metresi değildim."

Ölü gibi bembeyaz kesilmiş bir hayvan. Onu böyle gafil avlanmış görmek içine dokunuyordu. Fakat her ne olursa olsun öpüşmeler olmuştu üç saat önce! Hayatlarının en güzel anından sadece üç saat önce!

"Metresi olmadın mı?"

"Hayır."

"Madem öyle, niye bana anlatacak önemli bir şey olduğunu söyledin?"

"Çünkü başımdan bir şey geçmiş olması önemli."

Bir şey? Uçsuz bucaksız bir erkeksilik gördü karşısında, bu hayvani hayal karşısında geriledi. Ve o an Ariane, şu tertemiz surat, şu alabildiğine edepli duruş! Korkunç.

"Haydi, aç konuyu."

"Açacak bir şey yok. Biraz heyecanlı bir arkadaşlıktı, hepsi bu."

"Her şeyi anlatabilir miyim diye sormamış mıydın? Her şeyden kastın heyecanlı bir arkadaşlık mıydı?"

"Evet."

"Yattın onunla!"

"Hayır, Tanrı şahidimdir, hayır!"

Bu şatafatlı heyecan midesini bulandırdı. Neydi bu et sevdası? Hem Tanrı'yı bu sürtüşmelere karıştırmak da ne oluyordu! Yediğin haltları Tanrı'nın önüne sermek!

"Kocanın yanına gelir miydin?"

"Bazen. Sık değil."

Ürperdi. Bu arsız, âşığını kocasına pervasızca gösterebilmişti demek! Ama onunla ilk akşam Bach faslı, bülbül sesiyle kendinden geçmeler, ağırbaşlı tavırlar, ilk öpüşmelerde cahilane beceriksizlikler, izleyen gecelerde o geldiğinde bir yığın yüceltici hareketler, diz çökmeler. Aynı kadın hiç istifini bozmadan aşığını boynuzlu kocasına takdim edebilmişti! Kadınlığın esrarı denen şey bu olmalıydı.

"Evine gider miydin? (Ariane yüzüne baktı, öksürdü. Düşünmek için zaman kazanmaya çalışıyor, diye geçti aklından Solal'in.) Ona gider miydin?"

"İlk başlarda evet. Sonra istemez oldum. Şehirde, çay partilerinde görüşürdük."

Tespihi elinden zıpladı. Mayıs Güzeli'nde uzun bir güne kıyasla alabildiğine lezzetli, gizli buluşmalar. Ah, Ariane'ın adamla buluşmaya gitmek için hazırlanışı! Ah çay salonuna girişi, onu uzaktan görünce gülümseyişi!

"Niye ona gitmek istemedin?"

"Çünkü üçüncü sefer fazla ısrarcı davrandı."

Israrcı ha! Solal ona hayran kalmıştı. Ne laflar buluyordu bu kadın, ne edepli, olup biteni ne güzel örten laflar. Israrcı lafında bir masumiyet vardı, sevimli bir dans partisi havası veriyordu, iltifat, ölçülü flört, Mozart. Et sevdasına bile görgü katmadan edemiyordu! Bu sayede herifin hayasızlığı da asalet kazanmış oluyordu, kadınların erkeklerin köpeksiliğine olan korkunç hoşgörüsüydü bu.

"Söylediğine göre onu sevdiğini sanmışsın, buna rağmen ona gitmeyi istemez mi oldun? (Ariane yüzüne baktı, başını önüne eğdi. Onu sevdiğimi sandım demiş miydi?) Yapma ama, bunun saçma olduğunun pekâlâ farkındasın."

Bir sessizliğin ardından Ariane başını kaldırdı.

"Doğruyu söylemeye korktum çünkü onun metresi olduğumu zannedecektin. Evet, evine giderdim. Ama metresi olmadım."

"Bu konuya döneceğiz. Kimmiş bu uçkuruna sahip olabilen, ama ısrarcı davranan arkadaş?"

"Tanrım, ne faydası var?"

"İsmini söyle. Çabuk diyorum, ismini söyle!"

Yüreği çarparak düşmanın girişini bekledi. Onu görmeye korkuyor, bilmeye ihtiyaç duyuyordu.

"Dietsch."

"Tabiiyeti?"

"Alman."

"Bende bu şans varken. İsmini söyle!"

"Serge."

"Madem Alman niye Serge?"

"Annesi Rus'muş."

"Bakıyorum da bilmediğin yok. Ne iş yapar?"

"Orkestranın şefi."

"Bir orkestra şefi."

"Anlayamıyorum."

"Şimdiden onu mu savunuyorsun?"

"Ne demek istediğinizi anlayamıyorum."

"Demek benimle sizli bizliyiz?"

"Ne demek istediğini anlayamıyorum."

"Senli benli, Dietsch'le konuştuğun gibi! Teşekkür ederim. İzah edeceğim hayatım. Senin için o orkestranın şefi. Bu Mösyö Verge, pardon Serge'i tanımadığıma göre benim için sadece bir orkestra şefi. Eienstein, fizikçidir! Freud psikanalisttir!"

Burun delikleri açılmış, yüzüne bir sevinç gelmişti, robdöşambrının eteklerini savura savura odayı arşınlamaya koyuldu. Birden dönüp bir sigara yaktı.

"Zavallı küçüğüm, ne kadar da beceriksizsin" diye başladı Ariane'ı kıvama getirmek için.

"Ne bakımdan beceriksiz?"

"Mesela ne bakımdan beceriksiz olduğunu sorman bakımından. Kendinden emin olmadığının kanıtı bu. Zaten hiç farkında olmadan tam yedi kere metresi olduğunu söyledin bana."

"Metresi olduğumu söylemedim."

"Sekizinci itiraf! Metresi olmamış olsan metresi olmadım diyeceğine sadece metresi olmadım der geçerdin. (El çırptı.) Yakalandın!"

"Hayır, hayır, var gücümle söylüyorum, bu doğru değil! Sadece arkadaştık!"

"Sekiz itiraf" diye gülümsedi, sigarasını parmaklarının arasında çevirdi. "İlk itiraf asil bir tövbekâr edasıyla içeri girip ağır bir sırdan dem vurman. Arkadaşlık ağır gelir mi insana? İkinci itiraf o akşam yattın mı diye sorduğunda bana hayır demen oldu. Bu hayırın anlamı neydi? Başka seferler onunla yattığını ortaya koyuyordu! Yoksa tepki olarak hayır yerine onunla asla yatmadım derdin! Diğer itirafları da istediğin zaman anlatırım. Demek metresiydin. Zaten ilk başta niyetin itiraf etmekti. Yalnız seni yataktan atmak gibi bir hata yaptım. Sonuç olarak bu adamı anlatmayı neden istedin?"

"Senden gizlim saklım olmaması için."

Solal'in yüreği burkuldu. Zavallıcık, gerçek sebebin bu olduğuna samimiyetle inanıyordu. Evet, gerçekten de bütün kadınlar bilinçsizlikle doluydu tıka basa.

"Yani bu adam seni kırk kere enine boyuna verevine kucaklıyor, sen de güle oynaya izin veriyorsun. (Ariane'ı arzuladı.) Her cins öpüşmeye, vermeye, almaya tamam diyorsun, hatta Michaël'in tabiriyle içten dönüşlü çifte kumrular tarzı öpüşmeye bile ve her kumruda teşekkür ediyorsun ona! Gelgelelim adam senin asil dilinle ısrarcı davranıyor, yani kırk öpüşmenin üstüne normal olan şeyi istiyor ve sen rencide oluyorsun, fazilet damarların kabarıyor, devamındaki şeyi istemiyorsun! Yapma Ariane, sana olan saygımı yerle bir etme, gerçeği itiraf et! Metresiydin, sen de ben de biliyoruz bunu!"

O kadar hızlı konuşuyordu ki Ariane her söylediğini anlayamamıştı, bu nedenle Solal'in doğru düşündüğüne ikna oldu. Zaten büyük bir güvenle konuşmuştu. Madem biliyordu en iyisi itiraf etmekti.

"Evet" diye fısıldadı başı önde.

"Evet ne?"

"Söylediğin şey."

"Metresi olduğun mu?"

Evet anlamında başını salladı. Solal dehşet işinde gözlerini yumdu, o ana kadar buna inanamadığını idrak etti. Canparesinin üzerinde kıllı, uzuvlu bir adam!

"Ama tek bir kez" dedi Ariane.

"Bu konuya tekrar döneceğiz. Ya sen?"

"Hayır" diye fısıldadı.

Leb demeden leblebiyi anlıyordu hınzır! Soruyu daha açık sordu. Ariane kızardı, Solal köpürdü. Hangi hakla yüzü kızarıyordu! Aynı soruyu defalarca, bıkıp usanmadan tekrar tekrar sordu, her seferinde Ariane hayır dedi. Ama yirminci ya da otuzuncu sefer pes ederek, gözyaşları içinde hayırdı, evet, evet, evet! Ama ucundan, azıcık, diye ekledi bir sessizliğin ardından, der demez bir utanç bastı, kendini gülünç hissediyordu. Dışarıda sevdalı bir erkek kedi ateşli ateşli haykırmaya başlamıştı. Yeter bu kadar Dietsch! diye haykırdı Solal. Kontralto bir dişi kediden cevap geldi. Solal parladı. Yeter Ariane! Ariane kurtuluşu gözyaşlarına sığınmakta buldu, hiç zorlanmadı da çünkü kendine acıdığı an ağlamaya başlardı, bu da hiç zor değildi.

"Neden ağlıyorsun? Aklına mutlu bir an mı geldi? Buna mı ağlıyorsun?"

"Evet."

"Neden?"

Ariane burnunu çekti, bu soğuk karşılama gözyaşlarını durdurmuştu. Solal burnunun kızardığı, hafif şiştiğini fark etti. Ne tuhaf, o an hiç gözüne batmıyor, o koca buruna sempatiyle bakıyordu. Düşünmeden, makine gibi neden sorusunu defalarca tekrar etti.

"Ne dediğini anlamıyorum. Ne demek neden?"

"Neden ağlıyorsun?"

"Çünkü pişmanım."

"Neden? Yapmışsın bir kere."

"Şu an düşündükçe iğreniyorum."

"Ensesini ısırırken iğrenmiyordun ama. Yeri gelmişken, her gün ısırıyor muydun o enseyi?"

"Neler söylüyorsun? Bir kez olsun ısırmadım."

"Pekâlâ, hiç olmazsa elde var bir. Minnettarım. Bundan böyle ensemi ısırırsın, en azından bunu ona yapmadığını bileceğim. Zaten bundan böyle senden isteyip isteyeceğim budur. (Ariane neşesiz, çılgınca bir kahkahayı bastırmak için dudağını ısırdı.) Kaç kere birlikte yattınız? Gerekirse sabaha kadar sorarım bu soruyu."

"Tek bir kez onun oldum."

Onun ha! Bu sözlerin üzerine elindeki bardağı paramparça etti, kan fışkırdı. Ariane yaklaşıp bir dezenfektan sürmek istedi.

"Dezenfektanın canı cehenneme! Neden tek bir kez?"

"Fena bir şey olduğunu anlattım ona."

Solal bir kahkaha patlattı. Öğretmen hanım kalkmış küçük bir çocuğa yaptığı şeyin iyi olmadığını, çirkin bir şey olduğunu anlatmış demek! Birden kelimelere sığmaz bir mutluluğa kapılarak dudaklarının arasına iki sigara sıkıştırıp yaktı, hevesle, zindelikle tüttürmeye başladı, bir yandan da kendine hayranlıkla dolmuş, bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Ariane'ın önünde durdu, iki sigarasını işaret parmağıyla orta parmağı arasına alarak meydan okurcasına, neşeyle baktı yüzüne, dudaklarının arasında bir ışık parladı.

"Henüz terin soğumamışken anlattın ona demek."

"Hayır, ertesi gün."

"Evine tekrar gittin, onu seviyordun, ilk seferinde zevk aldın, senin asil tabirinle sevinç duydun, sevvinç, sevvinç, sonra bir daha istemedin, öyle mi? Hem zaten ha bir kere olmuş ha yüz kere, aynı kapıya çıkar! Yüz kere yattın mı?"

"Yemin ederim hayır!"

"Elli?"

"Hayır."

"Dokuz yüz?"

"Hayır."

"On beş?"

"Tanrım, saymadım ki!"

Solal dehşet içinde oturdu, kanlı eliyle alnını sildi. Saymamış! Demek defalarca olmuş! On beş kez, en az on beş kez!

"Konuş."

"Ne söylememi istiyorsun?"

"Söylemeni beklediğim şeyi. Haydi, söyle!"

"İlk seferden sonra hiçbir şey hissetmedim" dedi bir suskunluğun ardından.

Kirlenmiş, alçalmış halde gözlerini yere dikti. Ah, Solal artık onu sevmezdi. Solal ilgiyle baktı yüzüne. Hissetmemiş! Ne laflar biliyordu!

"Neden?"

"Ne neden?"

"İlk seferinde hissettiysen sonrakilerde neden hissetmedin?"

"Tanrım, nereden bileyim! Hiçbir şey hissetmiyordum, o kadar."

"Neden tekrar yapıyordun öyleyse?"

"Kırılmasın diye. Oh, bırak beni" diye inledi.

Solal doğru söylediğini sezerek merakla baktı. Hakikaten başka türlü bir soydandı. Kırılmasın diyeymiş! Kibarlığın sonu nereye varacaktı!

"Sizin eve neden geliyordu?"

"Sadece ilk başlarda."

"Onun evi yetmiyor muydu? Niye kocanın evinde?"

"Çünkü onu görmekten keyif alıyordum. Çünkü kocam sıkıcıydı."

İnce hastalığa tutulmuş gibi gereğinden daha kuvvetli, uzun uzun öksürdü. Solal'in içi yanıyordu. Başka bir adamı görmekten keyif alıyormuş ha! Yatmasından beterdi bu. Ah, Dietsch'i pencerelerde de beklemişti kesin!

"Kocan salondan çıktığında öpüşür müydünüz?"

"Hayır, asla!" diye haykırdı, Solal yine doğru söylediğini sezdi.

"Neden?"

"Çünkü hoş olmazdı" diye hıçkırdı Ariane.

Solal alnı kan içinde, kollarını iki yana açarak dervişler gibi uzun uzun döndü. Aşırı güzel bir cevaptı bu. Dönmesi bitince gidip alnını duvara vurdu, sonra içinden sayarak yaralı elini de vurmaya başladı. Duvarda altı kanlı el oldu. Zavallım benim, dertlim, dedi içinden Ariane. Ah, hiç olmazsa bıraksaydı da eline baksaydı. Yarası derin miydi acaba? Ah, hele alnı kan içinde kalmış. Zavallı sevgili, hepsi Dietsch'in yüzünden. Solal dönüp bir başkasına ait olan bu kadına baktı, çıkıp gitti.

98

Yaralı eline kolonya döktü, yarayı güzel buldu, canı sıkıldı. Ne yani, gelmeyecek miydi, onu yalnız mı bırakacaktı? Oyalanmak için kendi ölümünü düşündü, ayrıntılı olarak kendini tabutta hayal etti, kadife ayıcığı şekilden şekle sokarak önce ateşini haykıran bir sevdalıya, sonra bir kalabalığa hitap eden bir diktatöre çevirdi. Tam yeşim taşından bir bilyeyle ayıya futbol oynatıyordu ki kapı iki kez çalındı. Döndü, kapının altından bir kâğıt atıldığını gördü, eğilip aldı.

"Ait olduğum çevredeki herkes bana sırt çevirmişti. Tek akrabam olan amcam Afrika'daydı. Yapayalnızdım, hayatım bomboştu. O adamın metresi olmayı kabul ettiysem sırf arkadaşlığından mahrum

kalmamak, yalnızlığımdan kurtulmak içindi. Onu asla sevmedim. Kocam olacak o zavallı adama karşı sığınağımdı. Gelip beni istediğin an yok oldu. Sana gelen ruhen ve bedenen bir bakireydi dersem alay etme benimle. Alay etme, doğrusu bu. Evet, bedenen de öyle, çünkü bedeni sevinçleri seninle tanıdım. Beni terk etme. Artık beni istemezsen benim için tek bir çıkar yol var. Kederler içindeyim, bırak gireyim."

Kapının öbür tarafında boğuk, küçük hıçkırıklar. Önce yaralı eline sonra diğerine beyaz eldivenler geçirdi, robdöşambrını çıkarıp eldivenlerle tezat olsun diye siyahını giydi. Aynaya bir göz atıp kapıyı açtı. Ariane saçı başı dağılmış, elinde küçük bir mendille yere çökmüş, başını pervaza bırakmıştı. Solal kollarından tutup kalkmasına yardım etti. Tepeden tırnağa tir tir titrediğinden dolaptan bir üstlük çıkarıp giydirdi. Topuklarına kadar inen bol, upuzun gelen erkek pardösüsünün içinde küçücük, çocuk gibi kalmıştı. Koca pardösünün içinde dokunsalar kırılacak halde dişleri birbirine vuruyordu, elleri giysinin kollarında kaybolmuştu.

"Otur" dedi Solal. "Sana çay yapayım."

Ariane yalnız kalır kalmaz robdöşambrının cebinden bir tarakla bir pudriyer çıkarıp saçını düzeltti, burunu sildi, tekrar oturup beklemeye koyuldu, etrafına bakarken Solal'in daha önce hiç bahsetmediği, ona vermiş olduğu ayıcığın ikizi olan ayıyı görüp şaşırdı. İşaret parmağıyla hayvancığın kadife alnını okşadı. Solal elinde bir tepsiyle geldiğinde Ariane'ı yine bir titreme aldı.

"İç hayatım" dedi çayı fincana koyup. (Ariane burnunu çekti, dayak yemiş bir köpek gibi baktı yüzüne, çaydan bir yudum içti, titremesi iyice arttı.) "Bisküvi ister misin? (Başıyla uysalca hayır dedi.) İç biraz daha."

Ariane cesaretini toplayıp sordu:

"Beni hâlâ seviyor musun?"

Solal gülümsedi, Ariane eldivenli elini tutup usulca öptü.

"Dezenfektan sürdün mü?"

"Evet."

"Sen de çay içmez misin? Gidip fincan getireyim."

"Hayır, gerek yok."

"Öyleyse benim fincanımdan iç."

Solal içti, sonra karşısına oturdu. Komşu evde bir dans müziği ve neşeli çığlıklar yükseldi. Duymadılar bile. Vakit geç olmuştu, ama Ariane'ın uykusu yoktu. Bu akşam canımız sıkılmıyor, diye geçti Solal'in aklından. Ariane masadaki tabakayı alıp onun için bir sigara yaktı. Solal iki nefes çekip söndürdü. Tekrar gülümsedi Ariane'a, o da dizlerine oturup dudaklarını uzattı. Derin bir öpüşme oldu. Arzu dolu olan Ariane çok geçmeden sanki hiçbir şey olmamış gibi Solal'in da arzu duyduğunu anladı. Kadınların içine doğar böyle beklenmedik şeyler. Solal bir anda aynı dudakların bir başkasına hizmet ettiğini hatırlayarak patırtı yapmadan çekildi.

"Geçti hayatım, senden af diliyorum. Ama konu bir daha açılmasın istiyorsan bana her şeyi söylemelisin."

"Ama sonra daha kötü olur."

"Tam tersine, içim rahatlar, benden bir şeyler sakladığın hissinden kurtulurum, korkunç bir his bu. Az önce ters davrandıysam, ki gerçekten pişmanım, bilmeye hakkı olmayan bir yabancı gibi hayatının bir bölümünden kendimi dışlanmış hissettiğimdendi. Çok fazla acı veriyordu."

Usulca saçının bir perçemini düzeltti.

"Sonra sorun olmayacağına emin misin?"

"Sonrasında, arkadaşına her şeyi söylemiş bir sevgili olacaksın. Hem zaten şu Dietsch denen adam, hıı, nedir ki, olmuş bir kere hıı? (Sevimli geldi Ariane'a, Solal henüz çok genç, tatlı, biraz şaşkındı.) Bu kadar gizli saklıyı hak etmiyor. O orkestra şefinin önemli olmadığının gayet farkındayım. Hem zaten derhal son vermişsin. (Saçlarını düzeltti yine.) Aslında acelem yok, er ya da geç bana söyleyeceğini düşününce sakinleştim. Görüyorsun ya, şimdiden bambaşka biri oldum. Bu akşam konuşmak istemezsen yarın, öbür gün, on gün sonra, ne zaman istersen o zaman anlatırsın."

"İyisi mi şimdi bitsin" dedi Ariane.

Dinleyeceği hikâyenin zevkine kapılmış olan Solal heyecanla, dostça öptü onu. Sirkte palyaçoları bekleyen bir çocuk gibi. Telaşla bu sefer vikunya postundan bir palto daha getirip dizlerine örttü, tekrar çay yapmayı teklif etti. Büyük bir saygıyla adeta hamile bir

kadın ya da sıkıştırılmaması gereken, bir şey yaratmak üzere olan bir deha gibi davranıyordu Ariane'a. Avizeyi söndürüp başucu lambasını yaktı, hatta yatağa uzanmayı önerdiyse de Ariane geri çevirdi.

"Sen sor, öyle daha iyi olur" dedi elini eline alarak.

"Nasıl tanıştınız?"

"Alix de Boygne aracılığıyla, bir arkadaşım, kalan tek arkadaşımdı, epey ileri yaşta bir kadın. (Ve muhabbet tellâlı sahneye girer, diye düşündü Solal.) Bana karşı çok iyiydi."

"Bu kadından bahset" dedi Solal sevecenlik ve ilgiyle.

"Sosyetedendir, ama vaktiyle hayatına evli bir adam girmiş, karısı boşanmaya yanaşmamış, Cenevre epey çalkalanmıştı. Ama üzerinden çok zaman geçti, unutuldu gitti. (Hayatına biri girdi ifadesindeki riyakârlık Solal'i çileden çıkarmıştı, o şehvet düşkünü kadından nefret ediyordu. Ama hiç renk vermeden anlayışlı bir ifade takındı.) Çok cömert, ufku çok geniş biridir. (Başka anlamda da gayet genişmiş, diye düşündü Solal.) Sanata çok meraklıydı, bir oda orkestrasına destek oluyor, sayfiye evinde genç müzisyenleri ağırlıyordu (Taze ete düşkünmüş, diye geçti aklından.) Ortak çevremizde benimle görüşmeyi kesenlere kızıyordu. Beni sarıp sarmalar, şımartırdı."

Burnunu çekip sildi.

"Şişman mıydı?"

"Biraz" dedi Ariane sıkılarak. (Solal şişmanlığa sevinerek gülümsedi.) "Ama çok zarifti. (Çelik balenli korse sayesinde, diye düşündü, oda hizmetçisi de iplere asıldıkça asılıyordur.) Aynı zamanda çok kültürlü."

"Cenevre'de hiç bahsetmemiştin."

"Çünkü artık görüşmüyorduk. Ben, ben sizinle tanışmadan kısa süre önce gitmişti. Evli kız kardeşinin yanma yerleşmek üzere Kenya'ya taşındı." (Ve kendine zenci bulmaya, diye düşündü.)

"Yani o beyefendiyi bu kadının evinde mi tanıdın?"

"Evet" dedi onaylayan, ama ölçülü bir jestle.

Bu edepli, basmakalıp hareket sinirine dokunmuştu, ama sineye çekti. Adamı anlatırken şehvetli mimikler yapacak hali yoktu sonuçta.

"Kaç yaşındaydı" diye sordu belli bir heyecanla.

"Elli beş."

Belli belirsiz gülümsedi. Yani şimdi aşağı yukarı elli altı yaşındaydı. Çok iyi. Dört yıl içinde altmış olacaktı. Pek âlâ.

"Uzun boylu mu?"

"Ne uzun ne kısa, orta."

"Orta derken? Uzuna mı yakın kısaya mı?"

"Daha ziyade ortanın altı. (İyi niyetle gülümsedi. Dietsch neredeyse sempatik bir adam olup çıkacaktı.) Söyleyin, konuyu artık kapatabiliriz, değil mi?"

"Hayır, tarife devam et."

"Tatsızlık çıkmaz mı?"

"Tam tersi hayatım. Açıkladım sana. Mesela saçlarını."

"Ak saçları vardı, arkaya atılmış" dedi sandaletlerine bakarak. (Solal dizlerini tutup usulca sıktı.) "Evet, artık yeter, lütfen."

"Bıyıkları da ağarmış mıydı?"

"Hayır."

"Siyah?"

"Evet."

Solal elini gevşetti, vazgeçip tekrar sıktı. Daha fazla ayrıntı sormayı göze alamadı. Dietsch ince, düzgün vücutlu biri çıkabilirdi. Kafada kalalım. Ne yazık ki kel değilmiş. Neyse, Tanrı'ya şükür saçı beyazmış.

"Evet" dedi inanmış bir tonda, "anlıyorum, kara bıyıklarla ak saçlar arasındaki tezat hoş olmalı. (Ariane öksürdü.) Efendim?"

"Hiç. Boğazım tahriş olmuş biraz."

"Tezat güzeldi, öyle değil mi?"

"İlk başta itici geldi. (Devamına geçelim!) Bıyık boyalı gibi duruyordu. Ama çok geçmeden fark ettim ki, her şeyi söyleyebilirim, öyle değil mi?"

"Hayatım, ne kadar sakin olduğumu görüyorsun, bunun sebebi beni artık kenara itmiyor olman. Evet, çok geçmeden fark ettim ki diyordun."

"Zeki, kültürlü, ince, bir parça savunmasız bir adam olduğunu. (Savunmasız olmayan yerleri varmış, diye düşündü Solal.) Sohbet ettik."

"Evet hayatım. Ya sonra?"

"Sonra, eve giderken mutluydum. Birkaç gün geçti, Alix ile birlikte bir orkestrayı yönetirken onu görmeye gittik. Programda Pastoral vardı."

Solal kaşlarını çattı. Elbette, hanımefendi sanatçıydı, sadece Pastoral diyordu, Beethoven'la can ciğer arkadaşlarmış gibi. Ve tabii Dietsch'le. Pastoral'ın acısı çıkacaktı.

"Devam et hayatım."

"Birinci orkestra şefinin yerine geçmişti, birinci şefin adını unuttum. (Gerçek şefin adını unutuyordu, ama sahte şefinkini, hayır. Hepsinin acısı çıkacaktı.) Orkestrayı idare edişi hoşuma gitti."

Dietsch çubuksuz orkestra yöneten ustalıklı bir kukla suretinde Solal'in gözünün önüne geldi, iki aptal kadın da ayılıp bayılıyor, karşılarında bizzat Beethoven varmış sanıyordu! Ne Beethoven ne Mozart orkestra şefleri kadar hayranlık toplayamamıştı, dehanın bitleri, dehanın tikleri, dâhilerin kanını emenlerdi şefler, kendilerini ciddiye alır, bir halt zanneder, kendilerine üstat dedirtmeye cüret eder, sanki Beethoven ve Mozart imişler gibi selam verir, Beethoven'dan da Mozart'dan da kat be kat fazla para kazanırlardı! Ariane Dietsch denen o bite niye hayrandı? Başka birinin icat ettiği bir müziği okuyabildiği için! Dietsch denen o bit olsa olsa önemsiz bir askeri marş besteleyebilirdi, o kadar!

"Kocandan çok daha üstün olduğunu anlıyorum."

"Evet" diye kabul etti Ariane nesnellikten kaynaklanan bir ciddiyetle, Solal öfkesinden kanatacak kadar ısırdı dudağını.

"Biraz daha anlat hayatım, sonra konuyu kapatırız."

"Pekâlâ, Dresden Filarmoni Orkestrası'nın birinci şefiymiş. Naziler iktidarı ele geçirince istifa etmiş. Zaten sosyal demokrat partiye üyeydi."

"Çok hoş. Sonra?"

"Sonra İsviçre'ye gelmiş ve Almanya'nın en önemli orkestrasını yönetmiş olduğu halde Cenevre'de ikinci şefliği kabul etmek zorunda kalmış. (Fakat Ariane çıldırıyordu bu Dietsch'e! Tek bir nota okumayı bilmeyen bir adamla Mayıs Güzeli'nde ne işi vardı?) Evet bu kadar, artık yeter, rica ediyorum."

"Son bir şey hayatım, sonra bitiyor. Geceyi beraber geçirdiğiniz olur muydu?"

Zorlu bir soru olduğundan ellerini sevgiyle sıkıca kavrayıp öptü.

"Hayır, lütfen. Hepsi ölüp gitti artık, düşünmek hoşuma gitmiyor."

"Bu son soru. Birlikte gece geçirdiniz mi?"

"Çok nadir" dedi bir melek sesiyle.

"Dürüst cevap verdiğinde görüyorsun ki hiç tatsızlık çıkmıyor. Ama nasıl ayarlayabildin" diye gülümsedi hınzırca, eğlenerek.

"Alix sayesinde" dedi dizinde bornozunu düzleştirerek. "Artık yeter, istirham ediyorum."

Sakin konuşabilmek için sigarasından uzun bir nefes çekti. Dudaklarına saf, anlayışlı bir gülümseme oturttu.

"Ah tamam, anladım, ona gittiğinde Alix'e gitmiş gibi yapıyor, kocana telefon edip vakit geç olduğu için Alix'in seni alıkoyduğunu söylüyordun. Öyle değil mi seni gidi yaramaz?"

"Evet" diye fısıldadı başı önde, bir sessizlik oldu.

"Söyle hayatım, başka erkekler oldu mu?"

"Tanrım, sen beni ne sanıyorsun?"

"Orospu sanıyorum" dedi ahenkle. "Kurnaz mı kurnaz küçük bir orospu."

"Doğru değil bu!" diye haykırdı Ariane, ayağa fırlamış, tir tir titriyordu. "Böyle söylemekten seni men ederim!"

"Nasıl yani, namuslu bir kadın olduğuna gerçekten inanıyor musun?"

"Elbette inanıyorum! Sen de bunu biliyorsun! Korkunç evliliğim yüzünden perişan haldeydim! (Örümceğin oyunu, diye düşündü Solal.) Ben namuslu bir kadınım!"

"Kusura bakma ama. (Kibarlığından tereddüt eder gibi yaptı.) Ama kocana biraz. (Terbiyeli bir sıfat arar gibi durdu.) Mösyö Dietsch'in yanından kocana biraz ıslak dönüyordun, bana pek namuslu gelmiyor bu."

"Ona itiraf etmemekle yanlış yaptım, ama acı vermekten korkuyordum. Tek hatam budur. Kalanında yüzümü kızartacak hiçbir şey yok. Kocam zavallının biriydi. Bir ruhu, evet bir ruhu olan bir adam çıktı karşıma!"

"Kaç santimmiş ruhu?"

Ariane şaşkınlıkla baktı yüzüne, nihayet anlamıştı.

"İnsanı çileden çıkarıyorsun!"

Solal el çırparak gözleriyle göğü şahit tuttu. Bu hepsinden iyiydi! Suç ondaydı demek, Ariane orkestra şefinin evinde bir gecede belki üç, dört kez, iştahla saldırıyor, ama çileden çıkaran Solal oluyordu! Yüzünü örtse yeriydi.

Yüzünü örtmek için yataktan bir çarşaf çekip üzerine sardı. Ak kefeniyle odada rastgele gezinmeye koyuldu. Ariane göz ucuyla bu hayaleti izlerken gülmemek için kendini zorluyor, aklından ciddi sözler geçiriyordu. Durum çok ağır, hayatıma karar verilecek, diyordu kendi kendine. Neden sonra Solal kefeninden kurtulup bir sigara yaktı. Ariane'ın içinden gülmek gelmiyordu artık. Evet, kaderi tayin edilmekteydi.

"Sevgili, dinle, bütün bunlar öldü gitti."

"Hepsi capcanlı" dedi. "Dietsch hep aramızda olacak. Hatta üzerinde. Zaten şu an burada. Durmadan bir şeyler yapıyor sana. Artık seninle yaşayamam. Çık git! Bu evi terk et!"

99

Hayır, yalnız kalmak imkânsızdı, Ariane'a, Ariane'ı görmeye ihtiyacı vardı. Bir gülümsese her şey bitecek, her şey düzelecekti. Koridora çıktı, göğsünü kontrolden geçirdi, saçlarıyla oynadı, iki parmağıyla burnunu sivriltti, kararını verdi. Yiğitliğe leke sürdürmemek için kapıyı vurmaktan kaçınarak buyurgan bir edayla içeri girdi. Ariane başını kaldırmadan yatağın üzerinde açık duran valize elbiselerini yerleştirmeye devam etti, mermer gibi bir yüzle kendini tamamen işine vermiş, önce özenle katlıyordu kıyafetleri. Solal'in canını yaktığına seviniyordu. Evet, bu sefer temelli gittiğini görecekti. Solal ona ihtiyaç duyduğunu belli etmemek, kayıtsızlığına ikna etmek için işi şakaya vurdu.

"Eee, ebediyen mi bu gidiş?"

Ariane evet anlamında kafa salladı ve titizlikle işine devam etti. Ariane'a acı vermek, gitmesini zaten beklediğini göstermek üzere yardım etmek ister gibi gardıroptan bir elbise alıp uzattı.

"Bu kadarı yeter, valizim doldu sayılır" dedi Ariane uzattığı ikinci elbiseye. "Her şeyi almıyorum. Kalanların nereye gönderileceğini mektupla haber veririm."

"Sana para vereyim."

"İstemez, teşekkür ederim. Param bana yeter."

"Hangi trene biniyorsun?"

"Hangisi olursa. Gelen ilk trene."

"Saat neredeyse sabahın üçü. Marsilya'ya giden ilk tren saat yedide geçer ancak."

"Garda beklerim."

Çatık kaşları, kırışmış alnıyla valizin bir kenarına ayakkabılarını tıktı.

"Mistral esiyor. Bekleme salonu soğuk olur. Manto almayı unutma."

"Üşümek vız gelir. Zatürre belki bir kurtuluş olur."

Valizin başka bir köşesine güç bela aile fotoğraflarının olduğu albümü sığdırdı. Solal ıslık çalıyordu.

"Sanırım Cenevre'ye gidiyorsun. Senfoni konserleri için mi?"

Ariane yumruklarını sıkarak dönüp düşmanca baktı.

"Her şeyi söylersem tatsızlık çıkmayacak diye kandırdın beni. Sana güvendim, kurnazlığa aklım ermez benim."

Haklıydı elbette. Ariane namusluydu. Evet, ama şu namuslu dudaklar kıllara yapışmıştı sıkı sıkı.

"Elimi öpmeden üç saat önce orkestra şefiyle uçan trapez yapmasan daha iyi olurdu."

Derin derin soluk aldı. En sevecen, en asil kadını, bu kadar temiz yüzlü bir kadını durmadan görmeye dayanamıyordu, durmadan anlaşılmaz şekilde bir orkestra şempanzesinin altında, şempanzenin altında inlerken görmeye dayanamıyordu. Evet, kadınların en seveni. Başka hangi kadın onu bu kadar sevmişti? Ritz'deki o akşam elini öperken ne kadar temizdi. Peşinden evinde piyanosunun başında

nasıl da gencecik ve saf, aşkında ne kadar ciddiydi. Birkaç saat önce şempanzenin altındaymış ama!

"Benimle böyle konuşman utanç verici. Sana ne kötülük yaptım? Seni tanımadan önceydi."

"Haydi, kapat valizini."

"Beni gece vakti soğukta, bir başıma göndermek hiç mi içini sızlatmıyor?"

"Üzücü elbette. Ama ne yapabilirim, artık birlikte yaşayamayız. Mantonu al."

Verdiği cevap için kendini tebrik etti. Ilımlı bir ton daha ikna ediciydi, ayrılığın gerçek olduğunu ispat ediyordu. Ariane ağlıyor, burnunu siliyordu. Çok iyi. En azından şu an Solal'i Dietsch'e tercih ettiği kesindi. Valizi kilitledikten sonra tekrar burnunu silip Solal'e döndü.

"Dünyada hiç kimsem yok, farkında mısın?"

"Orkestra şefinin bagetine yapışırsın. (Ah bir ilerlese, bir elini uzatsa tutup göğsüne bastırır, her şey biterdi. Neden gelmiyordu?) Ne yani, kaba mıyım ben?"

"Hiçbir şey söylemedim."

"Aklından geçti! Sana göre asalet incenin de incesi kelimeler kullanmaktan, çirkin diye bilinenleri kullanmamaktan, ama her fırsatta birebir o çirkin kelimelerin tarif ettiği şeyleri yapmaktan ibaret. Orkestra şefinin bagetine asıl dedim sana ve kaba oldum, her bir kirpiğin tek tek haykırıyor bunu! Ama sen, asil kadın, zavallı kocan güvenle, aşkla seni beklerken kilitli bir odada gizli gizli Dietsch'le yaptığın neydi?"

"Madem D. ile yaptığım kötüydü."

Solal acı dolu, neşeli bir kahkaha attı. Aman ne ar, ne haya! Sadece bir baş harfle yatmış, onu sadece bir baş harfle aldatmıştı, aldatıyordu!

"Tamam, anladım, madem Dietsch'ciğin ile yaptığın şey kötüydü, benimle yaptığın da kötü. Sanki bilmiyormuşum gibi! Ama o kötülüğün bedelini ağır ödüyorum!"

"Ne demek istiyorsun?"

Evet, Solal hiç olmazsa zinanın kefaretini yalnızlık içinde bir aşk cehennemiyle ödüyordu, on üç aydır bu cehennemdeydi, günde yirmi dört saat, her geçen gün Ariane'ın biraz daha az sevdiğini hissedip kaygılanarak. O şanslı orkestracıyla nadir, nefis buluşmalar olmuştu, bitmeyen bir şenlik, insanı bunaltan o boynuzlu kocanın varlığı da işin çeşnisi.

"Ne demek istiyorsun" diye ısrar etti Ariane.

Uzun zamandır ilk kez vitamin eksikliğinden kurtulduklarını, nihayet birlikte olmanın bir anlam kazandığını yüzüne haykırsa mıydı? İyi ama bu zavallının elinde ne kalırdı o zaman? Hayır, bu aşağılanmadan koruyacaktı onu.

"Ne demek istediğimi bilmiyorum."

"Güzel. Şimdi beni yalnız bırakırsan minnettar olurum. Giyinmem gerek."

"Orkestra şefinin halefinin karşısında üzerine bir etek geçirmekten mi rahatsız oluyorsun?" diye sordu Solal inanmadan, gayrı ihtiyari, hiç üzülmeden, çünkü yorulmuştu.

"Beni yalnız bırakmanı rica ediyorum."

Solal çıktı. Koridorda içi rahat sayılmazdı. Sahiden bir daha dönmemecesine gitme sillesini vuracak mıydı? Ariane elinde valizi, güzelce pudralanmış yüzü, üzerinde zarif gri tayyörüyle belirdi, Solal'in sevdiği tayyördü bu. Ne kadar da güzeldi. Usulca kapıya gitti, yavaşça açtı.

"Elveda" dedi, ve son bir kez baktı Solal'e.

"Sabahın üçünde gitmen beni üzüyor. Küçücük garda saat yediye kadar ne yapacaksın? Zaten bekleme salonu gece kapalı. En iyisi buradan trenin gelmesinden az önce çık, ne de olsa dışarıda soğukta beklemekten daha rahat olur."

"Peki, odamda saat altı kırkı bekleyeceğim" dedi Ariane Solal yeterince ısrar ettikten, kendini küçük düşürmeden kabul edebileceğine kanaat getirdikten sonra.

"Dinlen, uyu biraz, ama saati kur ki uyuyup kalmayasın. Altı buçuğa, hatta altıyı yirmi geçeye kur, gar epey uzak. Pekâlâ, elvedamı şimdiden diyeyim. Para istemediğine emin misin?"

"Hayır, teşekkür ederim."

"Peki, öyleyse hepsi bu kadar. Elveda."

Solal odasında beyaz eldivenlerini çıkardı, kadife ayıyı alıp çizmelerinin yerine yeşil espadriller, başındaki geniş kenarlı şapkanın yerine basık, hasır bir şapka giydirdi. Ayının albenisi çabuk tükendi. Susadığına kendini inandırarak mutfağa gitti, dolabın birinden limon suyu çıkardı, hemen arkasından geri koydu. Eldivenlerini takmak üzere odasına döndü, sonra gidip Ariane'ın kapısını çaldı. Valizinin başında kollarını bağlamış duruyordu, üzerine bir robdöşambr geçirmiş olması Solal'in içini rahatlattı.

"Rahatsız ettiğime üzgünüm, ama susadım. Limon suyu nerede?"

"Mutfaktaki büyük dolapta, altta, solda." Fakat anında Solal kendi alırsa onu bir daha göremeyeceği aklından geçti. Bunun üzerine limon suyunu gidip getirmeyi teklif etti. Solal teşekkür etti. Ariane nereye istediğini sordu, odasına mı buraya mı? Solal odasına getirirse hemen kaçıp gider diye düşündü.

"Madem odanızdayım, buraya" dedi kayıtsızca.

Yalnız kalır kalmaz aynada kendini kontrolden geçirdi. Beyaz eldivenler siyah robdöşambrla iyi duruyordu. Mutfak dönüşü Ariane gümüş tepsiyi masaya bıraktı, limon suyunu, sonra maden suyunu, sonra gümüş bir maşayla buzları koyup karıştırdı, bardağı uzatıp gidip bir köşeye oturdu. Edeplice elbisenin eteğini çekiştirerek bacaklarını örttü. Solal bardağı halıya boşalttı.

"Kaldır elbiseni!"

"Hayır."

"Kaldır elbiseni!"

"Hayır."

"Madem Dietsch görmüş, ben de görmek isterim!"

Ariane elini dizlerinden çekmeden yüzünü şekilden şekle sokarak hıçkırıklara boğuldu, Solal çileden çıktı bunu görünce. Ar etmek arsızlığını gösteren, bir başkasına gösterdiği şeyi ona göstermekten kaçman bir kadındı bu! Neden hiçbir şey gösterilmeyen tek kişi olmak zorundaydı? Eteğini kaldırma talebini tekdüze bir şekilde dile getirmeye uzun zaman devam etti, o kadar ki sürekli söylediği sözcük sonunda anlamını yitirdi. Kaldır, kaldır, kaldır, kaldır! Ariane

nihayet sersemlemiş, gururu incinmiş halde o sesi daha fazla duymamak için eteğini kaldırıp uzun, pürüzsüz bacaklarını, uyluklarını gösterdi.

"Al gaddar seni, al, zalim adam, memnun musun şimdi?"

Vücudu titriyordu, dalga dalga harelenen yüzü ürkütücü ve güzeldi. Solal yaklaştı.

"Senin karınım" diye harikulade ağlıyordu altında, ona doğru dalga dalga gelen kadına dalga dalga ilerliyordu, "artık zalim olma" diyordu kadın, "senin karınım" diyordu yine, ve Solal karısına tapıyor, dalga dalga yürüyordu. Ah o sevgi dolu coşku, savaşan etlerin şarkısı, ritimlerin birincisi, ritimlerin ustası, kutsal ritim. Ah o derin darbeler, o ürperen ölü, nihayet zincirinden boşanan, hayatı sonsuz hale getiren hayatın o umutsuz tebessümü.

Dietsch de aynı böyleydi! diye düşünüyordu hâlâ içindeyken. Dietsch de bu sulardaydı! Azıcık, demişti Ariane, ama bu azıcık bir yalandı, azıcık hissedemez insan, diye düşünüyordu hâlâ içindeyken. Bir kere hissettiyse başka zaman niye hissetmemiş olsundu? Hem ayrıca zevk almamış olsa devam etmezdi. Demek ki evet, Dietsch'le her seferinde. Geri çekildi. Ariane o deli bakışları gördüğü an çırılçıplak yataktan atladı, camlı kapıyı açıp bahçeye kaçtı, düştü. Ay ışığıyla parlayan nefis vücudun o aydınlığı. Solal ürperdi. Islak otlarda böyle çırılçıplak üşütecekti!

"Geri dön! Bir kötülük yapmayacağım!"

Solal'in yaklaştığını görünce Ariane kalkıp gül sırasına doğru koştu. Henüz karanlığını koruyan ağaçların arasında cesur öncüler yaklaşan şafağa selam durmuş, sevişmeye başlamışken Solal'den korkan Ariane koşuyordu. Solal eve dönüp vikunya paltoyla döndü, paltoyu çakıllara serip korkmamasını, odasına kapanacağını, giyinmesini haykırdı ona.

Odasında perdelerin arkasından gözetledi onu, nihayet üzerinde paltoyla uysalca eve dönmeye karar verdiğini gördü. Fakat niye düğmelerini iliklemiyordu? Zavallılığı giysinin arasından fark ediliyordu. İlikle hayatım, ilikle hazinem, üşütme, öyle narinsin ki, diye mırıldandı cama doğru.

Az sonra Ariane'ın odasına girdiğinde onu taş kesilmiş, suratı bembeyaz, mor halkalarla çevrili gözlerini kocaman açmış hayatına

bakarken buldu. Acı çektiğini, onun yüzünden hastalandığını görmek yüreğini burktu. Rezildi, rezil bir adamdı, melunun tekiydi. Ariane'ın ıstırabını gidermek için aslında zaten hissettiği bir elemden muzdarip gibi davrandı, dikkatini çekmek için beceriksizce oturup alnını masaya yasladı. Bilirdi, Ariane iyi yürekliydi. Acı çektiğini görünce onu teselli etmek ister, gelip avutur, gelip sevgilisinin acısını hafifletir, böylece kendininkini unutur, daha iyi hissederdi. Gelmekte gecikince Solal iç çekti. Bunun üzerine Ariane yaklaştı, eğilip saçlarını okşadı, rahatlatmaya çalışırken kendi de yatışmıştı. Birden Dietsch erkekliği uyanmış haliyle Solal'in gözünün önüne geldi. Ah, seni kancık! Başını kaldırdı.

"Kaç?"

"Ne kaç?"

"Boyu kaçtı?"

"Ne faydası var Tanrım, hakikaten ne faydası var" diye haykırdı Ariane umutsuzlukla yüzünü buruşturarak.

"Çok büyük faydası var" dedi Solal ciddiyetle. "Hayatıma fayda sağlayacak tek şey bu! Evet, ne kadardı boyu?"

"Bilmiyorum. Sanırım bir altmış yedi."

Dietsch'in cazip taraflarının iğrençliğine inanmakta teselli bulan Solal dehşetle irkildi ve elini dudaklarına götürdü. Bu adam nasıl bir canavardı?

"Şimdi her şeyi anlıyorum" dedi, derin bir şaşkınlıkla kollarını havada tutarak bir aşağı bir yukarı yürümeye koyuldu, Ariane ağlarken o sinirli sinirli gülüyor, güldüğü için kıyasıya kızıyordu kendine. Nasıl bir cehennemin içindeydi Ariane? Cehennemlikler alevlerin arasında gülüyor olmalıydı.

"Bu çok çirkin" dedi Ariane.

"Esasen çirkin olan yüz altmış yedi santimlik boyu" dedi Solal. "Ne kadar iyi niyetli olursan ol, bu çirkin, bu çok fazla."

Dışarıda hava iyice aydınlanmıştı. Taş kesilmiş gibi, ölü gibi duran, arada bir ürperen Ariane'ın karşısında saatlerdir bıkıp usanmadan konuşmaktaydı. Ayakta, robdöşambrı yerde, beyaz eldivenleri hâlâ elinde ama çırılçıplaktı çünkü terliyordu, ağzında yanan üç sigarayı tüttürüyor, suçlunun gözlerini yakan bir duman bulutunun

içinde hırsla nefesler çekerek biteviye konuşuyor, Dietsch'in terini hissediyordu, sevdiği kadının dudaklarına Dietsch'in iğrenç dudaklarının dokunuşu gözünün önüne geliyordu, ah kıpır kıpırdı o dört küçük biftek parçası. Bir vaiz, bir peygamber gibi, hem gülünç hem ahlakçı bir tavırla konuşuyordu, başı ağrılar içindeydi, zina edenlerin uzuvlarını ve hezeyan içindeki dillerini zihninden atamamak başına ağrılar veriyordu, itham ediyor, parlıyor, günahkâr kadının rezilliklerini sayıp döküyor, saçlarını iffetlice karakehribar filelerde toplayan mazbut ninelerinden dem vuruyordu, çünkü saç bir çıplaklıktır, derdi Talmud, Kefalonya'daki Yahudi kadınların faziletli cinsel yetersizliğine övgüler yağdırıyordu, onların gözünde yakışıklı erkek sözü geçen şişko adamlardı. Ve hepsi efendi kocalarına ihanet edeceğine ölürdü!

Ariane başı önde kıpırdamadan oturuyor, içtiği sigaraların dumanları arasından Solal'i duyuyor, uykusuzluk ve mutsuzluktan uyuşmuş halde söylediklerini yarım yamalak anlıyordu, Solal kederli Dietsch ve Ariane'ın kucaklaşmalarını saçma sapan alaya alıyor, çirkinleştirmek, uzaktaki arzu uyandıran Dietsch'in büyüsünü yok etmek için gülünç duruma düşürüyordu. Nihayet Ariane kaçmaya karar vererek kalktı. Hayır, trene binecek takati yoktu. Royal'e gitmeliydi. Daha fazla bilmese, daha fazla duymasa onu, uyusa.

"Bırak gideyim."

Solal yanına gidip gönülsüzce kulağını çimdikledi. Canını yakmak zerre kadar içinden gelmiyordu. Ama ne yani, kalması için yalvaracak mıydı? İmkânı yok. Cansız kolu, gerçeğe benzemeyen parmaklarıyla sahnenin devam edeceği, böylece gitmeyeceği ümidiyle yine kulağını çimdikledi.

"Yeter! Dokunma bana!"

"Ya o, o dokunmuyor muydu?"

Ariane uykusuzluğun ve yorgunluğun getirdiği aptallıkla mırıldandı.

"O bana başka türlü dokunurdu."

Başka türlü mü! Ah kızıl eşek seni! Üstelik kalkmış bunu ona söylüyordu! Vurmamak için kendini zor tuttu. Vurursa giderdi. Saat çaldı. Altı buçuk olmuştu. Yedi trenini düşünmesine engel olmalıydı.

"Söylediğini tekrar et."

"Ne söyledim?"

"Başka türlü dedin."

"Peki. Başka türlü."

"Başka türlü ne demek?"

"Kulağımı çekiştirmiyordu demek."

"Neden" diye sordu Solal makine gibi, aklı bomboş, ama her ne olursa olsun devam etmek zorundaydı.

"Ne neden?"

"Neden kulağını çekiştirmiyordu?"

"Çünkü kaba biri değildi."

Solal aynaya baktı. Demek beyaz eldivenlerine rağmen o kabaydı.

"Öyleyse nasıl dokunurdu sana?"

"Hatırlamıyorum."

"Sana nasıl dokunduğunu söyle."

"Zaten biliyorsun! (Solal vurmamak için kendini tuttu.) Tanrım, aşkımızı kirlettiğini göremiyor musun?"

"İsabet olmuş! Hem ayrıca aşkımız demekten seni men ederim. Aşkımız diye bir şey yok. Sen fazla Dietsch'leştin."

"Öyleyse bırak gideyim."

"Ona da karısı olduğunu söyler miydin? Herhalde Almanca? Ich bin deine Frau?"

"Onunla hiç Almanca konuşmadım."

"Ya Fransızca?"

"Hiçbir şey söylemezdim ona."

"Doğru değil. Hep susacak değildiniz ya. O anlarda ne söylediğini anlat."

"Hatırlamıyorum."

"Demek birtakım sözler söylüyordun. O sözleri bilmeliyim."

"Tanrım, niye durmadan bu adamdan bahsediyorsun?"

Doğru, dilinden düşürmeyerek, nasıl sarmaş dolaş olduklarından bahsederek aslında itibarını, uzakta kalmış büyüsünü artırmış, onu cazip, iştah açıcı hale getirmişti. Evet, Ariane'ın aklı Dietsch'deydi şimdi, dönüp dolaşıp aynı şeyleri söyleyen boynuzlu Solal'in yüzünden geçmişteki sevinçleri tekrar yaşıyordu, belki bir anda

tazelenen, eskisi gibi içini gıcıklayan Dietsch'le jimnastik yapmayı çekecekti canı. Neyse, neyse. Bilmeliydi.

"Ona ne söylediğini söyle" dedi hece hece.

"Bilmiyorum. Hiç."

"Çoksevgili diyor muydun?"

"Kesinlikle hayır. Onu sevmiyordum."

"O zaman niye izin veriyordun?"

"Çünkü hoş, görgülü biriydi."

"Görgülü mü? Bir yerlerine vurup dururken mi?"

"İğrençsin."

"Vurup dursunlar, bunun adı görgü" diye haykırdı zıvanadan çıkmış halde. "Ama bunu söylemek iğrençlik, hakir görülen ben, saygı duyulan o! Saygı duyuyor musun ona?"

"Evet, saygı duyuyorum."

İkisi de çivisi çıkmış makineler gibi, yorgunluktan ve tutarsızlıktan bitap düşmüş, zor ayakta duruyordu. Dışarıda bütün kuşlar güneşe kendi küçük marşlarını okumaya başlamıştı. Aptala dönmüş, çırılçıplak sigara içmeye devam eden Solal ağza alınmaz şeyler yapmış olduğu bir adama saygı duyma cüretini gösteren inanılmaz yaratığı süzüyordu. Cansız koluyla adeta rüyada gibi belli belirsiz itti onu. İtmesiyle Ariane'ın düşmesi bir oldu, ama düşüşün hızını kesmek için ellerini öne uzatmayı becermişti. Yerde alnını koluna yaslayıp yüz üstü yatakaldı. İnce elbisesi yukarı çıkmış, vücudu beline kadar olduğu gibi açıkta kalmıştı. Uzun bir inilti koyuverdi, babasına seslenerek hıçkırıklara boğuldu. Kaba etleri hıçkırıklara ayak uydurarak kıpır kıpır inip kalkıyordu. Solal yanına gitti.

100

Solal valizini bir banka bırakmış peronda bir aşağı bir yukarı yürüyordu, derken bir makinenin karşısında durdu, bozuk para atıp kolları hareket ettirdi, küçük paketlerin düşüşüne baktı, sonra ıslık çalarak gözleri gökte, yine rastgele gezinmeye koyuldu. Saat on birde içine bir kurt düştü. Yoksa gitme dur dememek gibi bir oyun mu edecekti ona? Marsilya treni rötar yapmazsa sekiz dakika sonra varmış olacaktı. Nihayet tanıdık bir otomobil göründü, Agay'daki diğer taksi. Ariane elinde valiziyle indi. Bakışları kenetlendi, ama ikisi de gülme isteğini bastırmayı başardı, hiç neşesi olmayan, mekanik bir istekti bu.

"Sen de mi gidiyorsun" diye sordu Solal gözleri yerde, kaşlarını çatarak.

"Ben de gidiyorum."

"Nereye gideceksin?"

"Senin gitmediğin yere. Sen nereye gidiyorsun?"

"Marsilya'ya" dedi gülme riskine karşı gözlerini yerden kaldırmadan.

"Öyleyse ben de bir sonraki trene binerim."

"Evde her şeyi kapadın mı? Gaz saatini?"

Ariane böyle eften püften şeylerle ilgilenmediğini göstermek için omuz silkip öbür banka geçti. İki metre mesafeyle, birbirlerini görmezden gelerek yanlarında valizleriyle oturdular. Solal saat on biri beş geçe kalkıp gişeye gitti, Marsilya için birinci mevki iki bilet istedi, perona döndü, ona bakmamaya dikkat ederek elinde valiz ayakta beklemeye koyuldu. Nihayet lokomotif öfkeyle istasyona girip nefes verdi, vagonlar sıradan yolcularını boşalttı. Solal göz ucuyla yana bakarak bindi. Peşinden gelmezse son anda perona atlayacaktı.

"Ne işin var burada" diye sordu Ariane'ı kompartımanında görünce.

"Seyahat ediyorum."

"Biletin yok."

"Kontrolörden alırım."

"Bari başka bir kompartımana git."

"Burada yer var."

Zil sesleri duyuldu, tren bir inilti koyuverdi, isyan etti, buharlar ve demir şakırtıları arasında hırıldamaya başladı, sonra geriledi, sonra sarsıldı, sonra hafifçe ilerledi, sonra kararını vererek birbirine zincirlenmiş, işkence çeken vagonlarıyla kıyasıya tepinerek, saplantılı tekerleklerinin ahengini duyurarak ileri atıldı. Ariane ayağa kalktı, Solal hiç sesini çıkarmadan valizini tepedeki ağın üstüne yerleştirmeyi beceremeyişini memnuniyetle seyretti. Ne yapalım, baksındı başının çaresine. Valiz nihayet yerine oturunca Ariane karşı sıraya oturdu. İkisi de gözlerini yerden kaldırmıyordu, çünkü ciddiyetlerini bozmadan bakıştıklarında kendilerini tutamayıp gülümseyeceklerini, sonra güleceklerini, rezil olacaklarını biliyorlardı.

Sarsıntılar içindeki koridordan ölçülü gülüşlerle çarpışıp duran İngilizler geçti, peşlerinden kakofonik Amerikalı çocuklar, bir şeyler

çiğneyip duran, alacalı bulacalı, erkeksi ahmak şeyler, bir önem taşıdıklarından emin, genizden konuşan dünyanın efendileri, arkalarından da ekose çoraplı sarsak kız kardeşleri sökün etti, cinsellik yüklü, daha o yaştan makyajlı, yine genizden konuşan, sakızlarını çiğneye çiğneye yürüyen azametli bayağı kızlar, geleceğin bando majörleri.

Onlar birbirlerini görmezden gelmeye devam ederken dışarıda kambur ağaçlar hızla şekilleniyor, telgraf direkleri düşe kalka aksi yönde yağ gibi akıyor, bir köyde çan çalıyor, köpeğin biri dili dışarıda, eğlenerek yeşil bir tepeye tırmanmaya çalışıyor, tren ansızın tökezleyerek korkuyla feryat ediyor, rayların arasında çakıllar yanıp sönüyor, boş bir lokomotif müstehcen nefeslerle geçiyor, bir hat bekçisi manken gibi duruyor, oyuncak gibi beyaz bir yat uzakta Akdeniz'in ipek kumaşını yara yara ilerliyordu.

Suratı sivilceli üç ergen girdi içeri. Beyefendiyi yakışıklı buldukları için önce çılgınca kahkahalar patlattılar, sonra karakterli, ilgi çekici görünmek, kendilerini ona beğendirmek için iddialı laflarla çene çalmaya daldılar. Biri bir şarkıcı için muhteşem dedi, diğeri geçen hafta yakalandığı fantastik nezleden bahsetti, üçüncüsü ben de dedi, ah o öksürüğü anlatacak kelime bulamıyordu. Solal kalkıp çıktı, koyun kokan koca körük boyunca yürüdü. Üçüncü sınıf bir vagonda son kompartımanın kapısını açıp oturdu.

Durmadan düşme tehlikesi geçiren hız sarhoşu, ürkek, beceriksiz, süratli tren korkusunu haykırarak bir tünele daldı, beyaz buharlar camları bembeyaz etti, sular sızan duvar bir anda demirden bir cehenneme döndü, sonra kırlar ve sakin yeşillikleri birden yeniden belirdi. Yolcular arada bir susup iyi giyimli yabancıyı alıcı gözle süzüyor, sonra sohbetler kaldığı yerden devam ediyordu. Örücüde tamir görmüş ipek çoraplar giymiş, makyajlı bir işçi kadın pısırıklığını atmak için kıllı çenesini okşayarak karşısındaki köylüye burun kıvırıyordu. Dağcı beresi ve tavşan kürkünden yakalığı olan şişko bir kocakarı yanındakine cevap vermiş, sonra bir yalanı ört bas etmek için esnemiş, sonra üç yaşındaki meleğinin iyice akmış sümüklerini silmiş, sonra seyredenleri eğitmek üzere onunla suni, cicili bicili bir sohbete girişmişti, yan gözle izlediği seyirciyi hayran bırakacak, taşı gediğine koyan, şaşırtıcı, olgun cevaplar duymak için tuhaf bir seve-

cenlikle sorular soruyor, küçük canavar ise alışık olmadığı bir hoşgörüyle karşı karşıya olduğunu hissederek fırsattan istifade avaz avaz bağırıyor, tepiniyor, salyalarını akıtıyor, yediği sarımsaklı sosisleri kusuyordu. Sıranın ucunda kendi dünyalarında iki nişanlı tırnakları kara kirlerle dolu kırmızı parmaklarını birbirine dolamıştı. Nişanlı kızın alnında sivilceler kabuk bağlamıştı. Nişanlı oğlanın burnu minicikti, açık kahve kareli bir ceketi, sert bir yakası, fermuarlı bir kazağı, cilalı ayakkabıları, mor çorapları vardı. Ceketinin cebine takılmış bir dolma kalem, dantelli bir mendil ve üzerinde 13 yazan bir yuvarlakla biten bir zincir. Sevgilisine sorular mırıldanıyor, sevdalı taleplerde bulunuyor, bulutların üzerindeki kız ise sadece boğuk gülüşler ve iç gıcıklayan hıı'larla cevap veriyordu. Oğlan toplumsallığın kurallarına uygun, meşruiyetle ve hakkı bilerek küçük hanımı arkadan sıkıştırıyor, gururu okşanan nişanlı kız erkeğin aklını başından almak için alnındaki sıra sıra sivilceyi sağlam yapılı erkek omzuna zevkle bırakarak Ay Işığında Bir Kilise şarkısını mırıldanıyordu.

Saint-Raphaël. Geri çekilmeler, sarsıntılar derken tekerlekler can çekişen köpek yavruları gibi itiraza başladı ve tren upuzun, yorgun bir nefesin, kasılmaların, madeni gurultuların, takırtıların ardından son bir nefesle durdu. Yeni insanlar cesaretle kompartımana dalıyor, oturup yerleşmiş olanlar kuşkulu bakışlarla onları karşılıyordu. Bir aile içeri girdi, başlarında kara tüllere bürünmüş ihtiyar kızıl bir kadın vardı. Bir yığın madenden korkulu sesler yükselirken tren astımlı nefesiyle yola koyuldu. Uzakta bir nehir yapayalnız bir ışıkla parladı, kayboldu, ihtiyar kadın kurallara uymanın, bir gruba ait olmanın zevkiyle hafifçe gülerek çetesinin biletlerini kontrolöre uzattı. Ardından dağcı bereli ihtiyarla sohbete daldı, hayvanların acı çekmesine yüreğinin dayanmadığını bildirdi ona, sonra nişanlı kızla, hâlâ sıkıştırılmakta olan nişanlı kız bu hatırlı hanıma cevap vermeden önce koyu dudağını yaladı. Neden sonra nişanlılar kelle patesi ve sucukla karınlarını doyurdular, kız kibarca içini çekiyor, dişlerinin arasına sıkışan liflerden incecik şapırtılar geliyordu. Atıştırmalıkları bitince kız başparmağının tırnağıyla bir portakalı soyup erkeğine verdi, o da eğilip üzerini kirletmemek için bacaklarını aralayarak mideye indirdi, sonra doğrulup nişanlısının verdiği mendille

ellerini sildi, tren zıvanadan çıkmış tökezleyerek, inanılmaz bir şekilde ilerlerken yepyeni kazağının fermuarıyla oynamaya koyuldu. Şaraptan yüzü kızarmış, terlemiş olan nişanlı kıza yolda duranlara geniş el kol hareketleriyle hoşça kal, hoşça kal, hoşça kal demek esprili olur gibi gelmişti, nitekim trendekiler güldü buna. Sevgilisinin başarısıyla göğsü kabaran erkek aşk makamına geçerek deniz çapası şeklinde bir küpeyle bezeli kulağını hafifçe öptü, fettan kız bunun üzerine deli gibi gülerek Sus yüreğimi hoplattın diye bir çığlık kopardı, sonra haykırdı Atmayın daha fazla, tuvalet doldu. Kanı hızlı akan genç adam aşkını ilan etmekte ısrar edince sivilceli şirin nişanlısı isyan ederek bir fiske vurdu sonra iyice şişirerek dil çıkardı ve kapkara gözleriyle seyircinin tepkisine baktı. Solal kalktı. Proletaryayla yeterince yüz göz olmuştu. Üç aptal kız çan çan konuşarak, kıs kıs gülerek Saint-Raphaël'de indiğine göre zenginlerin arasına dönebilirdi.

Ariane örnek bir çocuk sesiyle sabah saati Agay'dan Marsilya'ya tren olduğunu sanmakla hata ettiğini söyledi ona. Genç kızların verdiği tarifeye göre günün ilk Marsilya treni buydu. İyi, dedi Solal yüzüne bakmadan, aralarına bir set çekmek için bir sigara yaktı. Bir sessizliğin ardından Ariane trenin hızlı gittiğini söyledi, saat on üç on dokuzda Marsilya'ya varmış olacaklardı. İyi, dedi Solal. Yeni bir sessizliğin peşinden Ariane trene Cannes'dan binmek yazık oldu, dedi, nasıl olsa Saint-Raphaël'de de duruyormuş. Yanlış bilgi veren ilk taksi şoföründeydi suç, belki yolu uzatmak için bilerek yapmıştı. Solal karşılık vermedi. Bunun üzerine Ariane kalkıp yanına oturdu. Oturabilir miyim, diye sordu. Karşılık vermedi. Elini koca utangaç adamın kolunun altına sokup iyi olup olmadığını sordu. Evet, dedi öteki. Ben de, dedi Ariane ve yaralı eli öpüp başını sevdiği omuza bıraktı.

Tren Toulon istasyonunda durduğunda Ariane sıçrayarak uyandı ve gaz saatini kapattığını söyledi. Yemekli vagonun beyaz ceketli garsonlarından biri küçük çanını sallayarak ikinci servisin başladığını haber verdi. Ariane acıktığını söyledi. Solal ben de, dedi.

101

Bütün bir öğleden sonra el ele rastgele gezindikten sonra otele yeni girmişlerdi. Ariane Marsilya'nın her halini sevmişti, yiyeceklerin bağırış çağırış tezgâhlara serildiği, gürültülü Longue-des-Capucins Sokağı'nı, balık halini ve çenesi kuvvetli adamları, Rome Sokağı'nı, Saint-Ferréol Sokağı'nı, Canebière'i, Vieux-Port'u, suratı çiçek bozuğu birtakım kedi tavırlı beyefendilerin kırıta kırıta tehlikeli bir şekilde gezindiği haydut suratlı, dostane sokakları.

Solal'in banyoda şarkı mırıldanmasına sevinerek ayna karşısında gülümsedi. Bu robdöşambra çok yakışan sevimli terliklerle inci kolyeyi getirmeyi iyi akıl etmişti. Hep aynı tebessümle masaya az önce servis edilmiş olan soğuk yemeği gözden geçirdi ve Solal'in sevdiği

türden bir yemek istediği için kendini tebrik etti. Başlangıçlar, somon dilimleri, soğuk et, çikolatalı mus, küçük pastalar, şampanya. Ayrıca şu beş kollu şamdanı getirtmeyi de iyi düşünmüştü. Mum ışığında yemek yerlerdi, daha samimi olurdu. Her şey yolundaydı. Buraya geldiklerinden beri çok nazik davranmıştı.

Mumları şamdana yerleştirmek üzere paketi açmaya niyetlenmişti ki Solal içeri girdi, kırık beyaz ipek robdöşambrıyla göz alıcıydı. Ariane alnındaki perçemi düzeltti, zarif, efemine bir hareketle masayı işaret etti.

"Başlangıçların şu güzel renklerine bakın. İsveç ve Rus usulü başlangıçlar var, fikir benden çıktı. Şu küçük beyaz şeylere supya deniyormuş, metrdotelin dediğine göre yöresel bir lezzetmiş, anlaşılan nefis bir şey, ama şu yeşil sosa batırarak yeniyormuş. Bakın ne diyeceğim sevgili. Siz yatağa uzanın, ben yemeği tepsiyle getireyim. Bu güzel şeylerin tadına bakarken ben de size kitap okurum. İster misiniz?"

"Hayır, yemeği masada beraber yiyeceğiz. Yemekten sonra ben yatarken kitap okursun. Sen okurken şu küçük pastaları yerim. Ama istersen sana da veririm."

"Olur sevgilim, elbette" dedi yüzünde anaç bir sevgi ifadesiyle. (Ona nasıl kızabilirim ki, diye geçti aklından.) "Şimdi şu şamdanı yakayım, göreceksiniz, çok tatlı olacak. (Paketi açıp bir mum çıkardı.) Çok kalınmış, dedi, bakalım girecek mi."

Solal tehlike işareti almış bir leopar gibi birden doğruldu. Ah mumu sıkan şu tertemiz el! Ah şu meleklere yaraşır tüyler ürpertici tebessüm!

"Rica ederim bırak o mumu" dedi gözleri yerde. "Mum olmasın, mum istemem, sevmem. Rica ediyorum kaldır bir yere. Teşekkür ederim. Dinle, sana bir soru soracağım, tek bir soru, rahatsız edici bir şey değil. Cevap verirsen kızmayacağıma söz veriyorum. Yanma valiz alır mıydın kalmaya giderken. (Cümlesini yarım bıraktı. Dietsch'le demek dayanılır gibi değildi.) Akşam için, valiz?"

"Evet" dedi Ariane titreyerek, bir anda hasta bir köpeğe benzemiş olan Solal ızdırapla başını kaldırdı.

"Küçük bir valiz mi?"

"Evet."

"Elbette. Tabii küçük olacak."

Valizin içindeki dehşet verici eşya gözünün önüne geldi. Çok sevimli ipek bir pijama ya da zaten giyilmesiyle çıkarılması bir olacak şeffaf bir gecelik. Tarak, diş fırçası, kremler, pudralar, diş macunu, sabah uyanma anı için, mutlu uyanış için bütün takım taklavat. Ah, sabah öpücükleri. Kepaze Boygne. Ve tabii Ariane'ın beğendiği, itiş kakış bittikten sonra herife içinden parçalar okumak istediği kitaplar. Onun paylaşma yöntemi buydu. Bu seçkin birlikte okuma faslı vicdanını da rahatlatıyor, zina pisliğini asaletle ört bas ediyordu. Ona Serge diye mi hitap ediyordu acaba? En azından tıpkı ona dediği gibi hayatım, sevgili dediği, gecenin karanlığında aynı gizli sözcükleri söylediği kesindi. Hatta bu lafları o heriften öğrenmiş olabilirdi. Valizde belki küçük bir kutu meyankökü şekeri de vardı, nefesinin hep mis koktuğuna inandırmak için. Arada bir iki uzun öpüşmenin arasında belli etmeden el çabukluğuyla ağzına bir şeker atıp derhal yanağının içine iterdi belki, sola, orkestra şefinin dili değmesin diye yirmi yaş dişinin oraya.

"Ağzına bir tane mi birden fazla mı atardın?"

"Neyi?"

"Meyankökü şekerinden."

"Hiç şeker yemedim" diye iç çekti Ariane. "Dinle, yemek yiyelim. Ya da istersen çıkalım."

"Son bir şey, sonra bir daha soru yok. Evine varır varmaz soyunur muydun? (Tansiyonu yirmi ikiye fırlamıştı. Ariane edepsizce, hatta daha beteri edeplice soyunuyor, Dietsch'in dili daha o andan iştahla sivriliyor!) Cevap ver hayatım. Görüyorsun ne kadar sakin olduğumu, bak elini tutuyorum. Tek bilmek istediğim bu: İçeri girer girmez, oracıkta soyunur muydun?"

"Elbette hayır, daha neler."

Ah, daha nelerdeki o alçaklık! Anında soyunamayacak kadar ilfetliyim demekti bu daha neler, hiç olur mu, adım adım ilerlemek lazım, uçuşan bakışlarla, kuvvetli hezeyanlarla meleklere yaraşır striptizler. Ait olduğu sınıfın bütün idealist pislikleri olacaktı elbette. Duygusal geçişler lazımdı ona, çırpılmış kremasız olmazdı, domuz

paçalarını saklayacak krema! Riyakâr, her ne olursa olsun anadan doğma soyunmaya gidiyordu oraya!

Yeter, yeter, daha fazla düşünmemeli, en önemlisi gözünün önüne getirmemeliydi. Başını eğmiş, yüzüne bakmaya cesaret edemeden vereceği hükmü bekleyen, ölü gibi bembeyaz kesilmiş, dizleri titreyen şu zavallıya acımalıydı. Günün birinde ölüp gideceğini aklına getirmeliydi. Mayıs Güzeli'nde bilmem hangi tatlıdan kaldı mı diye sorduğu günü düşünmeliydi, Ariane bardaktan boşanırcasına yağan yağmur altında Saint-Raphël'e gidip o tatlıdan getirmişti, üstelik tren yahut taksi olmadığından yürüyerek. On bir kilometre gidiş, on bir geliş, toplam altı saat yürümüştü. Solal'in ise gidip yattığı için ruhu bile duymamıştı. Uyandığında Ariane'ın notunu bulmuştu. Canınızın çektiği bir şeye sahip olmamanıza katlanamam. Evet, helvaydı. Akşam perişan halde dönmüş, Solal ancak o zaman yayan gittiğini öğrenmişti. Evet ama dehşet verici olan buydu, onu canı gibi seven bir kadının Dietsch'in kıllı ellerine gömleğinin düğmelerini çözdürmesi. Ah Ariane'ın sevdiği o ak saçlar, kara bıyıklar!

Ariane yalvarırcasına gözlerini, sevdanın o güzel gözlerini kaldırdı. Peki ama neden o kıllı ele izin vermişti? Cologny'deki ilk gecelerinde ondan ayrılacağı sırada ne hakla, ne hakla uyumayıp başına gelen bu şeyi, bu mucizeyi düşüneceğini söylemişti? Madem Dietsch meraklısıydı, Dietsch'leyicisiyle kalsaydı o zaman.

"Şaşırdığım tek şey" diye söze girdi Solal şarkı söylercesine, bir yandan da kızarmış supya sosunun gemicik şeklindeki kabına tehlikeli menderesler çizdiriyordu, "şaşırdığım tek şey bana hiç Adrien ya da Serge dememiş olman. Çok tuhaf, bunca kalabalığa rağmen asla karıştırmıyor, bana hep Sol diyorsun. İyi ama hep aynı isimden sıkılmıyor musun? Bana Adrisergeolal desen şık durmaz mıydı dersin? Böylece bütün zevkleri aynı anda yaşamış olurdun."

"Yalvarırım vazgeç. İçinde kötülük yok, biliyorum. Kendine gel Sol."

"Adım bu değil. Gerçek adımla hitap etmezsen seni bir daha asla öpmem, asla seni adrisergeol'lamam. Hatta iyisi mi bana Üç Numara de."

"Hayır."

"Neden?"

"Çünkü gururunu incitmek istemem. Çünkü sevdiğimsin."

"Senin sevdiğin değilim ben. Bir başkasına hizmet etmiş bir kelimeyi istemem. Sadece bana ait, gerçek bir kelime isterim. Davran koleksiyoncu, hadi, biraz hakikat! Bana Üç Numara de!"

"Hayır" dedi Ariane olanca güzelliğiyle, ürkütücü bir şekilde dimdik gözlerinin içine bakarak.

Solal hayranlıkla baktı ona. Bir yandan da sos kabını alıp duvara çalmayı kuruyordu kafasında. Ama otelle sorun çıkardı. Bu nedenle vazgeçip radyoyu açtı. Mussolini kepazesi konuşuyor, koca bir halk onu seviyordu. Peki kendi ne yapıyordu? Savunmasız bir kadına azap çektiriyordu. Hiç olmazsa birden kalkıp Dietsch'ten iğrendiğini, o adamdan hiç zevk duymadığını haykırabilseydi. Ama yalan da olsa Solal'i huzura kavuşturabilecek yegâne kelimeleri asla söylemeyecekti, eski aşığını inkâr edemeyecek, kirletemeyecek, gülünç duruma düşüremeyecek kadar asildi. Solal bunun için ona saygı ve nefret duyuyordu.

"Kendine gel" dedi Ariane ellerini uzatarak. (Solal kaşlarını çattı. Ne hakla senli benli konuşuyordu?) "Sol, kendine gel!" dedi tekrar.

"İsmimi söyleme. Ancak doğru dürüst istersen kendime gelirim. Haydi, gayret!"

"Sayın Üç Numara, kendinize gelin" dedi Ariane usulca, bir süre sessiz kaldıktan sonra.

Solal ellerini ovuşturdu. Nihayet biraz gerçeklik. Bir gülümsemeyle teşekkür etti. Ama ansızın giyimli kuşamlı, beyaz kravatlı orkestra şefi ipek gömleğin düğmelerini çözdü. Ah, altın yaldızlı göğüste kara bıyıklar! Ah başını açgözlülükle, kararlılıkla, alçakça sallayarak emip duran, emip duran beyaz yeleli bıyıklı bebeğin ağzında Ariane'ı kuğurdayışları! Ah kesici dişlerin arasında hapsolan o tomurcuk, tomurcuğun etrafında dönüp duran o dil! Ve bu kadın şimdi karşısında hiç utanmadan başını eğmiş mazbutluk taslıyor, azize pozları takınıyordu! Orkestra bebesi şimdi de dişlerini gevşetmiş, kıllı dilini, o öküz dilini bir Alman kaskından daha sert hale gelmiş memede gezdiriyordu! Boğa yalanırken Ariane, yani koraller çalan piyanocu gülümsüyordu! Ah, kıllı el şimdi de eteği kaldırıyordu! Solal dehşetle ürpererek kehribar tespihini bırakıverdi. Ariane

eğilip alırken robdöşambrının üst kısmı açıldı ve göğüsleri ortaya çıktı. Başkası değil aynı göğüsler, ötekine hizmet etmiş göğüslerdi bunlar! Her şey yerli yerindeydi! Öteki adamla kıllarından başka eksik yoktu!

"Çiftleşirken Almanlara has farklı yöntemleri var mıydı?"

Ariane karşılık vermedi. Solal çikolatalı mus kâsesini alıp kasten yanlış nişan alarak içindekini çiftleşmiş kadına fırlattı. Yanlış hesap, hokkabazlıkta pek marifetli sayılmazdı. Dolayısıyla hedefi tutturdu ve çikolatalı mus o güzel yüzü çamur gibi kapladı. Ariane kılını bile kıpırdatmadı, kahverengi süprüntüler yol yol aktıkça bir intikam tadı alıyordu, neden sonra elini yanağına götürdü, kirlenen eline baktı. Evet, Solal'in dönmesini beklediği günkü zafer yürüyüşünün geleceği nokta buymuş demek. Solal banyoya koşup bir havluyla döndü ve ıslak köşesiyle lekelenmiş yüzü usulca temizledi. Diz çöküp robdöşambrın eteğini öptü, çıplak ayakları öptü, gözlerini yüzüne kaldırdı. Yat, dedi Ariane, yanma gelip saçlarını okşarım, uyursun.

Karanlıkta bir anda uyanmış, el ele tutuşmuşlardı. Rezilin tekiyim, diye mırıldanıyordu Solal. Sus, doğru değil bu, sen benim çilekeşimsin, diyordu Ariane, ve Solal elini öpüyor, elini gözyaşlarıyla ıslatıyor, hemen o an kendi yüzünü sakatlamayı, ona kanıtlamak için masadaki bıçaklardan biriyle yüzünü doğramayı teklif ediyordu. Derhal, şayet isterse! Hayır sevgilim, hayır çilekeşim, diyordu Ariane, yüzünü bana sakla, sakla aşkım, diyordu.

Solal birden kalkıp ışığı açtı, bir sigara yakıp derin nefesler çekmeye koyuldu, kaşlarını çatıp iri adımlarla bir aşağı bir yukarı yürümeye daldı, ince, uzun gövdesiyle burnundan dumanlar, gözlerinden zehir saçarak, isyankâr yılancıklara benzeyen dik saçlarını sarsarak yürüyordu. Bir gazap meleği gibi yatağa yaklaştı, robdöşambrının kuşağını tehditkâr bir sapana dönüştürdü.

"Ayağa kalk" dedi, Ariane sözünü dinleyip kalktı. "Cenevre'yi iste, telefon et ona."

"Hayır, lütfen, olmaz, telefon edemem."

"Yatmasını biliyordun ama! Telefon etmekten daha beter! Haydi, telefon et, numarasını ezbere biliyorsundur. Haydi, anılarınızı hatırlat ona!"

"Benim için artık bir hiç, biliyorsun bunu."

Karaciğerinde bir sancıyla, dehşetle süzdü Ariane'ı. Demek daldan dala atlıyor, en mahrem anları yaşadığı bir adamı iptal edebiliyordu! Kadınların nasıl bir yapısı vardı? Ah, Dietsch'e bakmış olan bu gözler ona bakmaya cüret edebiliyordu ha! Üstelik Dietsch'in kim bilir nerelerini tutmuş olan bu kadın elini tutmaya utanmamıştı!

"Haydi, ara!"

"Sana yalvarıyorum, vakit gece yarısını geçti, dermanım kalmadı. Dün Agay'da nasıl bir gece geçirdiğimizi biliyorsun. Mahvoldum, tükendim artık" diye hıçkırmaya başladı ve kendini yatağa bıraktı.

"Sırt üstü yatmak yok!" diye emretti Solal, Ariane aptallaşarak yüzükoyun döndü. "Böyle daha da beter! Çık git, odana git, ikinizi daha fazla görmek istemiyorum! Git diyorum kancık!"

İyice süzülmüş olan kancık kaçıp gitti. Solal metanetini kaybederek ellerine baktı. Ona, sahip olduğu tek şeye ihtiyacı vardı. Ariane'ı geri çağırdı. Ariane kapıda belirdi, kıpırtısız, bembeyaz.

"Evet, buradayım." (Sıkılı küçük yumrukları Solal'in hoşuna gitti.)

"Öğleden sonra çiftleşmeye gider miydin?"

"Tanrım, neden birlikte yaşıyoruz? Aşk bu mu?"

"Öğleden sonra çiftleşmeye gider miydin? Cevap ver. Öğleden sonra çiftleşmeye gider miydin? Cevap ver. Öğleden sonra çiftleşmeye gider miydin? Cevap ver. Cevap verene kadar soracağım. Öğleden sonra çiftleşmeye gider miydin? Cevap ver."

"Evet, bazen."

"Nereye?"

"Çiftleşmeye!"

Ariane bağırarak karşılık verip kaçtı.

Çağırmaya gerek kalmadan geri getirmek için bronz hokkayı tutup dolabın aynasına fırlattı. Sonra bardaklarla iki tabağın icabına baktı. Ariane yerinden kıpırdamadı, Solal hiddetlendi. Şampanya şişesinin duvarda patlaması daha etkili oldu. Ariane korku içinde odaya döndü.

"Daha başka ne istiyorsun ha, ne istiyorsun! Defol!"

Ariane çark edip sahneyi terk etti. Solal hüsranla duvarlardaki kumaşı parça parça yoldu, sonra etrafına bakındı. Güzel değildi bu oda, fazla dağınıktı. Yerdeki dökün tüler, itlaf edilmiş şu cam. Saçlarını karıştırdı, Voi che sapete'yi ıslıkla çaldı. Barışabilseler iyi olurdu. Tamam, barışalım. Aradaki kapıyı usulca tıklattı. Evet, içeri girer girmez bir daha o adamın adını anmamak için derhal bir senet imzalayacağını söyleyecekti. Hayatım bitti artık, bir daha asla. Sonuç olarak doğru, henüz beni tanımıyordun. Tekrar tıklatıp bekledi, boğazını temizledi.

Ariane içeri girip başı dik ve zayıf, yürekli bir kurban olarak karşısına dikildi. Solal hayranlık duydu. Asildi, evet. Namusluydu, evet. İyi ama niye kocasına durmadan yalan söylemişti o zaman. Ah şu Boygne denen titrek ihtiyar kadın, kendi hoplayıp zıplayamaz olduğundan teselliyi genç kadının hop hop hoplamasına yataklık etmekte bulmuştu! Zavallı Deume sabah karısıyla konuşmak için aradığında yalancı ihtiyar baldan tatlı diliyle Ariane'ın henüz uyanmadığını söylüyor, bir çabuk Dietsch'e telefon ediyordu! Ah ne kadar romantik, renkli bir hayat yaşamıştı Dietsch'le, onunla asla tadamayacağı bir hayat! Üstelik Dietsch denen bu adam ak saçlarıyla mutlaka yakışıklıydı da. Kara saçlarıyla, alelade adamlar gibi kara saçlarıyla kendi kim oluyordu ki?

"Evet" dedi Ariane. "Buradayım."

Ne hakkı vardı bu kadar namuslu bir yüze sahip olmaya? Bu yüz bir tahrik sebebiydi.

"Bir orospu olduğunu söyle."

"Doğru olmadığını biliyorsun" dedi Ariane sükûnetle.

"Ona para verdiğini söylemiştin bana!"

"Sadece yardım etmek için borç verdiğimi söyledim."

"Geri verdi mi?"

"Konuyu açmadım. Unutmuş olmalı."

Eski çiftleşmecisine karşı bu kadınca hoşgörüye içerleyen Solal, Ariane'ın saçlarına yapıştı. Bu ahmağın kazıklanmaya çanak tuttuğunu düşündükçe zıvanadan çıkıyordu. Ah uçağa atlayıp gitse, şu müzikli kodoştan parayı zorla tahsil etse!

"Kaltağın tekiyim de."

"Doğru değil bu, namuslu bir kadınım. Bırak beni."

Solal, Ariane'ın saçına yapıştı fakat acıdığından, onu yıpratmak istemediğinden fazla asılmadan o güzel başı sağa sola salladı, cinsel minnetinden dolayı kandırıldığını düşündükçe kuduruyordu, o herifin dolandırıcının teki olduğuna inandırmaya gücünün yetmediğini hissettikçe kuduruyordu. Asla kabul etmeye yanaşmazdı bunu! Ah, yine o meşhur hoşgörü! Ah, silahı olan, tatmin edebilen her erkek sineğe gözü kapalı kanan aptal kadınlar! Ben namuslu bir kadınım, o da namusluydu deyip duruyordu başı sarsılırken, çılgınca bakan gözleri, birbirine vuran dişleriyle güzeldi. Solal'in rakibini koruyor, rakibini tercih ediyordu! Solal saçlarından yakalayıp o güzel yüze bir tokat indirdi. Seni men ederim, dedi Ariane o nefis çocuk sesiyle. Seni men ederim! Vurmaktan vazgeç! Senin hatırına, aşkımızın hatırına vurma artık bana! Utancını daha kuvvetli bir utançla ört bas etmek için bir daha vurdu. Sol, çoksevgilim benim! diye haykırdı Ariane. Bu çağrıyla ruhunun en derin yerine kadar sarsılan Solal saçlarını bıraktı. Aşkım, hayır, gerekmez artık, diye hıçkırıyordu Ariane, daha fazla yapma bana bunu, aşkım, benim için değil senin için aşkım! Bırak saygı duyayım sana aşkım!

Solal bir kez daha onu kollarına aldı, bir kez daha göğsüne bastırdı. Bir daha asla, asla. İki ıslak yüz birbirine yapışmıştı. Bu acizliğe, bu kutsal acizliğe vurabildiği için alçağın tekiydi. Yardım et bana, yardım et, diye yalvarıyordu, sana daha fazla acı vermek istemiyorum, sen benim sevdiğimsin, yardım et.

Solal çekti kendini ve Ariane onun gören gözlerinden korktu. Bir başkası bu kadının şerefine çok daha büyük bir leke sürmüştü, ama ona saygı duyabiliyor, arkasından namuslu diyebiliyordu! Dietsch çok daha rezil darbeler indirmiş, fakat Ariane ağlayıp sızlamadan dayanmasını bilmiş, seni men ederim, daha fazla vurma dememişti! Aylardır beraber olmalarına rağmen açık vermemeyi ne güzel becermişti! Hele, hele Cenevre'deki ilk gecelerde o bakirelere has sakarlıkları, dokunmuş olduğu halde, Dietsch'e dokunmuş olduğu halde! Haykırarak Ariane'ı itti!

"Dokunmuş, dokunmuş, dokunmuş!"

Ariane düştüğü yerde elleriyle berelenmiş yüzünü örtmüş bakıyordu, halıyı, tabak bardak kırıklarını, sigara izmaritlerinin üzerine kapanmış hayatına bakıyordu. Aşkı, hayatının biricik aşkı çirkinlik içinde sona ermekteydi. Ah o dönüşünü beklediği gün, yürüdükçe esen yelden kamçı gibi şaklayan o yelkenli elbise. Oysa şu an aşığının dövdüğü bir kadındı.

Yerden kalkmadan dirseğini bir koltuğa dayayıp kopup dağılmış olan inci kolyeyi, onun hediyesi olan güzel kolyeyi topladı. Kutusunu açarken mutlu bir çocuk gibi bakışı. Kolyeyi parmağının etrafına sardı, çözdü, halıya bırakıp önce bir üçgen, sonra bir kare yaptı. Istırap hissizleştiriyordu, oyun oynayan küçük bir kızdı şimdi. Belki biraz da komedi olsun diye oynuyor, diye düşündü Solal, celladına mutsuzluğun onu ne kadar yabanileştirdiğini göstermek için.

"Defol."

Ariane kalktı, kamburlaşmış sırtıyla odasına döndü. Solal yalnızlığından dehşete kapıldı. Ah, kendiliğinden geri gelse, affettiğini gösterse! Onu çağırabilirdi, evet ama ona olan ihtiyacını belli etmeden.

"Kancık!"

Ariane içeri girdi, zarif ve bezgindi, sapır sapır titriyordu.

"Geldim" dedi.

"Çık git!"

"Peki" dedi ve çıkıp gitti.

Solal kendinden nefret ederek başladığı bir sigarayı fırlatıp attı, bir başka sigara yaktı, söndürdü, valizinden Michaël'in hediyesi telkâri hançeri çıkardı, havaya atıp tuttu, kınına soktu, bir daha haykırdı.

"Orospu!"

Ariane ikiletmeden gelince itaat ederek intikam aldığını düşündü.

"Evet" dedi.

"Ortalığa çekidüzen ver!"

Odanın toplu olup olmaması pek umurunda değildi. Onun derdi o sevgili yüzü tekrar görebilmekti. Ariane diz çöküp ezilmiş sigaraları, cam kırıklarını, tabak bardak parçalarını topladı. İçinden dikkat et, demek geliyordu, sakın elini kesme. Ama cesaret edemiyordu.

Utancını saklamak için korku saçmayı iş edinmiş titiz biri gibi buz kesmiş gözlerle onu gözetler gibi yapıyordu. Ah şu uysal ense. Bir zamanların mağrur kadını, Cenevre'nin yerinde duramayanı temizlikçiler gibi eğilmiş izmarit topluyordu, dört ayak üstüne çökmüş topluyordu. Kısılmış sesini düzeltti.

"Uğraşma daha fazla. Çok yorgunsun."

Ayağa kalkmadan dönüp az sonra biteceğini söyledi ve işine geri döndü. İyi niyetiyle elimi kolumu bağlamayı ümit ediyor, diye düşündü Solal. Henüz hayatın ağına yakalanmamış, ümide meyilli zavallı bir çocuk. Belki inandığı şeyler uğruna kendini feda edenler gibi görünmeye çalışıyordu biraz. Fakat en önemlisi söylediği birkaç tatlı söze minnet duyuyor, etrafı toplayarak teşekkür etmeye çalışıyordu. Hâlâ dizleri yerde, elleri önde cansiperane toplayıp duruyordu. Ama heyhat, birden Dietsch'in önünde diz çöken kadın canlandı! Ah, çocuk gibi, azize gibiydi yüzü, ama vuruşlara hayır demeyen bir azize! Hayır, hayır, yeter.

"Hemencecik bitirdim" dedi Ariane bir rahibe çırağı havasında, mum gibi, davranış notları hep iyi olan bir çırak.

"Teşekkür ederim" dedi. "Şimdi her şey yerli yerinde. Saat sabahın biri. Odana gidip dinlen."

"Öyleyse hoşça kal" dedi Ariane ayaklanarak. "Hoşça kal" diye tekrar etti dilenci gibi.

Solal bakışlarıyla sigarasının dumanını takip ederek sordu:

"Dur. Yanına yiyecek bir şeyler almak istemez misin?"

"Sanmam" dedi Ariane.

Solal yanma yiyecek almaya çekindiğini, yüzeysel görülmek istemediğini anladı. Ama açlıktan ölüyor olmalıydı. Onu mahcubiyetten kurtarmak, acı çeken bir kadın olarak gururunu korumak, beslenmeyi kendisinin istemediğini, buna zorlandığını hissettirmek için kesin bir dille:

"Yemeni istiyorum" dedi.

"Pekâlâ" dedi Ariane uysalca.

Solal gözüne en sağlıklı gelen soğuk et tabağını, domates salatasını ve iki küçük ekmeği uzattı.

"Fazlasıyla yeterli, teşekkür ederim" dedi Ariane utançla ve kapıyı arkasından çekip çıktı.

Solal aynadaki deliğe, bir köşedeki dökün tü öbeğine baktı. Adına aşk denen tutku güzel şeydi. Kıskançlık yoksa sıkıcı oluyordu. Kıskançlık olunca hayvani bir cehennem. Ariane bir esir, kendi bir hödük. Romancı denen o reziller, o yalancılar çetesi tutkuyu allayıp pullar, aptal kadınları ve erkekleri heveslendirirdi. Rezil romancılar, hâkim sınıfın ihtiyacı için çalışan dalkavuklar. Aptal kadınlar bayılırdı bu yalanlara, aldatmacalara, beslenirdi bunlarla. En acıklı olan, üçkâğıtçı Dietsch'i itiraf etmesinin, bu dürüstlük hezeyanının gerçek sebebiydi. Gaddarca bir iyi niyetle taşınması çok ağır bu yükten kurtulmayı niye istediğini biliyordu Solal. Son günlerde gezintiye çıktıklarında ona söyleyecek hiçbir şey bulamaz, konuşmaz olmuştu. Ayrıca döndüğünden beri tek bir kez, döndüğü akşam bedenen yakınlaşmışlar, sonra hiçbir şey olmamıştı. Ayrıca dün akşam Agay'da erken ayrılmıştı yanından. Dolayısıyla o küçük bilinçaltında tekrar değer kazanma, kıskandırma isteği uç vermişti, ah fazla derin değil, adaba uygun, cilalı, hafif küstürecek bir kıskançlık. Tekrar ilgi çekici hale gelecek kadar. Odasına geldiğinde itiraf etmeye hazırdı, ama belirsiz ve asil bir şekilde, hiçbir fiziki ayrıntı vermeden, hayatındaki başka bir adam gibisinden. Zavallı yavrucak. İyi niyetle yapmıştı.

Kapı şirin, terbiyeli bir tonda iki kez çalındı. Ariane içeri girdi. Zavallı ıslak kedi yavrusu içler acısı bir sesle çatal bıçak almayı unuttuğunu söyledi, alıp gitti. Yine unutmuş olduğu peçeteyi dönüp almaya cesaret edemedi. Banyodaki bezlerden birini peçete niyetine kullandı. Çekmecelerden birinde bulduğu eski bir gazetenin kadın sayfasını okuyarak iştahla yemeğini yedi. Ne kadar zavallıyız, biz, insan kardeşler.

Solal bir süre sonra kapının arkasından başka bir şey isteyip istemediğini sordu. Ariane dudaklarını bezle sildi, elini saçlarına götürerek hayır dedi. Ama çok geçmeden kapı aralandı ve kâğıttan bir dantelin üzerine daire şeklinde dizilmiş bir tabak dolusu küçük pasta halıya doğru itildi. Çikolatalı mus yok, onu çoktan yedik, diye mırıldandı görünmez tedarikçi kendi kendine. Kapı kapandıktan sonra oturup bacak bacak üstüne attı ve telkâri hançeri kınından çıkarıp sağ ayağının tabanını usul usul dilmeye koyuldu.

102

Saat sabah üçe doğru Solal giyinmiş olarak Ariane'ın odasına girdi, uyandırdığı için özür diledi, odasında rahat edemediğini söyledi, yolunmuş duvarlar, cam kırıkları, kırılmış aynayla tatsızdı. Sevimsizdi oda. En iyisi başka bir otele gitmekti. Hemen yakında Splendide diye bir otel vardı. Ama Noailles'dakilere bunca hasarı nasıl açıklayacaklardı? Ariane doğrulup gözlerini ovuşturdu, bir an sustu. Hayır, Splendide olmaz dese Solal anlayacak ve yine kıyamet kopacaktı. Mor halkalı gözleri, bembeyaz yüzüyle ona baktı ve her şeyi halledeceğini söyledi, Splendide'e önden gidebilirdi, en kısa zamanda o da yanma gelecekti. Mecalsizce gülümsedi ona, üstüne bir palto almasını söyledi, bu saatte hava soğuk olurdu.

Solal ona itaat etmekten mutluluk duyarak hızla harekete geçti, boğazını temizleyip öyleyse ben gidiyorum, dedi, otele para vermek için cüzdanını bıraktığını söyledi, öyleyse görüşmek üzere, teşekkür ederim, az sonra görüşürüz ve gözleri yerde, şapkasını iyice öne çekmiş, doğradığı ayağı acıdığı için hafif topallayarak içinde bir rahatsızlıkla gitti. Kibar, yürekli, her şeyi halletmeye hazır, diye mırıldandı dördüncü katın koridorunda.

Alçakça, alçakça davranmıştı, evet, alçakça, dedi ısrarla merdivenden inerken. Üçüncü katta kendine iki tokat aşk etti, sonra çenesine bir aparkat indirdi, o kadar şiddetle vurmuştu ki basamağa yığılıp kaldı. Kendine gelince kalktı, ihtiyatla inmeye koyuldu. Birinci katta durdu, otel çalışanlarına karşı Ariane'ı bir başına bırakmakla soysuzluk ettiğini fark etti. Hiddetlenerek sıkı bir yumruk indirdiği sağ gözü anında şişti. Gece görevlisinin horlamakta olduğu zemin kata varınca parmaklarının ucuna basarak sıvıştı, ıssız Canebière'i vaizler gibi elini kolunu iri iri sallayarak, topallaya topallaya geçti. Zavallı yavrum, zavallı delim benim, diye mırıldandı Ariane, Solal'i gözetlediği balkonun kenarına dirseğini dayayıp. Nesi vardı, neden topallıyordu? Uslu dur, gaddar olma artık, diye mırıldandı.

Pencereyi kapatıp konsiyerje telefon etti, bir hastalık yüzünden acilen gitmeleri gerektiğini, hesabı çıkarmasını söyledi. Valizleri kapattıktan sonra üst üste müsveddeler yazıp sonunda temize çekti ve alçak sesle okudu. "Beyefendi, elimizde olmayan sebeplerden ötürü meydana gelmiş olan hasar için en samimi özürlerimizi sunarız." Teşekkür de eklese miydi? Hayır, bıraktığı binlerce frank yeterli olurdu. Mektubu ve paraları bir zarfa koyup üzerine şöyle yazdı: "Kişiye özel. Noailles Oteli müdüren. Acildir."

Asansör çağırmayı göze alamayıp elinde valizlerle dört kat merdiven indi. Zemin katta konsiyerje gülümseyip gönlünü fethetmek için dolgun bir bahşiş verdi, hesabı kapatmakla uğraşmasından faydalanarak zarfı önünde duran bir gazetenin altına sıkıştırdı.

Taksi. Yanında beyaz finosuyla ihtiyar bir şoför. Beyefendi, gara lütfen, dedi valizleri yerleştirmek için gelmiş olan konsiyerjin duyacağı şekilde. Böylece oteldekiler odanın korkunç halini keşfettikleri zaman onları bulamazdı. İki dakika sonra eğilip cama vurdu ve şofö-

re fikir değiştirdiğini, Sefil, pardon Splendide Oteli'ne götürmesini söyledi, teşekkür ederim beyefendi.

Solal'in bağrını bir acı deldi geçti ve sanki başka bir hayatta benzer bir macera yaşadığı hissine kapıldı, korkunç bir macera, polis peşlerine düşmüş, Ariane izini kaybettirmek için şaşırtmacalı yollardan başka otele geçiyormuş. Dünyada bir başlarınaymışlar, o ve Ariane. Kendi büyük şehirde bir noktaydı, Ariane da başka bir yerde bir başka nokta. Pamuk ipliğiyle birbirine bağlı iki nokta. Birleşecek olan iki yazgı. Solal öbür otele geçmemişse nasıl bulacaktı onu? Neden Milletler Cemiyeti'ndeki işine geri dönmüyordu? İznini neden uzatmıştı? Ondan ne saklıyordu? İşte Splendide. İyi ama Ariane'ın elinden ne gelirdi? Hayır diyemezdi, o zaman anlardı. Taksiden indi, parayı ödedi, beyaz finoyu okşadı, gençlik hastalığını atlatıp atlatmadığını sordu. –Evet hanımefendi, on iki yıl oldu, diye karşılık verdi ihtiyar adam bir ergen sesiyle.

Saat sabahın beşinde Ariane'ın Cenevre'deyken Marsilya'yı bilirim dediği geldi aklına. Usulca yanma gidip sıcak bir bisküvi kokusu saçarak uyuyan kadına eğildi. Hayır, rahat bırakmalıydı onu, sonra, uyanınca sorardı.

"Marsilya'ya kiminle geldin?"

Ariane önce bir gözünü, sonra diğerini, sonra aptalca ağzını açtı.

"Evet. Ne vardı?"

"Marsilya'ya kiminle geldin?"

Ariane doğrulup yatakta oturdu, beceriksizce elini alnına götürdü, Saltiel ile Salomon'u götürdüğü gün Bâle'deki hayvanat bahçesindeki hasta şempanzenin dokunaklı jestiyle, cüce Rachel'in jestiyle.

"Hayır" diye mırıldandı aptalca.

"Dietsch ile mi?" diye sordu ve Ariane inkâr edecek gücü kaybederek başını eğdi. "Kocanın göreve gittiği bir sırada mı?"

"Evet" diye fısıldadı.

"Neden Marsilya?"

"Burada bir konser yönetecekti. Seni tanımıyordum."

"Konser yönetiyordu ha, harika! Bir başkasının icat ettiği müziğin notalarını okumayı bilmesi ne muhteşem bir şey! Nasıl yönetiyordu, bagretle mi bagsetsiz mi? Pardon, baget. Hangi otelde

kaldınız? Çabuk cevap ver" diye emretti, Ariane elini yine alnına götürdü, hıçkırığın habercisi olarak dudağını büktü. "Burada mı? Bu otelde mi? Giyin."

Ariane örtüden kurtuldu, çıplak ayaklarını halıya bastı, uyurgezer gibi bir kombinezon ve çorap giydi, jartiyerleri takarken epey oyalandı, valizinin kilidini kapayamadı, sadece kayışlarını bağladı. Tanrım, aklını kaçırmış bir adamla beraberdi, kendi kendine vuran, mosmor olmuş, şişmiş gözüyle gurur duyan gerçek bir deliyle. Solal sağlam gözüyle onu izliyordu. Demek bizzat bu otelde Dietsch'le, hatta belki aynı yatakta iki idealist sazan havalara sıçramış, belki somya zangırdamıştı, otelci ellerini kavuşturup gelmiş, eşyasını hırpalamamalarını rica etmişti! Ve onlar sıçramaktan vazgeçmeyince otelci onları kovmuştu! Somya düşmanları, yatak kırıcılar, Marsilya'daki bütün otellerde mimlenmiş, Marsilya'nın bütün otellerinde kara listeye alınmışlardı! Bunun üzerine Ariane iki kez hapşırdı, Solal bir merhamet duydu, içine batan bir merhamet, hastalığa, ölüme yazgılı bu narin yaratığın uyandırdığı bir merhamet. Elini tuttu.

"Gel hayatım."

El ele merdivenden indiler, valizleri de ellerindeydi, Solal pijamasının üstüne bir palto giymişti, Ariane'ın yağmurluğunun altında kombinezonu vardı. Zemin katta Ariane valizini bırakıp mekanik bir hareketle düşüp bileğinde birikmiş olan çoraplarını çekti, o sırada konsiyerj darmadağın saçlı bu müşterinin elinde bir kravat, neden Splendide'i çok eski bulduğunu, mümkün olduğu kadar yeni bir otel istediğini söylediğini çözmeye çalışıyordu. Parayı görür görmez az ötedeki Bristol'u söylemeye ikna oldu.

"Ne zaman yapıldı?"

"Geçen sene beyefendi."

"Mükemmel" dedi Solal ve bir banknot daha uzattı.

Valizler bir taksiye yüklendi. Yine beyaz finolu dedeydi gelen. Ariane'ın valizinden bir çorabın yarısı ve kuvvetli bir kolonya kokusu fışkırıyordu. Solal sol gözünün köşesiyle ona bir kez daha baktı. Terk etse, onu kendinden kurtarsa mıydı? Ama o zaman ne yapardı? Aşkları bu talihsizin elinde kalan tek şeydi. Hem ayrıca seviyordu Ariane'ı. Ah o muhteşem ilk akşamları. O akşam, beni kurtarın, de-

mişti Ariane. Peki ya Dietsch, birkaç saat önce o da kurtarmış mıydı? Bunu asla bilemeyecekti. Tvaya jena, demişti Ariane o akşam, tvaya jena, daha birkaç saat önce ağzını ak saçlı bir herifin ağzına yapıştırmış olduğu halde. Üstelik lüle lüleymiş saçları! Evet, Ariane'ın ağzı, takside, yanı başındaki ağız, tamamen aynı ağız. Yavrucağı titriyor, ondan korkuyordu. Acısına bir son vermek için ne yapabilirdi? Kucak kucağa, tüyleri birbirine karışmış o ikiliyle nasıl savaşabilirdi? Ariane'dan iğrenmeye mi çabalasaydı? On metrelik bağırsaklarını hayal ederek? İskeletini hayal ederek? Yemek borusundan geçip midesine inen yiyecekleri hayal ederek? Ve sonrasını, kalın bağırsak dahil? En adisinden kasaplık parçalar olan peltemsi, kırmızımsı ciğerlerini hayal ederek? Yapacak hiçbir şey yoktu. Ariane onun güzeli, tertemizi, azizesiydi. Gelgelelim azizesi midesi bulanmadan bir erkeğin en iğrenç yerine, bir erkeğin hayvani arzusuna elini sürebilmişti. Erkeğiyle beraber sürekli gözünün önüne geliyorsa, azizesini durmadan içini kaldırmayan erkek bir maymunla görüyorsa elinden ne gelirdi. İçinin kaldırmadığı, şaşırdığı, infialine sebep olan şey buydu. Evet, ona karşı kibardı elbette, kibar, sevgi doluydu, helva getirmek için kilometrelerce yol yürüyebiliyordu, ama yine de erkek maymununu görmeye gideceği zaman bastıra bastıra sabunlanıyordu, sürtebildiğin kadar sürt, sabunlanabildiğin kadar sabunlan ki dibine kadar Dietsch'lenebilesin, ah, neyse, neyse, artık düşünmek yok, evet, söz, şeref sözü.

Şimdi de Bristol Oteli, diye mırıldandı Ariane küvetin kenarına ilişerek, yağmurluğu hâlâ üzerindeydi, soyunacak mecali bulamamıştı. Bu banyolar çok çirkindi. Noailles'da daha rahattık. Valizlerini banyoya koyan konsiyerj aptalın tekiydi. Serge, zayıf, biraz gevşek, ama yumuşak, düşünceli. Ariane üzerine konan bir sineği kovdu ve ürperdi. Burnunu çekti, el çantasını karıştırdıysa da kullanılmaz hale gelmiş, yırtık bir mendil bulabildi sadece. Eğilip valizini açtı. Mendil yoktu. Noailles'da unutmuştu. Neyse. Sert, buz gibi bir havluyla burnunu temizleyip havluyu küvete attı. Kapı açıldı. İyice şişip torbalanmış, yarı yarıya kapanmış gözüyle efendi topallayarak içeri girdi. Ariane'm sırtından bir ürperti geçti. Neden topallıyordu? Ah, boş ver, boş ver.

"Gözlerinde bir erkek var. Sakla gözlerini."

Karşı koymamalı, istediğini yapmalıydı. Neyle saklayabilirdi? İnsafsız korku verici Solal bekliyordu. Aslında bir mucize, beklenmedik bir barışma bekliyordu. Ariane bir başka havlu alıp erimiş altın rengi saçlarına örttü. Kolalı kumaş iki yana yaylandı.

"Yetmez. Dudakların açıkta, artık görmek istemiyorum, çok fazla hizmet vermişler."

Ariane büyük bir havluyla bütün başını sardı. Teşekkür ederim, dedi Solal. Beyaz çadırın altında emniyetteyken can yakıcı bir gülme krizi bastırdı, fakat Ariane havlunun arasından gözetlediği deliyi hıçkırıyormuş gibi yaparak kandırdı, Solal'in sağlam gözü sarsılıp duran havludaydı, bu kadar kolay kabul etmesine bozulmuştu. Bu havlulu kadını ne yapacaktı şimdi? Yüzünü görmediğine göre artık onunla konuşamazdı. Sohbet açarken alo demek gerekir miydi acaba? Sahte hıçkırıklar sonunda dindi. Yüzü örtülü, sessiz yaratık Solal'i etkilemişti. Alnını kaşıdı. Havlunun altında hayalet gibi çok uzun mu kalacaktı? Hem ayrıca niye kıpırdamaz olmuştu? Solal ürkmüş, şaşırmıştı, kendini kandırılmış hissediyordu. Bu çıkmazdan nasıl kurtulacaktı?

"Havluyu kaldırabilir miyim" diye sordu boğuk bir ses.

"Madem istiyorsun" dedi kayıtsızca.

"Aşırı yorgunuz" dedi Ariane kefeninden kurtulduktan sonra, ama yine gülme krizine girmemek için tek gözlü bekçisinden gözlerini kaçırarak. "Yatıp uyumak istemez misin? Saat sabah altıyı geçti."

"Saat sabahın altmışı. Bekliyorum."

"Neyi bekliyorsun?"

"Bana söylemeni beklediğim şeyi söylemeni bekliyorum."

"İyi ama ne olduğunu nereden bileyim? Söylememi istediğin şeyi söyle bana."

"Söylersem hiçbir kıymeti kalmaz. Kendiliğinden olsun istiyorum. Bu nedenle bekliyorum."

"Nasıl tahmin edeyim!"

"Her şeye rağmen hâlâ umduğun gibiysen tahmin edersin. Ya tahmin et ya da bir daha konuşmayalım."

"Madem öyle artık konuşmuyorum, bana göre hava hoş, gücüm kalmadı."

Solal tekrar küvetin kenarına oturmuş, başı önde, ayak bileklerine yığılmış çoraplarına bakan Ariane'ı süzdü. Ondan ne beklediğini tahmin edemiyordu, edemeyecekti aptal, Dietsch'ten iğreniyorum demesiydi beklediği, çirkindi, aptaldı, aslında onunla hiç zevk almadım demesiydi. Ne yazık ki fazla iyi kalpliydi. Orkestra şefini inkâr etmek aklının ucundan bile geçmiyordu, müziğin dehalarının kanıyla beslenen, sanki kendi yaratmış gibi senfoni bitince selam veren şu bit parçasını!

Valizinde sigara ararken Cenevre zamanlarından kalma tek gözlüğünü buldu. Hemen alıp morarıp şişmiş, yarı yarıya kapanmış gözüne oturttu, aynaya şöyle bir göz attı, kendini beğendi, bir sigara yakıp içini çekti. Onunla yaşamaya nasıl devam edebilirdi? Ötekine söylememiş ya da ondan öğrenmemiş olduğu tek bir kelime yoktu. Anlaşılan öteki kültürlü bir adam olduğuna göre Ariane'ın pek sevdiği ukalalıklar ondan geliyor olmalıydı. Bütünleşme, ayrışım, örneksellik, bilgiçlerin pek sevdiği açımlamak hep o Dietsch'in marifetleriydi. Ariane her açımlamak dediğinde boğazına bir kılçık batacaktı artık. Evet, herif kültürlüydü. Zaten dün trende araları iyiyken Dietsch'in aynı zamanda Lozan Üniversitesi'nde müzik tarihi verdiğini de itiraf etmişti. Kısacası dört dörtlük bir bit. Daha beteri de vardı, ötekinin karşısındaki tavırları, ötekinden öğrenmiş olduğu âşıkane tavırlar. Ötekiyle yapmadığı kalmamıştı. Ötekiyle yemek yemiş, gezip tozmuştu. Bir daha Ariane'la yemek yemek yok, gezip tozmak da yok! En iyi ihtimalle Ariane'ı eller yerde, ayaklar havada tepe üstü yürütebilirdi. Dietsch'le bunu yapmadığı kesindi. İyi ama devamlı tepe üstü mü yürütecekti kadını? En azından bir daha ona sahip olması söz konusu olamazdı. O ikisinin birlikte yemediği halt kalmamıştı. Peki ya tavana asılmış dev bir sepetin içinde yapsalar? Rahat olmazdı.

"Çok yorgun görünüyorsun, gel yanımda uyu, odama gidelim" dedi Ariane elini tutarak.

Solal, Ariane'ın odasında bir sigara daha yakıp dumanını derin derin içine çekti, bir an kelimelere sığmaz bir mutluluğa kapıldı, sonra hatırladı. En kötüsü Ariane'ın ihanetle ilgisi olmayan donuk saatleri onunla tatmış, tadacak olmasıydı. Benzerleri gibi içinde hep

ukdeler olan, hep başka şeylere özlem duyan bu şairane aptal kadın bilinçaltında hep kıyaslayacaktı. Uzakta kalmış olmasının büyüsüyle Dietsch'le ilgili hep güzel zamanları hatırlayacaktı. Bir kocaya dönüşmüş olan aptal Solal ise Dietsch'i dilinden düşürmeyerek bir bakıma aralarını yapıyor, adamın cazibesini artırıyor, kendini geriye dönük olarak boynuzlanmış birine çeviriyordu. Ah şu Boygne denen kadının dolapları! Gizli saklı Dietsch'le buluşmak, onunla gece kaçamağı yapmak ne kadar heyecanlıydı. Ve ertesi sabah Boygne'un Beethoven'ın bitinin evine telefon etmesi. Şekerim, kocan az önce iş yerinden aradı, henüz uyuduğunuzu, uyandırmaya kıyamadığımı söyledim, fakat onunla konuşmaya çalışın ki tekrar aramasın. Pisliğin teki şu Boygne! Ey talihsiz Solal, yürek çarptıran gece kaçamakları sunamayan, sıkıcı, boynuzlanmış adam, yokluk halesiyle çevrili bir orkestra şefinin zavallı rakibi! Ariane'ı o adamdan soğutmak, iğrendirmek için tek bir çare vardı, o da Cenevre'ye dönmesini ve aylarca onunla yaşamasını emretmek. Böylece kendisi, Solal yeniden bir aşığa dönüşecekti. Evet, derhal Cenevre'ye yola çıkmasını söylemeliydi.

Fakat başını kaldırıp burnunu silmekte olan Ariane'ı görünce işe yarayıp yaramadığına aldırmadan burnuyla usul usul uğraştığı için azıcık bir şeyi dışarı atabilmesi yüreğini burktu. Zavallı, parlak burun, o an biraz irileşmişti, göze hoş görünmüyordu. Gözyaşlarından hafif şiş, zavallı gözkapakları. İçinden onu öpmek geldi ama ürktü, cesaret edemedi. Şirin boşaltma işlemlerini yaptığı zavallı, küçücük, yırtık mendil. Evet, daha uygun bir mendil vermeliydi ona.

Banyoya gidip valizinden saf pamuktan güzel, büyük bir mendil aldı, Ariane'a vermek için yaklaştığında hali içine dokundu. Ah şu mazlum, şu dilenen bakışları. Birden bir adım geriledi. Orkestra şefinin elleri silinmez dövmeler bırakabildiyse demek ki şu an Ariane başından ayaklarına kadar masmaviydi, her yeri, belki ayakları hariç. Ne yani, Solal ayaklarının tabanlarıyla mı yetinecekti? Güzel mendili cebine soktu.

"Ne düşünüyorum biliyor musun" diye sordu siyah gözlüğünü düzeltip. "Madem sormuyorsun söylüyorum. Sonuç olarak nazik aracılığınla bu beyefendiyle gayet samimi ilişkiler kurduğumu düşünüyorum. Bir bakıma âşığım sayılır. Ne dersin?"

"Yalvarırım, yeter artık, yeter" diye inledi Ariane, Solal'in elini tuttu ama beriki Dietsch'in uzuvlarıyla temastan hemen kaçtı.

"Ne dersin?"

"Bilmiyorum, kusmak istiyorum. Saat altı buçuk."

Solal hiddetlendi. Bu kadın düpedüz konuşan bir duvar saatiydi. Aynada suretini bir kontrolden geçirdi, kara gözlükle kendini dünyayı kurtaran bir deniz şövalyesine benzetti, elleri belinde, bacakları iki yana açık, Ariane'ın karşısına dikildi.

"Onunlayken saat altı buçukta uyanık olmaz mıydın hiç?"

"Hayır, saat altı buçukta uykuda olurdum."

Korsikalı efendinin kahkahası odada çizgi çizgi çınladı. Demek uyuyormuş ve bu arsız bunu söylemekten çekinmiyordu ha! Elbette uyurdu. Ama kiminle, hem neyin üstüne? Ah, öteki adamın şu köpeksi cazibesi! Ariane bunu kabul edebilmişti! Hatta daha beterini bile kabul edebilmişti! Ah o incelikli eller!

"Erkekleri seviyorsun, değil mi?"

"Hayır, tiksiniyorum!"

"Ya ben?"

"Senden de!"

"Nihayet" diye gülümsedi Solal, memnuniyetle burnunu iki parmağıyla inceltti, durum gayet basit ve açıktı bu sefer.

"Tanrım, şu Dietsch'le geçenlerin ne kadar önemsiz olduğunu bir bilsen!"

"Şu mu, gerçekten mi? Niye şu? Belli bir niyetle elinde valizin görmeye gittiğin bir adama aniden niye bu infial? Ne demiştin?"

"Mösyö Dietsch'le geçenlerin çok önemsiz olduğunu söyledim."

Çırılçıplak üzerine yatan bir adamdan mösyö diye bahsetmek ha! Solal gözlerindeki halkalardan morarmış, solgun yüze üzüldüğü halde Ariane'ı kulağından yakaladı.

"Mösyö, aslı bu! Mösyö, hakikaten! Mösyö, dizlerimi ayırıyorum, lütfen giriniz! Minnettar kalırım beyefendi!"

"Çirkinsin sen, çirkin!" diye haykırdı bir anda geçmişten yükselen küçük bir kız. "Seninle kabul ettiğim şeyi onunla kabul etmezdim!"

"O kim?"

"Dietsch!"

"Ondan sanki arkadaşımmış gibi bahsetmeni kabul etmiyorum. Kimden bahsediyorsun?"

"D'den."

"D demezdin ona! Serge de."

"İsmiyle hitap etmezdim."

"Nasıl hitap ederdin?"

"Hatırlamıyorum!"

"O zaman ismi Mösyö Seks olsun. Görüyorsun ya, kibar davranıyorum, sana daha beterini söyletebilirdim, ama Mösyö Seks bana yeter. Haydi, Mösyö Seks!"

"Söylemeyeceğim. Onu rahat bırak."

"Kimi? Kimi? Kimi? Kimi? Cevap ver. Kimi? Kimi? Kimi?"

"Tanrım, düpedüz çıldırmışsın sen!" diye haykırdı Ariane ve korkusunu abartarak ellerini şakaklarına bastırdı. "Bütün bir geceyi bir deliyle geçirmek zorundayım!"

"Dışarıda havanın aydınlandığına dikkatini çekerim. Ama önemli değil, kabul edelim. Demek bütün bir geceyi aklı başında biriyle geçirmeyi tercih ederdin? Değil mi orospu?"

"Yetti canıma! Herkesten nefret ediyorum!"

Ariane cam mürekkep hokkasını kaldırdı, duvara çalacakken kendini tutup yerine koydu, hıncını eğip bükerek sumenden ve paramparça ettiği otelin antetli kâğıtlarından çıkardı.

"Bu kâğıtlar sana ne yaptı?"

"Orospu hepsi!"

"Bir tane kalmış, yırtma onu. Dietsch'le yattığını yazıp imzala. Al şu kalemi, kırma sakın."

Ariane söyleneni yaptı, üç kez Ariane d'Auble diye imza attı. Solal memnuniyetle okudu. Artık kesindi. Şüphe kalmamıştı. Kanıt elindeydi. Yine de kibar, diye düşündü. Başka bir kadın olsa çoktan kaçıp gitmişti. Ariane dişleri çarparak yatağa uzandı, düşmanca baktı ona, ihtiyacı olmadığı halde üst üste, uzun uzun öksürdü. Bunun üzerine Solal de kendini zorlayarak öksürmeye başladı, uzun uzun, kuvvetle, hasta bir hayvan gibi öksürdü.

"Neyin var" diye sordu Ariane. "Neden bu kadar öksürüyorsun?"

Solal öksürüğe iyice kuvvet verdi, sanki veremli bir aslana nöbet gelmiş gibi kükremelerle öksürüyordu, üstelik öyle uzun sürdü ki Ariane sinirini bozmak için yaptığını anladı. Kalktı.

"Yeter!" diye emretti. "İşitiyor musun, yeter! Kes öksürmeyi!"

Sinir bozucu öksürüğüne devam ettiğinden gidip yüzüne bir tokat indirdi. Solal gülümsedi, inanılmaz bir sakinlikle kollarını çaprazladı. Her şey normale dönüyordu.

"Tabii, ne de olsa bir Aryen" diye mırıldandı hoşnutlukla.

"Affet" dedi Ariane, "ne yaptığımı bilemez haldeyim. Affet beni."

"Tek bir şartla. Cenevre'ye gidersek ve onunla yatarsan."

"Asla!"

"Ama zaten yapmışsın nasıl olsa!" diye gürledi. Bir sessizliğin ardından gülümsedi. "Ah" dedi, "anlıyorum, anlıyorum, zevk almaktan korkuyorsun! Öyle veya böyle yapacaksın, benim için önemli! Üçümüzün sonunda hakikatle yaşayabilmesi için Dietsch'le yatmana önem veriyorum! Ayrıca onunla hayal ettiğin kadar harika olmadığını anlaman için de önemli. Yatacak mısın, evet mi hayır mı? Aşkımız buna bağlı! Cevap ver, yatacak mısın?"

"Evet, tamam, yatacağım!"

Ariane pencereye gidip aşağı sarktı. Ölmekten korkmuyordu, ama boşluktan ve aşağı indiğinde kafasının patlayacağını bilerek düşmekten korkuyordu. Dizini pencerenin pervazına dayadı. Solal fırladı. Ariane önce öne sonra arkaya çılgınca yaylandı, Solal'e onu tutacak kadar zaman kazandırmak için. Yakalandığı anda çırpınmaya başladı, şimdi canına kıymaya kararlıydı işte. Ama Solal sıkı sıkı kavramıştı. Solal'e döndü, yüz yüze, kinle. Solal az ötesindeki bu dudakları öpme arzusunu bastırarak pencereyi kapadı.

"Hal buyken namuslu bir kadın olduğuna inanıyor musun?"

"Hayır, namuslu bir kadın değilim!"

"Öyleyse niye beni uyarmadın? Ritz'deki akşam şayet görüşmeye devam edersek neden her ihtimale karşı selefime önce bir Wassermann yaptırmanın iyi olacağını söylemedin? Zira büyük riske girmişim."

Ariane yüz üstü yatağa atladı, yüzünü yastığa gömüp hıçkırmaya başladı, kalçaları kıpır kıpırdı, beli kıpır kıpır. Ah, Dietsch'le kıpır kıpır sevişmeleri, Solal'i seven, namuslu bir kadının tüyler ürpertici kıpırdanışları. Ariane'ın namuslu bir kadın olduğunu ve onu sevdiğini fazlasıyla iyi biliyordu, azap veren de buydu zaten. Karşısında öbür adamla birtakım kepazelikler yapmakta olan bu kadın namuslu, onu seven bir kadındı, çocuksu bir sevinçle ona Savoie'lı bir köylü kadının hikâyesini anlatmış olan masum kadındı, köylü hanım Elmas adlı ineğine üzülürmüş gibi yapar, zavallı Diamant, dövdüler mi seni Diamant? dermiş de akıllı inek sitemle mölermiş ona, ve bunu anlatan kadın kalçalarıyla, beliyle, ah, ah bel ve bele eşlik eden kalçalar ve ak saçlı adamın kalçaları, Yahudileri öldüren soydan bir adamın kalçaları, aynı kadın o masum hikâyeden ne büyük bir zevk alıyordu, anlatışı bugün gibi aklındaydı, evet, gerçeklik katmak için köylü kadının ağzıyla zavallı Elmos derdi, dövmüşler mi Elmos'u? sonra Solal'in dünya tatlısı küçük kızı Ariane inek taklidi yapardı, evet, beni dövdüler manasında mö mö derdi, hikâyenin en güzel yeriydi bu, ama en tatlısı Cenevre'den birlikte mö mö demeleriydi, hikâyenin ve Elmas'ın kurnazlığının tadını birlikte çıkarmak için. Ah o zamanlar nasıl da ahmak, neşeli ve dost, birbirlerinin kız kardeşi, erkek kardeşiydiler. Ve aynı kız kardeş, aynı küçük kızdı bir başkasının erkekçe ayıbını buyur etmiş, onu sevmiş olan!

"Ayağa kalk" diye emretti, Ariane dönüp ağır ağır kalktı, karşısına dikildi. "Haydi, kıpırdat ruhunu!"

"Daha ne istiyorsun benden?" diye sordu Ariane.

"Göbek dansı!"

Ariane yumruklarını sıkıp dümdüz ileriye bakarak hayır işareti yaptı. Solal öfkesinden titreyerek dudağını ısırdı. Demek öyle, alt tarafı basit bir göbek dansı istiyor, sadece göbekle yapılan bir dans ve talep anında reddediliyor! Ama öteki istediği an hemen, istediği kadar kucak dansı! Ah o beyaz yeleli şempanzenin altında kalçalarının, belinin ustalıkla gidip gelişleri, hem de o yeleye tutunarak! Ah o iğrenç ikili! Ah, o kancıkla o köpek, ahlayan vahlayan o iki hayvan, terler içinde yapışmaları, kokuları, salgıları.

Ariane öksürdü ve Solal gördü onu. Bir zamanların o nefes nefese kancığı, Dietsch'den zevk alan kadın acınası halde dikiliyordu karşısında, beti benzi atmış, zayıflamış, ölümüne yorulmuş, yumrukları, küçücük zavallı yumrukları cesaretle sıkılmıştı, yağmurluğu, kombinezonu, düşük çorapları, irileşmiş burnu, ağlamaktan şişmiş gözkapakları, hastalıklı bir maviyle çevrili güzel gözleriyle acınası haldeydi. Sevgilisi, zavallı sevgilisi. Ah bedenlerin lanetli aşkı, lanetli tutku.

Yedinci Bölüm

103

Öğlen güneşinin kapalı perdelerin arasından süzüldüğü odada iç karartıcı ışık açık kalmıştı. Solal gözlerini fal taşı gibi açmış, yatakta taş kesilmiş gibi yatıyor, dışarıdaki dirilerin seslerini dinliyor, tavanda, perdelerin üstünde tepe üstü koşturan küçük faal gölgeleri, namuslu işlerine koşan minicik siluetleri takip ediyordu. Evet, yine Cenevre, yine Ritz.

Değmemeye dikkat ederek eğilip yanında uyuyan ya da uyur taklidi yapan, tıka basa etere gark olmuş, boyalı, abes görünümlü küçük kıza baktı, kalçasına kadar çıkan küçük tenis eteği, çıplak bacakları, kısa çorapları, yaşını küçültmeye yarayan terlikleri, çocuksu lüleleri, pembe kurdelesindeki düğümüyle içler acısıydı.

Göğsüne bastırmış olduğu eter şişesini alıp ağzını açtı, derin derin içine çekti. Kız döndü, ben de istiyorum diye mırıldandı, o da defalarca içine çektikten sonra şişeyi geri verdi. Bakma bana, diye mırıldanıp büzüldü, gözlerini kapadı. Ah Eliane'la o dağ tatilleri, o şale, çekiçlerle dövülen tırpanların sesleri. Ah uzaktan süzülen o berrak sesler, elmas gibi havada saf sesler, yaz sesleri, çocukluğun sesleri.

Solal'e dokunmamaya özen göstererek kalktı, küçük masa saatine baktı, telefonu açıp kahvaltı istedi. Hayır, masa istemez, tepsi yeterli, teşekkürler. Telefonu kapadı, eteri elinden aldı, gözlerini yumup uzun uzun içine çekti, kendini tamamen içine dolan şekerli soğuğa vererek. Dün yolda yürükken Kanakis ona merakla bakmış, selam vermeden geçmişti. Geçen gün Saladin'lerden bir kuzini onu görmezden gelmişti. Küçükken beraber oynarlardı. Ödünç verdiğim oyuncak bebeği hiçbir zaman geri vermedi. Telefon açıp istese miydi?

"Tepsiyi kapının önüne bırakın, ben alırım."

Kalktı, kapıyı açıp tepsiyi aldı, yatağa bırakıp tekrar yattı. Boğucu alacakaranlıkta birbirlerine yaklaşmadan, tek kelime etmeden yediler, o sırada ağır, ısrarcı bir sinek aptalca karşılarında zikzaklar çiziyor, dayanılmaz bir üstünlük duygusuyla, yılışık, yakışıksız olmaktan gayet memnun, öfke ve inatla, küstahça, kendine hak bilerek vızıldayıp duruyordu. Arada bir çatal bıçakların gıcırdadığı, bir bardağın çınladığı sessizlikte yiyecekleri öğüttükçe küçük, aşağılayıcı sesler çıkararak çiğneyip duruyorlardı. Önlerinde elmas gibi parlayan tozların ağır ağır, törenle dans ettiği bir güneş huzmesi, gümüş tabak kapaklarından birine çarpıp oradan duvara vurmuştu. Ariane tepsiyi hareket ettirip ışıklı, yuvarlak izini tavana nakletmek için dizini oynattı. Eliane, çocukken oynadıkları oyunlar. Cep aynalarıyla birbirlerinin gözünü görmez hale getirir, buna güneş savaşları derlerdi.

Ariane yine Solal'e değmemeye dikkat ederek kalktı, makyajı bozulmuş bir okul çocuğu bozması, tepsiyi yere bırakırken hâlâ yataktan kalkmamış olan Solal, Ingrid Groning'in unuttuğu dantelli sutyeni pikenin altına sokuşturuyordu.

Ariane yatağa girerken bacağına çarptığı an Solal geri çekildi. Ariane duvar tarafına büzülüp gözlerini kapadı. Haleri'nin bahçesin-

de Eliane'la ikisinin zulası, güya ıssız adadaki hazine. Bir ağacın dibine açtıkları o çukur, Eliane'ın *Kitab-ı Mukaddes*'ine not ettikleri gizli yer işaretleri. Cam parçaları, çikolata kâğıdı, bozuk paralar, şekerlemeler, çikolatadan bir ayı, güya büyüyünce takacağı bir alyans saklamışlardı çukura. Sonra aralarında kavga çıkmış, Eliane'ın burnuna bir yumruk oturtmuştu, sonra barışmış, burnundan akan kanla da güya Requin adlı üç direkli geminin batmasından sonra trajik bir metin yazmışlardı, kanı bir çay kaşığında toplamış, tüyü batıra batıra sırayla yazmışlardı. Ariane ıssız adadaki hazineyi düğün gününe kadar açmayacağını, alyansı da sevgili kocasına vereceğini yazmıştı. Bunun dışında ne olduğu anlaşılmasın diye birtakım kararlarını tersten yazıya geçirmişlerdi, manevi anlamda sürekli yükselmek gibi kararlar, gelecek için birtakım asil, ömürlük taahhütler. İşte gelecek gelmişti, gelecek artık şimdiydi ve gece Ingrid'i çağıran, olup bitenleri istemiş olan kendisiydi. Seni yanımda tutmak için, dedi içinden, başı yastığın altına yarı gömülü halde dudakları sessizce söyledi kelimeleri.

Solal tatlı tabağını alıp aralarına yerleştirdi. Loş ışıkta Ariane fondan, Solal lokum yedi ağır ağır çiğneyerek, Solal arada bir eter kokluyor, hayatları, iki yılı aşan zavallı hayatları gözünün önüne geliyordu. Bugün dokuz eylüldü. Ritz'deki ilk gecenin üzerinden iki yıl ve üç ay geçmişti. Dietsch yüzünden kıskançlık krizleri çıkalı aşağı yukarı bir yıl oluyordu. Krizler samimiydi, ama aynı zamanda kastiydi de, çünkü Solal azap veren hayallerden hoşlanıyor, onları istiyor, geliştiriyor, acı çekmek ve acı vermek, bataklıktan kurtulmak, rehavetten arınmış tutku dolu bir hayat kurmak için bu hayallerle kendini kamçılıyordu. Tutuldukları skorbüt illetine karşı beklenmedik bir çare. Can sıkıntısına, dramaya son. Nihayet Ariane'ın arzular ve arzulanır hale gelmesinin, içten gelerek sevişebilmenin dehşet verici keyfi. Agay'da, sonra Marsilya'da kavgalar. Mayıs Güzeli'ne döndükten sonra da kıskançlık krizleri devam etmişti. Derken Ariane'a acı vermenin utancıyla bileklerini kesip hastaneye taşınma fasılası. Ardından Ariane'ın zatürre olması. Doktor tavsiyesinin aksine ona hemşire olmadan, tek başına bakması. Haftalarca gece gündüz bir çocuk gibi onu yıkamış, bakmış, her gün defalarca altına sürgü sür-

müş, sürgüyü ve içindeki pislikleri boşaltmıştı. Güzel haftalardı. Emaye sürgünün sayesinde kıskançlıklar temelli bitmişti. Bazı görüntüler ve kokular unutulmazdı. Güzel haftalardı. Solal hastasına bakıyor, hastalığın kirlettiği bu zavallı, ıstırap çeken bedenin artık sempatik gelen Dietsch denen adamla küçük mutluluklar tatmış olmasına seviniyordu. Ne yazık ki nekahetle beraber sağlığına kavuşunca Ariane'ın birtakım niyetleri olduğunu hissetmiş, tatlı cadı bakışlarını yakalamıştı. Bunun üzerine ister istemez puslu bakışlı horoz rolüne girmesi gerekmişti, Ariane ise sevinçle saçını başını yapmaya, lüzumsuz yere seksi gecelikler giymeye, ortama şehvet katmak için odasındaki lambayı ürkütücü kırmızı bir şeyle sarmaya koşmuştu, zavallıcık, olmazsa olmaz başarılı bir cinsel birleşme imtihanını beklemiş, Solal'i elde ettiğini sanarak derhal ensesine, saçlarına korkunç, duygusal okşayışlarına başlamıştı, minnetin yarattığı bu ürkütücü örümceklere dayanılmaz bir şekilde yumuşacık sorular, takdir dolu yumuşacık yorumlar eşlik ediyordu. Ve yine günde birkaç kez banyo, en az iki kere tıraş, sevilen kadının güzelliğini ve etinin çeşitli parçalarını övmek için şairane tabirler bulma telaşı, Ariane doymak bilmediği, Solal onu canı gibi sevdiği, sevindiğinde uzun uzun burnundan soluk almasından hoşlandığı için her gün yenilerinin bulunması. Ve yine o ürkütücü Mozart ve Bach plakları, yine günbatımlar ve fuzuli yatak seansları, peşinden yine o ruhu kurutan bitip tükenmez yorumlar. Daha sonra? Daha sonra seyahatler. Arada bir sırf iyilik olsun diye, sevindirmek için ufak çaplı Dietsch krizleri çıkarmış, sonra sıkılmış, Dietsch'in adı anılmaz olmuş, Dietsch'in uzuvları huzura kavuşmuştu. Mısır dönüşü Cenevre'ye, Bellevue'deki eve yerleşme kararı. Hayal dünyasında yaşayan, ahenkli bir ortam kurmanın sevinciyle bir kez daha açılıp çiçeklenen Ariane'ın coşkusu. Hayır sevgili, size oranları daha iyi, önü daha açık olan bu oda gerekir. Satın alınan Acem halıları, dönemin İspanyol mobilyaları. Capcanlı geçen yirmi gün. Fakat asil tefrişat tamamladıktan sonra o itiraf edilemeyen boğulma hissi, başkalarına, her ne pahasına olursa olsun etrafta başkalarının olmasına duyulan ihtiyaç, yabancı da olsa, hatta görüşmeseler bile. Mayıs Güzeli'nde aşkları daha tazeydi ve deniz feneri bekçisi gibi yaşamaya daha uzun süre katlanabilmişlerdi.

Fakat Bellevue'de daha üçüncü hafta yalnızlıktan kaynaklanan nefes darlığı dayanılmaz hale gelmişti. Alttan alta utanarak Ritz'e dönüşleri. Ah, Ariane'ın zevk alır gibi davrandığı hazin birleşmeler, evet, zavallı, kesinlikle, sırf iyiliğinden. Ah iki zavallının başvurduğu acınası çareler, bu konuda konuşmadan anlaşmaları. Aynadan medet ummaları. Bazı anlarda adice iştahı kamçılayan çirkin kelimelerden medet ummaları. Kitaplardan medet ummaları. Sevgili, bir parça cüretkâr, ama pek hünerli bir kitap aldım, birlikte okumamızda bir sakınca yok, değil mi? Giderek daha başka, haşin bir soyun torunu olarak kullandığı tabirle daha cüretkâr kitaplar getirmişti eve. Sonra yavaş yavaş zevk almaya başladığı ya da öyle göründüğü birtakım yöntemler. Bazen kendini rahatlatmak için gecenin karanlığında alçak sesle konuşurdu Solal ile. Söylesene, bunu yapmamda, biraz cehennemlik davranmamda kötülük yok, değil mi, insan sevince her şey güzeldir, değil mi? Cehennemlik demek hoşuna gidiyordu, ürkek cüretkâr lafının yerini alan bu sıfat, zavallı numaralarına alevlerin yansımalarını taşıyordu. Daha sonra? Sonra Ariane'ın gördüğü rüyalar, hiç kuşkusuz kendi uydurduğu bu rüyaları gece yatakta sıkı sıkı sarılıp alçak sesle anlatırdı. Sevgili, dün gece çok tuhaf bir rüya gördüm, size aittim ve genç bir kadın yatağın başına oturmuş seyrediyordu. Birkaç gün sonra daha cüretkâr başka bir rüya. Sonra yine geceleri, karanlıkta anlatılan daha beter rüyalar. Solal bu sefil uydurmaları utanç ve umutsuzlukla dinlerdi. Sevgili, iki adam tarafından sevildiğimi gördüm, ama iki adam da sizdiniz. Bu son ayrıntı görüntüyü kurtarmak, cehennemlik işler yaparken ihanet etmemek içindi. Sonra Ingrid Groning'in Ritz'e dönüşü. İki kadının bir anda kaynaşması. Durup durup Ingrid'in güzelliğinden, Ingrid'in güzel göğüslerinden bahsetmesi. Dün akşam küçük bir kız kılığına girmesi. Sonra gece yarısı Ingrid'i çağırmayı teklif etmesi. İğrençlik. Temiz ol çünkü Tanrımız temizdir, derdi başhaham Şabat'ta takdis ettikten sonra, ağır elini başından çekmeden. Affet efendibaba. Ah çocukluğundaki o sinagog, içeride, mermer bir parmaklıkla çevrili bölüme giden basamaklar, ortada hazanın dua okuduğu teva. Üst katta bir kafesle ayrılmış kadınlar bölümü ve kafes arkasında kıpırdanan şekiller. Aşağıda tahta bir şeyde babası, kendisi muhterem başhahamın ya-

nında, onun oğlu olmanın gururuyla duruyor. Ah, ne güzel şeydi hazanı ataların dilinde terennüm ederken dinlemek. Dipte, tevanın karşısında, kutsal emirlerin muhafaza edildiği, kadifeler ve altınlar içindeki sanduka, işte o an İsrail'de, kardeşleriyle birlikteydi.

Ariane banyoya gidip klozetin beyaz lake kapağını indirdi, ama sonra vazgeçti. Olmaz, duyabilirdi. Şu işe bak, hâlâ keyfi kaçmasın diye uğraşıyorum. Üzerinde küçük kız kıyafetiyle koridora çıktı, ortak tuvaletlerden birine girip kapıyı içerden sürgüledi, sabahlığının eteğini kaldırıp beyaz lake klozete oturdu, yanında getirdiği eter şişesini yere bırakmıştı, sonra kalkıp sifonu çekti, fayans oturakta oluşan küçük şelaleyi seyretti, tekrar oturup bir parça tuvalet kâğıdı kopardı ve bunu önce ikiye, sonra dörde katladı. Ah Haleri'nin bahçesi, tüysüz ayva ağacındaki küçük, pembe lambalar, gövdesi yarılmış olan sarı erik ağacı, ağaçtan süzülen, Ariane'ın parmaklarıyla yoğurduğu maun rengi reçine, hep azar azar akan, isketelerin su içmeye geldiği küçük çeşmenin yanındaki bank, yağmurlarla yıkanmış o eski, yeşil bank, yeşil kabuklarını kaldırmak nefis bir şeydi. Ah Haleri'nin bahçesi, kendi kendini sallayarak avutan ihtiyar, güngörmüş sekoya ağacı, pencerenin camına hafifçe yansıyan kayısı ağacının çiçeklenmiş üç dalı, tekdüze bir şekilde ötüp duran yağmurun habercisi o kuş. Ah bahçede yaz yağmurları, yağmur yağdığında oluğun düzenli ritmi, suyun çatı oluğundan tenteye dökülmesi, tentede oluşan geniş su lekesi, ah tıpkı büyük bir orkestranın solosu gibi, yaz yağmurunun uzun zaman dinmeyen uğultusundan sıyrılan o geniş, tempolu ses, Ariane uzun uzun durup dinlerdi, mutlulukla yağmuru dinlerdi.

"Mutluydum" diye mırıldandı oturduğu yerde.

Bir parça tuvalet kâğıdı daha kopardı, bir külah yapıp attı, sonra kalkıp aynaya baktı. Küçük bir kız değildi artık. Dudaklarının kenarları hafifçe katlanmıştı. Beyaz lake klozete tekrar oturup eğildi, külahı yerden aldı. Şşşş Ariane, rica ederim, bunlar halk çocuklarına layık hareketler. Haleri sokakta külahla patates kızartması almaya, Cornavin garındaki makineye yirmi santimlik paralar atmaya yeltendiğinde söylemişti bunu. Ah çocukluğu ah. On üç yaşında Peder Oltramare'ın yerine din dersine gelen genç papaz Ferrier'ye karşı

içinde aşk ateşinin tutuşması. En sevdiği ilahi söylenirken Şan olsun İsa'ya, ilelebet şan olsun! yerine Şan olsun Ferrier'ye, ilelebet şan olsun! der ve kimse bunu fark etmezdi. İsa en yüce dostumdur yerine, ah ne çok âşıktı ona! Ferrier en yüce dostumdur, diye okur ve kimse fark etmezdi. Din dersleri bitince ona Sayenizde din değiştirdim diye biten bir mektup yollamış, imza niyetine sadece Minnettar bir Hıristiyan namzedi diye yazmıştı. Bütün bunlar olmuştu, bu gece ise Ingrid. Klozette bu kadar oturmak saçmaydı. Çünkü korkuyorum. Ariane'ın ilk fotoğraflarından biri, bahçede, bir ağacın altında bir su kovasının içinde diş etlerini olduğu gibi göstererek gülen, dişsiz bir bebek. İki yaşından bir başka fotoğraf, hafif tombul, otların arasına oturmuş, boyundan büyük papatyalarla yarı yarıya saklanmış. Bir başkası, Candolle'lerin şişko Saint-Bernard köpeğinin sırtına ata biner gibi oturmuş. Yedi yaşında, ona vurup duran küçük kuzeni André. Mariette kendini korumasını, kuzeni kadar kuvvetli olduğunu söylemişti ona. Ertesi gün kendini savunmuş, André'yi bir güzel pataklamış, eve üstü başı paramparça, zaferle dönmüştü. Eliane'la ikisi, de Lulle soyadlı kuzenlerinin evindeki çocuk balosu için Arap kılığında.

"Mutluydum" diye mırıldandı oturduğu yerde, eğilip eter şişesini alıp kokladı, içine dolan soğuk havayla gülümsedi. Hava taşı çatlatacak kadar soğuk, diye mırıldandı o eski ezgiyi, çocukluğunun ezgisini ve kasten, kupkuru, berbat bir hıçkırık koyuverdi. Ah Eliane'la oynadıkları o oyunlar. Hıristiyanların zulüm görmesi oyununda Ariane putperestlerin aslanlara attığı Azize Blandine olur, Eliane ise aslan rolünde bir huninin içine kükrerdi. Bazen Ariane tavan arasındaki merdivenin tırabzanına bağlanmış kahraman ruhlu bir Hıristiyan bakireyi oynar, Romalı asker Eliane ona işkence eder, bacağına toplu iğne batırırdı, ama hafifçe, sonra yaraya tentürdiyot sürerlerdi. Bir de bilerek düşme oyunu vardı. Bir yerlerini hafif berelemek için salıncaktan atarlardı kendilerini ya da önce bir masaya, sonra masanın üstündeki sandalyeye çıkıp tavana yakın yuvarlak pencereye ulaşır, güç bela pencereden geçip kendilerini banyoya bırakırlardı. Bir keresinde küveti doldurmuş, üstleri başlarıyla suya atlamışlardı. Mutluydum, beni nelerin beklediğini bilmiyordum. Daha sonra, on

beş altı yaşlarında tavanarasında, hafif küflenmiş eski Venedik işi aynanın karşısında tumturaklı nutuklar. Ah Haleri'nin tavanarası, toz ve güneşte ısınmış odun kokusu, yaz tatillerinin kıymetli sığınağı, kız kardeşiyle ikisi orada göğüslerini hırıldatarak şatafatlı trajediler oynayan büyük sanatçılar idiler. Eliane hep erkek, kendi kadın kahraman olur, kâh gözü yaşlı kâh azametli havalara bürünürdü, ama onlara aşkın şahikası gibi gelen büyük oyun eli alma götürüp ölesiye acı çekmekti. Eliane, canım benim. Üniversitede okuyan bir kuzenlerinin sarhoş olduğunu öğrendiklerinde ne üzülmüşlerdi. Gece yarısı gidip Eliane'ı uyandırmıştı, birlikte diz çöküp onun için dua etmişlerdi. Tanrım, iyi bir adam olmasını, bir daha alkollü içecekler içmemesini sağla. Bütün bunların üstüne bu gece, Ingrid. Daha sonra on altı–on yedi yaşlarında kız arkadaşlarla saf dans partileri. İyi dans etmeye nasıl da azmetmişlerdi. İyi dans etmek denmezdi, dansı iyi etmek derlerdi, iyinin üzerine basa basa. Dans gecelerinde mükemmel olmaları beklenirdi, bir sanat eseri gibi. Aptal ama mutlu, Cenevre sosyetesinin kendinden emin, değer verilen kızlarıydılar. Bütün bunların üstüne bu gece Ingrid. Solal içindi, yanında tutmak için. Haydi, kalk ayağa.

Odasında kucağında bir kutu çikolatayla yatağına uzanmıştı, ağzına bir fondan attı, eter şişesinin kapağını açıp kokladı, içine dolan cerrahi soğukluğa gülümsedi. Cenevre'de aşkları yeniyken Kitabet'te çalışanların hayır işleri yararına hazırladığı bir oyun. Solal bu trajedide bir rol almasını istemiş, kim olduğunu bilmeyen bir yabancı gibi seyirciler arasında oturmanın hoşuna gideceğini söylemişti, onu sahnede, uzaktan bir yabancı gibi görecek, salonda kimsenin aklının ucundan bile geçmezken temsilden sonra bütün gece ona ait olacağını bilecekti. Her perdenin sonunda seyirciler alkışlayıp Ariane ötekilerle birlikte selama çıktığında Solal'e bakmış, onun önünde eğilmişti. Ah, gizliliğin o keskin mutluluğu. Temsilden önce Solal'e birinci perdede merdivenden inerken kasıklarına yakın bir yerden elbisesini tutup eteğini hafifçe kaldıracağını söylemişti, derin mavi renkte bir elbiseydi, güzeller güzeli bir mavi, Solal bu hareketi görünce o an, bütün yabancılığı ve uzaklığıyla onu, gecelerini düşündüğünü bilecekti.

Bir burun deliğini işaret parmağıyla tıkadı, diğeriyle eter buharlarını daha kuvvetli, daha fazla içine çekmek için. İki fondan alıp ağzına attı, iğrenerek çiğnedi. Sevgilinin döndüğü günkü zafer yürüyüşü. Yürüdükçe rüzgârla şaklayan yelkenli elbisenin altında çırılçıplak ilerliyordu, coşkulu bir yürüyüş, aşkın yürüyüşü, elbisesinin sesi coşku vericiydi, yüzüne vuran rüzgâr coşku vericiydi, dimdik kaldırdığı yüzüne, aşka düşmüş genç yüzüne vuran rüzgâr. Eteri tekrar içine çekti, gülümsedi, çocuksu yüzde, yaşlanmış yüzde gözyaşları, makyajın renklerini dalga dalga yayan yaşlar.

Aniden kalkıp nefes alınmayan odada elinde eter şişesiyle, ayaklarını vura vura ağır ağır ilerlemeye koyuldu, kasten hantal, kasten yaşlıydı, bazen biçimsizce zıplıyor ya da dil çıkarıyor, birden bunun aşkın yürüyüşü olduğunu mırıldanıyordu, aşkının yürüyüşü, aşkın kirli yürüyüşü.

104

Gece geç vakti Ariane içeri girdi, yatağa gitti, kalmak için izin istedi. Solal yanına gelmesini işaret etti, elindeki şişeyi alıp kapağını açtı, uzun uzun içine çekti. Ariane sabahlığını çıkarmadan yanına uzandı. Solal ışığı söndürdü, eter isteyip istemediğini sordu. Ariane karanlıkta el yordamıyla şişeyi alıp uzun uzun kokladı, daha kokladı ve balo salonundan birden haykırışlar ve Hawai gitarlarının sesiz yükseldi, upuzun katıksız hıçkırıklarını gönülsüzce koyuvermişti gitarlar, yürekten gelen hıçkırıklardı bunlar, uzadıkça uzayan tatlı hıçkırıklar, ruhu öldüren akışkan hıçkırıklar, sonsuz veda hıçkırıkları. İlk akşamki müzikti bu, aynı müzik, Ariane eğilmişti, Ariane buz kesmiş, aşkla dolu bir korkuyla titreyerek ona bakmıştı. Şişeyi bir çocuk gibi göğsüne bastırıp dinlemeye devam etti.

Tekrar eter çekti, gözlerini kapatıp gülümsedi. Şimdi aşağıda bir vals vardı, ilk valsları. Gözleri başka her şeye kapalı, ciddiyetle dans ediyor, birbirlerinin tadına varıyorlardı, özenle, derin derin, dalgın dalgın. Ona sarılıp yön veren biri olmasının huzuruyla Ariane'ın gözü dünyayı görmüyor, damarlarından mutluluğun akışını dinliyor, bazen duvarlardaki yüksek aynalarda kendini seyrediyordu, zarif, heyecan verici, sıra dışı, sevilen kadın, efendisinin güzeli.

Solal eter şişesini elinden alıp burnuna tuttu. İlk zamanlar onu görmeye giderken hazırlanmak nasıl delice bir mutluluktu, onun için tıraş olmak, onun için yıkanmak nasıl bir coşkuydu, onu Ariane'a götüren takside sevilmenin zaferini haykırır, arabanın aynasında bu sevilen adama bakardı, kusursuz dişleriyle mutlu, onlara gülümseyen bir adam, yakışıklı olduğu için ve ona gittiği için mutlu bir adam, büyük bir aşkla kapıda, güllerin altında bekleyen kadına giden, geniş kolları bileklerde daralan beyaz elbisesiyle bekleyene. Ne düşünüyorsun, diye sordu Ariane. Romen elbiseni, dedi Solal. Severdin, değil mi, diye sordu Ariane. Sana çok yakışırdı, dedi, ve Ariane karanlıkta derin bir nefes aldı, tıpkı eskiden ondan iltifat duyduğunda yaptığı gibi. Elbise hâlâ duruyor sandığımda, dedi ve ona bakmak için ışığı yaktı, parmağını kaşlarının kavsinde gezdirdi.

Ariane eter şişesini alıp içine çekti, gülümsedi. İlk akşam dans ederlerken harika şeyler mırıldanan Solal'i daha iyi görmek için başını geriye atmıştı, her söylediğini anlamıyordu çünkü fazla bakıyordu yüzüne. Fakat âşık olduklarını söylediğinde anlamış, mutluluktan yarım yamalak gülmüştü, bunun üzerine Solal öpüşmeyi ve uzun, kıvrık kirpikleri kutsamayı ölesiye istediğini söylemişti. Ve şimdi, şimdi.

Ciğerlerine eter çekti, içeri dolan yumuşak soğukluğa gülümsedi. Ah ilk akşam o küçük salon, Ritz'den sonra hemen göstermeyi arzu ettiği küçük salonu. Açık pencerenin önünde dikilip yıldızlardan örülü geceyi içlerine çekmiş, ağaçlarda yaprakların kıpırdanışını, aşklarının mırıltısını dinlemişlerdi. Sonsuza kadar, demişti Ariane. Sonra ona çaldığı o ilahi. Sonra divan, öpüşmeler, hayatındaki ilk gerçek öpüşmeler. Karınım, diyordu her durup soluklandıklarında. Yorulmak bilmeden birbirlerini sevdiklerini söylüyor, sonra mutlu-

lukla gülüyor, sonra dudaklarını birleştiriyor, sonra muhteşem haberi sonsuz kere birbirlerine duyurmak için ayrılıyorlardı. Ve şimdi, şimdi.

İçine eter çekti, gülümsedi. Ah o başlangıçlar, Cenevre'deki zamanları, hazırlıklar, onun için güzelleşmekten duyduğu mutluluk, bekleyişler, saat dokuzda gelişler, Ariane hep kapıda beklerdi onu, sabırsızlıkla, gençliğin verdiği sağlıkla, kapıda ve güllerin altında, geniş kolları bileklerde daralan, o çok sevdiği Romen elbisesiyle, ah yeniden görüşmenin coşkusu, geceler, bakışarak, konuşarak, kendilerini anlatarak geçirdikleri saatler, nice öpmeler, öpülmeler, evet, hayatındaki yegâne gerçek öpüşmeler ve gece geç vakit nice öpüşmelerle, derin derin, bitip tükenmez öpüşmelerle yanından ayrıldıktan sonra bazen geri gelirdi, bir saat, belki dakikalar sonra, ah onu yeniden görmenin ihtişamı, ah o ateşli geri dönüşler, sensiz yapamam derdi ona, yapamam, ve aşkından önünde diz çöken Ariane'ın önünde o da aşkından diz çökerdi, ve öpüşmeler olurdu, o bir rahip Ariane rahibe, yine, yine öpüşmeler, gerçek öpüşmeler, aşk dolu öpüşmeler, kanat çırparak havalanan büyük öpüşmeler, sensiz yapamam, derdi Solal öpüşmelerin arasında, ve edemeyen, onsuz edemeyen muhteşem adam kalırdı, sabah olana, kuşlar ötene kadar saatlerce kalırdı, ve bu aşktı. Ve şimdi birbirlerini arzulamıyor, birlikte sıkılıyorlardı, Ariane iyi biliyordu böyle olduğunu.

İçine eter çekip gülümsedi. Bir göreve gittiğinde kelimeler fazla ateşliyse şifreli gönderdiği telgraflar, ah şifreleri çözmenin mutluluğu, Ariane'ın cevap olarak gönderdiği upuzun telgraflar vardı bir de, yüzlerce kelimelik telgraflar, onu ne kadar sevdiğini hemen bilsin diye hep telgraflar, ah o kutsal dönüş günü için yaptığı hazırlıklar, terziye verilen siparişler, güzelliğini tamam etmekle geçirdiği saatler ve Pentekost ezgisini söylerdi Ariane, ilahi bir kralın gelişinin şarkısını söylerdi. Ve şimdi birlikte canları sıkılıyordu, artık birbirlerini arzulamıyor, gerçek anlamda arzulamıyor, arzulamaya kendilerine zorluyor, deniyorlardı, Ariane böyle olduğunu iyi biliyordu, uzun zamandır biliyordu.

Ne düşünüyorsun, diye sordu Solal'e. Hiçbir şey, dedi, elini tutup öptü, yüzüne baktı. Bu gece küçük kızın içeri girişi, ona iyi akşamlar

amcacığım, deyişindeki, çıplak bacaklarıyla amcasının kucağına oturuşundaki, uslu durmazsa ceza verebileceğini kulağına fısıldayışındaki acıklı afacanlık. Ah hüzün, ah sersemlik, oysa bu iki tuhaf, yersiz insanda bir yücelik vardı, zavallı tutkuları can çekişmeye, aptalca müstehcenliğe karşı isyandaydı, zavallı tutkularının son çare olarak başvurduğu şeydi o müstehcenlik. Gece yarısı Ingrid'i çağırmayı teklif etmiş, o da kabul etmişti, umutsuzluk yüzünden kabul etmişti, istediği için, bu can çekişmeye bir parça hayat katmak için. Cennetin zavallı lanetlileri. Ariane elini tuttu.

"Sevgili, ister misin" diye sordu.

Solal elini sıkıp evet anlamında işaret etti, evet, istiyordu. Bunun üzerine Ariane kalkıp çıktı.

105

Ariane masada duran kitabı alıp açtı, anlamadan birkaç satır okudu, yerine bıraktı, sabahlığının kuşağını çözüp yere bıraktı. Terler içinde yerden alıp kesik kesik, kendini unutarak, gülümseyerek oynadı, tekrar bıraktı, yanaklarına dokundu. Kendiydi, evet, yanakları sıcaktı, elleri kıpırdayabiliyor, ellerine laf geçirebiliyordu. Ah bendeki bana aşkım hep kuşatılan ve hiç durmadan benden çıkan ve bakılan ve yeniden katlanan ve yüreğime hapsedilip korunan. Bu cümleyi o kadar sevmişti ki unutmamak için bir yere yazmıştı. Bir akşam Solal küçük salona girmiş, ikisi de bu muazzam aşkın şiddetiyle çarpılarak derhal birbirlerinin karşısında diz çökmüşlerdi.

Masanın başına oturup hapları kutusundan çıkarıp saydı. Otuz, ikisine lazım olanın üç katı, zira Saint-Raphaël'deki eczacı dikkatli

olmasını, bu hapların beşinin bile insanı öldürebileceğini söylemişti. Hapları önce daire, sonra haç şeklinde dizdi. Ah, ve Solal onu bekliyordu. Başlamak, başlamak lazımdı. Kalktı, kendini kaybederek, gülümseyerek yanaklarını kaşıdı. Evet, banyoda, bütün hapları, işi sağlama almak için.

Lavabonun önünde incecik zarfını yırtarak ilk hapı açtı. Küçükken sakız helvasının altındaki beyaz yaprakları isterdi, küçük bir mucizeydi bu, ağızda kendi kendine erirdi yapraklar. Hapları birbiri ardına açtı, her seferinde içindekini bir kadeh suya boşalttı, şeffaf pulları dağıtmak için bir diş fırçasının sapıyla suyu karıştırdı, sıvının yarısını başka bir kadehe aldı. Bir kadeh Solal'e, bir kadeh Ariane'a.

Banyoda işi bitince özenle saçını düzeltti, kokular, pudralar süründü, Romen elbisesini, bol kolları bilekte daralan elbiseyi, kapıda, güllerin altında bekleyişlerin elbisesini üzerine geçirdi. Aynada güzel görünüyordu, iki kadehi kaldırıp içindekini eşit olup olmadığını anlamak için birbirine yaklaştırdı. Yaklaştırmasının bir sebebi ona da Eliane'ınki kadar armut şurubu verip vermediklerini anlamaktı. Çoğu zaman içine bir şey katmadan içerlerdi, güzel olurdu. O armut şurubunu başka hiçbir yerde görmemişti, yalnız Haleri'nin evinde yapılırdı, hafif bir karanfil tadıyla hoştu. Özellikle yazın, kuyulardan çekilen buz gibi iyi suyla içilirdi. Yazın, ağır sıcaklarda arıların vızıltısı. Hiç düşünmeden, bir dikişte içmeli. İlaç almamak için büyük tantana çıkarır, Haleri ona cesaret verirdi. Haydi, kararını ver, çabucak iç, uslu ol, sonrasında memnun olacaksın.

Kadehi dudaklarına götürüp ucundan tadına baktı. Dipte pullar vardı. Diş fırçasının sapıyla karıştırdı, gözlerini yumup yarısını içti, korkulu bir gülümsemeyle durdu, ağır sıcakta arıların vızıldadığını duydu, salınan buğdayların arasındaki gelincikleri gördü, tekrar karıştırdı, kalanı, dünyanın bütün güzelliğini bir dikişte içti. Söz dinledi, hepsini içti, diyordu Haleri. Evet, hepsini içmiş, kadeh bomboş kalmıştı, pulları da yutmuş, dilinde acılığını hissediyordu. Çabuk, hemen gidip onu görmeli.

106

Ariane elinde diğer kadehle Solal'in odasına girdiğinde, Sevimli gelincik, hanımlar, şarkısını söyledi eskiye ait bir ses. Solal ayakta bekliyordu onu, upuzun robdöşambrıyla bir başmelek, ilk günkü kadar yakışıklıydı. Ariane kadehi başucundaki sehpaya bıraktı. Solal aldı, suyun dibindeki pullara baktı. Kıpırtısızlığı oradaydı. Ağaçlar buraya kadardı, dünyalar kadar sevdiği deniz, doğduğu saydam, ılık deniz, dibi dupduru görülen deniz buraya kadardı, ötesi yok. Sesi buraya kadardı, kadınların onca sevdiği gülüşü buraya kadar. O can yakan, zalim gülüşün, derlerdi hani. Koca sinek yine zindelikle, telaşla zikzaklar çizmeye başlamıştı, kasvetle uğulduyor, hazırlanıyor, sevinçten yerinde duramıyordu.

Kadehtekini bir lahzada içti, durdu. En iyi kısmı kadehin dibinde kalmıştı, hepsini içmeliydi. Kadehi çalkalayıp dudaklarına götürdü, dipteki pırıltıları, kıpırtısızlığını içti. Kadehi bırakıp yattı, Ariane da yanına uzandı. Beraberce, dedi Ariane. Beni kollarına al, sımsıkı sarıl bana, dedi. Kirpikleri öp, bu aşkların en büyüğü, dedi buz tutmuş, kıyasıya titreyerek.

Solal onu kollarına alıp sıkıca sardı, o upuzun, kıvrık kirpikleri öptü, bu ilk akşamlarıydı ve fani aşkının bütün kuvvetiyle sarmıştı onu. Daha, dedi Ariane, bir daha sar beni, daha sıkı sar. Solal'in aşkına ihtiyacı vardı, acilen, bol bol istiyordu bu aşktan, çünkü kapı açıldı açılacaktı, ona yaslanıyor, hissetmek istiyor, bütün fani gücüyle kucaklıyordu onu. Hararetli, alçak bir sesle orada kavuşacak mıyız, diye soruyor ve evet, diye gülümsüyordu, evet, orada buluşacaklardı, dudaklarının kıyısında köpüren bir parça salyayla gülümsüyor, orada sonsuza kadar birlikte olacaklarına gülümsüyordu, orada gerçek aşk, sadece gerçek aşk olacaktı, salyalar şimdi boynuna, bekleyişlerin elbisesine süzülmeye başlamıştı.

Ve aşağıda vals başlamıştı yine, ilk akşamki vals, uzun kuyruklu vals, onu tutan, yön veren efendisiyle dans ederken başı dönüyordu, dans ediyor, dünyayı gözü görmüyor, döne döne dans ediyor, yüksek aynalarda kendini seyrediyordu, zarif, dokunaklı, sevilen kadın, efendisinin güzeli.

Fakat ayakları ağırlaşıyor, artık dans etmiyor, edemiyordu. Ayakları neredeydi? Oraya ilk onlar mı gitmişti, onu orada, dağ şeklindeki kilisede, kara bir rüzgârın estiği dağlık kilisede mi bekliyorlardı? Ah, bu nasıl bir çağrıydı bu, kapı açılıyordu artık. Ah, kocamanmış bu kapı, karanlık kopkoyu, kapının ötesinde rüzgâr esiyordu, oranın hiç dinmeyen rüzgârı, toprak kokan nemli rüzgâr, karanlığın soğuk rüzgârı. Sevgili, paltonu giymelisin.

Ah, şimdi serviler boyunca bir şarkı, birbirinden uzaklaşan, bir daha bakmayanların şarkısı. Kim tutuyordu bacaklarını? Katılaşma yukarı doğru ilerliyor, bir soğuklukla yayılıyordu, Ariane soluk almakta zorlanıyordu, yanaklarında damlalar, ağzında bir tat vardı. Gelmeyi unutma, dedi. Bu akşam, saat dokuzda, diye mırıldandı ve salyaları aktı, aptal bir gülümseme belirdi, ona bakmak için başını

geriye atmak istedi ama yapamaz olmuştu ve orada bir tırpan çekiçle dövülüyordu. Bunun üzerine eliyle selamlamak istedi ama yapamıyordu, eli gitmişti. Beni bekle, diyordu Solal çok uzak bir yerden. İşte geliyor ilahi kralım, diye gülümsedi Ariane, ve dağlık kiliseye adım attı.

Solal bunun üzerine Ariane'ın gözlerini kapadı ve kalktı, onu bütün ağırlığı, terk edilmişliğiyle kollarına aldı, göğsüne bastırarak odada taşıdı onu olanca aşkıyla usul usul sallayarak, sallıyor ve seyrediyordu, sessiz ve sakindi şimdi, onca kez dudaklarını vermiş, onca kez sabahları ateşli notlar bırakmış olan âşık kadın, kutup yıldızında buluşulan saf kadın mağrur ve bembeyazdı.

Birden sendeleyip bir soğukluk hissedince onu yatağa bıraktı, kendi de yanına uzandı, o belli belirsiz gülümseyen, ilk akşamki güzelliğindeki el değmemiş yüzü öptü, henüz ılıklığını koruyan ama ağırlaşmış eli öpüp avucunda tuttu, bir cücenin ağlamakta olduğu mahzene varana kadar da bırakmadı, sürgülü kapının ardında can çekişen yakışıklı kralına ağladığını saklamıyordu cüce, ölüm mahkûmu kralı da yeryüzündeki çocuklarına, kurtaramadığı çocuklarına ağlıyordu, onsuz ne yapacaklardı şimdi ve cüce birden titreyen bir sesle ona yazıldığı gibi son duasını etmesini söyledi, çünkü vade dolmuştu.

Albert Cohen *Efendinin Güzeli*'ni 1930'larda yazmaya başlamıştı. İkinci Dünya Savaşı'nın araya girmesiyle roman ancak 1968'te yayımlanabildi ve derhal Joseph Kessel, François Nourissier gibi isimler tarafından bir dilin bir asırda belki on tane çıkarabileceği türden, tartışmasız bir başyapıt olarak değerlendirildi. Nitekim aynı yıl Fransız Akademisi'nin Büyük Roman Ödülü'nü aldı.

Efendinin Güzeli, edebiyat dünyasında önemli dönüm noktalarından biri. Bu, o günden beri konu olduğu tartışmalardan da anlaşılabilir.

Albert Cohen, *Solal*, *Mangeclous* gibi başka romanlarında yarattığı, kendi hayatından izler taşıyan kahramanlarını yenileriyle beraber destansı bir romanda bir araya getirmişti: Kefalonya adasında doğmuş, ardından Fransız vatandaşlığına geçmiş, Cenevre'de, Milletler Cemiyeti'nde yüksek bir görev edinmiş olan Solal ve onun altında çalışan memurlardan Adrien Deume'ün karısı, evlenmeden önceki adıyla Ariane Corisande d'Auble. Solal ve Ariane adeta beden güzelliğinin simgesi, kusursuz aşkı taşımak için yaratılmış birer zarftır. Fakat Solal, aşkın kutsallığı denen olgunun, dış görünüşü bozacak en ufak bir ayrıntıya bile dayanamayacak kadar temelsiz olduğunu hisseder. Bir tabutta çürümeye mahkûm fani varlıklarıyla kutsiyetin bir araya gelemeyeceği fikri onda bir saplantıdır. Ariane ise Cenevre'nin köklü, Protestan ailelerinden birine mensuptur. Hayatla ilişkisi yüksek ahlak, yüksek değerler, yüksek sanat, asalet tarifleriyle kurulmuştur. Nihayet birbirlerine duydukları çekim bütün çekincelerin, yasakların üzerine çıkar; sonunda sadece aşklarını yaşayacakları, asalet taşımayan hiçbir davranışın, insani durumun kabul edilmediği, ötekinden özenle saklandığı bir dünya kurarlar.

Onlar kozalarını örüp aşklarıyla beraber bir eve kapanırken Almanya'da Hitler yükseliştedir ve Avrupa'da Yahudilerin konumu hızla değişmektedir. Yahudi olan Solal için de bu bir devrin sonu, büyük ıstırapların, sorgulamaların kaynağıdır, ancak aşklarının devam edebilmesi için Ariane'ı bu dünyanın dışında tutmaya kararlıdır.

AYRINTI • EDEBİYAT
ISBN 978-605-314-038-2
9 786053 140382

60 ₺